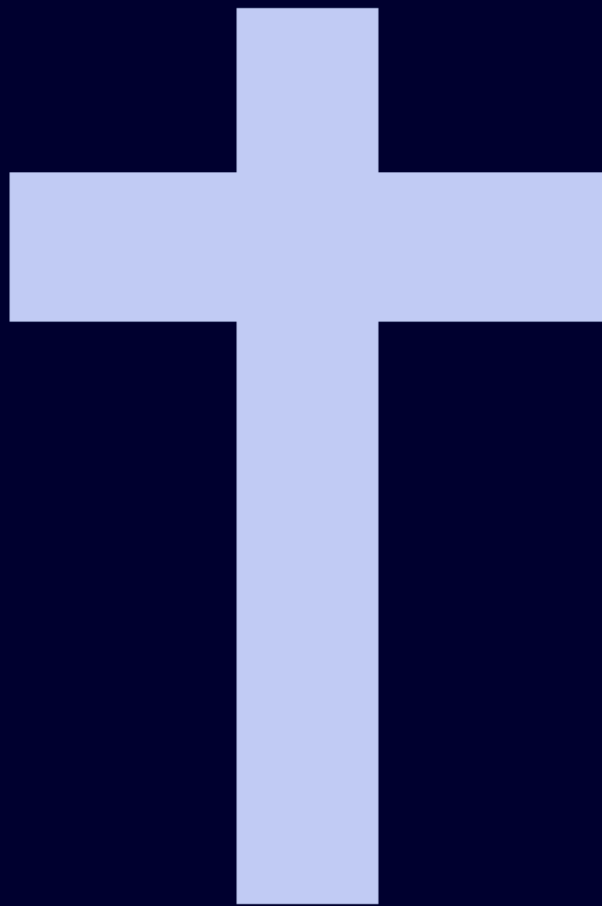

The New Testament of our Lord and Saviour Jesus
Christ

New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache, Western)

The New Testament of our Lord and Saviour Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache, Western)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 29 Nov 2017

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049

Contents

FRT	1
MATTHEW	2
MARK	37
LUKE	59
JOHN	96
ACTS	122
ROMANS	156
1 CORINTHIANS	173
2 CORINTHIANS	189
GALATIANS	200
EPHESIANS	206
PHILIPPIANS	212
COLOSSIANS	216
1 THESSALONIANS	220
2 THESSALONIANS	224
1 TIMOTHY	226
2 TIMOTHY	231
TITUS	234
PHILEMON	236
Hebrews	237
JAMES	249
1 PETER	253
2 PETER	258
1 JOHN	261
2 JOHN	265
3 JOHN	266
JUDE	267
REVELATION	269
.	287
GLOSSARY	299

BIK'EHGO'IHI'NAÑ BIYATI'
THE NEW TESTAMENT OF OUR LORD AND SAVIOUR JESUS
CHRIST

WESTERN APACHE

AMERICAN BIBLE SOCIETY

BIK'EHGO'IHI'NAÑ BIYATI'

THE NEW TESTAMENT OF OUR LORD AND SAVIOUR JESUS CHRIST

WESTERN APACHE

[apw]

© 2012, AMERICAN BIBLE SOCIETY
printed in 1966 by the American Bible Society.

Reprinted by Permission.

www.americanbible.org

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons (by-nc-nd)

(Attribution-NonCommercial-No Derivatives)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

THE BOOKS OF THE NEW TESTAMENT

THE GOSPEL ACCORDING TO MATTHEW

¹ Abraham bits'á'dí hanádaalinolt'ijííí Jesus Christ, David bá niltíni nyáázhi' naltsoos besi'aaníí. ² Isaac Abraham bá hizhchij; Jacob Isaac bá náánázhchí; Judas hik'e bik'isyú Jacob bá hizhchij; ³ Thámar, Pháres hik'e Zára Judas yá yishchij; Éstrom Pháres bá náánázhchí; Áram Éstrom bá náánázhchí; ⁴ Amínadab Áram bá náánázhchí; Náasson Amínadab bá náánázhchí; Sálmon Náason bá náánázhchí; ⁵ Ráchab, Bóoz Sálmon yá yishchij; Ruth, Óbed Bóoz yá yishchij; Jesse Óbed bá hizhchij; ⁶ David, ízigo nant'án nlíni, Jesse bá hizhchij; Urías n'íí bi'aahíí Sólomon David, ízigo nant'án nlíni, yá yishchij; ⁷ Robóam Sólomon bá hizhchij; Abíah Robóam bá náánázhchí; Asa Abíah bá náánázhchí; ⁸ Jósaphat Asa bá náánázhchí; Jóram Jósaphat bá náánázhchí; Ozías Jóram bá náánázhchí; ⁹ Jóatham Ozías bá náánázhchí; Áchaz Jóatham bá náánázhchí; Ezékias Áchaz bá náánázhchí; ¹⁰ Manáesses Ezekías bá náánázhchí; Ámon Manáesses bá náánázhchí; Josías Ámon bá náánázhchí; ¹¹ Bábylonyú isnáhgo odestijdá', áí hadá' Jechonías, hik'e bik'isyú Josías bá náánázhchí; ¹² Bábylonyú isnáhgo odestiiníí bikédí'go: Saláthiel Jechonías bá hizhchij; Zoróbabel Saláthiel bá náánázhchí; ¹³ Abíud Zoróbabel bá náánázhchí; Elíakim Abíud bá náánázhchí; Ázor Elíakim bá náánázhchí; ¹⁴ Sádóc Ázor bá náánázhchí; Áchim Sádóc bá náánázhchí; Elíud Áchim bá náánázhchí; ¹⁵ Eleázar Elíud bá náánázhchí; Mátthan Eleázar bá náánázhchí; Jacob Mátthan bá náánázhchí; ¹⁶ Joseph Jacob bá náánázhchí, Josephíí Mary holzéhi bika' nlij ni', Maryíí Jesus, Christ holzéhi, yishchij. ¹⁷ Áík'ehgo Abraham bits'á'dí David nehená'zhi' dííts'adah hanáolchij; David bits'á'dí isnáhgo odestijzhi' dííts'adah hananálchij; áídí' isnáhgo odestiiníí bits'á'dí Christ nyáázhi' dííts'adah hananálchij.

¹⁸ Díí k'ehgo nko Jesus gozlij: Báá Mary holzéhi ilk'idá' Joseph baa hiiltij, ndi doo hwahá yil niinéh da ndi Holy Spirit bits'á'dí'go biyi' mé' silij. ¹⁹ Yil niinéhihíí, Joseph holzéhi, nnee nlt'éégo at'éhi, Mary doo dénchó'égo bich'í' godigháh hát'íí dahíí bigha, doo hadíí yígótsinégo bil ilk'inásht'aash, nzi. ²⁰ Áídá' yaa ntsekees nt'éégo, nayeégo Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká' dí'ihíí bich'í' hadziigo gáníí, Joseph, David biye' nlíni, Mary ni'aa ándle'zhi' doo nénldzid da; hiltsaá siliiníí Holy Spirit bits'á'dí'go at'éé. ²¹ Bizhaazhé ishkiinhi goleeh, áí Jesus holzeego ádnííí: bik'íí binchó'íí bits'á'zhi' hasdáyihiniííí doleelíí bigha. ²² Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi aníí n'íí begolne'go be'ánagót'íí, gáníígo, ²³ Isaa, na'ilíhn doo hwahá nneh dahíí hiltsaá hileeh, bizhaazhé ishkiinhi goleeh, áí bizhi'íí Emmánuel golzee doleel, áí, Bik'ehgo'ihí'nañ nohwil nlij, golzeego ágolzee. ²⁴ Áídí' Joseph ch'ínádzidgo, Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á ábiñniidyú ádzaago Mary yil nnaá: ²⁵ Áídá' doo yaa naghaa da, bizhaazhé dantsé ishkiinhi gozlijzhi'; án Jesus yizhi' yá áyíílaa.

2

¹ Judéayú Bétlehem golzeege Jesus gozlijdá' Hérod nant'án nlij lék'e, áídá' ya'ái hanadáhdí' nnee daagoyánihi hikai, Jerúsalemzhi', ² Gádaaniigo, Jews binant'a' gozlijhíí hayú? Ya'ái hanadáhdí' bits'ílsqósé dah hiit'ijhíí bigha daahohiikaahyú dekai. ³ Hérod nant'án nlíni ía'íí nnee dawa Jerúsalemyú daagolíni bílgo díí daidezts'aadá' doo bil daagozhóó da lék'e. ⁴ Hérod okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi ía'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi ía'áyíílaago, Hayú Christ goleeh? daayíniigo nayídaadiíkid. ⁵ Áík'ehgo gádaabiñni, Judéayú Bétlehem golzeege; Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi n'íí k'e'eshchijhíí k'ehgo, ⁶ Júda bini'yú Bétlehem ílííí, Júdagee nant'án daanliiníí bil dáledaant'éé: nant'án shichagháshé, Israel hat'ííí, yá nant'aa doleelíí nits'á'dí'go goleelíí bigha, nii. ⁷ Hérod dánant'í'ego nnee daagoyánihíí yiká o'í'a'dá' nayídaadiíkid, Daadá' ts'ílsqósé dantsé hit'ij silij? niigo. ⁸ Áídí' Bétlehemiyú odaayis'a' gádaabiñniigo,

Ishkiin alts'íséę nlt'éeęo biká hadaanohtaa; baa nohkai lék'eyúgo shił nanádaagodołni-hgo shíí aldó' ákú hoshkaąhyú disháh. ⁹ Nant'án áníłhíi daidezts'ąądá' dahiskai; hikaahdá' ya'ái hanadáhdí'go ts'ılsqósé dahs'ąągo daayo'ıı n'ıı bádıhyúgo hiltqól nlt'éeęo, ishkiin alts'íséhi sitıjgee bik'ehdí' dahs'ąą silıı. ¹⁰ Ts'ılsqósé daayıltsąądá' dązhq yaa bıł daagozhqó lék'e;

¹¹ Áídı' kıh yune' ha'ákaidá' ishkiin alts'íséhiı bąą, Mary holzéhi, yılgo daayıltsąądá', yich'ı' hayaa ádaadzaago daayokaąh: ilınıhi nadaayiné'ıı yidá'ch'ıda'iztąągo óodo, jeeh didlidgo łikagolchini, frankincense holzéhi, łá'ıı jeeh nch'ı'ı, myrrh holzéhi, yaa daizné'.

¹² Nęee daagoyáni Bik'ehgo'ıhi'nań, Hérod bich'ı'yú nádohkáh hela', daabiłniigo yaa nadaiyeelgo, dabıı bini'yú onákai, łahyúgo. ¹³ Anákaidá' Bik'ehgo'ıhi'nań binal'a'á yaaká'dı'hi Joseph bıł ch'ı'nah ánágodlaa nayeelıı bee, gánııgo, Nádndáh, mé' hik'e bąą bıłgo Egyptyú bıł nkáh, akú nahısóotąą, nohwıl nanágosisni'zhi'; Hérod k'ad mé' yiz-ilheego yıká hantaa godigháh. ¹⁴ Áık'ehgo Joseph nádiidzaago mé'ihıı hik'e bąąhıı bıłgo tı'éyú Egyptyú okai. ¹⁵ Hérod daztsąązhi' da'akú naháztaą: Bik'ehgo'ıhi'nań binkááyú na'iziidıı áńıı n'ıı, ShiYe' Egyptdı' hannáh bıłdishniı, nniidıı begolne'go ágodzaa.

¹⁶ Áídı' Hérod nęee daagoyáni bich'ı' nadaazhch'a'go yıgolsııdá' dązhq bágóchııdgo, ishikıń naki bıł łedaagodzaadı' hayaa godezt'ı'go dawa natseedgo yengon'ąą Béth-lehemyú, nęee daagoyáni Jesus yaa nayıdaadıłkid n'ııdı' godezt'ı'go. ¹⁷ Jéremy, Bik'ehgo'ıhi'nań binkááyú na'iziidi n'ıı, gánniidıı begolne', ¹⁸ Rámayú łá' bizhii daidits'ag, daachag łá'ıı chaal daadilwosh, Rachel bichągháshé yighą hichago, yati' inesk'azıı bee bich'ı' yádaach'ıłti' ndi doo hagot'éeęo da lék'e, bichągháshé da'ádaadıhıı bighą.

¹⁹ Hérod daztsąądá' Bik'ehgo'ıhi'nań binal'a'á yaaká'dı'hi Egyptgee Joseph nayeelıı bee bıł ch'ı'nah ánágodlaa, ²⁰ Gánııgo, Nádndáh, niye' hik'e bąą bıłgo Israel hat'ı'ı bini'yú bıł nádnkáh: niye' daizilhee hádaat'ıı n'ıı nanezna'. ²¹ Áídı' nádiidzaago biye' hik'e bąąhıı bıłgo Israel hat'ı'ıı bini'yú onákai. ²² Arkeláus Judéayú nant'án nanásdlıı, bitaa Hérod sitıı n'ııgee nnańłizhgo Joseph ya'ıkonzııdá', akú digháhzhı' neldzid: áık'ehgo bindzeelıı bee Bik'ehgo'ıhi'nań, Doo akú nńáh da, bıłnııid, áık'ehgo ni' łahyúgo Galilee golzeeyú okai. ²³ Áídı' kıh goznıılıı Názareth golzeegee ndaagozle'; Bik'ehgo'ıhi'nań binkááyú nada'iziidi, Áń Názarene holzee doleel, daanıı n'ıı begolne'go.

3

¹ Áı benagowaadá' John Baptize ágole'ıı nęee yich'ı' yalti'go nyáá, da'ıgolııyú, Judéa bigodesdzogıı biyi', gánııgo, ² Nohwinchq'ıı bits'ą'zhi' ádaahne', yaaká'yú dahsdaahn nant'aahıı biká' nagowaa. ³ Díńko Esáias, Bik'ehgo'ıhi'nań binkááyú na'iziidi, yaa yalti'go gánıı n'ıı, Da'ıgolııyú hadıńshı dilwosh, NohweBik'ehń bádıhyú ilch'ı' daagohłe', intın ilk'ıdezđqhgo bá ádaahłe', niigo. ⁴ John bidiyágé bighán ha'ı'áhıı bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa; nágonech'ııdi hik'e dzilyú gosnihıı bıłgo bihidán lék'e. ⁵ Áıdá'go Jerúsalemdı' Judéa dahot'éhé ni' nagoz'ąadı' łá'ıı túńlııńıı Jórdan holzéhi bınaayú dahot'éhé ni' nagoz'ąadı' baa nánząą, ⁶ Áık'ehgo bı'ádaat'e' nchq'ıı yaa nanádaagosni'dá', túńlııńıı Jórdan holzéhi biyi' John baptize ádaabizlaa.

⁷ Phárisees daanlıni hik'e Sádducees daanlıni baptize ádaalnéhiı yighą neheskaigo yıltsąądá' gáyıłniı, Nohwıı, ch'osh bik'asda' golııhıı k'ehgo daatinolt'ıııı, hadın lá nohwádıhyú nohwiniıgodılne' goz'aanıı bits'ą'nohkáh nohwılınııid? ⁸ Da'anıı nohwinchq'ıı bits'ą' ádaahdzaayúgo ch'ı'nah ádaadı'nolsı, nest'ą' nlt'éeęo nádaant'ıhıı k'ehgo nohwaa daide'aah. ⁹ Abraham bits'ą'dı' daadihe'na'ı doo idılđaadoh'niı da: Bik'ehgo'ıhi'nań díı tséé naznıılıı nęee Abraham bits'ą'dı' daadihezna'hıı k'ehgo áile'yúgo áile', nohwıłdishniı. ¹⁰ Ch'ıl nkedn'aagee ilk'idá' bé'nıl'ąąđgo ácha nnit'ąą: ch'ıl dawa doo nest'án nlt'éeéhıı baa dahndéh dayúgo yó'ok'éhgo kq' dılłı' yuyaa olkaadhi at'éé. ¹¹ Shihıı tú bee baptize ádaanohwish'ıı gádnıı, nohwinchq'ıı bits'ą'zhi' ádaasohdzaayúgo: ndi shiké'dı' łá' shıtisgo at'éhi higháh, bikee hisłłeelıı ndi doo bik'eh sitıı da: án Holy Spirit hik'e kq' yee baptize ádaanohwıl'ıı doleel. ¹² Be'ilch'ıhé dahyotııł, tı'oh nagháı ilch'ıhi goz'ąągee

5

¹ Jesus nnee biké' análseelíi yiltsaago dzilyú hayaa: áígee nezdaago bitsilke'yu ałdó' baa hikai: ² Yił ch'ídaago'aah nkegonyaa, gáníigo: ³ Hadíi ídaagoch'iyolba'íi biyaa daagozhóq le': yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníi itah daanlii. ⁴ Chaaf nadaakaihíi biyaa daagozhóq le': bá nádaagodojooł. ⁵ Bijíidí' isht'edaagodnt'éehíi biyaa daagozhóq le': ni'gosdzán dá goz'aq nt'éégo biyéé doleeł. ⁶ Nzhooqo ágot'eehíi dážhó hádaat'ijhíi bigha shina' hik'e dibá' daanliiníi biyaa daagozhóq le': áí náda'doldijł. ⁷ Bił daagoch'oba'íi biyaa daagozhóq le': bíi ałdó' baa goch'oba' doleeł. ⁸ Bijíi biyi' daagozhóoníi biyaa daagozhóq le': áí Bik'ehgo'ihí'nań daidołtséel. ⁹ Iłch'igont'éehíi benadaago'aahíi biyaa daagozhóq le': áí Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daabiłdi'nii doleeł. ¹⁰ Nzhooqo ágot'eehíi ye'adaat'eehíi bigha bich'i' nadaagoch'inłkaadíi biyaa daagozhóq le': yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníi itah daanlii. ¹¹ Shíi shigha nnee yati' yee daanohwokaalyúgo, nohwiniidaagodntsıyúgo, la'íi léda'ılchoogo yati' dénchó'éhíi yee nohwaa yadaalti'yúgo, nohwiıya daagozhóq le'. ¹² Nohwił daagozhóq le', dážhó nohwił daagozhóq le': yaaká'dí'go ízısgo ágot'eehíi nohwaa hi'né' doleeł: nohwíi dánohwintségo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziid n'íi da'ágát'éégo bich'i' nadaagoch'inłkaad ni'.

¹³ Nohwíi ni'gosdzán bi'ishijh daanohłji: áídá' ishijhíi doo nk'óqzh da silijyúgo, nt'é bee nk'óqzh análné'? Doo nt'é bee nlt'éé da, daazhógo ch'élkádgo biká' nach'ikai doo. ¹⁴ Nohwíi ni'gosdzán biká' nnee bá'idindláadíi daanohłji. Dził biká'yú ízısgo kış nagoznıl dahgoz'aayúgo, doo hagotéégo nant'i' da. ¹⁵ Ła'íi ik'ah kq'íi ch'idnłłah lék'eyúgo, doo táts'aa bił hayaa nch'i'áah da go'ıı, áídá' ik'ah kq'íi biká' dahnásıł'áhé biká' dahch'ıłt'aah go'ıı; áık'ehgo hadíi kış yune' naháztaaníi dawa yee daago'ıı. ¹⁶ Nnee bináál nohwits'á' idindláad le', áık'ehgo nlt'éégo ánadaaht'ijhíi daayo'ııgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn ízısgo at'éehíi bee ch'ı'nah ádaanołsi.

¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníi dagohíi Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziid n'íi bek'e'eshchiiníi doo anábiyishdijhyú nıyáá daashoh'níi da: doo anábiyishdijhyú nıyáá da, áídá' dawa begolne'go nıyáá. ¹⁸ Da'anii gánohwiłdishnii, Yáá hik'e ni'gosdzán biłgo bech'ıgonázhı' begoz'aaníi biyi'dí' ayáhágo isdzohíi la'íi dahts'idilhiłíi doo daazhógo dá dahgoz'aq nt'éégo da, aqł alzaazhı. ¹⁹ Hadín díi Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníi ayáhágo ágot'eehíi ndi doo yikísk'eh at'éé dahíi, la'íi áık'ehgo nnee yił ch'ídaago'aahíi, án yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníi bitahyú dážhó doo íłıı dahíi bee hojıi doleeł: áídá' hadín díi begoz'aaníi yikísk'eh at'éehíi la'íi yee iłch'ıgó'aahíi, án yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníi bitahyú ízısgo at'éehíi bee hojıi doleeł. ²⁰ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Pharisees daanlíni bitısgo nlt'éégo ádaanoht'eyúgo zhá yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníi itah daahleeh go'ıı, nohwiłdishnii.

²¹ Doo anıdád' díi k'ehgo nnee bángot'aqo daadesots'aq ni', Doo izılhéé da; hadín izis-hij'ıi góyéégo bágoz'áni at'éé, golzeego: ²² Áídá' gádaanohwiłdishnii, Hadín bik'ısn doo nt'é bigha dayú yik'enıiıhíi góyéégo bágoz'áni at'éé: hadín bik'ısn, Ráca, yiııiıhíi baa yá'iti'go bágoz'áni at'éé: hadín bik'ısn, Doo gonyáq da, yiııiıhíi ch'ıidn bikq' dılthi' yuyaa bágoz'áni at'éé. ²³ Áık'ehgo bech'okáqahíi biká' dahnási'nıııi goz'aqgee nt'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań baa nánne'yúgo, nik'ısn bił dahgosınl'aqahíi bınálnıııhyúgo; ²⁴ Da'áígee da'ch'okáqah goz'aqgee nt'éhéta nánne' n'ıi síné'dá' nik'ısn bich'i' nıángo ilk'ınágodołdooq; áıdı' t'aqzhı' nádndángo anıta Bik'ehgo'ihí'nań baa nánne'. ²⁵ Hadín naa dahgoz'aanıi dagoshch'i' bił ilk'ınágodnłdooq, yána'iti'héyú bił hi'ashdá'; dahyúgo-híi dánko aayanálthııi yaa nıde'ahi at'éé, aayanálthııi aasıtıni yaa niłtéehgo ha'anıłt'e'. ²⁶ Da'anii doo ch'ınánódáh at'éé da, dá aqł na'ınıilgo zhá, niłdishnii.

²⁷ Doo anıdád' ágádaach'ıniigo ba'ıkodaanołsi lán shı, Doo nant'i' nahkai da, golzeego: ²⁸ Áídá' shıi gádaanohwiłdishnii, Nnee isdzán dážhó hát'ııgo dénchó'égo yıneł'ııdıi ilk'idá' bijıi biyi' yuyaa nant'i' deyaa. ²⁹ Nınáá dihe'nazhıneégoııi nchq'go anát'ııł anıłsıyúgo ha'aahgo yó'olne': nıts'ı łahzhı' da'adıhyúgo doo nzhoo da, áídá' nıts'ı dabiıghago ch'ıidn bikq' dılthi' yuyaa, hell holzéhi, oni'dolt'e'yúgo itısgo doo nzhoo da. ³⁰ Nıgan dihe'nazhıneégoııi nchq'go anát'ııł anıłsıyúgo nadnłgeeshgo yó'olt'e': nıts'ı

lahzhì' da'ádìhyúgo doo nzhòq da, áídá' nits'í dabiighago ch'iidn bikò' dilti' yuyaa oni'dolt'e'yúgo itisgo doo nzhòq da. ³¹ Gánádaadi'nii ni', Hadín bi'aa yó'onáyíft'e' hat'íiníí, naltsoos yiká' ílk'ínát'aash: ³² Áídá' shíí gádaanohwiłdishnii, Hadín bi'aa doo nnee la' yil nant'ì' na'aash dadá' yil ílk'ínát'aazhyúgo, nant'ì' naghaago áile': hadín isdzán yó'olt'e' n'íí yil nnaáyúgo, áí nneehíí yil nant'ì' na'aash hileeh.

³³ Doo ánídá' gádaach'iniigo ba'ikonaadaanohdzi lán shj, Doo daazhógo nit'a dah-nádinlniih da le', áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee hagog'éégo ánniihíí k'ehgo áńle': ³⁴ Áídá' shíí gádaanohwiłdishnii, Doo yaaká' bee nohwit'a dahnádaadidołniih da; áígee Bik'ehgo'ihí'nań nant'aago dahsdaahíí bigha: ³⁵ Ła'íí doo ni'gosdzán bee nohwit'a dahnádaadidołniih da; áí Bik'ehgo'ihí'nań dahnádil'iséhi at'éé: doo Jerúsalem ndi bee da; áí ízisgo kih gozníí nant'án ízisíí golínihi at'ééhíí bigha. ³⁶ Doo nitsits'in ndi bee nit'a dahnádinlniih da, nitsizil dała'á ndi doo figaigo dagohíí diłhiłgo áóléh át'éé dahíí bigha. ³⁷ Ha'oh, dagohíí, Dah, zhá daadohnii, doo nohwit'a dahnádaadidołniih da ndi da'aniigo ádaadohnii: la'ihíí nchò'ihíí bits'á'dí'go at'éé.

³⁸ Doo ánídá' gádaadi'niigo ba'ikonaadaanohsj lán shj, Nohwináa hayi'ááyúgo bináa hanádoh'aał, nohwiwoo hayi'ááyúgo biwoo hanádoh'aał: ³⁹ Áídá' shíí gádaanohwiłdishnii, Nnee nchò'go nohwich'ì' at'ééhíí doo bich'ì' t'ąązhì' ádaanoht'ee da: hadín nit'aah yonłts'yúgo, lahzhinée bich'ì' nnanínt'aah. ⁴⁰ Dahadín ni'íí bigha naa yá'iti'dá' nahayiilt-sóozyúgo, ni'íícho ałdó' doo baa íchì' da. ⁴¹ Dała'á dahgostò'yú nińdeyoodyúgo, nakidn dahgostò'yú bił n'áash. ⁴² Hadín dant'éhéta níyókeedíí baa nné', hadín dant'éhéta bá ch'íné'yúgo doo bich'ì' t'ąązhì' hónłta' da.

⁴³ Doo ánídá' gánádaadi'niigo ba'ikonaadaanohdzi lán shj, Nit'ahd' gólíiníí zhá níl nzhòqda' nik'enniihíí bik'enniih le'. ⁴⁴ Áídá' shíí gádaanohwiłdishnii, Nohwik'enniihíí nohwil daanzhòq le', yati' yee daanohwokáańíí biyaa daagozhòq doleeł daahoh'ńíí le', hadíí bił daanołchò'íí nł'éégo bich'ì' ádaanoht'ee le', nchò'go nohwich'ì' ádaat'eehíí la'íí nohwiniidaagodnłsiníí bá da'ohkąąh le'; ⁴⁵ Áík'ehgo nohwitaa yaaká'yú dahsdaahíí bizhaazhé daanołhíí: án nchò'íí hik'e nzhòqohíí dálełt'eego biká'zhì' ya'ái hanadángo áyíłsj, nł'éégo at'ééhíí hik'e doo dávik'ehyú ádaat'ee dahíí dálełt'eego biká' nagołłjłhgo áyíłsj. ⁴⁶ Hadíí bił daanołshooníí zhá nohwil daanzhòqyúgo, nt'é bigha nohwich'ì' nahi'ńííł? Tax bich'ì' nadaahi'ńiihíí ndi hadíí yil daanzhooníí bił daanzhòq ya? ⁴⁷ Nohwik'isyú zhá bilák'e nádaadołnihyúgo, la'ihíí hant'é bee bitisgo ádaanoht'ee? Tax bich'ì' nadaahi'ńiihíí ałdó' da'ágát'éé ya? ⁴⁸ Áík'ehgo nohwitaa yaaká'yú dahsdaahíí dázhò nł'éégo at'éé, nohwíí ałdó' ágádaanoht'ee le'.

6

¹ Doo dá nnee binadzahgee zhá nnee bich'ì' nł'éégo ádaanoht'ee da, daazhógo dédaanohwinil'jiihíí bigha: ágádaaht'ijyúgo nohwitaa yaaká'yú dahsdaahíí bits'á'dí' doo nt'é nohwich'ì' naho'ńííł át'éé da. ² Tédaat'iyéhií dant'éhéta baa nné' lék'eyúgo, doo náđih higaalíí bésh dilwoshé yee aniigo da, daanzhòq ádaadil'iiníí Jews ha'ánáłséh nagoznil yune' la'íí intínyú nnee bada'ohíhíí bigha ágádaat'jiihíí k'ehgo doo ánt'jii da. Da'anii gánohwiłdishnii, Ilk'idá' áí bich'ì' nahasńili at'éé. ³ Áídá' tédaat'iyéhií dant'éhéta baa nné'yúgo nigan dihe'nazhinée ánát'jiihíí ne'eshganzhinéeéhíí doo yígółsj da le'. ⁴ Dánant'ì'ego baa nné': áík'ehgo dánant'ì'ego ánáda'ch'ol'jiił ndi yo'iiníí, niTaa, da'án nnee binadzahgee nich'ì' nado'oniłi at'éé.

⁵ Onkąąhgee doo daanzhòq ádaadil'jiihíí k'ehgo ánt'éégo da: áí ha'ánázéh yune' la'íí ílk'ída'itingee nazjigo da'okąąhgo bił daagozhòq, nnee daabineł'jigo. Da'anii gádaanohwiłdishnii, Ilk'idá' áí bich'ì' nahasńili at'éé. ⁶ Áídá' ni, onkąąhyúgo, ntééh yune' ha'ánąąhgo, ídił da'dént'jiihdá' niTaa nagont'ì'yú honkąąh; án dánant'ì'ego ánáda'ch'ol'jiił ndi yo'iiníí, niTaa, da'án nnee binadzahgee nich'ì' nado'oniłi at'éé. ⁷ Da'ohkąąhgee be'ádaadohniihíí doo dayúweh doo nt'é bighayú be'ádaadohnii da, doo Jews daanłj dahíí ádaat'eehíí k'ehgo: áí ląągo yádaasiilti'yúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań nohwidits'ag,

daanzj. ⁸ Doo áík'ehgo ádaanoht'ee da: nohwiTaa hant'é bídaanoht'ee yígótsj, t'ah doo hwahá bíhóhkeed da. ⁹ Díí k'ehgo nkó da'ohkqah: NohwiTaa yaaká'yú dahsíndaahíí, Nizhi'íí dilzjgho bígózjh le'. ¹⁰ Nant'án nllíhíí begodowáh. Hagot'éégo ánniyú yaaká'yú benagowaahíí k'ehgo ni'gospzán biká'yú áldó' begodolníí. ¹¹ Díí jji daahiidaa doleelíí nohwá ágonłsı. ¹² Hadíí nchq'go nohwich'i' ádaaszaahíí bigha baa nágodent'aahíí k'ehgo néé áldó' nchq'go ádaasiidzaahíí bigha nohwaa nádaagodin'áah. ¹³ Nanohwída'dintaah yune' onohwonííí hela', áída' nchq'go at'éehíí bits'á'zhı' hanánohwihi'níí: Dahazhı' dawa bá nant'áá, ła'íí ninawodíí itisyú át'éhi, ła'íí ízigo ánt'éhi dahazhı' bee sínzıj doleel. Doleelgo at'éé. ¹⁴ Nnee binchq'híí bigha baa nádaagodeso'aayúgo, nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn áldó' nohwaa nágode'aahi at'éé: ¹⁵ Áída' nnee binchq'híí bigha doo baa nádaagodeso'aayúgo, nohwiTaa áldó' doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

¹⁶ Dáshiná' da'ohkqah lək'eyúgo, daanzhoo ádaadil'ini doo k'ehgo adaanoht'ee da: áí dáshiná' da'okqahgee ídaadaagoch'iyolba'go binii hago ándaayol'jı, nnee dáshiná' oshkqahíí yídaagolsı le', daanzigo. Da'anii gádaanoht'ishnii, ık'idá' áí bich'i' nahasnili at'éé. ¹⁷ Áída' ni dáshiná' onkqah lək'eyúgo, nitsizıl nntlag, ninii tángis; ¹⁸ Áí bee nnee dáshiná' onkqahíí doo yídaagolsı da, niTaahíí zhá na'gont'i' ndi yígótsj: áík'ehgo dánant'i'ego ánada'ch'ol'jı ndi yo'iiníí, niTaa, da'án nnee binadzahgee nich'i' nado'onili at'éé.

¹⁹ Ni'gospzán biká' dawahá nohwił da'ilínií doo nadaanoht'ee da, dánko gólchoozhi nohwits'á' da'iyaa, beshihii nohwits'á' dichíh, ła'íí da'in'jıhíí nohwee dain'jıh: ²⁰ Áída' yaaká'yú zhá nada'noht'ee, akúyúgo zhá gólchoozhi doo nohwits'á' da'iyaa da, beshihíí doo nohwits'á' dichíh da, ła'íí da'in'jıhíí doo nohwee daino'jıh at'éé da: ²¹ Dahayú nohwił ilíni sínilyú, áí zhá baa natsídaahkees doo. ²² Konáá'íí kots'ı bikq'i at'éé: áík'ehgo konáá nnt'éyúgo kots'ı dahot'éhé bikq' golini at'éé. ²³ Áída' konáá doo nnt'éé dayúgo, kots'ıhíí dahot'éhé dilhił at'éé. Koyi' ná'dindíin n'íí kots'á' dilhił siljıyúgo, áí dázho dilhił at'éé.

²⁴ Doo hadín binant'a' naki da, dała'á bíł nchq'dá' ła'ihíí bíł nzhoo doleeli at'éehíí bigha; dagohíí dała'á yotá'dá' ła'ihíí yich'olaa doleeli at'éé. Bik'ehgo'ihí'nań hik'e hágólzılıí dała' doo hagot'éégo bá na'ch'iziidi at'éé da. ²⁵ Áí bigha gádaanoht'ishnii, Nohwi'ihí'nań doo baa nohwił daagoyéé da le', hant'éshá' hishqa doleel, daanoht'ishnii; dagohíí nohwits'ı doo baa nohwił daagoyéé da le', hant'éshá' ágoshdle', daanoht'ishnii. Ya' idánhíí ihí'naahíí bitisgo iljı gá, ya' diyagé kots'ıhíí bitisgo iljı gá? ²⁶ Dlq' yúdahyú nada'inihíí baa natsídaahkees: doo k'eda'dilee da, doo náda'igeesh da, doo hayú binon'ık'edaayihinihíí bá gowa goz'aay da; da'ágát'éé ndi nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn bá da'diiné'. Ya' nohwíí áí bitisgo da'inoht'ishnii gá? ²⁷ Nohwitahyú hadín daahoneezıí yaa natsékeesıí zhá bee ayáhago ndi ts'ıdag ndihségho ádidle' gá? ²⁸ Hant'é bigha diyagé baa nohwił daagoyéé? T'oh dénzónéhíí baa natsídaahkees; doo nada'iziidi da, doo da'it'ool da ndi nnt'éégo daanoht'ishnii: ²⁹ Da'ágát'éé ndi Sólomon ízigo at'éé lək'e ndi doo díí t'oh dénzóné k'ehgo ık'e'isdlaa da, nohwiłdishnii. ³⁰ T'oh díí jji noht'ishnii, áídı' iskaq daadilidıí ndi Bik'ehgo'ihí'nań nnt'éégo bik'e'islaadá' danilt'eego ya' áí t'ohıí bitisgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwik'e'islaa gá, nohwíí nohwi'odla' ádaayáhahi? ³¹ Áík'ehgo, Hant'é da'iidaa shıhıí? dagohíí, Hant'é da'iidlaa shıhıí? dagohíí, Hant'é ádaagohıidle' shıhıí? doo daadoht'ishnii baa nohwił daagoyéé da le'. ³² (Doo Jews daanlıjı dahıí áí zhá itisgo hádaat'ıı) áída' áí dawa bídjıh daanoht'ishnii nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahn yígótsj. ³³ Bik'ehgo'ihí'nań bilaht'áhgee begoz'aanıí hik'e bits'á'dı' nzhooqo ágot'eehıí ntsé biká hádaht'ıı; áík'ehgo díí dawahá áldó' nohwıyéé doleel. ³⁴ Áík'ehgo yiskaqo hago ágot'eehıí doo baa nohwił daagoyéé da le': áí dabıí na'ıdint'og ndi at'éé. Dała'á jji nagont'ogıí da'ái zhá dávik'eh.

¹ Doo hadín baa nádaht'ıı da le', áík'ehgo nohwıí áldó' doo nohwaa nádaach'it'ıı da doleel. ² Aanádaht'ııhıí k'ehgo nohwıí áldó' nohwaa nádaach'it'ıı doleel; dáhołqago kaa

daasohné' lán shí n'íí k'ehgo da'ágáhołąągo nohwaa nádo'né'. ³ Hant'é bighą nik'isn bináá yune' tsj alts'íséę sitaaníí hí'íí, áídá' nihíí nináá yune' tsj nchaahi sitaaníí doo hí'íí da? ⁴ Ni nináá yune' tsj nchaahi sitąądá', hagot'éęgo nik'isn gálnnii, Shik'isn, ai tsj alts'íséę nináá yune' sitaaníí ná haoshtjijh? ⁵ Ni, nzhqo idńł'ini, ntsé nináá yune' tsj nchaahi sitaaníí hatjijh; áík'ehgo nłt'éęgo go'íí nleehgo áníta nik'isn bináá yune' tsj alts'íséę sitaaníí bá hatjijh.

⁶ Nt'é dilziníí doo gósé baa daahohńiil da, ła'íí nohwiyo' nłt'éhiihíí doo góchi bich'j' odaahołkaad da, ágádaaht'jijyúgo dánko yiká' nakai doleel, áíd' nohwich'j' nádiikeego nohwik'idahjeeh.

⁷ Ídaadohkeed, áík'ehgo hant'é ídaadohkeedíí nohwaa hi'né'hi at'éé; hádaadoh'íí, áík'ehgo hant'é hádaadoh'iiníí nádaadohné'hi at'éé; dáádítłh ndaanołts'j, áík'ehgo nohwá ch'í'ítjijhi at'éé. ⁸ Hadín ídókeedíí baa hi'né'hi at'éé; hadín hádéz'iiníí hant'é hádéz'jij shjhií náidiné'hi at'éé; hadín dáádítłh ndaalołts'jhií bá ch'í'ítjijhi at'éé. ⁹ Nohwitahyú ła' nnee biye' golini, biye' bán bíyókeedyúgo, ya' tséęgo yaa yi'aah gá? ¹⁰ Dagohíí łóg bíyókeedyúgo, ya' ch'oshgo yaa yilteeh gá? ¹¹ Daanołchq' ndi nohwichągháshé nt'é nłt'éhi baa hi'né'íí bídaagonołsjyúgo, itisgo nohwaa natsekeesgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń hadín dant'éhéta nłt'éhiihí bíyókeedíí yaa yiné'hi at'éé. ¹² Áík'ehgo nnee hagot'éęgo nohwich'j' ádaat'eego hádaaht'jijhií k'ehgo nohwíí atłdó' bich'j' ágádaanoht'ee: áí Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí hik'e binkááyú nada'iziid n'íí ye'ılch'ídaago'aahíí bik'ehgohi at'éé.

¹³ Ágołts'óséęgo ch'ígót'í'yú ch'ínohkáh: nteelgo ch'ígót'í'ihíí, goteelgo intínhií góyéé nágost'aayú intín, łaąągo akóne' ha'ánálséh. ¹⁴ Ágołts'óséęgo ch'ígót'í'ihíí, ágołts'óséęgo intínhií, áí zhá ihí'naa bich'j' intín, da'akwíiyé zhá akú ch'ekáh, doo łaąągo da.

¹⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí ádaadil'ini baa daagonohsąą, áí dibel'jij bikagéhií daabidiyáęęgo nohwaa hikáh, áídá' biyi' yuyaahíí ma'cho dązhqo shiná' daanliiníí k'ehgo at'éhi ádaat'ee. ¹⁶ Dá binest'a'hií bee bídaagonołsj doleel. Ya' dahts'aa'íí hosh baa ndaach'ihiniil née, née figs kq'dahosh baa ndaach'ihiniil née? ¹⁷ Ch'il nłt'éhiihíí nest'án nłt'éehíí bah dahnándahi at'éé; áídá' ch'il dénchq'ehíí nest'án dénchq'ehíí bah dahnándahi at'éé. ¹⁸ Ch'il nłt'éhiihíí doo nest'án dénchq'ehíí bah dahnándahi at'éé da, ła'íí ch'il dénchq'ehíí doo hagot'éęgo nest'án nłt'éhiihíí bah dahnándahi at'éé da. ¹⁹ Ch'il dawa doo nest'án nłt'éehíí bah dahndéh dayúgo, yó'ok'ehgo kq' diltłi' yuyaa olkaadhi at'éé. ²⁰ Áík'ehgo binest'a'ihíí bee bídaagonołsj doleel.

²¹ SheBik'ehń, sheBik'ehń, daashińniihíí doo dawa yaaká'yú dahsdaahń bilatt'áhgee daanliiníí itah daaleeh da; hadín shiTaa yaaká'yú dahsdaahń aniihíí yikísk'eh at'éehíí zhá itah daaleeh. ²² Áí bijijj nnee łaąągo gádaashińni doleel, NohweBik'ehń, nohweBik'ehń, ya' doo daanonjjiigo Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yałti' da lán? Ya' doo nich'j' ádaan'niigo ch'iidn hadaaniidzood da lán? Ya' doo nizhi' biláhyú ízisgo ánagot'jijłi' be'ádaant'ee da lán? ²³ Nohwíí doo nohwídaagonsini ádaanoht'ee da: yúwehzhj' nohkáh, nchq'go ádaaht'ini, biłdidishńiil.

²⁴ Dahadín shíyést'sąągo shiyati' yikísk'eh at'éehíí díí k'ehgo nkó at'éhi at'éé: nnee goyáni tséé yiká' bigową ágodlaa: ²⁵ łaąągo nanágołtjij, ła'íí tú ná'dijoł, ła'íí bigową bich'j' nádiyoh; ndi doo nagongeeh da: tséé biká' goz'ąąhíí bighą. ²⁶ Áídá' dahadín shíyést'sąą ndi shiyati' doo yikísk'eh at'éé dahíí, díí k'ehgo nkó at'éhi at'éé: nnee doo goyánihi sái biká' bigową ágodlaa: ²⁷ łaąągo nanágołtjij, ła'íí tú ná'dijoł, ła'íí bigową bich'j' deyolgo nangónqo': gową nabígoztł'jij siljij. ²⁸ Jesus áí ąął yaa nagosni'dá' ilch'igon'ąąhíí bighą nnee bił díyadaagot'ee lęk'e: ²⁹ Yebik'ehíí k'ehgo yil ch'ígó'aahíí bighą, doo nnee begoz'aaníí ye'ik'eda'ılch'ihíí ádaat'eehíí k'ehgo da.

8

¹ Dził biká'dí' nkenádiidzaadá' łaąągo biké' anázeel lęk'e. ² Nt'éęgo ła' nnee łóód doo ínádłh dahi, léprosy holzéhi, yaa nagháhi biyahzhj' hayaa adzaago gábińni, SheBik'ehń, náshíńłziihíí bik'e síntjijgo nígonsj, hánt'jijyúgo náshíńłziih. ³ Áík'ehgo Jesus yich'j'

dahdidilniidí yiká' ndelniihgo, Hasht'íí; nándziih, yiñii. Áí dábilgo lóód n'íí ínásdijid lèk'e. ⁴ Áídí' Jesus gábilñii, Hadín dánko bił nagoln'í hela'; ti'i, okąąh yebik'ehi bich'í' ch'í'nah ádnle'go, nt'éhéta be'okąąhíí Bik'ehgo'ihí'nań baa nné', Moses ngon'ąą lèk'ehíí k'ehgo, áík'ehgo nándziihíí nnee yídaagotsj doleeł.

⁵ Jesus Capernaum golzeeyú nýáádá', áígee silááda dała'á gonenadín binant'a'íí nábokąąhgo baa nyáágo, ⁶ Gábilñii, ShiNant'a', shána'iziidíí di'il silínihi yaat'éégo bił na'dini'go gowayú sitj. ⁷ Jesus gábilñii, Ákú disháhgo nasziłh. ⁸ Silááda nant'án gábilñii, ShiNant'a', shigową yune' ha'annáhgo ndi doo bik'eh sitj da: déhadziihgo ndi shána'iziidi nadziłh ndi at'éé. ⁹ Shií ałdó' shinant'a' golj, shihíí silááda bá nansht'aa: dała'á, Dah nnáh, biłdishniiyúgo dahdigháh; la'íí, Yushdé', biłdishniiyúgo shaa higháh; la'íí shána'iziidi, Díí árle', biłdishniiyúgo áí árle'. ¹⁰ Jesus áí yidezts'ąądá' débiłdiyagodzaago nnee biké' náłseełíí gáyilñii, Da'anii gádaanohwiłdishñii, Israel hat'í'í bitahyú ndi doo hadín díí k'ehgo bi'odłá' golni baa nsháh da. ¹¹ Ła'íí gánádish'ñii, Łąągo ya'ái hanadáhdí' la'íí ya'ái onadáhdí' nihikáhgo, Abraham hik'e Isaac la'íí Jacob yił dahnáhaztaą doleeł, yaaká'yú dahsdaahn bilatł'áhgee daanliiníí bitah: ¹² Áídá' nnee, yaaká'yú dahsdaahn bilatł'áhgee daanlij le'at'éé n'íí, chagołheł yune' ohilkaad doo: áígee daach'ichag hik'e kowoo łdaach'idilł'ash doleeł. ¹³ Jesus silááda binant'a'íí gáyilñii, Nádnáh; hagog'éégo osíndłąđíí da'ái k'ehgo ná begolzaa. Áík'ehgo silááda binant'a' bána'iziidihíí da'áígee dagoshch'í' nadziłh.

¹⁴ Áídí' Jesus Peter bigową yune' ha'ayáádá' Peter bi'aahíí bimaa nezgaigo sitjigo yiłtsąą. ¹⁵ Bigan yedelniih, áík'ehgo nezgai n'íí bits'ą' gonyáá: áídí' nádiidzaago ya da'dezné'.

¹⁶ Áídí' o'í'ąązhí' godeyaago łąągo ch'iidn isná ádaabiłsiníí bich'í'yú yił neheskai: áík'ehgo hadaadzi'íí zhá bee ch'iidn hainiheyood, la'íí daanñiihíí dawa nádaayilziłh: ¹⁷ Esáias, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, ganniid n'íí begolne'go, Néé doo daanldzil dahíí, la'íí nohwikah n'íí dawa dabízhá ídá'áyiidłaa.

¹⁸ Jesus biąayú nnee łani ła'at'ééhíí yiłtsąądá', Hanaazhí' nohwił nada'do'eeł, nñiid. ¹⁹ Áígee begoz'aaníí ye'ik'e'ılchíhi baa nyáágo gábilñii, łch'ígó'aahíí, dahayú anadáályú níké' anáshdał doo. ²⁰ Jesus gábilñii, Ma' ndi bi'í'án daagolj, dló' yúdahyú nada'niñiihíí ndi bit'oh daagolj; áídá' shíí nnee k'ehgo Niyááhíí doo hayú nshteehi at'éé da. ²¹ Ła' bitsilke'yuhíí gábilñii, ShiNant'a', haląą shitaa ntsé łehishteehyú dósha'. ²² Jesus gábilñii, Shiké' hínáá; áídá' nanezna'íí dabíí łedaahí'nił le'.

²³ Áídí' tsina'eełíí yehiyaadá' bitsilke'yu ałdó' ehikai. ²⁴ Nt'éégo tú yat'éégo bił deyol, áík'ehgo tsina'eełíí tú nádidáhíí beh nádik'ool: áídá' Jesus-híí łłhosh lèk'e. ²⁵ Áík'ehgo bitsilke'yu bich'í' nnikaigo ch'ínadaabisidá' gádaanii, NohweBik'ehń, hasdánohwiníł: dak'azhá téłt'áh nohwił ogo'eeł. ²⁶ Áík'ehgo gádaayilñii, Hant'é łą bighą ndaáłdzid, ntsóląą'at'éégo nohwi'odłá' doo hwoi da? ñii. Áídá' nádiidzaago nyolhíí túhíí biłgo yich'í' hadziigo nkenágoheltó'. ²⁷ Áík'ehgo nnee bił díyadaagot'éégo gádaanii, Nnee łą daat'éhi díí, nyolhíí la'íí túhíí ndi da'áyilñiiyú ádaat'ij!

²⁸ Hanaayú Gérgesenes daagoljyú bił nada'diz'eeldá' nnee łena'niłíí goz'ąđí' nnee naki, ch'iidn isná ádaabiłsinihíí, Jesus yaa n'áázł, bédaach'ıldzidhíí bighą doo hadín ałhánégo bit'ah ch'egháhi da. ²⁹ Yat'éégo gádaanii, Hago łąą ánohwile'go ánt'íí, Jesus, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' níłni? Nohwiniigodilne'íí doo hwahá biká' ngonáh dadá' nohwiniigodnle' née? ³⁰ Áígee da'anahyú góchi da'iyąągo nanalse'. ³¹ Áík'ehgo ch'iidn náda'okąąhgo gádaabiłñii, Hanohwinyóódyúgo, góchi nanłsé'íí beh nohwinyóód. ³² Áík'ehgo, Hahkeeh, yiłnñiid. Hakjídá' góchi nanalse'íí yeh hikj: nt'éégo góchi dawa hayaa nádnkjigo túsikáni yeh hikj, áík'ehgo tú yił daadesdzii. ³³ Áídí' góchi yinádaadéz'ij n'íí nádnkjigo kłh goznilyú okai, áígee ch'iidn isná ádaabiłsñ n'íí hago ádaabi'deszaahíí dawa yaa nadaagosni'. ³⁴ Áídí' kłh goznilgee daagolíníí dawa Jesus yich'í' ch'ínáłsąą: áík'ehgo daayiltsąądá' náyokąąhgo gádaayilñii, Nohwini'dí' ch'ínáh.

9

¹ Áídí' Jesus tsina'eelíi yeh hiyaago hanaayú dabíi gólíiyú bił oná'í'éeł. ² Nt'éeego ła' nnee di'ili baa daach'iskaą: Jesus daabi'odla' yígołsıjıdá' nnee di'ilihíi gáyıñii, Shiye', nił gozhóq le'; nincho'híi bigha dák'ad naa nágodet'aah. ³ Áídá' begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi ła' dábiyi'yú, Díi nnee Bik'ehgo'ihı'nań ádil'ıjgo ániı, daanzı. ⁴ Natsıdaakesıi Jesus yígołsıgo gádaabiñii, Nt'ée bigha nohwıjıi biyi' yuyaa ncho'go natsıdaahkees? ⁵ Hadıihıi doo nyeego ách'ıñiih da, Nincho'hıi bigha dák'ad naa nágodet'aah; dagohıi, Nádnáhgo dahnáh? ⁶ Ni'gosdzán biká' nnee bincho'hıi bigha baa nágodet'aahıi shıi, nnee k'ehgo Niyááhıi, beshik'ehgo bıdaagonołsı doleehıi bigha, (nnee di'ili sitiiniı gáyıñniid,) Nádnáhgo biká' sınıiniı dahnádné'go gowayú nádnáh. ⁷ Áık'ehgo nádiidzaago gowayú onádzaa. ⁸ Nnee łaągo ıła'adzaahıi díi daayo'ıjıdá' bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihı'naı ya'ihédaanzı, nnee díi k'ehgo á'ı'ıjgo yaa goden'aahıi bigha.

⁹ Jesus ádí' higaalgo nnee Matthew holzéhi tax nanáhi'niłıgee sidaago yıltsaądá', Shiké' dahnáh, yıñii. Áık'ehgo nádiidzaago biké' dahiyaa.

¹⁰ Jesus iyaągo nezdaago, tax bich'ı' nadaahi'niıłıhik'e nnee doo dábikeyú ádaat'ee dahıi łaągo hikaigo Jesus hik'e bitsıke'yu yił da'ıyaągo dahdinezbił. ¹¹ Pharisees daanlıni daabo'ıjıdá' Jesus bitsıke'yu gádaayıñii, Nt'ée bigha nohwılch'ıgó'aahıi tax bich'ı' nadaahi'niıłıhıi hik'e nnee doo dábikeyú ádaat'ee dahıi yił da'ıyaą? ¹² Jesus áı yidezts'aądá' gádaabiñii, Doo hago'ádaat'ee dahıi izee nant'an doo yaa nakáh bik'eh da, daannıihıi zhá. ¹³ Hant'ée niigo ágodi'niıhıi bıdaagono'aa, Dawahá nastseedgo bedaashich'okaahıi bitisgo nnee łaadaach'oba'ıi hásh'ıı, niigo: shıi nnee doo bik'ehıi ádaat'ee dahıi, Nohwincho'ıi bits'á'zhi' ádaahne', bıłdishniıyú nıyáa, áıdá' doo nnee dábikeyú ádaat'eehıi ágáłdishniıyú nıyáa da.

¹⁴ John bitsıke'yu Jesus yaa hikaigo gádaaniı, Nt'ée bigha néé hik'e Pharisees daanlıni łaagee dáshıná' da'ohıikaah, áıdá' ni nıtsıke'yu doo dáshıná' da'okaah da? ¹⁵ Jesus gádaabiñii, Ya' ni'ı'nehgee nnee ıła'ádaat'eehıi nnee niınehıi yił nakaiyúgo doo bił daagozhóq da néé? Dahagee nnee niınehıi bits'á' náđilteeh ndi at'ée, áıgee dáshıná' da'okaah doleel. ¹⁶ Ko'ıi déncho'ehıi doo nak'á' ániıdehıi bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo ániıdehıi ıłhanıgháhgo dayúwehego onanálad. ¹⁷ ıa'ıi wine ániı alzaahıi ikágé wine benalıniı déncho'ehıi doo biyi' tádaach'ınił da: ágách'idzaayúgo wine benalıniı kots'á' daıdıdoh, áık'ehgo winehıi aął ha'ıjooł, ıa'ıi wine bee naltı n'ıi da'lıi hıleeh: áıdá' wine ániı alzaahıi wine benalıniı ániıdehıi zhá biyi' tádaach'ınił, áık'ehgo da'ıla nt'ée.

¹⁸ Jesus t'ah bich'ı' yalti' nt'éeego nant'an ła' baa nyáago biyahzhi' hayaa adzaago gábiñniid, Shitsi' ániı daztsaą: ndi yushde', biká' ndenlıñhgo nnaahó'naa. ¹⁹ Áık'ehgo Jesus nneehıi yiké' dahıyaago bitsıke'yu áldó' biké' dahiskai.

²⁰ Nt'éeego isdzán díi bighánlıjgo nakıts'adah bił tegodzaahi Jesus yine'dı' nınyaago bi'ıi bıdáyú yedelnıih: ²¹ İdił yalti'go gánıi, Bi'ıi zhá ndi bedensniıhyúgo nt'ée náshdleeh. ²² Jesus lédiidzaago bıłtsaą, áık'ehgo gábiñii, Shılah, nił gozhóq le'; ni'odla'ıi nt'éeego ániıniıdlaa. Áık'ehgo dagoshch'ı' nt'ée násdlıı. ²³ Áıdı' Jesus nant'an bigowá yune' ha'ayáago, tsısol yeda'do'aahıi hik'e nnee daagodnch'aadıi yıltsaągo, ²⁴ Ch'ınohkáh, yıñniid: na'ılıhn doo daztsaą da, daazhógo ıłhoshgo at'ée. Áı bigha baa daach'odloh lék'e. ²⁵ Nnee ıła'adzaahıi dawa ch'ınánıtsáądá' Jesus ha'ayáago na'ılıhniı bigan yıltsoodá' nádiidzaa. ²⁶ Áık'ehgo áı bınaayú dahot'éhé ágodzaahıi baa ch'ıniı lék'e.

²⁷ Áıdı' Jesus dayúweh higaalgo nnee naki bınaá ádaagodini biké' dahızh'aazh, adıjđ daadılwohgo gádaaniı, David biye' nlıni, nohwaa ch'onbáah. ²⁸ Kıh yune' ha'ayáago nnee bınaá ádaagodini baa n'áazh: Jesus gádaayıñii, Ya' ágá'ıshléhgo nohwı'odla' gólıi néé? Ha'oh, nohwıNant'a', daabiñii. ²⁹ Áık'ehgo bınaá ádaagodiniı bınaá yıká' ndelnıigo, Hago nohwı'odla' nel'aanıı dábikeygo nohwá begolne', bıñniid. ³⁰ Áık'ehgo bınaá nádaagosdıjgo, Hadıın yıgonołsıh hela', Jesus ndzilgo baa daasni'. ³¹ Da'ágát'ée ndi o'áazhyú dahot'éhé yaa nadaagosni'.

³² Áídí' dahnádikáh nt'éeego nnee doo yałti' dahi, ch'iidn isná ábiłsini, Jesus baa bił ch'ikai. ³³ Áík'ehgo nneehíí biyi'dí' ch'iidn habi'dinodzoodá', nnee doo yałti' da n'íí hadzii: áík'ehgo nnee íła'adzaahíí bił díyadaagot'eego gádaanii, Israel hat'i'íí bitahyú doo hak'i díí k'ehgo ágot'eehíí daahiltséhi da. ³⁴ Áídá' Pharisees daanlíni, Ch'iidn nant'án binawodíí bee ch'iidn hainihiyood, daanii. ³⁵ Áídí' Jesus kįh nagoznilyú hik'e gotahyú yitah naghaa, Jews ha'ánálséh nagoznilyú ilch'ígó'aahgo, yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí baa na'goni'íí ntt'ehi yaa yałti'go, ła'íí nnee bitahyú iltah at'éeego daannihíí hik'e kah yaa nakaihíí dawa náyihilziihgo naghaa.

³⁶ Jesus nnee láni yo'ijigo, dibelíí nadaabinyoodíí da'ádįhgo nakai łehíí k'ehgo doo daanłdzil dago iltanáhosąahíí bighą dązhó yaa ch'oba' lėk'e. ³⁷ Áídí' bitsilke'yu gádaayilnii, Nest'án dązhó ląągo nest'aądá' nada'iziidíí doo ląą dahíí bighą doo hwoi da; ³⁸ Áík'ehgo nest'a' yeBik'ehń bich'i' da'ohkąąhgo gádaabilđohńiih, Nada'iziidíí ninest'a' nádaayihigeshyú daadn'áá.

10

¹ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíí yushdé' daayilniiidá' spirits daanchó'i hadainihiyóód doleeęo yedaabik'ehgo yaa daagodez'aą, iltah at'éeego daannihíí hik'e kah iltah at'éeéhíí yaa nadaakaihíí nádaayilziihgo alđó' yaa daagodez'aą. ² Nakits'adah nadaal'a'á gádaa-holzee; dantséhií Simon, da'án Peter holzéhi, hik'e bik'isn Andrew; James Zebedee biye'hi, hik'e bik'isn John; ³ Philip hik'e Barthólomew; Thomas ła'íí Matthew, tax bich'i' nahi'níi; James, Alphéus biye'hi, hik'e Lebbéus, da'án Tháddeus holzéhi; ⁴ Simon, Cánaanite nlíni, ła'íí Judas Iscáriot, Jesus ch'íyido'aalıí. ⁵ Díí nakits'adahíí Jesus odaahil'aago gádaayilnii, Doo Jews daanliį dahíí bitahyú dohkáh hela', ła'íí Samáriayú kįh nagoznilyú dohkáh hela': ⁶ Israel hat'i'íí bitahyú, dibelíí ch'a'onehezdeehíí k'ehgo zhą bich'i' dohkáh. ⁷ Desohkaiyú, Yaaká'yú dahsdaahn nant'aahíí biká' nagowaa, daadohńiiigo baa yádaalti'. ⁸ Daannihíí nádaaholziih, nnee lóód doo ínádįh dahi, leprosy holzéhi, yaa nakaihíí ntt'éeego ánadaahdle', nanezna'íí nádaabihol'naah, ch'iidn nnee biyi'dí' hadaanohohsood: daazhógo nohwaa daas'né', daazhógo nadaahńiih. ⁹ Nohwibestso bizis biyi' yuyaa óodo, béshłigai, dagohíí zhaali łitsogé odaahńił hela'; ¹⁰ Hohkaahyú izis bena'iltinií, dagohíí nohwi'ícho naki, ik'e'an nohwikee, ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaadohńił hela': nnee na'iziidíí bá di'né'go goz'aą. ¹¹ Dahadíí kįh nagoznil dagohíí gotahyú dohkáhyúgo, hadín ntt'éeego at'éeéhíí biká' na'ídaadołkidgo, łahyú naadohkáhzhį' bił nahísóotąą le'. ¹² Gową yuņe' ha'ahkaigee, łch'i'gont'éeéhíí díí gową yuņe' be'ágót'ee le', daadohńii. ¹³ Áígee daagolínií ntt'éeego ádaat'eyúgo nohwił ilch'i'gont'éeéhíí yił daanliį doo: doo ntt'éeego ádaat'ee dayúgo, nohwił ilch'i'gont'éeéhíí dánohwíí nohwił nádodleeł. ¹⁴ Dahadíń doo hádaanohwit'įi dayúgo, nohwiyati' doo yídaayést'saą dayúgo, ái gową dagohíí kįh goznilií bits'a' dahnádohkáhgo, nohwikee baą łeezhíí baa daałhaał. ¹⁵ Da'anii gádaanohwiłdishńii, Bik'ehgo'ih'i'nań nnee yándaago'aahíí bijįi Sodom hik'e Gomórrah golzeegee daagolíi n'íí biniidaagodilne'íí bitisgo ái kįh goznilgee daagolínií biniigodolńił.

¹⁶ Ma' bitahyú dibelíí k'ehgo daanohwideł'a': ái bighą ch'osh goyáąhíí k'ehgo daagonohsąą, hawú ga'ádaanoht'eego doo t'aązhį' nádaadołghash da. ¹⁷ Nnee baa daagonohsąą: yánadaaltihíí yaa nádaanohwide'aah doleeł, ła'íí Jews íła'ánát'įih nagoznil yuņe' hanohwínada'ıltsas doleeł; ¹⁸ ła'íí nant'ánchań hik'e ízisgo nant'ánhíí biyahzhį' nnádaanohwich'ılteeh doleeł, shíi shighą, ái hik'e doo Jews daanliį dahíí alđó' bináál shá nadaagołni' doleeł. ¹⁹ Nohwaa yá'iti'yú nohwił ch'ideskaiyúgo, hagot'éeęoshą' hasdzii, hant'éshą' dishńii, doo daanohsį da: hant'é daadohńiihíí da'ái bik'ehenkéézgeee nohwaa hi'né' ndi at'ée. ²⁰ Ái doo dánohwíí hahdziih da, ndi nohwiTaa bits'a'dįgo Spirit-híi nohwinkááyú hadziih ndi at'ée. ²¹ Nnee ła' bik'isn zideeyú nyide'aah doleeł, ła'íí nnee ła' bizhaazhé ágáyidoliił: chągháshé báą hik'e bitaa yich'i' nanádaagonłkaadgo bik'ehgo nabi'ditseed doleeł. ²² Shizhi' bee daanohwich'ozhiihíí bighą nnee dawa bił daanohchó' doleeł: áídá' dahadíń dąngont'įzhį' dahildóhíí hasdábii' dolteeł. ²³ ła' kįh goznilgee

nohwiniidaagoch'idnitsiyúgo, lahyúgo náádohkáh: da'anii gádaanohwiłdishnii, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánsdzaazhí' Israel hat'i'i bikìh nagozníí t'ah doo hwahá dawago nohkáh da doleel. ²⁴ Bìlch'ígót'aahíí bìlch'ígót'aahíí doo yitìsgo at'éhi at'éé da, la'íí na'iziidíí doo binant'a' yitìsgo at'éhi at'éé da. ²⁵ Bìlch'ígót'aahíí bìlch'ígót'aahíí yìlgo dálet'eego dávik'eh, la'íí na'iziidíí binant'a' yìlgo dálet'eego dávik'eh. Bigowa golííníí Beélzebub daalch'iniigo daabich'ozhííyúgo, bichagháshé itìsgo nchọ'go daabich'ozhíí doleel. ²⁶ Áík'ehgo doo bédaaldzid da: k'ad dawahá bìl te'izkaad n'íí ch'í'nah ádolnii; la'íí k'ad dawahá nanl'í' n'íí bígózìhgo ádolnii. ²⁷ Godiłhił yune' nohwił nagoshnii'íí idindláádyú baa nadaagołni: nant'í'ego bee nohwich'í' ha'odzihíí kìh biká'dí' daadoł-woshgo baa nadaagołni'. ²⁸ Hadíí kots'í nadaitseedá' koyi'siziiníí doo nadaitseed at'éé dahíí doo bédaaldzid da; áídá' ch'iidn bikọ' dilti' yuyaa kots'í hik'e koyi' siziiníí oyiné'híí, án zhá bédaaldzid. ²⁹ Ya' dlọ'dichiné naki zhaali lichí'é dała'á ílłigo nahinih gá? Da'ágát'éé ndi nohwiTaa doo hat'íí dayúgo dała'á ndi doo ni'yú bits'á' naokáad at'éé da. ³⁰ Nohwitsizil ndi dawa ilk'idá' hotagi at'éé. ³¹ Áík'ehgo doo nédaaldzid da, dlọ'dichiné doo alch'ídé bitìsgo da'inołhii da. ³² Dahadín nnee binadzahgee, Án bígonsi, shiłniihíí, án shiTaa yaaká'yú dahsdaahn binadzahgee ágáldidishnii. ³³ Áídá' dahadín nnee binadzahgee, Án doo bígonsi da, shiłniihíí, án shiTaa yaaká'yú dahsdaahn binadzahgee ágáldidishnii. ³⁴ Ni'gosdzán biká'zhi' ilch'í'gont'ééhíí nkeniné' doo daasho'níí da: doo ilch'í'gont'ééhíí nkenishné'híí bigha niyáá da, besh be'idiltishé niitáago niyáá. ³⁵ Nnee la' bitaa bìl hìl nanágonłkaad doleel, isdzán bi'isdza' bìl hìl nanágonłkaad, la'íí isdzán hik'e bá'yéhií aldo' bìl hìl nanágonłkaadgo ashle'híí bigha niyáá. ³⁶ Nnee dabíí bichagháshé bich'í' nanádaagonłkaad doleel. ³⁷ Dahadín bitaa dagohíí báá shíí shitisgo bìl nzhooníí doo shíyéé hileehgo dávik'eh da: la'íí dahadín biye' dagohíí bitsi' shíí shitisgo bìl nzhooníí doo shíyéé hileehgo dávik'eh da. ³⁸ Dahadín bitsi'ılna'ááhíí doo dahiditijhgo shiké' dahdigháh dahíí doo shíyéé hileehgo dávik'eh da. ³⁹ Dahadín bi'ihí'na' bìl ilííníí bits'á' da'ilíí hileeh: áídá' dahadín shíí shigha bi'ihí'na' doo bìl ilíí dahíí, án zhá dahazhí' ihí'naahíí yaa higháhi at'éé.

⁴⁰ Dahadín nánohwidntiiníí shíí aldo' náshidntíni at'éé; dahadín náshidntiiníí shides'a'íí aldo' náidntíni at'éé; ⁴¹ Dahadín nnee Bik'ehgo'ihí'na' binkááyú na'iziidi nlijhíí bigha náidntiiníí, Bik'ehgo'ihí'na' binkááyú na'iziidi nt'é Bik'ehgo'ihí'na' bainé'íí án aldo' da'áík'ehgo baa hi'né'hi at'éé; dahadín nnee dávik'ehyú at'ééhíí nlijhíí bigha náidntiiníí, nnee ágát'éhi nt'é Bik'ehgo'ihí'na' bainé'íí án aldo' da'áík'ehgo baa hi'né'hi at'éé. ⁴² Dahadín, Jesus yiké' higaalhií bigha, díí doo ízisgo at'éé dahíí idee bee tú sik'azíí ndi yá ná'ıłsijhyúgo, da'aniiigo gádaanohwiłdishnii, Bik'ehgo'ihí'na' bich'í' nayihinihíí da'aniiigo bíyéé doleel.

11

¹ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíí ałł yil ch'ídaagoz'aqadá' Jews daanlíni bikìh nagoznilyú ilch'ígót'aahgo hik'e yati' baa gozhóni yaa nagolni'go onanádzaa. ² John ha'ásitij yune' Christ ánát'ijlíí ya'ikonziidá' bitsilke'yu naki Christ yich'í' oyil'a'go, ³ Gáyılñniid, Ya' ni higháhi n'íí ánt'ij née, dagohíí la'i biká daadéet'ij née? ⁴ Jesus gábiłnii, John bich'í' nádoht'aashgo díí disołts'aaníí la'íí hoł'iiníí baa bìl nagołni': ⁵ Biñáá ádaagodih n'íí biñáá ánágodle', doo nadaakai da n'íí náhikáh, nnee lóód doo ínádih dahi, leprosy holzéhi, yaa nadaakai n'íí nłt'éégo ánádaidle', bijeyi' ádaagodih n'íí da'idits'ag ánádaidle', nanezna' n'íí naahikáhgo ánádaidle', tédaat'yéhií yati' baa gozhóni bee bich'í' yáda'iti'. ⁶ Hadín shodłago doo t'aazhí' at'éé dahíí biyaa gozhógo doleel, nii.

⁷ Onát'aazhdá' Jesus nnee ıla'at'ééhíí John yaa nagolni'go yich'í' yalti'go nkegonyaa gáníigo, Da'igolííyú nt'é hádaadeh'ííyú nasohkai? Tł'oh bit'aq nteelíí bìl godiyohíí née? ⁸ Nt'é hádaadeh'ííyú nasohkai áídá'? Nnee nłt'éégo bik'e'izláhi née? Hadíí bidiyagé nłt'ééhíí nant'án golíígee nadaakaihi at'éé. ⁹ Nt'é ląá hádaadeh'ííyú nasohkai áídá'? Bik'ehgo'ihí'na' binkááyú na'iziidi née? Ha'oh, Bik'ehgo'ihí'na' binkááyú na'iziidi yitìsgo at'éhi, nohwiłdishnii. ¹⁰ Díí baa k'e'eshchij n'íí án at'íí, Shinal'a'á nádih

dish'aa, nádih ilch'i'gole'go. ¹¹ Da'aniigo gánohwíldishnii, Nnee daagozliiníí bitahyú doo la' John Baptize ágole'íí yitigo at'éé da: áídá' yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníí bitahyú hadín dázho doo ilíí dahíí John yitigo at'éé. ¹² John Baptize ágole'íí ni'gosdzán biká' nagmaadí' godezt'i'go nnee yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníí itah daaleeh dázho hádaat'ijigo idéédaalnaa. ¹³ Bik'ehgo'ihina' binkááyú nada'iziidi n'íí la'íí begoz'aaníí baa k'e'eshchiiníí ágone'íí dabíntsedá' yaa yil nadaagosni', John nyáázhi'. ¹⁴ Shiyati' nádaagodoh'aah hádaaht'ijiyúgo gánohwíldishnii, Elías, hígháh n'íí, át'íí. ¹⁵ Hadín bijeyi' golíiníí, iyésts'aa le'.

¹⁶ Dzaagee nnee daalinolt'ijíí hant'é bit' lishhah nishleego baa nagoshni'? Na'iniih nagoz'aagee chagháshé íla'at'éégo ilch'i' ádaaniigo, ¹⁷ Tsísol' bee nohwich'i' da'nt'aal ndi doo hak'i da'otzhizh da; nohwich'i' daahiichag ndi doo hak'i ch'adaashinozhil da, daahídi'niihíí nnee díí goldohgee daagolíníí bit' dálet'ee. ¹⁸ John doo iyaago la'íí doo idlaago nyáá dadá', Ch'iidn biyi' golíí, daalch'inii. ¹⁹ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ishago la'íí ishdlaago niyááda' gádaashilch'inii, Án dichini la'íí idlánihi, tax bich'i' nadaahi'niihíí la'íí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bit'eké níni, daach'inii. Da'anii igoyá'íí nt'é ádaat'ijíí bee bigózh.

²⁰ Kih' nagoznilíí biyi' Jesus ízigo aná'ol'ijíí láago ye'anát'ijíí dá' bincho'íí doo yits'á'yúgo ádaane' dahíí bigha yil daaditeh nkegonyaa, gáníigo, ²¹ Korázingee daagonohiiníí, nohwá góyéé dolee! Bethsáidagee daagonohiiníí áldó' nohwá góyéé dolee! Nohwitahyú ízigo anágot'ijíí Tyre hik'e Sídongee ágágodzaayúgo, ágee daagolíníí doo aníídá' nak'á'dich'ízhé bik'inazlaadá' ilch'ii yiyi' naháztaago bincho'íí yits'á'zhí'go ádaas-dzaa dolee ni'. ²² Bik'ehgo'ihina' nnee yándaago'aahíí bijíí Tyre hik'e Sídon bitisgo nohwiniigodidolnii, nohwíldishnii. ²³ Nohwíí, Capérnaumgee daagonohiiníí, yaaká'zhí'go hanohwidí'niihíí, nohwíí ch'iidntahzhí'go nohwidido'ni: nohwitahyú ízigo anágot'ijíí Sódongee ágágodzaayúgo, díí jii Sódóm t'ah goz'aa dolee ni'. ²⁴ Bik'ehgo'ihina' nnee yándaago'aahíí bijíí ni', Sódóm golzeehíí, bitisgo nohwiniigodidolnii, nohwíldishnii.

²⁵ Áídá' Jesus Bik'ehgo'ihina' yokaa'gágo gáníí, ShiTaa, yaaká'zhí' hik'e ni'zhí' nant'an nílinihi, díí ilch'ígót'aahíí nnee daagoyáago bit' ídaagozínihíí baa ch'anant'i' n'íí mé' ga'ádaat'eehíí bich'i' ch'i'nah ánleehíí nich'i' ba'ihénsi. ²⁶ Da'áik'ehgo ágot'ee le', shiTaa; da'áik'ehgo hánt'ijigo ágónlaahihi. ²⁷ ShiTaa bits'á'dí'go dawa shaa hi'níí: doo hadín shíí, Bik'ehgo'ihina' biYe' nshlíni, shígólsini at'éé da, shiTaa zhá; la'íí doo hadín shiTaa yígólsini at'éé da, shíí biYe' nshlíni zhá, la'íí dahadínta shiTaa bich'i' bigózhigo áshle'íí áldó' shiTaa yígólsi.

²⁸ Daanohwigha nada'ohsiidíí la'íí ndaazgo dahda'ohheelíí shich'i' nohkáh, áik'ehgo hádaasolgo ánohwishle'. ²⁹ Izénázwodíí lahdí' nábiyi'hishaalgo shits'á'dí' ígonl'áah; shijíí yune' isht'egodnt'ee, doo itisgo idésh't'ijí da: áik'ehgo nohwiyi' siziiníí hanáyol dolee. ³⁰ Izénázwodíí lahdí' nábiyi'hishaalyúgo doo ná nyee da dolee, da'ighéelgo ánisiníí doo ná ndaaz da dolee.

12

¹ Áídá' Jews daagodnlsiníí bijíí Jesus t'oh naghái hentíiníí yiyi'yú higaal; bit-silke'yu yil hikaahgo shiná' daasilijigo t'oh naghái binest'a' nadaayiniilgo daayiyaa nkegonyaa. ² Pharisees daanlíni daabiitsa'adá' gábilnii, Dín'ijí, godilziníí bijíí doo baa nach'ighaa dahíí nitsilke'yu yaa nakai. ³ Jesus gádaabilnii, Ya' David hik'e yil nakaihíí bitgo shiná' daasilijigo, hago ádaas-dzaa lán shihíí doo hwahá baa da'ohshiih da née? ⁴ Bik'ehgo'ihina' daach'okaa'gá goz'aa yune' ha'akaigo, bán Bik'ehgo'ihina' ye' okaa'gágo baa hi'né'go nii'né' n'íí, doo daayiyaa'go bágoz'ánihi daayiyáá, áí bánhíí okaa'gá yedaabik'ehi zhá daayiyaa'go goz'ánihi. ⁵ Da'ch'okaa'gá goz'aa yune' okaa'gá yedaabik'ehi godilziníí bijíí doo daagodnlsj da ndi doo bee bída'itah dahíí, begoz'aaníí bek'e'eshchiiníí biyi' doo hwahá baa da'ohshiih da née? ⁶ Dzaagee hadín da'ch'okaa'gá goz'aaníí yitigo at'éhi nagmaa, nohwíldishnii. ⁷ Dawahá nastseedgo bedaashich'okaa'gá bitisgo nnee laadaach'oba'íí hásh't'íí, niigo anííhíí bídaagonolsiyúgo, shíí, doo shaa dahgoz'aa dahíí,

doo shaa yádaalti' da doleeł ni'. ⁸ Shíí, n̄nee k'ehgo Niyááhíí, godilziníí bijíí ndi beshik'eh. ⁹ Áídí' dahiyaadá' Jews ha'ánátséh goz'ąą yuñe' ha'ayáá.

¹⁰ Áígee n̄nee bigan dała'ázhiñéé binawod ásdjidi itah sidaa lěk'e. N̄nee ła'i Jesus dant'éhéta bee baa dahgosit'aa daanzigo nayídaadiłkid gádaañiigo, Ya' godilziníí bijíí ná'ch'ilzihií begoz'ąą n̄nee? ¹¹ Jesus gádaabiñii, NohwitaHyú n̄nee ła' bidibelíí dała'áhi godilziníí bijíí o'i'án yuñe' ogo'yúgo, yiltsoodgo hanáidishood ya'? ¹² N̄nee dibelíí yitisgo ílíí go'íí! Áík'ehgo godilziníí bijíí n̄t'éégo ánách'ot'ijłgo goz'ąą. ¹³ Áídí' n̄nee bigan binawod ásdjidi yich'í' gáníí, Yushd' dahdinłnłh. Áík'ehgo bich'í' dahdidilñiigo bigan nádzii, łazhñééhíí ga'at'éé násdlíí.

¹⁴ Áídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo, hagot'éégo Jesus daayizilhee doleełí yaa nadaagoshchijí. ¹⁵ Jesus díí yígółsigo áídí' dahnyaa: n̄nee biké' dahnántsąą, áí dawa náyihilzihi; ¹⁶ Áídí' gádaayilñii, Ch'ídaashinoh'aah hela': ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, Esáias holzéhi, gánñiidíí begolñe'go ánágot'ijł, ¹⁸ Shinal'a'á, hattínií, shł nzhóni, shiy'i'siziinií bił dábik'ehyú át'éhi daaneł'íí: shiSpirit-híí bikázhi' ashłéngo doo Jews daanlij dahíí bich'í' dábik'ehyú ágot'eehíí yaa nagolñi' doleeł. ¹⁹ Doo nagont'og nago'aa da, doo dilwosh da doleeł; da'intínyú bizhihií doo hadín yidits'ag da doleeł. ²⁰ Dábik'ehyú ánách'ot'ijłí itis silijgo áyílaazhi' t'oh hichqodíí doo yitłh da, túkq'íí beh hiit'i'íí déł'łh dałchihií doo yintsees da doleeł. ²¹ Bíí bizhi'íí doo Jews daanlij dahíí bada'olíí doleeł.

²² N̄nee ła' ch'iidn isná ábiłsini bináá ágodłh, ła'íí doo yatti' dahi baa bił ch'ikaigo náy-ilzihi: áí n̄nee doo yatti' da n'íí yatti' ła'íí go'ij násdlíí. ²³ N̄nee dawa bił díyadaagot'eego gádaañiid, Áń David biYe' at'íí ya'? ²⁴ Phárisees daanlíni áí daidezts'ąądá' gádaañii, Ch'iidn nant'án, Beélzebub holzéhi, binawodíí bee díí n̄nee ch'iidn hainihiyood, daañii. ²⁵ Natsídaakeesíí Jesus yígółsigo gádaayilñii, N̄nee dałaháyú binant'a' golínií dabíí ilch'í' nanágonłkaadyúgo da'ílií hileeh; kłh gozñilgee daagolínií dagohíí dała' naháztaaníí dabíí ilk'ídahnájahyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da: ²⁶ Satan n̄nee biyi'dí' Satan hainihiyoodyúgo, dabíí ích'í' naná'idziid; áík'ehgo yebik'ehíí hagot'éégo n̄zaad begoldoh? ²⁷ Shíí Beélzebub bee ch'iidn haniisoodyúgo, nohwíí daanohwiye'íí hadín bee ch'iidn hadainiyood ádá'? Áík'ehgo daanohwiye'íí ch'í'nah ádaanohwile'. ²⁸ Ádá' Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit bee ch'iidn haniisoodyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań nohwitaHyú ilk'idá' nant'aa. ²⁹ Hagot'éégo ła' n̄nee nalwodi bigową yuñe' ha'ách'ighaago dawahá bíyééhíí ch'in'ijh? N̄nee nalwodíí ntsé hích'ilt'ó hik'e go'íí. Ádá' dawahá bíyééhíí bits'ą' ch'in'ijh. ³⁰ Hadín doo bił gonsht'ij dahíí shich'í' got'inihi at'éé; hadín doo bił íła'ána'ishdle' dahíí shits'ą' ts'iltijgo áile'hi at'éé.

³¹ Áík'ehgo gádaanohwiłdishñii, Konchq'íí dawa ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań dénchq'go baa yách'ilti'híí bighą kaa nágodit'aah doleeł: ádá' Holy Spirit dénchq'go baa yách'ilti'yúgo híí doo kaa nágodinot'aah at'éé da. ³² Shíí, n̄nee k'ehgo Niyááhíí, dénchq'go shaa yách'ilti'híí bighą kaa nágodit'aah doleeł: ádá' Holy Spirit dénchq'go baa yách'ilti'híí bighą doo kaa nágodinot'aah at'éé da, díí jji goldohíí hik'e nágoldohíí ndi. ³³ Ch'il n̄t'ééyúgo, binest'ą' alđó' n̄t'éé ngolnii; ádá' ch'il dénchq'yúgo, binest'ą' alđó' dénchq' ngolnii; ch'il hago'at'ééhíí binest'ą' bee bigózini at'éé. ³⁴ Ch'osh bik'asda' golínií k'ehgo hałinoł'ijłí, hagot'éégo n̄t'éégo yádaalti', nchq'go ádaanoht'eedá'? Kojíí yuñe' hagot'éégo goz'ąą shłhíí bee yách'ilti'hi at'éé. ³⁵ Kojíí yuñe' n̄t'éégo goz'aaníí bee n̄t'éégo ách'ít'éhi at'éé: kojíí yuñe' nchq'go goz'aaníí bee nchq'go ách'ít'éhi at'éé. ³⁶ Bik'ehgo'ihí'nań n̄nee yándaago'aahíí bijíí n̄nee yati' da'ilínihíí dawa yee hadaadzi' n'íí bighą baa yá'iti'doleeł, nohwłdishñii. ³⁷ Niyati' n'íí bee n̄t'éégo ánt'ééhíí ná ha'dodzh, dagohíí niyati' n'íí bee nángodot'aał.

³⁸ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi hik'e Phárisees daanlíni ła' Jesus gádaayilñii, Ilch'ígó'aahíí, godiyłhgo be'ígóziníí ła' nohwł ch'í'nah áñle'. ³⁹ Yich'í' hananádziigo gádaayilñii, Nchq'go ádaat'éhi nant'í' nakaihi daalinolt'ijłí godiyłhgo be'ígóziníí yiká daadéz'ij; ádá' be'ígóziníí doo bił ch'í'nah ádaalne'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú

na'iziidi n'íí, Jonas holzéhi, nnee bich'i' be'ígózih alzaahíí zhá. ⁴⁰ Jonas taagi jii hik'e taagi t'é' lóg nchaahíí bibid sitijihíí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, taagi jii hik'e taagi t'é' leyí' sitíí doleeł. ⁴¹ Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíí bijii nnee Nínevehgee daagolíí n'íí daahizijigo nnee daalinolt'ijíí yaa yádaalti'go, Nohwíí nohwitisgo daanchó' ni', daadidońiil: Nínevehgee daagolííńií Jonas yałti'go daidezts'aąda' binchó'íí yits'á'zhi' ánadaasdzaa; áídá' k'adíí Jonas bitisgo ánsht'éhi niyáá. ⁴² Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíí bijii isdzán nant'ánihi hayaadı'go nyááhíí hizijigo nnee daalinolt'ijíí yaa yałti'go, Shíí shitisgo daanchó' ni', didońiil: án dázhó'ńzaadı' nyáá, Sólonon bigoya' yidits'ihgo; áídá' k'adíí Sólonon bitisgo ánsht'éhi niyáá. ⁴³ Spirit nchó'íí nnee yiyi'dí' háyááda' tú áđihyú aanadaał, hayú hanayóońií yiká hantaago; áídá' doo hagee da lék'e. ⁴⁴ Áík'ehgo gáníí, Shíí shigowayú hadí' niyáá n'ííyú nádésdzá; bigowá n'íí doo nt'é siné' da, nágolzhoogo dawahá nzhóogo neheshjaayú nádzá. ⁴⁵ Áík'ehgo spirits gots'idi daanchó'i yił nakai, bíí bitisgo daanchó'ihí, áí gowá yune' yił ha'akáhgo áígee ndaagoleeh: áík'ehgo nnee ntséda' át'éé n'íí bitisgo at'éé hileeh. Áík'ehgo díí nchó'go daalinolt'ijíí áldó' ágát'éé doo.

⁴⁶ Jesus nnee íla'adzaahíí t'ah yich'i' yałti'dá', báą hik'e bik'isyú dadányú nadaazi, yich'i' hadaadzi hádaat'ijigo. ⁴⁷ Nnee ía' gábińni, Nímaa hik'e nik'isyú dadányú nadaazi, nich'i' hadaadzi hádaat'ijigo. ⁴⁸ Nnee bíł nagosńi'íí gáyıńni, Hadín shímaa, hadín shik'isyú? ⁴⁹ Bitsilke'yu yich'i' dahdidilńiigo gáníí, Kú shímaa hik'e shik'isyú! ⁵⁰ Dahadín shi'Taa yaaká'yú dahsdaahn yikisk'eh at'ééhií shik'isn, dagohíí shilahn, ía'íí shímaa at'éé.

13

¹ Da'ái bijii Jesus kįhdí' ch'ínyáágo, túsikaaníí bahgee nezdaa. ² Áígee nnee láągo baa náńsáą, áík'ehgo tsina'eelíí yeh hiyaago dahnezdaa; áídá' nneehíí tábaayú íla'adzaa. ³ Áígee na'goni'íí yee láągo yił ch'ígó'aah, gáníigo, K'edileehíí yił ke'go k'edileeyú óyáá; ⁴ K'edileege k'edilzi' ía' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dló' íla'adzaago aął nádaihelzlaa: ⁵ Ła' k'edilzi' tsétahyú nanehezdee, ákú łeezh doo dázhó' láąyú da: łeezh da'ayáhahíí bighá dagoshch'i' hadaazhjeed. ⁶ Áídá' ya'ái hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'aą dahíí bighá nádaahesgá. ⁷ Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee; áík'ehgo hoshihíí ighánłsaągo nadaistseed. ⁸ Ła' k'edilzi'ihíí łeezh nt'éyú nanehezdee, áí zhá nest'án áyíłaa, ía' dałá'a gonenadín, ía'íí gostądin, ía'íí tádin bitisyú análzaa. ⁹ Hadín bijeyi' golíńií íyésts'aą le'. ¹⁰ Bitsilke'yu baa hikaigo gádaabińni, Nt'é bighá ilch'ígót'aahgo na'goni'íí bee bich'i' yáńłti'? ¹¹ Áík'ehgo gábińni, Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí doo bígózi da n'íí nohwíí bídaagonońijihgo nohwaa daagodeł'aąda' bíhíí doo baa daagodeł'aą da. ¹² Dahadín íyésts'aągo ígoł'aahíí, bigoya'íí itisgo baa nádo'ne', áík'ehgo dayúweh bigoya' bá ínágododaat: áídá' dahadín doo íyésts'aą dahíí, ayáhago ígoł'aą n'íí ndi bits'á' da'łlíí nádodleeł. ¹³ Áí bighá ilch'ígót'aahgo na'goni'íí bee bich'i' yádaashti': dédaíneł'ijí ndi doo daayo'ijí da; dédaidits'ag ndi doo ídaayésts'aą da, doo bíł ídaagozi da. ¹⁴ T'ah doo hwahá gágonéh dadá' Esáias yaa nagolńi' n'íí begolzaa, gánńiidhi, Dédaadohts'ag ndihíí doo nohwil'ídaagozi da doleeł; dédaaneł'ijí ndihíí doo daah'ijí da doleeł: ¹⁵ Díí nneehíí bijii daant'iz daazlij, doo da'dits'ag da daazlij, ía'íí daaneshch'il daazlij; doo ágádaat'ee dayúgo bíńáá yee daago'ijí doleeł ni', bijeyi' yee da'dits'ag doleeł ni', bijii yee bíł ídaagozi doleeł ni', áík'ehgo shich'i' ádaane'go nádaasził doleeł ni'. ¹⁶ Nohwíí nohwíńáá biyaa gozhóó, go'ijihíí bighá: nohwijeyi' biyaa gozhóó, idits'aghíí bighá. ¹⁷ Da'aniigo gádaanołwíłdishńni, Doo atch'idé Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi, ía'íí nnee nt'éégo ánát'ijihíí daah'iiníí daayiltséh hádaat'ijí ndi doo hak'i daayiltsaą da; daadohts'agíí daidits'ih hádaat'ijí ndi doo hak'i daidezts'aą da.

¹⁸ Áík'ehgo k'edileehíí ilch'ígót'aahgo baa nagoni'íí nt'é golzeego ágolzeehíí ídaayesołts'aą. ¹⁹ Hadín yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí baa yá'iti'íí íyésts'aągo doo bíł ígózi dadá', nchó'i nlijhn baa nyáágo bijii yune' k'edolzaa n'íí bits'á' haiyiné'. Áń k'edilzi' intín bahyú nanehezdee n'íí át'éé; ²⁰ Áídá' tsétahyú nanehezdee

n'íí, yati' yidits'ago dagoshch'i' bił gozhóogo náidnné'híí át'éé; ²¹ Áídá' biyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'aą dago, da'anahzhi' begodigháh: áídá' yati'híí bighą nagont'ogíí, dagohíí biniigont'ée'híí baa gowáhgee dagoshch'i' t'aązhi' nanánihidéh. ²² Hosh bitahyú nanehezdee n'íí yati' yidits'agdá' ni'goszán biká'zhi' nabi'dint'ogíí, hágołdzilgohíí k'izé'idilteehíí ighánłsąągo yati' k'edolzaa n'íí naistseed, áík'ehgo doo binest'a' goleeh da. ²³ Łeezh nłt'éeýú nanehezdee n'íí, yati' yidits'ago bił ígóziníí át'éé; án nest'án ánáil'jłh, ła' dała'á gonenadın, ła'íí gostądin, ła'íí tádin bitisyú ánáil'jłh.

²⁴ Áídí' Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íí ła' ch'í'nah anágodlaa gáníigo, Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: nnee bik'edolzaayú k'edilzıí nzhonıí k'eidnláa: ²⁵ Áídá' nnee da'alhoshdá' nnee bó'ni'íí áígee nyáago, t'oh naghái bitahyú t'oh dénchọ'ehi k'eidnláadá' onádzaa. ²⁶ T'oh naghái hájéedá' binest'a' gozłjıgee t'oh dénchọ'ehi aldo' hájéed lek'e. ²⁷ Bik'edolzaa golíınıí bánada'iziidíí baa hikaigo gádaabiłnii, Nohwinant'a', k'edilzıí nłt'ehi ła' k'edınláa ni'dá' díí t'oh dénchọ'ehi hadı'go hájéedhi gá? ²⁸ Gábiłnii, Shó'ni'íí át'jł. Bánada'iziidíí gádaabiłnii, Ya' áí t'ohıí daahi'nizh née? ²⁹ Dah; t'oh daahnizhyúgo, t'oh nagháihıí dánko bił daahnizhi at'éé. ³⁰ Ch'ık'eh dała' nolseeł le', inest'aązhi': áík'ehgo inest'aągo t'oh naghái daigeeshıí gádaaldishniih, T'oh dénchọ'ehıí ntsé bee da'ohł'o'go didlid doleehıí bighą: áídá' t'oh nagháihıí shit't'oh naghái bągową yune' ndaanohııł.

³¹ Áídí' Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íí ła' ch'í'nah anágodlaa gáníigo, Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: nnee bik'edolzaayú ch'il mustard holzéhi biyigé k'eidnláa. ³² Áí biyigéhií dązhọ alts'ıséhi, ndi k'edolzaayúgo, dązhọ nchaa hileeh, ch'il dawa bitisgo nchaahi, áídí' ch'il dązhọ nneezgo hileehgo dlọ' yúdahyú nada'ıniihıí bits'ádaaz'aahıí biyi'yú bit'oh ádaagole'.

³³ Ilch'ígót'aahgo na'goni'íí yee nanágolni' gáníigo, Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: isdzán ik'áán táadn ha'okáago, bán benilzoolé yił ná'ist'oodgo aął dahıdıilzoolzhi'. ³⁴ Díí dawa ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí Jesus nnee ıła'ádaadzaahıí yee yił nagosni'; dá ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí zhą yee yich'i' yati' lek'e. ³⁵ Áí Bik'ehgo'ihı'nań binkáayú na'iziidi gánıí n'ıí begolne'go, Ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí bee yashti' doleel; ni'goszán alzaadı' yushdı' godezt'i'go nal'i' n'ıí baa nagodishniih, nii ni'. ³⁶ Jesus nnee ıłani nádohkáh yiłnıidá' kłh yune' ha'ayáa: áígee bitsıłke'yu baa hikaigo gádaabiłnii, T'oh dénchọ'ehi k'edolzaayú hentjł, nniigo nagosıłnı'ıí nohwił ch'í'nah ánle'. ³⁷ Áík'ehgo gádaabiłnii, K'edilzıí nzhóni k'edileehıí shıí, nnee k'ehgo Niyááhıí ánsht'ee; ³⁸ K'edolzaahıí ni'goszán át'éé; k'edilzıí nzhónihıí yaaká'yú dahsdaahn nnee bilatt'áhgee sınilıí át'éé; áídá' t'oh dénchọ'ehıí nchọ'i nłjłhıí bichągháshé át'éé; ³⁹ Ó'ni'hi k'edilzıí dénchọ'ehıí k'eidnlááhıí ch'iidn nant'án at'éé; aął inest'aaníí nnágodáhıí át'éé; ła'ıí náda'igeeshıí Bik'ehgo'ihı'nań binal'a'á yaaká'yú daagolıınıí ádaat'ee. ⁴⁰ T'oh dénchọ'ehıí dała' alzaago kọ' yune' didlidhıí k'ehgo nnágodzaago ágągot'ee doleel. ⁴¹ Shıí, nnee k'ehgo Niyááhıí, shinal'a'á yaaká'yú daagolıınıí daadish'aago, da'ilchọphıí ła'ıí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahıí shıí shilatt'áhgee goz'aaníí biyi'dı' hadaayıniıł; ⁴² Áídí' kọ' yáadınah yuyaa oyihıłkaad: ákú daach'ichag ła'ıí kowoo ııdaach'idiłk'ash doleel. ⁴³ Áídá' nnee dávik'ehyú ádaat'eehıí ya'ái k'ehgo bik'inada'didlaad doleel, biTaa bilatt'áhgee goz'aayú. Hadıń bijeyi' golıınıí, iyést'są le.

⁴⁴ Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: nnee náidnné'go náides'jıigo bił gozhóogo bıyéé dawa baa nahazniigo ték'ehıí nagohesnii.

⁴⁵ Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: nnee bana'ıniihi yoo' ıłán ıłını, dilkọphé holzéhi, yıkantaa: ⁴⁶ Áík'ehgo yoo' ıłán ıłınıhıí yaa nyáago, bıyéé n'ıí dawa baa nahazniigo yoo' n'ıí nayihesnii'.

⁴⁷ Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: łóg behaidlehé nanest'óli tayi' yuyaa olkaadgo, łóg ıłtah at'ééhıí ıłągo bee hanáłtaą: ⁴⁸ Dáhalk'ıłgo, tábaązhi' ndaidistọ'go dinezbıh, nłt'ée'hıí táts'aa yiıi' odaiheznil, áídá' doo nzhọọ dahıí

yó'odaiskaad. ⁴⁹ Díí k'ehgo ágot'ee doleeł nnágodáhgee: Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí híkáhgo, nnee dávik'ehyú ádaat'eehíí yits'á'zhí' nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yita'iláh, ⁵⁰ Áídí' doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí kọ' yáadínah yuyaa oyihílkAAD: ákú daach'ichag ła'íí kowoo hídaach'idílk'ash doo. ⁵¹ Jesus gádaabiłnii, Ya' díí dawa nłt'éeego bídaagonłsį née? Ha'oh, nohweBik'ehń, daabiłnii. ⁵² Jesus gánabiłdo'niid, Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi dala'á ntíigo yaaká'yú dahsdaahn bílatł'áhgee begoz'aaníí baa bíł ch'ígót'aaníí díí k'ehgo at'ée: nnee bikįh golííníí nainoníhíí biyi'dí' dawahá ánídéhi hik'e sá'áhíí ndi hanáyihí'niil.

⁵³ Jesus díí ilch'ígót'aahgo na'goni'íí aął yaa nagosni'dá' dahnaszá. ⁵⁴ Áídí' dabíí bini'yú nýáágo Jews ha'ánáséh goz'aą yune' yił ch'ídaago'aahgo, nnee bíł díyadaagot'eego gádaanii, Hadí'go díí nneehíí bigoyą' gozlíni, hagot'éeego ízisgo ánát'įįł? ⁵⁵ Díń ła' kįh ágole'íí biye', báą ła' Mary holzee, bik'isyú James, Joses, Simon ła'íí Judas daaholzee? ⁵⁶ Bilahkíyú ła' aldo' kú nohwił daanłįi? Díí nneehíí hadí' díí dawa nágodn'áni? ⁵⁷ Áí bighą bik'edaach'ishch'ii lẹk'e. Áík'ehgo Jesus gádaabiłnii, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi dahot'éhé nnee daabidnłsį, áídá' dágolįígee, bik'íí bitahyú doo hadín bidnłsį da, nii. ⁵⁸ Áígee doo łaągo ízisgo ánát'įįł da lẹk'e, doo daabodłąą dahíí bighą.

14

¹ Áídá' nant'án, Hérod holzéhi, Jesus ánát'įįłíí ya'ikonziłdá', ² Bánada'iziidi gádaayiłnii, Áń John Baptize ágole'íí n'íí át'įį łaą; daztsąądí' naadiidzaa; áí bighą ízisgo ánát'įįł.

³ Dabínsédá' Hérod John yiltsodgo híyist'łoogo ha'áyilt'e' ni', Hérod bik'isn Philip bi'aa, Heródias holzeehíí bighą. ⁴ John gábiłniiidhíí bighą, Áń doo bíł na'aashgo ná goz'aą da. ⁵ Hérod John yizilhee hát'įį ndi, nnee łańi yénaldzid lẹk'e, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi daanzihíí bighą. ⁶ Hérod bíł lenágodáhgee nnágodzaago daagoch'inelįigo Heródias bizhaazhé na'ilíhnií bináál ilzhishgo, Hérod yił goyilshọ́ lẹk'e. ⁷ Áík'ehgo Hérod bitł'a dahdidilniihgo gáyilniiid, Dant'éhéta shíhónkeedíí naa nshné'. ⁸ Áík'ehgo na'ilíhnií báą ábiłniigo, Hérod gáyilniiid, Bena'ikaahíí biká' John Baptize ágole'íí bitsits'in dahs'aągo shaa nkáah. ⁹ Nant'ánhíí doo bíł gozhọ́ da, áídá' bitł'a dahdidilniih n'íí bighą, ła'íí nnee yił da'iyąąhíí bighą, Baa daanohkaah, nii lẹk'e. ¹⁰ Ákú il'aago, ha'ána'ilka' yune' John bitsits'in nadain'aą. ¹¹ Áídí' bena'ikaahíí bee bitsits'in ha'ádaiskaągo na'ilíhnií yaa yinkáą: áídí' báą yaa nainkáą. ¹² John bitsilke'yu akú hikaigo bits'ihíí nádaidnłtįigo, lehdaistįi, áídí' Jesus yaa hikaigo yił nadaagosni'.

¹³ Jesus díí ya'ikonziłdá' dasahn bíł o'i'éeł, doo hadín naghaa dayú: áídá' nnee Jesus oyááhíí ya'ikodaanzıłdá' il'anigo kįh nagoznildí' dání' biké' nádesąą. ¹⁴ Jesus ákú nýáádá', nnee łaągo yo'įi, áí yaa daach'oba'go, daanniihíí nádaayilziih.

¹⁵ K'ad o'i'aahgo bitsilke'yu baa hikai, gádaaniigo, Kú doo hadín gólįi da, k'ad o'i'aahzhí' goldoh; áík'ehgo nneehíí dahayú gotahyú nádaadn'áá, idán nádaayiłniihyú. ¹⁶ Doo nádikáh bik'eh da; nohwiigo bá da'dohné', nii, Jesus. ¹⁷ Bitsilke'yuhíí, Bán dijolé dá'ashdla'á zhą hik'e lóg dánakiyé bíłgo nadaahii'né', daabiłnii. ¹⁸ Áí shaa daanohné', daabiłnii, Jesus. ¹⁹ Nnee dawa, Ni'yú tł'oh biká' dinohbjįh, yiłniidá' bán dijolé ashdla'ihíí hik'e lóg nakihíí bíłgo náidnné'go hadag déz'įigo ya'ihenzigo oskaądí' ilk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', áí nnee dawa yitada'iznii. ²⁰ Áígee nnee dawa da'iyąągo náda'isdįid lẹk'e: áídí' ch'ékaadíí táts'aa nakits'adah bik'ehgo nádaihezłaa. ²¹ Chągháshé hik'e isdzáné doo bíł otago da, dá nnee zhągo ashdladn doo náhóltagyú áhołáni shį da'iyąą.

²² Áídí' Jesus bitsilke'yu gáyilnii, Tsina'eehíí behohkáh, shádįhyú nohwił ido'éeł hanaayú, shíí nnee nádohkáh, bíldishniidá'. ²³ Nnee nádohkáh yiłniiidá', dasahndi wą'yú óyáá, okaąhyú: o'i'ááyú ákú dasahndi naghaa lẹk'e. ²⁴ Áídá' tsina'eehíí tú ilni'yú hi'olyú tú nádidáhíí nabihinaa lẹk'e: bidáhzhí' nyolhíí bighą. ²⁵ Doo hwahá ha'í'aa dayú Jesus bich'į' higaal, tú yiká' higaalgo. ²⁶ Tú yiká' higaalgo bitsilke'yu daabiłtsąągo,

tsídaadolyizgo, Ch'iidn át'íí, daaniigo nádaaldzidyú daadilwosh. ²⁷ Dagoshch'í' Jesus bich'í' hadziigo, Nohwíl daagozhó' le'; shíí ásht'íí; doo nédaaldzid da, daabiñii lèk'e. ²⁸ Peter gábiñii, SheBik'ehń, da'anii ánt'íyúgo, Tú biká' shich'í' nnáh, shiñnii. ²⁹ Jesus, Yushdé', biñii. Áídí' Peter tsina'eelíí biyi'dí' gódah ch'eyáago Jesus yich'í' tú yiká' deyaa lèk'e. ³⁰ Áídá' Peter adjíd nyolgo yígołsijdgo neldzid; hayaa dezkaadá' nádidilghaazh, SheBik'ehń, hasdášilteeh, niigo. ³¹ Dagoshch'í' Jesus bich'í' dahdidilñiidá' yiltsoodgo gábiñii, Ni'odla' lántsoh ayáhá, hant'é bigha nił nagoki? ³² Áídí' tsina'eelíí yiyi' onát'aazhdá' nyolíí isht'idedzaa. ³³ Tsina'eelíí yiyi' naháztánihií Jesus daayokaah lèk'e, Da'anii Bik'ehgo'ihí'nań biYe' rílni laa, daayiñiiigo.

³⁴ Hanaayú bił nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú hikai. ³⁵ Nnee áígee daagolíníí Jesus ya'ikodaanzjídá' daagotahyú dahot'éhé anákeetgo, kah yaa nakaihií dawa baa daayihesnil; ³⁶ Nidiyágé bidá'yú zhá ndi bedaadenolñh, daabiñiiigo nádaabokaah: dawa bedaadelñiihií nádaabi'dilziih lèk'e.

15

¹ Jerúsalem dí' begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi hik'e Phárisees daanlíni Jesus yaa hikai, gádaayiñiiigo, ² Hant'é bigha nitsilke'yú ilk'idá' nnee yánazjii n'íí yendaago'aahíí doo yikísk'eh ádaat'ee da? Dá doo daagonłsigo táda'digisé da'iyaa. ³ Jesus gádaabiñii, Nohwíí hant'é bigha ilk'idá' nnee ye'ádaanihií zhá daahonohta'go Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí doo bikísk'eh ádaanoht'ee da? ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań díí k'ehgo gos'aa, Nitaa hik'e nimaa dintsí, nii: la'íí, Hadín bitaa dagohíí báá yati' yee yokáahíí zideego bá goz'aa. ⁵ Áídá' nohwíí gádaadohñii, Hadín bitaa dagohíí báá, Nt'éhéta naa nshné' doleel n'íí Bik'ehgo'ihí'nań baa nshné', yiñiihií; ⁶ La'íí bitaa, báá biłgo doo yidntsí da ndihíí, da'áik'eh nłt'éé, daabiłdohñii. Áik'ehgo ilk'idá' nnee yendaagos'aaníí bee Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íí doo nt'égo ádaanołsı da. ⁷ Nohwíí, nnee nzhóni ádaadoł'iinií, Esáias da'aniigo dabíntsé nohwaa nagolñi' lèk'e, gáníigo, ⁸ Díí nneehíí dáyati' zhá yee alhánégo shit'ah daanlii, dáyati' zhá yee daashidntsı, áídá' bijíí yee doo daashidntsı da. ⁹ Daashokaah ndi ch'éh ádaat'ii, nnee yegos'aaníí zhá yee ilch'ídaago'aah.

¹⁰ Jesus nnee lání yushdé' daayiñiiidá' gádaayiñii, Shídaayelts'áago bídaagonol'aah. ¹¹ Kozé' yuñe' be'ogohigháhíí doo ncho'go kodilteeh da; áídá' kozé'dí' behagohigháhíí zhá ncho'go kodilteehi at'éé. ¹² Áídí' bitsilke'yu baa hikaigo Jesus gádaayiñii, Áí ánniihií Phárisees daanlíni daidezts'áago doo bił daanzhoq dahíí bígonłsı née? ¹³ Áídí' gáyiiñii, K'edolzaahíí dawa shiTaa yaaká'yú dahsdaahn doo k'eidnláá dahíí hi'nizh doleel. ¹⁴ Ch'ík'eh da'áik'ehgo ádaat'ee: nnee biñáá ádaagodinií la' biñáá ádaagodini łołoosı k'ehgo ádaat'ee. Biñáá ágodinií la' biñáá ágodini łołoosyúgo, da'íla o'i'án yuyaa olildeeł. ¹⁵ Peter gábiñii, Ilch'ígon'áahgo nagosíñni'íí nohwíl ch'í'nah ánle'. ¹⁶ Jesus gádaabiñii, Ya' nohwíí aldó' t'ah doo nohwíl ídaagozi da née? ¹⁷ Ya' doo hwahá bídaagonolñihda, hadíí kozé' yuñe' be'ogohigháhíí kobidyú bendaagowa', áídí' nláhyú bech'ígohigháh? ¹⁸ Hadíí kozé'dí' behagohigháhíí kojíídí' behagohigháhí at'éé; áí ncho'go kodilteehi at'éé. ¹⁹ Ncho'go nats'íikesíí, izideehíí, nant'í' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, ich'in'ijihíí, lé'ilchoogo ánách'it'ijihíí, ncho'go yách'ilti'íí, díí dawa kojíídí' behagohigháhí at'éé. ²⁰ Áí ncho'go daakodihinií at'éé: kogan dá doo tách'igisé da'ch'iyaañii doo ncho'go kodilteehi at'éé da.

²¹ Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sídon golzeehíí binaayú óyáá. ²² Isdzán áizhí' golíni, Cánaan hat'íí nlíni, baa nyáago gábiñii, ShiNant'a', David biYe' rílni, shaa ch'onbáah; shizhaazhé na'ilílnií góyéégo bich'í' nagowaa, ch'iidn biyi' golíigo. ²³ Da'ágát'éé ndi doo yich'í' hadzii da. Bitsilke'yu baa hikai, gádaabiñiiigo, Yúwehyú nádnl'áá; án nohwiké' dilwoshgo anádaal. ²⁴ Jesus gáníí, Israel hat'íí bitahyú nnee dibełł ch'a'onehesdee'híí k'ehgo ádaat'eehíí zhá bigha niyáá. ²⁵ Áídí' isdzánhií biyahzhí' hayaa adzaago bokaañgo gábiñii, ShiNant'a', shich'oniih. ²⁶ Jesus gábiñii, Chagháshé bán bits'á' nách'idiné'go gósé bich'í' och'íikaadgo doo bik'eh da. ²⁷ Isdzán gánabiłdo'niid, Da'anii, shiNant'a': da'ágát'éé ndi bán bizhool nnee bibiká'idané biká'dí' nanihidéhií, gósé daayiyaa. ²⁸ Jesus

gánábiłdo'niid, Isdzán, dážhó ni'odlq' golíí lq! Dá hánt'jiihí k'ehgo ná łalne' doleeł. Áik'ehgo da'ái bik'ehenkéézgee bizhaazhé nłt'ée násdlíj. ²⁹ Jesus dahnadiidzaago túsikaaní Gálilee holzéhi bit'ahyú rýáá; áidí' dzilyú óyáágo akú dahnezdaa. ³⁰ Nnee doo ałch'ídé baa nánłsáágo, nnee doo nakai dahíi, bináá ádaagodiníi, doo yádaałti' dahíi, baa dahnagoz'aaní, ł'íi ik'e'an lqágo, Jesus dées'eezgee ndaiheznilgo nádaailziih: ³¹ Ái bighq nnee ł'a'at'éełhí nnee doo yádaałti' da n'íi yádaałti'go nádaasdljigo daayiltsaago, ł'a'íi baa dahnagoz'aq n'íi nłt'ée nádaasdljigo, doo nadaakai da n'íi nłt'éeego nakai nádaasdljigo, bináá ádaagodj n'íi bináá nádaagosdljigo daayiltsaago bił díyadaagot'ee: áik'ehgo Israel hat'i' Bik'ehgo'ihí'nań daayokaqahíi ya'ihédaanzj lqk'e.

³² Áidí' Jesus bitsilke'yu yushde' daayilniiidá' gáyilnii, Díi nnee shaa nánłsááłhíi baa daach'oshba', dá bił nashkaigo taagiskaq, k'adíi doo nt'é daiyaq da: doo dá shiná' nádaadish'aa hasht'íi da, ágádaadzaayúgo nákaahyú dánko shiná' yik'e odaatłizh. ³³ Bitsilke'yu gádaabiłnii, Da'igoljige hadí' bán díi nnee doo ałch'ídé dahíi bá daan'né'go nádaadihii'né'? ³⁴ Bán dijolé da'kwíi nadaahné', daabiłnii, Jesus. Gosts'idi, ł'a'íi łóg alts'íséhi ayáhágo biłgo, daabiłnii. ³⁵ Áígee nneehíi, Ni'yú dinohbjih, daayilnii. ³⁶ Bán dijolé gosts'idihíi, łógíi biłgo náidnné'go ya'ihénzigo oskaqadi' ilk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné'go nnee yitada'iznii. ³⁷ Dawa da'iyáago náda'isdjid lqk'e: áidí' ch'ékaadíi táts'aa gosts'idi bik'ehgo nádaihezlaa. ³⁸ Isdzané hik'e chqgháshé doo bił otago da, dá nnee zhágo díjdn doo náhółtagyú áhołáni shj da'iyáq. ³⁹ Áidí' nnee baa nánłsáq n'íi onádaihes'a'dá', biłhíi ni' Mágdala golzeehíi binaayú bił o'i'éeł.

16

¹ Phárisees hik'e Sádducees daanłni Jesus yaa hikai, nabídaantaah daanzigo, Yaaká'dí' godiyjigo be'ígóziníi nohwil ch'í'nah áńle', daabiłnii lqk'e. ² Jesus gádaabiłnii, O'i'aahgee gádaadohni dák'eh, Gonłt'ée doleeł lqk ko: yaak'os łichiihíi be'ígózi. ³ Áidá' t'ahbjdá' gádaadohni dák'eh, Dégóchq'go o'i'aah lqk: yaak'os łichiigo dábégódzidgo bił hay-ilkqáłhíi be'ígózi. Nohwíi nnee nzhóni ádaagonoł'inií, yáa daanel'jigo hago ágonéłhíi bídaagonołsi; áidá' k'ad ágonéłhíi doo bídaagonołsi da. ⁴ Nchq'go ádaat'éhi nant'í' nakaihi daalnoł'jiihí godiyjigo be'ígóziníi yiká daadéz'jii; áidá' be'ígóziníi doo bił ch'í'nah ádaalne'hi at'ée da, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, Jonas holzéhi, nnee bich'í' be'ígóził alzaahíi zhq. Áidá' Jesus bits'q' dahnasdaa. ⁵ Jesus bitsilke'yu hanaazhí' bił naná'diz'eeldá', bán yínadaasnah lqk'e. ⁶ Jesus gádaabiłnii, Bán benilzoolé, Phárisees hik'e Sádducees daanłni bíyééłhíi, baa daagonohsaq, nii. ⁷ Bitsilke'yu ilch'í' yádaałti'go gádaanii, Bán doo daasii'né' dahíi bighq aníi. ⁸ Jesus ádaaniihíi yígółsigo gábiłnii, Nohwíi nohwí'odlq' da'ayáłahi, hant'é bighq bán doo daasooné' dahi baa ilch'í' yádaałti'? ⁹ Ya' doo hwahá bídaagonołsijih da? Bán dijolé ashdlá'i nnee ashdladn doo náhółtag dago bá da'desné' n'dá' ch'ékaadíi da'kwíi táts'aa bik'ehgo ndaahesoolaa n'íi, ya' doo bínadaałniih da née? ¹⁰ Łah alđó' bán dijolé gosts'idi, nnee díjdn doo náhółtag dago bá da'desné' n'dá' ch'ékaadíi da'kwíi táts'aa bik'ehgo ndaahesoolaa n'íi, ya' doo bínadaałniih da née? ¹¹ Nt'é bighq doo nohwil ídaagozi da? Bán benilzoolé Phárisees hik'e Sádducees daanłni bíyééłhíi baa daagonohsaq, nohwilđeniidíi, bán doo baa yashti'go ádishnii da. ¹² Bitsilke'yu aníita yídaagołsijd, Bán benilzoolé baa daagonohsaq, doo niigo aníi da, áidá' Phárisees hik'e Sádducees daanłni hagot'éeego ilch'í' daago'aahíi baa daagonohsaq, niigo aníi lqk'e.

¹³ Jesus Caesaréa Philippi golzéhi binaayú rýáágo bitsilke'yu nayídaadiłkidgo gáyilnii, Shíi, nnee k'ehgo Niyááłhíi, nnee hadín nshjii daashiłnii? ¹⁴ Bitsilke'yu gádaabiłnii, Ła', John, Baptize ágoł'jii n'íi át'jii, daaniłnii; ł'a'ihíi, Elías at'jii; ł'a'ihíi Jeremías; dagohíi Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íi át'jii daaniłnii. ¹⁵ Jesus gánábiłdo'niid, Nohwíi nohwich'í'yúgołhíi, hadín át'jii daashiłdohni? ¹⁶ Simon Peter gábiłnii, Ni Christ ant'jii, Bik'ehgo'ihí'nań hináhi biYe'. ¹⁷ Jesus gábiłnii, Simon Bar-jóna, ni niyaa gozhóq le': its'í hik'e dił nłni doo nił ch'í'nah áyíłlaa da, shiTaa yaaká'yú dahsdaahn zhq nił ch'í'nah áyíłlaago ádíniid. ¹⁸ Ł'a'íi gánildishnii, Ni Peter honłzéhi, daashodlaaníi kłh ágoch'ile'híi

k'ehgo dí tséehí biká' yisht'í: áík'ehgo ch'iidntahdí' ch'iidn binawodíí doo bitis hileeh da. ¹⁹ Yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee goz'aaníí bá be'igeęsé naa nshníí: áík'ehgo nt'éhéta ni'goszán biká' lesínt'ooníí yaaká'yú aldó' lest'qo doleel; nt'éhéta ni'goszán biká' k'e'íin'aahíí yaaká'yú aldó' k'e'dot'aah doleel. ²⁰ Jesus bitsilke'yu gádaayíñii, Shíí Jesus, Christ nshíiníí hadín bíł nadaagolñi' hela'.

²¹ Áídí' godezt'i'go Jesus, Jerúsalemýú deyaago Jews yánazíni, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi biniidaagodnle'íí, ła'íí bidizideed' taagi jii hileehgo naadiidáhíí dahkodá' bitsilke'yu yil na daagolñi'go nkegonyaa. ²² Peter t'aązhí' bich'í' hananádiigo gáníí, SheBik'ehń, díí nits'ą'zhí' begoz'ąą le': nich'í' begolñe' hela'. ²³ Jesus t'aązhí' adzaago Peter yich'í' hadziigo, Satan, yúwehyú shiká'zhí' ánne': ni shil godnkísh: Bik'ehgo'ihí'nań binatsekeesíí k'ehgo doo natsínkees da łaą, nnee binatsekeesíí zhá bee natsínkees, bilñii.

²⁴ Jesus bitsilke'yu gádaayíñii, Dahadín shiké' dahdigháh hát'íyyúgo, ídaayo'nahdá' bitsi'ina'áhi dahyidotjijhgo shiké' dahdowáh. ²⁵ Dahadín bi'ihí'na' yaa bíł goyééhíí, áí bits'ą' da'ilíí hileeh: áídá' dahadín ídaayis'nahgo shíí shighą bi'ihí'na' da'ilíí siljii'íí, án ihí'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hinaa doo. ²⁶ Ni'goszán dągoz'ąą nt'éego ch'ist'jídá' koyi'siziiníí da'ilíí siljiiyúgo, áí hant'é bits'ą'dí' ch'it'ijh? Dagohíí koyi'siziiníí hant'é bidená nch'iné'? ²⁷ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shiTaa bits'ą'idindláádíí bee shits'ą'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolíníí bíł nánshkáh; áígee nnee dała'á daantíígee ánát'jídíí dábik'ehgo bich'í' nadi'ish'nił. ²⁸ Da'anii gánohwiłdishñii, Kúgee nadaaziiníí ła' dá doo da'itsaahíí dailijh shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nant'an nshijigo náshdaalgo daashiłtsąągo zhá.

17

¹ Áídí' gostán iskaągee Peter, James, hik'e John, bik'isnhíí, bíłgo Jesus dasahndi yil okai lęk'e, dził n'ááyú. ² Áígee binadzahgee Jesus łahgo ánołih siljii: binii bik'ina'didlaad siljii, ya'ái k'ehgo, bidiyágéhíí ligai siljii, idindláádhií k'ehgo. ³ Nt'éego áígee Moses hik'e Elías bíł daanlijigo siljii, Jesus yil yádaalt'igo. ⁴ Peter Jesus gáyíñii, NohweBik'ehń, kú nkaihií nohwá nzhqo: hant'ijyúgo dzaągee t'ohdahskán taago ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihíí Moses bá, ła'ihíí Elías bá. ⁵ T'ah yalt'igo áígee yaak'os dązhó bits'ą'idindládi biká' dahiyaa: nt'éego yaak'os biyi'dí' yati' yidezts'ąą gáníigo, Díńko shiYe' shil nzhóni, baa shil gozhóni; án hodaayołts'ąą. ⁶ Díí daidezts'ąągo Jesus bitsilke'yu hayaa ádaasdzaa, ndaaldzidgo. ⁷ Jesus baa nyáągo bedaadesñiigo gádaabilñii, Daohsijh, doo ndaaldzid da. ⁸ Hadag daadéz'jii hik'e nnee doo ła' dadá' Jesus zhá daayo'jii. ⁹ Dziłdí' hayaa nákahdá' Jesus gádaabilñii, Daahołtsąą n'íí hadín bíł nadaagolñi' hela', shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dasitsąádí' naadisdzaago zhá. ¹⁰ Bitsilke'yu nabídaadilkidgo gádaabilñii, Hant'é bighą Elías dantsé hígháh, daanii, begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi? ¹¹ Jesus gádaabilñii, Elías da'anii dantsé hígháhgo dawahá ilch'í'nádaidle'. ¹² Áídá' gánohwiłdishñii, Elías ilk'idá' nyáá, ndi doo bídaagoch'isj da ni', áídá' dá hádaach'it'ijyú ánadaach'ol'jii lęk'e. Áík'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, aldó' ádaashich'idoliil. ¹³ John, Baptize ágoł'jii n'íí, áyilñiigo bitsilke'yu yídaagolsjii.

¹⁴ Nnee łaągo ła'at'ééhíí yaa hikaigo nnee ła' Jesus yaa nyáągo yich'í' hilzhiizhgo gábilñii, ¹⁵ ShiNant'a', shiye' baa ch'onbáah; onátłishgo goyéego bich'í' nagowaa: łahgee kq' yeh naká', łahgeehíí tú yeh naká'. ¹⁶ Nitsilke'yu baa bíł ni'áázh ndi doo hagog'éego ilch'í' ánadaidle' da. ¹⁷ Jesus gádaabilñii, Nohwi'odłą' édaadihgo, dánohwíí zhá daanohwik'ehgo daalinoł'jii, dahosahzhí' nohwil nahashtąą? Dahosahzhí' łaą nohwidag ánsht'ee? Yushdé' niye' shich'í' bíł nn'áash. ¹⁸ Jesus ch'iidn nłdzilgo yich'í' hadziigo ishkiiníí yiyi'dí' háyáá: áík'ehgo da'ái bik'ehenkéézgee nłt'éé nás-dlji. ¹⁹ Áík'ehgo Jesus bitsilke'yu dasahndiyú baa hikaigo, Nééhíí hant'é bighą doo hadaandzód da lání? daabilñii lęk'e. ²⁰ Jesus gádaabilñii, Nohwi'odłą' da'ayáháhíí bighą: da'anii gádaanohwiłdishñii, Nohwi'odłą' mustard biyígé ga'at'éé ndi, díí dziłíí bich'í'

hadaahdziigo, Yúwehégo dihi'náh, daabil'dohñiiyúgo, ágánéh: doo nt'é ch'éh ádaal'ij da doleel. ²¹ Áídá' díí ga'at'éhihíí dáshíná' da'ch'okáahgo zhá habidi'nedzódihí at'ée.

²² Gálilee golzeegee naháztaáda' Jesus bitsilke'yu gádaayihñii, Shíí, nñee k'ehgo Niyááhíí, shik'edaannihíí bilák'e shi'dolteel: ²³ Daashizilheedá' taagi jji hileehgo naadishdáh, ñii. Áí bighá bitsilke'yu bijíí daannih lék'e.

²⁴ Capérnaum golzeeyú hikaigo tribute bich'í' nada'ch'iniilíí Peter yaa hikaigo, Ya' ni'ch'ígó'aahíí naná'i'niñihíí nayiniil' née? daabiñii. ²⁵ Peter, Ha'oh, ñii. Kìh yuñe' oyáágo Jesus ntsé bich'í' hadziigo gábiñii, Hagot'éégo baa natsínkees, Simon? Ni'gosdzán biká' ízisgo nant'án daanliiníí, hadín tax dagohíí tribute bich'í' nayiniil'? Ya' dabíí bichagháshéhíí née, dagohíí nanid' nakaihíí née? ²⁶ Peter, Nanid' nakaihíí, ñii. Jesus gánábil'do'niid, Áík'ehgo bichagháshé doo nada'hiniil' da. ²⁷ Da'ágát'ée ndi, doo hadaash-kee da doleel'íí bighá, túsikaayú ñnáh, lóg behahidleehíí táyi' otdeelgo, lóg dantsé hánlee'íí bizé' ilts'á' ánle'; ákóne' zhaali siné'ihíí hanné'go tribute bich'í' nada'ch'iniilíí shíí shá lá'íí ni ná bich'í' nahiniil'.

18

¹ Áídá' Jesus bitsilke'yu baa hikaigo gádaabilñii, Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníí bitahyú hadín itisgo nlii? ² Áík'ehgo Jesus chagháshé alts'íséhi da'á yushd'é' yiñiiigo, bit'ahdí' dahyinesdaago, ³ Gáníí, Da'aniigo gánohwi'dishñii, Nohwinch'ó'íí bits'á'zhí' ádaahne'go chagháshé alts'íséhií k'ehgo ádaadohdle'yúgo zhá yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníí itah hohleeh. ⁴ Dahadín díí chagháshéhíí k'ehgo ídaagoch'iyolba'íí, yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee daanliiníí bitahyú da'án itis nlii. ⁵ Dahadín shizhi'íí binkáayú chagháshé díí ga'at'éehíí náidnt'ijiyúgo, shíí náshidnt'ini at'ée. ⁶ Dahadín díí doo ízisgo ádaat'ee da ndi daashodl'ahíí da'á nch'ó'go at'íígo áile'íí, án tsée be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bidest'ógo tunteel beh hilt'e'go tú yil didziihgo bá nzh'og doleel ni'.

⁷ Ni'gosdzán biká' nñee nakóntaahíí bá góyée doleel: nakódintaahíí dá begolñéh go'íí; áídá' hadín na'intaahíí bá góyée doleel! ⁸ Áík'ehgo nigan dagohíí nikee nch'ó'go ánát'ííí áníñsiyúgo, nadn'geeshgo yó'olt'e': doo hagot'éégo nannaa da ndi, nits'íí lahzhí' ádíh ndi dahazhí' ihi'naahíí biyi' onn'áhgo doo hago'at'ée da, áídá' nigan nakigo hik'e nikee nakigo k'ó' dahazhí' dilt'íí biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzh'og da. ⁹ Niñ'áá nch'ó'go ánát'ííí áníñsiyúgo, ha'aahgo yó'olne': niñ'áá da'á ádíh ndi dahazhí' ihi'naahíí biyi' onn'áhgo doo hago'at'ée da, áídá' niñ'áá nakigo ch'iidn bik'ó' dilt'í' biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzh'og da. ¹⁰ Ídaa daagonohdzaa, díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí lá' doo daach'oh'laa da; yaaká'yú Bik'ehgo'ihí'nañ binadaal'a'á binádaadéz'iinihíí, shiTaa yaaká'yú dahsdaahn biniizhí' dahazhí' daabine'íí, nohwi'dishñii. ¹¹ Shíí, nñee k'ehgo Niyááhíí, ch'a'onehesdeehíí hasdáhishñiihíí bighá niyáá. ¹² Díí hagot'éégo baa natsídaahkees? Nñee bidibe'íí da'á gonenadín gol'íída' da'á ch'a'oyáayúgo, ngost'ádin ngost'áhihíí dákú nyiniil'dá' dzilyú ch'a'oyáá n'íí hantaa gá? ¹³ Da'aniigo gádaanohwi'dishñii, Náidnt'ijiyúgo ngost'ádin ngost'ái doo hak'i ch'a'okai dahíí dawa bitisgo náidnt'inií yaa bil gozh'og. ¹⁴ Áík'ehgo shiTaa yaaká'yú dahsdaahn díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí da'á ndi doo ch'a'okaad hat'íí da.

¹⁵ Nik'isn nich'í' nch'ó'go adzaayúgo, bich'í' ñn'áhgo bi'at'e'íí dasahndi bee bich'í' yán'tti': nidits'agyúgo, nik'isn hosín'fbáni at'ée. ¹⁶ Áídá' doo nidits'ag dayúgo, da'á dagohíí naki bilgo bich'í' bil nkáh, áík'ehgo naki dagohíí taagi hilt'eego bináál bee yá'iti'íí da'aniigo bee bigózi doleel. ¹⁷ Díí ndi doo yidits'ag dayúgo, Bik'ehgo'ihí'nañ daayodlaaníí ha'ánáséhyú baa nagolní': áí ndi doo yidits'ag dayúgo, doo Jew nlii dahíí, tax bich'í' nahi'niil' k'ehgo baa natsínkees doleel. ¹⁸ Da'aniigo gádaanohwi'dishñii, Nt'éhéta ni'gosdzán biká' lédaasolt'óghíí yaaká'yú aldó' lest'og doleel; nt'éhéta ni'gosdzán biká' k'éda'so'aahíí yaaká'yú aldó' k'e'do't'aah doleel. ¹⁹ Gánánohwi'dish'ñii, Naki do't'eego ni'gosdzán biká' nt'éhéta da'á haht'íí lék'eyúgo hohkeedgo, shiTaa yaaká'yú dahsdaahn

nohwá áile'. ²⁰ Dahayú naki dagohíí taagi hilt'eego shizhi' yee da'okaaḡḡo ɩ́a'at'éeýúgo, áígee ɩ́nɩ'gee shíí nshɩ́j.

²¹ Peter baa nyáágo gábilnii, SheBik'ehń, shik'isn shich'j' dénchọ'go ánát'jɩ́yúgo, da'kwiidnshá' baa nágodinsh'aah, gots'idn née? ²² Jesus gábilnii, Gots'idn doo nildishnii da, ndi gots'idinhíí gots'idngo.

²³ Yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee begoz'aanii nant'án bánada'iziidíí baa hadaaz'aahíí ɩ́k'ídaagodiɩ́dọḡḡ hadaat'jɩ́híí k'ehgo at'ée. ²⁴ Yoftag nkegonyaagee, bána'iziidi ɩ́a' gonenán doo náhóltagyú talents golzeego baa ha'áahi baa hí'a'.

²⁵ Doo hagot'éeego na'iniil dahíí bigha, Díí nneehíí, bi'aahíí, hik'e bichagháshéhíí, ɩ́a'íí dawa bíyééhíí biḡḡo nahoníih, áí bee shich'j' nanáhó'níí, niigo bánḡḡon'áá, binant'a'.

²⁶ Áík'ehgo bána'iziidíí bich'j' hayaa adzaago nábokaaḡḡo, Shinant'a', ntsé nt'ah, aḡḡ nich'j' na'ishniil ndi at'ée, biḡḡnii. ²⁷ Áík'ehgo binant'a'íí baa ch'oba'go, Doo shich'j' na'iniil da ndi nzhọḡ, biḡḡniigo nanábines'jɩ́d.

²⁸ Áídá' án ch'ínyáágo ɩ́a' yil na'iziidi, daɩ́a' gonenadín pence golzeego baa hayil'áhi, yiłtsaḡ: án yizidnłtsodgo, Shaa hánɩ'aahíí shich'j' nanáhí'níí, yiḡḡnii. ²⁹ Yil na'iziidíí bich'j' hayaa adzaago nábokaaḡḡo, Ntsé nt'ah, dawa nich'j' na'ishniil ndi at'ée, biḡḡnii. ³⁰ Ndi, Dah, niigo ha'áyíłt'e', baa ha'áahíí na'haznılzhj'.

³¹ ɩ́a' yil nada'iziidíí daabiłtsaḡḡo doo bił daagozhọḡ dago díí ágodzaahíí dawa binant'a' yil nadaagosni'. ³² Áídí' binant'a'íí biká'ıl'aadgo gábilnii, Ni shána'iziidíí dážhọ́ rı́chọ́ ɩ́aḡ, ni shaa hánɩ'áhi doo shich'j' nanáhí'níí da ndi nzhọḡ, nildéniid ni', náshonkaaḡḡo: ³³ Áík'ehgo ni áldó' bił na'iziidíí baa ch'onba' le'at'éhi, shíí naa ch'osibáadhíí k'ehgo, ³⁴ Áík'ehgo binant'a' hashkeego ha'áná'ılka' yune' obił'a' biniigodilnéhgo, baa ha'áahíí dawa nanáyiheznılzhj'.

³⁵ Díí k'ehgo shiTaa yaaká'yú dahsdaahn ádaanohwile', doo nohwijíídí' nohwik'isn nohwich'j' nchọ'go at'éeéhíí bigha baa nádaagodinoh'aah dayúgo.

19

¹ Jesus díí aḡḡ yee nyánti'dá' Gálileedí' dahnyaa lẹ́k'e, ni' Judéa golzeeyú, túnlííníí Jórdan holzéhi bitisyú nyáá; ² Áígee nnee biké' náńtsáágo nádaayilziih lẹ́k'e.

³ Phárisees daanlíni áldó' baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabiḡḡnii, Ya' nnee hant'éhéta bigha bi'aa yil ɩ́k'ínát'aashgo goz'aḡ née? ⁴ Jesus gádaabiḡḡnii, Ya' díí doo hwahá daahohshiih da née, dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihí'nań nnee áyíılaahn, nnee ɩ́a'íí isdzán áyíılaa lẹ́k'e, ⁵ Gáníigo, Díí bigha nnee bitaa hik'e báá yits'á'gháhgo bi'aa yil nliḡ doleeł: áí naki n'íí daɩ́a'á nádodleeł. ⁶ Áík'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í daɩ́a'á silj. Áík'ehgo dahadín Bik'ehgo'ihí'nań ɩ́ayinlááhíí, dahadínɩta ɩ́k'íyóléh hela'. ⁷ Phárisees gádaabiḡḡnii, Ágát'éeedá', nt'é bigha naltsoos bee ɩ́k'ínch'ít'aashíí ɩ́ayile'go isdzánhíí yil ɩ́k'ínát'aashgo Moses ngon'áá lán gá? ⁸ Jesus gádaabiḡḡnii, Moses nohwijíí daant'izíí bigha nohwí'aa bił ɩ́k'ínát'aashgo nohwá ngon'áá lẹ́k'e: ndi dantsé godeyaadá' doo ágágot'ee da ni'. ⁹ Shíí gádaanohwıldishnii, Hadín bi'aa doo nnee ɩ́a' yil nant'j' na'aash dadá', yil ɩ́k'ínát'aazhdá' yil naná'nááyúgo nant'j' nagháhi at'ée: hadín isdzán yó'olt'e' n'íí yil nnááyúgo, án áldó' nant'j' nagháhi at'ée.

¹⁰ Bitsilke'yu gádaabiḡḡnii, Na'i'neehíí ágát'éeýúgo, doo nch'ineh da ndi nzhọḡ. ¹¹ Jesus gádaabiḡḡnii, Doo nnee dawa díí yídaanel'aḡ da, hadíí ye'at'ée doleełgo baa daadest'aaníí zhá. ¹² Nnee ɩ́a' doo nnádaatsé' dago daabi'deshchíni ádaat'ee: áídá' ɩ́a'íí doo nnádaatsé' dago ádaalne': ɩ́a'íí dabíí hadaat'jɩ́go yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee begoz'aahíí bigha doo nnádaatsé' da. Hadín díí yinel'aaníí ch'ík'eh ye'at'ée le'.

¹³ Jesus chagháshé alts'ıséhi baa bił nch'izekai lẹ́k'e, yiká' ndaadilniihgo yá okaaḡḡ daabich'o'niigo: áídá' bitsilke'yu Doo ágádaah'jɩ́ da, daakoḡnii. ¹⁴ Áídá' Jesus gáníí, Ch'ík'eh chagháshé shich'j' nihikáh le', doo t'aazhı' daahínóhtı' da; bíí ga'ádaat'eehíí yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee daanliḡ. ¹⁵ Chagháshé aḡḡ yiká' ndaadesniihdá' onázzaa.

¹⁶ Nt'éeego nnee ɩ́a' Jesus yaa nyáágo gáyilnii, ɩ́ch'ígó'aahíí nłt'éhi nłnihi, hago ɩ́aḡ nłt'éhi áshne'go ihí'naa doo ngonel'aḡ dahíí yaaká'yú bee hinshnaa doleeł? ¹⁷ Jesus

gábilnii, Nt'é bigha nlt'éhi shiñnii? Doo hadín nlt'éé da go'íí, dała'á zhá, Bik'ehgo'ihí'nañ zhá: áidá' ihí'naa nlt'éhi biyi' onnáh hánt'jyúgo, Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaní bikísk'eh ánt'ee le'. ¹⁸ Daat'éhíhí? nii. Jesus gábilnii, Doo ich'izilhee da, Doo nant'j' nach'ighaa da, Doo ich'in'jij da, Doo lé' ch'itchoo da, ¹⁹ Kotaa hik'e komaa ch'idnlj: la'íí, Kot'ahdí' gólíníí koł nzhoo, dakíí ídíl ch'ijoo'íí k'ehgo. ²⁰ Nnee ání nagháhihí gábilnii, Ánists'ísédí' godezt'igo díí dawa be'ansht'ee: áidá' nt'é zháshá' doo be'ansht'ee da? ²¹ Jesus gábilnii, Nzhoo nleeh hánt'jyúgo, ti'i, dawahá níyéhíí naa nahonihgo zhaalihí tédaat'yéhíí bita'iníh, ák'ehgo yaaká'yú dawahá lán ílíní níyée doleel: áid' yushde' shiké' dahsinnáh. ²² Áidá' nnee ání nagháhihí díí yidezts'aqáda', doo bíl gozhóq dago onádzaa: dázho háldzilhíí bigha.

²³ Jesus bitsilke'yu gádaayihii, Da'aniigo gánohwidishnii, Nnee háldzili yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee daanliiní itah hileehgo bá nyee. ²⁴ Gánadaanohwidish'nii, Łíí bighán ha'i'áhíí bená'kadé bigha'i'ányú ch'égháhgo bá nyeedá' nnee háldzilíí Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee daanliiní itah hileehgo itisgo bá nyee. ²⁵ Bitsilke'yu díí daidezts'aqáda' bíl díyadaagot'eego gádaanii, Áidá' hadín zhá hasdábi'dilteeh? ²⁶ Jesus daabine'íígo gáníí, Nneehíí áí doo layole' at'éé da go'íí; Bik'ehgo'ihí'nañ zhá dawa layile'hi at'éé.

²⁷ Peter gábilnii, Isaa, nohwíyée dawa bits'á' dahdihikaidá' níké' dahsiikai ni': áígee nt'é nohwich'j' nahi'nii? ²⁸ Jesus gádaabilnii, Da'aniigo gánohwidishnii, Dawa ániidégo ánálzaago, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nant'an biká'dahsdáhá bits'á'idindláadíí biká' dahsidaago, nohwíí shiké' nahkaihíí ałdó' nant'an biká' dahsdáhá nakits'adah biká' dahnahísóotaq doleel, Israel nakits'adah hat'ííí yaa yádaalti'go. ²⁹ Dahadín bigowa, bik'isyú, bilahkiíyú, bitaa, báq, bi'aa, bichagháshé, dagohíí bini' shizhi'híí bigha yits'á' dahnyaahíí, dała'á gonenadín ánáhołaqago baa det'aahi at'éé, la'íí ihí'naa doo ngonel'aq dahíí yee hinaa doleel, yaaká'yú. ³⁰ Áidá' l'áqago dantsé daanlij n'íí iké'yú doleel; la'íí iké'yú daanlij n'íí dantsé doleel.

20

¹ Yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee begoz'aaní díí k'ehgo at'éé: nnee dahts'aa hentíiníí bíyée gólíní dázho t'ahbiyú bánada'iziidíí hantaayú dahiyaa. ² Nnee bá-nada'iziidíí penny yich'j' na'niiłgo yágon'aqáda' bidahts'aa hentíyú odais'a'. ³ Ngost'ái bik'ehenkéézyú shj onanádzaago na'hinih nagoz'aayú la' daazhógo nadaazjigo yilt-saago, ⁴ Gádaayihii, Nohwíí ałdó' shidahts'aa hentíyú dohkáh, dábi'ehgo nohwich'j' nahishniił ndi at'éé. Ák'ehgo áí ałdó' ákú okai. ⁵ Isk'áhníyááyú la'íí taagi bik'ehenkéézyú shj onanádzaago da'ágánánádzaa. ⁶ Ashdla'i bik'ehenkéézyú shj onanádzaago ákú la' daazhógo nadaazjigo náyiltsaq, Hant'é bigha daazhógo nasozjigo o'i'áq? yihii. ⁷ Doo hadín na'idziid nohwaidi'aah dahíí bigha, daabilnii. Nohwíí ałdó' shidahts'aa hentíyú dohkáh, yihii. Dábi'ehgo nohwich'j' nahishniił ndi at'éé. ⁸ O'i'ááyú dahts'aa hentíiníí bíyéhíí bik'ehgo na'idziidi gáyihii, Shánada'iziidíí bich'j' ádaanniigo bich'j' nada'hinił, da'iké'yú náda'nziidíí ntsé, áidá' dantsé náda'nziidíí iké'yú. ⁹ Ashdla'i bik'ehenkéézyú shj náda'nziid n'íí ákú hikaigo dała'á ntíigo penny bich'j' nahas'nil. ¹⁰ Dantsé náda'nziid n'íí ákú hikaigo, néé itisgo nohwich'j' nahi'niił, daanzj l'ek'e; da'ágát'éé ndi dała'á ntíigo penny zhá bich'j' nahas'nil. ¹¹ Díí bich'j' nahas'nilhíí bigha nnee bidahts'aa gólíníí yída'iltahgo, ¹² Gádaabilnii, Dała'ádn lédihikeezzh' nada'iziid n'íí néé bíl dáleł'eego nohwich'j' nahánnil, néé gozdogyú nyeego nada'idziidgo o'i'áq. ¹³ Nant'ánhíí na'iziidíí la' gáyihii, Shit'eké, doo hagot'éégo nich'j' natseskees da: penny nich'j' nadihishniił, niłdishniigo, da'áígee nił nzhoo ni' ya'? ¹⁴ Nich'j' na'henilihíí nádnné'go nádndáh: díí iké'yú na'nziidíí án ałdó' nich'j' na'hánnilhíí k'ehgo bich'j' na'hishniił. ¹⁵ Dashíí shíyéhíí dashíí hásh'íyú ánásh'ijłgo, áí doo shá goz'aq da néé? Ya' nił nni néé, nlt'éégo ánsht'eehíí bigha? ¹⁶ Ák'ehgo iké'yú daanlij n'íí dantsé doleel, la'íí dantsé daanlij n'íí iké'yú doleel: l'áqago yiká ádaanniid ndi da'akwíyé habi'do'nil.

¹⁷ Jesus wá'yú Jerúsalemyú bitsilke'yu yił hikaahgo k'ihzhj' yił nikaigo gádaayihni, ¹⁸ Isaa, Jerúsalemyú dekai; ákú shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, okaah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi biłgo baa shi'dilteehdá' shidizideego shá ngot'áah doleeł, ¹⁹ Áídí' doo Jews daanljí dahíí yaa daashiltéehgo shaa daadlooh doo, hashída'ıltsaas doo, áídí' tsj'ılna'áhi bídaashılkałgo daashizilhee doleeł: áídí' taagi jji hileehgo naadishdáh.

²⁰ Zébedee bichagháshé bááhíí binne'híí Jesus yaa yił hikaigo yich'j' daahilzhiizh, nahídóshkid nziigo. ²¹ Nt'é hánt'j' gá? biłnii, Jesus. Isdzán gábiłnii, Nant'án sínljigo dahnándaago díí shinne'yu nakihíí ła' nigan dihe'nazhinéé dahsdaa doleełgo, ła'íí ni'eshganzhinéé dahsdaa doleełgo bá ngon'áah. ²² Áídá' Jesus gádaabiłnii, Nt'é biká hádaaht'iiníí doo bídaagonoısj da laa. Idee be'ishdlaahíí be'ohdlaago bínołdzil née, ła'íí baptize be'áshi'dilne'íí bee baptize ánohwi'dilne'go bínołdzil née? Bínldzil, daabiłnii. ²³ Jesus gánábiłdo'niid, Idee be'ishdlaahíí da'anii be'ohdlaa doleeł, ła'íí baptize áshi'dilne'íí da'anii bee baptize ánohwi'dilne' doleeł: áídá' shigan dihe'nazhinéé dagohíí shi'eshganzhinéé sodaa doleełíí, doo shíí nohwaa godesh'aah da, áí dahadín shiTaa yágoz'aaníí zhá bagoz'áni at'éé. ²⁴ İlk'isyú nakihíí ádaaniihíí Jesus bitsilke'yu gonenanhií daidezts'aadá' doo bił daabik'eh da. ²⁵ Jesus bitsilke'yu ıla'áyılaago gádaayihni, Doo Jews daanljí dahíí binadaant'a'íí isná ádaabiłsjigo bá nadaant'aah, ła'íí bitahyú nnee ízisgo ádaat'eehíí da'áníyú ádaat'jigo ádaabiłsjigo bídaagonoısj. ²⁶ Áídá' nohwihíí nohwitahyú doo ágágot'ee da doleeł: áídá' dahadín nohwitahyú ízisgo ánsht'ee le' nzjhíí, án nohwá áıl'j' le'; ²⁷ Nohwitahyú dahadín nant'án nshlj' le' nzjhíí, án nohwá na'iziid le': ²⁸ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí nshlj' ndi, doo hadín shich'oniihíí bigha niyáá da, áídá' nnee bich'oshniihíí bigha niyáá, shi'ihí'na'íí nnee łani bá nahishniiłhíí bigha niyáá. ²⁹ Jérikodí' dahnanáskaigo, Jesus biké' naadezaa.

³⁰ Nt'éégo nnee naki bińáá ágodini intín bahyú sikee lək'e, áí Jesus higaalgo ya'ikodaanzjigo nádaadidilghaazhgo, NohwiNant'a', David biye' nłíni, nohwaa ch'onbáah, daaniigo nádaabokaah. ³¹ Nnee Jesus biké' náseełíí, Godnch'áad, daabiłniiid: áídá' da'tiségo nanádaadidilghaazhgo, NohwiNant'a', David biye' nłíni, nohwaa ch'onbáah, daaniigo nanádaabokaah. ³² Jesus ninyáágo bich'j' ánniiidgo, Nt'é nohwá áshle'go ádohni? biłnii. ³³ NohwiNant'a', gohiit'jigo ánánohwidle', daabiłnii. ³⁴ Jesus baa daach'osbaadgo bińáá yedaadolniihgo dagoshch'j' daago'j' nádaasdljigo biké' dahish'aazh lək'e.

21

¹ Áídí' Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Bétphage golzeezhj', áí dził Olives holzéhi si'aagee, áídí' Jesus bitsilke'yu naki oyıl'a', ² Gáyihniigo, Ti'i, nohwádihyú gotahyú doh'aash, áígee dagoshch'j' túlgayé bizhaazhé biłgo dahst'qoogo baa noh'aash: áí k'e'oh'adgo shaa nánohłoos. ³ Nnee ła' nt'éhéta nohwihniyúgo, NohwiNant'a' hát'jigo áhiit'j' biłdohni; áík'ehgo dagoshch'j' nohwaa gode'aahgo nádohłoos. ⁴ Díí ánágot'j'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi gáníí n'íí begolnehgo ánágot'j'íí, ⁵ Sion bizhaazhé bił nadaagołni', Díń'j' ízisgo niNant'a' ídaagoch'iyolba'go túlgayé, áí túlgayé bizhaazhéhi, yiká' dahsdaago nich'j' boghéél. ⁶ Áík'ehgo Jesus da'áníyú bitsilke'yu ádaadzaa, ⁷ Túlgayé, bizhaazhé biłgo, baa daizlqozgo bidiyágéhií yiká' dahdaiheznildá' Jesus yiká' dainesdaa. ⁸ Nnee łáágo bidiyágé intínyú yídaagosteel lək'e; ła'ihíí ch'il palm bits'adaaz'aahíí nadaayihılgeeshgo intínyú yídaagosteel. ⁹ Nnee bádih náseełíí, ła'íí biké'dí' náseełíí daadilwoshgo gádaanii, Hosánna, David biYe' nłíni: NohweBik'ehń bizhi' yee higaalíí ba'ihégoşini at'éé; da'itise goz'aadí' Hosánna. ¹⁰ Áídí' Jerúsalemyú nyáágo áígee daagolíníí dawa, hago laa ágodzaa daanzjigo, Díí hadín át'j' daanii. ¹¹ Nnee biké' náseełíí gádaanii, Díí Jesus, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi at'j'íí, Názareshdí' nagháhi, áí Gálilee bigodesdzogíí biyi'dí'.

¹² Áídí' Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaah goz'aá yune' Jesus ha'ayáago, baa nada'iniihi ła'íí nada'ihnihi ch'inihiyood, ła'íí zhaali yiká' ilkáh ch'ínadainiiłhíí naz'aaníí nanyihesgo',

hawúcho baa nadaahinihií biká'dah'sdáhá ałdó' nanyihesgo', ¹³ Gáyihniigo, Ágáníigo bek'e'eshchijí, Shikihíí kįh biyi' da'ch'okąąhíí holzeego hojii doleeł; áídá' nohwihíí daan'ihíí bigowa ádaagosolaa laą. ¹⁴ Bináá ádaagodiníí la'íí doo nadaakai dahíí da'ch'okąąh goz'aągee baa hikai; áígee nádaabiłziih lęk'e. ¹⁵ Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi Jesus ízisgo áná'ol'ihíí daayıltsaągo, la'íí da'ch'okąąh goz'aągee chągháshé daadilwoshgo, Hosánna, David biYe' nłini, daaniigo daayıltsaągo, dązhó doo bił daagozhóó da lęk'e. ¹⁶ Áík'ehgo gádaabiłnii, Ya' díí ádaanihií dints'ag née? Jesus gábiłnii, Ha'oh; ya' díí doo hwahá daahohshiih da née, Chągháshé alts'íséhi la'íí mé' t'ah da'ılbe'i dązhó nł'éeego ihédaanzigo ádaasínlaa?

¹⁷ Áídí' bits'ą' dahiyaago kįh goznildí' Bėthany golzeezhi' nyáá; áígee sidaa lęk'e. ¹⁸ T'ahbiyú kįh goznilyú nádesdzaago, shiná' silij. ¹⁹ Ch'il fig intín bahyú o'áągo yiłtsaągo yaa nyáá, binest'ą' da'ádįhdá' bit'ąą zhá gólįigo yígolsįdgo gáyihni, Kodí' godezt'igo dahazhi' ninest'ą' da'ádįh doleeł. Áík'ehgo dagoshch'į' ch'il fig náhesga. ²⁰ Bitsilke'yu díí daayıltsaągo bił díyadaagot'eego gádaanii, Hagot'éeego ch'il fig dagoshch'į' náhesga laą! ²¹ Jesus gádaabiłnii, Da'anii gánohwiłdishnii, Nohwi'odla' golįyúgo, doo nohwił nadaagoki dayúgo, doo díí ch'il fig ádzaahíí k'ehgo zhá ádaahne' da, áídá' díí dzikíí bich'į' hahdziigo, Yúwehégo dihi'nąhgo túnteel biyi' onidolne', daadohniiyúgo, nohwá ágáne'. ²² Da'ohkąąhgo dant'éhéta daahohkeedíí, da'ohdlaągo ádaadohniiyúgo, dawa nohwaa hi'né'hi at'éé.

²³ Jesus da'ch'okąąh goz'aą yune' i'ayáągo, áígee nnee yił ch'ígó'aahgo, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, nnee yánazini biłgo baa hikaigo gádaabiłnii, Hadín bik'ehgo ánant'įł? Hadín naa godin'ąągo ánt'įh? ²⁴ Jesus gádaabiłnii, Shíí ałdó' dała'ándi nanohwıdshkid, shił nadaagotni'yúgo, shíí ałdó' hadín bik'ehgo ánasht'įłhíí nohwił nagoshni' doleeł. ²⁵ John baptize ádaagole'íí hadí' begoz'áni? Yaaká'dí'go née, dagohíí nnee bits'ą'dí'go née? Lıł yádaalł'igo gádaalłdi'nii, Yaaká'dí'go daan'niihyúgo, gánohwiłniih, Áídá' nt'é bighą doo daahohdlaą da lán? ²⁶ Áídá', Nnee bits'ą'dí'go, daan'niihyúgo, nnee bédaahildzid; nnee dawa John Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi nlij daanzihíí bighą. ²⁷ Áík'ehgo Jesus gádaayihni, Néé doo bídaagonłzı da. Jesus gánabiłdo'niid, Shíí ałdó' hadín bik'ehgo ánasht'įłhíí doo nohwił nagoshni' da.

²⁸ Díí hagot'éeego baa natsídaahkees? Ła' nnee biye'ke naki; dała'á yaa nyáągo, Shiye', díí jįj shidahts'aa hentįyú na'iziidyú nńáh, yiłnii. ²⁹ Áń bich'į' hadziigo, Dah, doo akú disháh da, biłnii; áídá' bikédí'go biini' łahgo ánáyiıdlaago akú óyáá lęk'e. ³⁰ Biye' łahíí yaa nanádzaago da'ágánayıłdo'niid. Áík'ehgo, Akú disháh, nniid; áídá' doo akú óyáá da. ³¹ Díí nakihíí hadíí bitaa ániyú ádzaa? Dantséhi, daanii. Jesus gádaabiłnii, Da'anii gánohwiłdishnii, Tax bich'į' nadaahi'niłhíí la'íí nant'į' nakaihi danohwintsé Bik'ehgo'ihí'nań bilalł'ąhgee daanliinií itah daaleeh. ³² John nł'éeego ágot'eehíí yaa yałł'igo nohwitahyú nyáá, ndi doo daahohdlaą da; tax bich'į' nadaahi'niłhíí la'íí nant'į' nakaihií zhá daabodlaą: nohwíí bídaagonłsį ndi bikédí'go nohwiini' doo łahgo ánádaasohdlaągo daahohdlaą da.

³³ Hch'ígót'aahgo naná'gonihíí la' ódaayelł'ąą: la' nnee bidák'eh golíinií dahts'aa k'eidnláągo yınaayú na'neznil, dahts'aa hahigeęs doleełgee yá ogogéed, biká'dí' ídést'iinií ágólaa, la'íí bá yınádaadéz'ini yá ch'ígohet'ąądá' nzaadyú ni' goz'aąyú óyáá: ³⁴ Da'nest'aągee ngonyáągo bánada'iziidi bidahts'aa bá yınádaadéz'ini yich'į' oyil'a', binest'ą' la' bá náyiné'go. ³⁵ Áídá' bá inádaadéz'ini nada'iziidi yił ndaazdeelgo dała'á nyída'eshtłizh, la'ihíí daizes-hįj, la'ihíí tsée bee daayitséed. ³⁶ Bánada'iziidi ntsédá' oyil'a' n'íí bitisgo onayıl'a': áí ágánádaayiidlaa. ³⁷ Da'iké'yú biye' oyil'a', Shiye' daidnłsį doleeł, niigo. ³⁸ Áídá' biye' daayıltsaądá', dahts'aa yınádaadéz'ini gádaalłdi'nii, Díí dahts'aa hentíinií bíyéé doleełíí át'éé; yushdé', daazołdee, áík'ehgo bíyéé doleeł n'íí daanohwíyéé doleeł. ³⁹ Áík'ehgo yił ndaazdeelgo dahts'aa hentįłdí' ch'ídaist'e'go daizes-hįj. ⁴⁰ Áík'ehgo dahts'aa hentíinií bíyéehíí nádzáągo bidahts'aa bá yınádaadéz'inihíí hagosha' ádaile'? ⁴¹ Jesus gádaayihni, Bidahts'aa golíinií nnee doo bik'ehyú ádaat'įj dahíí naitseedá', bidahts'aa hentíinií bá yınádaadéz'ini la'ihíí yá ch'ínághet'aah, áí

inest'aago nest'ánhíí baa daach'ihiniil doo. ⁴² Jesus gádaabiñii, Díinko Bik'ehgo'ihinaan biyati' bek'e'eshchiinií doo hwahá daahohshiih da née? Tséé k̄ih ádaagole'íí yó'odaisne'i n'íí, hagon'áagee dantsé si'aanií silji: díí nohweBik'ehñ bik'ehgo ánaagot'ijl, áí daanéel'ijigo nohwił díyadaagot'ee. ⁴³ Áí bigha gádaanohwiłdishñii, Yaaká'yú dahsdaahñ bilatt'áhgee daanohñijigo nohwaa ch'ígót'i' n'íí nohwaa nágodit'aahgo lahgo hat'i'íí, Bik'ehgo'ihinaan yikisk'eh hikaahíí, baa godidot'aał, nohwits'á'. ⁴⁴ Dahadín áí tséé yiká' nágo'yúgo, alts'íségo nihilt̄oq̄: áídá' dahadín áí tséé biká' nalt̄o'yúgo, di'ílego bik'aa doleeł. ⁴⁵ Okqaah ye bik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e Phárisees daanlíni ilch'ígót'aahgo na'goni'i Jesus yee hadzii n'íí daidezts'aq̄dá', bíí ádaabiñiigo yídaagotsiid. ⁴⁶ Ha'ádaait'e' hádaat'ij ndi n̄nee lani yédaaldzid, Bik'ehgo'ihinaan binkááyú na'iziidi nlij daanzihíí bigha.

22

¹ Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íí yee yił nanágoni'go gáníí, ² Yaaká'yú dahsdaahñ bilatt'áhgee begoz'aanií díí k'ehgo at'éé: íziso nant'án biye' niinéhi bá da'idaago ngon'áq̄. ³ Áík'ehgo binadaal'a'á ni'i'néhyú nohohkáh daayiñniid n'íí, yushdé' biñiigo yił'aa: ndi doo akú híkáh da. ⁴ Nadaal'a'á la'i onáyil'a' gáníigo, Daabi'dokeedíí gábiłdohñii, Hidán dawa łalzaa: shimagashi hik'e bizhaazhé lik'ahíí nasiltseed, dawa ałł nlt'éego alzaa: yushdé' ni'i'néhyú nohkáh. ⁵ Áídá' áí doo akú ádaat'ee da, dabíí hádaat'ijyú oheskai, la' bidák'ehyú óyáá, la'ihíí baa na'hiñiihyú óyáá: ⁶ La'ihíí nant'án binadaal'a'á yił ndaazdeelgo yiniidaagodezlaad' nadaistseed. ⁷ Nant'ánhíí díí ya'ikonziidá' hashkee: áík'ehgo bisiláadahíí daił'aago n̄nee ádaat'ijid n'íí nadaistseed, la'íí bik̄ih nagozñilíí daidnñid. ⁸ Áídá' nant'án binadaal'a'á gáyiñii, Ni'i'néhyú da'idaqaahíí łalzaa ndi daabi'dokeedíí doo yik'e shijeed da. ⁹ Áí bigha da' ditinyú dohkáh, áígee hadín daah'inií dawa ni'i'néhyú nohohkáh, daabiłdohñii. ¹⁰ Áík'ehgo nadaal'a'á intínk'ehyú okai, hadíí daayiłtsaqaahíí dawa, doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí la'íí nlt'éego ádaat'eehíí íla'ádaizlaa: áík'ehgo n̄nee lani ni'i'néhyú hikai.

¹¹ Áígee nant'án ha'ayáadá' n̄nee niheskaihíí yineł'ijigo, n̄nee la' ni'i'néhyú íhíí doo golíí dago yiłtsaqa: ¹² Áík'ehgo gáyiñii, Shit'ekéhé, hagot'éego kóne' ha'ányaa, ni'i'néhyú íhíí doo ágóndlaa dago? Áídá' n̄neehíí doo nt'é n̄ni da. ¹³ Nant'ánhíí binadaal'a'á gádaayiñii, Bigan hik'e bikee lídaalt'ooogo godiłhiłyú ch'ídaanołt'e'; akú daach'ichag la'íí kowoo lídaach'idiłk'ash doleeł. ¹⁴ Łáágo yiká ádaanniid ndi da'akwíyé habi'do'nil.

¹⁵ Phárisees daanlíni hagot'éego Jesus yałti'gee daabihiljizh doleełgo ndaagoshchijj. ¹⁶ Phárisees biké' anakahíí hik'e Hérod yił daagot'ini Jesus yich'ij' odais'a', gádaabiñiigo, Ilch'ígó'aahíí, da'aniigo ánniigo, la'íí Bik'ehgo'ihinaan bich'ij'zhin'éego goz'aanií da'aniigo baa ilch'igon'aahgo bídaagonlzi, n̄nee doo béníldzid dago yánłti': n̄nee doo la' itisgo síñłtji da. ¹⁷ Áí bigha nohwił nagolñí', Díí hagot'éego baa natsínkees? Ya' Caesar bich'ij' tax nadaach'iniilgo begoz'aqa née? Née dah née? ¹⁸ Áí n̄neehíí doo bik'ehyú ádaat'ee dago Jesus yígółsigo gádaayiñii, Nt'é bigha yashti'íí bee daasholjizhgo ádaashiłdohñii, nohwíí daanohshoq̄ ádaadoł'ini? ¹⁹ Zhaali tax bidená nahi'niilíí shaa noh'aahgo nesh'íí. Áík'ehgo zhaali la', penny holzéhi, baa daiz'aqa. ²⁰ Hadín be'ilzaa, hadín bizhi' biká' dahgoz'aqa? daayiñii. ²¹ Caesar bíyéhi laqa, daanii. Jesus gádaabiñii, Caesar bíyéehíí Caesar baa daanohñiił, áídá' Bik'ehgo'ihinaan bíyéehíí Bik'ehgo'ihinaan baa daanohñiił. ²² Díí daidezts'aq̄dá' bił díyadaagot'ee go bits'á'yú dah hiskai.

²³ Da'ái bijji Sáducees daanlíni, nanezna' n'íí doo naadikáh da daanñi, Jesus yaa hikaigo nayídaadiłkid, ²⁴ Gádaayiñiigo, Ilch'ígó'aahíí, Moses gáníí ni', La' n̄nee bichagháshé doo la' dago daztsaayúgo, bik'isnhíí bi'aa n'íí yił nnádo'neelgo, bik'isn n'íí chagháshé bá ágodolñiił. ²⁵ Ilk'isyú gosts'idi nohwitahyú daagolíí ni': dantsé n̄náahíí daztsaqa, bichagháshé doo la' da, áík'ehgo bi'aa n'íí bik'isn yił naná'náá: ²⁶ Nakigeehíí ágánánádzaa, taagigeehíí aldo', da'áík'ehgo gosts'idzhij' dawa nanezna'. ²⁷ Da'iké'yú isdzánhíí aldo' daztsaqa. ²⁸ Áík'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee díí gosts'idihíí sha' hadíí

bi'aa doleeł, dawa yił nadaaznaadá? ²⁹ Jesus gádaabiñii, Da'olsiih, Bik'ehgo'ihinañ biyati' bek'e'eshchiinií la'íi Bik'ehgo'ihinañ binawodíi doo bídaagonoŋsi dahíi bigha. ³⁰ Naach'idikáhgee doo nnádaach'ilse' da, doo ndaagoch'ihiniigo nnádaach'ilse' da, áidá' Bik'ehgo'ihinañ binal'a'á yaakáyú daagolíhíi k'ehgo daagoch'ilíi. ³¹ Áidá' nanezna'íi naadiikáhíi, Bik'ehgo'ihinañ baa nohwich'i' yałti'íi, ya' doo hwahá baa daahohshiih da née, gáníigo, ³² Shíi Abraham Bik'ehgo'ihinañ yokaqahíi nshíi, Isaac, Jacob aldó' Bik'ehgo'ihinañ yokaqahíi nshíi. Bik'ehgo'ihinañ doo nanezna'íi yokaqahíi nlii da, daahinaahíi zhá. ³³ Nnee íla'at'éehíi díi daidezts'aago, ílch'ígó'aahíibigha bíi díyadaagot'ee.

³⁴ Jesus Sádducees daanlíni doo nt'é ndaado'nii dago áyílaago Phárisees ya'ikodaanzijgo, íla'adzaa. ³⁵ Ái la' begoz'aaníi nt'éégo yígólsini Jesus yich'i' hadziigo nabíntaahgo nabídiłkid, ³⁶ Ílch'ígó'aahíi, Bik'ehgo'ihinañ yegos'aaníi hadíi itisgo at'éé? niigo. ³⁷ Jesus gábiñii, Bik'ehgo'ihinañ neBik'ehñ nijíi dawa bee nił nzhoo le'. niyi'siziinií dawa bee, la'íi ninatsekeesíi dawa bee nił nzhoo le'. ³⁸ Ái Bik'ehgo'ihinañ yegos'aaníi dantséhi la'íi itisgohi at'éé. ³⁹ Nakigeehíi aldó' ágánánát'éé, Nit'ahdí' gólíinií nił nzhoo le', dáníi ídił njóóhíi k'ehgo. ⁴⁰ Bik'ehgo'ihinañ yegos'aaníi la'íi Bik'ehgo'ihinañ binkááyú nada'iziidi n'íi k'eda' eshchiinií dawa díi nakihíi bits'á'díhi at'éé.

⁴¹ Phárisees daanlíni t'ah íla'at'éégee, Jesus nabídaadiłkid, ⁴² Gáníigo, Christ-híi hagog'éégo baa natsídaahkees? Hadín biye' nlii? David biye' nlii, daabiñii. ⁴³ Jesus gánádi'nii, Hagog'éégoshá' David Holy Spirit yábiyiti'go, SheBik'ehñ, biñii, gáníigo, ⁴⁴ Bik'ehgo'ihinañ sheBik'ehñ gáyilñiid, Shigan dihe'nazhiñéégo síndaa, ni'ina' benik'eh silijigo nikełt'áahyú ninínilzhi'. ⁴⁵ David, SheBik'ehñ, biñiiigo bozhíiyúgo, hagog'éégoshá' biye' nlii áidá'? ⁴⁶ Jesus nnee doo la' bich'i' hanadziih da lék'e, ái bijjidi' godezt'i'go nnee daaste'go, doo hadín nabínánłkid da.

23

¹ Jesus nnee íla'at'éehíi hik'e bitsilke'yu yich'i' hadzii, ² Gáníigo, Begoz'aaníi ye'ik'eda'ílchíhi hik'e Phárisees daanlíni Moses nnee yá sizij n'íi k'ehgo nnee yá nazij: ³ Ái bigha da'ádaanoñwiñiiyú ádaanoht'eego ádaaht'ij; ndi doo ádaat'ijhíi k'ehgo ádaaht'ij da: ái ádaañiiyú doo ádaat'ij da ndi ádaañii. ⁴ Ái nneehíi nnee biwosyú ndaazgo dázhó nyeego dahda'ogheetgo ádaayísi; áidá' da'ayáhá ndi doo ich'odaañii da. ⁵ Nt'éégo ánadaat'ijhíi dawa nnee dá bo'ij hádaat'ijhíi bigha ánadaat'ij: Bik'ehgo'ihinañ biyati' la' bídaadest'óqohíi nteelgo ádaile', bi'íi bidáyú aldó' nteelgo na'izlaago ádaay-ísi. ⁶ Da'idaagee nnee ízisgo ádaat'eehíi dahnádinbiihyú itah dahnaháztaago zhá bíi daanzhoo, la'íi Jews ha'ánátséh nagoznil yune' nnee yánazíni dahnádinbiihyú itah dahnaháztaago aldó' bíi daanzhoo, ⁷ Na'hinih nadaagoz'aayú bich'i' ádaach'iniigo, la'íi, Ílch'ígó'aahíi, Ílch'ígó'aahíi, daabiñiiigo zhá bíi daanzhoo, ⁸ Áidá' nohwihíi doo hadín, Ílch'ígó'aahíi, nohwilñii da le': dała'á nohwil ch'ígó'aahíi nlii, Christ zhá; la'íi nohwihíi daanoñwigha ilk'isyú daanoñii. ⁹ Ni'godsán biká' nnee doo la', ShiTaa, bídoñii da le': dała'á, yaakáyú dahsdaahñ zhá, nohwitaa at'éé. ¹⁰ Doo hadín, ShiNant'a', nohwilñii da le': dała'á nohwitaa' nlii, Christ zhá. ¹¹ Hadín nohwitahyú ízisgo at'éehíi, nohwá na'iziidi le'. ¹² Hadín itisgo ídestiinií ídaagoch'olba'go ádolñii; áidá' hadín ídaagoch'olba'íi itisgo at'éégo ádolñii.

¹³ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ílchíhi hik'e Phárisees daanoñlíni, daanoñshoo ádaadol'ini, nohwá góyéé doleeł! Yaakáyú dahsdaahñ bilałt'áhgee goz'ani nnee bits'á' daanada'dohtí: nohwíi doo itah daahleeh dadá', nnee itah daaleeh doleeł n'íi t'aqzhi' ádaanoŋsi. ¹⁴ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ílchíhi hik'e Phárisees daanoñlíni, daanoñshoo ádaadol'ini, nohwá góyéé doleeł! Isdzané itsaa daanlíni bigowa bits'á' nádaahohñii, la'íi daazhógo ádaadoñiiigo nzaad gont'i'go da'ohkaqah: ái bigha nohwíi itisgo nohwiniigonłt'éégo nohwá ndaagodot'aał. ¹⁵ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ílchíhi hik'e Phárisees daanoñlíni, daanoñshoo ádaadol'ini, nohwá góyéé doleeł! Tú biká' la'íi

ni' biká' dahot'éhé nadaanohtaah, dała'á ndi nohwíhiigháhíí bigha; nohwíhiyaayúgo nakidn nohwitisyú lenágołchqođgo ch'iidn bikq' dilti' yuyaa bągoz'aąą. ¹⁶ Nohwináá ádaagodjh ndi ła' bąđjh nadaahkaihií, nohwá góyéé dolee! Dahadín da'ch'okąąh goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilniihdá', áí doo nt'é da, daadohni: ndi hadín óodo da'ch'okąąh goz'aąą yuñe'hi biláhyú bitł'a dahnádidilniihií, án zhá da'áníyú át'éé le', daadohni! ¹⁷ Nohwíí doo daagonohsaą da, nohwínáá ádaagodini: hadíí itisgo at'éé, óodohíí née, née da'ch'okąąh goz'aaníí bits'ą'dí' óodo dilzjhgó alzaahíí née? ¹⁸ Ła'íí, Dahadín be'okąąhíí biká' dahnási'nili goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilniihdá', áí doo nt'é da, daadohni; ndi hadín Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'niiłíí áí yiká' dahsiné'íí biláhyú bitł'a dahnádidilniihií, án zhá da'áníyú át'éé le', daadohni. ¹⁹ Nohwíí doo daagonohsaą da, nohwínáá ádaagodini: hadíí itisgo at'éé, Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'né'ihíí née, née yiká' dahsiné'íí Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'né'ihíí dilzjhgó áile'ihíí née? ²⁰ Áík'ehgo dahadín Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'né'i yiká' dahsiné'i biláhyú bitł'a dahnádidilniihií, áí hik'e biká' dah sihi'niiłíí dawa ałdó' biláhyú bitł'a dahnádidilniih. ²¹ Ła'íí dahadín da'ch'okąąh goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilniihií, áí hik'e ákóne' golínií ałdó' biláhyú bitł'a dahnádidilniih. ²² Ła'íí dahadín yaaká'yú biláhyú bitł'a dahnádidilniihií, Bik'ehgo'ihí'nań dahsdaagee goz'aaníí hik'e áígee dah sdaahíí ałdó' biláhyú bitł'a dahnádidilniih. ²³ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Phárisees daanołłni, daanołshqo ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Tł'oh mint, ánise, hik'e cúmmín daaholzéhi dá goneznanyú ilk'é'nilgo, dała'á Bik'ehgo'ihí'nań baa nádaahné', áídá' Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí itisgo at'ééhíí doo bee ádaanoht'ee da, dávik'ehyú ánách'ot'jłłíí, koł goch'oba'íí, ła'íí ko'odłą' golínií: díí bee ádaanoht'ee le'at'éhi, ła'ihíí doo baa daayołnah dago. ²⁴ Nohwináá ádaagodjh ndi ła' bąđjh nadaahkaihií, dó' áłts'íséhi bitádaadołkaaldá' jłł bighán ha'i'áhi odaahołneeh. ²⁵ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Phárisees daanołłni, daanołshqo ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Idee hik'e its'aa biká'yú zhá tádaahgisdá', aadaach'ihí'niiłíí ła'íí doo ádaagoch'idzaa dahíí zhá biyi' yuñe' begoz'aąą. ²⁶ Phárisee nłłni, nińáá ágodini, idee hik'e its'aahíí biyi' yuñe' ntsé tángis, áík'ehgo biká'dí' ałdó' nłłt'éé dolee. ²⁷ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Phárisees daanołłni, daanołshqo ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Nñee łe'shijeedíí biká'gee alzaahíí ląaigo análzaahíí k'ehgo ádaanoht'ee, áídá' áí biyi' yuñe'híí nñee daztsáni bits'in zhá sińil, nchq'íí zhá dawa begoz'aąą. ²⁸ Nohwíí ałdó' nohwiká'dí'go zhá nñee bińáál nłłt'éégo ádaanoht'ee, áídá' nohwiyi' yuñe' nzhqo ách'idil'iinií hik'e nchq'híí bee hagolk'ıl. ²⁹ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi hik'e Phárisees daanołłni, daanołshqo ádaadoł'ini, nohwá góyéé dolee! Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí łe'shijeedíí biká'gee dant'éhéta bee bínádaach'ılñiihií ádaagohłe', ła'íí nñee dávik'ehyú ádaat'ee n'íí łe'shijeedíí biká'gee alzaahíí dénzhónégo ánádaahdle'híí bigha, ³⁰ Gádaadohniigo, Nohwitaa n'íí t'ah daahinaadá' daagondłjyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí naatseedgee doo itah daandłj da dolee ni'. ³¹ Ádaadohniigo, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi ndaistseed n'íí bichągháshé daanołłjigo dánohwíí ádaa nadaagolni'. ³² Nohwitaa n'íí nchq'go ádaat'jł n'íí aąłzhi' beda'ohłe'. ³³ Tł'iish k'ehgo daanołłni, ch'osh bik'asda' golínií k'ehgo hałinołt'jłłíí, ch'iidn bikq' dilti' yuyaa nohwá goz'aaníí hagot'éégołą' bitis hahkáh?

³⁴ Áí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi, nñee daagoyáni, hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi nohwich'j' daadeł'a': áí ła' nadaałtseed dolee, ła'íí tsj'ılna'áhi bí-daahołkał dolee; ła'ihíí ıla'ánádaaht'jłgee habída'oltsaas dolee, ła'íí daabi'odłą'híí bigha yóiyahgo bińi'da'dołnił dolee, kłh goznłdí' łahyúgo kłh goznłzhi': ³⁵ Áí bigha ni'gosdzán biká' nñee dávik'ehyú ádaat'eehíí nadaałtseedíí dawa bidił nohwik'izhi' didot'aal, dávik'ehyú át'éhi, Abel holzéhi, zesdłjđí' Barakías biye', Zakarías holzéhi, zesdłjzhi', Zakaríasíí kłh biyi' da'ch'okąąhíí hik'e be'okąąhíí biká' dahnási'niiłíí goz'aaníí bigizhgee daazesołhij n'íí. ³⁶ Da'aniigo gánohwiłdishni, Díí dawa díí daalinołt'jłłíí bik'izhi' didot'aal. ³⁷ Jerúsalem, Jerúsalem nłłni, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi natsínłtseedíí, ła'íí nich'j' daahil'aadíí tséé bee nbida'tsínłne'íí, tazhik'áne bi'aadíí bit'ats'in

bitl'ááh yune' bizhaazhé onáyinií k'ehgo nichagháshé doo alch'idn lináhishniil hasht'íí ndi doo hádaah't'íí da ni! ³⁸ Nikihíí yó'agodot'áá. ³⁹ Gádaanohwiłdishni, Bik'ehgo'ihinañ bizhi' yee higaalí ba'ihégosini at'éé, daadohnihií bijji zhá nadaasholt-séh.

24

¹ Jesus da'ch'okaah goz'aadí' ch'inyáadá', bitsilke'yu baa hikai, gádaabiñiigo, Díí da'ch'okaah goz'aagee kih nagozníí níí'íí. ² Jesus gádaabiñii, Díí dawa daah'íí née? Da'aniigo gánohwiłdishni, díí tséé ilká' dahnagozníí doo la' ilká' dahnast'áá da doleel, dawa nanehilkaad doleel.

³ Áídí' Jesus dził Olives holzéhi biká'yú dahsdaago bitsilke'yu dasahndiyú baa hikaigo gádaabiñii, Nohwił nagolní' da'os'ah ágonéhi? Nádnádahíí hik'e nnágodáhi biłgo hant'é bee bigózí doleel? ⁴ Jesus gánádaabiłd'ni, Ídaa daagonohdzaa, nnee la' ch'a'onohott'e' hela'. ⁵ Nnee láágo shizhi' yee daahikáh doleel, Shíí Christ nshíí, daaniigo; áí nnee láágo ch'a'odaayiłkaad doleel. ⁶ Nagonłkaadíí ba'ikodaanohsi, la'íí nagonłkaadíí baa ch'ini daadohts'ag doleel: áídá' doo nohwíí natsídaahiltó' da le': díí dawa begolne'hi at'éé, ndihíí t'ah doo hwahá nnágodáh da. ⁷ Nnee iltah at'éégo hadaaszt'íí ilch'í' nanágonłkaad doleel, la'íí nnee dała'á binant'a' daagolínihíí aldo' ilch'í' nanágonłkaad doleel: da'adzaayú shiná' góyéehíí benagowaa doo, nadaagont'ogíí iltah at'ééhíí benadaagowaa doleel, la'íí ni' nagohi'naa doleel. ⁸ Áí koniidaagont'ééhíí begodigháh doleel. ⁹ Áíge nnohwini' daach'idilni'go odaanohwiniyood doleel la'íí nadaanohwiłtseed doleel: la'íí shizhi' daanohwich'ozhííhíí bigha nnee iltah at'éégo hadaaszt'íí dawa bił daanohchó' doleel. ¹⁰ Áíge nnee láágo t'aazhi' ánada'ne' doo, laa nadaagolni' doo, la'íí ilk'edaadi'ni doo. ¹¹ Bik'ehgo'ihinañ binkááyú nada'iziidi ádaadil'ini hahikáh doleel, áík'ehgo nnee láágo ch'a'odaayiłkaad doleel. ¹² Doo bik'ehyú ágot'ee dahíí dážhó láágo begoz'aahíí bigha nnee láágo bił'ijóóníí édiłgo nádaanik'as doleel. ¹³ Áídá' dahadín dąngont'í'zhí' dahildóhíí hasdabi'dolteel. ¹⁴ Yaaká'yú dahsdaahn bilatt'áhgee begoz'aaníí nt'éégo baa na'goni'íí ni' dágoz'aá nt'éégo be'ánágoldoh doleel, nnee iltah at'éégo hadaaszt'íí dawa yidiits'ih doleel'íí bigha; áí bikédí'go nnágodáh doleel. ¹⁵ Áík'ehgo gotchoghgo o'ni'ihíí Bik'ehgo'ihinañ binkááyú na'iziidi, Daniel holzéhi, yaa yałti' n'íí, godiyihgo goz'aagee sizijgo daah'íídá', (dahadín áí yózhííhíí bił ígózí le',) ¹⁶ Hadíí Judéa golzeeyú daagolíníí, dził naz'aaníí yich'í' okeeh doo: ¹⁷ Dahadín kih biká'yú dahsdaahíí nt'éhéta náidiiné'go gódah ch'ínádáh hela': ¹⁸ La'íí dahadín k'edolzaahíí yiyi' na'iziidíí t'aazhi' bityagé yaa nánódáh hela'. ¹⁹ Áíge goldohíí daaltsaaníí la'íí isdzané mé' daabiłbe'íí bá góyéé doleel! ²⁰ Haihíí biyi' la'íí godilzinií bijji ágónéh hela', daadohniigo da'ohkaah. ²¹ Áíge dantsé godeyaadí' godezt'í'go díí jizhi' goyéego nagowaahíí áí ga'at'éhi doo hwahá be'ágone' da, áí doo be'ágánágo'néh at'éé da. ²² Áíge goldohíí doo dé'igodégo análzaa dayúgo, nnee doo la' hasdáh at'éé da: áídá' nnee bitahasdlaahíí bigha áíge goldohíí dé'igodégo ánadolniíł. ²³ Áíge nnee la', Daadeh'íí, Christ kú nagmaa, dagohíí, nlahyú nagmaa, nohwiniyúgo, doo daahohdłaa da. ²⁴ Christ ádaadil'iinií, la'íí Bik'ehgo'ihinañ binkááyú nada'iziidi ádaadil'iinií hahikáh doleel, áí godiyihgo be'ígóziníí ch'í'nah ádaile' la'íí ízisgo ánda'ol'ííh doleel; yídaanel'aayúgo áí bee nnee bitahasdlaahíí ndi ch'a'odałkaad doleel. ²⁵ Ídaayesólts'aá, ilk'idá' dabintsé baa nohwil nagosisni'. ²⁶ Christ da'igolíyú nagmaa, daanohwiłch'iniyúgo; ákú dohkáh hela': nagont'í' goz'aá yune' sidaa, daanohwiłch'iniyúgo; áí doo daahohdłaa da. ²⁷ Ya'ái hanadáhdí' ya'ái onadázhí' hada'didla'íí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nádishdaa. ²⁸ Dahayú its'í siné'yú ch'ishoogi fla'at'éé doleel.

²⁹ Goyéego nagoyaahíí bikédí'go ya'ái diłhił doleel, t'égoná'áihíí doo bee got'íí da doleel, ts'isqosé yáadí' nanihidéh doleel, la'íí yáazhi'go inawodíí nagohi'naa doo: ³⁰ Áíge shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, yaaká'yú beshígóziníí ch'í'nah hileeh; áík'ehgo ni'godsán biká' nnee iltah at'éégo hadaaszt'íí doo bił daagozhó dago daachag doleel, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, yaak'os biyi'dí' shinawodíí bee la'íí dážhó shits'á'idindláadgo

náshdaalgo daashidohtseel. ³¹ Áídí' shinadaal'a'á yaaká'dí' ohish'aa doleel, bésh dilwoshé ádaaniigo bitahelááhíí díí'dí', ní'godzáń nel'aqá'dí' yáá nel'aqzhí' íla'ádaile'. ³² Ch'il fig holzéhi bits'á'dí' nohwil ch'ígót'aah; bits'ádaaz'aahíí dit'ódé daaleehdí' bit'aq daagoleehyúgo, k'ad shíí nágodleehgo bídaagonoŋsı. ³³ Da'áík'ehgo áí be'ádaagone'íí goldohgo daah'iidá', k'ad náshdaalzhi' ałhánégo godziihgo bídaagonoŋsı doleel. ³⁴ Da'aniigo gádaanohwıldishnii, Díí daalínolt'íííí doo nohwee ch'ígonáh da, díí ádaanohwıldéniidíí dawa begolzaago zhá. ³⁵ Yáá hik'e ní'godzáń bílgo bech'ígonáh doleel, áídá' shiyatí'íí doo bech'ígowáh da doleel.

³⁶ Hadíí bijjí shíhíí, dagohíí da'kwíí bik'ehenkéézgo shíhíí ágone'íí nnee doo ła' yígóŋsı da, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí ndi doo yídaagoŋsı da, shiTaa zhá yígóŋsı. ³⁷ Noe t'ah golíí'dá' ágot'ee n'íí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánsdháhíí bijjí ałdó' ágágot'ee doleel. ³⁸ Tú'idezjoolíí dabíntségo ágot'ee lék'ehíí k'ehgo ágot'ee doleel, da'ch'iyaa ní', da'ch'idlaq ní', nnádaach'ılse' ní', ła'íí łaa daagoch'ihiniigo nnádaaze' ní', Noe tsina'eelíí yiyi' oyaahíí bijjízhí', ³⁹ Tú'idezjoolíí doo yídaagoŋsı'égo tú idezjoolgo dawa bíl ogo'éel; shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánsdháhgo ałdó' ágágot'ee doleel. ⁴⁰ Áí bijjí nnee naki k'edolzaayú na'aashyúgo, dała'á nádilteehdá' ła'íí da'akú sizjí doo. ⁴¹ Isdzáné naki da'ík'aayúgo, dała'á nádilteehdá' ła'íí da'akú sidaa doo.

⁴² Áí bigħa biká nádaadeht'ííh; da'kwíí bik'ehenkéézgo shíí, nohweBik'ehíhíí, nánsdháhíí doo bídaagonoŋsı da. ⁴³ Díí bídaagonoŋsı, nnee bigowa golíníí da'os'ah in'íhíí hígháhgo yígóŋsyúgo, yiká déz'íí doleel ní', áík'ehgo bigowa doo ch'ínódzíís át'éé da. ⁴⁴ Nohwíí ałdó' dahkodá' ilch'í'daanoh'tee: shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dahagee nánsdháh, doo ndaasholíí dagee. ⁴⁵ Áídá' hadín na'iziidi begondlíhíí góyáni, binant'a' bigowańhíí yebik'ehgo nbiltíí n'íí, dahagee idán nana'ńíhgee idán nayiniih. ⁴⁶ Na'iziidíí binant'a' ábińniiyú át'íígo, binant'a' nadzááyúgo, án biyaa gozhóq doleel. ⁴⁷ Da'aniigo gádaanohwıldishnii, Nant'án nt'é bíyéehíí dawa yebik'ehgo na'iziidíí nbiltéeh doo. ⁴⁸ Áídá' áí na'iziidi nchó'ihíí, Shinant'a' doo hwah nadáh da, ídiłdi'niiyúgo; ⁴⁹ Isdzáné hik'e nnee ła' nada'iziidíí nadainłkaad nkegonyaago bíl nágodizyisíí bílgo da'iyaa hik'e da'idlaayúgo; ⁵⁰ Áí na'iziidi binant'a' doo yiká déz'íí dagee, doo nyolíí dagee nadáhgo, ⁵¹ Nbihiłgeesh, áídí' hadíí daanzhóq ádaagodil'ínihíí bich'í'zhin'éégo nilteeh: áígee daach'ichag ła'íí kowoo lídaach'idil'k'ash doo.

25

¹ Yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: ch'ekíí gonenan kq' nałbaakíí dahdaayo'aalgo nnee niinéhíí bich'í'yú deskai. ² Ashdla'ihíí daagoyáq, áídá' ashdla'ihíí doo daagoyáq da. ³ Doo daagoyáq dahíí kq' nałbaakíí dahdaayo'aal ndi túkq'íí ik'e'an doo ła' dahdaidnziid da. ⁴ Áídá' daagoyáaníí túkq'íí tús biyi' siziidgo ik'e'an dahdaidn'aq lék'e, kq' nałbaakíí bílgo. ⁵ Nnee niinéhíí t'ah doo hwahá hígháh dadá', ch'ekíí bíl daanzjigo da'ılhaazh. ⁶ T'é'is'ahyú ła' nádidilghaazh gáníigo, Daadeh'íí, nnee niinéhíí kodí' higaal; bich'í' dohkáh. ⁷ Áík'ehgo ch'ekííhíí nádiikaigo bikq' nałbaakíí ilch'í'daizlaa. ⁸ Áídá' doo daagoyáq dahíí daagoyáaníí gádaayíni, Túkq'ííla' nohwaa daanohsiid; nohwikq' nohwits'á' daanestsiz. ⁹ Daagoyáaníí gádaabińni, Dah; ágádaasiidzaayúgo, doo hwoi da hileeh: áídá' hayú nahiniih goz'aayú dohkáhgo ła' nadaahol'niih. ¹⁰ Nada'ihniihyú okaidá' nnee niinéhíí nyáá; áík'ehgo ilk'idá' nlt'éégo ádaadeszaago naháztaaníí ní'ńéh yuńe' okai: áídí' da'det'aq. ¹¹ Bikédígo ła' ch'ekíí n'íí nákaigo gádaanii, Nohwinant'a', Nohwinant'a', nohwá ch'í'íntjijh. ¹² Áídá' nnee niinéhíí gádaabińni, Da'aniigo gánohwıldishnii, Doo nohwídaagonsı da. ¹³ Áík'ehgo biká ndaadeht'ííh; hadíí bijjí shíhíí, da'kwíí bik'ehenkééz shíhíí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánsdháhíí doo bídaagonoŋsı da.

¹⁴ Yaaká'yú dahsdaahn bilalt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: nnee nzaadyú deyaago bánada'iziidíí yushdé' nnohkáh yíniigo, bíyéehíí yinádaadéz'jigo yaidin'aq lék'e. ¹⁵ ła' bestso talent holzéhi ashdla'i yaidin'aq, ła'íí naki yaidin'aq, ła'íí dała'á

yaidin'áá; dawa daantíígee dá yídaanel'aagee yaidin'áágo; áídí' nant'ánhíí dagoshch'í' dahnyaa. ¹⁶ Nnee talents ashdla'i baadet'aaníí hant'é nayihesniihíí baa nanáhazniigo ashdla'i bá ígoya. ¹⁷ Ła'íí talents naki baadet'aaníí ałdó' naki bá ígoya. ¹⁸ Áídá' talent dała'á baadet'aaníí łeyi' ogogeed yuyaa binant'a' bibestsohíí náyides'íid. ¹⁹ Áídí' ízaad godeyaago binant'a'íí nádzáágo yił daayołtag. ²⁰ Áík'ehgo talents ashdla'i baadet'aaníí talents ashdla'i bá'ígoyahíí ałdó' ákú yinné' gániigo, Shinant'a', talents ashdla'i shá řnıl n'íí talents ashdla'i shá ígoya. ²¹ Binant'a' gábiłnii, Negondłiigo shána'izíidi, nłt'éégo ándzaa łąą: da'ayáháhi ndi nłt'éégo shá ánlaahíí bighą łáni benik'ehgo ánishłe': shíí ninant'a' baa shił gozhóóníí ni ałdó' baa nił gozhóó le'. ²² Talents naki baadet'aaníí ałdó' kú nyáá gániigo, Shinant'a', talents naki shá řlaa n'íí talents naki shá ígoya. ²³ Binant'a' gábiłnii, Negondłiigo shána'izíidi, nłt'éégo ándzaa łąą: da'ayáháhi ndi nłt'éégo shá ánlaahíí bighą łáni benik'ehgo ánishłe': shíí ninant'a' baa shił gozhóóníí ni ałdó' baa nił gozhóó le'. ²⁴ Áídí' talent dała'á baadet'aaníí kú nyáá gániigo, Shinant'a', nnee doo bee gónedzaą dahi řłłigo nígonsj, doo k'edńlaa dayú ná'igéesh, doo ishńlch'ii dayú łená'íłá: ²⁵ Nésdzidgo, nitalent-híí łeyi' yuyaa nádél'j ni'; koh, nıyée naa nániné'. ²⁶ Binant'a' gábiłnii, Nchọ'go shána'izíidi, bił goy'e'í řłłi, doo k'e'diláa dayú ná'ishgeesh, doo ishńlch'ii dayú łená'ishłá bígonsj: ²⁷ Ái bighą bestso ilkáh ch'ídaihińiłłi shizhaali bánné' le'at'éhi, áík'ehgo nánsdzaago bínágodáhíí bił shaa nánné' doleeł ni'. ²⁸ Áík'ehgo talent-híí bits'ą' nádo'né'go nnee gonenan talents bíyééhíí baa no'né'. ²⁹ Dahadíń dant'éhéta bíyéé gólíńií bitisgo baa nádo'né', áík'ehgo łąągo bíyéé doleeł: áídá' dahadíń bíyéé da'ayáháhi, bíyéé gólłi n'íí ndi bits'ą' nádido'né'hi at'éé. ³⁰ Na'iziidi doo bik'ehyú at'éé dahíi chagotheelzhi' ch'ídaanołt'e': ákú daach'ichag ła'íí kowoo łıdaach'idiłk'ash doo.

³¹ Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, shits'ą'idindłáádíi bee dahnádisdzaago yaaká'dí'go nadaal'a'á dilzini bił nánskhák, biká'dahsdáhá biká'dí' shits'ą'idindłádi biká' dahsidáago nansht'aa doo: ³² Shinadzahgee nnee iltah at'éégo hadaazt'í'í dawa íła'alńehgo ilts'ą' hishnił, dibelłi nanyoodi bidibelłi hik'e gantł'izi bits'ą'yihniłłi k'ehgo. ³³ Dibelłi shigan dihe'nazhińéégo nnihisłnił, áídá' gantł'izi she'eshganzhińéégo. ³⁴ Áídí' shíi, Ízisgo Nansht'aahíi, shigan dihe'nazhińéégo hii gádaaldishni, Yushde', shiTaa gozhóóni nohwá ádaizlaahíi, ni'gosdzán nnił'aądá' bee nadaanoht'aa doleełgo nohwá ilch'j'golzaahíi bee nadaanoht'aa le': ³⁵ Shińá' nshłiigo shá da'desoné' ni': dibá' nshłiigo tú shaa daasoziid ni': doo kígonsj dayú hishaalgo nádaashidołtji ni': ³⁶ Shidiyáge áđiigo diyáge shá ádaagosolaa ni': dinshniihgo shaa nanádaanohtaah ni': ha'ásítłiigo shaa nahkáh ni'. ³⁷ Áík'ehgo dábił'ehyú ádaat'eehíi gádaashiłni, NohweBik'ehń, dadá' shińá' řłłiigo daaniit'jigo ná da'de'né' lán? Ła'íi dibá' řłłiigo tú nadaasiidziid lán? ³⁸ Dadá' doo kígonsj dayú hínáalgo nádaanideltji lán? Ła'íi nidiyáge áđiigo naa daasii'ńil lán? ³⁹ Ła'íi dadá' dinnłiigo dagohíi ha'ásítłiigo daaniit'jigo naa nkai lán? ⁴⁰ Shíi, Ízisgo Nansht'aahíi, bich'j' hasdziihgo gádaaldishni, Da'anii gánohwiłdishni, Shik'isyú doo ízisgo at'éé dahi ndi ágádaasolaayúgo, shíi ałdó' ágádaashisolaahi at'éé. ⁴¹ Áídí' she'eshganzhińééhíi ałdó' díi k'ehgo bich'j' hasdziih, Nohwíi, da'íłi daahłeehgo nohwá ndaagost'aahíi shits'ą'zhi' daadohkáh, kọ' dahazhi' diltłi' yuńe', ch'iidn nant'án hik'e binadaal'a'á biłgo bá ilch'j'golzaayú. ⁴² Shińá' nshłiigo doo shá da'desoné' da ni': dibá' nshłiigo tú doo shaa daasoziid da ni': ⁴³ Doo kígonsj dayú hishaalgo doo nádaashidołtji da ni': shidiyáge áđiigo diyáge doo shá ádaagosolaa da ni': dinshniihgo ła'íi ha'ásítłiigo doo shaa noyaa da ni'. ⁴⁴ Áík'ehgo gádaashiłni, NohwiNant'a', dadá' shińá' řłłiigo, dagohíi dibá' řłłiigo, dagohíi doo kígonsj dayú hínáalgo, dagohíi nidiyáge áđiigo, dagohíi dinnłiigo, dagohíi ha'ásítłiigo daaniit'jigo doo nich'odaasii'ni' da lán? ⁴⁵ Áík'ehgo gádaaldishni, Da'anii gánohwiłdishni, Díi doo ízisgo at'éé dahi ndi doo ágádaasolaa dayúgo, shíi ałdó' doo ágádaashisolaahi at'éé da. ⁴⁶ Díłhíi dahazhi' biniigodilne' doleeł, áídá' dábił'ehyú ádaat'eehíi dahazhi' daahina doleeł, yaaká'yú.

26

¹ Áík'ehgo Jesus díí aḡḡ yaa nagosni'dá' bitsilke'yu gádaayiḡnii, ² Nakiskaḡ hik'e bitis-hagowáh n'íí bee bíná' godinḡhgo da'idaḡ doleelí bídaagonolsj, áígee shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shik'edaanniihíí bilák'e shi'dolteelgo tsj'itna'áhi bishi'dilkał. ³ Áídí' okaḡḡ yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, begoz'aaníí ye'ik'eda'itḡhíhi, ła'íí nnee yánazíni okaḡḡ yebik'ehi da'itiséyú sitíni, Cáiapas holzéhi, bigowaḡee ita'adzaago, ⁴ Hagot'éégo dánant'j'eego Jesus daayiltsoodgo daayizilheego yee ndaagoshchijj. ⁵ Áídá', Doo da'idaḡḡhíí bijjij daahiiltsood da, daanii, ágádaasiidzaayúgo nnee dánko bádaagochijjigo godnch'aad doleeli at'éehíí bigha, daanii.

⁶ Béthanyú Simon, lóód doo ínádij dahi, léprosy holzéhi, yaa naghaa n'íí bigowaḡ yune' Jesus sidaadá', ⁷ Iyaḡgo sidaago isdzán ła' ch'il bik'ah lán ilíni tús alabáster be'alzaahi besí'áni ha'áyí'áḡgo Jesus baa nyáá, áí ik'ahíí Jesus bitsits'in yiká' yaa yiziid. ⁸ Jesus bitsilke'yu díí daayiltsaḡgo doo bił dábik'eh dago gádaanii, Nt'é bigha ik'ahíí da'ilíí yishchijj? ⁹ Áí ik'ahíí ląḡgo iljigo nahiniihgo, zhaalihíí tédaat'iyéhií baa hi'ne' le'at'éhi. ¹⁰ Ádaaniihíí Jesus yígolsjiggo gábiḡnii, Nt'é bigha isdzánhíí nadaanołt'og? Nłt'éégo áshíílaa. ¹¹ Tédaat'iyéhií dabik'ehn nohwitahyú nadaakai; áídá' shihíí doo dahazhij' nohwitahyú nashaa da doleel. ¹² Doo hwahá leeh shi'dilteeh dadá' ik'ahíí shits'í yiká' yaa yiziid. ¹³ Da'anii gánohwiłdishnii, Ni'gosdzán dągoz'aḡ nt'éégo dahayú yati' baa gozhóni baa na'goni'gee, díí isdzán adzaahíí baa na'goni' doleel, bee bíná'godinḡhgo.

¹⁴ Áídí' Judas Iscáriot, nakits'adahíí itah nłni, okaḡḡ yebik'ehi itisyú nadaandeehi yaa nyáágo, ¹⁵ Jesus hayúhíí nohwil ch'insh'aahdá', hant'é shaa daanohe'?' daayiḡnii. Zhaali hgaíí tádin naa do'ne', daabiḡnii. ¹⁶ Áídí' godezt'i'go hagot'éégo ch'idish'aał nziḡo yiká' hėsdaa nkegonyaa.

¹⁷ Bán benilzoolíí da'ádijhgo bán alzaahi daadaaníí dantséhií bijjij Jesus bitsilke'yu baa hikaigo gádaabiḡnii, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinḡhgo da'idaaníí hayú ná ilch'j'daagohiidle'? ¹⁸ Jesus gádaabiḡnii, Kijh goznilyú dohkáh, áígee nnee ła' gádaabił-dohniih, Ilch'ígó'aahíí gáníí, Ilk'idá' shaa gonyáá; nigowaḡ yune' bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinḡhgo shitsilke'yu bił da'ishaḡ doleel. ¹⁹ Áík'ehgo Jesus ádaabiḡnii n'íí k'ehgo bitsilke'yu ádaát'jij; áígee bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinḡhgo da'idaaníí ilch'j'daizlaa. ²⁰ Áídí' o'i'áayú nakits'adahíí da'iyaaḡo yil dahdinezbijh. ²¹ Da'iyaaḡo Jesus gáníí, Da'aniiigo gánohwiłdishnii, nohwil ła' ch'ishinoh'aah doleeli at'éé. ²² Áík'ehgo dązhó doo bił daagozhóḡ dago dała'á daantjigo, SheBik'ehń, ya' shíí née? daanii nkegonyaa. ²³ Áík'ehgo gáníí, Dahadín its'aa biyi'zhij' dała' bił éedisht'áhi, án ch'ishi'aah doleel. ²⁴ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dá shaa k'e'eshchiiníí shee godolniił: áídá' nnee ch'ishí'aahíí bá góyéé doleel! Áí nneehíí doo bi'deshchijj dayúgo nłt'éé doleel ni'. ²⁵ Áídí' Judas, ch'ibi'aah doleelíí, Jesus gáyihnii, Ilch'ígó'aahíí, ya' shíí née? Jesus gábiḡnii, Da'áígee ánniid.

²⁶ Da'iyaaḡo Jesus bán náidn'aḡgo ya'ihénziḡo oskaḡdá' ilk'idaizné'go bitsilke'yu yitaizniih, Nkóh daohsaḡ; díí shits'í át'éé, niigo. ²⁷ Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkaḡ, áí ya'ihénziḡo oskaḡdá' iltah daidezkaḡ, Daanohwigha daohdlaḡ, yihniigo; ²⁸ Díínko shidił k'ehgo at'éé, shidił bee áníidégo ląngont'aahi at'éé, nnee ląḡgo bá idijoołíí, binchó'híí bigha baa nádaagodet'aahgo. ²⁹ Gádaanohwildishnii, Kodí' godezt'i'go dahts'aa bitoołíí doo naanáshdląḡ da, dahadíí bijjij shiTaa bilalt'áhgee goz'aayú áníidéhi nohwil naadaadishdljiggo zhą. ³⁰ Áídí' sj ła' hadaidez'aḡdá', dził Olives holzéhi si'aayú okai. ³¹ Áígee Jesus gádaabiḡnii, Tł'égo áshi'dilne'híí bigha daanohwigha t'aazhij' ádaahne': díí baa k'e'eshchijjihíí k'ehgo, Dibeljij Nanyoodíí biní'dishnifh, áík'ehgo dibeljijhíí da'adzaayú nkenelt'ee doleel. ³² Áídá' dasiitsaḡdí' naadiszaago Gálileeyú nohwádijh disháh doleel. ³³ Peter gábiḡnii, Nnee dawa nits'ą' t'aazhij' ánadaaszaa ndi, shíí doo ágáoshne' at'éé da. ³⁴ Jesus gánabiłdo'niid, Da'aniiigo gániłdishnii, Tł'égo tazhik'áne doo hwahá ániih dadá' taadn, Án doo bígonsj da, shiłdinniił. ³⁵ Áídá' Peter gábiḡnii, Dała'

nił dastsaaħ ndi, Áń doo bígonsı da, doo niłdoshniih at'ée da. Ła'ihıı bitsilke'yu dawa da'áık'ehgo ádaanniid.

³⁶ Áıdı' Gethsémane gołzéhi goz'aayú Jesus bitsilke'yu yił hikaidá' Jesus gádaabiłni, Dádzaą nahísóotaą, nláhyú déyáá, oshkqaahyú. ³⁷ Peter ła'ıı Zébedee biye'ke naki Jesus yił okai, áıdı' dázhó doo bił gozhóó dago bijıı nniih nkegonyaa. ³⁸ Áık'ehgo gádaabiłni, Shiyi'siziiniı dázhó doo bił gozhóó da, dák'azhá dastsaaħıı ga'at'ée: dádzaą nahísóotaągo sha'ishhah daadeh'ıı. ³⁹ Áıdı' da'anahyú óyááyú ni'zhı' hayaa adzaago okaąh gániıgo, Bígonedzaayúgo, shiTaa, díı hishdlaą doleełıı shits'á'zhı' ánle': áıdá' shıı doo beshik'eh da, ni zhá benik'eh. ⁴⁰ Áıdı' bitsilke'yu yaa nadzaago da'ılhoshgo yıká nnyáá, áık'ehgo Peter gáyıłni, Dała'á łedihikeezzhı' ndi sha' doo sha'ashhah daadeh'ıı le'at'ée da? ⁴¹ Daadeh'ııgo da'ohkqaąh, nanohwıda'dintaah bídaanołdzil doleełıı bigha: nohwiyi'siziiniı da'anıı hıt'ıı ndi nohwits'ıhıı doo nıdzil da. ⁴² Nakidn onaanádaagee na'okaąh gániıgo, ShiTaa nıłni, díı hishdlaą doleełıı doo hagt'éeego shits'á'zhı' alne' dayúgo hishdlaą, ni nik'ehgo ágone'. ⁴³ Bitsilke'yu da'ılhoshgo yaa naanádaa: dázhó bił daanzigo. ⁴⁴ Áıdı' yits'á' onaanádaa, okaąhyú taadngee da'ágánadı'niigo. ⁴⁵ Áıdı' bitsilke'yu yaa naanádaago gádaayıłni, Akú da'ılhoshgo hanádaahsoł: shıı, nnee k'ehgo Niyááhıı, nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahıı bilák'e shi'dilteehgo ch'ıshi'dot'aalıı ıłk'idá' biká' ngonyáá. ⁴⁶ Nádohkáh, hiikaah le': ch'ıshi'aahıı kodı' higaal.

⁴⁷ Jesus t'ah yałti'dá' Judas, nakits'adáħıı bił itah nıłni, nnee łaągo bésh be'idiltłishé ła'ıı tsı be'idiltłishé dahdaayıniıgo, okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeeħıı ła'ıı nnee yánazıni daabides'a'ıı yił náłsáá. ⁴⁸ Ch'ıbı'aah doleełıı ıłk'idá' bebıgózı doleełıı yengon'áá lék'e, gániıgo, Hadıń hist'sısıı áı án doleeł; án daaholtsood. ⁴⁹ Dagoshch'ı' Jesus yaa nyáago, Gozhóó, ıłch'ıgó'aahıı, yiłniigo yizts'os lék'e. ⁵⁰ Jesus gábiłni, Shik'isn, hant'é bigha nyaa? Áıdı' Jesus yił ndaazdeelgo daayiltsood. ⁵¹ Nnee dała'á Jesus yił hikaahıı bibızh be'idiltłishé hayıdzııgo okaąh yebik'ehi da'tisáyú sitıni binal'a'áhi yontłızhgo bijaa naidnłgızh lék'e. ⁵² Jesus gábiłni, Nibızhıı ıłch'ı'nántııh: dahadıń bésh yee izılheehıı dabıı aldo' bésh bee nabizi'dodeehı at'ée. ⁵³ Ya' doo bígonłsı da née, shiTaa bich'ı' oshkqaahyúgo binadaal'a'á yaaká'dı'hi nakits'adáhyú sıniłi dagoshch'ı' shich'ı' yidil'aah go'ıı? ⁵⁴ Áıdá' ágádaayúgo, Bik'ehgo'ıhi'nań biyati' bek'e'eshchiiniı hagt'éeego begolne'? Da'ágágonéħgo goz'aą go'ıı. ⁵⁵ Da'ái bik'ehenkéézgee Jesus nnee baa náłsááhıı gádaayıłni, Ya' bésh be'idiltłishé ła'ıı tsı be'idiltłishé dahdaanoħniıgo daasholtsoodgo nánołsaą née, in'ııhıı daach'ıltsoodhıı k'ehgo? Dawa jıı ła' da'ch'okaąh goz'aą yune' nohwıl ch'ıdaagonsh'aahgo dahsıdáá at'ée ni', ndi doo hak'i daasholtsood da ni'. ⁵⁶ Bik'ehgo'ıhi'nań binkááyú nada'iziidi n'ıı yee K'e'eshchiiniı begolne'hıı bigha díı dawa ánagot'ııł. Áıdı' bitsilke'yu dawa bits'á'zhı' ádaaszaago bits'á' ıłhadeskai.

⁵⁷ Nnee Jesus daabiltsoodıı okaąh yebik'ehi da'tisáyú sitıni, Cáıaphas holzéhi, yaa yił hikai, begoz'aanıı ye'ık'eda'ılchııhi hik'e Jews yánazıni biłgo ıła'at'éegee. ⁵⁸ Peter da'anahgo biké'dı' higaal, áıdı' okaąh yebik'ehi da'tisáyú sitıni bikıh bınaa lé'dit'ııh yune' ha'ayáago nada'iziidi bitahyú nezdaa, hago ágone'ıı dá'ąalzhı' yinel'ıı hıt'ııgo. ⁵⁹ Okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazıni, yánadaaltıhi biłgo Jesus zıdee hádaat'ııgo daazhógo yaa dahgosi'aahıı yıká daadéz'ıı; ⁶⁰ Ndi doo ła' da: łaągo neheskai ndi dá doo at'ée dayú baa dahdaago'aahıı doo ła' da. Nt'éeego nnee naki n'áázh, daazhógo baa dahdaago'aahi, ⁶¹ Gádaaniıgo, Díı nnee, Bik'ehgo'ıhi'nań daach'okaąh goz'aanıı tagoshniıgo, áıdı' taagi jıı hıleeħgo ánagoshdle'go bınes'háą, nıı ni'. ⁶² Okaąh yebik'ehi da'tisáyú sitıni hizı'go Jesus gáyıłni, Ya' niħıı doo nt'é nniigo hadziıh da née? Díı naa dahdaago'aahgo naa yádaaltııı hago at'ée. ⁶³ Áıdá' Jesus doo nt'é nıı da. Okaąh yebik'ehi da'tisáyú sitıni gábiłni, Bik'ehgo'ıhi'nań hińahi biláhyú gániłdishni, Nohwıl nagolnı', ya' ni Christ, Bik'ehgo'ıhi'nań biYe' nııı née? ⁶⁴ Jesus gábiłni, Da'áıgee ánnıid: gádaanoħwıłdishni, Díı biké'dı'go shıı, nnee k'ehgo Niyááhıı, da'tisáyú binawod golıni bigan dihe'nazhınee dahsıdáágo, yaaká'dı' yaak'os shıł honáhgo daashidołtséeł. ⁶⁵ Áık'ehgo okaąh yebik'ehi da'tisáyú sitıni bidiyágé ıdá nayihesdzıııdá'

gáníí, Bik'ehgo'ihí'nań nchọ'go yaa yałti'; nt'é bighą nnee ła'i baa yanánáłti' doleeł? Bik'ehgo'ihí'nań nchọ'go yaa yałti'íí daadisots'ąą. ⁶⁶ Hagot'éégo baa natsídaahkees? Zideego bąngonot'aah daanii. ⁶⁷ Áídí' biniizhí' odaach'idihizheeh, ła'íí ndaach'inłts'į; ła'ihíí bitł'adaach'ika', ⁶⁸ Gádaańiigo, Christ ńłńi, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yánłti'yúgo, hadńń náninłts'į shįhíí nohwił nagolńí'.

⁶⁹ Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikįh bńnaa lé'ditł'įh yuńe' Peter sidaa: áígee isdzán na'iziidi baa nyáągo, Ni la' ałdó' Jesus Gálileedí' nagháhi bił na'aash ni', biłńii. ⁷⁰ Áídá' dawa bńńáál, Dah, hant'é nńiigo áńńiihíí doo bígonsį da, nńiid. ⁷¹ Kįh bahgee ch'ínągohen'ąáyú ch'ínyáągo isdzán na'iziidi ła'i náábiiłtsąągo, áígee naháztaaníí gáy-įńii, Díí nńeehíí ałdó' Jesus, Názarethdí' gólńi, yił na'aash ni'. ⁷² Bitł'a dahdidilńiihdá' gánádo'ńiid, Áí nńeehíí doo bígonsį da. ⁷³ Dét'įhék'e alhánídí' nazíni Peter yaa hikaigo gádaayįńii, Da'anii ni áí itah ńłńí, niyati'íí bee nígózi. ⁷⁴ Áídá' Peter bitł'a dahdidilńiihgo hashkeego nchọ'go yałti' nkegonyaa, Ai nńeehíí doo bígonsį da, ńiińń'éeégo, áígee tazhik'áne áńńiid. ⁷⁵ Peter Jesus gábiłńiiid n'íí yénálnii, Tazhik'áne doo hwahá áńiih dadá' taadn, Áń doo bígonsinihi at'éé da, shįłdinníł. Áídí' ch'ínyáągo dązhọ doo bił gozhọ dago hichag.

27

¹ Hayiłkááyú okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e Jews yánazíni biłgo dawa hagot'éégo Jesus zidee doleełíí yaa nadaagoshchįi: ² Áík'ehgo lıdaistł'ọgo dahdaint'e', nant'án, Póntius Pílate holzéhi, yaa daidez'ąą.

³ Judas, ch'íbin'áni, Jesus zideego bąngot'ąągo yígolsįídá', dązhọ doo bił gozhọ dago zhaali tádinhií okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Jews yánazíni biłgo t'ąązhí' yaa náyiné', ⁴ Gáníigo, Nnee dábił'ehyú át'ehi ch'ín'ąąhíí bighą doo bik'ehyú ásdzaa da. Áík'ehgo gádaabiłńii, Néé doo nanohwinłł'og da. Dani naninłł'og le'. ⁵ Da'ch'okąąh goz'ąą yuńe' zhaalihíí nayiłkaadá' ch'ínyáągo da'ídodleeł. ⁶ Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí zhaali nádaidnné'go gádaańii, Zhaali biyi' ohilkaadíí biyi' yuyaa doo o'né'go goz'ąą da, dił bighą nahasńilhií bighą. ⁷ Áík'ehgo yaa yádaałti'dá' zhaalihíí bee nnee goshtł'ish tús áiléhi bini' nahazńii, áígee ańahdí' nadaakaihií łehi'ńiił doleełgo. ⁸ Áí bighą áídí' godezt'į'go díí jįįzhí' áí ni'híí, Ni' dił bee nahazńiihíí, holzee. ⁹ Áík'ehgo Jérémy, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, gáníí n'íí begolzaa, Zhaali tádinhií, Israel hat'į'íí ła'i, Áí nnee ilńí, daańiigo, nádaidnné'go, ¹⁰ Goshtł'ish tús áiléhi bini'íí yaa nadaihesńii, sheBik'ehń áshiłńńiid n'íí k'ehgo. ¹¹ Jesus nant'án yidáhzhí' sizįgo nayíłkid gáyįńiigo, Jews ízisgo biNant'a'i ńłńí née? Da'áígee áńńii, biłńii, Jesus. ¹² Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Jews yánazíni biłgo baa dahgoz'ąą ndi doo nt'é ńii da lék'e. ¹³ Áík'ehgo Pílate gábiłńii, Łąągo naa yádaałti'íí ya' doo dints'ag da née? ¹⁴ Áídá' t'ah Jesus doo nt'é biłńii da, yati' dał'a'á ndi; áí bighą nant'án dązhọ bił díyagot'ee. ¹⁵ Bitis hagowáh n'íí bína'godinłhgo da'idaągee ha'ášhijeedíí dał'a'á, hadíí nnee hádaat'iiníí, nant'án bá ch'ínádaayíłtéeh lék'e. ¹⁶ Áígee nnee doo bik'ehyú át'éé dago bígózini, Barábbas holzéhi, ha'ásitį lék'e. ¹⁷ Áík'ehgo nnee ńa'adzaago Pílate gádaabiłńii, Hadíí nohwich'į' ch'ínánshteeh hádaaht'įi? Barábbas née, dagohíí Jesus, Christ holzeehíí née? ¹⁸ Pílate yígótsį nnee dawa Jesus bił daanzhọhíí bighą okąąh yedaabik'ehi Jesus yik'edaanniihgo baa daabidez'ąą.

¹⁹ Pílate yánáłtihgo dahnezdaadá' bi'aahíí, ła' yich'į' yił'aa gábiłńiigo, Áí nnee dábił'ehyú át'ééhíí doo baa nanńaa da, díí jįįgo baa naiseełgo shiniigonł'ée. ²⁰ Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni biłgo nnee ńa'adzaahíí biini' yá ádaagozłaa, gádaayįńiigo, Barábbas nohwá ch'ínánłteehdá' Jesus-híí zodée, daadohńii. ²¹ Nant'ánhíí gádaabiłńii, Díí nnee nakihíí hadíí nohwich'į' ch'ínánshteeh? Barábbas zhą hádaahiit'įi, daańii. ²² Pílate gánádaabiłdo'ńiid, Jesus, Christ holzéhi, hago łaą nohwá áshé' áídá'? Dawa gádaabiłńii, Tsį'ńna'áhi bíhołkałgo zodée. ²³ Nant'ánhíí gádaabiłńii, Nt'é

bigha, hant'é bee nchog'o adzaago? Nnee da'tiségo nnádaadidilghaazhgo, Tsi'ina'áhi bíhołkałgo zodéé, daabiñii.

²⁴ Pílate doo hagot'éégo nnee yidag hagháh át'éé dago, ła'íi godnch'aad nkegonyaago yígołsııdá', nnee ıla'adzaahıı bınaál tú náidnkaago bigan tayizgis, gánııgo, Díi nnee dávik'ehyú át'ééhıı bidııı shıı doo nashintł'og da: dánohwıı nadaanohwintł'og le'.
²⁵ Nnee dawa gádaabiñii, Bidııı nohwıká'zhı' at'éé doleeł, ła'íi nohwıchagháshéhıı atdó' bıká'zhı' at'éé doleeł.

²⁶ Áık'ehgo Pílate Barábbas nnee yich'ı' ch'ınáintıı, áıdá' Jesus-hıı habı' oltsaazdá' tsi'ina'áhi bíhołkałgo zıdeégo nneehıı yaa daidez'aa. ²⁷ Nant'an bisiláadahıı yána'itih goz'aa yune' Jesus odaizt'e' lék'e, áıgee siláada dawa baa ıla'adaizlaa. ²⁸ Áıdı' bidiyagé yaa daidntsoozdá' diyagé lichı'ı yá ádaagozlaa.

²⁹ Hosh diwozhi nánihezwodgo nant'an bich'ah k'ehgo alzaahi bık'e daidez'aa, bigan dihe'nazhinégo tsi yaa daiztaa: ła'íi bich'ı' nádaahılzhishgo baa daadloł, Gozhóó, Jews ízısgo bıNant'a' nlıni! daaniigo. ³⁰ Áıdı' bık'ıdaadihızheeh, ła'íi tsihıı naanádaidntaaago bitsits'inyú nádaintłish. ³¹ Aał baa daadlohdá', diyagé yaa daidntsoozdá' dabıı bidiyagé yá ánadaagosdlaa, áıdı' tsi'ina'áhi yıká' daizıtheeyú bıł nádezaa lék'e. ³² Ch'ınánıtsáayú nnee Símon holzéhi, Cyréne golzeedı' gólını, siláada daabiłtsaago, Tsi'ina'áhi bá dahngheeh, daabiñii. ³³ Áık'ehgo Gólgotha golzeegee nánıtsáa, áı golzeego itsits'in sı'ani golzeego ágolzee.

³⁴ Áıgee vinegar, nch'ı'ı bıł nadesdziidgo, Jesus yaa daizkaa: yizlıh ndi doo yodlaa da. ³⁵ Áıgee tsi'ina'áhi yıdaabiskaldá' bidiyagé ıłta'isniigo yigha da'dıłjoł lék'e: Bık'ehgo'ıhi'nañ bınkáayú na'iziidi gánıı n'ıı begolne'go ánagot'ııł, Shıdiyagé ıłta'isniı, ła'íi iká' shı'ıhıı yigha da'dıłjoł. ³⁶ Áıdı' áıgee naháztaaago daabineł'ıı lék'e. ³⁷ Nt'é baa dahgost'aanıı ádaagozlaago bitsit'á'gee díınko dahdaiztaa, Díi JESUS JEWS ÍZISGO BINANT'A' NLIINI, golzeego k'e'eshchıı. ³⁸ Áıgee nnee da'in'ıhıı naki atdó' Jesus ba'ashhadı' tsi'ina'áhi bıdaahaskał, ła' dihe'nazhinégo, ła'íi be'eshganzhinégo.

³⁹ Bahyú ch'ıhıkáhıı bitsits'in daidıłtasgo yati' yee daabokáał, ⁴⁰ Gádaaniigo, Biyi' da'ch'okaahıı tanágoshniłgo taagi jıı hıleehego ánagoshdle', nniı ni', halaa, Bık'ehgo'ıhi'nañ bıYe' nlııyúgo dani hasdá'anlıteehgo tsi'ina'áhi bıká'dı' gódah ch'ınnáh. ⁴¹ Okaah yebik'ehi itısyú nadaandeehi, begoz'aanıı ye'ık'eda'ıłchıı, ła'íi Jews yánazını atdó' baa daadloł lék'e, gádaaniigo, ⁴² Nnee hasdáynııldá' bıhıı doo hasdá'adılteeh da. Israel hat'ııı ízısgo bıNant'a' nlııyúgo, tsi'ina'áhi yıká'dı' naadowáh, áık'ehgo daahohııdlaah. ⁴³ Bık'ehgo'ıhi'nañ ya'olıı; án hát'ııyúgo hasdábólteeh: Bık'ehgo'ıhi'nañ bıYe' nshlıı, niıdı', daaniı. ⁴⁴ Da'n'ıhıı áıgee tsi'ina'áhi yıdaayıskałıı atdó' da'áık'ehgo bee baa daadlołgo daabóch'ııd lék'e. ⁴⁵ Isk'áhnyáadı' taagi nehenkéézhı' ni' bıká' dahot'éhé godıłhıł gozlıı lék'e. ⁴⁶ Taagi nehenkéézgo shı Jesus nádidilghaazhgo gánıı, Éli, Éli, láma sabákthani? áı, Bık'ehgohınshnaahıı, Bık'ehgohınshnaahıı, nt'é laa bigha shits'á'zhı' ándzaa? golzeego ágolzee. ⁴⁷ ła' áıgee nadaaziınıı daabıdıts'ago, Díi nneehıı Elıas yich'ı' anıı, daaniı. ⁴⁸ Dagoshch'ı' nnee ła' nádilwodgo túdaabıts'osıı vinegar yiıı' naiz'aa, áıdı' tsi yaa dahyız'aaago Jesus bıze'zhı' dahyıda'ntsiıh. ⁴⁹ ła'ıhıı gádaaniı, Ntsént'ah, bıdaagonolziıh, Elıas baa higháhgo hasdábiłteeh shı.

⁵⁰ Jesus nanádidilghaazhgo dabıı biyi'siziınıı be'ogoyáago ayıılaa lék'e. ⁵¹ Áıgee kıh biyi' da'ch'okaahıı biyi' yune' daadintsoozıı bigha'dı' hayaago ıłch'ıdláad lék'e; ni' godıhes'naadá' tséé daahesdla'; ⁵² Nnee łeyı' nazjeedıı bá ıłts'á' ádaagosdzaago ínashood daanlıı n'ıı łáago naadııkaı. ⁵³ Áı Jesus naadııdzaahıı bıkédı'go łeyı'dı' hakaidá' kıh díłzini goznılyú okaigo, nnee łáago daabiłtsaa. ⁵⁴ Siláada gonenadıın bınant'a'ıı, ła'ıı yıł nakaihi Jesus daineł'ını, ni' nagohı'naago ła'ıı áıgee ágodzaahıı daayıłtsaadá' dázhó ndaaldzıd, áık'ehgo gádaaniı, Díi da'anıı Bık'ehgo'ıhi'nañ bıYe' nlıni laa. ⁵⁵ Isdzáné łáago Gálıleedı' Jesus bıké' anakahi, bıch'odaaniıhi, anahdı' nazıı daabineł'ııgo: ⁵⁶ Mary Mágdalene, ła'ıı Mary, James hik'e Joses báa, ła'ıı Zébedee bıchagháshéhıı bıáhi atdó' itah nazıı. ⁵⁷ K'ad o'ı'aahyú, nnee háłdzili, Arımáthéa golzeeyú gólını, Josph holzéhi nyáa, án Jesus

yodláni: ⁵⁸ Án Pílate yich'í' oyáágo Jesus bits'íhíí yíyókeed. Áík'ehgo Pílate áníigo Jesus bits'íhíí baa daach'idez'ąą. ⁵⁹ Joseph Jesus bits'íhíí baa det'ąądá' nak'ą'figaihi nlt'éhi yik'íyidesdzigo, ⁶⁰ Dabíí bitsébií'i'án ánídéhi goz'ąą yune' nyinltíí, áí tséé biyi' yune' hayik'éhgo áyíílaahi: áídí' tséé nchaahi yidaidenłhizdá' onádzaa. ⁶¹ Mary Mágdalene, ła' Maryhíí biłgo, tsébií'i'ánhíí bidáhzhí' sikee lęk'e.

⁶² Ich'í'golne'íí bijíi hiskaągo okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Phárisees daan-
líni biłgo, dała' Pílate yaa hikai, ⁶³ Gádaabiłniigo, Nohwinant'a', bínádaahiłniih, áí
k'izé'idilteehíí t'ah hínaada', Taagi hileehgo bijíi naadishdáh, nii ni'. ⁶⁴ Áí bighą nik'ehgo
tsébií'i'ánhíí ch'í'itingee dązhó ntl'izgo áolne', taagi hileehíí bijíizhí', doo ágát'ée dayúgo
dánko bitsilke'yu tł'é'go hikáhgo bits'í daayín'íiłh, áídí', Jesus daztsąądí' naadiidzaa, nnee
daayilniih: áík'ehgo iké'yú doo bik'ehyú ádaanii dahíí ntségo ádaanii n'íí bitisgo ádaanii
doleeł ákoh. ⁶⁵ Pílate gádaabiłni, Siláada tsébií'i'án yinádaadéz'íni nohwaa siłil: tí'i,
nzhóągo ntl'izgo ádaahle'. ⁶⁶ Áídí' okaigo, tsébií'i'ánhíí nzhóągo ntl'izgo ádaizlaa, ła'íí
áiíge siláada yinádaadéz'íigo ádaizlaa.

28

¹ Jews daagodnlsiníí bijíi hiskaągo hayołkaatyú ínashood daagodnlsiníí bijíi,
Mary Mágdalene, ła' Maryhíí biłgo tsébií'i'ányú daadéz'íyú ó'áázh. ² Nt'éégo adíid
ni'godes'naa: Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'dí' nkenyáágo, tséé daadin'ááníí
yó'oyilłhizdá' yiká' dahnezdaa lęk'e. ³ Biniizhí' hada'didla'híí k'a'at'ée, bidiyagé zas
k'ehgo dązhó ligai: ⁴ Inádaadéz'íni tsídaadesyizyú daaditłid daasilíi, nnee nanezna'híí
k'ehgo ádaasdzaa. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a isdzáné gáyilni, Doo nédaaldzid da: Jesus
tsj'ılna'áhi bíheskał n'íí biká hadaanohthaago bígonsj. ⁶ Án doo hak'i da: naadiidzaa
ni', áníí n'íí k'ehgo, Yushde', nohweBik'ehń bits'í siné' n'gee daadeh'íí. ⁷ Tí'i, dáhále
bitsilke'yu Jesus daztsąądí' naadiidzaahíí baa nagolni'yú doh'aash; nohwádłh Gálilee
golzeeyú óyáá; ákú daaholtséh: da'aniigo ádishni. ⁸ Tsébií'i'ándí' hwéheego dahts'isteel,
nédaaldzid ndi bił daagozhó lęk'e; bitsilke'yu yil nagolni'yú ots'ilteel.

⁹ Nt'éégo bitsilke'yu yil nadaagolni'yú hi'ashgo, Jesus bideyaa, Gozhó, biłniigo. Ákú
Jesus yiyahzhí' hayaa adzaago yikee daayotą'dá' daayokaąh lęk'e. ¹⁰ Jesus gábiłni, Doo
nełdzid da: shik'isyú, Gálileeyú dohkáh, biłdohni, ákú daashiłtséh ndi at'ée.

¹¹ Isdzáné ákú hi'ashdá' inádaadéz'ínihíí ła' kłh goznilyú hikaigo, okaąh yebik'ehi
itisyú nadaandeehi hago ágodzaahíí dawa yil nadaagosni'. ¹² Okaąh yedaabik'ehi,
Jews yánazíni biłgo íła'adzaago baa nagoshchíidí' siláada bestso łąągo bitasni,
¹³ Gádaayilniigo, Nnee gádaabiłdohniih, Bitsilke'yu tł'é'yú nádaabinešt'íid, da'ilwoshdá'.
¹⁴ Nant'án ya'ikonziyúgo, nohwá bich'í' yádaahiilti'go doo hago ádaanohwile' at'ée da.
¹⁵ Siláada bestso nádaidnné'go, da'ádaabiłdi'niyú ádaasdzaa: díí jłi ndi siláada ádaanii
n'íí Jews bitahyú t'ah benagowaa.

¹⁶ Bitsilke'yu ła'ts'ádahíí dziłyú okai, Jesus bándagoz'ąą n'yú, Gálileeyú. ¹⁷ Akú Jesus
daayiltsąądá' daayokaąh: ndi ła'ihíí bił nadaagoki. ¹⁸ Jesus baa nyáágo gádaabiłni,
Yaaká'yú, ni'goszdzán biká'gee ałdó', dawa beshik'ehgo shaa godet'ąą.

¹⁹ Áík'ehgo tí'i, dahdohkáh, il'aniyú hadaaszt'íí dawa bił ch'ídaagonoh'aah,
Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa, hik'e biYe', ła'íí Holy Spirit bizhi'íí biláhzhí' baptize
ádaagol'íigo: ²⁰ Ádaanohwiłdéniiidíí dawa bikisk'eh ádaat'eego bił ch'ídaagonoh'aah:
áík'ehgo dahazhí' nohwił nshłi, nnágodzaayú ndi. Doleełgo at'ée.

THE GOSPEL ACCORDING TO MARK

¹ Bik'ehgo'ihinañ biYe', Jesus Christ, baa na'goni'ii baa gozhóni díinko begodezt'i';
² Bik'ehgo'ihinañ binkááyú nada'iziidi n'ii binaltsoos biyi'dí díí baa k'e'eshchij, Shíí, Bik'ehgo'ihinañ, shinal'a'á nádihyú ilch'i'gole' doleekíí del'a'. ³ Da'igolííyú hadínsij dilwosh, NohweBik'ehñ bádihyú ilch'i'daagohle', intín ilk'ídezdohgo bá ádaahle', niigo.
⁴ Áík'ehgo John da'igolííyú baptize ádaagole', nnee yich'i' yádaalti'go gádaayilnii, Nohwinchó'íí bits'á'zhí' ádaahne'go baptize ádaanohwi'dolne', áík'ehgo nohwinchó'híí bigha nohwaa nágodit'aah doleel. ⁵ Judéa dahot'éhé ni' goz'aadí' la'íí Jerúsalem golzeedí' baa náízáá, áí dawa bi'adaat'e' nchó'íí yaa nanádaagosni'dá' túnlííni Jórdan holzéhi biyi' John baptize ádaabizlaa. ⁶ John bidiyagé bighán ha'i'ahíí bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa; nágonech'iidi hik'e dzilyú gosnihíí bilgo bihidán lék'e; ⁷ Nnee yich'i' yádaalti'go ganíí, Shiké'dí' la' shitisgo at'éhi higháh, ts'iyaa ashnehgo biket'óól k'e'ish'adzhí' ndi doo bik'eh sitíí da. ⁸ Shíhíí tú bee baptize ádaanohwishlaa: áídá' án Holy Spirit yee baptize ádaanohwi'ij doleel. ⁹ Áí benagowaadá' Jesus ni' Gálileege Názareth holzeedí' ch'inyáadá', túnlííni, Jórdan holzéhi, biyi' John baptize ábíílaa.
¹⁰ Tú biyi'dí' hanádaadá' dagoshch'i' yáá ilts'á' ádzaago, Holy Spirit hawú k'ehgo bich'i' nke'eníihgo yiltsaa: ¹¹ Nt'éégo yaaká'dí'go yati' gáníigo yidezts'aa, ShiYe' shíł nzhóni rííí, naa shíł gozhóó. ¹² Dagoshch'i' Holy Spirit nabiłaago da'igolííyú obinyood.
¹³ Satan nabíntaahgo ákú da'igolííyú dizdin behiskaa; tsétahgo daagolíni bilgo; áígee Bik'ehgo'ihinañ binal'a'á yaaká'dí' daagolíni baa hikaigo bich'odaazni' lék'e. ¹⁴ John ha'áneztijhíí bikédí'go Jesus Gálileeyú nyáá, Bik'ehgo'ihinañ bilatl'áhgee begoz'aaní baa na'goni'ii baa gozhóni yaa yałti'go, ¹⁵ Gáníí, Áígee baa gonyáá, Bik'ehgo'ihinañ nant'aahíí biká' nagowaa; nohwinchó'íí bits'á'zhí' ádaahne', yati' baa gozhóni daahohdlaa le'. ¹⁶ Jesus túsikaaní Gálilee holzéhi bahyú higaaldá', Simon bik'isn Andrew bilgo lóg behaidléhé nanest'óli téh nádaayi'aa'go yiltsaa: áí lóg hadaayileehíí daanlij.
¹⁷ Jesus gádaabiłnii, Shiké'yú doh'aash, lóg hayihileehíí k'ehgo nnee shá nádaahohłahgo ánohwishle'. ¹⁸ Áík'ehgo dagoshch'i' lóg behaidléhé nanest'ólihíí da'áígee ndaistsoozdá' Jesus yiká' dahn'aazh lék'e. ¹⁹ Áídí' dahnáidzaago James, Zébedee biye', hik'e bik'isn John bilgo yiltsaa, áí tsina'eelíí yiyi' naháztaa, nanest'ólihíí nádałkadgo. ²⁰ Dagoshch'i', Yushdé', biłnii: áík'ehgo bitaa, Zébedee, hik'e bánada'iziidíí bilgo da'akú tsina'eelíí yiyi' naháztaadá' yits'á' dahn'aazh, Jesus biké'. ²¹ Áídí' Capérnaum golzeeyú okai; dagoshch'i' Jews daagodnłsiníí bijij ha'ánálséh goz'aa yune' ha'ayáago ilch'ígó'aah lék'e.
²² Áígee ilch'ígót'aahíí yaa bił diyadaagot'ee: yebik'ehíí k'ehgo yil ch'ígó'aahíí bigha, doo begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi ádaat'eehíí k'ehgo da. ²³ Jews ha'ánálséh goz'aa yune' nnee la' spirit nchó'i biyi' golínihi sidaa lék'e; án nádidilghaazhgo, ²⁴ Gáníí, Doo nohwaa nanna da; hago ląą at'éégo nohwich'i' goń'aahgo ant'ij, Jesus, Názarethdí' nannáhi? Ya' da'íli nohwiłchííyú nyaa née? Shíí nígonsi, hadín ant'ijhíí, Bik'ehgo'ihinañ bits'á'dí'go Dilzihgo Nlíni. ²⁵ Jesus nłdzilgo hadziigo gáyilnii, Handziih hela', an biyi'dí' hannáh. ²⁶ Áík'ehgo spirit nchó'ihíí nnee nádinigisdá' ádjid nádidilghaazhgo biyi'dí' halwod. ²⁷ Nnee dawa bił diyadaagot'eego náłdaadilkid gádaaniigo, Díí nt'é ląhi? Ání zhá ilch'ígó'aahi ląą. Yebik'ehgo spirits daanchó'íí yich'i' hadziigo ndi daabidits'ag.
²⁸ Dagoshch'i' Gálilee golzeehíí dahot'éhé nt'éégo baa ch'ini didezdlaad lék'e. ²⁹ Jesus, James hik'e John bilgo ha'ánázehdí' ch'ínakaigo Simon hik'e Andrew bigowa yune' ha'ákai. ³⁰ Ákóne' Simon bi'aahíí bąą nezgaigo sitij; áík'ehgo dagoshch'i' Jesus yil nadaagosni'. ³¹ Baa nyáadá' bigan yiltsoodgo hadag ayíłlaa; dagoshch'i' nezgai n'ii bits'á' gonyáá, áídí' nádiidzaago yá da'dezne'. ³² O'í'ąązhí' godeyaago kah iltah at'éhi yaa nakaihíí dawa, la'íí ch'iidn isnáh ádaabiłsiníí Jesus bich'i'yú bił nch'eheskai. ³³ Áí kih

goznilgee daagolíníí dawa dadángee baa íla'adzaa. ³⁴ Áígee kah íltah at'éhi yaa nakaihíí lággo nádaayilzii, ía'íí ch'iidn lággo haineheyood; ch'iidnhií bídaagolsihíí bigha Jesus, Hadaahdziih hela', daabiñii lèk'e. ³⁵ T'ahbiyú doo hwahá got'jijh dadá' Jesus nádiidzaago ch'ínyáá, doo hadín naghaa dayú óyáá, ákú oskaad. ³⁶ Simon hik'e yił nakaihíí biłgo biké'yú okai. ³⁷ Baa hikaigo gádaabiñii, Nñee dawa hadaanintaah. ³⁸ Áík'ehgo Jesus gáníí, Noo', íahyúgo kih nagoznilyú náadokáh, ákú nñee bich'í' yánadaahoshti'; díí bigha niyáhi. ³⁹ Áídí' Gálilee dahot'éhé biyi'yú Jews ha'ánátséh nagoznil yune' nñee yich'í' yalti'go naghaa, ía'íí ch'iidn haineheyood lèk'e. ⁴⁰ Nñee lóód doo ínádih dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yich'í' hilzhiizhgo náyokaah, gáníigo, Nashínlziihíí bik'eh síntijigo nígonsj, hánt'jijyúgo náshínlziih. ⁴¹ Áík'ehgo nñeehíí Jesus yaa ch'oba'go yich'í' dahdidilniid' yee delniihgo, Hasht'jij; nándziih, yiłnii. ⁴² Áí yiłniidá' dagoshch'í' lóód n'íí ínásdijidgo nñeehíí nádzii lèk'e. ⁴³ Jesus bich'í' hadziidá' obi'a'; ⁴⁴ Gábiñiigo, Hadín dánko bił nagolní' hela': ti'i, okaah yebik'ehi bich'í' ch'í'nah ádníle'go, Moses ngon'áá lèk'ehíí k'ehgo hanánidelzaahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nañ dant'éhéta baa mné', áík'ehgo nándziihíí nñee yídaagolsj doleel. ⁴⁵ Áídá' da'adzaayú yaa nagolní'go deyaa, dahot'éhé ch'inii didezdaad, áí bigha Jesus doo dayúweh kih goznilyú ch'í'nah aanádaat da, da'igoljijyú zhá naghaa: áídá' ílch'í'dí' nñee baa nánátsáá lèk'e.

2

¹ Áídí' da'kwíí iskaago Jesus Capérnaum golzeeyú nádzá; áígee gowayú sidaa, daañii. ² Dagoshch'í' nñee lággo baa nánátsáá, dázho doo hagee nágost'aa da, dáádítih bahyú ndi: áígee yati' nt'éhi yaa yalti' lèk'e. ³ Áígee nñee ía' baa hikai, díí'i hilt'eego nñee di'ili baa daiskaago, ⁴ Ch'ilaadhíí bigha Jesus doo bit'ah ch'idowáhgo da, áík'ehgo kih biká'híí yó'adaiznil, Jesus bik'ehgee: áí aal ch'í'í'ángo ádaizlaad' di'ilihíí yiká' sitiiníí bee nkedaiztij. ⁵ Daabi'odla' Jesus yígótsjidá' di'ilihíí gáyilñii, Shiye', nincho'híí bigha dák'ad naa nágodet'aah. ⁶ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ílchíhi ía' naháztaa, dábiyi'yú na'ídaadiłkidgo gádaañii, ⁷ Hant'é bigha díí nñee Bik'ehgo'ihí'nañ ádil'ijigo aníi laa? Hadín lá koncho'híí bigha kaa nágode'aah? Bik'ehgo'ihí'nañ zhá go'jij. ⁸ Na'ídaadiłkidíí Jesus dagoshch'í' biyi'siziiníí bee yígótsjidgo gáyilñii, Nt'é bigha na'ídaadołkid? ⁹ Hadíhií doo nyeego di'ilihíí alch'iniih da, Nincho'híí bigha naa nágodet'aah; dagohíí, Nádnáh, biká' síntiiníí dahnádné'go dahnáh? ¹⁰ Ni'gosdzán biká' nñee bincho'híí bigha baa nágodet'aahíí shíí, nñee k'ehgo Niyááhíí, beshik'ehgo bídaagonolsj doleelíí bigha, (nñee di'ili sitiiníí gáyilniid,) ¹¹ Nádnáhgo biká' síntiiníí dahnádné'go gowayú nádndáh, niłdishñii. ¹² Dagoshch'í' nádiidzaago yiká' sitij n'íí dahnáyiné'go dawa bináal ch'ínyáá; áík'ehgo nñee dawa bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ihédaanzigo gádaañii, Doohwahá áík'ehgo daahiiltséhi da. ¹³ Áídí' Jesus túsikaaníí bahyú ch'ínánádaad' nñee baa nanánátsáá, áígee yił ch'ídaagoz'aa. ¹⁴ Jesus higaalgo Alpheús biye', Levi holzéhi, tax nanáhi'niłgee sidaago yiłtsaada' gáyilñii, Shiké' dahnáh. Áík'ehgo nádiidzaago biké' dahiyaa. ¹⁵ Áídí' Levi bigowa yune' Jesus iyaago nezdaago, tax bich'í' nadaahi'niłíí ía'íí nñee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí lággo Jesus hik'e bitsilke'yu biłgo itah da'iyago dahdinezbih; nñee gádaat'eehíí lággo Jesus biké' anáseeł lèk'e. ¹⁶ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ílchíhi hik'e Phárisees daanlíni biłgo tax bich'í' nadaahi'niłíí ía'íí nñee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Jesus yił da'iyago daayiłtsaada' bitsilke'yu gádaayilñii, Nt'é bigha tax bich'í' nadaahi'niłíí ía'íí nñee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Jesus yił da'iyag? ¹⁷ Jesus áí yidezts'aada' gádaabiñii, Doo hago'adaat'ee dahíí izee nant'an doo yaa nakáh bik'eh da, daanñiihíí zhá: shíí nñee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, Nohwincho'íí bits'á'zhij' ádaahne', biłdishñiiyú níyáá, áídá' nñee dábi'ehyú ádaat'eehíí doo ágaldishñiiyú níyáá da. ¹⁸ John bitsilke'yu hik'e Phárisees daanlíni bitsilke'yu dáshiná' da'okaah ni': áík'ehgo Jesus yaa hikaigo gáníí, Nt'é bigha John bitsilke'yu hik'e Phárisees bitsilke'yu dáshiná' da'okaah, áídá' ni nitsilke'yu doo dáshiná' da'okaah da? ¹⁹ Jesus gádaabiñii, Ya' ni'í'nehgee nñee íla'adaat'eehíí nñee niñehíí yił nakaiyúgo dáshiná' da'okaah née? Dah,

nnee niinéhíí yil nakaiyúgo doo dáshiná' da'okaqah at'éé da. ²⁰ Dahagee nnee niinéhíí bits'á' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshiná' da'okaqah doleel. ²¹ Ko'íí dénchọ'éhíí doo nak'á' ánídéhíí bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo ánídéhíí ilhanighángo dayúwehégo onanádlaad. ²² Ła'íí wine ánii alzaahíí ikágé wine benaltiníí dénchọ'éhíí doo biyi' tádaach'iníil da; ágách'idzaayúgo wine ánii alzaa'ihíí ikágé yidíldohgo na'nil, áík'ehgo winehíí aqł ha'ijool, ła'íí ikágéhíí kots'á' yilchọqoh: áídá' wine ánii alzaa'ihíí wine benaltiníí ánídéhíí zhá biyi' tádaach'iníil. ²³ Łah Jews daagodnłsinií bijji Jesus t'oh naghái hentíínií yiyi'yú higaal; bitsilke'yu yil hikaahgo t'oh naghái binest'á' nadaayiniil nkegonyaa. ²⁴ Phárisees daanlíni Jesus gádaayitnií, Dín'ji, nt'é bigha godilziníí bijji doo baa nach'ighaa dahíí nitsilke'yu yaa nakai? ²⁵ Jesus gádaabitnií, Ya' David hik'e yil nakaihíí biłgo idán áđihgo shiná' daasiljigo, hago ádaasdzaa lán shihíí doo hwahá baa da'ohshiih da née? ²⁶ Abíathar okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitjídá' Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaqah goz'aq yune' ha'ayáago, bání Bik'ehgo'ihí'nań ye'okaqahgo baa hi'né'go nii'né' n'íí náidnné'go yiyaa, ła'íí yil nakaihíí ałdó' ła' yá'nné' lək'e; áí báníhíí okaqah yedaabik'ehi zhá daayiyaa goz'ánihi. ²⁷ Jesus gádaabitnií, Godilziníí bijji nnee bá alzaa, doo nnee godilziníí bijji bá alzaa da: ²⁸ Áí bigha shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, godilziníí bijji ndi beshik'eh.

3

¹ Jesus Jews ha'ánálséh goz'aq yune' ha'anánádzaago nnee bigan dała'ázhińéé binawod ásdjidi ákóne' itah sidaa. ² Áík'ehgo Jesus daabich'in'íí, godilziníí bijji áí nneehíí náy-ilziih shi daabich'o'ńíigo; ágádzaayúgo dant'éhéta bee yaa dahdaago'aahíí bigha. ³ Jesus nnee bigan binawod ásdjidi, Kodé' hizji, yitnií. ⁴ Áídí' nnee daabineł'ínií gádaayitnií, Ya' godilziníí bijji nt'éégo ách'it'jigo goz'aq née, dagohíí nchọ'i bee ách'it'jigo née? Ya' nnee hasdách'itteehgo née, dagohíí ch'izittheego née? Áídá' doo nt'é daanii da. ⁵ Bijji daant'izíí bigha Jesus doo bił gozhóq dago déhashkeego nnee yitah déz'jídá' nnee bigan binawod ásdjidi, Yushdé' dahdinłłh, yitnií. Áík'ehgo bich'j' dahdidilniigo bigan nádzii, łahzhinééhíí ga'at'éé násdłłj. ⁶ Áídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo dagoshch'j' Hérod yil daagot'ini biłgo hagot'éégo Jesus daayizittheehíí yee ndaagoshchji. ⁷ Jesus bitsilke'yu biłgo túsikaayú dahiskai: nnee łáago Gálileedí' ła'íí Judéadí' biké' onalsáq, ⁸ Jerúsalemđí' ałdó', ła'íí Iduméadí', Jórdan túńlínií hanaadí', ła'íí Tyre hik'e Sidon binaadyúdí', ízigo ánát'jii' yá'ikodaanzjigo baa náńsáq. ⁹ Akú nnee łááhíí bigha Jesus bitsilke'yu gádaayitnií, Nnee doo daashiljizh da doleelgo t'ahkodá' tsina'eel ałts'íséhi kozhi' shá nnoł'eel. ¹⁰ Nnee łáago náilzii; áík'ehgo kah yaa nakaihíí dawa bee denshchíd daanzjigo bik'izhi' daałshjizh lək'e. ¹¹ Spirits daanchọ'íí dahagee daabo'jige biyahzhi' hayaa ádaadzaago nádaadidilghaazh, Ni, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nłini ánt'ji, daaniigo. ¹² Ch'ídaashinoh'aah hela', daayitnií. ¹³ Áídí' Jesus wá'zhj' hayaadá' yil nakai doleelíí, Yushdé', daayitniid: áík'ehgo baa hikai lək'e. ¹⁴ Bitsilke'yu doleelíí nakits'adah hayinil, yati' baa gozhóni yaa yadaalti'yú daidoł'aalgo, ¹⁵ İltah at'éégo daanjihií nádaayilziihgo, ch'iidn ałdó' hadainihiyóodgo binawod baa daadest'aq: ¹⁶ Simon holzéhi Peter ałdó' yizhi' yá áyílaahi; ¹⁷ Zébedee biye', James holzéhi hik'e bik'isn John biłgo; áí Boanérgees yizhi' yá ádaayizlaa, i'nihií k'a'at'éégo golzeego ágolzee: ¹⁸ Andrew, Philip, Barthólemew, Matthew, Thomas, Alphéus biye' James holzéhi, Tháddeus, Símon, Cánaanite nłini, ¹⁹ Ła'íí Judas Iscáriot, ch'ibido'aahíí: áí hayinildá' kji yune' ha'akai lək'e. ²⁰ Áígee nnee dázho łáago íta'ánánádzaa, áík'ehgo Jesus hik'e bitsilke'yu doo hagot'éégo ndi da'iyaa da. ²¹ Bik'íí yá'ikodaanzjídá' biká okai; Biini' edih łaa, daaniigo.

²² Begoz'aaní ye'ik'eda'itchihi Jerúsalemđí' hikaihíí gádaanii, Ch'iidn binant'a', Beelzebub holzéhi, biyi' sizji łago, án binawodíí bee nnee biyi'dí' ch'iidn hainihiyood, daabitnií lək'e. ²³ Áídí' Jesus begoz'aaní ye'ik'eda'itchihi, Yushdé', daayitniigo, na'goni'íí bee bił ch'ígó'aahgo gáníí, Hagot'éégo Satan biyi'dí' dabíí hádi'nidzood doleel? ²⁴ Nnee dałaháyú binant'a' golínií dabíí itch'j' nanádaagonłkaadyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da. ²⁵ Dała' naháztaaníí dabíí ilk'ídahnájahyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da.

²⁶ Áík'ehgo Satan dabíí ích'í' naná'idziidgo ádaagodet'áayúgo doo anahyú bengonowáh át'ée da, daazhógo bengonoh. ²⁷ Doo hadín nnee nalwodi bigowá yune' ha'agháhgo dawahá bíyééhíí yino'íjh at'ée da, ntsé nnee nalwodíí íhílt'óoyúgo zhá; áídá' dawahá bíyééhíí yits'á' yin'íjh. ²⁸ Da'aniiigo gádaanohtwídishnii, Nnee binchó'íí dawa baa nágodit'aah doleeł, Bik'ehgo'ihí'nań nchó'go baa yách'ílti'íí ndi aldo': ²⁹ Áídá' Holy Spirit dénochó'go baa yách'ílti'yúgohíí doo kaa nágodinot'áah at'ée da, áídá' dahazhí' bíł ch'ígodeehíí bee bá goz'ąą: ³⁰ Begoz'aaníí ye'ík'eda'íłchíhi, Ch'iidn biyi' golíí ląá, daabińiihíí bighą Jesus díí k'ehgo yałti' lęk'e.

³¹ Jesus bik'isyú bimaá bíłgo akú hikai, dadányú nadaazi'dá' bich'í' oda'is'a', Yushdé', daabińiiigo. ³² Nnee ląágo binaayú naháztaaníí gádaabińii, Nimaa ła'íí nik'isyú dadányú nazii, níka daantaahgo. ³³ Hadín shimaá, hadín shik'isyú? bíłnii. ³⁴ Jesus nnee binaayú naháztaaníí yitah déz'íjdá' gáníí, Kúnko shimaá ła'íí shik'isyú. ³⁵ Dahadíń Bik'ehgo'ihí'nań dáhát'ííyú ánát'ííhíí, shik'isn dagohíí shilah ła'íí shimaá at'ée.

4

¹ Jesus túsikaaníí bahgee íłch'ígó'aah nkenágodidzaa: áígee nnee ląágo baa nánłsąá, áík'ehgo tsina'eelíí yihyaago dahnezdaa; áídá' nneehíí tábaayú ła'adzaa lęk'e. ² Áígee na'goni'íí yee ląágo yil ch'ígó'aah gáníigo, ³ Ídaayesółts'ąą; k'edileehíí yil ke'go k'edileeyú óyáá, ⁴ K'edileege k'edilzíí ła' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dló' ła'adzaago ąął nádaihezlaa. ⁵ Ła' k'edilzíí tsétahyú nanehezdee, akú leezh doo dážhó ląáyú da; leezh da'ayáhahíí bighą dagoshch'í' hadaazhjeed: ⁶ Áídá' ya'ái hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dahíí bighą nádaahesga. ⁷ Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee, áík'ehgo hoshihíí ighánłsąągo nadaistseedgo binest'ą' da'ádih. ⁸ Ła' k'edilzíí leezh nłt'éeyú nanehezdee, áí zhá hadaazhjeed' nchaa daasiljigo nest'án áyíłlaa, ła' tádin, ła'íí gostądin, ła'íí dał'a'á gonenadín bitisyú ánálzaa. ⁹ Hadín bijeyi' golííńí íyésts'ąą le', nii, Jesus. ¹⁰ Jesus dasahndi nnee ła' t'ah binaayú nadaazi'íí bitsilke'yu bíłgo nabídaadiłkidgo gádaabińii, łłch'ígót'aahgo na'goni'íí bee nohwił nadaagosínłni'íí nt'é nniigo ánnii? ¹¹ Áík'ehgo gáyilnii, Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaníí doo bígózi da n'íí nohwíł bídaagonłsijhgo nohwaa daagodest'ąą: áídá' doo née zhińéé daanłj dahíí íłch'ígót'aahgo na'goni'íí zhá bee bíł na'goni': ¹² Áík'ehgo dédainel'j ndi doo daayo'j da doleeł; dédaidits'ag ndi doo bíł ídaagozi da doleeł; doo ágát'ée dayúgo binchó'íí yits'á' t'ąązhí' nakáhgo binchó'híí bighą baa nágodit'aah doleeł ni'. ¹³ Ya' íłch'ígót'aahgo nohwił nagosisni' n'íí doo nohwił ídaagozi da née? Áídá' hagog'ée go íłch'ígót'aahgo nada'goni'íí dawa nohwił ídaagozi doleeł? nii, Jesus.

¹⁴ K'edileehíí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' k'edilee. ¹⁵ K'edilzíí intín bahyú nanehezdee n'íí áí nnee yati' biyi' k'edolzaahíí ádaat'ee, áídá' yati' dédaidits'agdá' Satan baa nyaago daabijíí yune' yati' k'edolzaa n'íí bits'ą' hayiné'. ¹⁶ Da'ágánánát'ée go tsétahyú nanehezdee n'íí yati' daidits'ago dagoshch'í' bíł daagozhógo nádaidnné'hi; ¹⁷ Áídá' daabiyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dago dá'annahzi' begodigháh; áídá' yati'híí bighą nagont'ogíí bee, dagohíí nnee daabich'ółahíí bighą biniigonłt'ééhíí begowáhgee dagoshch'í' t'ąązhí' nanánihidéh. ¹⁸ Hosh bitahyú nanehezdee n'íí yati' daidits'ag, ¹⁹ Áídá' ni'goszán biká'zhí' nabi'dintl'ogíí, hágotłzilgohíí k'izé'idilteehíí, ła'íí dawahá biká' hágot'iiníí bijíí biyi' bitis siljigo, hosh ighánłsąągo yati' k'edolzaa n'íí naistseed, áík'ehgo doo binest'ą' goleeł da. ²⁰ Leezh nłt'éeyú nanehezdee n'íí yati' daidits'ago nádaagodin'ąą, áík'ehgo nest'án ánádail'j, ła' tádin, ła'íí gostądin, ła'íí dał'a'á gonenadín bitisyú ánádail'j.

²¹ Jesus gánadaayil'nii, Ik'ah kó'íí ch'otíłgo táts'aa bíł hayaa nch'í'áh née? Kástiné yit'áahyú nch'í'áh née? Ik'ah kó'íí biká' dahnásilt'áhé biká' dahch'i'aahgohi at'ée. ²² Dawahá nanł'í' n'íí ch'í'nah ádolniił; dawahá doo hit'j da n'íí bígózihgo ádolniił. ²³ Hadín bijeyi' golííńí íyésts'ąą ²⁴ Da'dohts'agíí nłt'éé go ídaayesółts'ąą. Dáhołąago kaa daasohné' lánshj n'íí k'ehgo da'ágáhołąago nohwaa nádo'né'; ła'íí nohwíł daadohts'agíí

dayúweh bitisyú ínágodáhgo nohwaa nádo'né', biññii. ²⁵ Dahadín íyésts'aaqo ígol'aahíí, bigoyá'íí itisgo baa nádo'né'; áídá' dahadín doo íyésts'aaqo dahíí ayáháqo íyésts'aaqo n'íí ndi bits'á' da'íííí nádodleel.

²⁶ Jesus gáníí, Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: la' nnee k'edilzíí yil ke'go k'edilee; ²⁷ Ánágoldohgo t'é'gee ilhoshdá' t'ahbigo nádidáhdá' k'ednláá n'íí hadaazhjeedí' ndaandésaaq, hagot'éégo shíhíí doo yígótsj da ndi. ²⁸ Ni' dabíí inest'á' yíndíítsé, bit'aaq ntsé hadaajah, áígeehíí bilatáhé daagoleeh, áídí' binest'á' nlt'éégo nt'í. ²⁹ Nlt'éégo nest'aaqee dagoshch'í' t'oh ben'ítíshé bee higeesh nkegonigháh, da'nest'aaqee ngonyááhíí bigha.

³⁰ Jesus gánadí'nii, Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee begoz'aaníí hant'é bił íshhah ndleego baa nadaagohiilñi'? Nt'éshá' ilch'ígót'aahgo na'goni'íí baa nadaagohiilñi'? ³¹ Ch'il mustard holzéhi biyigéhií k'ehgo at'éé; áík'edilzeegee k'edilzíí dawa bitahgee bízhá alts'íséhihi at'éé: ³² Áídá' k'edolzaadá' hadag nołséel, áídí' ch'il dawa bitisgo at'éhi hileeh, bits'adaaz'aahíí nchaah hileeh, áík'ehgo dló' yúdahyú nada'ñiilñi' bit'oh ádaagole', bichagosh'ohyú. ³³ Ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí ágádaat'eehíí lágógo Jesus Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bee bił nagosni' lək'e, bił ídaagozhíí bik'ehgo. ³⁴ Dá'ilch'ígót'aahgo nada'goni'íí zhá bee bich'í' yałti' lək'e: áídá' dasahndi bitsilke'yu yil nadaaháztaayúgo, dawahá bił ch'í'nah áyíflaa. ³⁵ Da'ái bijjii o'í'áayú Jesus bitsilke'yu gádaayilñii, Noo', hanaazhí' nohwil nada'do'éeel. ³⁶ Nnee baa náñtsáá n'íí nádihołséh daayilñiídá', Jesus t'ah tsina'eehíí yiyi' dahsdaago bitsilke'yu bił oda'iz'éel. Tsina'eeł ádaalts'íséhi aldo' ba'ashhah dahi'eeł lək'e. ³⁷ Nt'éégo yat'éégo deyolgo tsina'eehíí tú nádidáhíí beh nádiłk'oolgo bee ha'dezbjh. ³⁸ Áídá' tsina'eełi biyi' iké'dí' tsí'aał biká' Jesus ilhosh: bitsilke'yu ch'ínádaabisidgo gádaabiññii, Ilch'ígó'aahíí, goyéégo nohwich'í' godegháhíí doo nił hago'at'éé da née? ³⁹ Áík'ehgo ch'ínádzidgo nyolhíí yich'í' hadzii, áídí' túsikaaníí gáyilñii, Dákohego, nkegohin'áá le'. Áík'ehgo oyólgo nkenágohelto' lək'e. ⁴⁰ Áídí' Jesus gádaabiññii, Hant'é lá bigha ndaalzdizid? Hant'é bigha doo Bik'ehgo'ihí'nañ bada'ohíí da? ⁴¹ Áík'ehgo bitsilke'yu dázhó tsídaadesyizgo gádaaíłdi'nii, Nnee lágá daat'éhi díí, nyolhíí la'íí tú ndi da'áyilñiiyú ádaat'ij.

5

¹ Hanaayú Gadarénes daagoljyú bił nada'diz'eel. ² Jesus tsina'eehíí yiyi'dí' háyáágo nnee lena'ñilíí goz'aađí' nnee spirit ncho'íí biyi' golíni baa nyáá, ³ Án nnee lena'ñilíí goz'aaqú golínihi; doo hadín línábółtt'oh adzaa da, bésh hishbizhíí bee ndi: ⁴ Golaqan bésh hishbizhíí la'íí kokee bee línádaach'ilt'óhíí bee lñbi'dest'oo ndi bésh hishbizhíí ilk'ínáyidzijs, la'íí bikee línádaach'ilt'óhíí nyihidzijs lək'e: doo hadín nzhoqoqo ábóle' ágódzaa da. ⁵ T'é'gee la'íí jjiígee dziłyú nnee lena'ñilíí bitahyú dádiłwoshgo zhá naghaa, tséé yee n'ídiłgeeshgo. ⁶ Áídá' dáñzaadı' Jesus yiltsaađá' yich'í' nádiłwodgo yiyahzhí' hayaa adzaago, ⁷ Yat'éégo gáníí, Hago laqá áshíle'go ant'ij, Jesus, da'tiséyú at'éhi biYe' nílíni? Shiniigodnléh hela', Bik'ehgo'ihí'nañ binadzahgee nánoshkaqah. ⁸ Jesus spirit ncho'íí ilk'idá' gáyilñiíd, An biyi'dí' hannáh, spirit ncho'íí nílíni. ⁹ Jesus nabídiłkidgo, Hant'é honlzéé? biññii. Shíí láni honszee: hiidlaqahíí bigha, ñii. ¹⁰ Díí goz'aađí' ch'ídaanohwinyóod hela', ñiigo náyokaqah. ¹¹ Áígee dził biñahzhí'yú góchi da'ayaqoqo nanalsé' lək'e. ¹² Áík'ehgo ch'iidn dawa nádaayokaqah, Góchi biyi' onohwinyóod, aí beh náhiilzéh, daañiigo. ¹³ Áík'ehgo Jesus baa goden'áá. Spirits daancho'íí nneehíí yiyi'dí' hanalsááđá' góchi yiyi' onalsáá; áídí' góchi n'íí (nakidn doo náhółtagyú shj,) hayaa nádnkjigo túsikáni yeh nalsáágo tú yil daadesdzii. ¹⁴ Góchi yinádaadéz'ij n'íí nádnkjigo kñh goznilyú la'íí biñayú gotahyú yaa nadaagosni'. Nnee yil nadaagosni'íí aí ágodzaahíí dainel'íyú oheskai lək'e. ¹⁵ Jesus yaa hikaidá' nnee ch'iidn isná ábiłsj n'íí, spirits daancho'í' láni biyi' golíj n'íí, bidiyagé golíjgo, biini' ndi golíjgo sidaago daayiltsaaq lək'e; áík'ehgo ndaalzdizid. ¹⁶ Nnee biñáál ágodzaahíí hagot'éégo nnee ch'iidn isná ábiłsj n'íí biyi'dí' Jesus ch'iidn hainiyoodíí, la'íí góchi hago ádaaszaahíí yaa nadaagosni'.

17 Áík'ehgo, Nohwini'dí' ch'ínñáh, yiñniigo náyokaqah nkegonyaa. 18 Jesus tsina'eelíí yeh nádzaago nnee ch'iidn isná ábitsj n'íí nábokaqahgo, Nił nádósh't'aash, nii lək'e. 19 Áídá' Jesus, Dah, biñii, gowayú nádndáhgo nit'eké Bik'ehgo'ihí'nań dázho ná áyílaahíí baa bił nadaagolní', la'íí hagot'éégo naa ch'oba'íí. 20 Áídí' dahiyaago Decápolis binaayú Jesus bá áyílaahíí yaa nagolñi' nkegonyaa; áík'ehgo nnee dawa bił díyadaagot'ee lək'e. 21 Jesus hanaayú bił naná'dez'eeldá' áku nnee ląągo baa nánłsąą; án tábaayú sizij lək'e. 22 Áígee Jews ha'ánálséhií yebik'ehi la' Jáirus holzéhi nyáá; án Jesus yiłtsaądá' yiyahzhí' hayaa adzaago, 23 Náyokaqahgo gáníí, Shitsi' alts'íséhi k'azhá datsaah: noo', nt'ée nádleeh doleełgo bik'enłñih; áík'ehgo hiñaa doo. 24 Áík'ehgo Jesua yił onát'aazh; higaalgo nnee ląągo biké' natseełgo daabiłjizh lək'e. 25 Áígee isdzán dił bighánłjigo nakits'adah bił łegodzaa, 26 Izee nant'án lán ch'éh ádaabił'ijid, la'íí bizhaali dawa nayihinił ndi doo nzhoo nádleeh da, áídá' da'tiségo adzaa. 27 Jesus ya'ikonziigo bine'dí' ch'iląagee ninyaago bi'íí yedelñiih lək'e. 28 Ídił yalti'go gáníí, Bi'íí zhá ndi bedenshñiihyúgo, nt'ée náshleeh. 29 Dagoshch'i' dił bighánłjii n'íí esdjid; áík'ehgo kah yaa naghaa n'íí nábi dilziigo yigołsjid lək'e. 30 Jesus, binawodíí bits'ą' haghosh adzaago yigołsjidgo, dagoshch'i' nnee biké' nánłsąąhií yich'i' ledidzaago gáníí, Hadín shi'íí yedelñiih? 31 Bitsilke'yu gádaabiñii, Nnee niñaa yú daabiłjizhgo hí'íí; nt'é bighą, Hadín shedelñiih, nñii áídá'? 32 Hadín át'íiní yigołsjihgo, nnee yitah dez'ij. 33 Isdzánhií ábi'dilzaahíí yigołsjidgo néldzidgo ditłidgo Jesus yiyahzhí' hayaa adzaago, adzaahíí da'aniigo yaa yił nagosni' 34 Jesus gáyilñii, Shilah, ni'odł'íí nt'éeego ánániidlaa; ilch'i'gont'éégo nadaál, kah baa nanñaa n'íí nándzii. 35 Jesus áígee t'ah yałti'dá' Jews ha'ánálséhií yebik'ehi bigowądí nnee hikaigo gádaabiñii, Nitsi' dastsąą; nt'é bighą ilch'ígó'aahíí dayúweh nańt'og áída'? 36 Ádaanihií Jesus yidezts'aągo ha'ánázéh yebik'ehi gáyilñii, Doo néłdzid da, Bik'ehgo'ihí'nań hondłáą. 37 Áídí' Peter, James hik'e bik'isn Johnhií zhá yił dikáhgo ngon'ąą. 38 Ha'ánázéh yebik'ehi bigowayú nyáągo godnch'aadgo la'íí nnee díyat'éégo daachago yiłtsąą. 39 Gową yune' ha'ayáągo gádaabiñii, Nt'é bighą daagodinołch'aadgo daachag? Na'ilłhn doo daztsąą da, daazhógo ilhoshgo at'éé. 40 Ái bighą nnee dázho baa daadloh lək'e. Nnee íla'adzaahíí, Ch'ínohkáh, daayilñiidá', na'ilłhnhií báą, bitaa hik'e yił nakai n'íí biłgo na'ilłhn sitij yune' ha'akai. 41 Áígee bigan yiłtsodgo gáyilñii, Talítha cúmi; áí, Na'ilłhn, nádndáh, (niłdishñii,) golzeego ágolzee. 42 Dagoshch'i' nádiidzaago dahiyaa; án nakits'adah bił łegodzahi. Áígee dázho koł díyadaagodzaa lək'e. 43 Ágodzaahíí hadín baa bił nadaagolñi' hela', daayilñii, Jesus; la'íí gánádaabiłdo'niid, Bá da'dohné'.

6

1 Jesus áídí' dahiyaa, dabíí góljyú nádzáá; bitsilke'yu biké' hikaahgo. 2 Jews daagod- nłsiníí bijij, ha'ánálséh goz'ąą yune' Jesus ilch'ígó'aah nkegonyaa: nnee ląągo daidits'ago bił díyadaagot'eego gádaanii, Hadí' ląą yigołsjidihí? Bigoyá'íí hadí' baa hí'né'i, godiyihgo ánágot'ijłíí ndi ánáyol'ijłgo? 3 Dín la'kijh ágole'hi nlij, Mary bizhaazhé ya', James, Joses, Juda hik'e Simon daabik'isn ya'? Bilahkihií alđó' la' áku bił nahétaąą? Ái bighą bik'edaach'ishch'ii lək'e. 4 Jesus gádaabiñii, Bik'ehgo'ihí'nań binkáayú na'iziidi dahot'éhé nnee daabidnłsj, áídá' dągoljige, bik'íłhií la'íí dała' naháztaaníí bitahyú zhá doo hadín bidnłsj da. 5 Ái bighą áku doo ízisgo ánát'ijł da ndihíí daanniihií da'kwíyé zhá yik'e daadilñiihgo nádailzii. 6 Doo daabodłąą dahíí bighą bił díyagot'ee lək'e. Áígee ilch'ígó'aahgo gotahyú naghaa.

7 Jesus bitsilke'yu nakits'adahíí, Yushdé', daayilñiidá', dánaki nláągo zhá odaayi- hił'aago spirits nchó'íí daabidits'ago yá ndaagoz'ąą; 8 Gádaayilñiiigo, Desohkaiyú doo hant'é daahné'go da, gish zhá; izis bena'iltiníí dahgo, bán alđó' dah, nohwibestso bizis biyi' zhaali da'adijhgo: 9 Kee biká'na'ast'ónihíí biyi' desol'eez, ni'íícho doo naki da le'. 10 Gánádaayilđo'niid, Dahagee gowayú ha'ahkáhgo, da'áígee dinohbih le'gá, lahyú desohkaizhí'. 11 Dahagee nnee daagolíníí doo hádaanohwit'ij dayúgo, nohwiyati' doo yídaayést'sąą dayúgo, áídí' dahdohkáhgo nohwikee baą łeezhíí baa daałhaal, áí bee doo

hádaanohwit'ij dahíí bígózi doo. Da'aniigo gánohwíldishnii, Bik'ehgo'ihí'nań nnee yán-daago'aahíí bijjii Sódóm hik'e Gomórrah golzeegee daagolíí n'íí biniidaagodilne'íí bitisgo hagee nohkai n'íígee daagolíníí biniidaagodolnii. ¹² Áík'ehgo nakits'ádahíí dahdikaigo nnee yich'í' yádaalti', Nohwincho'íí bits'á'zhí' ádaahne', daaniigo. ¹³ Ch'iidn lágógo nnee biyi'dí' hadainiheyood, la'íí daanniihíí lágógo ik'ah yił yedaadilniihgo nádaailzii. ¹⁴ Nant'án Hérod holzéhi Jesus ya'ikonzi; (dahot'éhé bizhi' bígozjido;g) áík'ehgo gáníí, John Baptize ágole' n'íí daztsaadi' naadiidzaa laa, áí bigha igozisgo anát'ijl. ¹⁵ Áída' la'íí, Elías at'íí, daanii. La', Bik'ehgo'ihí'nań binkáayú na'iziidi at'íí, dagohíí doo anídá' Bik'ehgo'ihí'nań binkáayú na'iziidi n'íí ga'at'éhi, daanii. ¹⁶ Hérod Jesus anát'ijl'íí ya'ikonziidá' gáníí, John, bitsits'in nadik'ii n'íí at'íí: daztsaadi' naadiidzaa laa. ¹⁷ Dabíntsedá' Hérod oda'is'a'go John daayiltsoodgo ha'adaayist'e', Heródias holzéhihíí bigha, an Hérod yił nnaa lék'e, bik'isn Philip t'ah yił nannee ndi. ¹⁸ John Hérod gáyiłniiid, Nik'isn bi'aa doo bił na'aashgo ná goz'aa da. ¹⁹ Áí bigha Heródias John yik'enniigo bidizidee hat'íí ndi doo hagot'éego da lék'e: ²⁰ Hérod John yidnisi, nnee dávik'ehyú at'éehíí, dilziigo bá habi'delzaahíí nliigo yígótsigo binádéz'ij lék'e; Hérod yidits'ago yaa bił gozhóó, bił nagodint'ee ndi. ²¹ Áída' Heródias bá ilch'í'golzaa, Hérod bił lénagodáhgo nnágodzaagee bá da'odaago nadaant'aahíí, siláada bá nant'án daanliiníí, la'íí Gálileegee nnee itisgo ádaat'eehíí dawa da'iyaa. ²² Heródias bizhaazhé na'ilíhnií ha'ayaadá' ilzhishgo Hérod la'íí yił da'iyaa'íí yił daagoyiltshóó, áík'ehgo Hérod na'ilíhnií gáyiłnii, Dant'éhéta hant'iiníí shíhónkeed, áík'ehgo naa nshné'. ²³ Bitl'a dahdidilniihgo gánáyildi'nii, Dant'éhéta shíhónkeedíí, dawahá bánansht'aahíí iln'igo ndi naa densh'aa. ²⁴ Áídí' na'ilíhnií onádzaayú bimaa gáyiłnii, Nt'é bíhóshkeed? Áík'ehgo bimaa gábiłnii, John Baptize ágole'íí bitsits'in bíhónkeed. ²⁵ Áík'ehgo na'ilíhnií dagoshch'í' ha'anádzaadá' hwéhego Hérod yich'í' nnilwodgo gáníí, John Baptize ágole'íí bitsits'in bena'ikaahíí biká' dahs'aa'go dagoshch'í' shaa níkaah. ²⁶ Nant'ánhíí dázhógo doo bił gozhóó da; áída' bitl'a dahdidilniih n'íí bigha, la'íí nnee yił da'iyaa'íí bigha doo hagot'éego, Dah, yiłnii da. ²⁷ Áík'ehgo dagoshch'í' nant'ánhíí siláada John bitsits'in náyíí'aahgo oyil'a': áík'ehgo ha'aná'ilka' yune' bitsits'in nadain'ááda', ²⁸ Bena'ikaahíí bee bitsits'ini ha'adaiskaa'go, na'ilíhnií yaa yinkáá; áídí' na'ilíhnií bimaa yaa nainkáá. ²⁹ John bitsilke'yu ya'ikodaanzjida' bits'ihíí nádainitjigo tsébi'i'án yune' odaiztjij lék'e. ³⁰ Odais'a' n'íí Jesus yaa nákaigo hago anádaat'ijidíí, la'íí nt'é ilch'í'idaagos'aa'íí dawa baa bił nanádaagosni'. ³¹ Áídí' Jesus gádaabiłnii, Noo', danéé zhá da'igoljijyú ch'a'ohkáh, hanádaahidzoolyú; nnee lágógo baa nihikáhíí bigha doo da'iyaa da le'ágot'ee lék'e. ³² Áík'ehgo doo hadín nagháa dayú dabíí zhá bił oda'iz'eel. ³³ Áída' nnee bił oda'iz'eelgo daabiłtsaa lék'e, áík'ehgo lágógo Jesus yídaagotsjido il'anigo kji goznildí' dání'go akú dantsé nkjij, áídí' baa nántsáá. ³⁴ Jesus akú bił nda'iz'eelgo nnee lágógo íla'adzaahíí yo'ijigo yaa daach'oba', dibelíí nanyoodíí da'adihgo nakai lehíí k'ehgo ádaat'eehíí bigha; áík'ehgo lágógo yił ch'í'idaago'áah nkegonyaa. ³⁵ O'i'áázhij' godeyaayú bitsilke'yu baa hikaigo gádaabiłnii, Kú da'igoljijyú doo hadín gólíí da, k'ad o'i'aahzhij' goldoh: ³⁶ Nneehíí dahayú gotahyú nádaadn'áá, bán nadaayilniihyú; bi'idán da'adihíí bigha. ³⁷ Áída' Jesus gádaabiłnii, Nohwíigo bá da'dohné'. Bitsilke'yu gáná-daabiłdo'niiid, Bán naki gonenadín zhaali, penny holzéhi, dávik'ehgo nadaahiilniihyú nkáh née, bá da'n'né'go? ³⁸ Bán dijolé da'kwíí nadaahné'? nii, Jesus, Tí'i, akú hadaadeh'íí. Yídaagotsjida' gádaanii, Ashdla'i laa, lógíí naki biłgo. ³⁹ Jesus gádaabiłnii, Nnee dawa ni'yú t'oh dot'izhi biká'yú il'anigo dinohbji daabiłdohnii. ⁴⁰ Áík'ehgo dała'á gonenadíngo la'íí ashdladingo dinezbji. ⁴¹ Áídí' Jesus bán ashdla'ihíí lóg nakihíí biłgo náidnné'go hadag déz'ijigo ya'ihénzigo oskaadi' ilk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', nnee yitada'iniihgo; la'íí lóg nakihíí nnee dawa yitada'iznii. ⁴² Áígee nnee dawa da'iyaa'go náda'isdjij lék'e. ⁴³ Ch'ékaadíí táts'aa nakits'ádah bik'ehgo nádaizlaa, bán hik'e lóg biłgo. ⁴⁴ Nnee ashdladn doo náhóltagyú áhólanishij bán daiyáá. ⁴⁵ Áídí' Jesus bitsilke'yu gádaayilnii, Tsina'eehíí beh hohkáhgo shádihyú nohwił ido'eeł hanaayú, Bethsáidayú,

shíhíí n̄nee nádohkáh bíldish̄niidá'. ⁴⁶ Nádohkáh yíln̄niidá' dasahndi wá'yú óyáá, okáq̄hyú. ⁴⁷ O'i'áq̄ ni' tsina'eelíí tú ih̄n̄'yú hi'ot, áidá' Jesus dasahndi ni'yú nagháa l̄ék'e. ⁴⁸ Bíl da'o'olgee bidáhzhí' nyolgo bich'í' nagontl'ogo Jesus yiltsáq̄; áík'ehgo doo hwahá ha'i'aah dayú bich'í' higaat, tú yiká' higaalgo; ba'ashhah ch'egháhgo. ⁴⁹ Nt'éégo tú yiká' higaalgo bitsilke'yu daabiłtsáq̄dá', ch'iidn at'íí daanzigo nádaadidilghaazh: ⁵⁰ Dawa daabiłtsáq̄go tsídaadolyiz. Áidá' dagoshch'í' Jesus bich'í' hadziigo, Nohwił daagozhóq̄ le': shíí ásht'íí; doo nédaaldzid da, daabiłnii l̄ék'e. ⁵¹ Áidí' tsina'eelíí itah yiyi' oyáágo nyolíí isht'idedzaa: áí bighá dázho bíl díyadaagot'eego tsídaadolyiz. ⁵² Bán godiyihgo l̄áq̄go alzaa n'íí doo bíl ídaagoz̄i da; áidá' bijíí nt'iz daasilj̄. ⁵³ Hanaayú bíl nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú nda'iz'eelgo tsina'eelíí dah daayihizt'óq̄. ⁵⁴ Áígee tsina'eelíí biyi'dí' hakaidá' dagoshch'í' n̄nee Jesus yídaagolsj̄d. ⁵⁵ Áík'ehgo daagotahyú dahot'éhé anákeelgo daannihíí ch'id yiká' nashjeed, hayú Jesus nagháa ch'iniiyú anádaayotéeh. ⁵⁶ Dahayú nagháayú k̄ih nagoshjaayú, la'íí k̄ih nagoz̄nilyú, la'íí gotahyú, daannihíí intínk'ehyú ndaayihinił, Jesus náyokáq̄hgo, Ni'íí bidá'yú zhá ndi bedaadenl̄nih, daabiłniigo: áík'ehgo bedaadesn̄ihíí dawa nádaabi'dilzii.

7

¹ Pharisees daanlíni hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi la' bílgo Jerúsalemdi' hikaihíí Jesus yaa íla'adzaa. ² Jesus bitsilke'yu la' bigan dách̄zhágo da'iyáq̄go daa yiltsáq̄, áí dá doo daagodn̄sigo táda'digisé da'iyáq̄go ágolzee; áí daayiltsáq̄dá' yída'iltah l̄ék'e. ³ Phárisees hik'e Jews daanlíni dawa daagodn̄sigo tánáda'digisyúgo zhá náda'idij̄h, ilk'idá' n̄nee yánazij̄ n'íí yendaago'aahíí k'ehgo. ⁴ Na'h̄niih nagoz'áq̄dí' nnáhikáhgee daagodn̄sigo táda'digisgo zhá da'iyáq̄. İlk'idá' n̄nee n'íí yendaagos'aaníí l̄áq̄go áldó' yee ánadaat'j̄il, idee, isaa, be'ibízhé besh łitsogi alzaahíí daagodn̄sigo tádaasgisgo, biká'idané áldó'. ⁵ Phárisees hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi bílgo Jesus nayí-daadiłkidgo, Hant'é bighá nitsilke'yu ilk'idá' n̄nee yánazij̄ n'íí yendaagos'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dago dá doo daagodn̄sigo táda'digiségo da'iyáq̄? daanii. ⁶ Jesus gádaabiłnii, Nohwíí n̄nee nzhóni ádaadoł'ini, Esáias da'aniigo dabíntsedá' nohwaa nagoln̄i' l̄ék'e, díí k'ehgo nohwaa k'e'eshchij̄go, Díí n̄nee dá yati' zhá bee daashidn̄sj, áidá' bijíí bee doo daashidn̄sj da. ⁷ Da'ılıj̄zhí' daashokáq̄h, n̄nee yegos'aaníí zhá yee ılch'ídaago'aah. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nañ yengon'áaníí k'ihzhí' ádaasolaadá' ilk'idá' n̄nee n'íí yendaagos'aaníí zhá bikísk'eh ádaanoht'ee, isaa, ideeta daagodin̄sigo tádaahgisgo; la'íí da'áík'ehgo l̄áq̄yú ánadaaht'j̄il. ⁹ Áidí' gánádaabiłdi'nii, İlk'idá' n̄nee n'íí nohwá yendaagos'aaníí zhá ndzilgo daahonoht'á'híí bighá Bik'ehgo'ihí'nañ yengon'áaníí daazhógo k'ihzhí' ádaanołsj. ¹⁰ Moses gánniid, Nitaa hik'e nimaa dints̄, la'íí, Hadín bitaa dagohíí báq̄ yati' yee yokáalíí zideego bá goz'áq̄. ¹¹ Áidá' nohwihíí gádaadohn̄ii, Hadín bitaa dagohíí báq̄, Nt'éhéta bee nich'osh̄nii doleeł n'íí Corban at'éé, yilniihíí, áí golzeego Bik'ehgo'ihí'nañ baa nshné' golzeego ágolzee; áík'ehgo án doo zideego bá goz'áq̄ da, daadohn̄ii. ¹² Adoh̄niigo bitaa dagohíí báq̄ doo dayúweh bich'on̄ii da ndi nzhóq̄, daadohn̄ii; ¹³ Áík'ehgo ilk'idá' n̄nee n'íí yendaagos'aaníí nohwichágháshé bíl ch'ídaagonoh'aahíí bikísk'eh ádaanoht'eego Bik'ehgo'ihí'nañ biyati'íí doo nt'égo ádaanołsj da: la'íí da'áík'ehgo l̄áq̄yú ánadaaht'j̄il.

¹⁴ Áidí' n̄nee dawa, Yushdé', daayiln̄niidá' gádaayiln̄ii, Daanohwigha shídaayełts'áq̄go bídaagonoł'aah: ¹⁵ Nt'é koká'dí' koyi' yune' be'ogohigháhíí doo nchó'go kodilteeh da: áidá' nt'é koyi'dí' behagohigháhíí zhá nchó'go kodilteehi at'éé. ¹⁶ Hadín bijeyi' golínií iyésts'áq̄ le'. ¹⁷ N̄nee íla'at'éé n'íí bits'á' Jesus k̄ih yune' ha'ayaadá' bitsilke'yu ılch'ígó'aahgo nagoln̄i' n'íí yaa nabídaadiłkid. ¹⁸ Áík'ehgo gádaabiłnii, Ya' nohwíí áldó' t'ah doo nohwił ídaagoz̄i da née? Nt'éhéta koká'dí' koyi' yune' be'ogohigháhíí doo nchó'go kodilteeh dahíí, ya' doo hwahá bídaagonołsj̄h da née? ¹⁹ Áí kojíí doo biyi' yune' ogohigháh da go'íí, áidá' kobid yuyaa be'ogohigháh, áidí' nláhyú bech'ígohigháh;

Jesus ánííhíí bee idán dawa nlt'ée, n̄ii. ²⁰ Gánádaabiłdo'n̄iid, Koyi'dí' behagohigh-áhíí zhá nchọ'go kodiłteehi at'ée. ²¹ Koyi'dí', kojíí biyi'dí' díńko behagohigháh: nchọ'go nats'íkeesíí, nant'í' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, na'iltseedíí, ²² Ich'in'íjhií, dawahá dayúwehégo idáhách'it'iinií, nchọ'go ách'it'éeéhíí, nach'ich'aahíí, nchọ'íí doo bich'í' t'aazhí' ách'it'ée dahíí, bíyééhíí hách'it'íjhií bighá hach'ishkeehíí, nchọ'go yách'ilti'íí, ída'ch'odlíhíí, koni' ádiníí ałdó': ²³ Díí nchọ'íí dawa koyi'dí' behagohigháh, áí nchọ'go daakodihiniíli at'ée.

²⁴ Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sidon golzeehíí binaayú óyáá, áígee k̄ih yuné' ha'ayáá, akú nashaahíí doo hadín yígots̄ijh da, nzigo: áídá' doo hagot'éeego ná-daabidoł'ijhgo da. ²⁵ Áídá' isdzán bizhaazhé na'ilíhnií spirit nchọ'i biyi' golni Jesus ya'ikonzi, áík'ehgo baa nyáágo biyahzhí' hayaa adzaa: ²⁶ Isdzánhíí Greek k'ehgo yałti'ihí, Syropheniciadí' gólíni; án náboqaah, Ch'iidn shizhaazhé biyi' golni biyi'dí' hanyóód, biłniigo. ²⁷ Jesus gábiłnii, Chagháshé ntsé bá daach'idiné'go nlt'ée: bán chagháshé bits'á' nách'idiné'go gósé bich'í' och'ilkaadgo doo bik'eh da. ²⁸ Isdzán gánábiłdi'n̄ii, Da'an̄ii, shiNant'a': da'ágát'ée ndi gósé biká'idané bich'í' nakaihíí bán bizhool chagháshé bits'á' nanihidéhií daayiyaą. ²⁹ Jesus gábiłnii, Án̄iihíí bighá nádídáh; ch'iidn nizhaazhé biyi'dí' háyáá. ³⁰ Isdzánhíí bigowayú nadzaago, akú bizhaazhé biká'dahstíne yiká' dahstij̄ laą, ch'iidn da'ádijhgo.

³¹ Áídí' Jesus dahnadidzaago Tyre hik'e Sidon golzeedí' túsikaaníí Gálilee golzeezhí' nadzáá, Decápolis golzeeyú ch'ínyáágo. ³² Áígee n̄nee bijeyi' ágodini, doo nlt'éeego yałti'i, Jesus baa bił ch'ikai lék'e; Biká'n̄l̄n̄h, daabiłch'iniigo nádaabich'okaąh. ³³ N̄nee íla'at'éeéhíí bits'á' dasahndi yił o'áazhdá' bijeyi' odol̄n̄iih, áídí' hadnzhéedgo n̄neehíí bizaad yedel̄n̄iih; ³⁴ Hadag déz'ijgo deyoldá', Éphphtha, biłnii, áí, Ch'ínádendláad, golzeego ágolzee. ³⁵ Dagoshch'í' bijeyi' ch'ínádendláad, ía'íí bizaad n'íí nlt'ée násdłíigo, nlt'éeego yałti'. ³⁶ Hadín bił nadaagołni' hela', biłnii, Jesus: ádaabiłn̄iid ndi da'tiségo yaa nanádaagołni'; ³⁷ Dázhó bił díyadaagot'ee lék'e, gádaaniigo, Dawahá dázhó nlt'éeego íadaile': kojeyi' ágodijh n'íí ich'idits'ago ánáidle', ía'íí doo yách'ilti' da n'íí ndi yách'ilti'go ánáidle'.

8

¹ Áí benagowaadá' n̄nee íáągo íla'adzaa, doo nt'é daiyaą dago Jesus bisilke'yu, Yushdé', yiłn̄iidgo gádaayiłn̄ii, ² N̄nee íla'at'éeéhíí baa daach'oshba', dá bił nashkaigo taagiskaą, k'adíí doo nt'é daiyaą da. ³ Bigowayú dáshiná' onádaasił'a'yúgo, nákaahyú dánko shiná' yik'ee odaat̄ish: ía'íí n̄zaadí' neheskaihíí bighá. ⁴ Bitsilke'yu gádaabiłn̄ii, Da'igol̄íígee hadí' bán nádaach'idiné', díí n̄nee bá daan'né'go? ⁵ Jesus gádaabiłn̄ii, Bán dijolé da'kwíí nadaahné'? Gosts'idi, daan̄ii. ⁶ Áígee n̄neehíí, Ni'yú dinohb̄ih, daayiłn̄ii: áídí' bán gosts'idi náidnné'go ya'ihénzigo oskaądí' íłk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', n̄nee yitada'iniihgo; áík'ehgo yitada'izn̄ii. ⁷ Łóg ałts'íséhií da'ayáhago ałdó' nadaané': áí ya'ihénzigo oskaądgo, Díí ałdó' n̄nee bitadaah̄n̄iih, n̄ii, Jesus. ⁸ Áík'ehgo da'iyąągo náda'isd̄ij̄d: áídí' ch'ékaadíí táts'aa gosts'idi bik'ehgo nádaihezlaa. ⁹ N̄nee díidn doo náhóltagyú áhólánish̄j da'iyąą: áídí' onádaihes'a' lék'e.

¹⁰ Dagoshch'í' bitsilke'yu biłgo tsina'eelíí beh hikai, áídí' Dalmanútha golzeeyú bił nda'iz'eel. ¹¹ Phárisees baa hikaigo yił íahada'dit'áh nkegonyaa, bídaantááh daanzigo gádaabiłn̄ii, Yaaká'dí' godiyijhgo be'ígózini nohwił ch'í'nah ánle'. ¹² Jesus biyi'siziinií doo bił gozhóq dago gáníí, Nt'é bighá díí daatinolt'ijhíí be'ígózini yiká daadéz'ij̄? Da'an̄ii gádaanohwiłdish̄n̄ii, be'ígózini doo bił ch'í'nah ádaaln̄éhi at'ée da. ¹³ Áídí' tsina'eelíí yeh nanadzaago hanaayú yits'á' bił naná'diz'eel.

¹⁴ Bitsilke'yu bán yínadaasn̄ah ni', dałá'á zhá tsina'eelíí biyi' si'ąą lék'e. ¹⁵ Jesus bił ch'ígó'aahgo gádaabiłn̄ii, Bán benilzoolé Phárisees daanlíni bíyééhíí, ía'íí Hérod ałdó' bíyééhíí baa daagonohsą. ¹⁶ Bitsilke'yu íłch'í' yádaałti'go gádaan̄ii, Bán doo daasií'né' dahíí bighá an̄íí. ¹⁷ Jesus ádaan̄iihíí yígól̄sigo gábiłn̄ii, Hant'é bighá bán doo daasoné' dahi baa íłch'í' yádaałti'? Ya' doo hwahá bídaagonoł'aah da, doo nohwił ídaagozi da

nee? Ya' nohwijí t'ah daant'iz? ¹⁸ Nohwináá daagolíídá' doo bee daadeh'íí da née? Nohwijeyi' daagolíídá' doo bee ídaayesólts'aa da née? Ya' doo bínadaahniih da née? ¹⁹ Bání dijolé ashdlá'i ilk'ídaasiiné'go nnee ashdladn doo náhóltago bá da'dená' n'dá', ch'ékaadí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ndaahasolaa lán? Gosts'idi, daanii. ²⁰ Bání dijolé gosts'idi ilk'ídaasiiné'go nnee díídn doo náhóltago bá da'dené' n'dá', ch'ékaadí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ndaahasolaa lán? Gosts'idi, daanii. ²¹ Áík'ehgo Jesus gánádo'niid, Nt'é bigha doo nohwíí ídaagozi da?

²² Áídí' Jesus Bethsáidayú nyáá; áígee nnee bínáá ágodini baa bíl ch'ikaigo, Bik'enlníh, daabiñniigo nádaabokaa. ²³ Áík'ehgo nnee bínáá ágodinihíí bigan yíltsoodgo kíh goznííí bits'á'yú oyilóóz; ákú bínáá yik'ídihihheedá' yiká' ndelñniihgo gáyíñni, Nt'éhéta hí'íí née? ²⁴ Déz'íigo gáníí, Nnee hikahgo daash'íí ndi t'iis hikahi ga'at'éé. ²⁵ Jesus nneehíí bínáá yiká'nnádelñnihdá', Dín'íí, bíñni; ánííta bínáá nágosdlíigo nnee dawa nnt'éégo yo'íí lék'e. ²⁶ Áídí' Jesus gowayú onábí'a' gábíñniigo, Kíh goznilyú dáko nádódáh hela', hadín bíl nagolní' hela'.

²⁷ Áídí' Jesus bitsilke'yu bílgo Caesaréa Philíppi golzéhi bínaayú kíh nagoznilyú okai: hikaahyú bitsilke'yu nayídaadiłkidgo gáyíñni, Nnee hadín át'íí daashiñni? ²⁸ Gádaabiñni, Ła', John, Baptize ágole' n'íí át'íí, daaniñni; Ła'ihíí, Elías at'íí, Ła'ihíí, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí Ła' at'íí, daaniñni. ²⁹ Jesus gádaabiñni, Nohwíí nohwich'í'yúgohíí, hadín át'íí daashiłdohñni? Ni Christ ant'íí, yíñni, Peter. ³⁰ Jesus gádaabiñni, Hadín shaa bíl nadaagoñni' hela'. ³¹ Áídí' bíl ch'ídaago'aah nkenágodidzaa gáníigo, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo atch'ídn shiniigodilñéh da, Jews yánazíni, okaa yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi doo hádaashit'íí dago shidizideedá' taagi jji hileehgo naadishdáh. ³² Áí doo nain'í' dago aníí. Áídá' Peter bich'í' yałti' nkegonyaago, Doo áñni da, bíñniigo. ³³ Áídá' Jesus t'aažhi' adzaago bitsilke'yu Ła'ihíí yich'í' déz'íidgo Peter nłdzilgo bich'í' hadziigo, Satan, yúwehyú shiké'zhi' áñne': Bik'ehgo'ihí'nań binatsekeesí k'ehgo doo natsínkees da łaa, nnee binatsekeesí zhá bee natsínkees, bíñni.

³⁴ Áígee nneehíí bitsilke'yu bílgo yiká' áñniidgo gádaayíñni, Dahadín shiké' dahdigháh hát'ííyúgo, ídaayo'nahdá' bits'íina'áhi dahyidotíihgo shiké' dahdowáh. ³⁵ Dahadín bí'ihí'na' yaa bíl goyééhíí áí bits'á' da'ilíí hileeh: áídá' dahadín ídaayis'nahgo shíí shigha Ła'íí yati' baa gozhónihíí bigha bí'ihí'na' da'ilíí silíí'íí, án ihí'naa doo ngonel'aa dahíí yee hínaa doleeł. ³⁶ Ni'gosdzán dágoz'aa nt'éégo ch'ist'íídá', koyi'sizíni da'ilíí silííyúgo, áí hant'é bits'á'dí' ch'it'íih? ³⁷ Dagohíí koyi'sizíni hant'é bidená nch'iné'? ³⁸ Díí nch'ogo nant'í' nakaigo daafinolt'íííí bitahgee dahadín shik'e ídaayándzihíí, Ła'íí shiyati' yik'e ídaayándzihíí, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, aldó' án bik'e ídaayánsdzí doo, nánshdáhgee, shiTaa bits'á'idindláádíí bee shits'á'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolíníí dílzini bíl nánshkáhgo.

9

¹ Jesus gádaabiñni, Da'aníi gánohwiłdishni, kúgee nadaaziiníí Ła' dá doo da'itsaahíí dailíhé Bik'ehgo'ihí'nań binawod golíigo nant'aa nkegonyaago daayíłtséh.

² Áídí' gostán iskaagee Peter, James hik'e John, Jesus dasahndi yíł okai lék'e, dził n'ááyú; áígee binadzahgee Jesus łahgo ánołih silíí. ³ Bidiyágé bik'ina'didlaad silíí, zas k'ehgo łigaigo, nnee ni'gosdzán biká'gee doo hadín ágát'éégo łigaigo áyóle' at'éé da. ⁴ Áígee Moses hik'e Elías bíl daanłigo silíí: Jesus yíł yádaalti'go. ⁵ Peter Jesus gáyíñni, NohweBik'ehń, kú nkaihíí nohwá nzhog; t'ohdahskán táago ádaagohiidle'; Ła' ni ná, Ła'ihíí Moses bá, Ła'ihíí Elías bá. ⁶ Nt'éshá' dishni nzi lék'e; ndaaldzidhíí bigha. ⁷ Áígee yaak'os biká' dahiyaa: nt'éégo yaak'os biyi'dí' yati' daidezts'aa gáníigo, Díínko shiYe' shił nzhóni; hodaayełts'áá. ⁸ Dagoshch'í' bitsilke'yu łédaadnghalgo, nnee doo Ła' dadá' Jesus zhá itah sizíigo daayo'íí. ⁹ Dziłdí' nkenádikaigo, Jesus gádaabiñni, Daaholtsaa n'íí hadín bíl nadaagoñni' hela', shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dasitsaadí' naadisdzaago zhá.

¹⁰ Áík'ehgo áníí n'íí doo hadín yił nadaagolñi' da lèk'e, áídá' gádaaħiłdi'nii, Nt'ésha' áihñii, dasitsáádí' naadishdáh, ñiihíí?

¹¹ Bitsilke'yu nabídaadiłkidgo gádaabiñii, Hant'é bigha Elías dantsé hígháh, daanii, begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi? ¹² Jesus gádaabiñii, Elías da'anii dantsé hígháhgo dawahá ılch'ı'nádaidle'; áídí' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, díí k'ehgo shaa k'e'eschchijı lèk'e, doo ałch'ıdn shiniigodılne' da, ła'ıí doo shıł da'ch'oltag da doleel. ¹³ Áídí' gánohwiłdishñii, Elías ılk'idá' nyááda' baa k'e'eshchiinií k'ehgo nnee dabıı hádaat'ııyú ánádaayol'ııı lèk'e. ¹⁴ Áídí' bitsilke'yu ła'ihíí yaa nákaida' nnee łaágo bınaayú nadaazııgo begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi yił łaadaadit'áhgo Jesus yiłtsaą. ¹⁵ Nnee dawa Jesus daayıltsaągo bıł díyadaagot'ee, áídí' dagoshch'ı' baa bıł daagozhógo bich'ı' nádnkijı. ¹⁶ Áıgee begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi gádaayiñii, Nt'é baa bıł łaadaoht'áh łań? ¹⁷ Áík'ehgo nnee ıła'at'ééhíí ła' gáníí, ılch'ıgó'aahíí, shiye' naa bıł ní'áázh, spirit nchọ'i biyi' golııgo doo yałtı' da. ¹⁸ Dahagee nabihıtaagee nádinigis; áídí' bizédí' táńwosh hahigháh hileeh, biwoo'ıı ĩıdiłk'ash, ła'ıı doo nıdzil da hileeh: nitsilke'yu hadainihiyoodgo nádaahoshkaąą: ndi doo hagot'éégo da ni'. ¹⁹ Jesus gábiñii, Nohwi'odla' édaadııhgo daalintolt'ııııı, dahosahzhı' nohwił nahashtaą? Dahosahzhı' łaą nohwidag ánsht'ee? Yushdé', niye' shich'ı' bıł nn'áash. ²⁰ Áík'ehgo ishkiinhíí baa bıł hikai: nt'éégo spirit nchọ'ihíí Jesus yiłtsaąda' dagoshch'ı' ishkiinhíí nádinigisgo ni'yúnágo'; áıgee anáyis lèk'e, bizédí' táńwosh hahigháhdá'. ²¹ Jesus ishkiin bitaahíí nayıdıłkid gánııgo, Dadá' át'ııı godeyáhi? Ałts'ı' éędá' át'ıni, ñii. ²² ıahgee spirit nchọ'ihııkọ biyi' onábił't'ee, tú ałdó' biyi' onábił't'ee, bizılheego ch'éh ábił'ııgo; bınil'áayúgo nohwaa ch'onbaahgo nohwich'onñii. ²³ Jesus gábiñii, Ondlaayúgo, dahadın odlaanıı dawahá bá ıaalne'hi at'éé. ²⁴ Dagoshch'ı' ishkiinhíí bitaa hichago nádidilghaazhgo gánıı, Shıı oshdlaą; doo oshdlaą dagee oshdlaągo áshıńıı. ²⁵ Jesus nnee łaágo bich'ı' dahikeego yiłtsaąda' spirit nchọ'ı' nıdzilgo yich'ı' hadziigo gánıı, Spirit nchọ'ı' ıńlıni, doo yańtı'i da, doo idints'agi da, biyi'dı' halyeedá' t'aazhı' onándáh hela', nıłdishñii. ²⁶ Áídí' spirit nchọ'ıı nádidilghaazhdá' nádinigisgo ábíılaago biyi'dı' háyáá; áídí' ishkiinhíí daztsáni k'a'anolıh silijı; áık'ehgo nnee łaágo, Daztsaą łaą, daanıı lèk'e. ²⁷ Áídá' Jesus ishkiinhíí bigan yiłtsoodı' náidnłoqzgo hizı'. ²⁸ Áídí' Jesus kıh yune' ha'ayááda' bitsilke'yu dasahndi nabídaadiłkidgo, Nohwihiı nt'é bigha doo hadaandzood da łań? daabiñii. ²⁹ Jesus gádaabiñii, Spirit nchọ'ı' ga'at'éhihiı dáshıná' da'ch'okąąhgo zhá habidi'nedzoodhi at'éé.

³⁰ Áídí' dahnanáskaidá' Gálilee golzeeyú ch'ékai; áídá' Jesus akú naghaa ndi nnee doo ła' bıgólıjı hat'ıı da. ³¹ Bitsilke'yu bıł ch'ıdaago'aah gánııgo, Shıı, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee bilák'e shı'dolteełgo daashizılhee; áídí' taagi jıı hileehgo naadishdáh. ³² Hant'é ñııgo anııhıı doo bıł ıdaagozı da, áídá' nabídaadiłkidzhı' nédaaldzid.

³³ Jesus Capérnaum golzeeyú nyáá: áıgee kıh yune' ha'ayááda' bitsilke'yu nayıdaadiłkid gánııgo, Hohkaahyú nt'é baa ııł nadaagołni'? ³⁴ Áídá' doo hant'é daanıı da: Nohwitahyú hadın itisgo at'éhi? daaħiłdi'nii ni', hikaahyú. ³⁵ Áıgee Jesus nezdaago nakits'adahıı yıká ánnııda' gádaayiñii, Dahadın shıı dantsé le' nziyúgo, án iké'zhı' hileeh doo, án dawa ya' áıı'ıı doo. ³⁶ Chągháshé ła' ıńı'gee nyinłóq: áídí' dahyinłtııgo bitsilke'yu gádaabiñii, ³⁷ Dahadın shizhi'ıı bınkáayú chągháshé díı ga'at'ééhıı náidnłtııyúgo, shıı náshidnłtıni at'éé; ła'ıı dahadın náshidnłtıniı doo shıı zhá náshidnłtıı da ndi shides'a'ıı ałdó' náidnłtıni at'éé.

³⁸ John gábiñii, ShiNant'a', nnee ła' doo bıł daandlıjı dahıı nizhi'ıı bınkáayú nnee biyi'dı' ch'ıidn hainiyoodgo daahiit'ıı; áık'ehgo, Doo ágánt'ıı da, daabiñ'ııid, doo bıł daandlıjı dahıı bigha. ³⁹ Áídá' Jesus gábiñii, Doo ágádaabiłdohñii da: dahadın shizhi'ıı bınkáayú godiyııhgo án'ol'ııııı, doo dénchọ'ého áshıłdonı' at'éé da. ⁴⁰ Hadın doo nchọ'go nohwich'ı' na'iziid dahıı, án bıł daagoħiit'ıı. ⁴¹ Hadın shizhi'ıı bigha, Christ bıyéé daanohııhıı bigha, idee bee tú nohwá nayiziidıı, da'aniigo gánohwiłdishñii, Bik'ehgo'ihı'nań bich'ı' nayihıñııııı da'aniigo bıyéé doleel. ⁴² Dahadın díı doo ızisgo ádaat'ee da ndi daashodlaanıı dała'a nchọ'go at'ııgo áıle'ıı, án tséé be'ik'áhi nchaahi

bik'osyú bidestl'oggo túnteel beh hilt'e'go bá nzhog doleel ni'. ⁴³ Nigan nchog'go ánát'ijl ánílsjyúgo nadnlgeesh; nigan dała'á áđih ndi dahazhi' ihi'naahí' biyi' onnángo doo hago at'éé da, áídá' nigan nakigo ch'iidn bikog' dilti'i, kog' dahazhi' dilti'í' biyi' yuyaa onnáhyúgo doo ná nzhog da: ⁴⁴ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'í' kog' doo nltseés da. ⁴⁵ Nikee nchog'go ánát'ijl ánílsjyúgo nadnlgeesh; nikee dała'á áđih ndi dahazhi' ihi'naahí' biyi' onnángo doo hago at'éé da, áídá' nikee nakigo ch'iidn bikog' dilti'i, kog' dahazhi' dilti'í' biyi' yuyaa oni'dolt'e'yúgo doo ná nzhog da: ⁴⁶ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'í' kog' doo nltseés da. ⁴⁷ Nińáá nchog'go ánát'ijl ánílsjyúgo ha'aah; nińáá dała'á áđih ndi Bik'ehgo'ihinań bilatt'áhgee goz'aq yune' ha'annángo doo hago at'éé da, áídá' nińáá nakigo ch'iidn bikog' dahazhi' dilti'i biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhog da: ⁴⁸ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'í' kog' doo nltseés da. ⁴⁹ Daakówa kog' bee hadaakodilne' doleel, ishijh k'ehgo, be'okaaquí natseedgo Bik'ehgo'ihinań baa hi'niilí' ishijh bee daadilk'osh doleel. ⁵⁰ Ishijh nlt'éé ndi doo nk'og'zh da silijyúgo, nt'é bee nk'og'zhgo ánálne'? Nohwiyi' ishijh daagolij le', áídí' ilch'i' daanohjog le'.

10

¹ Áídí' Jesus dahnáidzaago ni' Judéa golzéhi goz'aqyú túnlíni' Jórdan holzéhi hanaayú nyáá: ákú nnee baa nanánstáá; áígee ilch'ígó'aah n'í' k'ehgo yich'i' yafti'go nkenágo-didzaa.

² Phárisees daanlíni baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabilni, Ya' nnee bi'aa ilk'inát'aashgo goz'aq née? ³ Gábilni, Moses nt'é nohwilniigo nohwá ngon'áq lán? ⁴ Áídí' gádaanii, Naltsoos bee ilk'inch'it'aashí' layile'go isdzánhí' yil ilk'inát'aashgo Moses bá ndaagoz'aq ni'. ⁵ Jesus gádaabilni, Nohwijí daant'izí' bigha dí' begoz'aaní Moses bee nohwich'i' k'e'eshchij lək'e. ⁶ Dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihinań nnee áyílaad' godezt'i'go nnee la'í' isdzán áyílaa. ⁷ Dí' bigha nnee bitaa hik'e báq yits'á'ghángo bi'aa yil nlij doleel; ⁸ Áí naki n'í' dała'á nádodlee; áík'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í dała'á silij. ⁹ Áík'ehgo dahadín Bik'ehgo'ihinań layinláahí, dahadín'ta ilk'íyóléh hela'. ¹⁰ Áídí' kih yune' bitsilke'yu da'ái baa nabínadaadikid. ¹¹ Jesus gáyilni, Hadín bi'aa yil ilk'inát'aazhdá' la'i yil naná'naáyúgo nant'i' nagháhi at'éé. ¹² Dagohí isdzánhí' bika' yil ilk'inát'aazhdá' la'i yil naná'naáyúgo, isdzánhí' ch'a'onáá hileeh.

¹³ Jesus chagháshé alts'iséhi baa bil nch'ihezkaí lək'e, yiká' ndaadilniih daabich'o'niigo; áídá' bitsilke'yu, Doo ágádaht'ij da, daakońii. ¹⁴ Áídá' Jesus daabiltsaago doo bil bik'eh da lək'e, áík'ehgo bitsilke'yu gádaayilni, Ch'ík'eh chagháshé shich'i' nihikáh le', doo t'aazhi' daahínóhtá' da; bí' ga'adaat'eehí Bik'ehgo'ihinań bilatt'áhgee daanlij. ¹⁵ Da'aniigo gádaanohwidishni, Dahadín chagháshé alts'iséhí k'ehgo Bik'ehgo'ihinań bilatt'áhgee begoz'aaní nágodn'aqyúgo zhá Bik'ehgo'ihinań bilatt'áhgee daanliini itah hileeh. ¹⁶ Áík'ehgo dahnáidiltéehgo yiká' ndaadelniigo ya da'oskaqd.

¹⁷ Áídí' lahyúgo Jesus dahnasdaadá' nnee bich'i' nádilwodgo biyahzhi' hilzhiizhdá' nabidilikid, ilch'ígó'aahí nlt'éhi nílini, hago laq áshne'go ihi'naa doo ngonel'aq dahí bee hinshnaa doleel? niigo. ¹⁸ Jesus gábilni, Nt'é bigha nlt'éhi shilni? Doo hadín nlt'éé da go'ij, dała'á zhá, Bik'ehgo'ihinań zhá. ¹⁹ Bik'ehgo'ihinań ngon'áq lək'ehí bígonts' go'ij, Doo nant'i' nach'ighaa da, Doo na'ch'iltsee da, Doo ich'in'ijh da, Doo lé'ch'ilchoo da, Doo nach'ich'aa da, Kotaa hik'e komaa ch'idn'sj. ²⁰ Nneehí gábilni, ilch'ígó'aahí, ánist'sédí' godezt'i'go dí' dawa bee ánsht'ee. ²¹ Jesus bil nzhoggo bine'ijgo gábilni, Dała'á zhá doo bee ánt'éé da: ti'i, dawahá níyéehí naa nahonihgo zhaalihí tédaat'iyehí bita'inih, áík'ehgo yaaká'yú dawahá lán ilni níyéé doleel: áídí' yushdé' ts'i'ina'áhi dahntijlgo shiké' dahinnáh. ²² Jesus ánídá' nneehí ádaatsídézkeezgo doo bil gozhog dago onádzaa; dázhog háldzilhí bigha.

²³ Áídí' Jesus bitsilke'yu yitah déz'jidá' gádaabilni, Nnee hádaaldzilí Bik'ehgo'ihinań bilatt'áhgee daanliini itah daaleehgo dázhog bá nyee! ²⁴ Bitsilke'yu Jesus áníhí bigha

bił díyadaagot'ee lèk'e. Áídá' Jesus gánádaabiłdo'niid, Shichagháshé, nnee hádaaldzilí zhá ya'ohíhí Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee daanliiní itah daaleehgo dázho bá nyee!
²⁵ Łí' bighán ha'i'áhí bená'kadé bigha'i'ányú ch'égháhgo bá nyeedá' nnee háldzilí Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee daanliiní itah hileehgo itisgo bá nyee. ²⁶ Bitsilke'yu dí daidezts'aqadá' dázho bił díyadaagodzaago gádaałtdi'ni, Áídá' hadín zhá has-dábi'dilteeh? ²⁷ Jesus daabineł'ígo gání, Nneehí'ái doo łayole' at'ée da, Bik'ehgo'ihí'nań zhá go'í: Bik'ehgo'ihí'nań zhá dawa łayile'hi at'ée.

²⁸ Peter gábiłni nkegonyaa, Nohwíyéé dawa bits'á' dahidiikaidá' níké' dahsiikai ni'. ²⁹ Jesus gádaabiłni, Da'anii gádaanohwiłdishni, dahadín bigowa, bik'isyú, bilahkíyú, bitaa, báq, bichagháshé, bi'aa, dagohí bini' shí shigha'ła'í yati' baa gozhónihí bigha yits'á dahnyaayúgo, ³⁰ Áń dí goldohí biyi' gowa, bik'isyú, bilahkíyú, báq, bichagháshé, ła'í bini' dałá'á gonenadín k'a'ánáhołago, biniigodilnehí bñii'né'go, baa det'aahi at'ée, ła'í łahgo nágodesdzaago ihí'naa doo ngonel'aq dahí yee hñaa doleel. ³¹ Áídá' łágo dantsé daanli n'í iké'yú doleel; ła'í iké'yú daanli n'í dantsé doleel.

³² Áídí' Jesus ádił higaalgo Jerúsalemyú wá'yú intín'eh ch'okaah lèk'e; áígee bił díyadaagot'ee; ła'í biké' hikaahí nédaaldzid lèk'e. Nakits'adahí k'ihzhi' yil nnanákaigo bich'i' ágonéhí baa bił nadaagolni'go nkenágodidzaa, ³³ Gánígo, Isaq, Jerúsalemyú dekai; ákú shí nnee k'ehgo Niyááhí, okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e be-goz'aaní ye'ik'eda'itłhí biłgo baa shi'dilteehdá' shidizideego shá ngot'áah doleel, áídí' doo Jews dannli dahí yaa daashiłteehgo, ³⁴ Shaa daadloh doo, hashída'itłsaas doo, shik'ídaadihizheeh doo, ła'í daashizilheeh doleel; áídí' taagi jji hileehgo naadishdáh.

³⁵ Áídí' James hik'e John biłgo, Zébedee biye'kehí, Jesus yaa n'áazhgo gáyilni, NohwiNant'a', nt'é níhókeedí nohwá łanle'. ³⁶ Hant'é nohwá áshle' haht'í' gá? biłni, Jesus. ³⁷ Gádaabiłni, Ízigo ánt'ee sínljige ła' nigan dihe'nazhineé dahsdaa doleelgo, ła'í ni'eshganzhineé dahsdaa doleelgo nohwá ngon'áah. ³⁸ Áídá' Jesus gádaabiłni Nt'é shíhóhkeedí doo bígonołsj da łaq: idee be'ishdłahí be'ohdłago bínołdzil née? Baptize be'áshí dilne' eí bee baptize ánohwi'dilne'go bínołdzil née? ³⁹ Bínldzil, daabiłni. Jesus gánabiłdo'niid, Idee be'ishdłahí da'anii be'ohdłaq doleel, baptize áshí dilne'í da'anii bee baptize ánohwi'dilne' doleel, ⁴⁰ Áídá' shigan dihe'nazhineé dagohí shi'eshganzhineé sodaa doleelí, doo shí nohwaa godesh'aah da; áí dahadín bá itłh'i'golzaahí zhá baa godet'aahi at'ée. ⁴¹ Áík'ehgo bitsilke'yu gonenanhi James hik'e John ádaanihi daidezts'aqadá' doo bił daabik'eh da nkegonyaa lèk'e. ⁴² Jesus bitsilke'yu ła'áyíłago gádaayilni, Doo Jews daanli dahí bánant'án daanliigo ha'níł isná ádaabiłsigo bá nadaant'aah; ła'í bitahyú nnee ízigo ádaat'eehí da'áníyú ádaat'ijgo ádaabiłsigo bí-daagonołsj. ⁴³ Áídá' nohwił nohwiłahyú doo ágagot'ee da doleel: áídá' dahadín nohwiłahyú ízigo ánsht'ee le' nzihí, áń nohwá áil'ij le': ⁴⁴ Nohwiłahyú dahadín nant'án nshłij le' nzihí, áń nohwá na'iziid le'. ⁴⁵ Shí, nnee k'ehgo Niyááhí nshłij ndi, doo hadín shich'onihí bigha niyáa da, áídá' nnee bich'oshñihí bigha niyáa, shi'ihí'na'í nnee łani bá nahishñihí bigha niyáa.

⁴⁶ Jéríko golzeeyú hikai: áídí' Jéríkodí' dahiskaigo bitsilke'yu nnee łágo biłgo náńłsáago nnee bińáá ágodini, Bartiméus holzéhi, Timéus biye'hí, intín bahyú sidaa, ídókeedgo. ⁴⁷ Jesus, Názarethdí' gólíni, higaalgo nnee bińáá ágodini ya'ikonziłd' nádidilghaazh nkegonyaaago gání, Jesus, David biYe' íłíni, shaa ch'onbáah. ⁴⁸ Nnee łágo, Godnch'áad, daabiłni: áídá' da'tiségo nanádidilghaazhgo gánado'niid, David biYe' íłíni, shaa ch'onbáah. ⁴⁹ Jesus ninyáago gání, Yushdé' daabiłdohni. Áík'ehgo nnee bińáá ágodiní yich'i' ánniido gádaabiłni, Nił gozhógo nádndáh: yushdé' niłni. ⁵⁰ Ícho ídáidilsoozdá' nádiłitahgo Jesus yich'i' nyáa. ⁵¹ Jesus gánabiłdo'niid, Nt'é ná áshle' hánt'ij gá? Nnee bińáá ágodiní gábiłni, SheBik'ehí, desh'ígo ánashidle'. ⁵² Jesus gábiłni, Ti'i, ni'odł'í nt'éeego ánániidlaa. Áík'ehgo dagoshch'i' bińáá nágosdliigo biké' dahiyaa.

11

¹ Áídí' Jesus bitsilke'yu bilgo Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Béthphage la'íi Béthany golzeezhí', dził Olives holzéhi si'aagee, áídí' bitsilke'yu naki oyil'a', ² Gáyilniigo, Ti'i, nohwádjhyú gotahyú doh'aash: dáha'ah'aashgee túlgayé zhaazhé dahast'õogo baa noh'aash, doo hwahá hadín yiká' dahndaahi da; áí k'e'oh'adgo kú nánohõõs. ³ Dahadín, Nt'é bighá k'e'oh'ad? nohwiñiiyúgo, gábilõõhiih, NohwiNant'a' hát'íigo áhiit'ij; áík'ehgo dagoshch'i' nohwaa gode'aahgo nádohõõs. ⁴ Áík'ehgo o'áázh, ákú túlgayé zhaazhé kih bitah na'iztínhií bahyú ch'íná'it'ihgee dahast'õogo yaa n'áázh, áídí' k'eda'yi'ad. ⁵ Áígee la' nadaaziiníi gádaabiñii, Nt'é bighá túlgayé k'e'oh'ad? ⁶ Jesus áníhií bee ágádaabiñii; áík'ehgo onádaist'e'. ⁷ Áídí' túlgayéhií Jesus yaa daizlõõzgo bidiyagéhií biká' dahdaiheznildá' Jesus túlgayéhií yiká' dahnezdaa. ⁸ Nnee láágo bidiyagé intínyú yídaagosteel lék'e; la'ihíi ch'il palm bits'ádaaz'aahíi nadaayihilgeeshgo intínyú yídaagosteel. ⁹ Nnee bádjh nálseeíi la'íi biké'dí' nálseeíi daadilwoshgo gádaañii, Hosánna: NohweBik'ehú bizhi' yee higaalíi ba'ihégosini at'éé: ¹⁰ David, bits'á'dí' hadaafinelt'aahíi, nant'aa n'íi k'ehgo nohweBik'ehú bizhi' bee kú ngowáhíi ba'ihégosí: da'tiséyú goz'aadí', Hosánna. ¹¹ Áídí' Jesus Jerúsalemyú nyáágo da'ch'okáah goz'aá yuné' oyáá: ákú dawahá daine'íidá' ilk'dá', o'i'áágo Béthanyú nakits'adáhií bilgo onákai.

¹² Iskaá hik'e Béthanydí' nákaahdá' Jesus shiná' silij; ¹³ Dańzaadí' ch'il fig bit'aá golíigo o'áágo yiltsáago yaa nyáá, nt'éhéta baa dahsné' nolí nzigo: áídá' yaa nyááda' doo nt'é baa dahsné' da laá, bit'aá zhá, figs doo hwahá daant'aá dagee goldohíi bighá. ¹⁴ Áík'ehgo Jesus gábilñii, Kodí' godezt'i'go doo hadín nits'á'dí' nest'a' náyódáá at'éé da. Áníhií bitsilke'yu daidezts'aá.

¹⁵ Áídí' Jerúsalemyú hikai: áígee da'ch'okáah goz'aá yuné' Jesus ha'ayáágo, baa nada'ñiihi la'íi nada'ñiihi ch'íinihiyood nkegonyaa, la'íi zhaali yiká' ilkáh ch'ínádaiñiihií naz'aaníi nanyihesgo'; hawúcho baa nadaahñiihií biká' dah'sdáhá ałdó' nanyihesgo'; ¹⁶ Áídí' doo hadín nt'éhéta da'ch'okáah goz'aaníi itñi'yú ch'ínáyiné' dago ngon'áá. ¹⁷ Áídí' bił ch'ídaago'aahgo Jesus gádaabiñii, Ya' díinko doo bek'e'eshchijj da née? Shikihíi nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íi dawa kih biyi' da'ch'okáahíi holzeego hojji doleeł, áídá' nohwihií daan'jhií bigowá' ádaagosolaa laá. ¹⁸ Begoz'aaníi ye'ik'eda'it'chíhi hik'e okáah yebik'ehi itisyú nadaandeehi díi ya'ikodaanzjídá' hagot'éégo daabiziltheehíi ch'éh yaa natsídaakees: áídá' bee yił ch'ígó'aahíi nnee dawa bił díyadaagot'eehíi bighá yédaaldzid lék'e. ¹⁹ Áídí' o'i'ááyú kih goznildí' onádzaa.

²⁰ T'ahbjyú ch'il fig o'áhi n'íi naach'okahgo bikeghadí' náhesgágo daayiltsáá lék'e. ²¹ Jesus áníi n'íi Peter yénalñiihgo gáyilñii, NohweBik'ehú, isáá, ch'il fig doo nant'aá at'éé da biññii n'íi náhesgá laá. ²² Jesus gádaabiñii, Bik'ehgo'ihí'nañ baa daahohfíigo daahohdláá. ²³ Da'anii gádaanohwildishñii, Dahadín díi dził bich'í' hadziigo, Yúwehégo dihi'nángo túnteel biyi' oni'dolné', yiñiiyúgo, la'íi bijíi biyi'dí' doo bił nagoki dago, áídá' áníhií begolne' yodlaayúgo, da'áníhií k'ehgo bá ádolñíi. ²⁴ Ái bighá gádaanohwildishñii, Dant'éhéta da'ohkáahgo daahohkeedíi nohwaa do'né'go daahohdláá, áík'ehgo nohwaa hi'né'hi at'éé. ²⁵ La'íi dahayú nasozjigo da'ohkáahgee dahadín nohwil dahgoz'aá lék'eyúgo baa nágodenoh'aah; áík'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahíi doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíi nohwaa nágode'aah ałdó'. ²⁶ Áídá' doo baa nádaagodeso'aá da lék'eyúgo, nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahíi ałdó' doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíi doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

²⁷ Áídí' Jerúsalemyú naanákaai: áígee da'ch'okáah goz'aá yuné' Jesus anádaatgo okáah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníi ye'ik'eda'it'chíhi la'íi Jews yánazini baa hikaigo, ²⁸ Gádaabiñii, Hadín bik'ehgo ánánt'ijj? Hadín naa godin'áágo ánt'ijj? ²⁹ Jesus gádaabiñii, Shíi ałdó' dała'ándi nanohwídishkid, shíi nadaagoñi'yúgo, shíi ałdó' hadín bik'ehgo ánásht'íi nohwił nagoshñi' doleeł. ³⁰ Ya' John baptize ádaagole'íi yaaká' dí'go née, dagohíi nnee bits'á'dí'go née? Shíi nadaagoñi'. ³¹ Ełl yádaatti'go gádaałdi'ñii, Yaaká'dí'go daan'ñiihyúgo, gánohwiñiih, Áídá' nt'é bighá doo daahohdláá da lán?

³² Áídá', Nnee bits'á'dí'go daan'niihyúgo nnee bédaahildzid, nnee dawa John da'anii Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi nlii n'ígo yídaagotsihíi bigha. ³³ Áík'ehgo Jesus gádaayihńii, Néé doo baa nadaagohiilńi' da. Jesus gánábiłdo'ńiid, Shíi' ałdó' hadínbik'ehgo ánásht'ijíi doo nohwił nagoshńi' da.

12

¹ Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íi bee bich'í' yádaalti' nkegonyaa. Ła' nnee dahts'aa k'eidnláadá' yinaayú ná'neznil, dahts'aa hahigeęs doleeęee yá ogoęeed, biká'dí' idést'iinií ágólaa, ła'íi bá yináadaadéz'ini yá ch'ígohet'aadá' ńzaadyú ni' goz'aayú óyáá. ² Da'nest'aagee ngonyáágo bána'iziidi bidahts'aa bá yináadaadéz'ini yich'í' oyił'a', binest'a' ła' bá náyíné'go. ³ Áídá' bił ndaazdeelgo nyída'eshtłizhdá' dádíłkoęhgo onádais'a'. ⁴ Áídí' bána'iziidíi ła'ihí onaayíł'a'; án bitsits'in yinída'desnih, ła'íi nch'ogo ánadaabil'jídá' án ałdó' onádais'a'. ⁵ Áídí' ła' onaayíł'a'; án daizes-híi; áídí' da'áik'ehgo łáągo odaihes'a', ła' nyída'eshtłizh, ła'ihíi nadaistseed. ⁶ Áídá' dala'a ná'godzii lęk'e, biye' bił nzhóni, án da'iké'yú oyił'a', Shiye' daidnłsı doleeł, ńiigo. ⁷ Áídá' bidahts'aa yináadaadéz'ini gádaahildi'ńii, Díi dahts'aa hentíinií bíyéé doleełií át'ée, yushdé', daazoldee, áik'ehgo bíyéé doleeł n'íi daanohwíyéé doleeł. ⁸ Áík'ehgo yił ndaazdeelgo daizes-híidá' dahts'aa hentíidí' ch'idaist'e'. ⁹ Áídá' dahts'aa hentíinií bíyééhíi hago ádaabile'sha'? Áń nádáhgo dahts'aa bá yináadaadéz'ii n'íi naitseedá' dahts'aa hentíinií ła'ihí yá ch'ínágohet'aah. ¹⁰ Díinko Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e' eshchiinií doo hwahá daahohshiih da née: Tsée kłh ádaagole'íi yó'odaisne'i n'íi, hagon'áágeee dantsé si'aaníi silji; ¹¹ Díi nohweBik'ehńi bik'ehgo ánágot'jii, ái daanéel'jigo nohwił díyadaagot'ee, ńiihíi daahohshíi née? ¹² Áídí' Jesus ha'adailt'e' hádaat'ji ndi nnee łáni yédaaldzid, ilch'ígót'aahgo na'goni'íi bíi ádaabiłniigo yídaagotsi lęk'ehíi bigha; áik'ehgo bits'á' okai.

¹³ Áídí' ła' Phárisees daanlíni, ła' Hérod yił daagot'ini biłgo Jesus bich'í' odaach'is'a', yałti'gee daabihiljizh, daabich'o'ńiigo. ¹⁴ Ái baa hikaigo gádaabiłńii, ilch'ígó'aahíi, da'anii áńniigo, nnee doo bėnıldzid dago yánłti'go bídaagonłzi; nnee doo ła' itisgo síńłti' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í'zhinéego goz'aaníi da'aniiigo baa ilch'ígón'aah. Ya' Caesar bich'í' tax nadaach'iniilgo begoz'aą née? Néé dah née? ¹⁵ Bich'í' nadaahii'ńiił née, née doo bich'í' nadaahii'ńiił da née? Áídá' daazhógo ádaaniigo Jesus yígółsiigo gádaabiłńii, Nt'é bigha yashti'íi bee daasholjizhgo ádaashiłdohńii? Zhaali ła', penny holzéhi, shaa noh'aahgo nesh'jii. ¹⁶ Áík'ehgo ła' baa daiz'aą. Jesus gádaabiłńii, Hadín be'ilzaa, hadín bizhi' biká' dahgoz'aą? Caesar bíyéhi ląą, daabiłńii. ¹⁷ Áík'ehgo Jesus gádaabiłńii, Caesar bíyééhíi Caesar baa daanohńiił, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bíyééhíi Bik'ehgo'ihí'nań baa daanohńiił. Áígeee nneehíi bił díyadaagot'ee lęk'e.

¹⁸ Áídí' ła' Sáducees daanlíni, nanezna' n'íi doo naadikáh da daanihi, Jesus yaa hikaigo nayídaadiłkidgo gádaanii, ¹⁹ ilch'ígó'aahíi, Moses gáníigo nohwá k'e'eshchij lęk'e. Ła' nnee bik'isn bi'aa yits'á' daztsaayúgo, bichagháshé doo ła' dayúgo, nneehíi bik'isn n'íi bi'aa yił nnádo'neelgo bik'isn n'íi chagháshé bá ágodolńiił, ńiigo. ²⁰ Łah nnee ilk'isn gosts'idi daanlii lęk'e, ái dantséhíi nnáago bichagháshé doo ła' dago daztsaą. ²¹ Bik'isn nakigeehíi yił nnaná'náago dananástsaą, bichagháshé doo ła' dago; taagígeehíi da'ágánánádaa. ²² Ilk'isyú gosts'idíi dawa nanezna', bichagháshé doo ła' dago. Dá'iké'yú iszánhíi ałdó' daztsaą. ²³ Áík'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee hadíi bi'aa doleeł? Ilk'isyú gosts'idihíi dawa yił nadaaznaadá'. ²⁴ Jesus gádaabiłńii, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií dagohíi Bik'ehgo'ihí'nań binawodíi doo bídaagonłsi dahíi bigha da'otsiih shi ya'? ²⁵ Naach'idikáhgee doo nnádaach'ilse' da, doo ndaagoch'ihiniilgo nnádaach'ilse' da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíinií k'ehgo daagoch'iljii. ²⁶ Áídá' ya' Moses binaltsoos biyi'dí' ániłhíi k'ehgo nanezna'íi naadikáhíi doo hwahá baa daahohshiih da née? Ch'il biyi'dí' Bik'ehgo'ihí'nań Moses gáyihńii, Shíi Abraham yokąahíi nshłji, Isaac, Jacob ałdó' yokąahíi nshłji. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nań doo nanezna'íi yokąahńi nlii da, daahinaahíi zhá: áígeee nohwíi dážhó da'otsiih.

²⁸ Begoz'aanii ye'ik'eda'ilchíhi dała'á nneehíí Jesus yil lahadaadit'áhgo yidezts'aqáda' Jesus goyáágo t'aazhí' yich'i' hadziigo yígołsıjıdá' nayıdıłkid gánııgo, Bik'ehgo'ihı'nań yegos'aanii hadıı itisgo at'ée? ²⁹ Jesus gábiłnıı, Dantsé begoz'aanii dıńko, Israel hat'i'ıı daanołlıni, ıdaayesółts'aq; Bik'ehgo'ihı'nań nohweBik'ehń Nant'an dała'á nlıj; ³⁰ Bik'ehgo'ihı'nań neBik'ehń nijıı dawa bee nił nzhqo le', niyi'siziinıı dawa bee, ninatse-keesıı ła'ıı ninawodıı dawa bee; áı dantségee begoz'aanii at'ée. ³¹ Nakıgeehıı ágánánát'ée, Nit'ahdı' gólıınıı nił nzhqo le', dani ıdıł njóóhıı k'ehgo. Dıı begoz'aanii bitisgo at'éełhıı doo ła' da. ³² K'e'ılchıihıı gábiłnıı, Bik'ehgo'ihı'nań dała'á nlıj, nııihıı da'anıı ánnıı, İlch'ıgó'aahıı, ba'ashhahıı doo ła' da, dabıı zhá: ³³ Áń kojıı dawa bee koł nzhqoqo, konatsekeesıı dawa bee, koyi'siziinıı ła'ıı konawodıı dawa bee, ła'ıı kot'ahdı' gólıınıı koł nzhqoqo, dakó ıdıł ch'ıjóóhıı k'ehgo, áı okaqahgo Bik'ehgo'ihı'nań bich'i' nch'ihıniıłfıı dawa didlıdıı, ła'ıı natseedıı Bik'ehgo'ihı'nań bich'i' nch'ihıniıłfıı dawa bitisgo at'ée. ³⁴ K'e'ılchıihıı góyáágo hadziigo Jesus yígołsıjıdá' gábiłnıı, Bik'ehgo'ihı'nań bilatt'áhgee daanliinıı k'azhá itah nleeh łaq. Áı bikedı'go nnee daaste'go doo hadıń nabınánłkid da.

³⁵ Jesus da'ch'okaqah goz'aq yune' ilch'ıgó'aahgo gánıı, Hagot'éégoshá' begoz'aanii ye'ik'eda'ilchíhi Christ David biye' nlıj, daanıı? ³⁶ David dabıı Holy Spirit yábiyılti'go gánıı, Bik'ehgo'ihı'nań sheBik'ehń gáyıłnııid, Shıgan dihe'nazhıneégo sındaa, ni'ına' ni'isna' ashle'go nıkełt'áahıı nıılzhı'. ³⁷ David dabıı sheBik'ehń biłnııgo bozhıı; hagog'éégoshá' biye' nlıj áıdá'? Áıgee nnee łaágo bił daagozhóqo daidezts'aq lek'e.

³⁸ Jesus ilch'ıgó'aahgee gánıı, Begoz'aanii ye'ik'eda'ilchíhi baa daagonohsaa, áı bidıyágé daanneezıhi daagolııgo nakaigo, ła'ıı na'hıniıh nadaagoz'aayú bich'i' ádaach'ıniigo bił daanzhóq, ³⁹ Jews ha'ánálséh nagoznıı yune' nnee yánazıni dahnádinbıhyú itah dahnánáztaqo, ła'ıı da'ıdaqee nnee ızisgo ádaat'eehıı dahnádinbıhyú itah dahnaháztaqo aldo' bił daanzhóq: ⁴⁰ Áı isdzáné itsaa daanlıni bigowá yits'á' nádaagohı'aa, ła'ıı daazhógo ádaanıigo ızaad gont'i'go da'okaqah: áı itisgo biniıgonłt'éeqo bándagodot'aal.

⁴¹ Jesus zhaali biyi' ohılkaadı bit'ahgee dahnezdaa, nnee áı biyi' yuyaa bizhaali odaayıılkaadgo yıne'ııgo: nnee łaágo hádaaldzilıı bizhaali doo alch'ıde odaayıılkaad da lek'e. ⁴² Áıdá' isdzán itsaa nlıni tét'ıyehı ákú nyáágo zhaali naki doo ılınihi da oyiłkaad, áı nakıgo zhaalıłche'é ılıı. ⁴³ Áık'ehgo Jesus bitsılke'ıı yıká ánnııdgo gádaayıłnıı, Da'anıı gádaanohwıłdışnıı, Áı itsaa tét'ıyehıı nnee dawa zhaali odaiheskaadı bitisgo zhaali oyiłkaad: ⁴⁴ Nnee hádaaldzilıı bizhaali dálahzhı' zhá odaiheskaad, áıdá' bıłhıı tét'ıyē ndi bizhaali da'ái zhá yee golıni n'ıı oyiłkaad.

13

¹ Áıdı' Jesus da'ch'okaqah goz'aqadı' ch'ınyáágo, bitsılke'ıı yıká dała'á gábiłnıı, İlch'ıgó'aahıı, dıńıı, tsée ntso łaq nłt'ehı, ła'ıı kıh ntso łaq gonłt'ehı goznıı! ² Jesus gábiłnıı, Ya' dıı kıh ızisgo ádaagoszaahıı hııı nēe? Dıı tsée ıłká' dahnagoznıııı doo ła' ıłká' dahnast'áq da doleeł, dawa nanehıłkaad doleeł. ³ Áıdı' da'ch'okaqah goz'aanii hanaayú dzıl Olives holzéhi biká'yú Jesus dahsdaago, Peter, James, John hik'e Andrew biłgo zhá nabıdaadıłkid, gádaanıigo, ⁴ Nohwıł nagołnı', da'os'ah ágonéhi? Dawa be'ágone'go hant'é bee bıgózı doleeł? ⁵ Jesus gádaabiłnıı godeyaa, ıdaa daagonohdzaa, nnee ła' ch'a'onohot'e' hela': ⁶ Nnee łaágo shızhı' yee daahıkáh doleeł, Shıı Christ nshıı, daanıigo; áı nnee łaágo ch'a'odaayıılkaad doleeł. ⁷ Nagonłkaadıı ba'ıkodaanohsı, ła'ıı nagonłkaadıı baa ch'ıniigo daadohts'agdá', doo nohwııı natsıdaahıłt' da le'; áı dawa begolne'hi at'ée ndihıı t'ah doo hwahá nnágodáh da. ⁸ Nnee ıltah at'éeqo hadaazt'ııı ilch'i' nanágonłkaad doleeł, ła'ıı nnee dala'á binant'a' daagolınihiı aldo' ilch'i' nanágonłkaad doleeł: da'adzaayú ni' nagoıı'naa doleeł; shıná' góyéhıı benagowaa doo, ła'ıı nyé'ı daats'ıdıts'ag doleeł: áı konııdaagonłt'éełhıı begodıgháh doleeł.

⁹ Áıdá' ıdaa daagonohdzaa: yánádaaltıhıı yaa nádaanohwide'aah doleeł; Jews ha'ánálséh nagoznıı yune'hanohwınáda'ıłtsas doleeł; ła'ıı nant'ančan hik'e ızisgo

nant'án daanliiníí daabináál shaa yádaalti'go biyahzhí' nadaasozijí doo. ¹⁰ Yati' baa gozhóni nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ntsé bił na'goni' ndi at'éé. ¹¹ Nohwaa yá'iti'yú bił desohkaigo yánádaaltihíí yaa daanohwidez'ąayúgo, doo hwahá hadaahdziih dadá' nt'ésha' dishñiih doo daanohsı da, la'íí doo nohwiini' ląą da le': áídá' daazhógo nohwaa hi'né'íí baa hadaahdziih, da'ái bik'ehenkéézgee: doo dánohwíí yádaalti' da, Holy Spirit nohwiláhyú yalti' doleeł. ¹² Nnee la' bik'isn zideeyú nyiiltéeh doleeł, la'íí nnee la' biye' ágáyidoliit; chągháshé bitaa, bąą biłgo yich'i' nanáda'idziidgo, ádaaniigo nabi'ditseed doleeł. ¹³ Shizhi' bee daanohwich'ozhííhíí bighą nnee dawa bił daanohch'q' doleeł; áídá' dahadín dąngont'i'zhí' dahildohíí hasdábí' dolteeł.

¹⁴ Áík'ehgo gołch'q'ohgo o'ní'ihíí, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi Daniel holzéhi yaa yalti' n'íí, doo bágoz'ąą dagee sizijigo daah'jídá', (dahadín áí yózhííhíí bił ígózı le',) hadíí Judéa golzeeyú daagolíníí dził naz'aaníí yich'i' okeeh doo. ¹⁵ Dahadín bikłh biká'yú dahsdaahíí gódah ch'ínádahgo bikłh yuńe' ha'awáh hela', nt'éhéta náidiiné'go. ¹⁶ La'íí dahadín k'edolzaahíí yiyi' na'iziidíí t'ąazhi' bidiyagé yaa nánódah hela'. ¹⁷ Áígee goldohíí daaltsaaníí la'íí isdzané mé' daabiłbe'íí bá góyée doleeł! ¹⁸ Haihíí biyi' ágónéh hela', daadohniigo da'ohkąąh. ¹⁹ Áígee goldohíí Bik'ehgo'ihí'nań dawahá áyíílaad' godezt'i'go díí jiižhi' goyéego nagowaahíí áí ga'at'éhi doo hwahá be'ágońe' da, áí doo be'ágánágo'néh at'éé da. ²⁰ Áígee goldohíí nohweBik'ehń doo dé'igodégo áyíílaa dayúgo, nnee doo la' hasdáváh at'éé da: áídá' nnee bitahasdlaahíí, dabíí yitahezlaahíí bighą áígee goldohíí dé'igodégo áyíílaa. ²¹ Áígee nnee la', Daadeh'jı, Christ kú nagmaa; dagohíí, Daadeh'jı, nlahyú nagmaa, nohwiłniiyúgo, doo daahohdłąą da: ²² Christ ádaadil'iiníí la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi ádaadil'iiníí hahikáh doleeł, áí godiyłhgo be'igóziníí ch'i'nah ádaile', la'íí ízigo ánda'ol'jıh doleeł, yídaanel'ąayúgo áí bee nnee bitahasdlaahíí ndi ch'a'odaiłkaad doleeł. ²³ Áík'ehgo ídaa daagonohdząą: ídaayesólts'ąą, iłk'idá' dabíntsé dawa baa nohwił nagosisni'.

²⁴ Áí benagowaadá', goyéego nagoyaahíí bikédí'go ya'ái diłhił doleeł, t'égona'áihíí doo bee got'jı da doleeł, ²⁵ Ts'ıts'q'osé yáadí' nanihidéh doleeł, la'íí yáazhi'go inawodíí nagohi'naa doleeł. ²⁶ Áígee shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shinawodíí bee, la'íí dązh'q' shits'ą'idindłáadgo yaak'os biyi'dí' náshdałgo daashidołtseeł. ²⁷ Áídá' shinadaal'a'á yaaká'dí' ohish'aa doleeł, bitahelááhíí díí'dí', ni'gosdzán nel'ąadı' yáá nel'ąazhi' íł íla'ádaile'. ²⁸ Ch'il fig holzéhi bits'ą'dí' nohwił ch'igót'aah; bits'ádaaz'aahíí dit'ódé daalehdí' bit'ąą daagoleehyúgo k'ad shíí nágodleełhgo bídaagonołsı: ²⁹ Da'áík'ehgo áí be'ádaagone'íí goldohgo daah'jídá', k'ad náshdaalzhi' alhánégo godziihgo bídaagonołsı: ³⁰ Da'anii gánohwiłdishñii, díí daatinolt'jıłíí doo nohwee ch'ígonáh da, díí ádaanohwiłdéniiidíí dawa begolzaago zhą. ³¹ Yáá hik'e ni'gosdzán biłgo bech'ígonáh doleeł; áídá' shiyati'íí doo bech'ígowáh da doleeł.

³² Hadíí bijjı shıhíí dagohíí da'kwíí bik'ehenkéézgo shıhíí ágone'íí nnee doo la' yígółsı da, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí la'íí biYe' ndi doo yídaagołsı da, shiTaa zhą yígółsı. ³³ Da'os'ah begonáh shıhíí doo bídaagonołsı dahíí bighą ídaa daagonohdząą, biká nádaadeht'jıh, la'íí da'ohkąąh. ³⁴ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee la' bigową yits'ą' dahiyaago łahyú óyááhíí k'ehgo ánsht'ee; án bánada'iziidíí bíyéé gólíiníí yebik'ehgo áyíílaa, dałá'á daantııgee binasdziid golııgo; la'íí dáádítłh yaasidaahíí nádét'jıhgo yąngon' áą. ³⁵ Áík'ehgo nádaadeht'jıh: bikłh golíiníí da'os'ah nadáh doleełíí doo bídaagonołsı da, o'í'ąągo shı, t'é'ís ahgo, tazhik'áne ádaaniigo, dagohíí t'ahbj shı nadáh doleeł: ³⁶ Doo nádaadeht'jıh dayúgo dahıko nádałgo da'olthoshgo nohwiká niigháh. ³⁷ Ádaanohwiłdishñiihíí da'ái nnee dawa ádaabiłdishñii, Nádaadeht'jıh.

14

¹ Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'goniihgo da'idaązhi', la'íí bán benilzoolé da'ádıhgo bán alzaahi daadaązhi' naki yiłkaah godziih: okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi biłgo hagot'éégo dánant'ı'eego Jesus daayiltsoodgo daayizıltheego yee

ndaagoshchijj lèk'e. ² Áídá', Doo da'idaaahíí bijijj daahiiltsood da, nnee dánko bá-daagochijjigo godnch'aad doleełhi at'éehíí bigha, daanii.

³ Béthanyú Simon, lóód doo ínádih dahi leprosy holzéhi yaa naghaa n'íí, bigowa yune' Jesus iyaago sidaadá', isdzán ła', ch'il bik'ah spikenard holzéhi lán ílni, tús alabáster bee alzaahi besi'áni ha'áyí'áágo baa nyáá; áídí' tús bidá'gee yists'ilgo ik'ahíí Jesus bitsits'in yiká' yaa yiziid lèk'e. ⁴ Áígee ła' doo bił dábik'eh dago gádaaíłdi'nii, Nt'é bigha ik'ahíí da'íłíí yishchijj? ⁵ Ik'ahíí taadn gonenadín zhaali, penny holzéhi, bitisyú izlįigo nahaznii lánshj n'íí zhaalihíí tédaat'iyéhií bitahi'niih le'at'éhi, daanii. Áík'ehgo isdzánhíí yída'iltah lèk'e. ⁶ Áídá' Jesus gáníí, Doo nt'é daabiłdohńii da; hant'é bigha nadaanołt'og? Nłt'éégo áshíłaa. ⁷ Tédaat'iyéhií dabik'ehn nohwitahyú nadaakai, áí hádaaht'įge nłt'éégo ádaał'įi doleeł: áídá' shihíí doo dahazhı' nohwitahyú nashaa da doleeł. ⁸ Yínel'aaahíí ałł łayiiłaa: doo hwahá łeeh shi'dilteeh dadá' ik'ahíí shits'ı yiká' yaa yiziid. ⁹ Da'anii gádaanołdışhńii, Ni'gosdzán dągoz'aą nt'éégo dahayú yati' baa gozhóni bee na'goni'gee, díí isdzán adzaahíí baa na'goni' doleeł, bee bíná'godinłhgo.

¹⁰ Áídí' Judas Iscáriot, nakits'adahíí itah nłni, okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi yaa nyáá, Jesus ch'ıyı'aah doleełgo. ¹¹ Áí daidezts'aądá' bił daagozhóq lèk'e, áík'ehgo Judas zhaali yaa daayiné'go yándaagoz'aą. Áídí' hagot'éégo Jesus ch'ıyı'aahíí yiká díz'įi.

¹² Bán benilzoolé da'ádihgo bán alzaahi daadaaníí, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'goniihgee dibelįj zhaazhé zesdįđá', bitsilke'yu Jesus gádaayılńii, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinłhgo da'idaaníí hayú ná ilch'į'daagohiidle'? ¹³ Áídí' bitsilke'yu naki oyl'a', gáyılńiigo, Tı'ı, kįh goznilyú doh'aash, áígee nnee ła' tús tú beyo'áti nohwaa hińáh doleeł: án biké'doh'aash. ¹⁴ Dahayú ha'ayaáyú, nnee bigowa golíńnií gábiłdohńiih, lch'ígó'aahíí gánińii, Gosta' nakaahíí hayú bágoz'aą, ákóne' bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godinłhgo shitsilke'yu bił da'ishaa doleeł? ¹⁵ Áík'ehgo ik'ehyú dahnágost'aą yune', ilk'idá' dawa sińili, nohwiba' goz'aayú bił nkáh doleeł: ákóne' nohwá ilch'į'gołe'. ¹⁶ Áídí' bitsilke'yu dahizh'aazhgo kįh goznilyú ó'áázh, ákú Jesus da'adaabińii n'íí k'ehgo yaa n'áázh: áígee bitis hagowáh n'íí bee bíná'godinłhgo da'idaaníí ilch'į'daizłaa. ¹⁷ Áídí' o'ı'áayú Jesus nakits'adahíí yil hikai. ¹⁸ Áígee da'iyaaago naháztaądá' Jesus gáníí, Da'anii gánohwiłdışhńii, Nohwıı ła' ch'ıshinoh'aah doleeł, hadín bił dała' ishaaníí. ¹⁹ Áík'ehgo doo bił daagozhóq dago dała'á daantįigo, Ya' shıı née? daabińii nkegonyaa. ²⁰ Jesus gádaabińii, Nakits'adah daanołhıınıí dała'á, hadíı its'aa biyi'zhı' dała' bił éedisht'áhi. ²¹ Shıı, nnee k'ehgo Niyááhıí, dá shaa k'e'eshchiınıí shee godolńiił: áídá' nnee ch'ısh'aahıí bá góyée doleeł! Áı nneehıí doo bi'deshchijj dayúgo bá nłt'éé doleeł ni'.

²² Da'iyaaago Jesus bán náidn'aągo ya'ihenzigo oskaądá' ilk'ıdaizné'go bitsilke'yu yitaizniih, Nkóh, daohsaą: díı shits'ı át'éé, niigo. ²³ Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkaą, áı ya'ihenzigo oskaądá' iltah daizkaągo dawa daayodłaa. ²⁴ Jesus gádaabińii, Díńko shidił nnee ląágo bá idijoołıı bee áníıdego Bik'ehgo'ihı'nań hik'e nnee biłgo ląngont'aahi at'éé. ²⁵ Da'aniiigo gádaanołdışhńii, Kodı' godezt'ı'go dahts'aa bitoohıı doo naanášdláą da, dahadıı bijijj Bik'ehgo'ihı'nań bilatt'áhgee goz'aayú áníıdehi naadishdląłgo zhá.

²⁶ Áídí' sį ła' hadaidez'aądá', dził Olives holzéhi si'aayú okai. ²⁷ Áígee Jesus gádaabińii, Tł'é'go áshi'dilne'hıı bigha daanołhwiha t'aazhı' ádaahne': díı baa k'e'eshchiınıí k'ehgo, Dibelįj Nanyoodıı binı'dishńih, áík'ehgo dibelįjhiı da'adzaayú nkenelt'ee doleeł. ²⁸ Áídá' dasiitsáądı' naadisdaago Gálileeyú nohwádih disháh doleeł. ²⁹ Peter gábińii, Nnee dawa nits'a' t'aazhı' ánadaasdzaa ndi, shıı doo ágáoshne' at'éé da. ³⁰ Jesus gánabiłdo'niid, Da'aniiigo gániłdışhńii, Tł'é'go tazhik'áne doo hwahá nakidn ániih dadá' taadn, Áń doo bígonsį da, shıłdinnııł. ³¹ Áídá' Peter nawode gábińii, Dała' nił dastsaał ndi, Áń doo bígonsį da, doo niłdoshńiih at'éé da. Ła'ihıı bitsilke'yu dawa da'áık'ehgo ádaannıid. ³² Áídí' Gethsémane golzéhi goz'aayú hikaidá' Jesus bitsilke'yu gádaayılńii, Dádzaą nahısóotaą, oshkaąhyú déyááda'. ³³ Áídí' Peter, James, ła'ıı John yil okai, áígee

Jesus dázhó doo bił gozhóq dago bijíi n̄iih nkegonyaa lək'e. ³⁴ Áík'ehgo gádaabiñii, Shiyi'siziiníi dázhó doo bił gozhóq da, dák'azhą dastsaañi ga'at'ée; dádząq nahísootąqo daadeh'íi. ³⁵ Áídí' da'anahyú óyááyú ni'zhi' adzaadá' okąq, gáníigo, Bigonedzaayúgo, díi shich'i' begodigháñi shits'ą'zhi' begodogaal. ³⁶ Gánádi'nii, Ábba, shiTaa, doo nt'é ná nyee da; díi hishdlaą doleelíi shits'ą'zhi' ánle': áidá' shíi doo beshik'eh da, ni zhą benik'eh. ³⁷ Áídí' bitsilke'yu dá'ilhoshgo yaa nadzaa, áík'ehgo Peter gáyihñii, Simon, ilhosh née? Dała'á łedihikeezzi' ndisha' doo dín'ii le'ągot'ee da née? ³⁸ Daadeh'íigo da'ohkaąq, nanohwída'dintaah bídaanołdzil doleelíi bighą. Nohwiyi'siziiníi da'anii hat'íi ndi nohwits'ihíi doo nłdzil da. ³⁹ Áídí' onaanádzaayú da'ágánádi'niiigo naa'okąq. ⁴⁰ Áídí' bitsilke'yu da'ilhoshgo yaa nánádzáa, (dážhó bił daanzigo,) áígee hant'é daanih shihíi doo yídaagołsi da lək'e. ⁴¹ Taadngee baa naanádzáago gádaabiñii, Akú da'olhoshgo hanádaahsoł gádnii: shí k'adí, shíi, n̄nee k'ehgo Niyááhíi, n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi bilák'e shi'dilteehgo ch'ishi'det'ąqñi ilk'idá' biká' ngonyáa. ⁴² Nádohkáh, hiikaah le': ch'ishi'aahíi kodí' higaal.

⁴³ Dagoshch'i' Jesus t'ah yałti'dá', Judas, nakits'adahíi bił itah nlíni, n̄nee ląągo bésh be'idiltłishé łá'ii tsi be'idiltłishé dahdaayiníigo okąq yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi, łá'ii Jews yánazini daabides'a'ii yił náłsąq. ⁴⁴ Ch'íb'aah doleelíi ilk'idá' bebígózi doleelíi yengon'ąq lək'e, gáníigo, Hadín hist'sosí án doleel; daaholtsoodgo binádaadeh'íigo bił dohkáh. ⁴⁵ Áík'ehgo Judas ákú nýáago dagoshch'i' Jesus yich'i' daheswodgo, łch'ígó'aahíi, łch'ígó'aahíi, yiłniigo yizts'os.

⁴⁶ Áídí' Jesus yił ndaazdeelgo daayiltsood. ⁴⁷ Áidá' bit'ahgee naziiníi dała'á bibéshbe'idiltłishé hayidziigo okąq yebik'ehi da'tiséyú sitini binal'a'áhi yontłizhgo bijaa naidnłgizh lək'e. ⁴⁸ Áidí' Jesus n̄nee baa nánłsąqñi gádaayinñii, Ya' bésh be'idiltłishé łá'ii tsi be'idiltłishé dahdaanoñniigo daasholtsoodgo nánłsąq née, in'ijhií daach'iltsoodhi k'ehgo? ⁴⁹ Dawa jii la' da'ch'okąq goz'ąq yune' nohwil ch'idaagonsh'aahgo nohwitah nashaa ni' ndi doo hak'i daasholtsood da ni': áidá' Bik'ehgo'ihinañ biyati' bek'e'eshchiiníi begolne' doleelíi bighą ánągot'ijł. ⁵⁰ Áígee bitsilke'yu dawa bits'ą'zhi' ádaaszaago bits'ą' ilhadeskai. ⁵¹ N̄nee ániid nagháhihi nak'ą'ligaihi zhą binasti'go Jesus yiké' itah higaal lək'e; án n̄nee ániid nakaiyéhi bił ndaazdeel: ⁵² Áidá' nak'ą' binasti' n'ii yiyi' halwodgo dáłchiigo ch'a'olwod.

⁵³ N̄nee Jesus daabitsoodíi okąq yebik'ehi da'tiséyú sitini yaa yił hikai: áígee okąq yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazini, hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi biłgo łła'adzaa lək'e. ⁵⁴ Peter da'anahgo biké'dí' higaal, áidí' okąq yebik'ehi da'tiséyú sitini bikih binaa lé'dit'ijih yune' ha'yáa: áígee kọ' diltłi'zhi' aasiníi yił nahátąq, nániildziigo. ⁵⁵ Okąq yebik'ehi itisyú nadaandeehi łá'ii yánadaaltihi dawa Jesus zidee hádaat'igo, yaa dahgosi'aahíi yiká daadéz'ii ndi doo ła' da lək'e. ⁵⁶ Łááni daazhógo ádaaniigo baa dahgo'aahgo baa yádaalti' ndi doo ła' łełt'ee da. ⁵⁷ Áígee n̄nee ła' daahizi'go léda'ilchoogo baa yádaalti', gádaaniigo, ⁵⁸ Án gáníigo daadihiits'ag ni', Díi kih biyi' da'ch'okąqñi n̄nee áyíłlaahíi taanągoshnił, áidí' taagi jii hileehgo łá'ihíi n̄nee doo áyíłlaa dahíi ánągoshle', niigo. ⁵⁹ Gádaanii ndi doo łełt'eego ádaanii da. ⁶⁰ Áidí' okąq yebik'ehi da'tiséyú sitini da'itni'gee hizi'go Jesus nayidilkidgo gáníi, Ya' nihíi doo nt'é n̄niigo hadziih da née? Díi naa dahgo'aahgo naa yádaalti'ii hago'at'ée? ⁶¹ Áidá' Jesus doo nt'é nii dago doo t'ązhi' hanádzii da. Okąq yebik'ehi da'tiséyú sitini nabínadiłkidgo, Ya' ni Christ, Bik'ehgo'ihinañ Dilzini biYe' nłji' née? biñii. ⁶² Jesus, Ha'oh, án nshłji, nii: shíi n̄nee k'ehgo Niyááhíi, Bik'ehgo'ihinañ da'tiséyú binawod golni bigan dihe'nazhinéego dahsídaągo yaaká'dí' yaak'os shil honahgo daashidołtséel. ⁶³ Áík'ehgo okąq yebik'ehi da'tiséyú sitini bidiyagé idánayihesdzíłzdá' gáníi, Nt'é bighą n̄nee łá'i baa nanaagolni' doleel? ⁶⁴ Bik'ehgo'ihinañ nchọ'go yaa yałti'ii daadisots'ąq: hago't'éego baa natsídaahkees? Dawa gádaanii, Zideego bąngonot'aah. ⁶⁵ Áidí' łá' bik'idaadihizheeh nkegonyaa, łá'ii binii yináda'isti'dá' nádaints'i, Bik'ehgo'ihinañ binkáayú yánłti'yúgo,

hadín náninlts'j shj'íí nohwił nagol'ni', daabiñniigo; ła'íí aasiñilíí bitl'adaayika' lək'e.

⁶⁶ Peter yúyahyú kih biṇaa lədn'aahíí biyi' yuñe' sidaadá' isdzán, okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidi, baa nyáá: ⁶⁷ Án Peter kọ'zhj' nániłdziilgo yo'jídá', Ni la' ałdó' Jesus, Nazaréne nlíni, bił na'aash ni', biñni. ⁶⁸ Áídá', Dah, hant'é nñiigo áññihíí doo bígonsj da, nñi. Áídí' kih bahgee ch'ínágoohen'ąáyú ch'ínyáá; áígee tazhik'áne áññiid lək'e. ⁶⁹ Áígee isdzán na'iziidi naabiłtsąą, áík'ehgo áígee naziiníí gáyilñii, Díí nñeehíí áí itah nłj. ⁷⁰ Áídá', Dah, naado'nñiid. Dət'ihék'e áígee naziiníí Peter gánadaayilđo'nñiid, Da'anii ni áí itah nłj: Gálileedí' gonljj, áí yadaalti'híí k'ehgo yánłti'. ⁷¹ Áídá' Peter bitl'a dahdidilñiihgo hashkeego nchọ'go yalti' nkegonyaa gánłigo, Nñee baa yadaalti'íí doo bígonsj da. ⁷² Nt'éégo tazhik'áne ánádo'nñiid nakidngee. Peter Jesus gábiññiid n'íí yénalñiih, Tazhik'áne doo hwahá nakidn áññih dadá' taadngee, Án doo bígonsj da, shiłdinnłł. Áí yaa natsekeesgo hichag lək'e.

15

¹ Hayilkááyú okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíłi, ła'íí yánadaaltihi dawa biłgo ıla'adzaago Jesus yaa ndaagoshchj, áídí' fıdaist'łqodá' dahdainłqozgo Pílate yaa daidez'ąą. ² Áígee Pílate Jesus nayidilkid, Ya' ni Jews ízisgo biNant'a' i nłj née? Da'áígee áññii, biñni, Jesus. ³ Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí doo ałch'ídéyú baa dahgoz'ąą da; ndi doo nt'é nñi da lək'e. ⁴⁻⁵ Áík'ehgo Pílate nabínadilkid, Nihíí doo nt'é shiññii da née? Doo ałch'ídéyú naa dahgost'ąą da laą akoh. ⁶ Bitis hagowáh n'íí bee bíná'godinłhgo da'idaągee ha'áshijeedíí dałá'á, hadíí nñee hádaat'iiníí, Pílate bá ch'ínáyilteeh lək'e. ⁷ Áígee nñee, Barábbas holzéhi, ha'ásitj lək'e; án nñee nant'án agohet'aa nkegonyaago nada'iltseedihi yil ha'áshijeed. ⁸ Áík'ehgo nñee Pílate yaa náñłsąągo daadilwoshgo gádaayilñii, Da'ánal'jñhíí k'ehgo nohwá áłłéh. ⁹ Ya' Jews ízisgo biNant'a' nohwá ch'ínánshteehgo hádaah'j née? biñni, Pílate. ¹⁰ Pílate yígólj, nñee dawa Jesus bił daanzhọqhií bighą okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí Jesus yik'edaanniihgo baa daabidez'ąą. ¹¹ Áídá' okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi nñee ląągo ıla'adzaahíí biini' yá ádaagozlaa, gádaayilñiiigo, Barábbas nohwá ch'ínánłteeh, daadohñii. ¹² Áík'ehgo Pílate gánadaabiłdo'nñiid, Jews ízisgo biNant'a', daadohñiiigo daahohshíhishą hago laą nohwá áshłéh áídá'? ¹³ Áídá' nnádaadidilghaazhgo, Tsj'ilna'áhi bíhołkałgo zodée, daañii. ¹⁴ Nt'é bighą, hant'é bee nchọ'go adzaago? nñi, Pílate. Áídá' da'tiségo nanádaadidilghaazhgo, Tsj'ilna'áhi bíhołkałgo zodée, daañii.

¹⁵ Áík'ehgo Pílate nñeehíí yil daagoyilshọq hát'jigo Barábbas bich'j' ch'ínáinłtj, áídá' Jesus habi'oltsaazdá' tsj'ilna'áhi bíhołkałgo zideego nñeehíí yaa daidez'ąą. ¹⁶ Áídí' siláada yáná'itih goz'ąą yuñe', Pretórium holzéhi, Jesus odaizt'e'; áígee siláada dawa baa ıla'adaizlaa. ¹⁷ Áídí' diyágé lichíigo dot'izhi Jesus yá ádaagozlaadá' hosh diwozhi nánihezwozgo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'e daidez'ąą. ¹⁸ Áídí' daidnłsigo ádaadil'jigo, Gozhọq, Jews ízisgo biNant'a' nlíni, daabiñniigo yaa daadilwosh nkegonyaa lək'e. ¹⁹ Áídí' tsj' bee bitsits'inyú nádainłtłsh, áídí' bik'ídaadihizheeh, áídí' biyahzhj' nádaahilzhishgo daayokąąh nádaadi'nñihé lək'e. ²⁰ Aął baa daadłhdá' diyágé fichiigo dot'izh n'íí yaa daidnłtsoozdá' dabíí bidiyágé yá ánádaagosdlaa, áídí' tsj'ilna'áhi yiká' daizilheeyú bił nádezaą. ²¹ Nñee ła', Simon holzéhi, Alexánder hik'e Rúfus bitaahi, Cyréne golzeedí' gólíni, k'edolzaadí' nádaalgo, siláada tsj'ilna'áhi yogheelgo ádaabizlaa. ²² Áík'ehgo Gólgotha golzeeyú bił nánząą; áí golzeego itsits'in si'áni golzeego ágolzee. ²³ Áígee wine, jeeh nch'íi, myrrh holzéhi, bił nadesdziidgo Jesus yaa daizkąą; áídá' doo yodłą da. ²⁴ Áígee tsj'ilna'áhi yídaabiskałdá' bidiyágé ilta'isñiiigo yighą da'diljł lək'e, hadíí gonesnaahíí bíyéé hileehgo. ²⁵ Ngost'ái bik'ehenkéézgee tsj'ilna'áhi yídaabiskał lək'e. ²⁶ Nt'é baa dahgost'aaníí ádaagozlaago díinko bik'ehgee dahgoz'ąą, JEWS ÍZISGO BINANT'A' NLÍNI, golzeego k'e'eshchj. ²⁷ Áígee nñee da'in'jñhíí naki ałdó' Jesus ba'ashhadí' tsj'ilna'áhi bidaahaskał, ła' dihe'nazhñéégo, ła'íí be'eshganzhñéégo.

²⁸ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e' eshchiiníí, Begoz'aaníí doo yíkísk'eh ádaat'ee dahíí bił da'ch'otlag lèk'e, n̄ii n'íí begolzaa. ²⁹ Bahyú ch'íhikáhíí bitsits'in daidiltasgo yati' yee daabokáalgo gádaanii, Háháí', biyi' da'ch'okaqahíí taagoshniłgo taagi j̄ii hileehgo ánágoshdle', n̄nii ni', ³⁰ Halaa, dání hasdá'ídnlteehego tsj'itna'áhi biká'dí' gódah ch'innáh. ³¹ Okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'itłchíhi biłgo Jesus yaa daadloh, gádaalíđi'n̄iigo, N̄nee la'íí hasdáyihiñiit; áídá' bíhíí doo hasdá'ídlteehe da. ³² Christ, Israel hat'i'íí ízisgo biNant'a' n̄liiníí, halaa tsj'itna'áhi yiká'dí' naadowáh, áík'ehgo daahihiłtsaago zhá daahohiidlaqah. Áídí' bit'ahyú tsj'itna'áhi bił bídaach'iskałí yati' yee daabokaał lèk'e. ³³ Isk'áhnyáadí' taagi nehenkéézzhí' ni' biká' dahot'éhé godilhił gozłij lèk'e. ³⁴ Taagi nehenkéézgo Jesus nádidilghaazhgo gáníí, Éloi, Éloi, láma sabákthani? áí, Bik'ehgohinshnaahíí, Bik'ehgohinshnaahíí, nt'é laq bigha shits'á'zhí' ándzaa? golzeego ágolzee. ³⁵ Ła' áígee nadaaziiníí daabidits'ago, Isaa, Elías yich'í' an̄ii, daanii. ³⁶ Ła' nádilwodgo tú daabits'osíí vinegar yiyi' naiz'aa, áídí' tsj' yaa dahyiz'aaqo Jesus bizé'zhí' dahyída'ntsiih, gáníigo, Ntséń't'ah; bídaagonolziyh, Elías baa higháhgo nanábidilteehe shj. ³⁷ Áídí' Jesus nádidilghaazhgo oyol. ³⁸ Áígee k̄ih biyi' da'ch'okaqahíí biyi' yune' daadintsoozíí bighá'dí' hayaago itłch'idláád lèk'e.

³⁹ Siláada dał'a gonenadín binant'a'íí Jesus bich'í'go siziiníí Jesus nádidilghaazhdá' oyolgo yígolsj̄idá' gáníí, Díí n̄neehíí da'an̄ii Bik'ehgo'ihí'nań biYe' n̄líni laq. ⁴⁰ Isdzané anahdí' nazj̄i daabineł'íigo, Mary Mágdalene, Mary, James iké'yú nagháhi hik'e Joseš baqahíí, la'íí Salóme biłgo, itah nazj̄i lèk'e. ⁴¹ Áí Jesus Gálileeyú naghada' biké' anakah lèk'e, bich'odaaniigo; la'íí isdzané Jerúsalemyú bił hikaihił ałdó' ląágo itah nadaazj̄i.

⁴² K'ad o'iahyú itłch'í'golne'íí bijj̄i, áí iskaq hik'e Jews daagodn̄siníí bijj̄i doleelhił bigha. ⁴³ N̄nee Joseph holzéhi, Arimathéa golzeeyú gólíni, doo biini' hah dago Pílate yich'í' oyaa, Jesus bits'íhíí yíyókeedgo; án n̄nee godn̄sini, yánadaalhił itah n̄líni, Bik'ehgo'ihí'nań nant'aa doleelíí yibad sidáhi. ⁴⁴ Pílate, Jesus daztsaa shj dasha't'ée nzjgo, siláada binant'a' yiká' ann̄iidgo nayidíłkid, Itł'idá' daztsaa née? yitniigo.

⁴⁵ Áík'ehgo siláada binant'a', Ha'oh, daztsaa, biłn̄niiddá' Pílate Jesus bits'íhíí Joseph yaa yiden'áq. ⁴⁶ Áík'ehgo Joseph nak'á'ligaihi nł't'éhi nayihesni, áídí' Jesus bits'íhíí tsj'itna'áhi yiká'dí' nanáidn̄tj̄igo nak'á'ligaihi yik'íyidesdiz, áídí' tsébi'i'áńgo ágolzaa yune' nyintłtj̄idá' tséé yidaidenłhiz lèk'e. ⁴⁷ Mary Mágdalene hik'e Joseš baq biłgo hayú n̄iltiiníí daayo'íí ni'.

16

¹ Jews daagodn̄siníí bijj̄i aqłdá' Mary Mágdalene, Mary, James baqahíí, Salóme biłgo, ik'ah hikagolchinihíí nadaahesni ni', Jesus bits'í yee yídizhish doleelgo. ² Áík'ehgo dážhó t'ahbj̄ godilziníí bijj̄i ya'ái hagaaldá' tsébi'i'áńyú hikai. ³ Áígee, Hadířshq' tséé daadin'áqahíí nohwá yó'idołhis? daalíđi'n̄ii. ⁴ Áídí' hadag daadéz'j̄igo tséé n'íí yó'olyizgo daayiltsaa; tséé dážhó nchaago. ⁵ Tsébi'i'áń yune' ha'ákaidá' n̄nee áni nagháhihi, bi'íí n̄neezi ligaihi dihe'nazhinéego sidaago daayiltsaa; áík'ehgo tsídaadolyiz lèk'e. ⁶ Áídá' n̄neehíí gádaabiłn̄ii, Tsídaadołtheez hela': Jesus, Názařhdí' gólíni, tsj'itna'áhi bíheskał n'íí biká' hadaanohtaago bígonsj̄: án naadiidzaa ni'; doo hak'i da: n̄iltj̄i n'íígee daadeh'íí. ⁷ Tí'i dohkáh, bitsilke'yú, Peter biłgo, Jesus Gálileeyú nohwáđih deyaa, biłdohñi: ákú daabidołtséel, da'ánohwiłn̄iihíí k'ehgo. ⁸ Áídí' tsébi'i'áńdí' dahate ch'ínákaidá' nádñkj̄; daiditłđ la'íí bił díyadaagot'ee daasilj̄i: nédaıldzidgo doo hadín nt'é daayiln̄ii da lèk'e.

⁹ Godilziníí bijj̄i t'ahbj̄ Jesus daztsaadí' naadiidzaadá' Mary Mágdalene dantsé yich'í' hit'j̄igo ádelzaa, áí isdzánhíí biyi'dí' ch'iidn̄ gots'idi haniyóod n'íí. ¹⁰ Áń n̄nee Jesus yil nakai n'íí doo bił daagozhóq dago chaal naháztaayú yaa nyáago yil nagosni'. ¹¹ Áídá' Jesus náhi'na'go isdzán bo'j̄igo ya'ikodaanzj̄i ndi doo daayodlaq da lèk'e.

¹² Áí bikédí'go Jesus yil nakai n'íí naki itínk'ehyú hi'aashgo bich'í' lahgo hit'j̄igo ádelzaa. ¹³ Áídí' onát'aazhgo la'ihíí yil nadaagosni' ndi doo daabodlaq da lèk'e.

¹⁴ Áí bikédí'go bitsilke'yú łats'ádaahíí da'iyaaqo naháztąągo Jesus bich'í' hit'įįgo ádelzaa, áígee doo da'odłąą dago bijíí daant'í'izíí bighą bich'í' yádaalti', daztsąądí' naadiidzaahíí bikédí'go ła' daabo'įįhíí doo daayodłąą dahíí bighą. ¹⁵ Áídí' gábińńii, Ni'gosdzán dągoz'ąą nt'éęgo yati' baa gozhóni nńee dawa baa bił nadaagońńi' le'. ¹⁶ Dahadín odłąądí' baptize ábi'delzaahíí hasdádolteeł; áídá' dahadín doo odłąą dahíí dahazhí' biniigonł't'éęgo bá ngodot'aał. ¹⁷ Áídí' díńko godiyįhgo ánągot'įįhíí da'odlaaníí ádaadolił; shizhi' bee ch'iidn hadaanyood doleeł; ła'íí yati' łałhgo at'éęgo yee yádaalti' doleeł; ¹⁸ Ch'osh bik'asda' golíni nádaihińńił doleeł; dant'éhéta kozińheehíí daidłąą ndi doo hago ádaabile' da doleeł; ła'íí daannńiíhíí yiká' ndaadilńńiigo nádaadziih doleeł.

¹⁹ Áík'ehgo Jesus ąął bich'í' yádaalti'dá' yaaká'yú onábi'doltíí, áígee Bik'ehgo'ihí'ńńań bigan dihe'nazhin'éęgo dahnezdaa. ²⁰ Áídí' dahiskaigo dahot'éhé yati' baa gozhóni yaa nadaagońńi' lęk'e, beBik'ehń yil nńįįgo nada'iziidgo, godiyįhgo ánągot'įįhíí bee biyati' da'anii at'éhi ch'í'ńńah áile'go. Doleełgo at'éé.

THE GOSPEL ACCORDING TO LUKE

¹ Nnee láágo nohwitahyú hago ánágot'ííhíí daliké'go yek'eda'ishchjigo, ² Nnee da'ítsé godezt'i'gé' bináál ánágot'ííhíí, Jesus biyati' yaa nadaagolní'íí nohwit nadaagosní'híí k'ehgo yek'eda'ishchjii; ³ Áík'ehgo Theóphilus, ízisgo ánt'éhi, shíí áldó' da'ítsé godezt'i'gé' hago ánágot'ííhíí bígosíłsıjıdgo daliké' ánágot'ííhíí bee nich'i' k'e'eshchjii hasht'ıı, ⁴ Hago ánágot'ííhíí nił na'gosni' n'ıı da'aniigo bígonłsıjıhíí bigha nich'i' bek'e'eshchii.

⁵ Hérod Judéa yánant'aaná' nnee, Zakarías holzéhi, okaqah yedaabik'ehi Abía hat'i'ıı itah nlij lé'e: án bi'aad, Elísabeth holzéhi, Aaron hat'i'i nlij. ⁶ Zakarías la'ıı bi'aad bilgo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dánłt'éégo ádaat'ee, Bik'ehgo'ihí'nań ngon'aání la'ıı biyati'ıı nzhoggo yikísk'eh hi'ash lé'e. ⁷ Bichagháshé doo hwaa da, Elísabeth doo íłchiih dahıı bigha; saan la'ıı hastiin daasilıı'. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee Zakarías okaqah yebik'ehgo baa gonyáána', ⁹ Nnee okaqah yedaabik'ehi dahgos'aaní k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaqah goz'aq yune' dilidgo likagolchinihıı yidıłł'go habi'doltıı lé'e. ¹⁰ Likagolchinihıı dıłł'go biká' ngonyaana' nnee láágo dadányú dała'adzaago da'okaqah lé'e. ¹¹ Ákone' likagolchinihıı biká' dahsi'aqago yidıłł'ıı dihe'nazhinéégo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hi bił ch'i'nah adzaa. ¹² Zakarías yıltsaqago yik'e tsıdolyizgo bilgoyéé'go gozlıı. ¹³ Áiná' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gáyıłni, Doo néndzid da, Zakarías: Bik'ehgo'ihí'nań ni'okaqahıı yidezts'aq; ni'aad Elísabeth bizhaazhé ishkiini ná yılchii, áı mé'ihıı bizhi' John bá ánlé'. ¹⁴ Baa nił gozhóq doleel, dázhó nił gozhóq doleel; nnee láágo mé' goleehıı yaa bił daagozhóq doleel. ¹⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee ízisgo at'éé doleel, wine dagohıı ilnágodıłhisıı doo yıdłaq da doleel; t'ah bimaa bibishch'id yiyi' sitııgé' godezt'i'go Holy Spirit bee baa godet'aq doleel. ¹⁶ Díı mé' goleehıı nnee Israel hat'i'ıı láágo beBik'ehń, Bik'ehgo'ihí'nań daayokaqahń, yich'i' nnáhiikáhgo áidoliıł. ¹⁷ Elías biyi'siziiniı la'ıı binawodıı k'ehgo beBik'ehń yádn dahdidogaal doleel, nnee bichagháshé nłt'éégo yaa tsínadaadikeesgo áidoliıł, la'ıı hayıı doo ídaayéstsaq dahıı nnee nłt'éégo ádaat'eehıı bigoyaq yıdaayéstsaqgo áidoliıł; beBik'ehń yaa higháhıı nnee bijıı yune' bá íłch'i'gole'go áidoliıł. ¹⁸ Zakarías Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gáyıłni, Hago at'éégo shiye' goleehıı bígonsı doleel, shıı hastiin silıına' shi'aadń áldó' sa silıı? ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á bich'i' hananádzii, gánııgo, Shıı Gábrıel honszee, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee sizıı; shıı nich'i' hasdziihgo díı nłt'éégo ágone'ıı baa nił nagoshni'go shı'dol'aad. ²⁰ Doo yánłti' da nleeh, díı ágone' dishniihıı begolzaahıı bijıı zhá hanánzıih, doo shondłaq dahıı bigha, ágone' dishniihıı da'ani begolne'hi at'éé. ²¹ Nnee dała'at'éé n'ıı Zakarías ch'éh yiba' naháztaq, hat'ıı bigha doo hwaa ch'ínádah da daanzigo. ²² Ch'ínádzaana' doo hago'at'éégo nnee yich'i' hadzii da: áík'ehgo hat'ıhıta bich'i' ch'i'nah adzaa shı daanzı; t'ah doo yałti' dago daazhógo na'ıgizh lé'e. ²³ Áıgee binasziidıı aqal áyılana' bigowayú onádzaa. ²⁴ Áı bikédé'go bi'aad Elísabeth hıltsaq silıına' yaa ch'anant'i'go ashđla'i dahitaa, gánııgo, ²⁵ Nnee bich'i' siste' n'ıı shich'a'zhı'go shá áile'hıı bigha sheBik'ehń shaa ch'ozbaago díı k'ehgo shá ágólaa. ²⁶ Isdzán holtsaanihıı gostán behıtaqago Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á, Gábrıel holzéhi, yaaká'gé' kıh goznil Názaresh golzeezhı' yıl'aad, áı kıh goznilıı Gálıleehıı biyi', ²⁷ Áıgee it'eedń k'ad nnee, Joseph holzéhi, baa hiıłtını yich'i' oyáá lé'e, áı nneehń David hat'i'i nlij; it'eedń Mary holzee. ²⁸ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hi Mary yaa nyáago gáyıłni, Nił gozhóq le', Bik'ehgo'ihí'nań dázhó naa ch'oba'go nohweBik'ehń nił nlij: dázhó niyaa gozhóq doleelgo isdzané bitahgé' hanıłłıı. ²⁹ Áń yo'ııgo ábilniihıı bigha tsıdolyiz, yaa tsıdiskeezgo hat'ııshaq niigo anıı nzi lé'e. ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gábilni, Doo néndzid da, Mary: Bik'ehgo'ihí'nań naa ch'oba'go hanıłłıı. ³¹ Isaq, hinłtsaq nleehgo ishkiiniı hinłchii, án Jesus golzeego álıłıł. ³² Ízisgo at'éé doleel, Da'tiséyé At'éhi biYe' holzee doo; án David yá

niltjigo godoleeł, Bik'ehgo'ihinań nohweBik'ehń David yánant'aa lẹ'e n'íi yánant'aago ábile': ³³ Jacob hat'i'i daanliinií dahazhí' yánant'aa doleeł; nant'aago doo bee nnágódáh da. ³⁴ Mary Bik'ehgo'ihinań binal'a'á gáyilńii, Hago'at'éégo díi, shika' doo hwaa daná'? ³⁵ Bik'ehgo'ihinań binal'a'á gábilńii, Holy Spirit níká'zhí' at'éé doleeł, Da'tiséyú At'éhi binawodíi níká'zhí' áiléh: áík'ehgo ní'imé' goleeł dázho dilzini doleeł, Bik'ehgo'ihinań biYe' holzee doo. ³⁶ Elisabeth, ník'íi, doo ilchíhi da daalch'ini n'íi, sá silij ndi ałdó' hiltsaą, gostán bedahitaą, bi'imé' ishkiin doleeł. ³⁷ Bik'ehgo'ihinań doo hat'íi ch'éh áil'ij da. ³⁸ Mary gáníi, Shíi Bik'ehgo'ihinań bíyéé nshlij; ha'aa dishńii, da'ánńiihíi bikísk'ehyú áshidolífí. Áigé' Bik'ehgo'ihinań binal'a'á bich'á' onázzaa. ³⁹ Áigé' Mary dahateego anahyú beezhí'yú křh gozńilyú Judahíi biyi' oyáá lẹ'e; ⁴⁰ Ákú Zakarías bigowa yuńe' ha'ayáago Elisabeth yich'í' hadzii. ⁴¹ Elisabeth Mary biyati' yidezts'aago biyi' mé' dehes'naa lẹ'e; la'íi Elisabeth Holy Spirit bee baa godet'aą lẹ'e: ⁴² Áń nawode hadzii laą gáníigo, Isdzané bitahgé' niyaa gozhóo doleeł, mé' nibishch'id biyi' sitiinií ałdó' biyaa gozhóo doleeł. ⁴³ Hago'at'éégo ląhi sheBik'ehń bimaa shaa ch'oba'go shaa nyáá? ⁴⁴ Niyati'íi disets'aana' mé' bił gozhóogo shiyi' dehes'naa laą. ⁴⁵ Isdzán osdlađdíi biyaa gozhóo: Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yaaká'gé' hii binkááyú ábilńiihíi da'anii begolne'híi bigha. ⁴⁶ Mary gáníi, Shijii dawa bee sheBik'ehń izisgo at'éehii baa nagoshńi', ⁴⁷ Shiyi'siziinií Bik'ehgo'ihinań Hasdášhiltńii yaa bił gozhóo. ⁴⁸ Shii binal'a'á nshłni doo hat'íi be'ansht'ee da ndi nlt'éégo shaa tsínadeskeez: kogé' godezt'i'go nńee daalinolt'ijłi dawa, isdzán biyaa gozhóni daashińii doleeł. ⁴⁹ Dázho k'a'at'éhi dázho nlt'éehii áshíilaa; áń bizhi'íi dilzřh. ⁵⁰ Ilké' nánot'ijłi dahadń Bik'ehgo'ihinań bił diyinihii baa ch'oba' doleeł. ⁵¹ Binawod ch'řnah áyíilaa: bijii yuńe' dázho ádaadilkahii yił nadaagodesgeed, ⁵² Nńee hayii izisgo ádaat'ee n'íi hayaa ánáyiidlaaná' doo izisgo ádaat'ee da n'íi hadag ánáyiidlaa. ⁵³ Hayii dáshina' nakai n'íi dawahá nlt'éehii yá ná'nné' ni'; áiná' izis da'it'iinihii dánilkřogo onáyis'a' lẹ'e. ⁵⁴ Bána'iziidíi, Israel holzéhi, bich'ozni', bilgoch'oba'íi yee yénalńiihgo; ⁵⁵ Dahazhí' Abraham la'íi bich'á'gé' hadaatinolchiiłiłi bił goch'oba', daanohwitaa n'íi ágáyilńii n'íi k'ehgo, nii, Mary. ⁵⁶ Mary Elisabeth yił sikeego taagi dahitaą lẹ'e, áigé' bigowayú onázzaa. ⁵⁷ Elisabeth ilchiigeegonyyaa lẹ'e; áigee ishkiin yizhchij. ⁵⁸ Hago'at'éégo Elisabeth Bik'ehgo'ihinań baa ch'ozbaadíi, ba'ashhahgé' daagolínií la'íi daabik'íihii yaa t'idaanzigo bił daagozhóo lẹ'e. ⁵⁹ Mé' tsebií beyiskaągo circumcise alńehgo baa ch'ikai; Zakarías holzee doleeł, bitaa bizhi'hii k'ehgo, daach'ini. ⁶⁰ Áiná' mé' bimaahii, Dah; John bizhi' hileeh, nii. ⁶¹ Nik'íi doo la' ágágolzee da, daabilch'ini. ⁶² Áík'ehgo mé'íi bitaahii bich'í' na'ida'ch'igizhgo, Díi mé'íi hat'íi holzee doo? daabilch'ini. ⁶³ Áík'ehgo Zakarías biká' k'e'elchiihii hát'ijigo na'igizh, áigé', Díi mé'íi John holzee doo, niigo biká' k'e'eshchij. Ái bigha nńeehii bił díyadaagot'ee lẹ'e. ⁶⁴ Áigé' dahko Zakarías hanádziigo, Bik'ehgo'ihinań ya'ahenzi lẹ'e. ⁶⁵ Áigé' ba'ashhahgé' daagolínií tsídaadesyiz: díi ágodzaahii ni' Judéa biyi' dahyisk'idýu daagoch'ilínií dawa bitahyú didesdlaad. ⁶⁶ Hayii ái ch'ini daidezts'aanii bijii yuyaa nazné'go, Díi mé'íi hagoshá' at'éé hileehi! daanii. Áigé' Bik'ehgo'ihinań yił nlij lẹ'e. ⁶⁷ Zakarías, mé' bitaahii, Holy Spirit yábiyilti'go Bik'ehgo'ihinań binkááyú yałti', gáníigo, ⁶⁸ Bik'ehgo'ihinań Israel hat'i'i beBik'ehń ba'ahégosi; nńee bíyéehii yaa nyáago hanáyinilhii bigha, ⁶⁹ Bána'iziidíi, David holzéhi, bich'á'gé' hadaatinolchiiłiłi bitahgé' dázho nalwodi hasdánohwińii doleełi nohwá hayiltij; ⁷⁰ Ni'gosdzán alzaagé' yúshdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihinań binkááyú nada'iziidi daadilzini yinkááyú nohwich'í' hadziigo gánohwińii: ⁷¹ Nohwik'edaanniihii la'íi hayii bił daanlch'íi dawa nohwidás sizij doleeł; ⁷² Daanohwitaa n'íi áyilńii n'íi k'ehgo nohwaa daach'oba', la'íi ái bilgo godiyřhgo lángot'aą n'íi yénalńii, ⁷³ Bik'ehgo'ihinań bit'a dahdidilńii go díi k'ehgo nohwá ngon'aą, ⁷⁴ Nohwií hayii nohwik'edaanniihii nohwidás sizijgo, doo nídaahiildzidgo da Bik'ehgo'ihinań bá nada'iidziid doo, ⁷⁵ Dáhandahinna'zhí' daagodinlzigo la'íi nlt'éégo binadzahgeeg ádaant'eego. ⁷⁶ Ni, mé'íi, Da'tiséyú At'éhi binkááyú na'iziidíi honlzee doo: ni nohweBik'ehń bádnyú ilch'í'goléhgo dahnnáh; ⁷⁷ Nńee Bik'ehgo'ihinań bíyéehii

hago'at'éégo bincho'íí bá da'ízlíí ánánlne'go hasdaakáh doleelgo yídaagotsijhgo ánle',
⁷⁸ Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaqahń nohwaa ch'oba'íí binkááyú; da'án bik'ehgo yaaká'gé'
 idindláadíí nohwaa nyáá, ⁷⁹ Hayíí chagołheelyú naháztaaníí da'itsaah yédaaldzidíí bá
 idindláadgo ágole', la'íí ilch'í'gont'éégo yikísk'eh hiikaahgo áile', nii lé'e, Zakarías. ⁸⁰ Mé'
 nchaa silijgo biyi'siziiníí dázho nalwod silij, Israel hat'i'i bich'í' ch'í'nah ádilne'íí bijijzhi'
 da'izlijyú naghaa lé'e.

2

¹ Áiná' nant'án Caesar Augústus holzéhi nnee dawa daantíígee tax nahi'níil doleelgo
 bizhi' ádaagole'go yángoń'aa lé'e. ² (Cyrénius, Sýriayú nant'án nlijná', díí nach'ihí'níil
 doleelgo kozhi' ádaagoch'ile'íí da'ítsé álzaa lé'e.) ³ Nnee dawa bizhi' ádaagole'yú
 onádaaskai lé'e, hayú kih goznilgé' daagoljyú. ⁴ Joseph aldó' itah onázaa, Gálilee
 bigodzogíí biyi' Názaareth golzeegé' Béthlehem golzeezhi', Judéahíí biyi'gee, David golj
 n'íyú, (Joseph David yil hat'i'i lé'ehíí bigha.) ⁵ Mary dak'adégo ilchihi, Joseph baa
 hiiltíni yil hi'ash lé'e, bizhi' ádaagole'yú. ⁶ Áígee sikeená' ilchihií biká' ngonyaa lé'e.
⁷ Da'ítsé ilchihi ishkiin yishchij, mé'ihíí nadik'á' bik'ídisdizgo magashi yiyi' náda'idijhíí
 yiyi' nyintj; na'ch'injahíí doo la' hayú bá goz'aa dahíí bigha. ⁸ Mé' sitiiníí da'anahyú
 nnee nada'nyoodíí bidibelj yináadaadz'ij lé'e, tlé'yú. ⁹ Áígé' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a
 yaaká'gé'hi bich'í' ch'í'nah adzaago Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'idindláadíí bee ike'dendláad;
 áik'ehgo nnee nada'nyoodíí tsídaadesyiz. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a gábilnii, Doo
 nédaaldzid da: iyínłts'aa sáá, yati' dázho nł'éhi nnee dawa bee bil daagoyilshóó doleelí
 baa nohwil nagoshni'. ¹¹ Díí jji David golj n'íyú nnee hasdáyihinií nohwá gozlij,
 Christ nohweBik'ehń. ¹² Díí bee bídaagonłs doleel, mé'ihíí nadik'á' bik'ídisdizgo
 magashi yiyi' náda'idijhíí yiyi' sitijgo daahłtséh. ¹³ Dahjko Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a
 da'ítsé ch'í'nah ádilzaahíí ląágo yaaká'gé' yil ch'í'nah ánadedlaa, áí Bik'ehgo'ihí'nań
 ya'ahédaanzigo gádaani, ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań da'tiségo at'éhi yaaká'zh'igo daach'intsj
 le', la'íí ni' biká'yú nnee Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí bee ilch'í'gont'ééhíí bíyéé le'.
¹⁵ Áígé' Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'a yaaká'yú onákainá' nada'nyoodíí, Béthlehemiyú
 dokáh, daalłdi'nii, Díí ágodzaahíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwil ch'í'nah ágolaahíí daanel'ijyú
 dokáh. ¹⁶ Áik'ehgo áígé' dagoshch'í' deskaigo Mary, Joseph, la'íí mé' magashi yiyi'
 náda'idijhíí yiyi' sitijgo yaa hikai. ¹⁷ Daayiltsaana' mé'ihíí ábilđi'nii n'íí dahot'éhé yaa
 nadaagosni'. ¹⁸ Hayíí daidezts'aaníí nada'nyoodíí ádaabilnihií yaa bil díyadaagot'ee.
¹⁹ Maryhíí díí dawa yénálniihgo dayúweh bijjí yuyaa yaa natsekees lé'e. ²⁰ Nada'nyoodihíí
 da'ádaabilđi'niihíí k'ehgo hayíí daidezts'aahíí la'íí daayo'ijhíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań
 ízisgo at'ééhíí yaa nadaagolnigo, la'íí ya'ahédaanzigo t'aaqzhi' onákai. ²¹ Tsebíí
 beyiskana' mé' círcumcise ábi'delzaaná' Jesus bizhi' bá álzaa, áí bizhi'íí doo hwaa
 goleeh daná' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'gé'ihí bizhi' bá áyílaahi. ²² Moses ngon'aa
 n'íí k'ehgo Mary godłsigo ilch'í'bi'dilne'íí biká' ngonyáágo, mé' Bik'ehgo'ihí'nań baa
 hiłtéehgo Mary la'íí Joseph bilgo Jerúsalemyú odaistij lé'e; ²³ (Mé' da'ítsé ishkiin
 daagolehihíí Bik'ehgo'ihí'nań bá sanigo nihi'níilgo ngon'áágo k'e'eshchijhíí bigha.)
²⁴ La'íí Bik'ehgo'ihí'nań hat'ihíta ye'okqahíí yaa daayiné'go odaistij lé'e aldó', hawú naki,
 dagohíí hawúcho bizhaazhé naki, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí k'ehgo. ²⁵ Jerúsalemgee
 nnee la', Símeon holzéhi, nł't'éégo at'éhi, Bik'ehgo'ihí'nań yidnłsini naghaa lé'e; án
 Israel hat'i'i yil goyilshóógo ánáyidle'íí híghahíí yiká déz'ij lé'e: Holy Spirit biká'zhí'
 at'éhi. ²⁶ Holy Spirit bee bil ch'í'nah ágolzaago gábil'idi'nii, T'ah doo hwaa dantsaah
 daná' Bik'ehgo'ihí'nań Its'áltíni, Christ holzéhi, hinłtséh. ²⁷ Holy Spirit nábihiłtaago
 da'ch'okqah goz'aa yune' nyáá; ákú Jesus bimaa la'íí bitaa bilgo begoz'aaníí k'ehgo bá
 okqahgo ádaabistijná', ²⁸ Áígee Símeon mé' náyintjigo Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahenzigo
 gáníí, ²⁹ SheBik'ehń, áníita áshiłnii n'íí k'ehgo nána'isiidíí shil gozhóógo ch'ík'eh shee
 ngonowáh: ³⁰ Shí shinaahíí bee hago'at'éégo hasdá'ííníí doleelí hish'ij, ³¹ Áí nnee dawa
 biba' ilch'í'ndlaa n'íí; ³² Áń bich'á'idindíiníí nnee doo Jews daanlij dahíí bee bá got'ij

doleet, la'íi nnee níyééhíí, Israel hat'i'i, án bee ízigo ádaat'ee doleet. ³³ Jesus ábilíi níihíí bitaa, bimaá bílgo yaa bíl díyadaagot'ee lé'e. ³⁴ Símeon bá da'oskaadná' Mary, Jesus bimaahíí, gáyílnii, Íyínlts'aá sáá, díí mé'ihíí Israel hat'i'i lágó bigha naanándéh, la'íi lágó nádikáh doleehíí bigha habi'doltíni at'éé; godiyihgo be'ígózini baa yádaach'ilti' doleeti; ³⁵ (Bésh be'idiltishé nijíí bighálgeedhíí k'ehgo nijíí nniih doleet;); nnee bijíígé' natsekeesí ch'í'nah alnéh doleehíí bigha. ³⁶ Phánuel, Áser hat'i'i itah nlíni, bitsi', Anna holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'i nlii lé'e; án sá silii, nanneego gots'idn legodzaa; ³⁷ Itsaa nliigo tsebídín díí'í bíl legodzaa, da'ch'okaań goz'aagé' dá doo ch'igháhá dajii biigha la'íi dat'é' biigha dáshiná' okaańgo Bik'ehgo'ihí'nań yá na'iziid lé'e. ³⁸ Áń ałdó' da'áígee nyáágo, Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' ahénzi, áíge' Jerúsalemgee daagolíníi hago'at'éégo hasdábidi'niil doleehíí yiká daadéz'iiníi Jesus yaa yil nadaagosni'. ³⁹ Bik'ehgo'ihí'nań hago'at'éégo gos'aaníi aal yikísk'eh ádaasdzaaná' dabíi daagolíiyú, Gálílee bigodzogíi biyi' Názareth golzeeyú, onákai. ⁴⁰ Mé' n'íi notseelna' biyi'siziiníi nłdzil silii, goyáá silii; la'íi Bik'ehgo'ihí'nań bílgoch'oba'íi biká'zhí' at'éé lé'e. ⁴¹ Jesus bimaá la'íi bitaa bílgo dańenágodáhgee Jerúsalemýú onat'ash lé'e, bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo náda'idijihíí bigha. ⁴² Jesus nakits'adah bíl legodzaaná', dańenágodáhgee ákú onakáhíi k'ehgo ákú okai lé'e; ⁴³ Aal bengonyaaná' onákai, ndi Jesus t'aazhí' ídestaa lé'e Jerúsalemgee; bimaá la'íi bitaahíi dá doo yídaagołsi dago. ⁴⁴ Jesus bíl hikah daanzigo názeelgo o'í'ááyú; bik'íi la'íi hayíi bídaagosiníi bitahýú ch'éh yiká daantaa lé'e. ⁴⁵ Doo hwaa hayú nádaantłtji dahíi bigha t'aazhí' Jerúsalemýú biká daantaayú onat'aazh. ⁴⁶ Taagiskaayú da'ch'okaań goz'aá yune' nnee daagoyááníi ilch'ídaago'aahíi íyésts'aago la'íi nayidilkidgo naháztayú itah sidaago yaa hikai lé'e. ⁴⁷ Bíl'ígóziníi la'íi nabídikidgo yígólsgo hadzi'híi bigha nnee daabidezts'aaníi bíl díyadaagot'ee lé'e. ⁴⁸ Jesus bimaá la'íi bitaahíi daabiltsaago bíl díyadaagot'ee: ák'ehgo bimaá gábilnii, Shizhaazhé, hat'íi lágó bigha ánt'ini? Nitaa la'íi shíi ch'éh níká hantaahíi bigha doo nohwil daagozhóó da ni'. ⁴⁹ Jesus gábilnii, Hat'íi bigha shiká hanołtaa? ShiTaa binasdziidíi baa nashaago shá goz'aá, ya' doo bígonołsi da née? ⁵⁰ Hat'íi niigo aníi shihíi doo yídaagołsi da lé'e. ⁵¹ Ák'ehgo yil onákai Názarethyú, bimaá la'íi bitaa da'ádaabilniiyú at'éé lé'e: bimaahíi bizhaazhé ábilniidíi dawa yaa natsekees lé'e. ⁵² Ák'ehgo Jesus goyáágo honaal, la'íi Bik'ehgo'ihí'nań da'áígeego bíl at'éé, áíge' nnee ałdó', dayúweh begoldoh lé'e.

3

¹ Tibérius Caesar holzéhi nant'ánchań nliigo ashdla'adah legodzaa lé'e, áiná' iké'gee sitiin, Póntius Pílate holzéhi, ni' Judéa golzéhi yánant'aa, taagígee sitiin, Hérod, ni' Gálílee golzéhi yánant'aaná' bik'isn Philip Ituréa la'íi Trakonítis yánant'aa, la'íi Lysánias Ábilene yánant'aa lé'e, ² Ánnas la'íi Cáiapas okaań yebik'ehi da'tiséyú sitíni daanliinán Zakarías biye', John holzéhi, da'izlíiyú Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' hadzii. ³ Jórdan túnlínihíi binaayú nnee yich'í' yałti'go gádaayilnii, Nohwinchó'íi bich'á'zhí' ádaalne'go baptize ádaanohwi'dolne', ák'ehgo nohwinchó'íi nohwá da'izlíi ánálne'; ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, Esáias holzéhi, binaltsoos biyi'gé' díi bak'e'eshchiji, Da'izlíiyú hadńshj gáníigo dilwosh, NohweBik'ehń bádnyú ilch'í'daagołe', intín ilk'ídezdońgo bá ádaale'. ⁵ Nadaashwozhíi hanágodibih, la'íi dził naz'aaníi, nadaask'idíi hayaa álne'; la'íi godigizíi ilk'ínádoldol, la'íi godilwołíi dilkqh ánálne' doo; ⁶ Áígee nnee dawa hago'at'éégo Bik'ehgo'ihí'nań hasdá'iiniil doleehíi daidołtseel. ⁷ Áíge' nnee John baptize ádaabile' hádaat'igo yaa hikaihíi gáyilniigo yich'í' yałti', Nohwíi t'iish bik'asda' golíníi k'ehgo daalinołt'íihíi, hadń lá nohwádnýú nohwiniigodilne'íi bich'á' nołkáh nohwilniid? ⁸ Da'anii nohwinchó'íi bich'á' ádaaldzaayúgo ch'í'nah ádaadi'nołsi, nest'a' nłt'éégo nádaant'ihíi k'ehgo nohwaa daide'aah, Abraham bich'á'gé' daadihe'na'i doo idildaadołnii da: Bik'ehgo'ihí'nań díi tséé naznilíi nnee Abraham bich'á'gé' daadihezna'íi k'ehgo áile'yúgo áile', nohwildishnii. ⁹ Tsint'áni nkedn'aagee k'ek'ehgo godest'aá; tsint'áni dawa doo nest'án nłt'ééhíi baa dahndéh dayúgo, yó'ok'ehgo kq' dilti' yuyaa olkaadhi

at'ée. ¹⁰ Nneehíí John nayídaadiikidgo gádaabiñii, Hago ádaahi'ne' áiná? ¹¹ John gáníí, Hadn bi'íicho naki shíhíí, ła'ihíí bi'íicho da'ádih shíhíí yaa yinołtsós; hadn bich'iyán łaą shíhíí hadn bich'iyán da'ádih shíhíí ła' yaa yinoné'. ¹² Tax bich'í' nadaahi'niilíí ałdó' baptize ádaabi'dilne'yú hikaigo John gádaayiñii, Iłch'ígó'aahíí nłini, hago łaą ádaahi'ne'? ¹³ John gábiñii, Da'kwíí nohwich'í' nadaahi'niilgo goz'aą shíhíí doo bitisyú daahołkeed da. ¹⁴ Siláada ałdó' nabídaadiikidgo gádaañii, Nohwihíí hago łaą ádaahi'ne'? John gábiñii, Hadn biñí'domíh hela', hadn da'izliyyú baa dahdaago'aah hela'; ła'íí hanádaaldéhií, da'ái nohwil daanzhoogo nzhoo. ¹⁵ Nada'ohíigo nnee dawa bijíí yune' gádaanzí, Díí nnee, John holzéhi, Christ at'íí née, dah née? ¹⁶ John dawa yich'í' hananádiigo gáyíñii, Shíhíí tú bee baptize ádaanohwish'íí, áiná' shiké'gé' ła' shitisgo at'éhi higháh, biket'óól k'e'ish'adgo ndi doo bik'eh sitíída; án Holy Spirit ła'íí kọ' yee baptize ádaanohwił'íí doleeł. ¹⁷ Be'ıłch'íhé dahyotííł, t'oh naghái ıłch'íhi goz'aągee nágošo doleeł, binest'a'híí náyiziidgo ıłk'eyihiniilná' bizhoolíí kọ' doo ntsésihi biyi' yuyaa yidilid. ¹⁸ Ágé' nnee yich'í' yałti'go łaągo yił ch'ígó'aah lé'e. ¹⁹ Hérod, nant'an nłinihi, ncho'go at'íigo bik'isn Philip holzéhi bi'aad, Heródias holzéhi, yaa yiheltíí, ła'íí ncho'go ánát'íidíí John yee bich'í' yałti' lé'e, ²⁰ Hérod ncho'go ánát'íidíí bitisgo adzaa, John ha'áyıłt'e'. ²¹ Nnee dawa baptize ádaabilne'ná', Jesus ałdó' baptize ábi'delzaago yáá bich'í' ałch'á' ádzaago, ²² Holy Spirit hawú k'ehgo bich'í' nke'eníhgo yaaká'gé' yati' gáníigo yidezts'aą, ShiYe' shił nzhóni nłíí; naa shił gozhóó. ²³ Ágee Jesus tádin shił ıłgodzaa, án Joseph biye' (bido'níí), Josephíí Héli biye', ²⁴ Hélihíí Mátthat biye', Mátthatíí Levi biye', Levihíí Méłki biye', Méłkihíí Jána biye', Jáannahíí Joseph biye', ²⁵ Josephíí Mattathías biye', Mattathíasíí Amos biye', Amosíí Náum biye', Náumíí Ésli biye', Éslihíí Nágge biye', ²⁶ Nággehíí Máath biye', Máathíí Mattathías biye', Mattathíasíí Sémei biye', Sémeihíí Joseph biye', Josephíí Júda biye', ²⁷ Júdahíí Joánna biye', Joánnahíí Rhésa biye', Rhésahíí Zoróbabel biye', Zoróbabelhíí Saláthiel biye', Saláthielhíí Néri biye', ²⁸ Nérihíí Méłki biye', Méłkihíí Áddi biye', Áddihíí Cósam biye', Cósamhíí Elmódah biye', Elmódamhíí Er biye', ²⁹ Erhíí Jóse biye', Jósehíí Eliézer biye', Eliézerhíí Jórím biye', Jórímhíí Mátthat biye', Mátthatíí Levi biye', ³⁰ Levihíí Símeon biye', Símeonhíí Júda biye', Júdahíí Joseph biye', Josephíí Jónan biye', Jónanhíí Eliákim biye', ³¹ Eliákimhíí Mélea biye', Méleahíí Ménan biye', Ménanhíí Mátthatha biye', Mátthahíí Náthan biye', Náthanhíí David biye', ³² Davidhíí Jesse biye', Jessehíí Óbed biye', Óbedhíí Bóoz biye', Bóozíí Sálmon biye', Sálmonhíí Náasson biye', ³³ Náassonhíí Amínadab biye', Amínadabíí Áram biye', Áramhíí Ésrom biye', Ésromhíí Pháres biye', Pháresíí Júda biye', ³⁴ Júdahíí Jacob biye', Jacobíí Isaac biye', Isaacíí Abraham biye', Abrahamhíí Thára biye', Tharahíí Nákor biye', ³⁵ Nákorhíí Sárúk biye', Sárúkhíí Rágau biye', Rágauhíí Phálec biye', Phálecíí Héber biye', Héberhíí Sála biye', ³⁶ Sálahíí Caínan biye', Caínanhíí Arfáxad biye', Arfáxadíí Sém biye', Semhíí Noe biye', Noehíí Lámek biye', ³⁷ Lámekhíí Mathúsala biye', Mathúsalahíí Enok biye', Énokhíí Járed biye', Járedhíí Maléleel biye', Maléleelhíí Caínan biye', ³⁸ Caínanhíí Énos biye', Énosíí Seth biye', Sethíí Adam biye', Adamíí Bik'ehgo'ihí'nañ biye'.

4

¹ Jesus, Holy Spirit bił nłiigo Jórdan túnlíígé' t'aązhi' nádesdzaa lé'e, Spirit-híí nabiłnaago da'izliyyú óyáá, ² Ágee dizdin behiskaą, ákú ch'iidn nant'an nabíntaah lé'e. Akú naghaná' doo hat'íí yiyáą da: áí dizdin aął iskaąná' shiná' silíí lá. ³ Ch'iidn nant'an bich'í' hadziigo gábiñii, Ni Bik'ehgo'ihí'nañ biYe' nłíyyúgo díí tséhíí bán náodleeł, nñii. ⁴ Áiná' Jesus gábiñii, Ágágołzeego k'e'eshchij, Nnee doo dá bán zhą yee hiąaa da doleeł, áiná' Bik'ehgo'ihí'nañ biyati'íí dawa yee hiąaa doleeł. ⁵ Ágé' ch'iidn nant'an dził dázho yúdahi biká'yú yił hananásht'aazhgo, ágé' nnee ıłtah at'éégo hadaazt'íí dawa ch'inesk'ohíí dábič'í' bił ch'í'nah áyíłlaa lé'e. ⁶ Ágé' ch'iidn nant'ánhíí gánábiłdo'níid, Díí dahot'éhé ızisgo ágot'eehíí naa nishné', dawa bee nik'ehgo: díí ałk'iná' dawa shaa hi'né'hi at'éé; dahadńta baa nishné' hásh't'íyyúgo baa nishné'. ⁷ Ni shonkaąhyúgo díí

dawa n̄iyéé doleeł. ⁸ Jesus gánábiłdo'n̄iid, Ágágołzeego k'ená'ishchij, Satan, shiké'gé' n̄náh: ágágołzeego k'ená'ishchij, Bik'ehgo'ihí'nań neBik'ehń zhá honkaqah, da'án zhá bá na'ízíid. ⁹ Ch'iidn nant'án Jesus Jerúsalemyú yil o'áázhgo, k̄ih biyi' da'ch'okąqahí hadago goz'aaní bilatahyú yil n'áázhgo gáyil̄nii, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' n̄l̄íyúgo kogé' gódał ch'í'ńłt'e': ¹⁰ Ágágołzeego k'e'eshchij, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagol̄íní n̄ł'éeego binádaadel'íi doleeł, ná daayil̄doniil: ¹¹ Áíge', Doo tséé hitałgo hayaa nageeh dahíi bigha'ánadaanotteel doo, gołzeego k'e'eshchij. ¹² Jesus ch'iidn nant'án yich'í' hananádiigo gáyil̄nii, Bik'ehgo'ihí'nań neBik'ehń doo nabíntaah da, gołzee. ¹³ Ch'iidn nant'án dawa yee nayíneztaqad hik'e, Jesus yich'á'zhí'go dahnasdzaa, déł'ihézhí'.

¹⁴ Áíge' Jesus Holy Spirit nabíntaago Gálileeyú onádzaa: ákú dahot'éhé n̄ł'éeego baa ch'iniigo didezdaad l̄'e. ¹⁵ Jews ha'ánátséh nagozn̄il yune' ilch'ígó'aahgo nagmaago n̄ee dawa daabidn̄łsj.

¹⁶ Názařthyú gólíi n'íyú nadzaa: ákú Jews ha'ánátséh goz'aq̄ yune' oyáá, Jews daagodn̄łsiníi bijii ákóne' onadáhgee, áíge' ozhíihgo hizi', ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íi, Esáias holzéhi, naltsoos biyati' biyi' k'e'eshchiiníi Jesus baa hit'áq̄. Ái naltsoosíi ilch'á' áyíflaa, gáníigo k'e'eshchijgee, ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań sheBik'ehń biSpirit-híi shiká'zhí' n̄l̄i, n̄ee tédaat'iyéhií yati' baa gozhóni bee bich'í' yádaashti' doleełgo Bik'ehgo'ihí'nań hashidilaahíi bigha; dázhq̄ doo bił daagozhq̄ dahíi n̄ł'éeego ánásh-dle' doleełhíi bigha' shidol'aad, isnáh daanliiníi hago'at'éeego yich'ákáhgo ła'íi bináá ádaagodiníi hago'at'éeego ch'ínadaaghaalgo ánádaadle'go bił nagoshni'go, hayíi bich'í' nagont'ogíi biyi'gé' hahishniil̄ doleełgo, ¹⁹ ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań n̄ee yaa ch'oba'íi biká' ngonyaagee baa nagoshni'híi bigha' shi'dol'aad. ²⁰ Áíge' naltsoosíi ilch'í' ánáyid-laago, nal'a'á yaa náyin'áágé' nánezdaa. Ha'ánátséh goz'aq̄ yune' yil naháztaaníi dawa daabineł'íi l̄'e. ²¹ N̄ee yich'í' yalti' nkegonyaago gáníi, Díi Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníi díi jii daasidołts'aanihíi begolne'. ²² N̄ee dawa n̄ł'éeego baa yádaalti' l̄'e, yati' nzhóni yee hadziihíi yaa bił díyadaagot'eego gádaałłdi'n̄ii, Díi ła' Joseph biye' at'éeé? ²³ Jesus gábiłn̄ii, Yati' ilch'ígó'aahíi bee gádaashiłdołn̄ii, Izee nant'án n̄l̄ini, dáni na'n̄lziih: Capérnaumyú ánát'ijl̄ií yaat'ídaandzigo kú aldó' dáni gonl̄íyú ágánt'ijl̄i. ²⁴ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi dá golíigee doo habi'dit'ij da, da'aniigo ádaanohwiłdishn̄ii. ²⁵ Shíi da'aniigo nohwił nadaagoshni', Elías t'ah hínaaná' dá doo nagołt̄ijhē taagi łegodzaagé' gostán dahitaq̄, áígee shina' góyéehíi benagowaa l̄'e, Israel hat'i'i bitahgee isdzáné bika' da'adini łáq̄go daagol̄íi; ²⁶ Ndi Elías doo hwaa ła' bich'í' bi'dol'aad da, naniyúgo itsaa Sídon godzogíi biyi' k̄ih gozn̄il Sarépta gołzeeyú gólínihi zhá bich'í' bi'dol'aad l̄'e. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, Elíseus holzéhi, t'ah hínaaná' Israel hat'i'i bitahgee n̄ee łáq̄go łq̄d doo ínádih dahi, leprosy holzéhi, yaa nakai; ndi doo ła' nádzii daná' n̄ee Náaman holzéhi, Síriayú gólíni, zhá nádzii l̄'e. ²⁸ Ha'ánázéh yune' naháztaaníi díi Jesus áníihíi daideztsaq̄aná' bádaagoshchijid, ²⁹ Áik'ehgo daahizí'go Jesus ch'ídaaniyood, dził nan'aahíi biká' gotahyú yil nálseeł l̄'e, áíge' gódał ch'ídaahilt'e' daanzj. ³⁰ Áiná' n̄eehíi bigizhyú ch'ínyáá l̄'e. ³¹ Áíge' Capérnaum gołzeeyú n̄yáá, Gálilee godzogíi biyi', ákú Jews daagodn̄łsiníi bijii dawahn ilch'ígó'aah l̄'e. ³² Yebik'ehgo ilch'ígó'aahíi bigha' n̄ee bił díyadaagot'ee.

³³ Jews ha'ánátséh goz'aq̄ yune' ła' n̄ee ch'iidn biyi' gólínihi sidaa l̄'e, án nawode ³⁴ Gáníi, Doo nohwaa nanna da; hago łáq̄ át'éeego nohwich'í' gon'aahgo ant'ij, Jesus, Názařthgé' nannáhi? Ya' da'izl̄ijyú ánohwiléhíi bigha' n̄yaa n̄ee? Shíi nígonsj hadń ant'ijhíi; Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'gé'go Dilzihgo Nl̄ini. ³⁵ Jesus n̄dzilgo hadziigo gáyil̄nii, Handziil hela', an biyi'gé' hannáh. N̄ee iln̄í'gee n̄ee ch'iidn biyi' gólínihíi ch'iidn nk̄ibidest'ehgo dá doo hago ábile'é biyi'gé' halwod. ³⁶ N̄ee dawa bił díyadaagot'eego gádaałłdi'n̄ii, Díi yati'íi hago'at'éhi! Dawa yebik'ehgo ła'íi binawod golíigo spirits daanchq̄'i haołkáh yilniigo hainiyood. ³⁷ Dahot'éhé n̄ee bitahyú n̄ł'éeego baa ch'ini didezdaad l̄'e.

³⁸ Nádiidzaago ha'ánázéhgé' ch'ínádzaago Simon bigowa yune' ha'ayáá. Simon bi'aadíí bimaa yóiyahgo nezgai; áí bigha nádaach'okaah. ³⁹ Yit'ahgé' sizijgo hat'íí binesgai shihíí náines'ijhgo nlt'ée násdlií: áík'ehgo dagoshch'í' nádiidzaago yá da'dezné'.

⁴⁰ O'í'áázhi' godeyaago hayíí bik'íí kah iltah at'éhi yaa nakaihíí Jesus bich'í'yú yil neheskai; áík'ehgo da'á daantíígo yik'e daadilniigo nádaailzih lé'e. ⁴¹ Nnee ch'iidn biyi' daagolíníí lággo ch'iidn nádaadihilghaashgo haikáhná' gádaanii, Ni, Christ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nlini. Ch'iidn Jesus, Christ nlijgo yídaago'shíí bigha, nldzilgo yich'í' hadziigo, Hadaaldzih hela', yilmniid. ⁴² Hayo'kaatyú ch'ínyáágo da'izlijyú óyáá: áiná' nnee biká hadaantaago, áike'égo baa hikai, doo yich'á' digháh hádaabit'ij dahíí bigha. ⁴³ Áík'ehgo yich'í' hadziigo gáníí, Łahyú kih nagoznilií Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaníí baa yashti' doleel: áí bigha shi'dol'aad. ⁴⁴ Gáíleeyú Jews ha'ánáséh nagoznil yune' nnee yich'í' yaltigo naghaa lé'e.

5

¹ Jesus túsikaaníí Gennésaret holzéhi bahyú sizijná' nnee daatiljizh, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' daidits'ih hádaat'ijhíí bigha, ² Túsikaagee tsina'eelíí naki silaago yiltsaa, nnee łog hadaileehíí tsina'eel yiyi'gé' hakaigo biłógbehaidlehé nanest'óli tádaigisgo. ³ Jesus tsina'eelíí da'á Simon bíyéehíí yeh hiyaaná', Simon gáyilnii, Da'anahzhi' shil n'leel. Áíge' tsina'eelíí yiyi' dahnezdaa, áíge' nnee yil ch'ígó'aahgo yich'í' yalti'. ⁴ Aal nyánlti'ná' Simon gáyilnii, Tú lággyú idn'eelgo áíge' niłógbehaidlehé ténłtsosgo beha'ílee. ⁵ Áík'ehgo Simon gábilnii, łch'ígó'aahíí, ch'éh ádaahiit'ijgo iskaa ndi doo ła' hadaasiidlee da: da'ágát'ée ndi da'ashiłniiyú áshne'go shiłógbehaidlehé hayaa ashle', nii. ⁶ Ágádaadzaago łóg dážhó lággo hayiléego biłógbehaidlehé bich'á' ndaasdlaad lé'e. ⁷ Ła' yil hada'ileehíí anahyú tsina'eelíí bił dahna'eelíí yich'í' yída'dishgish, Nohwich'odaalnih, daaniigo, Áík'ehgo áí bich'í' bił nda'iz'eelgo tsina'eelíí da'á łóg biyi' ha'desbihgo tsina'eelíí hayaa téłt'á'o'eel nkegonyaa. ⁸ Simon Peter díí yiltsaago Jesus biyahzhi' hayaa adzaago gáníí, SheBik'ehń, shich'á'zh'go dahnnáh, nnee binchó' łánihi nshijhíí bigha. ⁹ Simon łá'íí yil hada'ileehíí biłgo dawa bił díyadaagot'ee, łóg dážhó lággo hadaizlee'híí bigha. ¹⁰ James łá'íí John biłgo, Zébedee biye'kehi, Simon yil nada'iziidi, aldo' bił díyadaagot'ee. Jesus Simon gáyilnii, Doo néndzid da; kodé' godezt'igo łóg hayihileehíí k'ehgo nnee shá náhiláh doleel. ¹¹ Áík'ehgo bitsina'eelíí tábaayú ndaayisnilná' dawahá akúyaa ndaiznilná', Jesus yiké' dahiskai lé'e.

¹² Jesus kih goznilyú nyáago nnee łóod doo ínádih dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yiltsaaná' hayaa adzaago náyokaahgo gáyilnii, SheBik'ehń, náshíłzihíí bik'e sírtijgo nígonsj, hánt'ijyúgo náshíłzih. ¹³ Jesus yich'í' dahdidilniigé' yedelnii'go gáyilnii, Hasht'íí, nándzih. Áí dábiłgo łóod n'íí ínásdjid lé'e. ¹⁴ Jesus gábilnii, Hadń dánko bił nagoln'í' hela': ti'i, okaah yebik'ehń bich'í' ch'í'nah ádnle'go, Moses ngon'áá lé'ehíí k'ehgo hat'ihíta be'okaahíí Bik'ehgo'ihí'nań baa nné', hanánidelzaahíí bigha, áík'ehgo nándzihíí nnee yídaago'sj doleel. ¹⁵ Áiná' yúwehyú ch'inii didezdaad: áík'ehgo nnee doo alch'ígé' Jesus yalti'íí daidits'ih hádaat'ij łá'íí kah iltah at'éhi yaa nakaihíí nádaabi'dilzii hádaat'ijhíí bigha baa hikáh lé'e.

¹⁶ Áíge' Jesus dasahn da'izlijyú óyááyú oskaad. ¹⁷ Áiná' łá' jji Jesus łch'ígó'aahgo Phárisees daanlíni łá'íí begoz'aaníí łch'ídaago'aahi itah naháztáá lé'e, Gáíleee biyi', Judéa biyi' daagotahgé', łá'íí Jerúsalemgé' hikaihi: Jesus Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí biłnlijgo nádaailzih.

¹⁸ Jesus yalti'ná' łá' nnee di'ili Jesus bich'í' ndaach'ılteehgo biyahzhi' ndaach'ılteehgo ch'éh ádaach'it'ij lé'e. ¹⁹ Dážhó ch'ilaadgo doo hayú Jesus bich'í' ch'ígót'i' dahíí bigha kih biká'yú hádaach'istijgo Jesus siziiníí bik'ehgé' ch'í'í'ángo ádaach'izlaagé' a'ádaach'istij lé'e. ²⁰ Jesus nnee bi'odłá' yígolsjdná' di'ilihíí gáyilnii, Shik'isn, ninchó'íí da'izlíné nádleeh. ²¹ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılch'íhi łá'íí Phárisees daanlíni biłgo dábiyi'yú na'ídaadiłkidgo gádaanii, Hadń láhi án Bik'ehgo'ihí'nań ádil'ijgo aníí? Hadń konchó'íí da'izlíné áile'? Bik'ehgo'ihí'nań zhá go'íí. ²² Jesus áí natsídaakeesíí yígolsjdná' gáyilnii,

Hat'íí bigha dánohwiyi'yú na'ídaadołkid? ²³ Hayíhíí doo nyeego ách'iniih da, Nincho'íí da'izlíné nádleeh, dagohíí, Nádnáhgo dahnnáh? ²⁴ Ni'godzán biká' nnee bincho'íí da'izlíí alne'íí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, beshik'ehgo bídaagonołsı doleelíí bigha, (nnee di'ili sitiiníí gáyılñnid,) Nádnáhgo biká' sınıtiiníí dahnádné'go gowayú nádndáh, niłdishñii. ²⁵ Nnee bináál dagoshch'i' nádiidzaago yiká' sitji n'íí dahnýiné'go gowayú onádzaa, Bik'ehgo'ihina'na' ya'ahénzigo. ²⁶ Nneehíí dawa dázhó bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihina'na' ya'ahédaanzı, áigé' tsídaadesyızgo gádaanñii, Díí jji anágot'jjií doo hwaá la' hat'íí gát'éego daahiit'ji da.

²⁷ Díí bikédé'go Jesus ch'ínádzago tax nanáhi'niiłgee nnee tax bich'i' nahi'niiłhi, Levi holzéhi, sidaago yiłtsaa lé'e: áik'ehgo gáyılñii, Shiké' dahnnáh. ²⁸ Áik'ehgo dawahá da'akú nazñilná' nádiidzaago Jesus yiké' dahiyaa lé'e. ²⁹ Levi bigowayú Jesus bá da'odaq: áigee nnee ląągo tax bich'i' nadaahi'niiłíí, nnee la'ihíí biłgo, Jesus la'íí bitsilke'yu itah da'iyaažhi' naháztaq. ³⁰ Áiná' Phárisees daanłni la'íí bitahyú begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi biłgo Jesus bitsilke'yu yıda'iltahgo gádaayılñii, Hat'íí bigha tax bich'i' nadaahi'niiłíí la'íí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bił da'otsaa? ³¹ Jesus gádaabiłñii, Doo hago'ádaat'ee dahíí izee nant'an doo yaa nakah bik'eh da, daanezgaihíí zhá. ³² Shíí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, Nohwincho'íí bich'á'zhı' ádaałne', biłdishñiiyú niyáá, áiná' doo nnee dábił'ehyú ádaat'eehíí ágáłdishñiiyú niyáá da.

³³ Phárisees Jesus gádaayılñii, Hat'ííshá' bigha John bitsilke'yu dáshiná' da'okaqah, la'íí Pharisees bitsilke'yu áldó' ágádaat'ee; áiná' ni nitsilke'yuhíí doo dáshiná' da'okaqah da? ³⁴ Jesus gádaabiłñii, Ya' ni'í'nehgee nnee dała'ádaat'eehíí nnee niinéhíí yił nakaiyúgo dáshiná' da'okaqah née? ³⁵ Dahagee nnee niinéhíí bich'á' nádiłteeh ndi at'éé, áigee dáshiná' da'okaqah doleel.

³⁶ Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íí áldó' yee hadziigo gábiłñii, Doo hadn'íí aníidéhíí haizqosgo íí déncho'éhíí yenádi'aah da; ágádaayúgo híí aníidéhíí biká' ch'ída'í'an hileehná' íí déncho'éhíí aníidéhíí béedit'aago doo lełt'ee da. ³⁷ La'íí wine aníí alzaahíí ikagé wine bee nałtiníí déncho'éhíí doo biyi' tádaach'inil da; ágách'idzaayúgo wine aníí alzaa'ihíí ikagé yidiłdohgo na'nil, áik'ehgo winehíí aqł ha'ijool, la'íí ikagéhíí koch'á' yiłchqoh. ³⁸ Áiná' wine aníí alzaahíí wine bee nałtiníí aníidéhíí zhá biyi' tádaach'inil; áik'ehgo daanłt'éé nt'éé. ³⁹ Hadn'íí wine da'ıltsé alzaahíí yodlaaníí, doo aníí alzaahíí hát'jda; Wine da'ıltsé alzaahíí zhá nt'éé, niłhíí bigha.

6

¹ Jews daagodnłsiníí bijji nakigeehíí Jesus t'oh naghái hentíníí yiı'yú higaal; bit-silke'yu yił hikaahgo t'oh naghái binest'a' nadaayinil; áigé' daidnzhishgo daayiyaa lé'e. ² Phárisees daanłni la' gádaabiłñii, Hat'íí bigha godilziníí bijji doo hat'íí baa nach'ighaa dahíí ádaat'ji? ³ Jesus gáníí, Ya' David la'íí yił nakaiłíí biłgo shiná' daasiljiigo hago ádaas-dzaa lán shjhií doo hwahá baa da'olshiih da née? ⁴ Bik'ehgo'ihina'na' daach'okaqah goz'aq yune' ha'ayáago, bán Bik'ehgo'ihina'na' ye'okaqahgo baa hi'né'go ni'né' n'íí náidnné'go yiıyaa, la'íí yił nakaiłíí áldó' la' yá'nné' lé'e; áí báníhíí okaqah yedaabik'ehi zhá daayiyaaqo goz'aníhi. ⁵ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, godilziníí bijji ndi beshik'eh, nii, Jesus. ⁶ Łah Jews daagodnłsiníí bijji ha'ánáséh goz'aq yune' Jesus ha'ayáago ilch'ígó'aah lé'e: akóne' nnee bigan dihe'nazhineégo binawod ásdjidi itah sidaa. ⁷ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi la'íí Phárisees daanłni biłgo Jesus danel'jji lé'e, godilziníí bijji nneehíí náyilziil shı daanzigo; ágádaayúgo Jesus hat'íhita yee yaa dahdaago'aahíí bigha. ⁸ Áiná' Jesus áí natsídaakeesíí yígółshíí bigha nnee bigan binawod ásdjidi gáyılñii, Nádnáhgo kodé' hizji. Áik'ehgo nádiidzaago áigee hizı' lé'e. ⁹ Jesus begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi la'íí Phárisees biłgo gádaayılñii, Dała'á nanohwídaadishkid, ya' godilziníí bijji nt'éégo ách'ıt'jigo goz'aq née, dagohíí déncho'égo ách'ıt'jii née? Ya' nnee hasdách'ilteehgo née, dagohíí ch'iziltheego née? ¹⁰ Jesus nnee yitah déz'jii lé'e, áigé' nnee bigan binawod ásdjidi gáyılñii, Yushdé' dahdinłñih. Ágádaana' bigan nt'éé násdłjı, łahzhineéhíí ga'at'éé. ¹¹ Nnee Jesus

yik'edaanniihíí hadaashkeego gádaaíldi'nii, Jesus hagosha' ádaahiidle'? ¹² Áíná' Jesus dasahn dziyú óyáá okąąhgo, Bik'ehgo'ihí'nań yich'i' okąąhgo iskaą.

¹³ Hayilkááyú biké' hikahíí, Yushdé', daayilniiidná' nakits'adah hayinil: áí shi-nadaal'a'á daayilnii; ¹⁴ Simon, (Peter yízhí' yá áyíílaahíí,) bik'isn Andrew, la'íí James, John, Philip, Barthólemew, ¹⁵ Matthew, Thomas, la'íí James Alphéus biye'i, Simon Zelótes holzéhi, ¹⁶ Judas James bik'isn, la'íí Judas Iscáriot, ch'íbido'aal doleeí.

¹⁷ Dzilgé' yił nkenákainá' dziłíí bitl'ááhgee sizij, áígee biké' hikahíí, la'íí nnee ląągo Judéagé', Jerúsalemgé', la'íí tádá'yú Tyre la'íí Sídongé' daagolínihí daabidits'ih há-daat'ijigo, la'íí daanezgaihíí nádaabidilzihi hádaat'ijigo baa náńsáá; ¹⁸ Hayíí spirits ncho'i biyi' daagolíníí ałdó' baa hikai: áík'ehgo náda'bidilzii lę'e. ¹⁹ Nnee dawa bedaadilchiid hádaat'ij lę'e: binawodíí nádaabilzihíí bighą.

²⁰ Biké' hikahíí yinel'ijgo gáyilnii, Nohwíí tédaanoł'tiyéhií nohwiyaa gozhóó doleeł: Bik'ehgo'ihí'nań bilattl'áhgee daanliiníí itah daanołji. ²¹ K'adíí shiná' daanoliiníí nohwiyaa gozhóó doleeł: náda'dołdół. K'adíí daalchagíí nohwiyaa gozhóó doleeł: daalđloh doleeł. ²² Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shighą nnee nohwik'edaanniihyúgo, la'íí doo hádaanołwit'ij dayúgo, ncho'go nohwich'i' yádaalt'i'yúgo, nohwizhi' ncho'go yaa yádaalt'i'yúgo nohwiyaa gozhóó doleeł. ²³ Áí bijji dązhó nohwil daagozhóógo yaadaoljah le': yaaká'yú itisgo nohwaa hi'né'i dązhó nchaa doleeł: nnee nohwik'edaanniihíí bich'ą'gé' nnee daanlínihíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí ałdó' ágádaayilsi lę'e. ²⁴ Áíná' nohwíí izisgo da'olt'iiníí, nohwá góyéé doleeł! ałk'iná' dawa hádaalt'iiníí nohwíyéé. ²⁵ K'adíí náda'sołdjidíí, nohwá góyéé doleeł! shiná' daanołji doleeł. K'adíí daalđlohíí, nohwá góyéé doleeł! ik'edaadoł'nii la'íí daolchag doleeł. ²⁶ Nohwíí nnee dawa nłt'éégo nohwaa yádaalt'ihíí, nohwá góyéé doleeł! áí bich'ą'gé' nnee daanlínihíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí daazhógo ádaadil'ini n'íí ágádaayilniiid ałdó'.

²⁷ Shihíí daashidołts'agíí gádaanołwíłdishnii, Nohwik'edaanniihíí nohwil daanzhó le', hayíí bił daanołcho'íí nłt'éégo bich'i' ádaanoł'tee le', ²⁸ Yati' yee daanołwókaalí nłt'éégo bich'i' natsídaalkees le', la'íí ncho'go nohwich'i' ádaat'eehíí bá da'olkaąh le'. ²⁹ Hadń nıł'ah yonłts'iyúgo lahzhinée bich'i' nnanínt'aah; hadń ni'ícho nich'ą' náidiltsóozyúgo n'íí ałdó' doo baa řch'i' da. ³⁰ Dahadń hat'íí níyókeedíí baa nné'; hadń dahat'íhíta níyééhíí nich'ą' náidnné'yúgo doo t'ąązh'i' bínáhóńkeed da. ³¹ Nnee hago'at'éégo nohwich'i' ádaat'eego hádaalt'ijihíí k'ehgo nohwíí ałdó' bich'i' ágádaanoł'tee. ³² Hayíí bił daanołshooníí zhą nohwil daanzhóoyúgo, hago'at'éégo nłt'éé áí? Nnee doo daagodnłs'i dahíí ndi hayíí bił daanzhooníí bił daanzhó. ³³ Hayíí nłt'éégo ádaanłs'i shihíí zhą bich'i' nłt'éégo ádaanoł'teeyúgo, hago'at'éégo nłt'éé áí? Nnee doo daagodnłs'i dahíí ndi ágádaat'ini at'éé ałdó'. ³⁴ Nohwíí hadń hat'íí bá ch'ídaashołné'yúgo t'ąązh'i' shaa nné' daanołsigo, hago'at'éégo nłt'éé áí? nnee doo daagodnłs'i dahíí ndi dawahá łalch'ínádai'né'i at'éé, da'áígee shaa nai'né' daanzigo. ³⁵ Nohwik'edaanniihíí nohwil daanzhó le', la'íí nłt'éégo ádaalt'ij, dahat'íhíta ch'ídaanołné' le' doo shaa nané' daanołs'i dago; áík'ehgo yaaká'gé' ląągo nohwaa nané' la'íí Da'tiséyú At'éhi bichągháshé daanołji doleeł: án nnee doo ahédaanz'i dahíí la'íí daancho'íí ndi yich'i' nłt'éégo at'éé. ³⁶ NohwiTaa bił goch'oba'híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwil goch'oba' le'. ³⁷ Doo hadń baa nádaalt'ij da le', áík'ehgo nohwíí ałdó' doo nohwaa nádaach'it'ij da doleeł: nnee doo ncho'go baa natsídaalkees da le', áík'ehgo doo ncho'go nohwaa natsída'ikees da: nnee nohwich'i' ncho'go ánát'ijłíí baa nádaagodenoł'aah le', áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa nágodet'aah: ³⁸ Nnee baa daanołné', áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa na'né'; áí nłt'éégo bínel'ąądgo, hayaa ilk'ínábénisdzilgo, nłt'éégo ął nnésgohgo haláh odaazłijigo nohwaa nach'iné'. Dáhołąągo kaa daasołné' lánsh'i n'íí k'ehgo da'ágáhołąągo nohwaa nádo'né'. ³⁹ Hch'ígót'aahgo na'goni'íí yee hadziigo gádaabilniiid, Ya'nnee bináá ágodiníí la' nnee bináá ágodini łoloos née? ágádaasdaayúgo sha' da'áta ínłwozh yuyaa olıłdeel? ⁴⁰ Biłch'ígót'aahíí biłch'ígó'aahi doo yitısigo at'éhi at'éé da: áíná' daakówa nłt'éégo koł ch'ídaakost'ąayúgo, áí bił ch'ígó'aahíí ga'ách'ít'éé daach'ileeh. ⁴¹ Hat'íí bighą nik'isn bináá yune' tsjılch'íséę sitaaníí hí'íí, áíná' nihíí nińáá yune' tsj nchaahi sitaaníí doo hí'íí

da? ⁴² Ni niṇáá yuṇe' tsj nchaahi sitaaní doo hí'íí daná', hat'íí bigha nik'isn gáṇṇii, Shik'isn, ai tsj ałch'ísęę niṇáá yuṇe' sitaaní ná haoshtjijh? Ni nzhọọ ádní'íni, iltsé niṇáá yuṇe' tsj nchaahi sitaaní hatjijh, áík'ehgo nłt'éęgo go'íí nleehgo, áníta nik'isn bináá yuṇe' tsj ałch'ísęę sitaaní bá hatjijh. ⁴³ Tsint'áni nłt'éhiií doo nest'án dénchọ'éhíí baa dahnándahi at'éé da; ła'íí tsint'áni dénchọ'éhíí nest'án nłt'éhiií doo baa dahnándahi at'éé da. ⁴⁴ Tsint'áni dała'á hentjigo nest'án baa dahnándahíí bee bígózi. Figs doo hosh baa ndaach'ihiniłhi at'éé da, ła'íí dasts'aa'íí doo hosh diwozhíí baa ndaach'ihiniłhi at'éé da. ⁴⁵ Nṇee nłt'éhiií bijíí yuṇe' nłt'éęgo goz'aaníí bich'á'gé' nłt'éhiií zhá bee hagowá; áíná' nṇee nchọ'íí bijíí yuṇe' nchọ'go goz'aaníí bich'á'gé' nchọ'íí zhá bee hagowá: hago'at'éęgo yách'łti' shjiií kojíí yuṇe' hago'at'éęgo goz'ąą shjiií bich'á'gé' ách'iniłhi at'éé.

⁴⁶ Hat'íí bigha, SheBik'ehń, sheBik'ehń, daashiłdoṇiigo shich'j' ádaadoṇiiná' da'ánohwiłdishniiyú doo ádaanołt'ee da? ⁴⁷ Dahadń shaa nyááhn shíyést's'ąągo shiyati' yikísk'eh at'ééhń, díí k'ehgo ako at'éhi at'éé: ⁴⁸ Nṇee yúyahgo hagogéedgo tséé biká' bigową ágodlaa: áík'ehgo tú idezjoolgo bigowahíí bídilk'oł ndi doo hago adzaa da; nłdzilgo tséé biká' ágolzaahíí bigha. ⁴⁹ Áíná' dahadń shíyést's'ąą ndi doo yikísk'eh at'éé dahn, díí k'ehgo ako at'éhi at'éé, nṇee bigową dá sái zhá yiká' ágodlaa, doo tséé biká' dahgoz'ąą dago; áí gowahíí yich'j' tú idezjoolgo dagoshch'j' nangóngo'; áík'ehgo aanábígot'j'jł gozłjij.

7

¹ Jesus nṇee bídaayést's'aaníí ąął yich'j' nyánłti'ná' Capérnaum golzeeyú óyáá. ² Siláada dała'n gonenadń binant'a'íí yána'iziidi bił nzhóni nezgaigo dak'azhá datsaah lé'e. ³ Nant'ánhíí Jesus yaat'inzigo nṇee Jews yánadaazíni Jesus bich'j' odais'a' gáníigo, Yushdé', kú nṇáhgo shá na'iziidíí shá nánłziih, daabiłdoṇiih. ⁴ Áík'ehgo Jesus yaa hikaigo nádaayokąąhgo gádaanii, Díí áłniihíí bá ándle'go dávik'eh: ⁵ Bił daanjọogo ha'ánálzéh goz'aaníí nohwá ágolaa. ⁶ Áík'ehgo Jesus yił onákai. Nant'ánhíí bigową t'ah bich'j' hikahná' nant'án bit'eké Jesus bich'j' hil'aad gáníigo, ShiNant'a', nich'j' nagóntł'ogíí bigha dáko akú nódáh hela'; shigową yuṇe' ha'ánṇáhgo ndi doo bik'eh sitj'j' da: ⁷ Naa nsháhgo doo bik'eh sitj'j' da nsjiií bigha doo dashíí naa niyáá da: déhadziihgo ndi shána'iziidń nádziih ndi at'éé. ⁸ Shíí ałdó' shinant'a' golj'j', shihíí siláada bá nansht'aa, dała'á, Dahnnáh, biłdishniiyúgo dahdigháh; ła'íí, Yushdé', biłdishniiyúgo shaa higháh, ła'íí shána'iziidi, Díí áńle', biłdishniiyúgo áí áile'. ⁹ Jesus áí yidezts'ąąná' dé bił díyagodzaago, nṇee biké náłseełíí yich'j' adzaago gáyilṇii, Gánohwiłdishnií, Israel hat'i'i bitahyú ndi doo hwaa hadń díí k'ehgo bi'odłą' golíni baa nsháh da. ¹⁰ Jesus yich'j' oda'is'a'íí gowąyú nákaína' nezgai n'íí nłt'éé násdłjigo yaa nakai lé'e.

¹¹ Áí iskaą hik'e Jesus kįh gozńil, Nain golzeeyú óyáá; bitsilke'yu ła'íí nṇee yił okai. ¹² Áí kįh gozńil ch'íná'itłh goz'aaníí yich'j' higaałgo, nṇee éđjhi ch'ídaach'ilteeh lé'e, bimaá itsaaná' dabíí zhá bizhaazhé ishkiin dała'áhi; áí isdzánhíí nṇee łąągo yił náłseeł lé'e. ¹³ Jesus yiłtsąąná' bijíí nṇiihgo gáyilṇii, Doo nchag da. ¹⁴ Jesus yaa nyáągo tsilhwón yedolchidgo, tsilhwón daayo'aalíí daahizi'. Áíge' hadziigo gáníí, Shik'isn, nádndáh, niłdishnií. ¹⁵ Éđjigo sitjij n'íí nezdaago yalt' nkegonyaa. Áík'ehgo Jesus isdzánhíí bizhaazhé yaa náńłtj'j'. ¹⁶ Nṇee dawa tsídaadolyizgo Bik'ehgo'ihiniłnań ya'ahédaanzigo gádaanii, Bik'ehgo'ihiniłnań yána'iziidi ízisgo at'éhi nohwitah siljij; ła'íí, Bik'ehgo'ihiniłnań nṇee hayiheznilií yaa nyáá. ¹⁷ Judéa dágoz'ąą nłt'éęgo, ła'íí binaayú daagotahyú Jesus nłt'éęgo baa ch'inił lé'e. ¹⁸ John bitsilke'yu díí áńgot'j'j' dawa yaa bił nadaagosni'.

¹⁹ John bitsilke'yu naki, Yushdé', daayilṇniidná' gádaayilṇii, Jesus bich'j' yú doł'aashgo gáłdoṇi', Ya' ni higháhi n'íí áńt'j'j' née? dagohíí ła'i biká daadéet'j'j' née? ²⁰ Nṇee nakihíí Jesus yaa n'áázhgo gádaabiłnií, John Baptize ágole'íí nich'j' nohwides'a', gániłn'niihgo, Ya' ni higháhi n'íí áńt'j'j' née? dagohíí ła'i biká daadéet'j'j' née? ²¹ Yaa n'áázhná' Jesus nṇee łąągo náyihilzií, kah iltah at'éhi yaa nakaihií ałdó', spirits nchọ'i biyi' daagolíníí bá hanesdzood; ła'íí biṇáá ádaagodinií daago'j'jigo ányaidlaa. ²²⁻²³ Áík'ehgo áí nṇee bich'j'

hil'aadíí gáyihñii, John bich'í' nádolt'aashgo díí hoł'iiníí ła'íí disołts'aaníí baa bił nagoñi': biñáá ádaagodih n'íí biñáá ánágodle', doo nadaakai da n'íí náhikáh, nnee lóód doo ínádih dahi yaa nadaakai n'íí nlt'éégo ánádaidle', bijeyi' ádaagodih n'íí da'idits'ag ánádaidle', nanezna' n'íí naahikáhgo ánádaidle', tédaat'iyéhií yati' baa gozhóni bee bich'í' yáda'iti'.

²⁴ Nnee John daabis'a'íí t'aazhí' onát'aazhná', Jesus nnee dała'at'ééhií John yaa nagoñi'go yich'í' yatti' nkegonyaa gáníigo, Da'izlíyyú hat'íí hádaadel'íyyú nasołkai? Tł'oh bit'aq nteelíí bił godiyohíí née? ²⁵ Hat'íí hádaadel'íyyú nasołkai áiná'? Nnee nlt'éégo bik'e'izláhi née? Hayíí bidiyagé nlt'ééhií ła'íí ízisgo daagolíníí nant'án golíígee nadaakaihi at'éé. ²⁶ Hat'íí ląą hádaadel'íyyú nasołkai áiná'? Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi née? Ha'aa, Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidi yitiso at'éhi, nohwildishñii. ²⁷ Díí bak'e'eshchij n'íí án át'íí, Shinal'a'á nádn dish'aa, nádn ilch'í'gole'go. ²⁸ Gánohwıldishñii, Nnee daagozlíníí bitahyú Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidi doo ła' John Baptize ágole'íí yitiso at'éé da: áiná' Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee daanliiníí bitahyú hadn dážhó doo ilíí dahíí John yitiso at'éé. ²⁹ Nnee dawa Jesus daidezts'aaníí ła'íí tax bich'í' nadaahi'niilíí John baptize ádaabizlaa n'íí, Bik'ehgo'ihí'nañ dážhó nlt'éégo at'éé, daañii. ³⁰ Áiná' Phárisees ła'íí begoz'aaníí nlt'éégo yídaagołsini, John doo hwaa baptize ádaabizlaa dahíí bighą Bik'ehgo'ihí'nañ ngon'áaníí doo hádaat'íí dago yich'ą'zhí' ádaat'ee lé'e.

³¹ Jesus gáníí, Nnee daalinolt'ííhíí hat'íí bił físhhah nishłeego baa nagoshñi'? hat'íí bił dálett'ee? ³² Na'iniih nagoz'aagee chagháshé dała'at'éégo ilch'í' ádaaniigo, Tsjsól bee nohwich'í' da'nt'aal ndi doo hwaa ch'adaashinotzhil da, daalíldi'niihíí bił dálett'ee. ³³ John Baptize ágole'íí doo bán yiyą dago ła'íí doo wine yidlaą dago nyaaná'; Ch'iidn biyi' golíí, daadoñii. ³⁴ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ishąago ła'íí ishđlaągo niyááná' gádaashłdoñii, Án dichini ła'íí idlánihi, tax bich'í' nadaahi'niilíí ła'íí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bit'eké nłini! ³⁵ Da'anii igoyą'íí hat'íí ádaat'ííhíí bee bígózih.

³⁶ ła' Phárisee nłini Jesus, Shigowayú řnńáá, yihñii. Áík'ehgo Jesus áí Phárisee bigowayú nyaayú iyąago nezdaa. ³⁷ ła' isdzán binchó' láníhi áí kih goznilgee golníhi, Jesus Phárisee bigowayú iyąago yaat'inzigo tús tsée, alabáster holzéhi, bee alzaahi yee ik'ah yin'ąągo, ³⁸ Jesus dés'eezi yine'gé' hichago hizí', biñáá túhíí bee Jesus bikee yá táyigis nkegonyaa, bitsizil yee k'eyıldéh, áíge' daayits'osgé' ik'ah yaa yiziid lé'e. ³⁹ Phárisee yil iyąą'ń díí isdzán at'íiníí yo'íigo dabíí gádilđi'ni, Díí nneehíí Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi nliyyúgo, díí isdzán bídilchi'íí hadn át'íí shihíí hago'at'éé shihíí yígółsı doleel ni'; binchó' láníhi at'ééná'. ⁴⁰ Jesus bich'í' hadziigo gáníí, Simon, hat'íí shi nildishñii. Áík'ehgo Simon gábiłñii, Ánnii, ilch'ígó'aahíí. ⁴¹ ła' nnee zhaali ách'finłi nnee naki yaa yil'áá lé'e: nnee dała'á ashđla'i gonenadín zhaali, penny holzéhi, baa ha'áá, ła' nneehíí ashđladin baa ha'áá, ⁴² Doo hago'at'éégo nanáda'i'niil da lé'e, da'ágát'éé ndi nzhóq yihñiid. Díí nnee nakihíí hayíihíí nnee zhaali ách'finłi itisgo bił nzhóq gá? ⁴³ Simon hananádzii, Hayíí dážhó itisgo baa ha'áá shihíí go'íí. Jesus gábiłñii, Da'áígee áđinñiid. ⁴⁴ Jesus isdzánhíí yich'í' adzaaná' Simon gáyihñii, Ya' díí isdzánhíí hí'íí née? Nigową yune' ha'ayááná' doo hwaa tú shikee bee tánágisíí shaa níziid da: áiná' díí isdzánhíí biñáá túhíí bee shikee shá táyigisgé' bitsizilíí bee k'e'ildee. ⁴⁵ Ni doo hwaa shísínłs'os da: áiná' ha'ayáágé' yushđé' godezt'i'go díí isdzánhíí shikee daayits'os nkegonyaa ni'. ⁴⁶ Doo hwaa ik'ah shitsit'á' bíđinzhizh da: áiná' díí isdzánhíí ik'ah shikee yidezhizh. ⁴⁷ Áík'ehgo gánildishñii, Isdzán binchó' dážhó ląąhíí da'izlíné bá ánálne', dážhó bił nshóhíí bighą: áiná' hadn binchó' ayáhahíí da'izlíné bá ánálne'íí, ayáhągo bił nshóni at'éé. ⁴⁸ Jesus isdzánhíí gáyihñii, Ninchó'íí da'izlíné ná ánálne'. ⁴⁹ Nnee yil da'ayaaníí gádaalđi'ni, Hadn láhi díí, konchó'íí da'izlíné ká ánáidle'i? ⁵⁰ Jesus isdzánhíí gánáyilđo'niid, Ni'odłą'íí hasdáníłł; ilch'í'gont'éégo dahnádnđáh.

8

¹ Áí bikédé'go Jesus kih nagoznilyú ła'íí gotahyú dahot'éhé nnee áígee daagolíníí yich'í' yatti'go ła'íí Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee begoz'aaníí nlt'éégo baa na'goni'íí yaa

nagolnī'go naghāa lē'e: bitsilke'yu nakits'adah yil nakai, ² Ła'íi isdzáné spirits nchọ'íi biyi' daagolíi n'íi ła'íi kah iltah at'éehíi yaa nadaakai n'íi nádaabi'dilzii lē'ehi yil nakai aldo', Mary, Mágdalene daalch'iniihi, ch'iidn gots'idn biyi'gé' hakaihi, ³ Ła'íi isdzán Joanna, nant'án Hérod bikih yá bik'ehi, Chúza holzéhi, bi'aad; ła'íi Susanna, ła'íi isdzáné doo alch'idé dahi, aldo' yil nakai, aí isdzánéhíi bíyéehíi łahzhi' Jesus yee yich'odaazni'.

⁴ Ił'ánigé' kih nagoznilgé' nnee ląągo Jesus yaa nánłsąą, áigeé na'goni'íi yee yil ch'ígó'aahgo gáníi: ⁵ K'edileehíi yil ke'go k'edileeyú óyáa: k'edileegeé k'edilzií ła' itín bahyú nanehezdee; aí ła' nnee yiká' naskai, ła'ihíi dló' nádaihezłaa. ⁶ Ła' k'edilzií tsééká' nanehezdee; ndi hadaazhjeedgo dagoshch'i' daanłnago nádaahisga, doo nłt'éégo godit'oodyú hadaazhjeed dahíi bigha. ⁷ Ła'ihíi hosh bitahyú nanehezdee; áik'ehgo hoshihíi ighánłsąągo nadaistseed. ⁸ Ła' k'edilzií łeezh nłt'ééyú nanehezdee, aí zhá hadaazhjeedgo dała'á gonenadín bitisyú análłaa. Ałł nagozní'ná' gánłniid, Hadn bijeyi' golínií íyésts'ąą le'. ⁹ Bitsilke'yu nabídaadilkidgo gádaabilnii, Iłch'ígót'aahgo na'goni'íi bee nohwil nadaagosílni'íi hat'íi niigo ánnii? ¹⁰ Jesus gáníi, Bik'ehgo'ihí'nań bilalt'áhgee begoz'áni doo bigózi da n'íi nohwil bídaagonłsłjłhgo nohwaa daagodełt'ąą: áiná' ła'ihíi iłch'ígót'aahgo na'goni'íi zhá bee bil na'goni'; áik'ehgo dédainel'ji ndi doo daayo'ji da doleeł, ła'íi dédaidits'ag ndi doo bil ídaagozi da doleeł. ¹¹ Iłch'ígót'aahgo na'goni'íi hat'íi niigo ádishnii shihíi baa nohwil nagoshni': K'edilziihíi Bik'ehgo'ihí'nań biyati' at'éé. ¹² K'edilzií itinyú nanehezdee n'íi aí nnee yati' daidezłt'ąą, ndi ch'iidn nant'án nyáągo yati' bijii yune' benagoz'aaníi bich'á' náyihezłaa'íi ádaat'ee, doo da'osdłąđgo hasdakai dahíi bigha. ¹³ K'edilzií tséé yiká' nanehezdee n'íi nnee bil daagozhóđgo daidezłt'ąą; áiná' t'oh bikeghad áđijhi' k'ehgo ádaat'eego, déł'ihézh'i' yati' daayodłąą, áiná' nabída'dintaahgee t'ąązhi' nanánihidéh. ¹⁴ K'edilzií hosh biyi' nanehezdee n'íi nnee yati' daidezłt'ąą, ndi dahikáhyú ni'gosdzán biká' ágot'eehíi, ízisgo it'ínií, ła'íi gonediłnií zhá yaa natsídaakeesíi ádaat'ee, áik'ehgo doo nest'ą' goleeł da. ¹⁵ K'edilzií łeezh nłt'ééyú nanihezdee n'íi yati' daidezłt'ąąná' daabijii nłt'éhi biyi' yuyaa yati' ích'iyolłt'ą, áik'ehgo nest'ą' nłt'éehíi yinłt'ąą dayúweh yaa hikaahgo.

¹⁶ Doo hadn ik'ah kọ'íi yidiłłtaadgo dahat'łhíta yit'ááh ch'aanáidił'ji da, dagohíi doo kástiné yit'ááhyú nyilł'ááh da; áiná' ik'ah kọ'íi biká' dahnásilł'áhé yiká' dahyi'aah, áik'ehgo hayii ha'áhikáhií aí kọ'íi yee daago'ji. ¹⁷ Dawahá nanł'i' n'íi ch'í'nah ádolnii; dawahá doo hit'ji da n'íi bigóziłhgo hit'ji doo. ¹⁸ Aí bigha da'dolłt'agii nłt'éégo ídaayesolłt'ąą: dahadn íyésts'ąągo ígoł'aahn bigoyá'íi itisgo baa nádo'né; áiná' dahadn doo íyésts'ąą dahń, ayáłhągo ígoł'ąą n'íi ndi bich'á' da'łłií nádodleeł.

¹⁹ Jesus bimaa ła'íi bik'isyú bilgo baa hikai, ndi Jesus baa ch'ilałhíi bigha doo hago'at'éégo baa hikáh da lē'e. ²⁰ Nimaa ła'íi nik'isyú bilgo naa hikáh hádaat'ijhií bigha dadányú nadaazi, daabilch'innii. ²¹ Jesus hadziigo gáníi, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yidezłt'ąągo yikisk'eh ádaat'eehíi shimaa ła'íi shik'isyú ádaat'ee.

²² Łah jii Jesus tsina'eełi yeh hiyaa, bitsilke'yu bilgo: bitsilke'yu gádaayilnii, Noo', hanaazhi' nohwil nada'do'éeł. Áik'ehgo bil dahda'n'eel. ²³ Bil da'o'olyú Jesus iłhaazh lē'e: áigé' dát'éégo deshch'iidgo tú nádídáh siljigo tsina'eełi bidaadesk'olgo rógodzid lē'e. ²⁴ Áik'ehgo Jesus ch'ínádaabisidgo gádaabilnii, NohweBik'ehń, nohweBik'ehń, k'azhá téłt'áh nohwil ogo'eeł. Áik'ehgo ch'ínádzidgo rích'iidíi ła'íi tú hashkeego nádídáhíi yich'i' hadziigo óch'iidgo nkenágohełłt'ą. ²⁵ Jesus bitsilke'yu gáyilnii, Hago'at'éégo nohwil'odł'íi doo bada'ohíi da? Tsídaadolyiz ła'íi bil díyadaagot'eego gádaałłdiłnii, Hago'at'éégo łąą, díi nneehń tú ła'íi rích'iidíi ndi da'áyilniiyú ádaat'ee!

²⁶ Gadarénes daagolíiyú Gálilee biłnāazhi'yú bil nada'diz'eel. ²⁷ Jesus tsina'eełi yiyi'gé' háyáągo kih goznilgé' nnee ła' doo ániiná' godezt'i'go ch'iidn biyi' golini baa nyáá, án bidiyagé' da'áđihgo nagháhi, nnee łena'niłi goz'ąąyú golini, doo kih biyi' da. ²⁸ Jesus yilłsąąná' nádidilghaazhgo yiyahzhi' hayaa adzaago, nawode gáníi, Hago łąą áshíle'go ánt'ji, Jesus, Bik'ehgo'ihí'nań da'tiséyú at'éhi biYe' níni? Nánoshkąął, shiniigodoléh hela'. ²⁹ (Jesus spirit nchọ'íi alł'iná' gáyilnii, An biyi'gé' hannáh.

Doo ałch'ídn ch'iidnhií nabihesłaa da: bésh hishbizhií ła'íi kokee bee ła'nádaach'ilt'óhíi bee ła'bi'dest'oo; ndi ła'bi'dest'ooníi nyihidziizgo ch'iidn da'iljiyú onábinyo'.³⁰ Jesus nabídiłkido, Hat'íi honlzéé? biłnii. Shíi Łáni honszee, nniid: ch'iidn doo ałch'íde biyi' oheskai dahíi bigha. ³¹ Jesus nádaayokaałgo, Doo yúyahgo o'i'ányú dołkáh nohwídonii hela', daanniid. ³² Áígee dziyú góchi da'ayaago nanalsé': ch'iidn Jesus nádaayokaałgo gádaanii, Góchi behokáh. Áík'ehgo Jesus yaa goden'áa. ³³ Áík'ehgo nneehíi yiyi'gé' hakaigo góchi nanalsé'íi yiyi' oheskaigé' túnteel sikaaníi yeh nalsáago hayaa nádniłjigo tú yił daadeszii. ³⁴ Góchi yinádaadéz'ji n'íi díi ágodzaahíi daayiltsaana' nádniłjigo, kłh goznilyú ła'íi binaayú gotahyú yaa nadaagosni'. ³⁵ Nnee bił nada'gosni'íi ái ágodzaahíi dainel'jiyú oheskai lé'e. Jesus yaa hikainá' nnee ch'iidn biyi' golji n'íi Jesus bikeeyú sidaago daayiltsaa, ái nneehíi ch'iidn biyi'gé' haheskaigo k'adíi biini' goljiigo bidiyagé góljiigo sidaa, áík'ehgo ndaaldzid lé'e. ³⁶ Nnee binaal' ágodzaahíi hago'at'éego nnee ch'iidn isná ábiłsi n'íi biyi'gé' ch'iidn hainiyoodgo nailzihií yaa nadaagosni'.

³⁷ Nnee Gadarénes daanliinií bini'yú daagolnihíi dawa ndaaldzidhií bigha Jesus, Nohwich'á'zhi' dahnnáh, daayilnii; áík'ehgo tsina'eelíi yeh nádzaago t'aazhi' bił oná'íeel. ³⁸ Nnee ch'iidn yiyi'gé' hanalsáa n'íi nábokaałgo, Nił nádósh't'aash, nii: áiná' Jesus t'aazhi' oná'íel'a', gániiigo, ³⁹ Nigowayú nádndángo Bik'ehgo'ihina' hago nłt'éego ánani-idlaahíi baa nagolni'yú. Áík'ehgo Jesus hago nłt'éego ánabiidlaahíi kłh dágoznil nłt'éego yaa nagolni'go anádaal. ⁴⁰ Jesus hanaayú bił naná'dez'eelna' akú nnee ła'áago biba' dałat'at'éego Jesus baa nyáahíi yaa bił daagozhóó lé'e.

⁴¹ Nnee ła' Jáirus holzéhi, Jews ha'ánalséhíi yebik'ehni, Jesus yaa nyáa lé'e; yiyahzhi' hayaa adzaago náyokaałgo gánii, Shigowayú nnáh: ⁴² Bizhaazhé dałat'áhi it'eedn nakits'adah shi bił łegodzáhi k'azhá datsaahíi bigha ánií. Jesus higaalyú nnee daabiłjizh lé'e.

⁴³ Áígee isdzán dił bighánliigo nakits'adah bił łegodzáhi itah lé'e, dawahá bíyéé n'íi izee nant'an yich'i' nayiheznil ndi doo hwaa ła' nábilziih da. ⁴⁴ Án Jesus yine'gé' ninyaago bi'íi bidá'yú yedelniih: dagoshch'i' dił bighánlii n'íi esdjid. ⁴⁵ Jesus gánii, Hadni shedelniih? Nnee baa nánl'sáahíi, Nohwii doo hwaa ádaahiit'ji da, daanniidgo, Peter ła'íi yił nakaihií Jesus gádaayilnii, NohweBik'ehni, nnee ła'áago ninaayú nánl'sáago daatiłjizh, hat'íi bigha, Hadni shedelniih? nni, áiná'? ⁴⁶ Jesus gánii, Shinawodii łahzhi' shich'á'zhi' adzaahíi bigha hadni shi shedelniihgo bigonsi. ⁴⁷ Isdzánihií doo nant'i' dago yigotsjidná' tsidolyizgo ditłidgo Jesus yiyahzhi' hayaa adzaago hat'íi bigha Jesus yedelniih shihíi, ła'íi hago'at'éego dagoshch'i' nábi'dilzihií nnee dawa yináal' nagosni' lé'e. ⁴⁸ Jesus isdzánihií gáyilnii, Shilah, nił gozhóó le': ni'odł'íi nłt'éego ánaniidlaa; itch'i'gont'éego dahnádnáh.

⁴⁹ Áígee t'ah yatti'ná' Jews ha'ánalséhíi yebik'ehni bigowagé' nnee ła' baa nyáago gábiłnii, Nitsi' daztsaa; Jesus doo dayúweh nanłt'og da. ⁵⁰ Jesus díi yidezts'áago gánii, Doo nnłdzid da: onđłago zhá nitsi' nłt'éé nádodleeł. ⁵¹ Jesus gowayú nyáaná' Peter, John ła'íi James biłgo ła'íi it'eedn daztsaanihií bitaa ła'íi bimaazhá bił ha'ashkáh, nniid lé'e. ⁵² It'eedn n'íi nnee dawa baa daachag ła'íi baa ch'aadaaneshzil: áiná' Jesus gánii, Doo daalchag da, it'eedn doo daztsaa da, daazhógo alhoshgo at'éé. ⁵³ Ái bigha nnee dázhó baa daadloh, it'eedn da'anii daztsaa yidaagolshíi bigha. ⁵⁴ Jesus nnee dałat'adzaahíi, Ch'ínokáh, daayilniiidná' it'eedn bigan yiltsoodgo gáyilnii, Shina'ilj', nádndáh. ⁵⁵ Bi'ihina' nágosdliigo dagoshch'i' nádiidzaa lé'e: áigé' Jesus, Bá'domé', nii. ⁵⁶ Bitaa ła'íi bimaazhá bił díyadaagot'ee: áiná' Jesus gábiłnii, Díi ágodzaahíi hadni baa bił nadaagołni' hela'.

9

¹ Jesus bitsilke'yú nakits'adahíi dałat'áyílaago ch'iidn dawa bitisgo binawod daagoljiigo yedaabik'ehgo, ła'íi kah itah at'éehíi yaa nadaakaihií nádaayilziihgo yaa daagodez'áa.

² Áigé' Bik'ehgo'ihina' bilałt'áhgee begoz'aaníi yaa nadaagołni'go, ła'íi daanezgaihií nádaayilziihgo odais'a'. ³ Áígee gádaabiłnii, Desołkaiyú doo hat'íi daalné'go da, gish,

izis bena'iltiníí, bání, dagohíí zhaali; doo íicho naki nadaaŋilgo da. ⁴ Dahayú gowaŋee ha'álkaigee, lahyú nádesoŋkaizhí' da'áigee nasóŋtaŋ le'gá. ⁵ Dahadn doo nádaanoŋwidil-teeh dayúgo dahdoŋkáhgo nohwikee baŋ leezií baa daaŋhaaŋ, áí bee doo hádaanoŋwit'íi dahíí bígózih doo. ⁶ Áík'ehgo dahdikaigo daagotahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagoŋni', la'íí dahayú nakaiyú náda'ihilziih lé'e.

⁷ Hérod nant'án Jesus ánát'ííí dawa yaat'ínzigo, hadnshá' ádaayiŋnii, nzi lé'e, la', John daztsaŋgé' naadiidzaago án át'íí, daanihií bigha; ⁸ La'ihíí, Elías n'íí nádzaá, daanii; la'ihíí, Doo áníná' Bik'ehgo'ihí'naŋ binkááyú na'iziidi n'íí naadiidzaahi at'íí, daanii. ⁹ Hérod gánniid, Shí la' John shik'ehgo bitsits'in nadaach'idnk'ii ni'; hadn láŋhi áiná', dín dá baa idists'ag nt'éé? Áík'ehgo Jesus yiŋtséh hát'íí lé'e.

¹⁰ Odais'a' n'íí nákaigo hago ánadaat'íí n'íí Jesus yiŋ nadaagosni'. Áigé' anahyú da'izliyyú, kih goznil Bethsáida holzéhi ba'ashhahyú yiŋ okai lé'e. ¹¹ Áiná' nnee yí-daagoŋsijidgo biké' onatsáŋ: áík'ehgo Jesus baa biŋ gozhóŋgo Bik'ehgo'ihí'naŋ bilatt'áhgee begoz'aanií yaa bich'í' yaŋti', la'íí hayíí nádaabi'dilziih hádaat'iiníí nádaayilzii lé'e. ¹² O'í'áŋzhí' godeyaayú nakits'adáhií Jesus gádaayiŋnii, Ai nnee daŋa'at'ééhíí dahayú gotahyú nádaadn'áá, dahayú njeehíí nádaagodi'aahgo, la'íí dahat'ihíta daiyaanií yiká daadéz'íyyú; kú da'izliyyú nahétaŋhíí bigha. ¹³ Áiná' Jesus gádaabiŋnii, Nohwihií bá da'doŋné'. Áík'ehgo gádaanii, Bání dijolé dá'ashdla'á zhá nadaahii'né', lóg dánakiyé biŋgo; díí nneehíí dawa idán bá nadaahiilniihyúgo zhá bá da'n'né'. ¹⁴ Nnee daŋa'at'ééhíí ashdladn doo náhóŋtag dayú hilt'ee lé'e. Jesus bitsilke'yu gáyiŋnii, Nnee daŋa'at'ééhíí ashdladngo iŋ'anigo dinoŋbih daabiŋdoŋnii. ¹⁵ Ágádaanniidná' nnee dawa dinezbih. ¹⁶ Áigé' Jesus bání ashdla'ihíí lóg nakihíí biŋgo náidnné'go hadag déz'íigo ya'ahénzigo oskaŋdná' ilk'daizdlaad, áigé' bitsilke'yu yaa daizné', nnee yitada'inihgo. ¹⁷ Áigee nnee dawa da'iyáŋgo náda'isdjíd lé'e: áigé' ch'ékaadíí táts'aa nakits'adah bik'ehgo nádaach'ihiezlaa.

¹⁸ Laŋ Jesus dasahn okaŋh, bitsilke'yu zhá biŋ naháztaŋgo; áigé' Jesus bitsilke'yu nayídiŋkidgo gádaabiŋnii, Nnee hadn át'íí daashiŋnii? ¹⁹ Áík'ehgo gádaabiŋnii, La' John Baptize ágole' n'íí daaniŋnii: la'ihíí Elías at'íí; la'ihíí doo áníná' Bik'ehgo'ihí'naŋ binkááyú na'iziidi n'íí daztsaŋgé' naadiidzaahi at'íí daaniŋnii. ²⁰ Jesus gánado'niid, Nohwihií hadn át'íí daashiŋdoŋnii? Peter gáníí, Bik'ehgo'ihí'naŋ Ats'áltíni, Christ holzéhi, ánt'íi. ²¹ Bitsilke'yu ndzilgo yich'í' hadziigo gáyiŋnii, Hadn áí biŋ nadaagoŋni' hela'; ²² Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo aŋch'idn shiniigodilne' da, Jews yánazíni, okaŋh yedaabik'ehi bánadaant'aahi, la'íí begoz'aanií ye'ik'eda'íŋhíi doo hádaashit'íidago shidizideená' taagi jji hileehgo naadishdáh.

²³ Dawa yich'í' hananádziigo gánado'niid, Dahadn shiké' dahdigháh hát'íyyúgo ídaayo'nahná' dajji biigha bitsi'ina'áhi dahyidotiŋhgo shiké' dahdowáh. ²⁴ Dahadn bi'ihí'na' yaa biŋ goyééhíí, áí bich'á' da'izlíí hileeh: áiná' dahadn ídaayis'nahgo shíí shigha bi'ihí'na' da'izlíí silíí'n, án ihí'naa doo ngonel'aŋ dahíí yee hiŋaa doo. ²⁵ Ni'gosdzán dágoz'aŋ nt'éégo ch'ist'íiná' koyi'sizini da'izlíí silíigo ch'a'och'ítliizhyúgo, áí hat'íí bich'á'gé' ch'it'íih? ²⁶ Hadn shik'e ídaayándzihíí la'íí shiyati' yik'e ídaayándzihíí, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, áldó' nánshdáhgo bik'e ídaayánsdzí doo, shich'á'idindláádgo, shiTaa bich'á'idindláádíí la'íí binal'a'á yaaká'yú daagolíníí dilzini bich'á'idindláádíí bee shich'á'idindláádgo. ²⁷ Shíí da'aniigo nohwiŋ nadaagoshni', kúgee nadaaziiníí la' dá doo da'itsaahíí dailihé Bik'ehgo'ihí'naŋ nant'aago daayiŋtséh.

²⁸ Díí ánniidií dáshí tsebíiskaŋgo Peter, James, la'íí John biŋgo, Jesus yiŋ okai lé'e, dziŋ n'ááyú okaŋhyú. ²⁹ Jesus okaŋhná' binihií laŋgo at'éégo silíi, bidiyágéhií dázhó higaigo bik'ina'didlaad silíi. ³⁰ Áigee nnee naki, Moses holzéhi la'íí Elías holzéhi Jesus yiŋ yadaalti' silíi. ³¹ Áí nneehíí dázhó bich'á'idindláád silíi, áigé' Jesus datsaah doleelí yaa yadaalti', Jerúsalemyú áne'ihí. ³² Peter la'íí yiŋ nakaihií dázhó biŋ daanzji: ndi t'ah daadez'íiná' Jesus bich'á'idindláádgo la'íí nnee naki yiŋ nadaazi'íí daayiŋtsaŋ. ³³ Áí nnee nakihíí Jesus yich'á'zhí'go dahnasht'aazhná' Peter Jesus yich'í' hadziigo, SheBik'ehí, kú

nkaihií nohwá nlt'ée: chagosh'oh taagi ádaagohiidle'; la' ni ná, la'ihíí Moses bá, la'ihíí Elías bá, nii l'é'e: dá doo natsekéesé da. ³⁴ T'ah yałti'ná' yaak'os biká' dahiyaa l'é'e: biyaa nágonahgo tsídaadolyiz. ³⁵ Áí yaak'os biyi'gé' yati' yidests'aa, gáníigo, Díinko shiYe' shil nzhóni: hódáayolts'aa. ³⁶ Áíhií aał yałti'ná' Jesus dasahn daayiltsaa. Bitsilke'yu díí ágodzaahíí nadain'ij'go doo hadn yił nadaagosni' da.

³⁷ Áí iskaa hik'e dzilgé' gódah nákaigo nnee l'áago baa nántsáá l'é'e. ³⁸ Áí nneehíí la' ná-didilghaazhgo gáníí, l'ch'ígó'aahi, nánoshkaa, shiye' shá nł'ij; da'ái zhá shizhaazhéhi. ³⁹ Łahgee spirit nch'oi nabihíłaa, áígee dilwosh; nádinigisgo bidayi'gé' itáwosh haigháh nádleeh, áígé' biniigonłt'éego doo bich'á'digháh da. ⁴⁰ Nitsilke'yu nádaahoshkaa hadainihiyoodgo; ndi doo hago'at'éego da. ⁴¹ Jesus gáníí, Nohwi'odł' édaadłhgo dánohwíí zhá daanohwik'ehgo daałinolt'ijłí, dahónłsahzhí' nohwil nahashtáá, dahónłsahzhí' l'aa nohwidah ánsht'ee? Yushdé', niye' shich'ij' bil nń'aash. ⁴² T'ah yich'ij' higaalná' ch'iidn yaabilłt'e'gé' nádinigis l'é'e. Áiná' Jesus spirit nch'oi nłdzilgo yich'ij' hadziigo haińyood, ák'ehgo ishkiiníí náyilziigo bitaa yaa náinłłł.

⁴³ Daakowa Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí baa kił díyadaagot'ee l'é'e. Dawahá yaa ánát'ijłí baa kił díyadaagot'eego Jesus bitsilke'yu gáyilni, ⁴⁴ Díí yati'íí nłt'éego idaasinolts'aa go nohwijł yune be'ogohigháh le': shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee baa daashich'ide'aah. ⁴⁵ Ák'ehgo bitsilke'yu Jesus hat'íí niigo aníłhíí doo bil idaagozi da, doo yídaagołsi da doleełgo yaa ch'ananł'ij' l'é'e: áígé' ná'ódaadiłkidzhí' bil daagoyéé.

⁴⁶ Jesus bitsilke'yu ladaadit'áh nkegonyaa, Nohwitalhyú hadn itisgo at'éhi? daałłdi'niigo. ⁴⁷ Jesus bitsilke'yu natsídaakeesíí yigołsiłdgo, chagháshé alch'íséęhi náidnłoozgo ba'ashhahgé' yinesdaago, ⁴⁸ Bitsilke'yu gáyilni, Dahadn shizhi'íí binkááyú díí chagháshéhií náidnłt'ijyúgo shíí alđó' náshidnłłt'ini at'éé; dahadn náshidnłłt'inií shides'a'ń alđó' náidnłłt'ini at'éé: dahadn nohwitalhyú doo ilłł dahíí ízigo at'éé doleeł.

⁴⁹ John gáníí, SheBik'ehń, nnee la' nizhi'íí binkááyú nnee biyi'gé' ch'iidn hainiyoodgo daahit'ijgo, Doo ágánt'ij da, daabilde'niid; doo bil daagohit'ij dahíí bigha. ⁵⁰ Jesus John gáyilni, Doo ágádaabilłdohni da: hadn doo nch'oi go nohwich'ij' na'iziid dahń bil daagohit'ini at'éé.

⁵¹ Jesus yaaká'zhí'go nábidilteehíí biká' ngonyaago, Jerúsalemyú digháhgo biini' łayłaa, ⁵² Ák'ehgo bádnyú bá l'ch'ij'daagole'go binadaal'a'á odail'a': áí Samáritans bigotahyú híkai. ⁵³ Ndi áígee daagolłnií Jesus doo hádaayit'ij da l'é'e, Jerúsalemyú deyáá daanzhíí bigha. ⁵⁴ Jesus bitsilke'yu John la'íí James bilgo díí yídaagołsiłdgo gádaani, NohweBik'ehń, ya' yaaká'gé' ko'íí daahwíkeedgo díí nneehíí daadnłid née, Elías adzaahíí k'ehgo? ⁵⁵ Jesus bich'ij' adzaago nłdzilgo bich'ij' hadziigo gádaabilni, Spirit nohwiyi'sizini hago'at'ééhíí doo bidaagonłsi da. ⁵⁶ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo nnee da'izłł ishchihíí bigha niyáá da, áiná' hasdáhishniłłhíí bigha niyáá. Áígé' łahyúgo gotahyú onanákaí.

⁵⁷ Itínyú ch'okaahyú nnee la' Jesus yich'ij' hadziigo gáníí, Dahayú anadáályú níké' anáshdaal doo. ⁵⁸ Jesus gábilni, Ba' ndi bi'í'án daagolłł, dl'ó' yúdahyú nada'iniłhíí bit'oh daagolłł; áiná' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo hayú nshteehi at'éé da. ⁵⁹ Jesus nnee la'ihí gáyilni, Shiké' dahnnáh. Áí nneehíí gáníí, ShiNant'a', halaa shitaa iltsé łehishteehyú dóshá'. ⁶⁰ Jesus áí nneehíí gánáyilđo'niid, Nanezna'íí dabíí łedaahí'niil le': áiná' nihíí Bik'ehgo'ihí'nań bilalłt'áhgee begoz'aaníí baa nagolni'go dahnnáh. ⁶¹ Nnee la'ihí gánádo'niid, ShiNant'a', níké' dahdisháh doleeł; áiná' iltsé shigowayú nádishdáhgo áígee naháztaaníí bil nanágoshni' hik'e. ⁶² Jesus gábilni, Dahadn bengohildzísé alł'iná' yilłsoodná' t'aałzhí' nádest'ijłn Bik'ehgo'ihí'nań bilalłt'áhgee daanliiníí itah hileehíí doo yik'eh sitij da.

10

¹ Díí bikédé'go Jesus la' gots'idin hanayinłł bádń dá nakigo nlaago kłh nagoznilyú hayú deyaa shiyú odaihes'a'. ² Jesus gádaabilni, Nest'a' dázho l'áago nest'aaná'

nada'iziidíí doo hwoi da: álk'ehgo nest'á' yeBik'ehń bich'í' da'olkaahgo gádaabiłdołnił, Nada'iziidíí ninest'á' nádaayihigeeshyú daadn'áá. ³ Dahdołkáh: ba' bitahyú dibel'í bizhaazhé k'ehgo daanohwidel'a'. ⁴ Bestso bisis, izis bena'iltiní, dagohí nohwiikee ik'e'an dahdaadołné' hela': itínyú daahołkáhyú nnee da'adzaayú doo bił nadaagołni' da. ⁵ Gową yuñe' ha'ałkaigee iłtsé gádaadołnił doleeł, Iłch'í'gont'ééhí díi gową yuñe' be'ágót'éé le'. ⁶ Nnee nłt'éégo at'ééhí áigee sidaayúgo nohwił iłch'í'gont'ééhí yil nlii doo: áiná' nnee doo hwaa ágát'éé da lę'eyúgo, nohwił iłch'í'gont'ééhí dano-hwíi nohwíyée nádodleeł. ⁷ Gową yuñe' ha'ałkaigee, da'áigee dinołbłh le'gá, áigee dahat'íhíta nohwá daach'idiné'íi daahołsaągo, ła'íi dahat'íhíta nohwá náda'ch'ıłsıhıi daahołdlaągo: hadń na'iziidíi bich'í' na'ıniłgo goz'ąą. Doo daazhógo gotahkaigo da. ⁸ Dahagee kłh goznilgee ha'ałkaigo, áigee hádaanohwich'it'ıyúgo, idán nohwidáhgee daach'izné'íi daahołsaą doleeł: ⁹ Áigee daanezgaihií nádaahołsihgo bich'í' gádaabiłdołnił, Bik'ehgo'ihı'nań bilalt'áhgee daanliiníi itah daaleehgo nohwá ch'ıgót'ı'. ¹⁰ Dahagee kłh goznilgee ha'ałkaigo, áigee doo hádaanohwich'it'ıyúgo, áigee da'ditinyú nolkaahgo gádaadidołnił, ¹¹ Daagonołıyee dá łeezh zhá ndi nohwiikee bí-daahit'ıhıi k'eda'ıldéh, áı bee doo hádaanohwił'ıy da bígózıh doo, ndi dıi bídaagonołsı, Bik'ehgo'ihı'nań bilalt'áhgee daanliiníi itah daaleehgo nohwá ch'ıgót'ı' ni'. ¹² Shıi nohwił nagoshni', Bik'ehgo'ihı'nań yándaago'aahıi bijıi Sódóm biniigodılne'ıi bitisgo áı kłh goznilıi biniigodılnił. ¹³ Korázingee daagonołiiniı, nohwá góyée doleeł! Bethsáidagee daagonołiiniı, nohwá góyée doleeł! Nohwitahyú ízisgo ánágot'ıhıi Tyre ła'ıi Sıdongee ágágodzaayúgo, áigee daagolıniı doo ániına' nak'á' dich'ızhé bik'inazlaaná' iłch'ıi yiıy' naháztaągo binchı'ıi yich'á'zhı' ádaaszaa doleeł ni'. ¹⁴ Bik'ehgo'ihı'nań nnee yándaago'aahıi bijıi Tyre ła'ıi Sıdon bitisgo nohwiniigodılolnił. ¹⁵ Nohwıi, Capérnaumgee daagonołiiniı, yaaká'zhı'go hanohwidı'niłıi, nohwıi ch'ıidntahzhı'go nohwidido'nił. ¹⁶ Hadń daanohwıyéstsaanıı shıi shıyéstsaą áldó'; hadń daanohwich'olaaahıi shıi áldó' shich'olaa; hadń shich'olaaahıi shides'a'ń áldó' yich'olahi at'éé.

¹⁷ Gosts'idinhıi bił daagozhógo nákaigo gádaanıi, NohweBik'ehń, nizhi'ıi binkáayú ch'ıidn ndi benohwik'eh. ¹⁸ Jesus gádaabiłniı, Ch'ıidn nant'án, Satan holzéhi, yaaká'gé' hada'didla'hıi k'ehgo gódah ch'ıngó'go hish'ıi ni'. ¹⁹ Shıi t'ıish ła'ıi ch'ıgodahistas doo ła' łanohwile' dago, ła'ıi nohwik'edaanıihıi binawod bitisgo nohwinawod golııgo nohwaa godini'áą; álk'ehgo doo hat'ıi nohwiń'dółıh at'éé da. ²⁰ Da'ágát'éé ndi ch'ıidn da'ádaadołniıyú ánádaat'ıhıi doo da'ái zhá baa nohwił daagozhógo da le'; áiná' yaaká'yú daanohwizhi' ágolaahıi baa nohwił daagozhógo le'.

²¹ Áiná' Jesus Holy Spirit bee bił gozhógo gánıid, ShiTaa, yaaká'zhı' ła'ıi ni'zhı' nant'án nılinihi, dıi iłch'ıgót'aahıi nnee daagoyáągo bił ıdaagozınihiı baa ch'anant'ı' n'ıi mé' ga'ádaat'eehıi bich'ı' ch'ı'nah áńlaahıi ba'ahénsı: da'álk'ehgo ágot'ee, shiTaa; da'álk'ehgo hánt'ıygo ágónlaahi. ²² ShiTaa bich'á'gé'go dawa shaa hi'nił: doo hadń shıi Bik'ehgo'ihı'nań biYe' nshıni shıgólıni at'éé da, shiTaa zhá; doo hadń shiTaa yıgólıni at'éé da, shıi biYe' nshıni zhá, ła'ıi dahadń shiTaa bich'ı' bígózıhgo áshłe'ıi áldó' shiTaa yıgólıni.

²³ Bitsılke'yú zhá yich'ı' adzaago gáyıniı, Hadń hat'ıi daal'iiniı daayo'iiniı biyaa gozhógo doleeł: ²⁴ Shıi nohwił nagoshni', doo atch'ıde Bik'ehgo'ihı'nań binkáayú nada'iziidi ła'ıi nant'án daanlıni daal'iiniı daayıltséh hádaat'ıy ndi doo hwaa daayıltsaą da; daadołts'agıi daidits'ıh hádaat'ıy ndi doo hwaa daidezts'ąą da.

²⁵ Begoz'aanıı nłt'éégo yıgólıni ła' Jesus hat'ıi nayıntaahgo gánııgo hizı', Iłch'ıgó'aahıi, hago ashne'go ihı'naa doo ngonel'ąą dahıi bee hinshnaa doleeł? ²⁶ Jesus gánıi, Begoz'aanıı hago'at'éégo k'e'eshchıy? Hónzhiigo hat'ıi nił'idi'niı? ²⁷ Nneehıi gánıi, Bik'ehgo'ihı'nań neBik'ehń nijıi dawa bee nił nzhıgo le', niyi'siziiniı dawa bee, ninawodıi ła'ıi ninatsekeesıi dawa bee; na'ashhahgé' gólıniı nił nzhıgo le', dani idıł njóóhıi k'ehgo. ²⁸ Jesus gánabiłdo'niid. Da'áigee ádıniı: dıi bee ánt'éeyúgo hinnaa doleeł. ²⁹ Begoz'aanıı nłt'éégo yıgólıni nnee binadzahgee nzhıgo ádil'ıy hat'ıygo Jesus gánayıldo'niid, Na'ashhahgé' gólıniı nıihıi, hat'ıi niıygo ánnıi? ³⁰ Jesus hananadıigo gánıi,

Ƙa' nnee Jerúsalemgé' Jériko yuyaa higaalyú nnee da'n'jiihi bik'idahishjeedgo dawaha bíyéehíí bich'á' nádaidnñilgo yóiyahgo biní'da'disñihná' bich'á' onákai, k'azhá datsaahgo da'akú ndaabistijná'. ³¹ Okaah yebik'ehi áí itín yuyaa higaalyú, áí nnee sitiiníí yiłtsaa, ndi łahzhinéégo lédnyaago ch'inyáá l'é. ³² Ƙa' nnee Levi hat'i'íí nłini alđó' áí nnee sitiiníí yiłtsaa, ndi án alđó' łahzhinéégo ya'ishhah ch'inánadzaa. ³³ Áiná' ła' nnee Samáritan nłini higaalyú, áí nnee sitiiníí yiłtsaago yaa nyáá; áík'ehgo yaa ch'oba'go, ³⁴ Ik'ah ła'íí wine biłgo hagee bídaant'oodgee yik'i yaa daayiziidgo yik'ída'disdiz, áigé' Samáritanhíí dabíí bitúlgayé yiká' dahyistjigo ná'ch'injahyú yintjii, áík'ehgo ntt'éégo áyılısı l'é. ³⁵ Iskaa hik'e bizhaali, penny holzéhi, naki hayiné'go ná'ch'injahíí yebik'ehú yaa yinné' gáyilñiigo, Díí nneehń shá ntt'éégo ánłsi: díí zhaali naa niné'íí bitisyú izljiyúgo, nich'j' naná'dihishñil, nánsdzaago. ³⁶ Áí nnee taagihíí hayiihíí nnee be'nest'jidihií ba'ashhahgé' góljiihíí k'ehgo ábíłlaa nñzi? ³⁷ Begoz'aanii ntt'éégo yígółsiníí gáníí, Nnee biłgoch'ozbaadíí. Jesus gábiñii, Dahñnáh, ni alđó' ágánt'jii le'.

³⁸ Ch'okaahyú Jesus ła' gotahzhi' oyáá: áígee isdzán Martha holzéhi bigowayú rýáágo, ha'ánnáh biñiigo ha'ayáá. ³⁹ Ákóne' Martha bik'isn, Mary holzéhi, Jesus yit'ahgé' nezdáa ni'yú, biłch'ígó'aahíí yiyésts'aago. ⁴⁰ Martha ła'ágo nabi'dintl'ogo Jesus yaa nyáágo gáníí, SheBik'ehú, ya' shik'isn doo shich'onjii dago dasahn na'isiidíí doo nił hago'at'éé da née? Nik'isn bich'onñii, biñne'. ⁴¹ Jesus gábiñii, Martha, Martha, nani'dintl'ogíí zhá ła'ágo baa natsínkees: ⁴² Áiná' dała'á zhá izisgo ilíni; áí Mary nágodn'aag, doo hago'at'éégo bich'á' nádi'né' da.

11

¹ Ƙahn Jesus okaah l'é; aag oskaadná' bitsilke'yu dała'á gábiñii, SheBik'ehú, da'ohiikaahgo nohwil ch'igon'áah, John bitsilke'yu yił ch'igon'aag l'éehíí k'ehgo. ² Áík'ehgo Jesus gáníí, Da'olkaahgee gádaadidoñiił, NohwiTaa yaaká'yú dahsındaahn, Nizhi'íí dilzihgo bigózih le'. Nant'án nłjiihíí begodowáh. Hago'at'éégo ánniiyú yaaká'yú benagowaahíí k'ehgo ni'gosdzán biká'yú alđó' begodolñíí. ³ Dajjii biigha daahiidaaníí nohwá ágonłsi. ⁴ Nohwinchó'híí nohwá da'izlíné ánánde'; nohwíí alđó' nnee nchó'go nohwich'j' ádaadzaahíí baa nádaagodent'aah. Nanohwída'dintaah yune' onohonííł hela'; áiná' nchó'go at'éehíí bich'á'zhj' hanánohwihi'ñíí. ⁵ Jesus gádaabiñii, Tł'é'is'ahgo nohwíí ła' dánkó nit'eké bich'j' nnáhgo gábiñnił, Shit'eké, bán dijolé taagi shá ch'ihinjáh; ⁶ Ƙa' shit'ekéhi shaa nyaaná' doo hat'íí bá'dishné' da. ⁷ Bigowayú yune' nit'ekéhií dánkó gániłdñiih, Doo nashíłtl'og da: al'ká'iná' dáádítłh da'dintáá, shichagháshé bił shiijéed; doo hago'at'éégo nádishdáhgo dahat'íłhita naa nshné' da. ⁸ Gádaanohwíłdishñii, Áí nneehń nádiidáhgo nnee idókeedíí dahát'jige yaa yiné', doo bit'ekéhií zhá bigha da, dayúweh idókeedhíí bigha. ⁹ Áík'ehgo gádaanohwíłdishñii, Da'dołkeed, áík'ehgo hat'íí daadołkeedíí nohwaa hi'né'hi at'éé; nadaanołtaad, áík'ehgo hat'íí bíka daanołtaadihíí nádaadołné'hi at'éé; dáádítłh ndaanołts'j, áík'ehgo nohwá ch'í'ítjiihi at'éé. ¹⁰ Hadń idókeedń baa hi'né'hi at'éé; hadń nantaadń hat'íí yika ntaadíí náidiné'hi at'éé; hadń dáádítłh nyinłts'jhn bá ch'í'ítjiihi at'éé. ¹¹ Nohwitahyú ła' nnee biye' golíni, biye' bán bíyókeedyúgo, ya' tséégo yaa yi'aah gá? Dagohíí łóg bíyókeedyúgo, ya' t'iiishgo yaa yiłteeh gá? ¹² Dagohíí iyęęzh bíyókeedyúgo, ya' ch'ígodahistasgo yaa yiłteeh gá? ¹³ Daanołchó' ndi nohwichagháshé ntt'éhi baa hi'né'íí bídaagonołsiyúgo, itisgo nohwaa natsekeesgo nohwíTaa yaaká'yú dahsdaahn hadń Holy Spirit bíyókeedíí yaa yiné'hi at'éé.

¹⁴ Jesus ch'iidn doo yałti' dahíí hainyood l'é. Ch'iidn habi'dinodzoodná' nnee doo yałti' da n'íí hadzii; áík'ehgo nnee dała'adzaahíí bił díyadaagot'ee. ¹⁵ Áiná' ła' gádaañii, Ch'iidn nant'án Beélzebub holzéhi binawodíí bee Jesus ch'iidn hainihiyood. ¹⁶ Ƙa'ihíí nayídaantaahgo gádaañii, Yaaká'gé' godiyihgo be'ígóziníí nohwil ch'í'nah ánle'. ¹⁷ Áiná' Jesus, áí nnee natsídaakeesíí yígółsiigo gáyilñii, Nnee ilch'j' t'ekédaas'anihíí dabíí ilch'j' nanádaagonłkaadyúgo da'izlji hileeh; nnee dała' naháztaaníí dabíí il'ídahnájahyúgo doo anahyú begonowáh at'éé da. ¹⁸ Áík'ehgo Satan dabíí ích'j' naná'izdiidyúgo hagosah' yebik'ehíí bínágonaał doleeł? Ni Beélzebub bee ch'iidn haniyóod daashiłdoñiihíí bigha

ádishnii. ¹⁹ Shíí Beélzebub bee ch'iidn haniisoodyúgo, nohwíí daanohwiye'íí hadn bee ch'iidn hadainiyood áiná? Áík'ehgo daanohwiye'íí ch'í'nah ádaanohwile'. ²⁰ Áiná' Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bee ch'iidn haniisoodyúgo, da'aniigo Bik'ehgo'ihí'nań nohwitahyú al'k'iná' nant'aa. ²¹ Nnee nłdzili yenagonłkaad doleełí al'k'iná' dahyoné'go bigową yinádéz'ijyúgo, dawahá báyééhíí doo hago anéh da: ²² Áiná' la' nnee bitisgo nłdzil-ihí bich'í' nanálwodgo isná ábidlaayúgo, yenagonłkaadíí ya'ohíí n'íí bich'á' náydinniiłgo nnee yitah'iniih. ²³ Hadn doo bił gonsht'ij dahń shich'í' got'ij'hi at'éé; hadn doo bił dała'á ná'áshdle' dahń shich'á' ts'iltjigo áile'. ²⁴ Spirit nchọ'íí nnee yiyi'gé' háyáána' tú áđihyú aanádaal, hayú hanayóohíí yíka ntaago; áiná' doo hagee dahíí bighą gáníí, Shigowayú hagé' n'yáá n'íyú nádésdzá. ²⁵ Bigową n'íí nłt'éégo nágolzhooogo dawahá nzhọogo neheshjaayú nádzá. ²⁶ Áík'ehgo spirits gots'idi daanchọ'i yil nakai, bíí bitisgo daanchọ'ihí, ál gową yune' yil ha'akáhgo áígee ndaagoleeh: áík'ehgo nnee iltséná' at'éé n'íí bitisgo at'éé hileeh.

²⁷ Jesus t'ah yalti'ná' la' isdzán dała'ách'ít'éé biyi'gé' hadziigo Jesus gáyilnii, Isdzán bibishch'id biyi'gé'go sínljigo nmlbe' n'íí biyaa gozhọq doleeł. ²⁸ Áiná' Jesus gáníí, Hadn Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yidits'ago yikisk'eh at'ééhń, ángo biyaa gozhọq doleeł.

²⁹ Nnee ląągo dała'adzaaná' Jesus gáníí nágodidzaa, Dázhọ nchọ'go daalinolt'ijli: godiyihgo be'ígóziníí yíka daadéz'ij; áiná' be'ígóziníí doo bił ch'í'nah ádaalne'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Jonas holzéhi, nnee bich'í' be'ígóził alzaahíí zhá. ³⁰ Jonas nnee Nínevehgee daagolíníí bich'í' be'ígóził alzaahíí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, daalinolt'ijlíí bich'í' be'ígóził doleeł. ³¹ Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíí bijij isdzán nant'ánihi hayaadé'go nyááhn hizijigo daalinolt'ijlíí yaa yalti'go, Shíí shitisgo daanchọ' ni', didoniił: án dázhọ nzaadgé' n'yáá, Sólomon bigoyą yidits'ihgo; áiná' k'adíí Sólomon bitisgo ánsht'éhi niyáá. ³² Aayá'iti'gee nnee Nínevehgee daagolij' n'íí daahizijigo nnee daalinolt'ijlíí yaa yadaalti'go, Nohwíí nohwitisgo daanchọ' ni', daadidoniił; Nínevehgee daagolíníí Jonas yalti'go daidezts'aaná' binchọ'íí yich'á'zhí'go ánadaasdzaa; áiná' k'adíí Jonas bitisgo ánsht'éhi niyáá. ³³ Doo hadn ik'ah kọ'íí yidiltłaadgo nagont'iyú nyilt'áah da, dagohíí doo táts'aa yil yaa nyí'aah da, áiná' ik'ah kọ'íí biká' dahnásilt'áahyú daach'ilt'aah, áík'ehgo hayíí ha'áhikáhíí ál kọ'íí daayo'ij doleeł. ³⁴ Kınáá'íí kits'í bikọ'i at'éé: kınáá nłt'ééyúgo kits'í dahot'éhé bikọ' golini at'éé; áiná' doo nłt'éé dayúgohíí kits'ihíí dahot'éhé dilhili at'éé. ³⁵ Áík'ehgo ádaagots'idząą, dahyúgo kiyi' ná'dindín n'íí kich'á' dilhił nádleeł. ³⁶ Kits'í dahot'éhé biyi' adindíinyúgo, hayú doo dilhiłgo baa dahgoz'ąą dayúgo, kits'í dahot'éhé bich'á'idindín doo, ik'ah kọ'íí bich'á'idindínhi k'ehgo.

³⁷ Jesus t'ah yalti'ná' Phárisee nłniihi, Shił ináá, bilnii: áík'ehgo Jesus itah iyaągo nezdaa. ³⁸ Jesus Phárisees bi'at'e'híí k'ehgo dá doo táádígisé itah iyaągo nezdaago Pháriseehíí bił díyagot'ee lẹ'e. ³⁹ Jesus gábilnii, Nohwíí Phárisees daanołni, idee la'íí its'aa biká'yú zhá táádaalgis; áiná' nohwiyi'yú aadaach'ihí'niilíí la'íí daanchọ'íí zhá begoz'ąą. ⁴⁰ Nohwíí doo daagonołsáni da, hadn nohwits'í áyíílaahn shá' da'án nohwiyi'ihíí al'dó' áyíílaa? ⁴¹ Dawahá nohwijíí biyi'gé' nłt'ééhíí nnee bá daadołné'; áík'ehgo dawahá nohwá nłt'éé doleeł. ⁴² Phárisees daanołni, nohwá góyéé doleeł! t'oh mint holzéhi, la'íí rue holzéhi, la'íí t'oh iltah at'ééhíí dágonenanyú il'k'é'nilgo dała'á Bik'ehgo'ihí'nań baa nádaalné', áiná' nłt'éégo ágot'eehíí doo bikisk'eh ádaanoł'tee da, Bik'ehgo'ihí'nań bił'ijóóníí doo baa natsídaalkees da: ál bee ádaanoł'tee doleeł ni', la'ihíí doo baa daayołnah dago. ⁴³ Phárisees daanołni, nohwá góyéé doleeł! nohwíí Jews ha'ánálséh nagoznil yune' nnee ízisgo ádaat'eehíí dahnádinbįhyú itah dahnasółtąągo zhá, la'íí nahi'niih nagoz'ąayú nohwich'í' ádaach'iniigo nohwil daagozhọq. ⁴⁴ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi la'íí Phárisees daanołni, daanołshọq ádaagonoł'ini, nohwá góyéé doleeł! le'ch'izhjeegíí doo daat'ij dahíí ga'ádaanoł'tee, ál le'ch'izhjeegíí biká' ch'í'ch'ihikáh, dá doo bídaagoch'ílsiného.

⁴⁵ La' Jews bich'í' begoz'aaníí nłt'éégo yígółsini Jesus gáyilnii, Ilch'ígó'aahíí, áganniiyú nohwíí al'dó' ánohwilnii. ⁴⁶ Jesus gáníí, Begoz'aaníí nłt'éégo bídaagonołsini, nohwíí

aldó' nohwá góyéé doleel! heel ndaazi nnee biká' dahda'ohotheeh, áiná' nohwihíí dázho da'ayáhágo ndi doo bich'odaatñii da. ⁴⁷ Nohwíí nohwá góyéé doleel! nohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidi nadaistseedi le'shijeegíí biká' dahat'íhíta bee bínádaach'ilñihíí ádaago'e'. ⁴⁸ Nohwitaa n'íí ánádaat'jijl n'íí nohwil dábik'ehgo ch'í'nah ádaat'jij: daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidíí nadaistseed, nohwíí le'shijeegíí biká' dahat'íhíta bee bínádaach'ilñihíí ádaago'e'. ⁴⁹ Áí bigha Bik'ehgo'ihí'nañ bigoyá'íí gánñiid lé'e, Binkááyú nada'isiidíí la'íí shinadaal'a'á koch'í' daadish'aa, la' nadaach'itseed doleel, la'íí biniidaagoch'idile' doleel: ⁵⁰ Áík'ehgo ni'gosdzán alza-agé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidi dawa bidil nada'ijóólíí, daalinolt'jijíí bik'izhí' didot'aa, ⁵¹ Ábel zesdijjé' Zekarías zesdijzhí' nnágon't'i'go, Zekaríasíí bech'okáahíí biká' dahnási'niíí goz'aaníí la'íí kih biyi' da'ch'okáahíí bigizhgee daztsaa lé'e: da'anii ádaanohwíldishñii, daalinolt'jijíí bik'izhí' didot'aa. ⁵² Begoz'aaníí nlt'éego bídaagono'sini, nohwá góyéé doleel! nohwíí igoyá' bich'í' bená'igisé nádaadołtaa: nohwíí doo ha'alkáh daná' nnee ha'akáh doleel n'íí t'aazhí' ádaanołsi. ⁵³ Jesus ágánííiná' begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi la'íí Phárisees daanlíni bá daagoshchijidgo lággo nayídaadilkid: ⁵⁴ Yá nakída'il'áago, k'izé hadzii daanzigo, dahat'íhíta yik'izhí' daidi'aahíí bigha.

12

¹ Díí bee ánágot'jijná' nnee doo náhóltag dayú dała'adzaago dázho daalijizhná' Jesus bitsilke'yu iltsé gáyihñii nkegonyaa, Phárisees daanlíni binchó'íí bán benilzoolé ga'at'éhi baa daagonołsaa, áí nnee binadzahgee nzhóni ádaadil'ini at'éé. ² K'ad dawahá bil le'izkaad n'íí ch'í'nah ádolñiit; la'íí k'ad dawahá nanl'i' n'íí bigózihgo ádolñiit. ³ Áík'ehgo godilhiłyú hat'íí daadołñii n'íí got'jijzhí' didots'jijl; kih biyi' yune' dataqanégo hat'íí daadołñii n'íí kih biká'gé' didots'jijl. ⁴ Shit'ekéhií, gádaanohwíldishñii, Hayíí kits'íí nadaitseedná', bikédé'go doo hago ádaanéh dahíí doo bédaaldzid da. ⁵ Shíí nohwil nadaagoshñi' hadn' bédaaldzid: ich'izishiinií bikédé'go ch'iidn bikó' diltli' yuyaa kaa o'itkaadíí án' bédaaldzid; gánohwíldishñii, án' bédaaldzid. ⁶ Ya' dló'dichiné ashdlá'i zhaali lich'íé naki izlijgo nahñiih gá? Da'ágát'éé ndi Bik'ehgo'ihí'nañ dała'á ndi doo yaa yinah da. ⁷ Nohwitsizil dawa alk'iná' hotagi at'éé. Áík'ehgo doo nédaaldzid da: dló'dichiné doo alch'íde bitisgo da'inolji da. ⁸ Gánádaanohwíldish'ñii, Dahadn' nnee binadzahgee, Án' bígonsi, shiñiihñ, shíí nnee k'ehgo Niyááhíí Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolínií binadzahgee ágáidishñiit: ⁹ Áiná' hadn' nnee binadzahgee, Án' doo bígonsi da, shiñiihñ, Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolínií binadzahgee, Doo yígółsi da, bil'didishñiit. ¹⁰ Dahadn' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nchó'go shaa yałti' ndi binchó'íí bá da'izlíné ánadolñiit; áiná' dahadn' Holy Spirit nchó'go yaa yałti'n binchó'íí doo bá da'izlíné ánálne' at'éé da. ¹¹ Jews ha'ánáłséhíí, la'íí nadaant'aahíí, la'íí aasinilíí binadzahgee ndaanohwidel'aago, hago'at'éégo sha' hasdziih, dagohíí hat'íísha' dishñii gádnii, doo daanołsi da: ¹² Holy Spirit da'ái bik'eheñ'áqgee biyi' hat'íí daadołñiihíí nohwil ch'ígó'aah ndi at'éé.

¹³ Nnee dała'at'ééhíí la' Jesus yich'í' hadziigo gáníí, Ilch'ígó'aahíí, shik'isn hat'íí nohwíyéé doleelíí lahzhí' shaa no'né', bilñii. ¹⁴ Jesus gábilñii, Dawahá nanohwíntł'ogíí hadn' nohwá ilch'í'ishle'go hashiltíí? ¹⁵ Áíge' Jesus gánádo'niid, Daagonołsaa le', dawahá dayúwehégo ádáhádaalt'iinií baa daagonołsaa: kíyééhíí lágú ndi doo áí bee ch'ihinaa da. ¹⁶ Ilch'ígót'aahgo na'goni'íí yee yich'í' hadziigo gáyihñii, Nnee ízisgo it'iinií lággo na'inłt'ih: ¹⁷ Dabíí gáldi'ñii, Hago áshnéh, shinest'á'íí doo hayú bá nágot'aa da. ¹⁸ Áíge' gánádi'ñii, Hago áshnéhíí bígonsi: dawahá bá gowa shíyééhíí nanágohishñiiłgo nchaago ánágošhdlehgó, shinest'á'íí la'íí dawahá shíyééhíí ákóne' oshñiit. ¹⁹ Shiyi'siziinií gábil'dishñii, Shiyi'siziinií, dawahá níyééhíí da'kwíí łegodzaayú dábik'ehyú ilk'eyihñil; áík'ehgo hanányoł, ináá, ídláá, nił gozhóq le'. ²⁰ Áiná' Bik'ehgo'ihí'nañ gábilñiit, Doo gonyáq da; díí t'íé' niyi'siziinií níhókeed: dawahá níyééhíí ilk'ehiñilíí hadn' bíyéé

doleel áiná? ²¹ Hadn dabízhá nzhoníí zhá ádáhat'íígo ilk'eyihiniiná' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee doo nzhoo da, án nneehn ágát'ée.

²² Jesus bitsilke'yu gáyihniid, Ái bighá gánohwiłdishnii, Nohwi'ihí'na'íi doo baa daanohwił goyéé' da le', hat'íishá' hishąą doleel, daanołsigo; dagohíi nohwits'í doo baa daanohwił goyéé' da le', hat'íishá' ágoshdle', daanołsigo. ²³ Ki'ihí'na'íi idán bitisgo ilni at'ée, kits'ihíi diyágé bitisgo ilni at'ée. ²⁴ Gaagé baa natsídaalkees: doo k'eda'dilee da, doo náda'igeesh da; doo hayú binon'ilk'edaayihiniíi bá gowa goz'ąą da; da'ágát'ée ndi Bik'ehgo'ihí'nań bá da'diiné: nohwíi dlo' bitisgo da'inołi! ²⁵ Nohwitahyú hadn daahołneezií yaa natsekesíi zhá bee ayáhago ndi hadag ndiłséhgo ádidle' gá? ²⁶ Áik'ehgo ágát'ehi dé'iyáhá ndi ch'éh ádaale'ná', hat'íi bighá la'ihíi baa daanohwił goyéé'? ²⁷ T'oh dénzhónéhíi baa natsídaalkees, hago'at'éégo nadaanse'íi: doo nada'iziid da, doo da'it'ool da; da'ágát'ée ndi Sólomon ízisgo at'ée le'e ndi, doo díi t'oh dénzhóné ga'at'éégo ik'e'isdlaa da, nohwíłdishnii. ²⁸ Áik'ehgo t'oh díi jji nołseełi, áigé' iskaą daadilidíi ndi Bik'ehgo'ihí'nań nłt'éégo bik'e'islaaná'; ái t'ohíi bitisgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwik'e'islaa, nohwíi nohwi'odla' ayáhahi. ²⁹ Áik'ehgo hat'íi da'iidąą shihíi dagohíi hat'íi da'iidlaą shihíi zhá doo baa natsídaalkees da, doo nohwiini' hah da le'. ³⁰ Ni'gosdzán biká' nnee iltah at'éégo hadaazt'íi'íi ái zhá itisgo hádaat'ij: áiná' hat'íi bídn daanołiinií Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa nohwá yígółsı.

³¹ Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaníi itisgo biká hádaat'ij, áigé' díi dawahá ałdó' nohwíyéé doleel. ³² Doo nédaaldzid da, doo hwoigo shiké' hołkah dahíi, Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa bilatt'áhgee daanliinií itah daanołijigo nohwá ngon'ąą, ái bił goyilshoo. ³³ Dawahá nohwíyééhíi nohwaa nahiniil le', tédaat'iyéhíi baa daanołné'; bestso bisis doo sa'i hileeh dahíi nádaadoł'aah, yaaká'zhi' ilnihií doo édjihi nádaadoł'aah, áku da'in'ijihíi doo keda'in'ijih dayú, la'ihíi doole doo nohwich'ą' da'iyąą dayú. ³⁴ Dahayú nohwíł ilni sinilyú ái zhá baa natsídaalkees doo. ³⁵ Ik'eda' sołdlaago t'alkoná' nohwiko' daadilti' le', ³⁶ Nnee binant'a' ni'í'nehgee k'ad nadáhgo yiba' naháztaahíi k'ehgo ádaanołt'ee le'; nadzáago daádítłh nyínłts'igo dagoshch'i' yá ch'ida'itijih doleel. ³⁷ Nadaal'a'á binant'a' nadzáaná' daadéz'ijihíi biyaa gozhoo doleel: da'ani gánohwiłdishnii, ik'e'idleego, Dinołbih, yiłniigo yich'i' iikaah. ³⁸ K'ad t'é'ís'ahzhi' godeyaayú, dagohíi hadiyeskaayú biká daadél'ijigo nadzáayúgo, ái nadaal'a'á biyaa gozhoo doo. ³⁹ Díi bídaagonołsı, nnee bigowa golíinií da'os'ah in'ijihíi hígháhgo yígółsıyúgo yiká déz'ij doleel ni', áik'ehgo bigowa doo ch'í'nódzııs át'ée da. ⁴⁰ Nohwíi ałdó' t'alkoná' ilch'i'daanołt'ee, shíi nnee k'ehgo Niyááhíi dahagee nánsdháh, doo ndaashołií dagee.

⁴¹ Peter gábilnii, SheBik'ehń, ilch'ígót'aahgo na'goni'íi bee yánłti'íi, ya' nohwíi zhá nohwá ánnii née, dagohíi dawa bá ánnii née? ⁴² Jesus gáníi, Hadn begondliijigo na'iziidíi góyáni, binant'a' bigowałhíi yebik'ehgo nbiłtji' n'íi, dahagee idán nana'níłhghee idán nayinih. ⁴³ Na'iziidíi binant'a' ábilniyú at'íígo binant'a' nadzáayúgo, án biyaa gozhoo doleel. ⁴⁴ Da'aniigo gádaanohwiłdishnii, nant'an hat'íi bíyééhíi dawa yebik'ehgo na'iziidíi nbiłteeh doo. ⁴⁵ Áiná' ái na'iziidíi, Shinant'a' doo dáhah nadáh da, idildi'niyúgo; isdzané la'íi nnee nada'iziidíi nadainłkaad nkegonyaayúgo, iyąą la'íi idlaago bił ná-godezyizyúgo; ⁴⁶ Ái na'iziidi binant'a' doo yiká déz'ij dagee, doo nyołií dagee nadáhgo nbiłłgeesh, áigé' hayíi doo da'odlaą dahíi bich'i'zhinéego nilteeh. ⁴⁷ Ái na'iziidi binant'a' hat'íi áile' hábit'iinií yígółsı ndi doo hwaa ágádzaa da, doo hwaa ilch'i'ádidlaa dahíi nábi'diltsas. ⁴⁸ Áiná' na'iziidi binant'a' hat'íi áile' hábit'iinií doo yígółsı dahíi, nábi'diltsas dábi'ehyú adzaayúgo ndi, déł'ih nbi'diltsas doleel. Hadn ląągo baa hi'né'íi, án ląągo bínádokił; hadn nnee ląągo yá'rné'yúgo, án ląągo yíná'dókeed doo.

⁴⁹ Shíi ko' ni'gosdzán biká'zhi' nkedinshniłgo niyáa: atk'iná' dilti' le' lán! ⁵⁰ Shíi baptize áshidilne'; ái dáhah hadó' begolne! ⁵¹ Ya' ni'gosdzán biká'zhi' ilch'i'gont'ééhíi nkeniine' daanołsı née? Dah, nohwíłdishnii; nnee ilk'ídaashniyú niyáa: ⁵² Kodé' godezt'igo ashdla'i kih dał'a'á biyi' daagoljiyúgo, taagi yich'i' nakiłt'ée doleel, dagohíi naki yich'i' tałt'ée doo. ⁵³ Nneehn biye' yił nanágonłkaad doo, biye'n bitaa yił

nanágonlkaad doo áldó'; la'íi isdzán bi'isdzà yil nanágonlkaad doo, bi'isdzà'n bimaayil nanágonlkaad doo áldó'; isdzán yá'iyéhn yil nanágonlkaad doo, isdzán bá'iyéhn yil nanágonlkaad doo áldó'.

⁵⁴ Jesus nnee dała'at'ééhíi yich'i' hadziigo gánniid, O'i'áh biyaayú yaak'os dahnantse'go daal'iyyúgo dagoshch'i' gádaadohni, Nagoltij laa; áik'ehgo da'ágánágot'ijil. ⁵⁵ Hayaagé'go ích'iidyúgo, Gozdog doleel laa, daadohni; áik'ehgo ágánágot'ijil. ⁵⁶ Nohwíi nnee nzhóni ádaagono'íni, yaak'os la'íi ni'gosdzán hago ágonéhií bídaagono'siná', hat'íi bigha k'ad ágonéhií doo bídaagono'si da? ⁵⁷ Hat'íi bigha doo dánohwíi nohwi'at'e' hago'at'éé shihíi bídaagono'si dasha'?

⁵⁸ Hadn naa dahgoz'aaníi nant'an yaa bil hi'ashyú dagoshch'i' bil ilk'inágonldóq; dahyúgohíi aayanáltihíi yaa nidoht'eelgo at'éé, áik'ehgo aayanáltihíi aasitini yaa niltéehgo, aasitiinií ha'anilt'e'. ⁵⁹ Doo ch'inánódáh át'éé da, dá aal na'ínnilgo zhá, nildishni.

13

¹ Áiná' la' nnee áígee dała'at'ééhíi Jesus yil nadaagolni'go gádaayihni, La' nnee Gálileegé' hikaihi Pilate nabistseedgo bidilíi la'íi Bik'ehgo'ihí'nañ yaa dainé'íi bidilíi bil nanádisgeed lé'e. ² Jesus gádaabilni, Ya' ái nnee Gálileegé' daagolíníi nnee la'ihíi Gálileegé' daagolíníi bitisgo bincho' ye'adaat'eehíi bigha biniidaagodeszaa daano'si née? ³ Dah, nohwíidishni: áiná' nohwíi daanohwincho' doo bich'á'zhí' ádaalne' dayúgo, nohwíi áldó' ái k'ehgo nanolne'. ⁴ Dagohíi lah nnee tsebiits'adah hilt'éhi Silóamgee tséé ilk'ehist'ini nneezgo nadn'áhi biká' nágo'go nabistseed n'íi, ya' ái la'ihíi Jerúsalemgee daagolíníi bitisgo bincho' ye'adaat'eehíi bigha adzaa daano'si née? ⁵ Dah, nohwíidishni: áiná' nohwíi daanohwincho' doo bich'á'zhí' ádaalne' dayúgo, nohwíi áldó' áik'ehgo nanolne'.

⁶ Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íi yee yaa nanágonni'go gáníi, La' nnee bidasts'aa hentínií biyi'gee ch'il fig holzéhi o'áá lé'e; áik'ehgo nneehni ái fig o'áhi bah dahnándahíi yiká déz'ijigo nyáá ndi doo la' da laa. ⁷ Nnee bidasts'aa hentínií bá yaa nádéz'iinií gáyihni, Kú dín'ij, díi fig sikaadíi bah dahnándahíi biká nádisht'ijigo taagi legodzaa, t'ah doo la' nádish'aa da: k'ínk'é; hat'íi bigha o'áá doleel, doo bah dahnándah daná'? ⁸ Áik'ehgo gáníi, Shinant'a, ch'ík'eh da'áik'ehgo o'áago lenágodáhgo nzhoo, áik'ehgo dahat'ihíta bich'i' int'aaníi bil k'enádishdlee: ⁹ Áik'ehgo bah dahnisdeeyúgo nlt'éé: dahyúgohíi k'ídrik'i. ¹⁰ Jews daagodn'sinií bijji Jesus la' Jews ha'ánálséh goz'aq yune' ilch'ígó'aah lé'e.

¹¹ Áígee la' isdzán spirit ncho'i kah naghaago ábilsini biyi' golíigo tsebiits'adah bil legodzaahi itah lé'e, án hayaa isk'idgo doo ilk'ididóqhi da. ¹² Jesus yiltsaago yich'i' ániigo gáyihni, Isdzán, kah nannaahíi bich'á' ni'doltij. ¹³ Yiká ndelniigo dagoshch'i' isdzánhíi ilk'inádezdoq, áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ nashilzihgo bich'i' ahénsi, ni lé'e. ¹⁴ Áígee Jews ha'ánálséh yebik'ehni hashkee, Jesus Jews daagodn'sinií bijji ná'ilzihíi bigha, áik'ehgo nnee dała'at'ééhíi yich'i' hadziigo gáníi, Gostán iskaqzhí' na'iziidíi bee goz'aq: ái gostán iskaaníi biyi' nádaanohwidilzihyú nohoókáh, doo godilzinií bijji da. ¹⁵ Jesus hananádiigo ái nneehíi gáyihni, Ni, nzhoo ádní'ini, nohwíi dała'á noltijigo godilzinií bijji nohwimagashi dagohíi nohwitúlgayé dahast'ooníi k'eda'ol'adgo túyú daadoqoz góya'? ¹⁶ Díi isdzánihíi, Abraham bich'á'gé' bi'dishchini, Satan dahbihest'ooqo tsebiits'adah bil legodzaahi, godilzinií bijjishá' doo k'e'it'ad da née? ¹⁷ Ágánniidná' nnee Jesus yich'i' daagot'iinií ádaa yadaaniidzji: áiná' nnee la'ihíi dawa bil daagozhóq, Jesus dázho nlt'éego adzaahíi bigha.

¹⁸ Áíge' Jesus gáníi, Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee begoz'aaníi hago'at'ééhíi? Hat'íi bil íisht'a nshné' baa nagoshni'? ¹⁹ Nnee la' mústard biyigé dázho alch'íséhi náidn'aago bikíyaayú k'eidnláa; ái ch'il dázho nchaahi silijgo bich'ádaaz'aahíi biyi'yú dló' yúdahyú nada'iniihíi bit'oh ádaagozlaahíi k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee begoz'aaníi át'éé. ²⁰ Áíge' gánádo'niid, Bik'ehgo'ihí'nañ bilalt'áhgee begoz'aaníi hat'íi bil íisht'a nshné'go baa nagoshni'? ²¹ Isdzán ik'áán taadn ha'okáago bán benilzoolé yil ná'ist'oodgo aal

dahńdılzoońıí k'ehgo Bik'ehgo'ihı'nań bilattı'áhgee begoz'aanıí át'ée. ²² Jesus Jerúsalemyú hıgaańgo kıh nagoznılyú ła'ıí daagotahyú ilch'ıgó'aah lẹ'e. ²³ Ƙa' bich'ı' gánńııd, ShiNant'a', ya' nńee da'ayáńhago hasdáhıkáh doleeł née? Gáyıńńııd,

²⁴ Ágołch'óshıgo ch'ıgót'i' ch'ınołkáh bich'ı' dahdaanołdoh: Ƙáago ha'akáh hádaat'ıı doleeł ndi ch'éh ádaat'ıı doleeł, nohwıłdishńıı. ²⁵ Bigowa golińıı nádidáhgo dáádıtıh nohwıch'á' da'dıtıhńá' da'dányú nasozııgo dáádıtıhıı ndaanołts'ıgo gádaadońııł, Nohwinant'a', Nohwinant'a', nohwá ch'ı'ıńtııh; nohwıch'ı' hadziigo gádaanohwıłdońııł, Hage' nałkaihi shı, shıı doo nohwıdaagonsı da: ²⁶ Áına' gánádaadoń'ńııł, Nińáál da'ııdaa ni', nohwıda'ıtinyú ilch'ıgon'aah ni'. ²⁷ Áına' gánohwıłdidonııł, Hage' nołkaihi shı doo nohwıdaagonsı da, nohwıłdishńıı; yúwehzhı' nołkáh, daanohwıgha nch'ogo ádaalt'ıı. ²⁸ Abraham, Isaac, Jacob, ła'ıí dawa Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú nada'ızııdi n'ıı Bik'ehgo'ihı'nań bilattı'áhgee goz'aa yune' naháztąago daal'ııgo, áına' nohwıı nohwıch'á' da'detąago, daalchag ła'ıí nohwiwo' ııdaadołk'ash doo. ²⁹ Nńee ha'ı'áh biyaadé'go, ła'ıí o'ı'áh biyaadé'go, yúdaazhidé'go, ła'ıí hayaadé'go nihıkáhgo, Bik'ehgo'ihı'nań bilattı'áhgee goz'aa yune' dahnaháztą doo. ³⁰ Nńee ła' iké'yú daanlıı n'ıı da'ııtsé doleeł; ła' da'ııtsé daanlıı n'ıı iké'yú doleeł.

³¹ Da'ái bijıı ła' Phárisees daanlııhi baa hikaigo Jesus gádaayıńıı, Kogé' dahńńáh; Hérod nıziıthee hát'ıı. ³² Jesus gábińıı, Ti'i, áı ba'ıı k'ehgo nlıni gádaadońıı, Díı jıı ła'ıı iskaa shıı ch'ııdn nńee biyi'gé' ch'ınihisood, ła'ıı ná'ıszııh; nakıskąago áńıta shinasdziıd aał ashłeh. ³³ Da'ágát'ée ndi díı jıı ła'ıı iskaa ła'ıı nakıskąago da'ái k'ehgo hisgaał: Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú na'ızııdi Jerúsalemyú zhá datsaah dáıık'eh. ³⁴ Jerúsalem, Jerúsalem nlıni, Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú nada'ızııdi natsıńıtseedıı, ła'ıı nich'ı' daahi'aadıı tsée bee nabıda'tsıńıtne'ıı; tazhık'áne bi'aadıı bit'ats'in bit'áah yune' bizhaazhé onáyıńıı k'ehgo nichagháshé doo alch'ıdn ıınáhıshńııł hasht'ıı ndi doo hádaalt'ıı da ni'! ³⁵ Nıkıhıı yó'agodot'aa: da'anıigo gádaanohwıłdishńıı, Bik'ehgo'ihı'nań bizhi' yee hıgaań ba'ahégosıni at'ée, daadońııhıı bijıı zhá nadaashołtséh.

14

¹ Ƙah Jews daagodńıısıniı bijıı Jesus Phárisee nant'án nlıni bigowa yune' iyaa'yú óyáago, dé'at'ée go daayıń'ıı lẹ'e. ² Jesus ła' nńee nádaanıızołı yıłtsaa. ³ Áık'ehgo nńee begoz'aanıı nıt'ée go yıdaagotııni ła'ıı Phárisees daanlıni yıch'ı' hadziigo gáyıńıı, Ya' godılzıniı bijıı na'ch'ılzııhgo goz'aa née, dah née? ⁴ Doo hadń bich'ı' hanadzıı da lẹ'e. Áık'ehgo nńee kah yaa nagháhıhıı náıdnłoozge' náılzııh, áıge' onáyıı'aad. ⁵ Áıge' gánádaabiń'ńııd, Hadń godılzıniı bijıı bitúlgayé dagohıı bımagashi o'ı'án yúyaa ogo'yúgo dagoshch'ı' hanáıdıshood ya'? ⁶ Áıge doo hadń hananádzıı da lẹ'e.

⁷ Nńee kú neheskaihıı hagee nńee itıgo ádaat'eehıı dahnádaanııbıhgee dahnihebijııgo yıłtsaańá' ilch'ıgót'aahgo na'gonı'ıı yee hadziigo gánıı, ⁸ Ni'ı'nehgee da'ıdaayú ńńáh, nińńııdıyúgo, nńee itıgo ádaat'eehıı dahnádııbıhyú dahńódaa hela'; ágándzaayúgo nńee nıtıgo at'éhi, Kú ńńáh, bıłdo'ńııd n'ıı; ⁹ Áık'ehgo nńee bá da'ıdaanıı nich'ı' nıgháhgo gánııdidonııłgo at'ée, Ai dahsındaageehıı díı nńeehıı baa goń'aah; ádaayáńdzıgo dá'ıch'ı'égee goz'aaagee dahńdaal. ¹⁰ Kú ńńáh golzeego naa ch'ıńıhıt'áago akú nyaago dá'ıch'ı'égee goz'aaagee dahńdaal; áık'ehgo nńee bá da'ıdaanıı nyáago, Shıt'eké, yúdahgee dahńdaal, nińııgo, kú neheskaihıı bıńáál itıgo nni'dılteeh. ¹¹ Hadń itıgo ádeıtıhń ádaagoch'olba'go ádolńııł; áına' ádaagoch'olba'ń itıgo at'ée go ádolńııł.

¹² Jesus nńee bá da'ıdaanıı aldo' yıch'ı' hadziigo gáyıńıı, Nıgowagee ha'ız'aa go da'ıdaayúgo, dagohıı o'ı'áago da'ıdaayúgo, doo dá nıt'eké, nık'ısyú, nık'ıı, dagohıı ızis da'ıt'ııniı na'ashhahgé' daagolııniı zhá, Kú nohołkáh da'otısaayú, bıńıı da; ágándzaayúgo ni aldo', Kú ńńáh, nádaanııdo'ńııł at'ée, t'aazhı' ni nich'ı' naná'doho'ńıı. ¹³ Ná da'ıdaayúgo tédaat'ıyéhıı, baa dahnagoz'aanıı, doo nadaakai dahıı, ła'ıı bıńáá édaagodııniı, Da'otısaayú nohołkáh, daabińıı doo: ¹⁴ Áık'ehgo niyaa gozhóo doleeł; áı doo

hat'íi nich'i' nanádaihi'niil dahíi bigha: nnee nlt'éhi nanezna'íi naadikaihíi bijiji nich'i' nanádo'niil.

¹⁵ Nnee la' Jesus yił iyaaníi díi yidezts'aago gábiłnii, Bik'ehgo'ihina'nań bilatt'áhgeegoz'aag yune' hadń bání yiyaa doleelíi biyaa gozhóq doleel. ¹⁶ Jesus gábiłnii, Nnee la' ízisgo bá da'idaago, nnee ląągo, Kú da'olsaayú nohołkáh, yiłniiid lę'e: ¹⁷ Áigé' da'idaaníi biká'ngonyáagee binal'a'á gáyilnii, Hayíi, Kú nohołkáh, daabiłdėniidíi, Yushdé', daabiłnii; alł'iná' aal'á ilzaa. ¹⁸ Áiná' nnee dała'á daantíigo, Doo ákú disháh da, daanii nkegonyaa. Nnee da'ítséhíi gáníi, Ni' nagohėłnii ni', ái nish'íyú díyáa: shá ch'igon'aah, nánoshkaąh. ¹⁹ Ła'ihíi gánádo'niid, Shií magashi bena'ibaasé gonenan nahėłnii ni', ái bínshtáahyú díyáa: shá ch'igon'aah, nánoshkaąh. ²⁰ Ła'ihíi aldo' gánádo'niid, Shií shi'aad gozłi ni', ái bigha doo ákú nsháh da. ²¹ Nal'a'á binant'a' ái nneehíi hat'íi daaniihíi yił nagosni'. Nant'ánhíi bágóchijidgo binal'a'á gáyilnii, Ti'i, dahale, kłh goznilíi biyi' da'itinyú, kłh bigizh ch'ėnádaagozt'i'yú nnee tédaat'iyėhíi, baa dahnagoz'aaníi, doo nadaakai dahíi, la'íi bińáa édaagodiníi, Yushdé', daabiłnii. ²² Áigé' nal'a'áhíi binant'a' gáyilnii, Shinant'a', áshiłniihíi alł'iná' begolzaa, ndi t'ah goz'aag. ²³ Nant'ánhíi binal'a'á gáyilnii, Ti'i, da'itinyú la'íi kłh bińaayú ch'il lédaant'i'yú nihiyóod, áłk'ehgo shigowag yune' ch'ilag doleel. ²⁴ Nnee, Kú da'olsaayú nohołkáh, ch'ėh ádaabiłdėniidíi shi'idán doo daayolih at'ée da.

²⁵ Jesus nnee ląągo yił nálseeł: ái yich'i' adzaago gáyilniiid, ²⁶ Dahadń shaa nyááhń bitaa, bima, bi'aad, bichagháshé, bik'isyú, bilahkiíyú, la'íi dabíi bi'ihina' ndi shitisgo bił nzhoníi, án doo shiké' higaalíi at'ée da. ²⁷ Dahadń bitsi'ina'áahíi doo dahiditijhgo shiké' dahdigháh dahń, doo shiké' higaalíi at'ée da. ²⁸ Nohwitahyú dahadń yúdahyú nil'aago ilł'e'isht'i' nziyúgo, án iłtsé ndaahgosha' da'kwíi ileeh shihíi yołtag, dá bnil'ag shi aal' ashlėhzh'i' nziyo? ²⁹ Dahyúgohíi kłh bit'áah lėdn'aahíi aal' áyílaana' hat'íi áile'ihíi doo aal' áile' yínés'aag dayúgo, nnee bińáal doo aal' áile' dahíi baa daadloh nkegonyaa, ³⁰ Gádaaniigo, Ái nneehíi itł'i nkegonyaa ndi doo aal' áile' yínés'aag da. ³¹ Ła'íi nant'án, nant'án la' yił nagonłkaad doleelyúgo, iłtsé ndaahgosha' yaa natsekees, shisiláada gonenango doo náhółtag dayú la' nant'ánhíi bisiláada nadin doo náhółtag dayúhi bił nagonshkaad dábił'eh shi, nziyo? ³² Dahyúgohíi, yił nagonłkaadíi t'ah nzaadgé' hikaahna', bá ch'iniłh nadai'aahíi bidáhzh'i' daidil'aa gádaayilđiniihgo, It'eké náodleeł. ³³ Áłk'ehgo nohwitahyú dahadń bíyėéhíi dawa bił nzhóqhíi bigha doo yich'á'hígháh hat'íi dahń, doo shiké' higaalíi at'ée da.

³⁴ Ishijh nlt'ée, ndi ishijh doo nk'óqzh da silijyúgo, hat'íi bee nk'óqzhgo ánalne'? ³⁵ Łíi bichan ndi bił nadigeedgo kíyaayú doo nalkaad bik'eh da; daazhógo ch'ėłkaad. Hadń bijeyi' golínií íyėsts'aag le.

15

¹ Tax bich'i' nadaahi'niilíi la'íi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi dawa Jesus yidaayėsts'aago yich'i' nihikáh lę'e. ² Phárisees daanlíni la'íi begoz'aaníi ye'ik'eda'itłhíhi Jesus yida'iltahgo gádaanii, Ái nnee, nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi yich'i' nihikáh, la'íi yił da'ayaag.

³ Áłk'ehgo Jesus ilł'ígót'aahgo na'goni'íi yee yił nagolni' gáníigo, ⁴ Nohwitahyú la' dahadń dibelíi dała'á gonenadín da'izliyyú yinoyołgo, dała'á ch'a'oyáayúgo, ngost'ádin ngost'áihíi dakú nyiniłshá', áiná' dała'á bich'á' ch'a'oyáahíi yika ntaah, dá náidnłtjizh'i'? ⁵ Náidnłtjiná' yaa bił gozhóqgo biwosyú dahilteeh. ⁶ Bigowayú nádzaágo bit'eké la'íi ba'ashhahgé' daagolínií dała'áyílaago gádaayilnii, Shił nohwił daagozhóq le'; shidibelíi ch'a'oyáa n'íi náidłtijh. ⁷ Da'áłk'ehgo aldo' nnee dała'á nchog'go at'ėéhń binchog' yich'á'zh'i' adzaahń, ngost'ádin ngost'ái nnee daanjog' daanzigo binchog' doo yich'á'zh'i' ádaane' dahíi bitisgo yaaká'yú baa koł daagozhóq doleel, nohwildishnii.

⁸ Isdzán la' zhaali béshłigai be'alzaahi gonenan nainilgo, dała'á baa ch'a'oltog' yúgo, kog' yidiltłaadgosha' nágołshóhgé' yiká déz'ij, danáidn'agzh'i'? ⁹ Náidn'agana' bit'eké la'íi ba'ashhahgé' daagolínií dała'áyílaago gádaayilnii, Shił nohwił daagozhóq le'; zhaali

shich'a'oltq' n'íí nádi'aa. ¹⁰ Da'áik'ehgo aldó' nnee dała'á nchq'go at'ééhn binchq' yich'á'zhi' adzaahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí bináál gózhq' doleel, nohwildishnii.

¹¹ Jesus gánádo'niid, Ła' nnee biye' naki golíí l'é'e: ¹² Iké'gee nagháhihíí bitaa gáyilnii, Shitaa, dawahá n'yééhíí łahzhi' shíyée doleelíí shaa nné'. Áik'ehgo bá ilk'íyíné'go yaa yiné'. ¹³ Da'kwíí iskaą hik'e iké'gee nagháhihíí dawahá b'yééhíí dała'áyílaago nzaadyú óyáá, ákú da'adzaayú anáwołgo dawahá b'yée n'íí aął ch'ayishchijh. ¹⁴ Dá aął ch'ayishchijná' áígee shiná' góyéego daagodeyaa l'é'e; áik'ehgo dawahá yidn nlijgo nkenyaa. ¹⁵ Nnee łá' áígee daagolíníí yá nánziid; góchi yá nádi'né'go. ¹⁶ Góchi bi'idán dák'azhá yiyaa ndi nnee doo łá' bá'diné' da. ¹⁷ Ídínagoszjidgo gádildi'nii, Shitaa yánada'iziidíí ląągo bi'idán daagolíí, ik'e'an naznilgo, áiná' shihíí shiná' dák'azhá shizilheel! ¹⁸ Shíí nádishdáhgo shitaa bich'i'yú nádésdzá, áik'ehgo gábilishnii, Shitaa, yaaká'zhi' bich'i', łá'íí ni nich'i' nchq'go asdzaa, ¹⁹ Doo niye' daashilch'nii bik'eh sitíí da: nánada'iziidíí k'ehgo nashíłłteeh. ²⁰ Áik'ehgo nádiidzaago bitaa yich'i' onádzaa. T'ah nzaadgé' nádaalna' bitaa biltsaągo baa ch'ozbaadgo bich'i' nádilwod, bizénáschidgo bizts'qs l'é'e. ²¹ Biye' gábilnii, Shitaa, yaaká'zhi' bich'i', łá'íí ni nich'i' nchq'go asdzaa, doo niye' daashilch'nii bik'eh sitíí da. ²² Áiná' bitaahíí yánada'iziidi gádaayilnii, Diyagé dážhó itisgo nt'éhihíí kú ndaanoltsoosgo bá ádaagote'; gan bik'edn'áne bik'e daado'aa, kee aldó' bá ádaagote': ²³ Magashi zhaazhé bidinesk'ah n'íí nádaadołt'e'go bá daazołhee; áik'ehgo daahiidaągo nohwil daagozhq' le': ²⁴ Díí shiye' daztsaą nsj n'íí t'ah hinaa ląą; ch'a'otłizh n'íí nádiłłijh. Áik'ehgo bil daagozhq' nkegonyaa. ²⁵ Biye' iltsé nagháhihíí k'edolzaayú naghaa n'íí nádaal: án kłh yit'ahzhi' nnyáána' besh dilwoshé bee idot'aalna' da'ch'ilzhishgo yidezts'aa. ²⁶ Nada'iziidi łá' yiká ánniidgo nayidilkid, Hat'íí bigha ágot'ijh? ²⁷ Gábilnii, Nidizhé nádzáá; nita magashi zhaazhé bidinesk'ah n'íí bá zesdij, nidizhé dánłł'éé nt'éego baa nadzáahíí bigha. ²⁸ Áik'ehgo bágóchjidgo doo ha'aghah dahíí bigha bitaa bich'i' ch'ínyáago, Ha'annáh, bilniigo nábokaą l'é'e. ²⁹ Bitaa yich'i' hadziigo gáyilnii, Doo alch'idé łegodzaa da nich'oshniigo áshilniihíí dawa bikisk'eh ánsht'ee ni'; ndi gant'ízi zhaazhé ndi t'ah doo hwa shaa nłłteeh da, shit'eké bil shil daagozhq' le'at'éhi: ³⁰ Áiná' díí niye', bizháan da'adzaahíí yil anákeelgo dawahá n'yéé n'íí aął ch'ayishchijná' nádzááyú, dagoshch'i' magashi bidinesk'ah n'íí bá zínłłij. ³¹ Bitaa gábilnii, Shiye', ni nił gonshłłij, shíyéhíí dawa n'yéé. ³² Nohwil daagozhq', nohwil gonedłłijgo dábiłł'eh go'íí: díí nidizhé daztsaągo daandzi n'íí hinaa; ch'a'otłizh n'íí nádiłłijh.

16

¹ Jesus bitsilke'yu yich'i' hananádzii, Łah nnee ízisgo it'ini łá' nnee bána'iziidihí b'yééhíí dawa yinádéz'ijgo nyinłłij l'é'e; áí nnee ízisgo it'ij n'íí gádaabilch'nii, N'yééhíí yinádéz'iiníí dawahá nich'á' da'izłłij áil'ij. ² Áik'ehgo bána'iziidíí, Yushdé', yilniidgo gáyilnii, Hat'íí ląą daanilch'niigo naa idists'ag? Naltsoos biká'dawahá shíyéhíí shá beda'izoh n'íí shaa nán'aah; k'adíí dawahá shíyéhíí doo shá binádín'ij da. ³ Na'iziidíí gádildi'nii, Hago ląą ashne'? Shinant'a' dawahá bá binádesh'ij n'íí shich'á' nágodn'aa: doo nagoshgeed bik'eh da; idóshkeedyúgohíí ádaayánsdzj. ⁴ Shíí hago ashne' bígonsj, kodé' ch'ínashi'dolt'e'go nnee bitashaa doleelgo. ⁵ Áik'ehgo binant'a'íí yaa hadais'aa n'íí, Yushdé', daayilniigo, da'iltséhíhíí gáyilnii, Shinant'a' da'kwíí naa ha'áá? ⁶ Mazhíłł dała'á gonenadíni ik'ah bee kedaanes'ąago, nii. Áik'ehgo gánáyildo'niid, Dagoshch'i' ndaahgo ashłładin zhá shaa ha'áá ánágóđle'go k'e'ılchíí. ⁷ Ła' gánáyildo'niid, Nihíí da'kwíí naa ha'áá? Áik'ehgo gáníí, T'oh naghái ízis nchaahíí dała'á gonenadín dádeskadgo. Áik'ehgo gánáyildo'niid, Tsebídín zhá shaa ha'áá ánágóđle'go k'e'etłhíí. ⁸ Nant'án bána'iziidná' bich'i' nach'aahń, Gonyááyú ándzaa ląą, yilnii: díí jji ni'gosedzán biká' ágot'ee zhińéé nakaihíí daalínolt'ijłłí, idindíín zhińéé nakaihíí bitisgo daagoyáą. ⁹ Ni'gosedzán biká' ízis it'iiníí bee nohwit'eké ádaagođle'; áik'ehgo ásdjidgo dahazhi'

daagolíyyú nohwá ch'ídaadotíj, nohwíldishnii. ¹⁰ Hadn da'ayáhágo ágot'eehíí ndi begondljiigo nayik'íziidyúgo ízisgo ágot'eehíí áldó' begondljiigo nayik'íziid doleel: hadn ayáhágo doo bik'ehyú át'ée dayúgo dázho itisgo doo bik'ehyú át'ée da doleel. ¹¹ Áík'ehgo ni'gosdzán biká' it'iiníí doo nzhòogo ádaanołsı dayúgo, hadn yaaká'yú it'iiníí nohwaa yiné' áiná'? ¹² Ła' bíyéhi doo bá nzhòogo ádaanołsı dayúgo, hadn dánohwíí nohwíyéehíí nohwaa yiné' áiná'?

¹³ Doo hadn binant'a' naki da: dała'a bił nchọ'ná' ła'ihíí bił nzhòo doleeli at'éehíí bigha, dagohíí dała'a yotą'ná' ła'ihíí yich'olaa doleeli at'ée. Bik'ehgo'ihí'nań ła'íí it'iiníí dała' doo hago'at'éego bá na'ch'iziidi at'ée da. ¹⁴ Phárisees daanłni, zhaali ádáhádaat'ínihi, díí dawa daidezts'aaná' Jesus yaa yádaakti'go yaa daadloh lé'e. ¹⁵ Áík'ehgo gáyilnñiid, Nnee binadzahgee daanołshòo ádaanoł'ij ndihíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwíjii yune'íí yígółsı: nnee hat'íí itisgo ádaayonihíí, áí Bik'ehgo'ihí'nań bił nchọ'. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí ła'íí binkááyú nada'iziidíí ádaanihíí yebik'ehgo ngóhéyáá, John nyáázhi': áigé' yushdé' godezt'igo Bik'ehgo'ihí'nań bilałt'áhgee begoz'aaníí nłt'éego baa na'goni'íí t'ah baa nadaagolni' goldoh, áík'ehgo nnee dała'a daantíígee dázho hádaat'ijgo idéedaalnaa. ¹⁷ Yáá ła'íí ni'gosdzán biłgo bech'igonáhgo doo nyee da, áiná' begoz'aaníí dázho da'ayáhágo ndi bech'igowáhgo nyee. ¹⁸ Dahadn bi'aad yił ilk'ínát'aazhgo ła'i yił nnaná'naáyúgo án nant'ı' naghaa: ła'íí dahadn isdzán biką' yó'onáyilt'e'n yił nnaáyúgo áí nnee nant'ı' naghaa.

¹⁹ Łah nnee ízisgo it'iiníí, nak'a' nłt'éhi lichiiigo dotł'izhi bidiyágé lé'e, dajii biigha idán lán ilíiníí zhá yiyáni. ²⁰ Áí nnee bich'ígót'ı'gee ła' nnee ídókeedi dá lóód zháhi, Lázarus holzéhi, ndaabich'istjii. ²¹ Nnee ízis it'iiníí iyagé' bán bizhool nanidéhíí shá dó'né' hadó' nzi lé'e: ła'íí licháné baa hikáhgo biká' lóódíí daayilnaad. ²² Nnee tét'iyé n'íí daztsaago Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníí Abraham bijííłázhı' idéyólta'go onádaabistjii lé'e: nnee ízis it'ij n'íí áldó' daztsaago łeltjii. ²³ Ch'iidntahyú dázho biniigonłt'éego hadag déz'ijgo rızaadyú Abraham Lázarus idéyólta'go yiłtsaą. ²⁴ Áík'ehgo Abraham nawode yich'ı' ánniid, Abraham, shıtaa, shaa ch'onba'go Lázarus shich'ı' nł'áá, bilázhoozhíí tú bee náyółt'oodgo shizaad shá yinołk'az; díí kọ'íí biyi' nyeeego shich'ı' nagowaahíí bigha. ²⁵ Áiná' Abraham gábilnñiid, Shiye', t'ah hinnááná' bínánłñih, dawahá nłt'éehíí níyéé ni', áiná' Lázarus doo hat'íí nłt'éhi bíyéé da ni': k'adíí án nłt'éego ábi'dilzi, áiná' nihíí k'adíí niniigonłt'éé. ²⁶ Nohwíí nohwigizhgee dázho yúyahgo nalwozh áldó': áík'ehgo kodé' azhi' nach'idikáh doleel n'íí doo hago'at'éego akú nach'idikáh át'ée da; áiná' doo yushdé' nach'idikáh át'ée da. ²⁷ Áík'ehgo nnee ízis it'ij n'íí gánñiid, Shıtaa, nánoshkaąh, Lázarus shıtaa bigowayú nł'áá: ²⁸ Shik'isyú ashdla'i goljii; áí doo kúyaa góyéégo goz'aą yuyaa dikáh da doleehíí bigha Lázarus bił nagolni'go nł'áá. ²⁹ Abraham gábilnñiid, Bíí Moses ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiiníí yedaagoyiljii; áí yídaayést'saą le'. ³⁰ Ágánñiid, Dah, shıtaa Abraham: áiná' dahadn daztsánihi bich'á'gé' nánł'ááyúgo shik'isyú binchọ'íí yich'á'zhı' ádaane' doleel. ³¹ Abraham gánábildo'niid, Moses ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiiníí doo daidits'ag dayúgo, daztsáni naadiidzaago bił nadaagolni' ndi doo da'odlaą da doleel go'íí.

17

¹ Jesus bitsilke'yú gáyilnñiid, Nakídintaahíí dábegolne' go'íí, áiná' hadn na'intaahíí bá góyéé doleel. ² Tsée be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bídest'òogo túnteel beh hilt'e'go bá nzhòo doleel ni', díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí dała'a nchọ'go at'íígo doo áile' da doleehíí bigha.

³ Ídádaadesółt'ij: nik'isn nich'ı' nchọ'go at'ííyúgo bee bich'ı' yánłti'; áík'ehgo, Shaa nágodin'áah, niłniiyúgo baa nágodin'áah. ⁴ Dała'a jji gots'idn nich'ı' nchọ'go ánádzaayúgo, gots'idn nich'ı' ánádzaago, Shaa nágodin'áah, niłniiyúgo, baa nágodin'áah. ⁵ Jesus binadaal'a'a gádaabilnñii, Nohwi'odla'íí dayúweh nohwá bínáhodaalgo áńłsı. ⁶ Áík'ehgo

Jesus gádaabiñii, Nohwi'odla' mústard biyíge ga'at'éeyúgo ndi, díí tsj sýcamine holzéhi gádaabiñdoñii, Dáni nikeghadgé' hádnłts'qodgo túnteel biyi'gee ik'endléé; ák'ehgo da'anniiyú ane' doleel. ⁷ Nohwitahyú ła' bána'iziidíí bá nagodzjzyúgo, dagohíí magashi bá nanyoodyúgo, ya' kíyaagé' nádzáágo gáyilñiih née, Yushdé', dák'ad ndaahgo ináá? ⁸ Dah, áiná' gáyilñiih, Shá á'ile', áigé' ik'e'idleego shich'i' n'íikáah, aqł iyááge' aqł ishdláayúgo; bikédé'go ináá ła'íí idlájá. ⁹ Ya' bana'iziidíí da'áyilñiiyú adzaahíí bighá, Ahíyí'ee, yilñii née? Dah, nsj. ¹⁰ Nohwíí ałdó' da'ánohwiłdi'ñiihíí dawa ádaasolaayúgo gádaadoñiih, Nohwíí doo nił daandlij dago ná nada'iidziid: hat'íí, Ádaale', nohwiłdi'ñiihíí zhá ádaasiidlaa.

¹¹ Jerúsalemyú higaatyú Jesus Samária ła'íí Gálilee bigizhyú higaal lé'e. ¹² Gotah yune' oyáágo nnee gonenan lóód doo ináđih dahi, léprosy holzéhi, yaa nakaihi baa hikai, áí da'anahyú nazjigo, ¹³ Daadilwoshgo gádaanii, Jesus, Nant'án, nohwaa ch'onbáah. ¹⁴ Jesus áí nneehíí yiltsaągo gádaayilñii, Daadołkáhgo okąąh yedaabik'ehi bich'i' ch'í'nah ádaadołdle'. Hikahná' nłt'éé nádaasdlj lé'e. ¹⁵ Áí nnee dała'á nábi'dilzihií yigołsjidgo t'aązhi' Jesus yaa nadzáá, nádzihií Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ahénzigo dilwoshgo, ¹⁶ Jesus biyahzhi' hayaa adzaa, Ahíyí'ee, yilñii: án Samáriagé' gólínihi. ¹⁷ Áigé' Jesus gábiñii, Gonenan nádaadziihná' ngost'áhií hayú? ¹⁸ Dadín zhá łahgé' nneehihi t'aązhi' nadzáá, Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ahénzigo. ¹⁹ Nádnáhgo hínáál, ni'odla'íí nłt'éégo ánániidlaa, yilñii.

²⁰ Phárisees daanłini Jesus nayídaadikidgo gádaayilñii, Da'os'ah Bik'ehgo'ihí'nañ nant'aa doleelíí kú bengowáh? Jesus gáníí, Doo hwit'ijgo kú bengowáh da: ²¹ Kúńko díń'ij! dagohíí, Nłáhyú nłáh! doo daach'inii da: Bik'ehgo'ihí'nañ ałk'iná' nohwiyi' yune' nant'aa. ²² Jesus bitsilke'yu gáyilñii, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí bijji dała'á nách'oltséh hádó' daanołsjih doleel, ndi doo ndaahołtséh át'éé da goldohíí dahagee biká' ngowáh. ²³ Nłáhyú daadel'íí, dagohíí, Kú daadel'íí, daanohwiłch'inii doo: áiná' akú dołkáh hela', biké' dołkáh hela'. ²⁴ Hada'didla'íí bee yáá dálázhiñéége' łahzhiñéégo bee got'ij nágodleeh; ák'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ánsht'ee doleel ch'í'nah áshi'delzaahíí bijji. ²⁵ Dab'ıltsé łáągo shiniigodilne'go daalnołt'ijíí doo hádaashit'ij da doleel. ²⁶ Noe t'ah goljína' ágot'ee n'íí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánsdháhíí bijji ałdó' ágágot'ee doleel. ²⁷ Áiná' Noe tsina'eełi' yiyi' oyaażhi' da'ch'iyąą ni', da'ch'idląą ni', nnádaach'ılse' ni', ła'íí łaa daagoch'ihiniłgo nnádaaze' ni', áigé' tú idezjołgo aqł tú bił daach'idesdzi'. ²⁸ Lot t'ah goljína' ałdó' da'ágágot'ee ni'; da'ch'iyąą ni', da'ch'idląą ni', nada'ch'ihilñiih ni', kaa nadaahi'ñiih ni', k'eda'ch'idilee ni', ła'íí gowa' ádaagoch'ile' ni'; ²⁹ Áiná' Lot Sódongé' ch'ínyááhíí bijji kọ' ła'íí tséé łikọ'i, brimstone holzéhi, yaaká'gé' náłtáągo aqł daakowájá. ³⁰ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ch'í'nah ádideshdle'híí bijji ałdó' ágágot'ee doleel. ³¹ Áí bijji hadn' bikłh biká'yú dahsdaahn' bikłh yune' bíyéehíí siné'i, gódah yiká o'ánáodáh hela': da'áik'ehgo ałdó' nnee k'edolzaahíí yiyi' nagmaahn' t'aązhi' ánáo'ne' hela'. ³² Lot bi'aadn' bínádaañiih. ³³ Dahadn' bi'ihí'na' yaa bił goyééhń, áí bich'ą' da'izlł hileeh; áiná' dahadn' ádaayis'nahgo bi'ihí'na' da'izlł silj'ń ihí'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hińaa doo. ³⁴ Shíí gánohwiłdishñii, Áí bitł'é' nnee naki dashteezhgo, dała'á nádilteehná' ła'íí da'akú sitij doo. ³⁵ Isdzáné naki łisht'a da'ik'aayúgo, dała'á nádilteehná' ła'íí da'akú sidaa doo. ³⁶ Nnee naki k'edolzaayú na'aashyúgo, dała'á nádilteehná' ła'íí da'akú sizij doo. ³⁷ Hayú, nohweBik'ehń? daabiñii. Jesus gádaabiñii, Dahayú its'í siné'yú ch'ishoogi dała'at'éé doleel.

18

¹ Da'ch'okąąh nt'éégo doo kił iyeeh dago Jesus na'goni'íí bee ilch'ígó'aahgo ² Gánniid, Łah kłh goznilyú yánálthín gólłł, Bik'ehgoihí'nañ doo yidnłsini da, nnee doo bił ilłni da: ³ Ła' isdzán, itsaa nłni, áigee golłni dakozhá baa nádąhgo gábiñii, Shá ilk'ígodnłdóq, nnee ła' shik'enniihíí bighá. ⁴ Dét'jhezhi', Dah, yilñii: ndi bikédé'gohíí dabíí gádildi'ñii, Bik'ehgo'ihí'nañ doo dinsj da, nnee doo shil ilłj da; ⁵ Da'ágát'éé ndi díí itsaahíí ts'ishidjijhíí bighá bá ilk'ígodishdóq; dahyúgohíí kú nádáh nt'ééyúgo shiyilhá. ⁶ Jesus gánádo'niid, Yánálthín doo dábił'ehyú át'éé dahń ánniidíí

ídaayesółts'ąą. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań nnee hayíníłíshą' dajjii biigha ła'íi datł'é' biigha bich'í' ádaaníihíi bich'í' ídést's'ąągo nzaad godihigháh ndi yá ilk'ígodildóoh. ⁸ Dagoshch'í' yá ilk'ígodildóoh, nohwildishńii. Da'ágát'éé ndi shíi nnee k'ehgo Niyááhíi nánsdzaagosą', ni'godszań biká' nnee daashodlaaníi ła' daastséh shí? ⁹ Jesus nnee ła' dážhó nshóo daanzigo dabíi zhá ádaa da'odlíigo, ła'íi doo hadń yíł da'ółtagi da, íłch'ígót'aahgo na'goni'íi yee hadziigo gáyilńii: ¹⁰ Łah nnee naki wá'yú da'ch'okąąh goz'ąą yune' o'áázł lę'e; dała'á Phárisee nlíni, ła'n tax bich'í' nadaahi'ńfi. ¹¹ Phárisee nlínihn ídá'okąąhgo gáníi, Bik'ehgo'ihí'nań, shíi ła' nnee ádaat'eehíi k'ehgo doo ánsht'ee dahíi bighą naa ahénsi, ái aadaanch'íi, doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi, nant'í' nadaakaihíi, díi tax bich'í' nahi'ńilń ndi doo bik'ehgo ánsht'ee da. ¹² Shíi dałán godilziníi biyi' nakidn dáshiną' oshkąąh, ła'íi dawahn shiyééhíi dágonenanyú ilk'é'ńilgo dała'á Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nanáhishńil. ¹³ Áiná' tax bich'í' nahi'ńilíhn da'anahyú sizjigo bijíilázhí' nyínłts'í, dá doo hadag dighaalé gáníigo okąąh, Bik'ehgo'ihí'nań, shíi shincho' łánihi shaa ch'onba' le'. ¹⁴ Shíi nohwíł nadaagoshńi', Ái nneehń gowayú onádzaa, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee bízhá bincho' n'íi bich'ą'né'ná' ła' nneehíi, dah: hadń itisgo ádéstjilń ádaagoch'olba'go ádolńii; áiná' hadń ádaagoch'olba'ń itisgo at'éégo ádolńii. ¹⁵ Jesus mé' baa ndaach'ihzeńil lę'e, yiká ndaadilńiih daabich'ido'ńiigo: áiná' Jesus bitsilke'yu daayiltsąągo, Doo ágádaalt'ij da, daabiłńiid. ¹⁶ Áiná' Jesus, Yushdé', daayilńiigo, Ch'ík'eh chągháshé shich'í' nihikáh le', doo t'ąązhí' daahínólta' da; bíi ga'ádaat'eehíi Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee daanlij, ńiigo. ¹⁷ Da'anjigo gádaanohwíłdishńii, Dahadń chągháshé alch'íséhíi k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee begoz'aaníi nágodn'ąayúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee daanliiníi itah hileeh. ¹⁸ Łah nant'án Jesus nayídiłkidgo gáyilńii, íłch'ígó'aahíi nt'éhi nłinihi, hago łaą áshne'go ihí'naa doo ngonel'ąą dahíi bee hinshnaa doleeł? ¹⁹ Jesus gábiłńii, Hat'íi bighą nnee nt'éhi shilńii? doo hadń nt'éé da go'íi, dała'á zhá, Bik'ehgo'ihí'nań zhá. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań ngon'ąą lę'e hii bígońłs' go'íi, Doo nant'í' nach'ighaa da, Doo ich'izilłhee da, Doo ich'in'ijh da, Doo lé'ch'ılchoo da. Kitaa ła'íi kima ch'idńłs'í. ²¹ Nneehíi gábiłńii, Ánii nashaagé' godezt'igo ái dawa bee ánsht'ee. ²² Jesus ái yidezts'ąąná' gábiłńii, Dała'á zhá doo bee ánt'éé da: ti'i, dawa nıyéhíi naa nahonıihgo, zhaalihíi tédaat'iyéhíi bita'ınıił, áik'ehgo yaaká'yú dawahá łán ilni nıyée doleeł: áiná' yushdé', shiké' dahsinnáh. ²³ Ái yidezts'ąąná' doo bił gozhóo da silij: dážhó ízis it'ijhíi bighą. ²⁴ Doo bił gozhóo da silijgo Jesus bígołs'jdná' gáníi, Nnee ízis da'it'inií Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee daanliiníi itah daaleehgo dážhó bá nyee! ²⁵ Łíi bighán ha'íhíi bená'kadé bigha'í'ányú ch'égháhgo bá nyeená' ízis it'inií Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee daanliiníi itah hileehgo itisgo bá nyee. ²⁶ Nnee ái daidezts'aaníi gádaanıi, Áiná' hadń zhá hasdáb'i'dilteeh? ²⁷ Jesus gáníi, Nnee dahat'ihíta doo łayole' at'éé dahíi Bik'ehgo'ihí'nań łayile'hi at'éé. ²⁸ Peter gábiłńii, Nohwíł nohwíyée dawa bich'ą' dahdihikainá' níké' dahsiikai ni'. ²⁹ Jesus gánádaabiłdo'ńiid, Da'anıi gádaanohwíłdishńii, Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee daanlijzhí' itah nlijhíi bighą bigową, bi'aad, bik'isyú, bima, bitaa, dagohíi bichągháshé yich'ą' dahnyááyúgo, ³⁰ Án díi goldohíi biyi' ái bitisgo doo alch'ídn baa na'né' doleeł, ła'íi łahgo náhodeszaago ihí'naa doo ngonel'ąą dahíi yee hińaa doleeł.

³¹ Jesus bitsilke'yu nakits'ádahíi yíł its'ákaigo gádaayilńiid, Jerúsalem yúdag deikai, ákú Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íi shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, shaa k'eda'ashchiiníi dawa begolne'. ³² Nnee doo Jews daanlij dahíi baa shi'dilteehgo shaa daadloh doleeł, yúyahgo shiniidaagodile' ła'íi shik'ídaadihizheeh doleeł: ³³ Hashída'ıltsaas doo, ła'íi daashizilłhee doleeł, áigé' taagi jii hileehgo naadishdáh. ³⁴ Áiná' hat'íi ńiigo anıiłhíi doo ła' yídaagołs' da: anıiłhíi baa ch'anani'í'go doo bił ídaagozi da.

³⁵ Jesus Jériko k'ad yaa higháhná', ła' nnee bińáá ágodini ídókeedgo itin bahyú sidaa: ³⁶ Nách'olseełi yidezts'ąągo, Hat'íi ląą ágodzaa, ńiigo na'ídiłkid lę'e. ³⁷ Áik'ehgo gádaabiłch'ınii, Jesus, Názaarethgé' gólíni, kúk'e higaal. ³⁸ Áik'ehgo nádidiłghaazhgo gáníi,

Jesus, David biYe' ílíní, shaa ch'onbáah. ³⁹ Ła' ádn náłseełí bíł daadestehgo, Godnch'áad, daabiłnii, áiná' da'tiségo dilwosh, gáníigo, David biYe' ílíní, shaa ch'onbáah. ⁴⁰ Jesus nnyáágo, Yushdé' bíł dołkáh, nii: bit'ahzhi' nyáána' nayídiłkidgo ⁴¹ Gáyilnii, Hat'íłá ná áshle' hánt'ijí gá? Nnee bińáá ágodiní gábiłnii, SheBik'ehń, desh'íigo ánáshidle'. ⁴² Jesus gábiłnii, Nińáá nágódleeh, ni'odla' nt'éeego ánániidlaa. ⁴³ Dagoshch'i' go'íi nasdlíigo biké' dahiyaa, Bik'ehgo'ihí'ńań ba'ahénzigo: áík'ehgo nnee dawa daayiltsańań Bik'ehgo'ihí'ńań ya'ahédaanzí lé'e.

19

¹ Jesus Jérikoyú ch'ínyáá lé'e. ² Ákú łá' nnee Zacchéus holzéhi, tax bich'i' nadaahi'niilí da'tiséyú sitíni, ízis it'íni golíi lé'e. ³ Jesus holzeehń yiłtséh hát'íi; áiná' nnee daatiljizhgé' bíi alch'íséhíi bigha ch'éh histseh nzi lé'e. ⁴ Áík'ehgo náłseełí yádn nádilwodgo Jesus ch'égháh doleeyú gashdla'á nan'áhi yiká'zhi' hayáá. ⁵ Jesus áígee nyáána' hadag déz'ijná' gábiłnii, Zacchéus, dáhałe gódał ch'ínńáh; díi jii nich'i' hasta' deyáá. ⁶ Áíge' dáhałego gódał ch'ínádaago yaa bíł gozhógo gowayú yił onát'aazh. ⁷ Nnee ái daayiltsańań bída'iltahgo gádaani, Nnee doo bik'ehyú át'ée dahń yaa hasta' oyáá. ⁸ Zacchéus nnyáágo Jesus gáyilnii, ShiNant'a', dawahá shíyéhíi ilń'gé' tédaat'iyéhíi baa hishniil; áiná' dahat'íhita bee bich'i' nashich'a'yúgo, díiđn dábitisyú da'ágánaołago bich'i' nanádiłshniil. ⁹ Jesus gábiłnii, Díi jii behasdách'igháhíi kooee naháztaaníi bee bá goz'aą, Zacchéus alđó' Abraham bich'á'gé' bi'dishchíni at'éeego. ¹⁰ Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, nnee ch'a'onezdeehíi biká daadesh'ijí łá'íi hasdáhishniilhíi bigha niyáá. ¹¹ Nneehíi ídaayéstsaago Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íi yee bíł nanádaagołni', Jerúsalemyú dák'azhá hígháhíi bigha, łá'íi Bik'ehgo'ihí'ńań nant'aa doleehíi dagoshch'i' ch'í'ńah áile' daanzihíi bigha. ¹² Łah nnee ízigo at'éhi nzaadyú oyáá, nant'án ábi'dilne'go, áíge' nádángo. ¹³ Nnee gonenan bánada'iziidíi, Yushdé', daayilniiđgo, bestso pounds holzéhi dałá'ago daantíige yita'iznii gáyilniigo, Díi zhaalihíi bigowáhgo ádaale', danánsdzaazhi'. ¹⁴ Áiná' nnee áígee daagolíníi daabich'ołaałhíi bigha ch'ini nadai'aahíi biké' odais'a' gádaaniigo, Díi nneehń doo nohwinant'a' hileeh hádaahit'ijí da. ¹⁵ Nant'án ábi'delzaage' nádzáago, Shánada'iziidi zhaali baa daasinilíi yushdé' shá daabiłdołniih, nii lé'e, dałá'á daantíige zhaali da'kwíi ádaizlaahíi bígonsihíi bigha. ¹⁶ Da'iltse' baa nyááhń gábiłnii, Shinant'a', nizhaalihíi gonenan itisyú ánáyidlaa. ¹⁷ Áík'ehgo gáyilnii, Nt'éeego shána'iziidi, nt'éeeyú ándzaa ląą: da'ayáhá ndi nt'éeego shá ánlaahíi bigha gonenaágo kįh goznili bá nant'áago ánishle'. ¹⁸ Iké'gee nanádzááhń gáníi, Shinant'a', nizhaalihíi ashdla' itisyú ánáyidlaa. ¹⁹ Áík'ehgo gáyilnii, Nihíi ashdla'go kįh goznili bá nant'áa doo. ²⁰ Ła' nanádzáago gáníi, Shinant'a', kóh nizhaali, bíł isíidigo ná síłné' ni': ²¹ Nnee doo begóndzaą dahi ílłhíi bigha nénásdzid: hat'íi doo ninne' dahíi dahnne', hat'íi doo k'edínlaa dahíi náhigéesh. ²² Nant'ánhíi gábiłnii, Dáni niyati'íi bee ch'éédént'aą, ncho'go shána'iziidi. Nnee doo begóndzaą dahi nshłigo bígołtsi, doo ni'niné' dahíi nádishné'hi, łá'íi doo k'ediláá dahíi náhishgeeshi: ²³ Hat'íi bigha áiná' shizhaalihíi doo shá ha'áńnil da, kú nánsdzaago bínágodzaahíi bíł hanańil doleel ni'? ²⁴ Nnee bit'ahyú nadaaziiníi gáyilnii, Bizhaali bich'á' nadaadołniłgo nnee bizhaali gonenanhníi baa daanołniil. ²⁵ (Nohwinant'a', án la' alł'iná' gonenan bíyéé, daabiłnii.) ²⁶ Gádaanołniłdishnii, Dakówa hat'íi kiyéhíi kaa nado'né' doleel; łá'íi doo hat'íi kiyéé dahíi, kiyéé lé'e ndi kich'á' nadido'né' doleel. ²⁷ Áiná' díi daashich'ołaałhíi, doo binant'a' hishłeeh hádaashit'ijí dahíi, kú shidáhyú ndaahot'e'go shińáał nadaaltseed. ²⁸ Jesus aął nagosni'ná' ádn dahiyaa wáyú Jerúsalemyú. ²⁹ Bétphage łá'íi Bétphage k'ad yaa hígháńna', dził Olives holzéhi si'aągee nyáána' bitsilke'yu naki oyi'a', ³⁰ Gáyilniigo, Ti'i, nohwáđnyú gotahyú doł'aash; dáha'al'aashgee túlgayé zhaazhé dahast'ógo baa noł'aash, t'ah doo hwahá hadń yiká' dahndaahi da: ái k'e'ol'adgo kú nánołoos. ³¹ Dahadń, Hat'íi bigha k'e'ol'ad? nohwiłniyúgo, gábiłdidołniil, NohwiNant'a' hát'íigo áhiit'ijí. ³² Doł'aash, yiłnii n'íi dahazh'aazh, áík'ehgo Jesus dá ábiłnii n'íi k'ehgo túlgayé zhaazhé yaa n'áazh. ³³ K'edaayi'adná' nnee ái túlgayé bíyéhihi gádaabiłnii,

Hat'íí bigha túlgayé zhaazhé k'e'ol'ad? ³⁴ Gádaayiñii, NohwiNant'a' hát'íígo áhiit'íí. ³⁵ Áígé' túlgayé zhaazhé Jesus yaa daizlɔɔzgo bidiyágéhíí biká' dahdaiheznílná' Jesus yiká' dainesdaa. ³⁶ Bił higaalyú bádnyú nnee bidiyágé yídaagosteel lé'e. ³⁷ Jerúsalemyú k'ad yaa higháhgo, dził Olives holzéhi si'ąągé' hayaa iditingee biké' náłseełíí ízigo áná'ol'íłíí daayiltsąąhíí bigha bił daagozhóógo Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahédaanzigo nádaa-didilghaazhgo gádaañii nkegonyaa: ³⁸ Ízigo Nant'án, nohweBik'ehń bizhi' yee higaatń ba'ahégosini at'éé: yaaká'yú ilch'í'gont'éé, da'tisé goz'ąągee idindíín. ³⁹ Nnee bináál ágot'íłdíí la' Phárisees daanłni Jesus gádaayiñii, Ilch'ígó'aahíí nłni, níké' náłseełíí, Doo daagonłch'aad da, daabiñii. ⁴⁰ Áína' gádaayiñii, Ái doo daagonłch'aad dayúgo dá tséé ndi nádaadidilghaash go'íínohwiłdishñii.

⁴¹ Athánégé' higaatńa' kįh gozníłíí yiltsąągo yaa hichag. ⁴² Gáníigo, Díí jįi ndi hat'íí bee niyi' ilch'í'gont'éé doleelíí bígońłsįyúgo nłt'éé doleel ni'! Áína' naa ch'anal'í'. ⁴³ Nik'edaanñihíí ninaa łeedaagodigeedgo łeezh ninaa łeedn'aago doo hwaa ch'ígót'í' da doleelíí bich'í' goldoh. ⁴⁴ Nkínádaanidil't'eeh doo, ni la'íí nichągháshé niyi' daagolíni; doo la' hayú tséé ilk'idaanasdláago ádaanile' da; Bik'ehgo'ihí'nań naa nyááná' doo bígońłsį dahíí bigha. ⁴⁵ Da'ch'okąąh goz'ąą yune' Jesus ha'ayáago ákóne' baa nada'nñihíí ch'ínihiyood nkegonyaa lé'e; ⁴⁶ Gádaayiñiiigo, Díínko bek'e'eshchįi, Shikįhíí kįh biyi' da'ch'okąąhíí át'éé, áína' nohwiłíí daan'įihíí bigową ádaagosolaa laą. ⁴⁷ Dawa jįi da'ch'okąąh goz'ąą yune' ilch'ígó'aah lé'e. Okąąh yedaabik'ehi la'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi la'íí nnee itisgo nadaandeehi daabizilthee hádaat'įi, ⁴⁸ Ndi doo hago ádaabile' da: nnee nłt'éégo bich'í' ídaayést'sąąhíí bigha.

20

¹ Łah da'ch'okąąh goz'ąą yune' Jesus nnee yił ch'ígó'aahgo nłt'éégo na'goni'íí yaa nagolñi'go okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi, la'íí Jews yánazini baa hikaigo, ² Gádaabiñii, Hadń bik'ehgo ánánt'įił, nohwił nagolñi', hadń naa godin'ąągo ánt'įih? ³ Jesus gádaabiñii, Shíí ałdó' dała'á nanohwiłdishkid; ái shił nadaagolñi': ⁴ Ya' John baptize ádaagole'íí yaaká'gé'go née, dagohíí nnee bich'ą'gé'go née? ⁵ Łił yádaalt'igo gádaaıłdi'ñii, Yaaká'gé'go daan'ñiihyúgo gáno-hwiłdiñih, Áína' hat'íí bigha doo daahołdląą da lán? ⁶ Áína', Nnee bich'ą'gé'go, daan'ñiihyúgo: nnee nohwił łedaats'ılñe': John da'anii Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi nłi ni' daanzihíí bigha. ⁷ Áík'ehgo, Doo baa nadaagolñi' da, daañii. ⁸ Jesus gánabiłdo'ñiid, Shíí ałdó' hadń bik'ehgo ánásht'įiłíí doo nohwił nagoshñi' da. ⁹ Jesus díí ilch'ígót'aahgo na'goni'íí yee nnee yił nanagolñi' nkegonyaa; Ła' nnee dasts'aa k'eidnłáago bá yinádaadéz'ini yá ch'ígohet'ąąná' łahyú ni' goz'ąąyú óyáá, ákú sidaago nzaad begodigháhyú. ¹⁰ Da'nest'ąągee ngonyáago la' bána'iziidi bidasts'aa bá yinádaadéz'ini yich'í' oyił'a', binest'a' la' bá náyíné'go: áína' dasts'aa bá yinádaadéz'inihíí nbída'eshtłizhná' dá díłkɔɔhgo onádaabis'a'. ¹¹ Bána'iziidíí la'ihí onaayıl'a': án ałdó' nyída'eshtłizhgo yiniidaagodezlaaná' dá díłkɔɔhgo onádais'a'. ¹² Áígé' taagigee on-aayıl'a': án ałdó' yinída'desñihgo ch'ıdaist'e'. ¹³ Dasts'aa hentíni' bíyééhíí, Hago ashłe'? ñii. Shiye' shił nzhónihí dish'aa: án zhá daayiltsąągo daidnłsį doleel shi. ¹⁴ Áína' dasts'aa yinádaadéz'ini án daayiltsąąná' gádaaıłdi'ñii, Díí dasts'aa hentíni' bíyéé doleelíí át'éé: hałąą, daazołdee, áígé' bíyéé doleel n'íí daanohwíyéé doleel. ¹⁵ Áík'ehgo dasts'aa hentíni' yił'gé' ch'ıdaist'e'go daizes-híi. Áína' dasts'aa hentíni' bíyéhi hago ádaabile'shą'? ¹⁶ Áń nádąhgo dasts'aa bá yinádaadéz'íi n'íí naitseedná' dasts'aa hentíni' la'ihí yá ch'ínąghet'aah. Nnee ái daidezts'ąąná' gádaanñiid, Begolñéh hela'. ¹⁷ Áína' yinel'íiigo gádaabiñii, Áína' díí bek'e'eshchiini' hat'íí golzeego ágolzee, Tséé kįh ádaagole'íí yó'odaisne' n'íí, ilhagon'ąągee da'ıltsé si'aaníí silįi? ¹⁸ Dahadń ái tséé yiká' nágo'yúgo bizéigo ábile'; áína' dahadń ái tséé biká' naltɔ'yúgo ik'án k'ehgo ábile' doleel.

¹⁹ Da'áígee begoz'aaníí ye'ik'eda'íłchíhi ła'íí okaqah yedaabik'ehi itisyú nandeehíí, ıłch'ıgót'aahgo na'goni'i yee hadzii n'íí bíf ádaabiłniigo yıdaagołsıhıí bigha ha'ádait' e' hádaat'ıj, ndi nnee dała'adzaahıí yédaasdzi'. ²⁰ Daabinel'ıjıgo anadaal'izi bich'ı' odais'a', nnee nzhóni ádaadil'ıjıgo, Jesus biyati'ıí bee daahiiljizh daanzıgo, nant'ánchañ baa daanłteehgo baa yá'iti' doleełgo. ²¹ Áık'ehgo nabıdaadiłkidgo gádaabiłnii, ıłch'ıgót'aahıí, nłt'éeego yánłti', ła'íí da'áígee ıłch'ıgón'aahgo bıdaagonłzi, nnee doo ła' itisgo sınıłtjı da, dawa nich'ı' dáłt'ee, Bik'ehgo'ihı'nañ bich'ı'zhıneé goz'aanıí da'aniigo baa ıłch'ıgón'aah: ²² Ya' Caesar bich'ı' nadaach'ıniıłgo begoz'aq née, dah dó'nolı? ²³ Áına' nadaach'aahıí yıgótıgo gádaabiłnii, Hat'ıí bigha yashti'ıí bee daasholjizhgo ádaashiłdołnii? ²⁴ Zhaali, penny holzéhi, ła' shaa noł'aahgo nesh'ıı. Hadn be'ilzaa, hadn bizhi' biká' dahgoz'aq? Caesar bıyéhi ııa, daabiłnii. ²⁵ Jesus gánádaabiłdo'niid, Caesar bıyéehıí Caesar baa daanołniıł, áına' Bik'ehgo'ihı'nañ bıyéehıí Bik'ehgo'ihı'nañ baa daanołniıł. ²⁶ Nnee bınaál Jesus anıfıhıí doo bee daahiljizh at'ée da: áına' t'aqzhi' hanadzihıí baa bıł díyadaagot'eego, doo hat'ıí daanı da lé'e.

²⁷ Áıgé' ła' Sádducees daanłni, nanezna' n'ıí doo naadiikáh da daanıhi, Jesus yaa hikaigo nabıdaadiłkid, ²⁸ Gádaanıigo, ıłch'ıgót'aahıí, Moses gánıigo nohwá k'e'eshchjı lé'e, ıa' nnee bik'isn bı'aad yich'á' daztsaayúgo, bichagháshé doo ła' dayúgo, nneehı bik'isn n'ıí bı'aad yıl nnádo'neełgo bik'isn n'ıí chagháshé bá ágodolniıł, niigo. ²⁹ ıah nnee ıłk'isn gosts'idi daanłjı lé'e: áı da'ıłtséhıí nnaágo bichagháshé doo ła' dago daztsaq. ³⁰ Bik'isn nakıgeehıí isdzánhıí yıl nnaná'naágo bichagháshé doo ła' dago dananástsáq. ³¹ Taagıgeehıí ałdó' isdzánhıí yıl nnaná'naágo dananástsáq; gosts'idihıí dawa da'ágánádaadzaa: bichagháshé doo ła' dago nanezna'. ³² Dá'ıké'yú isdzánhıí ałdó' daztsaq. ³³ Áık'ehgo nanezna'gé' naach'idikáhgee hayıı bı'aad doleeł, ıłk'isyú gosts'idihıí dawa yıl nadaaznaana'? ³⁴ Jesus gádaabiłnii, Nnee díı ni'gosdzán biká' nakaihıí nnádaalse', ndaagohıniıłgo nnádaalse': ³⁵ Áına' yaaká'go yıl da'otagihıí nanezna'gé' naadikaigo doo nnádaalse' da, doo ndaagohıniıłgo nnádaalse' da: ³⁶ Doo nanánne' da: Bik'ehgo'ihı'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolıniı k'ehgo daagolıjı; naadikahıı itah daanłjıgo, Bik'ehgo'ihı'nañ bichagháshé daanłjı. ³⁷ Nanezna'ıı naadiikáhgo Moses, ch'il yaa nagosni'ıı bee nohwıch'ı' dá'ıgótıgo ágolaa, gánıigo, Bik'ehgo'ihı'nañ, Abraham yokaqahı, da'án Isaac, Jacob ałdó' yokaqahı, yılniigo yozhıı. ³⁸ Án doo nanezna'ıı yokaqahı nłjı da, daahınaahıí zhá: nnee nanezna' ndi Bik'ehgo'ihı'nañ bınadzahgee t'ah daahınaa.

³⁹ Áıgé' begoz'aanıí ye'ik'eda'ıłchıhi ła' gádaabiłnii, ıłch'ıgót'aahıí, nłt'éeego hánđzii. ⁴⁰ Áı bikédé'go nnee daaste'go doo hadn nabınánłkid da. ⁴¹ Jesus gánádaabiłdo'niid, Hago'at'éeego, Christ David biye' nłjı, daach'ıniı áına'? ⁴² David dabıı naltsoos Psalms holzéhi biyi' k'e'eshchjı gánıigo, Bik'ehgo'ihı'nañ sheBik'ehı gáyıłnıid, Shıgan dihe'nazhıneégo sındaa, ⁴³ Nik'edaanıihıı ni'isna' ashłe'go nıketł'áahıyú nıniłzhı'. ⁴⁴ David, sheBik'ehı bıniigo bozhıı, áık'ehgo hago'at'éeego biye' nłjı áına'?

⁴⁵ Nnee dawa bıdaayéstsaqgo Jesus bitsıłke'yu gádaayıłnii, ⁴⁶ Begoz'aanıí ye'ik'eda'ıłchıhi baa daagonolısaq, áı bıdiyáge daanneezıhi daagolıjıgo nakaigo, ła'ıí na'hiıniıh nadaagoz'aayú bich'ı' ádaach'ıniigo zhá bıł daagozhó, ła'ıí Jews ha'ánáłséh nagoznıı yune' nnee yánazıni dahnádinbıhyú itah dahnaháztıqgo, ła'ıí da'adaqee nnee ızisgo ádaat'eehıı dahnádinbıhyú zhá itah dahnaháztıqgo bıł daagozhó. ⁴⁷ Áı isdzáné itsaa daanłni bıgowı yich'á' nádaagohı'aa ła'ıí daazhógo ádaanıigo ızaad gont'ı'go da'okaqah: áı itisgo bıniıgonłt'éeego bándaaagodot'aal.

21

¹ Jesus hadag déz'ıjıgo nnee ızis da'it'ıniı zhaali biyi' ohılkaadıı biyi' yuyaa bızhaali odaayihıłkaadgo yıltsaq. ² Áıgé' isdzán itsaa nłni tét'ıyéhi zhaali naki doo ıłjı le'at'éhi oyıłkaadgo yıltsaq. ³ Áık'ehgo gánıı, Da'aniigo gádaanołhıłdışhıı, áı itsaa tét'ıyéhıı nnee dawa zhaali odaiheskaadıı bıtısgo zhaali oyıłkaad: ⁴ Nnee ızis da'it'ıniı bızhaali

Bik'ehgo'ihinaan yaa daayiniilgo zhaali biyi' ohilkaadfi biyi' yuyaa odaiheskaad: aana' itsaahn tet'iyé ndi bizhaali da'ai zha goyihini oyilkaad.

⁵ Nnee la' da'ch'okaah goz'aanii tsée dénzhónéhi la'ii dawahá dénzhónéhi ndaayi-heznili be'ágozlaahi yaa yadaalti'na' Jesus ganií, ⁶ Díi daol'iinii tsée ilka' dahnagoznili doo la' ilka' dahnast'aa da doleel, dawa nanehilkaad doleel. ⁷ Áik'ehgo nabidaadilkidgo gadaabihii, ilch'igó'aahii, da'os'ah ágonéhi, dawa be'ágone'go hat'ii bee bigózi doleel? ⁸ Áik'ehgo gabiinii, Ádaa daagonoldzaa, nnee la' ch'a'onohot'e' hela': la'ágo shizhi' yee daahikah doleel, Shii Christ nshij; alk'ina' Christ nádaalí biká' ngonyaa, daaniigo: áí biké' dahdotkah hela'. ⁹ Áigé' nagonlkaadfi la'ii ilch'i' nadaagont'ogii baat'idaanoisj ndi doo ndaaldzid da: áí iltsé begolne'hi at'éé; ndi nnágodahii doo dagoshch'i' begolne' da. ¹⁰ Áigé' gánadaabilido'niid, Nnee iltah at'éégo hadaazt'ii ilch'i' nanágonlkaad doleel, la'ii nnee da'la'á binant'a' daagolnihii aldó' ilch'i' nanágonlkaad doleel: ¹¹ Da'adzaayú izisgo ni' nagohi'naa doleel, shina' góyéehii benagowaa doo, la'ii nadaagont'ogii iltah at'éehii benadaagowaa doleel; dázho négodzidii la'ii godiyihgo be'igózinii yaak'gé'go bee ádaagot'ii doleel. ¹² Áí dawa t'ah doo hwahá begolne' daná' nnee daanohwitsoodgo nohwiniidaagodile' doleel, Jews ha'ánalséhií bich'i' oidaanohwit'e' doleel, la'ii ha'ádaanohwilkaad doo, la'ii shizhi' bee daanohwich'ozhíhii bigha' izisgo nant'an la'ii nant'anchari biyahzhi' nádaanohwit'e'eh doo, nohwaa yadaalti'go. ¹³ Dzaagee sha nadaagolni' doleel. ¹⁴ Doo iltsé hat'ii dishnii shihii baa natséskees dago nohwiini' ladaale': ¹⁵ Shii yati' nohwaa hishniil doo, góyáágo ádaanohwish'ii doleel, hayii nohwaa dahdaagoz'aanii doo nohwitisgo hanádaadziih dago, doo nohwaa daagodiit'aah dago. ¹⁶ Dá daanohwitaa, nohwimaa, nohwik'isyú, nohwik'ii, la'ii nohwit'eké ndi nohwaa yada'iti'go ndaanohwiiniil doleel; la'ii ádaaniigo nohwii la' nadaanohwitseed doleel. ¹⁷ Shizhi' bee daanohwich'ozhíhii bigha' nnee dawa nohwik'edaannii doleel. ¹⁸ Da'ágat'éé ndi nohwitsits'in biká'gé' nohwitsizilii da'la'á ndi doo ch'a'odeel da doleel. ¹⁹ Daagoyéégo nohwich'i' na'idziid ndi hadag ádaano't'ee, áik'ehgo nohwiisiziinii bídaagowa'. ²⁰ Jerúsalemii siláada binaa leednt'i'go daol'iiyúgo, daagolchoghii biká' ngonahgo bídaagono'sj doo. ²¹ Nnee Judéa golzeeyú daagoliiinii dziil naz'aanii yich'i' okeeh doo; Jerúsalem yune' daagoliiinii ch'ínókah; la'ii da'dányú daagoliiinii Jerúsalem yune' dáko ha'aokah hela'. ²² Ilk'inágodildoghii goldoh biká' ngowaa, baa k'eshchiinii dawa begolne' doleel. ²³ Áigee goldohii daaltsaanii la'ii isdzané mé' daabilbe'ii bá góyéé doleel! Ni'gospdzán biká' góyéégo nagowaa doo, díi hat'ii áigee biniidaagodidolnii. ²⁴ Bésh be'idiltishé bee nabi'ditseed doo, la'ii nnee iltah at'éégo hadaazt'ii bi'isna' daanlij doo: doo Jews daanlij dahii Jerúsalem yiká' nakai doleel, doo Jews daanlij dahii aal bengonyaazhi'.

²⁵ Ch'ígona'ái, t'é'gona'ái, la'ii ts'isqosé biyi' godiyihgo be'igózinii hit'ii doo; ni'gospdzán biká' nnee iltah at'éégo hadaazt'ii hat'ii bigha' anágot'ii doo yidaagotsj dago bitah góyéégo nagowaa doo; túnteel la'ii túnteel nádidahii díyat'éégo anii doleel; ²⁶ Ni'gospdzán biká' hago ágonéh shihii bik'e' nnee natsídaalyiz doleel: yaagé' benagowodii ndi nahi'naa doo. ²⁷ Áigee ániita shii, nnee k'ehgo Niyáahii, yaak'os biyi'gé' shinawod bee, la'ii dázho shich'á'idindlAADgo náshdaalgo daashido'tsee. ²⁸ Díi benagowaahii bee nkegonyaaná' hadag yaa daano't'aaago hadag daadel'ii; hasdánohwidii'niilii biká' ngonyáahii bigha'. ²⁹ Ilch'igót'aahgo na'goni'ii yee yil nagolni'; Fig bitsinii la'ii tsj dawa daano't'ii; ³⁰ Bit'aa nádaagodlee'tgo daal'jiná' k'ad shij nágodlee'go bídaagono'sj. ³¹ Da'áik'ehgo áí be'ádaagone'ii goldohgo daal'jiná' Bik'ehgo'ihinaan nant'aahii biká' nagowaago bídaagono'sj doo. ³² Da'anii gadaanohwidishnii, Díi daalinolt'ii doo nohwee ch'ígona'ah da, díi ádaanohwidéniidii dawa begolzaago zha' ³³ Yáa la'ii ni'gospdzán bilgo bech'ígona'ah doleel, aana' shiyati'ii doo bech'igowah da doleel.

³⁴ Idádaadesól'ii, daazhógo anákeelii, bil nádaagodiyisii, la'ii ni'gospdzán biká' ágot'eehii doo bee ádaano't'ee da le'; ágádaano't'eeyúgo dánohwinats'áana' áí bijij dánko bee nohwiká ngododaali at'éé. ³⁵ Áí bijij be'ijizhé iljizhii k'ehgo nnee dawa

ni'gosdzán biká' daagolíníí bee biká' ngowáh. ³⁶ Áík'ehgo dákozhá daadoł'íí ła'íí da'otkqaḥ, áík'ehgo nohwidziilíí nohwá ágolzaahíí bee áí ágone'íí dawa bich'á'zhí' ádaałne' doleeł, ła'íí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shidáhzhí' daadołsijł. ³⁷ Dajji biigha Jesus da'ch'okqaḥ goz'aḥ yune' ilch'ígó'aah; t'é'gohíí dził Olives golzéhi si'ayú bee náilkáhyú onadáł lé'e. ³⁸ Dázhó t'álbi nnee dawa da'ch'okqaḥ goz'aḥ yú níhikáh lé'e, bídaayésts'aayú.

22

¹ Bán benilzoolé da'ádihgo bán álzaahi daadaaníí, bitis hagowáh n'íí bee bíná'goniigo holzéhi ałhánégé' begogaal. ² Okqaḥ yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi Jesus dáhago'at'éégo daayizilheego ch'éh yiká daadéz'ij; nnee yé-daaldzidhíí bigha.

³ Áíge' Judas, Iscariot holzéhi, Satan bihiyáá, án nakits'adáhi itah nlíni. ⁴ Judas dahnyaago okqaḥ yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí bisiláada yánadaant'aahíí hago'at'éégo Jesus ch'iyí'aah doleełíí yaa yił yádaaltí'. ⁵ Áí yaa bił daagozhógo zhaali ła' baa daach'iné'go ndaagoch'is'aḥ lé'e. ⁶ Judas bił dávik'ehgo hago'at'éégo Jesus ch'iyí'aahíí yiká déz'ij, nnee dała'at'ééhíí doo ła' daná'.

⁷ Bán benilzoolé da'ádihgo bán álzaahi daadaaníí bijijgee ngonyáá, dibelíí zhaazhé zesdijigo Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'né', bitis-hagowáh n'íí bee bíná'goniigo. ⁸ Jesus Peter ła'íí John oyił'a' gáníigo, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'goniigo da'adaaníí nohwá ilch'í'gole', da'iidaḥ doleełgo. ⁹ Áíge' gádaabiłnii, Hayú ná ilch'í'gohiidle' hárt'ij? ¹⁰ Jesus gádaabiłnii, Kih goznil yune' ha'al'aashgee ła' nnee tús tú beyo'áti nohwaa higháh doleeł; hayí goz'aḥ yune' ha'agháhíí biké' ha'al'aash; ¹¹ Áígee bigowa golíníí gáyılđołnii, Ilch'ígó'aahíí gánínii, Gosta' nakaahíí hayú bágoz'aḥ, ákone' bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiníhgo shitsilke'yu bił da'ashaḥ doleeł? ¹² Áík'ehgo ik'ehyú dahná-gost'aḥ yune' ałk'iná' dawa sinili bił nkáh doleeł; ákone' nohwá ilch'í'gole'. ¹³ Ákú ó'ááz, áík'ehgo Jesus da'adaabiłnii n'íí k'ehgo yaa n'ááz: áígee bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiníhgo da'adaaníí ilch'í'daizlaa. ¹⁴ Da'adaḥgee ngonyáago bitsilke'yu biłgo dahdinezbih lé'e. ¹⁵ Gádaayiłnii, Doo hwahá shiniigodilne'é díí bitis hagowáh n'íí bee bíná'goniigo da'adaaníí dázhó nohwil daashaḥ hásh't'íí ni': ¹⁶ Doo naanášhdá da, Bik'ehgo'ihí'nań bilalt'áhgee goz'aḥ yú díí bee bíná'goniihíí begolzaago zhá, nohwildishnii. ¹⁷ Idee yee náidnkqaḥgo ya'ahénzigo oskaḥdgé' gáníí, Díí nádaadoł'aahgo daanołtijgee ła' da'oldlaḥ: ¹⁸ Gánohwidishnii, Kogé' godezt'igo dasts'aa bitoohíí doo naanášhdá da, Bik'ehgo'ihí'nań nant'aa doleełíí begodeyaago zhá.

¹⁹ Áíge' bán náidn'aḥgo ya'ahénzigo oskaḥdná' ilk'idaizné'go bitsilke'yu yitaižniih gáníigo, Díí shits'í át'éé, nohwaa hi'né'hi: díí be'ánadaalt'ijł, bee shínadaadołniihgo. ²⁰ Da'áík'ehgo ałdó' da'ch'iyááníí bikédé'go idee beda'iskaaníí náidnkqaḥgo gáníí, Díí idee besikanihíí shidił nohwá idijoolíí bee ániđégo Bik'ehgo'ihí'nań ła'íí nnee biłgo lángont'aahi at'éé. ²¹ Ła' ch'ishí'aahíí kú bił ish'aḥ, biká'da'adáné yiká' dahdésnii. ²² Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dá shá ngolchííníí shegodolniił: áiná' ch'ishí'aahíí bá góyéé doleeł! ²³ Bitsilke'yu náldaadiłkidgo nkegonyaa, gádaałłdi'niigo, Hadń nohwitahyú nlíni ágáne'?

²⁴ Łada'dit'áh nkegonyaa, Nohwitahyú hadń itisgo at'éhi baa ch'inii doo? daałłdi'nii lé'e. ²⁵ Jesus gádaabiłnii, Doo Jews daanlij dahíí ízisgo binadaant'a'íí isná ádaayiłsigo ya nadaant'aah; ła'íí nnee yánadaant'aahíí ich'odaaníhi daaholzee. ²⁶ Áí k'ehgo doo ádaanoł't'ee da: nohwitahyú ła' itisgo at'ééhíí dá'iké'yú naghaahíí ga'at'éé le'; itisgo nandeehíí kánada'iziidíí ga'at'éé le'. ²⁷ Hayíhíí itisgo at'ééhíí, biká'da'adáné yich'í' dahsdáhihíí née, ya' bána'iziidhíí née? Biká'da'adáné yich'í' dahsdáhihíí go'íí. Áiná' shihíí nohwá na'iziidhíí k'ehgo nohwitah nshłij. ²⁸ Góyéégo shich'í' nagowaa ndi nohwíí da'akú shil daanołij ni': ²⁹ Beshik'eh doleełíí shiTaa shaa gon'ááníí k'ehgo, benohwik'eh doleełíí nohwaa dinsh'aah; ³⁰ Nansht'aayú ná'ishdijhíí nohwil da'ashaḥ doleeł, ła'íí

nant'án dahsdaagee dahnadaasóltąą doleel, Israel nakits'ádah hat'i'íí bá nadaanołt'aah doleel.

³¹ Simon, Simon, ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, nánohwidinił hat'íí, t'oh naghái ch'it'ch'íhíí k'ehgo ádaanohwidoliłgo: ³² Áíná' ni ná osékaąd ni', ni'odłá'íí doo bee yó'ogonángo da: shich'í' nnándzaago nik'isyú nłdzilgo ánádaandle'. ³³ Peter Jesus gáyilnii, SheBik'ehń, nił ha'ánshteeshgo, nił shidizideego ndi atk'iná' naa ádinsht'ąą. ³⁴ Jesus gánabiłdo'niid, Peter, tazhik'áne doo hwahá adí'nił daná' taadn, Áń doo bígonsj da, shildinnił, niłdishnii. ³⁵ Jesus gádaabilnii, Nohwibestso bizis ła'íí izis bena'iltinił ła'íí nohwikee ik'e'anhíí da'adįngo odaanohwił'a'ná', ya' dahat'íhíta bídaanołdįh ła' née? Doo hat'íí da, daabilnii. ³⁶ Áíge' Jesus gádaabilnii, K'adíí hadń bibestso bizis ła'íí izis bena'iltinił gólínił daidoné': hadń bibeshbe'idiltłishé da'adiníí bi'íicho baa nahóniłngo ła' nayótłił. ³⁷ Díí bek'e'eshchiinił dá be'áshi'dilne' goz'ąą, nohwiłdishnii, Begoz'aanił doo yikísk'eh ádaat'ee dazhį' bił da'ch'ółtag lę'e: hat'íí baa shak'e'eshchiinił dawa begolne'go goz'ąą. ³⁸ Bitsilke'yu gádaabilnii, NohweBik'ehń, dín'į, kúnko besh be'idiltłishé naki silaa. Jesus gáníí, Dá'ąą.

³⁹ Da'ch'iyáągé' ch'ínyáągo dził, Olives holzéhi, si'ąąyú onadáhíí k'ehgo ákú onádzaa; bitsilke'yu biké' onákai. ⁴⁰ Akú nyááyú gádaabilnii, Nakída'dintaahíí bídaanołdzil doleethíí bighą da'ólkaąh. ⁴¹ Tsée bee its'idesne'i hayú nalto' shįhíí dábk'ehyú yich'ą' nyááyú hilzhiizhgo okaąh gáníigo, ⁴² ShiTaa, ni hánt'įyú ánagot'įyúgo, díí hishđłąą doleethíí shich'ą'zhį' ánlé': áíná' shíí doo beshik'eh da, ni zhą benik'eh. ⁴³ Yaaká'gé' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á bił ch'í'nah adzaago, nłdzilgo ánabiłđlaa. ⁴⁴ Dázhó biniigodelzaago dázhó nłdzilgo okaąh lę'e: áík'ehgo bidíłíí biká'zhį' dasta'go ni'yú nahikaad. ⁴⁵ Okaąhge' nádiidzaago bitsilke'yu, doo bił daagozhóó dahíí yik'e da'ilhoshgo, yaa nyáągo, ⁴⁶ Gádaayilnii, Hat'íí bighą da'ólhosh? Nádołkážgo, nakída'dintaahíí bídaanołdzil doleethíí bighą da'ólkaąh.

⁴⁷ Jesus t'ah yałti'ná' nnee baa náńsáą lę'e, nnee Judas holzéhi, nakits'ádahíí bił itah nłinihi, bądn higaalgo, Jesus yit'ahzhį' nyáągo yizts'os lę'e. ⁴⁸ Jesus gábilnii, Ya' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shizaa nínt'ąągo ch'ishín'aah née? ⁴⁹ Jesus yit'ahzhį' naziinił hago ágone' shįhíí bił idaagozįgo gádaanił, NohweBik'ehń, ya' besh be'idiltłishé bee da'ntłish née?

⁵⁰ Okaąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi ła' yóntłizhgo dihe'nazhineégo bijaa naidnłgizh lę'e. ⁵¹ Jesus, Dákozhi' áshłe', daabilnii lę'e. Áń bijaa'íí yedelniigo náyilzii. ⁵² Áíge' Jesus okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, ła'íí siláada yánadaant'aahíí, ła'íí nnee yánaziinił nádaabidilteehgo baa hikaihíí gádaayilnii, Ya' besh be'idiltłishé ła'íí tsj be'idiltłishé dahdaanołniłgo nánołsąą née, in'įhíí daach'iltsoodhíí k'ehgo? ⁵³ Dawa įį da'ch'okaąh goz'ąą yune' nohwitah nashaa ni', ndi doo hago ádaashole' da ni': k'adíí bee nohwik'eh, godiłhíłíí bee nohwinawod gozłį.

⁵⁴ Áíge' daayiltsoodgo onádaizt'e'go okaąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikįhyú yił hikai. Peter da'anahge' iké' higaal. ⁵⁵ Okaąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikįh binaa lé'dit'įh yune' ilń'gee dedaach'idishjeego ch'ídinezbił, Peter ákú itah nezdaa. ⁵⁶ Isdzán na'iziidíí Peter kọ'zhį' nezdaago yiłsąą, yinel'įigo gáníí, Dín nneehń Jesus yił na'aash ni'. ⁵⁷ Áíná' Peter isdzánhíí gáyilnii, Dah, áń doo bígonsj da. ⁵⁸ Áíge' det'įhé hik'e ła' nnee biłtsąągo gánabiłdo'niid, Ni alđó' ái itah nłł. Áíná' Peter nneehíí gáyilnii, Doo ái itah nshłį da. ⁵⁹ Dałá'á lenádihikeez hak'e ła'ihíí gánabiłdo'niid, Da'aniigo dín nneehń Jesus yił nłį ni'; Gálileege' nneehi nłį. ⁶⁰ Áíná' Peter nneehíí gányiłdo'niid, Shíí hat'íí nniigo ánnii shįhíí doo bígonsj da. T'ah yałti'go tazhik'áne ánnii. ⁶¹ Áík'ehgo Jesus Peter yich'í' nanesne'go yinel'įid. Peter Jesus, Tazhik'áne doo hwahá adí'nił daná' taadn, Doo bígonsj da, shildinnił, biłnii n'íí yénálnii. ⁶² Áíge' ch'ínyáągo dázhó doo bił gozhóó dago hichag lę'e.

⁶³ Nnee Jesus yináadaadz'iinihíí baa daadłoh ła'íí ndaabinłhaal lę'e; ⁶⁴ ła'íí binaá nada'ist'i'go biniyú nádainłts'íná' nayídaadiłkid gádaaniigo, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú

yáñlti'yúgo, hadn'ínínlt's'ì shìhíí nohwił nagólni'. ⁶⁵ Dayúweh nchọ'go yich'i' yádaalti'go daayoch'fid lẹ'e.

⁶⁶ Hayiłkááyú nnee báyaníí, okàah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi dała'adzaagé' yánádaaltihíí bich'i'yú Jesus odaist'e'ná' gádaabiłnii, ⁶⁷ Ni Christ ńlǐí nées? nohwił nagólni', Áíná' Jesus gádaabiłnii, Shíí nohwił nadaagoshni'yúgo doo daashodlǎa da doleel go'íí: ⁶⁸ ła'íí shíí nanohwídaadishkidyúgo doo shich'i' haná-daadołdziih da, doo ch'ínádaashidoł'aa da go'íí. ⁶⁹ Kogé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihí'nań binawodi dihe'nazhĩnéego shíí nnee k'ehgo Niyááhíí dahnshdaa doleel. ⁷⁰ Dawa gá-daabiłnii, Ya' Bik'ehgo'ihí'nań biye' ńlǐí nées? Áík'ehgo gádaayiłnii, Da'áígee ádaashił-dołnii. ⁷¹ Hat'íishǎ' bighǎ ła' nnee baa yánánálti' doleel? Ałk'iná' dabíí bizé' yee ánniidhíí daadesiits'ǎa, daanii.

23

¹ Nnee dała'adzaahíí dawa nádiikaigo Pílate bich'i'yú Jesus yił onálsǎǎ. ² Áíge' baa dahdaago'aa nkegonyaa, gádaaniiigo, Dín nneehń dénchọ'ého ılch'ígó'aahgo nnee ch'a'oyihíłkaad, Caesar doo bich'i' nadaahołnił da, nohwiłnii ła'íí, Shíí Christ, ízigo nant'án nshǐj, nii. ³ Pílate Jesus nayídiłkid gáyihniigo, Ya' ni Jews ízigo binant'a'í ńlǐí nées? Da'áígee ánnii, biłnii, Jesus. ⁴ Pílate okàah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, ła'íí nnee dała'at'ééhíí yich'i' hadziigo gáníí, Dín nneehń doo nagont'og ye'at'éé dago bígosıłsıj. ⁵ Ndi dayúweh gádaanii, Gálileegé' ılch'ígó'aah godeyaa lẹ'e, Jews daagolııgee nnee dahot'éhé yił daagoshkish, áíge' kú bengonyaa. ⁶ Pílate díí yidezts'ǎaná' na'ódiłkid gáníigo, Ya' dín nneehń Gálileegé' nagháhi nées? ⁷ Hérod yánant'a'íí yiyi' naghaa lǎgo yıgolsıj, áíge' Hérod bich'i' obidol'aad, Hérod k'adíí Jerúsalemıyú naghaa lẹ'e.

⁸ Hérod Jesus yiłtsǎaná' dǎzhọ yaa bił gozhọ: ıǎǎgo baat'ınzihíí bighǎ doo áníiná' yiłtséh hat'ıı da lẹ'e; godiyıłgo áná'ol'ıjıhí ła' hostséh nzigo. ⁹ Áík'ehgo na'ódiłkidgo ńzaad godeyáá ndi Jesus doo hat'ıı biłnii da. ¹⁰ Okàah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi bit'ah nazıj, baa dahdaagoz'aaníí yee nawode ádaaniiigo. ¹¹ Hérod ła'íí bisiláadahíí Jesus yaa daadlıhgo yedaándit'ıjıh lẹ'e, áíge' dǎzhọ nłt'éégo yik'e da'ılaago Pílate bich'i'yú onádais'a'.

¹² Hérod ła'íí Pílate díí dabı'ıłtsená' dǎzhọ doo ılch'i' at'éé da n'ıı, ániıta áı bıjıj ıłt'eké silıj lẹ'e.

¹³ Pílate okàah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí nadaant'aahíí ła'íí nnee dała'áyıılaago, ¹⁴ Gáyihni, Dín nneehń nnee ch'a'oyihíłkaad daadołniigo shaa bił nołkaihn nohwińáál nahódéłkid ndi baa yádaalti'ihíí doo da'anii dago bi'at'e' nłt'éégo bígosıłsıj: ¹⁵ Hérod bich'i'yú odaanohwił'a' ni'; áíná' Hérod díí k'ehgo bígosıj: doo hat'ıı yighǎ zıdee bik'eh da, doo hago ánat'ıjıł da. ¹⁶ Áík'ehgo habı'ıłtsaasgé' ch'ínánshteeh. ¹⁷ (Da'adaǎgee kogo goz'ǎa lẹ'e, nnee ła' ha'ásitini bich'i' ch'ínáltee.) ¹⁸ Nnee dála' nádidilghaazhgo, Áı nneehń yúwehyú, Barábbas nohwá ch'ínánłtee, daanii lẹ'e: ¹⁹ (Nnee Barábbas holzéhi kıjıh goznılıı biyi' nant'án agohet'aa nkegonyaa, ła'ıı nnee nastseedhíí bighǎ ha'ábi'dolt'e'.) ²⁰ Nnee dała'adzaahíí Pílate bich'i' hananádzii, Jesus ch'ínáyıłtee hat'ııgo. ²¹ Áíná' nnee dawa daadilwoshgo gádaanii, Tsı'ıłna'áhi bıhołkałgo zodéé, tsı'ıłna'áhi bıhołkałgo zodéé. ²² Taadngee Pílate gánádo'niid, Hat'ıı bighǎ, hat'ıı bee nchọ'go adzaago? Shíí dín nneehń doo hat'ıı yighǎ datsaah dago bígosıłsıj: áík'ehgo habı'ıłtsaasgé' ch'ínánshteeh. ²³ Áíná' nnee dała'at'ééhíí nawode daadilwoshgo gádaanii, An tsı'ıłna'áhi bıhołkałgo datsaah dábił'eh: daadilwoshıı bee nnee dała'at'ééhíí ła'ıı okàah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí itis okai. ²⁴ Áík'ehgo Pílate nnee dahádaat'iiniı begolne'go ngon'ǎǎ. ²⁵ Nnee nant'án agohet'aa nkegonyaa n'ıı, nnee nastseedhíí bighǎ ha'ábi'dolt'e'ihıı ch'ínáınłtıı, nnee nádaabokeedhıı bighǎ: áíge' Jesus nneehıı dahádaat'ııyú ádaabile'go yaa yidin'ǎǎ. ²⁶ Siláada Jesus yił dahnasǎáyú ła' nnee Simon holzéhi, Cyrénegé' gólını, k'edolzaagé' nadáti yıká ádaanniidgo tsı'ıłna'áhi yıká dahdaistaǎa, án Jesus bıne'gé' yá yogheelgo hıgaal.

²⁷ Nnee dázho ląágo biké' naseel, isdzané ałdó' Jesus yaa chał daadilwosh lẹ'e. ²⁸ Jesus bich'i' adzaago gádaabiłnii, Isdzané Jerúsalemgee daagonołini, doo shíi shaa daalchag da, dánohwíi ła'íi nohwichagháshé baa daalchag. ²⁹ Isdzané doo da'ılchii dahíi, bibishch'id biyi' doo mé' daagoleeh dahíi, doo daabi'dilbe' dahíi biyaa daagozhó doleeł, daach'ididooñiıłi dahadıi bijii biká' ngowáh. ³⁰ ła'íi gádaañii doleeł, Dził nchaa'i, nohwiká'zhi' nahigeeh le'; ch'ínalk'idíi, nohwik'i goziid le'. ³¹ Ch'il daadot'izhná' díi ye'áadaazaayúgo, náhisgayúgo híi hago ágone'? ³² ła' nnee naki nchọ'go áadaazaahíi biłgo kił onazáá lẹ'e, nadaaki'ditseedyú. ³³ Akú Cálvary golzeeyú kił nánzáayú tsj'ılna'áhi bídaahaskał, nnee nchọ'go áadaazaahíi ałdó', Jesus ba'ashhahgé' dá'al'an, ła' dihe'nazhinéego, ła'íi be'eshganzhinéego.

³⁴ Jesus gánii, ShiTaa, díi nchọ'go ádaat'ıhıi bigha baa nádaagodín'aah; doo yıdaagołsj dago ádaat'ıi. Áigé' bidiyagéhiı ılta'isniigo yigha da'diljoł. ³⁵ Nnee bit'ahgé' nazıigo daabineł'ıi. Nant'an daanliiniı ałdó' Jesus yaa yádaalti'go yaa daadloh gádaañiigo, ła' nnee hasdádaayiniılná' bíi ałdó' hasdá'ádólteeh le'at'éhi, bíi Christ, Bik'ehgo'ıhi'nañ habiłtiiniı nliyyúgo. ³⁶ Siláada ałdó' bedaanıt'ıhgo nk'ózhi, vinegar holzéhi, bich'i' dahyıda'ołtsi lẹ'e, ³⁷ Gádaabiłniigo, Ni Jews ízigo biNant'a'i nliyyúgo, dani hasdá'ánlteeh. ³⁸ Jesus bik'ehgee Greek, Latin, ła'íi Hebrew k'ehgo k'e'eshchii lẹ'e, gágołzeego, DÍI JEWS ÍZISGO BINANT'A'I NLIJ.

³⁹ Nnee nchọ'go áadaazaahíi, áigee tsj'ılna'áhi yıdaayiskałiı dał'a beńdıt'ıhgo gábiłnii, Christ nliı lẹ'eyúgo hasdánohwiléh, ła'íi ni ałdó' hasdá'ánlteeh. ⁴⁰ Áiná' ła'ıhıi áı ániłhıi gáyıłnii, Ya' doo Bik'ehgo'ıhi'nañ beńldzid da, ni ałdó' dákoh niniigonłt'éé, dáłelt'eego nohwá ngot'áá? ⁴¹ Nohwíi da'ánohwidılne' dábił'ehyú ánohwı'delzaa: áiná' dín nneehń doo nagont'og ye'at'éhi da. ⁴² Áigé' Jesus gáyıłnii, SheBik'ehń, nant'áayú nıyaa shénalñiıh doleeł. ⁴³ Jesus gábiłnii, Shıi da'aniigo gánıłdishnii, Díi jii dázho gózhógo goz'áayú shıi nliı doleeł. ⁴⁴ Dáha'iz'aagé' taagi nehenkéézgo dahot'éhé godiłhił gołji lẹ'e. ⁴⁵ Ch'ıgona'ái bich'á'idindıiniı ásdjıd, kıl biyi' da'ch'okáahıi biyi' yune' daadintsoozı ilk'edláad lẹ'e.

⁴⁶ Jesus nádidilghaazhgo gánii, ShiTaa, shiyi'siziiniı naa nshné': díi yee ánniidná' dá'ıké'yú nádeyol. ⁴⁷ Siláada yánant'aahi díi ánágot'ıjıdıi yiłtsaąaná' Bik'ehgo'ıhi'nañ yich'i' ahénzigo gánii, Da'aniigo dín nneehń nnee nıt'éhi nliı lẹ'e. ⁴⁸ Nnee daadéz'ıigo ląágo dał'a adzaahıi dawa ánágot'ıjıdıi daayıltsaąo bijııláhzhı' nádainłts'ıná' onáskai. ⁴⁹ Jesus yıdaagołsinii dawa ła'íi isdzané Gálileegé' biké' hikai n'ıi aąahgé' nazıigo díi ánágot'ıjıdıi daayıltsaą lẹ'e.

⁵⁰ ła' nnee Joseph holzéhi, nnee yánadaaltihıi itah nłini; nnee nıt'éhi, dábił'ehyú át'éhi nliı: ⁵¹ (Nnee yánadaaltihıi nadaagoshchiiigo ánáda'ol'ıjıdıi Joseph doo hwaa itah ánat'ıjıd da:) án Jews daanłini bikıl goznil Arimathéa golzeegé' gółini; Bik'ehgo'ıhi'nañ nant'aa doleełiı ya'olıi lẹ'e. ⁵² Dín nneehń Pılate yich'i' oyáá, Jesus bits'fhıi yıyókeedgo. ⁵³ Tsj'ılna'áhi yıká'gé' nanáidntıjıigo nak'á'ıgahi yik'ıyidesdiz, áigé' tsébiı'i'ányú ágołzaa yune' nyinłtıı lẹ'e, doo hwahá hadıń ákóne' nnilteehi da. ⁵⁴ Jews daagontsinii bijii bee nkegonyaago ilch'i'golne'ıi bijii lẹ'e. ⁵⁵ Isdzané Gálileegé' Jesus yił hikaihiı tsébiı'i'ányú Joseph yıké' hikaigo Jesus bits'fhıi hago'at'éégo nniłtıı shıhıi daayıltsaą lẹ'e. ⁵⁶ Onákaiyú hikagolchini ła'íi ik'ah yił ilch'i' daizlaa; áigé' Jews daagodntsinii bijii hádaayoł, dangot'áá lẹ'ehıi k'ehgo.

24

¹ Áı iskaą hik'e godilzinii bijii dázho t'atłbigo tsébiı'i'ányú hikagolchini ilch'i'daizlaa n'ıi odaizné', ła'ı ałdó' yił hikai. ² Tsébiı'i'ányú hikaigo tséé daadin'áá n'ıi yó'olyiz lẹ'e. ³ Ákóne' ha'ákaigé' Jesus nohweBik'ehń bits'fhıi doo hwaa da lẹ'e. ⁴ Hayúshá' daanzıná' nnee naki bidiyagé dázho bik'enadidlaadi bit'ahgé' nazıi silii: ⁵ Isdzané tsıdaadolyizgo hayaa áadaazaa nt'éégo nneehıi gádaabiłnii, Hat'ıi bigha hińáhi nanezna'ıi bitahyú hádaadel'ıi? ⁶ Án doo hwaa da, naadiidzaa: t'ah Gálileeyú naghaaná' gádaanołniı n'ıi beńadaañiıh shı, ⁷ Shıi, nnee k'ehgo Niyááhıi, nnee binchọ' daagolıiniı baa shich'ilteehgo

tsj'ihna'áhi biká' dastsaa, áiná' taagi jji hileehgo naadiishdáh. ⁸ Áík'ehgo áí áníí n'íí yénadaalñiih. ⁹ Tsébi'i'ángé' nákaíyú łats'ádahíí łá'íí łá' Jesus biké' hikahíí áldó' bił nadaagosni'. ¹⁰ Mary Mágdalene, Jóanna, łá'íí Mary, James bimaa, łá' isdzané biłgo nadaal'a'á díí yil nadaagosni'. ¹¹ Ndi daazhógo ádaanii daanzigo doo daayodłaa da. ¹² Áiná' Peter nádiidzaago tsébi'i'ányú nádilwod; hayaa adzaago ákóne' déz'iid, nak'ą'ligai n'íí daazhógo sinilgo yiłtsaa, áík'ehgo t'ąazhi' gowayú onádzaa, hagosha' ágodzaa nzigo.

¹³ Da'ái bijji łá' naki dilt'eego Jerúsalemhíí da'dányú gosts'idi dahgostoyúshigotah, Emmáus golzeeyú dezh'aazh. ¹⁴ Díí ánágot'ijhíí dawa yaa łil nagolñi'go goldoh. ¹⁵ T'ah yádaalti'go łil nagolñi' nt'éégo Jesus bit'ah nyáágo bił dahiskai. ¹⁶ Áiná' daineł'íí ndi hadń át'íínií doo bídaagolñi' da alzaa lę'e. ¹⁷ Jesus gádaabiłñii, Hat'ííłá baa łil nagolñi' goldoh, doo nohwił daagozhó dago? ¹⁸ Dałá'á, Cléopas holzéhíhíí, gábiłñii, Ya' dáni zhá Jerúsalemyú asta'nyáhi, áníí áígee ánágot'ijhíí doo bígonłsı da née? ¹⁹ Hago ágolzaahi áldolñii? nii, Jesus. Áík'ehgo gánadaabiłdo'niid, Jesus, Názarethgé' nłínihi, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, dážhó ízisgo áná'ol'ijhí, biyati' nłdziłi, Bik'ehgo'ihí'nań łá'íí nnee dawa bińááłihi áłn'ni. ²⁰ Áń dánohwił nohwi'okąah yebik'ehi itisyú nadaandehíí łá'íí nohwá nadaant'aahíí bángot'aahgo bidizideego ndaistij, áíge' tsj'ihna'áhi yiká' daizes- hiji: ²¹ Áiná' nohwíí Israel hadaasiit'íí hasdánohwińił ląá daandzi: n'íí díí ánágot'ijł n'íí yúshde' taagi jji silij. ²² Nohwitahgé' łá' isdzané nohwił díyadaagot'eego ádaanołwizłaa, áń dážhó t'ąłbina' tsébi'i'ányú okai ląá; ²³ Ndi Jesus bits'ihíí ákú doo hwaa da ląágo, t'ąazhi' nakai gádaaniigo, Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á yaaká'gé'hi nohwich'i' ch'í'nah ádaadzaago gádaanołwiłñii, Jesus hińaa. ²⁴ Łá' bił nahikahíí tsébi'i'ányú okai, isdzané da'ádaanii n'íí k'ehgo yaa hikai: ndi Jesus doo hwaa daayiltsaa da. ²⁵ Áíge' Jesus gádaabiłñii, Nohwił nnee doo daagoyáni daanołnihi, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí nadaagosni'íí doo dáhah daaholđłąah da: ²⁶ Christ áík'ehgo biniigodilne'go áíge' yee ízisgo at'éehíí baa godidot'aalgo dávik'eh ląá née? ²⁷ Mosesgé' godezt'igo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí ádaaniłhíí dawa, łá'íí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'eda'ashchiinií dahot'éhé dabíí baa k'e'eshchiinií hat'íí golzeego ágolzeehíí yil nadaagosni'. ²⁸ Gotah dezh'aazh n'ííyú dák'ad nikáh: Jesus bádń dayúweh dahiyaa nt'éégo, ²⁹ Nił nahátaą le', daabiłniigo nádaabokąah; atk'iná' o'í'ąá, k'ad t'ę' goleeł, daabiłñii. Áík'ehgo yil ha'ákaiyú yil naháztaą. ³⁰ Da'iyąągo bił dinezbijhgo bán náidn'ąągo ya'ahénzigo oskąądná' ilk'íyiné'go baa daizné'. ³¹ Áníita áígee hadń át'íí shihíí nzhogo daayiltsaa; nt'éégo Jesus dádainel'íízhí' yit'ąą tsídaazghal. ³² Gádaałłdi'ni, Nohwijí dážhó dilti' ngonoligo at'éé, itínyú nohwich'i' yalti'ná', áń Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'eda'ashchiinií hat'íí niigo aníłhíí baa nohwił nagolñi'na'. ³³ Áíge' dagoshch'i' nádiit'aazhgo Jerúsalemyú onát'aazh, ákú łats'ádahíí łá'íí nnee łá' ishlah dałá'ádaat'eego baa n'áázł, ³⁴ Nt'éégo gádaabiłñii, NohweBik'ehń da'anii naadiidzaa lą, Simon bich'i' ch'í'nah ádilzaa áldó'. ³⁵ Nnee ání n'áázłhíí itínyú hago ágodzaahíí, łá'íí hago at'éégo Jesus bán ilk'íyiné'gee yínadaagosdzijidíí yaa nadaagosni'.

³⁶ Gádaaniina' Jesus dabíí áí bitah sizij silijgo gádaayilñii, łch'i'gont'éehíí bee nohwich'i' goz'ąą le'. ³⁷ Ndi bił díyadaagodzaago tsídaadesyiz, ch'iidn daahiłtsaa daanzigo. ³⁸ Jesus gádaabiłñii, Hat'íí bighą tsídaadołyiz? Hat'íí bighą na'ódikidíí nohwiini' biyi' begoz'ąą? ³⁹ Shigan łá'íí shikee daanel'íí, da'anii shíí ásht'íí: shídaadołnih, áík'ehgo bídaagonolñijh; ch'iidn bits'í łá'íí bits'in doo golł da go'íí, daal'ij go'íí nkoh, shíí shits'í łá'íí shits'in golł. ⁴⁰ Áńniidná' bigan łá'íí bikee yil ch'í'nah áyíłaa. ⁴¹ Dážhó bił daagozhó łá'íí bił díyadaagot'ee ndi t'ah doo da'odłaa daná' Jesus gádaabiłñii, Dahat'ihíta hidaąhíí łá' daasołné' née? ⁴² Łóg sit'éédhíí łá'íí gosnih yaa daizné'. ⁴³ Náidnné'go bińáál yýąą lę'e. ⁴⁴ Áíge' gádaayilñii, T'ah nohwił nshłjina' díí bee nohwił nadaagosni' go'íí, Moses ngon'ąą lę'e ehi shaa k'e'eshchiinií, łá'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiinií, psalms holzéhí ndi, biyi' dábegolne' goz'ąą, daanołwiłdishñii ni'. ⁴⁵ Áíge' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií hat'íí niigo aníí

shihíi bił ídaagozigo ádaabizlaago, ⁴⁶ Gádaabiñii, Shíí Christ nshíini, shiniigodilne'go taagi jji hileehgo naadiishdáh golzeego shak'e'ashchij, áík'ehgo dávik'ehyú ágodzaa: ⁴⁷ Ła'íi Jerúsalemgé' godezt'i'go shizhi'íi bee yá'iti' nnee dahot'éhé hadaazt'i'íi bitahyú, bidaanchó'íi yich'á'zhí' ádaane'go binchó'híi bighá baa nádaagodit'aah golzeego. ⁴⁸ Díi daal'íi go'íi ákoh baa nadaagoñi'.

⁴⁹ ShiTaa nohwaa yiné'go ngon'áanii nohwaa dishné': Jerúsalem yune' nahísółtaą, yaaká'gé' nawodíi bee nohwaa ngonyáázhi'.

⁵⁰ Áíge' Jesus Jerúsalemgé' binadaal'a'a yił ch'ékai, Béthanyzhí', yádn ninyáágo, áígee hadag yaa dilniigo yá da'oskaąd, Nohwiya gozhóó doleet, ñii. ⁵¹ Yá da'oskaądná' yich'á' yaaká'yú hadag be'ogoyáá. ⁵² Binadaal'a'a daaboskaądgé' Jerúsalemýú onákai, dázhó bił daagozhóógo: ⁵³ Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' ahédaanzigo da'ch'okąąh goz'ąą yune' dáda'okąąh nt'éé lé'e.

THE GOSPEL ACCORDING TO JOHN

¹ Dantsé godeyaadá' Yati' golíí lèk'e, Yati' Bik'ehgo'ihí'nań yił nlii, Yati'íi Bik'ehgo'ihí'nań nlii. ² Yati'íi dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihí'nań yił nlii. ³ Áń dawahá áyíílaa; áń doo hak'i dayúgo dawahá álzaahíi doo álzaa le'at'éé da. ⁴ Ihi'naahíi biyi' golíí; ái ihi'naahíi nnee yee daago'ii. ⁵ Got'iinii godíłhiyú idindláád; godíłhiíi got'iinii doo yitis nlii da.

⁶ Bik'ehgo'ihí'nań nnee John holzéhi yides'a'. ⁷ Áń Begot'inihíi nnee yił nagolni'go nyáá, bíi bee nnee dawa da'odlaa doleełgo. ⁸ John doo Begot'iinii nlii da, áidá' Begot'iinii yaa nagolni'go nyáá. ⁹ Da'anii Begot'inihíi nnee ni'gosdzán biká' daagolínii dawa bee daayo'ii. ¹⁰ Áń ni'gosdzán nneehíi yitah silii, áń ni'gosdzán áyíílaa, ndi ni'gosdzán biká' nneehíi doo bídaagołsi da lèk'e. ¹¹ Dabíi áyíílaahíi yaa nyáá, áidá' dabíi hat'i'ihíi doo hádaabit'ii da. ¹² Áidá' hadíi hádaabit'iinii, daabosdlaadíi, Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daaleehgo yaa goden'áá: ¹³ Ái nádaagosdliinii doo nnee hadaazt'i'íi bee da, doo kots'ihíi bee da, doo nnee bits'á'dí'go da, áidá' Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' nádaagosdlii. ¹⁴ Yati'íi nnee siliiigo nohwitahyú gólíi lèk'e, dawahá ye'at'éhihi biłgoch'oba'íi la'íi da'anii ágot'éhi nlii, (Bik'ehgo'ihí'nań biYe' dała'áhi nliihíi bigha ízisgo at'éégo bits'á'idindláád, ái bits'á'idindláádíi daahihiiłtsaa ni'.)

¹⁵ John baa nagolni'go nádidilghaazh lèk'e gániiigo, Dín áldishnii ni', ágadéniid n'dá', Shiké'dí' hígháhíi dashíntsé golíi'hií bigha shitisgo at'éé. ¹⁶ Dawahá yegoyihíi'ni nohwaa hi'né', biłgoch'oba'íi daliké'go nohwaa hi'niił. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanii Moses biláhyú ngot'aa lèk'e, áidá' biłgoch'oba'íi hik'e da'anii ágot'éhi Jesus Christ yił nyáá. ¹⁸ Doo hadín Bik'ehgo'ihí'nań yo'ii da; biYe' dała'áhi Bik'ehgo'ihí'nań ádíbolta'íhi, áń zhá ch'í'nah áyíílaa.

¹⁹ Jerúsalem golzeedí' okaah yedaabik'ehi hik'e Lévités daanlínihi Jews daanlíni odaabis'a', Hadín láá ánt'ee? daabiłniigo nabídaadiłkidá' John gánii lèk'e, ²⁰ Shíi doo Christ ánsht'ee da, doo nayil'í'go da da'aniiigo ádaa nagolni'. ²¹ Áidí' nayinádaadiłkid, Hadín ánt'éé gá? Elías nílii née? Dah, doo áń nshlii da, nii lèk'e. Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidihíi, ya' ái nílii née? Dah, niigo hadzii. ²² Gánádaayíłdo'niid, Áidá' hadín ánt'éé gá? Nohwił nagolni'go hadín daanohwides'a'íi bił nadaagohiiłni'. Hant'é nniigo ádaa nagolni'? ²³ Áidí' gánii, NohweBik'ehń bádihyú ilch'ígodezdohgo ádaahle', dishniigo shíi da'igolíi'nyú dilwoshi nshlii, Esáias, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi áni' n'íi k'ehgo. ²⁴ Nnee na'ídaadiłkidihíi Phárisees daanlíni daabin'a'. ²⁵ Nabídaadiłkidgo, Doo Christ nílii dadá', la'íi doo Elías dagohíi Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidihíi nílii dadá', nt'é bigha baptize áni'ii? daanii. ²⁶ John bich'í' hadzii, Shihíi tú bee baptize ash'ii: áidá' la' nohwitahyú sizii, doo bídaagonołsi dahi; ²⁷ Da'án shiké'dí' hígháhíi shitisgo at'éhi, biket'óol k'e'ish'adgo ndi doo bik'eh síti' da. ²⁸ Ái Bethábara golzeeyú Jórdan túnlíni' hanaayú ágodzaa, John baptize ágole'gee.

²⁹ Iskaa hik'e John Jesus bich'í' higaalgo yo'iiigo gánii, Daadeh'íi, dibelíi biZhaazhé Bik'ehgo'ihí'nań bíyéhi áidí' higaal! Áń ni'gosdzán biká' nnee bincho'íi da'ílii yilchihi. ³⁰ Dín áldishnii ni' gádéniid n'dá', Nnee la' shiké'dí' hígháh, áń dashíntsé golíi'hií bigha shitisgo at'éé. ³¹ Dashíi ndi doo bígonsi da ni': áidá' Israel hat'i'i bił ch'í'nah ágolne'hií bigha tú bee baptize ádaagoshle'go niyáá. ³² John yaa nagolni'go gánii, Holy Spirit yaaká'dí' hawú k'ehgo Jesus yich'í' nke'eníiigo biká' dahnezdaago hish'ii. ³³ Shíi ndi doo bígonsi da ni': áidá' hadín tú bee baptize ádaagoshle'go shides'a'ń shich'í' gániiid ni', Hadín Holy Spirit yaaká'dí' bich'í' nke'eníiigo biká' dahnezdaago hí'íni, áń Holy Spirit bee baptize ádaagole'íi at'éé. ³⁴ Díi hiłtsaa hik'e baa nagosisni', Dín da'anii Bik'ehgo'ihí'nań biYe' laa, dishniigo.

³⁵ Iskaꝓ hik'e John bitsilke'yu naki yił nadaazj'; ³⁶ Jesus higaalyú ndainel'íí'go gánniid, Daadeh'íí, dibel'íí biZhaazhé, Bik'ehgo'ihí'nań báyéhi! ³⁷ John bitsilke'yu nakihíí ágániigo daabidezts'aꝓgo Jesus yiké' dahizh'aazh. ³⁸ Jesus t'aꝓzhj' déz'jigo biké' hi'ashgo yiłtsaꝓgo gáyilnii, Hant'é biká hanohtaago aht'íí? Áík'ehgo gádaanii, Rábbi, (Iłch'ígó'aahíí golzeego ágolzee,) hayú gonl'íí? ³⁹ Jesus gádaabiłnii, Yushdé' ákú dokáhgo bígonol'sjijh. Áík'ehgo yił okaigo hayú sidaahíí yídaagol'sjijd, t'ahbídí' gonenádn ledihikeꝓzyú nákaigo, ákú dá yił naháztaꝓ lék'e. ⁴⁰ Nnee nakihíí John ániłhíí daidezts'aanii, Jesus yiké' ó'áázhíí dała'á Andrew holzee, Simon Peter bik'isnhi. ⁴¹ Andrewhíí ntsé bik'isn Simon holzéhi yaa nyáágo gáyilnii, Messías baa nt'áázh, áí Christ golzeego ágolzee. ⁴² Áídí' Simon Jesus yaa yił n'áázh. Jesus Simon yinel'íí hik'e gáyilnii, Simon, Jona biye' níłni, Céphas honlzéé doleeł, tséé golzeego ágolzee.

⁴³ Iskaꝓ hik'e Jesus Gálileeyú deyaago, Philip yaa nyáágo, Shiké' hínáál, yiłnii. ⁴⁴ Andrew la'íí Peter Bethsáida golzeedí' na'aash, la'íí Philip ałdó' áídí' naghaa. ⁴⁵ Philip Nathánael yaa nyáágo gáyilnii, Jesus, Joseph biye', Názařehdí' gólíni baa nkai, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanii biyi' Moses bak'e'eshchjij lék'ehi, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí ałdó' bak'eda'ashchjij lék'ehi. ⁴⁶ Nathánael gábiłnii, Hant'é nzhooníí Názařehdí' behagowáhshá? Philip gánabiłdo'niid, Ákú dot'aashgo bígonol'sjijh. ⁴⁷ Jesus Nathánael bich'j' higaalgo yo'jigo gáníí, Da'anii Israel hat'i'íí níłni kudí' higaal, doo k'izé'át'éhi da. ⁴⁸ Nathánael gábiłnii, Hagot'éégo shígonol'sj? Jesus gábiłnii, Philip doo hwahá níká ánił dadá', fig ch'il bitł'ááhyú síndaago nish'jij ni'. ⁴⁹ Nathánael gábiłnii, Ni iłch'ígó'aahííłníni, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' níłjij ląą; Israel hat'i'ihí ízisgo biNant'a' níłjij ląą. ⁵⁰ Jesus gábiłnii, Fig ch'il bitł'ááhyú síndaago nish'jij niłdishnii n'íí bigha shondlaꝓ née? Díí bitisgo ágot'éhi h'íí doleeł. ⁵¹ Jesus gánabiłdo'niid, Da'anii, da'aniigo gánohwiłdishnii, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, yáá ilts'á'álnéhgo shik'ehdí' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagol'ínił hadagodí' hayaago ilđenánádikahgo daah'jij doleeł.

2

¹ Taagi hileehíí bijij Gálileehíí biyi' Cána golzeegee ni'i'néh; ákú Jesus báꝓhi itah lék'e: ² Jesus ałdó' bitsilke'yu biłgo ni'i'néhyú daabi'dokeed. ³ Dasts'aa bitoo ásdjídá' Jesus báꝓ gábiłnii, Dasts'aa bitoo ásdjij. ⁴ Jesus gábiłnii, Shimaa, hago laꝓ ániłshéhgo ánnii? Shágoz'aanii doo hwahá bengowáh da. ⁵ Báꝓ nada'iziidíí gáyilnii, Hant'é daanohwiłniyyú dakú ádaat'jij doleeł. ⁶ Áígee tús tséé álzaahi gostán sinil, Jews daanlíni daagos'aꝓhíí k'ehgo yee táda'digisíí bigha, túsíí dała'ágo nadin dagohíí tádin gallons dábił'eh lék'e. ⁷ Jesus gádaabiłnii, Túsíí tú bee hada'dołbj. Áík'ehgo dáhalk'íłgo hada'desbj. ⁸ Jesus gánádaabiłdo'niid, Ła' hakaahgo bik'ehgo da'idaanii bich'j' dohkaah. Áík'ehgo odaiskaꝓ. ⁹ Bik'ehgo da'idaanii tú dasts'aa bitoo silijhíí yizłj, hadí' hídziid shijhíí doo yígól'sj dago, (nada'iziidíí tú hadaiziidíí zhá yídaagoł'sj ndihíí,) bik'ehgo da'idaanii nnee niinéhí yiká ánniidgo, ¹⁰ Gáyilnii, Nnee dawa da'idaꝓ débegonyaago dasts'aa bitoo nzhónihíí ntsé yita'ikaah; áídí' dahádaat'jijzhj' da'odlaꝓdá' doo nzhꝓo dahíí yita'ikaah: áídá' nihíí dasts'aa bitoo nzhónihíí ániłta bitasínkaꝓ. ¹¹ Áí Jesus dantsé godiyłhgo adzaa, Gálilee biyi', Cána golzeegee, áík'ehgo ízisgo ye'at'éhi bee bígozijid; áídí' bitsilke'yu daabosdlaꝓ lék'e.

¹² Díí bikédí'go Capérnaum golzeeyú bíí hik'e báꝓ, bik'isyú la'íí bitsilke'yu yił okai; ákú da'akwii bedahiskaꝓ.

¹³ Bitis-hagowáh n'íí bíná'godinłhgo Jews daanlíni da'iyáꝓhíí biká' ngonyáágo Jesus Jerúsalemýú óyáá. ¹⁴ Ákú da'ch'okꝓah goz'aꝓ yune' nnee la' magashi, dibel'íí, hawúcho baa nadaahiniłhi, la'íí zhaali ilkáh ch'ídaihiłniłł binasdzijid yaa naháztaꝓgo yiká nnyáá. ¹⁵ Tł'óól ilkénásgisíí il'áyíłlaago dawa, dibel'íí, magashita biłgo da'ch'okꝓah goz'aꝓ biyi'dí' ch'íinihiyood; la'íí zhaali ilkáh ch'ídaihiłniłł bizhaalihíí yayinkáꝓ, áídí' zhaali yiká' ilkáh ch'ínádaihiłł naz'aanii nanyihesgo'. ¹⁶ Áídí' hawúcho baa nadaahiniłhíí gáyilnii, Díłhíí ch'ídaahohniłł; shiTaa bikihíí kłj biyi' na'iniłhi ádaagote' hela'. ¹⁷ Nikiłhíí dázhꝓ

godilziníí begoz'aa doleełgo dážhó hásh't'íhíí bigha shidizidee, golzeego bek'e'eshchiiníí bitsilke'yu yínadaalñii.

¹⁸ Áídí' Jews daanlíni gádaabiñii, Nt'é godiyihgo be'ígóziníí nohwił ch'í'nah ánle', díí ánánt'íhíí bigha? ¹⁹ Jesus gádaabiñii, Díí k'ih biyi' da'ch'okaqahíí aal nanádaagoñiiłgo, taagi jii hileehgo ánágoashde'. ²⁰ Jews daanlíni gábiñii, Díí k'ih biyi' da'ch'okaqahíí ágolne'go dizdin gostán legodzaa, áídá' nihiísha' taagi jii hileehgo ánágodle'? ²¹ Ndi bíí bits'íhi k'ih biyi' da'ch'okaqahíí k'ehgo yaa yałti'. ²² Jesus daztsaadı' naadiidzaad' bitsilke'yu nt'é ñii n'íi yínadaalñii; áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí ła'íi Jesus áníi n'íi daayosdlaad l'ek'e.

²³ Jerúsalem golzeeyú bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godin'ihgo da'idaaníi bijjii, Jesus akú itah nlijgo ñee l'áago daabosdlaad, godiyihgo áná'ol'íhíí daayiltsaada'. ²⁴ Áídá' Jesus ñeehíi doo yada'ohíi da, ñee dawa yígółshíi bigha. ²⁵ Doo hadín ñee ye'at'éehíi baa bił nagolñi' bik'eh da; dabíi ñee ye'at'éehíi dawa yígółshíi bigha.

3

¹ Ñee Phárisees daanliiníi itah n'líni, Nicodémus níholzéhi, Jews binant'a' n'líni l'ek'e. ² Áń t'é'yú Jesus yaa nyáago gáyihñii, Ni, l'ch'ígó'aahíi n'líni, doo hadín godiyihgo áná'ol'íhíí áń'íhíí áyóléh át'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań yił nlijyúgo zhá: ái bigha Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' l'ch'ígó'aahíi n'lijgo bídaagonlzi. ³ Jesus gábiñii, Da'anii, da'aniigo gániłdishñii, Ñee nágosdlijyúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań bilatł'áhgee daanliiníi itah nlij doo. ⁴ Nicodémus gábiñii, Hagot'éégo ñee nágodleeh, báyan siljída'? Ya' komaa bibishchid bih nách'idáhgo nágoch'idleeh n'ee? ⁵ Jesus gáníi, Da'anii, da'aniigo gániłdishñii, ñee tú bee ła'íi Holy Spirit bee nágosdlijyúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań bilatł'áhgee goz'aa yune' ha'agháh. ⁶ Kots'í bee gozliiníi kots'í át'éé, áídá' Holy Spirit bee gozliiníi spirit at'éé. ⁷ Doo nił díyagot'éé da le', Nágoch'idleeh, niłdishñiihíi bigha. ⁸ Nyolíi da'adzaayú nyol, ái dints'agdá' hadí' nyolíi, hayúgo nyolíi doo bígonłs' da; dawa Holy Spirit bee nádaagosdliiníi ágádaat'éhi at'éé. ⁹ Nicodémus gábiñii, Hagot'éégo l'aa ágolñiihi? ¹⁰ Jesus gábiñii, Ni Israel hat'íi yił ch'ígó'aahi n'lijída', díisha' doo bígonłs' da? ¹¹ Da'anii, da'aniigo gániłdishñii, n'ee bídaagonlziníi zhá baa yadaahiłti', hant'é daahiit'iiníi zhá baa nadaagohiilñi'; áídá' baa nadaagosiilñi'íi doo nádaagodoh'aah da. ¹² Ni'gosdzán biká' ágot'eehíi baa nohwił nagosisñi' ndi doo shondlaa dadá', yaaká'yú ágot'eehíi baa nohwił nagoshñi'yúgo hagot'éégo shondlaa? ¹³ Doo hadín yaaká'yú bił ogoyáa da, shíi ñee k'ehgo Niyááhíi zhá, yaaká'dí' nkeniyáa, yaaká'yú gonsłhij.

¹⁴ Moses da'igoljiiyú t'íish dahyidnt'ijihíi k'ehgo, shíi ałdó' ñee k'ehgo Niyááhíi dahshidi'dolteel: ¹⁵ Hadín shosdlaadihíi ihí'naa doo ngonel'aa dahíi yee hiñaa doleełhíi bigha.

¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań ni'gosdzán biká' ñee dážhó bił daanzhóhíi bigha biYe' dała'áhi yaa yinłt'ij, áik'ehgo dahadín bosdlaadihíi doo da'íłjii hileeh da, áídá' ihí'naa doo ngonel'aa dahíi yee hiñaa doleeł. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' ni'gosdzán biká'zhij' nkeyinł'a'íi ni'gosdzán biká' ñee doo yił ch'ígóweh doleełhíi bigha nkeyinł'a' da, áídá' ni'gosdzán biká' ñee bíi bee hasdádokaahíi bigha.

¹⁸ Hadín bosdlaadíi doo bił ch'ígódeeh da: áídá' hadín doo bosdlaad dahíi il'k'ídá' bił ch'ígódini at'éé, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' dała'áhi doo yosdlaad dahíi bigha. ¹⁹ Díi bigha ñee bił ch'ígódił, begot'iiníi ni'gosdzán biká' begonyáa, áídá' ñee doo got'iiníi bił daanzhó da, chagołheel zhá bił daanzhó, nchó'go ádaat'eehíi bigha. ²⁰ Dahadín nchó'go at'éé l'ek'eyúgo, got'iiníi bił nchó', bi'at'e' nchó'íi doo bígozjih hat'ij dahíi bigha, doo got'ijyú ch'égháh hát'ij da. ²¹ Hadín nł'éégo at'éehíi, bi'at'e'íi Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éégo bígozjih doleełhíi bigha got'ijyú ch'égháh.

²² Ái bikédí'go Jesus, bitsilke'yu biłgo, Judéa golzeeyú okai; baptize ádaagole'go akú déł'ihézhij' yił naházt'aa l'ek'e.

²³ John ałdó' Aenon golzeeyú baptize ágol'ij, Sálimhíi bit'ahyú, akú tú l'áahíi bigha: áígee ñee nehaskaigo baptize ádaasaa. ²⁴ Doo hwahá John ha'ánteeł dadá'.

²⁵ John bitsilke'yu la'íí Jews daanlíni la' okaqahzhin'éégo táko'digisíí yaa tadaagodit'áh nkegonyaa. ²⁶ Áídí' John yaa hikaigo gádaayilnii, ilch'ígó'aahíí nílíni, nnee Jórdan túnlínií hanaayú bíł na'aash n'íí, baa nagolní' n'íí, án kú naghaa, baptize ádaif'ijigo nnee dawa bich'í' nihikáh. ²⁷ Áík'ehgo John gáníí, Nnee doo hant'é yót'íí át'éé da, yaaká'dí' baa hi'né'yúgo zhá. ²⁸ Nohwíí shídaanołsigo, Shíí doo Christ nshłij da, dishnii ni', dabíntségo bidol'aadíí nshłij. ²⁹ Ishkiin niinéhíí na'ilíhn yil niinéhíí, bíí niinéhi at'éé: niinéhíí bit'ekéhíí, bíyést's'áago sizijigo, bizhii yidits'ago dázhó bíł gozhóq: áí k'ehgo shíí aldo' dázhó shil gozhóq sílji. ³⁰ Bíí itisgo bá godigháh, áídá' shihíí t'aqzhi' shá godigháh. ³¹ Hadín yaaká'dí' nkenyááhíí dawa yitigo nlij: hadín ni'gosdzán biká'gee nliinií ni'gosdzán ye'at'éé, áík'ehgo dá ni'gosdzán biká' ágot'eehíí zhá yaa yałti': hadín yaaká'dí'go nkenyááhíí dawa yitigo nlij. ³² Án nt'é yo'iinií, nt'é yidezts'aanií, áí dawa yaa nagolní'; áídá' doo hadín bosdlaq da. ³³ Hadín yaa nagosni'íí bosdlaqíí, Bik'ehgo'ihí'nań da'anií laq niigo yiká' iskał. ³⁴ Hadín Bik'ehgo'ihí'nań bides'a'íí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yee yałti': Bik'ehgo'ihí'nań Holy Spirit doo yidaanel'aqgo baa yiné' da. ³⁵ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' bíł nzhoggo dawa yebik'ehgo yaidin'aq. ³⁶ Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań biYe' yosdlaqíí, ihí'naa doo ngonel'aq dahíí yee hinaa doo: dahadín doo yosdlaq dahíí ihí'naa doo yiltséh da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bihashke' biká'zhi' siné'.

4

¹ John biké' hikaahíí bitisgo Jesus biké' anáseełíí áyidedlaago, la'íí baptize ádaayizlaago Phárisees daanlíni ya'ikodaanzijigo Jesus yígolsjídá', ² (Da'ágát'éé ndi Jesus doo baptize áł'ij da, bitsilke'yu zhá,) ³ Judéadí' Gálileeyú naadeszaa. ⁴ Dá Samáriayú zhá bá ch'ígót'i' lék'e. ⁵ Áígee kih goznilyú nýáá, Sýchar golzéhi, ni' Jacob biye', Joseph holzéhi, yaa gon'aq n'íí bit'ahgee goz'áni. ⁶ Áígee Jacob bitúhahidleez goz'aq. Jesus higaalgo isk'áhnyááyú hiyaago túhahidleezgee dahnezdaa. ⁷ Isdzán, Samáritan nlíni, tú haileehyú nýáá: Jesus, Tú shá ná'íłsijh, bilnii. ⁸ (Bitsilke'yuhíí kih goznilyú hidán nadaihiłniihyú okai.) ⁹ Isdzán Samáritan nliinií gábilnii, Hant'é la' bigha ni, Jew nílíni, shíí Samáritan nshłini tú shídókeed? Jews daanlíni Samáritans daanliinií doo ilch'í'adaat'ee da. ¹⁰ Jesus gábilnii, Hant'é Bik'ehgo'ihí'nań kaa yiné'íí, la'íí hadín, Tú shá ná'íłsijh, niłniihíí bígonłs'yúgo shí'ókeed doleeł ni', áík'ehgo tú bits'á'dí' ihí'náhi naa niziid doleeł ni'. ¹¹ Isdzán gábilnii, Doo nt'é bee tú haleeh da, túhahidleez yúyah: áídá' hadí' tú bits'á'dí' ihí'náhi nádniid? ¹² Nishaq' Jacob, bits'á'dí' daadihe'na'i, bitisgo ánt'ee? án díí túhahidleez nohwá ágóláago, bits'á'dí' bíí la'íí bichagháshé la'íí bimagashi da'idlaq ni'. ¹³ Jesus gánábildo'niid, Dahadín díí tú yodlaanií dibá' nánádleeh: ¹⁴ Áídá' dahadín tú baa nsiidgo yodlaanií doo dibá' nánáodleez at'éé da; tú baa nsiidíí túhahidleez k'ehgo biyi'dí' tú hanánłj' doleeł, dayúweh ihí'naa doo ngonel'aq dayú nłj' doleeł. ¹⁵ Isdzán gánábildo'niid, Díí tú áłniihíí la' shaa nzíid, doo dibá' nánáshdleehgo da, la'íí doo kú nánshdángo tú hanáhishdleeh dahíí bigha. ¹⁶ Jesus gábilnii, Ti'i, nikaq' biká' nádndángo bíł nánt'aash. ¹⁷ Isdzán, Shikaq' da'ádih, bilnii. Jesus gánábildo'niid, Shikaq' da'ádih, nniihíí da'anií ánnii: ¹⁸ Nikaq' ashdlá'adá' k'adyúgo bíł na'aashíí doo nikaq' at'éé da: díí da'anií ánnii. ¹⁹ Isdzán gábilnii, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi nłj'igo bígosłs'jid. ²⁰ Daanohwitaa n'íí díí dziłíí biká' da'okaqah ni'; áídá' nohwíí, Jerúsalemyú zhá nnee da'okaqahgo bá goz'aq, daadohni. ²¹ Jesus gánábildo'niid, Isdzán, shondlaq, dahagee díí dziłíí biká'yú, dagohíí Jerúsalemyú shiTaa doo daahokqah da doleeł. ²² Nohwíí nt'é daahokqah shihíí doo bídaagonłs'j da: nééhíí nt'é daahohiikqah shihíí bídaagonłzj; hasdách'igháhíí Jews daanliinií bits'á'dí' benagowáhi. ²³ Kodí' begoldoh, da'aniigo da'okaqahíí biyi'siziinií bee da'aniigo shiTaa daayokqah doleeł kú begoz'áni at'éé: shiTaaahíí ágát'éégo da'okaqahíí yiká' déz'ij. ²⁴ Bik'ehgo'ihí'nań spirit nlij, hadín daabokqahíí biyi' siziinií bee da'aniigo daabokqahgo dávik'eh. ²⁵ Isdzán gábilnii, Messías, Christ holzéhi, hígháhgo bígonsj: án nýáágo dawa nohwil nagolní' ndi at'éé. ²⁶ Jesus gábilnii, Shíí nich'í' yashti'ihíí án ánsht'ee.

²⁷ Áík'ehgo bitsilke'yu nákaigo isdzán bich'í' yałti'híi bigha bił díyadaagot'ee lək'e: áídá' doo ła' gánniid da, Nt'é bigha na'ídniikid? dagohíi, Nt'é bigha bił ilch'í' yáłti'í? ²⁸ Áík'ehgo isdzán bitús da'akú si'ąądá' kįh goznilyú onálwodgo nnee yił nadaagolni', ²⁹ Yushdé', nnee dahot'éhé ánásht'įđđi' yaa shił nagosni'íi daahołtséh: áńshą' Christ at'įi' ³⁰ Áík'ehgo kįh goznildí' dahnádnząą, bich'í' dahdeskaigo.

³¹ T'ah daahiikááhdá' Jesus bitsilke'yu nádaabokaąąh, NohwiNant'a', ináá, daabiłniigo. ³² Áídá' gádaabiłni, Hidán hishaaní doo bídaagonołsi da. ³³ Bitsilke'yu gádaałłđi'ni, Hadín ła' hidán baa yiné'? ³⁴ Jesus gádaabiłni, Shinł'a'ń dabii hát'íyú ánásht'įłgo, ła'íi binasdziid bá łaashłe'go shihidán át'éé. ³⁵ T'ah đi'đi' daahiit'įh yidziishą' int'ąązhi', daadohni? Nohwił nagoshni', hadag ádaahnéhgo daadeh'įi; ilk'ídá' daadiigaago da'ildlaadgee ngonyaa. ³⁶ Hadín iłdlaadı' nest'án dáła'áile'go ihi'naa doo ngonel'áni bich'í' nahi'nił: áík'ehgo k'e'dileehii ła'íi iłdlaadı' biłgo dała' bił daagozhóó doleeł. ³⁷ Dii beha'odzihii da'anii ágolzee, ła' k'e'dilee, ła'íi iłdlaad. ³⁸ Doo k'edaadisolaa dagee daahołdlaadyú nohwidél'a': nnee ła' k'ednláhi, binasdziid n'ii daahisoldlaad.

³⁹ Isdzán, Ánásht'įđđ n'ii dawa yaa shił nagosni', nihiíi bigha kįh goznildí' Samáritans daanłini łaągo Jesus daayosdłaad lək'e. ⁴⁰ Samáritans daanłini baa hikaigo, Dakú síndaa, daabiłni: da'áige sidaago naki beiskaą. ⁴¹ Biyati'hii bigha dayúwehego łaągo nádaabosdłaad; ⁴² Ái isdzánhii gádaayihni, K'adii doo daniyati' zhą bigha da'osiidłaad da, danéé da'disiit'ąąhii bigha, ła'íi da'anii ni'goszdan biká' nneehii hasdáyiniłłi, ái Christ niłigo bídaagonłzi.

⁴³ Nakiskaą hik'e Gálileeyú onanádzaa. ⁴⁴ Jesus ádaanagołni'go gánniid, Bik'ehgo'ihni'nań binkááyú na'iziidi dabii bini'yú doo hadín bidniłsini at'éé da. ⁴⁵ Gálileeyú nyáádá' Gálileeyú daagoliińi bił daagozhóogo k'edaabiłniid, Jerúsalemyú da'idaągee ánát'įđđ n'ii dawa daayo'įi n'ii bigha: bíi ałdó' da'idaąyú naaskai ni'go. ⁴⁶ Áidí' Gálilee biyi' Cána golzeeyú Jesus nádzáá, tú dasts'aa bitoo áyíłlaa n'yú. Áige nant'án ła' biye' niłih lək'e, Capérnaum golzeege. ⁴⁷ Ái nneehii Jesus Judéadı' Gálileeyú nyáągo ya'ikonziđđá' yaa nyáągo náyoskaąđ, Shiye' nánłziihyú nńáh, yiłniigo, dak'azhá datsaahi. ⁴⁸ Jesus gábiłni, Godiyįhgo be'ídaagozini ła'íi izisgo ánágot'įłłi' daah'įiyúgo zhą da'ohdłaa. ⁴⁹ Nant'ánhii gábiłni, Shigowayú nńáh, shizhaazhé doo hwahá datsaah dadá'. ⁵⁰ Jesus gábiłni, Nádndáh; niye' hińaa, nił'éé násdłi. Nnee Jesus ániłhii yosdłaadgo dahnasdzáá. ⁵¹ T'ah nádaałđá' bánada'iziidii bidááh hikaigo bił nadaagolni', Niye' hińaa, daabiłniigo. ⁵² Nneehii na'ídniikid, Da'kwii bik'ehenkéézdá' t'ąązhi' bá nágodesdzaa lán? biłniigo. Gádaabiłni, Adąądá' hayaazhi' dała'á bik'ehenkéézdá' nezgai n'ii bits'ą' gonyáá ni'. ⁵³ Bitaa yígółsi, da'ái bik'ehenkéé n'dá' Jesus, Niye' hińaa, biłni ni': áík'ehgo osdłaad, ła'íi bikįh yune' naháztaanii dawa ałdó' da'osdłaad. ⁵⁴ Jesus Judéadı' Gálileeyú nyáádá' đii nakigege godiyįhgo adzaa lək'e.

5

¹ Dii bikedí'go Jews daanłini da'iyąąhii begonyáádá', Jesus wá'yú Jerúsalemyú óyáá. ² Jerúsalemyú dibelii nahiłih goz'aanii bahgee túdahskaą lək'e, Hébrew biyati'ii k'ehgo Bethesda golzéhi, áige ashđla'yú chagosh'oh nagoz'ąą. ³ Áige iltah at'éégo kah yaa nakaiłi łaągo, bińáá ádaagodini, doo nakai dahi, daadi'ilihi ałdó', tú dihi'ńáhii yiba' ıła'at'éé. ⁴ Bik'ehgo'ihni'nań binal'a'á yaaká'đi'hi łałhgee túdahskaaní yeh nádąhgo tú nádihi'ná: tú dehes'naago hadín ntsé téh híyááhii, nt'é yaa naghaa ląshį n'ii nádzi. ⁵ Nnee ła' tádin tsebii bił łegodzaago kah yaa naghaago áige sitii lək'e. ⁶ Jesus bo'įđđá' dásitiiigo nzaad ogoyááhii yígółsiigo gábiłni, Ya' nándzii hánt'ii née? ⁷ Nnee kah yaa naghaahii gábiłni, Tú nahi'naagee doo hadín téh shiłteeh da: dá doo téh hisháhe dashintsé ła' téh nádáh. ⁸ Jesus gábiłni, Nádndáh, biká'sirtiihii dahnádnne'go dahnádnđáh. ⁹ Nneehii dagoshch'į' nádziigo yiká' sitii n'ii dahnáyidnné'go dahnasdzáá: ái Jews daagodniłsinił bijii lək'e.

¹⁰ Áík'ehgo Jews daanlíni n̄nee nádzihií gádaayiñii, Díí godilziníí bijjii: biká'ntéhií anané'go doo begoz'aa da. ¹¹ Áík'ehgo gábiñii, N̄nee náshilzihií gáshihñiid, Biká'síntjiihíí dahnádné'go dahnádnáh. ¹² Áídí' nabídaadiłkid, N̄nee daat'éhi, Biká'síntjiihíí dahnádné'go dahnádnáh, niññiid? ¹³ N̄nee nádzihií hadín nábilzii shihíí doo yígółsı da: áígee n̄nee ląáđá' Jesus łahyúgo oyáá lęk'e. ¹⁴ Díí bikédí'go da'ch'okąąh goz'aa yune' Jesus n̄nee nádzii n'íi yaa nyáago gáyihñii, Nłt'éé násíndłjı gádnii áko: nchọ'go ánáo'ne' hela', ágánándzaayúgo dánko da'tiségo nich'ı' nágodiidáh. ¹⁵ N̄neehíí Jews daanlíni yaa nyáago, Náshidilzihií Jesus at'ıı, daayiñii. ¹⁶ Díí daagodnłsinií bijjii adzaahíí bighą Jews daanlíni Jesus yaa yádaałti'go daizilhee hádaat'ıı.

¹⁷ Áídá' Jesus gádaabiñii, ShiTaa t'ah na'iziid, shí ałdó' na'isiid. ¹⁸ Godilziníí bijjii begoz'aaníí doo yikísk'eh at'éé dahíí bighą, ła'ıı Bik'ehgo'ihí'nañ shiTaa yiñiigo Bik'ehgo'ihí'nañ yił dała' nłjigo ádilzihií bighą Jews daanlíni dayúwehégo daabizilhee hádaat'ıı. ¹⁹ Jesus gánádaabiłdo'ñiid, Da'anii, da'aniigo gádaanołwiłdishñii, Shíí, Bik'ehgo'ihí'nañ biYe' nshłiiníí, dashí zhą doo nt'é łaošłéh át'éé da, shiTaa ánát'ıjłgo hish'inií zhą: shiTaa ánát'ıjłı k'ehgo shíí ałdó' ánásht'ıjł. ²⁰ ShiTaa shíí biYe' nshłiiníí dązhọ bił nshọ, dabíí ánát'ıjłı dawa shıł ch'ı'nah áyıłsı: díí bitisgo ánát'ıjłı shıł ch'ı'nah áile'gee nołwił díyadaagot'ee doleeł. ²¹ ShiTaa nanezna'ıı nádaayihıñahíí k'ehgo shíí, biYe' nshłiiníí, ałdó' hadíí háshł'ınií nádaabihishñah doleeł. ²² ShiTaa n̄nee doo ła' yángo'áah da, shíí, biYe' nshłiiníí, dawa bándagosh'a'go shaidin'ąą: ²³ N̄nee dawa shiTaa daayidnłsıhíí k'ehgo shíí, biYe' nshłiiníí, ałdó' daashidnłsı doleełhíí bighą adzaa. Hadín doo shidnłsı dahíí shiTaa shides'a'n ałdó' doo yidnłsı da. ²⁴ Da'anii, da'aniigo gádaanołwiłdishñii, Hadín shiyati' yidits'agıı, ła'ıı shin'a'n yodlaanıı, ihı'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hiñaa doleeł, án doo bił ch'ıgodeeh da; án da'itsaahdı' ch'ınyáá, ihı'naazhı'go. ²⁵ Da'anii, da'aniigo gádaanołwiłdishñii, Nanezna'ıı shíí, Bik'ehgo'ihí'nañ biYe' nshłiiníí, shizhihií daidiits'ıñ doleełıı baa gowáh, ıłk'idá' kú begoz'aa: hadíí áı daidezts'aanıı daahınaa doleeł. ²⁶ ShiTaa ihı'naa dabíí biyi' nłjiihíí k'ehgo, shíí, biYe' nshłiiníí, ałdó' ihı'naa dashíı shiyi' nłjigo shaa godin'ąą; ²⁷ Shíí, n̄nee k'ehgo Niyááhıı nshłjiihíí bighą n̄nee bá ndagosh'a'go shiTaa shaa godin'ąą. ²⁸ Doo nołwił díyadaagot'ee da le': łeyi' naznıłıı dawa shizhii daidezts'ąągo nádiikáhıı baa gowáh, ²⁹ Áı nádiikáhgee nłt'éégo ádaadzaa n'ıı yaaká'yú dahazhı' daahınaa doleeł; áídá' nchọ'go ádaadzaa n'ıı bił ch'ıgodeeh. ³⁰ Dashíı shik'ehgo doo nt'é áošłéh át'éé da: diists'sagıı k'ehgo aayashti': dashíı háshł'ınií doo be'ánsht'ee da, áídá' shiTaa shides'a'n dabíı hót'ınií zhą be'ánsht'eehií bighą aayashti'ıı dábik'eh. ³¹ Dashíı ádaa nagoshñi'yúgo, ádaa nagoshñi'ıı doo da'anii da.

³² ła' shaa nagolñi'ıı góljı; áı shaa nagolñi'ıı da'aniigo bígonsı. ³³ John bich'ı' oda'soł'a', án da'aniigo shaa nagosñi'. ³⁴ Da'aniigo shaa na'goni'ıı doo n̄nee bits'ą'dı' da: áídá' hasdánohwidi'niıł doleełhíí bighą ágánohwıłdishñii. ³⁵ John dilth'ıı hik'e bits'ą'idindłáadıı k'ehgo at'éé lęk'e: áík'ehgo bits'ą'idindłáadıı biyi' det'ıñ nołwił daagozhọqohgo ádaasohł'ıı.

³⁶ John shaa nagosñi'ıı bitisgo shaa na'goni'ıı góljı: na'idziidıı shiTaa łashłe' doleełgo shaa yidin'áanıı, áı ánásht'ıjłgo shiTaa shides'a'go shaa nagolñi'. ³⁷ ShiTaa shides'a'n dabíı shaa nagolñi'. Bizhihií doo hak'i daadesołts'ąą da, ánołinií doo hak'i daaholtsąą da. ³⁸ Biyati'ıı doo nołwiyi' góljı da: shíı shin'a'ıı doo daashohłłąą dahíı bighą.

³⁹ Bik'ehgo'ihı'nañ biyati' bek'e'eshchiinií nzhọqgo daahohshıı; áı biláhyú dahazhı' daahii'naa doleeł daanołsıgo: da'ái shaa nagolñi'. ⁴⁰ Ndi doo shich'ı' nołkáh hádaahł'ıı da, dahazhı' daahinołnaa doleełgo. ⁴¹ N̄nee shıdnłsıhıı doo biká dэш'ıı da. ⁴² Nohwıdaagonsı, Bik'ehgo'ihı'nañ nołwił daanzhoonıı doo ła' be'ádaanoht'ee da. ⁴³ ShiTaa bizhi'ıı bee niyáá ndi doo hádaashohł'ıı da: áídá' ła'i dabíı bizhi'ıı yee nyááyúgo, án zhą hádaahł'ıı doo. ⁴⁴ Dánohwıı daalinołsinıı hádaahł'ııdá', Bik'ehgo'ihı'nañ dała'áhi bits'ą'dı' idilzinıı doo hádaahł'ıı da, áídá' hagoł'éégo da'ohłłąą? ⁴⁵ ShiTaa bináál nołwik'izhı' dish'aah doo daanołsı da le': Moses nołwik'izhı' dez'ąą, bada'ohłıı n'ıı.

⁴⁶ Moses daahohdlaayúgo shíí daashohdlaa doleeł ni', shaa k'e'eshchijhíí bigha. ⁴⁷ Áídá' bíí k'e'eshchiiníí doo daahohdlaa dayúgo, hagot'éégo shiyati'íí daahohdlaa áídá'?

6

¹ Díí bikédí'go Jesus túsikaaníí, Gálilee golzéhi, da'ái Tibérias golzéhi, hanaayú onanádzaa. ² Áígee nnee láágo biké' onalsáá, godiyihgo áná'ol'ijhíí kah yaa nakaihíí yá ánát'ijhíí daayo'jigo. ³ Jesus dziyú háyáá, akú bitsilke'yu yił dinezbj. ⁴ Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiníhgo Jews daanlíni da'iyáahíí biká' ngonyáá.

⁵ Jesus déz'jigo nnee láágo bich'j' nálseelgo yiłtsaáda' Philip gáyilnii, Hagot'éégo bán nadaahiilniih, díí nnee dawa da'iyáago? ⁶ Díí áníhíí daazhógo Philip bebigozihgo ánniid: dabíí hagot'éégo áile' yígótsj ndi. ⁷ Philip gábilnii, Zhaali, penny holzéhi, naki gonenadín bán bee nahaznii ndi dała'á ntíigo ayáhágo bita'isné' ndi, doo bínenol'aa at'éé da. ⁸ Bitsilke'yu dała'á Andrew holzéhi, Simon Peter bik'isnhi, gábilnii, ⁹ Kú ła' ishkiin bán dijolé ashdla'i barley alzáhi yisné', lóg naki biłgo: áídá' hagot'éégo dawa bínel'aa, nnee lánihíí? ¹⁰ Jesus bitsilke'yu gáyilnii, Nnee dinohbjh, daabilđohnii. Tł'oh dázhó láágo lék'e. Áík'ehgo nnee dinezbj, ashdladn doo náhóltagyú áhołani shj. ¹¹ Áígee Jesus bán náidnné'go ya'ihénzigo oskaáda', bitsilke'yu yaa daizné', áídí' bitsilke'yu nnee nadaaháztaaníí yitada'iznii; lógíí áldó' da'ái k'ehgo, dá daabilhwiihzhj'. ¹² Dawa náda'isdjiddgo, bitsilke'yu gádaayilnii, Ch'ékaadíí nádaahohlá, doo ła' da'ílíí hileehgo da. ¹³ Áík'ehgo ał nádaihezlaago táts'aa nakits'adah hadaidesbj, bán ashdla'i bits'á'dí' ch'ené'íí, nnee yi'oh da'iyáahíí. ¹⁴ Nneehíí Jesus godiyihgo adzaahíí daayiltsaáda' gádaanii, Án da'anii Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú Na'iziidihíí, ni'gosdzán biká'zhj' hináhi.

¹⁵ Jesus nnee dabízhá daabik'ehgo dak'azhá binant'a' ádaabidléhgo yígótsjiddá', dasahn dziyú ch'a'onánóot'jidd. ¹⁶ O'i'ááyú bitsilke'yu túsikaayú onanákai, ¹⁷ Akú tsina'eelíí yeh hikaigo túsikaaníí hanaayú bił dahda'n'eel, Capérnaum golzeeyú. Godilhił gozlijdá' Jesus doo hwahá baa hináh da. ¹⁸ Tú nádidáh, adjidd nyolhíí bigha. ¹⁹ Taagi dagohíí díí'i shj dahgostoj'ú bił oda'is'eeldá', Jesus tú yiká' tsina'eelíí yich'j' higaalgo daayiltsaá: áík'ehgo tsídaadesyiz lék'e. ²⁰ Áídá' Jesus gádaabilnii, Shíí ásh't'j, doo ndaaldzid da. ²¹ Áídí' bił daagozhóógo tsina'eelíí beh nńáh, daabilniiid: dagoshch'j' ni'zhj' bił nda'iz'eel, deskai n'yú.

²² Iskaá hik'e nnee túsikaaníí hanaayú naháztaaníí akú tsina'eelíí dała'á zhá si'aa n'go daayo'j, ła'íí Jesus bitsilke'yu tsina'eelíí yeh hikaiyú doo itah yeh hiyaa da, áídá' bitsilke'yu dasahndi okaigo daayo'j. ²³ (Jesus bán ya'ihénzigo oskaáadíí bikédí'go, bán daach'iyáá n'gee bahyú Tibérias golzeedí' tsina'eelíí ndaahaz'eel:) ²⁴ Áík'ehgo nnee Jesus ła'íí bitsilke'yu doo hak'i dago yídaagojsjiddá', dabíí tsina'eelíí yeh heskaigo, Capérnaum golzeeyú bił oda'iz'eel, Jesus yíka daantaago. ²⁵ Túsikaaníí hanaadí' baa hikaidá' gádaabilnii, Iłch'ígó'aahíí, dadá' kú nyaa? ²⁶ Jesus bich'j' hadzii, Da'anii, da'aniigo gádaanohwıldishnii, Doo godiyihgo ánásht'ijhíí daah'j n'íí bigha shíka daanohtaa da, bán bee náda'soldjidd n'íí zhá bigha ádaah't'j. ²⁷ Doo hidán da'ílíí hileehíí bigha nada'ohsiid da, hidán dahazh'j' ihí'naazh'j' nnel'aaahíí zhá hádaah't'j, shíí nnee k'ehgo Niyáahíí nohwaa nshné': Bik'ehgo'ihí'nań shiTaa, bíyéé nshjigo shebigózihgo shiká' izkał. ²⁸ Áídí' gádaabilnii, Hago ádaahii'ne'go Bik'ehgo'ihí'nań binasdziiidíí nadaahiidziid? ²⁹ Jesus gádaabilnii, Díí k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bá na'idziidi at'éé, án shíí shides'a'ń daashohdlaago. ³⁰ Áík'ehgo gádaabilnii, Godiyihgo be'ígóziníí daat'éhi nohwil ch'í'nah ánle'go daahiiltséhgo daanohiidlaa doleeł? Iłtah áná'ol'ijhíí daat'éhi án'j? ³¹ Bits'á'dí' daadihe'na'íí da'igoljyú manna daayiyaa łeh lék'e: díínko bek'e'eshchiiníí k'ehgo, Yaaká'dí' bán kaa daizné'go daach'iyaa. ³² Jesus gánádaabilđonii, Da'anii, da'aniigo gádaanohwıldishnii, Yaaká'dí' bán nohwaa hi'né' n'íí doo Moses nohwaa daizné' da; shiTaa yaaká'dí' bán da'aniihi nohwá da'dihiné'. ³³ Yaaká'dí' nkenyáahíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' bánhi at'éé, án ni'gosdzán biká' nneehíí ihí'naa yaa yiné'. ³⁴ Gádaabilnii, NohweBik'ehń, díí bánhíí dayúweh nohwá dihiiné' le'. ³⁵ Jesus gádaabilnii, Shíí bán

be'ihí'naahíí nshíí: dahadín shaa nyááhn doo shiná' holeeh at'éé da; shodlaahí doo dibá' holeeh at'éé da. ³⁶ Ik'ida' gádaanohwíldéniid, Daashoh'íí ndi doo daashohdlaa da. ³⁷ ShiTaa shaa yinilíí dawa shaa hikáh; dahadín shaa nyááhn doo yó'ósht'e' at'éé da. ³⁸ Yaaká'dí' n'yáá, doo dashíí hásh't'ííyú ánásht'íílgo da, ndi shin'a'n dabíí hát'ííyú ánásht'íílgo niyáá. ³⁹ Díínko shiTaa shin'a'n hát'íí, shaa yinilíí doo la' shich'a'otlíísh da, áídá' nnágodzaahíí bijíí dawa nádaabihishnah doleel. ⁴⁰ Díínko shin'a'n hát'íí, hadín shíí, biYe' nshíinií, sho'iinií la'íí shodlaaníí ihi'naa doo ngonel'aa dahíí yee hináa doleel: áík'ehgo nnágodzaahíí bijíí nábihishnah doo. ⁴¹ Yaaká'dí' bán nke'né'íí nshíí, níihíí bigha Jews daanlíni baa daanet'íí lèk'e. ⁴² Áí gádaaíldi'nii, Dín la' Jesus, Joseph biye', báá bitaa bílgo bídaagonlzhíí át'íí ya? Hagot'éégo, Yaaká'dí' niyáá, nii áídá'? ⁴³ Áík'ehgo Jesus gádaabiñii, Doo shaa daaneht'íí da. ⁴⁴ Doo hadín shaa nowáh át'éé da, shiTaa shin'a'n shich'í' ábílaayúgo zhá: nnágodzaahíí bijíí nábihishnah doleel. ⁴⁵ Bik'ehgo'ihí'naán binkááyú nada'iziidi binaltsoos biyi' k'e'eshchíí gáníígo, Dawa Bik'ehgo'ihí'naán bíl ch'idaago'aah doleel. Dahadín shiTaa yidezts'aaago bits'á'dí' ígo'aaníí shaa hináh. ⁴⁶ Da'ágát'éé ndi doo hadín shiTaa yo'íí da, shíí bits'á'dí' nshíinií zhá shiTaa yítsaa. ⁴⁷ Da'anii, da'aniigo gádaanohwíldishnii, Shodlaaníí ihi'naa doo ngonel'aa dahíí yee hináhi at'éé, ⁴⁸ Bán be'ihí'naahíí nshíí. ⁴⁹ Bits'á'dí' daadesona'íí da'igolííyú manna daayiyaa n'íí nanezna'. ⁵⁰ Díínko bán yaaká'dí' nke'né'hi at'éé, nnee yiyaaago doo datsaah da. ⁵¹ Shíí bán hináahíí, yaaká'dí' nkenyááhhíí nshíí: dahadín díí bánhíí yiyaaayúgo dahazhí' hináa doleel: ni'gosdzán biká' nnee bán yee daahinaa doleelgo baa daanshé'íí shitsí' at'éé. ⁵² Jews daanlíni lahada'dit'ángo gádaaíldi'nii, Hagot'éégo díí nneehíí bitsí' nohwaa yiné'go daahiidaa? ⁵³ Jesus gádaabiñii, Da'anii, da'aniigo gádaanohwíldishnii, Shíí nnee k'ehgo Niyááhhíí shitsí' daahsaago, la'íí shidíí daahdlaayúgo zhá ihi'naahíí nohwiyi' golíí. ⁵⁴ Hadín shitsí' yiyaaníí la'íí shidíí yidlaaníí ihi'naa doo ngonel'aa dahíí yee hináhi at'éé; nnágodzaahíí bijíí nábihishnah doleel. ⁵⁵ Shitsí' da'anii hidán át'éé, la'íí shidíí da'anii hidlaaníí át'éé. ⁵⁶ Hadín shitsí' yiyaaníí la'íí shidíí yidlaaníí shiyi' golíí, bíí áldó' biyi' gonshíí. ⁵⁷ ShiTaa hináhi shin'a'híí k'ehgo, la'íí shiTaa bee hinshnaahíí k'ehgo hadín shiyaaníí shee hináa doleel. ⁵⁸ Án bán yaaká'dí' nke'né'hi at'éé: doo daanohwita n'íí manna daayiyaa ndi nanezna' n'íí k'ehgo da: hadín díí bán yiyaaníí dahazhí' hináa doleel. ⁵⁹ Capérnaum golzeegee ílch'ígó'aahgo ágánniid, Jews ha'ánátséh goz'aa yune'. ⁶⁰ L'áágo biké' hikaahíí áí daidezts'aaad' gádaanii, Dázhó doo bigózi dahi yee aníí; hadín áí yígótsi? ⁶¹ Biké' hikaahíí Jesus aníihíí yaa yída'iltahgo yígótsi, áík'ehgo gádaabiñii, Díí ádishniihíí doo nohwíí daabik'eh da née? ⁶² Shíí, nnee k'ehgo Niyááhhíí, dabíntsé sídáá n'yú shíí onágodzaago daashoh'ííyúgo, nt'é daadohñii? ⁶³ Spirit-híí ihi'naa aayiné'hi at'éé; kots'íhíí doo nt'é áile' da: yati' bee nohwich'í' hasdziihíí spirit hik'e ihi'naahíí át'éé. ⁶⁴ Áídá' nohwihtahyú la' doo da'ohdlaa da. Jesus dantsé ílch'ígó'aah godeyaadá' hadíí doo daabodlaa dahíí, la'íí hadín ch'íbido'aaahn yígótsi. ⁶⁵ Áík'ehgo gánád'ñii, Díí bigha gádaanohwíldéniid, Doo hadín dabíí bik'ehgo shaa hináh da, shiTaa bik'ehyúgo zhá.

⁶⁶ Díí bikédí'go biké' hikaah n'íí l'áágo t'aaazhí' ádaadzaago, doo dayúweh yíí nakai da lèk'e. ⁶⁷ Jesus bitsííke'yu nakits'ádaahíí gádaayíñii, Nohwíí áldó' shits'á' dahdohkáh née? ⁶⁸ Simon Peter gábiñii, NohweBik'ehíí, hadín bich'í' nkáhgo áídá'? Dani zhá yati' dahazhí' be'ihí'naahíí bee yánlti'. ⁶⁹ Ni Christ, Bik'ehgo'ihí'naán hináhi biYe' nííígo, daahosiidlaadgo da'aniigo bídaagonlzi. ⁷⁰ Jesus gánádaabiíldo'niid, Nohwíí nakits'ádaah hoht'eehíí hanohwiñil, ndi nohwihtahyú da'á ch'íidn nlií. ⁷¹ Áí Judas Iscáriot, Simon biye' áyíñii: án nakits'ádaah itah níni ch'íbido'aaahn nlií.

7

¹ Díí bikédí'go Jesus Gálileeyú anádaa: Judéayú doo naghaa da, Jews daanlíni daabizííheego hádaat'ííhíí bigha. ² Jews daanlíni t'ohdahskán yune' náda'idííhíí biká' ngonyáá. ³ Jesus bik'isyú gádaabiñniid, Kod' dahnnáhgo Judéayú nnáh, ákú níké' hikaahíí aná'íl'íííí daayíítséh doleelhíí bigha. ⁴ Nnee shígózi le' nzinií doo dánant'í'ego

ánát'ijl da. Díí baa nanñaayúgo, ni'gosdzán biká' nnee bił ch'í'nah ádlıjı. ⁵ Bik'isyú ndi doo daabodlaa da. ⁶ Jesus gádaabiñii, Shíı t'ah doo shaa gowáh da: áída' nohwıı zhá da'ádzaagee nohwaa gowáh. ⁷ Ni'gosdzán biká' nnee nohwıı doo nohwik'edaannıih da; dénchog'go ánadaat'ijl dishniigo baa nagoshni'hıı bigha shıı zhá shik'edaannıih. ⁸ Dánohwızhá da'idaayú dohkáh: shıı t'ah doo shaa gowáh dahıı bigha doo dak'ad da'idaayú déyáa da. ⁹ Ágánnııda' da'akú Gálılee golzeeyú sidaa lək'e.

¹⁰ Bik'isyú da'idaayú okaihiı bikédı'go, bıı áldó' dánant'ı'ego akú óyáa. ¹¹ Da'idaagee Jews daanlıni biká daadéz'ijgo, Ánhıı hayú? daabiñii. ¹² Nnee bitahyú ląágo baa daanet'ıı lək'e: ła', Nnee nlt'éhi nlij, daanııda' ła'ıı, Dah, nnee ch'a'oyılkaadi nlij, daanıı. ¹³ Áída' Jews daanlıni yédaaldzıdhıı bigha doo ch'í'nah baa yádaalti' da.

¹⁴ Da'idaahıı da'ıñı'yú goldohdá' Jesus da'ch'okaañ goz'aayú óyáago ilch'ıgó'aah. ¹⁵ Jews daanlıni bıł díyadaagot'ee gádaaniigo, Hagot'éégo díı nneehıı dawahá yıgólşı, doo ółtagyú nayaa dadá'? ¹⁶ Jesus gádaabiñii, İlch'ıgonsh'aahıı doo dashıı ádıshıı da, shin'a'n áñııhıı át'éé. ¹⁷ Nnee ła' Bik'ehgo'ıhi'nañ dáhat'ııhıı ánát'ijl hat'ııyúgo, ilch'ıgonsh'aahıı Bik'ehgo'ıhi'nañ bits'á'dı'hi at'éé, dagohıı dashınik'ehgo yashtı'ıı yıgólşı doleel. ¹⁸ Dahadıñ dabınik'ehgo yałtı'ıı dabıı ízisgo ádestıı hat'ıı: áída' hadıñ bıñ'a'n ízisgo ágot'eehıı yá hát'ııniı, án da'anıı áñıı, áık'ehgo án biyi' lé'gochoohıı da'adıh. ¹⁹ Ya' Moses begoz'aanıı yee doo nohwá ngon'áá da née? Áída' doo ła' bikısk'eh ádaanoht'ee da. Nt'é bigha daashızoñhee hádaat'ıı? ²⁰ Nneehıı gádaabiñii, Ch'iıdn niyi' golıı ląá: hadıñ nizılhee hat'ıı? ²¹ Jesus gádaabiñii, Dalán áná'ı'ııdgee nohwıl díyadaagot'ee ni'. ²² Moses círcumcise ádaanoñwidılne'go yee nohwá ngon'áá; (ndi Moses doo bits'á'dı' begodeyaa da, daanoñwitaa n'ıı bits'á'dı';) áık'ehgo godılzıniı bıjıı nnee círcumcise ádaahle'. ²³ Godılzıniı bıjıı Moses yegos'aanıı doo k'ıch'ıdzııf da doleelhiı bigha nnee círcumcise alzaayúgo, godılzıniı bıjıı nnee bits'ı dawa nlt'éégo ánashdlaahıı bigha shıch'ı' hadaashohkee née? ²⁴ Doo da'ánoliniı zhá bee aayádaalti' da, áída' da'anıı ágot'eehıı bee aayádaalti' le'. ²⁵ Jerúsalemgee nnee ła' gádaanıı, Díñ daayızılheego hádaat'ııniı shı ya'? ²⁶ Áñ kú doo bıini' hah dago yałtı'go naghaa, áída' doo nt'é daayılñii da. Nant'an daanlıni díñ da'anıı Christ nlijgo yıdaagólşııd shı. ²⁷ Áída' díı nnee hadı' naghaa shıhıı bıdaagonlıjı: Christ nyáago hadı' naghaa shıhıı doo hadıñ yıgólşı da doleel. ²⁸ Áık'ehgo Jesus da'ch'okaañ goz'aayú yune' ilch'ıgó'aahgo gánıı, Shıdaagonólşı, ła'ıı hadı' nashaahıı bıdaagonólşı: doo dashıı háshıt'ııgo niyáa da, shin'a'n da'anıı, án doo bıdaagonólşı da. ²⁹ Shıı bıgonşı; shin'a'go bits'á'dı' niyáahıı bigha. ³⁰ Áık'ehgo ha'ádaabiłt'e' hádaat'ıı: ndi doo daabiłtsood da, doo hwahá bidızı'deehıı biká' ngowáh dahıı bigha. ³¹ Nnee ląágo daabosdlaadgo gádaanıı, Christ nyáago, díı nnee godıyılhgo áná'ol'ııhıı bitisgo áná'ol'ıı doleel née?

³² Phárisees daanlıni nnee ágát'éégo baa yádaalti'go ba'ıkodaanzııdá', okaañ yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'ıı Phárisees daanlıni bıłgo aasıñlıı bıch'ı' odais'a', daabiłtsoodgo. ³³ Jesus gádaabiñii, Dét'ıhézhi' t'ah nohwıl nashkai, áıdı' shin'a'n bıch'ı' nádésdzá. ³⁴ Shıka daanohtaa ndi doo shaa nohkáh át'éé da: hayú niyáayú doo nohkáh át'éé da. ³⁵ Jews daanlıni gádaalıdı'niı, Díı nnee hayú doo baa nkáh dayú deyaago anıı? Jews daanlıniı doo Jews daanlij dahıı bitahyú ıltanáhosaa n'ıı yıch'ı' deyaayú, doo Jews daanlij dahıı yıl ch'ıdaago'aahgo anıı shı? ³⁶ Nt'é níıgo anıı, Shıka daanohtaa ndi doo shaa nohkáh át'éé da: ła'ıı, Hayú niyáayú doo nohkáh át'éé da? ³⁷ Da'ıdaanıı bennágódahıı bıjıı, nnee ląágo ıla'adzaahıı bıjıı, Jesus hızi'dá' adııd hadziigo, Dahadıñ dibá' silıjıh shıch'ı' nowáhgo odlaa, niı. ³⁸ Dahadıñ shodlaahın biyi'dı' tú hınahi hálıı doleel, Bik'ehgo'ıhi'nañ biyati' bek'e'eshchiiniı k'ehgo. ³⁹ (Dıı k'ehgo Holy Spirit yaa yałtı', án hadıı daabodlaanıı bee baa godot'aal: Holy Spirit doo hwahá hadıñ baa det'aah dadá', Jesus ízisgo ye'at'éehıı doo hwahá ch'ı'nah ábi'dılne' dahıı bigha.)

⁴⁰ Nnee ląágo díı yałtı'ıı daidezts'aadá' gádaanııd, Díñ da'anıı Bik'ehgo'ıhi'nañ bınkáayú Na'ızıdıı át'ıı ląá. ⁴¹ ła'ıı gádaanıı, Díñ da'anıı Christ nlij ląá. ła'ıı gádaanıı, Ya' Christ Gálıleedı' hígháhgo lán? ⁴² Bik'ehgo'ıhi'nañ biyati' bek'e'eshchiiniısha' gánıı,

Christ David hat'i'íí bits'á'dí' goleeh, Béthlehem golzeedí' hígháh, David golíí lèk'egee?
⁴³ Áík'ehgo áígee Jesus bigha nnee ilts'á'kai. ⁴⁴ Ła' daabiltsood hádaat'ijj ndi doo daabiltsood da.

⁴⁵ Aasinilíí okaah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí Phárisees daanlíni biłgo yaa nákaigo gádaabiłnii, Nt'é bigha doo daaholtsood da? ⁴⁶ Aasinilíí gádaabiłnii, Doo ła' nnee díí nneehíí k'ehgo yati' da. ⁴⁷ Phárisees daanlíni gánádaabiłdo'niid, Ya' nohwíí ałdó' nohwich'i' na'deshch'a' née? ⁴⁸ Ya' ła' nant'an daanlíni dagohíí Phárisees daanlíni daabosdłaa née? ⁴⁹ Áída' díí nneehíí begoz'aaníí doo yídaagołsi dahíí nchọ'íí bee bá ha'odzii. ⁵⁰ Nicodémus, Phárisees itah nłíni, (łah t'é'yú Jesus yaa nyáá lèk'e n'íí,) gádaabiłnii, ⁵¹ Bedaagosiił'aaníí k'ehgo ya' nnee dá doo daadihiits'łhé, ła'íí dá doo anát'ijłíí bídaagonłzłhé baa yáhiilti' née? ⁵² Áík'ehgo gánádaado'niid, Ya' ni ałdó' Gálileedí' nanna née? Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí biyi' dín'ijj, áík'ehgo bígonłsijłh ndi at'éé: Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi doo ła' Gálileedí' hígháh golzee da. ⁵³ Áídí' nnee dawa bigowayú nnáheskai lèk'e.

8

¹ Jesus dził Olives golzeeyú óyáá. ² Dážhọ t'ahbj da'ch'okaah goz'ayú nádzáá lèk'e, akú nnee dawa baa ła'adzaa; áík'ehgo nezdaago biłch'ídaago'aah. ³ Begoz'aaníí ye'ik'eda'itłhíłhi hik'e Phárisees daanlíni biłgo isdzán ła' baa yił hikai, an nant'i' naghaago bígoziłd lèk'e; áík'ehgo isdzánhíí iłn'złhi' ndaist'e'dá', ⁴ Jesus gádaayilnii, Iłch'ígó'aahíí, díí isdzánhíí nant'i' naghaago, da'anii anát'ijłgo bígoziłd. ⁵ Ágádaat'iiníí bił ndaats'inołne' le'gá, niigo Moses nohwee ngon'áá ni', begoz'áni biyi': nihíí anniiyúgo nt'é nnií? ⁶ Nayídaantaahgo ágádaayilnii, dáhagot'éégo izadaahilt'e' daanzigo. Jesus hayaa adzaago bigan yee łeezh yiyi'yú k'e'eshchijj lèk'e, doo yidezts'aa da hik'ehgo. ⁷ Dayúweh nahódaadiłkidgo Jesus hizí'go gádaabiłnii, Nohwitaahyú ła' binchọ' da'ádijłíí ntsé idołne'. ⁸ Áígee hayaa anádzaago bigan yee łeezh yiyi'yú k'ená'eshchijj lèk'e. ⁹ Nnee díí daidezts'aa dá' binchọ' daagolíníí yídaagołsijłdgo, báyándí' aníí nagháhiyú onáhezkaí: áík'ehgo Jesus dasahn ch'íntłzłh, isdzán bádijłgee siziiníí biłgo. ¹⁰ Jesus hadag adzaago isdzán złá sizijgo yiłtsaago yich'i' hadzii, Isdzán, nnee nchọ' daaniłniihíí hayú okai? Ya' doo ła' nnee nił ch'ígonyíł da? ¹¹ Isdzánhíí gábiłnii, SheBik'ehń, doo hadín da. Jesus gánábiłdo'niid, Shíí ndi doo nił ch'ígonoshheeh at'éé da: ti'i, nchọ'íí bee anáo'ne' hela'.

¹² Łah Jesus nnee gánádaayildo'niid, Shíí ni'gosdzán biká' nnee begot'iiníí nshłj: dahadín shiké' higaatń doo chagołheetyú higaat da doleeł, áída' ihí'naa be'idindłáadíí bíyéé doleeł. ¹³ Phárisees daanlíni gádaabiłnii, Dani złá ádaa nagolní'; ádaa nagolní'íí doo da'anii da. ¹⁴ Jesus gábiłnii, Dashíí ádaa nagoshni' ndihíí ádaa nagoshni'íí da'anii: hadí' níyááhíí ła'íí hayú déyááhíí bígonsłhíí bigha; áída' nohwihíí hadí' níyááhíí ła'íí hayú déyááhíí doo bídaagonłsi da. ¹⁵ Nohwihíí nnee k'ehgo złá aayádaałti'; shihíí doo hadín baa yashti' da. ¹⁶ Áída' shíí aayashti'yúgo, aayashti'íí da'aniihi: shíí doo dasahn aayashti' dahíí bigha, shíí ła'íí shiTaa shiń'a'ń biłgo aayáhiilti'. ¹⁷ Bedaagosol'aaníí biyi' nnee naki dáłett'éégo yaa nadaagolni'yúgo da'anii golzeego dahgoz'aa. ¹⁸ Dashíí ádaa nagoshni', ła'íí shiTaa shiń'a'ń ałdó' shaa nagolni'. ¹⁹ Áík'ehgo gádaabiłnii, NiTaahíí hayú? Jesus gánádaabiłdo'niid, Shíí doo shídaagonłsi da, shiTaa ndi doo bídaagonłsi da: shídaagonłsijyúgo shiTaa ałdó' bídaagonłsi doleeł ni'. ²⁰ Jesus zhaali iłch'i'nihiłnił goz'aa yune' aníí, da'ch'okaah goz'aa yune' iłch'ígó'aahgo: áída' doo hadín biłtsood da łaa: bidizi'deehíí doo hwahá biká' ngowáh dahíí bigha. ²¹ Jesus gánádaabiłdo'niid, Shíí dahdisháh, ch'éh shiká daadeh'ijj doleełgo t'ah nchọ'go anádaaht'ijłgo nanohne' doleeł: hayú déyááyú doo nohkáh at'éé da. ²² Jews daanlíni gádaanii, Hayú déyááyú doo nohkáh at'éé da, niłhiłshá', dabíí adizildeego anii née? ²³ Áídí' gádaayilnii, Nohwíí yáá bitł'áahdí' nahkai; shihíí yaaká'dí' nashaa: nohwíí díí ni'gosdzán biká' nnee daanołhijj; shihíí doo ni'gosdzán biká' nnee nshłj da. ²⁴ Áí bigha, T'ah nchọ'go anádaaht'ijłgo nanohne', daanołwiłdishnii: an nshłiiníí doo daahohdłaa dayúgo, t'ah nchọ'go anádaaht'ijłgo

nanohne' doleel. ²⁵ Áík'ehgo gánádaabiłdo'niid, Hadín láą ánt'iji? Jesus gádaabiłnii, Dantsé nohwil nagosiñi'dá' ánsht'ee daanohwiłdishnii n'íi, da'án ánsht'ee. ²⁶ T'ah láągo nohwich'i' hasdziih godziih, láągo nohwaa yádaashti' doleel: áidá' shin'a'n da'aniigo, án shil nagosiñi'íi zhá ni'goszán biká' nnee baa bil nagoshni'. ²⁷ Jesus biTaa baa yałti'íi doo yídaagołsi da. ²⁸ Jesus gánádaabiłdo'niid, Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, dahdaashołteehdá', án nshłjiihíi bídaagonołsi ndi at'éé, dashíi shínik'ehgo doo nt'é áshłe' da; áidá' shiTaa shil ch'igon'áanií bee yashti'. ²⁹ Shin'a'n t'ah bil nshłji: shiTaa doo hwahá dasahndi yó'oshiłt'e' da; dávik'ehn dá bil bik'ehyú ánasht'ijł. ³⁰ Ágániigo yałti'gee láągo daabosdłąd. ³¹ Jews daanłini Jesus daayosdłądii gádaayiłnii, Shiyati'íi dayúweh bikisk'eh ádaanoht'eeyúgo da'anii shiké' hikaahíi daanohłji; ³² Áík'ehgo da'anii ágot'eehíi bídaagonołsi doleel, áidí' da'anii ágot'eehíi ch'ídaanohwiłnií.

³³ Gádaayiłnii, Abraham hat'i'íi daandłini ádaant'ee, doo hadín bi'isna' daasiłdłi da: áidá' hagot'éégo ánnłhi, Ch'ídaanohwide'niil, nniihíi? ³⁴ Jesus gádaabiłnii, Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Dahadín ncho'go ánat'ijłii ncho'íi yisna' nłji. ³⁵ Isna' nliinií doo dahazhi' binant'a' bigowa yune' golłi da: áidá' biye'híi zhá dahazhi' bigowa yune' golłi. ³⁶ Áík'ehgo Bik'ehgo'ih'i'nañ biYe' ch'ídaanohwizniłyúgo, da'aniigo ch'ídaanohwi'des'nil. ³⁷ Abraham hat'i'i daanohłjigo nohwígonsi; da'ágát'éé ndi daashizołthee hádaht'iji, shiyati'íi doo hak'i nohwiyi' bá goz'ąą dahíi bighą. ³⁸ Shíi shiTaa bits'ą'dí' bígoł'ąąhíi bee nohwich'i' yashti': nohwihíi nohwitaa bits'ą'dí' bídaagonoł'ąąhíi ánadaht'ijł. ³⁹ Áidí' gádaabiłnii, Abraham bits'ą'dí' daadihe'na'. Jesus gádaabiłnii, Abraham bichągháshé daanohłjiyúgo Abraham at'íinií k'ehgo ánadaht'ijł doleel ni'. ⁴⁰ Áidá' k'adíi daashizołthee hádaht'iji, shíi da'anii ágot'eehíi Bik'ehgo'ih'i'nañ bits'ą'dí' disiits'áni baa nohwil nagoshni': díi doo Abraham ye'at'éé da ni'. ⁴¹ Nohwii nohwitaa ánat'ijłii k'ehgo ádaht'iji. Áidí' gádaabiłnii, Néé nant'i' na'ildeehíi doo bits'ą'dí' daagosiłdłi da; néé nohwitaa dałá'á, ái Bik'ehgo'ih'i'nañ. ⁴² Jesus gádaabiłnii, Bik'ehgo'ih'i'nañ daanohwiTaa nłjiyúgo, nohwil daanshoł doleel ni': Bik'ehgo'ih'i'nañ bits'ą'dí'go niyááhíi bighą; doo dashínik'eh niyáá da, Bik'ehgo'ih'i'nañ shin'a'. ⁴³ Nt'é bighą'shiyati'íi doo bídaagonołsi da? Shiyati'íi doo ídaayełts'ąą hádaht'iji dahíi bighą. ⁴⁴ Daanohwitaa, ch'iidn nant'án, án hat'i'íi daanohłji, áík'ehgo nohwitaa ncho'go hat'ijłii k'ehgo ádaht'iji: dantsé godeyaadí' nnee naitseedi nłji, bíi la'íi da'anii ágot'eehíi doo nałintł'og da, da'anii ágot'eehíi doo la' biyi' golłi dahíi bighą. Łé'ılchoogo yałti'dá' dabíi ye'at'éhi yee yałti': lé'ılchóhi nłjigo, lé'ichoohíi bitaa nłji. ⁴⁵ Áidá' shíi da'anii ádishniihíi bighą doo daashohdłąd da. ⁴⁶ Hadín la' dəncho'go ánasht'ijłii ch'ishinoh'áah? Áidá' da'anii ádishniiyúgo, nt'é bighą doo daashohdłąd da? ⁴⁷ Dahadín Bik'ehgo'ih'i'nañ bíyéehíi Bik'ehgo'ih'i'nañ biyati'íi yídést's'ąą: Bik'ehgo'ih'i'nañ doo bíyéé daanohłji dahíi bighą doo ídaayełts'ąą da. ⁴⁸ Jews daanłini gádaabiłnii, Samáritan nłni, ch'iidn niyi' golłini, daaniłn'niihíi da'anii ádaan'ni shi ya'? ⁴⁹ Jesus gánií, Ch'iidn doo shiyi' golłi da; áidá' shiTaa dinłsi, nohwihíi doo daashidinołsi da. ⁵⁰ Nnee daashidniłnií doo biká' désh'iji da: dałá'ánhíi zhá ái yiká' déz'iji, án aayanáltih doleel. ⁵¹ Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Dahadín shiyati' yikisk'eh at'ééhíi, da'itsaahíi doo yo'iji da doleel. ⁵² Jews daanłini gánádaabiłdo'niid, K'adíi nídaagosiłzjid, ch'iidn niyi' golłiihíi. Abraham dazts'ąą, la'íi Bik'ehgo'ih'i'nañ binkááyú nada'iziidíi nanezna'; áidá' ni ánnii, Dahadín shiyati' yikisk'eh at'ééhíi da'itsaahíi doo yolłh at'éé da, nni. ⁵³ Ya' ni nohwitaa Abraham dazts'ąą n'íi bitisgo ánt'éhi née? Bik'ehgo'ih'i'nañ binkááyú nada'iziidíi nanezna' n'íi ałdó': hadín láą ánsht'ee nni? ⁵⁴ Jesus gabiłnii, Shíi ádiłdinsziyúgo, ádiłdinszihíi doo nt'é da: shidi'dilzihíi shiTaa at'éé; án Bik'ehgo'ih'i'nañ daahoiikaąh, daabiłdohni: ⁵⁵ Áidá' nohwii án doo bídaagonołsi da; shíi zhá án bígonsi: Doo án bígonsi da, dishniiyúgo, nohwii k'ehgo lé'ishchóhi yishłeeh: áidá' shíi án da'aniigo bígonsi, biyati'íi bikisk'eh ánsht'ee. ⁵⁶ Nohwitaa Abraham n'íi shee hayılkaahíi yiłtséhgo bil gozhóq ni': ái yiłts'ąd'á' bil gozhóq ni'. ⁵⁷ Jews daanłini gádaabiłnii, Doo hwahá ashłladin nił légódáh dadá', hagot'éégo Abraham hí'ij lán? ⁵⁸ Jesus gádaabiłnii, Da'anii, da'aniigo

gádaanohwíldishnii, Abraham dabíntségo shíí ánsht'ee. ⁵⁹ Áík'ehgo tséé nádaayihes-laago daaboñe' nt'éégo Jesus bits'ąą ndest'iidgo, da'ch'okąąh goz'ąąđ' nnee biyi'dí ch'ínádzaa.

9

¹ Jesus higaatyú nnee bińáá ágodihgo gozlíni sidaago yiłtsąą lék'e. ² Bitsilke'yu nabí-daadiłkid, NohwiNant'a', hant'é bighą díi nneehíi bińáá ágodihgo gozłij? Hadín nchọ'go adzaa, díi nneehíi née, dagohíi bąą hik'e bitaa née? ³ Jesus gádaabiłnii, Díi nneehíi, ła'íi bąą hik'e bitaa doo nchọ'go ádaadzaa da: áídá' Bik'ehgo'ihí'nań áná'ol'ijłíi bee ch'í'nah alne'híi bighą at'éé. ⁴ T'ah got'jidá' shin'á'ń binasdziiđíi áshłe': t'é'gohíi doo hadín na'iziid da. ⁵ T'ah ni'gosdzán biká' nashaadá' ni'gosdzán biká' nnee begot'iinií nshłij. ⁶ Ágánniidá' ni'zhí' hadnzhéégo bizhígíi leežh yił naidiziidgo nnee bińáá ágodinihíi bińáágee yídezhizh, ⁷ Gábiłniigo, Ti'i, tá'ngisyú ńńáh, túsikáni biyi', Silóam holzéhi, (Hil'á' golzeego ágolzéhi.) Áík'ehgo nneehíi tá'digisyú óyáá, áídí' go'ijigo nadzá.

⁸ Nnee bit'ahđí' daagolínií, ła'íi bińáá ágodihđá' daabo'íi n'íi gádaanii, Díi nneehíi ídókeedgo sidaa n'íi ya'? ⁹ Ła'íi gádaanii, Áń át'íi: ła'íi, Áń ga'ánolini at'íi, daanii: bíi, Shíi áshł'íi, nii. ¹⁰ Áík'ehgo, Hagot'éégo nińáá nágosđlij? daabiłnii. ¹¹ Gáníi, Nnee, Jesus holzéhi, gosht'ish áyílaago, shináá yídezhizhdá' gáshłniiid, Ti'i, tá'ngis, túsikaąyú Silóam holzéhi: áík'ehgo ákú óyáago ta'désgiz, áídí' shináá nágosđlij. ¹² Áńhíi hayú? daabiłnii. Doo bígonsi da, nii.

¹³ Nnee bińáá ágodih n'íi Phárisees daanlíni yaa yił hikai. ¹⁴ Jews daagodnłsiníi bijij Jesus gosht'ish áyílaago nnee bińáá nágosđlij lék'e. ¹⁵ Phárisees daanlíni nabí-daadiłkid, Hagot'éégo nińáá nágosđlij? Gádaayihni, Jesus gosht'ish shináá yídezhizh, áídí' ta'désgizgo gosh'ij násisđlij. ¹⁶ Phárisees daanlíni ła' gádaanii, Díi nneehíi doo Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí'hi da łaą, godilzinií bijij doo godnłsi dahíi bighą. Ła'íi gádaanii, Hagot'éégo nnee Bik'ehgo'ihí'nań doo yidnłsi dahíi godiyihgo áná'ol'ijłí? Áík'ehgo bighą iłts'ą'kai. ¹⁷ Nnee bińáá ágodih n'íi gánádaayíldo'niid, Nihíi nińáá ánágodlaahíi nt'é biłnii? Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi at'íi biłdishnii, nii. ¹⁸ Jews daanlíni nnee bińáá ágodih n'íi bińáá nágosđlijhíi doo daayodłąą dago bąą hik'e bitaa yiká ánniidgo, ¹⁹ Nayídaadiłkid, Ya' díi nohwizhaazhé bińáá ágodihgo gozłij dohnii n'íi née? Hagot'éégo go'ij k'adíi? ²⁰ Bąą hik'e bitaa gádaabiłnii, Díi nohwizhaazhé át'éégo bígonłzi, bińáá ágodihgo gozłij ni': ²¹ K'adíi hagot'éégo go'ij, hadín bińáá ánágodlaahíi doo bígonłzi da: án goyąą silij; nahódaadołkid: dabíi ádáyalti' le'. ²² Bąą hik'e bitaa Jews daanlíni yédaaldzidhíi bighą ádaanii lék'e: dahadín, Christ at'íi, niigo baa nagolni'yúgo Jews ha'ánálséhdí' ch'éłt'e'go ilk'idá' ndaagoz'ąą lék'e. ²³ Ái bighą bąą hik'e bitaa ágádaanniid, Áń goyąą silij; nahódaadołkid. ²⁴ Nnee bińáá ágodih n'íi yiká ánádo'niidgo, Bik'ehgo'ihí'nań zhą ba'ihéńzi: díi nneehíi Bik'ehgo'ihí'nań doo yidnłsi dago bídaagonłzi, daanii. ²⁵ Nneehń gáníi, Bik'ehgo'ihí'nań doo yidnłsi da shihíi, yidnłsi shihíi doo bígonsi da: da'ágát'éé ndi dała'á zhą bígonsi, shináá ágodih n'íi, k'adíi gosh'ij. ²⁶ Phárisees daanlíni gánádaabiłdo'niid, Hagot'éégo áníłlaa? Hagot'éégo nińáá ná ánágodlaa? ²⁷ Nneehń gádaabiłnii, Hk'idá' nohwíł nagosisni' ndi doo daashidołts'ąą da ni': nt'é bighą nohwíł nanágoshni'? Ya' nohwíi ałdó' biké' hikaahíi daahłeeh née? ²⁸ Áídí' dénchọ'ego bich'ij yádaałti'go gádaanii, Ni zhą biké' higaahíi ńłij dagá; néehíi Moses biké' hikaahíi daandlij. ²⁹ Bik'ehgo'ihí'nań Moses yich'ij' yalti' n'go bídaagonłzi: áídá' díi nneehíi hadí' naghaa shihíi doo bídaagonłzi da. ³⁰ Nneehń gánádaabiłdo'niid, Hagot'éégo hadí' naghaa shihíi doo bídaagonłsi da, áídá' shináá shá ánágodlaa. ³¹ Hadín Bik'ehgo'ihí'nań doo daayidnłsi dahíi doo bídaayésts'ąą dago bídaagonłzi: áídá' dahadín Bik'ehgo'ihí'nań yokąąhíi, ła'íi án dábił bik'ehgo'ihí'nań Bik'ehgo'ihí'nań bíyésts'ąą. ³² Ni'gosdzán álzaadı' yushđí' godezt'i'go nnee bińáá ágodihgo gozłij n'íi go'ij nasđlij t'ah doo golzee da. ³³ Díi nneehíi doo Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí' dayúgo, doo nt'é áyóléh át'éé da. ³⁴ Gádaabiłnii, Nchọ'íi zhą bił gosínilinihi, nohwíł ch'ídaagonsh'aah nihó'nií née? Áík'ehgo Jews ha'ánálséhdí' ch'ídaabist'e'. ³⁵ Ch'ídaabist'e'íi Jesus ya'ikonziđá' baa

nyáágo gábilnii, Ya' Bik'ehgo'ihinaan biYe' hondlaa née? ³⁶ Nneehñ gáníí, Hadínhíí baa shiñ nagolñi', sheBik'ehñ, áík'ehgo hoshdlaa doleeñ. ³⁷ Jesus gábilnii, Iłk'ida' hí'íí, nich'í' yałti'íí án át'íí. ³⁸ Nneehñ, SheBik'ehñ, noshdlaa, nii. Áídí' yoskaad.

³⁹ Jesus gáníí, Aayá'iti'híí bigha ni'goszán biká'zhí' niyáá, hadíí doo daago'íí dahíí daago'íí nádaadleehíí bigha; áídá' hadíí daago'iiníí bináá ádaagodih daaleeh. ⁴⁰ Áígee Phárisees daanlíni ła' bit'ahyú nadaaziiníí díí daidezts'ąądá' gádaabilnii, Ya' née áldó' nohwináá ádaagodih née? ⁴¹ Jesus gánádaabildo'niiid, Nohwináá ádaagodihyúgo nohwinch'íí áđih doleeñ ni': áídá' k'adíí, Daagohiit'íí, daadohñii; áík'ehgo nohwinch'íí t'ah be'ádaanoht'éé.

10

¹ Da'anii, da'aniigo gádaanoht'ishnii, Dahadín dibelíí ha'ánánikí ch'ígót'i'dí' doo ha'ánádáh dadá' łahyúgo yitisyú ha'ánádáhíí, án in'ííhi dagohíí aayihí'niihi nlii. ² Hadín ch'ígót'i'dí' ha'ánádáhíí dibelíí nanyoodi nlii. ³ Ch'íná'it'łh yaa sidaahn bá yó'o'it'łh; án bidibelíí yich'í' aníigo daidíts'ag: dabíí bidibelíí bizhi' yee yich'í' aníigo ch'íyihiniil. ⁴ Dabíí bidibelíí ch'íyihiniildá', yáđih dahdigháh, áík'ehgo dibelíí biké' dahnáđitséh: bizhiihíí yídaagołs'ííhi bigha. ⁵ Nnee doo yídaagołs'íí dahíí doo yiké' dahdikáh da, daazhógo bits'ą' dahnáđitséh; án bizhiihíí doo yídaagołs'íí dahíí bigha. ⁶ Áí Jesus bił ch'ígó'aahgo ádaabilniiid; áídá' nt'é niigo anii shíhíí doo bił ídaagozi da. ⁷ Jesus gánádaabildo'niiid, Da'anii, da'aniigo gádaanoht'ishnii, Shíí ch'ígót'i'íí nshłi, dibelíí ha'áná'niłgee. ⁸ Dashíntsé híkaihíí dawa da'in'ííhi ła'íí aadaayihí'niihi daanlii; áí dibelíí doo daabidíts'ag da. ⁹ Shíí ch'ígót'i'íí nshłi: hadín shíí shinkááyú ch'ínyááhíí hasdádogaal, áík'ehgo ha'ánádáhđí' ch'ínádáhgo da'iyąą doleeñ. ¹⁰ In'ííhi in'ííhi bigha nadáh, ła'íí na'íłtseedhíí bigha, dawahá da'íłí yilchiihíí bigha: shihíí ko'ihí'na' daagolíí doleełhíí bigha niyáá, dážhó bitisyú ch'ída'izkaadyú ihí'naahíí bee daach'ihinaa doleeñ. ¹¹ Shíí dibelíí nanyoodíí nt'éhi nshłi: dibelíí nanyoodíí nt'éhi bi'ihí'na' ndi bidibelíí yá nyiné'. ¹² Hadíí na'iziidíí, doo dibelíí nanyoodíí nlii dahíí, doo dibelíí bíyéé dahíí, ma'cho higaalgo yo'íidá' dibelíí yits'ą'yúgo nádilwo'i; áík'ehgo ma'chohíí dibelíí ła' yil ndaadeeł, ła'ihíí náhołséh. ¹³ Na'iziidíí daazhógo na'iziidhíí bigha, dibelíí doo yaa bił goyéé dahíí bigha yits'ą' nádilwo'. ¹⁴ Shíí dibelíí nanyoodíí nt'éhi nshłi, shidibelíí bídaagonsi, shíyéehíí shídaagołs'í. ¹⁵ ShiTaa shígółs'íhíí k'ehgo shíí áldó' shiTaa bígonsi: shi'ihí'na'íí dibelíí bá ndiishné'. ¹⁶ Shidibelíí łahyúgo ha'ánsinil: áí áldó' bił nánishkáh, áí shizhiihíí daidíts'łh doleeñ; áí dała'ázhi' nádleeł, dibelíí nanyoodíí dała'á hileeł. ¹⁷ Shi'ihí'na'íí nniishné', nádidiishné' doleełgohíí bigha shiTaa bił nshło. ¹⁸ Doo hadín shits'ą' náidoné' át'éé da, dashínik'eh ndiishné'. Dashíí shinawodíí bee ndiishné', dashíí shinawodíí bee nádidiishné'. Díí shiTaa yee sha'ngon'ąą ni'.

¹⁹ Díí yati'híí bigha Jews daanlíni íłts'ą'kai. ²⁰ Łąągo gádaanniiid, Ch'iidn biyi' golíí, biini' áđih; nt'é bigha hídaayołts'ąą? ²¹ Ła'íí gádaanniiid, Ch'iidn biyi' golíínií doo díí k'ehgo yałti' da go'íí. Ya' ch'iidn nnee bináá ágodiníí yináá yá ánágodle' née?

²² Haigo Jerúsalemgee da'ch'okaąh goz'aaníí Bik'ehgo'ihinaan bá its'ágót'ąą bee bíná'goniihgo da'idaagee ngonyáá. ²³ Da'ch'okaąh goz'ąągee Solomon bich'ínágohin'ąą yune' Jesus anádaal lék'e. ²⁴ Jews daanlíni baa íła'adzaago gádaabilnii, Da'os'ahzhí' ląą nohwił nagolñi'go ánt'ee? Christ nlii'nyúgo dabígóziigo nohwił nadaagolñi'. ²⁵ Jesus gádaabilnii, Nohwił nadaagosisni' ni', ndi doo daashohdlaa da: shiTaa bizhi' bee áná'esh'íłhíí dabígóziigo yee shaa nagolñi'. ²⁶ Áídá' doo shidibelíí daanoht'íí dahíí bigha doo daashohdlaa da. ²⁷ Shidibelíí shizhiihíí daidíts'ag, áí bídaagonsi, áí shiké' anakah: ²⁸ Ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí baa daasiiné'; doo da'íłíí daaleeh dago doo hadín shilák'e hayoniił at'éé da. ²⁹ ShiTaa shainilíí dawa yitiso at'éhi nlii; doo hadín shiTaa bilák'e hayiniil yinel'ąą da. ³⁰ Shíí hik'e shiTaa biłgo dała'á ndlii. ³¹ Jews daanlíni tsée nádaayiheslaa, yee daabołne'go. ³² Jesus gádaabilnii, ShiTaa bits'ą'dí' nt'éégo áná'ol'íłhíí doo alch'ídn nohwił ch'í'nah ashłaa da; hadíhíí bigha ndaashidołne'? ³³ Jews daanlíni gádaabilnii, Nt'éégo áná'íł'íłhíí bigha doo ndaaninłne' da; áídá' Bik'ehgo'ihinaan dénch'ogoo

baa yánłti'híí bigha; ni nnee ńlını Bik'ehgo'ihinań áná'ńl'jhií bigha. ³⁴ Jesus gá-daabińii, Dilzini daanołhji nohwıłdeńiid, golzeego nohwá begoz'aaní biyi' bek'e'eshchji shj ya? ³⁵ Bik'ehgo'ihinań biyati' baa daasné'íi nnee dilzini daińiiigo yozhiiyúgo, Bik'ehgo'ihinań biyati' bek'e'eshchiiníi doo k'ihzhi' ngot'aą dago; ³⁶ Ya' shíi shiTaa its'á'shıńłtjigo ni'gosdzán biká'zhi' nkeshinł'a'íi, Bik'ehgo'ihinań ncho'go baa yánłti', daashiłdohnii née; Bik'ehgo'ihinań biYe' nshłji, dishńiihíi bigha? ³⁷ ShiTaa ánát'jłłi k'ehgo doo ánásht'jł dayúgo, doo daashohdłaa da. ³⁸ Áída' be'ánásht'jłyúgo, doo daashohdłaa da ndi, ánásht'jłłi daahohdłaa; áí bee shiTaa shiyi' goljłhíi, ła'íi shiTaa biyi' gonshłjhihíi bídaagonłsi, ła'íi daahohdłaa doleeł. ³⁹ Áí bigha daabiłtsodgo ch'éh ánáadaabił'jł; ndi bits'á' hach'iyáa. ⁴⁰ Áídí' Jesus Jórdan túńlınıńi hanaayú onaanádzaa, John dantsé baptize ágólaa goz'aązhi'; akú naghaa. ⁴¹ Nnee łaągo baa heskaigo gádaanńii, John doo godiyłhgo áná'ol'jłłi áyılłaa da: ndi John díi nneehíi yaa nagolńi' n'íi dawa da'anii lék'e. ⁴² Áík'ehgo áígee łaągo daabosdłaađ.

11

¹ Béthany golzeegee nnee ła', Lázarus holzéhi, nńiih lék'e, áí kłh gozńilgee Mary ła'íi bik'isn Martha daagoljł. ² (Áń Maryhíi Jesus ik'ah yik'i yaa yiziidgo bitsizıl bee bikee yá k'eyıldee n'íi, án bilah Lázarus holzéhi nńiih.) ³ Lázarus bilahkíi Jesus yich'j' yati' bá ot'áą, NohweBik'ehń, nił nzhóni nńiih, daayińiiigo. ⁴ Jesus yidezts'aądá' gáníi, Díi nńiihíi doo datsaahgo at'éé da, áída' Bik'ehgo'ihinań ízisgo ye'at'ééhíi ch'í'nah álńéhgo ágot'jł, ła'íi Bik'ehgo'ihinań biYe' ízisgo ye'at'ééhíi ch'í'nah hileeh doleełhíi bigha. ⁵ Jesus, Martha hik'e bik'isn ła'íi Lázarus biłgo bił daanzhọ. ⁶ Lázarus nńiihgo ya'ikonziđá', da'akú sidaago naki bee náyiskaą lék'e. ⁷ Áí bikédí'go Jesus bitsılke'yu gádaayińii, Judéayú náádookáh. ⁸ Áída' bitsılke'yu gádaabińii, NohwiNant'a', da'ániidégo Jews daanłini nił ndaaziłné'go hádaat'jł ni'; ndi ya' akú náđínđzaa née? ⁹ Jesus gánádaabiłdo'ńiid, Ya' dała'á jji doo nakits'adah lénáđihikos da née? Dahadıń jjiłhíi yiyi' naghaayúgo, doo hayaa nageeh at'éé da, díi ni'gosdzán biká' begot'iiníi yo'jłhíi bigha. ¹⁰ Dahadıń tł'é'yú higaalyúgo hayaa nageeh, biyi' yuńe' begot'iiníi áđihíi bigha. ¹¹ Áńniidíi bikédí'go gáná-daayılđo'ńiid, Nohwit'eké Lázarus ilhosh; ch'ínánsiidyú déyáa. ¹² Bitsılke'yu gádaabińii, NohweBik'ehń, Lázarus ilhoshyú nłt'éé nádleeł gáđnii. ¹³ Jesus, Lázarus daztsaą, ńiiigo aníi: áída' bitsılke'yuhíi hánáyołgo ilhoshgo áyińii łaą daanzj lék'e. ¹⁴ Jesus áńiita ch'í'nah ádaagozłaa, Lázarus daztsaą, ńiiigo. ¹⁵ Da'ohdłaa doleełhíi bigha doo akú nashaa dahíi nohwá shıł gozhó; ndi halaa bich'j'yú dookáh. ¹⁶ Thomas, Díđymus holzéhi, itsılke'yu yił daanłini gádaayińii, Néé alđó' akú dookáh, Jesus bił nadaan'ne' doleełgo. ¹⁷ Lázarus ilk'idá' łe'sitjigo díi' bee yiskaąyú Jesus nyáa lék'e. ¹⁸ Jerúsalemđi' nakidn dahgostọ'yú shj Béthany goz'aą: ¹⁹ Áídí' Jews daanłini łaągo Martha hik'e Mary bilah n'íi bigha bidag yádaatł'go baa heskai. ²⁰ Martha Jesus higháhgo ya'ikonziđgo dagoshch'j' yich'j' ch'ínyáago yaa nyáa, Mary kłh yuńe' sidaadá'. ²¹ Martha Jesus gáyıńii, SheBik'ehń, kú síndaayúgo shilah doo daztsaą da doleeł ni'. ²² K'ad ndi dant'éhéta Bik'ehgo'ihinań bíhónkeedíi naa yiné'go bígonsj. ²³ Jesus gábińii, Nilah naadidodaał. ²⁴ Martha gábińii, Nnágodzaahíi bijjł nách'idikáhgee naadidodaałgo bígonsj. ²⁵ Jesus gábińii, Shíi shilahyú nnee naadidokaah, shíi ihinaahi nshłji: dahadıń shodłaaýúgo daztsaą ndi, hinaa nádodleeł: ²⁶ Dahadıń hinaago shodlaaníi doo datsaah at'éé da. Ya' díi hondłaa née? ²⁷ Martha gábińii, Ha'oh, sheBik'ehń: Christ, Bik'ehgo'ihinań biYe' ni'gosdzán biká' hígháhi ńlłjigo hoshdłaa. ²⁸ Gánńiidá' onáđzaago dant'éhego bik'isn Mary gáyıńii, Hch'ígó'aahíi kú nyáago nokéed. ²⁹ Mary áí yidezts'aądá' dagoshch'j' náđiidzaago yich'j' oyáa. ³⁰ Jesus Martha baa nyáa n'íígee t'ah sidaago, doo hwahá kłh gozńilyú hígháh da. ³¹ Jews daanłini bidag yádaatł'go kłh yuńe' yił naháztą n'íi Mary hwéheego náđiidzaago ch'ínyáahíi daayo'jigo yiké' dahiskai, Lázarus łe'sitjyú hichagyú deyaa shj, daanńii lék'e. ³² Mary, Jesus sidaayú nyáadá' yiłtsaągo yiyahzhi' hayaa adzaa gáníigo, SheBik'ehń, kú síndaayúgo shilah doo daztsaą da doleeł ni'. ³³ Jesus Mary ła'íi Jews daanłini yił

hikai n'íi bílgo daachago yo'íidá' biyi'siziiníi doo bíl gozhóó da lék'e, ³⁴ Áík'ehgo gáníi, Hayú ndaasoltíi lán? NohweBik'ehń, yushdé' ákú dín'íi, daabińii. ³⁵ Jesus hichag lék'e. ³⁶ Jews daanlíni, Dázhó bíl nzhóó lék'e! daanii. ³⁷ Áídí' ła' gánádaado'ńiid, Nnee bináá ágodini déz'íigo ánáyiidlaa n'íi, díi nnee áldó' doo datsaah dago áyíílaa doleeł lán shí ya'? ³⁸ Jesus bidayi' chad nadesdzaago, Lázarus ła'sitíiyú n'yaá. Tsébi'i'án yune' sitíi, tséé binásgee daaden'áágo. ³⁹ Jesus gáníi, Tséé yó'odaah'aah. Nnee daztsaaníi bilah Martha gábińii, SheBik'ehń, k'adíi nłchó' silíi go'íi, díi' i yiskaáda' daztsaa n'íi bigha. ⁴⁰ Jesus gábińii, Ondlaayúgo Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' ízisgo ágot'eehíi hįłtséh doleeł, ya' doo ágániłdéniiid da lá née? ⁴¹ Áík'ehgo daztsaaníi sitíigee tséé binásgee daaden'aaníi yó'odaiz'aa. Jesus hadag déz'íidá'gáníi, ShiTaa, shidints'agíi na'ihénsi. ⁴² Dábik'ehn shidints'ago bígonsi, ndi kú nnee nadaazihíi bigha ádéniiid, shin'a'íi daayodlaa doleełhíi bigha. ⁴³ Ágániiidá' adíid yiká ánii, Lázarus, aadí' ch'ínnáh, yińii. ⁴⁴ Nnee daztsaa n'íi bigan ła'íi bikee nadik'a' bik'ídaadesdizgo; binii áldó' nadik'a' bik'ídesdizgo ch'ínyáa. Jesus gádaabińii, K'eda'oh'ad, áík'ehgo dowáh. ⁴⁵ Áídí' Jews daanlíni łaágo Mary yił hikai n'íi, Jesus adzaahíi daayo'íigo daabosdlaad lék'e. ⁴⁶ Áídá' ła', Phárisees daanlíni yich'í' okaigo, Jesus ánát'íidíi yaa yił nadaagosńi'.

⁴⁷ Áík'ehgo okaah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e Phárisees daanlíni bílgo nnee yánádaaltihíi ła'ádaizlaago gádaayíńii, Hago łaá' ádaahi'ne'? Díi nneehíi godiyíhgo áná'ol'íi'íi łaágo ánát'íi. ⁴⁸ Dayúweh díi k'ehgo ánát'íi'iyúgo nnee dawa dánko daabodlaah doleełi at'éé; ła'íi Romans daanlíni nátséehgo nohwi'okaah goz'aaníi ła'íi nohwini'íi nohwa daagohet'aah. ⁴⁹ Áídí' áí ádaanniiidíi ła', Cáiaphas holzéhi, áí ła'godzaahíi biyi' okaah yebik'ehi da'tiséyú sitíni gádaabińiiid, Doo nt'é bídaagonońi da, ⁵⁰ Nnee dała'á nnee dawa yá datsaahgo zhá nzhóó, áík'ehgo zhá Jews daanlíni dawa doo da'ílii hileeh da, áí doo nohwił bídaagozi da łaá. ⁵¹ Díi doo dabínik'ehgo aníi da: áí ła'godzaahíi biyi' okaah yebik'ehi da'tiséyú sitíigo, Jesus Jews daanlíni yá datsaah doleełi dabíntsé yaa nagolńi'; ⁵² Doo Jews daanlíni zhá bá datsaah da, ndihíi Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé dawa íłts'á'yú nadaakaihíi dała'ázhi' ánálnéhgo áldó' bá datsaah doleeł. ⁵³ Áí bijíidí' godezt'i'go hagog'éégo Jesus daayizilheehíi yee nadaagoshchíi. ⁵⁴ Áí bigha Jesus doo dayúweh Jews daanlíni bitah ch'í'nah naghaa da; ndi áídí' da'igolíiyú ba'ashhahgee goz'áni biyi' kįh gozńil Éphraim golzeeyú óyáa, áígee bitsilke'yu yił naháztaa.

⁵⁵ Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo Jews da'iyaa'íi bich'í' goldohdá', Jews daanlíni łaágo okaah zhinéégo íłch'í' ádaach'idilne'híi bigha íł'anidí' Jerúsalem yúdag oheskai. ⁵⁶ Da'ch'okaah goz'aa yune' nadaazi'go Jesus yiká daadéz'íigo gádaa'íidí'ńii, Nt'é daanohsi, da'idaayú hínáh doleeł shí ya'? ⁵⁷ Okaah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íi Phárisees daanlíni, dahadíi Jesus hayú naghaahíi yígósiyúgo bíl nadaagolńi'go yá ndaagoz'aa, daayiltsodhíi bigha.

12

¹ Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhzhí' gostán yilkaah godzihdá' Jesus Béthanyú n'yaá, Lázarus daztsaadí' náyihilna' n'íi golíiyú. ² Áígee o'í'áayú bá áda'ch'izlaago Martha koch'í' ndaahazkaa, Lázarus itah bíl da'ch'iyaa lék'e. ³ Mary ik'ah lán ílíni, spikenard holzéhi, dała'á dahdidleego Jesus bikee biká'zhí' yaa yiziidgo bitsizil yee k'eyíłdée: kįh yune' ik'ah ła'kałochiníi dahot'éhé godideznag. ⁴ Áídá' Judas Iscáriot, Simon biye', Jesus bitsilke'yu itah n'líni, ch'íbido'aalíi gáníi, ⁵ Zhaalihíi tét'iyéhií bitah'i'ńiihíi bigha nt'é bigha díi ik'ah doo taagi gonenađn penny izlíigo nahazńii da? ⁶ Díi áníhíi doo tédaat'iyéhií yaa bíl goyéégo anii da; ndi in'íihi nlii'íi bigha anii, bestso bizi nayi'aago bestso biyi' odaach'ihilkaadíi náyihinií. ⁷ Jesus gáníi, Ch'ík'eh at'íi: ła'eh shi'dilteehíi bijíi doleełhíi bigha da'áík'ehgo nainé' nzhóó. ⁸ Tédaat'iyéhií dábik'ehn nohwitahyú nadaakai; shihíi doo dábik'ehn nohwitahyú nashaa da doleeł. ⁹ Jews daanlíni łaágo Jesus ákú naghaago yídaagotsigo baa náńsáá, doo dá Jesus zhá bigha da, Lázarus daztsaadí' náyihilna' n'íi daayiltséhií bigha áldó'.

¹⁰ Áídá' okaaḥ yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi Lázarus ałdó' zideego doleeḥí yaa nadaagoshchij; ¹¹ Bíf bigha Jews daanlíni ląągo Jesus daayosdlaądgo bits'ą' daheskaiḥí bigha zideego hádaat'ij.

¹² Ái iskaḥ hik'e nnee ląągo da'idaayú híkaiḥí Jesus Jerúsalemyú hígháhgo ya'ikodaanzjidá', ¹³ Ch'il, palm holzéhi, bits'adaaz'aahí daayoniłgo, yidaáhzhí' deskaigo nádaadidilghaazhgo gádaanii, Hosánna: Israel hat'i'í biNant'a' nlíni, Bik'ehgo'ihí'nań bizhi' yee higaalı bits'ą'dí' gózhóq le'. ¹⁴ Jesus túlgayé bizhaazhé yaa nyáągo yiká' dahnezdaa; dá bek'e'eshchiinií k'ehgo, ¹⁵ Doo nénldzid da, Sion bizhaazhé nlíni: níń'ij, niNant'a' higaal, túlgayé bizhaazhé yiká' dahsdaago, nii. ¹⁶ Jesus bitsilke'yu dantségee doo bił ıdaagozi da: ndi Jesus ízisgo ye'at'éehí ch'í'nah ágolzaada, díi bak'e'eshchij n'íi la'íi ábi'dilzaahí yínadaalni. ¹⁷ Jesus Lázarus daztsaądí' náyihilna'go tsébi'í'ándí' ch'ínnaḥ yilnńiid n'dá' nnee bináal' anágot'ij' n'íi yaa nadaagosni'. ¹⁸ Godiyłhgo ágodzaahí ya'ikodaanzijhí bigha nnee Jesus yidaáhzhí' onatsąą. ¹⁹ Áik'ehgo Phárisees daanlíni gádaaḥłdi'nii, Doo hagot'éego ładaahodle'go da ląą; daadeh'ij, ni'gosdzán biká' nnee dawa biké' dahnádnłsąą.

²⁰ Nnee Greeks daanlíni la' itah nánłsąą, da'idaagee da'ch'okaaḥyú. ²¹ Ái Philip yaa hikai, Gálilee biyi' Bethsáida golzeedí' gólíni, áik'ehgo gádaabiłnii, Jesus daahiiltséh hádaahiit'ij. ²² Philip Andrew yil nagolni'yú óyáa: Andrew, Philip yil o'áazhgo Jesus yil nadaagosni'.

²³ Jesus gádaabiłnii, Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, ízisgo be'ansht'eehí ch'í'nah hileehíi bee biká' ngonyáa. ²⁴ Da'anii, da'aniiigo gádaanohwłdishnii, T'oh naghái biyigé doo łeezh biyi' onehezdeego daztsaą dayúgo da'ágát'éé nt'éé: áidá daztsaąyúgo zhą binest'ą' ląą hileeh. ²⁵ Dahadín bi'ihí'na' bił ilłłhí bi'ihí'na' bits'ą' da'ılıi hileeh; áidá' dahadín díi ni'gosdzán biká'gee bi'ihí'na' doo bił ilł dahíi ihí'naa doo ngonel'ąą dahíi yee hınaa doo. ²⁶ Dahadín shá na'iziidyúgo shike' higaal le'; hayú nashaayú áku shá na'iziidíi ałdó' naghaa doleeł: dahadín shá na'iziidíi shıTaa bidnłshi at'éé. ²⁷ Shiy'sizini doo bił anii da k'adí; nt'éshą' dishniih? ShiTaa, díi shich'ı' ágonéhí bits'ą' hasdáshıńłteeh, dishniih née? Dah, díi shich'ı' ágonéhí bigha niyáahi at'éé. ²⁸ ShiTaa, ízisgo nizhi'ıi ch'í'nah ánle'. Áik'ehgo yaaká'dí' hadziihíi gánńiid, Ilk'idá' ízisgo nizhi'ıi ch'í'nah áshłaa ni', áik'ehgo ch'í'nah ánánashdle'. ²⁹ Nnee bit'ahgee nadaaziinií la' ái daidezts'ąągo gádaanii, Ides'niḥ: la'ıi gádaanii, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'dí'hi bich'ı' hadzii. ³⁰ Jesus gánıi, Díi hadziihíi doo shıi shigha da, nohwıi nohwiḥa' ánniid. ³¹ K'adí díi ni'gosdzán biká' ágot'eehíi baa yá'iti': áik'ehgo ni'gosdzán binant'a' ch'ıdolt'eeł. ³² Shıi ni'dí' ts'ıdag dahshidi'diiltijyúgo nnee dawa ıch'ı'go ashdléh. ³³ Hagot'éego datsaah doleełi bebıgózihíi bigha ágánńiid. ³⁴ Nnee gánádaado'ńiid, Begoz'aanií biyi', Christ dahazhi' golıi, golzeego née daasidiits'ąą: nt'é bigha, Nnee k'ehgo Nyááhıi ts'ıdago dah-bidi'dolteeł, nńii áidá'? Nnee k'ehgo Nyááhıi nńiihıi hadín áłnńii? ³⁵ Jesus gádaabiłnii, Be'idindláadıi det'ıhézhı' t'ah nohwá begot'ij. Be'idindláadıi t'ah golııd'ıi bee nahkai, dahyúgo godıłhıi nohwıti hileeh: dahadín godıłhıyú naghahıi hayúgo higaalı doo yıgólıi da. ³⁶ Be'idindláadıi t'ah nohwá begot'ııd'ıi, be'idindláadıi daahodlaą, áik'ehgo idindláadıi bichągháshé daadoleeł. Jesus díi yee hadziidá' yits'ą' nyáągo yits'ąą nádest'ııd lék'e.

³⁷ Godiyłhgo aná'ol'ıııi ląągo bináal' áyıılaa ndi t'ah doo daabodlaą da: ³⁸ Esáias, Bik'ehgo'ihí'nań binkáayú na'iziidi gánńiid n'ıi begolne'hıi bigha ágodzaa, Nohwe-Bik'ehń, nadaagosıilni'ıi hadín yosdlaąd? Ła'ıi hadín nohweBik'ehń bigan binawodıi bił ch'ı'nah alzaa? ³⁹ Ái bigha doo da'odlaą da, Esáias gánádo'ńiidhıi bigha. ⁴⁰ Bináa daagodıhgo, la'ıi bıııi daant'izgo áyıılaa; dahyúgo bináa yee daayo'ıı, la'ıi bıııi bee bił ıdaagozi, áik'ehgo shich'ı' ádaane'go nádaasziih doleeł. ⁴¹ NohweBik'ehń bits'ą' idindláadıi yo'ııd'ıi yaa yaltı'go Esáias ágánńiid lék'e.

⁴² Da'ágát'éé ndi nant'an daanlíni ląągo Jesus daayosdlaąd ndi Phárisees daanlíni yédaaldzidgo doo ch'ı'nah yaa nadaagolni' da, Jews ha'ánátséhdı' ch'ınohwıdinedzoodhi

at'ée dánko daanzigo: ⁴³ Bik'ehgo'ihí'nań bił nzhonńí doo dázho hádaat'ij dadá' nnee bił nzhonńí zhá itisgo hádaat'ij.

⁴⁴ Jesus hadjíd hadziigo gánńiid, Dahadín shodlaahíí doo shíí zhá shodlaa da, áidá' shin'a'ń ałdó' yodlaa. ⁴⁵ Hadín sho'iiníí shin'a'ń yo'ij. ⁴⁶ Be'idindláádíí nshjigo ni'godzán biká'zhí' niyáá, dahadín shodlaahíí doo godihilyú naghaa le' at'ée da. ⁴⁷ Dahadín ádishńiihíí yidits'agdá' doo yikísk'eh at'ée dahíí, án doo baa yashti' da: ni'godzán biká' nnee doo baa yashti'go niyáá da, hasdáhishńiiłgo niyáá. ⁴⁸ Dahadín doo háshit'ijgo shiyati' doo nágodí'aah dahíí baa yałtı'íí góljı: yati' bee yásıłtı'íí nnágodzaahíí bijjı baa yałtı' doleeł. ⁴⁹ Doo dashínik'eh yásıłtı' da, shiTaa shin'a'ń nt'é dishńiiigo yashti'íí, nt'é dishńiiigo hasdziihíí shá ngon'áá. ⁵⁰ Díí bígonsj, hadín biyati' bikísk'eh at'ée hıí ihi'naa doo ngonel'aah dahíí yee hiıaa doleeł: áík'ehgo shiTaa áshıńiihíí bikísk'eh yashti'.

13

¹ Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godıńıhgo da'idaahíí dabıntsé, Jesus ni'godzán yits'á' biTaa yich'ı' nádiidáhíí biká' ngonyáago yígółsıdá', ni'godzán biká' biké' hikaahíí bił nzhoggo dąngonyáazhi' bił nzhog. ² O'ı'áayú da'ch'ıyaadá' Simon biye', Judas Iscariot holzéhi, Jesus ch'fbidi'aahgo ilk'idá' ch'iidn nant'án natsıbılkeesgo ábıłsı; ³ Jesus biTaa dawa baidin'áago yígółsı, ła'ıí Bik'ehgo'ihí'nań yits'á'dı' nyáá, Bik'ehgo'ihí'nań yich'ı' nádesdzaago ałdó' yígółsı; ⁴ Áík'ehgo da'ıyaadı' nádiidzaago iká' bi'ıhıı ídaa yidiltsooz; áıdı' niibek'e'ildéhé náidntsoozgo ídináisti'. ⁵ Betádıgisé biyi'zhı' tú yaa yiziidgo, bit-silke'yu bikee yá tádaizgızdı' niibek'e'ildéhé binasti' n'ıí bee yá k'edaayıldéh nkegonyaa. ⁶ Áıdı' Simon Peter baa gonyáago gábińii, SheBik'ehń, ya' shikee shá tánąngis née? ⁷ Jesus gábińii, Nt'é bigha asht'ııı k'adyúgo doo bígonsj da, ndi bígonsjıh ndi at'ée. ⁸ Peter gábińii, Shikee doo shá tánąngis at'ée da. Jesus gánáııdo'ńiid, Nikee doo ná tásıgiz dayúgo, doo nił gonsht'ij da. ⁹ Simon Peter gábińii, SheBik'ehń, doo shikee zhá shá tánąngis da, shigan hik'e shitsits'in ałdó' shá tánąngis. ¹⁰ Jesus gábińii, Dahadín ténáltı'ıí bikee zhá táyigis bik'eh, áík'ehgo dásizjı nt'égo tanąngiz: nohwıı tádaanohwidesgiz, ndi doo dánohwigha da. ¹¹ Hadín ch'fbido'aahıı yígółsıhıı bigha ágánńiid, Doo dánohwigha tádaanohwidesgiz da. ¹² Aał bikee yá tádaizgizgo iká' bi'ıhıı ánągodlaa, áıdı' dahnánezdaago gádaabińii, Nohwá ásdzaahıı bídaagonıłsı née? ¹³ Iłh'ıgó'aahıı ła'ıí nohweBik'ehń daashiıdohńii: da'ágee ádaadohńii áı; án nshjıhıı bigha. ¹⁴ Shıı nohweBik'ehń ła'ıí nohwıł ch'ıgó'aahıı nshııni nohwee nohwá tádaasigizı: áík'ehgo nohwıı ałdó' nohwee łátadaahgısgo dábik'eh. ¹⁵ Be'ol'ij doleełıı nohwınaal áshıaa, áík'ehgo nohwıı ałdó' ágadaahıı le'. ¹⁶ Da'anıı, da'anııgo gádaanohwııdishńii, Na'iziidıı doo binant'a' yitısigo at'ée da; hadín hil'a'ıı bin'a'ıı doo yitısigo at'ée da. ¹⁷ Díí bídaagonıłsıgo, be'ánadaahıı yııyúgo nohwıł daagozhog doleeł.

¹⁸ Doo dánohwigha nohwaa yashti' da: hadıı hanohwıılıı bígonsj: ndi Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinıı begolne' doleełıı bigha, Hadín bán bił hishaanıı shich'ı' got'ijh. ¹⁹ Doo hwahá begolne' dadá' baa nohwıł nagoshńı, áík'ehgo be'ągodzaago da'án nshjigo daahohdlaa doleeł. ²⁰ Da'anıı, da'anııgo gádaanohwııdishńii, Dahadín del'a'ń náidntjıyúgo, shıı ałdó' náshidılteeh; hadín náshidntjıhıı shin'a'á ałdó' náidılteeh. ²¹ Jesus ágánńiidá' biyi'siziinıı doo bił gozhog dago, nagolńı'go gánıı, Da'anıı, da'anııgo gádaanohwııdishńii, Nohwıı ła' ch'ıshinoh'aah doleeł. ²² Hadııshá' áyılńii daanzigo bitsilke'yu nádaalınél'ij. ²³ Bitsilke'yu ła', Jesus bił nzhonıhi, Jesus bitılzhı' bınentıı lék'e. ²⁴ Áík'ehgo Simon Peter áı nay'ızhgizhgo gáyılńii, Nahódńıkıd, hadın áyılńii áı? ²⁵ Bitılzhı' bınentıınıı Jesus gáyılńii, SheBik'ehń, hadın áłńıı áı? ²⁶ Jesus gánıı, Ee'sı'ąago baa dish'ałıı, án áłdishńii. Yee'iz'ąago Judas Iscariot yaa yin'áá, Simon biye'. ²⁷ Ee'ist'ąahıı náidn'ąadá' ch'iidn nant'án, Satan holzéhi beh hiyáá. Jesus gábińii, Nt'é ánle'ıı dahale ánle'. ²⁸ Da'ıyaago naháztaanıı nt'é bigha ágábińńiidıı doo ła' yígółsıd da. ²⁹ Judas zhaali bızis nayı'aahıı bigha Jesus ágábińńii, daanzı laa, Da'idaanıı bá hidán nayılńiihgo, dagohıı, Tédaat'iyéhıı nt'éheta yaa daayiné',

yo'niigo aníí laa daanzj. ³⁰ Judas ee'ist'aahíí náidn'aahíí bikédí'go dagoshch'í' ch'ínyáá; áidí' t'é' gozljij.

³¹ Ch'ínyááadá' Jesus gáníí, K'adíí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí íziso go be'ánsht'eehíí ch'í'nah alne', Bik'ehgo'ihí'nań íziso go ye'at'ééhíí shíí shee ch'í'nah alne'. ³² Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań íziso go ye'at'ééhíí shíí shee ch'í'nah alzaayúgo, Bik'ehgo'ihí'nań áldó' íziso go be'ánsht'eehíí dabíí ch'í'nah áidolííł, dagoshch'í' ch'í'nah áidolííł. ³³ Shichagháshé, dét'jhezhi' t'ah nohwíł nashkai. Shiká daadeh'íí doleeł; Jews daanlíni ádaabildéniidíí k'ehgo nohwíł áldó' gánohwíłdishnii, Hayú déyaáyú doo nohkáh át'éé da. ³⁴ Begoz'aaníí ánídéhi bee nohwá ngonsh'aah, líł daanohjoo; dashíí shíł daanohshoo'íí k'ehgo nohwíł áldó' líł daanohjoo doleeł. ³⁵ Díí bee shiké' hikaahíí daanohjoo nnee dawa yídaagotsj doleeł.

³⁶ Simon Peter gábilnii, SheBik'ehń, hayú dinyaa? Jesus gábilnii, Hayú déyaáyú k'adyúgo doo shiké' rńáh da; áidá' ikédí'go shiké' rńáh doleeł. ³⁷ Peter gábilnii, SheBik'ehń, nt'é bigha k'adyúgo doo níké' disháh da? Shíí nigha dasiitsaa ndi dávik'eh. ³⁸ Jesus gábilnii, Ya' shíí shigha dantsaah née? Da'anii, da'aniigo gáníłdishnii, Tazhik'áne doo hwahá ániih dadá', taadn doo bígonsj da shíłniih ndi at'éé.

14

¹ Doo nohwíí natsídaahiltó' da le': Bik'ehgo'ihí'nań daahohdlaa, shíí áldó' daashohdlaa. ² ShiTaa golííyú lággo nohwiba' goz'aa: doo ágát'éé dayúgo doo nohwíł nagoshni' da doleeł ni'. Ákú nohwá íłch'í'goshléhyú déyaá. ³ Ákú nohwá íłch'í'goshlaadá' nánshdáhgo t'aazhi' nohwíł nádishkáh; hayú sídááyú nohwíł áldó' ákú nasółtaa doo. ⁴ Hayú déyaáyú bídaagonotsj, itínhíí áldó' bídaagonotsj. ⁵ Thomas gábilnii, NohweBik'ehń, hayú dinyaahíí doo bídaagonlzi dadá' hagot'éégo itínhíí bídaagonlzi? ⁶ Jesus gábilnii, Shíí itínhíí nshlíj, da'anii ágot'eehíí, la'íí ihí'naahíí nshlíj: shíí shinkááyú zhá shiTaa yaa higháhi at'éé. ⁷ Shídaagonotsjyúgo shiTaa áldó' bídaagonotsj doleeł ni': kodí' godezt'í'go bídaagonotsj, la'íí daahótsaa. ⁸ Philip gábilnii, NohweBik'ehń, niTaa nohwíł ch'í'nah ánle', áík'ehgo nohwíł dádaabik'eh. ⁹ Jesus gábilnii, Philip, ya' nohwíł nashkaigo rízaad ogoyáadá' t'ah doo shígonłsijh da née? Hadín sho'íiníí shiTaa yo'íj; áidá' nt'é bigha, NiTaa nohwíł ch'í'nah ánle', nńii? ¹⁰ ShiTaa biyi' gonshlíj, la'íí shiTaa shiyi' golíí doo hondláh da née? Yati' bee yashti'íí doo dashínik'eh yashti' da: shiTaa shiyi' golííníí ánásht'ííłíí dabíí ánáyol'ííł. ¹¹ ShiTaa biyi' gonshlíjgo, la'íí shiTaa shiyi' golíígo shondláh: dagohíí ánásht'ííłíí zhá bigha shondláh. ¹² Da'anii, da'aniigo gádaanohwíłdishnii, Hadín shodlaaníí ánásht'ííłíí k'ehgo ánát'ííł doleeł; ánásht'ííłíí bitisgo ndi ánát'ííł doo; shíí shiTaa bich'í' nádésdzáhíí bigha. ¹³ Shizhi' hohshiigo nt'éhéta daahóhkeedíí nohwá łashle', shiTaa íziso go ye'at'ééhíí biYe' bee ch'í'nah ádolniił doleełgo. ¹⁴ Shizhi' hohshiigo dant'éhéta daahóhkeedyúgo nohwá łashle'.

¹⁵ Nohwíł daanshoo'yúgo bengoni'áaníí bikísk'eh ádaanoht'ee. ¹⁶ ShiTaa hoshkaah doleeł, áík'ehgo la' Kich'oníihíí nohwaa naadit'aah, án dahazhi' nohwíł nlij doleeł. ¹⁷ Áń Spirit da'anii ágot'éhi ch'í'nah áile'hi; da'án ni'godzán biká' nnee doo hagot'éégo nágodí'aah da, doo daayo'íj da, doo yídaagotsj dahíí bigha: áidá' nohwíł bídaagonotsj; nohwíł nlij, la'íí nohwiyi' golííhíí bigha. ¹⁸ Nohwits'á' nádésdzáágo doo dasahndi ádaanoht'ee da doleeł: áidí' nohwich'í' nádishdáál. ¹⁹ Dét'jhezhi' ni'godzán biká' nnee doo nádaashíłtséh da; da'ágát'éé ndi nohwíł daashółtséh: shíí hinshnaahíí bigha nohwíł áldó' daahinohnaa doleeł. ²⁰ Áí bijij shíí shiTaa biyi' nshlíj, nohwíł shiyi' daanohlíj, shíí nohwiyi' daanshíjhií bídaagonotsj doleeł. ²¹ Hadín bengoni'áaníí yígółsigo yikísk'eh at'ééhíí, án bíł nshoo: hadín bíł nshooníí shiTaa bíł nzhóni at'éé, áík'ehgo án shíł nzhoo go bich'í' ch'í'nah ádinszi doleeł. ²² Judas, doo Isáriot dahi, gábilnii, NohweBik'ehń, nt'é bigha ni'godzán biká' nnee doo bich'í' ch'í'nah ádndléh dadá', née zhá nohwich'í' ch'í'nah ádndléh doleeł? ²³ Jesus gábilnii, Nnee bíł nshoo'yúgo shiyati'íí yikísk'eh at'éé doleeł: shiTaa bíł nzhoo doleeł, áík'ehgo baa nt'aashgo bíł daagondlij doleeł. ²⁴ Hadín doo bíł nshoo dahíí shiyati'íí doo yikísk'eh at'éé da: yati' daadohts'agíí doo dashíí shiyati'

at'ée da, shiTaa shin'a'n biyati' at'ée. ²⁵ Díí ágot'eehíí bee nohwich'i' yásílti', t'ah nohwitahyú nshłjída'. ²⁶ Kich'oniihíí, Holy Spirit holzéhi, shizhi' biláhyú shiTaa nohwich'i' daidil'aa doleełíí dawa nohwil ch'ígó'aah doleeł, nohwil nagosisni'íí dahot'éhé bínádaałniihgo ánohwilsi doleeł. ²⁷ Ilch'i'gont'ééhíí nohwaa nshné', ilch'i'gont'ééhíí shits'á'dí' begoz'ánihíí nohwaa daanshné': doo ni'gosdzán bits'á'dí' ágot'eehíí k'ehgo nohwaa daanshné' da. Doo nohwijíí natsídaahiltó' da le', doo nédaałdzid da le'. ²⁸ Gádaanohwil'déniidíí daadisots'aą, Deyáadí' nohwaa náshdáh doleeł. Nohwil daanshóq lék'eyúgo nohwil daagozhóq doleeł ni', shiTaa bich'i' nádesdzá dishniihíí bigha; shiTaa shitisgo at'éhi nłji. ²⁹ Doo hwahá begolne' dadá' nohwil nagosisni', be'ágodzaadá' da'ohdłaa doleełhíí bigha. ³⁰ Kodí' godezt'i'go doo ląągo nohwich'i' yádaashti' da: díí ni'gosdzán binant'a' higaal'hií bigha, án doo shebik'eh da. ³¹ Ni'gosdzán biká' nnee shiTaa shil nzhóqgo yídaagołsi doleełhíí bigha, shiTaa shá ngon'ááníí k'ehgo ánásh't'jil. Daohsłj, hikaah le'.

15

¹ Shíí dasts'aa dahnanlsé'íí da'aniihíí nshłji, shiTaahíí dahnanlsé'íí nłt'éégo áyłtsiníí nłji. ² Shits'adaaz'aahíí doo nest'a' áile' dahíí dawa shits'áyiniil: áidá' shits'adaaz'aahíí nest'a' áile'íí náyigeesh, nest'án dayúweh ląągo áiléh doleełhíí bigha. ³ Nohwíí ilk'idá' yati' bee nohwich'i' yásílti'íí bee daanohwidil'kóqod. ⁴ Shiyi' daanołłji, shíí ałdó' nohwiyi' nshłji. Its'adaaz'aahíí doo dabízhá nest'a' áyóléh át'ée da, bá'ó'áhi yiyi' nłjyúgo zhá; nohwíí ałdó' nest'a' doo ádaahlé' da, shiyi' daanołłjiyúgo zhá. ⁵ Shíí dasts'aa dahnanlsé'íí bá'ó'áhi nshłji, nohwíí shits'adaaz'aahíí daanołłji. Dahadíí shiyi' nliiníí, l'a'íí biyi' nshłiiníí, án nest'a' ląągo áiléhi nłji; shíí da'ánshdłjhyúgo doo nt'é ádaahléh át'ée da. ⁶ Nnee l'a' doo shiyi' nłji dayúgo, its'adaaz'aahíí l'a' yó'olt'e'go náhasganhíí k'ehgo yó'obi'dilt'e'; nnee áí its'adaaz'aahíí lenádaihezlaago kó' biyi' odaiskaadgo nłid. ⁷ Shiyi' daanołłjiyúgo, shiyati' nohwiyi' begoz'aayúgo, dahádaah't'jil'hií daahóhkeedgo nohwá ádaadolniił. ⁸ Nohwinest'a' ląągo ánádaal'jil'hií bee shiTaa ízisgo at'ééhíí ch'f'nah ábi'dilzj; áík'ehgo da'aniigo shiké' hikaahíí daanołłji. ⁹ ShiTaa bił nshóq'hií k'ehgo nohwíí shil daanołłshóq: dayúweh shil daanołłshóq le'. ¹⁰ ShiTaa yegos'aaníí bikísk'eh ánsht'eego dávik'ehn bił nshóq'hií k'ehgo bengoni'ááníí bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo, dávik'ehn shil daanołłshóq doleeł. ¹¹ Shits'á'dí' koł'ijóóníí nohwiyi' daagol'jil doleełgo, l'a'íí dázhó nohwil daagozhóq doleełhíí bigha be'ánohwil'déniid. ¹² Díínko bengoni'áni at'ée, Shil daanołłshooníí k'ehgo nohwíí ałdó' hłl daanołłjoo doleeł. ¹³ l'ijóóníí díí bitisgo at'éhi doo hadín ye'at'ée da, nnee bi'ih'i'na' bit'eké yá nyiné'i. ¹⁴ Bengoni'ááníí be'ádaanoht'eeyúgo shit'eké daanołłji. ¹⁵ Kodí' godezt'i'go doo dayúweh shá na'iziidíí daanołłdishniiigo daanołłwoshíí da; na'iziidíí binant'a' ánát'jil'hií doo yígółsi da: áidá' shit'eké daanołłdishniiigo daanołłwoshíí; shiTaa bits'á'dí' disiits'á'á'íí dawa nohwil ígózigo ashłaa'hií bigha. ¹⁶ Nohwíí doo hadaasisołłt'jil da, shíí hanohwiheñil, nest'a' ánádaal'jil'yú dahdohkáhgo nohwaa godini'á'á, áí nest'a' daagol'jil nt'éé doleełgo; áík'ehgo dant'éhéta shizhi' biláhyú shiTaa bídaahóhkeedyúgo, nohwaa yidone'hi at'ée. ¹⁷ Díínko nohwá ngoni'á'á, hłl daanołłjoo le'. ¹⁸ Ni'gosdzán biká' nnee nohwik'edaanniihyúgo, nohwik'edaanniihíí dabíntsé shik'edaanniihgo bídaagonołsi. ¹⁹ Ni'gosdzán biká' ágot'eehíí bich'i'zhinéé daanołłjiyúgo, ni'gosdzán biká' nnee dabíí bich'i'zhinééhíí bił daanzhóni at'ée; áidá' ni'gosdzán biká' ágot'eehíí doo bich'i'zhinéé daanołłji da, ndi bits'á' nohwiniñil, áí bigha ni'gosdzán biká' nnee nohwik'edaanniih. ²⁰ Nohwich'i' hasdzii n'íí bínádaałnii, Na'iziidíí doo binant'a' yit'isgo at'ée da, nohwil'déniid. Shiniidaagodezlaayúgo, nohwíí ałdó' nohwiniidaagodile'; ádishniihíí yikísk'eh ádaat'ee lék'eyúgo, nohwíí ałdó' ádaadołłniihíí yikísk'eh ádaat'ee doleeł. ²¹ Shizhi'híí bigha díí dahot'éhé ye'ádaanohwile', shides'a'n doo yídaagołsi dahíí bigha. ²² Doo niyáago bich'i' yádaasłti' dayúgo, doo nchó'go ádaadzaa da doleeł ni'; k'adíí binchó'íí bigha doo nt'é yik'ídaagodi'áh da. ²³ Dahadíí shik'enniihíí shiTaa ałdó' yik'enniih. ²⁴ Bitahyú áná'ol'jil'hií doo hwahá hadín áile'hi ashłaa dayúgo, doo nchó'go ádaadzaa da doleeł ni': k'adíí

shíí hik'e shiTaa biłgo daanohwiłtsaągo nohwik'edaannii. ²⁵ Dabíí bich'í' begoz'aaníí biyi' k'e'eshchiinií, Doo nt'é bigha shik'edaannii da, golzeego dahgoz'aaníí begolne'go ánágot'ijł. ²⁶ Kich'oniihíí, án shiTaa bits'á'dí' nohwich'í' dish'aa doleelíí nýáágo, Holy Spirit da'anii ágot'éhi ch'í'nah áile'hi, shiTaa yits'á'dí' nlíni, án shaa nagolnii' doleel: ²⁷ Nohwíí ałdó', dantsé godezt'i'dí' nohwil nashkaihií bigha shaa nadaagołni' doleel.

16

¹ Doo t'aązhi' nanánohohdéh da doleelíí bigha díí dawa bee nohwich'í' yadaasilti'. ² Jews ha'ánátséhdí' ch'ídaanohwinihiyood doleel: ła'íí dahadín nohwizes- hiinií Bik'ehgo'ihí'nań bá ást'í' nzi doleelíí baa gowáh. ³ Áí shiTaa doo yídaagołsi da, shíí ndi doo shídaagołsi dahíí bigha ánádaat'ijł doleel. ⁴ Díí baa nohwil nagosisni'íí baa gonyáágo, bínádaałniih doleelíí bigha nohwil nagosisni'n'. Iłch'ígonsh'aahgo godeyaadá' díí doo baa nohwil nagosisni' da ni', t'ah nohwil nashkai n'íí bigha. ⁵ K'adíí shides'a'n bich'í' deyaá; áídá' doo ła', Hayú dínayaa? daashiłdohniigo nashiıdaadołkid da. ⁶ Díí baa nohwil nagosisni'híí bigha nohwijíí biyi' doo nohwil daagozhóq da daasolji. ⁷ Da'ágát'éé ndi da'aniiigo ánohwildishnii; dahdisháhíí nohwá nzhóq: doo dahdiyaa dayúgo, Kich'oniihíí doo nohwaa hińáh da; áídá' óyááyúgo zhá nohwich'í' dish'aa doo. ⁸ Áń nýáágo nch'ogo ágot'eehíí, nzhóqgo ágot'eehíí, ła'íí aayá'iti'íí ni'gosdzán biká' nnee yił ch'í'nah ádaile' doo. ⁹ Doo daashodłą dahíí bigha nch'ogo ágot'eehíí bił ch'í'nah ádaile' doleel; ¹⁰ ShiTaa bich'í' deyaágo doo nádaashołtséh dahíí bigha nzhóqgo ágot'eehíí bił ch'í'nah ádaile' doleel; ¹¹ Díí ni'gosdzán binant'a' baa yá'iti'híí bigha aayá'iti'íí bił ch'í'nah ádaile' doleel. ¹² Łáągo t'ah nohwich'í' yashti' ndi k'adííyúgo doo nohwil ídaagozi da. ¹³ Áídá' Spirit da'anii ágot'éhi ch'í'nah áile'hi nohwaa nyáágo, da'anii ágot'eehíí dawa nohwá yígółsi doleel: doo dabínik'eh yałti' da doleel; nt'éhéta yidits'agíí zhá yaa yałti' doo: ła'íí begoldohíí nohwil ch'í'nah áidolił. ¹⁴ Shits'á'dí'go be'ágot'eehíí náidiiné'go, yaa nohwil nagolnii' doleelíí ízisgo be'ánsht'eehíí nohwil ch'í'nah áidolił. ¹⁵ ShiTaa bits'á'dí'go be'ágot'eehíí dawa shíyéhi at'éé. áí bigha shits'á'dí'go be'ágot'eehíí náidiiné'go nohwil ch'í'nah áidolił, déniid. ¹⁶ Dét'ihézhí' doo nádaashołtséh da: áídí' dét'ihézhí' nanádaashołtséh, shiTaa bich'í' deyaáhíí bigha. ¹⁷ Bitsilke'yu ła' gádaałłdi'nii, Dét'ihézhí' doo nádaashołtséh da: áídí' dét'ihézhí' nanádaashołtséh: ła'íí, ShiTaa bich'í' deyaáhíí bigha, daanohwiłniihíí, nt'é niigo aníí? ¹⁸ Gádaanii, Nt'é niigo aníí, Dét'ihézhí', niihíí? Néé doo bídaagonłzi da nt'é niigo aniihíí. ¹⁹ Jesus nabídaađłkid hádaat'ijigo yígółsi go gádaabiłnii, Dét'ihézhí' doo nádaashołtséh da: áídí' dét'ihézhí' nanádaashołtséh, dishniihíí bigha nałıdaadołkid née? ²⁰ Da'anii, da'aniiigo gádaanohwiłdishnii, Daahchag, ła'íí chaal ádaanoht'eedá' ni'gosdzán biká' nnee bił daagozhóq doleel; doo nohwil daagozhóq da doleel, áídá' doo nohwil daagozhóq dahíí nohwil daagozhóq nádaadoleel. ²¹ Isdzán iłchiigo doo bił gozhóq da, iłchiigee ngonyááhíí bigha: áídá' ishchijihíí bikédí'go, ni'gosdzán biká'zhí' nnee yishchijihíí yaa bił gozhóqgo, nniih n'íí doo yínálniih da. ²² Áík'ehgo doo nohwil daagozhóq da k'adíí: ndi nádaanohwiłtsaągo nohwil daagozhóq doleel, doo hadín nohwil gozhóóníí nohwits'á' náidoné' át'éé da. ²³ Áí bijji doo nashiıdaadołkid da doleel. Da'anii, da'aniiigo gádaanohwiłdishnii, Nt'éhéta shiTaa shizhi' biláhyú bídaahóhkeedíí nohwaa daayiné' doleel. ²⁴ Doo nt'é shizhi' biláhyú daahóhkeed da ngoheya: da'óhkeedgo nohwaa hi'né', áík'ehgo dázhó nohwil daagozhóq doleel. ²⁵ Díí iłch'ígót'aahgo na'goni'íí bee nohwil nagosisni': ndi iłch'ígót'aahgo na'goni'íí doo dayúweh bee nohwil nadaagoshni' dahíí baa gowáh, áídá' dabígózi go shiTaa baa nohwil nadaagoshni' doleel. ²⁶ Áí bijji shizhi' biláhyú da'óhkeed doleel: shiTaa nohwá hoshkąah doo daanohwiłdishniiigo da: ²⁷ ShiTaa dabíí bił daanohshóq, nohwil daanshóqhií bigha, ła'íí shiTaa bits'á'dí' nýáágo daahosohłłąđhíí bigha. ²⁸ Shíí shiTaa bits'á'dí' ni'gosdzán biká'zhí' nkeniyáá: k'adíí ni'gosdzán bits'á'dí' shiTaa bich'í' nádésdzá. ²⁹ Bitsilke'yu gádaanii, Áníta dabígózi go yánłti', iłch'ígót'aahgo na'goni'íí dee bee yánłti' da. ³⁰ Dawa bígonłsi go k'adíí bídaagosiłziid, doo hadín nanóđłkid bik'eh da: díí bee Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' nýaago daanosiłłąđ. ³¹ Jesus gádaabiłnii, Áníta da'osohłłąđ née? ³² Isąą,

iltahosohkaigo danohhtijgee gowayú onáhasohkaidá', shízhá dasahndi ch'ídishtlish doleelíí baa gowáh, ilk'idá' biká' ngonyáá: ndi doo dasahndi ch'ínitlzh da, shiTaa bíł nash'aashíí bighá. ³³ Shíí shiláhyú ilch'í'gont'ééhíí be'ádaanoht'ee doleelíí bighá díí bee nohwich'í' hasdzii. Ni'godzán biká' góyéégo nagowaahíí biyi' nahkai: áídá' nohwíl daagozhóq le'; ni'godzán biká' ágot'eehíí bitis silíí.

17

¹ Jesus díí aqł ánniidá' yaaká'yú déz'ijgo gáníí, ShiTaa, baa gowáh n'íí biká' ngonyáá; shíí, niYe' nshliiníí, ízisgo be'ánsht'eehíí ch'í'nah ánle'go, shíí ałdó' ízisgo ánt'ééhíí ch'í'nah ánsht'e'. ² Daahinaahíí dawa beshik'ehgo shá ngoń'aa, hadíí shaa daadín'aaqahíí dawa dahazhí' ihi'naahíí baa daadinsh'aa doleelgo. ³ Díínko dahazhí' ihi'naahíí át'éé, danizhá Bik'ehgo'ihinań da'aníhi nílííhíí nídaagołsı, ła'íí shíí, Jesus Christ shíńń'a'íí, ałdó' shídaagołsı doleel. ⁴ Ni'godzán biká' ízisgo be'ánt'ééhíí ch'í'nah ánishłaa: na'idziid shaa díń'aa n'íí aqł ashłaa. ⁵ ShiTaa, k'adíí ni'godzán t'ah doo álne' dadá' ízisgo nił be'ánsht'ee n'íí bee dani ízisgo be'ánsht'eehíí ch'í'nah ánle'. ⁶ Ni'godzán biká' nnee bitahdí' ła' shaa nńilíí bich'í' nizhi' bígózıgo ashłaa: níyéé daanliı ni', shaa nńil; niyati' yikísk'eh ádaat'ee. ⁷ Dawahá shaa díń'aaqahíí ni nits'á'dí'go yídaagołsı. ⁸ Yati' shaa díń'aaqahíí bee bich'í' yádaasilti'; áí nádaidnné', nits'á'dí' níyááhíí da'aniigo yídaagołsı, ła'íí shińń'a'íí daayosdlaqad. ⁹ Bá da'oshkaqah: ni'godzán biká' nneehíí doo bá da'oshkaqah da, áídá' hadíí shaa nńilíí zhá bá da'oshkaqah; áí níyéé daanliıhíí bighá. ¹⁰ Shíyééhíí dawa níyéé, níyééhíí dawa shíyéé; áík'ehgo áí bee ízisgo be'ánsht'eehíí ch'í'nah áshi'delzaa. ¹¹ K'ad doo ni'godzán biká' nashaa da doleel, áhíí ni'godzán biká' nakai, shihíí nich'í' dahnádishdáh. ShiTaa diyini, hadíí shaa nńilíí nizhi' binawodíí bee daahónıta', dała'á ndliıhíí k'ehgo dała'á daanliı doleelgo. ¹² Ni'godzán biká' t'ah bíł nashkaidá', hadíí shaa nńilíí nizhi' binawodíí bee daahóshtá' ni'; binádaadesh'ııgo doo ła' ch'a'otlzh da, ndi da'ílíí hileeh yá gozłni zhá, Bik'ehgo'ihinań biyati' bek'e'eshchiiníí begolne'híí bighá. ¹³ K'ad nich'í' nádesdzá; shıł gozhóóníí dázho bee bíł daagoyılshóq doleelíí bighá díí ni'godzán biká'zhı' bee yashti'. ¹⁴ Niyati'íí baa bíł nadaagosisni'; ni'godzán biká' ágot'eehíí doo be'ánsht'ee dahíí k'ehgo ni'godzán biká' ágot'eehíí doo be'ádaat'ee dahíí bighá ni'godzán biká' nnee bik'edaannıih. ¹⁵ Ni'godzán bits'á'ńńıl doo dishniigo oshkaqah da, áídá' ncho'íí bits'á'go ádaanłsı, dishniigo oshkaqah. ¹⁶ Ni'godzán biká' ágot'eehíí doo be'ánsht'ee dahíí k'ehgo ni'godzán biká' ágot'eehíí doo be'ádaat'ee da. ¹⁷ Da'anıihíí nits'á'dí' begoz'aaníí bee hadaańle': niyati' da'anıhi. ¹⁸ Ni'godzán biká'zhı' shidíńń'a' n'íí k'ehgo, bíí ni'godzán biká'zhı' odaal'a'. ¹⁹ Bíí bighá godiyini be'ánsht'eego ádishdle', bíí ałdó' da'anıhi bee hadaadılne' doleelíí bighá. ²⁰ Doo dabíí zhá bá da'oshkaqah da, hadíń díí nnee biyati'híí bighá daashodlaq doleelíí ałdó' bá da'oshkaqah; ²¹ Áí dawa dała'á daanliı doleelgo; ni shiTaa nılınıhíí shiyi' nliı, ła'íí niyi' nshlııhíí k'ehgo bíí ałdó' dała'á daanliıgo nohwiyi' daanliı doleel: shińń'a'go ni'godzán biká' nnee daayodlaq doleelíí bighá. ²² Ízisgo be'ánsht'eehíí shaa nńé'íí baa daasiiné'; dała'á ndliıhíí k'ehgo dała'á daanliı doleelíí bighá; ²³ Shíí biyi' daanshııgo, ni shiyi' nliıgo, díí nnee dazho nıt'éégo ádaabile'go dała'á daanliı doleel; áík'ehgo ni'godzán biká' nnee shidíńń'a'go yídaagołsı doleel, ła'íí nił nshoqohíí k'ehgo nił daanzhoqohíí ałdó' yídaagołsı doleel. ²⁴ ShiTaa, hadíí shaa nńilíí hayú nashaayú bíł daanshıı doleelgo hasht'ıı; áík'ehgo ízisgo be'ánsht'eehíí shaa nńé'íí daidołtséel, ni'godzán doo hwahá nnit'aa dadá' nił nshoq lək'ego. ²⁵ ShiTaa, dázho nıt'éégo ánt'ééhíí, ni'godzán biká' nnee doo nídaagołsı da lək'e: ndi shíí nígonsı, ła'íí díí nneehíí shińń'a'go yídaagołsı. ²⁶ Nizhi' baa bíł nadaagosisni', baa bíł nanádaagoshni' doleel; il'ijóni bee nił nshooníí biyi' daagolıı doleel, ła'íí biyi' daanshıı doleelíí bighá.

18

¹ Jesus ágánniidá' bitsilke'yu bíłgo tú da'ayáhágo nlıni, Cédron golzéhi, hanaa deskai, áıgee dégózhónégo goz'aaqzhı' yił okai. ² Judas, ch'ıb'aahíí, ałdó' dégózhónégo goz'aaníí

yígólsj: Jesus lahgee akú bitsilke'yu yił onákah lèk'e. ³ Ákú siláada la'íi aasinilí, okaḡah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e Phárisees odais'a'ihíi, kọ'nalbaafíi, kọ'diltishíi la'íi benagonlkaadíi daayonilgo Judas yił hikai. ⁴ Jesus díi bee bich'i' ágonéhíi dawa yígólsjgo ái nneehíi yich'i' nyáágo gádaayilnii, Hadín biká hadaanohtaa? ⁵ Nneehíi gádaabilnii, Jesus, Názarethdí' gólíni. Shíi án ánsht'ee, nii, Jesus. Judas, ch'fb'aaahíi, aldo' itah sizij lèk'e. ⁶ Shíi án ánsht'ee, daabilniiidá' dagoshch'i' t'aazhí' deheskaigo ni'zhí' nanehezdee. ⁷ Jesus gánádaabildo'niiid, Hadín biká hadaanohtaa? Jesus, Názarethdí' gólíni, nádaado'niiid. ⁸ Jesus gánadí'nii, Shíi án ánsht'ee, daanohwiłdéniiid: shíi shiká hadaanohtaayúgo, díi nneehíi ch'ík'eh nádókáh: ⁹ Nnee shaa nnilíi doo la' shaa ch'a'okáad da, aníi n'íi begolne'híi bigha anii. ¹⁰ Simon Peter, bésh be'idiltishé naitijhíi hayidzizgo, okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidíi bijaa dihe'nazhinéego naidnlgizh. Na'iziidíi Málkas holzéhi. ¹¹ Jesus Peter gáyilnii, Nibízh be'idiltishé bizis biyi' onántij: shiTaa idee yee sha'ikaahíi hishdlaḡa ndi at'éé. ¹² Áídí' siláada la'íi binant'a' la'íi aasinilíi Jews odais'a'íi Jesus daayiltsoodgo lídaayist'ḡo, ¹³ Áídí' dantsé Ánnas holzéhi bich'i' odaizlḡo; án Cáiaphas baadaani, Cáiaphas-híi ái tegodzaahíi biyi' okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitij lèk'e. ¹⁴ Cáiaphas Jews daanlíni yich'i' yalti'go gániiid lèk'e, Nnee dała'á nnee dawa yá datsaahgo zhá nzhḡo.

¹⁵ Simon Peter Jesus yiké' óyáá, bitsilke'yu la'i aldo': án okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bígólsjgo kih yune' Jesus yił ha'a'azh. ¹⁶ Áídá' Peter dáádítłhgee sizij. Áídí' Jesus bitsilke'yu la'ihíi, okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yígólsini, ch'ínyáágo, isdzán dáádítłh yaa sitíni yich'i' hadziigo Peter yił ha'a'azh. ¹⁷ Isdzán dáádítłh yaa sitíni Peter gáyilnii, Ni aldo' la' ái nneehíi bitsilke'yu itah níi nsj. Dah, shí doo ái nshłij da, nii, Peter. ¹⁸ Nada'iziidíi la'íi aasinilíi gozk'azíi bigha deda'deshjeedgo nádaaniłdziilgo kọ'zhí' nadaazi: Peter aldo' itah nániłdziilgo sizij lèk'e.

¹⁹ Okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni Jesus biké' hikaahíi la'íi ilch'ígó'aahíi yaa nabíiłkid lèk'e. ²⁰ Jesus gábilnii, Ni'gosdzán biká nnee ch'í'nah bich'i' yadaashti' ni'; Jews ha'ánáséh nagoz'aḡa yune', la'íi da'ch'okaḡah goz'aḡa yune' dávik'ehn ilch'ígonsh'aah ni', Jews daanlíni íla'ánádaat'ijhgee; doo nt'é nash'i'go yashti' da ni'. ²¹ Nt'é bigha nashíiłkid áídá'? Hadíi daashidezts'aaníi nt'é daabilndéniiidíi yídaagólsj: ái nahó-daanłkid. ²² Ágániiidá' aasinilíi la', Jesus bit'ahdí' sizíni, bonłts'í, gáníigo, Ya' ák'ehgo okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bich'i' yách'ilti' née? ²³ Jesus gábilnii, Doo bik'ehgo hasdzii dayúgo baa shił nagoln'i: áídá' da'aniigo hasdziyúgo nt'é bigha shónłts'í? ²⁴ Ánnas, Jesus łest'ḡoḡo Cáiaphas, okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni, bich'i' oyil'a' ni'. ²⁵ Simon Peter nániłdziilgo sizij lèk'e. Gádaabilch'inii, Ni aldo' la' bitsilke'yu níi daandzj. Dah, shí doo án nshłij da, nádo'niiid. ²⁶ Okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidíi la', án Peter yijaa naidnlgizh n'íi bik'íi níni, gáníi, Ni née, dégózóné goz'aḡagee ái nneehíi bí nish'ij ni'? ²⁷ Peter, Dah, nádo'niiid; áigee tazhik'áné ánniiid.

²⁸ Cáiaphas bikłh goz'aḡadí' yána'itihé yune' Jesus odaizlḡo: dázho t'ahbı lèk'e; Jews daanlíni ákone' ha'a'ikaiyúgo bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godinłhgo da'idaḡagee doo itah daahiidleeh da, okaḡah zhinéego doo ilch'i'daandléh dahíi bigha daanzigo, doo ha'akáh da lèk'e. ²⁹ Ák'ehgo nant'án, Pílate holzéhi, bich'i' ch'ínyáágo gádaabilnii, Ái nneehíi hago láḡa adzaago bíi nohkai? ³⁰ Jews gádaabilnii, Doo nchḡo'go adzaa dayúgo doo naa bíi nokáh át'éé da. ³¹ Pílate gánadí'nii, Dánohwíi bedaagosol'aaníi bee baa yádaaltí'. Jews daanlíni gánádaadí'nii, Nnee zideego begoz'aaníi doo bee daagosil'aḡa da. ³² Jesus haget'éego datsaah doleełi dabíi yaa nagoln'i n'íi begolne'go ánágot'ij. ³³ Pílate yáná'itihé yune' onanádzaago, Jesus yich'i' hadziigo gáyilnii, Ya' ni Jews ízisgo biNant'a' níi née? ³⁴ Jesus gábilnii, Ya' danínik'eh ánnii née, dagohíi la' ágádaashiłniigo nił nadaagoln'i'híi bigha ánnii née? ³⁵ Pílate gáníi, Ya' shíi Jew nshłij gá? Dani bíi hánt'i'íi la'íi ni'okaḡah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi shaa daanidez'aḡa: hago ándzaa áídá'? ³⁶ Jesus gábilnii, Beshik'ehíi doo díi ni'gosdzán biká' begoz'aḡa da: beshik'ehíi díi ni'gosdzán biká' begoz'aḡayúgo, Jews daanlíni doo baa shi'deltij dahíi bigha shinadaal'a'á nadaagonłkaad

doleeł ni': n'íi beshik'ehíi díi ni'gosdzán doo bits'á'dí' begoz'ąą da. ³⁷ Pílate gábiñii, Nant'án n'íi ląą ya? Jesus gábiñii, Da'áigeé ánnii, Nant'án nshłjhií. Da'anii ágot'eehíi baa nagoshni' doleełhíi bighą gosiljí, ła'íi ái bighą ni'gosdzán bik'zhi' niyáá. Nnee daantíígee da'anii zhinéé ádaat'eehíi shiyati' yidits'ag doo. ³⁸ Pílate gánábiłdi'nii, Da'anii ágot'eehíi nñiihíi nt'é golzeego ágolzee? Díi ánniidá' Jews daanłini yich'i' ch'ínánádzaago gádaayilñii, Díi nñeehíi doo hago adzaa dago bígosłsjiid. ³⁹ Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godinłhgo da'idaągee nnee ła' nohwá ch'ínálteehgo daagosł'ąą: áik'ehgo Jews ízisgo biNant'a' nohwá ch'ínánshteeh née? ⁴⁰ Nanádaadidilghaazhgo gádaanii, Díi nñeehíi dooda, Barábbas zhą nohwá ch'ínánłteeh. Barábbas-híi in'łjhi nłj lęk'e.

19

¹ Pílate aniiigo Jesus habí'oltsaz. ² Siláada ch'il diwozhi náníhezwozdo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'edaidez'ąą lęk'e, ła'íi diyágé lichíi dot'izhi bá ádaagozłaa, ³ Áídí' bich'i' hayaa ánadaat'jigo, Gozhó' le', Jews ízisgo biNant'a' nłini! daaniidá' daayołts'i. ⁴ Pílate ch'ínánádzaago nnee gádaayilñii, Kúnko, doo hago adzaa dago bígosłsjiid, ái bídaagonłsji doleełhíi bighą nohwich'i' bił ch'ínánsht'aazh. ⁵ Áik'ehgo Jesus ch'il diwozhi bich'ahdá' bi'íhíi nñeezi lichiiigo dot'izhi goljigo ch'ínyáá. Pílate gádaabiñii, Kú nñeehíi sizji nko! ⁶ Okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íi aasinilíi daabiłtsąądá' nádaadidilghaazh, Tsji'łna'áhi bíhołkałgo zodéé, tsji'łna'áhi bíhołkałgo zodéé, daaniiigo. Pílate gánádaabiłdo'niiid, Dánohwíi tsji'łna'áhi bídaahołkałgo daazołhéé: shíi doo hago adzaa dago bígosłsjiid. ⁷ Jews daanłini gádaabiñii, Da'áik'ehgo nohwá goz'áni bikísk'eh datsaah dábił'eh, Bik'ehgo'ih'i'nañ biYe' ádil'jhií bighą.

⁸ Pílate díi yidezts'ąądá' dayúwehégo biini' hąh silji; ⁹ Yáná'itihé yune' ha'ánánádzaago Jesus gáyilñii, Hadí' nannáhi? Ndi Jesus doo bich'i' hadzii da. ¹⁰ Áik'ehgo Pílate gábiñii, Ya' doo shich'i' handziih da née? Ya' ch'ínáninshteehgo dagohíi tsji'łna'áhi bini'dilkałgo beshik'ehíi doo bígonłsji da née? ¹¹ Jesus gábiñii, Doo shenik'eh da doleeł ni', yaaká'dí' doo naa godet'ąą dayúgo: ái bighą hadín naa shiłłtíinií itisgo nch'og'go adzaa. ¹² Áídí' Pílate ch'ínábiłteeh hat'jji: ndi Jews daanłini nádaadidilghaazhgo gádaanii, Díi nnee ch'ínánłteehyúgo doo Caesar bit'eké nłji da: dahadín ízisgo nant'án ádil'iinií Caesar yits'ą'zh'i'go na'íiltee.

¹³ Díi yidezts'ąądá' Jesus yił ch'ín'áazhgo Pílate yánáltihíi biká'asdáhá yiká' dahnezdaa, ái Pavement golzeegee ángot'jjił, Hebrew k'ehgo Gábbatha golzéhi. ¹⁴ Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godinłhíi bá ilch'i'golnéhíi bijji, gostán bik'ehenkéézyú shi: Pílate Jews daanłini gádaayilñii, Kú nohwíNant'a' sizji nko! ¹⁵ Áídá' nádaadidilghaazh, Zodéé, zodéé, tsji'łna'áhi bíhołkał. Pílate gánádaabiłdo'niiid, Ya' nohwíNant'a' tsji'łna'áhi bíhishkałgo zis-héé née? Okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi gádaanii, Caesar zhą nohwinant'a' nłji. ¹⁶ Áídí' Pílate Jews daanłini yaa daabistji, tsji'łna'áhi yídaabiłkałgo. Áik'ehgo Jesus nádaidnłt'e'go yił onalsąą lęk'e. ¹⁷ Jesus dabíi bitsji'łna'áhi yogheelgo, itsits'in si'áni, golzeego ágolzéhi goz'ąązh'i' bił nánząą, ái Hebrew k'ehgo Gólgotha golzee: ¹⁸ Akú Jesus tsji'łna'áhi yídaayiskał, ła'íi nnee naki ałdó' ba'ashhahdí' tsji'łna'áhi bídaabi'deskał, Jesus ilñi'gee dahdaistjídá' nñeehíi dá'it'an dahshteezh.

¹⁹ Pílate k'e'eshchij, JESUS NÁZARETHDÍ' GÓLÍNI JEWS ÍZISGO BINANT'A' NŁINI, golzeego dahgoz'áni tsji'łna'áhi yiká' yiyiskał. ²⁰ Jews daanliinií ląągo k'e'eshchiinií daayozhi'; Jesus tsji'łna'áhi bíheskałíi kji goznłlíi da'áłhánégo goz'ąą: áik'e'eshchiinií Hebrew, Greek, ła'íi Latin k'ehgo k'e'eshchij lęk'e. ²¹ Jews bi'okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi Pílate gádaayilñii, Jews biNant'a' nłji, doo ágóléh da; Jews biNant'a' nshłjji njiigo ágóléh. ²² Pílate hanádzii, Nt'é ágosłłaahíi ilk'idá' ágosłłaa, nii lęk'e.

²³ Siláada Jesus tsji'łna'áhi yídaiskałdá', bidiyágéhíi djjiyú ilk'idaiznil, dántjjiígee dałá'a bíyéégo; iká'íhíi doo hadilkad da: ndi dahot'éhé bida'zh'i' ngont'i'go hist'ool. ²⁴ Áik'ehgo

gádaaŋíldi'nii, Díí doo k'ad ndaahiidzqqs da, daazhógo bigha da'doljoŋgo, hadín gones-naahíí bíyéé doleeł: díńko Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií begolne'go ánágot'jii, Shidiyághéhií ilta'is'nii, shi'íhíí bigha da'diljoł. Áík'ehgo siláada díí ye'ánadáat'jii.

²⁵ Jesus ts'i'ina'áhi bíbideskaŋíí ba'ashhahgee báá ła'íí báá bik'isn, Mary, Cléophas bi'aad, ła'íí Mary Mágdalene nazji lék'e. ²⁶ Jesus báá hik'e bitsilke'yu dała'á bił nzhónihíí ba'ashhahgee nazjigo yiltsaądá', báá gáyilnii, Shimaa, kú nizhaazhé! ²⁷ Áídí' bitsilke'yu dała'á siziinií, Kú nimaal yilnii. Áídí' godezt'i'go yił onát'aazh, bitsilke'yu bigowayú.

²⁸ Díí bikédí'go Jesus dawa aął alzaahíí yígółsigo, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií begolne'go gáníí, Dibá' séljii. ²⁹ Áígee nk'ózhi, vinegar holzéhi, ts'aa bee sikaą: tú daayit'o'íí vinegar yee daiz'aądí' ts'i nnezi híssop holzéhi, bílátahgee yaa dahdaiz'aągo, Jesus bizé'zhi' dahyída'nłtsii. ³⁰ Jesus vinegar yits'óqzdá' gáníí, Aął alzaa: áídí' hayaa onot'aądá' dabíí biyi'sizini be'ogoyáago ayíílaa lék'e. ³¹ Ich'i'golne'íí bijji lék'e, áí godilzinií bijji (dážhó nzhoggo godilzihgo,) Jews daanłini kots'í ts'i'ina'áhi biká' dahnaztjigo doo bił dádaabik'eh dahíí bigha bijád daahot'ihgo nanáhó'nił, daayilniigo Pílate nádaayoskaąđ. ³² Áík'ehgo siláada hikaigo Jesus ba'ashhadí' ts'i'ina'áhi bídaahiskaŋíí dantséhií bijád daayihetj', ła'ihíí ałdó'. ³³ Áídá' Jesus yaa hikaigo, ilk'idá' daztsaągo yídaagoljiddhií bigha yijád doo daayihetj' da. ³⁴ Siláada ła' ba'ask'eh yune' bésh nneezíí oyilgeed, áídí' dagoshch'i' dił ła'íí tú bił ha'ijool. ³⁵ Áí yo'jihn yaa nagolni', na'goni'íí da'anii; da'aniigo nagolni'go yígółsi, nohwíí ałdó' da'ohdlaą doleełgo. ³⁶ Díí be'ánágot'jiií Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií, Bits'in doo ła' k'e'iltqod da doleeł, nihií begolne'go ágodzaa. ³⁷ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií ła'i ałdó' gánadí'nii, Hadín yighátsi'nłgeedíí án daineł'jii doleeł.

³⁸ Díí bikédí'go Joseph, Arimathéadí' gólíni, Jesus yits'á'dí' ígoł'aahíí nłni, dánant'i'ego Jews daanłini yénaldzidhií bigha, án Jesus bits'ihíí yiyókeed: áík'ehgo Pílate baa godin'aą. Akú nyáago Jesus bits'ihíí naidnné'. ³⁹ Nicodémus ałdó', t'é'yú Jesus yaa nyáa n'íí, jeeh nch'í'í, myrrh holzéhi, aloes bił nadesdziidi, dała'á gonenadín dahdidlee'i shi yogheęgo nyáa. ⁴⁰ Jesus bits'ihíí nádaidnné'go nak'a'ligaihi yik'idaidesdiz, hikałolchinií biłgo, Jews daanłini nnee łedaihiniiłhií k'ehgo. ⁴¹ Ts'i'ina'áhi bíheskałgee dégozhóné goz'aą: áí biyi' tsébi'i'án ánídéhi goz'aą, doo hwahá hadín ákóne' nmilteehe da. ⁴² Jews daanłini ilch'i'golne'íí bijjihíí bigha, ła'íí tsébi'i'án da'ałhánedí' goz'aąhií bigha Jesus bits'í ákóne' ndaizné' lék'e.

20

¹ Godilzinií bijji Mary Mágdalene, t'ahbi, t'ah godilhiłdá' tsébi'i'ányú Jesus łe'sitji n'íígee nyáa, nt'éęgo tséé daadin'aą n'íí yó'ot'aągo yiltsaą. ² Áídí' nádilwod, Simon Peter hik'e Jesus bitsilke'yu ła'íí, Jesus bił nzhqo n'íí, yiłgo yaa híłwodgo gáyilnii, NohweBik'ehń tsébi'i'ándí' ch'ídaistji ląą, hayú ndaistji shihíí doo bídaagonłzi da. ³ Áík'ehgo Peter hik'e Jesus bitsilke'yu ła'ihíí biłgo ch'ín'áazhgo tsébi'i'ányú ó'áazh. ⁴ Dała' nátsidnłteel: ndi bitsilke'yu ła'ihíí Peter yaa dilwod, tsébi'i'ányú dantsé híłwod: ⁵ Ts'iyaa adzaago ákóne' déz'jiddgo nak'a'ligaihií zhá akú sinilgo yiltsaą, ndi doo ha'ayáa da. ⁶ Simon Peter akú nyáa dábi ké', án tsébi'i'án yune' ha'ayáago nak'a'ligaihií zhá sinilgo yiltsaą, ⁷ Nak'a'ligai bitsits'in bik'idesdiz n'íí dasahn hisdisgo anahyú siné', doo nak'a'ligai ła'ihíí bił sinil da. ⁸ Bitsilke'yu ła'i tsébi'i'ányú dantsé híłwodíí ałdó' ha'ayáago yiltsaągo osdlaąđ. ⁹ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií, Daztsaądí' naadiidáh doleeł, nihií doo hwahá bił ídaagozjih da. ¹⁰ Áídí' bitsilke'yu bigowayú onát'aazh.

¹¹ Mary tsébi'i'ángee hichago sizji: hichagdá' ts'iyaa adzaago tsébi'i'án yune' déz'jidd, ¹² Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí'hi naki bidiyáge dałigaihi, Jesus bits'í siné' n'íígee sikeego yiltsaą, ła' nés'aą n'íígee sidaago, ła'íí dés'eez n'íígee. ¹³ Gádaabiłnii, Isdzán, nt'é bigha nchag? Mary gábiłnii, SheBik'ehń nádaidnłtji ląą, hayú ndaistji shihíí doo bígonsi da. ¹⁴ Ágánniidá' t'aązhi' adzaago Jesus sizjigo yiltsaą, ndi Jesus at'íłhií doo yígółsidd da. ¹⁵ Jesus gábiłnii, Isdzán, nt'é ląą bigha nchag? Hadín biká dín'jii? Áí ni' goz'aaníí

dégózhónégo ágólsinií át'íí ląą nzigo gáyilnii, Jesus bits'ihíí nádńłtjį lęk'eyúgo, hayú nńłtjį shihíí shił nagolńi', áik'ehgo nadishné'. ¹⁶ Jesus, Mary, biłnii. Mary łediidzaago Hebrew k'ehgo, Rabbóni, biłnii; shiłch'ígó'aahíí golzeego ágolzee. ¹⁷ Jesus gábiłnii, Shedinołchid hela'; doo hwahá shiTaa bich'į' dahnádishdáh dahíí bighą: áídá' shik'isyú bich'į' nńáhgo shá bił nadaagolńi', ShiTaa, nohwíí alđó' nohwiTaa, Bik'ehgo'ihí'nań hoshkaąhń, nohwíí alđó' Bik'ehgo'ihí'nań daahohkaąhń bich'į' nádésdzá. ¹⁸ Áik'ehgo Mary Mágdalene Jesus bitsilke'yu yaa nyáágo gádaayilnii, NohweBik'ehń hish'íí, áíd' ábiłnii n'íí yil nadaagosńi'.

¹⁹ Da'ái bijjį o'í'ąáyú, godilziníí bijjį, Jesus bitsilke'yu ıła'adzaa lęk'e, Jews daan-łini yédaaldzidhíí bighą dáádítłhíí da'dentąądá' Jesus bitahyú sizjįgo daayiltsąą, nt'éégo gábiłnii, ıłch'į'gont'ééhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'. ²⁰ Ágánniidá' bigan ıa'íí ba'ask'ehgeehíí yil ch'į'nah áyíłaa. Bitsilke'yu beBik'ehń daayiltsąądá' bił daagozhọđ. ²¹ Jesus gánadaabiłdo'ńiid, ıłch'į'gont'ééhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'. ShiTaa shides'a'híí k'ehgo nohwíí alđó' daanohwidish'aa. ²² Ágánniidá' yiká'zhį' deyołgo gádaayilnńiid, Holy Spirit nohwaa det'ąą: ²³ Dahadıń binchọ'híí bighą baa nágodenoh'ąąhíí, áı binchọ'íí baa nágodet'ąą; dahadıń binchọ'híí bighą doo baa nágodenoh'ąą dahíí, binchọ'íí t'ah yegoyilńi'.

²⁴ Thomas, nakits'adahíí itah nłini, Dídymus holzéhi, Jesus nyáádá' doo áígee itah sidaa da lęk'e. ²⁵ Bitsilke'yu ıa'ihíí bił nadaagolńi', NohweBik'ehń daahiiltsąą, daabiłniiigo. Thomas gáníí, Bigan biyi' besh bikísk'eh nagoz'ąąhíí hish'įyúgo zhą, besh odaaz'aa n'íí yune' nadishńiihgo, ıa'íí ba'ask'ehgee o'í'án yune' nadishńiihyúgo zhą oshdłąą doleeł.

²⁶ Tsebíí yiskaą hik'e Jesus bitsilke'yu kįh yune' naháztąą lęk'e, k'adıí Thomas biłgo: áígee dáádítłh da'dentąą ndi Jesus ákóne' bitahyú sizjįgo nanádaayiltsąągo gábiłnii, ıłch'į'gont'ééhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'. ²⁷ Áídí' Thomas gáyilnii, Dzaą bedenłńhgo shigan nńł'įj; yushdé' dahdenłńhgo sha'ask'ehgee o'í'ánhíí nabik'ńńh; doo odląą dahíí doo nńł'įgo da, ondłąą le'. ²⁸ Thomas gábiłnii, SheBik'ehń, Bik'ehgohinshnahń nńł'į ląą. ²⁹ Jesus gábiłnii, Shi'ıłhíí bighą shosıńdłąąđ: hadıń doo sho'įj da ndi shodlaanıí biyaa gozhọđ doo.

³⁰ Jesus bitsilke'yu bináál godiyįhgo áná'ol'įjłí ląągo áyíłaa, ıa' díí naltsoosíí biyi' doo bak'e'eshchjį da: ³¹ Áídá' Jesus, Christ nłjį, ıa'íí Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nłjį daahohdłąą doleełgo; áídí' daahohdłąągo bizhi'íí biláhyú daahinohnaa doleełhíí bighą díí bak'e'eshchjį.

21

¹ Díí bikédí'go túsikaanıí Tibérias golzéhi bahgee Jesus bitsilke'yu yich'į' ch'į'nah áná'delzaa; díí k'ehgo ch'į'nah áná'delzaa. ² Simon Peter, Thomas, Dídymus holzéhi, Nathánael, Gálilee biyi' Cánagee golńi, Zébedee biye'ke, ıa'íí Jesus bitsilke'yu naki dawa dała' naháztąą lęk'e. ³ Simon Peter gádaabiłnii, Ha'ishleehyú déyáá. Yil nakaihíí gádaabiłnii, Néé alđó' ákú nił nkáh. Dahiskaigo dagoshch'į' tsina'eelíí yiyi' okai; áı bitł'é' doo nt'é hadaizlee da. ⁴ Hayołkaaldá' Jesus tábaąyú sizjį; áídá' bitsilke'yu Jesus at'ıınıí doo yıdaagołsį da. ⁵ Jesus gádaabiłnii, Shichągháshé, łóg ıa' hadaasolee née? Dah, daabiłnii. ⁶ Gánadaayilđo'ńiid, Tsina'eelíí dihe'nazhinéégo łóg behaidlehé nanest'ólihií tédaałkaad, áik'ehgo ıa' hadaahlee. Áídí' áı tédaiskaad nt'éégo łóg dązhọ ląąhíí bighą doo hagoł'éégo hadailtjį bik'eh da. ⁷ Bitsilke'yu dała'á Jesus bił nzhónihíí Peter yich'į' gáníí, NohweBik'ehń át'ıı ląą. Simon Peter hadıń át'ıınıí yaa idezts'ąądá', na'idziid bighą bi'íí ádayidiltsooz n'íí ánágodlaago tayi' yáhít'ag. ⁸ Jesus bitsilke'yu ıa'ihíí, łóg behaidlehé nanest'ólihií łóg bee halk'ıłgo daidołshoołgo, tsina'eelíí yee hikai, (doo anahdí' táts'á ngont'i' da, dała'á gonenadıń da'des'eezyú shı.) ⁹ Táts'á haskaidá' tsıíd diltłi'go, łóg ıa'íí bán biłgo kọ'ká' sińilgo daayiltsąą. ¹⁰ Jesus gádaabiłnii, Łóg hadaasolee'íí ıa' deda'nohńił. ¹¹ Simon Peter, tsina'eelíí yiyi' oyáágo, łóg behaidlehé nanest'ólihií łóg nchaahíí bee halk'ıłgo tábaązhį' nyidenłshóód, łógíı dała'á gonenadıń biká'yú ashdladin taagi: łóg dązhọ ląą ndi łóg behaidlehé nanest'ólihií doo odláád da. ¹² Jesus gádaabiłnii, Yushdé'

da'ohsaꝓ. Bitsilke'yu daaste'go doo la', Hadín ánt'jǐ? daabiñii da, beBik'ehń át'jǐgo yídaagotsjǐdhíí bigha. ¹³ Ádí' Jesus bání náidnné'go bita'izné', lóg ałdó'. ¹⁴ Díí biłgo taadn Jesus bitsilke'yu yich'ǐ' ch'f'nah ádelzaa, daztsaꝓdí' naadiidzaahíí bikédí'go.

¹⁵ Aꝓ da'iyaaꝓa' Jesus Simon Peter gáyilñii, Simon, Jonas biye' ńlǐni, ya' díí bitisgo nił nshoꝓ néé? Peter gábilñii, Ha'oh, sheBik'ehń; shil nzhóóníí bígonłsǐ. Jesus gánádo'niid, Shidibelǐǐ bizhaazhé shá biza'hinííł. ¹⁶ Nakidngee Jesus gánábiłdo'niid, Simon, Jonas biye' ńlǐni, nił nshoꝓ néé? Peter gábilñii, Ha'oh, sheBik'ehń, shil nzhóóníí bígonłsǐ gádnii. Jesus gánábiłdo'niid, Shidibelǐǐ shá biza'hinííł. ¹⁷ Taadngee gánábiłdo'niid, Simon, Jonas biye' ńlǐni, nił nshoꝓ néé? Peter doo bił gozhóꝓ da, taadn, Nił nshoꝓ néé? biłñiidhíí bigha. Ák'ehgo Peter gábilñii, SheBik'ehń dáwa bígonłsǐ gádnii; shil nzhóóníí bígonłsǐ. Jesus gánábiłdo'niid, Shidibelǐǐ shá biza'hinííł. ¹⁸ Da'anii, da'aniigo gániłdishñii, Ání nannaada' dani ák'ená'idléehgo, dahánt'jǐyú nanna ni': hastiin sínłjigohíí ilts'á' dahdłñihdá', la' n'íí ná ágole'go, doo hánt'jǐ dayú nidiłteeh doo. ¹⁹ Díí Jesus yee ánniid, da'itsaah daat'éhi Peter yee datsaahgo Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo ye'at'ééhíí ch'f'nah ádolñiiłgo. Ágánniidá' Peter, Shiké' hínááł, yiłñii. ²⁰ Peter t'aꝓzhǐ' déz'jǐdgo, Jesus bitsilke'yu bił nzhónihíí biké' higaalgo yiłtsaꝓ; án da'iyaaꝓ n'íígee Jesus bitíłdí' yinentǐđá', SheBik'ehń, hadíhíí ch'ín'aah doleel? nniid lək'e. ²¹ Peter biłtsaꝓa' Jesus gáyilñii, SheBik'ehń, láí nneehń hago annéh áída'? ²² Jesus gábilñii, Hasht'jǐyúgo nánisdzaazhǐ' hiñaa, hant'é naninłł'og áizhǐ'? Nkú shiké' hínááł! ²³ Áí bitsilke'yu dała'á doo datsaah da, ch'ñiihíí Jesus yił nakaihíí bitah didezłaad: ndi Jesus, Doo datsaah da, doo biłñiid da; daazhógo, Hasht'jǐyúgo nánisdzaazhǐ' hiñaa, hant'é naninłł'og áizhǐ', biłñiidá'. ²⁴ Da'án, doo datsaah da, daalch'ñiihíí biñááł díí dawa ánágot'jǐł lək'ehíí yaa nagolñi' dí' yak'e'eshchǐjǐ ałdó': yaa nagosni'íí da'aniigo bídaagonłzi. ²⁵ Ła'íí łáꝓgo ałdó' Jesus ánát'jǐd; áí dawa naltsoos bee álzaayúgo, ni'godzán biká' doo hayú bá goz'aꝓ da doleel shǐ nsǐ.

THE ACTS OF THE APOSTLES

¹ Theóphilus nílni, alk'iná' Jesus ánát'ijííí ła'íi ilch'ígó'aah nkegonyaahíi dawa naltsoos biká' ashłaa, ² Binadaal'a'a hahesnilíi Holy Spirit binkááyú bił ch'ídaagoz'aaná' yaaká'yú onádaazhí' ái naltsoos biyi' baa nagosisni': ³ Jesus biniigodelzaahíi bikédé'go dizdin yiskaaníi biyi' binadaal'a'a bich'i' ch'í'nah ánádil'ijih, da'anii hinaago yídaagołsijhíi bigha, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań bilalt'áhgee bėgoz'aaníi bich'i' zhinéego ágot'éhíhíi baa yił nadaagolni': ⁴ T'ah yił naháztaana' gádaabiłnii, Jerúsalem bich'á' daadołkáh hela' shiTaa aníhíi begolzaazhí', ái baa nohwil nagosisni' n'íi. ⁵ John da'anii tú bee baptize áil'ij ni'; áiná' nohwíi da'kwíi yiskaągo Holy Spirit bee baptize ádaanołwi'dolniił. ⁶ Łaahikaiyú nayídaadiłkid gádaaniigo, NohweBik'ehń, ya' dák'ad Israel hat'i'i dabíi naaldziidgo ánandle' née? ⁷ Áíge' Jesus bich'i' hananádzii, Hagee ágone'ihíi nohwíi doo hago'at'éego bídaagonołsı bik'eh da, shiTaa zhá yebik'ehi at'éé. ⁸ Holy Spirit nohweh hiyáago nohwinawod goleeh: áígee Jerúsalemyú, Judéayú, Samáriayú ła'íi ni'gosdzán nanel'aayú shaa nadaagolni' doleel. ⁹ Aął yaa hadzii'íi bikédé'go binadaal'a'a t'ah daineł'ijigo dahbi'didiltijigo yaak'os biyi' yune' bił ogoyáa. ¹⁰ Bił ogoyáayú binadaal'a'a t'ah daadéz'ijigo nnee naki bidiyagé daaligaihi bit'ahgé' daahizi'go; ¹¹ Gádaabiłnii, Gáileegé' nnee daanołni, hat'íi bigha yaaká'yú daadel'ijí? Díi Jesus yaaká'yú nohwich'á' onábí'doltijigo daal'iinií da'ái k'ehgo nádodaal dahagee. ¹² Áíge' binadaal'a'a dził Ólivet golzeegé' Jerúsalemzhí' náakai, ái da'áłhání, Jews daagodnłsinií bijii oná'ıldahíi ga'áhosahyú goz'aą l'é. ¹³ Náakaiyú dák'ehéyú nágot'aą yune' onakai, áígee Peter, James, John, Andrew, Philip, Thomas, Barthólemew, Matthew, James, Alphéus biye', Simon Zelótes, ła'íi Judas, James bik'isn, naháztaą. ¹⁴ Kóne' ái dawa isdzané ła', Mary, Jesus bimaa, ła'íi Jesus bik'isyú biłgo dała'a daabiini'go da'okąah l'é. ¹⁵ Áiná' Jesus daayodlaaníi dała'an gonenadínhíi biká'yú nadin shı dała'adzaagee Peter da'ihni'gé' hizij'go gáníi, ¹⁶ Nnee daanołni, shik'íiyú, Judas, Jesus ha'adaizt'e' n'íi yágo'iinií, doo hwahá ágone' daná' Holy Spirit David binkááyú yałti'go baa nagolni' n'íi, ái Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií baa nagolni'íi begolne'hi at'éé. ¹⁷ Judas nohwitah nlijigo bíi biłgo Jesus bá nada'iidziidgo baa godet'aą ni'. ¹⁸ Ái nnee nchọ'go adzaahíi bidená bich'i' nahesnilíi bee ni' nagohesnii', áíge' ts'iyaa nago'go bibid desdohgo bich'í haago'. ¹⁹ Díi Jerúsalemgee daagolniíi dawa yídaagołsigo ni'ihíi dabíi biyati' k'ehgo Akéldama daayihni, ái Dił Ni'goz'ani golzeego ágolzee. ²⁰ Naltsoos Psalms holzeehíi biyi' gát'éego bek'e'eshchij, Goljii n'íígee dénchọ'ego yó'ogolne'go, doo hadń góljii da doleel: ła'íi, Na'iziid n'íígee ła' nnánólteeh. ²¹ Jesus nohwitahyú naghaná' nnee ła' bił nahikai ni', ²² John nnee baptize ádail'ijigé' godezt'i'go Jesus nohwich'á' onábí'doltijzhij', ái nneehíi ła' hanábí'doltéeh, án Jesus naadiidzaahíi yo'iinií bíi áldó' bił baa nadaagołniił doleel. ²³ Áík'ehgo naki hadaizlaa, Joseph, Bársabas holzéhi, iké'yú bizhi'íi Jústus holzee, ła'íi Matthías biłgo. ²⁴ Áígee da'okąahgo gádaanii, NohweBik'ehń, ni nnee bijii dawa bígonłsı, díi nnee naki halzaahíi hayii hánłtiinií nohwil ch'í'nah ánle', ²⁵ Judas dabíi bá goz'aayú dahdidogaalgo, ná na'iziid n'íi, ninal'a'a nlij n'íi yich'á'zhij' adzaa, áík'ehgo nnee hánłtiinií áígee nnaltéeh doleel. ²⁶ Dahadń halteehíi bee bígozjihíi ádaizlaa, áík'ehgo Matthías haltij: án nadaal'a'a itah silij, łats'adah zhágo ni'.

2

¹ Péntecost- híi bijii Jesus daayokąahíi dała'a daabiini'go dałahágee dała'adzaa. ² Dahıko yaaká'gé' nawode ních'iidhíi k'ehgo áhłts'aągo naháztaą yune' dahot'éhé bengonyáa. ³ Kọ' izaad ga'at'éhi ilts'a'go adzaago dała'a daantijigo biká'zhij' dahiltij'go bił ch'í'nah ádelzaa. ⁴ Holy Spirit bee baa daagodest'aągo yati' iltah at'éhi yee yádaaltij'go nkegonyaa, Holy Spirit ái k'ehgo yádaabiyiłti'. ⁵ Áiná' Jews daanłni Bik'ehgo'ihí'nań daidnłsini, ni'gosdzán nanel'aągé' Jerúsalemyú nádaagosdle' l'é. ⁶ Díi baa ch'iniiná'

nnee lǎ́ágo dała'adzaago hago laǎ́ ágodzaa daanzj, dała'á daantǎ́igo bíi biyati' yee yádaaltǎ́go da'dezts'aa'híi bigha. ⁷ Dázhó bił díyagodzaago gádaalı́di'nii, Saa'a, aisha' dawa Gálileegé' nneehíi ádaanii? ⁸ Áiná' hago'at'éégo dánohwíi daanohwiyati'íi yee yádaaltǎ́go daadiits'ag? ⁹ Párthians, Medes, Élamites, la'íi nnee Mesopotámia, Judéa, Cappadócia, Póntus, Asia, ¹⁰ Phrygia, Pamphylia, Egypt la'íi Líbya Cyréne binaayú il'angé' ledaadiltíni, la'íi Romegé' dé't'ih hasta' hikaihi, Jews la'íi nnee Jews bi'okaa'híi k'eh da'okaa'h daazlíni, ¹¹ Cretes la'íi Arábians daanlíni, dánohwíi daanohwiyati' yee yádaaltǎ́go Bik'ehgo'ihinań ízigo anát'ijíi yaa nadaagolni'go daadiits'ag. ¹² Áik'ehgo dawa bił díyadaagodzaa la'íi hago laǎ́ ágodzaa daanzigo gádaalı́di'nii, Díisha' hago anágot'ijíi? ¹³ La'íi daazhógo déyaadaadloho gádaanii, Díi nneehíi wine aníidéhi daayodlaǎ́go ádaanii. ¹⁴ Áiná' Peter łats'adahíi yil daahizi'go nnee dała'adzaahíi yich'j' hadzii, Nnee Judéagé' la'íi Jerúsalemgee daagonolíni, díi ádishnihi' nlt'éégo hodaayisółts'aa'go nohwil'ídaagozi'le': ¹⁵ Díi nneehíi bił nádaagodiyis ádaanołsi' ndi doo ágát'éé da, anaazhá ngost'ái bik'ehenkééz la'. ¹⁶ Áiná' Joel, Bik'ehgo'ihinań binkáayú na'iziidi n'íi díi anágot'ijíi dab'iltseńa' yaa nagosni' ni' ganniidgo; ¹⁷ Bik'ehgo'ihinań gáníi, Ikék'eh nnágodzaayú be'ágodoniił, nnee dawa shiSpirit baa daadish'a' doleeł: nohwiye'ke la'íi nohwitsi'ke dawa ágodoniił shá yaa nadaagolni' doleeł, nnee aníi nakaiyehíi bił ch'j'nah ádaagol'ji doleeł, hastiyúhíi nadaayeeł doleeł: ¹⁸ Ái benagowaana' nnee shánada'iziidíi la'íi isdzané shánada'iziidíi shiSpirit baa daadish'a' doleeł; áik'ehgo ágodoniił shá yaa nadaagolni' doleeł: ¹⁹ Yáa biyi' ízigo anágot'ijíi ch'j'nah ádeshtiił, ni' biká' godiyihgo be'ígóziníi, ái dił, kq', la'íi lid aad k'ehgo at'éégo aldo' ch'j'nah ádeshtiił: ²⁰ Dá doo nohweBik'ehń nadahíi bijji, dázhó gonłt'éehíi bijji biká' ngowaa daná' ch'igona'áihíi diłhił doleeł, t'é'gona'áihíi dił doleeł: ²¹ Áiná' hadń Bik'ehgo'ihinań bizhi'íi yee yiká' aniihn' hasdádogaal. ²² Israel hat'íi daanołni, díi yati'íi ídaayesołts'aa'; nohwíi bídaagonołsi' go'jii, Jesus Názarethgé' nłini, Bik'ehgo'ihinań nohwináal' Jesus binkáayú ízigo aná'ol'ijíi la'íi godiyihgo be'ígóziníi anáyo'ijigo nohwich'j' bee bígózigo áyíłaa: ²³ Ái Jesus-híi Bik'ehgo'ihinań dabínsé yaa natsekeesgo yaa nagoshchijigo nohwaa híłtǎ́igo nnee begoz'aaníi doo yikísk'eh ádaat'ee dahíi nohwíi ádaabilđolniigo tsj'ilna'áhi yídaayiheskałgo daayizes-hjii: ²⁴ Áiná' Jesus nezgaigo da'itsaahíi Bik'ehgo'ihinań nláhyú áyíłaaná' nábihil'na': da'itsaahíi doo dayúweh botá' bik'eh dahíi bigha. ²⁵ David Jesus yaa nagolni'go gáníi, SheBik'ehń dawahn shádnjú hish'jii; shinawod shá ágółshíi bigha shigan dihe'nazhinéégo nłii: ²⁶ Ái bigha shijíi bił gozhóq' la'íi sizaa gozhóq'go yashti'; la'íi an' zhá ba'oshlíigo shits'í hanayoł doleeł: ²⁷ Shiyi'siziiníi ch'iidntahyú doo nyinoné' at'éé dahíi bigha, Dilzini Nłini niyéehíi diłdzidihíi bich'á'zhj' anłsi doleeł. ²⁸ Hago'at'éégo ch'ihinaa doleeł shił ch'j'nah anłaa; shił nłjigo dázhó shił gozhóq'go áshłsi. ²⁹ Nnee daanołiiníi, shik'íyú, bich'á'gé' daagosiidlíni David holzéhi, doo siste' dago da'aniigo baa nohwil' nagoshni', daztsaa'go ilch'j'nniltjii ni', ilch'j'nniltjii n'íi díijii t'ah dzaagee begoz'aa. ³⁰ David Bik'ehgo'ihinań binkáayú na'iziidíi nłii ni', la'íi Bik'ehgo'ihinań bitł'a dahdidilniigo gábilniiid, Nich'á'gé' hadaalışchiiníi la', Christ holzéhi, benik'eh n'íi yebik'ehgo ádishiił, nniigo yígółsi; ³¹ Áik'ehgo ái dab'iltse yígółsiigo Christ nábi'dihil'na'híi baa nagolni' ganniidgo, Biyi'siziiníi ch'iidntahyú doo yó'oyone' da, la'íi bits'ihíi doo diłdzid da. ³² Díi Jesus-híi Bik'ehgo'ihinań nábihil'na'híi daanohwigha nohwináal' ágodzaa. ³³ Ízigo at'éégo ábi'delzaago Bik'ehgo'ihinań bigan dihe'nazhinéégo sidaago, la'íi Holy Spirit higháh doleeł biTaa bee bángon'á'ago díi daal'ijíi la'íi daadołts'agíi bíi áyíłaa. ³⁴ David yaaká'yú doo bił ogoyáa da; ndi dabíi gáníi, Bik'ehgo'ihinań sheBik'ehń gáyiłniiid, Shigan dihe'nazhinéégo síndaa, ³⁵ Ni'ina'íi benik'eh silijigo nikelłt'áahyú ninimilzhi'. ³⁶ Ái bigha Israel hat'íi dawa da'aniigo díi yídaagołsi' le', Jesus-híi tsj'ilna'áhi bídaahesołkał n'íi Bik'ehgo'ihinań nohweBik'ehń, Christ nłjigo nohwá áyíłaa. ³⁷ Nnee díi daidezts'aańa' bił daagoshch'ii' l'é'e, áigé' Peter la'íi la' nadaal'a'áhi yich'j' gádaanii, Nnee daanołiiníi, nohwik'íyú, hago ádaahii'ne'? ³⁸ Peter gádaabilnii, Nohwincho'íi bich'á'yúgo ádaalne'go dała'á daanołijige Jesus Christ

bizhi' bee baptize ádaanohwi'dolne', nohwinchó'íí nohwá da'izl'íí alne'híí bigha, áík'ehgo Holy Spirit bee nohwaa godit'aah doleel. ³⁹⁻⁴⁰ Nohwíí díí bee nohwángot'aa la'íí nohwíí nohwich'á'gé' daalidilchihíí, la'íí doo daanohwik'íí dahíí aldó' bángot'aa, dahadn Bik'ehgo'ihí'nań nohweBik'ehń ích'í' yojííhíí. ⁴¹ Hadíí bił daagozhóógo biyati' nádaidné'íí baptize ádaabi'deszaa: da'ái bijji nnee taadn doo náhóltag dayú shi Jesus daayodlaaníí yedikai. ⁴² Áí nnee nadaal'a'á bee bił ch'ídaago'aahíí, la'íí lił daanliigo, bání nihi'né'íí, la'íí okaahíí dayúweh nłdzilgo yaa nakai. ⁴³ Dała'á daantíigo daidnłsigo ndaaldzid: ízigo ánagot'ijłí la'íí godiyłhgo be'ígóziníí nadaal'a'á binkááyú bee ánagot'ijł. ⁴⁴ Jesus daayodlaaníí dawa dałahágee naháztaa, dawahá dałaházhi' daabiyéego; ⁴⁵ Daabiyéehíí baa nadaahazniigo hadíí yídaadiníí yitaada'izni. ⁴⁶ Dajji biigha dała'á daabiini'go da'ch'okaah goz'aa yune' dała'ánat'ijł, bił daagozhóógo, doo íłch'í' yaa daagochi'go da daabigowayú lił náda'idijł l'é'e. ⁴⁷ Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' ahédaanzigo nnee dawa bił dádaabik'ehgo ádaat'ee l'é'e. Áígé' la' Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú hayíí hasdákaihíí dajji biigha ínahikah l'é'e.

3

¹ Ha'iz'aaagé' hayaazhi'yú Peter la'íí John biłgo da'ch'okaah goz'ayú dezhaah l'é'e. ² Nnee dágozliigé' doo naghaa dahi dajji biigha da'ch'okaah goz'aaníí ch'íná'itłhíí Dénzhóné holzéhi bahgee nnádaach'iltééh l'é'e, da'ch'okaah goz'aa yune' ha'áhikahíí yídókeedgo; ³ Peter la'íí John biłgo da'ch'okaah goz'aa yune' hi'ashgo yiłtsaago, Dahat'íhíta shaa nohné', niigo yídókeed. ⁴ Peter la'íí John biłgo nnee sitiiníí da'as'ah daayinéł'ijná' Peter gáníí, Nohwíł'ijł. ⁵ Nnee sitiiníí hat'íhíta shaa daayiné' nziigo yinel'ijł. ⁶ Áiná' Peter gáníí, Shihíí béshligaihíí la'íí óodo doo la' nashné' da; ndi hat'íí bigonshł'ijł'ihíí naa nshné': Jesus Christ Názařthgé' gólíni bizhi' binkááyú nádnnaahgo dah nnał. ⁷ Bigan dihe'nazhińéé yiłtsoodgo hadag ábíłaa: dagoshch'í' bikee la'íí bikegod biłgo nłdzil daazli. ⁸ Hadag yáhlwodgo hizí', áígé' dahnyaagé' da'ch'okaah goz'aa yune' Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' ahénzigo higaal la'íí yáhlwo'go Peter la'íí John biłgo yił okai. ⁹ Higaalna' Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' ahénzigo nnee dawa daabo'ijł: ¹⁰ Da'ch'okaah goz'aaníí ch'íná'itłhíí Dénzhóné holzéhi bahgee ídókeedgo sitji n'íí át'ijłgo nnee yídaagołsi: áík'ehgo hago'at'éégo bich'í' ágodzaahíí daanzigo bił díyadaagot'ee l'é'e. ¹¹ Nnee doo nagháhi da n'íí Peter la'íí John biłgo dayúweh yota'ná' nnee ląágo bich'í' nádnkijgo bił díyadaagot'eego baa dała'adzaa ch'ínágohin'áágee, Sólomon's holzéhi. ¹² Peter nnee dała'adzaahíí yiłtsaana' yich'í' yałti' gáníigo, Israel hat'i daanołni, hat'íí bigha nohwił díyadaagot'ee? Hat'íí bigha dánohwíí nohwinawodíí bee dagohíí dánohwíí njoohíí bee díí nneehíí naghaago ánáhiidlaa daanołsigo da'os'ah daanohwineł'ijł? ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań Abraham, Isaac, Jacob la'íí bich'á'gé' hadaakidelchijłhíí daayokaahń, biYe' Jesus ízigo at'éégo ayíłaa; Pílate baa daadeso'aaago ch'ínábíłteeh hat'ijł, ndi nohwíí, Doo hádaahiit'ijł da, daadołni, Pílate bińáál. ¹⁴ Dilzini, Nłt'éégo Ánat'ijłíí, Doo hádaahiit'ijł da, daabiłdołni-iná', Nnee yizes-híni nohwá ch'ínánołteeh, daabiłdołni ni'; ¹⁵ Áígé' Ihi'naa yeBik'ehń daazesolhijná', án Bik'ehgo'ihí'nań daztsaagé' nábihil'na'; áí dawa nohwináál ánagot'ijł ni'. ¹⁶ Da'án bizhi' yodłaaago díí nnee daal'iiníí la'íí bídaagonołsiníí nłdzilgo ánábiidlaa: bi'odł'íí díí nneehíí doo hayú baa dahgoz'aa dago ánábiidlaa, daanohwigha nohwináál. ¹⁷ Shik'íiyú, doo bídaagonołsiyú ádaaldzaa dago bígonsj, nohwá nadaant'aahíí aldó'. ¹⁸ Áiná' díí k'ehgo Christ biniigodilné doleel, niłhíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí dab'íłtsená' yaa nadaagolni' n'íí Bik'ehgo'ihí'nań ye'íıłaa. ¹⁹ Áík'ehgo nohwinchó'íí bich'á'yúgo ádaalne', áígé' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' dahdołkáh, áík'ehgo nohwinchó'íí nohwá k'ená'ildéh, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'gé' nohwił gozhóóníí begoldoh ndi at'éé; ²⁰ Áígé' Jesus Christ nohwich'í' náidil'aa doleel, án ałk'ína' baa nohwił na'gosni' ni': ²¹ Áń ni'gosdzán alzaagé' yushdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi daadilzini dab'íłtsená' yaa nagolni' n'íí begolne'go dawahá íłch'í' nágodle'híí begonyaazhi' yaaká'yú gólíí. ²² Moses daanohwitaa n'íí da'aniigo gáyilniid, No-

hwik'íyú bitahgé' Bik'ehgo'ihí'nań nohwe Bik'ehn binkááyú Na'iziidíí nohwá haitteeh, shíí hashiltííni k'ehgo; ńń ádaanohwińnihií dawa nlt'éégo ídaayesółts'aą doleeł. ²³ Díí k'ehgo doleeł, dahadńń áí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú Na'iziidíí doo íyésts'aą dahńń nee bitahgé' da'ízlíí doleeł. ²⁴ Samuel golíígé' yushdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí dawa yádaalti' n'íí díí bijíyúgo áńágot'íí dabi'iltse yaa nadaagolńi' ni'. ²⁵ Nohwíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí bich'á'gé' hadaaliłshołchíí, ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań Abraham bich'í' hadzii, Nich'á'gé' daalideshchiinihií ła' binkááyú ni'gosdzán biká' il'angé' ledaadiłchiinihií dawa biyaa gozhóq doleeł, niigo daanohwitaa n'íí yił łańgodest'aą n'íí nohwá begolne'. ²⁶ Bik'ehgo'ihí'nań biYe', Jesus, hay-iltíígo da'iltse nohwich'í' oyil'a' ni', dała'á nołtíígo ncho'go ágot'eehíí bich'á'yúgo ádaanołt'eego nohwiyaa gozhóq doleełhií bigha nohwich'í' oyil'a' ni'.

4

¹ Peter ła'íí John biłgo nnee t'ah yich'í' yádaalti'na' okąąh yedaabik'ehi, siláada da'ch'okąąh goz'aaníí yńadaadéz'ini binant'a' ła'íí Sádducees daanlíni baa hikai, ² Áí hadaashkee le'e, Peter ła'íí John biłgo nanezna'íí Jesus binkááyú naadiikáh doleeł, daaniigo, nnee yił ch'ídaago'aahíí bigha. ³ Nnee hadaashkee n'íí Peter ła'íí John biłgo daayiltsoodgo ha'ánezhteezh iskaązhi': ałk'iná' o'i'ááhií bigha. ⁴ Da'ágát'ée ndi nnee łaągo Peter ła'íí John biłgo biyati' daidezts'aaníí daayosdlaąd; ashdladn doo náhółtag dayú shi da'osdlaąd. ⁵ Iskaą hik'e Jews binadaant'a'íí, Jews yánazini ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi Jerúsalemyú dała'adzaa, ⁶ Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni, Ánnas holzéhi, Cáiapphas, John, Alexándar, ła'íí okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bik'íí dawa ałdó' dała'adzaa le'e. ⁷ Díí nneehíí Peter ła'íí John biłgo da'alaní'gee daayineskeego nayídaadiłkid, Hat'íí binawod, hadńń bizhi' bee díí ádaaldzaa? ⁸ Peter, Holy Spirit bił niłigo yábiyilti'go gádaabiłni, Nnee bánadaanołt'aahíí ła'íí Israel hat'i'íí bánasozinií, ⁹ Nnee doo nagháhihií bich'osii'ni'íí, díí nnee hago at'éégo nábi'dilzihií bigha díí jii nanohwídaadołkidyúgo: ¹⁰ Nohwíí ła'íí Israel hat'i'íí dawa bídaagonołsi le', Jesus Christ, Názarethgé' gólíni, tsj'ılna'áhi bídaahesołkał n'íí, daztsaągé' Bik'ehgo'ihí'nań nábiłil'na' n'íí, ńń bee díí nnee nlt'éé nasdliigo nohwidáhyú sizii. ¹¹ Díí tséhií kłh ádaagole'íí daanołni yó'odaasołne' n'íí ilhagon'aagee da'iltse si'aaníí silii. ¹² Áń ba'ashhahyú doo hadńń hasdákołteełhií gólíí da, díí yáa das'aaníí bit'áahyú hizhíłhií bee hasdáhiikáh doleełií dała'á ndi doo ni' biká' nnee baa nádet'aą da. ¹³ Peter ła'íí John biłgo nnee doo da'oltag dahi, débaagoch'oba'íí daanlii ndi doo bił daagoyée dago yádaalti', nnee nadaant'aahíí yídaagołsiidgo bił díyadaagot'ee; áík'ehgo Jesis yił nakai n'íí yńadaagołsiid. ¹⁴ Nnee nábi'dilzihií bit'ahgé' siziiigo daayo'ijhií bigha doo hat'íí nádaado'niid da. ¹⁵ Áína' Peter ła'íí John biłgo ch'inoł'aash daayiłniidná', dasahn ilch'í' yádaalti', ¹⁶ Díí nneehíí hago ádaahiidle'? Godiyłhgo ágodzaahíí binkááyú ágodzaago Jerúsalemyú daagolínií dawa yídaagołsi; nohwíí doo daahohiidlaą da daan'nihií doo bik'eh da, daaniigo. ¹⁷ Nnee bitahyú doo dayúwehyú dididlaadgo da, halaą gádaabiłdo'niih, Áń bizhi'íí bee hadńń bich'í' yánáhółti' hela'. ¹⁸ Áík'ehgo yushdé' daayiłniigo, Jesus bizhi' bee yánáhółti' hela' dagohíí ilch'ínánańgonol'aah hela', daabiłniigo bándagoz'aą. ¹⁹ Áína' Peter ła'íí John biłgo gádaabiłni, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nohwíí nohwich'í' idilts'aągo née, dagohíí Bik'ehgo'ihí'nańgo née, hayíí dábił'ehíí bendaagonol'aah. ²⁰ Nohwíí hayíí hiit'iinií ła'íí dihiits'agíí baa nagohiilńi'hi at'éé. ²¹ Nnee nadaant'aahíí, Jesus baa yánáhółti' hela', nádaabiłdo'niidná' nádołt'aash daabiłniid; nnee dawa ágodzaahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań ba'ahédaanzigo doo hago at'éégo ádaile' da. ²² Nnee nábi'dilzihií dizdinhíí bitisyú bił legodzaahi. ²³ Peter ła'íí John biłgo ch'ínát'áazhná' yił nakai n'íí yich'í' onát'aazhgo okąąh yedaabik'ehi yánadaant'aahíí ła'íí Jews yánazini ádaabiłni n'íí yaa nadaagosni'. ²⁴ Áí daidezts'aána' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' da'okąąhgo gádaani, NohweBik'ehn, yáa, ni'gosdzán, túnteel ła'íí daabiyyi' daagolínií dawa Bik'ehgo'ihí'nań níłigo áńlaa; ²⁵ David, nánał'a'á, binkááyú yánłti'go gáńni ni', Hat'íí bigha doo Jews

daanlii dahíí hadaashkee, la'íí nnee dawahá doo begolne' dahíí yaa natsídaakees? ²⁶ Ni' gosdzán biká' ízigo nant'án daanliinií ilk'izhi' ádaadzaa, la'íí nnee yánadaant'aahíí dała'adzaa, Bik'ehgo'ihí'nań la'íí Its'áńtíni, Christ holzéhi, biłgo yich'i' náda'nziidgo. ²⁷ Da'aniigo, niYe' Dilzini, Jesus, Its'áńtíni, yich'i' náda'nziidgo Hérod la'íí Póntius Pílate, doo Jews daanlii dahíí, la'íí Israel hat'i'íi biłgo dała'adzaa, ²⁸ Nigan binawodíi la'íí niini' be'ágodoniilíi dab'íiltsé bengón'ąą n'íi yee ádaane'go dała'adzaa. ²⁹ K'adíi nohweBik'ehń, nowhenadaago'aahíí hóyínłts'ąą, áik'ehgo nánada'idziidíi niyati' doo daasiite'go bee yádaahiilti' dago bidag ádaant'eego ádaanohwínsi, ³⁰ Dahdnlńiłgo na'ílziih; la'íí niYe' Dilzini, Jesus, bizhi'íi binkááyú godiyiłgo be'ídaagoziníi la'íí ízigo áńagot'jłłi' áńánł'jł le', da'okąąhgo daanlii. ³¹ Aął da'oskąądná' dała'adzaagee godihes'naa; áigé' Holy Spirit bee baa daagodeł'ąągo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo daaste'go yee yádaalti' da lé'e. ³² Nnee ląągo da'osdłąđíi biini' dała'á, bijíi dała'á nasdłi: daabíyéehíi doo dasahn shíyéé daanzí da; ndi dawahá dałaházhí' daabíyéé lé'e. ³³ Nadaal'a'á dayúweh beBik'ehń Jesus daztsąągé' naadiidzaahíi dązhó nł'éego yaa nadaagolni', Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íi zhá bitisgo biká'zhí' at'éé daazłi lé'e. ³⁴ Tédaat'iyéhií bitahyú doo la' da silji: hayíi bini' dagohíi bikłh daagolínií baa nadaagohezniigo, bich'ą'gé' daayist'jłđi ³⁵ Nadaal'a'á bądńee ndaayiheznił: áigé' hayíi tédaat'iyéhií hat'íi yádaadiníi daantjłgee yitah da'izni. ³⁶ Joses, nadaal'a'á Bárnabas bizhi' bá ádaizlaahi, (Kodag yałti'íi ye'at'éhi golzeego ágolzee,) Cýprusgé' Levi hat'i'íi nłini, ³⁷ Ni' bíyéehíi baa nagohezniigo zhaali baa hi'né'íi nadaal'a'á bądńee nyiné'.

5

¹ Áiná' nnee la', Ananías holzéhi, bi'aad, Sapphíra holzéhi, biłgo ni' baa nadaagohezni, ² Bi'aad yígółsigo zhaali baa hi'né'íi la' t'ąązhí' yotą'ná' la' zhá nadaal'a'á bądńee nyiné' lé'e. ³ Áik'ehgo Peter gáníi, Ananías, hat'íi bighą ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, naniłaago Holy Spirit bich'i' nashínch'a', ni' bich'ą'gé' zhaali naa hi'né'íi łahzhí' t'ąązhí' hóńtą'go nńné'? ⁴ Doo hwahá nahiniłh daná' nıyéé ni' ya'? Naheznihií bikédé'go zhaali naa hi'né'íi dáni benik'eh ni' ya'? Hago at'éégo tsídínkeezgo díi bee ándzaa? Doo nnee bich'i' nashínch'a' da, Bik'ehgo'ihí'nań bich'i' nashínch'a'. ⁵ Díi yati'íi Ananías yidezts'ąąná' nágo'go daztsąą: nnee dawa yaat'ídaanzihíi tsídaadesyiz. ⁶ Nnee ánií nakaiyéhií nádikaigo ch'id bił daizdis, áigé' ch'adaabizyijiyú łehdaabistji. ⁷ Áigé' taadn łedihikeeyú shi nnee daztsaaníi bi'aad ágodzaahíi doo yígółsi dago ha'ayáá. ⁸ Peter gáyilni, Shił nagolni', gáhołąągo izłjiigo ni' nohwaa nagohezni née? Áigé' gáníi, Ha'aa, akohgo izłji. ⁹ Peter gánábildo'niid, Hat'íi bighą Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit nabínołtaahgo bich'i' godeso'ąą? Isąą, nika' łehdaistiinií ch'ígót'iyú nadaazi, ái ni áłdó' ch'ídaanilteeh. ¹⁰ Áik'ehgo dagoshch'i' Peter bądnyú nágo'go daztsąą: nnee ánií nakaiyéhií ha'ákaigo isdzán daztsąągo yádaagołsjiid, áigé' ch'adaabizyijiyú bika' łe'sitji n'íi bahgee łehdaistji. ¹¹ Nnee da'osdłąđíi dała'ánát'jłłi' tsídaadesyiz lé'e, la'íi hayíi yaat'ídaanzihíi áłdó' tsídaadezyiz. ¹² Nnee bitahyú godiyiłgo be'ídaagoziníi ląągo, la'íi ízigo áńadaagot'jłłi' nadaal'a'á binkááyú áńagot'jłłi; (Sólonon bich'ínághin'ąągee dała'á daabiini'go dała'ánát'jłłh. ¹³ Jesus doo daayodłąą dahíi ndaaldzidgo doo yéhiikai da ndi nnee nł'éego baa natsídaakees. ¹⁴ Nnee dayúweh ląągo la'íi isdzané biłgo Jesus daayodlaanií yénáhiikai;) ¹⁵ Áik'ehgo daanezgaihií da'intinyú ch'ínádai'niłgo biká'da'astiné la'íi ch'id biká' nazhjeed, Peter higaałgo bichagosh'oh zhá ndi biká'zhí' áone' daanzigo. ¹⁶ Jerúsalem binaayú kłh nagoznłlgé' áłdó' nnee ląągo daanezgaihií la'íi nnee spirits daanchó'íi biyi' daagolínií yił nihikáh, ái dawa nádaadziih lé'e. ¹⁷ Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yił nakaihií dábiłgo (Sádducees daanlíni,) dązhó hadaashkeego, ¹⁸ Nadaal'a'á daayiltsoodgo ha'áná'ilka'á yune' ha'ádaiskaad lé'e. ¹⁹ Tł'é'yú Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hi ha'áná'ilka'ágee ch'íná'itłhií yá ch'íntąągo ákú yił ch'íkai, áigé' gábiłni, ²⁰ Ti'i, da'ch'okąąh goz'ąąyú dołkáh, áigee nasozjiigo díi nł'éego ihí'naahíi baa yati'íi dawa nnee baa bił nadaagołni'. ²¹ Díi daidezts'ąąná' hayılkaalyú da'ch'okąąh goz'ąą yune' ha'ákaigo bił ch'ídaago'aah. Okąąh yebik'ehi

nłdzilgo odláni, Holy Spirit ye'at'éhi, Philip, Prókorus, Nicánor, Tímon, Pármenas, la'íi Nicolás, Jews bi'okaaḥíi yenyáhi, Ántiochgé' gólíni, hadaiheznıl. ⁶ Ái hadaisnılıı nadaal'a'á yidázhıı' yıl nnikaıgee yıká' ndaadesnııgo yá da'oskaııd. ⁷ Bik'ehgo'ıhi'nań biyati' dayúweh begodeyaago Jerúsalemgee Jesus daayokaaḥıı' ląágo bınáhiıkai; okaaḥ yedaabik'ehi alđó' ląágo odlaanıı yıkısk'eh ádaat'ee lé'e. ⁸ Stephen, dázhó nłdzilgo odláni, Holy Spirit bee binawod golíni, ízisgo anágot'ıılıı' la'ıi godiyıḥgo be'ıdaagozinıı nınee bitahyú ye'aná'ol'ııı. ⁹ Nınee la', Líbertines daaholzéhi, la'ıi Cyrénegé' la'ıi Alexándriagé' daagolıni, la'ıi nınee Cilıciagé' la'ıi Asiagé' nakaihi ha'anáséhiı bitahgé' Stephen yıl ladaadit'ah nkegonyaa. ¹⁰ Áiná' Stephen goyáágo la'ıi Holy Spirit yábiyilti'go nıneehıı doo la' bitisgo hadziıh da lé'e. ¹¹ Áık'ehgo nınee la' yich'ı' na'daaheznııgo gáyıḥnıi, Nadaalch'aago Stephen baa yádaalti', áık'ehgo gádaanıı, Moses la'ııı Bik'ehgo'ıhi'nań nchó'go yaa yałti'go daadihiits'ag. ¹² Áıgé' nınee Stephen yik'edaannııhiı, Jews yánazıni, la'ıi begoz'aanıı ye'ık'eda'ılchıı, la'ıi nınee dawa hadaashkee ádaizlaago Stephen yaa hikaigo daayiltsood, áıgé' nınee yánadaaltihıı yıl yaa hikai. ¹³ Nınee nadaach'áhi yıl hikai, áık'ehgo gádaanıı, Díı nıneehıı díı godiyıḥgo goz'aanıı la'ıi begoz'aanıı dawahn nchó'go yaa yałti'; ¹⁴ Gáııigo daadihiits'ag, Jesus Názaırethgé' gólíni díı godilzıḥgo goz'aanıı nagohılkaad, la'ıi Moses nohwá yengon'áı n'ıı laḥgo anáyidle'. ¹⁵ Nınee yánadaaltihıı dawa Stephen da'ıs'ah daineł'ııgo binıi Bik'ehgo'ıhi'nań binal'a'á yaaká'gé'hi binıihıı k'ehgo at'éego daayıltsaa.

7

¹ Okaaḥ yebik'ehi da'tiséyú sitıni gábiḥnıi, Ádaanııch'ınııhiı da'anıi née? ² Stephen gánıı, Nınee daanołıni, shik'ııyú, nınee báyan daanołıni, shıdaayesólts'aa; nohwıta n'ıı Abraham, doo hwahá Chárranyú ngoleeh daná' Mesopotámiayú gólıı' ni'na' Bik'ehgo'ıhi'nań bich'á'ıdındláad nlıni bich'ı' ch'ı'nah ádelzaa, ³ Áıgee gábiḥnııd, Nini' la'ıi nik'ıı bich'á' dahnnáḥgo ni' nıl ch'ı'nah áshle'yú nınaál. ⁴ Áık'ehgo Abraham Kaldéans bini'gé' dahnyaago Charran golzeegee golıı' lé'e: bitaa daztsaańa' díı ni' biyi' daagonoıızhıı' Bik'ehgo'ıhi'nań bik'ehgo onágódle' lé'e. ⁵ Áiná' ni' bıyééhıı doo la' baa gon'áı da, doo ndi dałahndi nch'idel'eezgo da: áiná' bichagháshé doo la' da ndi bıı la'ıi bich'á'gé' daalideshchiinihiı daabıyéé doleełgo yágon'áı lé'e. ⁶ Bik'ehgo'ıhi'nań Abraham bich'ı' hananádziigo gánııd, Nich'á'gé' daalideshchiiniı ni' doo yıdaagołsı da n'ıı yiı' daagolıı doleeł; áıgee nınee ni' daabıyééhıı isná ádaabidle'go díıdn gonenadıń łegodzaazıı' binııdaagonłt'ée doleeł. ⁷ Nınee isná ádaabisdlaahıı binııdaagodishle' doleeł; áı bikédé'go áıgé' ch'ékáḥgo dzaagee daashokaaḥ doleeł, nıi lé'e, Bik'ehgo'ıhi'nań. ⁸ Áıgé' Bik'ehgo'ıhi'nań circuncıision bee Abraham yıl ląngot'aa: áık'ehgo Abraham biye' Isaac gozlııgo tsebıı behıskaanıı bıııı círcuncise áyılłaa; áıgé' Isaac biye' Jacob gozlıı; Jacobhiı biye'ke nakits'adah daagozlıı, áı bich'á'gé' nakits'adahyú nınee hat'ı' silıı. ⁹ Jacob biye'kehiı daabidizhé Joseph daayolch'ıı'go, yik'edaannııḥgo Egyptyú baa nadaaheznıi: áiná' Bik'ehgo'ıhi'nań bıł nlııgo, ¹⁰ Bich'ı' nadaagont'ogıı bigha dawa yich'á' bınlııı, áıgé' Pháraoh, Egypt yánant'aahıı, yıl nzhóogo la'ıi bınadzahgee goyáágo Bik'ehgo'ıhi'nań ábıłsı; Pháraohıı Egypt dahot'éhé la'ıi bııḥ biyi' daagolııni yánant'aago ábıłłaa. ¹¹ Egypt la'ıi Cánaanyú dahot'éhé shına' góyéego daagodeyaa: áıgee daanohwıta n'ıı bich'ıya' n'ıı bich'á' ádaasdııdgo binııdaagonłt'ée lé'e. ¹² Egyptyú nadá' gólıı' ląágo Jacob yaat'ınzıına' daanohwıta n'ıı da'ıltsé ákú odais'a' lé'e. ¹³ İké'gee nanákainá' Joseph, Daanohwik'ıs nshlıı n'ıı shıı ánsht'ee, daayılııigo bıdaagołsııd; la'ıi Joseph bııı Pháraoh yıgólııd. ¹⁴ Áıgé' Joseph bitaa la'ıi bııı dawa bıłgo gosts'idin ashđla' hilt'eego yıká'o'ıl'a', ¹⁵ Áık'ehgo Jacob Egyptyú o'ınıl, ákú Jacob daztsaa, la'ıi daanohwıta n'ıı alđó' da'ılké'go nanezna', ¹⁶ Áı dawa Sýkemyú onádaiheznııgo ılch'ı'ndaahi'niıł goz'aa yune' da'ılké'go łedaahasnıl, áı goz'aanıı Abraham Sýkem biye' Emmor biye'ke bich'á'gé' zhaali bee nagohesnıi ni'. ¹⁷ Bik'ehgo'ıhi'nań Abraham bągon'áı n'ıı begolne'ıı alhánégé' goldohná' Abraham bich'á'gé' daalideshchiinihiı

Egyptgee lą́ą silij lẹ́'e. ¹⁸ Áíná' Egyptyú ła' nant'án nanásdlíí, án Joseph doo yígólsj da lẹ́'e. ¹⁹ Án nohwíí hahiit'i'íi yik'edaanniih lẹ́'e, ła'íi daanohwitaa n'íi gádaay-
 iłniigo bándagooz'ąą, Mé' daagozłiíhíi da'izłiyyú ch'ídaahołkaadgo da'akú nanne' le'.
²⁰ Áígee Moses gozłiigo dązhó dénzhóné lẹ́'e, án bitaa golłi yune' nadaach'ılteego taagi
 daahitąą: ²¹ Áígé' da'izłiyyú ch'ídaach'istijyyú Pháraoh bitsi' nábinłtjigo dabíi bizhaazhé
 k'ehgo yihılna'. ²² Egyptyú daagolíiníi bigoyą'íi dawa Moses bił ch'et'ąągo dązhó
 nłt'éeego yatti' ła'íi nłt'éeego ánát'ijł silij. ²³ Moses dizdin bił łegodzaaná', shik'íyyú
 Israel hat'i'íi bich'j' dosháh nzi lẹ́'e. ²⁴ Áík'ehgo ła' inaghanaghaago yiltsąągo, án
 yik'izh'j' onálwodgo yił nałts'j'ehgo daztsąą: ²⁵ Shíi hat'i'íi biniidaagonłt'éełhíi biyi'gé'
 Bik'ehgo'ih'i'nań shich'oniiigo bił ch'ídishkaahíi yídaagołsj shj nzi lẹ́'e; ndi doo bídaagołsj
 da. ²⁶ Iskąą hik'e dabíi hat'i'i naki ilch'j' dahnádilwo'go yiká nyáá, nkenágoheltọd
 nzigo gádaayilnii, Iłk'isyú nołdljiná' hat'íi bighą iln'dotłh? ²⁷ Áíná' ba'ashhahgé' gólłni
 doo bik'ehyú ánayo'ijł dahń Moses k'ihzh'j' yenyilná' gáníi, Hadń nohwinant'a' ła'íi
 nohwaa yatti'i ánílaago ánt'ij? ²⁸ Adaąána' nnee Egyptian nłni zínłłhijłhíi k'ehgo shíi
 ałdó' shiziniłhée née? ²⁹ Díi áníłhíi bighą Moses dabíi hat'i'i yich'ą' halwodgo Mádiangee
 golłi ngohéyáá, áígee biye'ke naki gozłi. ³⁰ Áígé' dizdin łegodzaa bikédé'go Dził Sína
 holzéhi binaayú da'izłiyyú ch'il diltłi' biyi'gé' Bik'ehgo'ih'i'nań binal'a'á yaaká'gé'hi
 bich'j' ch'í'nah ádelzaa. ³¹ Moses yo'jiná' bił díyagot'ee lẹ́'e: ilhánégo yinel'łłgo nyáá hik'e
 Bik'ehgo'ih'i'nań bich'j' hadzii, ³² Gáníigo, Shíi daanita n'íi Bik'ehgo'ih'i'nań daayokąąhń
 nshłj, Abraham, Isaac ła'íi Jacob Bik'ehgo'ih'i'nań daayokąąhń nshłj. Moses tsídolyizgo
 ditłidgo doo ázh'j' nádést'jłd da. ³³ Bik'ehgo'ih'i'nań gábiłnii, Nikee ádaandlee: ni'
 biká' síziiníi ni' godiyini at'ée. ³⁴ Egyptyú shichągháshé biniidaagonłt'éeego hish'j,í,
 ái hish'jigo ik'ídaadi'niihíi dists'ag, áík'ehgo ái bich'ą' nshniłyyú niyáá. T'i, dák'ad
 Egyptyú nideł'a'. ³⁵ Dadíi Moses Israel hat'i'i doo hádaabit'jigo gádaanii n'íi, Hadń
 nohwinant'a' ła'íi nohwaa yatti'íi ánílaa? Da'ái Moses n'íi Bik'ehgo'ih'i'nań binal'a'á
 yaaká'gé'hi ch'il biyi'gé' bich'j' ch'í'nah ádelzaa n'íi binkááyú Bik'ehgo'ih'i'nań bides'a',
 nant'án nłjigo ła'íi Israel hat'i'íi biniidaagonłt'éełhíi yich'ą' yíníłłgo bides'a'. ³⁶ Ái Moses
 n'íi izisgo ánagot'jłłhíi ła'íi godiyj'ehgo be'ídaagoziníi Egyptyú ła'íi Red Seayú ánát'ijł
 ni'ná' Egyptgé' ch'íinilgo da'izłiyyú nanalse'go dizdin łegodzaa. ³⁷ Da'ái Moses-
 híi Israel hat'i'íi gádaayilnii ni', Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú Na'iziidi hileehgo nohwik'íyyú
 bitahgé' Bik'ehgo'ih'i'nań nohweBik'ehń nohwá habılteeh, shíi hashilłłhíi k'ehgo; án
 hódaayesólts'ąą. ³⁸ Da'izłiyyú ha'ánáłséh n'ná', díi Moses-híi Bik'ehgo'ih'i'nań binal'a'á
 yaaká'gé'hi Dził Sína holzeeyú bich'j' yatti' n'íi ła'íi daanohwitaa n'íi bigizhgee
 yatti'íi nłjigo yati' hináhi nohwá baa hi'né' ni': ³⁹ Án daanohwitaa n'íi doo bídaayést'ąą
 hádaat'jł da ni', doo hádaabit'jł da, áíná' Egyptyúgo nádiikáhíi zhą bijłłgé' hádaat'jł
 lẹ́'e. ⁴⁰ Aaron gádaayilnii, Hat'íhíta daahohiikąąhíi nohwá ánle', ái nohwá go'jł doleeł:
 díi Moses Egyptgé' ch'ínohwinil n'íi hago adzaa shjłhíi doo bídaagonłzj da. ⁴¹ Áíná'
 magashi bizhaazhé be'ilzaa'i ndi ádaizlaago dahat'íhíta yiyaa odaayihiniłłgo daayokąąh,
 dabíi ádaizlaahíi yaa bił daagozhóógo. ⁴² Áík'ehgo yáá biyi'gé' dawaháhíi daayokąąhgo
 Bik'ehgo'ih'i'nań dabiini'zh'j' ch'ídaabiznil; Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú nada'iziidi n'íi
 binaltsoos biyi' k'e'eshchjłłhíi k'ehgo, Israel hat'i'i daanołłni, da'izłiyyú dizdin nohwee
 łedaagosdzaa n'ná' magashi bizhaazhé, dibelłj bizhaazhéta nadaaltseedíi ła'íi dahat'íhíta
 shaa daaholłnił lá née? ⁴³ Gowąolgai biyi' Mólok holzéhi daayokąąhíi nadaatnil,
 ła'íi daaholłkąąhíi Rémphan holzéhi bits'ılsoósé k'ehgo be'ilzaahíi ałdó' nadaatnil, díi
 be'ilzaago ádaasolaahíi daaholłkąąhgo: áík'ehgo Bábylon bitisyú ch'inołkáhgo áno-
 hwishłe'. ⁴⁴ Daanohwitaa n'íi gowąolgai biyi' da'okąąhi Bik'ehgo'ih'i'nań yił daanłjigo
 bebígózini da'izłiyyú goz'ąą, ái hago'at'éeego alnéhíi Bik'ehgo'ih'i'nań Moses yił ch'í'nah
 áyílaahíi k'ehgo alzaa. ⁴⁵ Daanohwitaa n'íi Jesus bá nant'aago Bik'ehgo'ih'i'nań doo
 Jews daanłj dahíi bá ch'íineheyoodná' gowąolgai biyi' da'okąąhíi ni' daabíyée gozłiyyú
 daistsoozgo hikai, ái doo Jews daanłj dahíi David dánant'aa siljłzh'j' Bik'ehgo'ih'i'nań
 daanohwitaa n'íi dábidáhgee ch'ídaaniheyood; ⁴⁶ David Bik'ehgo'ih'i'nań yił nzhọ silij,

áik'ehgo Jacob Bik'ehgo'ihí'nań yokaqahń yi' golíí doleeńí bá ágóshle' nzi lẹ'e. ⁴⁷ Ndi Sólomon holzéhigo Bik'ehgo'ihí'nań kịh yi' golííńí bá ágólaa. ⁴⁸ Áíná' Da'tiséyú At'éhi kịh dá nnee bigan yee ádaizlaahi doo yi' golíí da; Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidí gáníí n'í k'ehgo, ⁴⁹ Yaaká'yú goz'aaníí biká'dah'asdáhá biká'gé' nansht'aahíí át'éé, ni'gosdzáńhíí biká' dahnádes'isíí át'éé: kịh hago'at'éhi shá ágóle'? ní lẹ'e Bik'ehgo'ihí'nań: hayúshá' hanasógo áíná'? ⁵⁰ Aishá' shiganíí doo dawa bee ashlaa da lẹ'e? ⁵¹ Doo nohwee daagondlij dahi, nohwijíí ła'íí nohwijeyi' doo círcumcise ádaanołt'e'í dahíí k'ehgo doo daagodinołsini da, dawahn Holy Spirit bich'á'zhí'go ádaanołt'ee, daanołwitaa n'íí ánádaat'jil n'íí k'ehgo nohwíí aldo' ánádaalt'jil. ⁵² Hagee daanołwitaa n'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí doo yiniidaagodezlaa da? Nłt'éégo Ánat'jilíí yígháhíí dabí'iltésená' yaa nadaagolni'íí nadaistseed; áí Nłt'éégo Ánat'jilíí nyee'íí biy'zhí' ch'ídaasołtjigo daazesołhij: ⁵³ Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á yaaká'gé'hi begoz'aaníí nohwaa daidez'aa ndi doo bikísk'eh ádaanołt'ee da. ⁵⁴ Nnee dała'adzaahíí Stephen áńíhíí daidezts'aqaná' dážhó bił daagoshch'ii'go biwoo nádaagai. ⁵⁵ Áíná' Stephen, Holy Spirit ye'at'éégo, yaaká'yú dezghalgo Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'idindláadíí ła'íí Jesus Bik'ehgo'ihí'nań dihe'nazhinéégo sizjigo yiltsaa, ⁵⁶ Áígé' gáníí, Yáá ilch'á' adzaago yaaká'yú nnee k'ehgo Nyááhń Bik'ehgo'ihí'nań dihe'nazhinéégo sizjigo hish'ji. ⁵⁷ Nádaadidilghaazhná' bijeyi' ndaadeshchidgo dawa bich'j' nádnkij. ⁵⁸ Kịh goznilíí bich'á'yú ch'ídaabist'e'go nyída'isne': tséé yee da'dilniihíí bidiyagé nnee áńí nagháhá, Saul holzéhi, dées'eezgee ndaayiheznil. ⁵⁹ Stephen t'ah nyída'ilne'ná' gáníigo oskaqad, Jesus sheBik'ehń, shiyi'siziinií nádnne'. ⁶⁰ Hayaa adzaago nawode gánniid, SheBik'ehń, díí nchọ'ihíí dákoh bik'izhij' ádaaholé hela'. Ánniidná' daztsaa.

8

¹ Stephen daabizilheehíí Saul da'áígee bił dábik'eh lẹ'e. Áígé' godeyaago Jesus daayokaqahíí Jerúsalemgee ha'ánátséhíí biniidaagonłt'éégo inaghanakai begodeyaa; áik'ehgo dawa iltanáhosaaqo Judéayú ła'íí Samáriayú oheskai, nadaal'a'á zhá da'akú naháztaq lẹ'e. ² Nnee daagodnłsini Stephen dát'eego yaa daachagná' lėdaistji. ³ Áíná' Saulhíí Jesus daayokaqahíí dayúweh binaghanakai, gowańhíí dała'á gon'áqgo nantaago, nnee ła'íí isdzáné daayiltsoodgo ha'áyilkaad lẹ'e. ⁴ Jesus daayokaqahíí iltanáhosaa n'íí dahot'éhé anákahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'. ⁵ Philip Samáriayú óyáá, áí biy' kịh goznilgee Christ yaa yił nadaagolni'. ⁶ Nnee łaqágo Philip yati'ihíí daidezts'aqo ła'íí godiyhgo áńagot'jilíí ye'ánat'jilíí daayiltsaaqo, áńíhíí dałełt'eego yaa natsídaakeesgo bídaayésts'aa lẹ'e. ⁷ Spirits daancho'i nnee łaqágo biy' daagoljil n'íí daadilwoshná' biy'gé' hanáhesaa, ła'íí łaqágo daadi'il n'íí ła'íí doo nadaakai da n'íí nádaabi'dilziih. ⁸ Áik'ehgo áí kịh goznilgee dážhó koł daagozhóq lẹ'e. ⁹ Áí kịh goznilgee nnee ła' Simon holzéhi dabí'iltésená' nnee Samáriayú daagolíńí daabo'ni'go k'izéyonili golíí lẹ'e, nnee ízisgo at'éhi ádil'jigo: ¹⁰ Áń nnee dawa bídaayésts'aa, nnee doo ízisgo ádaat'ee dahíí, nnee ízisgo ádaat'eehíí ndi gádaaniigo, Díí nnee Bik'ehgo'ihí'nań binawod bił nlij łaqá. ¹¹ Daabo'ni'go rzaad ogoyaahíí bigha nnee yédaaldzidgo daayidnłsij lẹ'e. ¹² Áíná' Philip, Bik'ehgo'ihí'nań bilałt'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo baa na'goni'íí ła'íí Jesus Christ bizhi' daayozhíigo yaa nagolni'go nnee ła'íí isdzáné daayosdlaqadgo baptize ádaasaa. ¹³ Simon dabíí ndi osdlaqadgo baptize ábi'delzaa: áígé' Philip yił dahizh'aazhgo godiyhgo be'ídaagozinií ła'íí ízisgo áńá'ol'jilíí yiltsaaqo bił díyagot'ee lẹ'e. ¹⁴ Jerúsalemgee nadaal'a'á nnee Samáriayú daagolíńí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' nádaagodn'áq yaat'ídaanzijná' Peter ła'íí John biłgo bich'j' odais'a': ¹⁵ Ákú n'áázhná' Holy Spirit baa daadót'aah daanzigo yá da'oskaqad: ¹⁶ (BeBik'ehń Jesus bizhi' bee baptize ádaasaa ndi doo hwahá hadń ła' Holy Spirit bee baa godet'aah da lẹ'e.) ¹⁷ Peter ła'íí John biłgo biká' ndaadelniigo Holy Spirit bee baa daagodest'aa. ¹⁸ Nadaal'a'á nnee yiká' ndaadezniigo Holy Spirit bee baa daagodest'aqahíí Simon yiltsaaqaná' nadaal'a'á zhaali yaa náiné', ¹⁹ Gáníigo, Shíí aldo' díí beshik'ehgo shaa godinot'aah, áik'ehgo

dáhayíí biká' ndaadeshniihíí Holy Spirit baa daadit'aah doleeł. ²⁰ Áíná' Peter gábiñii, Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'gé' aahi'ne'íí nahashniih nńzihíí bigha nizhaalihíí dábił da'izlii nleeh. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nijí doo bik'ehyú át'éé dahíí bigha díí ánáhiit'jilí doo hwaa ná goz'aą da. ²² Nincho'íí bich'á'yúgo áñne'go onkaąh, áík'ehgo nijí biyi'gé' déncho'égo tsídííkeezíí da'izlíne da'ánadolniil. ²³ Ncho'go ágot'eehíí zhá niyi' begoz'aągo nincho'íí kinstl'oo bígosłsjiid. ²⁴ Áík'ehgo Simon gádaabiñii, Áshiłdołni-ihíí doo shich'í' be'ágone' dahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań shá honołkaąh. ²⁵ Peter ła'íí John biłgo daayo'jii' n'íí yaa nadaagosni', ła'íí Jesus biyati'íí yaa yił nadaagosni'ná' Jerúsalemyú onát'aazh; nát'aashyú Samária biyi' gotahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'go ánágoldoh. ²⁶ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'gé'hi Philip yich'í' hadziigo gáyilñii, Dahnnángo yagiyú nńáh, Jerúsalemgé' Gázazhi' intínhií bich'í'go, da'izliiyú. ²⁷ Nádiidzaago dahiyaa: áígé' nnee Ethiópián eunuch nlíni, isdzán Cándace holzéhi, Ethiópiáns yánant'aahíí yiké'gee sitíni, dawahá łań ílíní Cándace bíyéehíí yebik'ehi, Jerúsalemyú okaąhyú naghaagé' ²⁸ T'aązhi' nádaat lẹ'e, bitsinaghái bijad nakihíí yiyi' dahsdaago Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Esáias holzéhi, binaltsoos yozhíí goldoh. ²⁹ Holy Spirit Philip gáyilñii, Tsinagháihíí alhánégo bich'í' nńáh. ³⁰ Áík'ehgo Philip bich'í' nádilwodgo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Esáias holzéhi, binaltsoos yozhííhíí yidezts'aągo gáyilñii, Ya' áí hónzhiihíí bígonłs'í née? ³¹ Ethiópián gáníí, Hago'at'éégo bígonsíni, dahadń shił ch'ígó'aahyúgo zhá go'íí? Hasiinángo shit'ahgé' dahndaa, ñii. ³² Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí díí k'ehgo aníhi yozhíí lẹ'e, Dibelíí zideeyú ch'olqosí k'ehgo, dagohíí dibelíí bizhaazhé biłshéhíí yádngee sitjigo doo hat'íí níí dahíí k'ehgo bizé' doo ilch'á' ágole' da: ³³ Ádaayágosiyú ádaizlaagé' dá doo nzhógo baa yá'iti' da: hadńshá' bich'á'gé' daahideshchiinihíí yaa nagolni'? Ni'gosdzán bich'á'gé' bi'ihí'na' nádiine', ñiigo. ³⁴ Áígé' nneehń Philip gánábiłdo'niid, Nánoshkaąh, díí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí aníhíí hadń áilñiihíí? Dabíí ádaayalti' née, dagohíí nnee ła' yaa yati' née? ³⁵ Áík'ehgo da'ái Bek'e'eshchiiníí biyi'gé' Philip yalti' nkegonyaago Jesus yaa yił nagolni'. ³⁶ Ch'okahyú tú bich'í' dahch'idikaigo nneehń gáníí, Kú tú ła' laą; hat'íí bigha doo baptize áshi'dilne' da doleeł? ³⁷ Philip gáníí, Nijí dawa bee onđlaayúgo ágáni'dilne'. Nneehń gábiñii, Jesus Christ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nliigo hoshđlaą. ³⁸ Tsinaghái nnólgheed, nniid: áígé' tú yiyi' o'áázhgo Philip nneehń baptize áyíłaa. ³⁹ Tú biyi'gé' hanát'aazhgo Bik'ehgo'ihí'nań biSpirithíí dagoshch'í' Philip onábíłtíí: nnee Ethiópián nlíni doo hwaa nábiłtsaą da, ndi bił gozhógo dahiyaa. ⁴⁰ Philip Azótusgee náhiłtsaą: áígé' kih nagoznilyú yati' baa gozhóni yaa nagolni'go naghaa, áígé' Caesaréa golzeezhi' nnyaa.

9

¹ Saul, Jesus daayokaąhíí nagont'og yá hát'íígo ła'íí naotseed yo'niigo okaąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yaa nyáá, ² Áígee gáyilñii, Damáscusgee Jews ha'ánáshéhíí bich'í' naltsoos shá áńle', áík'ehgo nnee ła'íí isdzáné hayíí Jesus yikísk'eh daahikahíí ła' baa niyááyúgo hdaasht'ooqgo Jerúsalemyú shinaghadokah. ³ Áígé' Saul Damáscus golzeehíí bit'ahyú higaalgo, dahíko yaaká'gé' bich'í' nke'idindláád lẹ'e: ⁴ Áígee hayaa nágo'ná' yati' yidezts'aą lẹ'e, gáníigo, Saul, Saul, hat'íí laą bigha shiniigonłt'éégo áshinłs'í? ⁵ Saul gáníí, Hadń ánt'jii, shiNant'a'? Áígé' nohweBik'ehń gábiñii, Shiniigonłt'éégo áshinłsinihíí shíí áshł'íí, Jesus honszéhi: tsjdik'iihíí bee níts'i'ishgo'yúgo dayúweh t'aązhi' hónłalyúgo dayúweh dáni ídída'nłni'. ⁶ Saul bił díyagot'eego ditłidgo gáníí, SheBik'ehń, hat'íí áshłéngo hánt'jii? Jesus gábiñii, Nádnángo kih goznilyú nńáh, ákú hat'íí ánléhíí baa nił na'goni' ndi at'éé. ⁷ Nnee yił hikah n'íí doo hadaadzi dago nazijná' yati' daidits'ag ndi doo hadń daayo'jii da lẹ'e. ⁸ Saul ni'gé' nádiidzaago bináá ilch'á'ágolaa ndi doo go'íí da lẹ'e: áík'ehgo bigan daach'otą'go Damáscusyú odaach'izlqoz. ⁹ Doo go'íí dago taagi be'iskáą, dáshiná' ła'íí dáđibá'. ¹⁰ Damáscusgee nnee Jesus yokaąhń Ananías holzéhi golíí lẹ'e; án Jesus bił ch'í'nah ágóláago, Ananías, biñii. Ananías gáníí, Kú sídáá,

sheBik'ehń. ¹¹ Jesus gábiłńii, Nádndáhgo křh bigizhyú itín Ts'ígodezdoh golzeegee ńńáh, áígee nńee Saul holzéhi, Társusgé' gólíni, Judas golíłgee biká na'ínłkid: áígee án okaąh laą. ¹² Áígee nńee Ananías holzéhi ha'ayáago, go'íł nádleełh doleełhíı bighą ndelńiigo Saul bił ch'í'ńah ágolzaa lé'e. ¹³ Ananías gábiłńii, SheBik'ehń, án nńeehn Jerúsalemgee nńee daanokaąhíı nyeego yiniidaagodezlaahíı baat'ínsı ni': ¹⁴ K'adıı án kú hígháhgo hayíı nizhi'íı yeda'okaąhíı hídaıłt'ı'go baa godet'aa lé'e, okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi ádaanńiigo. ¹⁵ Jesus gábiłńii, Tı'i: án ich'á'ńıłtını at'éé, shá na'iziidgo doo Jews daanńiı dahíı, ízisgo nadaant'aahíı, ła'íı Israel hat'ı'ıı shizhi'ıı yıdaagołsı áıléh doleełgo: ¹⁶ Shıı shighą hago'at'éégo biniidaagont'ée doleełıı baa bił ch'í'ńah ágoshłe'. ¹⁷ Áık'ehgo Ananías dahiyaago křh yune' ha'ayáa; Saul yıká' ndelńiiná' gánıı, Shik'isń, Saul, Jesus nohweBik'ehń, itínyú yushde' híńáálná' nich'ı' ch'ı'ńah ádelzaahn, gon'ıı nándleełh doleełgo, ła'ıı Holy Spirit bee nagodet'aago nich'ı' shides'a'. ¹⁸ Dagoshch'ı' bınáa biká' sıłtsooz silıı lé'e n'ıı yó'ózhóódgo go'ıı násdłıı. Áíge' nádiidzaago baptize ábi'delzaa. ¹⁹ Áíge' iyaągo nalwod nasđłıı. Damáscusgee Jesus daayokaąhíı yıł naháztaągo da'kwıshı behiskaa. ²⁰ Dagoshch ı' Jews ha'ánáłséh nagoznıl yune' Saul, Christ Bik'ehgo'ihı'ńań biYe' nńi, ńiigo yaa nagolńi'. ²¹ Nńee daabidezts'aa'ıı dawa bił díyadaagot'eego gádaanńii, Dínshą' nńeehn Jerúsalemgee nńee Jesus bizhi' daayozhııgo da'okaąhíı naistseedń at'ıı; áı bighą kú ńyáa ni', hídaıłt'ı'go okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi yich'ı' yıł dikáhgo? ²² Áıná' Saul dayúweh ńđzilgo yałtı'go Jesus da'anıı Christ nńi laą, ńiigo Jews Damáscusgee daagolıńıı doo bich'ı' hanádaasdziı dago áyılłaa. ²³ Łáągo hiskaanıı bikédé'go Jews daanńiinıı Saul daiziłtheego ndaagoshchıı: ²⁴ Áıná' ndaagoshchııńıı Saul yıgołsııđ ni': daabizılthee hádaat'ııgo dajıı biigha, dat'é' biigha křh goznılıı bınaayú łeda'dılł'ıłhgee dáada'dılłhıı nzhógo yınádaadéz'ıı; ²⁵ Áıná' Jesus daayokaąhıı t'é'yú łeda'dılł'ıłhıı bitis yuyaa gódał ch'ıdaabıleełh, táts'aa yıı' dahsdaago. ²⁶ Saul Jerúsalemýú ńyáána' Jesus daayokaąhıı yedigháh hat'ıı ndi bédaaldzid lé'e, da'anıı Jesus yokaąhn silıı ndi doo daabodłaa dahıı bighą. ²⁷ Áıná' Bárnabas Saul édeidılłııgo nadaal'a'a yaa yıł n'áazhgo gánııgo yaa nagolńi', Dín nńeehn higaalyú Jesus yo'ııgo bich'ı' yałtı' ni', ła'ıı Damáscusgee doo biini' háł dago Jesus yá sizııgo yaa yałtı' ni'. ²⁸ Áíge' Jerúsalemýú da'adzaayú yıł nkedikai. ²⁹ Áígee doo biini' háł dago Jesus yá sizııgo yaa yałtı', Jews daanńiinıı Greek biyati' yee yádaalı'ıı yich'ı' yałtı'go yıł łahadaadıt'áhná' daabizılthee hádaat'ıı lé'e. ³⁰ Áı odł' bee ilł'ııyú yıdaagołsııđná' Caesaréayú yıł hikai, áíge' Társusyú onádaabis'a'. ³¹ Áık'ehgo Jesus daayokaąhgo ha'ánáłséhıı Judéayú, Gálileeyú, Samáriayú daagolıńıı bił nkenádaagodez'aaągo hadag bá nádaagodeyaa lé'e, áı Bik'ehgo'ihı'ńań daidńłsıgo dayúweh bá daagowáhgo, ła'ıı Holy Spirit bidag ádaat'eego, dázhó łáą silıı. ³² Peter gotah anádaalłgo Jesus daayokaąhıı Lýdda golzeeýú daagolıńıı atđó' yaa nyáa. ³³ Ákú nńee Enéas holzéhi yaa nyáa, dí'ılhıı bighą sitııgo tsebıı łegodzaahi. ³⁴ Peter gáyılńii, Enéas, Jesus Christ nánılziıh: nádndáhgo nıtsesk'eh ilł'ı' nándle'. Áíge' dagoshch'ı' Enéas nádiidzaa. ³⁵ Áık'ehgo Lýddagee daagolıńıı ła'ıı Sárongee daagolıńıı daayılłsaągo Jesus yich'ı' dahaskai. ³⁶ Áíge' Jóppa golzeegee isdzán Jesus yokaąhn gólıı, Tábitıha holzéhi. Tábitıha golzeeýú Dórcas golzeeego ágolzee: án nłt'éégo at'éhi, tédaat'iyéhıı yich'onıhi. ³⁷ Áıná' án yóıyahgo ńdezga'go daztsaa, áíge' bits'ı tádaizgizgo ik'éhéýú křh dahnágost'aa yune' ndaistıı lé'e. ³⁸ Lýdda golzeehıı Jóppa dábit'ahyú goz'aa, áık'ehgo Jesus daayokaąhıı Peter akú naghaago yaat'ıdaanzııgo nńee naki yich'ı' odais'a' nádaayokaąhyú, Doo nt'áhgo da, dák'ad akú ńńáh, daabiłńiigo. ³⁹ Áíge' Peter dagoshch'ı' yıł onákaigo ik'éhéýú křh dahnágost'aaýú yıł okai. Ákóne' itsaahıı Peter yit'ahgé' daachago nazıı, íıcho ła'ıı diyagé Dórcas t'ah hínaaná' áyılłaa n'ıı dahdaayıńıłgo. ⁴⁰ Áıná' Peter dawa ch'ınołkáh yılńıidgo, ch'ékainá' Peter hishzhıızhgo oskaąđ; áíge' its'ı siné'zhı' déz'ııđná' gánıı, Tábitıha, nádndáh. Áık'ehgo ch'ıńghalgo Peter yılłsaąná' nádiidzaago nezdaa. ⁴¹ Yich'ı' dahdidılńiigo náidńłos; áíge' Jesus daayokaąhıı ła'ıı itsaa daanńiinıı dawa yushde' daayılńıidgo gádaabiłńii, Kú Tábitıha náhi'na'. ⁴² Jóppagee dahot'éhé baa

godidezdlaadgo łánihi Jesus daayosdlaąd. ⁴³Jóppa golzeegee Peter, Simon ikágé yildzehrń yil sikeego doo ałch'ídé hiskaą da.

10

¹ Caesaréa golzeegee nnee Cornélius holzéhi, siláada dałán gonenadín Italian band holzéhi yinant'a' nlíni, golíí lẹ'e. ² Án nneehń godnłsını, ła'íi yil naháztaaníi biłgo Bik'ehgo'ihí'nań daidnłsı lẹ'e, tédaat'iyéhií yich'i' odaagohijáhi, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań dá yokaąh nt'éhi. ³ Ha'iz'aągé' hayaazhi' taagi łedihikeezyushı Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'gé'hi bił ch'í'nah ádelzaa, ái baa nyaágo, Cornélius, biłnńiid. ⁴ Yinel'íidnń' tsídolyizgo gáníi, Hat'íi ląáhi, shiNant'a'? Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'áhií bich'i' hadziigo gábiłńii, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee ni'okaąhií ła'íi niłgoch'oba'íi bił nelą'. ⁵ Nnee Jóppa golzeeyú daadn'áa, Simon da'án Peter holzéhi, yil nánókáh: ⁶ Simon ikágé yildzehrń yil sikee, bigowa túnteel sikaaníi bit'ahyú goz'aą: hago áńne' shihíi yaa nił nagolńi'. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a bich'i' yatti' n'íi da'aazhi' ásdijdnń' Cornélius binal'a'a naki yich'i' ánniid, siláada godnłsınıhi dawahn naił'a'ihí ałdó'; ⁸ Áík'ehgo bił ch'í'nah ágolzaahíi dawa yaa yil nadaagolńi'na' Jóppa golzeeyú odais'a'. ⁹ Áíge' hiskaą hik'e odais'a' n'íi kłh goznłií yich'i' ałhánégo hikahna' ha'iz'aązhi' godeyaayú Peter kłh biká'yú okaąh lẹ'e. ¹⁰ Dázhó shiná' siljigo dahat'łhíta hoshąą nzi: áiná' áda'ılne'na' nt'éégo bił ch'í'nah ágolne'go nágodiidzaa, ¹¹ Yaaká'gé' bich'i' ilch'á' ágodzaago yiltsąą, hat'íishı łigaihi bich'i' bił nkegonyáa, nadik'a' łigaihi k'a'at'éhi, dijgé' daayota'go ni'zhi' yil nkeadaistsooz: ¹² Ái biká'gee ba' iltah at'éhi, dzilká'yú daagolíni, ch'osh ła'íi dló' nadaakaigo yiltsąą. ¹³ Yaaká'gé' yati' yidezts'aą gáníigo, Peter, nádndáh; ła' naltseedgo nnáa. ¹⁴ Áiná' Peter gáníi, SheBik'ehń, doodah, da'izlíné dagohíi doo daahidaągo nohwá goz'aą dahíi doo hwaa hishaą da. ¹⁵ Yati'íi náyidezts'aą gáníigo, Bik'ehgo'ihí'nań nłt'éégo áyílaahíi doo da'izlíné biłnńii bik'eh da. ¹⁶ Díi k'ehgo taadn da'ilké'go bich'i' ágodzaa: áíge' nadik'a' łigaihií yaaká'yú bił onágodzaa. ¹⁷ Peter, shil ch'í'nah ágolzaahíi hagosha' ágot'eego shich'i' ágót'íid, nzina' nnee Cornélius daades'a' n'íi hikai, Simon hayú gólíi? daanıigo na'ódaadiłkidgo ch'í'itinyú nazı. ¹⁸ Ya' Simon, Peter ałdó' bizhi'n kú sidaa née? daanıigo na'ónadaadiłkid. ¹⁹ Peter bich'i' ágodzaahíi t'ah yaa natsekeesgo Holy Spirit gábiłńii, Nnee taagi níka daantaago kú hikai. ²⁰ Nádnđáhgo gódah ch'ínnáh. Bił nádńkáh, doo t'aazhi' nt'éégo da: shíi kú odaasił'a'í at'éé. ²¹ Áík'ehgo Peter nnee Cornélius odais'a' n'íi yich'i' gódah ch'ínyáago gádaayilńii, Nnee bíka daanołtaahíi shíi áshł'íi. Hat'íi bighą kú nołkai? ²² Gádaabiłńii, Cornélius, siláada dałán gonenadín yinant'a' nlíni, nnee bi'at'e' nzhóni, Bik'ehgo'ihí'nań yidnłsını, Jews dawa nłt'éégo baa yádaałti'i, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a dilzini yaaká'gé'hi bich'i' hadziigo níka idol'áa nńigo, bigowayú nńáhgo niyati' yidits'łhyú. ²³ Áík'ehgo Peter, Ha'alkáh, yilnńiid, áíge' da'akú bedaiskaą. Iskaą hik'e Peter yil onákai, ła'íi ła' odł' bee ilk'isyú daanliinií Jóppagé'hi ałdó' itah onákai. ²⁴ Áíge' náiskaągee Caesaréa golzeeyú hikai. Áígee Cornélius bik'íiyú ła'íi daabit'ekéhií dała'áyílaago biba' naháztaą. ²⁵ Peter t'ah bich'i' higaatńa' Cornélius bidedeswodgo biyahzhi' hayaa na'ádolt'e'go yokaąh nágodiidzaa. ²⁶ Áiná' Peter nábidnłqozgo, Hizji: shíi ałdó' dáni k'ehgo nnee nshłni ánsht'ee, biłńii. ²⁷ Ilch'i' yalti'go ha'a'áazh, áígee ląágo biba' dała'ách'ít'éégo yiltsąą. ²⁸ Peter gádaayilńii, Nnee Jew nlíni nnee łahgo hadaazt'íi yil na'aashgo, dagohíi yich'i' onadáhgo doo bee bá goz'aą da nohwíi bídaagonołsı; ndi shíi Bik'ehgo'ihí'nań gáshilńiiigo shil ch'í'nah áyílaa, Nnee da'izlii ádaat'ee, dagohíi dénchó'go ádaat'ee, doo daabiłńii da. ²⁹ Ái bighą shiká odaasoł'a'na' doo t'aazhi' ánsht'eego da, dagoshch'i' niyáa: k'adíi nanohwídishkid, hat'íi bighą shiká odaasoł'a' ląá? ³⁰ Cornélius gábiłńii, Díi' hiskaąna' dákojee in'áazhi' dáshiná' oshkaąh ni'; áíge' ha'iz'aągé' hayaazhi' taagi łedihikeezyú oshkaąh nt'éégo nnee bidiyagé' bich'á'idindładi shich'i' sizji ni', ³¹ Gáshilńiid, Cornélius, Bik'ehgo'ihí'nań ni'okaąhií yidezts'aą, ła'íi tédaat'iyéhií baa ch'onba'íi yee nínalńiih. ³² Áík'ehgo nnee Jóppa golzeeyú daadn'áago Simon, da'án Peter holzéhi, yil nánókáh; Simon, ikágé

yildzehń, yił sikee, bigową túnteel sikaaní bit'ahyú goz'ąą: án nyáágo nich'i' yakti' doleeł. ³³ Ái bighą dagoshch'i' níká o'íl'aad ni'; nlt'éégo ándzaago nyaa. K'adíi daanohwigha dała'ánt'ee, Bik'ehgo'ihinań binadzahgee, Bik'ehgo'ihinań hago'at'éégo nángon'ąą shihíi dawa daadnts'íhíi bighą. ³⁴ Peter yakti' nkegonyaago gánniid, Bik'ehgo'ihinań nnee dalett'eego yaa natsekees bígosíłsjiid: ³⁵ Nnee íltah at'éégo hadaazt'íi daantíígee dahadń Bik'ehgo'ihinań yidńłsinií ła'íi nlt'éégo at'ééhíi Bik'ehgo'ihinań bił dábik'ehi at'éé. ³⁶ Bik'ehgo'ihinań biyati' Israel hat'i'i bich'i' bił o'ol'a'íi bídaagonołsi, Jesus Christ binkááyú nkegohen'ąągo yá'iti': (án dawahá yebik'ehń nlii:) ³⁷ Da'ái yati'íi John, Baptize ádaanohwi'dolne', niigo yaa yakti'íi bikédé'go Gálilee golzeegé' Judéa dahot'éhé biyi' baa na'goni'go bídaagonołsi dishńii; ³⁸ Bik'ehgo'ihinań Jesus Názařeth golzeegé' gólíni, Holy Spirit ła'íi binawodíi bee baa godin'ąągo its'áyinłtíi: áigé' nlt'éégo ánát'íi go ánadaał lé'e, ła'íi ch'iidn yisná ádaabiłsini n'íi nádaılziih; Bik'ehgo'ihinań yilńlihií bighą. ³⁹ Jews daabini'yú ła'íi Jerúsalemyú dawa ye'ánát'íi nohwíi nohwińáał ánagot'íi; án tsj'íłna'áhi yídaayiheskałgo daizes-hji: ⁴⁰ Áiná' áigé' taagi jji hileehgo Bik'ehgo'ihinań nábi-hil'na'ná' ch'i'nah hit'íi go ábíłlaa; ⁴¹ Doo nnee dawa bich'i' da, áiná' nohwíi daahihılłtséh doleełgo Bik'ehgo'ihinań hadaanohwihezńlii nohwich'i' Jesus daztsąągé' naadiidzaahíi bikédé'go bił da'iidąą n'íi Bik'ehgo'ihinań nohwich'i' ch'i'nah hit'íi go ábíłlaa. ⁴² Jesus gánohwiłniigo nohwá ndaagoz'ąą, Yati' baa gozhóni nnee baa bił nadaagolni', ła'íi bich'i' gáshıłdołniih, Daahinaahíi ła'íi nanezna'íi yaa Yakti' doleełgo Bik'ehgo'ihinań haiyiltíi. ⁴³ Bik'ehgo'ihinań binkááyú nada'iziidi n'íi dawa án yaa nadaagolni'go gádaanniid, Áń bizhi'íi bee dahadń bodłąągo ba'ofíłhń binchot'íi da'izłiné doleeł. ⁴⁴ Peter t'ah díi yaa yakti'go hayíi daidezts'aanií dawa Holy Spirit bee baa daagodest'ąą. ⁴⁵ Círcumcise ádaabi'deszaahíi bitahgé' Jesus daayodlaanií Peter yił hikaihií bił díyadaagodzaa, ái nnee doo Jews daanłini da ndi Holy Spirit bee baa daagodest'ąąhií bighą. ⁴⁶ Holy Spirit-híi yati' ła'i yee yadaalti'go ádaabiłsigo ła'íi, Bik'ehgo'ihinań bich'i' ahédaandzi, daaniigo daidezts'ąą. Áik'ehgo Peter gáníi, ⁴⁷ Hadń díi nnee dánohwíi k'ehgo Holy Spirit bee baa daagodest'aanií doo tú bee baptize ádaabi'dılne' bik'eh da nzi? ⁴⁸ Áik'ehgo Jesus Christ bizhi' bee baptize ádaanohwi'dolnił, niigo yee yángon'ąą. Áigé' gádaabiłni, Da'kwíi hiskaązhi' kú nohwitahyú síńdaa.

11

¹ Nadaal'a'á ła'íi Jesus bee ilk'íyú daanliinií Judéayú daagolínií, doo Jews daanlii dahíi Bik'ehgo'ihinań biyati' aldó' nádaagodn'ąągo yaat'ídaanzi. ² Áik'ehgo Peter Jerúsalem yúdag onanádzaago nnee círcumcise ádaaszaa zhińéé daanliinií doo bił daabik'eh dago ³ Gádaabiłni, Nnee doo círcumcise ádaaszaa dahi bił da'ináá ląą. ⁴ Áik'ehgo Peter hago'at'éégo ánadaagot'íi ilké' nyinilgo yaa yił nadaagolni' nkegonyaa gáníigo, ⁵ Jóppa golzeeyú sídáágo oshkaąhgo shıł ch'i'nah ágolneh nkegonyaa: Hat'íishj ligaihi shich'i' bił nkegonyáá, nadik'ą' ligaihi dijigé' daayotą'go shich'i' yił nkedaistsoozgo hiłtsąą: ⁶ Da'as'ah neł'iidgo ái biká'gee ba' íltah at'éhi, dziłká'yú daagolíni, ch'osh ła'íi dló' nadaakaigo hiłtsąą. ⁷ Yati' desiits'ąą gáníigo, Peter, nádndáh, nałtseedgo nnáá. ⁸ Áiná' gádéniid, SheBik'ehń, doodah, da'izłiné dagohíi doo daahiidaąągo nohwá goz'ąą dahíi doo hwaa ízaashné'i at'éé da. ⁹ Yati'íi yaaká'gé' gánáshido'niid, Bik'ehgo'ihinań nlt'éégo áyíłlaahíi doo da'izłiné biłni bił bik'eh da, ni. ¹⁰ Díi k'ehgo taadn da'ilké'go shich'i' ágodzaa: áigé' nadik'ą' ligaihií yaaká'yú bił onágodzaa. ¹¹ Áigé' dagoshch'i' nnee taagi Caeseréa golzeegé' shich'i' hil'aad ląąhi shaa hikai. ¹² Holy Spirit gáshıłniid, Ákú bił nádńkáh, doo t'ąązhi' nt'éégo da. Odlą' bee ilk'isyú daanliinií gostán aldó' biłonáhiikai, áigee nkaigo nneehíi bigową yune' ha'áhiikai: ¹³ Áik'ehgo nohwił nagosni' hago'at'éégo bigową yune' Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yaaká'gé'hi sizjigo yiłtsąągo gábiłniid, Nnee ła' Jóppa golzeeyú daadń'áá, Simon, da'án Peter holzéhi, yił nánókáh; ¹⁴ Áń ni ła'íi bił nahántaanií biłgo yati' bee hasdádołkahíi yaa nił nagodolnih. ¹⁵ Áik'ehgo bich'i' yádaashti' nágodiidzaago Holy Spirit bee baa daagodest'ąą, ntsé godeyaaná' nohwaa

daagodest'aa n'í k'ehgo. ¹⁶ Jesus áníí n'í, John tú zhá yee baptize ádaayizlaa; ndi nohwí Holy Spirit bee baptize ádaanohwi'dolnii, nohwiñii n'í bénashñii. ¹⁷ NohweBik'ehñ Jesus Christ daahosiidlaadná' Bik'ehgo'ihí'nañ Holy Spirit nohwaa daizné'íí bíí aldó' da'ái k'ehgo baa daizné'yúgo, shíí doo hat'íí bee inshñi dago, doo doodah dishñii da ni'. ¹⁸ Áí daidezts'aaná' doo hat'íí ndaado'nii da, áiná' Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ahédaanzigo gádaañii, Áík'ehgo nñee doo Jews daanlii dahíí aldó' binchó'íí yich'á'zhí' ádaasdaayúgo ihí'naa doo ngonel'aa dahíí Bik'ehgo'ihí'nañ baidin'áá. ¹⁹ Stephen zesdijhíí bikédé'go Jesus daayokáahíí biniidaagodeszaahíí bighá ilch'á'yú oheskaihíí, la' Phenice golzeezhí', la'íí Kýprus golzeezhí', la'íí Antioch golzeezhí' oheskai, dá Jews daanliiníí zhá Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' yee yich'í' yádaalti'go. ²⁰ La'íí nñee Kýprus golzeegé' la'íí Cyréne golzeegé' daagolíníí Antioch golzeeyú hikainá' nñee Greek biyati' yee yádaalti'íí yich'í' yádaalti', Jesus nohweBik'ehñ yaa yił nadaagolñi'go. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nañ yił daanliigo nñee lágógo da'osdlaadgo Bik'ehgo'ihí'nañ yich'í' dahaskai. ²² Jesus daayokáahíí Jerúsalemgee ha'ánátséhíí áí yaat'ídaanzigo Bárnabas Antiochyú odais'a'. ²³ Ákú nyááyú Bik'ehgo'ihí'nañ biłgoch'oba'íí ye'ánát'ííhíí yiłtsaago bił gozhó'ó lé'e, Nohwi'odla' nłdzilgo bee nasolñigo nohweBik'ehñ doo bich'á'zhí' ánadaaholne' da, daayilñiigo yidag yádaalti'. ²⁴ Bárnabas nñee nlt'éhi nlii, Holy Spirit ye'at'éhi, la'íí bi'odla' nłdzili: áík'ehgo nñee lágógo Bik'ehgo'ihí'nañ daayosdlaad. ²⁵ Áíge' Bárnabas Társus golzeeyú Saul yíka ntaayú óyáá: ²⁶ Ákú yaa nyáágo Antiochyú yił nat'ááz. Áígee Jesus daayokáahíí yił ha'ánátséhgo dała'á legodzaa, áík'ehgo nñee lágógo yił ch'ídaagoz'aa. Antiochgee Jesus daayokáahíí da'íłtsé ínashood daahosze'. ²⁷ Áí benagowaaná' nñee Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yádaalti'íí Jerúsalemge' Antiochzhí' hikai. ²⁸ Áí la' Ágabus holzéhi hizí'go, Holy Spirit yábiyilti'go, Ni'godsán dahot'éhé shiná' góyéégo begodigháh, nñiid: Cláudius Caesar nant'án nliiná' díí begolzaa. ²⁹ Ínashood daantíígee dayídaanel'aaagee Jesus bee bik'ííyú Judéayú daagolíníí bich'odaahi'nii daanzigo biini' ladaizlaa: ³⁰ Gádaadzaago Bárnabas la'íí Saul yaa daizné'gé' Judéayú ínashood yánaziiníí yich'í' odaizné'.

12

¹ Áí benagowaaná' Hérod nant'án nliigo ínashood la' yiniidaagontsi nkegonyaa. ² Áñ bik'ehgo James, John bik'isn, besh be'idiltíshé bee zesdij. ³ Áí Jews daanliiníí bił dádaabik'ehgo yígolsjdná', Peter aldó' ha'alt'e'go yee nagoshchijí lé'e. (Bán benilzoolé da'ádijhgo bán alzaahi daach'iyaaaná' díí be'ánágot'ííł.) ⁴ Áík'ehgo Peter Hérod bik'ehgo daayiltsodgo ha'adaist'e', áíge' siláada díí'go siñili binádaadéz'ijigo baa neltij; Bitis-hagowáh bee bíná'godiníhgo bikédé'go nñee bináál ch'ínádishteeł nziigo. ⁵ Peter ha'áná'ilka' yune' ásitijná' Bik'ehgo'ihí'nañ bich'í' ínashood ha'ánátséhíí dá bá da'okáah nt'éé lé'e. ⁶ Iskaa hik'e Hérod Peter ch'ínádishteeł nzi lágó, ndi da'ái bitl'é' besh hishbizhíí naki bee hbi'dest'óogo siláada naki bigizhyú ałhosh: siláada la'ihíí dáádítíhgee yinádaadéz'ijí lé'e. ⁷ Dahjko Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'gé'hi ch'í'nah ádelzaago ha'ásitij yune' ididezdzlaad: Peter bi'ask'ehyú bedelchidgo, Dahale nádndáh, biłnñiid. Besh hishbizhíí bigan bee łestl'óó n'íí nanehesdee. ⁸ Áíge' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á gánabiłdo'niiid, Nidiyagé' ánágodle'go áde'it'ó, la'íí níkee na'astl'óné bee ná'nl'éés: áík'ehgo ágádzaa. Áíge' gánabiłdo'niiid, Iká' ninasti'íí idinánłtihgo shiké' rñáh. ⁹ Áíge' ch'ínyáágo yiké' dahiyaa; Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á ánát'ííłíí da'anii bich'í' ánát'ííłíí doo yígółsi da; áiná' daazhógo shił ch'í'nah ágodzaa nzi lé'e. ¹⁰ Siláada yinádéz'iiníí iltséhíí la'íí iké'geehíí yitis ch'ín'áázhná' kih gozníłíí bich'í'zhí'go besh dáádítíhi yaa n'ááz; áí dabínik'eh ch'ínkééz: áíge' ch'ín'áázhgo kih bigizhyú itín yune' o'ááz; áígee dagoshch'í' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á bich'á' onádzaa. ¹¹ Peter dabíí idínágołziidgo gánñiid, Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á shich'í' yił'aadgo, Hérod bíla'łt'áhge' la'íí Jews daanliiníí hago áshidilne'go ndaayolíí n'íí yich'á' ch'íshinłtíhgo bigosíłsiid. ¹² Díí yígolsjdná' John, da'án Mark holzéhi, bimaa Mary bigowayú óyáá; áígee lágógo dała'adzaago da'okáah lé'e. ¹³ Peter ch'í'itinyú dáádítíhíí nyinests'igo it'eedn, Rhoda

holzéhi, dáádítíhnyú nýáá. ¹⁴ Peter bizhihíí yígołsııdgo dá doo yá ch'í'ítinhé bił gozhóógo ha'ánálwodgo, Peter dáádítíhgeee sizıı, niigo nnee ákóne' naháztaanıı yıl nadaagosni'. ¹⁵ Niini' ádıh née! daabiłnııid. Áiná' dayúweh áganıı. Gánádaabiłdo'niid, Binádidzołıı zhá benagowaa. ¹⁶ Áiná' Peter dayúweh dáádítíh nýinłts'ı: áíge' bá ch'ıda'iztaągo daabiłtsąaná' bił díyadaagot'ee lé'e. ¹⁷ Dant'éhe naháztaą doleelhiı bighą nabıda'igizh, áíge' hago'at'éégo Bik'ehgo'ihı'nań ha'áná'ilka'gé' ch'ıbinłtiiniı yaa nagosni'. Áíge' gánııid, Díı ágodzaahıı James ła'ıı odlá' bee nohwik'ııyú baa bił nadaagołni'. Áíge' dahnyaago łahyúgo onanázaa. ¹⁸ Hayıłkąą hik'e siláada bitahyú ch'ıniı hadndláád, Peter hago adzaa, daanıigo. ¹⁹ Áíge' Hérod bıka ntaa ndi doo hwaabaa nyaa da, áık'ehgo siláada yınáadaéz'ıı n'ıı baa yá'iti'go natseedgo yándaagoz'ąą. Áíge' Judéage' Caesaréayú óyáago da'áígeee sidaa lé'e. ²⁰ Hérod, Tyre ła'ıı Sídongee nnee daagolıniı yich'ı' hashkee: Blástus, Hérod yáanal'a'á, t'eké ádaisdlaago dałaházhi' dał'a'adzaago Hérod yaa hikai, nkegohen'ąą le', daanıigo yich'ı' yádaalti', nant'án bini' bich'ą'gé' zhá da'ıyaąhiı bighą. ²¹ Áık'ehgo ch'ıdaagoz'aanıı bijıı Hérod nant'án k'ehgo ík'e'idlaago nant'án dahsdaa n'gee dahnezdaago nnee hikaihiı nłt'éégo yich'ı' yałti'. ²² Áık'ehgo nneehıı, Díı bich'ı' da'ch'okaąhń bizhihıı ániı, doo nnee da! daanıigo ndaadidilghaazh. ²³ Hérod, Bik'ehgo'ihı'nań zhá daach'idnłsıni at'éé, doo niı dahıı bighą dagoshch'ı' Bik'ehgo'ihı'nań binal'a'á yaaká'gé'hi kah bik'izhi' áyılłaa: áíge' ch'osh bitsı daiyaągo bizes-hıı. ²⁴ Áiná' Bik'ehgo'ihı'nań biyati'ıı dayúweh didezdaadgo nchaa silıı. ²⁵ Bárnabas ła'ıı Saul biłgo, bighą daades'a' n'ıı ąął ádaizlaaná' Jerúsalemge' John, da'án Mark holzéhi, yıl nakai.

13

¹ Ántiochgee ínashood ha'ánáłséhıı Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú yádaalti'ıı ła'ıı iłch'ıdaago'aahıı, áı Bárnabas ła'ıı Símeon, Niger holzéhi, Lúcius, Cyrénegé' gólıni, Mánaen, Hérod nant'án yıl daahına'ń, ła'ıı Saul itah ha'ánákah lé'e. ² Dáshıná' Bik'ehgo'ihı'nań daayokaąhna' Holy Spirit gábiłniı, Bárnabas ła'ıı Saul shá nada'iziidgo bich'ı' ádeıniid n'ıı shá its'ánołe. ³ Áık'ehgo dáshıná' náda'oskaądná' Bárnabas ła'ıı Saul yıká' ndaadesniı, áíge' odais'a'. ⁴ Áíge' Holy Spirit odaabis'a'go Seléuciayú n'áázh; áíge' Cýprusyú bił oda'iz'eel. ⁵ Sálamisgee n'áázhná' Jews ha'ánáłséh nagoz'ąą yune' Bik'ehgo'ihı'nań biyati' yaa yádaalti': John bich'odaanıı lé'e. ⁶ Páphos golzeegee ni' tayi' dahgoz'áni yıká' ch'ın'áázh; áígeee nnee Bar-Jesus holzéhi, Jew nłni, bena'ich'aahıı iłtah at'éégo áná'ol'ıı, Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú na'iziid ádil'ınihi, Paul ła'ıı Bárnabas baa n'áázh lé'e. ⁷ Áń nnee góyáni, nant'án nłni, Sérgius Paulus holzéhi yıl n'áázh; áń Bik'ehgo'ihı'nań biyati'ıı yidits'ıh hát'ııhiı bighą Bárnabas ła'ıı Saul yıká'ııł'a'. ⁸ Áiná' Bar-Jesus, da'án Élymas holzéhi, (Élymas golzeehiı bena'ich'aahıı iłtah at'éégo áná'ol'ıı golzeege ágolzee) nant'án dánko odląą hileeh nzıhiı bighą Bárnabas ła'ıı Saul yidázhı' yałti' lé'e. ⁹ Áiná' Saul, (da'án Paul holzéhi) Holy Spirit yábiyılłti'go da'as'ah yinel'ıı, ¹⁰ Áíge' gáyıłniı, Ni, ch'ıidn bik'ehgo ánt'ıni, dawahn nnee bich'ı' nach'áhi, dawahn ncho'go ánt'éhi, nłt'éégo ágot'eehiı dawa doo nił nzhọọ dahi, Bik'ehgo'ihı'nań bich'ı' ts'ígodesdọh itınhıı digizgo ánłsıni, doo dayúweh ágánt'ıı da le'. ¹¹ K'adıı Bik'ehgo'ihı'nań nich'ı' ná'diziidgo déł'ihézhı' nińáá ágodıhgo ch'ıgona'ái doo hí'ıı da nleeh. Dagoshch'ı' bińá'oh golbaa gozłıı, áíge' godıłhił bik'egonyáá; áık'ehgo hadń bidilọsń yıka nantaa nágodıidzaa. ¹² Áíge' nant'án ánágot'ııhiı yo'ııńá, Bik'ehgo'ihı'nań biyati' yee bił ch'ıgót'aah n'ıı baa yıl díyagot'eego osdłąą. ¹³ Paul yıl nakaihiı biłgo Páphosge' bił oda'iz'eel, ni' Pamphýlia golzeehiı biyi' Pérga golzeezhı' hikai: áíge' John bich'ą' Jerúsalemıı onázaa. ¹⁴ Áíge' Pérgage' yúweh ni' Pisıdia golzeehiı biyi' Ántioch golzeeıı onanáı, Jews daagodnłsıniı bijıı ha'ánáłséh goz'ąą yune' ha'ákaige' dahdinezbił. ¹⁵ Begoz'aanıı ła'ıı Bik'ehgo'ihı'nań binkááyú nada'iziidi n'ıı biyati' daayozhihıı bikédé'go Jews ha'ánáłséhıı binadaant'a' bich'ı' oda'is'a' gádaanıigo, Nnee daanołni, shik'ııyú, yati' ła' nnee bich'ı' bidag yádaalti' lé'eyúgo dák'ad ágádaadołniı. ¹⁶ Áık'ehgo

Paul hizí'go na'ígizhná' gáníí, Israel hat'i'i daanoíni, Bik'ehgo'ihina'na' daadinoísi, ídaayesołts'aq. ¹⁷ Díí Isreal hat'i'i Bik'ehgo'ihina'na' daayokaqah'na' daanohwitaa n'íí hayiheznilgo ni' Egypt, doo daabíyéhi biyi' daagoljí n'ná' nnee ízisgo ádaat'eego áyíílaa ni', la'íí binawod bee ni' Egyptgé' ch'íinil ni'. ¹⁸ Dénchọ'go ádaat'ee ndi yinádéz'jigo da'izljiyú dizdinhíí hagee bił łegodzaa. ¹⁹ Ni' Cánaan golzeegee nnee gots'idýú hat'i'i doo hat'íí dago áyíílaaná' bini' n'íí Israel hat'i'i dała'á daantíígee bíyéé doleelíí bebigozjiihíí yá áyíílaago ni' yá ilk'idaahosdzog. ²⁰ Áí bikédé'go aayádaaltihíí bánadaant'aago bá ágólaa, díídn gonenadínyú ashldadin łegodzaayú shj, Bik'ehgo'ihina'na' binkááyú na'iziidi, Samuel holzéhi, nyáázhi'. ²¹ Áígé' ízisgo nant'an daayokeed; áík'ehgo Saul, Kish biye', Benjamin hat'íí nłni, Bik'ehgo'ihina'na' baa destjigo bánant'aago dizdin łegodzaazhi'. ²² Án k'ihzhi' nnáíntjina' David nant'an ánálzaa; án díí k'ehgo áníígo yaa nagolni', David, Jesse biye'híí shíł dábik'ehyú át'éehíí la'íí dáhasht'jyú ánát'jiihíí bígosłtsjíd. ²³ Díí nnee bich'á'gé' hadaalışchínihíí bitahgé' Bik'ehgo'ihina'na' ngon'áaníí k'ehgo Israel hat'i'i bá Hasdá'iiniłíí bá yiltjii, án Jesus holzee: ²⁴ Doo hwahá Jesus higháh daná' John, Nohwinchọ'íí bich'á'zhi' ádaalne'go baptize ádaanohwi'dolne', niigo Israel hat'íí dawa yich'j' yalti' lé'e. ²⁵ John binasdziid k'ad aqł áile'ná' gáníí, Hadn át'jii daashidołniih? Shíí doo án ást'jii da. Ndi shikédé'go higháhíhíí biket'óol k'e'ish'adgo ndi doo bik'eh sítjii da. ²⁶ Nnee daanoíni, shik'íyú, Abraham hat'i'i daanoíni, la'íí nohwitahgé' Bik'ehgo'ihina'na' daadinoísi, hasdách'ikáhíí baa na'goni'íí nohwíí nohwich'j' alzaa. ²⁷ Jerúsalemyú daagolíníí binadaant'a' dábiłgo Jesus doo yínadaagolzi da, la'íí Bik'ehgo'ihina'na' binkááyú nada'iziidi ádaanii n'íí, godilziníí bijjii dawahn náhójii n'íí doo bił ídaagozi dahíí bigha' ádaanii n'íí begolzaa, da'itsaahíí bee bá ndaagoz'aqgo. ²⁸ Hat'íí bigha' daayizilhéehíí doo yídaagotsj da, ndi Pílate nádaayokaqah, zilhéé daayihniigo. ²⁹ Bek'e'eshchiinií aqł begolzaaná' tsj'ılna'áhi biká'gé' godah ch'ínadaiztjigo, tsébi'i'án yune' ilch'j'ndaiztjii. ³⁰ Ndi daztsaqgé' Bik'ehgo'ihina'na' nábihil'na': ³¹ Áígé' ląągo iskaqgo hayíí Gálileegé' Jerúsalemzhi' yil hikaihíí yich'j' ch'f'nah ánádil'jii lé'e, áí k'adyúgo bináál ánágot'jiihíí nnee yil nadaagolni'. ³² Yati' baa gozhóni baa nohwil nadaagolni', bich'á'gé' hadaafinelt'aaníí Bik'ehgo'ihina'na' bángon'ąą n'íí k'ehgo, ³³ Jesus nábi'dihil'na'íí, nohwíí bichagháshé daandliinií nohwá ye'ílaa; psalm nakigee ałdó' biyi' gáníígo k'e'eshchjii, ShiYe' nłjii, díí jjiigé' nitaa sílji. ³⁴ Doo diłdzid nanádleeh dago daztsaqgé' náyihılna'íí yaa nagolni'go gáníí, Da'aniigo David bángoni'áaníí nohwíí nohwaa nshné'. ³⁵ Psalm la'íí ałdó' biyi' gánádi'nii, Dilzini Nłni níyéehíí diłdzidíí doo bee bángon'áah da. ³⁶ Davidhíí naghaa n'ná' habinołt'jiihíí bá Bik'ehgo'ihina'na' yigha' binł'a'íí aqł áyíílaahíí bikédé'go, David daztsaqgo bik'íí n'íí le'sinilíí bitahyú nbi'deltjii lé'e, áík'ehgo nłdzid; ³⁷ Ndi Bik'ehgo'ihina'na' nábihil'na'íí doo nłdzid da. ³⁸ Áí bigha' nnee daanoíni, shik'íyú, bídaagonołsj le', díí nneeh'na' baa nohwil nagolni', binkááyú dénchọ'go ádaanołt'ee n'íí nzhooníí bee nohwaa nágodit'aahíí bigha'. ³⁹ Hayíí án yodłaqah'na' dawahá biyi'gé' nłt'éégo ch'f'ılteehi at'éé, áiná' Bik'ehgo'ihina'na' yegos'aaníí Moses binkááyú ni'né'i doo dawa bee ch'f'ılteehi at'éé da. ⁴⁰ Bik'ehgo'ihina'na' binkááyú nada'iziidi ágádaanii n'íí doo bee nohwich'j' ágonéh da doleehíí bigha' baa daagonołtsaq; ⁴¹ Saa, aadaadlohií daanoíni, nohwil díyadaagot'ee, doo haada daadołteel: nohwíí yotkaahíí biyi' hat'íhíta ashłe', áí ashłe'íí la' nohwil nagolni'yúgo ndi doo daaholđlaq da. ⁴² Jews daanliinií ch'ínákainá' doo Jews daanlij dahíí, Iké'gee godilziníí bijjii da'áík'ehgo nohwil nanádaagodołniih, daabiłniigo nádaabokaqah. ⁴³ Áík'ehgo dała'ách'ít'éehíí aqł tanách'osaqaná' Jews daanłni la'íí Jews bi'okaqahíí yedikaihíí daidnłsi'na' ląągo Paul la'íí Bárnabas yiké' dahiskai; áí bich'j' yádaalti' la'íí, Bik'ehgo'ihina'na' biłgoch'oba'íí dayúweh nłt'éégo baa hołkaah, daabiłniigo bidag yádaalti'. ⁴⁴ Áígé' godilzih hik'e k'j' goznilgee nneehíí dásdozhá dawa dała'adzaa, Bik'ehgo'ihina'na' biyati' ídaayéstsaqyú. ⁴⁵ Jews daanłni nnee dała'at'éehíí daayıltsaqná' dážhọ da'olch'jii lé'e, Paul ánííhíí doo áígee da, daanii la'íí nchọ'go yaa yádaalti'. ⁴⁶ Paul la'íí Bárnabas doo biini' hah dago gádaanii, Bik'ehgo'ihina'na' biyati'íí nohwíí iłtsé nohwich'j' bee yá'iti'go dábik'eh: ndi daanohwíí k'ihzhi' bídaasoyilgo dahazhi'

ihí'naahíí doo bik'eh sitjji da daanolsj dago, ádándaagosolt'áahíí bigha doo Jews daanlij dahíí bich'j'go dahsiikai. ⁴⁷ Ágáníigo nohweBik'ehń nohwá ngon'áá, Doo Jews daanlij dahíí bá idindláadíí nlljgo haniltj, ni'goszán náhen'ááyú nnee iltah at'éégo hadaazt'i'i ninkááyú hasdákáh doleeł. ⁴⁸ Doo Jews daanlij dahíí díí daidezts'aaná' bił daagozhógo Bik'ehgo'ihí'nan biyati' ya'ahédaanzj lę'e: dahazh'j' daahinaa doleełgo nábidihesdlaahíí dawa da'osdlaad. ⁴⁹ Bik'ehgo'ihí'nan biyati' Antioch binaayú dáhot'éhé didesdlaad lę'e. ⁵⁰ Ndi Jews daanlíni isdzané daagodnlsini nlt'éégo bídaagozini, la'íí nnee nant'an daanlíni ákú daagolínií biini' yá ádaagozlaa, Paul la'íí Bárnabas biniidaagododle', daaniigo, ák'ehgo daabini'gé' ch'idaayineyood. ⁵¹ Bikee łeezh yaa daayilłhaal, doo hádaabich'it'jji dahíí nnee bee bígózihíí bigha, áigé' Icóniumyú onanát'aazh. ⁵² Hayíí da'osdlaadíí bijíí dawa yee bił daagozhógo, la'íí Holy Spirit ye'adaat'ee lę'e.

14

¹ Icónium golzeegee Paul la'íí Bárnabas biłgo Jews ha'ánálséh goz'aq yune' ha'a'áazhgo yádaalti', ák'ehgo nnee ląágo da'osdlaad, la' Jews daanlíni, la' Greeks daanlíni. ² Áiná' Jews doo da'odlaq dahíí, doo Jews daanlij dahíí yil daagoshkishgo odla' bee ilk'íyú daanliinií bich'j' nchq'go natsídaakesgo ádaizlaa. ³ Da'áigee sikeego nzaad ogoyaago, doo biini' hah dago Bik'ehgo'ihí'nan yá yádaalti' lę'e, ák'ehgo godiyihgo be'ígózini la'íí ízigo aná'ol'jji Paul la'íí Bárnabas binkááyú Bik'ehgo'ihí'nan anát'jilgo biyati' yee biłgoch'oba'íí da'anii at'éégo bígózigo áyílla. ⁴ Áigee nnee daagolínií ilk'ékai; la' Jews daanliinií yil daagost'jid; la'íí Paul la'íí Bárnabas yil daagost'jid. ⁵ Doo Jews daanlij dahíí la'íí Jews daanliinií bindaant'a' biłgo bin'ida'dihnih la'íí nbída'ihne'go ndaagoshchjji, ⁶ Áí yídaagołsjidná' Lýstra la'íí Dérbe, Lycaónia biyi' kih nagoznilyú la'íí binaayú dahtsídinkjji. ⁷ Ákú yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'. ⁸ Lýstra golzeegee nnee di'ilihíi sidaa lę'e, dágozljina' dasa'go doo nagháhi da: ⁹ Án Paul yałti'go yidits'ag: Paul da'as'ah bine'łłgo bi'odla' golłjigo nádziihgo bígołsjid, ¹⁰ Ák'ehgo, Nádnahgo hizjji, biłni. Nnee di'ılń dáhah nádihitahgo dahiyaa. ¹¹ Nnee dała'at'ééhíí Paul adzaahíí daayilłsaaná' Lycaónia biyati'íi yee nádaadidilghaazhgo gádaanii, Daadinłziníi nohwich'j' nken'áash, nnee k'ehgo nohwitahyú anát'ash. ¹² Bárnabasń Júpiter daayilłni; Paulhíí, itisgo yałti'híi bigha Mercúrius daayilłni. ¹³ Kih goznilií bádngée kih biyi' Júpiter bich'j' da'ch'okáahíí goz'aq lę'e; áigee Júpiter bich'j' okáah yebik'ehń magashi la'íí ch'il hishbizhgo alzaahíí ch'é'ítiinzh'j' la'ádaizlaa, magashihíí natseedgo Paul la'íí Bárnabas okáahgo baa hi'nił nziigo, nnee dała'adzaahíí binadzahgee. ¹⁴ Áiná' nadaal'a'a, Paul la'íí Bárnabas, díí yaat'idaanzigo doo bił daanzhogo dago ák'e nada'ihidziiz nágodiidzaago, nnee dała'at'ééhíí yitah anákeel lę'e, nawode gádaaniigo, ¹⁵ Nnee daanołni, hat'íí ląá bigha ágádaalt'jji? Nohwíí alđó' nohwíí k'ehgo nnee ndlíni ánt'ee; daazhógo ádaat'éhi bich'á'zh'j' ádaaltne'ná' Bik'ehgo'ihí'nan hináhi daahokáah le', án yáá, ni'goszán, túnteel la'íí dawa biyi' daagolínihíí áyíllaahi at'éé: ¹⁶ Án doo aníiná' nnee iltah at'éégo hadaazt'i'i dabiini'yú nadaakeego áyilłs'j lę'e. ¹⁷ Da'ágát'éé ndi be'ígózi doleełí dawahn nohwich'j' ch'í'nah áyilłs'j, nlt'éégo nohwich'j' at'éé, nanágołłhgo la'íí ná'nt'łhgo nohwá ágółs'j, ch'iyán la'íí ilgoyilłshóónií bee hwoi daandljigo ánohwilłs'j alđó'. ¹⁸ Áí gánniidgo magashi nastseedgo bee daahohiikáah daanzj n'íi t'áazh'j' ádaadzaa, ndi dásdozhá begolzaa. ¹⁹ Jews daanlíni Antiochgé' la'íí Icóniumgé' hikaihíí nnee la' yiini' yá ádaagozlaago Paul leyída'isne'go, daztsaq ląá daanzigo kih goznil bitisyú ch'idaideshood. ²⁰ Áiná' ínashood binaayú nazjigo, nádiidzaago kih goznil yune' onanázzaa: áigé' iskaq hik'e Dərbeyú ó'áazh, Bárnabas biłgo. ²¹ Áí kih goznilyú yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'go ląágo da'osdlaadná' Lýstra, Icónium la'íí Antioch golzeeeyú t'áazh'j' onákai, ²² Ínashood nłdzilgo ádaile'go, yidag yádaalti'go, Dayúweh da'odlaq le', daayilłniigo, la'íí, Nyé'i daadihiits'ago zhá Bik'ehgo'ihí'nan bilalt'áhgee daanliinií itah daahiidleeh, daayilłniigo alđó'. ²³ Dáshina' da'okáahgo ínashood ha'ánálséhíí dawago yánazini yá hadaiheznilná' Bik'ehgo'ihí'nan yada'olłhíí yaa yidin'áá. ²⁴ Pisidia yiyi'

ch'ín'áázhná' Pamphýliagee n'áázh. ²⁵ Pérgagee Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yee yádaalti'gé' Attália golzee yuyaa onanát'aazh. ²⁶ Áíge' Ántiochyú t'ąązhí' bił onada'iz'eel, áíge' odaach'is'a' ni', áíge' binasdziidíí ąął ładaizlaahíí Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí yee baa daagodest'ąą ni'. ²⁷ Ákú nakainá' ínashood dała'adzaago hago'at'éégo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí dawa yaa yił nadaagolńi', ła'íí doo Jews daanlij dahíí odląągo yá yił ch'ída'iztaaníí alđó'. ²⁸ Da'áígee ínashood yił naháztąągo ńzaad godeyaa.

15

¹ Ła' nńee Judéa golzeegé' hikaigo odlą' bee ilk'íyú daanlíni yił ch'ídaago'aah, Moses yegos'aaníí bik'ehgo circumcise ádaanohwi' deszaayúgo zhą hasdákáh, daanjiigo. ² Paul ła'íí Bárnabas díí yaa yádaalti'go díyat'eego yił łahada'dit'áh, áík'ehgo Paul ła'íí Bárnabas, ła'ihíí alđó' Jerúsalem yúdag nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni díí baa nahódaidílkidyú dołkah, daayilńiigo hadaizńil. ³ Ínashood ha'ánálséhíí daabides'a'go dahdiikai; doo Jews daanlij dahíí Jesus yich'í' dahaskaihíí yaa nadaagolńi'go Pheníce ła'íí Samária golzeeyú ch'íkai: odlą' bee ilk'íyú daanliiníí dawa yaa bił daagozhóó. ⁴ Jerúsalemyú hikainá' ínashood ha'ánálséhíí, nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni biłgo yaa hikaihíí ba'ahédaanzigo hago'at'éégo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí dawa yaa yił nadaagolńi'. ⁵ Ła' ínashood Phárisees zhinéégo daagot'iiníí daahizí'go gádaanniid, Da'anii círcumcise ádaal'jigo dávik'eh, ła'íí Moses yegos'aaníí bikísk'eh ádaanołt'eego daan'ńiigo bándagosiit'ąą. ⁶ Nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni díí yaa yádaalti'híí bighą dała'adzaa. ⁷ ńzaad godeyaago łahada'dit'áhná' Peter hizí'go hadzii, Nńee daanołni, shik'íyú, dá'atk'iná' yati' baa gozhóni, Jesus baa yati'íí, shíí shinkááyú doo Jews daanlij dahíí daidits'ago Jesus daayodłąą doleelgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwitahgé' hanášíłłtíí ni'. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań daakojíí dawa yígółsini Holy Spirit nohwíí nohwaa daadest'aaníí k'ehgo bíí alđó' baa daadest'ąągo bił'ijóóníí yee yił ch'í'nah áyłłs; ⁹ Nohwíí ła'íí bíí biłgo dáłett'eego nohwaa natsekeesgo bi'odłą' bee bijíí nłt'éégo ánádaisdlaa. ¹⁰ Áík'ehgo hat'íí bighą nohwíí ła'íí daanohwitaa n'íí ch'éh ádaahiil'jii n'íí, Jesus daayodłani doo Jews daanlij dahíí ładaile'go ádaalt'jigo Bik'ehgo'ihí'nań nabídaanołtaa? ¹¹ Jesus Christ nohweBik'ehń dážhó biłgoch'oba'íí bee hasdáhii'ńíłłgo bíí alđó' da'áík'ehgo hasdákáhgo dahohiđłąą. ¹² Nńee dała'adzaahíí dawa doo hat'íí daahíłts'ag daná' Bárnabas ła'íí Saul yídaayést's'ąą, hago'at'éégo doo Jews daanlij dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú godiyłhgo ánágot'jiiłł ła'íí ízisgo áná'ol'jiiłł ánáda'ol'jiiłł n'íí yaa nadaagolńi' l'é'e. ¹³ ąął hadaasdziiná' James hadziigo gánńiid, Nńee daanołni, shik'íyú, shídaayełłts'ąą: ¹⁴ Símeon gáníí ni', Da'íłłséná' doo Jews daanlij dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bizhi' yee da'okąąhgo hayińíłł doleethíí bighą yaa nyáá l'é'e. ¹⁵ Dáłett'eego Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí yaa nadaagosńi'; díí k'ehgo k'e'shchjii ni', ¹⁶ Díí bikédé'go nádishdaalgo David bich'ą'gé' hadaalishchíni-híí nadaant'ángo ánádaashdle', kłh ánágoch'idle' łehíí k'ehgo; nagohezgo' n'íí dawa nágodisht'jiiłł, nłt'éégo nnágodish'aał: ¹⁷ Nńee ła'ihíí alđó' Bik'ehgo'ihí'nań hádaabit'jii doleethíí bighą, ła'íí doo Jews daanlij dahíí shizhi' bee daahojííłł alđó', ńii nohwe-Bik'ehń, díí dawa ánát'jiiłł. ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań ni'gosdzán ágólzaagé' yushdé' godezt'i'go binasdziidíí yígółsij ni'. ¹⁹ Áí bighą shíí díí k'ehgo shíł dávik'eh, doo Jews daanlij dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' dahnáhikáhíí doo hat'íí bighą bich'í' nadaagont'og bik'eh da: ²⁰ Díí zhą bee bich'í' k'eda'iilchii, Beda'okąąhíí nastseedgo nadn'ái yaa hi'ńiiłł n'íí doo daatsąą da, doo nant'í' nach'ikai da, ła'íí dawahá bize'da'ist'ooníí ła'íí dilihíí alđó' doo daatsąą da. ²¹ Doo áńíná'gé' godezt'i'go kłh nagozńilíí dawagee hadń Moses yaa nadaagolńi'íí gólłj, Jews daagodńłsiniłł bijjii Jews ha'ánálséh nagoz'ąą yune' Moses binaltsoos dawahn nádaahojíí. ²² Nadaal'a'á, ínashood yánazíni, ła'íí ínashood ha'ánálséhíí dawa biłgo dabíí bitahyú nńee hádaihezńilgo Ántiochyú Paul ła'íí Bárnabas yił daides'a'go bił dádaabik'eh; áík'ehgo Judas, Bársabbas holzéhi ła'íí Silas, ínashood bitahyú nńee ádn nazínihíí: ²³ Naltsoos díí k'ehgo k'e'shchiiníí yił odais'a': Odlą' bee nohwik'íyú daandlíni, nadaal'a'á, ła'íí ínashood yánazíni biłgo, nohwíí doo

Jews daanoŋij dahíí, Ántiochyú, Síriayú, Ciliciayú odlá' bee nohwik'íyú daanoŋini, Gozhóq, daanoŋwiŋ'ni. ²⁴ Doo hadn' ágádaabiln'ni da ndi, nohwich'á'gé' la' yati' yee nanohwintl'ogo, Círcumcise ádaanoŋwi'dilne', la'íí Jews bich'í' begoz'aaníí yikísk'eh ádaanoŋt'ee, daanoŋwiŋniigo nohwiini' nadaidezgeedíí baat'ídaandzi ni': ²⁵ Áík'ehgo daŋa'áhiidzaaná' nnee la' hadaahii'niil, áí Paul la'íí Bárnabas, nohwil daanzhóni, ákú biŋ nádaadn'aago daanoŋwigha nohwil dádaabik'eh. ²⁶ Díí nneehíí dásdozhá daabi'distseed, Jesus Christ nohweBik'eh'n bizhi' bee daabich'ozhihií bighá. ²⁷ Áík'ehgo Judas la'íí Silas díí naltsoosíí biŋ daadel'a', dá díí bek'e'eshchijhií k'ehgo dabíí nohwil nadaagodoln'ih. ²⁸ Holy Spirit la'íí nohwíí nohwil dádaabik'eh, doo nohwá nyéé dago, dá díí zhá bee nohwá ndagosit'aq; ²⁹ Beda'okáqahíí nastseedgo nadn'ái yaa hi'niil n'íí, la'íí diŋ, la'íí dawahá bize'da'ist'ooníí doo daalsaq da, doo nant'í' nach'ikai da áldó': díí bich'á'zhí' ádaanoŋt'eego nzhq. Da'ái zhá nohwich'í' k'eda'shiilchij. ³⁰ Dahdes'a'ná' Ántioch golzee yuyaa okai: ákú hikainá' ínashood daŋa'ádaizlaaná' naltsoosíí yaa daistsooz: ³¹ Bek'e'eshchiinií daayozhi'ná', áí bee hadag ádaat'eehíí bighá biŋ daagozhóq. ³² Judas la'íí Silas, dabíí Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yaŋt'i daanliigo, odlá' bee bik'íyú lágágo yich'í' yádaalti', la'íí nldzilgo bi'odlá' goleehíí bighá yidag yádaalti' lé'e. ³³ Dét'ihézhí' naháztaq hik'e odlá' bee bik'íyú nadaal'a'á bich'í' onádais'a', biŋ daagozhóq. ³⁴ Áiná' Silas, Dákú sídáá ndizhqq, nniid. ³⁵ Paul la'íí Bárnabas áldó' Ántiochyú sikee, Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' yee ilch'ídaago'aahgo la'íí yaa nadaagoln'igo, la'ihíí áldó' lágágo ágádaat'ij ni'. ³⁶ Da'kwíí hiskaaníí ch'ígóyáá hik'e Paul Bárnabas gáyilnii, Noo', t'aqzhí' nádót'aash k'ih goznil n'íyú, Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' baa nagohiiln' n'íyú, odlá' bee nohwik'íyú baa nanádaanotaa hagosha' ádaat'ee. ³⁷ Bárnabasn' John, da'án Mark holzéhi, yiŋ dikáh hát'íí. ³⁸ Ndi Pauln' doo yiŋ dikáh hát'íí da, dabí'ilt'séná' Pamphýliagee bich'á' t'aqzhí' ádeheltij ni', doo dayúweh bich'odaaniigo yiŋ okai da ni'. ³⁹ Áí bighá la', Ch'ík'eh, niiná' la'íí, Dah, niigo yighá díyat'eego lahadit'áh, áí bighá ilk'é'áázh: Bárnabasn' Mark biŋgo biŋ oda'iz'eel, Cýprus golzeeyú; ⁴⁰ Pauln' Silas hayilt'íigo dahn'áázh, odlá' bee bik'íyú, Bik'ehgo'ihí'nañ biŋgoch'oba'íí nohwil daanlij, daabiŋniigo. ⁴¹ Áík'ehgo Síria golzeeyú la'íí Cilicia golzeeyú ínashood ha'ánátséhíí bi'odlá' nldzil hileehíí bighá akú ch'ín'áázh.

16

¹ Áíge' Paul Dérbeyú nanadzaa, Lýstrayú áldó': áígee Jesus yodláni sidaa lé'e, Timothy holzéhi, isdzán odláni Jew nlíni bima; áiná' bitaahíí Greek nlij: ² Án Lýstragee la'íí Icóniumgee odlá' bee ilk'íyú daanliinií nlt'éégo baa yádaalti'. ³ Paul Timothy yiŋ di'aash hat'íigo círcumcise ábílaa, bitaa Greek nlijgo Jews ákú daagolíníí dawa yádaagotshíí bighá. ⁴ K'ih nagoznilyú hikahná' Jerúsalemgee nadaal'a'á la'íí ínashood yánazini begoz'aaníí bá ádaizlaahíí bek'e'eshchini baa daistsooz, yikísk'eh ádaat'ee doleelíí. ⁵ Áík'ehgo ínashood ha'ánátséhíí bi'odlá' nldzil daasilij, la'íí dajij biigha bínáhiikah lé'e. ⁶ Holy Spirit, Asia biyi' doo Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bee yádaalti' da, biŋniigo Phrygia la'íí Galátaiyúgo ch'ékai. ⁷ Mýsiayú hikainá' Bithýniayú dikáh nt'éégo Holy Spirit doo hádaabist'ij da. ⁸ Áík'ehgo Mýsiahií ch'ékaigo Tróasyú hikai. ⁹ Tl'é'yú Paul biŋ ch'í'nah ágolzaa: nnee Macedóniagee golíni sizij; án gábilniigo náboqah, Yushdé', kú Macedóniayú nnaŋgo nohwich'onni. ¹⁰ Biŋ ch'í'nah ágodzaaná' dagoshch'í' Macedóniayú nkáh daaniidzi, yati' baa gozhóni, Jesus baa yati'íí, baa nadaagohiiln'igo Bik'ehgo'ihí'nañ ánohwilnii lágá daandzigo. ¹¹ Áík'ehgo Tróasgé' ts'igozdqh Samothráciashí' nohwil dahdez'eel, iskaq hik'e Neápolisú nohwil naada'iz'eel; ¹² Áíge' Philíppizhi' ohiikai, áí Macedónia biyi' itisgo k'ih goznili, Rome yebik'ehi: kú naháataqgo da'kwíí hiskaq. ¹³ Jews daagodn'sinií bijij túnlíni bahgee k'ih goznilgé' ch'ínkai, ákú náda'ch'okáqah goz'aq; áígee dineb'ihgo isdzané nihikáhíí bich'í' yádaahiilti' ni'. ¹⁴ Isdzán Lydia holzéhi, Thyatíragé' gólíni, nak'á' lichiiigo dot'izhíí baa nahinihn', Bik'ehgo'ihí'nañ yokáqah, nohwidezts'aq: án Bik'ehgo'ihí'nañ bijíí ilch'á' áyíllaago Paul áníhií nlt'éégo yidezts'aq. ¹⁵ Án la'íí yiŋ naháztaaníí biŋgo baptize ádaabi'delzaaná' nádaanoŋwokáqahgo

gánohwiñii, NohweBik'ehñ da'anii yodlaago daashidoñiiyúgo, shigowayú nahísóltaa. Dayúweh yushdé' daanohwiñiiyú ohiikai. ¹⁶ Náda'ch'okqah goz'aayú hiikaahná' it'eedn, ch'iidn biyi' golíigo o'jín, biyisnahíi zhaali yá ágole'ń nohwaa nyáa: ¹⁷ Án Paul ła'íi nohwíi nohwiké' naghaa, dilwoshgo gáníigo, Díi nñeehíi Bik'ehgo'ihí'nañ da'tiséyú at'éhi bánada'iziidíi ádaat'ee, hago'at'éégo hasdách'igháhíi yaa nohwiñ nadaagolñi'i. ¹⁸ Da'ágánát'jilgo łaágo iskaq. Ái Paul yik'etsézdijidgo t'aazhí' adzaago spirit nchó'íi gáyilñii, Jesus Christ bizhi'íi bee gánildishñii, Biyi'gé' hannáh. Áik'ehgo dagoshch'í' hayáa. ¹⁹ Biyisnahíi zhaali yá ádaile' n'íi bich'á' ásdijidgo yídaagotsjindá' Paul ła'íi Silas yil ndaazdeelgo na'hinih goz'aayú nadaant'án biyahzhí' ndaideshood, ²⁰ Áigé' nant'ánchañ daanliiníi yaa yil hikaigo gádaayilñii, Díi nñeehíi, Jews daanlíni, kú nadaagont'ogo nadaago'aa, ²¹ Bi'at'e'íi nohwíi Romans daandlíni nádaagodiit'aago doo nohwá goz'aq dahíi yee ilch'ídaago'aah, ái bikísk'eh ádaant'eego doo nohwá goz'aq da. ²² Áigé' nñee łaágo dała'adzaahíi bik'i dahishjeed; áigé' nadaant'aahíi Paul ła'íi Silas bidiyagé' baa nadaihezdjizná' habída'iltsaasgo bá ndaagoz'aq. ²³ Aasinilíi nádaabinestsazná' ha'áná'ilka' yune' ha'ádaabisdeel, bena'igésé nai'nílii gádaayilñiigo, Nt'éégo binádaadnl'jii: ²⁴ Ágábiñiihíi bigha da'ihñ'yú ha'áná'ilka' yune' da'obiláa, bikee o'i'án yune' odaadés'eezgo ádaabizlaago doo nahi'naa da. ²⁵ Áigé' t'é's'ahyú Paul ła'íi Silas Bik'ehgo'ihí'nañ daayokqahgo ła'íi ya'ahédaanzigo da'do'aaigo ha'áshjeedíi daabidezts'aq l'é'e. ²⁶ Dágosile ni' godihes'naago, ha'áná'ilka'á biká' goz'aaníi dihes'naago dagoshch'í' dáadítih dawa ch'ída'ezkeqez, ła'íi bésh hishbizhíi be'ídaah-est'óo n'íi k'eda'os'nah. ²⁷ Bena'igésé nai'nílii ch'ínádzidná' ha'áná'ilka'á bidáadítihíi ch'ída'astaqgo yo'jigo ha'áshjeedíi hahizkij lą nzigo bésh be'idiltlishé hayiidzizgo idizildee niizjii. ²⁸ Áiná' Paul nádililghaazhgo gáníi, Iní'dólnih hela': daanohwigha t'ah kú naháataq. ²⁹ Bena'igésé nai'nílii, Kq' shaa no'aa, niigo ha'alwod, áiná' tsídolyizgo ditlidná' Paul ła'íi Silas yiyahzhí' nágo', ³⁰ Áigé' yil ch'ékainá' gádaayilñii, Hago ashnéhgo hasdáshidilteeh? ³¹ Gádaabiñii, Jesus Christ nohweBik'ehñ hondlaayúgo hasdánílteeh, ła'íi bil nahántaaníi áldó'. ³² Áigee án ła'íi yil naháztaanihíi dawa Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bee yich'í' yádaalti'. ³³ Da'ái bit'é' binída'desnihgee bá tádaizgiz; áigé' dagoshch'í' án ła'íi yil naháztaaníi dawa baptize ádaabi'deszaa. ³⁴ Bigowayú yil onákaiyú yá da'dezné', áigé' án ła'íi yil naháztaaníi dawa Bik'ehgo'ihí'nañ daayosdlaqdhíi bigha bil daagozhóq l'é'e. ³⁵ Got'jii gozlijiná' nant'án iké'gee sinilíi aasinilíi akú odes'a', Nñeehíi ch'ínánót'aash, daaniigo. ³⁶ Bena'igésé nai'nílii ádaaniihíi Paul yil nagosni' gáníigo, Nant'án iké'gee sinilíi in'a', ch'ínánót'aashgo: áik'ehgo ch'ínól'aashgo nohwiñ gozhóqgo nádoht'aash. ³⁷ Áiná' Paul gábiñii, Nohwíi Romans ndlíni dá doo nohwaa yá'iti'é nñee bináal nohwída'ashtizh, ha'áná'ilka' yune' ha'ádaanohwisdeel; ya' k'adíi dánant'í'é ch'ínánohwiléé née? Dah; dabíi kú nókáhgo ch'ídaanohwinoléé. ³⁸ Aasinilíi díi yati'íi nant'án iké'gee sinilíi yil nadaagosni': ái Paul ła'íi Silas Romans daanliiníi yídaagotsjindá' ndaaldzid. ³⁹ Áik'ehgo akú hikaigo nlt'éégo yich'í' hanádaasdziiná' ch'ínádaabizlaago, Kij goznilgé' ch'ínól'aash, daabiñii. ⁴⁰ Áik'ehgo ha'áná'ilka'gé' ch'ínát'aazh, áigé' Lydia bigowayú ó'áazh: odlą' bee bik'íyú daanliiníi daayo'jina' yidag yádaalti'na' onát'aazh.

17

¹ Áigé' Amphípolisyú ła'íi Apollóniayú ch'ékainá' Thessaloníca'yú nanákai, akú Jews ha'ánálséh goz'aq l'é'e: ² Ákóne' Paul ha'ayáa, da'át'jiihíi k'ehgo, áigee Jews daagodnłsiníi bijjii Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníi yaa yándaaltihgo taadn godilzih. ³ Christ biniigodelzaaná' daztsaqgé' naadiidzaahíi dávik'ehyú adzaa, daayilñiigo nlt'éégo ch'í'nah ádaayilsigo yaa yádaalti'; áigé' gádaayilñii, Díi Jesus baa nohwiñ nagosni'ń Christ nlijii. ⁴ Áik'ehgo ła' da'osdlaqdggo Paul ła'íi Silas yíhnikai; Greeks daagodnłsini łaágo, isdzané itisyú nandeehíi doo alch'idé áldó' ádaadzaa da. ⁵ Áiná' Jews daanlíni da'olch'jiddgo nñee nchó'go nadaakaihíi dała'ádaizlaago nñee áigee daagolíníi yil daagolizh, Jason bigowayú ch'ída'isdziz, Paul ła'íi Silas nñee dała'adzaahíi bich'í' ch'ídaanendzood daanzigo. ⁶ Doo

18

¹ Díí bikédé'go Paul Áthensgé' dahnyaago Córinthgee nyáá. ² Áígee Áquila, Jew nlíni, Póntusgé' gólíni yaa nyáá, áí bi'aad Priscilla biłgo da'áníhí Italygé' ní'áázh, (Jews daanlíni Romegee daagolíníí, Daanohwigha ch'ínólkáh, niigo Cláudius ngon'ááhíí bighą,) áík'ehgo Paul yaa nyáá. ³ Paul áldó' gowałogai ágole'íí nliigo yił daagolíigo yił nada'iziid l'é'e: (ái gowałogai ádaile'íí daanlii.) ⁴ Jews daagodnłsiníí bijii dawahn ha'ánálséh goz'ąą yuné' Paul Jews daanlíni la'íí Greeks daanlíni yich'i' yánádaaltihgo biini' yá ádaagozlaa. ⁵ Silas la'íí Timothy Macedóniagé' ní'áázhná' Paul dá yałti' nt'éé, Jesus, Christ nlii, niigo Jews daanlíni yil nadaagolni'. ⁶ Jews daanlíni doo hádaabit'ii dahíí bighą dénehó'égo bidázhji' yádaalti'ná' Paul bidiyáge' yiiłháalgo gádaabiłnii, Dáhaago ádaaldzaa l'é'yúgo dánohwíí nadaanohwinłł'og; shíí doo nashinłł'og da: kodé' godezt'i'go doo Jews daanlii dahíí bich'i' dahdisháh. ⁷ Áíge' dahnyaago nnee Jústus holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań yokaąhń, bigowayú óyáá; áí gowałhíí Jews ha'ánálséh goz'aaníí dábit'ahgé' goz'ąą l'é'e. ⁸ Crispus, Jews ha'ánálséh yinant'a' nliini, yił naháztaaníí dawa Jesus daayosdłąą; la'íí Córinthgee daagolíníí Paul biyati' daidezts'ąąná' da'osdłąądgo baptize ádaaszaa. ⁹ Áíge' t'ł'é'yú Jesus Paul bił ch'i'nah ágólaago gábiłnii, Doo nénldzid da, yáıłti', doo t'ąązhji' ánt'éé da: ¹⁰ Shíí nił nshliigo nnee doo la' nni'dolnii at'éé da: dzaąge shichągháshé łąągo daagolii. ¹¹ Áík'ehgo áígee golíigo dałádn łegodzaagé' gostán dahitąą, nnee bitahyú Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yee iłch'igo'aah l'é'e. ¹² Áíge' Akéyagee Gállio nant'an nliiná' Jews daanlíni łedikaigo Paul yich'i' nanakii, áík'ehgo yáná'itihéyú yił hikai, ¹³ Gádaaniigo, Díí nneehń begoz'aaníí doo yikísk'eh at'éé dago, Bik'ehgo'ihí'nań daayokaąhgo nnee biini' yá ádaagoléh. ¹⁴ Paul k'ad hadziih nt'éégo Gállio Jews gádaayiłnii, Nchó'go ánágot'iił dagohíí nyeeyú ádzaahíí baa yádaalti'yúgo nohwíyést's'ąągo dábił'eh doleel ni', Jews daanołni: ¹⁵ Áiná' yati', hizhíí la'íí benagosol'aaníí zhą baa łahada'doł'áhíí bighayúgo, dánohwíí nadaanohwinłł'og; shíí díí k'ehgo ágot'eehíí doo baa yashti' at'éé da. ¹⁶ Áík'ehgo yáná'itihége' ch'iyineńyood. ¹⁷ Greeks daanlíni dawa Sóstheneš, Jews ha'ánálséhíí yinant'a', yił ndaazdéelgo yánáltihíí dahnándaahíí bádngée nyída'ashtłzh. Gállio ánágot'iiłdíí doo yich'i' zhińéé át'éé da ni'. ¹⁸ Díí bikédé'go Paul da'áígee sidaago nzaad ogoyáá, áíge' odlą' bee bik'íyú daanlíni yich'ą' bił o'i'éeł Síriayú, Priscilla la'íí Áquila biłgo; Cenchréagee bitsizil yiłshéeg: godnłsigo ngon'ąą níí bighą. ¹⁹ Áíge' Éphesusyú hikai, áígee Priscilla la'íí Áquila sikeená' yich'ą' óyáá: áiná' bíhíí Jews ha'ánálséh goz'ąą yuné' oyáago Jews daanlíni yich'i' yádaalti' l'é'e. ²⁰ Da'anahzhji' síndaa, daabiłniiná', Dah, niigo, ²¹ Yich'ą' dahnanásdzaa, gáyiłniigo, Okąąhgo da'idąayú dážhó disháh háshł'ii, Jerúsalemyú: Bik'ehgo'ihí'nań hát'íyúgo nohwaa nádishdáál. Áík'ehgo Éphesusgé' bił oná'í'éeł. ²² Caesaréayú bił na'n'éelna' inashood ha'ánálséh yúdag óyáago déł'ihézhji' yił yádaalti' l'é'e, áíge' yagi Ántiochyú onanádzaa. ²³ Déł'ih ákú sidaa hik'e dahnaadiidzaa, łahyúgo onanádzaago Galátia la'íí Phrygia golzeeyú ch'ínyáá, inashood dawa bi'odłą' nłdzil ánádaidle'go. ²⁴ Jew nliini, Apóllos holzéhi, Alexándriayú gólíni, Éphesusyú nyáá; dážhó nłł'éégo yałti', Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí nłł'éégo yígółsi. ²⁵ NohweBik'ehń bikísk'eh ch'ogaalıí nłł'éégo baa bił ch'ígot'áni; bijii yuné' diltł'go, dawahn nohweBik'ehń yaa yałti'go iłch'igo'aah l'é'e, John baptize ábi'delzaahíí zhą yígółsi ndi. ²⁶ Áń Jews ha'ánálséh goz'ąą yuné' doo biini' hąh dago yałti' nkegonyaa; Priscilla la'íí Áquila daabidezts'ąąná' dasádnýú yił okaigo Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'eh ch'ogaalıí nłł'éégo doo hidziih dago bił ch'ídaago'aah l'é'e. ²⁷ Akéyayú shił ido'eel nzina' odlą' bee bik'íyú daanlíni, Apóllos ákú deyaa, ndaadołteeh le'gá, daayiłniigo inashood Akéyagee daagolíníí yich'i' k'eda'ashchji: ákú nyáána' inashood iłgoch'oba'íí bee da'osdłąądíí nłł'éégo yich'onii l'é'e. ²⁸ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí bee Jesus, Christ nlii, bił ch'i'nah ádaayıłsigo nnee bińáál Jews daanliiníí yił łahada'dit'ąhgo biini' yá ádaagozlaa.

19

¹ Apóllos Córinthgee sidaaná' Paul ni' bidazhiñéego ch'ínyáágo Éphesusyú nyáá; ákú ínashood la' yaa nyáágo, ² Gádaayihñii, Ya' Holy Spirit bee nohwaa daagost'aa lánée da'osodlaqdná'? Gádaanñii, Dah, Holy Spirit nliinií doo hwaa baat'idaandzi da. ³ Paul gáyihñii, Hat'íishá' bikísk'eh baptize ádaanohwi'deszaa láá? John ilch'ígó'aahíí bikísk'eh, daanñii. ⁴ Paul gánádo'niid, John, Nohwinchó'íí bich'á'zhí' ádaañe'go baptize ádaanohwi'dolne', niigo nñee baptize ádaile' ni', Shik'é'gé' hígháhíí, Jesus holzéhi, daahodlaq, daayihñiigo. ⁵ Díí daidezts'aaná' Jesus nohweBik'ehñ bizhi' bee baptize ádaabi'deszaa. ⁶ Áí'gé' Paul biká' ndaadesniigo Holy Spirit bee baa daagodest'áago yati' la'i yee yádaalti', la'íí Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yádaalti' lé'e. ⁷ Nñee nakits'adah shí hilt'ee lé'e. ⁸ Áí'gé' Paul Jews ha'ánálséh goz'aa yune' onadángo doo biini' háh dago yałti'go taagi dahitaa, Bik'ehgo'ihí'nañ bilatt'áhgee begoz'aaníí yaa yałti'go la' biini' yá ádaagozlaa. ⁹ Áiná' la' t'aazhí' na'ádi'niigo doo da'odlaq da lé'e, áí dała'at'ééhíí bináál Jesus bikísk'eh da'ch'okahíí nchó'go yaa yádaalti', áí bigha Paul, ínashood bilgo, yich'á' dahdikaigo, Tyránnus holzéhi bida'oltag yune' dajji biigha ilch'í' yánadaaltih. ¹⁰ Díí k'ehgo ádaat'jigo naki legodzaa; áík'ehgo Asia biyi' daagolíníí dawa, Jews daanlíni la'íí Greeks daanlíni Jesus nohweBik'ehñ biyati' daidezts'aa. ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nañ Paul binkááyú ízisgo áná'ol'jilíí doo hwaa hit'ji dahi ye'ánát'jil: ¹² Bájáyo dagohíí itl sitzoozé Paul bich'á'gé' daanezgaihií bich'í' onádaach'iniil, áík'ehgo kah yaa nakaihií nádaabi'dilzihi, la'íí nñee spirits nchó'i biyi' daagoljii n'íí hahikáh. ¹³ La' Jews daanlíni dá nakai nt'éhi nñee biyi'gé' spirits nchó'i hadainiyoodíí daanlíni, Jesus nohweBik'ehñ bizhi' yee ádaaniigo spirits nchó'íí hadainiyood daanzigo gádaayihñii, Jesus, Paul yaa yałti'ihí, bee ná ngoni'áá. ¹⁴ Jews bi'okaañ yedaabik'ehi yanant'a'i, Sceva holzéhi, biye'ke gosts'idihíí ádaat'jid lé'e. ¹⁵ Áiná' spirit nchó'i gádaabiññii, Jesus bígonsj, Paul áldó' bígonsj; nohwíí hadn ádaat'ji shí? ¹⁶ Nñee spirit nchó'i biyi' golínihíí nñee gosts'idi yich'í' yaahilwodgo dawa yich'í' dahnadilwo'go yitis silji, áík'ehgo gowaagé' dádaatichiigo biní'da'dezniigo ch'ínkíí. ¹⁷ Éphesusgee daagolíníí, Jews daanlíni la'íí Greeks daanlíni díí yádaagotsjiddná' dawa tsídaadesyiz lé'e; áík'ehgo Jesus nohweBik'ehñ bizhi' nñee dawa daidnłs nkegonyaa. ¹⁸ Nñee láágo da'osodlaqdíí nehaskaigo nchó'go ánádaat'jil n'íí yaa nadaagolñi'. ¹⁹ Bena'ch'aahíí ye'ánadaat'jil n'íí la' binaltsoos dała'ádaizlaago nñee dawa bináál daidnłd: áí da'izljihií daayołtag hik'e zhaali béshłigaihií ashldadin doo náhółtagyú da'izlíni lé'e. ²⁰ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' dayúweh binágodaałgo itisgo at'éé silji. ²¹ Díí ánágot'jidíí bikédé'go Holy Spirit bik'ehgo Paul Jerúsalemyú déyáágo Macedóniayú la'íí Akéyayú ch'idishaal nzigo gáníí, Ákú déyááhíí bikédé'go Romeyú áldó' dishaal. ²² Áí'gé' bich'odaanihií naki, Timótheus la'íí Erástus Macedóniayú odes'a'; bíí Asiayú dét'ihézhí' sidaa lé'e. ²³ Áiná' Jesus bikísk'eh da'ch'okaaññii nñee dénchó'go yaa hago'áá nkegonyaa. ²⁴ La' nñee Demétrius holzéhi, béshłigaihií yitsidi nłni, kñ biyi' Diána daach'okaaññii béshłigai bee be'ilzaago áile'i, án béshłigai daayitsidíí láágo yich'í' nadaahi'niil lé'e; ²⁵ Án áí nñee la'íí da'ágát'éégo binasdziidíí bilgo dała'áyíłlaago gádaayihñii, Shik'isyú, díí nada'idziidíí bich'á'gé' ízisgo da'it'jilhií bídaagonłs. ²⁶ Díí daal'ji la'íí daadołts'ag, Dawahá bich'í' da'ch'okaaññii nñee ádaile'íí doo bich'í' da'ch'okaaññii bik'eh da, niigo Paul, nñee láágo biini' yá ádaagozlaago nohwich'á'yúgo ádaadzaa, doo dá Éphesus zhá da, Asia biyi' dák'azhá dahot'éhé áldó': ²⁷ Díí nohwinasdziidíí nohwich'á' daayilchog; doo áí zhá da, ndi Diána, isdzán bich'í' daach'okaaññii ízisgo at'éhi, kñ biyi' daach'okaaññii doo ilji da hileeh, áí Asia dahot'éhé la'íí ni'gosdzán biká' nñee dawa daabokaaññii n'íí bich'á'gé' ízisgo gos'ánihií bech'ígowáh doleeł. ²⁸ Díí daidezts'aaná' díyat'eego bádaagozhchjiddgo nádaadidilghaazh, Éphesusgee daagolíníí daayokaaññii, Diána holzéhi, ízisgo at'éhi nłni at'éé, daaniigo. ²⁹ Áík'ehgo kñ goznilgee godikish gozłjigo, dała'ánách'it'jil goz'aa yune' nádnkñ, Paul yil nakaihi Gáius la'íí Aristárkus, Macedóniagé' daagolíní, ákóne' odaideshoodgo. ³⁰ Paul nñee láágo dała'adzaahíí bitahyú digháh hát'ji ndi yil nakaihií, Dah, daabiññii. ³¹ Asiagee

nant'án, Paul bit'eké daanlíni, áldó' bich'i' o'il'a', Dała'ánách'it'jijh goz'aq yune' donah hela', daabiñiigo nádaabokaqah. ³² Nnee la' kogo ádaaniiná' la'íi lahgo ádaanii: áígee godikish; hat'íi bigha dała'ádaach'idzaahíi la' doo yídaagołsijd da l'é'e. ³³ Nnee la' Alexándher holzéhi, Jews daanlíni, Nohwá hadziih, daabiñiigo ádnyú nadaabizloqs. Ái na'ígizh, nnee yich'i', Jews daanlíni bá yashti' nzigo. ³⁴ Ndi Jew nliigo yídaagołsijdná' dála't'ohé, Éphesusgee daagolíni daayokaqahíi, Diána holzéhi, ízisgo at'éhi nlíni at'éé, daaniigo daadilwoshgo nakidn ledihikeqez. ³⁵ Áíge' kih goznilíi begoz'aaníi yek'e'eshchíni nnee dała'at'éehíi, Doo hagoł'aa da, yiñniidná' gádaayihni, Éphesusgee daagonolíni, díi kih goznilgee daagolíni, Diána, ízisgo at'éhi, daayokaqahgo hadn doo yígółsi da? La'íi be'ilzaahíi Júpiter bich'á'ge' naltó'íi daayokaqahgo áldó' hadn doo yígółsi da? ³⁶ Díi doo da'anii da doo hadn nii le' at'éé dahíi bigha doo daagonołch'aad dago dábi'eh, doo nats'i'kees dahíi doo ádaalt'ij da. ³⁷ Díi nnee kú daanenoyoodíi dilzihgo nagoz'aaníi doo daılchogh da, la'íi isdzán be'ilzaahi daahohiikaqahíi doo nchog'go yaa yádaalti' da. ³⁸ Áík'ehgo Demétrius la'íi da'itsidi yił nada'iziidíi dahadn yaa yádaalti'go hádaat'iyúgo, yáná'itihé ch'í'otaa, la'íi aayádaalti'íi gółjii, akú laa yádaalti' dábi'eh. ³⁹ Dayúweh la' hádaalt'iyúgo nnee yándaaltihíi ilch'i' hilneh ndi at'éé. ⁴⁰ Díi jii be'ánagot'ijdhíi bigha nohwaa yáda'iti' ngolnii, hat'íi baa daagonch'aadhií doo la' da. ⁴¹ Díi yee gánniidná' nnee dała'at'éehíi, Nádaadołkáh, yiñniid.

20

¹ Godikish n'íi aqłná', Paul ínashood yushdé' daayihniidná' yinádaadezhchid, áíge' yich'á' Macedóniyú dah nadiidzaa, ² Macedónia biyi' daagolíni yitaaghaago yidag yádaalti'ná' Greeceyú nyáá. ³ Ákú taagi bedahitaa. Jews daanlíni benadaago'aaná' Síriayú bił naadez'eel nt'éégo Macedóniyúgo ch'ínánóshdáh nzi l'é'e. ⁴ Sópater Beréagé' gółini, Aristárkus la'íi Secúndus, Thessalonícagé' daagolíni; Gáius, Dérbegé' gółini, la'íi Timótheus; Tíkakus la'íi Tróphimus, Asiagé' daagolíni, ái dawa yił deskai. ⁵ Ái Tróasyú okaigo áígee nohwiba' naháztaq l'é'e. ⁶ Bán benilzoolé da'ádihgo bán alzaahi daahi'daa ni', áíge' Philíppigé' Tróaszhi' ashdla'i nohwee daizkaa nohwil dah'o'olgo; áígee naháataago gosts'idi nohwee daizkaa. ⁷ Godilzinií bijii ínashood da'okaqahgo da'iyaaqo dała'adzaaná' Paul iskaa dahnádishdáh nzigo dá yił yádaalti'go t'és'is'ah. ⁸ Dá'ík'ehyú dahnágost'aayú dała'adzaa yune' ik'ah kó'i l'áago daadilti' l'é'e. ⁹ Ákú nnee ánií nagháhi Eútikus holzéhi biká'got'íne daadentáagee dahsdaago iilhaazh: Paul dá yalti' nt'éégo nneehíi gódah ch'inenlól, ái taagi nágost'aagé' l'é'e, áíge' daztsaago nádaintij l'é'e. ¹⁰ Áík'ehgo Paul gódah ch'inyáago hayaa adzaago yinazhchidná' gánii, Doo hago nohwil ádaagot'ee da le'; t'ah hinaa. ¹¹ Paul wá'yúdag onázaaná' bán yehesdlaadgo da'iyáá, áíge' yił ilch'i' yánadaalti'go nzaad ogoyáá gost'ijdzhi', áíge' yich'á' dahnadiidzaa. ¹² Nnee ánií nagháhá gódah ch'inenlól n'íi hinaago yił onákai, dázhó bił daagozhóqo. ¹³ Paul dab'íiltsé tsina'eelíi si'aayú nkaigé' Ássosyú nohwil da'des'eel, ákú nkaigo Paul tsina'eelíi yiyi' dahndáah doleel, daandzigo: Paul dáni' ákú higháhgo ngonłchíihíi bigha. ¹⁴ Ássosgee nohwaa nyáána' tsina'eelíi yeh hiyáago Mityléneyú bił nohwil da'iz'eel. ¹⁵ Áíge' nohwil dahna'iz'eelgo iskaa hik'e Chíos ba'ashhahyú nohwil ch'ída'iz'eel; áíge' iskaa hik'e Sámosyú nohwil nada'iz'eel, áíge' Trogylliumgee dét'ih naháataq; iskaa hik'e Milétusyú nohwil nada'iz'eel. ¹⁶ Paul Asiahíi biyi' doo nzaad begodigháh dahíi bigha Éphesus bitis bił ch'ída'i'eelgo ngon'áq: dábi'ehyúgo Péntecost-híi bijii Jerúsalemyú dáhah hikáhíi bigha. ¹⁷ Paul Milétusyú sidaago Éphesusyú ínashood yánazini, Kú nółkáh, daabiñiigo o'il'a'. ¹⁸ Ákú hikainá' gádaayihni, Da'íiltsé Asiagee níyáagé' godezt'i'go dawahn hago'at'éégo nohwitahyú gonshijj n'íi bídaagonołsi, ¹⁹ Dá shaa goch'oba'go, lahgee shináá túnáljinná' Jews daanlíni shenadaago'aahíi bee shich'i' nagont'ogo Bik'ehgo'ihina' bá na'isiid ni': ²⁰ Dawahá nohwá nzhooníi doo la' t'aqzhi' ánsi dago baa nohwil nadaagoshni'go nohwil ch'í'nah ashlaa ni', dała'ánadaalt'iyú la'íi daagotahyú, ²¹ Jews la'íi Greeks daanlíni, Nohwinchó'íi

bich'á'zhì'go ádaaŋne'ná' Bik'ehgo'ihì'nań bich'ì'go ádaaŋneh, ła'íí Jesus Christ nohwe-Bik'ehń daahołdłągo bada'olłí, dishŋiigo baa bił nadaagoshŋi' n'íí aldó' bídaagonołsi. ²² Áík'ehgo k'adíí Holy Spirit nashihiŋnaa'go Jerúsalemyú nádésdzá, ákú shidáhyú goz'ąą doleełí doo bígonsi da: ²³ Ndihií ha'ánshteeh ła'íí shiniigonłt'ée doleełí shiba' goz'ąągo Holy Spirit shił nanágołŋih, kŋh nagozŋilyú nashaayú. ²⁴ Áína' áí doo shił hago'at'ée da, shi'ihì'na'íí doo shił ilłí da, shił gozhóqo shinasdziid łashłé zhá hásht'íí, ła'íí yati' Jesus nohweBik'ehń shaa yiné'íí Bik'ehgo'ihì'nań bił goch'oba'íí nłt'éeqo baa na'goni'íí ąął baa nagoshŋi'go hasht'íí. ²⁵ Nohwíí nohwitahyú Bik'ehgo'ihì'nań bilatt'áhgee begoz'aaníí baa nagoshŋi'go nashaa n'íí doo nádaashołtséh dahíí bígonsi. ²⁶ Áík'ehgo díí jji gádaanołwiłdishŋii, Doo da'dołts'ag daná', ch'a'onesołdeeyúgo doo hat'íí nashinołł'og da. ²⁷ Doo ła' t'ąązhì' ánsi dago Bik'ehgo'ihì'nań nohwá ngon'ááníí dawa baa nohwil nadaagosisŋi'hií bighą. ²⁸ Ádaa daagonołdzaą, ła'íí ínashood dawa bá daagonołsaą, Bik'ehgo'ihì'nań daayokaąhgo ha'ánáłséhíí dabíí bidił yee yist'jidií Bik'ehgo'ihì'nań bá da'dołné'; áí bińádaadeł'íígo Holy Spirit ádaanołwizlaa. ²⁹ Díí bígonsi, nohwich'á' dahdiyaahíí bikédé'go nŋee ba'cho bégodzidi ga'ádaat'éhi nohwitahyú híkáhgo ínashood ndi k'izédaidihŋiil doleeł. ³⁰ Nohwíí nohwitahyú ndi nŋee ła' yati' doo da'anii dahíí yee yádaalti' nkegoniigháh, ínashood daanłini bich'á'zhì' yaa da'niigo, bíigo bikísk'eh dahikáh doleeł. ³¹ Áí bighą ádaa daagonołdzaą, t'é' biigha ła'íí jji biigha dá godezt'i' nłt'éeqo taagi łegodzaazhì' shińáá túnálłina' dałá'á nołłiigo nohwil ch'ígonsh'aah n'íí bínádaałniih. ³² K'adíí, shik'íyú, Bik'ehgo'ihì'nań ła'íí biyati' biłgoch'oba'íí baa nohwilshŋiil, áí yati'íí daanołdzilgo ádaanołwile', ła'íí Bik'ehgo'ihì'nań báhadaadeszaahíí bitahyú nohwíyée doleełí nohwaa yiné'go yinel'ąą. ³³ Beshłigaihií, óodo, dagohíí diyágé ła' daabíyéehíí doo ádá hásht'íí da. ³⁴ Nohwíí bídaagonołsi, dashíí ídee hinsh'naa ni', ła'íí bił nashkaihií dawahá bá ádaagonsi ni'. ³⁵ Díí k'ehgo nada'olłiido doo daanłzil dahíí bich'odaałniigo dábi'eh nohwil ch'í'nah ashłaa, ła'íí Jesus nohweBik'ehń gáníí n'íí bínádaałniihgo nohwil ch'ígonsh'aah ni', Dahadń hat'íí kaa yiné'yúgo áí doo dá baa gozhóq da, áína' dahadń hat'íí baa ch'iné'yúgo, áí zhá itisgo baa gozhóq. ³⁶ Díí ąął yee yałti'ná' hilzhiizhgo dawa yił da'oskaąd. ³⁷ Dawa daachagná' Paul yinádaazhchidgo daazts'qs, ³⁸ Doo nádaashołtséh da, nihií bighą itisgo doo bił daagozhóq da. Áíge' tsina'eelí si'ąayú yił nakai l'é'e.

21

¹ Áíge' bich'á' nohwil da'iz'eelná' Cóos golzeezhì' ts'igozdqoh nohwil oda'iz'eel, iskaą hik'e Rhodes golzeezhì', áíge' Pátara golzeezhì': ² Phenécia tsina'eelí dez'ili ląą baa nkaigo beh hiikaigo nohwil dahna'iz'eel. ³ Áíge' Cýprus golzeehíí nohwe'eshganzhineégo hit'ji silłina' nohwil ch'ída'iz'eel Sýriazhì', Tyreege nohwil nda'iz'eel: áígee tsina'eelí yogheehíí nahi'niilhií bighą. ⁴ Ínashood baa nkaigo áígee gosts'idi nohwee da'izkaą: áí Holy Spirit yádaabiłłi'go Paul, Jerúsalemyú dońáh hela', daabiłłiigo. ⁵ Gosts'idihíí ąął nohwee nyíńłkáná' dahnádihikai; ínashood dawa bi'aad ła'íí bichągháshé biłgo kŋh gozŋilí bich'á'zhì' bił ch'ínkai: ákú tábaąyú daahihilzhiizhná' da'osiikaąd. ⁶ Bik'ehgo'ihì'nań nohwil daanłji doleeł, daałłn'niina' tsina'eelí beh hiikainá' bíłhií gowayú onákai. ⁷ Tyreege' Ptolemáiszhi' nohwil da'iz'eel, áígee odł' bee nohwik'íyú bił iłch'ì' yádaahiłłi'go dałá'á jji bił naháataą. ⁸ Iskaą hik'e Paul bił nahiikaihií Caesaréazhì' nohwil onáda'iz'eel; áígee Philip, Jesus yá nagolni'i, gosts'idi ha'niłi itah nłini; bigowa yune' ohiikaigo bił naháataą. ⁹ Bitsi'ke doo ndaanee dahíí dí'í, áí Bik'ehgo'ihì'nań binkáayú yádaalti' l'é'e. ¹⁰ Áígee naháataągo dá'anah godeyaago Bik'ehgo'ihì'nań binkáayú yałti'i, Ágabus holzéhi, Judéagé' rýáá. ¹¹ Nohwaa nyáago Paul biziz náidnlaago dabíí bikee ła'íí bigan łyist'łońná' gánniid, Holy Spirit gáníí, Jerúsalemgee Jews daanłini nŋee díí sis býyéehíí díí k'ehgo łídaabiłł'ohgo doo Jews daanłji dahíí yaa daabiłłéeh doleeł. ¹² Díí da'disiits'ąąná' nohwíí ła'íí nŋee áígee daagolínií biłgo Paul, Jerúsalem yúdag dońáh hela', daabiłł'niigo nádaahohiikaąh.

13 Paul gánniid, Hat'íi bigha daalchago shijíi nniihgo ádaanołsi? Shíi Jesus nohwe-Bik'ehń bizhi'híi bigha Jerúsalemyú ha'ánshteeh, ła'íi dastsaaahgo ndi shił dábik'eh. 14 Ch'éh ádaahn'nií hik'e gádaade'niid, NohweBik'ehń hát'íiníi bikísk'ehyú ágodoniil. 15 Díi bikédé'go ilch'i'da'siidlaago Jerúsalem yúdag ohiikai. 16 Ínashood ła' Caesaréagé' daagolíni bił ohiikai, ái Mnáson, Cýprusgé' gólíni, doo ániiná' ínashood silíni, bigowayú bił nkai, án bił naháataą. 17 Áigé' Jerúsalemyú nkainá' odla' bee nohwik'isyú baa nkaihií bigha nohwa'ahédaanzij'. 18 Iskaą hik'e Paul bił ha'áhiikai James bich'i'; áigee ínashood yánazíni dała'adzaa. 19 Ilch'i' yádaalti'ná' Paul binkáayú doo Jews daanlijj dahíi bitahyú Bik'ehgo'ihí'nań hat'íi áyílaahíi dała'ágo ilké' gon'áągo yaa yił nadaagosni'. 20 Díi daidezts'aąaná', NohweBik'ehń ízisgo at'éhi nlijj, daanii, áigé' Paul gádaayihnniid, Isaa, nohwik'isn, Jews daanlíni bitahgé' łaągo doo náhóltagyú da'osdlaą; ái dawa Jews bich'i' begoz'aaníi dázho nł'éeego yikísk'eh ádaat'ee: 21 Áiná' naat'ídaanzj, Jews daanlíni doo Jews daanlijj dahíi bitahyú daagolínihíi, Moses nohwił ch'ídaagos'aaníi yó'odaadoł'aago nohwichagháshé doo círcumcise ádaat'ijj da, ła'íi nohwi'at'e' doo bikísk'eh ádaanołt'ee da, biłniigo bił ch'ídaagon'áh, nídaagołsiid. 22 Hago'at'éeegoshą' ádaahii'ne'? Nnee łaągo dała'ane' doleel: kú nyaahíi yaat'ídaanizijh go'íi. 23 Ái bigha ádaaniłn'niihíi k'ehgo ánné': nohwitahyú nnee díi'i godnłsiníi yich'i' hadaagodile'go ndaagoz'aą l'é'e; 24 Ni ałdó' godnłsigo bił ilch'i'da'dołdlé'go bił nkáhgo ákú bá nadahínnił, bitsits'in l'igaigo daiłshéhíi bigha: díi bee nnee dawa bich'i' bígózi doleel, naat'ídaanzj n'íi doo da'anii da, ndi begoz'aaníi bikísk'eh ánt'ée. 25 Áiná' doo Jews daanlijj dahíi da'osdlaądíi bich'i' naltsoos ádaasiidlaa gádaan'niigo, Ágádaat'eehíi doo be'ádaanołt'ee da nzhoo, áiná' beda'okaąhíi nastseedgo nadn'ái yaa hi'niilíi, ła'íi dił, ła'íi dawahá bize'da'istł'ooníi doo daalsaa da, doo nant'i' nach'ikai da ałdó'. 26 Áik'ehgo Paul nnee díi'ihíi yił okaigo iskaą hik'e godnłsigo yił ilch'i'áda'desdlaaná' da'ch'okaąh goz'aą yune' yił okai, godnłsigo ilch'i'ádaach'idle' aął bengowáhíi bebígozjihíi bigha, ła'íi dała'a ntijjgo dahat'íhíta Bik'ehgo'ihí'nań bá baa hi'né'híi ałdó' bebígozjihíi bigha. 27 Gosts'idiskaaníi k'azhá aął bengowáhná' Jews Asiagé' daagolíníi da'ch'okaąh goz'aą yune' Paul daay-iltsaąaná' nnee dawa yił daagoshkishgo Paul yił ndaazdeelgo, 28 Nádaadidilghaazhná' gádaanniid, Israel hat'i'i daanołni, nohwich'odaanlii: Díi nneehń nnee dahot'éhé yił ch'ígó'aah ánágoldoh, Israel hat'i'i ła'íi begoz'aaníi ła'íi díi goz'aaníi bich'á'yúgo ádaanołt'ee, daayihniigo: dayúwehyú Greeks daanlíni ałdó' da'ch'okaąh goz'aą yune' yił okaigo díi godiyihgo goz'aaníi daayilchood. 29 (Dabí'iltсэнá' kih goznilyú Tróphimus, Éphesusgé' gólíni, yił na'aashgo daabo'ijj ni'go, án Paul da'ch'okaąh goz'aą yune' yił o'áázh daanzijj ni'.) 30 Kih goznilgee nnee daagolíni dawa godikish nagodiidzaa ni', áigé' ilch'i' nádniigo dała'adzaa ni': áigé' Paul yił ndaazdeelgo da'ch'okaąh goz'aągé' ch'ídaabist'e'ná' ch'íná'itihíi dagoshch'i' daada'deztaą ni'. 31 Daabizihnee nkegonyaaná' siláada binant'a' Jerúsalem dahot'éhé godikish gozłijjgo yaat'ínzi: 32 Áik'ehgo dagoshch'i' siláada ła'íi binadaant'a' biłgo nnee dała'adzaahíi yich'i' gódah ch'ínki: ái nnee daay-iltsaąaná' Paul nyída'iz-haal n'íi dákehégo ádaisijj. 33 Áigé' siláada binant'a'íi Paul yaa nyáago biłtsoodgo, Bésh hishbizhíi naki bee hibi'dolt'óh, nii; áigé', Hadń át'íi, hat'íi hago áyílla? niigo yiká na'ódiłkid. 34 Nnee dała'at'éehíi ła' kogo ádaaniiná' ła'íi l'ahgo ádaanii: áik'ehgo godnłch'aadhíi bigha ch'éh yígolsijhgo at'ijjgo, Siláada sinilyú bił dołkáh, nniid. 35 Gódah ch'í'itiinzhj' nyáaná' nnee łaągo dała'at'éehíi hadaashkeehíi bigha siláada dahdaabintijj. 36 Nnee dała'at'éehíi daadilwoshgo biké' náłseeł, Daazothee, daaniiigo. 37 Paul k'ad siláada sinil yune' yił ha'akáhná' siláada binant'a'íi gáyihni, Nich'i' hasdziih née? Siláada binant'a'íi gáníi, Greek biyati' bee yánłti' née? 38 Ni Egyptgé' nnee nłíni née, da'ilk'ehená' nnee godikishgo díidn doo náhóltagyú nada'iltseedíi da'igozlijjyú oyiłil n'íi ni née? 39 Paul gáníi, Shíi Jew nshijj, Cilícia biyi' ízisgo kih goznilił Társus golzeegé' gonshlíni: nánoshkaąh, ch'ík'eh nnee bich'i' hasdziih. 40 Siláada binant'a', Ch'ík'eh hadziih, yihniidná' Paul gódah ch'í'itiingé' dahsizijjgo nnee dała'at'éehíi yich'i' na'ígizh. Doo hat'íi náhist'aą daná' Hebrew biyati' bee yich'i' yałti' nkegonyaa.

22

¹ Nnee daanołini, shik'íyú, ła'íi nibáyáan daanołini, nohwináál ádá hasdzihií ídaayesółts'aa. ² (Hebrew biyati'íi yee hadziigo da'dezts'aana' dayúwehégo doo hat'íi náhists'aa da: Paul gánniid,) ³ Shíi Jew nshłji, Cilícia biyi' kłh goznilíi Társus golzeegee gosilíi, ndi dzaagee díi kłh goznilgee shi'dihiilna', begoz'aanii daanohwitaa yikísk'eh ádaat'ee n'íi Gamáriel holzéhi shił ch'ígon'áá, nohwíi ádaanołt'eehií k'ehgo ndzilgo Bik'ehgo'ihí'nań bá sízłi ni'. ⁴ Nnee ła'íi isdzané Jesus yikísk'eh daayikahíi lídaasht'ó'go ha'ána'ilka'á yune' odaahiskaad ni', biniigonłt'éego ádaansj, dak'azhá hishhaago. ⁵ Díi ánát'jídíi okaah yebik'ehi da'tiséyú sitini ła'íi nnee yándaaltihíi shídaagołsj: ái bik'isyú daanłini, Damáscusyú daagolínihíi, bá naltsoos shaa daiznil, ák'ehgo ákú níyáá, Jesus yikísk'eh daayikahíi áígee daagolíníi lídaasht'ó'go Jerúsalemyú bił nshkáh, biniidaagodilne' doleełhíi bigha. ⁶ Damáscusyú dak'azhá nsháhgo ha'iz'aayú shj, dahłko yaaká'gé' shich'j' nke'idindláád. ⁷ Áígee hayaa nago'ná' yati' gáshilniigo idisiits'áá, Saul, Saul, hat'íi ląá bigha shiniigonłt'éego áshilnsj? ⁸ Ák'ehgo gádéniid, Hadń ant'j, shiNant'a'? Gánashiłdo'niid, Shiniigonłt'éego áshilnsinihíi shíi ásh'j, Jesus, Názařthgé' gonshłini. ⁹ Bił hishkaahíi aldó' nke'dindláádíi daayiltsaa ndi izhii shich'j' yałti'íi doo daidezts'aa da. ¹⁰ Ák'ehgo gádéniid, Hago ląá áshne', sheBik'ehń? Jesus gáshilniid, Nádnáhgo Damáscusyú nńáh; ákú hat'íi ánléhií aal baa nił na'goni' ndi at'ée. ¹¹ Dážhó łigaigo nke'idindláádhií bigha doo gosh'j da silłigo bił hishkaahíi Damáscusyú odaashizłqz. ¹² Ła' nnee Ananías holzéhi, begoz'aanii yikísk'eh nłjigo Bik'ehgo'ihí'nań yidnłsini, Jews áígee daagolíníi dawa nt'éego baa yádaalti'i, ¹³ Áń shaa nyáago shit'ahgee hizj'go gáshilniid, Shik'isn Saul, go'j nándleeh. Ák'ehgo dagoshch'j' gosh'j násisdłjigo Ananías yiltsaa. ¹⁴ Gánashiłdo'niid, Bik'ehgo'ihí'nań, nohwitaa n'íi daayokaahń, hat'íinií bígonsj doleełgo hanitj, Nłt'éego Anát'jłi hłłtséhgo, ła'íi bizhihíi dints'łhgo. ¹⁵ Hat'íi h'íinií ła'íi hat'íi dints'agíi nnee dawa án bá baa bił nagoln' doleeł. ¹⁶ Ák'ehgo hat'íi biba' síndaa? Nádnáhgo nohweBik'ehń bizhi' bee bich'j' ánniigo baptize áni'dolneh, ák'ehgo ninch'j' yó'o'eel. ¹⁷ Jerúsalemyú nánsdzaaná' da'ch'okaah goz'aa yune' oshkaah nt'éego shił ch'í'nah ágolzaago, ¹⁸ Gáshilniigo hłłtsaa, Dahale, Jerúsalemgé' dagoshch'j' ch'ínnáh: shaa bił nadaagoln'íi doo hádaat'j da doleełhíi bigha. ¹⁹ Ák'ehgo gádéniid, SheBik'ehń, Jews ha'ánałséh nagoz'aa dahot'éhé daanodlaanií ha'ána'ilka'á baa hinł, ła'íi nbída'niłhaal n'íi dabíi yídaagołsj: ²⁰ Ła'íi Stephen, ná nagoln'íi nłni, bidł idezjoolná' bit'ahgé' sízłigo shił dábił'eh ni', hayíi daabizis-hiinihíi iká' daabi'íhíi bá binádesh'j ni'. ²¹ Áíge' gánashiłdo'niid, Dahnnáh: nzaadyú doo Jews daanłj dahíi bich'j' nideł'a'. ²² Nnee dała'adzaahíi bídaayést'saa l'é'e, ndi díi yee ánniidná' nádaadilghaazhgo gádaanniid, Yúwehyú, daazołhee: nnee ga'at'éhihíi ni'godzáń biká' doo hinaa bik'eh da. ²³ Nádaadilghaazhgo iká' daabi'íhíi dahnadai'ah, ła'íi łeezh hadag daiki', ²⁴ Ák'ehgo silááda binant'a' da'tiséyú sitini, Silááda sinilyú bił nołkáh, biłniid, ła'íi habída'olhaalgo nahódaadołkid, hat'íi bigha baa daadilwoshií bígonozłj. ²⁵ Áiná' lídaabist'qoná' Paul silááda dała'á gonenadń binant'a'i bit'ahgee siziinií gáyilniid, Nnee Roman nłni doo baa yá'iti'íi hab'łhaalgo ná goz'aa née? ²⁶ Silááda binant'a'i díi yidezts'aana' silááda binant'a' da'tiséyú sitini yich'j' oyáago gáyilni, Hago ánné'go lán? díi nneehń Roman nłni ląa. ²⁷ Ák'ehgo silááda binant'a'íi Paul yaa nyáago gáyilni, Shił nagoln', ya' Roman nłj' née? Paul gáníi, Ha'aa. ²⁸ Silááda binant'a'i gánádo'niid, Roman nshłinií ląágo bigha nahanłhi at'ée. Paul gáníi, Shíi dá Roman nshłjigo gosilini ánsht'ee. ²⁹ Ák'ehgo k'ad nabídaadiłkid n'íi bich'á' nádnkij: ła'íi silááda binant'a'i aldó', Paul hłhist'ooníi, Roman nłjigo yigołsjidhií bigha tsídolyiz. ³⁰ Iskaah hik'e silááda binant'a'i hat'íi bigha Jews daanłni baa dahdaagoz'aanii da'anii yigołsjh hat'jigo, k'ena'b'ahná' okaah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íi yándaaltihíi, Dala' ałneh, daayilniid, ák'ehgo Paul yil gódah ch'i'áazhgo yándaaltihíi biyahzhi' yil nn'áazh.

23

¹ Paul yándaaltihíí da'as'ah yinel'iidná' gáníí, Nnee daanoíni, shik'isyú, díí jizhí' ngont'i'go Bik'ehgo'ihí'nań shinel'íígo nlt'éego ánásht'íí bígonsigo hinshnaa. ² Okqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni, Ananías holzéhi, bit'ahgee naziiníí, Bizadaalts'í, daayihni. ³ Áík'ehgo Paul gábiñii, Dá'iká'gee zhá ligaigo análzaahi nílni, Bik'ehgo'ihí'nań nił hayaa nałts'í go'íí: begoz'aaníí bee shaa yánłti'go dahsındaa née, áiná' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánt'ée dago nik'ehgo shi'dolts'í? ⁴ Bit'ahgee naziiníí gádaabiñii, Bik'ehgo'ihí'nań bi'okqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni ncho'go baa yánłti' née? ⁵ Paul gánádo'niid, Shik'isyú, okqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni nlii láchíí doo bígonsi da ni': nohwíí nohwihat'íi binant'a' doo ncho'go baa yádaati' da le', niigo bek'e'eshchii. ⁶ Nnee la' Sádducees daanliigo la'íí Phárisees daanliigo Paul yígolsiidná', yándaaltihíí yich'í' gáníí, Nnee daanoíni, shik'isyú, shíí Phárisee nshii, Phárisee nílni biye' nshii; nanezna'íí naadiikáh hoshdlaqahíí bigha shaa yá'iti'. ⁷ Díí ánniidná' Phárisees daanliiníí la'íí Sádducees daanliiníí lahada'dit'áh nkegonyaa: áík'ehgo nnee dała'at'éehíí nakiyú ilk'ékai. ⁸ Sádducees, Nanezna'íí doo naadiikáh da, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hi dagohíí spirit ta doo la' golíí da, daanii: áiná' Phárisees daanliiníí, Ái golíí, daanii. ⁹ Áík'ehgo nawode hagołdog: begoz'aaníí ye'ik'eda'álchíhi Phárisees yił daagot'iiníí daahizj'go gádaanii, Díń nneehń doo hat'íí ncho'íí ye'adzaa dago bídaagosiilzjid: spirit dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hi bich'í' yałti' l'é'yúgo, doo Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nadaagonlkaad da ndizhgo. ¹⁰ Lahada'dit'áh n'íí hagowáh nkegonyaaná' siláada binant'a' Paul dánko ilk'idaach'idzijs he'at'ée nzigo, siláada, Ákú dołkáhgo baa hadaanołteehgo noljahyú bił nádołkáh, daayihni. ¹¹ Iskaq t'é' hik'e Jesus Paul bit'ahgee sizijná' gáníí, Paul, bidag ánt'ée: Jerúsalemyú shaa nagosiñni'híí k'ehgo Romeyú ałdó' shá nagolní' doleeł. ¹² Jii gozlijná' Jews daanliiníí la' ndaagoshchiiigo, Paul daayizes-hijzhí' doo da'iyago, doo da'idłago ádándaagost'aa. ¹³ Ndaagoshchiiníí dizdin bitisyú hilt'ee l'é. ¹⁴ Okqah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi la'íí Jews yánazini yich'í' okaigo gádaayihni, Nłdzilgo ádándaagosiit'aa, Paul daazeldijzhí' doo da'idaq dago. ¹⁵ Áík'ehgo nohwíí la'íí yándaaltihíí biłgo siláada binant'a' i bich'í' ch'ini daadoł'aah nohwaa yił nolkáhgo, dayúweh na'idaadołkid k'a'at'éego: nohwíí alk'iná' biba' naháataq, daazildeego dénohwit'ah dahiyaago. ¹⁶ Paul daazilheego yiba' naháztaaníí Paul bilah bizhaazhé yaat'inzijná' Paul siláada sinilyú yich'í' oyáago yił nagosni'. ¹⁷ Áík'ehgo Paul siláada dała'á gonenadín binant'a' la' yushdé' yihniigo gáyihni, Díń nnee ánií naghahn siláada binant'a' da'tiséyú sitíni bich'í' bił n'áash: yił nagolní' hat'íí bigha. ¹⁸ Siláada binant'a' yaa yił n'aazhná' gáníí, Paul, ha'ásitini yushdé' shihniidgo, Díń nnee ánií naghahn hat'íí shi niłdishni niłniigo bich'í' bił n'áash, shihni. ¹⁹ Áík'ehgo siláada binant'a' dasahn nabídiłkid yune' obiilóq, Hat'íí baa shił nagolní'go lán? biñii. ²⁰ Paul bidá'ahn gáníí, Jews daanliini iskaq nnee yándaaltihíí bich'í' Paul bił n'aash daaniñ'ni, daaniigo ndaagoshchii, nlt'éego baa na'ódikidí k'a'at'éego. ²¹ Áiná' baa godeno'áah hela': nnee dizdin bitisyú hilt'éego daazilheego yiba' naháztaq, Paul daizes-hijzhí' doo da'iyago, doo da'idłago nłdzilgo ádándaagost'aa: áík'ehgo, Ha'aa, nínihi yiba' naháztaq. ²² Áík'ehgo siláada binant'a' nnee ánií naghahn, Shił nagosiñni'íí hadń bił nagolní' hela', yihniidná', Nádnáh, yihniid. ²³ Áigé' siláada dała'á gonenadín binant'a' naki yushdé' yihniidgo gáyihni, Siláada naki gonenadín, la'íí hii bee siláada daanliiníí gost'idin, la'íí siláada bésh yee nadaagonlkaadí naki gonenadín dagoshch'í' Caesaréayú dahnádiłséhgo áłéh, t'é'go ngost'ái bik'ehenkéézo; ²⁴ Paul ałdó' hii bił hiltéhíí bá iłch'í'hołéh, áík'ehgo Félix, nant'ánchań, baa bił nolkáh. ²⁵ Díí k'ehgo ániigo Félix yich'í' k'e'eshchii: ²⁶ Shíí Cláudius Lysias nshíni Félix nant'ánchań, ízisgo ánt'éhi, Gozhóq, niłdishniigo nich'í' k'e'eshchii. ²⁷ Díń nneehń Jews daanliini la' daabiłsoodgo nabizilhee nt'éego Roman nnee nlii láchíí bígosłsijdgo siláada kú bił nshkaigo bich'á' ndaadihiłti. ²⁸ Hat'íí bee baa dahgost'aaníí bígonsi hasht'íígo bá yándaaltihíí baa bił ni'áazh. ²⁹ Dabíí yenahas'aaníí bik'izhí' baa dahgost'aa lággo bígosłsijd, ndi ha'ásitiiníí dagohíí da'itsaahíí doo la' bee bángot'aa da.

³⁰ Díń n̄eehn̄ zideego yaa ndaagoshchiinií baa shił nagosni'ná' dagoshch'i' nich'i' o'a', hayí baa dahdaagoz'aanii ninaál baa nadaagodolnih bĩdishniigo bndaagosii'aa. Da'ái zhá nich'i' k'e'shiłchíj. ³¹ Áík'ehgo siláada ádaabiłdo'niidhí k'ehgo t'é'yú Antípatrisyú Paul yił okai. ³² Iskaa hik'e siláadahí sinilyú nákaná' h̄j bee siláada daanliinií Paul yúweh yił okai: ³³ Ái Caesaréayú hikainá' nant'ánchan̄ naltsoos yaa daistsooz, Paul ałdó' yaa yił hikai. ³⁴ Naltsoosí yozhi'ná', Ni' hat'íi golzéhi biyi' gonlíni, niigo Paul nayidłkid. Ciliciagé' góljigo yigołsiidná', ³⁵ Gáyih̄ni, Naa dahdaagoz'aanii hikaigo naa yashti' ndi at'ée. Hérod yánaltih goz'aaqee Paul siláada bináadaadz'ijgo ngon'aa.

24

¹ Áigé' ashdla'iskaanií bikédé'go okaah yebik'ehi da'tiséyú sitini, Ananías holzéhi, ła'íi Jews yánazini bĩgo hayaayú hikai, n̄ee, Tertúllus holzéhi, bá yadaałti'go yił hikai, án Paul bee baa dahgost'aanii nant'ánchan̄ yaa yił nagolni' doleełgo. ² Paul yiká anniidná' Tertúllus baa dahgo'aa nkegonyaa gánígo, Nigha nohwini' iłch'i'gont'ée, ła'íi nohwitahyú ncho' n'íi nlt'éego ánandlaa, ³ Ái dawahn ła'íi dahayú ba'ahedaandzi, Félix, ízisgo ánt'éhi. ⁴ Nilgoch'oba'go ayáhago nich'i' hasdziihí idinłts'aaqo nánoshkaah. ⁵ Díń n̄eehn̄ baa nagont'ogíi niigo bidaagosiiłziid, Jews daanliini ni' dahot'éhé biká' daagolínií yił daagolkih, ła'íi Nazarénes daanlii zhinéego yásizini bidaagosiiłziid: ⁶ Da'ch'okaah goz'aa yune' gołchogh nlt'éego bĩ ndaasiideel: nohwí benagosiił'aanii bee baa yadaasiłti' doleeł ni'. ⁷ Ndi Lysias, siláada binant'a'n, nohwaa nyáago hagoshkéhego nohwilák'e hayidziiz ni'. ⁸ Baa dahdaagoz'aanii naa hikáhgo, niigo ngon'aa: dá ni nahidłkidgo hat'íi bigha baa dahdaagoziit'aanii dawa bigonłsih doleeł. ⁹ Jews daanliini ałdó' díi ániłhí da'ani ánił daanliid. ¹⁰ Nant'ánchan̄ nabí'igizhná' Paul yałti' nkegonyaa gánígo, Doo ałch'idn łegodzaa dago díi hat'i'íi bá yánaltihíi niłigo bigonłsihíi bigha shił gozhóqo ninadzahgee áda hasdziih: ¹¹ Díi bigonłsih, nakits'adah iskaana' Jerúsalem yúdag oshkaahyú niyáa ni'. ¹² Áigee da'ch'okaah goz'aa yune', ła'íi Jews ha'ánałséh goz'aa yune', ła'íi kih goznilyú ła' bĩ ła'ha'disht'ahgo doo hadn sho'ji da ni', ła'íi n̄ee bĩ daagodikishgo doo hadn sho'ji da ni': ¹³ Shaa dahgoz'aanii daazhógo ágolzéhi. ¹⁴ Áiná' díi nich'i' áda nagoshni', Jesus bikisk'eh da'ch'okahí, okaah bee sahngo na'ádi'niłi daabiłdi'niłi, ái itah nsh̄ji, bich'á'gé' n̄ee silínií Bik'ehgo'ihina'na' daayokaah lé'e n'íi hoshkaah, begoz'aanii bee nohwá ngot'aa n'íi ła'íi Bik'ehgo'ihina'na' binkáayú na'iziidi n'íi bek'e'eshchiinií dawa hoshdlaa: ¹⁵ Nlt'éego ádaat'eehíi ła'íi doo dábił'ehyú ádaat'ee dahíi nanezna'gé' naadiikáh doleełi ái n̄ee yiká daadz'ijhíi shíi ałdó' Bik'ehgo'ihina'na' binkáayú biká desh'ji. ¹⁶ Áigé' dawahn Bik'ehgo'ihina'na' ła'íi n̄ee ałdó' daashinel'ijgo nlt'éego ánasht'ijłgo bigonłsi doleełhíi bigha niłzilgo nabik'i'isiid. ¹⁷ Da'kwíi łegodzaahíi bikédé'go tédaat'iyéhíi hat'ihíta baa daanshné'go, ła'íi Bik'ehgo'ihina'na' hoshkaahgo hat'ihíta baa nshné'go bĩ nít'i'íi bich'i' násdzaa. ¹⁸ Díi bee ánasht'ijłmá' da'ch'okaah goz'aa yune' godnłsigo iłch'i' áde'dinshdlaago, doo shinaayú n̄ee łáago dał'adzaa da, doo godnch'áad dago Jews daanliini ła' Asiagé' daagolínií shaa hikai ni'. ¹⁹ Ái hat'ihíta bee shaa dahdaago'aayúgo ninaál shaa dahdaago'aago kú hikáhgo dábił'eh. ²⁰ Dagohíi yandaaltihíi shaa yadaałti' n'ná' hago'at'éego ncho'go ánat'ijdi shidaagotsiidí, n̄ee kú nich'i' hikaihíi yaa nadaagolni'go dábił'eh, ²¹ Díi dał'á zhá doo bĩ dábił'eh da ni', bitahyú síziigo nádidishghaazhgo gádéniid n'ná', Nanezna'íi naadiikáhíi hoshdlaahíi bigha díi jji nohwińaál shaa yá'iti'. ²² Ái Félix yidezts'ana', Jesus bikisk'eh da'ch'okahí nlt'éego yigołsihíi bigha gání, Dét'ihégo Lysias, siláada binant'a'íi, kú nyáago bá ngonsh'aa ndi at'ée. ²³ Áigé' siláada gonenadín binant'a'íi gáyih̄ni, Paul binádín'ji, ndi łahgee dabíi hát'iyú naghaa le', ła'íi bit'eké baa nákaah nnizhoq, hat'ihíta yidn niinií baa nádainé'go nnizhoq. ²⁴ Da'kwíi iskaanií bikédé'go Félix bi'aad Drusílla, Jew niłni, yił n'áazhgo Paul yiká o'iił'a', áík'ehgo Christ ch'odlaahíi yaa yałti'go daidezts'aa. ²⁵ Dábił'ehyú ánach'ot'ijhíi, ła'íi ádaagoch'idzaanií, ła'íi yunaásyú kaa yá'iti'íi yaa yałti'go Félix ditłidgo tsidolyizgo gání, Dák'ad yúwehyú dahnił, dahagee dábił'ehgee níka

ánádeshe' ndi at'éé. ²⁶ Ndi yiká oná'il'aa nt'éégo ilch'i' yalti', Paul ch'ínánshteehíí bigha zhaali shaa yiné' shi nzi lé'e. ²⁷ Naki legodzaahíí ch'ígóyááná' Félix nant'ánchañ n'íígee Pórcius Féstus nant'ánchañ silij; áík'ehgo Félix Jews daanlíni bił dádaabik'ehyú ashne' nzigo Paul dáha'ásitij nt'ééná' óyáá.

25

¹ Féstus ni' yánant'aa doleełí biyi' nyááná' taagiskaaníí bikédé'go Caesaréagé' Jerúsalem yúdag oyáá. ² Okąąh yedaabik'ehi da'tiséyú sitíni la'íí Jews daanlíni ádn nazínihií Paul bee dahdaagost'aaníí Féstus yaa yił nadaagolni'ná nádaayokąąh, ³ Paul Jerúsalemyú dol'áá, daabiłniiid, higaalgo daayiziltheego ndaagoshchijina'. ⁴ Áíná' Féstus gániiid, Paul, Caesaréayú t'ah bi'dotą' ni', shíí dák'adégo ákú nádésdzá. ⁵ Áík'ehgo nohwitahyú nohwá nadaant'aahíí bił nádóshkáh, áígee nneehń nchọ'go adzaayúgo ch'ík'eh baa nadaagolni'. ⁶ Féstus itah sidaago gonenan bitisyú iskaą, áígé' Caesaréayú onádzá; ákú iskaą hik'e yánáltihíí dahnándaahgee dahnezdaago, Paul yushde' bił nołkáh, nniid. ⁷ Ákú nyááná' Jews Jerúsalemgé' hikaihií binaayú nadaazij, daazhógo ágolzeego, Doo alch'idn dénchọ'go adzaa da, daabiłniigo baa dahdaagoz'ąą. ⁸ Paul ádá hadzii gáníigo, Jews yenagos'aaníí, dagohíí da'ch'okąąh goz'aaníí, dagohíí Caesar ndi doo hago ashłaa da. ⁹ Áíná' Féstus, Jews daanlíni bił dádaabik'ehyú áshneh' nzigo Paul gáyilnii, Ya' Jerúsalem yúdag únáhgo ákú shináál naa dahgoz'aaníí bigha naa yá'iti' hánt'ij née? ¹⁰ Paul gáníí, Caesar bá yánáltihíí bidáhgee sízij, da'áígee shaa yá'iti'go dávik'eh: Jews daanlíni doo dénchọ'go ánásh'tijł dahíí nlt'éégo bígonłsı. ¹¹ Nchọ'go ánásh'tijł lé'eyúgo hat'íí bigha dastsaaigo ásdzaayúgo dastsaaíí doo bich'ą' ch'a'oshgheed at'éé da; bigha shaa yá'iti'íí doo hat'íí dayúgo, doo hadń Jews daanlíni yaa shaa dino'aa at'éé da. Caesar shaa yalti'go hasht'ij. ¹² Áík'ehgo Féstus, yił nant'an daanliiníí ilch'i' yádaalti'ná Paul gáyilnii, Caesar naa yalti' hánt'ij, áík'ehgo án bich'i' nnáh doleeł. ¹³ Da'kwíí iskaaníí ch'ígóyááná' Agríppa, ízisgo nant'an nłini, la'íí Berníce biłgo Féstus, kozhij nant'an silijhií bigha, Caesaréayú yaa n'áázh. ¹⁴ Ákú sikeego ląągo bedaizkaąná' Féstus Agríppa Paul yaa yił nagosni' gáníigo, Nnee la' dá ha'ásitij nt'ééná' Félix onádzá ni': ¹⁵ Jerúsalemyú sídááná' Jews bi'okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi la'íí Jews yánazíni, áí nneehń yaa shił nadaagosni', Bá ngono'aah, daaniigo. ¹⁶ Gádaabiłdéniiid, Nnee baa dahgost'aaníí hayíí baa dahdaagoz'aaníí doo baa yádaalti'égo, la'íí baa dahgost'ąąhií bigha dá doo ádá hadziíhé yó'olt'e'go Romans daanliiníí doo áík'ehgo daagoz'ąą da. ¹⁷ Áík'ehgo baa dahdaagoz'aaníí kú hikainá' doo nt'ah nsigo da, iskaą hik'e yánáltihíí dahnándaahgee dahnídáágo, Yushde' nneehń bił nołkáh, déniid. ¹⁸ Baa dahdaagoz'aaníí daahizí'ná' nchọ'go ánágot'ijłií bee baa dahdaago'aa shi niizij, ndi doo hwaa da: ¹⁹ Dabíí daabi'okąąhií yaa łahada'dit'áh la'íí nnee la' Jesus holzéhi daztsąą n'íí Paul yaa nagolni'yúgo, T'ah hiąnaa, nihií alđó' yaa łahada'dit'áh. ²⁰ Díí k'a'at'ééhíí hago'at'éégo baa yashti' shihíí doo bígonsı dago, Jerúsalemyú únáh hánt'ij née, ákú naa yá'iti'yú? biłdéniiid. ²¹ Áíná' Paul gáshilniiid, Augústus, nant'an da'tiséyú sitíni zhá shaa yalti'go hasht'ij, áík'ehgo Caesar bich'i' ol'a'zhij bińádaadeł'ij, daabiłdéniiidgo bá ndaagosii'ąą. ²² Agríppa Féstus gáyilnii, Nneehń dabíí yalti'go dists'ih hásh'tij. Féstus gáníí, Iskaągo nts'ih ndi at'éé. ²³ Iskaą hik'e Agríppa la'íí Berníce biłgo baa da'olniiigo n'áázh, siláada yánadaant'aahíí la'íí kih goznilgee nnee itisyú nadaandeehíí biłgo dał'ánách'it'ijh goz'ąą yune' yił onasąą, áígé' Féstus bik'ehgo Paul yił ha'ákai. ²⁴ Féstus gáníí, Agríppa, ízisgo nant'an nłini, la'íí kú neheskaihií daanohwigha, dín nneehń dał'ij ako, dzaągee Jews daagolíniií dawa la'íí Jerúsalemyú daagolíniií alđó' daadilwoshgo gádaashiłnii, Dín nneehń doo hiąnaa bik'eh da. ²⁵ Áíná' bigha da'itsaahíí doo la' yee adzaa da ląągo bígosłsıid, la'íí dabíí gáshilniiid, Augústus, nant'an da'tiséyú sitíni shaa yalti'go hasht'ij, áík'ehgo ákú bich'i' dish'aago ngoni'ąą. ²⁶ Áíná' shinant'a' bich'i' doo hat'íí baa bek'e'eshchii da. Áí bigha nohwaa bił ni'áázh, ni zhá Agríppa, ízisgo nant'an nłini, naa bił ni'áázh, áík'ehgo nahídaadelkidíí bikédé'go shinant'a' hat'ihíta baa bich'i' k'e'eshchii

doleel. ²⁷ Ha'ásitiinií hat'íí bee baa dahgost'aaníí doo bígoziné dago del'a'go doo shíł bik'eh da, shíí.

26

¹ Agríppa Paul gáyíłnii, Ádá hadziihgo naa godet'aa. Áík'ehgo Paul na'ígizhná' ádá hadzii, gáníigo: ² Agríppa, ízisgo nant'an ílíní, Jews daanliinií yee shaa dahdaagoz'aaníí dawa díí jji nínáál bee ádá hasdziihíí baa shíł gozhóó: ³ Jews daanlíni bi'at'e' la'íí łahada'dit'áhíí nlt'éégo bígonłshíí bigha: nlt'éégo shíyínłts'aa, nánoshkaaah. ⁴ Jerúsalemgee bíł nít'íí daagolíníí bitahyú ishkiin nshłji ni', áíge' yushde' godezt'i'go hago'at'éégo hinshnaahíí Jews daanlíni dawa yídaagotsj. ⁵ Doo áníí shídaagotsj da ni', shá hadaadziih hádaat'jyúgo, Phárisee nłjigo, Phárisees daandliinií nohwi'okaah itisgo daidnłsiníí yikísk'eh hínaa ni', daashiłnii doleel ni'. ⁶ Daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihí'nań bándaaagoz'aa n'íí hoshdłaaahíí bigha shaa yá'iti'go kú sızj: ⁷ Díí Bik'ehgo'ihí'nań ngon'áaníí begolne'go nohwíí nakits'adáhyú hahiit'íí díjji biigha dát'é' biigha nłdzilgo Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaah. Díí oshdlaaníí Jews daanlíni shaa dahdaagoz'aa, Agríppa, ízisgo nant'an ílíní. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań nanezna'íí naadaayihil'nahíí hat'íí bigha doo daaholđłaa hádaat'j da? ⁹ Jesus, Názarethgé' gólíni, bizhi' bich'á'zhj'go dashíí ánásht'jłgo dábik'eh nsj ni'. ¹⁰ Áík'ehgo Jerúsalemýú ágásdzaa: okaah yedaabik'ehi yánadaant'aahíí bik'ehgo Jesus daayokaahíí łáago ha'áhálkaad ni'; la'íí natseedgo bándaaagot'a'íí, Ha'aa, dishniigo bá da'isoh ni'. ¹¹ Jews ha'ánálséh nagoz'aa yune' łahgee biniidaagodinsj ni', Jesus ncho'go yaa yádaalti'go ádaashłe' ni'; la'íí dážhó bik'edaadinshniihgo doo Jews daanłj dahíí bikjłh nagoznilyú ndi biniidaagodinsj ni'. ¹² Ágánásht'jłgo okaah yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi shaa daagodez'aa, Ti'i ákú nńáh, daashilnłiidgo Damáscusyú óyáá. ¹³ Ízisgo nant'an ílíní, hishaalyú ha'iz'aaago shíí la'íí bíł hishkaahíí bíłgo nohwiınaayú ch'ígona'ái be'idindłáádíí bitisgo yaaká'gé' nohwich'j' nke'dindłáád ni'. ¹⁴ Daanohwigha hayaa nandeená' Hebrew biyati' k'ehgo yati' gáshilniigo idisiits'áá, Saul, Saul, hat'íí łáá bigha shiniigonłt'éégo áshiłłsł? Tsjdik'ihíí bee nıts'i'ishgo'yúgo dayúweh t'aažh'j' hóntalyúgo dayúweh dáni ídída'nłni'. ¹⁵ Gádéniiid, Hadń ánt'j, shiNant'a'? Gáshilnłiid, Shiniigonłt'éégo áshiłłsinihíí shíí áshł'j, Jesus honszéhi. ¹⁶ Nádnđáhgo hizj: díí bigha nił ch'f'nah ádeshdłaa, shá na'iziidgo haniłłj, hago'at'éégo shinłtsaaníí la'íí hat'íí nił ch'f'nah ádidishdłiłłí shá baa nagolní' doleelgo; ¹⁷ Jews daanliinií la'íí doo Jews daanłj dahíí ałdó' bich'á' niishteeh, doo Jews daanłj dahíí bich'j' nidish'aa, ¹⁸ Bináá got'jigo ánádaadle'go chagołheelgé' idindiinzh'j' ánáda'ne'go, la'íí Satan nadaabiłaaahíí bich'á'yúgo Bik'ehgo'ihí'nań bich'j' ánáda'ne'go bincho'íí bich'á'zhj' ádaile', la'íí daashodłaaahíí bee hadaaadeszaahíí bitah daanłj doleelhíí bigha bich'j' nidish'aa. ¹⁹ Áík'ehgo Agríppa, ízisgo nant'an ílíní, díí yaaká'gé' shłł ch'f'nah ágolzaahíí da'ášhiłniiyú ásdzaa: ²⁰ Damáscusyú daagolíníí ilłtsé, áíge' Jerúsalemýú daagolíníí, la'íí ni' Judéa dahot'éhé biyi'yú daagolíníí, la'íí doo Jews daanłj dahíí ałdó' gádaaldishni, Nohwincho'íí bich'á'yúgo ádaałne'go Bik'ehgo'ihí'nań bich'j' ánádaałne', la'íí nohwincho'íí bich'á'yúgo ádaałdzaahíí dábelł'eego ánádaat'jłł. ²¹ Díí bigha Jews daanlíni da'ch'okaah goz'aa yune' shłł ndaaazdeelgo daashizilheego ch'éh ádaat'jłł ni'. ²² Díí jjižh'j' ngołłt'i'go Bik'ehgo'ihí'nań shich'oniigo kú sızj, nnee doo ízisgo ádaat'ee dahíí, ízisgo ádaat'eehíí bíłgo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí la'íí Moses be'ágone' daanłj n'íí zhá baa nagoshni'go gádaabiłdishni: ²³ Christ biniigodilne' doleel, la'íí da'ilłtsé daztsaaagé' naadiidáhíí nłj doleel, be'idindłínií Jews daanliinií la'íí doo Jews daanłj dahíí yil ch'f'nah áyilłsł doleel. ²⁴ Ágáníigo ádá yałł'ná' Féstus nawode gánniid, Paul, niini' éđjł łaa; łáago ígon'aaníí niini' éđjłgo ánılłaa łaa. ²⁵ Paul gánádo'niid, Féstus, ízisgo ánt'éhi, doo shiini' éđjł da: da'anii ágot'eehíí shiini' golłigo baa yashti'. ²⁶ Ízisgo nant'an ílíní, díí baa yashti'íí bígonłsł, doo hat'íí t'aažh'j' be'ánsht'ee dago nich'j' yashti'; díí dahot'éhé bígonłsł; doo la' nagont'i' dayú ba'ánágot'jłłdhíí bigha. ²⁷ Agríppa, ízisgo nant'an ílíní, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí hondłaa née? Hondłaaago nígonłsł. ²⁸ Agríppa Paul gáyíłnii, Ínashood hishteehgo dásdozhá shiini' shá ágonłaa. ²⁹ Paul gánádo'niid,

Doo dásdozhá da, da'anii odlání nííí doleeł, doo dání zhá da, áiná' díí jii daasidezts'aaníí dawa da'ánsht'eehíí k'ehgo ágát'ée doleeł, dishniigo Bik'ehgo'ihí'nań hoshkaąh, díí híshi'dest'ooníí zhá dahgo. ³⁰ Paul ánniidná' ízigo nant'an, la'íí nant'ančan, la'íí Berníce la'íí yił naháztaaníí biłgo nádiikai. ³¹ K'ihzhí'yú niikaigo gádaańiłd'nií, Díń nneehń bighá datsaahíí dagohíí bighá ha'a'istiiníí doo ye'ánát'iid da laą. ³² Agríppa Féstus gáyilnií, Díń nneehń ch'ínádzá doleeł ni', Caesar doo yaa ádet'ąą dayúgo.

27

¹ Italyú nohwił dahdez'eelgo nagot'aaná' Paul, la' ha'áshijeedíí biłgo siláada dańan gonenadín binant'a', Július holzéhi, bińádaadéz'ii doleełgo baa ni'nil, án siláada Augústus yánant'aahíí itah nlii. ² Tsina'eehíí Adramýttiumgé' Asia bitábaą zhińeéyú k'ad des'éli bih hiikaigo nohwił dahda'n'eel; Aristárkus, Macedónia biyi' Thessalonícagé' gólíni, bił dekai. ³ Iskaą hik'e Sídon golzeegee nohwił nda'iz'eel; áígee Július Paul yaa ch'oba'go, Nit'eké bich'i' nńángo nń'éégo ádaaniłsi le', biłniid. ⁴ Áíge' nohwił dahnáda'n'eelná' Cýprus bit'ahyú isht'agonch'iidyú nohwił ch'ida'iz'eel, nohwich'i'go ńch'iidhíí bighá. ⁵ Cilícia la'íí Pamphýlia bit'ahyú túnteel biyi' nohwił ch'ida'iz'eel, áíge' Lýcia biyi' kih goznilíí Mýra golzeezhi' nohwił nda'iz'eel. ⁶ Áígee siláada gonenadín binant'a' tsina'eehí Alexándriagé'ihí Italyú dez'éli yaa nyáago, Beh hołkáh, nohwiłniid. ⁷ Dátaądégo nohwił da'o'olgo doo alch'idn nohweda'iskaą da, nohwich'i' nagont'ogo, ni' tayi' dahgoz'áni Cnidus golzéhi bit'ahzhi' nohwił ch'ida'iz'eel, ńch'iidhíí bighá doo dayúweh nohwił da'o'ol bik'eh dago Salmóne bitis Crete bit'ahyú isht'agonch'iidyú nohwił ch'ida'iz'eel; ⁸ Nohwich'i' nagont'ogo tábaą zhińeé nohwił da'o'olgo Fair Havens golzeezhi' nohwił nda'iz'eel, kih goznil Laséa golzeehíí bit'ahyú. ⁹ Nohwich'i' nagont'ogíí bighá, la'íí daagodniłsigo dáshiná' da'ch'okaąhíí al'ká'ina' bitis ch'ígóyáahíí bighá il'o'ohíí bégódzid ni', áík'ehgo Paul gádaabiłnií, ¹⁰ Shik'isyú, díí bígonsi, nohwił da'o'olýú tsina'eehíí la'íí daayogheehíí bich'i', nohwił dó' nohwich'i' nadaagont'og doleeł. ¹¹ Áiná' siláada gonenadín binant'a'ń, o'ohíí yebik'ehń la'íí tsina'eehíí bíyéé gólíin zhá óyésts'ąą, áiná' Paulń doo óyésts'ąą da. ¹² Tsina'eehíí nná'i'olgee doo nohwehai bik'eh dahíí bighá ch'iláago gádaanií, Nohwił da'o'ol le', dáhago'at'éégo Pheníceyú niikáh, áígee nohwehai doleeł, daanzigo; Pheníce áí Crete biyi' goz'ąą, áígee tsina'eehíí nna'ol northwestzhi'go la'íí southwestzhi'go ch'ígót'i'. ¹³ Hayaagé' taądégo ńch'iidná', nohwá íits'íid daanzigo, bésh ndaazíí tsina'eehíí bee dahast'ó n'íí ihnádaiz'ąąńá' Crete bibahyú bił ch'ida'iz'eel. ¹⁴ Dét'ihék'e tsina'eehíí híłch'i'cho bił hayaa, Euroclýdon holzéhi. ¹⁵ Nawode desch'iidhíí bighá tsina'eehíí doo híłch'i'dázhí' dahdi'eeł da, dabiini'yú dez'eel lé'e. ¹⁶ Ni' táyi' dahgoz'áni alch'íséhi, Cláudia golzéhi, bit'ahyú isht'agonch'iidyú nohwił ch'ida'iz'eelgo tsina'eehíí alch'íséhíí da'ónanta tsina'eehíí nchaahíí bit'ahyú ndaiz'ąą: ¹⁷ Áíge' tsina'eehíí nchaahíí biká'yú dahdaiz'ąąńá' bésh hishbizhíí nchaahíí tsina'eehíí bik'idesdiz; gosht'ishcho yédaaldzidgo gowałgai biká' dastsoozíí nadaay-intsoozná' ńch'iidíí zhá bee dez'eel. ¹⁸ Nawode nohwił ilch'á' nách'ihíí bighá iskaą hik'e tsina'eehíí yoghélihíí la' yó'odaiskaad; ¹⁹ Nakiskaą hik'e tsina'eehíí benadziidi dabíí yó'odaiskaad. ²⁰ Ch'ígona'ái la'íí ts'íłsqósé doo hwaa bee got'ii dago doo alch'ideskaą da, la'íí díyat'éégo nohwił ilch'á' nách'ih, áík'ehgo doo hago'at'éégo hasdáhiikáh da laą daandzi ni'. ²¹ Dá doo da'iyáneń zaad begodeyaaná' Paul ihń'gé' hizjigo gáníí, Shik'isyú, shich'i' ídaayesólts'ąayúgo, Cretegé' doo nohwił dahda'n'eel dayúgo, doo díí k'ehgo nohwich'i' nadaagont'og da doleeł ni', la'íí doo hat'íí ch'a'oné' da doleeł ni'. ²² Áiná' gádaanołhwiłdishnií, Bidag ádaanoł'tee le': doo la' daaholtsaah at'éé da, tsina'eehíí zhá da'izl'íí hileeh. ²³ Tł'é'ńá' Bik'ehgo'ihí'nań, bíyéé nshjijn la'íí hoshkaąhń, binal'a'á yaaká'gé'hi shit'ahgé' sizjigo, ²⁴ Gáshilniid, Paul, doo niini' haą da le'; Caesar bidáhgee sínzjii doleeł: la'íí bił nił da'o'ohíí dawa daahinaahgo Bik'ehgo'ihí'nań naa godin'ąą. ²⁵ Áík'ehgo shik'isyú, bidag ádaanoł'tee le': Bik'ehgo'ihí'nań hoshdláahíí bighá da'áshilniihíí k'ehgo ágone'go bígonsi. ²⁶ Áiná' ni' táyi' dahgoz'aaníí biká'gee

yónohwi'dilkaad doleeł. ²⁷ Díí'ts'adah ilkaahíí bitl'é' túnteel Ádria holzéhi biyi'gé' tsina'eelíí bił ilch'á' nnáilniiná' t'l'é's'ahyú shi nada'il'eelíí ni' bich'i'yú nohwił da'n'eel daanzí l'é'e; ²⁸ Áík'ehgo hayaa tú yída'nes'aadgo nadin ilk'ich'idesniih, k'a'áhosah lágo yídaagołsijid: yunáasyú tú yínáda'nes'aadgo k'adíí ashdla'adah ilk'ich'idesniih k'a'áhosah. ²⁹ Dánko tsée biká' hi'eelhií bigha bił daagoyé'égo besh ndaazíí tsina'eelíí bedahast'óníí díí'i nkedeznil, tsina'eelíí biki'nnáá yúyaa, áiná' jii góleeh, daaniigo da'okqah. ³⁰ Nadaał'eelíí tsina'eelíí biyi'gé' hahiikeeh daanzigo, tsina'eelíí alch'íséhií téh daayiheznil, besh ndaazíí tsina'eelíí bádngé' nkeadaayiniíł ádaagodil'iigo, ³¹ Paul siláada la'íí siláada gonenadín binant'a'íí gáyilni, Díí nneehíí dá tsina'eelíí biyi' naháztaayúgo zhá daahołnaa. ³² Áík'ehgo siláada tsina'eelíí alch'íséhií bedahdaahest'ooníí daayiheshgizhgo bił odaagohez'eel. ³³ K'ad haiłkaahyú Paul nádaayokqahgo gádaayilni, Da'otsaago nzhoo, nda'oligo dáshiná' díí'ts'adahyú nohwiyołkaał. ³⁴ Áík'ehgo nádaanohwoshkaah, da'otsaa, áí bee daanołdzilgo; nohwitsizil dała'á ndi doo nohwich'á' ch'a'odeel da. ³⁵ Díí yee ánniidná' bán náidnné'go dawa bináál Bik'ehgo'ihina' áshoođ yilniigo oskaadná' ilk'iyíłdláadgo yiyaa nágodiidzaa. ³⁶ Áík'ehgo nnee la'ihíí yidag ádaat'eego dabíí atdó' da'iyáá. ³⁷ Daanohwighago naki gonenadín iká'yú gosts'idin gostán hiilt'ee, tsina'eelíí biyi'. ³⁸ Náda'isdijdzhi' da'iyáaná' t'oh naghái téh daayeskaadgo tsina'eelíí dá'aldzólé silji. ³⁹ Got'ij gozłijná' ni'híí doo yídaagołsi da: ndi tú ónáhíkáago ténagohij'áá daayo'ij, áígee nohwił ndaanó'eel daanzí. ⁴⁰ Áík'ehgo besh ndaazíí tsina'eelíí bee dahast'ó n'íí daazhógo yó'odaiskaadgo be'anáhot'aalíí bitl'ól k'eda'iz'ahgo, la'íí tsina'eelíí bit'a' bádñ zhinéehíí hadag ádaizlaago nch'iid bich'i'go tábaqzhi' bił nda'iz'eel. ⁴¹ Ndi tú lednlijíí tsina'eelíí lehigo'go doo nahi'naa da silji; biki'dinnááge'íí tú nádidáhíí nbihezti'. ⁴² Ha'áshijeedíí la' nada'dilkoh daanzigo, siláada nadaabitseedgo ndaagoshchij, ⁴³ Áiná' siláada gonenadín binant'a'n Paul doo zidee hat'íí dago, Dah, biłniid; Hayíí nada'olkó'íí tsina'eelíí bitisyú'an odaohjago táts'ada'olkoh, daayilni: ⁴⁴ La'íí gáyilni, Tsi nteelíí la'íí tsina'eelíí baa nahastó'íí bee hanaazhi' nada'olkoh. Áík'ehgo dawa ni'zhi' nádaaheskai.

28

¹ Tásts'askainá' ni' táyi' dahgoz'aanií Melíta golzee lágo bídaagosiilzijid. ² Nnee áígee daagolíníí k'ídaanzigo deda'deshjeedná', Yushdé' nádaanołdziil, daanohwiłniid, nagolth nkegonyaa, la'íí gozk'azíí bigha. ³ Paul chizh la' náyihezlaago dayinnilná' t'iish bik'asda' golini ndoogo áíge' hayáago Paul bigan baa dahisdeel. ⁴ Nnee áígee daagolíníí t'iishíí Paul bigangé' nahit'ijgo daayiltsaana' gádaaıłdi'nii, Díí nneeh' nnee nailtseedíí nlini láá, túnteel bich'á'ge' hína' ndi, doo hinaa bik'eh dahíí bigha datsaah. ⁵ Áiná' Paul t'iishíí dá kó' biyi'zhi' nayíıft'e'ná' Paul doo hago adzaa da. ⁶ K'ad nilzool shi daabo'niigo, dagohíí datsaah shi daanzigo biba' naháztaq; ndi nízaad godeyaago doo hago adzaa dago daayo'ijná' biini' lahgo ánadaizdlaago, Diyin nlij láá, daanzí. ⁷ Ni' táyi' dahgoz'aayú daagolíníí binant'a', Públius holzéhi áígee la' bini' l'é'e; án k'ínoho'niigo bigowayú taago nohweskaq. ⁸ Públius bitaa yóiyahgo nezgaigo chan dilé yaa naghaago sitij: Paul baa nyáago biká' ndelniiná' bá oskaadgo nábi'dilziih. ⁹ Ágágodzaaná' nnee táyi' dahgoz'aayú daagolíníí la'ihíí kah yaa nakaihií neheskaigo nádaabi'dilziih: ¹⁰ Daanohwidniisigo dawahá nohwá daayiheznil; la'íí k'ad nohwił da'dez'eelna' dawahá bídaandinihíí tsina'eelíí yih daiheznil. ¹¹ Taagi nohwedahitaana' tsina'eelíí áígee behaihi, Alexándriagé'ihíí, Cástor la'íí Póllux beda'aszaahi bádngée nazijgo ádaaszaago bił nohwił da'dez'eel. ¹² Syracuse nohwił nda'iz'eelgo áígee taagi nohweskaq. ¹³ Áíge' nohwił léda'n'eelgo Rhégium nohwił nda'iz'eel: áíge' iskaq hik'e hayaagé'go dezch'iidgo iskaq hik'e Putéoliyú nohwił nda'iz'eel: ¹⁴ Ákú odlá' bee nohwik'íiyú baa nkaigo, Nohwił nahísółtaq le', daanohwiłniigo, bił naháataq gosts'idiskaq: áíge' Romeyú ohiikai. ¹⁵ Odlá' bee nohwik'íiyú ákú daagolíníí hiikahgo nohwaat'ídaanzijná' Ápiái Forum la'íí Three Taverns golzeezhi' nohwiba' hikai; áí Paul yiltsaana' Bik'ehgo'ihina' ya'ahenzigo bił

gozhóogo hadag adzaa. ¹⁶ Romeyú nkainá' siláada binant'a' ha'áshijeedíí bináadaadéz'iiníí binant'a' yaa nnil: ndi Paulhíí dasahn golíígo baa godet'aa, siláada la' binádéz'íigo. ¹⁷ Taagiskaqaná' Paul Jews áígee daagolíníí yánazíni, Dała'atnéh, daayihni: dała'adzaaná' gádaayihni, Nnee daanołíni, shik'íiyú, Jews daanliiníí dagohíí daanohwitaa n'íí bi'at'e' doo hago ashłaa da ndi, Jerúsalemgé' ha'ásítíígo niyáago Romans daanlíni baa shi'deltíi. ¹⁸ Shaa yádaalti'ná' bigha dastsaahtíí doo la' dahíí bigha ch'ínádaashílteeh hádaat'íi ni'. ¹⁹ Ndi Jews daanliiníí áí doo hádaat'íi dago, Caesar shaa yałti' hasht'íi, dishni lé'e, bił nít'i'íí doo hat'íí bee baa dahdaagosh'aa da ndi. ²⁰ Áík'ehgo Israel hat'i'íí bángot'aahíí bigha díí bésh hishbizhíí bee kshí'dest'qohíí bigha dała'ánohwishłaa, nohwines'íigo, nohwich'í' yashti'go: ²¹ Gádaabiłnniid, Judéage' naltsoos naa nagolni'go doo la' nohwaa hi'nił da, la'íí nohwik'íiyú áíge' kú neheskaihtíí doo la' naa naagolni' da, doo la' nchq'go naa yałti' da. ²² Dahot'éhé díí okaqah bee sahngo na'ádi'niłihíí baa yá'iti'go bí-daagonłzi: ni hago'at'éégo baa natsínkeesíí daadihiits'łh hádaahiit'íi. ²³ Bángot'aaníí bijíi nnee láago Paul dásidaayú dała'adzaa; t'albigé' o'i'áqzhí' Bik'ehgo'ihí'nań bilalt'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo yaa nagosni', Moses yegos'aaníí la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkáayú nada'iziidíí k'eda'ashchiiníí bich'á'gé' Jesus yaa nagosni'go biini' yá ádaagole'go nzi. ²⁴ La' yaa yałti'íí daayosdłaqad, la'ihíí doo daayosdłaqad da. ²⁵ Łahada'dit'áhgo Paul dałán yee hananádzi'ná' onákai, Esáias, Bik'ehgo'ihí'nań binkáayú na'iziidi n'íí, Holy Spirit binkáayú daanohwitaa n'íí da'aniigo gáyihnniid, ²⁶ Díí hat'i'íí bich'í' nnałhgo gádaabiłnniih, Daadołts'ag ndi doo nohwil'ídaagozi da doleeł; daanel'íi ndi doo da'anii daal'íi da doleeł: ²⁷ Díí nneehíí biini' daanyee' daazlii, doo da'diits'ag da daazlii, la'íí daaneshch'il daazlii; doo ágádaat'ee dayúgo bináa yee daago'íi doleeł ni', bijeyi' yee da'diits'ag doleeł ni', la'íí biini' yee bił ídaagozi doleeł ni', áík'ehgo shich'í' ádaane'go nádaasdziih doleeł ni'. ²⁸ Díí bídaagonołsi le', Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'gé' bee has-dách'igháhíí doo Jews daanlii dahíí bich'í' ol'a', nohwildishni, áihíí ídaadést'saa ndi at'éé. ²⁹ Díí yee hadziiná' Jews daanliiníí dážhó łahada'dit'áhgo onákai. ³⁰ Paul ákú kih yigha na'ihiniłíí yi' golíígo naki łegodzaa, la'íí baa hikáhíí dawa ya'ahenzí ni', ³¹ Doo nanł'í' dago, nnee doo la' tsíbiłdii dago Bik'ehgo'ihí'nań bilalt'áhgee begoz'aaníí yaa nagolni' ni', la'íí Jesus Christ nohweBik'ehń yaa ilch'ígó'aah ni'.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE ROMANS

¹ Shíí, Paul, Jesus Christ bána'isiidi, án binal'a'á nshlìjgo shich'ì' ánniid, ła'íí Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'dí' yati' baa gozhónihíí baa nagoshni'híí bigha its'áshi'doltjì, ² (Da'ái Bik'ehgo'ihì'nań binkááyú nada'iziid n'íí binkááyú yaltì'go dabíntsé yengon'áá, ái godiyìhgo Bek'e'eshchiiníí biyi' bek'eda'ishchij lèk'e,) ³ Áí yati' baa gozhóni Bik'ehgo'ihì'nań biYe' Jesus Christ nohweBik'ehń yaa nagolni', án nnee k'ehgo nyáágo David ñnolt'ijíí nlij; ⁴ Jesus Christ daztsaadi' naadiidzaahíí bee Bik'ehgo'ihì'nań biYe' nlijgo ch'í'nah alzaa, Holy Spirit bits'á'dí' binawod golíígo: ⁵ Holy Spirit biláhyú Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'dí' ilgoch'oba'íí shaa det'aa, binal'a'á nshlìj doleełgo, áík'ehgo Jesus bizhi'íí ba'ihégoş doleełhíí bigha baa nagoshni'go, nnee iltah at'éégo hadaazt'i' daabodlaahgo bikísk'eh ádaat'eego ashle': ⁶ Nohwíí ałdó' Jesus Christ bíyéé daanołhij doleełgo nohwich'ì' ánniid: ⁷ Daanołhìgha Romeyú daagonohliiníí nohwich'ì' k'e'eshchii, Bik'ehgo'ihì'nań bił daanołshoqgo báhadaadeszaahíí daanołhijgo nohwich'ì' ánniid: Bik'ehgo'ihì'nań nohwíTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'á'dí' ilch'ì'gont'ééhíí bee nohwich'ì' goz'aa le'. ⁸ Dantsé Jesus Christ binkááyú daanołhìgha Bik'ehgohinshnań nołhìgha ba'ihénsj, nohwí'odla' ni'gosdzán biká' dahot'éhé baa ch'iniihíí bigha. ⁹ Bik'ehgo'ihì'nań, biYe' baa yati' nlt'éhi baa nagoshni'go, shijíí biyi'dí' bána'isiidíí da'ákozhá nohwá oshkaah nt'éé shá yígółsj; ¹⁰ Díínko bigha dá oshkaah nt'éé, Bik'ehgo'ihì'nań bik'ehgo áníta dáhago'at'éégo nlt'éégo nohwaa desháál. ¹¹ K'azhá daanołwistséh, nt'é Holy Spirit bits'á'dí' shaa hi'né'íí ła' nohwaa nshné'híí bigha, ái bee nłdzilgo daahodohsijł doleełgo; ¹² Díí ałdishni, nohwíí hik'e shíí biłgo nohwí'odla' dała'ázhi' ildenáágo bee hadag ádaalinzi doleeł. ¹³ Shik'ííyú, doo atch'índi nohwich'ì' disháh hást'íígo ni' bídaagonołsjgo hasht'íí, doo Jews daanlij dahíí ła'ihíí bitahyú nnee Bik'ehgo'ihì'nań bich'ì' hosilbááhíí k'ehgo nołwitaahyú ałdó' ła' hodish-bijłhíí bigha, (ndi nashi'dinłt'ogo t'ahkó goldoh.) ¹⁴ Greeks daanliiníí hik'e nanidí' nnee daanliiníí ałdó', daagoyááhíí hik'e doo daagoyáá dahíí ałdó' shaa hadais'aahíí k'ehgo t'ah Christ baa bił nagoshni'go shá goz'aa. ¹⁵ Áík'ehgo ilk'idá' yati' baa gozhóni nohwíł nagoshni'go dázhó hást'íí, Romeyú nadaahisohtaaníí ndi. ¹⁶ Christ baa yati' baa gozhóni doo bik'e ídaayánsdzj da: ái Bik'ehgo'ihì'nań binawodíí biláhyú behasdách'igháhi at'éé, da'odlaaníí dawa bá, Jews daanliiníí dantsé, ła'íí Greeks daanliiníí ałdó'. ¹⁷ Áí yati'íí biyi' Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'dí' nnee bich'ì' dávik'ehyú át'ééhíí ch'í'nah alzi, odla' begodeyaad' odla' bengont'izhì': bek'e'eshchiiníí gánííhíí k'ehgo, Hadín dávik'ehyú át'ééhíí odla' zhá yee hinaa doleeł. ¹⁸ Nnee Bik'ehgo'ihì'nań doo daidnłsj dahíí ła'íí ncho'íí ye'ánádaat'ijíí dawa yich'ì' Bik'ehgo'ihì'nań bilashke' yaaká'dí' ch'í'nah alzi, ái ncho'íí ye'ánádaat'ijíí yee da'anii ágot'eehíí t'aazhì' ádaayıłsj; ¹⁹ Bik'ehgo'ihì'nań bebígózi doleełí ch'í'nah alzaago yídaagółsj, Bik'ehgo'ihì'nań dabíí bił ch'í'nah áyıłsjhíí bigha. ²⁰ Ni'gosdzán alzaad' godezt'igo Bik'ehgo'ihì'nań ye'at'éhi doo hit'íí dahíí nlt'éégo bígózi, dahazhì' binawod golííníí, ła'íí Bik'ehgo'ihì'nań nliiníí nt'é áyíílaahíí bebígózi; ái bigha ái nnee ncho'go ánádaat'ijíí doo nt'é bee bich'ì' ch'ídaagonowáh at'éé da: ²¹ Bik'ehgo'ihì'nań yídaagółsj ndi doo daidnłsj da, doo ya'ihédaanzj dahíí bigha doo nt'é bee bich'ì' ch'ídaagonowáh at'éé da; áídá' da'ílnégo natsídaakees, ła'íí biini' doo goyáá dahíí godilhił begoz'aa daasilij. ²² Ídił daagodzaago doo daagoyáá da daasilij, ²³ Nnee datsaahi, ła'íí dló', ła'íí dawahá bijad díí'igo nadaakaihíí ła'íí nada'nagíí yeda'ile'go daayokaah lèk'e; ái bee Bik'ehgo'ihì'nań doo datsaah dahi bits'á'dindláádíí hik'e díí kogan be'ádaaszaahíí biłgo ildenáágo ch'ídaiznil. ²⁴ Áí bigha bijíí yune' ncho'go zhá natsídaakeesgo dázhó ncho'íí bich'ì' Bik'ehgo'ihì'nań yó'odaabidez'aa, daabits'ihíí ildenáágo doo daidnłsj da: ²⁵ Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'dí' da'anii ágot'eehíí hik'e lé'ılchoohíí biłgo ildenáágo ch'ídaiznil, ła'íí Bik'ehgo'ihì'nań áyíílaahíí zhá daidnłsjgo daayokaahdá' bíhíí

doo daach'okaḡah da; Bik'ehgo'ihinaan zhá dahazhi' ba'ihégoſi. Doleeḡo at'éé. ²⁶ Ái bigha bits'í bee idaayágoſiyú ánadaat'ijl hádaat'ijhíí bich'i' Bik'ehgo'ihinaan yó'odaabidez'aḡ: isdzáné nnee bá álzaa n'íí isdzáné dabíí líl idaayágoſiyú ánadaat'ijl. ²⁷ Da'áik'ehgo aldó' nnee isdzáné bá alzaa n'íí k'ihzhí' ádaizlaago, dabíí ilch'i' biini' daama'; nnee dabíí líl idaayágoſiyú ánadaat'ijl, ái bigha nda'ílsiihíí dabíí ích'i' nadaayi'niił, ái da'áigee dávik'eh. ²⁸ Bik'ehgo'ihinaan doo dayúweh yídaagoſi hádaat'ijl dahíí bigha dázho binatsekees daanch'o'íí yich'i' Bik'ehgo'ihinaan yó'odaabidez'aḡ, doo ánách'ot'ijl dahíí ye'ánadaat'ijl doleeḡo; ²⁹ Doo bik'ehyú ágot'ee dahíí behadaak'il, la'íí nant'i' na'idaahíí, nch'o'go ánadaat'ijl, dawahá dayúwehégo idáhadaat'iinií, da'o'ni'íí; la' bíyééhíí idáhadaat'iinií aldó' behadaak'il, la'íí its'iziltheehíí, lahadaadit'áhíí, nadaach'aahíí, bi'at'e' nch'o'íí, la'íí ch'inii daaniihíí aldó' behadaak'il; ³⁰ La' yinída'dimhgo ch'inii daanii, Bik'ehgo'ihinaan yik'edaanniih, doo hadín daidnſi da, ídaa da'odlígo dabíí ídaa yádaalti', dabíí nch'o'i ádaile'go yídaago'aah, daabishchijl n'íí doo daidits'ag da, ³¹ Doo daagoyáḡ da, doo da'ádaaniiyú ádaat'ee da, doo hadín bił daanzhoḡ da, doo hadín yaa nádaagode'aah hádaat'ijl da, doo bił daagoch'oba' da: ³² Bik'ehgo'ihinaan nnee ágánadaat'ijl da'itsaahíí bee yándaagoz'aḡo yídaagoſi ndi, doo dabízhá ágánadaat'ijl da ndi nnee ágánadaat'ijl bił dádaabik'eh.

2

¹ Ái bigha nnee nílni, ni hadín ánt'ee shíhíí, nnee la' baa yánłti'yúgo doo nt'é bee nłt'éégo nich'i' ch'ígonowáh at'éé da; nnee la' baa yánłti'yúgo dani ídił ch'ígondeehi at'éé, ni dó' da'ágánt'ééhíí bigha. ² Díinko bídaagonlzi, ágánadaat'ijl Bik'ehgo'ihinaan dávik'ehgo bándago'aah. ³ Áik'ehgo nnee nílni, dani aldó' ágánt'jidá' ágánadaat'ijl baa yánłti'yúgo, ya' Bik'ehgo'ihinaan doo nángo'aah da doleeł nńzi gá? ⁴ La'íí Bik'ehgo'ihinaan biłgoch'oba'íí la'íí nidag at'ééhíí hik'e' nzaadyú nágoho'aahíí ch'ída'izkaadíí doo bił ónłtag da go'íí; Bik'ehgo'ihinaan biłgoch'oba'íí ninch'o'íí bits'á'zhi' hinááḡo nelnááhíí doo bígonſi da gá? ⁵ Áidá' nijl nłt'izíí bigha la'íí ninch'o'íí doo bits'á'zhi' ánnéh hánt'ijl dahíí bigha, dani goyéé'íí bee ích'i'godnt'áah, Bik'ehgo'ihinaan bihashke' yil ch'í'ítjijhíí bijjizhi'; ái bijjil dabíí dávik'ehyú at'éégo nángo'aahíí ch'í'nah áidolił; ⁶ Bik'ehgo'ihinaan nnee dała'á daant'íígee da'ánadaat'ijl n'íí dávik'ehgo biyaa gozhóóníí dagohíí bini-idaagodile'íí yich'i' nahinił: ⁷ Hadíí nłt'éégo ánadaat'ijl yich'i' dahdaanldoh nt'éégohíí Bik'ehgo'ihinaan bits'á'dindláádíí la'íí bił dávik'eh doleeł, la'íí dahazhi' ihinaahíí yiká daadéz'iinií, ihinaa doo ngonel'aḡ dahíí Bik'ehgo'ihinaan baa daidi'aah: ⁸ Áidá' lahadaadit'áhgo lanakaihíí, la'íí da'anii ágot'eehíí doo yikísk'eh ádaat'ee da ndi nch'o'go ágot'eehíí yikísk'eh ádaat'eehíí Bik'ehgo'ihinaan bihashke'íí bee biniidaagodilne'. ⁹ Nnee dała'á daant'íígee nch'o'go ánadaat'ijl bich'i' goyéé'go godigháh, la'íí biniidaagonłt'éé doleeł, Jews daanliinií ntsé, doo Jews daanlijl dahíí aldó'; ¹⁰ Áidá' dała'á daant'íígee nłt'éégo ánadaat'ijl Bik'ehgo'ihinaan bits'á'dindláádíí bíyéé doleeł, bił dávik'eh doleeł, la'íí ilch'i'daagont'ééhíí bíyéé doleeł, Jews daanliinií ntsé, doo Jews daanlijl dahíí aldó': ¹¹ Bik'ehgo'ihinaan binadzahgee nnee doo la' itisgo yistijl da. ¹² Hadíí Jews bich'i' begoz'aaníí doo bitl'áahyú ádaat'ee dago nch'o'go ánadaat'ijl begoz'aaníí doo bee bándago't'aah da ndi da'ílií daaleeh; áidá' begoz'aaníí bitl'áahyú ádaat'eego nch'o'go ánadaat'ijl begoz'aaníí bee bándago't'aah; ¹³ (Ái begoz'aaníí dédaidits'agíí zhá doo Bik'ehgo'ihinaan binadzahgee dávik'ehyú ádaat'ee da, ndi begoz'aaníí yikísk'eh ánadaat'ijl zhá dávik'ehyú ádaat'ee daabiłdi'nii doleeł. ¹⁴ Doo Jews daanlijl dahíí Jews bich'i' begoz'aaníí doo yídaagoſi da ndi dabíí ye'ádaat'eehíí bik'ehgo ái begoz'aaníí ániłhíí yikísk'eh ádaat'eego Jews bich'i' begoz'aaníí doo yídaagoſi da ndi begoz'aaníí dabíí ídá ádaislaa: ¹⁵ Begoz'aaníí bijjil yune' dahgoz'aaníí ch'í'nah ádaayilſi, nt'é nłt'ééhíí dagohíí nch'o'íí dabíí yídaagoſi, la'íí binatsekeesíí lahgo ányodlił, lahn nłt'éégo ánsht'ee ni' daanzj, áidá' lahnhíí nch'o'go ánsht'ee ni' daanzjgo;) ¹⁶ Nnee Bik'ehgo'ihinaan yándaago'aahíí bijjil yati' baa gozhóni baa nagoshni' n'íí ániłhíí k'ehgo bi'at'e' nadainł'ijl n'íí Jesus Christ biláhyú yándaago'aah doleeł. ¹⁷ Jew niłdi'niihíí, begoz'aaníí bikísk'eh

ánsht'eego dávik'ehyú ánsht'ee núnzi, 18 Án hát'íníí bígonsj núnzi, 19 Bínáá ágodíníí yágo'íníí nshłj núnzigo, 20 Jews bich'j' begoz'aaníí biyi' il'ígóziníí 1a'íí da'anii ágot'eehíí begoz'aahíí bígonłs'ídá' doo daagoyáá dahíí bił ch'ídaagon'áah, 1a'íí mé' daanłj'ihíí k'ehgo doo hwahá yídaagołs'j'ih dahíí bił ch'ídaagon'áah. 21 Ni, 1a' bił ch'ídaagon'áahíí nłnini, dani ídił ch'ígont'áah née? Doo da'noh'j'ih da nniigo il ch'ígon'áahdá' in'j'ih née? 22 Doo nant'j' nahkai da nniigo il ch'ígon'áahdá' nant'j' nannaa née? K'eda'ashchín nił nch'ó'dá' áí daach'okáahgo nagoz'aayú nannaago in'j'ih née? 23 Ni, begoz'aaníí bee 1da'óndliihíí, begoz'aaníí doo bikísk'eh ánt'ée dahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań doo nił il'j' da go'j'j. 24 Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí án'íhíí k'ehgo doo Jews daanłj' dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihí'nań bizhi'íí nch'ó'go baa yá'iti', nohwíí nohwhígha. 25 Begoz'aaníí bikísk'eh ánt'éeýúgo circumcise áni'delzaahíí ná il'j'j: áídá' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánt'ee dayúgo doo circumcise áni'delzaa dahíí k'ehgo ánt'ée. 26 Da'ák'ehgo nnee 1a' doo circumcise ábi'delzaa da ndihíí begoz'aaníí án'íhíí k'ehgo at'éeýúgo, doo circumcise ábi'delzaa da ndi circumcise ábi'delzaahíí k'ehgo bił otag ya'? 27 Nnee bits'í bee doo circumcise ádaabi'delzaa da ndi begoz'aaníí yikísk'eh ádaat'eeýúgo, ni, begoz'aaníí bek'e'eshchiiníí bígonłs'j' ndi doo bikísk'eh ánt'ée dahíí ya' doo ch'í'nah ádaanile' da née? 28 Nnee Jew nłjigo gozłj' ndi doo áí zhá bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee da'anii Jewhi nłj' da; 1a'íí nnee bits'í zhá circumcise ábi'delzaahíí doo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee da'anii circumcise ábi'delzaa da: 29 Áídá' bij'j' biyi'd' Bik'ehgo'ihí'nań yidnłsiníí, án da'anii Jewhi nłj'j; 1a'íí bij'j' yune' circumcise ábi'delzaahíí da'anii circumcise ábi'delzaahi at'ée, biyi' siziiníí Bik'ehgo'ihí'nań bił goyłshógo áile'híí bigha, doo begoz'aaníí án'íhíí zhá bigha da; hadín ágát'éeéhíí doo nnee zhá nł'éeego baa yádaalti' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nł'ée.

3

1 Áík'ehgo Jew nłnini nt'é bee itisgo at'ée? Circumcise áko'delzaahíí hant'é il'j'j? 2 Dawa bee dázhó il'j'hi at'ée: dantségee Jews daanliiníí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' baa daadest'aahi at'ée. 3 1a' doo da'odłá dayúgo'híí? Ya' doo da'odłá dahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań doo da'átch'iniiyú at'éhi at'ée da née? 4 Dah, da'anii doo ágát'ée da: nnee daant'j'gee 1éda'ilchoo ndi Bik'ehgo'ihí'nań da'aniihi nłjigo bígózi le'; bek'e'eshchiiníí Bik'ehgo'ihí'nań yich'j' yalti'go gán'j'j, Dávik'ehyú ánt'éeego niyati' bee nígózi doleel, 1a'íí dahagee dahadín ni'iltahyúgo bitis nnléel, nni. 5 Áídá' doo bik'ehyú ádaant'ee dahíí Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú at'éeéhíí ch'í'nah áyłłsiyúgo hant'é daan'nií? Bik'ehgo'ihí'nań bidenáago nohwiniidaagodile'yúgo, ya' áí bigha doo bik'ehyú nohwich'j' at'ée da daan'nií née? (Ágádishniigo ni'gosdzán biká' nnee k'ehgo yashti'.) 6 Dah, da'anii doo ágát'ée da: Bik'ehgo'ihí'nań doo bik'ehyú at'ée dayúgo, hagoł'éeego ni'gosdzán biká' nnee yándaago'áah doleel? 7 1é'ishchoohíí Bik'ehgo'ihí'nań da'aniiigo at'éeéhíí ch'í'nah áyłłsigo 1zisgo at'éeéhíí áí bee bígózyúgo, nt'é bigha shíí nshch'ó'híí k'ehgo shaa yalti'go shángo'áah? 8 (1a' nnee nohwiní'daadiłłhgo nohwaa ch'inií daanii,) Nł'éeéhíí bengowáhíí bigha nch'ó'go ádaahiit'j' le', daan'niigo nohwá ádaagozlaa. Nnee ádaanohwiłłniihíí bándaaagont'aahíí dávik'eh. 9 Áík'ehgo hago'at'ée? Ya' née Jews daanliiníí itisgo shinjéed née? Dah, doo ágát'ée da: nnee dawa, Jews daanliiníí 1a'íí doo Jews daanłj' dahíí nch'ó'íí bi'isna' daanłjigo ilk'idá' ch'í'nah ádaasiidlaa; 10 Bek'e'eshchiiníí gán'j'j, Doo hadín dávik'ehyú at'ée da, dah, dała'á ndi doo 1a' da: 11 Doo hadín bił 1gózi da, doo hadín Bik'ehgo'ihí'nań yiká déz'j'j da. 12 Dawa k'ihzh'j'go ádaaszaa, dawa doo da'łłj' da daasilj'j; doo hadín nł'éeego ánát'j'j' da, dah, dała'á ndi doo 1a' da. 13 Bidayi'híí nnee 1e'sit'j'hi bił ch'í'otáahíí k'ehgo at'ée; bizaadíí bee k'izéda'dilteehgo yádaalti'; ch'osh bik'asda' yee na'iltseedhi bizé' yune' benagoz'aá: 14 Yati' be'okáahíí 1a'íí yati' koní'daadiłłni'íí bizé' bee hadaalk'it: 15 Da'dizołhéelzh'j' daadijaadgo daahikéeh: 16 Hayú nadaakaiyú biké'dináayú da'itchoh'j' hik'e iniidaagodile'íí

benagoz'aa: ¹⁷ Nkegohen'áání begoz'aaḥíí doo yídaagotsj da: ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań doo daidnłsj da, doo yaa natsídaakees da, nıi, bek'e'eshchiinıı. ¹⁹ Jews bich'j' begoz'aanıı áńıhıı nnee da'ái bit'ááhzhj' ádaat'eehıı yich'j' áńıgo bídaagonłzi: ák'ehgo nnee daantııgee doo hagot'éégo ídaa yánadaalti' da doleeł, ła'ıı ni'goszán biká' nnee dawa Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee doo dávik'ehyú ádaat'ee dago bándago'áh doleeł. ²⁰ Nnee doo ła' Jews bich'j' begoz'aanıı yikísk'eh ánat'jııhıı zhá bighą Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú át'éé da: begoz'aanıı áńıhıı bighą nchọ'go ánach'ot'jııhıı bígoch'ıłsj. ²¹ Nnee Jews bich'j' begoz'aanıı doo yikísk'eh at'éé da ndi hagot'éégo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú át'éé doleeł k'adıı nohwił ch'ı'nah alzaa, áı doo áńıdá' begoz'aanıı bek'e'eshchiinıı baa na'gonı', ła'ıı Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziid n'ıı yaa nadaagosni'; ²² Dıńko yaa nadaagosni', Jesus Christ ch'odlaągo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ách'ıt'éé, da'odlaanıı dawa ágádaat'ee; nnee ła' doo łaḥgo at'éé da, dawa dáłelt'ee: ²³ Nnee dawa nchọ'go ádaadzaago Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo ye'at'éhıı dáych'j' nihikáh; ²⁴ Áıda' binchọ'ıı bits'ą'zhj' Christ Jesus ch'ınádaınıl, ák'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań baa daach'oba'go dávik'ehyú ádaat'éhi daayıńni, doo nt'é bighą nahi'ńıı da: ²⁵ Bik'ehgo'ihí'nań Jesus zideego bidıłıı bee nnee binchọ'ıı yá nahi'ńıı doleełgo yił'áad, áı daayodlaągo binchọ'hıı bighą baa nágodet'aa doleełgo; áı bighą Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'éehıı nnee bich'j' ch'ı'nah alzaa, áń ńzaadyú bádaagoho'aalgo nnee nchọ'go ánádaat'jııdıı doo yił ołtag da; ²⁶ Bik'ehgo'ihí'nań dabıı dávik'ehyú át'éehıı dıı goldohıı biyi' nnee bich'j' ch'ı'nah alne'go, dishnıı: dabıı dávik'ehyú át'éhi nliįgo ch'ı'nah alne'go, ła'ıı dahadıń Jesus yodlaąḥıı dávik'ehyú át'éé yińıhi at'éé. ²⁷ Ídaa ch'odlııgo yách'ıłtı'ıı hayú begoz'aa? Doo hayú begoz'aa da. Hant'é bighą? Ya' dakó nłt'éégo ánach'ot'jııhıı bighą Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ách'ıt'éé née? Dah, ki'odla'ıı zhá bighą. ²⁸ Ák'ehgo dıı bídaagosiilzjııd, nnee Jews bich'j' begoz'aanıı doo yikísk'eh at'éé da ndi bi'odla'hıı bighą Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'éhi bińni. ²⁹ Ya' Bik'ehgo'ihí'nań Jews daanliinıı zhá daabokaąḥıı nliį née? Doo Jews daanliį dahıı ałdó' daabokaąḥıı nliį ya'? Ha'oh, doo Jews daanliį dahıı ałdó': ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nliį, ák'ehgo nnee circumcise ádaabi'deszaahıı bi'odla'hıı bighą Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú ádaat'éhi daabińni doleeł, ła'ıı doo circumcise ádaabi'deszaa dahıı ałdó' bi'odla'hıı bighą dávik'ehyú ádaat'éhi daabińni doleeł. ³¹ Ágádaan'niigo begoz'aanıı doo ıłjı dago ádaahiidle' née? dah, da'anıı doo ágát'éé da, áıda' begoz'aanıı nłdzilgo ádaanłzi.

4

¹ Ák'ehgo Abraham, bits'ą'dı' daadihe'na'ıı, nt'é daan'niigo baa nadaagohiılni' doleeł?
² Abraham dabıı nłt'éégo ánat'jııhıı bighą Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'éhi yińni lək'eyúgo, áı bighą ída'odlıı doleeł ni'; ndi doo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee ágát'éé da lək'e. ³ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinıı nt'é nıi? Abraham Bik'ehgo'ihí'nań yosdlaąd, ák'ehgo bi'odla'hıı bighą dávik'ehyú át'éégo bá hótag lək'e, nıi. ⁴ Hadıń na'iziidi bich'j' na'ı'ńııhıı doo baa ch'oba'go nahi'ńıı da, ndi binasdziidhıı bighą bich'j' nahi'ńıı. ⁵ Áıda' Bik'ehgo'ihí'nań doo bik'ehyú ádaat'ee dahıı ch'ınáyihııńııhıı at'éé, hadıń áı yodlaąḥıı bi'odla' bee dávik'ehyú át'éégo bá hótag, doo nłt'éégo ánat'jııhıı bighą da. ⁶ Da'ák'ehgo nnee doo nłt'éégo ánat'jııhıı bighą da Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'éégo bá yółtagıı biyaa gozhógo David ałdó' yaa k'e'eshchij, ⁷ Gánııgo, Hadıń doo bik'ehyú ánádaat'jıı dahıı bighą baa nádaagodest'aa, ła'ıı binchọ'ıı bá k'e'oldeehıı biyaa daagozhó le'. ⁸ Nnee binchọ'ıı nohweBik'ehń doo bá yółtag dahıı biyaa gozhó le', nıi, David. ⁹ Ya' nnee circumcise ádaabi'deszaahıı zhá ágát'éégo biyaa gozhó le' biłdı'ńıı née? Doo circumcise ádaabi'deszaa dahıı ałdó' née? Abraham bi'odla'hıı bighą dávik'ehyú át'éégo bá hótag lək'e daan'ni. ¹⁰ Dadá' bich'j' ágot'éhi? Doo hwahá circumcise ábi'dılne' dadá' née? Née bikédı'go née? Doo bikédı'go da, áıda' doo hwahá circumcise ábi'dılne' dadá'. ¹¹ Abraham circumcise ábi'deszaahıı biká'skathıı k'ehgo bi'odla'ıı bee dávik'ehyú át'éehıı bebıgızı, áıda' doo hwahá circumcise ábi'dılne' dadá' bi'odla' goljı ni'; da'odlaanıı dawa doo circumcise ádaabi'deszaa da ndi bitaa nliį doleełgo; áı ałdó' dávik'ehyú ádaat'eehıı

bá daahótag doleehíí bigha: ¹² Nnee circumcise ádaabi'deszaahíí áldó' bitaa nlii, áí doo dá circumcise ádaabi'deszaahíí zhá bigha da, ndi nohwiTaa Abraham bi'odla'ihíí yikísk'eh hikahíí bigha áldó', án doo hwahá circumcise ábi'dilne' dadá' bi'odla' golííníí áldishnii. ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań Abraham la'íí bits'á'dí' hadaalinolt'aaníí ni'gosdzán daabíyée doleelgo yee bángon'áá ni', ndi doo begoz'aaníí yikísk'eh ádaat'eehíí bigha da, bi'odla'íí biláhyú dá bik'ehyú ádaat'eehíí bigha. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí yikísk'eh ádaat'eehíí zhá Bik'ehgo'ihí'nań yágon'ááníí daabíyée doleelyúgo, odla'ihíí da'íliné hileeh, la'íí Abraham bángont'ááníí doo ílíí da hileeh: ¹⁵ Begoz'aaníí golííyúgo nnee doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí yiniidaagodile': begoz'aaníí da'ádihyúgo begoz'aaníí bíl nach'ighaahíí ádíh. ¹⁶ Áí bigha da'odlaaníí zhá, Bik'ehgo'ihí'nań bílgoch'oba'íí biláhyú, Abraham bángont'ááníí daabíyée doleel; Abraham bits'á'dí' hadaalinolt'aaníí dawa Bik'ehgo'ihí'nań Abraham yágon'ááníí daabíyée doleel; doo hadíí begoz'aaníí daay-otá'híí zhá da, ndi Abraham k'a'at'éégo da'odlaaníí áldó'; án daanohwigha da'ohiidlaaníí daanohwitaa nlii. ¹⁷ (Bik'ehgo'ihí'nań Abraham gáyilniigo bek'e'eshchij, Nnee íltah at'éégo hadaazt'íí bitaa níígo ánishtaa, yilnii,) Abraham Bik'ehgo'ihí'nań yodlaahíí bigha áyilniigo yágon'áá lək'e, Bik'ehgo'ihí'nań, nanezna' n'íí nádaayihil'nahíí, la'íí doo daagolíí da n'íí daagolíígo ádaile'íí níni: ¹⁸ Abraham hastiin nliigo doo bá ichii da ndi Bik'ehgo'ihí'nań yodlaago án bits'á'dí' t'ah nyohohíí, Nits'á'dí' ląá doleel, bíldo'niidhíí k'ehgo nnee ląágo íltah at'éégo hadaazt'íí bitaa nlii doleelgo. ¹⁹ Abraham da'á gonenadín hak'e shij bílegodzaago bits'í daztsaahíí k'ehgo adzaa, la'íí bi'aa, Sarah, doo ílchii da, ágát'éé ndi Abraham áí doo yaa natsekees da, áídá' bi'odla' doo t'aazhí' bágodeyaa da lək'e: ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bángon'ááníí doo t'aazhí' natsíná'ikeesgo yodlaa da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihénzigo bi'odla'íí nldzil silij; ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań hadíí yee bángon'ááníí ye'ile'go yínel'aahíí Abraham da'anii yígótsj lək'e. ²² Áík'ehgo bi'odla' golííhíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań dá bik'ehyú át'éhi yilnii. ²³ Áídá' áyilniihíí doo dabíí zhá bee bá k'e'eshchij da; ²⁴ Ndi néé áldó' nohwá bek'e'eshchij, néé Jesus nohweBik'ehń daztsaádí' naadiidzaago ábílaahíí daahohiidlaaníí áldó' nohwá hótag doleel; ²⁵ Jesus nohwi'at'e' nchọ'híí bigha zesdij, ch'ínánohwiniilhíí bigha naadiidzaago ábi'delzaa.

5

¹ Áík'ehgo da'osiidlaadhíí bigha nohwinchọ'íí bits'á'zhí' ch'ínánohwiniilgo Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań nkegohen'ááníí yee nohwinel'íí: ² Jesus biláhyú nohwi'odla'íí bee Bik'ehgo'ihí'nań bílgoch'oba'íí goz'aá yune' hah'agóót'igo nohwá alzaa áldó', áí biyi' yune' nasiidzji, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo ye'at'éehíí lahdí' nohwiyéé doleelíí ndaahóndliigo baa nohwił daagozhóq. ³ Doo da'ái zhá da, Christ bigha nohwini-idaagonlt'éé ndi baa nohwił daagozhóq; koniigonlt'éehíí kóni' k'eh ách'ílsinií ákótsjhlíí bídaagonlzhíí bigha; ⁴ La'íí kóni' k'eh ách'ílsinií ko'at'e' nlt'éégo áyílsj, la'íí ko'at'e' nlt'éehíí Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo ye'at'éehíí lahdí' kóyée doleelíí nch'ohígo ákótsj: ⁵ La'íí Holy Spirit nohwaidin'ááníí biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań bíl daanjóqhlíí nohwijíí behalk'íhlíí bigha áí ndaahóndliihíí begolne', áík'ehgo doo baa yádaandzj da doleel. ⁶ Doo hagot'éégo ích'odaahi'nii dadá', Bik'ehgo'ihí'nań t'ah doo daadinlzi dadá', da'áígee biká' ngonyáago Christ nohwá daztsaą. ⁷ Nnee dá bik'ehyú át'éehíí ndi doo hadíí yá datsaah at'éé da; dagohíí la' nnee nlt'éégo at'éehíí yá datsaah shij. ⁸ Áídá' t'ah nchọ'go ádaant'eedá' Christ nohwá daztsaą, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań bíl daanjóqhlíí nohwił ch'í'nah áyílaa. ⁹ Áík'ehgo bidil bee Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dá bik'ehyú ádaant'ee daasiidliigo, da'aniiigo án binkááyú Bik'ehgo'ihí'nań bihashke'íí bee nohwiniidaagodilne' doleel n'íí bits'á'nohwide'nił. ¹⁰ T'ah Bik'ehgo'ihí'nań bi'ina' daandliidá' biYe' daztsaahíí bee bíl k'íí nádaasiidlii lək'eyúgo, áí bitisgo bíl k'íí daasiidliigo biYe' nohwiyi' hinaahíí bigha hasdánohwiido'nił. ¹¹ Doo áí zhá da, Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań baa nohwił daagozhóq, da'án biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań bíl k'íí nádaasiidlii. ¹² Díí k'ehgo nko ágót'jid, nnee da'á, Adam holzéhi, bee ni'gosdzán biká' nchọ'íí la'íí nchọ'íí biláhyú da'itsaahíí bengonyáá; áík'ehgo nnee dawa da'itsaahíí bee bich'í' godeyaa, nnee dawa

nchọ'go ánadaat'ijihí bigha: ¹³ (Bik'ehgo'ihina'na' yegos'aaní doo hwahá alne' dadá' nchọ'í ni'gosdzán biká' benagowaa, ndi begoz'aaní da'ádihyú nnee nchọ'go ádaát'iid ndi doo bándagot'a' da. ¹⁴ Ádá' Adam dehezna'dí' Moses naghaazhi' da'itsaahí bik'ehgo nagowaa lék'e, nnee Adam itsihí k'ehgo doo da'itsih da ndi; Adam da'itsaah zhinéego nnee dawa yá sizij lék'e, ndi la' dogaa' dolee'í ihina'na' zhinéego nnee dawa yá hizí'. ¹⁵ Bik'ehgo'ihina'na' daazhógo kainé'í doo Adam itsihí bi' l'et'ee da: nnee da'á, Adam holzéhi, itsihí bigha nnee l'áago da'itsaahí bee bich'i' godeyaa, ádá' á bitisgo Bik'ehgo'ihina'na' bi'goch'oba'í la'í á biláhyú kainé'í, nnee da'á Jesus Christ holzéhi biláhyú, nnee l'áago ihina'na' yaa daidez'aa. ¹⁶ La'í daazhógo kaa hi'né'í doo á nnee nchọ'go adzaa n'í áile'í bi' l'et'ee da: á nnee da'á itsihí bi' ch'ígódeehgo áile', ndihí l'áago nda'hesiidá' daazhógo kaa hi'né'í Bik'ehgo'ihina'na' binadzahgee dávik'ehyú ádaach'it'éego áile'. ¹⁷ Ák'ehgo nnee da'á, Adam holzéhi, itsihí bigha da'itsaahí bik'ehgo nagowaa, á nnee da'á binkááyú; á bitisgo nnee da'á, Jesus Christ holzéhi, binkááyú nnee Bik'ehgo'ihina'na' bi'goch'oba'í dázhó ch'ída'izkaadí daayit'ijh, la'í dávik'ehyú ágot'eehí daazhógo kainé'í áldó' daayit'ijh, ák'ehgo dawahá yitis daanlijgo daahinaa dolee'. ¹⁸ Ák'ehgo nnee da'á itsihí bigha nnee dawa baa yá'iti'go bi' ch'ígódeeh; la'í nnee da'á dávik'ehyú át'éehí biláhyú Bik'ehgo'ihina'na' binadzahgee nnee dawa dávik'ehyú ádaat'eego daahinaa dolee', á Bik'ehgo'ihina'na' daazhógo nnee yaa daidez'áni at'éé. ¹⁹ Nnee da'á doo áldi'niyú át'éé dahí bee l'áago doo bik'ehyú ádaat'ee da daasilij, da'ák'ehgo nnee da'á áldi'niyú át'éehí bee l'áago dávik'ehyú ádaat'eego ádaadolniil. ²⁰ Jews bich'i' begoz'aaní bengonyáago nda'itsihí l'á silij. Ádá' nda'itsihí l'á silijyú Bik'ehgo'ihina'na' bi'goch'oba'í itisgo l'áago begoz'aa: ²¹ Nda'itsihí bigha da'itsaahí bik'ehgo nagowaa lék'e, da'ák'ehgo dávik'ehyú ágot'eehí bee Bik'ehgo'ihina'na' bi'goch'oba'í bik'ehgo nagowaa, la'í nnee Jesus Christ nohweBik'eh biláhyú ihina'na' doo ngonel'aa dahí yee daahinaa dolee'.

6

¹ Nt'é daan'ni dolee' ádá'? Ya' Bik'ehgo'ihina'na' bi'goch'oba'í l'áago begoz'aa dolee'hí bigha nchọ'í dayúwehyú baa nahiikai dolee' née? ² Dah, da'anii doo ágát'éé da. Hagot'éego nohwinchọ'í bich'i' dasiitsaadá' dayúwehyú nchọ'í biyi' nahiikai dolee'? ³ Ya' dí doo bídaagonlji da née? Daanohwigha baptize ádaanohwi'deszaahí Jesus Christ bi' da'á daasiidlijgo, baptism bee án bi' dasiitsaahi at'éé. ⁴ Ák'ehgo l'ebi' doltijhí k'ehgo baptism bee bi' dasiitsaadí' bí bi' lenohwido'nil: ák'ehgo nohwiTaa binawod dák'a'at'éhi bee Christ daztsaadí' naadiidzaahí k'ehgo née áldó' nohwe'ina' ánidégo ánalzaahí bikísk'eh hiidaalgo dávik'eh. ⁵ Ák'ehgo Jesus bi' da'á daasiidlijgo bi' dasiitsaadá' dabí daztsaadí' naadiidzaagee áldó' da'á bi' daandlij dolee': ⁶ Díinko bídaagonlji, nohwinchọ'í be'ádaant'eehí dawa bi' ch'ihideeh dolee'go, la'í nchọ'í doo dayúweh bi'isna' daandlij da dolee'hí bigha nchọ'í be'ádaant'ee n'í tsj'itna'áhi biká' Christ bi' bínohwi'deska'. ⁷ Hadín daztsaahí nchọ'í doo dayúweh bi'isna' nlij da. ⁸ Néé Christ bi' dasiitsaayúgo, bi' daahin'naa dolee'go daahohidlaa: ⁹ Christ daztsaadí' naadiidzaago doo dananátsaah dago bídaagonlji; da'itsaahí doo dayúweh botá' da. ¹⁰ Jesus nchọ'go ágot'eehí bigha daztsaa, da'andigee aal' layiilaago: ádá' hinaahí Bik'ehgo'ihina'na' zhinéego hinaa. ¹¹ Da'ák'ehgo ídaa natsidaahkees, nohwí áldó' nchọ'go ágot'eehí bich'i' dasohtsaa, ádá' Jesus Christ biláhyú Bik'ehgo'ihina'na' bá daahinohnaa. ¹² Á bigha nohwits'í datsaahí doo nchọ'í bich'i' bi' ch'ínótijh hela', ágádaanoht'eyúgo nchọ'í nohwebik'eh dolee', nohwits'í nchọ'go hádaat'iiní doo bikísk'eh ádaanoht'ee da le'. ¹³ Nohwits'í doo la' ndi bee nchọ'go ágot'eehí bich'i' bídaalnaa da le', doo bee nchọ'go ádaanoht'ee da le': ádá' nnee nanezna'dí' naadiikaihí k'a'at'éego nohwinchọ'hí bigha nanesona' ndi k'adí hasdánkaigo daahinohnaa, ák'ehgo Bik'ehgo'ihina'na' bich'i' ídidaal'naa le', la'í nohwits'í dawa Bik'ehgo'ihina'na' bich'i' bídaalnaa le', á bee dávik'ehyú ádaanoht'ee le'. ¹⁴ Begoz'aaní doo nohwebik'eh da, ádá' Bik'ehgo'ihina'na' bi'goch'oba'í nohwebik'ehi at'éé: ák'ehgo nchọ'í

doo dayúweh nohwebik'eh da le'. ¹⁵ Hago'at'éé áídá'? Begoz'aaníí doo nohwebik'eh da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ biłgoch'oba'íí nohwebik'ehíí bighą ya' dayúweh nchọ'go ánádaahiit'jil' née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. ¹⁶ Ya' díńko doo bídaagonońsı da née? Hadín bikísk'eh ádaanoht'ee doleethíí bighą baa ídaadesoht'ąayúgo, áí bánada'ohsiidhi at'éé; nchọ'íí baa ídaadesoht'ąayúgo da'itsaahíí nohwidahyú begoz'ąą, áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ baa ídaadesoht'ąayúgo dábik'ehyú ágót'eehíí nohwidahyú begoz'ąą. ¹⁷ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ ba'ihégońsı, łah nchọ'go ágót'eehíí bánada'ohsiid ni', ndi yati' bee nohwil' ch'ígót'ááníí nohwijíídí' bikísk'eh ádaanoht'ee daasolij. ¹⁸ Áík'ehgo nchọ'íí doo hagot'éégo be'ádaanoht'ee da daasolijihíí bighą dábik'ehyú ágót'eehíí bánada'ohsiidíí daasolij. ¹⁹ Yati' dabígózinéhi bee yashti', doo áík'ehgo yashti' dayúgo doo nohwil' ígózı da doleel ni': nohwits'í ła' bee nchọ'go na'idáhi ła'íí nchọ'go ágót'eehíí dayúweh ilk'edaahit'jil' bich'ı' ídídaal'naa ni'; k'adíí da'ágát'éégo nohwits'í dawa bee dábik'ehyú ágót'eehíí bich'ı' ídídaal'naa le', áík'ehgo nłt'éégo hadaanohwidiléh doleel. ²⁰ Nchọ'go ágót'eehíí bánada'ohsiidá' dábik'ehyú ágót'eehíí doo hagot'éégo be'ádaanoht'ee da ni'. ²¹ Ánádaaht'jídíí k'adíí bik'ee ídaayádaanoht'jil' nłt'é bee daasoh't'jíd? Ágádaat'eehíí ąąłgee da'itsaahíí begoz'ąą. ²² Áídá' k'adíí nchọ'íí doo hagot'éégo be'ádaanoht'ee da, ła'íí Bik'ehgo'ihí'nañ bánada'ohsiidíí daasolij, áík'ehgo nłt'éégo hadaanohwidile', áí ąąłgee yaaká'yú dahazhı' ihí'naahíí begoz'ąą. ²³ Konchọ'íí da'itsaahíí bidená nahi'niil, áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ dahazhı' ihí'naahíí kaidoné', Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú.

7

¹ Shik'íyú, (begoz'aaníí bídaagonońsini nohwich'ı' k'e'eshchii,) begoz'aaníí nnee dáne-hena'zhı' yebik'ehgo bídaagonońsı. ² Isdzán biką' t'ah hínaago yiké'zhı' nlijgo begoz'ąą; áídá' biką'íí daztsąayúgo dábiini'yú át'éé hileeh. ³ Áík'ehgo biką'íí hínaadá' ła' nnee yił naná'nááyúgo, nant'ı' naghaa daayil'ni doleel: áídá' biką' daztsąayúgo dábiini'yú át'éé; áík'ehgo ła' nnee yił naná'nááyúgo doo nant'ı' naghaa da. ⁴ Áík'ehgo shik'íyú, Christ daztsąahíí bighą nohwíí bił dała'á daasolijgo begoz'aaníí doo nohwenábik'eh dago bich'ı' dasohtsaą; ła'ihíí bíyéé daanoht'jil' doleelgo, án daztsąadı' naadiidzáhi nlij, áík'ehgo nłt'éégo ágót'eehíí Bik'ehgo'ihí'nañ bá ádaahiidle'. ⁵ Nchọ'go be'ádaant'eehíí nohwebik'ehgo daahi'naadá' begoz'aaníí nchọ'go hádaahiit'iiníí nohwiyi' hizı'go áyíílaahíí nohwits'ı' yiyi' na'iziid ni', áík'ehgo nchọ'go ánádaahiit'jil' bighą da'itsaahíí bee nohwich'ı' goz'ąą ni'. ⁶ Jews bich'ı' begoz'aaníí bi'isna' daandlijgo nohwota' n'íí bits'ą'zhı' nane'na'go, k'adíí begoz'aaníí bits'ą'zhı' ch'ínánkai; doo begoz'aaníí ilk'idá' bek'e'eshchij n'íí nanohwiláágo Bik'ehgo'ihí'nañ bá nada'idziid da, áídá' Holy Spirit nanohwiláágo nada'idziid. ⁷ Nłt'é daan'ni doleel áídá'? Begoz'aaníí nchọ'íí bił dálett'ee née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. Begoz'aaníí da'adíhyúgo nchọ'íí doo bígonsı da doleel ni': begoz'aaníí, Doo dawahá ídáhánt'jil' da le', doo shil'ni dayúgo, dawahá ídáhách'ıt'íiní doo bígonsı da doleel ni'. ⁸ Áí bengot'ááníí, Doo dawahá ídáhánt'jil' da le', shil'niigo dayúwehégo ídáhásht'jil'go áshíílaa. Begoz'aaníí ánííhíí doo hwahá bígonsijh dadá' nshchọ'yúgo ndi doo bígonsı dahíí bighą nchọ'íí shich'ı' daztsáni k'ehgo at'éé ni'. ⁹ Łah begoz'aaníí doo bígonsı dago hinshnaa ni': áídá' bengot'ááníí bígosıńsıdá' nchọ'íí híína', áík'ehgo nchọ'íí baa nannaayúgo ndizołhíli at'éé shil'niigo shizes-hijhíí k'ehgo at'éé. ¹⁰ Áík'ehgo bengot'ááníí, da'ái ihí'naahíí shainé' doleel n'íí, da'itsaahíí shá áyíílaago bígosıńsıjd. ¹¹ Bengot'ááníí nashiłáágo nchọ'íí shich'ı' nazhch'a', ła'íí bee shidizesdjil. ¹² Áík'ehgo begoz'aaníí dilzih, ła'íí bengot'ááníí dilzih, dábik'ehyú át'éé, ła'íí nłt'éhi at'éé. ¹³ Áík'ehgo ya' áí nłt'éhíhíí da'itsaahíí shá áyíílaa née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. Áídá' nehıńsíídá' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánsht'ee da ni', áík'ehgo begoz'aaníí da'itsaahíí shángot'ąą, nchọ'íí da'anii nchọ'íí át'éégo bígózı doleethíí bighą begoz'aaníí alzaa; áík'ehgo bengot'ááníí biláhyú nchọ'íí dážhó itisyú nchọ'go hileeh. ¹⁴ Begoz'aaníí yaaká'd'hi at'éégo bídaagonlzi: áídá' shíí nchọ'go be'ánsht'eehíí bighą nchọ'íí bich'ı'

nashi'dehezni. ¹⁵ Nt'é bigha anasht'ijli doo bigonsi da: doo hasht'iyu anasht'ijl da; ádá' shil ncho'ii be'anasht'ijl. ¹⁶ Doo hasht'iyu anasht'ijl dago begoz'aanii bee nshcho'ii bigositsiid, áik'ehgo begoz'aanii anihii nlt'éé láá, dishni. ¹⁷ Áik'ehgo doo dashii anasht'ijl da, ndi ncho'i shiyi' golíinií anát'ijl. ¹⁸ Doo nlt'ééhií shiyi' golíi dago bigonsi (dashii she'at'e'ii ádishni:) dávik'ehyu ánsht'eego hasht'ii ndi be'anasht'ijli doo hagog'éégo be'ánash'ne' da. ¹⁹ Nlt'ééhií be'anasht'ijlgo hasht'ijli doo be'anasht'ijl da: ádá' ncho'ii doo hasht'ii dahii zhá be'anasht'ijl. ²⁰ Doo hasht'iyu be'anasht'ijl dayúgo doo dashii anasht'ijl hasht'ijgee ncho'ii shiyi' golíinií anát'ijl. ²¹ Díinko be'ansht'eego bigositsiid, nlt'ééhií be'anasht'ijl hasht'ijgee ncho'ii shidáhgee begoz'aa. ²² Shijii yune' Bik'ehgo'ihinaan yegos'aanii nlt'éé, ididish'ni: ²³ Ádá' ididistsaago díinko bigositsiid, shits'i ncho'go hádaat'iinii shinatsékees nlt'ééhií yil nagonkaad, áik'ehgo shiyi'yú ncho'ii bi'isna' nshijigo áshisj. ²⁴ Nnee débaagoch'oba'ihii nshini laa! Díi shijii biyi' ncho'ii shizitheehii hadín yits'á'shiteeh? ²⁵ Bik'ehgo'ihinaan zhá, Jesus Christ nohweBik'ehni biláhyu láá, ái bigha Bik'ehgo'ihinaan ba'ihénsi. Áik'ehgo dashii shinatsékeesií bee Bik'ehgo'ihinaan yegos'aanii bikísk'eh ánsht'ee; ádá' shits'i be'ansht'eehií ncho'ii zhá bikísk'eh ánsht'ee.

8

¹ Áik'ehgo k'adií Christ Jesus biyi' daanlíni, bigha bil ch'igódeeh doleelí da'adíh, ái doo bi'at'e' ncho'ii yikísk'eh ádaat'ee da, ádá' Holy Spirit zhá yikísk'eh ádaat'ee. ² Christ Jesus biyi' nshijigo, Holy Spirit behinshnaahii binawodii ncho'ii binawodii bee dastsaah doleel n'ii yits'á' shintii. ³ Jews bich'i' begoz'aanii ncho'go be'adaant'eehií bigha doo nalwod da silij, áik'ehgo begoz'aanii doo ayóléh át'éé da n'ii Bik'ehgo'ihinaan ayíílaa, án dabii biYe' nohwits'i nda'isihii k'ehgo at'éégo nohwincho'hii bigha yin'a', áik'ehgo ncho'ii nohwits'i yiyi' golíinií bil ch'igódeeh doleelgo bángot'aa. ⁴ Néé doo nohwi'at'e' ncho'ii bikísk'eh ádaant'ee da, ádá' Holy Spirit zhá bikísk'eh ádaant'eehií bigha begoz'aanii dávik'ehgo anihii bikísk'eh ádaant'ee. ⁵ Hadii dabii bi'at'e' yikísk'eh ádaat'eehií bits'i hádaat'iinii zhá yaa daabiini'; ádá' Holy Spirit yikísk'eh ádaat'eehií Holy Spirit hádaat'iinii yaa daabiini'. ⁶ Ko'at'e' ncho'ii bikísk'ehyu ágot'eehií baa koni'ii da'itsaahii bee ká goz'aa; ádá' Holy Spirit bikísk'ehyu ágot'eehií baa koni'ii ihinaahii la'ii ilch'i'gont'ééhií bee ká goz'aa. ⁷ Hadín bi'at'e' ncho'ii yikísk'ehyu ágot'eehií yaa biini'ii Bik'ehgo'ihinaan yik'enniih: Bik'ehgo'ihinaan yegos'aanii doo ye'at'éé da, da'anii doo áonéh át'éé da. ⁸ Áik'ehgo hadín dabii bi'at'e'ii yikísk'eh ádaat'eehií doo hagog'éégo Bik'ehgo'ihinaan yil daagoyilshóni at'éé da. ⁹ Ádá' nohwii doo nohwi'at'e' ncho'i bikísk'eh ádaanoht'ee da, ádá' Holy Spirit yikísk'eh ádaanoht'ee, Bik'ehgo'ihinaan biSpirit da'anii nohwiyi' golíiyúgo. Nnee la' Christ biSpirit doo da'anii biyi' golíi dayúgo, án doo Christ býéé nlij da. ¹⁰ Christ nohwiyi' golíiyúgo, nohwits'i nanne' ndi Holy Spirit biláhyu daahinohnaa, dávik'ehyu ádaanoht'eego ánohwilaahii bigha. ¹¹ Jesus daztsaadí naadiidzaago ayíílaahii biSpirit nohwiyi' golíiyúgo, Christ daztsaadí naadiidzaago ayíílaahii biSpirit nohwiyi' golíinií biláhyu nohwits'i dastsaah doleelí aldó' hinaago anáidle'. ¹² Ái bigha, shik'iyú, doo nt'é bigha nohwi'at'e' ncho'ii bikísk'eh ádaant'ee da. ¹³ Dánohwii nohwi'at'e' bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo nanohne': ádá' nohwi'at'e' ncho'ii Holy Spirit bee nadaaftseeyúgo da'anii daahinohnaa. ¹⁴ Bik'ehgo'ihinaan biSpirit nadaabiilaahii dawa, ái da'anii Bik'ehgo'ihinaan bichagháshé daanlíni ádaat'ee. ¹⁵ Holy Spirit biláhyu Bik'ehgo'ihinaan bichagháshé daasiidlij, áik'ehgo k'adií doo isnah binant'a' yédaaldzidhií k'ehgo Bik'ehgo'ihinaan bédaahildzid da, ádá', Ábba, shiTaa, daabi'nii. ¹⁶ Bik'ehgo'ihinaan bichagháshé daandlijgo nohwijii yune' Holy Spirit dabii nohwi nadaagolni': ¹⁷ Bichagháshé daandlijyúgo Bik'ehgo'ihinaan býéehii nohwiyéé doleel, néé hik'e Christ bilgo; Christ bil nohwiniidaagont'éé lék'eyúgo, dabii bil da'a' ízisgo be'adaant'eego ádaanohwi'dolnii. ¹⁸ Yunáasyú baa gozhóónii nohwádijhyú goz'aanii ch'i'nah ádolnii, ái baa natseskeesgo díi jijigo nyee'i biyi' nashaahii doo shil hago'at'éé da. ¹⁹ Dawa Bik'ehgo'ihinaan ayíílaahii Bik'ehgo'ihinaan bichagháshé da'anii býéégo ch'i'nah

adolniihí dázho yiká daadéz'jigo biba' ádaat'ee. ²⁰ Dawahá alzaahí doo nt'é da'ilíí dago alzaa, doo hádaat'jiihí bigha da, ádá' ágádaat'eego Bik'ehgo'ihí'nań bándaaogoz'aa, ágát'ée ndi díńko Bik'ehgo'ihí'nań nyohí; ²¹ Dawahá alzaahí da'ilíí hileeh di'nii ndi bits'á'zhi' hasdádokah, Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé baa gozhóó doleelgo da'itsaahí yits'á'káhí k'ehgo dawahá alzaahí aldó' da'ilíí hileehí yits'á'dokah. ²² Dawa alzaahí dała' bił na'dini'go ik'idi'nii, díí jii t'ah ágát'éeego bídaagonlzi. ²³ Ádá' doo áí zhá da, néé dó', Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daandljiigo ch'í'nah ádaanohwi'dolniiłgo nohwits'í la'i análnéh doleelí biba' ádaant'eedá' ik'ida'n'nii, néé Holy Spirit nohwiyi' na'iziid nkegonyaahí ndi ik'ida'n'nii. ²⁴ Díí nlt'éhi ndaahóndliigo hasdánohwi'do'nil: nlt'éhi ch'o'jiiyúgo doo nt'é bigha nnach'ódlí da: hadín nt'éhéta yiłtsaayúgo nt'é bigha dayúweh nyihohí doleel? ²⁵ Ádá' nt'éhéta doo daahit'jii dahíí ndaahóndliiyúgo, hada'ólniigo biba' ádaant'ee. ²⁶ Ágát'éeego doo daandzil dagee Holy Spirit nohwich'oniih: nt'é bigha da'ohiikaah doleelí doo bídaagonlzi da ndi Holy Spirit dabíi nohwá okaah, néé ch'éh ádaan'niihí bigha ik'eda'n'niiigo. ²⁷ Holy Spirit nnee Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahí yá okaah, Bik'ehgo'ihí'nań hát'íhí k'ehgo okaahí bigha Bik'ehgo'ihí'nań, kojíi yune' nantaahí, Holy Spirit binatsekeesí yígółsi. ²⁸ Díńko bídaagonlzi, hadíi Bik'ehgo'ihí'nań bił daanzhooní, la'íi dabíi ngonłchjigo yiká ádaanniidí dawa dała' nlt'éeego bá ádaalne'go áyíłsi. ²⁹ Bik'ehgo'ihí'nań nnee bíyéé doleelí dabíntségo yídaagółsi, áí biYe' yedaat'éeego ádaabidilne'go dabíntsé yengon'áá, biYe' bik'isyú ląágo bí dantsé naghá doleelí bigha. ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bíyéé doleelí dabíntsé yídaagółsiní yiká ádaanniid: yiká ádaanniidí binchó'íi yits'á'zhi' ch'ínádaayiznil: la'íi ch'ínádaayiznilí ilch'j' daabi'dolniiłgo yágon'áá. ³¹ Áík'ehgo nt'é daan'nii ádá'? Bik'ehgo'ihí'nań bił daagoihit'jiiyúgo, hadínshá' nohwich'j' na'iziidgo nohwaa gonłnee doleel? ³² Bik'ehgo'ihí'nań dabíi biYe' ndi doo t'aazhi' yota' dago daanohwigha nohwá nyintíiní, da'án bił dała' dawahá daazhógo nohwainé' go'íi. ³³ Nnee Bik'ehgo'ihí'nań yita'hazlaahí hadín nt'é yik'izhi' yidi'aah? Bik'ehgo'ihí'nań dábikeyú ádaat'éhi yiłniiidi at'ée. ³⁴ Hadín nohwił ch'ídaagógheehgo nohwándaago'aah ádá'? Christ Jesus doo nohwándaago'aah da, án nohwá daztsaa, ádí' daztsaadí' naadiidzaa, án Bik'ehgo'ihí'nań bigan dihe'nazhińéeego dahsdaa, da'án aldó' nohwá ná'okaahi at'ée. ³⁵ Hadínshá' Christ bił daanjóohí yits'á'zhi' ánohwile'? Doo hadín da go'íi. Ya' nyee'íi biyi' hiikahí Christ bił daanjóohí yits'á'zhi' ánohwile' née, ya' nohwich'j' nagont'ogíi née, ya' nohwiniidaagont'éeehíi née, ya' shiná' góyéé'íi née, ya' nohwidiyagé ádihíi née, ya' ngodzidíi née, dagohíi ya' bésh be'idiltishé bee nohwidizideehíi née? ³⁶ Bek'e'eshchiiníi gáníigo, Níyéé daandljiíhí bigha nadaanohwi'ditseedgo o'i'ááh; dibelíi natseedgo bágoz'aaahí k'ehgo nohwaa natsídaats'ikees. ³⁷ Dah, díi dawa bee nohwich'j' ánagot'jii ndi, Christ bił daanjóohí biláhyú doo adzaayú itisgo daagonelnaa da. ³⁸ Da'anii bígonsi, doo nt'é Bik'ehgo'ihí'nań bił daanjóohí yits'á'zhi' nohwinoníł at'ée da, da'itsaahí ndi, ihí'naahí ndi, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníi ndi, spirits nchó'íi binadaant'a'íi ndi, spirits binawodíi ndi, dák'ad be'ágot'eehíi ndi, yunáásdí' nohwich'j' goldohíi ndi, ³⁹ Yudahyú ágot'eehíi hik'e yuyahyú ágot'eehíi ndi, nt'éhéta alzaahí ndi, díi dawa doo Bik'ehgo'ihí'nań bił daanjóohí yits'á'zhi' nohwinoníł at'ée da, Christ Jesus nohweBik'ehń biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań bił daanjóo.

9

¹ Christ binadzahgee da'anii ádishnii, doo lélischoo da, da'anii ádishniiigo Holy Spirit shijíi yune' shił nagolnii', ² Doo shił gozhóó da, shijíi dázho nniih nt'ée. ³ Bígonedzaayúgo shik'íiyú, bił hat'íi, hasdakáh doleelí bigha Christ bits'á'dí' shił ch'ígódeeh ndi nzhoo doleel ni': ⁴ Áí Israel hat'íi daanlji; Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daanljiigo baa daagodez'aa, la'íi Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'idindláadíi yił daanlji, la'íi Bik'ehgo'ihí'nań bił lándaaogost'aa, yegos'aaníi aldó' baa daidez'aa, hagog'éeego da'okaah doleelí baa daadest'aa, la'íi Bik'ehgo'ihí'nań nlt'éeego ágot'eehíi nohwíyéé doleel daayilniiigo yaa daagodez'aa; ⁵ Israel hat'íi ilk'ida' nnee n'íi, Bik'ehgo'ihí'nań hadaabideznilí, bits'á'dí'

hadaafinolt'aa, áí bits'á'dí' Christ gozllígo nnee silij, án dawa yitis nlij, Bik'ehgo'ihí'nań nlij, dahazhí' ba'ihégosj le. Doleelgo at'éé. ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań Israel hat'i'íi yángoń'áání doo edelniigo baa natsekees da. Israel holzéhi bits'á'dí' hadaafinolt'aaní Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee doo dawa da'anii Israel hat'i'ihíi daanlij da: ⁷ Ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań Abraham bits'á'dí' hadaafinolt'aaní doo dawa hadaihezníl da: áídá' Abraham gáyilnńiid, Niye' Isaac bits'á'dí' lideshchiinii zhá nichagháshé biłdi'nii doleeł. ⁸ Díínko áłdishńii, Abraham bits'á'dí' hadaafinolt'aaní doo áí zhá bigha Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé bił otag da: áídá' Bik'ehgo'ihí'nań Abraham yángoń'áání bik'ehgo hadaafinolt'aaní, áí da'anii bichagháshé bił otag. ⁹ Bik'ehgo'ihí'nań gáníigo Abraham yángoń'áá, Kodí' lenágodzaago kú nánsdzaago ni'aa, Sarah, bizhaazhé ishkiin golíi doleeł, nii lék'e. ¹⁰ Doo áí zhá da; áídá' Rebecca aldó' nnee, Isaac holzéhi, bits'á'dí' daadihe'na'i, yá hiltsaa silij, ¹¹ (Bik'ehgo'ihí'nań dabíi bik'ehgo nnee hadaayiniil, doo ánádaat'ijłhíi bigha da, áík'ehgo Rebecca bichagháshé doo hwahá daagoleeh dadá', la'íi doo hwahá nł'éeego dagohíi nchog'o ánádaat'ijł dadá', Bik'ehgo'ihí'nań Isaac hayilt'ij bighanigol'ijłhíi begolne' doleełgo,) ¹² Rebecca bił nagosni', Dantsé nagháhihíi iké'yú nagmaahíi binal'a'a nlij doleeł. ¹³ Bek'e'eshchiinii gáníigo, Jacob shil nzhog ni', áídá' Esauhíi doo hasht'ij da ni'. ¹⁴ Nt'é daan'nii áídá'? Ya' Bik'ehgo'ihí'nań doo dávik'ehyú at'éé da née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. ¹⁵ Bik'ehgo'ihí'nań Moses gáyilnńii, Hadíi hádaasht'iinii baa daach'oshba' doleeł, la'íi hadíi hádaasht'iinii baa tídaasht'ii doleeł, nii. ¹⁶ Áík'ehgo nnee nt'é hát'íini dagohíi nnee binawodíi doo bigha Bik'ehgo'ihí'nań habilt'ij da, ndi biłgoch'oba'íi ch'í'nah hileehíi bigha. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íi biyi' Pháraoh gáyilnńii, Shinawodíi ninkááyú hit'ij doleełhíi bigha, la'íi ni'gosdzán biká' dágoz'aa nt'éego shizhi' bigózi doleełhíi bigha nant'aago ániishłaa, nii. ¹⁸ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań dabíi hát'ijgo la' yaa ch'oba', áídá' la' bijíi nt'izgo ádaile'. ¹⁹ Gáshilnńii áídá', Nt'é bigha Bik'ehgo'ihí'nań t'ah nnee nchog'o ánát'ijłgo yik'izhí' di'aah? Bik'ehgo'ihí'nań nt'é hát'íini doo hadín hago áyoléh at'éé da. ²⁰ Dah, nnee zhá níni, hago'at'éego Bik'ehgo'ihí'nań t'aazhi' bich'í' yánánłtih? Ábi'deszaahíi ábíiłaahíi, Nt'é bigha gát'éego áshiinłaa, yilnńii doleeł née? ²¹ Nnee gosht'ish tús áile'íi gosht'ish dał'a' sítłegi yee tús ilínihíi áile', la'íi da'ái bee tús doo il'ij dahíi yee áile', ya' áí doo áile'go goz'aa da née? ²² Bik'ehgo'ihí'nań bihashke'íi la'íi binawodíi ch'í'nah áile' hat'ijgo nnee bił ch'ígódeeh doleeł n'íi yá daagoho'aalgo nzaad godeyaa lék'eyúgohíi, nt'é daan'nii áídá'? ²³ Ła'íi dabíi bits'á'dí' ízisgo ágot'eehíi ch'í'ida'izkaadíi ch'í'nah áile'híi bigha hadín áí ízisgo ágot'eehíi dabíintsé yá ilch'í'golaahíi yaa ch'oba', ²⁴ Néé da'ái daandlij, nohwiká ádaanniidíi, doo Jews daanliinii yitahdí' zhá da, ndi doo Jews daanlij dahíi yitahdí' aldó'. ²⁵ Osee holzéhi binaltsoos biyi' Bik'ehgo'ihí'nań gáníi, Doo shichagháshé daanlij da n'íi shichagháshé bildishńii doleeł, la'íi, Doo shil daanzhog da n'íi shil daanzhog biłdishńii doleeł. ²⁶ Ła'íi, Shichagháshé doo daanołlij da, yilnńii n'gee, da'áígee, Bik'ehgo'ihí'nań hinaahíi bichagháshé daanlij biłdi'nii doleeł, nii. ²⁷ Esaias aldó' Israel hat'i'íi yaa yádaalti'go gáníi lék'e, Israel bits'á'dí' hadaafinolt'aaní túnteel bahyú sáhihí k'ehgo ląá ndi ayáhago zhá hasdádokah: ²⁸ NohweBik'ehń dabik'ehyú ánát'ijłgo binasziidíi aal'áile' doleeł, doo nt'ahgo da, án ni'gosdzán biká' nneehíi bándagot'áání dáhago bándagot'aahgo áile', nii ni'. ²⁹ Esaias dabíintsédá' gánádo'niidgo, Bik'ehgo'ihí'nań nnee doo náhółtagyú biNant'a'íi doo bichagháshé ayáhago nohwá ánáisjid dayúgo, Sódomee daagolíini k'ehgo ádaant'ee doleeł ni', la'íi Gomórrah alzaahíi k'ehgo ádaanołwi'deszaa doleeł ni', nńiid. ³⁰ Nt'é daan'nii áídá'? Doo Jews daanlij dahíi dávik'ehyú ádaat'ee doleeł doo yiká ádáát'jid da ndi Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ádaat'ee daasilij, bi'odł' daagol'ijłhíi bigha. ³¹ Áídá' Israel hat'i'íi begoz'aaní biláhyú dávik'ehyú ádaat'ee doleeł yiká ádáát'jid ndi áí begoz'aaní yikísk'eh ádaat'eego ch'éh ádáát'jid. ³² Nt'éshá' bigha? Doo bi'odł'íi yee yiká ádáát'jid dahíi bigha, áídá' begoz'aaní bikísk'eh ádaant'eeyúgo dávik'ehyú ádaant'ee doleeł daanzigo ch'éh yiká ádáát'jid. Áí Christ doo daayodł'aa dahíi bigha tséé bigha nach'igeehíi daineztal'hi k'ehgo ye'ádaat'ee lék'e;

³³ Bek'e'eshchiinii biyi' Bik'ehgo'ihina'na' gáníigo, Isaa, Sion gee tsée bigha nach'igeehí, tsée ts'izta'go nach'ikaadí nsh'aah: hadín bodla'ahí doo hant'é yik'ee ídaayándzi doleel, nii.

10

¹ Shik'íyú, shijí yune' dázho hasht'í, Israel hat'i'í hasdádokahgo, la'í á bigha Bik'ehgo'ihina'na' náhoshka'ah. ² Dí bígonsigo baa nagoshni', Bik'ehgo'ihina'na' yich'i' dahdaandohgo hádaat'ij ndi hagot'éégo bich'i' ách'ít'éehí doo yídaagotsi da. ³ Hagot'éégo Bik'ehgo'ihina'na' nnee dávik'ehyú áile'í doo yídaagotsi dago, dabí dávik'ehyú ídaadilne'go yiká adaát'ij dgo, hagot'éégo Bik'ehgo'ihina'na' nnee dávik'ehyú áile'í doo yaa ídaadest'aa da. ⁴ Christ ch'odla'ayúgo doo dayúweh Jews bich'i' begoz'aaní bikísk'eh ách'ít'éehí bigha dávik'ehyú ách'ít'éé da, áída' nnee da'á daant'ígee Christ daayosdla'adí Bik'ehgo'ihina'na' binadzahgee dávik'ehyú át'éé doleel. ⁵ Begoz'aaní bikísk'eh at'éehí bee dávik'ehyú ágot'eehí Moses yee k'e'eshchijigo gání, Nnee begoz'aaní yikísk'eh anát'ijí da'ái yee hinaa doo. ⁶ Odlá'í bee dávik'ehyú ágot'eehí Moses yee k'ena'ashchijigo gání, Nijí biyi' yune' doo gánii da, Hadínshá yaaká'yú digháh? (Christ ádí bí godah ch'ínánt'ashgo:) ⁷ La'í doo gánii da, Yuyahgo o'i'án yuyaa hadínshá digháh? (Christ daztsaadí t'azhí yil nat'aashgo.) ⁸ Ádí' bek'e'eshchiinii nt'é ní? Yati'í nt'ahdí nlij, dá nize' yune', la'í nijí yune' ndi begoz'aa, nii: á yati'í ko'odla' bee hasdách'ighah, á zhá baa yáhiilti'; ⁹ Nize'dí, Jesus sheBik'eh' hoshdlaa, nniyúgo, la'í Bik'ehgo'ihina'na' Jesus daztsaadí náyihilna'í nijí yune' hondla'ayúgo hasdánna' doleel. ¹⁰ Nnee bijí yune' odlá'ayúgo dávik'ehyú át'éégo ábi'delzaa; la'í bize'dí oshdlaa niigo hasdayáhi at'éé. ¹¹ Bik'ehgo'ihina'na' biyati' bek'e'eshchiinii gání, Hadín bodla'ahí doo hant'é yik'e ídaayándzi da doleel. ¹² Jews daanliini' la'í Greeks daanliini' dálet'ee, Bik'ehgo'ihina'na' binadzahgee doo la'í lahgo ádaat'ee da: nohweBik'eh' da'á nnee dawa yeBik'eh' nlijgo, hadí bich'i' ch'oba' ádaaniihí bilgoch'oba'í ch'ída'izkaadí yaa yiné'. ¹³ Áik'ehgo hadín nohweBik'eh' bizhi'í yozhígo yich'i' ch'oba' ánniidí hasdádogaal. ¹⁴ Án hagot'éégo yich'i' ádaanii, doo hwahá daayodla'ah dadá? Hagot'éégo daayodla'ah, án doo hwahá ya'ikodaaniizijh dadá? Hagot'éégo daidits'ih, doo hadín bí nadaagolni' dadá? ¹⁵ Hagot'éégo bí nadaagolni', la' daabi'dol'aadgo zhá? bek'e'eshchiinii gánígo, Dahadín yati' baa gozhóni, bee nkenágohelto'odí, yaa ya'ti'go higaahí ba'ihégoji, á nht'éégo ágot'eehí nnee yaa bí gozhó doleelí yaa nadaagolni'! ¹⁶ Ndi doo dawa yati' baa gozhóni yikísk'eh ádaaszaa da. Esaias gáníhí k'ehgo, NohweBik'eh', hadín bí nagosiilni'í yodlaa áída? ¹⁷ Bik'ehgo'ihina'na' biyati' dihiits'ago zhá nohwi'odla' goleeh, Bik'ehgo'ihina'na' biyati' baa nohwi' na'goni'go zhá dihiits'ag. ¹⁸ Áída' na'ídishkid, Ya' doo daidests'aa da née? Ha'oh, daidests'aa, ni'godzán biká' dágoz'aa nt'éégo baa na'goni'í begoz'aa, ni'godzán náhin'á'yú biyati' daats'idests'aa. ¹⁹ Áída' naná'idishkid, Ya' Israel hat'i'í doo bí ídaagozi da lék'e née? Dantsé Moses gání, lahgo hat'i'í, nnee doo bí da'otag da daabích'inihí bee daanohwích'olch'ijigo ádaanohwishle', la'í hat'i'í doo daagoyá da daabích'inihí bee hadaashohkeego ádaanohwishle'. ²⁰ Ádí' Esaias doo biini' háh dago Bik'ehgo'ihina'na' yá ya'ti'go gání, Nnee doo shiká hadaantaa da n'í shídaagosjid; doo shiká nada'odíkid da n'í bí ch'í'nah ádishdlaa. ²¹ Áída' Israel hat'i'í gáyinii, Nnee doo daashidits'ag dahí la'í shidázhí yadaa'ti'í bich'i' its'á' dahdideshniigo o'i'aah.

11

¹ Áik'ehgo na'ídishkid, Ya' Bik'ehgo'ihina'na' bichagháshé yó'oyilkaad née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. Shíí aldó' Israelite nnee nshij, Abraham bits'á'dígo hashidolchij, Benjamin hat'i'í bits'á'dí gosilí. ² Bik'ehgo'ihina'na' bichagháshé dabíntse yídaagotsini' doo yó'oyilkaad da. Ya' biyati' bek'e'eshchiinii Elias yaa nagolni'í doo bídaagonotsi da née? Bik'ehgo'ihina'na' yoka'ahgo Israel yaa ya'ti'go gání, ³ SheBik'eh', nnee binká'yú na'izíidí nadaistseed, la'í naa hi'né'í biká' dahi'ni' nagoz'aa n'í tadaayoznil;

dashízhá isdziih, ła'íí shidizideego nadaagołchi', nii. ⁴ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań nt'é biłnii? Nnee gosts'idi doo náhóltagyú ídá'ásłsłjíd, doo Baal be'ilzaahíí yich'í' ná-daahilzhish dahíí. ⁵ Áík'ehgo díí goldohíí biyi' nnee Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'go da'ayáhágo ídá'áyiidlaago hayihezníl. ⁶ Biłgoch'oba'íí bee hayiheznilyúgo, doo nłt'éégo ánádaat'ijłhíí bighą da: doo ágát'éé dayúgo Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí yunáásyú doo íłł da doleet. Áídá' nnee nłt'éégo ánát'ijłhíí bighą hayiniilyúgo doo biłgoch'oba'híí bighą da: doo ágát'éé dayúgo nłt'éégo ánát'ijłhíí yunáásyú doo íłł da doleet. ⁷ Hago'at'éégo áídá'? Israel hat'i'íí yiká hádaat'iiníí ch'éh yighą ádáát'jíd; hayiheznííí zhą nádaidné', áídá' ła'ihíí bińáá ádaagosdjid. ⁸ (Bek'e'eshchiiníí gáníłhíí k'ehgo, Bik'ehgo'ihí'nań aí da'althoshgo nakaihíí k'ehgo natsídaakesgo ádaabizlaa, bińáá doo yee daago'jį dago, bijeyi' ałdó' doo yee da'dits'ag dago;) díí jįj t'ah ágádaat'ee. ⁹ Ła'íí David gáníí, Bił daagonedłjįgo da'iyąąhíí bee bának'í'áago daabiłjizh le', nt'éhéta bidáh siné'go yitis hakaadhíí k'ehgo, da'ái binchọ'íí bee bich'í' nanáhi'niiłle': ¹⁰ Bińáá doo nzhógo yee daago'jį dago alnéhgo doo daago'jį da le', biyíl ndaazíí bighą dahazhí' da'isk'id le'. ¹¹ Na'ónádishkid áídá', Ya' Israel hat'i'íí nanihezdeehíí doo nádaahidzjį da née? Dah, da'anii doo ágát'éé da: ndi nanihezdeehíí biláhyú doo Jews daanłjį dahíí hasdákai, Israel hat'i'íí hasdách'ikaihíí danéé zhą daanzigo dayúweh yiká hádaat'jį doleetłhíí bighą. ¹² Israel hat'i'íí nanihezdee n'íí biláhyú ni'gosdzán biká' nnee da'it'jįyúgo, ła'íí ch'éh ádáát'jįdíí biláhyú doo Jews daanłjį dahíí da'it'jįyúgo, aí bitisgo Israel hat'i'íí dawa Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' ninábide'niiłhíí biláhyú nnee dawa da'it'jį doleet. ¹³ K'adíí doo Jews daanohłjį dahíí nohwich'í' yashti', shíí doo Jews daanłjį dahíí bich'í' shi'dol'aadgo shinasdziidíí íłłgo áńsį: ¹⁴ Dáhago'at'éégo bił dała' hat'i'íí hasdách'ikaihíí danéé zhą daanzigo dayúweh yiká hádaat'jįgo ádaashłe'go ła' hasdádokah. ¹⁵ Israel hat'i'íí yó'olkaadíí biláhyú ni'gosdzán biká' nnee Bik'ehgo'ihí'nań bił k'íí nádaasłjįyúgo, aí Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' ninábide'niiłhííshą hago'at'éé? Da'itsaahdí' nádaahi'nahíí k'ehgo at'éé. ¹⁶ Ná'ast'oodgee dantsé bido'né'ihíí Bik'ehgo'ihí'nań baa nané'íí diyjhyúgo, ná'ast'oodíí dawa ałdó' diyjłh: ła'íí ch'il bikeghad diyjhyúgo, bits'ádaaz'aahíí ałdó' diyjłh. ¹⁷ Jews daanliiníí ch'il olive holzeehíí k'ehgo ádaat'ee; ch'il olive holzéhi bits'ádaaz'aahíí ła' nehestọ'yúgo, áíd' ni, doo Jew ríłł dahíí, ch'il olive da'iljįyú hadajeehíí k'ehgo áńt'éhi, aí naheshch'iizhgee onáni'dotsiiyúgo, áík'ehgo olive bikeghad yenoseehíí ni ałdó' bee nanłwodgo bee nłséétyúgo; ¹⁸ Olive bits'ádaaz'aahíí doo bich'í' ída'ónđlii da. Ída'ónđliiyúgo bínálłh, ni ikeghadíí doo nee hińaa da, áídá' bíí bee hinńáá. ¹⁹ Ya' gánńii née, Shíí áígee onáshí'doltsiihíí bighą its'ádaaz'aahíí nahestọ'? ²⁰ Da'anii ágát'éé, ndi aí doo da'odłąą dahíí bighą nahestọ', áídá' nihíí ni'odłą' zhą bee síńzjį. Áík'ehgo doo bee ída'ónđlii da, áídá' nzhógo godínsį: ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań doo t'ąązhj' at'éé dago its'ádaaz'aahíí nayiheztọ', áík'ehgo ídaa gondząą, ni ałdó' dánko ágánidolífi at'éé. ²² Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí ła'íí bihashke'íí baa natsínkees: nanihezdeehíí bihashke' yiká'zhj' áile'; áídá' nihíí naa ch'oba', biłgoch'oba'íí da'áík'ehgo biyi' hińáátyúgo: áídá' doo ágánt'éé dayúgo ni ałdó' yó'onidi'aah. ²³ Jews daanliiníí, doo da'odłąą dahíí doo dayúweh ye'ádaat'ee dayúgo, ch'il olive biyi' onádaabi'ditsiil: Bik'ehgo'ihí'nań zhą áík'ehgo ádaabile'go yik'e sitjį. ²⁴ Olive da'iljįyú hadajeehíí bits'ą' nanideshgizhdá' ch'il olive nłt'ééhíí biyi' onánidotsiiyúgo, ch'il olive nłt'ééhíí dabíí bits'ádaaz'aahíí nahestọ' n'íí biyi' onádaitsiihíí itisgo doo bá nyee da. ²⁵ Shik'íyú, doo ídaa da'ohđlíí da doleetgo díí doo bígózjį da n'íí bídaagonłsłjįh hádaanohwisht'jį, Israel hat'i'íí łahzhj' doo daago'jį da daasiljį, doo Jews daanłjį dahíí dawa ha'ádokahíí begolzaazhj'. ²⁶ Áík'ehgo Israel hat'i'íí dawa hasdádokah: bek'e'eshchiiníí gáníigo, Siondí' Hasdá'iinííłhíí dogaał, án Jacob hat'i'íí doo Bik'ehgo'ihí'nań daidnłsį da n'íí daidnłsįgo ádaabidoliil: ²⁷ Binchọ'íí baa nádaagode-sii'ąądá', da'ái íłk'idá' bándaaagosii'ąą ni' yínádaalńiih doleet, nii. ²⁸ Yati' baa gozhóni nádaagonoh'aahíí bighą Bik'ehgo'ihí'nań Israel hat'i'íí k'ihzhj' ádaizlaa: áídá' daabita n'íí hadaiyihzníłhíí bighą Israel hat'i'íí bił daanzhọ. ²⁹ Bik'ehgo'ihí'nań nt'éhéta kaa yiné'yúgo, dagohíí koká áńniidyúgo doo łahgo áná'ne' da. ³⁰ Łah Bik'ehgo'ihí'nań doo

daahohdlaa da ni', áidá' k'adíí Israel hat'i'íí doo da'odlaa dahíí biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí nohwaa daadest'aa: ³¹ K'adíí Israel hat'i'íí doo da'odlaa da, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí nohwaa daadest'aaníí biláhyú bíí ałdó' Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí baa daadidot'aal. ³² Bik'ehgo'ihí'nań nnee dawa doo da'odlaa dahíí yich'i' ndaayinil, dawa yaa ch'oba' doleelgo. ³³ Bik'ehgo'ihí'nań bigoyá'íí hik'e bíł ígózinií bíłgo łáągo ch'ída'izkaad! Hagot'éégo nnee yich'i' godi'aahíí doo hagot'éégo ba'ch'iilkáah da, bi'at'e'íí doo hagot'éégo bígózi da! ³⁴ Hadínshá' nohweBik'ehń binatsekeesíí yígółsi? Hadínshá' nabineztąad? ³⁵ Dagohíí hadínshá' nohweBik'ehń dant'éhéta yaa yiné', t'ąazhí' dant'éhéta baa náyiné' doleelhíí bigha? Doo hadín da. ³⁶ Dawa bits'á'dí' daagoljí, łá'íí dawa biláhyú daahinaa, łá'íí dawa bá daahinaa, án dahazhí' ba'ihégoši doo. Doleelgo at'éé.

12

¹ Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'híí bigha nádaanohwoshkaah, dant'éhéta natseedgo Bik'ehgo'ihí'nań baa daach'iné'híí k'ehgo nohwíí t'ah daahinohnaadá' nohwits'íhíí hadaadesdzaago baa daadenoh'aah, áí Bik'ehgo'ihí'nań bíł gozhóó, áík'ehgo daadinolsigo daahohkaahgo dávik'eh. ² Díí ni'gosdzán biká' doo bik'ehyú ágot'ee dahíí doo be'ádaanoht'ee da: áidá' dawa bee nohwinatsekeesíí ániidégo ánalne'go łahgo ádaanoht'ee le', áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwá hát'ínií nł't'éégo at'ééhíí, bíł goyłshóóníí, łá'íí dážhó nzhooníí bídaagonolsijh. ³ Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí biláhyú báyashti'go shaa godet'aa; áík'ehgo dałá'á notijgee gádaanohwiłdishnii, Doo itisgo ídaa daagonohdzaago dałá'á notijgee Bik'ehgo'ihí'nań odlá' dahółąago nohwainé'íí dávik'ehgo ídaa natsídaahkees. ⁴ Nohwits'í dałá'á ndi łąayú henláá ndi doo dałá' dáłelt'eego nada'iziid da: ⁵ Da'ágát'éégo néé hiidlaa ndi its'í dałá'á k'ehgo ádaant'ee, Christ bíł dałá'á daandliigo, łá'íí its'í dałá'á ndi łąayú henlááhíí k'ehgo daandliigo ilch'odaahii'nii. ⁶ Nł't'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí nohwainé'íí iltah ádaat'ee; Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yałti' nohwaa det'ąayúgo halaą nohwi'odłá' dahółąago nohwainé'íí dávik'ehgo bee yádaahiilti' le'; ⁷ Ła' bich'odaahii'niigo nohwaa det'ąayúgo halaą ágánádaahiit'ijł le'; hadín ilch'ígót'aahgo baa det'ąayúgo nł't'éégo ilch'ígó'aah le'; ⁸ Hadín idag yałti'go baa det'ąayúgo áík'ehgo nnee yidag yałti' le'; hadín dawahá nayiniihíí doo yaanchi' dago nayiniih le'; hadín dawahá yebik'ehíí nł't'éégo nabí'dinłt'og le'; łá'íí hadín łá' yaa ch'oba'íí yaa bíł gozhóógo ánat'ijł le'. ⁹ Da'anii nohwił'ijog le', doo daazhógo da. Nchog'go ágot'eehíí bik'edaadinohniih; nzhooníí zhá nłdzilgo daahinohta'. ¹⁰ Łil daanohjog le', ilk'ííyú łil daanjoghíí k'ehgo; daalidinolsigo nnee łá'íí nł'sé sitijgo ádaanolsi le'; ¹¹ Doo nohwił daagoyéé'go nada'ohsiid da; Holy Spirit nohwijíí yune' dilłti'go ádaanohwiłsi le'; nohweBik'ehń bá nada'ohsiid; ¹² Nohwádijhyú nł't'ééhíí ndaahóndliihíí bigha nohwił daagozhóó le'; nohwiniidaagonł't'ééyúgo bidag ádaanoht'ee le'; dáda'ohkaah nł't'éé le'; ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań daayokąahíí hant'é yidjł daanliinií bitaadaahniih; nohwista' nakáhíí baa nohwił daagozhóó le'. ¹⁴ Nohwik'edaanliihíí biyaa gozhóó le' daadohniigo bá da'ohkaah; doo yałti' bee daahohkáal da. ¹⁵ Bíł daagozhóóníí dába'ashhah nohwił daagozhóó le', łá'íí daachagíí ałdó' dába'ashhah daahchag le'. ¹⁶ Dáłelt'eego natsídaahkees. Doo itisgo ádaadisoł'nil da, débaagoch'oba'ihíí doo bináal ídaadołkaah da. Doo ídaa natsídaahkees da le'. ¹⁷ Dahadín doo bik'ehyú ádaanohwizlaa dayúgo doo iké'dená ágánádaahdle' da. Nnee dawa binadzahgee dawahá nł't'ééhíí zhá baa nahkai le'. ¹⁸ Bígonedzaą lék'eyúgo nnee dawa nkegohen'ąągo bíł daagonohji. ¹⁹ Shił daanohshóni, hadín doo bik'ehyú ádaanohwizlaa dayúgo, doo k'enaahné' da, áidá' Bik'ehgo'ihí'nań nohwá k'ena'né'íí biba' goz'ąago ádaagonolsi le': gáníigo bek'e'eshchji, Goyéégo koch'i' godish'aahi ánsht'ee, ik'enashné' ndi at'éé, nohweBik'ehń ánií. ²⁰ Áí bigha, nik'enniihíí shiná' silijyugo bá'nné'; dibá' silijyugo tú bá ná'łsih: áík'ehgo ágánt'ijyugo bitsit'á' tsiid dahnásíikaahíí k'ehgo ánle'. ²¹ Nchog'íí doo nohwitis hileeh da le', áidá' nł't'ééhíí bee nchog'íí bitis daahleeh.

13

¹ Nnee dała'á daantíígee nadaant'aahíí bikísk'eh ádaat'ee le'. Bik'ehgo'ihí'nań nadaant'aahíí dawa yebik'eh: nadaant'aahíí binawodíí Bik'ehgo'ihí'nań yengon'áá. ² Áí bigha hadín nadaant'aahíí yits'á'zhí' at'ééhíí Bik'ehgo'ihí'nań yegos'ánihíí doo yikísk'eh at'éé da: áí ídándaagot'a'hi at'éé. ³ Nnee nlt'éégo ánadaat'íííí nadaant'aahíí doo yédaaldzid da, nchọ'go ánadaat'íííí zhá nadaant'aahíí yédaaldzid. Ya' nant'án doo béńldzid hánt'íí da née? Nlt'éégo ánánt'ííí, áík'ehgo nzhọqoogo naa yalti' doleeł. ⁴ Ninant'a' ná nlt'éé doleełhíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań yá na'iziid. Nchọ'go ánánt'íííyúgo béńldzid; doo da'íííízhí' bésh be'idiltłshé dahyotííí da: án Bik'ehgo'ihí'nań yána'iziidgo nnee doo bik'ehyú ánánt'ííí dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bihashke' yik'izhí' áile'. ⁵ Áí bigha nadaant'aahíí bikísk'eh ádaanoht'ee le', Bik'ehgo'ihí'nań bihashke' doo bits'á'zhí' ánadaaht'íííííí zhá bigha da, áídá' nlt'éégo ánadaaht'íííígo ídídaagonotłzhíí bigha áldó'. ⁶ Da'ái bigha tax nadaahohńíí: tax bich'í' nadaahi'ńíííí Bik'ehgo'ihí'nań yánada'iziidíí daanlíigo áí nayik'ída'iziid. ⁷ Áí bigha bich'í' nada'ohńíí le'at'ééhíí dawa bich'í' nada'ohńíí: tribute bich'í' nadaahohńíí le'at'ééhíí tribute bich'í' nadaahohńíí; tax bich'í' nadaahohńíí le'at'ééhíí tax bich'í' nadaahohńíí; hadíí bédaaldzid le'at'ééhíí bédaaldzid; hadíí daadinłsı le'at'ééhíí daadinłsı. ⁸ Nnee doo la' naa hayıl'áa da le', il'ijóóníí zhá laa hadaa-sol'aa le': hadín la' bíł nzhọqohíí Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí yikísk'eh at'éé. ⁹ Begoz'aaníí gáníí, Doo nant'í' nach'ighaa da, Doo nach'iltsee da, Doo ich'in'ííh da, Doo lé'ch'ılchoo da, Doo dawahá ídáhách'it'íí da; áí begoz'aaníí la' áldó' dawa línáhi'ńilgo díńko begoz'áá, Nit'ahdí' gólíńíí nł nzhọq le', dání ídíł njọqohíí k'ehgo. ¹⁰ Hadín bit'ahdí' gólíńíí bíł nzhooníí doo yin'íídiłńííh da; áí bigha koł ijóóníí begoz'aaníí ye'iiláa. ¹¹ Ła'íí goldohíí bídaagonłsı, k'adíí da'olhoshdí' ch'ínádaanohtłziidíí biká' ngonyáá, hasdánohwidí'ńíííí alhánídí' begoz'áá, dantsé da'osiidłáqadá' n'íí bitisgo. ¹² Tł'é'híí k'ad bech'ígonáh, k'ad haiłkáah: halaá, áí bigha chagołheł zhinéégo ágot'eehíí nohwits'á'zhí' ádaahiidle', la'íí bésh diyágé idindłáád zhinéégohíí ik'e daahiidleeh. ¹³ Nlt'éégo hiidaat le', jíígo ch'ogaathíí k'ehgo: doo nchọ'íí bee nohwıl daagonedlíigo da, doo nohwıl nágodeyisgo da, doo nant'í' nahiidaago da, nchọ'íí doo bich'í' t'áazhí' ách'ít'éé dahíí doo be'ádaant'ee da, doo ilk'edaan'ńíihgo da, la' bíyééhíí doo ídáhádaahiit'íigo da: ¹⁴ Nohwits'í nchọ'go hádaat'iiníí doo bee da'ohłe' dahíí bigha doo nohwííí yun'e' nchọ'íí bágoz'áago ádaanłsı da, áídá' bésh diyágé benagonłkaadíí biyi' nasozííhíí k'ehgo Jesus Christ nohweBik'ehń biyi' nasozíí.

14

¹ Hadín bi'odłá' doo nłdzil dahíí bich'í' daanoht'ángo le', doo bíł laadaoht'ángo da. ² Nnee la' bi'odłá' gólíńíí hidán da'adzaahíí yiyáá, áídá' la' bi'odłá' doo nłdzil dahíí hidán hadaajeéhíí zhá yiyáá. ³ Nnee hidán dawa yiyááhíí la' nnee doo dawa yiyáá dahíí doo da'ííńégo yaa natsekees da le'; la'íí nnee doo dawa yiyáá dahíí la' nnee dawa yiyááhíí áldó' doo da'ííńégo yaa natsekees da le': bíí áldó' Bik'ehgo'ihí'nań nábinłtíni at'éé. ⁴ Nihíí hant'é ńlíígo la'i yána'iziidíí baa yánłti'go? Binant'a'íí nlt'éégo yána'iziidyúgo dá na'iziid doleeł, doo nlt'éégo yána'iziidíí ch'ínált'e'. Binawod bá ágolzi doo, Bik'ehgo'ihí'nań zhá binawod gólíigo sizíigo ábile'. ⁵ Nnee la' la'jii la'ihíí yitısigo yidnłsı: la'íí dawa dałeł'eego yidnłsı. Nnee dała'á daantíígee doo bíł nagokigo yaa natsekees da le'. ⁶ Hadín la'jii yidnłsıhíí nohweBik'ehń yidnłsıgo at'íí; hadín la'jii doo yidnłsı dahíí bíí áldó' nohweBik'ehń yidnłsıgo at'íí. Hadín hidán dawa yiyááhíí nohweBik'ehń yidnłsıgo iyáá, Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihénziigo; nnee doo dawa yiyáá dahíí áldó' nohweBik'ehń yidnłsıgo at'íí, bíí dó' Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihénziigo iyáá. ⁷ Nnee hínaayúgo doo dabíí ídebik'ehgo hínaa da, datsaahyúgo doo dabíí bik'ehgo datsaah da. ⁸ Daahin'naayúgo nohweBik'ehń daanohtłwínel'íigo daahin'naa; daahiitsaahyúgo nohweBik'ehń daanohtłwínel'íigo daahiitsaah: áík'ehgo daahin'naa ndi dagohíí daahiitsaah ndi nohweBik'ehń bíyéé daandlí. ⁹ Díí bigha Christ daztsáá, áíd' naadiidzaago naahi'na', nanezna'íí hik'e daahínaahíí bíłgo yeBik'eh doleełgo. ¹⁰ Nt'é bigha nohwik'isyú baa

yádaalti'? Nt'é bigha nohwik'isyú da'ílnégo baa natsídaahkees? Néé Christ ndaago'a'go dahsdaagee daanohwigha bich'í' daahiidziijh doleeł. ¹¹ Bek'e'eshchiiníí gáníigo, NohweBik'ehń gáníí, Da'anii hinshnaago da'anii gádishńii, dakowa kogod bee shich'í' daach'ilzhíish, dakowa kozé' bee Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihédaach'inzi doleeł, ńii. ¹² Áík'ehgo daanohwigha dała'á daantíígee Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' ídaa nadaagohiilńi' doleeł. ¹³ Áí bigha kodí' godezt'i'go doo łaa yádaahiilti' da le': díí k'ehgo nko nohwini' łaadaahiidle', doo nohwik'íyú yigha nadokańíí bádihyú begoz'aago ádaahiidle' da, dagohíí dant'éhéta yeni'ílsiihíí doo bádihyú begoz'aago ádaahiidle' da. ¹⁴ Díí bígonsi, Jesus nohweBik'ehń shił ígóziigo áshísi, hidánhíí doo ncho' da; áídá' hadín hidán ncho' nzihíí bíí bich'í' ncho'. ¹⁵ Nt'é nnaahíí bigha nik'isn bińi'ńnihyúgo doo kotijóóníí be'ánt'éé da. Nt'é nnaahíí nnee ła' bee bił ch'ígonoghéeh hela', án Christ bá daztsáni at'éé. ¹⁶ Nt'éhéta nłt'éé ńńzi ndi, déncho'ého baa yá'iti'yúgo, doo be'ánádaaht'ijł da le': ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee itah ch'iljiyúgo, doo nt'éhéta ch'iyąąhíí ła'íí ch'idlaąhíí zhá bigha da; áídá' Holy Spirit binkááyú dávik'ehyú ách'ít'ééhíí, ła'íí kił nkegohen'ąąhíí, ła'íí kił gozhóóhíí bigha itah ch'iljihi at'éé. ¹⁸ Hadín díí ye'at'éégo Christ yána'iziidíí, Bik'ehgo'ihí'nań bił dávik'eh, nnee atdó' bił dádaabik'eh. ¹⁹ Áík'ehgo halaą nt'éhéta nkegohen'ąągo áyílsiníí biká hádaahiit'ij le', ła'íí nt'éhéta daanldzilgo be'ádaahiidle'íí biká hádaahiit'ij le'. ²⁰ Doo nt'éhéta daahsaąhíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binasdziiđi daalchoq da. Hidán dawa nłt'éé; ndi hadín nt'éhéta yiyąąhíí bigha ła' nanakaadyúgo, áí yee ni'ílsiih. ²¹ Itsi' nnaahíí dagohíí wine ndlaąhíí dagohíí dahago ánánt'ijłhíí bigha nik'isn nanakaadyúgo, dagohíí nt'éhéta ncho'go ánát'ijłgo ábile'yúgo, dagohíí nt'éhéta bigha bi'odla' doo nłdzil dago ábile'yúgo doo be'ánánt'ijł dago nzhoq. ²² Ni'odla' nłdzil née? Bik'ehgo'ihí'nań binadza-hgee nłt'éégo ánt'ééhíí bígonsi le'. Hadín áík'ehgo ánát'ijłhíí doo ídangot'aa dago biyaa gozhóq doleeł. ²³ Hadín biini' nakigo da'adzaahíí yiyąąhíí, áí bigha ídangot'áni at'éé, doo bi'odla' ye'at'íí dahíí bigha: doo ki'odla' be'ánách'ot'ijł dahíí ncho'go ánách'ot'ijłi at'éé.

15

¹ Néé nohwi'odla' daanldzilíí, hadíí biini' nakigo bi'odla' doo daanldzil dahíí bich'odaahi'ńii le', doo danéé ídaa natsídaahiikesíí bigha da. ² Áídá' néé dała'á daantíígee nohwit'ahđi' daagolíníí bá nłt'éé doleełíí baa natsídaahiikes le', bi'odla' nłdzil hileehíí bigha. ³ Christ ndi doo dabízhá ídaa natsekees da ni'; bek'e'eshchiiníí biyi' biTaa gáyitńii, Hadíí bee daanich'o'ni' n'íí shik'izhi' nasdłji, ńii. ⁴ Doo ánídá' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí bee nohwit' ch'ígót'aahíí bigha alzaa, nohwi'odla' nłdzilgo áile'go hadah ádaanohwiłsiigo, nohwádihyú nłt'éhi goz'aaníí ndaahóndlii doleełhíí bigha alzaahi at'éé. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań, kóni' k'eh ách'íłsiigo ła'íí ko'odla' nłdzilgo áyílsiníí, dałt'eego natsídaahkeesgo nohwaa daidino'áah, Christ Jesus be'ádaanoht'eego: ⁶ Áík'ehgo nohwinatsekees dała'ágo, nohwiyati' dała'ágo Bik'ehgo'ihí'nań, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaaahíí, ba'ihédaanohsj doleeł. ⁷ Christ k'ínoho'ńiihíí k'ehgo k'ídaałoh'ńii, áík'ehgo nnee Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihédaanzj doleeł. ⁸ Gánohwiłdishńii, Jesus Christ nnee circumcise ádaabi'deszaahíí binal'a'á silji, Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí' da'aniihíí baa bił ch'í'nah ágoléngo, ła'íí daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihí'nań nt'é bee yágon'ááníí begolne' doleełgo: ⁹ ła'íí doo Jews daanłji dahíí Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí ya'ihédaanzj doleełgo; bek'e'eshchiiníí gáníigo, Díí bigha doo Jews daanłji dahíí naa bił nadaagoshńi', ła'íí nizhi' baa idish'aalgo na'ihénsj doleeł. ¹⁰ Gánádi'ńii, Doo Jews daanohłji dahíí, Bik'ehgo'ihí'nań bichągháshé bił nohwit' daagozhóq le'. ¹¹ ła'íí gánádi'ńii, Doo Jews daanohłji dahíí dawa, nohweBik'ehń ba'ihédaanohsj le'; nnee dawa atdó' ba'ihédaanohsj le'. ¹² Esaias atdó' gáníí, Ch'il bikeghad bits'ą'dí' hanajéedíí k'ehgo Jesse bits'ą'dí' hanádaałochiiníí dała'á doo Jews daanłji dahíí yá nant'aa doleełíí hígháh; án doo Jews daanłji dahíí bada'ohíí doleeł. ¹³ Holy Spirit binawod biláhyú nłt'éhi nohwádihyú goz'aaníí ndaahóhííhíí itis odaazłji doleełhíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań, nłt'ééhíí ndaahółíigo ádaanohwile'íí, daahohdlaągo koł gozhóóníí ła'íí itch'ij' gont'ééhíí nohwee halk'it le'. ¹⁴ Shik'íyú, nłt'ééhíí be'ádaanoht'eego, dázhó daagonohsaągo nohwígonsi, ła'íí

lił ch'ídaagonoht'aahgo bídaagonol'ąą. ¹⁵ Da'ágát'ée ndi doo shiini' hah dago ła' nohwich'i' bek'e'shitchii', bínadaadohnił doleelgo, Bik'ehgo'ihinań biłgoch'oba'íi shik'izhi' áyílaahii' bigha, ¹⁶ Okąąh yedaabik'ehi Bik'ehgo'ihinań yánada'iziid n'íi k'ehgo Jesus Christ bá na'isiidgo Bik'ehgo'ihinań bits'ą'dí' yati' baa gozhóni doo Jews daanlii dahii' bił nadaagoshni', áik'ehgo doo Jews daanlii dahii' Holy Spirit bee hadaadelzaago Bik'ehgo'ihinań baa nánshniilgo naidiiniil doleel. ¹⁷ Bik'ehgo'ihinań bána'isiidhii' bigha Jesus Christ biláhyú ída'oshdlíi. ¹⁸ Christ shiláhyú ánát'ijii' zhá doo shiini' hah dago baa nagoshni' doleel, shinkááyú doo Jews daanlii dahii' Bik'ehgo'ihinań biyati'íi yikisk'eh ádaat'eego ádaayisj, shinkááyú yałti'go hik'e ánát'ijigo, ła'íi ¹⁹ Godiyihgo be'ígózinii' hik'e ígozisgo ánagot'ijii' Christ shinkááyú ánát'ijigo, ła'íi Bik'ehgo'ihinań biSpirit binawodii' shinkááyú na'iziidgo Jerusalemđ' Ilfrikamzhi' daagotahyú Christ nlt'éeego baa na'goni'íi ąął baa yásłti' ni'. ²⁰ Áik'ehgo Christ doo bigózi dayú yati' baa gozhóni baa yashti'go nabik'í'isiid ni', Christ ilk'idá' bigóziyú baa yashti'yúgo, ła' nnee kih bit'ááh si'aanii' áyílaahii' biká'gee na'isht'ihii' k'ehgo ashne' doleel ni': ²¹ Áidá' bek'e'eshchiinii' gánii'go, Hadín doo hwahá baa bił nagoni' dahii' bił ch'í'nah daaleeh: hadín doo hwahá ya'ikodaanzj dahii' yídaagołsj doo, nii. ²² Áik'ehgo yashti'go nashi'dintl'ogii' bigha ch'éh nohwich'i' disháhgo asht'ij ni'. ²³ Áidá' k'adíi dzaągee doo hayú yánánashtih dago, ła'íi doo atch'idé łegodzaa da nohwich'i' disháh hásh'ijigo, ²⁴ Spainyú déyáágo nohwini'gee ch'ínsháhgo daanohwidistseełi' hásh'ij, áígee det'ihézhj' nohwił daagozhógo nahétaą hik'e Spainyú naadesdzaago shich'odaadohniil nsj. ²⁵ K'adíi Jerusalemyú Jesus daayokąąhii' bich'odaashniihyú déyáá. ²⁶ Macedóniyú ła'íi Akéyayú daagolínihii' bił daagozhógo Jerusalemgee Jesus daayokąąhii' tédaat'iyéhii' zhaali yich'i' ádaile'. ²⁷ Da'anii yaa bił daagozhógo ádaile'; ái da'anii baa hadais'áhi daanlii. Áígee Jesus daayokąąhii' yaaká'dí' begoz'áni daabiyéehii' łahzhj' doo Jews daanlii dahii' yaa daizné'hii' bigha ni'goszán biká'gee nandeehii' ła' yee yich'odaaniihgo dávik'eh. ²⁸ Díi ąął ashłago zhaali bá lenáhesdlaahii' baa daadeni'ąągo nohwaa deshaal, Spainyú déyáágo. ²⁹ Nohwaa níyáágo Christ nlt'éeego baa na'goni'íi bee gozhónii' ch'ída'izkaadgo bee nohwaa nsháhii' bigonsj. ³⁰ Ái bigha shik'íiyú, Jesus Christ nohweBik'ehni, ła'íi Holy Spirit bee lił daanjóohii' bigha nánohwoshkąąh, Bik'ehgo'ihinań shá nádaahohkąąhgo dałá' nohwił dahdaanshdoh le'. ³¹ Áik'ehgo Judéagee doo da'odłą dahii' doo hago ádaashile' dago shá da'ohkąąh; ła'íi zhaali Jerusalemgee Jesus daayokąąhii' bá ła'ášłtaahii' yaa biłdaagozhógo nádaidoné'go ałdó' shá da'ohkąąh; ³² Áik'ehgo Bik'ehgo'ihinań bik'ehgo shiłgozhógo nohwaa nsháh, ła'íi nohwigotahgee det'ih nohwista' nsháhgo nohwił hanasól. ³³ Bik'ehgo'ihinań be'itč'i'gont'éeéhii' nohwił nlii le'. Doleelgo at'ée.

16

¹ Nohwilah, Phoebe holzéhi, bá nohwich'i' k'e'eshchii, Cenchréagee ha'ánátséhii' yitahyú na'iziidih: ² Án Jesus daayokąąhii' k'ehgo nohweBik'ehni biláhyú k'ídaahoh'nii, ła'íi shich'odaahniih nohwiłniiyúgo bich'odaahniih: án łánihi yich'odaazni', shii' ałdó' shich'ozni'. ³ Priscilla hik'e Áquila, Christ Jesus biláhyú shich'odaanihi, Gozhóq, shá daabiłdohni. ⁴ Ái shigha goyéego bich'i' nadaagoyaa, dásdozhá shigha nanezna', ái ba'ihénsj; ła'íi hayú doo Jews daanlii dahii' ha'ánátséhii' nagoznilyú ínashood dawa ya'ihédaanzj ałdó'. ⁵ Ái bigowayú ínashood da'okąąhgo ła'ánát'ijii' dawa ałdó', Gozhóq, shá daabiłdohni. Epenétus, dážhó shił nzhónihii', Gozhóq, shá daabiłdohni, án Akéyayú dantsé Christ yich'i' dahiyáhi. ⁶ Mary, Gozhóq, shá daabiłdohni, án ny-eego nohwá na'iziid ni'. ⁷ Andronikas hik'e Junia, bił hat'í'ih, bił ha'áshjéd n'íi, Gozhóq, shá daabiłdohni, ái Jesus binadaal'a'á itah daanlii, daach'inłsini' ádaat'ee, ái dashintsé Christ yich'i' dah hizh'ázhi at'ée. ⁸ Ámplias, nohweBik'ehni biláhyú shił nzhóni, Gozhóq, shá daabiłdohni. ⁹ Úrbane, Christ biláhyú nohwich'odaanihi, ła'íi Stákis shił nzhóni, Gozhóq, shá daabiłdohni. ¹⁰ Apélles, Christ bił dávik'ehi, Gozhóq, shá daabiłdohni. Aristobulus yił daagolínii' ałdó', Gozhóq, shá daabiłdohni.

¹¹ Heródion, bił hat'í'ihí, Gozhóó, shá daabiłdohñii. Narcíssus yił daagolíínií, nohweBik'ehń daayokaqahíí, Gozhóó, shá daabiłdohñii. ¹² Tryfína hik'e Tryfósa, nohweBik'ehń yánada'iziidi, Gozhóó, shá daabiłdohñii. Pérsis, bił daach'izhóni, nohweBik'ehń lágó yána'iziidíí ałdó', Gozhóó, shá daabiłdohñii. ¹³ Rufus, nohweBik'ehń habiłtíínií, Gozhóó, shá daabiłdohñii, án báqahíí, shíí ałdó' shimaa biłdishñíhi, Gozhóó, shá daabiłdohñii. ¹⁴ Asýncritus, Phlégon, Hérmas, Pátrobas, la'íí Hérmes, Gozhóó, shá daabiłdohñii, nohwik'isyú yił nakaihíí ałdó'. ¹⁵ Philólogus hik'e Julia, Nérius hik'e bilah, Olýmpas la'íí Jesus daayokaqahíí yił nakaihíí dawa, Gozhóó, shá daabiłdohñii. ¹⁶ Daagodinołsigo daałohts'os le'. Christ daayokaqahgo ha'ánátséhií nagoznílií, Gozhóó, daanohwiłñii. ¹⁷ Shik'íiyú, nadaanohwoshkaqah, hadín nohwił ch'ígon'áqahíí yídaagoł'aa n'íí dełahgota nohwił ch'ídaago'áahgo ilch'ínohwiníílií la'íí nohwich'í' daagodilkishíí, daat'éhi ádaat'íi shíhíí bídaagonołsijhgo bits'á'zhi' ádaanoht'ee. ¹⁸ Ágádaat'eehií Jesus Christ nohweBik'ehń doo yánada'iziidihi at'éé da, daabibid zhá yaa natsídaakees; áí nłt'éégo ádaanñii ndihíí, la'íí nzhoggo hanádaadzih ndihíí doo daagoyáqá dahíí k'izédaabidinñii. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'eh ádaanoht'eehií nñee dawa yídaagołsihíí bigha nohwaa shił gozhóó; áidá' nłt'éégo ágot'eehií zhá bich'í' daagonohsaqago, la'íí nchoggo ágot'eehií doo bídaagonołsij dago hasht'íi. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań be'ilch'í'gont'éehíí dak'adégo Satan nohwá yaa gonłneego biłedaadoł'éés. Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí bee nohwich'í' goz'aa le'. Doleełgo at'éé. ²¹ Timotheus, bił na'isiidíí, la'íí Lúcius, Jason, la'íí Sosípater, bił hat'í'ihí, Gozhóó, daanohwiłñii. ²² Shíí, Tértius, díí naltsoosíí Paul bá k'e shiłchínihí, nohweBik'ehń biláhyú, Gozhóó, nohwiłdishñii. ²³ Gáius golíígee sídáá, dzaagee ínashood íla'ánát'íih, án, Gozhóó, daanohwiłñii. Erástus, dzaq kñh goznilgee zhaali yaa sidaahíí, la'íí Quártus, nohwik'isn, ałdó', Gozhóó, daanohwiłñii. ²⁴ Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwigha bee nohwich'í' goz'aa le'. Doleełgo at'éé. ²⁵ Yati' baa gozhóni baa nagoshñi'íí, áí Jesus Christ baa na'goni'íí bikísk'ehyú Bik'ehgo'ihí'nań nohwinawod nohwá ánágodléhi at'éé; ni'gosdzán alzaad'í' yushd'í' godezt'í'go na'goni' doo bígózj da n'íí, áí Jesus Christ baa na'goni'íí, bee ch'í'nah silji, ²⁶ Áí k'adíí bígózjigo alzaa, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí bek'e'eshchiinií k'ehgo nñee íltah at'éégo hadaazt'í'í dawa bił na'goni', daayodlaqahgo yikísk'eh ádaat'ee doleełhíí bigha, áí Bik'ehgo'ihí'nań doo benogowáh dahi yegos'aanií bik'ehgo at'éé: ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nań, án zhá goyánihi, Jesus Christ biláhyú dahazhí' ba'ihégoł le'. Doleełgo at'éé.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE CORINTHIANS

¹ Shíí, Paul, Jesus Christ binal'a'á nshlǵigo Bik'ehgo'ih'nań háshít'ǵigo shi'dokéed, ǵa'íí nohwik'isn Sosthenes, ² Ínashood Corinthge ha'ánátséhíí bich'ǵ' k'e'uilchii, áí Christ Jesus biláhyú godilzǵhgo ádaat'eego ádaabi'deszaa, Bik'ehgo'ih'nań báhadaadeszaahíí daaleehgo daabi'dokéed, ǵa'íí dahot'éhé Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú daayokaqahíí dawa bich'ǵ' k'e'uilchii, án dabíí beBik'ehń ǵa'íí néé nohweBik'ehń nǵǵi: ³ Bik'ehgo'ih'nań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń bits'á'dí ǵlgoch'oba'íí ǵa'íí ǵlch'ǵ'gont'ééhíí bee nohwich'ǵ' goz'aq le'. ⁴ Bik'ehgo'ih'nań biǵgoch'oba'íí Jesus Christ biláhyú nohwaa yiné'híí bigha dábiik'ehń oshkaqahgo nohwá ba'ihénsǵ; ⁵ Áń dawahá yee nohwich'onǵii, yati' yee nohwich'onǵii, nohwigoyá' ndi nohwá ágólǵ; ⁶ Áík'ehgo Christ baa nadaagohiilǵi'íí nohwitahyú nǵdzilgo áyǵlǵi: ⁷ Áík'ehgo yaaká'dí' nohwaa hi'né'íí doo ǵa' binohdǵh da; Jesus Christ nohweBik'ehń nadáhíí biba' ádaanoht'eedá': ⁸ Bik'ehgo'ih'nań noǵdzilgo ánohwǵlǵi doleeǵ danágódzáázhi', áík'ehgo Jesus Christ nohweBik'ehń nadáhíí bijǵǵi doo nt'é bee nohwaa dahgoz'aq da doleeǵ. ⁹ Bik'ehgo'ih'nań da'ánǵyú át'éé, án biYe' Jesus Christ nohweBik'ehń biǵ lǵl daanohdlǵigo nohwich'ǵ' ánniid. ¹⁰ K'adíí nánohwoshkaqah, shik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláyú dáǵlǵt'eego yádaaǵt' doleeǵgo, nohwitahyú doo ǵlts'á' ádaanoht'ee da doleeǵgo: áídá' nohwiini' dáǵlǵt'eego ǵa'íí dáǵlǵt'eego natsídaahkeesgo daǵaházhi' be'ádaanoht'ee le'. ¹¹ Shik'íyú, ǵlch'ǵ' nanádaagonǵkaad ǵaq, Klóe yǵl naháztaaníí shǵl nadaagolǵi'. ¹² Gádishnǵigo ádishnǵii, ǵa', Shíí Paul zhinéé nshǵǵi; ǵa'íí, Shíí Apóllós zhinéé nshǵǵi; ǵa'íí, Shíí Céphas zhinéé nshǵǵi, ǵa'íí, Shíí Christ zhinéé nshǵǵi, daadohǵii ǵaq. ¹³ Ya' Christshá' dákwíihi daahohiikaqah néé? Ya' Paul tsǵ'ǵlna'áhi nohwá bíheskaǵ néé? Ya' Paul bizhi' bee baptize ádaanoht'ee deszaa néé? ¹⁴ Bik'ehgo'ih'nań ba'ihénsǵ, doo ǵa' baptize ádaanoht'ee ǵltaa da, Crípus hik'e Gáius zhá; ¹⁵ Baptize ánoht'ee ǵltaa yúgo dánko dahadín gánii, Dabíí bizhi' yee baptize ágoǵ'ǵi. ¹⁶ Áídá' Stéphanas biǵ daagolǵi'nií baptize ashǵaa aǵdó': ba'ashhah ǵa' baptize ashǵaa shǵhíí doo bígonsǵi da. ¹⁷ Christ doo baptize ashǵǵigo shinǵ'a' da, áídá' yati' baa gozhóni baa nagoshǵi'go shinǵ'a': doo yati' goyááníí bee yashtǵi' da, áík'ehgo yashtǵi'yúgo dánko tsǵ'ǵlna'áhi baa na'gonǵi'íí doo nt'é áile' da doleeǵ ni'. ¹⁸ Tsǵ'ǵlna'áhi baa na'gonǵi'íí ch'á'onehezdeehíí bich'ǵ'yúgo déba'odlohé; áídá' néé hasdáhiikaihíí nohwich'ǵ'yúgo Bik'ehgo'ih'nań binawod at'éé. ¹⁹ Bek'e'eshchiinií gánǵigo, Nǵee daagoyáni bigoyá' da'áǵhgo ádaashǵe' doleeǵ, nǵee biǵ ǵdaagoziníí aǵdó' doo biǵ ǵdaagozǵh dago ádaashǵe' doleeǵ. ²⁰ Nǵee goyáni n'íí hayú lán? Begoz'aaníí ye'ik'e'ǵlchíhi n'íí hayú lán? Ni'gosdzán biká' ágot'eehíí ye'agodet'áhi n'íí hayú lán? Díí ni'gosdzán biká' ǵgoyá'íí, Bik'ehgo'ih'nań doo nt'é dago áyǵlǵaahi at'éé. ²¹ Bik'ehgo'ih'nań góyáǵgo ngonǵhǵíí ǵék'ehíí k'ehgo ni'gosdzán biká' nǵee dabíí bigoyá'íí bee Bik'ehgo'ih'nań ch'éh yǵdaagoǵlǵh, áídá' yati' baa gozhóni yaa yaǵtǵi'íí, ni'gosdzán biká' nǵee bich'ǵ'yúgo doo nt'é da ndi, biláhyú da'odlaaníí hasdáhi'niǵlgo Bik'ehgo'ih'nań ngon'áq. ²² Jews daanǵini godiyǵhgo be'ǵgózinihíí yiká hádaat'ǵi, ǵa'íí Greeks daanǵini kogoyá' zhá yiká daadéz'ǵi: ²³ Áídá' nééhíí Christ tsǵ'ǵlna'áhi bíheskaǵíí baa nadaagohiilǵi', áí Jews daanǵini bidáh sǵǵǵi, Greeks daanǵini bich'ǵ'yúgo déba'odlohé; ²⁴ Áídá' Bik'ehgo'ih'nań bich'ǵ' ádaanniidíí, Jews daanǵini ǵa'íí Greeks daanǵini dawa yich'ǵ'yúgo Christ, Bik'ehgo'ih'nań binawodíí át'éé, ǵa'íí Bik'ehgo'ih'nań bigoyá' at'éé. ²⁵ Bik'ehgo'ih'nań bigoyá'íí, ni'gosdzán biká' nǵee bich'ǵ'yúgo déba'odlohé ndi, nǵee bigoyá'íí yitǵigo goyáq; ni'gosdzán biká' nǵee bich'ǵ'yúgo Bik'ehgo'ih'nań doo nalwod da ndi, nǵee binawodíí yitǵigo nalwodhi at'éé. ²⁶ Shik'íyú, Bik'ehgo'ih'nań nohwich'ǵ' ádaanniidíí baa natsídaahkees; doo hoǵaago nǵee bigoyá' bee daagonohsaq da, doo hoǵaago dá'á'ádaanoht'ee da, doo hoǵaago ǵzǵigo ágot'ee zhinéégo gosolǵíí da: ²⁷ Ndi Bik'ehgo'ih'nań ni'gosdzán biká' nt'é doo góyáq dahíí hayiheznǵil, daagoyááníí ǵdaayádaandzǵigo áile'híí bigha; ǵa'íí Bik'ehgo'ih'nań doo

daandzil dahí hayihezníl, nadaalwodíí ídaayádaandzigo áile'híí bighá; ²⁸ Ni'gosdzán biká' doo ízisgo ádaat'eego daagozliiníí, ła'íí daach'ich'ólaahíí Bik'ehgo'ihí'nań hayihezníl, doo begonáh dahíí hayihezníl, dzaagee begoz'aaníí doo nt'é dago ch'í'nah áile'híí bighá; ²⁹ Áík'ehgo nnee doo ła' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee ída'odlíí da doleeł. ³⁰ Áída' Bik'ehgo'ihí'nań ánát'jigo Christ Jesus bił dała'á daanohtjij, án biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań daagondzáągo ádaanohtwizlaa, dábik'ehyú ádaant'ee, ła'íí godilzihgo ádaant'eego ádaanohtwizlaa, án biláhyú ałdó' hanádaanohtwidihez'níl; ³¹ Bek'e'eshchiiníí gánííhíí k'ehgo, Hadín ída'odlííhíí nohweBik'ehń yee ída'odlíí le'.

2

¹ Shik'íyú, nohwaa niyáádá' Bik'ehgo'ihí'nań baa na'goní'íí ni'gosdzán biká' yati' dénzhóné ła'íí kogoyá'íí doo bee nohwich'í' yashti'go niyáá da. ² Áída' nohwił nashkai n'dá' Jesus Christ zhá, tsj'ılna'áhi bíheskał n'íí, baa yashti'go shiini' łashłaa ni', ła'ihíí doo nt'é da. ³ Doo nłdzil dago, nesdzidgo, ła'íí dážhó deshtlidgo nohwił nashkai ni'. ⁴ Shiyati'íí ła'íí na'goshni'íí nnee goyáni biyati' ích'í' goltsódi doo bee yashti' da ni', ndi Holy Spirit na'iziidgo ła'íí binawod ch'í'nah ánsjigo yashti' ni': ⁵ Áík'ehgo nohwi'odłá' nnee bigoyá'íí bich'í'zhinéégo doo bada'ohlíí dago, ndi Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bada'ohlíí. ⁶ Nohwitahyú nnee Holy Spirit bee báyán daasiliiníí bich'í' igoyá' bee yádaahiilti', doo díí goldohíí bits'á'dí' igoyá'íí da, ła'íí ni'gosdzán biká' nadaant'aahíí bigoyá'íí doo bee yádaahiilti' da, áí doo nt'é daaleeh da: ⁷ Áída' Bik'ehgo'ihí'nań bigoyá' doo bigózi da n'íí, nanl'í'íí bee yádaahiilti', áí Bik'ehgo'ihí'nań ni'gosdzán dabíntsedá' ngonłchjigo yengon'áą lęk'ehíí, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' anáyet'iiníí biyi' bił daandlij doleełhíí bighá; ⁸ Áí díí ni'gosdzán biká' nadaant'aahíí doo ła' yígółsj da: yídaagółsiyúgo nohweBik'ehń bits'á'dindláád nłni tsj'ılna'áhi doo yídaayołkał at'éé da. ⁹ Bek'e'eshchiiníí gánííhíí k'ehgo at'éé, Konáá doo yo'jij dahíí, kojaa doo idits'ag dahíí, ła'íí nnee bijíí yune' doo hwahá be'ogowáh dahíí, Bik'ehgo'ihí'nań hadíí yil daanzhooníí yá łayiláa, nii. ¹⁰ Áída' Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit bee nohwich'í' ch'í'nah áyíłaa: Holy Spirit dawahá yineł'jij, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' doo bigózi dahíí ye'at'ééhíí ndi. ¹¹ Hadín nnee nliiníí nnee ye'at'éhi yígółsj? Nnee biyi'siziiníí zhá; da'áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éhi nnee doo ła' yígółsj da, dabíí biSpirit zhá. ¹² Áík'ehgo ni'gosdzán biká'gee spirit benagowahíí doo nohwaa hi'né' da, ndi Holy Spirit Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi nohwaa hi'né'; dant'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań nohwaa ch'oba'go nohwaa yiné'íí bídaagonłzi doleełhíí bighá. ¹³ Áí ałdó' bee yádaahiilti', doo yati' nnee bigoyá' ilch'ígó'aahíí bee da, ndi yati' Holy Spirit nohwił ch'ígó'aahíí bee yádaahiilti'; Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go ágot'eehíí yaaká'dí' yati'íí bee nłt'éégo ch'í'nah ágohiidle'. ¹⁴ Áída' nnee Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit doo ye'at'éé dahíí Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit bits'á'dí' ágot'eehíí doo náidiné' da: bíí bich'í'yúgo déba'odlohé: doo yígonółsj at'éé da, Holy Spirit binkááyú zhá yígółsjhíí bighá. ¹⁵ Ndi hadín Holy Spirit ye'at'éhi dawahá yígółsj, áída' dabíí nnee doo Holy Spirit ye'at'éé dahíí doo yígółsini at'éé da. ¹⁶ Hadínshá' nohweBik'ehń binatsekeesíí yígółsj, bił ch'ígó'aah doleełgo? Doo hadín da. Áída' néé Christ binatsekeesíí bídaagonłzi.

3

¹ Shik'íyú, Holy Spirit be'ádaanoht'eehíí k'ehgo doo nohwich'í' yáoshti' at'éé da ni', ndi ni'gosdzán be'ádaanoht'eehíí k'ehgo, ánigo ínashood daasolijhíí bighá mé' daanohtjijhíí k'ehgo nohwich'í' yashti' ni'. ² Ibe' nohwá náda'siltsjijdhíí k'ehgo yati' dabígóziníí bee nohwich'í' yashti' ni', itsj'íí dah, áí yati' nyee'íí át'éé: doo hwahá bídaagonółsjij dahíí bighá doo bee nohwich'í' yashti' da ni', dak'ad ndi doo bídaagonółsj da. ³ T'ah ni'gosdzán biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee, doo Holy Spirit be'ádaanoht'ee da: nohwitahyú ła' bíyééhíí ídáhádaht'jij, ilch'í' daashohkee, ła'íí ilts'á'zhij' daahohkah, áí bighá t'ah ni'gosdzán biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee, ła'íí ni'gosdzán biká' nneehíí k'ehgo t'ah nadaahkai go'jij. ⁴ Ła' gáníídá', Shíí Paul zhinéé nshłjij; ła'íí, Shíí Apollos zhinéé nshłjij, nii; áík'ehgo ni'gosdzán biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee go'jij. ⁵ Paulhííshá'

hadín? Apollosíshá hadín? Nada'iziidí biláhyú da'osodlaadí zhá ndlij, nohweBik'ehń néé dántjige binasdziid nohwaa din'ááhí k'ehgo na'idiid. ⁶ Shíhí k'ediiláá, Apollosí yiyaa naná'nttish: ndi Bik'ehgo'ihí'nań deshjeedgo áyílaa. ⁷ Áík'ehgo hadín k'e'dileehí dagohí hadín naná'nttishí doo nt'é nlij da; ndi Bik'ehgo'ihí'nań deshjeedgo áile'í zhá. ⁸ K'e'dileehí la'í naná'nttishí bílgo dálet'ee: la'í nnee daantjige binasdziidí bidená bich'í' nahi'niil. ⁹ Néé Bik'ehgo'ihí'nań dańa' biń nada'idiidí daandlij: nohwí Bik'ehgo'ihí'nań k'e'nlááhí la'í nayik'í'iziidí daanohtjij, Bik'ehgo'ihí'nań bikjij yit'íhí k'ehgo ádaanoht'ee. ¹⁰ Nnee góyáni kjjh ágole'í kjjh bit'ááh ledn'aahí áile', ágát'éego shí Bik'ehgo'ihí'nań bílgoch'oba'í shaa yiné'í bik'ehgo nohwi'odla' bit'ááh ledn'aahí ashlaa, áíd' nnee la' yiká' hadag yit'íh. Áídá' nnee daantjige hagot'éego ágole'í yaa goyáá le'. ¹¹ Nohwi'odla' bit'ááh ledn'aahí ík'idá' ágolzaa, áhí Jesus Christ, nnee doo la' ánágódle' at'éé da. ¹² Dahadín dí it'ááh ledn'aahí biká' ágole'í, óodo, béshigai, tséé láá ílíni, rdilchi', t'oh, dagohí t'oh náhesgani yee hadag ágole'yúgo; ¹³ Nnee daantjige binasdziidí ch'í'nah alne' doleel: kaa yá'ti'í bijjige kq' bee ch'í'nah hileeh; nnee daantjige binasdziidí hago'at'éehí kq' bee bigozijh doleel. ¹⁴ Nnee la' hadag ágolaahí t'ah goz'ayúgo, bidená bich'í' nahi'niil doleel. ¹⁵ Áídá' nnee la' binasdziidí ańnlid lək'eyúgo, nt'é bich'í' nahi'niil le'at'éé n'í baa ch'a'one': ndi bíhí hasdábidleeh, kq' biyi' ch'í'nyááhí k'ehgo. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bikjij biyi' daach'okáahí daanoht'eehí, la'í Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit nohwiyi' goljijh bídaagonosj ya'? ¹⁷ Nnee la' Bik'ehgo'ihí'nań bikjij biyi' daach'okáahí dénchq'go áyílaa lək'eyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań da'lí hileehgo ábile' doleel, Bik'ehgo'ihí'nań bikjij biyi' daach'okáahí godiyihí bighá, á kjjhí nohwí daanohtjij. ¹⁸ Nnee doo la' ích'í' nach'aa da le'. Nohwitaahyú nnee la' ni'gosdzán bigoyá' ye'at'éé ngoljij lək'eyúgo, á doo nt'é yígósiní k'ehgo ádódle', áík'ehgo goyáá hileeh. ¹⁹ Dí ni'gosdzán biká' igoyá'í Bik'ehgo'ihí'nań bich'í'yúgo déba'odlohé at'éé: bek'e'eshchiiní gání, Nnee daagondzaa daanziní nadaach'aago nadaagoch'í'í bee Bik'ehgo'ihí'nań daabiljizh. ²⁰ La'í gánadí'niil, NohweBik'ehń nnee daagondzaa daanziní binatsekeesí yígótsj, doo nt'é bee alne' dago. ²¹ Ái bighá nnee doo la' bada'ohí da le': dawahá nohwíyehi ádaat'ee; ²² Paul, dagohí Apollos, Cephas, dagohí ni'gosdzán, ihí'naahí, dagohí da'itsaahí, dawahá k'adí daagolíní, dagohí dawahá begonáhi, dawa nohwíyehi ádaat'ee. ²³ Áídá' Christ býéé daanohtjij; Christ-hí Bik'ehgo'ihí'nań býéé nlij.

4

¹ Christ yánada'iziidí la'í Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí doo bígózi da n'í nt'éégo daine'jigo yaa nadaagol'í daandlijgo nohwaa nats'ikees le'. ² Áík'ehgo nnee nada'iziidí binant'a' da'ábilniiyú ánát'ijgo goz'aa. ³ Nohwí shaa yádaalti'yúgo, la'í nnee aayanáltihí shaa yałti' ndi, doo shil hago'at'éé da; shí ndi doo ídaayashti' da. ⁴ Dénchq'égo asdzaahí doo bígonsj da, ndi ái bighá nt'éégo shich'í' ch'í'gowáh doo dishni da: áídá' nohweBik'ehń zhá shaa yałti'. ⁵ Ái bighá doo hwahá biká' ngowáh dadá' doo aayádaalti' da, nohweBik'ehń nádzáago zhá, áń dawahá godilhií biyi' nan'í' n'í got'ijzhí' ch'í'nah áidoliil, la'í nnee bijjij yune' yaa natsídaakeesí ch'í'nah áidoliil: áík'ehgo nnee daantjige nt'éégo ánadaat'ij lək'eyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań, Nt'éégo ánadaat'ij ni', daabilniil doleel. ⁶ Shik'íyú, shí hik'e Apollos bílgo nohwe'ídaagono'ah doleelgo nohwich'í' ádaayásiilti'; bek'e'eshchiiní áníhí bitisgo nnee doo baa natsídaahkees da doleelgo, la'í nohwí nnee doo dańa'á bee ídaada'ohdlídad' la'ihí nohwil daanchq' da doleelgo. ⁷ Hagot'éego láá lahgo ánt'éégo sírljij? Nt'é láá níyehi doo naa hi'né'hi da lán? Naa hi'né' lək'eyúgo, nt'é bighá ída'óndlii? Doo naa hi'né'hí k'ehgo láá ánt'ee. ⁸ Ík'idá' dawahá daanoht'ee ya', ík'idá' hadaanołdzil ya', nant'án k'ehgo nadaanoht'aa, daanoht'eehí ndi: nadaanoht'aahí dážhó hást'íj, néé aldo' nohwil nadaant'aa doleelhí bighá. ⁹ Néé, Jesus binal'a'á daandliiní, Bik'ehgo'ihí'nań iké'yú ch'í'nohwinil shj nsj, nnee natseedgo bándagost'áahí k'ehgo: ni'gosdzán biká' daagolíní, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíní, la'í nnee

dawa daanohwinea'íigo ádaanohwi'deszaa. ¹⁰ Néé Christ bigha nnee déba'odlohé daandlij, nohwihí Christ binkááyú daagondzqa daanohsj; néé doo daandzil dahí k'ehgo nohwaa nats'íkees, nohwihí nadaanlwod daanohsj; nohwí nnee daanohwidntsj, néehí daanohwich'ich'otaa. ¹¹ Díí jji t'ah shiná' ía'í dibá' daandlij, nohwidiyagé ádaadih, da'adzaayú nanohwida'dindzil, nohwigowa ádaagodihgo da'íllí nahiikai; ¹² Danéé nohwigan bee nada'idziid: daanohwoch'iid lék'eyúgo bá da'ohiikaah; nohwiniidaagontsj ndi bich'í' dahdaandqoh: ¹³ Ncho'go nohwaa yadaatti'í biyaa gozhóq doleelí bá hádaahiit'ij: ni'gosedzán biká' dawahá ncho'i ch'í'ideehí daandlijhí k'ehgo nohwaa nats'íkees, díí jji ndi nohwil ch'ídaagodiníhí k'ehgo nohwaa nats'íkees. ¹⁴ Díí doo bik'ee ídaayadaanohdzihí bigha nohwich'í' k'e'eshchii da, ádá' shichagháshé shil daanzhooní daanohijigo nohwil ch'ídaagonsh'aahí bigha ádaanohwidishnii. ¹⁵ Christ bá nohwil ch'ídaago'aahí gonenan doo náhótag dayú gólíshá' ndi nohwitaahí da'á: Christ Jesus baa yati' baa gozhóni baa nohwil nagoshni'go nohwitaa síllí. ¹⁶ Áí bigha nádaanohwoshkaah, shedaal'í le'. ¹⁷ Áí bigha Timotheus, nohweBik'ehn biláhyú shizhaazhé shil nzhóqgo ba'oshlíhi, nohwich'í' o'a', Christ biláhyú shi'at'e'í bínadaagonozigo ádoliil, dáhot'éhé ha'ánázehyú be'ích'ígosh'aahí k'ehgo. ¹⁸ Doo nohwaa higháh da daanzihí bigha ía' ídaada'odlí. ¹⁹ Ndi dét'ihégo nohwaa nsháh doleel, nohweBik'ehn hát'íyúgo, ák'ehgo áí nnee ídaada'odlíhí doo biyati' zhá bígonsih da, ndi binawod golíyúgo bígonsih. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nañ bilatl'áhgee begoz'aaní doo dáyati' zhá yee ch'í'nah hit'ij da, binawodí yee ch'í'nah hit'ij. ²¹ Hadíhí be'ánsht'eego hádaht'ij? Gish be'idiltishé hishtijlgo nohwaa nsháh née, dagohí shil daanohshóqgo doo hashishkee dago nohwaa nsháh née?

5

¹ Nohwitaahyú nant'í' na'ildeehí be'ádaanoht'eego nohwaa ch'ini, agat'éégo nant'í' na'ildeehí nnee Bik'ehgo'ihí'nañ doo daayokaah dahí bitahyú ndi doo hak'e begoz'aa da, kotaa bi'aahí ko'aago. ² Dázhó ídaadoikaah laa, baa daahchag le'at'éhi, díí ye'ánat'ijhí nohwitahdí' ch'ilt'é' doleel ni'. ³ Doo nohwitaahyú nashaa da ndi dashiini' zhá bee nohwitaahyú nshij, ák'ehgo shináál ánagot'ijhí k'ehgo ilk'idá' díí nnee ánát'ijdí baa yásíti', ⁴ Jesus Christ nohweBik'ehn bizhi'í bee ía'ádaanoht'eeyú, doo shináál da ndi shiini' bee shináálhí k'ehgo, Jesus Christ nohweBik'ehn binawod nohwil nlijgo, ⁵ Nnee ágádaahí Satan baa daadinoh'aah, bits'í bin'í díníh doleelhí bigha, ák'ehgo biyi'siziiní hasdagháh doleel, Jesus nohweBik'ehn nadáhí bijji. ⁶ Ídaada'ohdlíhí doo nzhóq da. Ya' bán benilzoolé da'ayáhago ik'áan nst'óodí dahot'éhé daabindisohíshá' doo bídaagonosj da née? ⁷ Ncho'go ánadaht'ijhí nohwitaahyú begoz'aaní bán benilzoolé doo ánídá' n'í yó'odaahné'hí k'ehgo yó'odaagodoh'aah, ák'ehgo ánídégo ná'ist'oodhí k'ehgo daateh, bán benilzoolé da'adíhgo bán alzaahí k'a'ádaanoht'ee doleel. Bitishagowáh n'í bee bínadaahiilnihgo dibelí bizhaazhé zesdijhí k'ehgo Christ nohwá zesdij lék'e: ⁸ Ák'ehgo halaa, ínagodahgo náda'idijhí da'ák'ehgo begoz'aa le', bán benilzoolé doo ánídá' be'alzaahí doo daahiidaa dago, dagohí bán benilzoolí k'ehgo natsekees o'ni'hí ía'í ncho'go ágot'eehí bí alzaahí doo daahiidaa dago; ádá' bán benilzoolé dá'adíhgo bán alzaahí nádaahidijhí le', áí bánhí nt'éégo ía'í da'aniigo natsíts'ikeesi golzeego ágot'inihi. ⁹ Nant'í' nakaihí doo bí nahkai da, nohwidishniigo nohwich'í' k'e'eshchí'í ni': ¹⁰ Ádá' nant'í' nakaihí, dawahá dayúwehégo ídáhadaat'iiní, daan'ijhí, dagohí k'e'eshchín daayokaahí doo ínashood daanlij dahí doo ádádishnii da; áí ádádishnii lék'eyúgo, ni'gosedzán bits'á' nohkáhyúgo zhá doo bí nahkai da doleel ni'. ¹¹ Ádá' gánohwidishniigo nohwich'í' k'e'eshchii, Nnee ía' ínashood daayinihí nant'í' naghaa lék'eyúgo, dagohí dawahá dayúwehégo ídáhát'íiní, k'e'eshchín yokaahí, yati' ye'okáahí, da'idlaa nt'éehí, dagohí ahada'i'niíhí nlij lék'eyúgo, doo bí nahkai da; ágádaat'eehí doo bí daohsaa da. ¹² Hant'é nashint'ogo yánáltihí ádish'ijigo doo ínashood daanlij dahí baa yashti' doleel? Ínashood daanliiní zhá baa yadaatti'go

goz'aa. ¹³ Doo ínashood daanlii dahíí Bik'ehgo'ihí'nań zhá yánáltihíí nliigo yaa yádaalti'. Áík'ehgo nnee nchọ'go ánát'jǐhíí nohwits'á' nolteeh.

6

¹ Nohwíí ła' dahagot'éégo ilch'ǐ' gosol'aa lẹk'eyúgo, doo ídaa yágósi dago doo ínashood daanlii dahíí binadzahgee łaa yalti' née, ínashood daanliiníí binadzahgee zhá łaa yalti' le'at'éhi? ² Ínashood daanliiníí dahagee ni'gosdzán biká' nnee yaa yádaalti' doleeíí doo bídaagonońsi da née? Ni'gosdzán biká' nnee baa yádaalti'íí nohwidáhyú begoz'aađá', da'ayáhágo goz'ánihíí baa yádaalti'go doo bik'eh shohjeed da ya'? ³ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíni baa yádaalti'íí nohwidáhyú begoz'aaníí doo bídaagonońsi da gá? Áí ndi baa yádaahiilti'dá' ni'gosdzán biká' zhinéégo ágot'eehíí nńt'éégo baa yádaahiilti' go'jǐ. ⁴ Díí ni'gosdzán biká' zhinéégo dant'éhé bigha łaa yádaalti' lẹk'eyúgo, nnee ínashood daanlíni doo daidnńsi dahíí yaa yádaalti'go hanádaahnńl' née? ⁵ Díí bik'ee ídaa yádaanohdzigo ánohwishle'go ánohwildishnii. Ya' nnee góyááníí nohwitahyú doo ła' da née? Doo ła' bik'isyú tił dahnagos'aađee yaa yalti' doleeíí yik'eh sitjǐ da née? ⁶ Áídá' nnee ła' bik'isn biłgo łaa yalti'go, aayánáltihíí doo ínashood daanlii dahíí binadzahgee łaa yalti'. ⁷ Áík'ehgo nohwitahyú dážhọ'go goz'aa, aayánáltihíí binadzahgee łaa yádaalti'híí bigha. Áídá' nt'é bigha doo ch'ík'eh ánánohwi'jǐ da? Nńt'é bigha doo ch'ík'eh nohwich'ǐ' nadaach'aa da? ⁸ Áídá' nda'ot'siih, Christ biláhyú nohwik'isyú ndi doo bik'ehyú ádaal'jǐ da, bich'ǐ' nadaach'aa. ⁹ Doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bilałt'áhgee begoz'aaníí doo itah bíyéé daaleeh dago doo bídaagonońsi da gá? Nohwich'ǐ' na'doch'aa hela': iké' na'idaahíí, k'e'eshchín daayokađahíí, nant'ǐ' nakaihíí, nnee daanliiníí nnee yiłgo doo bik'ehyú ádaat'jǐ dahíí, ¹⁰ Da'n'jǐhíí, dawahá dayúwehégo ídáhádaat'iiníí, da'idlađ nt'ééhíí, yati' yeda'okáalíí, ła'íí ahada'i'niłhíí, díí dawa Bik'ehgo'ihí'nań bilałt'áhgee begoz'aaníí doo itah bíyéé daaleeh da. ¹¹ Nohwíí ła' ágádaanoht'ee ni': áídá' Jesus nohweBik'ehń bizhi' bee ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań daaho-hiikađahíí biSpirit biláhyú taadaanohti'desgiz, bá hadaanohti'deszaa, ła'íí dábi'ehyú ádaanoht'ee daanoht'ee daanoht'ee. ¹² Dawahá shá bił ch'í'otaa ndi doo dawa bee shich'ogo'nił da: dawahá shá bił ch'í'otaa ndi doo ła' ích'ǐ' shiltsood da áshi'dilne' da. ¹³ Hidán nohwibid bá át'éé, ła'íí nohwibid hidán bá át'éé: ndi Bik'ehgo'ihí'nań da'ála doo nt'é dago álélh doleeł. Nohwits'íhíí doo nant'ǐ' na'idahíí bá át'éé da, ndi nohweBik'ehń bá át'éé, ła'íí nohweBik'ehń binawodíí nohwits'í bá át'éé. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań nohweBik'ehń naahi'na'go áyíłaa, néé ałdó' binawod bee naadaahihii'nahgo ádaanoht'ee. ¹⁵ Ya' nohwits'í Christ bił dała'á daanliigo at'ééhíí doo bídaagonońsi da gá? Áík'ehgo ya' Christ bił dała'á nliiníí isdzán nant'ǐ' nagháhi bił dała'á ádíshdléh née? Dah, da'anii doo ágát'éé da doleeł. ¹⁶ Ya' nnee ła' isdzán nant'ǐ' nagháhi ya'ádidiltjǐgo isdzánhíí bił bits'í dała'á nadleełhíí doo bídaagonońsi da gá? Gáníigo dahgoz'aa, Nakihíí bits'í dała'á nádodleeł. ¹⁷ Áídá' hadín nohweBik'ehń ya'ádidiltjǐhíí spirit dała'á át'éé. ¹⁸ Nant'ǐ' na'idahíí bits'á' nadohkeeh. Nnee ni'ńsih ła'ihíí doo bits'í yee ni'ihńsih da; áídá' dahadín nant'ǐ' naghahíí bits'í yee ni'ihńsih. ¹⁹ Ya' nohwits'íhíí Holy Spirit nohwiyi' golíiníí bikǐh biyi' daach'okađahíí ádaat'eehíí doo bídaagonońsi da gá? Nohwits'íhíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwaa yiné'ihí at'éé, doo daanoht'ee nohwíyehi ádaanoht'ee da go'jǐ. ²⁰ Łán izliigo nadaanohti'deheznihi ádaanoht'ee: áí bigha Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo at'ééhíí ch'ńah ádaanońsi, nohwits'íhíí ła'íí nohwiyi'siziiníí bee, áí Bik'ehgo'ihí'nań bíyéé.

7

¹ Baa shich'ǐ' k'eda'shołchjǐ n'íí bee nohwich'ǐ' k'e'ná'ishchii: Nnee doo nannee dayúgo bá nńt'éé. ² Áídá' dánko nant'ǐ' nakáhíí bigha nnee dała'á daantjǐgee dabíí bi'aa goljǐ le', ła'íí isdzáné dała'á daantjǐgee dabíí biká' goljǐ le'. ³ Isdzán biká' yił nteesh hat'jǐyúgo nneehíí doo dah nii da le': ła'íí nnee ałdó' da'áík'ehgo bi'aa áidolił. ⁴ Isdzán doo dabíí bik'ehgo ánát'jǐ da le', ndi biká' bik'ehgo: nnee ałdó' da'áík'ehgo doo dabíí bik'ehgo ánát'jǐ da le', ndi bi'aa bik'ehgo. ⁵ Doo ilch'ǐ' a'nohchǐ' da, dahagee dáshiná'

ohkaahgeeyúgo zhá daazhógo ngonoh'aah; áí bikédí'go laa naht'aash, doo ágáhoht'ííł dayúgo dánko nohwits'í yiká hát'ííníí doo bidag ánoht'ee da doleel'íí bigha Satan nanohwíntaah doleel. ⁶ Díí nohwít ch'ínsh'aahíí bigha nohwich'í' yashti', doo bee nohwá ngonsh'aahgo da. ⁷ Shíí ánsht'eehíí k'ehgo nnee dawa ałdó' ádaat'eego hasht'íí. Áídá' nnee dała'á ntíígee bí'at'e'ihíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' begoz'aa, la' nadaaneedá' la'ihíí doo nadaanee dago. ⁸ Áík'ehgo doo nadaanee dahíí la'íí isdzáné itsaa daanliiníí gádaabíldishnii, Shíí k'ehgo doo nadaanee da ndizhoo. ⁹ Áídá' na'i'neehíí bich'í' doo ích'idildih dayúgo, ch'ík'eh nadaach'inéh ndizhoo: nach'ineehíí shich'í'yúgo doo nlt'ée da ndi na'i'neehíí bidázhí' ch'ilííyúgo dánko nant'í' ch'idigháhíí itisgo doo nzhoo da. ¹⁰ Áídá' nadaaneehíí gádaaldishnii, doo shíí da, nohweBik'ehń gáyíłnii, Isdzán biká' yíl ilk'ínát'aash hela'. ¹¹ Áídá' yíl ilk'ínát'aazh lék'eyúgo, daazhógo naghaa le', dagohíí biká' yaa nánódáh: la'íí nnee bí'aa yíl ilk'ínát'aash hela'. ¹² La'ihíí shíí gádaaldishnii, nohweBik'ehń doo gáníí da, la' nnee Christ biláhyú nohwik'isn, bí'aa doo da'odlaa da ndi, biká' odláni yíl golíígo bíł dábik'ehyúgo, yó'ayólt'e' hela'. ¹³ La'íí isdzán odláni biká' doo odlaa da ndi yíl golíígo bíł dábik'ehyúgo yó'ayólt'e' hela'. ¹⁴ Nnee doo odlaa dahíí bí'aa bí'odla'híí bigha Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go hakodilne'íí bee bich'í' goz'aa, la'íí isdzán doo odlaa dahíí biká' bí'odla'híí bigha Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go hakodilne'íí bee bich'í' goz'aa ałdó': áík'ehgo nohwichagháshé da'ch'odlaazhí' bíł da'otag doleel, doo ágát'ée da lék'eyúgo doo da'ch'odlaazhí' bíł da'otag da doleel ni'. ¹⁵ La' doo odlaa dahíí nádilwod lék'eyúgo ch'ík'eh nádilgheed. Christ biláhyú nohwik'isn dagohíí nohwilah, bí'aa dagohíí biká' bits'á' nýááyúgo doo daabihest'oo da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań, Nkegohen'áago nahkai, daanohwíłnii. ¹⁶ Isdzán, ínashood níłni, díí baa natsínkees, ninkááyú nika' dánko hasdábí'didołteel. Nnee, ínashood níłni, díí baa natsínkees, ninkááyú ní'aa dánko hasdábí'didołteel. ¹⁷ Nnee daantíígee Bik'ehgo'ihí'nań baa daagodez'aa'híí k'ehgo hikaah le', nohweBik'ehń bich'í' ánniidíí k'ehgo yikísk'eh hikaah le'. Ádishniigo ínashood ha'ánátséh nagozníłíí dawa baa goni'áa. ¹⁸ Nnee la' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' ánniidá' ilk'idá' círcumcise ábí'delzaa lá née? Áí shidíí doo k'ena'óshdéh nzí da le'. Nnee la' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' ánniidá' doo círcumcise ábí'delzaa da lá née? Áń círcumcise ábí'dolne' hela'. ¹⁹ Círcumcise áko'delzaahíí dagohíí doo círcumcise áko'delzaa dahíí doo hago'at'ée da, Bik'ehgo'ihí'nań yengon'ááníí bikísk'eh ách'ít'ée'yúgo zhá íłíí. ²⁰ Nnee daantíígee Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' ánniidá' nt'é binasdziid lán shí n'íí dayúweh nayik'í'iziid le'. ²¹ Ya' nich'í' ánniidá' isnáh níłni lá née? Áí doo níł hago'at'ée da le': ndi ná ch'í'otaa lék'eyúgo ch'ínánádáh. ²² Dahadín nohweBik'ehń bich'í' ánniidá' isnáh nłí ndi, nohweBik'ehń binadzahgee doo isnáh nłíni at'ée da: áídá' dahadín bich'í' ánniidá' doo isnáh nłí da ndi, Christ bí'isna' silłí. ²³ Lán izłíigo nadaanohwi'dehezniilhi ádaanoht'ee; nnee zhá bí'isna' nádaahdleeh hela'. ²⁴ Shik'íyú, nohwich'í' ánniidá' daanohtíígee hago't'éego nohwich'í' goz'aa lék'eyúgo, da'ágádaanoht'eego Bik'ehgo'ihí'nań bíł daanohtíí le'. ²⁵ K'adíí ch'íkíí doo hwahá nneh dahíí baa yashti', doo nohweBik'ehń yegos'aaníí bee da, ndi nohweBik'ehń bíłgoch'oba'íí shaa yiné'go shada'olíigo áshíílaahíí bigha bee yashti'. ²⁶ Nagont'ogíí bengonyááhíí bigha dahadín da'at'éehíí k'ehgo naghaago bá nzhoo shí nsí. ²⁷ Ya' nannee née? Hagot'éegoshá' bíł k'ínásht'aazh doo núnzi da. Ya' doo nannee da née? Doo isdzán biká' dín'íí da le'. ²⁸ Áídá' nńnaayúgo, doo isínłsii da; la'íí na'ilíłn nńááyúgo doo isiih da. Áídá' hadíí łł nńadaasaaníí ní'gosdzán biká' nagont'ogíí bee bich'í' nagoz'aa doleel: áí bits'á'zhí' daanohwoshą' hasht'íí. ²⁹ Shik'íyú, goldohgo nohwá ngont'aaníí hileehgo ayáhágo godziih, nohwíłdishniigo ádishnii: áík'ehgo kodí' godezt'í'go hadíí bí'aa daagolííníí, bí'aa doo daagolíí dahíí k'ehgo ádaat'ee le', bí'aa doo nohweBik'ehń bitisgo yaa natsídaakees dago; ³⁰ Hadíí daachagíí doo daachag dahíí k'ehgo ádaat'ee le', nt'é bigha daachagíí doo itisgo yaa natsídaakees dago; hadíí bíł daagozhóóníí doo bíł daagozhóo dahíí k'ehgo ádaat'ee le'; hadíí nada'íłniihíí doo nt'é daabíyéehíí k'ehgo ádaat'ee le'; ³¹ La'íí hadíí ní'gosdzán biká' ágot'eehíí nabik'í'iziidíí, doo áí zhá

nabik'í'iziidhíí k'ehgo ádaat'ee da le', díí ni'goszán biká' benagowaahíí bech'ígowáhi at'éehíí bigha. ³² Doo nohwiini' lą́ą dago nohwá hásht'íí. Hadín doo nane dahíí nohweBik'ehń bich'í' zhinéego ágot'eehíí zhá yaa natsekeesgo, nohweBik'ehń hagot'éego yił goyılshóogo áile'íí yaa natsekees: ³³ Áídá' nnee naneehíí ni'goszán bich'í' zhinéego ágot'eehíí zhá yaa natsekees, hagot'éego bi'aa yił goyılshóogo áile'go yaa natsekees. ³⁴ Iszán naneehíí hik'e iszán doo nane dahíí biłgo doo łet'ee da. Iszán doo nane dahíí nohweBik'ehń bich'í' zhinéego ágot'eehíí yaa natsekees, hagot'éego bits'í hik'e biyi'siziinií godilzihgo at'éego áyılısı doleełgo: áídá' iszán naneehíí ni'goszán bich'í' zhinéego ágot'eehíí yaa natsekees, hagot'éego biká' yił goyılshóogo áile'íí yaa natsekees. ³⁵ Díí daanohwíí nohwá nzhogo yashti'; doo nohwishjizhgo da, ndi nohwá nlt'éehíí bigha, doo nakigo nohwiini'go da nohweBik'ehń bá nada'ohsiidhíí bigha. ³⁶ Nnee ła' bitsi' doo nniinéh hát'íí dahíí bigha, doo sitsi' bich'í' nlt'éego ánsht'ee da, nzi lęk'eyúgo, ła'íí na'ilíhn bayánzhí' dahiyaayúgo, ła'íí na'i'neehíí bá nlt'ée nziyúgo, aí doo hago'at'ée da, doo nchog'go ánát'íí da, ch'ík'eh nniinéh ndi nzhog. ³⁷ Áídá' nnee ła' nldzilgo tsidezkeezgo, ła'íí doo nt'é daabíni'ayúgo, dabíí hát'ínií yitis nliigo, bitsi' doo nniinéh dago biini' layiiláa lęk'eyúgo nlt'éego adzaahi at'ée. ³⁸ Áík'ehgo nnee bitsi' ła' nnee yaa yintííyúgo nlt'éego adzaa; áídá' doo ła' nnee yaa yintíí dayúgo itisgo nlt'éego adzaa. ³⁹ Iszán biká' danihi'náázhi' begoz'aaníí bee líbi'dezt'og, ndi biká' daztsayúgo daazhógo naghaa, dabíí hát'ínií yił niinéh doleeł; nohweBik'ehń bił dábik'ehyúgo zhá. ⁴⁰ Ndi itsaa nliinií doo nnaná'náa dayúgo zhá bił gozhog shı nsı: Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit áík'ehgo nashıtsiyılkees shı nsı.

8

¹ K'e'eshchín daach'okąąhgo hidán baa hi'niil n'íí baa yashti': daanohwigha hidán doo godiyih dago bídaagonlzi. Ndi shı itisgo gonsą ch'inziyúgo itisgo da'ích'ídolteel, áídá' ilgoch'oba'íí ínashood nldzilgo ábile'. ² Dahadín shı itisgo gonsą ch'inziinií, bígoch'ılısı le'at'éhi doo ła' bígoch'ılısı da. ³ Áídá' dahadín Bik'ehgo'ihí'nań bił nzhogoyúgo, án Bik'ehgo'ihí'nań bígóltsı. ⁴ Áík'ehgo k'e'eshchín daach'okąąhgo hidán baa hi'niil n'íí daach'iyąąhíí baa yashti', k'e'eshchín doo da'anii hınaa dago bídaagonlzi, ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań dała'á zhá gólínií ałdó' bídaagonlzi. ⁵ Yaaká'yú ła'íí ni'goszán biká'yú dant'éhéta daach'okąąhíí, gods daaholzéhi, lą́ą ndi, (bich'í' daach'okąąhíí lą́ągo, ła'íí nadaant'án lą́ągo daagolíí ndi,) ⁶ Néé Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nohwá gólíí, nohwiTaa, án bits'ą'dí' dawa daagolíí, ła'íí án bá daahin'naa; ła'íí nohweBik'ehń dała'á gólíí, Jesus Christ, án binkááyú dawa daagolíí, ła'íí án binkááyú daahin'naa. ⁷ Da'ágát'ée ndi ínashood doo dawa aí yıdaagołsı da: áídá' kú begonyaazhi' ła' k'e'eshchín zhá daach'okąąhíí yıdaagołsı ni'; aí hidán godiyihgo at'ée daanzigo hidán k'e'eshchín daach'okąąhgo baa hi'niil n'íí daayiyąayúgo, yunáasyú itisgo doo daantzil nazı da daaleeh. ⁸ Doo hidán Bik'ehgo'ihí'nań bit'ahgo nohwinoníí at'ée da: daahiidaayúgo doo aí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee itisgo daanjog da, dagohíí doo daahiidaayúgo doo aí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee itisgo daanchog' da. ⁹ Áídá' idaa daagonohdzaa, nohwi'odla' daantzilhií bigha hidán k'e'eshchín baa hi'niil n'íí daahohyaayúgo, dńko nnee bi'odla' doo daantzil dahíí ła' nageehgo ádaahle'. ¹⁰ Ni, hidán doo godiyihgo at'ée da bígonłsıni, k'e'eshchín náda'okąąhé yune' nnaago nnee ła', bi'odla' doo nldzil dahíí no'ıyúgo, dńko doo hago'at'ée łaą nzigo bíí ałdó' yiyąą doleeł; ¹¹ Áík'ehgo shı itisgo gonsą nńzihíí bik'izhi' aí nnee bi'odla' doo nldzil dahíí dńko ch'a'otłızh, án Christ biláhyú nik'isnhi, Christ bá daztsáni. ¹² Nohwik'isn bi'odla' doo nldzil dago doo bik'ehyú ágot'eehíí dábik'ehyú at'ée nzigo ádaabinołsıgo bich'í' nchog'go ánadaah't'ııłgo Christ bich'í' nchog'go ánadaah't'ııł hileeh. ¹³ Áík'ehgo hidán hishąąhíí bigha shik'isn nanago'yúgo, dńnágódzáazhi' doo itsı' náoshdaayúgo at'ée da, shik'isn doo nanashgéeh hasht'ıı dahíí bigha.

9

¹ Ya' doo Christ binal'a'á itah nshlji da gá? Ya' doo dawahá shá bił ch'í'otaa da gá? Ya' doo Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú shinasdziid daanołji da gá? ² Ła' bich'i' doo Christ binal'a'á nshlji dayúgo, nohwíi nohwich'i' ái nshlji go'jji: nohweBik'ehń biyati' bee nohwich'i' yashti' n'íi biláhyú hasdánohwido'nilhíi bigha Christ binal'a'á nshljiigo shígózi. ³ Díi bee ádayáshti', hadín nashídilkidyúgo: ⁴ Ya' néé Christ binal'a'á daandliini da'iidaago doo nohwá goz'aą da gá? ⁵ Ya' isdzán ínashood daanłini bił ndaan'nehgo bił nahiikaigo doo nohwá goz'aą da gá, ła' nadaal'a'ihíi, nohweBik'ehń bik'isyú, hik'e Céphas ádaadzaahíi k'ehgo? ⁶ Ła'íi ya' shíi hik'e Barnabas zhá behihi'naahíi bigha doo na'idziid da ndi doo hago'at'ée dago nohwá goz'aą gá? ⁷ Hadín dabíi na'iznilgoshá siláada nlij? Hadín dahs'aa k'eidnlaago binest'a'íi doo yiyaa dasha? Hadín dibelji yinádez'iinií bibe' doo yidlá dasha? ⁸ Ya' dashíi zhá ádishnii gá? Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanií ałdó' aníi go'jji. ⁹ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanií Moses binkáayú nohwich'i' alzaahíi gáníigo bek'e'eshchji, łch'łhgee magashi t'oh naghái ny'íi'eesíi doo bizé' na'it'éh da, nii. Ya' díi dá magashi zhá yaa natsekeesgo aníi néé? ¹⁰ Dagohíi néé nohwaa natsekeesgo aníi néé? Da'anii nohwá bek'e'eshchji: nnee nágodzjizíi nest'an nyohołiigo nágodzjiz, ła'íi łch'ihíi ałdó' t'oh naghái nyohołiigo at'jji. ¹¹ Áik'ehgo nohwitahyú Holy Spirit bits'a'dí' nt'éełhíi bee nohwł ch'ídaagosiit'aąda, ni'godzán biká' nandeehíi nohwaa daanołné'yúgo, ya' nohwł dík'eh ádaagot'ee néé? ¹² Ła' nnee dant'éhéta bídaandihíi nohwaa daanołné' daanołwiłniigo bá goz'aayúgo, ya' néehíi doo ágádaan'niigo nohwá goz'aą da gá? Da'ágát'ée ndi doo hak'i ida'ónkeed da ni', Christ baa yati' baa gozhóni bidáhgee doo nadaagont'og da doleethíi bigha dawahá bidag ádaant'ee. ¹³ Kjh biyi' da'ch'okaałhíi biyi' dilzłhgo ádaagot'eehíi nayik'ida'iziidií hidán Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'niiłií łahzhi' daayiyaałhíi ya' doo bídaagonołsi da néé? Ła'íi dawahá beda'okaałhíi biká' dahi'niiłgee nada'iziidií hidán Bik'ehgo'ihí'nań áigee baa hi'niiłií łahzhi' daayiyaa ałdó'. ¹⁴ Áik'ehgo hadín yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'íi da'ái yits'a'dí' yedaahinaago nohweBik'ehń bándagoz'aą. ¹⁵ Shíi ałdó' díi bee shá goz'aą ndi doo hak'i be'asdzaa da: k'adíi doo ágádaashohłe' dishniigo nohwich'i' k'e'eshchii da: doo shich'i' nahi'niiłgo da yati' baa gozhóni baa yashti'go be'ansht'eehíi shits'a' náidoné' át'ée da, dahyúgołhíi shina' shizes-hij ndi nzhoo. ¹⁶ Yati' baa gozhóni baa nagoshni' ndi doo ái bigha ida'oshdlii da: ái na'idziidií shaa det'aąłhíi bigha dáshini'aayú ashłehgo, yati' baa gozhóni doo baa nagoshni' dayúgo goyéehíi bee shich'i' goz'aą! ¹⁷ Díi na'idziidií dashíi hasht'jjiigo anásht'jjiyúgo, bigha shich'i' nahi'niił: áidá' dashíi doo hasht'jji da ndi ashłe'yúgo, díi na'idziidií shaa det'aąłhíi bigha ashłe'. ¹⁸ Nt'é shich'i' nahi'niił áidá'? Díinko, Christ baa yati' baa gozhóni baa nagoshni'dá' doo ái bigha nahi'niił da, áik'ehgo yati' baa gozhóni yaa yałti'íi nshljiigo, ái bigha shich'i' nahi'niiłgo shá begoz'aą ndi doo be'anásht'jji da. ¹⁹ Nnee doo ła' binal'a'á nshlji da ndi, nnee dawa binal'a'á nshljiigo ádeshdlaa, nnee łáago Christ bich'i'go honshbjihíi bigha. ²⁰ Jews daanliinií bich'i' Jew nneehíi k'ehgo ádeshdlaa, Jews daanłini Christ bich'i'go honshbjihíi bigha; Jews bich'i' begoz'aanií yikísk'eh ádaat'eehíi k'ehgo ádeshdlaa, begoz'aanií yikísk'eh ádaat'eehíi Christ bich'i'go honshbjihíi bigha; ²¹ Jews bich'i' begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dahíi k'ehgo ádeshdlaa, begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dahíi Christ bich'i'go honshbjihíi bigha, (Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanií doo bikísk'eh ansht'ee da doo dishnii da, ndi Christ yegos'aanií be'ansht'ee.) ²² Doo daanłzil dahíi bich'i' doo nłdzil dahíi k'ehgo ádeshdlaa, doo daanłzil dahíi Christ bich'i'go honshbjihíi bigha: nnee dawa bich'i' dabíi k'ehgo ádenszi ni', dahagot'éego ła' hasdakáh doleethíi bigha. ²³ Áik'ehgo be'anásht'jji, yati' baa gozhónihíi bigha, ái bits'a'dí' shíi ałdó' nohwłgo itah shiyaa gozhoo doleethíi bigha. ²⁴ łhanách'idikahgee dawa hadíi łhandeskaiłhíi dała'a aadilwodíi gonłnéé goz'aąłhíi doo bídaagonołsi da néé? Áik'ehgo daagonołneehíi bigha nádołkeeh. ²⁵ Itah nagolzéłhíi dawahá bee ídaagodzaa, ch'ah hobjijihíi daayołbjijihíi bigha. Ái ch'ah hobjijihíi da'as'ah hichoołhi ndi ágádaat'jji; áidá' néehíi doo hichoołhi daahonłbjijihíi bigha ádaahiit'jji.

da núzihíí bigha doo dishniigo ádishnii da, áidá' nnee nił nagolnii'íí ch'iyaa go doo dábik'eh da nzihíí bigha: gánnii shj, Hidán dawa shá bił ch'í'otaqá dá' nt'é bigha ła' nnee hidán doo dawa bił ch'í'otaqá dahíí shaa néit'íí? ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nań shaa ch'oba'go nt'éhéta hishaqá dá', nt'é bigha ba'ihénsigo hishaqá n'íhíí bigha nch'og'go shaa yá'iti'? nńii shj. ³¹ Áidá' gánohwiłdishnii, Da'ohsaagee ła'íí dant'é ádaahleehgee Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégoşj doleelhíí bigha ádaaht'íih. ³² Jews daanliiníí hik'e doo Jews daanliij dahíí, ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań daayokaqahgo ha'ánátséhíí nohwicha nanánóhdéh hela': ³³ Shíí dawa ánásht'íihíí bee nnee dawa bił goyiłshóqó hásh't'íí, doo dashíí zhá nt'éeéhíí ídáhásht'íí da, ndi łańi nt'éeéhíí bá hásh't'íí, yee hasdádokah doleelgo.

11

¹ Shíí Christ be'esh'íihíí k'ehgo nohwíí ałdó' sheda'ot'íí le'. ² Shik'íiyú, nohwa'ihédaansj, dawa bee shénádaańniihíí bigha, ła'íí nt'é nohwił ch'íní'áq n'íí dánohwił nagosisnii'íí k'ehgo t'ah bikísk'eh ádaanoht'eehíí bigha. ³ Áidá' díí bídaagonoşj hasht'íí, Christ nnee daant'íígee yá sizijgo bitsits'inhíí k'ehgo nliij; ła'íí nneehíí isdzáné yá sizijgo bitsits'inhíí k'ehgo nliij; ła'íí ałdó' Bik'ehgo'ihí'nań Christ yá sizijgo bitsits'inhíí k'ehgo nliij. ⁴ Nnee nłni bitsits'in doo bina'deńtsóozdá' okaqahyúgo, dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'yúgo, bitsits'in doo yidnłsj dago ánát'íih. ⁵ Áidá' isdzáné bitsits'in doo bina'deńtsóoz dago okaqahyúgo, dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'yúgo, bitsits'in doo yidnłsj dago ánát'íih: áí isdzán bitsits'in hilzheedhíí k'ehgo at'éé. ⁶ Áik'ehgo isdzán doo bitsits'in bina'deńtsóoz dayúgo bitsizíl k'ínógéesh: áidá' isdzán bitsizíl k'égizhgo dagohíí hilzheedgo yik'ee ídaayándziyúgo bitsits'in bina'deńtsóoz le'. ⁷ Nnee nłni bitsits'in doo bina'deńtsóoz bik'eh da, Bik'ehgo'ihí'nań be'ilzaahíí nliijgo ízisgo ye'at'ééhíí ch'í'nah áyíłshíí bigha: áidá' isdzánhíí nnee ízisgo ye'at'ééhíí ch'í'nah áyíłsj. ⁸ Nnee doo isdzán bits'á'dí' alzaa da; ndi isdzánhíí nnee bits'á'dí' alzaa. ⁹ ła'íí nnee doo isdzán bá ábi'delzaa da; ndi isdzánhíí nnee bá ábi'delzaa. ¹⁰ Áí bigha isdzán bitsits'in bina'deńtsóoz bik'eh, áí bika' yidits'agíí bebígózihíí bigha, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí' daagolínii daabo'íihíí ałdó' bigha. ¹¹ Ágát'éé ndi, nohweBik'ehń binadzahgee nnee doo hagot'éégo hileeh da, isdzán da'ádihgo, ła'íí isdzán ałdó' doo hagot'éégo hileeh da, nnee da'ádihgo. ¹² Isdzán nnee bits'á'dí' ábi'delzaa, da'ágát'éégo nnee isdzán bits'á'dí' goleehgo ábi'delzaa; ndi dawahá Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' daaleehi ádaat'ee. ¹³ Dánohwíí díí nzhogo baa natsídaahkees: ya' isdzán bitsits'in doo bina'deńtsóoz dago Bik'ehgo'ihí'nań yokaqahíí dábik'eh née? ¹⁴ Da'ádaant'eehíí bee nohwił ch'ígót'aah, nnee bitsizíl nneezyúgo yik'ee ídaayándzi. ¹⁵ Áidá' isdzán bitsizíl nneezíí bee ba'olnii at'éé: bitsizilíí bitsits'in bik'eńłtsóoz doleelgo baa hi'né'. ¹⁶ Áidí' nnee ła' díí bigha łahadaadit'áh hádaat'íiyúgo, díńko bee bił nadaagońi', ádishnii n'íí k'ehgo ádaant'ee, ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań daayokaqahgo ha'ánátséhíí dawa ałdó' yikísk'eh ádaat'ee. ¹⁷ Áidá' díí bee nohwił nagoshnii'íí nt'éeégo ánádaaht'íih doo hagot'éégo nohwiłdishnii da, ła'ánáht'íihíí bits'á'dí' doo nt'éeé daahleeh da, da'itisgo nch'og' daahleeh. ¹⁸ Dantsé baa yashti'íí díńko, ínashood da'okaqah yune' ła'ánáht'íihgee ilts'á'yú daahohkahgo nohwa'ikonsj; áshilni-ihíí łazhij' hoshdláq. ¹⁹ Hadíí da'anii da'odlaaníí nohwitahyú bebídaagozi doleelhíí bigha ilts'á'yú daahohkahíí nohwitahyú begoz'aa doo. ²⁰ Dałahágee ła'ánáht'íihgee nohweBik'ehń doo da'anii dilzihgo bá da'ohsaq da go'íí. ²¹ Áidá' da'idaagee dahále dánohwíí nohwi'dánéhi daahsaqgo nohwa'ikonsj, nnee ła' doo hwahá da'iyaa dadá': áí bigha ła' shiná' daanliij, ła'ihíí łaqágo da'idlq. ²² Ya' nohwigowa nagoz'aa yune' doo da'ohsaq da gá? Dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań daayokaqahgo ha'ánátséhíí doo bił da'oltag da née, ła'íí nohwitahyú tédaat'iyéhií ídaayádaandzigo ádaahle' née? Nt'é nohwiłdishnii áidá'? Ya' díí bigha nohwa'ihénsigo yashti' doleel gá? Dah, doo áik'ehgo nohwaa yashti' da. ²³ Nohwitahyú nashaadá' nohwił ch'ígoni'áq n'íí nohweBik'ehń shil ch'ígon'áni at'éé, áí díńko, Jesus nohweBik'ehń yik'edaanniihíí bíłak'edaabistíidá', da'ái bit'é'gee bán náidn'aa: ²⁴ Áidí' ya'ihénzigo oskaqá dá' ilk'edaizné'go gánniid, Nkóh, daohsaq; díí

shits'í át'ée, nohwá nehesto'i: díí bee shínáadaadohngó ánádaaht'íí. ²⁵ Da'iyaańí bikédí'go da'ágát'ée go idee beda'iskaaní náidnkąągo gánńiid, Díí idee besikaaní shidíł bee ánídégo Bik'ehgo'ihí'nań hik'e nnee bílgo lángot'aaní át'ée: náda'ohdlńhgee bee shínáadaadohngó ánádaaht'íí. ²⁶ Díí k'ehgo bán nádaahdńhgee, ła'íí díí k'ehgo idee bee náda'ohdlńhgee, nohweBik'ehń daztsaaní ch'í'nah ádaanołsi, nádzáázhi'. ²⁷ Áí bighą hadńń doo godńsi dago díí bán yiyąyúgo, dagohíí díí nohweBik'ehń bi'ide' bee idląyúgo, nohweBik'ehń bits'í ła'íí bidíł yich'í' nihesí. ²⁸ Áík'ehgo nnee dawa ídinel'įigo zhą bán yiyąą ła'íí idee bee idląą le'. ²⁹ Hadńń doo dábik'ehyú át'ée dadá' yiyąyúgo ła'íí idląyúgo, áí bee dabíí góyée go ích'į'godot'áál, da'anii nohweBik'ehń bits'í doo yidńsi dahíí bighą. ³⁰ Áí bighą nohwitahyú łani doo nadaalwod da ła'íí kaa yaa nakai, ła'íí łani da'ılhosh. ³¹ Néé da'anii idaadinel'įi lęk'eyúgo doo nohwaa yá'iti' da doleeł. ³² Áídá' nohwaa yá'iti' lęk'eyúgo nohweBik'ehń nohwił ch'ídaago'aahgo nohwiniidaagodńsi, ni'gosdzán biká' nnee doo bíł nohwił ch'ígódeeh da doleełhíí bighą. ³³ Áí bighą, shik'íyú, da'ohsaągee ła'ánáht'įihyúgo ilba' nasóohtąą. ³⁴ Nnee ła' shińá' silįi lęk'eyúgo gowąyú yiyą le'; áík'ehgo ła'ánáht'įihí doo nohwił ch'ígódeeh da. Ła' biká nadaashídołkid n'íí náńsdzáągo hasht'egodeshíł.

12

¹ Shik'íyú, k'adíí Holy Spirit bits'ą'dí' kaa hi'né'íí hagog'ée go at'ée shíhíí bídaagonołsińh hasht'íí. ² Bik'ehgo'ihí'nań doo daahohkąąh dadá' k'e'eshchńń doo yádaaltí' dahi daahohkąąhgo ch'a'onálsąą ní'íí bídaagonołsi. ³ Áí bighą díí bídaagonołsińh dązhó háshht'íí, nnee ła' Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit binkááyú yaltí'yúgo doo Jesus bíł ch'ígodńi at'ée níi da go'įi: ła'íí nnee ła' Holy Spirit binkááyú yaltí'yúgo zhą Jesus nohweBik'ehń nliń, níi. ⁴ Holy Spirit bits'ą'dí' kaa hi'né'íí iltah at'ée ndi Holy Spirit dała'áhi at'ée. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań bá na'izidińi iltah ádaat'ee ndi nohweBik'ehń dała'áhi. ⁶ Iltah at'ée go nnee Bik'ehgo'ihí'nań yá nada'iziid, ndi Bik'ehgo'ihí'nań dała'áhi nnee bíyéełhíí dawa biláhyú iltah at'ée go na'iziid. ⁷ Nnee daantįińee Holy Spirit binkááyú na'iziidíí baa daagodeťąą, nnee dawa bá nzhọ doleełgo. ⁸ Áík'ehgo ła' Holy Spirit binkááyú yati' góyáni baa daagodeťąą; ła'ihíí da'ái Spirit-híí binkááyú yati' bee koł ígózini baa daagodeťąą; ⁹ Ła'ihíí odlą' bee daagodeťąą, da'ái Spirit binkááyú; ła'ihíí da'ái Spirit binkááyú ná'hilziihgo baa daagodeťąą; ¹⁰ Ła'íí godiyńhgo áná'ol'įińgo baa daagodeťąą; ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yádaaltí'go; ła'íí spirits hago'at'éhíhíí yídaagotsįgo; ła'íí Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yádaaltí'go; ła'íí yati' doo bígózį dahíí níigo aníhíí yaa nanádaagolńi'go baa daagodeťąą: ¹¹ Díí dawa Spirit dała'áhi bits'ą'dí' kaa daahi'ne', da'ái Spirit-híí dáhat'įińee nnee daantįińee yaa daagodeťą. ¹² Kots'í dała'á ndi łaayú henláá, ła'íí łaayú henláá ndi kots'í dała'áhi at'ée: Christ alđó' da'ágát'ée. ¹³ Áík'ehgo Holy Spirit dała'áhi bee daanohwigha dała'ázhi' baptize ádaanohwi'deszaa, Jews daandlińiń dagohíí doo Jews daandliń dahíí, isnáh daandlińiń dagohíí doo isnáh daandliń dahíí; Holy Spirit dała'áhihi bits'ą'dí' daahiidląągo ádaanohwi'deszaa. ¹⁴ Kots'í dała'áhi łaayú henláá, doo dała'á zhą da. ¹⁵ Kokeehíí, Shíí doo kogan nshńi dahíí bighą doo kots'í itah nshńi da, níi lęk'eyúgo, ya' doo kots'í itah nliń da gá? ¹⁶ Ła'íí kojaahíí, Shíí doo końaa nshńi dahíí bighą doo kots'í itah nshńi da, níi lęk'eyúgo, ya' doo kots'í itah nliń da gá? ¹⁷ Kots'íhíí dawa końaa nlińyúgo hagog'ée go ch'idits'ag? Kots'íhíí dawa końaa nlińyúgo hagog'ée go ich'ılchįiń doo? ¹⁸ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań dabíí hát'įińi k'ehgo kots'í łaayú henlááhíí daanne'gee kots'í bee hadaadeszaa. ¹⁹ Kots'í bits'ádaadehezlaahíí dała'áyúgo, hagog'ée go its'í hileeh áídá'? ²⁰ Áídá' kots'í łaayú henláá ndi kots'íhíí dała'áhi. ²¹ Áík'ehgo końaaahíí doo hagog'ée go koganhíí, Doo hánesht'įi da, yińniih da; ła'íí kots'inhíí doo hagog'ée go kokeehíí, Doo hánesht'įi da, yińniih da. ²² Doo ágát'ée da, kots'í łaayú henlááhíí doo nalwod da ngolńińiń ákóne' itah nlińgo zhą kots'í gólįi: ²³ Nohwits'í łaayú henlááhíí ła' dá'ich'į'go baa natsídaahiikees ndi, áí ła'ihíí bitisgo nł'ée go bíł da'ónltag; nohwits'í łaayú henlááhíí doo hagog'ée go nel'įi bígonedząą dahíí dayúwehyú

nlt'éégo bił da'ónltag. ²⁴ Áídá' nohwits'í łayú henlááhí daadilkqophyú hit'jigo alzaahí doo bił da'ónltag da: áídá' Bik'ehgo'ihí'nań dawa dała' ładaayiznil, doo bił da'ónltag dahí dabí nlt'éégo áyłtsj. ²⁵ Áík'ehgo nohwits'í łayú henlááhí doo ilk'edaadi'niih da doleet; áídá' nlt'éégo ádaahilzi doleetgo Bik'ehgo'ihí'nań dała'ázhi' ładaayiznil. ²⁶ Áík'ehgo dała'á biniigonłt'ée lək'eyúgo dawa yił biniidaagonłt'ée; dagohí dała'á daach'idnłsj lək'eyúgo dawa yaa bił daagozhqó doleet. ²⁷ Áík'ehgo nohwí itah Christ bits'í daanohtji, ł'í dała'á daanohtjigee łayú henlááhí daanohtji. ²⁸ Bik'ehgo'ihí'nań dí k'ehgo ínashood daanliiní bitahyú nyiinnil lək'e, dantségee bindaal'a'á daanłjigo, nakigeehí binkááyú yádaalti'go, taagigeehí ilch'ígó'aahgo, iké'geehí godiyhgo áná'ol'jłgo, ná'ilziihgo, ich'oniigo, nant'án daanłjigo, ł'í Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahí yee yádaalti'go. ²⁹ Ya' dawa Bik'ehgo'ihí'nań bindaal'a'á daanłj née? Ya' dawa binkááyú yádaalti' née? Ya' dawa ilch'ígó'aahí daanłj née? Ya' dawa godiyhgo ánáda'ol'jł née? ³⁰ Ya' dawa nná'daahilziihgo baa godet'aq née? Ya' dawa Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahí yee yádaalti' née? Ya' dawa nt'é niigo aníhí yaa nanádaagolni'go baa godet'aq née? ³¹ Áídá' Holy Spirit bits'á'dí kaa hi'né'í itisgo at'éehí zhá hádaaht'jł le': áíd' díńko itisgo ágot'éhi nohwił ch'í'nah ágošłéh.

13

¹ Nnee daanliiní nlt'éégo yádaalti'í ł'í Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolínihí biyati' bee yashti'sha' ndi, shił'ijóóní da'adíhyúgo bésh dilwoshé áhiłts'agí, dagohí bésh be'idot'alé lídiłdłgo áhiłts'agí k'ehgo ánsht'ee. ² Bik'ehgo'ihí'nań shinkááyú yałti'í shaa godet'aqsha' ndi, nt'é doo bigózi da n'í dawa bigonsjsha' ndi, dawa shił'ígózišha' ndi, ł'í shi'odł'í bee dził lášj godihí'nił lək'e ndi, shił'ijóóní da'adíhyúgo shí doo nt'é nshłj da. ³ Dawa shíyéehí tédaat'iyehí baa hishnił'sha' ndi, ł'í shidi'didłdgo baa ídinsht'aq lək'e ndi, shił'ijóóní da'adíhyúgo shí doo nt'é bee hisht'jł da. ⁴ Koł ijóóní nyéé lək'e ndi nzaadzhi' bidag ách'ít'ée, ł'í koł goch'oba'; ł'í bíyéehí doo ídáhách'ít'jł da; doo ída'ch'odłí da, doo ích'idilkqaq da, ⁵ Koł ijóóní doo nchq'go ách'ít'jł da, doo dashízhá ch'inzi da, doo dágóshch'j' bágoch'ilchijih da, doo dénchq'égo baa nats'itsikees da; ⁶ Doo nchq'go ágot'eehí baa koł gozhqó da, áídá' da'anii ágot'eehí zhá baa koł gozhqó; ⁷ Dawa bidag ách'ít'ée, dawa ch'odłaq, nlt'éehí dawa nch'ohí, dawa bich'j' dahch'idnłdqh. ⁸ Koł ijóóní doo ádíł da: yunáasyú ágone'í baa nagolni' lək'e ndi bech'igonáh; Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahí bee yách'ilti' lək'e ndi bengowáh; bee koł ígózini bech'ígowáh. ⁹ K'adí łahzhi' zhá bídaagonłzi, hik'e yunáasyú ágone'í łahzhi' zhá baa nadaagohiłni'. ¹⁰ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań ngonłchíhí dawa łalzaagee, doo dayúweh łahzhi' zhá bídaagonłzi da doo, áídá' dawa nohwił ídaagozi doleet. ¹¹ Chagháshé nshłjídá' chagháshé k'ehgo yashti' ni', chagháshé k'ehgo doo gonsáq dago natséskees ni': áídá' nnee síłj hik'e chagháshé k'ehgo ánsht'ee n'í shits'á' bee yó'ogoyáá ni'. ¹² K'adyúgo kát'iné doo nzhqogo biyi' got'jł dahí biyi' daadet'jłhí k'a'at'ée, áídá' biká' ngonyáago daanél'jłhí k'ehgo nzhqogo got'jł doleet: k'adyúgo łahzhi' zhá bigonsj, áídá' biká' ngonyáago dawa bigonsj doleet, dashí shígózihí k'ehgo. ¹³ Áík'ehgo ki'odł', hik'e nlt'éehí nch'ohółhí, ł'í koł ijóóní biłgo, dí taagihí begoz'aq; ndi koł ijóóní itisgo at'ée.

14

¹ Ił ijóóní be'ádaanoht'eego biká hádaaht'jł, ł'í Holy Spirit bits'á'dí kaa hi'né'í hádaaht'jł, ndi Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yałti'í itisgo hádaaht'jł. ² Hadín Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahí yee yałti'í doo nnee yich'j' yałti' da, ndi Bik'ehgo'ihí'nań zhá yich'j' yałti': nnee doo ł'í yígółsj dago; áídá' doo bigózi dahí biyi'siziiní yee yaa yałti'. ³ Áídá' hadín Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'í nnee yich'j' yałti', nnee bi'odł' nłdzilgo áile' doleetgo, ł'í yidag yałti'go, ł'í yił goyiłshqógo ánádaahidł'go. ⁴ Hadín yati' doo bigózi dahí yee yałti'í dabí bi'odł' nłdzilgo áile', áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'í ínashood ha'ánátséhí bi'odł' nłdzilgo ádaile'. ⁵ Daanohwigha Holy Spirit

nohwinkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yałti'go hádaanohwisht'ji, ndi Bik'ehgo'ihinań nohwinkááyú yałti'íi itisgo nohwá háshł'ji: hadín Bik'ehgo'ihinań binkááyú yałti'íi hadín yati' doo bígózi dahíi nt'é niigo aníihíi yaa nanágołni'yúgo zhá nłt'ée, ínashood ha'ánáshéhíi bi'odla' nłdzilgo áile' doleełhíi bigha. ⁶ Shik'íiyú, Holy Spirit shinkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yałtigo nohwaa níyááyúgo, doo nt'é bígonołsijh at'ée da, Bik'ehgo'ihinań shił ch'í'nah áyílaahíi nohwił ch'í'nah ádaashłe'yúgo zhá, dagohíi bígonsijhíi nohwił nagoshni'yúgo zhá, dagohíi Bik'ehgo'ihinań shinkááyú yałti'yúgo zhá, dagohíi nohwił ch'ígonsh'aahyúgo zhá. ⁷ Be'idaadot'ále, ái tsjólta la'íi béshts'qoséta, doo daahinaa da ndi aníihíi dits'ag, áidá' doo áígee aníi dayúgo, hagot'éégo nt'é idot'álehíi bídaagoch'ıłsi? ⁸ La'íi siláada bibéshdilwoshé doo áígee aníi dayúgo, hadínshá' nagonłkaadhíi bigha ıłch'ı'ıdidle'? ⁹ Nohwihíi ágádaanoht'ee, yati' doo bígózi dahíi bee yádaaltı'yúgo, hagot'éégo nt'é daadohniihíi yádaagołsi doleeł? Daazhógo da'ilijzhı' yádaaltı'. ¹⁰ Ni'gosdzán biká' yati' ıłtah at'éégo doo áłch'ıde da shá' ndi, dawa bígóziyo yádaaltı'. ¹¹ Áık'ehgo yati' doo bígonsı dayúgo, nnee aníihíi nnee łahgo hadaazt'ı'híi k'ehgo bich'ı' ánsht'ee doleeł, la'íi da'áık'ehgo shich'ı' at'ée doleeł. ¹² Áık'ehgo nohwíi Holy Spirit bits'á'dı' kaa hi'né'ıi dázhqó hádaahł'jigo, ínashood ha'ánáshéhíi bi'odla' nłdzilgo ádaile'ıi itisgo hádaahł'ji, áık'ehgo bee nada'ohsiid. ¹³ Áık'ehgo hadín Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yałti' lęk'eyúgo, nt'é niigo aníihíi yaa nanágołni'híi bigha okqał le'. ¹⁴ Yati' doo bígózi dahíi bee oshkqał lęk'eyúgo, shiyi'siziiníi okqał ndi nt'é dishniigo ádishniihíi doo bígonsı dago, doo shiini' bee oshkqał da. ¹⁵ Hagolá ashne' áidá'? Shiyi'siziiníi bee oshkqał, la'íi bígonsıgo oshkqał ałdó'; shiyi'siziiníi bee idish'aal, la'íi bígonsıgo ałdó' idish'aal. ¹⁶ Dagohíi niyi'siziiníi zhá bee Bik'ehgo'ihinań ba'ihénzıyúgo, nnee Christ doo hwahá nłt'éégo yıgołsıjıd dahíi onkqałhgo ánniıhíi doo yıgołsı dadá', hagot'éégo, Da'anii doleełgo at'ée, nii doleeł? ¹⁷ Nłt'éégo ihénzıyigo onkqał ndi nidits'agıi doo bich'odaasıni' da. ¹⁸ Daanohwigha nohwitısigo Holy Spirit shinkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yałti'go Bik'ehgo'ihinań ba'ihénsı: ¹⁹ Ágát'ée ndi ínashood ha'ánáshéhıee goneznán doo náhółtag dayú yati' doo bígózi dahíi bee yashti'shá' ndi, yati' ashđla' yıdaagołsiníi nnee la' bee bił ch'ıgonsh'aahíi bigha bee yashti'ıi itisgo shił nłt'ée. ²⁰ Shik'íiyú, nohwił ıdaagozi zhinéégo doo chagháshé k'ehgo zhá be'ádaanoht'ee da le': áidá' ncho'ıi zhinéégo mé'híi k'ehgo be'ádaanoht'ee, nohwił ıdaagozi zhinéégo nnee báyan daasilijhíi k'ehgo be'ádaanoht'ee le'. ²¹ Bik'ehgo'ihinań yegos'aaníi biyi' gánıigo bek'e'eshchıi, Nnee biyati' łahgo at'éhi, la'ıi nnee nanid'ıi biyati' bee díi nneehíi bich'ı' yashti' doo; ágát'ée ndi doo daashidits'ag da doleeł, nii, nohweBik'ehń. ²² Áık'ehgo Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózi dahíi godiyıhgo be'ıgóziniı at'ée, áı da'odlaanıı doo bá alzaa da, áidá' doo da'odlaıa dahíi bá alzaa: ndi Bik'ehgo'ihinań binkááyú yati'ıi doo da'odlaıa dahíi doo bá alzaa da, áidá' da'odlaanıı bá alzaa. ²³ Áık'ehgo ínashood dawa ıla'adzaadá' dawa yati' doo bígózi dahíi yee yádaaltı' lęk'eyúgo, la'ıi nnee la' Christ doo hwahá nłt'éégo yıdaagołsıjıd dahíi, dagohíi doo da'odlaıa dahíi hah'ákaiyúgo, Nohwiini' ádaadıh, daanohwiłnii doleeł go'ıi. ²⁴ Áidá' dawa Bik'ehgo'ihinań binkááyú yádaaltı' lęk'eyúgo, la' nnee doo odlaıa dahíi, dagohíi Christ doo hwahá nłt'éégo yıgołsıjıd dahíi hah'ayááyúgo, bincho'ıi bił ch'ı'nah áile', la'ıi yá'ıti'ıi yidezts'aqahíi bigha ıdinél'ji doo: ²⁵ Áık'ehgo bijıi biyi' nain'ı' n'ıi ch'ı'nah áyílaago, Bik'ehgo'ihinań yich'ı' hishzhıizhgo yokał doleeł, Da'anii Bik'ehgo'ihinań nohwił nlij lá, niigo. ²⁶ Hagolá ádaahne' áidá', shik'íiyú? ıla'ánahł'jıhıee daanohtıııee la' ido'aal, la' ıłch'ıgo'aah, la' Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yałti', la' bił ch'ı'nah ágólzıgo yaa nagolni', la' yati' doo bígózi dahíi nt'é niigo aníihíi yaa nanágołni'. Áı dawa ínashood nłdzilgo nazıjı doleełhíi bigha ánadaahł'jıł le'. ²⁷ Nnee la' yati' doo bígózi dahíi yee yádaaltı' lęk'eyúgo, naki dagohíi taalt'éégo zhá begoz'aq, áı bitısigo dah, dáłıké'go yádaaltı' le'; la'ıi nt'é niigo aníihíi dała'a yaa nanágołni' le'. ²⁸ Áidá' nt'é niigo anıihíi yaa nanágołni'ıi doo hak'ı dayúgo, doo yádaaltı' dago nłt'ée, ha'ánázéh yune', ıch'ı' yádaaltı'go zhá, la'ıi Bik'ehgo'ihinań yich'ı' yádaaltı'go nłt'ée. ²⁹ Bik'ehgo'ihinań binkááyú yádaaltı'ıi naki

dagohíí taalt'éégo yádaalti' le', la'ihíí nt'é daaniigo yádaalti'íí yaa natsídaakees le'. ³⁰ La' itah dahsdaahíí nt'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' bił ch'í'nah alzaayúgo, dantsé yałti'íí dant'éheego at'éé le'. ³¹ Áík'ehgo daanohwigha Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yałti'íí nohwá bił ch'í'otaą, dáliké'go, daanohwigha bídaagono' aah doleełgo, la'íí daanohwigha nohwił daagoyilshóó doleełgo. ³² Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yádaalti'íí ídaa daagodzaągo dávik'eh. ³³ Godikishíí doo Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi at'éé da, áídá' nkegohen'ááníí zhá, Bik'ehgo'ihí'nań bá hadaadeszaahíí, ínashood daanliiníí, ha'ánáshéegee ágágot'ee. ³⁴ Ha'ánázéh yune' isdzáné dant'éheego ádaat'ee le': doo ákóne' yádaalti' dago bagoz'aa; da'dits'ago bagoz'aa, begoz'aaníí ałdó' aníihíí k'ehgo. ³⁵ Dant'éhéta yádaago' aah hádaat'íyúgo yił nadaanneehíí gowayú nayídaadiłkid le': isdzáné ha'ánázéh yune' yádaalti'yúgo bik'e ídaayágosj. ³⁶ Ya' ádishniihíí doo nohwił dávik'eh da née? Ya' Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íí nohwíí nohwits'á'dí' begodeyaahi daanohsj née? Dagohíí dánohwízhá nohwaa hi'né'i daanohsj née? ³⁷ Nnee la' Bik'ehgo'ihí'nań shinkááyú yałti', dagohíí Holy Spirit be'ánsht'ee nzjyúgo, nohwich'í' k'e'eshchihií nohwe Bik'ehń yegos'ánihi at'éehíí yígółsj doleeł. ³⁸ La' nnee díí doo yígółsj hát'íí dahíí, dayúwehégo doo yígółsj da le'. ³⁹ Áík'ehgo shik'íyú, Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yałti'íí dázhó hádaht'íj, la'íí Holy Spirit nohwinkááyú yati' doo bígózi dahíí bee yałti'íí dah doo daabiłdohńii da. ⁴⁰ Ha'ánázéh yune' doo godikish dago la'íí ilch'í' daagodinółsjgo goz'aaníí k'ehgo ánadaht'íj le'.

15

¹ K'adíí shik'íyú, yati' baa gozhóni nohwich'í' baa nagosisni' n'íí nohwił ch'í'nah ánánáshdle'; áí nágodoh'aa n'íí, áí bee ndaasozij; ² Da'ái bee hasdánohwidi'niil, baa nohwił nagosisni' n'íí bínadaańniihgo daahonohta'yúgo; doo ágádaanoht'ee dayúgo doo da'aniigo da'osohdłaa da. ³ Yati' shaa hi'né'íí itisgo at'éhi nohwaa daasiné' ni', gánohwiłdéniiđgo, Christ nohwincho'híí bigha daztsaa, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí k'ehgo; ⁴ Áídí' lehiiltj, taagi hileehíí bijj naadiidzaa, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí k'ehgo. ⁵ Áídí' Céphas bo'ij lək'e, áídí' binal'a'á nakits'adahíí ałdó' daabo'ij lək'e; ⁶ Áí bikédí'go nohwik'isyú, ínashood daanlinihíí, ashđla' gonenadín bitisyú dała' daabo'ij lək'e; áí dásdozhá dawa díí jji t'ah daahinaa, áídá' la' da'ilhaazh. ⁷ Áí bikédí'go James bo'ij lək'e; áídí' nadaal'a'á dawa ałdó'. ⁸ Da'iké'yú shíí ałdó' hiłtsaa ni', doo gonshteeh dagee gosilíhíí k'ehgo. ⁹ Nadaal'a'á dawago shíí doo bił ótag dahíí nshłj, nal'a'híí k'ehgo doo shido'jii bik'eh da, Bik'ehgo'ihí'nań daayokaańgo ha'ánáshéhií góyéégo bich'í' nagosh'áá lək'ehíí bigha. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí bee ánsht'eehíí k'ehgo ánsht'ee: biłgoch'oba'íí bee shaa godet'aaníí doo daazhógo shainé' da; áídá' da'des'a'íí dawa bitisgo nyeego nasíziid: áídá' doo shíí áshł'íj da, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí shił nliiníí át'íj. ¹¹ Ágát'éé ndi shíí dagohíí la' da'des'a'íí nohwich'í' yádaalti' ndi, díí k'ehgo yádaahiilti'go da'osohdłaa. ¹² Christ daztsaadí' naadiidzaago baa na'goni'dá', hagot'éégo nohwitahyú la', nanezna'íí doo naadikáh da, daadohńii? ¹³ Nanezna'íí doo naadikáh dayúgo Christ doo naadiidzaa da: ¹⁴ La'íí Christ doo naadiidzaa dayúgo, nohwił nadaagohiilni'íí doo ilíj da silij, la'íí nohwi'odł'íí ałdó' doo nt'é da silij. ¹⁵ Nanezna'íí doo naadikáh dayúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo Christ naadiidzaago áyíłaa da, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań baa léda'ilchoogo nohwígózi, Bik'ehgo'ihí'nań Christ naadiidzaago áyíłaa, daan'niihíí bigha. ¹⁶ Nanezna'íí doo naadikáh da lək'eyúgo, Christ ałdó' doo naadiidzaa da: ¹⁷ La'íí Christ doo naadiidzaa dayúgo, nohwi'odł' doo ilíj da; áík'ehgo nohwincho'íí t'ah biyi' nahkai. ¹⁸ Áík'ehgo Christ bił dała'á daanliigo da'ilhaazhíí ałdó' ch'a'ondéeh. ¹⁹ Dadíí ni'gosdzán biká'gee daahin'naago zhá Christ bee nłt'éégo ágot'eehíí ndaahóndliiyúgo, née nnee dawa bitisgo dénohwaagoch'oba'é. ²⁰ Áídá' da'anii Christ daztsaadí' naadiidzaa, da'ilhoshíí bitahđ' dantsé naadiidzáhi nlij. ²¹ Áík'ehgo nnee dała'á biláhyú da'itsaahi bengonyááhíí k'ehgo nnee dała'á biláhyú nanezna' n'íí naadikáh doo. ²² Adam bits'á'dí' nnee dawa

nanne'híí k'ehgo Christ bił dała'á daanliiníí dawa nadaahi'naa doleeł. ²³ Áídá' nnee dała'á daantíígee naahikáh doleeł, Christ dantsé naadiidzaahíí nlij; áí bikédí'go Christ daabíyéehíí ałdó' naadikáh, dabíí nádzáágo. ²⁴ Nadaant'aahíí dawa, ła'íí yedaabik'ehgo binawod daagolíí n'íí dawa Christ da'ílíí yilchihíí bikédí'go, án bilalt'áhgee begoz'ąą n'íí biTaa, Bik'ehgo'ihí'nań, yainádi'aahdá' goldohíí bengodogaal. ²⁵ Christ be'ina'íí dawa bikettl'ááh nni'nílzhj' yebik'eh doleeł at'éé. ²⁶ Da'iké'yú be'ina' da'ílíí yilchihíí áí da'itsaahi. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nań dawahá Christ bikettl'áázhj' nyinnil. Áídá', Dawahá bikettl'áázhj' nni'níl, niidá' hadín bikettl'ááh dawahá nyinnilíí doo itah nlij dahíí nlt'éégo bigózi. ²⁸ Dawahá biyahzhj' alzaadá', Bik'ehgo'ihí'nań dawahá biYe' biyahzhj' áyíflaa n'íí biYe' ałdó' dabíí biyahzhj' ádedlaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań dawa yebik'eh doleeł. ²⁹ Doo ágát'éé dayúgo, daztsáni bá baptize ádaabi' — dilne'íí nt'é bighą ádaat'íí? Nanezna'íí doo naadikáh dadá' nt'éshą' bighą bá baptize ádaabi'dilne'? ³⁰ ła'íí nt'éshą' bighą dawa jji da'o'aalgee négodzidíí bidahzhj' nasiidzji? ³¹ Shik'íyú, Christ Jesus biláhyú nohwee shił gozhóhíí bighą gánohwiłdishnii, Dawa jji da'itsaahíí bee shich'j' goz'ąą. ³² Nnee ni'gosdzán biká' zhineehíí yadaalti'híí k'ehgo yashti'go gádishnii, Dziłká'yú bégódzidi daagolíníí Ephesusgee bił nadaagonskaad lęk'eyúgo, nt'é bee hisht'jii, nanezna'íí doo naadikáh dadá'? ła' gádaanii, Haląą da'idaą le', da'idlaą le': hiskáą dahiitsaahíí bighą. ³³ Nohwich'j' nadoch'aa hela'; nnee daanchó'ihíí bił nach'ikaiyúgo nlt'éégo ách'ít'éehíí yilchóph. ³⁴ Ch'ínadaanohdziid, nlt'éégo ihí'naahíí baa nánohkáh, nchó'go ánadaahne' hela'; nohwitahyú ła' Bik'ehgo'ihí'nań doo yídaagotsj da: bik'ee idaayadaanohdzi doleełhíí bighą ádaanohwiłdishnii. ³⁵ Áídá' nnee ła' na'ídaadiłkid, Hagot'éégo nanezna' n'íí naadikáh? Bits'í hago'at'éhi yee naadikáh doleeł? daaniigo. ³⁶ Ni, nnee doo gonyáni, nt'éhéta k'edínlaahíí ntsé datsaahíí k'ehgo alne'yúgo zhą hajéeh: ³⁷ Hant'é hajéedíí doo áí ga'at'éhi k'edínlaa da, k'edilzii zhą k'edínlaa, t'oh naghái dagohíí łahgo at'éhíhíí shj: ³⁸ Hant'é hajéedíí Bik'ehgo'ihí'nań dabíí hát'jiiyú áile', áík'ehgo k'edilzii dała'á n'ąągo hajéedgo itah at'éégo ánołigo áile'. ³⁹ Its'í doo dawa łelt'ee da: ła' nnee bits'í, ła'íí dawahá nadaakaihíí, ła'íí łóg, ła'íí dló' ałdó'. ⁴⁰ Its'í ła' yaaká'yú daagolíí, ła'ihíí ni'gosdzán biká' daagolj: yaaká'yúhíí be'ízisgo at'éhi doo ni'gosdzán biká'yúhíí be'ízisgo at'éhi łelt'ee da. ⁴¹ Ya'ái dásahngo bits'ą' dindláád, t'é'gona'ái dásahngo ałdó' bits'ą' dindláád, ts'itsóqsé dásahngo bits'ą' dindláád; ts'itsóqsé dała'á n'ąągo łahgo at'éégo bits'ą' dindláád. ⁴² Nanezna' n'íí naadikáhíí ałdó' ágát'éé. Its'í k'edilzii k'ehgo łehi'ne'íí hichóph, its'í łahgo at'éhi yee naadikáh, doo daahichóphi da. ⁴³ Its'í doo íłjigo łehi'ne' n'íí ízisgo at'éégo nádidáhgo alne': doo nalwodgo łehi'ne' n'íí binawod goljigo nádidáhgo alne'. ⁴⁴ Dá ni'gosdzán biká'gee kots'ihíhíí łehi'ne' n'íí yaaká'dí'go kots'ihíhíí bee nách'ididáh. Kots'í ni'gosdzán biká'gee goljii, ła'íí yaaká'dí'go kots'í góljii. ⁴⁵ Gánjigo bek'e'eshchij, Dantsé nnee alzaahíí Adam holzéhi hinaa siljii; Adam iké'yúhíí spirit be'ihí'naahíí siljii. ⁴⁶ Áídá' its'í yaaká'dí' gólíníí doo ntsé begonyáá da, ndi its'í ni'gosdzán biká' gólíníí ntsé begonyáá, áníta its'í yaaká'dí' gólíníí begonyáá. ⁴⁷ Dantsé nnee alzaahi ni'gosdzán bits'ą'dí' nlij, łeezh bee alzaa: iké'gee nneehíí yaaká'dí' nyáá, án nohweBik'ehń nlij. ⁴⁸ Ni'gosdzán biká' nnee łeezh be'adaaszaahíí, dantsé nnee łeezh be'alzaahíí k'ehgo ádaat'ee: ła'íí yaaká'yú daagolíníí, nnee yaaká'dí' nyááhíí k'ehgo ádaat'ee. ⁴⁹ Nnee łeezh be'alzaahíí k'a'ádaandlijgo daagosiidlijhíí k'ehgo yaaká'dí' nnee ałdó' k'a'ádaandlij doleeł. ⁵⁰ Shik'íyú, díí nohwit nagoshni', nnee daanliiníí bits'í hik'e dił biłgo Bik'ehgo'ihí'nań bilalt'áhgee daanliiníí doo itah daaleeh da; its'í nanne' doleełí ihí'naa doo ngonel'ąą dahíí doo bíyéé daaleeh at'éé da. ⁵¹ Isąą, doo bigózi da n'íí nohwit ch'í'nah ashle'; doo daanohwigha da'íilwosh da doleeł, áídá' łahgo ádaant'eego ánohwi'dilne' doleeł, ⁵² Dagoshch'j', ch'inesk'ohíí k'ehgo, iké'yú béshdilwoshé ánniidgee: béshdilwoshé áníí doleeł, ła'íí nanezna' n'íí its'í doo hichóphíí bee naadikáhgo ádolniił, ła'íí néé łahgo ádaant'eego ánohwi'dilne' doleeł. ⁵³ Díí its'í hichóphíí its'í áníidéhi doo hichóph dahíí ik'eyidleeh doleeł, ła'íí díí its'í datsaahíí its'í áníidéhi doo datsaah dahíí ik'eyidleeh doleeł. ⁵⁴ Áík'ehgo díí its'í hichóphíí doo hichóph dahíí ik'eyiidlaago,

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE
CORINTHIANS

¹ Shíí, Paul, Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshlíni, ła'íi nohwik'isn Timotheus holzéhi biłgo, Bik'ehgo'ihí'nań daayokaąhíi Corinthgee ha'ánálséhií bich'í' k'e'iilchii, ínashood daanliinií dawa Akéya biyi' dahot'éhé daagolíinií biłgo; ² Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa, Jesus Christ nohweBik'ehń biłgo biłgoch'oba'íi ła'íi bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhií bee nohwich'í' goz'ąą le'. ³ Bik'ehgo'ihí'nań, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, ba'ihégoşí le', án bits'á'dí' aatét'íi begoz'ąą, Bik'ehgo'ihí'nań dawa bee hadag ánágodle'íi; ⁴ Áń góyéégo nohwich'í' nagowaagee hadag ádaanohwiłsi, nnee dant'éhéta bee bich'í' nadaagont'ogyúgo hadag ánádaahiidle'híi bighą, danée Bik'ehgo'ihí'nań hadag ádaanohwiłsihií bee hadag ánádaahiidle'go. ⁵ Christ biłgo dánohwiniigont'éeńt'ééhií k'ehgo Christ nńdzilgo hadag da'ánohwiłsi nt'ée. ⁶ Néé nohwiniigodilne' lęk'eyúgo, hadag ádaanoht'ee doleethíi ła'íi hasdánohwińiil doleethíi bighąhi at'ée, ái nohwiniigont'éehií k'ehgo nohwíi ałdó' nohwiniigont'éehií bee hadag ádaanoht'eego ádaanohwiłsi, ła'íi née hadag ánohwi'dilne' lęk'eyúgo hadag ádaanoht'ee doleethíi ła'íi hasdánohwińiil doleethíi bighąhi at'ée. ⁷ Nńdzilgo nohwaa da'óndlii, díńko bígonlzihií bighą, née nohwiniigodilne'híi k'ehgo nohwíi ałdó' nohwiniigodilne' ndi Bik'ehgo'ihí'nań hadag ádaanohwiłsihií k'ehgo nohwíi ałdó' Bik'ehgo'ihí'nań hadag ádaanohwiłsi doleel. ⁸ Christ biláhyú nohwik'íiyú daanołhíni, Asiyú góyéégo nohwich'í' nagoyaahíi bídaagonoşí háhiit'ij, dážó góyéégo nohwich'í' nagoyaahíi bighą nohwinawod dásdozhą asdijđgo daahiitsaah łaą niidzji: ⁹ Da'itsaahíi bee nohwá ngot'ąą niidzji, ádá' danée doo ída'óndlii da, ndi Bik'ehgo'ihí'nań nanezna'íi nádaayihii'na'íi ba'óndlii doleethíi bighą nohwich'í' ágodzaa. ¹⁰ Áń góyéégo da'itsaahíi yits'á' nohwinil áídí' yits'á' nánohwińií: ła'íi ágánánohwidle' doleelgo ba'óndlii; ¹¹ Nohwíi ałdó' nohwi'okaąhíi bee nohwich'odaahńii, áík'ehgo nnee łaągo nohwa da'oskaąđgo hagot'éégo Bik'ehgo'ihí'nań nohwich'ozńi'íi nnee łaągo ba'ihédaanzí doleel. ¹² Díi baa nohwiłgozhóq, díńko nohwijíi yune' bígonlzi, ni'gosdzán biká' nnee bitahyú ła'íi itisgo nohwíi nohwitahyú Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee da'aniigo, doo daazhógo da ánáhiit'ijl, doo ni'gosdzán biká'dí' igoyá'íi bee da, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íi binkááyú ánáhiit'ijl. ¹³ Daahohshíhií ła'íi dá bee nohwił ídaagoziníi zhą baa nohwich'í' k'e'iilchii; ái dahot'éhé baa nohwił ídaagozi doleelgo hasht'íi; ¹⁴ Ilk'idá' łazhzi' nohwídaagonoşí n'íi k'ehgo, áík'ehgo née nohwaa nohwił gozhóqhií k'ehgo nohwíi ałdó' nohwaa nohwił gozhóq doleel, Jesus nohweBik'ehń nádáhií bijji. ¹⁵ Ái da'aniigo bígonsihíi bighą ntsé nohwaa nsháhgo ni', nakidn nohwił daagoyiłshóq doleelgo; ¹⁶ Macedóniyú hishaalyú ła'íi t'ąązhi' náshdaalgo nohwaa nsháhgo ni', áídí' Judeayú shich'odaahńiigo disháhgo ni'. ¹⁷ Ya' daazhógo ádishńiigo ágádishńii lą née? Ya' ni'gosdzán biká' nnee k'ehgo nagoshchi' née, ya' shił nagokigo, Ha'oh, ła'íi, Dah, dishńii née? ¹⁸ Dah, ádá' Bik'ehgo'ihí'nań da'anii nlijhií k'ehgo doo nohwił nagokigo, Ha'oh, ła'íi, Dah, nohwiłn'ńii da. ¹⁹ Silvánus ła'íi Timotheus hik'e shíi biłgo Bik'ehgo'ihí'nań biYe', Jesus Christ, nohwitahyú baa nohwił nadaagosiilńi'íi doo bił nagokigo, Ha'oh, ła'íi, Dah, ńii da, ádá' án dábi'ehń, Ha'oh, ńii. ²⁰ Dábik'ehń Bik'ehgo'ihí'nań nt'é ńiigo yengon'ąądá' Christ, Ha'oh, da'anii ńii ni', ła'íi án binkááyú, Doleelgo at'ée, daan'ńii, Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégoşí doleelgo. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań née hik'e nohwíi biłgo Christ bił dałá'a daandliigo nńdzilgo ánohwiłsihi at'ée, ła'íi da'án hadaanohwidilaahi at'ée; ²² Áń nohwiká' da'izkathíi k'ehgo býée daandliigo nohwígóziigo áyíłlaa, ła'íi nohwijíi biyi' Holy Spirit nohwaidin'ąą, ái Bik'ehgo'ihí'nań nohwiłńiigo yengon'áanií begolne'go ch'í'nah hileeh. ²³ Díi da'anii ádishńiigo Bik'ehgo'ihí'nań shá yígóşigo biká' ádishńii, doo nohwił daagozhóq dago ánohwiłte' doo hasht'íi dahíi bighą doo hwahá Corinthyú náshdáh da. ²⁴ Doo nohwe'odłá'

bee nant'aahíí k'ehgo nohwaa natsídaahkees da, áídá' nohwił daagozhóq doleełgo nohwił nada'idziid; nohwi'odlq'íí ilk'idá' nalwod.

2

¹ Nohwaa nánáshdáhgo doo nohwił daagozhóqgo ádaanoht'ee go da shiini' łashłaa. ² Doo nohwił daagozhóqgo ánoht'ee go hadín lq shił gozhóqgo áshile', nohwił zhq gónko doo nohwił daagozhóqgo ánoht'ee go n'íí? ³ Áí bighq áík'ehgo nohwich'í' k'eshiłchíí, nohwaa niyáago nohwił shił daagoyiłshóq le'at'éhi doo shiini' bídaadołn'íłhgo da; díí da'anii nohwá bígonsj, nt'é baa shił gozhóóníí nohwił ałdó' baa nohwił daagozhóq doleeł. ⁴ Nohwich'í' k'e'shiłchíí dá' doo shił gozhóq da ni', shií doo nkehen'áq da ni', ł'íí hishchag ni'; doo nohwił daadishniłhíí bighq da, áídá' dážhó shił daanoht'ee go baa nohwił nagoshni' híí bighq. ⁵ Dahadín'ta bini'nniihyúgo, doo dashízhq shich'í' at'íí da, áídá' daanoht'ee go nohwich'í' at'íí, ndi doo yóyáhgo da, doo ídaagosh'a'go ádishnił hasht'íí da. ⁶ Nnee ágát'ééhíí lqágo nołt'eego biniidaagodołta n'íí da'áígee dávik'eh. ⁷ Áík'ehgo bich'í' ánadaahne'go binchq' híí bighq baa nádaagonoh'aahgo hadag ádaanołs, doo ágadaanoht'ee dayúgo, dánko dážhó itiségo ts'iyaa ábile'. ⁸ Áík'ehgo nohwił daanzhooníí bił ch'í'nah ádaahłe'go nádaanoht'ee go. ⁹ Nt'é nohwił déniidíí bikísk'eh ádaanoht'ee shił bígonsj híí bighq nohwich'í' k'e'shiłchíí. ¹⁰ Dahadín nchq' híí bighq baa nádaagonoh'aahíí shíí ałdó' baa nágodinsh'aah: dant'éhéta baa nádaagoni'áqyúgo nohwił nohwiłgha asht'íí, Christ binadzahgee. ¹¹ Doo ágadaant'ee dayúgo dánko ch'iidn nant'an, Satan holzéhi, nohwitis hileeh: hagot'éégo nohwich'í' na'iziidíí bídaagonłzi. ¹² Troasyú Christ baa yati' baa gozhóni baa yashti'yú níyáadá' nohweBik'eh n' shá ch'ínt'áq, ¹³ Áídá' shik'isn Titus ákú doo hak'i dahíí bighq shiyi'siziiníí biyi' doo iłch'í'gont'éé da ni'; áík'ehgo áíd' bits'á' dahdiyaago Macedóniayú dahnaadiisdzaa. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégosj, án dákozhq Christ binkááyú nagonł'nehgo ánoht'ee go, ł'íí nohwinkááyú bígozjgo ádilzi, áí łkagolchihíí k'a'at'éégo da'adzaayú benagowaa. ¹⁵ Hadíí hasdákáhíí ł'íí doo hasdákáh dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' Christ yee łkagolchihíí k'a'at'éégo ndlji: ¹⁶ Hadíí doo hasdákáh dahíí bich'í'yúgo golchiníí da'itsaah áidoliłk' k'a'at'éégo ndlji; áídá' hadíí hasdákáhíí bich'í'yúgo híí golchiníí ihí'naa áidoliłk' k'a'at'éégo ndlji. Hadín lqá díí yinel'aa? ¹⁷ Łqágo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo da'anii ádaaniigo yaa yádaalt', áídá' néé doo ágánt'ee da; néé Bik'ehgo'ihí'nań biyati' da'aniigo baa yáhiilti', Bik'ehgo'ihí'nań nohwinł'a'go, da'án binadzahgee Christ binkááyú yáhiilti'.

3

¹ Ya' nohwich'í' ídaayánaht'ee go godeyaa néé? Ya' naltsoos néé nlt'éégo nohwaa nagoln'íí hádaahł'íí néé, dagohíí nohwits'á'dí' ł'íí naltsoos ágát'ééhíí háhiit'íí néé, ł'íí ágadaant'íí híí k'ehgo? ² Nohwił naltsoos nlt'éégo nohwaa nagoln'íí k'a'at'éégo ádaanoht'ee, nohwił biká' bek'e'eshchji, nnee dawa daayozhígo yídaagołs: ³ Nohwił naltsoos Christ yaa nagoln'íí néé áhiidlaahíí daanoht'ee go bígozi, doo ink bek'e'eshchji da, ndihíí Bik'ehgo'ihí'nań hináhi biSpirit bek'e'eshchji, doo tséé nteelíí biká' da, ndihíí nnee daabijíí biká' k'e'eshchji. ⁴ Christ binkááyú Bik'ehgo'ihí'nań ba'ónliihíí bighq án'nii: ⁵ Dant'é binił'aa híí doo néé nohwits'á'dí' benagowaa da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań zhq bits'á'dí' benagowáhi at'éé; ⁶ Áń ániidégo nohwá ngon'áání baa nagohiilni'go binił'aa go ánoht'ee; doo yati' bee nohwá ngon'áání zhq baa yáhiilti' da, áídá' nt'é niigo aníłhíí yaa yáhiilti', Holy Spirit nohwinkááyú yałt'go: Jews bich'í' begoz'aaníí da'itsaahíí bee nnee bángot'aa, áídá' Holy Spirit-híí nnee ihí'naa yaa daid'aah. ⁷ Begoz'aaníí tséé biká' k'e'eshchiiníí da'itsaahíí áile' ndi dážhó bits'á'dindláadgo bengonyáá, áík'ehgo Israel hat'i'i Moses binii' bits'á'dindláadíí bighq ch'éh daayineł'íí, bits'á'dindláadíí bech'ígonáh doleeł ndi; ⁸ Áí ndi ágádzaago, Holy Spirit binkááyú begoz'aaníí dážhó itisgo bits'á'dindláad doleeł go'íí. ⁹ Da'itsaah áile'go begoz'aaníí bits'á'dindláad lək'eyúgo, dávik'ehyú áile'go begoz'aaníí itisgo bits'á'dindládi at'éé. ¹⁰ Da'aniigo begoz'aaníí łah bits'á'dindláad n'íí, k'adíí doo bits'á'dindláad da silji, ł'íí bitisgo bits'á'dindláadhíí

bigha. ¹¹ Begoz'aanii bech'igonyaa n'ii bits'á'dindláád lèk'eyúgo, doo bech'igowáh dahíi bitisgo bits'á'dindláád go'íi. ¹² Ái ndaahóndliigo dabígózigó yáhiilti': ¹³ Doo Moses k'ehgo yáhiilti' da, án Israel hat'i'i nt'é bits'á'dindláádíi édiíhíi doo daayilt-séh dago biniizhí' nná'iltos: ¹⁴ Daabiini' bee doo daago'íi da silii; áik'ehgo díi jii ndi doo ánídá' Bik'ehgo'ihí'naán hik'e bíi bílgo lángon'áni daayozhíigo binatsekeesíi biná'isti' n'ii t'ah da'ágát'éé; ái Christ binkááyú zhá yó'oltsoos. ¹⁵ Díi jii ndi Moses binaltsoos daahojíigo binatsekeesíi t'ah biná'isti' k'a'at'éégo t'ah doo yídaagotsíi da. ¹⁶ Da'ágát'éé ndi nohweBik'ehí' bich'í' ách'idzaayúgo konatsekees biná'isti' n'ii k'ihzhí' yó'oltsoos. ¹⁷ NohweBik'ehí' Holy Spirit at'éé: hayú nohweBik'ehí' biSpirit nliigee daanohwigha nohwí' ch'í'otaa. ¹⁸ Daanohwigha, nohwini doo bináda'isti' dago, kát'íné biy'zhí' daadinéel'íiíhíi k'a'at'éégo nohweBik'ehí' bits'á'dindláádíi daanéel'íi, áik'ehgo án bits'á'dindláádíi nohwits'á'dindláádgo daahiidleeh, dayúweh nohwá goldohgo, ái nohweBik'ehí' biSpirit bits'á'dí' begonáh.

4

¹ Áik'ehgo díi na'idziidíi Bik'ehgo'ihí'naán bílgoch'oba'híi bigha nohwaa dain'áágo nyee ndi dahnldoh; ² Nadaant'í'go ncho'go ágot'eehíi doo be'ánt'ee da, doo lé'ilchoogo nahiit'aash da, Bik'ehgo'ihí'naán biyati' doo bee nahiich'aa da; ndi biyati' da'aníihíi ch'í'nah ánlzi, áik'ehgo nnee da'á'á daant'íigo Bik'ehgo'ihí'naán binadzahgee da'áigee yáhiilti'go yídaagotsíi. ³ Yati' baa gozhóni baa nagohiilni'íi hadín bich'í' bená'isti'yúgo, doo hwahá hasdákáh dahíi zhá bich'í' bená'isti'hi at'éé: ⁴ Ni'godzán biká' ágot'eehíi yebik'ehi, ch'iidn nant'án, doo da'odlaa dahíi biini' yíleda'istsooz, Christ, Bik'ehgo'ihí'naán ye'at'éhi da'áiyihíi ye'at'éhi, baa na'goni'íi bits'á'dindláádíi doo bee bich'í' got'íi hileeh dahíi bigha. ⁵ Doo nées ídaanagohiilni' da, Christ Jesus nohweBik'ehí' nliini zhá baa nagohiilni'; áídá' néehíi nohwá na'idziidíi ndlii, Jesus bigha. ⁶ Bik'ehgo'ihí'naán, Chago'heetyune' idindláád le', nniidíi nohwíi yune' odaadezdlaad, Bik'ehgo'ihí'naán bits'á'dindláádíi bídaagonlzihíi bigha, ái Jesus Christ binii biká'zhí' hit'íi. ⁷ Néé tus gosht'ish be'alzaahíi k'ehgo ánt'ee ndi ái lán ílínihíi nohwiyi' golíi, ínawod dázho k'a'at'éhi doo nées nohwits'á'dí' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'naán bits'á'dí'hi bígózíi doleethíi bigha. ⁸ Itah at'éedí' nohwich'í' nagont'og ndi doo hayaa ánohwile' da; hagot'éégo ánágot'íií shíhíi doo bídaagonlzi da ndi biyah daanldoh; ⁹ Nohwiniigodnlii ndi doo yó'onohwidí'aah da; nkínohwidest'e' ndi doo nohwizeshíi da; ¹⁰ Jesus bi'ihí'na'íi nohwiká'zhí' hit'íi doleethíi bigha, Jesus adzaahíi k'a'at'éégo nées ndi dávik'ehn da'itsaahíi bee nohwich'í' goz'aa. ¹¹ Nohwits'íi dadotsaahíi ndi Jesus bi'ihí'na' bee ch'í'nah doleethíi bigha t'ah hin'naa ndi Jesus bigha nohwidí'zodeelgo baa nohwidí'det'aa. ¹² Áik'ehgo Jesus baa yáhiilti'híi bigha da'itsaahíi bee nohwich'í' goz'aa, áídá' ái bigha nowhíi íhi'naahíi nohwaa gode'aa. ¹³ Osisdlaadhíi bigha bá yashti', niigo k'e'eshchíi; nées áldó' da'ágát'éégo ohiidlaa, áik'ehgo ágadí'niigo bá yáhiilti'; ¹⁴ Díi bígonlzi, hadín Jesus naadiidzaago áyíílaa n'íi, nées áldó' Jesus bílgo nádihiikáh ánohwile' doleel, áídí' dabíi binadzahgee nohwidoníi, nohwíi bílgo. ¹⁵ Ádaagodzaahíi dawa nohwíi nohwigha ádaagodzaa, Bik'ehgo'ihí'naán bílgoch'oba'íi an'odaazliihíi nnee bitahyú dayúweh no'see'go ba'ihégo'inií áldó' dayúweh no'see' doleel, Bik'ehgo'ihí'naán dázho ba'ihégo'síi doleelgo. ¹⁶ Ái bigha doo hayaa ánohwile' da; nohwits'íi ndihit'ood ndi dajii bígha nohwiyi'siziinií ániidégo ánálíi. ¹⁷ Dét'íh nohwich'í' nadaagont'ogíi dázho nohwaa gozhóóníi doo ngonel'aa dahi dawahá bitisgo at'éhi nohwá ích'í'yile'; ¹⁸ Dawahá hit'inií doo néel'íi dadá' doo hit'íi dahíi zhá néel'íi: dawahá hit'inií bech'igowáh; áídá' doo hit'íi dahíi dahazhí' begoz'aa.

5

¹ Díinko bídaagonlzi, ni'godzán biká' nohwits'íi bee gowa'olgai k'ehgo biyi' daagondliinií nankaadgo, gowa' doo kogan be'alzaa dahíi, Bik'ehgo'ihí'naán áyíílaahíi, yaaká'yú dahazhí' goz'áni nohwá goz'aa. ² Kogee díi nohwits'íi bee nahiikaidá' ík'edaan'nií,

yaaká'yú biyi' daagondlji doleehí bídjh daandljiigo ík'edaahihidléh hádaahiit'jiigo: ³ Ík'eda'iidlaayúgo dádaafinchiigo doo daanohwi'diltséh le'at'ée dahíí bigha hádaahiit'ji. ⁴ Díí nohwits'í gowałogai k'a'at'ehi t'ah biyi' daagondljiigo, nohwich'í' badaagont'ogíí bigha ík'edaan'nií: nohwits'í diyagé k'a'at'éeego doo ídaadihi'niilgo da, ndi dayúweh nohwik'ena'izlaa hádaahiit'jiíí bigha, áík'ehgo ihi'naahíí da'itsaahíí yidag hadogáál. ⁵ Bik'ehgo'ihinań dabíí áí bigha ílch'í'nohwilaa, la'íí Holy Spirit nohwaidin'áá, áí bee Bik'ehgo'ihinań ílk'idá' ánniidíí da'anii begolne'go nohwil ch'í'nah hileeh. ⁶ Áí bigha dávik'ehn bidag ádaant'ee, nohwits'íhíí nohwigowańhíí k'ehgo t'ah biyi' daagondljiigo nohweBik'ehń doo bił daagondljiigo bídaagonlzi ndi: ⁷ (Nohwi'odla'íí zhá bee hiikaah, doo daahiit'iinií bee da:) ⁸ Bidag ádaant'ee, nohwildishnií, nohwits'í bits'á'dí dah-diniikáhgo nohweBik'ehń bił ndaagondleehgo dázhó hádaahiit'ji. ⁹ Áík'ehgo nohwits'í biyi' daagondljiyúgo, dagohíí bits'á'yú daagondljiyúgo, Bik'ehgo'ihinań bił daagoyihilzhóq doleehíí bigha nada'idziid. ¹⁰ Daanohwigha Christ bidázhji' nkáhgo nohwaa yá'iti' doleel; nohwits'í biyi' daagondljiidá' ánadaahiit'jił n'íí dávik'ehgo daanohwich'í' nahi'niil, nlt'éełhíí dagohíí ncho'íita. ¹¹ Áík'ehgo nohweBik'ehń bégódzidíí bígonlziłhíí bigha nnee bich'í' yáhiilti'go biini' bá ádaagohiidleeh; hago ánt'eełhíí Bik'ehgo'ihinań yígółsi; nohwíí áldó' nohwijíí naz'aađ' nohwidaagonołsi shi. ¹² Néé doo daazhógo nohwich'í' ídaayanáhiilti' da, áidá' nohwee ída'olíí doleehíí bigha nohwich'í' k'e'uilchii, áík'ehgo nnee koká'yú hago ádaanolinií zhá yee ídaada'odlíí, áidá' kojíí yune' begoz'anihíí doo yee ídaada'odlíí dahíí bich'í' t'aałzhi' hanádaahdzii doleehíí bigha nohwich'í' k'e'uilchii. ¹³ Nohwiini' ádjih k'a'anondljiyúgo Bik'ehgo'ihinań bá áhiit'ji: nohwiini' goljiyúgo nohwíí nohwigha áhiit'ji. ¹⁴ Dała'á, nnee dawa yá daztsaa; áík'ehgo nnee dawa nanezna'hi at'ée bídaagonlziłhíí bigha Christ bił ijóóníí nanohwiłaa: ¹⁵ Áń nnee dawa yá daztsaa, hadín hiınaahíí doo dayúweh dabíí ídahi'naa da doleelgo, áidá' hadín bá daztsaađ' naadiidzaahíí yá hiınaa doleelgo. ¹⁶ Áí bigha kodí' godezt'igo nnee doo la' nnee at'ée zhińéego baa natsihiikees da: Christ nnee zhińéego at'éeego baa natsihiikees ni' ndi, doo dayúweh nnee zhińéego baa natsihiikees da. ¹⁷ Áík'ehgo hadín Christ yił dała'á nasdlji lék'eyúgo, nnee ániidégo ánábi'delzaa: dabíntsedá' ye'at'ée n'íí ałł bech'ígoyáá; dawahá ániidégo ánálzaa go'íí. ¹⁸ Díí dawa Bik'ehgo'ihinań bits'á'dí begoz'aa, áń Jesus Christ biláhyú bik'íí ánadaanohwisdlaa, la'íí nnee hik'e Bik'ehgo'ihinań bił ílk'íí nádaasdljiłhíí baa nagohiilni'go nohwaa godin'áá. ¹⁹ Díinko áldishnií, Bik'ehgo'ihinań Christ biláhyú nnee ni'gosdzán biká' daagolíníí bik'íí ánáyidilaa, doo bincho'íí bá yił ołtag dago; la'íí nnee bik'íí ánáyidle'íí baa nagohiilni'go nohwaa godin'áá. ²⁰ Áík'ehgo Christ binal'a'á ndljiigo, Bik'ehgo'ihinań nohwinkááyú nádaanohwokałh: Bik'ehgo'ihinań bik'íí nádaahdleeh, nohwiln'niigo Christ bá yáhiilti'go nánohwiłhiikałh. ²¹ Christ biyi' daahiidleehgo Bik'ehgo'ihinań dávik'ehyú at'éełhíí be'ádaant'ee doleehíí bigha Bik'ehgo'ihinań Christ, doo ncho'go at'ée n'íí, néé nohwincho'íí biká'zhí' áile'go ncho'go at'éeego áyíłlaa.

6

¹ Néé áldó', Bik'ehgo'ihinań bił na'idziidíí ndljiigo, bił goch'oba'íí doo da'íłłzhi' nádaadohné' da le', nohwiln'niigo nánohwiłhiikałh. ² (Bik'ehgo'ihinań gáníí, Yati' baa gozhóni nágodn'aahíí nił ch'í'otałgee nidesiits'áá, hasdách'igháhíí bijji nich'osiłni' ni', nií: isał, dák'ad begoz'aa; díí jji hasdách'igháhíí nohwá begoz'aa.) ³ Doo hadín nohwigha nakaadgo da Bik'ehgo'ihinań bá na'idziid, bá na'idziidíí doo hadín yik'ígodi'áh da doleehíí bigha: ⁴ Áidá' néé Bik'ehgo'ihinań bá na'idziidíí dáhot'éhé bee nlt'éeego ánt'eego nohwígózi, nyée ndi bidag ánt'ee, nohwich'í' nadaagont'og ndi, nyée' nts'ag ndi, goyéego nohwich'í' nagowaa ndi, ⁵ Hagee hánohwi'dinltsaas ndi, ha'ánánohwidilka' ndi, nohwik'i dahnádzaa ndi, nyeego na'idziid ndi, doo ilwosh dagee, shiná' góyéé ndi bidag ánt'ee; ⁶ Dilkołhgo ádinlziłhíí bee Bik'ehgo'ihinań bá na'idziidíí nlt'éeego ánt'eego nohwígózi, nohwil ígózinií bee, bágohii'aalíí bee, nohwilgoch'oba'íí bee, Holy

Spirit bee, doo ádinl'íí dago nohwíl ijóóníí bee nlt'éeego ánt'eego nohwígózi, ⁷ Yati' da'aniihíí áln'nií, Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bee hin'naa, nlt'ée zhinéego benagonlkaadíí nohwigan dihe'na zhinéego dahiitijíí lá'íí nohwe'eshgan zhinéego dahiitijíí bee Bik'ehgo'ihí'nań nlt'éeego bá na'idziidgo nohwígózi, ⁸ Hagee nnee daanohwidnłsigeeg dagohíí doo daanohwidnłsigeeg dagee, nnee nlt'éeego nohwaa yádaałti'gee dagohíí dénchq'go nohwaa yádaałti'gee nłdzilgo nasiidzji; nahich'aahíí k'ehgo nohwaa natsídaakees ndi da'aniihíí be'ánt'ee; ⁹ Doo nohwígózi da ndi lá'ihíí nlt'éeego nohwídaagołsji; k'azhá dahiitsaah ndi hin'naa láá; nohwińi'daadezñih ndi doo nanohwi'distseed da; ¹⁰ Doo nohwíl gozhq' da ndi nohwijíí biyi'dí' dábik'ehn nohwíl gozhq'q; tén'tiyé ndi nnee láágo hádaałdzilgo áidle'; nohwíyée da'ádñhgo ndi da'anii dawahá nohwíyée. ¹¹ Corinthgeeg daagonohłnií, doo nt'é nohwits'á' nanł'ij dago nohwich'í' yáhiilti', nohwijíí d' dawa bee nohwich'í' bił ch'í'ótaq. ¹² Néé nohwijíí yune' nohwíí nohwá goz'aa, áídá' nohwíí nohwijíí yune' doo néé nohwá goz'aa da. ¹³ (Shichagháshé bich'í' yashti'híí k'ehgo nohwich'í' yashti',) néé nohwijíí nohwich'í' ilts'á' át'ée, áík'ehgo bidenágo nohwíí ałdó' nohwijíí nohwich'í' ilts'á' ádaahle'. ¹⁴ Doo da'odlaq dahíí hik'e da'odlaqahíí doo bił hıdaanohwi'dest'q'q da le': dábik'ehyú át'éeéhíí lá'íí doo dábik'ehyú át'ée dahíí hagot'éeego hił t'eké daanłji? lá'íí idindláadíí hik'e chagołheetłí hagot'éeego dał'a'á nłji? ¹⁵ Hagot'éeego Christ lá'íí ch'iidn nant'án dálełt'eego natsídaakees? Hagot'éeego odlaqahíí lá'íí doo odlaq dahíí dał'a' natsídaakees? ¹⁶ Kñh biyi' Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaqahíí lá'íí k'e'eshchín hagot'éeego dálełt'ee? Nohwíí Bik'ehgo'ihí'nań hináhi bikjhií k'ehgo daanohłji; Bik'ehgo'ihí'nań gáníí, shíí áí biyi'gonshłji, lá'íí bitahyú anáshdaat; shíí Bik'ehgo'ihí'nań nshłnihi daashokaqah doleł, áí shichagháshé daanłji doleł. ¹⁷ Áí bighq bitahdí' hahkáh, sahngo nahkai, nií, nohweBik'ehń, dant'éhéta nchq'íí doo baa nahkai da; áík'ehgo nánohwidishnił, ¹⁸ Shíí nohwiTaa nshłji doo, nohwíí shiye'ke lá'íí shitsi'ke daanohłji doo, nií, nohweBik'ehń, Dák'a'at'éhi.

7

¹ Shił daanohshóni, áí nohwá ngot'aadá', halaq nohwits'í lá'íí nohwiysiiziiníí yiłchqohíí dawa ídaadihiilkqohgo bits'á'yú nihiikáh le', áídí' Bik'ehgo'ihí'nań bédaahildzidgo daadinłzigo ilch'í'da'índle'. ² Nohwijíí biyi' nohwá goz'aaqo ádaahle'; doo hadín bich'í' dénchq'go ásiidzaa da, doo hadín dénchq'go áhiidlaa da, doo hadín bich'í' nahiich'aa da. ³ Díí doo nohwik'idish'áhíí bighq ádishnií da; Nohwijíí biyi' daanohłji, dał'a' da'iitsaah dolełgo lá'íí dał'a' daahin'naa dolełgo, ilk'idá' nohwıłdishnií ni'. ⁴ Doo shiini' hah dago nohwich'í' yashti', dážhó nohwaa da'oshłíí: nohwiqahı bidag ánsht'ee, néé nohwich'í' goyéego nagowaa ndi dážhó shıł gozhq'q. ⁵ Macedóniayú niit'aazhdá' nohwits'í doo hanáyol da ni', ilch'idí' nagont'og ni'; nohwinaadyú nagonlkaad ni', lá'íí nohwijíí biyi' néhiildzid ni'. ⁶ Da'ágát'ée ndi Bik'ehgo'ihí'nań, doo koł daagozhq'q dahíí koł daagozhq'qo ánadaakodle'íí, Titus nyááhíí bee nohwíl gozhq'qo ánánohwiidlaa; ⁷ Doo án'nyááhíí zhá bee da, áídá' án' nohwaa bił gozhq'qo ádaasolaahíí bee; shaa ch'íná daasolłjigo, chaal nahkaigo, lá'íí shaa daanohwiini'go Titus yaa nohwıl nagolni'dá' dážhó itisgo shıł gozhq'q ni'. ⁸ Naltsoos nohwich'í' ágoshłaa n'íí bighq det'ihézhí' doo nohwıl daagozhq'q dago bígosłsjiid, áí bighq doo shıł gozhq'q da ni': da'ágát'ée ndi k'adíí doo shıł hago'at'ée da. ⁹ K'adyúgo baa shıł gozhq'q, doo nohwıl daagozhq'q da n'íí doo bighq da, áídá' doo nohwıl daagozhq'q dago nchq'go ánadaaht'ijł n'íí bits'á'zhí'go ánadaasodzaahíí bighq: doo nohwıl daagozhq'q da n'íí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí', áík'ehgo doo nt'é nohwits'á'ne' da, nohwich'í' k'e'shłchłhíí bee. ¹⁰ Doo koł gozhq'q dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi konchq'íí bits'á'zhí' ách'íné' ákole', áík'ehgo hasdách'ígháh, doo koł gozhq'q dago ánakodle' da: áídá' ni'gosdzán biká' ágot'eehíí zhinéego doo koł gozhq'q dahíí izilhéhi at'ée. ¹¹ Doo nohwıl daagozhq'q da n'íí, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi, ídaagonohdzaqo ádaanohwizlaahíí baa natsídaahkees, doo hadín hagot'éeego bił daagosol'aa da hádaaht'ijigo ádaanohwizlaa, nchq'íí bik'ee daasholch'iigo, Bik'ehgo'ihí'nań bédaałdzidgo daadinołsigo, shídñh daanohłjigo, dážhó

baa daanohwiini'go, la'íí doo bik'ehyú át'ée dahíí biniidaagodóléhgo ádaanohwizlaa! Dawa bee doo nohwaa dahgosiit'aa dago bígózi. ¹² Naltsoos nohwich'i' ágoshlaa ndi nnee doo bik'ehyú át'ée dahíí doo án bigha nohwich'i' k'e'shíłchíí da, dagohíí nnee doo bik'ehyú bich'i' at'ée dahíí bigha, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dážhó nohwaa daanohwiini'go bídaagonońsi doleelhíí bigha nohwich'i' k'e'shíłchíí. ¹³ Áí bigha nohwíí nohwíł daagozhóqóhíí bigha née ałdó' nohwíł gozhóqógo ánohwi'deszaa: la'íí áí bitisgo Titus biyi'siziinií nohwaa bił nágojçođhíí bigha née ałdó' dážhó nohwíł gozhóqógo ánánohwi'deszaa. ¹⁴ Nohwaa da'oshlíigo Titus bił nagoshni'íí doo bik'ee ádaayánsdzí da; áídá' dawa baa nohwíł nagoshni'íí da'aniigo ádishniihíí k'a'at'éeego nohwaa da'oshlíigo Titus bił nagoshni'íí ałdó' da'aniigo bígózi. ¹⁵ La'íí hagot'éeego da'áníyú ádaahdzaa, la'íí hagot'éeego nohwiini' daahángo daadohtlidgo nohwaa nyáá yénálniihíí bigha bijíí biyi'dí itisgo bił daanohshoq. ¹⁶ Áí bigha dawa bee nohwaa da'oshlíihíí bigha shíł gozhóq.

8

¹ Shik'íiyú, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí Macedóniayú ínashood ha'ánátséhíí baa godet'aaníí bídaagonońsigo háhiit'ij; ² Doo ałch'ídéyú bich'i' nadaagont'ogíí bee nabída'dintaahgee dážhó bił daagozhóqógo, la'íí dážhó tédaat'iyé ndi bijíí biyi'dí ich'odaazni'go ndaizné'. ³ Díínko bá baa nagoshni', dáyídaanel'aazhi' la'íí itisgo ndi ich'odaaniigo ndaizné', dabíí hádaat'ijigo; ⁴ Nádaanohwokaahgo gádaanohwiłnii, Díí ndaasii'né'íí nádohné'go ínashood la'ihíí bee bich'ohniih. ⁵ Ndaayiné' shí ndzi n'íí bitisgo ndaizné', dantsé Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgo nohweBik'ehń yaa ídaadest'aa, áigeehíí née ałdó' nohwaa ídaadest'aa. ⁶ Áík'ehgo tédaat'iyéhíí bá zhaali lená'idlaago na'idziidíí nohwitahyú Titus yegodez'áni, da'áík'ehgo nohwitahyú łanle', biłn'ni. ⁷ Dawa bee itisgo nanohdee, da'ohdlaaníí bee, nłt'éeego yádaałti'íí, nohwigoya' golíinií, nyee ndi hohkaahíí, la'íí nohwíł daanjooníí bee, áík'ehgo díí ich'odaahniihgo ndaanohné'íí bee ałdó' itisgo nanohdee le'. ⁸ Doo bídaanohwinłso'go nohwich'i' k'e'eshchii da, ndi la' nyeeego nayik'ida'iziidíí baa nohwíł nagoshni'go, nohwíí ałdó' be'ágádaaht'eeyúgo, áí bee da'anii nohwíł da'ijóq shíhíí bígozi. ⁹ Jesus Christ nohweBik'ehń dážhó biłgoch'oba'íí bídaagonońsi, án dážhó háłdzil ndi nohwiğha tét'iyé silii, tét'iyéhíí biláhyú nohwíí hádaałdzil daahleeh doleelgo. ¹⁰ Díí baa natséskeesíí nohwíł ch'ínish'aah: díínko nohwá nłt'éeé, dała'á łegodzaadá' begodeyaa n'íí aął ádaahté', begodeyaadá' dážhó hádaaht'ijigo ádaaht'ij. ¹¹ K'adíí aął ádaahtéh; baa nohwíł daagozhóqógo begodigháhi k'ehgo baa nohwíł daagozhóqógo ałdó' aął ádaahtéh: nt'é daanohwiyéé shíhíí k'ehgo ndaanohné'. ¹² Nnee dabíí hát'íihíí bigha nyiné'yúgo, bíyéé shíhíí k'ehgo nyiné'íí Bik'ehgo'ihí'nań bił dábik'eh; nnee bíyéé da'adíhyúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo nt'é yokeed da. ¹³ La'ihíí biyíl da'atzołé doleelgo, áídá' nohwíí nohwiyl daandaaz doleelgo doo dishniigo ádishni da: ¹⁴ Áídá' la'ihíí biyíl nohwiyl dáłet'ee doleelgo dishniigo ádishni, k'adíí nohwíyéé łáqgo, la'ihíí yídih daanliinií áí bee bich'odaahniih, áídá' dahagee nt'é bíđih daanohłijyúgo, bíyééhíí bee nohwich'onáda'niih ałdó'; áík'ehgo dawahá dáłet'ee: ¹⁵ Díínko bek'e'eshchij, Hadín łáqgo lenáyehezlaa ndi doo la' ch'ekáad da; hadín da'ayáhágo lenáyehezlaa ndi doo yídih nlii da, nii. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégoj, dánohwaa shiini'híí k'ehgo Titus nohwaa biini'go ábíílaahíí bigha. ¹⁷ Titus doo náhoiikaahíí zhá bigha nohwich'i' deyaa da; áídá' dabíí dážhó hát'ijigo nohwich'i' deyaa. ¹⁸ La' nohwik'isn Titus bił nohwich'i' del'a', án ínashood ha'ánátséhíí dahot'éhé bitahyú yati' baa gozhóni yaa yałti'go dážhó nłt'éeego bígózinihi; ¹⁹ Doo da'ái zhá bigha nohwich'i' del'a' da, áídá' ínashood ha'ánátséh nagoznilií bił anáhiikaahgo hádaabistij, díí iłch'oniiigo na'idziidíí nohweBik'ehń ba'ihégojhií bigha nabik'ida'idziid, la'íí iłch'odaahniigo hádaaht'ijhií nnee bił ch'í'nah ádaagodle'go ádaahiit'ij; ²⁰ Díí zhaali łáqgo lenádaahiidláhií hagot'éeego nadaahii'niihíí bigha doo hadín nohwaa dahgo'aa hádaahiit'ij da: ²¹ Doo nohweBik'ehń binadzahgee zhá da, áídá' nnee dawa binadzahgee ałdó' dábik'ehyú ádaahii'ne'go hádaahiit'ij. ²² Nohwik'isn la'ihíí ałdó' bił nádaadel'a', án doo ałch'idndi nabínantaahgo łáqgo nłt'éeego ánát'ijhgo bígoziilziid, án

k'adíí díí na'idziidíí nayik'í'iziidgo dázhó hát'íí, bestso ndaahohníígo nohwígonsihíí bighá. ²³ Hadín Titus yiká na'idílkidyúgo, án shich'oníihíí át'éeé, nohwá na'idziidíí ánt'ee: la'íí hadín nohwik'isyúhíí yiká na'ídaadiikidyúgo, iltah at'ééyú ínashood ha'ánátséh nagozníí bá nal'a'á daanlji, áí bee Christ ba'ihégosj. ²⁴ Áík'ehgo dabíí bináál la'íí ínashood ha'ánátséh nagozníí daabináál nohwi'íjóníí bíl ch'í'nah ádaahle', la'íí nt'é bighá nohwaa óndliihíí da'aníihi at'éeé áldó' bíl ch'í'nah ádaahle'.

9

¹ Ínashood bich'odaahii'níihíí doo bee nohwich'í' k'e'eshchii da ndi nzhqo: ² Ik'idá' hádaah'tiiníí bígonsj, áí bighá nohwaa da'oshlíigo Macedóniayú daagolíníí gádaaldishnii, Da'á'á legodzaadá' Akéyagee daagolíníí ílk'idá' bestso lenádaaníígo begodeyaa ni', daaldishnii; áík'ehgo ich'odaahniih dázhó hádaah'tíihíí bighá ágádaane' hádaah'tíi nkegonyaa. ³ Ágát'éeé ndi shik'isyú nohwich'í' dáál'aad, nohwaa da'óndlii n'íí doo da'ílíízhí' da doleethíí bighá; da'ádaaldishnii n'íí k'ehgo ílk'idá' bestso ndaahezonil shj: ⁴ Doo ágádaanoht'ee dayúgo, Macedóniad' bíl nishkaigo doo ílch'í'daasolaa dayúgo, nohwee ída'óndlii n'íí néé (hik'e nohwíí bílgo) bik'ee ídaayádaandzi doleel. ⁵ Áí bighá dávik'ehyú ádishniiigo shik'isyú shádih nohwich'í' daash'aa, t'ah bidáhdá' ndaanohné'íí, dabíntsé ndaadeso'aa n'íí, ndaahohníí doleelgo, áík'ehgo nohwijíídí' dázhó hádaah'tíigo ndaahohníí, doo baa daanohchí'go ndaanohné'go da. ⁶ Gánohwíldishnii, Hadín ayáhágo k'e'dileehíí ayáhágo inlt'aa'hi at'éeé; áídá' hadín lágágo k'e'dileehíí lágágo inlt'ááhi at'éeé. ⁷ Nnee daantíígee biini' layiilaago ntsínkéézíí k'ehgo nyinoné'; doo nohwi' goshch'iigo da, dagohíí doo bídaanohwich'inyo'go da: hadín bíl gozhóógo nyiné'íí Bik'ehgo'ihí'nañ bíl nzhqo. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nañ dawahá n't'éehíí lágágo nohwá áile'go yínel'aa; bídih daanohíinií lágágo dávik'ehn nohwá áyílsj doleel, n't'éégo na'idziidyú dawa lágágo bich'odaahniih doleelgo: ⁹ Gáníigo bek'e'eshchijj, Dahot'éhé nayiníih; tédaat'iyéhíí yich'onii; n't'éégo at'éehíí dahazhí' begoz'aa, nii. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nañ, k'ediléhíí k'edilyíí yaa yiné'íí, da'án bání nohwainé'go daahsaa, áídí' k'eda'dolááhíí lágágo hadaajeelgo áile', da'án n't'éégo ádaah't'eéhíí lágágo nohwá inlt'aa' doleelgo áile': ¹¹ Dawahá bee hádaaldzilgo Bik'ehgo'ihí'nañ ánohwidolií, áík'ehgo lágágo ich'odaahniih doleel, áí Bik'ehgo'ihí'nañ ba'ihégosiníí áidolií, néé nohwiláhyú. ¹² Díí zhaali ndaahohnííhíí ínashood hant'é yídaadih shíhíí baa daado'né', áídá' doo áí zhá da, ndi bitisyú an'odaazljiíhíí k'ehgo áldó' nnee lágágo áí bighá Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ihédaanzj doleel. ¹³ Zhaali ndaahohníííí bee Christ baa yati' baa gozhóni nohwi' da'aníigo bikísk'eh ádaanoht'eéhíí nohwígózj doleel, áí bighá la'íí dabíí hik'e nnee dawa bílgo doo alch'ídn bich'odaasoni' dahíí bighá nnee bich'odaasoni'íí Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ihédaanzj doleel; ¹⁴ Áí nneehíí Bik'ehgo'ihí'nañ bílgoch'oba'íí dázhó nohwijíí biyi' golííhíí bighá nohwá da'okaa'ngo nohwaa daabiini' doleel. ¹⁵ Bik'ehgo'ihí'nañ nohwainé'íí doo hagot'éégo baa nagoch'oln'i' at'éeé dahíí dázhó ba'ihégosj.

10

¹ Shíí Paul, Christ isht'egodnt'éégo la'íí dawa yich'í' nzhqogo at'éehíí k'ehgo ánsht'eego nánohwoshkaah; la' shaa yádaalti'go gádaanii, Nohwináályúgo dázhó histe', áídá' doo nohwináál dayúgo zhá doo histe' da, daashilnii: ² Áídá' nohwaa nánísdzaago nohwináályúgo doo nohwich'í' siste'go ádaashole' dago nádaanohwoshkaah, nnee la' ni'gosdzán biká' zhinéégo be'ádaant'eego nohwaa natsídaakeesíí doo bich'í' siste' da doleethíí k'ehgo. ³ Ni'gosdzán biká' nahiikai ndi doo nnee nadaagonlkaadhíí k'ehgo nagonlkaad da: ⁴ (Benagonlkaadíí doo nnee zhinéégo da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ binawodíí biláhyú nadaalwodgo nchó'íí binawodíí bíl goz'aa'gee da'ílíí yilchii); ⁵ Dénchó'égo natsíts'ikeesgo k'izé'ich'idilteehíí da'ílíí hilchii, nnee ídaada'odlíigo Bik'ehgo'ihí'nañ bígonsj daaníihíí, daazhógo ádaaniigo bits'á'zhí' ádaabiłsiníí áldó' da'ílíí hilchii, la'íí natsígokeesíí dawa Christ daidits'ag doleelgo áhiidle'; ⁶ Daanohwidohts'ag daasoljídá', doo daanohwidits'ag dahíí dawa biniidaagondléhgo ndaagoshiilchijj. ⁷ Dant'éhéta

biká'dí'go hit'iinii zhá daanel'íí née? Dahadín Christ bíyééhíí nliigo ídaanatsekeesyúgo, díí yaa tsínádókees, Christ bíyééhíí nliihíí k'ehgo née áldó' Christ bíyéé ndlii. ⁸ Nídzilgo nadaasozjigo ádaanohwidilne', doo hayaa ádaanohwiłsigo dahíí bigha nohweBik'ehń benohwik'ehgo ánohwilaa: áí dázho baa ída'oshlíigo díyat'éégo baa yashti' ndi doo ídaayánisdzihih da doleeł. ⁹ Naltsoos nohwich'í' k'e'eshchiinii bee doo tsínahwidishees hasht'íí da. ¹⁰ Díí k'ehgo nko ádaashilch'inii, Naltsoos yee nant'aago la'íí nalwodgo áile'; áídá' nohwitahyú naghayúgo ye'at'ééhíí doo nalwod da, biyati'íí doo nt'é da, daashilch'inii. ¹¹ Nnee díí k'ehgo áníihíí díí yídaagołsijh, doo akú nahit'aash dadá' nohwich'í' k'e'uilchijihíí k'ehgo áhii'ne' doleeł, akú nt'aashgo. ¹² Hadíí nlt'éégo ídehshjeedgo ídaayádaati'íí doo itah daandliigo háhiit'íí da, dagohíí doo bíł łshhah áhii'ne' ndi háhiit'íí da: dabíí binatsekeesí yee ildenáago ídída'nel'aahgo, la'íí ildenáago łshhah ádaane'go doo daagoyáá da. ¹³ Nohwá nagoz'aanii bitisgee doo bee ída'óndliigo ídaayáhiilti' da doleeł, áídá' nagoz'aanii Bik'ehgo'ihinań nohwaidin'áanii zhá biyi' na'idziid doleeł, áí itah daanołłij. ¹⁴ Nohwíí daagonohłłiyú dantsé nohwaa nt'aazh, Christ baa yati' baa gozhóni baa nohwil nagohiilni' ni'; áík'ehgo nohwá nagoz'aanii itah daanołłijigo, nohwich'í' det'aazhyúgo nohwá nagoz'aanii doo bitisyú det'aazh da: ¹⁵ Nohwá nagoz'aanii bitisyúhíí, nnee la' binasdziidíí, doo bee ída'óndliigo ídaayáhiilti' da; áídá' nohwi'odla' nchaa hileehgo nohwitahyú na'idziidíí nídiłséhgo nihóndlii, ¹⁶ Ágát'éeyúgo nohwitisyú ni' nagoz'aanii áldó' biyi' yati' baa gozhóni baa yáhiilti' doleeł, nnee la' binasdziidíí danohwíntsé alzaa lá shihíí doo bee ída'óndliigo da. ¹⁷ Hadíí ída'odliigo yałti'íí nohweBik'ehń zhá ye'ída'odlíí le'. ¹⁸ Nnee nlt'éégo ídaanagolni'íí doo daach'idnłsijhi at'éé da, áídá' nnee nohweBik'ehń bíł dávik'ehíí zhá.

11

¹ Ayáhágo lóshgogo yashti' k'a'at'éé ndi nohwich'í' yashti'íí nyee ndi bidag ádaanoht'eego hasht'íí: nánohwoshkaah, bidag ádaanoht'ee. ² Nohwá'íhóshnií, Bik'ehgo'ihinań nohwinel'ííhíí k'ehgo: na'ilíhn bi'at'e' nzhooníí doo hwahá niinéhi biká' dała'á doleełhíí k'a'at'éégo Christ bíyéé daadohłełhíí bigha ilk'idá' baa nohwidini'áá. ³ Áídá' Eve t'íish bich'í' nazhch'a'go k'izé'bidestíí n'íí k'ehgo, Christ da'aniigo nohwil nzhoo n'íí yits'á'zhi' ádaanohwile' nolį nsįgo shiini' háh. ⁴ Dahadínta Jesus la'ihí yaa yánánalti'go nohwaa nyááyúgo, dagohíí spirit nohwaa det'aą n'íí lahgo at'éhi la' nohwaa det'aayúgo, dagohíí yati' baa gozhóni nagodo'aą n'íí lahgo at'éhi náágodo'aayúgo, nohwil dádaabik'eh nolį nsį. ⁵ Christ binal'a'á dázho itisgo ádaat'eego baa natsídaahkees ndi, doo dábach'í'égee nshłijigo natseskees da. ⁶ Doo bígonedzaago yashti' da ndi, nt'é baa yashti'íí bígonsį; díí dawahá bee nohwil ch'í'nah ásiidlaa. ⁷ Bik'ehgo'ihinań biyati' baa gozhóni doo bigha nahi'niil dago baa nohwil nagosisni'híí bigha, nohwíí itisgo ádaanohwiłsį doleełgo shíí ídaagoch'iyoshba'íí bee isiih née? ⁸ Nohwá na'isiid doleełhíí bigha ínashood ha'ánálséhíí nagoznili la'ihíí zhaali bits'á' nádaadiné' ni'. ⁹ Nohwitahyú sídáádá' nt'éhéta bídjih nshłij ndi doo hadín bee nanilt'og da ni': ndi Macedóniadí' shik'isyú shich'odaanii ni': áík'ehgo doo nt'é bee nanohwinilt'og da ni', áídí' doo dayúweh nanohwinilt'og hasht'íí da. ¹⁰ Christ bits'á'dí' da'anií ágot'eehíí shiyi' golíłhíí bigha gádishnií, Akéya golzeehíí biyi'yú díí ídaanagoshni'íí doo hadín yida'dinotłijh at'éé da. ¹¹ Nt'é bigha? Ya' doo shil daanołshoołhíí bigha da gá? Bik'ehgo'ihinań shá yígółsį, shil daanołshoołgo. ¹² Áídá' áí nneehíí, danéé nada'idziidhíí k'ehgo nada'idziid daaniihíí, doo da'anií dago ádaanii da ch'í'nah ashle'híí bigha hagog'éégo ánáshł'ijhíí dayúweh ágánáshł'ijł doleeł. ¹³ Nnee ágádaat'ijhíí doo da'aniigo Bik'ehgo'ihinań bá daades'a'ihíí daanlii da, nnee k'izédaidiniłgo nada'iziid, Christ binal'a'á gol'ijigo ádaadilzi. ¹⁴ Doo bigha nohwil díyagot'ee da le'; ch'iidn nant'an, Satan holzéhi, ndi Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yaaká'yú gólínií bits'á'dindláádhií k'ehgo ánádil'ij. ¹⁵ Díí doo nt'é bigha koł díyaagot'ee le'at'éé da, ch'iidn bánada'iziidíí ndi nlt'éé zhinéégo nada'iziidíí gol'ijigo ádaadilzi; áí ncho'go ánádaat'ijłhíí bigha dáncho'go bee nnádaagodáh. ¹⁶ Gánádaanołłish'nií, Doo hadín lógohi sho'nií da le'; áí k'ehgo

natsídaahkees ndi hódaashoŋts'aa, shíí áldó' dét'ih ídeshkàahgo yashti' le'. ¹⁷ Díí baa hasdziihíí doo nohweBik'ehnyegos'aa go hasdzii da, lógohíí k'ehgo dázho' ídeshkàahgo yashti'. ¹⁸ Nnee lággo ni' gosdzán biká' ágot'eehíí yee ídaadilkàahgo yádaalti', shíí áldó' ídeshkàahgo yashti' doleeł. ¹⁹ Nohwíí, dázho' daagondzàa daanohsigo, lódaagohíí nohwíl daagozhóogo hódaayesołts'aa. ²⁰ Hadíí nnee isnáh ádaanohwínłzi ndi, bestso nohwits'á' ndaayihinił ndi, nohwits'á' nda'iláh ndi, itiséyú ídehéstij ndi, dagohíí nohwit'á yizka' ndi bidag ádaanoht'ee. ²¹ Néé ágáhiit'ijyúgo doo bínłdzil da ni' dishniigo ídaa yánsdzij. Áídá' dahadín doo daaste' dago nt'éhéta yee ídaadilkàahgo yee yádaalti'yúgo, (lógohíí k'ehgo yashti') shíí áldó' doo siste' dago ídeshkàahgo bee yashti'. ²² Ya' Hebrews daanlij née? Shíí áldó' áí nshlij. Ya' Israel hat'i'i daanlij née? Shíí áldó' áí nshlij. Ya' Abraham bits'á'dí' hanádaanołt'ijłí daanlij née? Shíí áldó' áí nshlij. ²³ Ya' Christ yánada'iziidíí daanlij née? Shíí dágóts'iidgo bá na'isiid (koni' áđihíí k'ehgo yashti'); daabinasdziidíí bitisgo nyeego na'isiid ni', doo holtag dago hashídołtsaz, daabitisgo da'ákozhá ha'ánashi'dilt'eeh, doo ałch'ídn di dásdozhá daashizes-hij da ni'. ²⁴ Ashłladn Jews daanłini dízdin doleełzhi' dałá'á áđihgo hashída'atsaz ni'. ²⁵ Taadn tsj bee hashída'is-haal ni', ładntsée yee daashołné' ni', taadn tsina'eelí shił nango' ni', dałá'á t'é' dałá'á jji da'łíne biká' shił dahna'eeł ni'; ²⁶ Dábik'ehn daadisha'yú, túdaanlijyú négodzidíí begoz'aa, da'in'ijhíí bighá négodzid, dashíí hat'i'íí bits'á'dí' négodzid, doo Jews daanlij dahíí bits'á'dí' négodzid, kįh goznil yune' négodzidíí begoz'aa, da'igolijyú négodzidíí begoz'aa, túnteel sikaayú négodzidíí begoz'aa, shik'isyú daanlij ádaagodil'ini bits'á'dí' négodzid; ²⁷ Nyeego na'isiidhíí bighá dázho' hiyaago la'íí shiłna'diiniigo, dadésh'ijgo iłkáhgo, shiłná' náshdleehego la'íí dibá' náshdleehego, da'ákozhá doo ishàa dago, la'íí gozk'azíí biyi' diyagé da'áđihgo nashaa ni'. ²⁸ Áí la'ihíí shich'į' ánagot'ijid biłgo dábiká'zhį' dawa jji ínashood ha'ánáłséhíí il'aniyú nagoznilií baa shiiniigo nashaa. ²⁹ Nnee la' doo niłdzil da née? Shíí áldó' ba'ashhah doo niłdzil da. Nnee la' nchogo at'ijgo ábiile' née? Áí bighá shá góchijidgo bich'į' niidoo. ³⁰ Ída'oshłlıigo yashti'yúgo, doo niłdzil dahíí bił ch'į'nah daaleehíí ída'oshłlıigo baa yashti' doleeł. ³¹ Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, Bik'ehgo'ih'nań, án dahazhi' ba'ihégošini, doo łeshchoo dahíí shá yígółsj. ³² Damáscusyú nant'ánchaan, ízisgo nant'án Áretas holzéhi yiké'gee sitíni, bik'ehgo kįh goznilií Damascus holzéhi binaadyú asiłilí yinádaadez'ij, shíí daashiłtsod doleełgo: ³³ Áídá' táts'aa biyi' dahsidáago kįh goznilií binaadyú łedit'įhíí biyi' ch'į'ányú ba'ashhah yúyaa gódał ch'įshíleego bits'á' hasht'ag.

12

¹ Ída'oshłlıigo yashti'íí dábik'eh, doo bits'á'dí' nt'é isht'ijid da ndi. NohweBik'ehń shił ch'į'nah ágółsiníí, la'íí shił ígózigo áshíłlaahíí baa nagoshni' doleeł. ² Nnee la' Christ bíyéehíí bígonsį, án dį'į'ts'adah łegodzaada' yaaká'yú taago nágot'aaayú hadag bił ogoyáá; (bits'í beego shį, dagohíí bits'í áđihgo shį, doo bígonsį da: Bik'ehgo'ih'nań yígółsj.) ³ Áí nneehíí (bits'í beego shį, dagohíí bits'í áđihgo shį, doo bígonsį da; Bik'ehgo'ih'nań zhá yígółsj;) ⁴ Ni' gozhóoyú, paradise golzeeyú, hadag bił ogoyááda' yati' doo hagot'éégo baa nagoč'olni' at'éé dahi, yati' nnee doo yee yati' goz'aa dahi yidezts'aa. ⁵ Áí nneehíí ba'oshłlıigo yashti' doleeł: áídá' shíí doo ída'oshłlıigo yashti' da doleeł, doo bínłdzil dahíí zhá bee ída'oshłlıigo baa yashti' doleeł. ⁶ Ída'oshłlıigo yashti' niizij ndi doo shiini' áđihgo ádishniih da; da'anii ádishniihíí bighá: áídá' doo ágádishniih da, shi'at'e' yo'iinií dagohíí shidits'agíí bitisyú nnee doo la' yee shaa natsekees da doleełhíí bighá. ⁷ Bik'ehgo'ih'nań doo ałch'ídn shił ígózigo áshíłlaa da, áik'ehgo doo bee itisgo ídeshkàah dahíí bighá nt'éhéta diwozhi shighán'áahíí k'ehgo shits'í baa dahgoz'aa go alzaa, Satan bits'á'dí' shich'į' yil'aadi dáshich'į' nagont'og nt'éégo, doo itisgo ídeshkàah da doleełhíí bighá. ⁸ Díí bighá nohweBik'ehń taadn ch'éh ch'oba' áłdėniid ni', Shits'á' begonowáh, dishniigo. ⁹ Áídá' gáshniłni, Shiłgoch'oba'íí ná bínel'aa: doo bínłdzil dagee shinawodíí ninkáayú itisgo ch'į'nah alzi. Áí bighá doo bínłdzil dahíí bee ída'oshłlıigo shił gozhóogo

yashti' doleel, Christ binawodíí shiká'zhí' doleethíí bigha. ¹⁰ Doo bíníldzil da lèk'e ndi, golányú ánadaashilch'ido'niil ndi, nt'é hasht'ínií bínshdjh ndi, shiniidaagonłj ndi, shich'i' goyéego nagowaa ndi, Christ bigha díí bee shich'i' nagowaayúgo baa shil gozhóq: doo bíníldzil dagee Christ binawodíí bee nanshwod. ¹¹ Biini' ádjhíí yalti'híí k'ehgo yashti' ni' nohwíí bídaashinohso'go ánsht'ee ni': nohwíí nlt'éégo shá yádaalti' le'at'éhi: doo nt'é inshlj da ndi nadaal'a'á la'ihíí ízisgo ádaat'eego baa natsídaahkeesí ndi doo dábič'h'égee ánsht'ee da. ¹² NohwitaHyú nashaada' dawa bidag ánsht'ee ni', godiyjngo be'ígóziníí, doo ágondzjyú, la'íí ízisgo ánágot'jijíí bee ánat'jidíí bee da'anii Bik'ehgo'ihí'nań shides'a'go bídaagonłj. ¹³ Inashood ha'ánátséh la'ihíí nt'é bee iké'zhí' daasolj? Shíí doo nt'é nohwíhóshkeed da ni', áí zhá bee iké'zhí' daasolj. Díí bigha shaa nágodenoh'aa. ¹⁴ Díí taadngee ilk'idá' nohwich'i' naadishdáh; doo nt'é bee nohwíhóshkeed da doleel: doo nt'é nohwíyéehíí bigha asht'jij da, nohwíí zhá nohwicha asht'jij: chagháshé báq hik'e bitaa doo yá na'noníí bik'eh da, ndi bíí bichagháshé yá na'noníigo dábič'eh. ¹⁵ Shil gozhóqgo nohwicha shíyéehíí nohwá nnishné', dashíí ndi nohwá na'idihishniil: itisgo shil daanohshoqhií bigha nohwíí da'ich'i'go nohwil daanshoq ndi. ¹⁶ Da'aniiigo doo nt'é nohwíhóshkeed da ni', áidá', Nohwich'i' lé'ishchoogo ndaanohwitsood ni', daashildohnii láq. ¹⁷ Ya' dahadíí nohwich'i' onádaash'aahíí bee nohwahani'isdzood née? ¹⁸ Titus akú nnań biłdishnií ni', nohwik'isn dał'a'á bił oł'a'. Ya' Titus nohwahani'isdzood née? Ya' shíí ánsht'eehíí k'ehgo doo Titus at'éé da lán gá? Ya' shíí ást'jij n'íí k'ehgo doo Titus at'jij da lán née? ¹⁹ Díí án'niihíí bee idáyahiilti'go áhiit'jij daanohłj née? Christ bíyéé ndljigo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee án'nií: nohwil daanohshóni, daanoldzilgo ádaanohwidle' doleelgo áhiit'jij. ²⁰ Hagoshá' ádaanoht'ee le' nsjhíí doo bee ágádaanoht'eego nohwaa nsháh hasht'jij da, nohwíí alđó' doo ndaasholíhíí k'ehgo nohwaa nsháh hádaashoht'jij da shj: lahadaadoht'áh, dawahá idáhádaaht'jij, ilch'i' hadaashohkee, itis hishłeeh daanohłj, lida'ol'tah, ch'inií daadohnií, idaadolkaqah, la'íí nohwil daagokish doleel nolj nsigo shiini' háh: ²¹ Nohwaa nánsdzaago Bik'ehgohinshnań nohwicha idaayánsdzigo áshłłs doleel nolj nsj, nohwitaHyú lani ncho'go na'idaago, nant'i' nakaigo, la'íí ncho'íí doo yich'i' t'aqzhí' at'éé dahíí yee nda'łłsihíí doo hwahá yits'á'zhí' ánádaa'ne' dahíí bigha doo shilgozhóq da doleel nolj nsigo shiini' háh.

13

¹ Díí nohwich'i' nanáshdaathíí biłgo taadn hileeh. Kaa dahgost'aayúgo naki dago-híí taagi bináál ánágot'jidíí da'ádaaniihíí bee bígózi. ² Nakidngee nohwaa niyáádá', nnee nda'łłsih n'íí, la'ihíí alđó', gádaabiłdėniid, Nohwaa nánsdzaa lèk'eyúgo doo t'aqzhí' siitj dago nohwiniidaagonł'éégo ánohwishłe'; k'adíí doo hanshk'i da ndi da'ágát'éégo ánadaabiłdish'nií: ³ Christ shinkááyú yalti'go bee bídaagonłsjhíí hádaaht'jijhíí bigha ágádishnií, Christ nanohwik'i'iziidgee nldzil, nohwiyi' binawod golłj. ⁴ Áń doo nldzil dago tsj'ılma'áhi yiká' daztsaq ndi Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí yee hinaa. Néé alđó' bił dał'a'á daandljigo doo daanldzil da ndi Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bee nanohwik'ida'idziidgo Christ bił daahii'naa doleel. ⁵ İdaadinił'jij, nohwi'odla' daahohłta' shj; İdaadinohtáh. Jesus Christ nohwiyi' golłjigo doo bídaagonłsj da née? Nanohwidintaahíí bah nandeeýúgo Christ doo nohwiyi' golłj da bídaagonłsjh. ⁶ Néé nanohwidintaahíí doo bah nandéh dahíí bídaagonłsjh ndi at'éé. ⁷ Doo nda'łłsih da doleelgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwá hoshkaqah; née doo nlt'éégo nohwígózjijhíí bigha ádishnií da, áidá' nohwíí nlt'ééhíí be'ádaanoht'ee doleelgo, née nanohwidintaahíí bah nandéh ngolnií ndi. ⁸ Da'anii ágot'eehíí doo hagot'éégo bich'i' na'idziid da, áidá' bá na'idziidyúgo zhá. ⁹ Néé doo daanldzil dadá' nohwíí nohwinawod daagolłj lèk'eyúgo nohwil daagozhóq: la'íí dázhó nlt'éégo ádaanoht'eego nohwá háhiit'jijgo ohiikaqah. ¹⁰ Doo hanshk'i da ndi díí bek'e'eshchii, nohwaa nánsdzaago doo inniihgo bee nohwich'i' yashti' da doleethíí bigha: nohwi'odla' dayúweh nohwá binilseełgo hasht'jij, doo hayaa ádaanohwiłsj dago nohweBik'ehń beshik'ehgo áshíłaa. ¹¹ Shik'íyú, díí bee aqł nohwich'i' k'e'shilchíj. Christ biláhyú nldzilgo daanołseeł le', hadag ádaanoht'ee

le', nohwiini' dała'á le', ła'íi nkegohen'áágo daagonohłij le'; áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań, ił'ijóóníi ła'íi iłch'ij'gont'ééhíi bits'á'dí'hi, nohwił nłij le'. ¹² Daagodinolsigo daalohts'qs le'. ¹³ Inashood dawa, Gozhóó, daanohwiłnii. ¹⁴ Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íi, Bik'ehgo'ihí'nań bił'ijóóníi, ła'íi Holy Spirit bił dała'á ánohwiłshíi bee nohwich'ij' goz'ąą le'. Doleelgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE GALATIANS

¹ Shíí Paul, des'a'íí nshíj, (doo nnee shides'a'go da, doo nnee bik'ehgo da, áídá' Jesus Christ la'íí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa zhá bik'ehgo, án Jesus daztsaadi' naadiidzaago áyíílaahi;) ² Shíí hik'e odlá' bee shik'isyú bił nashkaihíí dawa, Galátiagee ínashood ha'ánátséh nagozníí bich'í' k'eda'iilchii: ³ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí la'íí bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'aa le', ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa bik'ehgo nohwinch'í' bigha Jesus n'ideltíj, díí nch'ogo nagowaahíí yits'á' nohwinííł doleełgo: ⁵ Kodí' hik'e dahazhí' Bik'ehgo'ihí'nań dážhó ba'ihégošj le'. Doleełgo at'éé. ⁶ Nohwiká ánniidgo Christ biłgoch'oba'íí biyi' onohwiníł n'íí dagoshch'í' bits'á'zhí' ádaasohdzaahíí, la'íí yati' baa gozhóni łahgo at'éhi bich'í'go daahosohkaihíí baa shił díyagot'éé: ⁷ Díí ba'ashhahyú yati' baa gozhóni doo la' nanást'áá da; áídá' nnee la' nohwił nadaagokigo ádaanohwile'hi la'íí Christ nt'éeego baa na'goní'íí łahgo ádaile'go hádaat'íj. ⁸ Áídá' née dagohíí yaaká'dí' nal'a'á ndi yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagosiilní'íí łahgo at'éégo nohwił nagolní'yúgo, án góyéégo bángodot'aał. ⁹ Da'ádaade'niid n'íí k'ehgo gánádish'niih, Nnee la' yati' baa gozhóni nádaagodo'aa n'íí łahgo at'éégo yaa nohwił nagolní'yúgo, án góyéégo bángodot'aał. ¹⁰ Ágádishniigo ya' nnee bił daanshoq hileeh née, née Bik'ehgo'ihí'nań zhá bił nshoq hishteeh née? Ya' nnee bił daagoyilshógo hasht'íí gá? Dah, t'ah nnee bił daagoyilshógo hasht'ííyúgo doo Christ bá na'isiidgo at'éé da. ¹¹ Áídá' shik'ííyú, yati' baa gozhóni baa nagoshni'íí doo nnee bik'ehgo alzáhi at'éé dahíí bídaagonošjijhgo hasht'íí. ¹² Doo nnee bits'á'dí' nádiiné'i at'éé da, doo shił ch'et'áá da, áídá' Jesus Christ shił ch'í'nah áyíílaahihi bee bígosíłsijid. ¹³ Jews daanlíni bi'okáahíí bikísk'eh ánsht'ee n'íí ba'ikodaanohsj, Bik'ehgo'ihí'nań daayokáahíí ha'ánátséhíí nyeego biniidaagonł't'éégo shinagha nakai ni', da'ííłił hishchiigo ch'éh át'íj: ¹⁴ Jews daanlíni bi'okáahíí bikísk'eh ánsht'eedá' dashíí bił hat'í'ihíí bił dáłedaahonsdzaahi bitisgo gonsáá ni', bits'á'dí' hadaałinelt'áni bi'at'e' bikísk'eh ánsht'eego dážhó hásh't'íí ni'. ¹⁵ Áídá' doo hwahá goshlee dadá' Bik'ehgo'ihí'nań hashíłt'íí, la'íí shaa ch'oba'íí bee shiká ánniidá', ¹⁶ BiYe' shił ch'í'nah áyíílaa, nnee doo Jews daanlij dahíí bitahyú baa nagoshni' doleełhíí bigha shiká ánniid; áídí' doo hadín dagoshch'í' baa bił nagoshni' da ni': ¹⁷ Ła'íí Jerúsalemyú dashínłtségo Jesus binadaal'a'áhíí doo bich'í' oyáá da; áídá' Arabiayú óyáá ni', áídí' Damáscusyú nánsdzaa. ¹⁸ Áídí' taadn łegodzaago Jerúsalemyú Peter bich'í' oyáá, ákú ashdla'adah bił sheiskaa. ¹⁹ Jesus binadaal'a'á la'ihíí dała'á zhá hish'íj ni', nohweBik'ehń bik'isn, James holzéhi. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań shá yígółsj, doo lé'ishchoo dago díí bee nohwich'í' k'e'eshchiíhíí. ²¹ Ái bikédí'go ni' Sýria la'íí Cilícia daagolzeeyú níyáá; ²² Judéagee ha'ánázéh nagozníli Christ daayokáahíí doo hwahá daashiłtséh dadá': ²³ Díí zhá shaa ch'iniigo daidezts'aa, Áń nohwiniidaagodeláa n'íí, odlá' da'ííłił yilchíigo ch'éh át'íj n'íí, da'án k'adíí da'ái odlá' n'íí yaa yánáltih łaa, ch'niini. ²⁴ Áík'ehgo shíí shigha Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihédaanzí lək'e.

2

¹ Áídí' díí'ts'adah łegodzaago Jerúsalemyú Bárnabas la'íí Titus bił onanáshkai. ² Jerúsalemyú nádishdáh doleełhíí shił ch'í'nah alzaago onásdzaa, doo Jews daanlij dahíí bitahyú yati' baa gozhóni baa yánáshthíí ákú baa nadaagosisni', nnee nt'éeego daach'idnłsiníí zhá dasahíndi baa bił nadaagosisni', doo ágásdzaa dayúgo dánko da'íłíłzhí' na'isiidhi at'éé, dánko da'íłíłzhí' na'sízíid doleełhi at'éé. ³ Ákú Titus holzéhi bił nash'aashi, Circumcise ánidolne', doo hak'i daabiłnniid da, Greek nlij ndi: ⁴ Nnee la' nohwik'isyú ádaadil'iiníí hah ádaabidines'íj, ái Jews bich'í' begoz'aaníí bee isnáh daandlij n'íí Christ bits'á' nohwiníłhíí yídaagotsijhgo, isnáh ánadaanohwidle'go hah ádaanest'íj: ⁵ Ái doo hodaayéelst'aa da ni', dé't'ihézhí' ndi; yati' baa gozhóni da'aníihíí

dayúweh nohwitahyú begoldoh doleeñhíí bigha. ⁶ Nnee daach'idntsiníí, (ágádaat'eeshá' ndi doo shíł hago'at'éé da: Bik'ehgo'ihí'nań nnee dawa dálet'eego yaa natsekees:) áí nnee nlt'éégo baa ch'iníihíí díí baa yashti'íí doo hak'i la' baa dahnágóst'áá golzeego shíł nagolní' da: ⁷ Ndihií Peter, nnee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'i' yati' baa gozhóni yaa yánáltihgo baa det'aqahíí k'ehgo shíí, nnee doo circumcise ádaabi'deszaa dahíí bich'i' yati' baa gozhóni baa yánáshtihgo shaa det'aqago yídaagosjíd; ⁸ (Bik'ehgo'ihí'nań, Peter nnee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'i' yides'a'dá' binkááyú na'iziidíí, da'án shíí áldó' shinkááyú na'iziid, doo Jews daanlij dahíí bich'i' yánáshtihgo;) ⁹ Áík'ehgo James, Céphas, la'íí John, nldzilgo bi'okaqah yee ínashood yit'ááh naziinií k'ehgo baa nats'gokeesíí, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí shaa det'aqahíí yídaagosjídá, bił dała' daasiidlijgo Barnabas hik'e shíí lił lák'edaadelniigo gádaanoht'ee, Nohwíí doo Jews daanlij dahíí bich'i' noh'aash, née circumcise ádaabi'deszaahíí bich'i' dekai. ¹⁰ Díí zhá gánádaanoht'ee, Tédaat'iyéhií bínádaanliih; áí shijíí dawa bee biká hásht'íí ni'. ¹¹ Áídí' Peter Antiochyú nyaadá' doo bik'ehyú adzaa dahíí bigha dábinizhi' áldéniid ni'. ¹² James odais'a'íí t'ah doo hikáh dadá', Peter doo Jews daanlij dahíí yil da'iyaa: áídá' áí nneehíí hikaidá' t'aqzhi' ánzigo its'á'ideltij, circumcise zhiñéégo daanliinií yénaldzidhíí bigha. ¹³ Áídí' Jews daanliini la'ihíí Peter adzaahíí bigha bíí áldó' t'aqzhi' ádaasdzaa lək'e, Barnabas ndi itah ágát'éé silij. ¹⁴ Áí nneehíí yati' baa gozhóni biyi'dí' da'aniihíí doo bikísk'eh ádaat'ee dahíí bigosítsjídá' dawa binááł Peter gáldéniid, Ni, Jew nlií ndi doo Jews daanlij dahíí ádaat'eehíí k'ehgo ánt'éyúgo, doo Jews k'ehgo da, hant'é bigha doo Jews daanlij dahíí dabini'aayú Jews ádaat'eehíí k'ehgo ádaanoht'eego nlt'éé, daabihnií ląá? ¹⁵ Doo Jews daanlij dahíí doo bik'ehyú ádaat'ee da, áídá' née, Jews daandlijgo daagosiidliinií, doo áí k'ehgo ádaant'ee da. ¹⁶ Díí bídaagonlzi, doo Jews bich'i' begoz'aaníí bikísk'eh ánách'ot'ijlihií bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ách'ít'éé da, áídá' Jesus Christ ch'odlaqahíí zhá bigha: áík'ehgo danéé ndi Jesus Christ daahosiidlaqad, Christ daahohiidlaqahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú ádaat'ehi daanoht'ee doleełgo, doo begoz'aaníí bikísk'eh ánádaahiit'ijlihií bigha da: nnee doo la' begoz'aaníí yikísk'eh ánát'ijlihií bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú át'éé da. ¹⁷ Áídá' Christ biláhyú nlt'éégo ádaat'ee daanoht'ee hídaahiit'ijídá, née Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí doo bikísk'eh ádaant'ee dago nohwigozjidyúgo, ya' áí bigha Christ nch'íí bich'i' nohwelnáá née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. ¹⁸ Dant'éhéta yó'odii'aqago baa yashti' n'íí nlt'éégo baa yánáshtih lək'eyúgo, shíí nnee ilsihi nshlijgo shígózi. ¹⁹ Jews bich'i' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánásht'ee dahíí bigha begoz'aaníí bich'i' dasitsáá, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań zhá bich'i' hinshnaa. ²⁰ Tsji'ılma'áhi biká' Christ bił dasitsáá, ndi hinshnaa; áídá' doo shíí hinshnaa da, Christ shiyi' golijgo án bee hinshnaa: k'adíí shits'íí bee nashaahíí Bik'ehgo'ihí'nań biYe' hoshdląago bee nashaa, án bił nshoggo bi'ihí'na' shá nyiné'go shá daztsaa. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí bee Christ nohwaint'íínií doo da'ılı hósh'nií da: Jews bich'i' begoz'aaníí bee nnee dávik'ehyú ádaat'ee daasilijyúgo, Christ daztsaqahííshá' doo ilij da hileeh.

3

¹ Galatiagee daagonohíni, doo daagonohsaa dahíí, hadín ląá k'izénohwideznilgo da'aniiigo ágot'eehíí doo bikísk'eh ádaanoht'ee da daasolij? Nohwíí nohwinadzahgee Jesus Christ tsji'ılma'áhi bíheskał n'íí, ya' yati' bee doo nohwił ch'í'nah alzaa da lán gá? ² Díí zhá nanohwídaadishkid, Ya' Jews bich'i' begoz'aaníí bikísk'eh ádaanoht'eehíí bigha Holy Spirit nohwaa daadest'aq née, née yati' baa gozhóni daadoht'sago daahohdląahíí bigha née? ³ Nt'é bigha áík'ehgo doo daagonohsaa da? Ya' Holy Spirit bee ínashood daasolij, n'íí k'adíí dánohwíí ánádaaht'ijlihií bee hadaanoht'eehíí deszaa née? ⁴ Ya' da'ılızhi' ląágo goyéégo nohwich'i' nagoyaa lán gá? Da lán shi go'íí. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań Holy Spirit nohwaa daizné'íí, la'íí nohwitahyú godiyihgo ánát'ijlihií, ya' Jews bich'i' begoz'aaníí bikísk'eh ádaanoht'eehíí bigha ánát'ijlihií née, née yati' baa gozhóni daadoht'sago daahohdląahíí bigha ánát'ijlihií née? ⁶ Da'anii nohwi'odla'íí bigha. Ágát'éégo Abraham Bik'ehgo'ihí'nań

yosdlaad, áík'ehgo bi'odla'híí bigha dabik'ehyú át'éégo bá hótag lèk'e. ⁷ Áí bigha díí bídaagonosj le', nnee bi'odla' daagolíníí áí da'anii Abraham bichagháshé daanlijj. ⁸ Doo Jews daanlijj dahíí Christ daayodlaahíí bigha binchọ'íí yits'á'zhi' Bik'ehgo'ihí'nań ch'ínádaabidonííí dabíntsedá' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí ch'í'nah alzaa, áí dabíntsedá' yati' baa gozhóni Abraham bich'í' yá'iti' gáníígo, Nnee iltah át'éégo hadaazt'ííí dawa ni ninkááyú biyaa gozhóq doleeł, nii. ⁹ Áík'ehgo nnee Christ daayodlaahíí hik'e Abraham, Bik'ehgo'ihí'nań yodlaahíí, biłgo biyaa daagozhóni át'éé. ¹⁰ Áídá' Jews bich'í' begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo zhá dabik'eh daanzini dawa bił ch'ídaagosdíní ádaat'ee: gáníígo bek'e'eshchijj, Nnee daantíígee begoz'aaníí naltsoos besi'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí, ła'íí doo ye'ánát'ííł dahíí bił ch'ígodíní át'éé. ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nnee doo ła' Jews bich'í' begoz'aaníí yikísk'eh át'ééhíí zhá bigha dabik'ehyú át'ééhíí nt'éégo bígózi, bek'e'eshchiiníí gánííhíí bigha, Hadín dabik'ehyú át'ééhíí odla' zhá yee hínaa doleeł. ¹² Jews bich'í' begoz'aaníí, da'ohdlaayúgo zhá hasdahkáh, doo nohwiłnii da, áídá' gánohwiłnii, Begoz'aaníí ánííhíí bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo dahazhi' daahohnaa doleeł. ¹³ Jews bich'í' begoz'aaníí bee bił ch'ígodíní bits'á'zhi' Christ bidííí yee nadaanoht'ehesnii, dabíí nohwá bił ch'ígodííhíí silijj, gáníígo bek'e'eshchijj bigha, Hadín ts'ílna'áhi biká'dí' nahitííhíí bił ch'ígodíní át'éé, nii: ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań Abraham yá hadzii n'íí Jesus Christ biláhyú doo Jews daanlijj dahíí áldó' daabíyée doleełhíí bigha adzaa; ła'íí née Jews daandliiníí, doo Jews daanlijj dahíí biłgo nohwi'odla' binkááyú Holy Spirit, nohwa'det'ąą n'íí, daanoht'wíyée doleeł. ¹⁵ Shik'ííyú, nnee ánádaat'ííłíí baa nohwił nagoshni'go nohwił ch'í'nah ashle'; nnee ła' bíyééhíí ła' yaa yidin'ąągo naltsoos bee niłtsoozíí doo hadín yiká' nnánótijj át'éé da, dagohíí yínágodo'aah át'éé da. ¹⁶ Abraham ła'íí bits'á'dí' hadaahíłchíhíí ba'det'aaníí bee bich'í' ha'odzii. Hadaahíłchíhíí ła'ąągo doo nii da, áídá' dała'á zhá ba'det'ąą, nii, áí Christ. ¹⁷ Díínko áldishnii, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Abraham biłgo ła'det'aaníí Christ biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań nłdzilgo áyíílaa, áíd' díí'í gonenadiníí biká'yú tadin łegodzaa bikédí'go Bik'ehgo'ihí'nań Abraham bits'á'dí' hadaahíłchíhíí yágon'ąą lèk'e; ndi áí yágon'áaníí Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Abraham biłgo ła'det'ąą n'íí doo yiká' nnánótijj át'ee da, áí Abraham ba'det'aaníí bee bich'í' ha'odzii n'íí doo da'ííí yółchíí át'éé da. ¹⁸ Abraham bits'á'dí' hadaahíłchíhíí yágon'áaníí bikísk'eh ách'ít'éégo hasdách'igháhyúgo, Abraham ba'det'aaníí doo bits'á'dí' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań Abraham ya'den'ąą n'íí zhá bee hasdách'igháh, áí Christ bee hasdách'igháh golzeego ágolzee. ¹⁹ Áík'ehgo begoz'aaníí nt'é bigha alzaa? Nnee doo bik'ehyú ánádaat'ííł dahíí áí yee yídaagojsijj doleełhíí bigha, Abraham bits'á'dí' hadaahíłchíhíí dała'á zháhíí ba'det'aaníí hígháh doleełzhi', Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí Abraham hat'í'íí dé't'ihézhí' yitł'ááh nakai doleełgo yágon'ąą; Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á yaaká'dí'hi begoz'aaníí yee nohwaa ndaagoz'ąą, ła'íí nnee hik'e Bik'ehgo'ihí'nań bigizhgee sizíni binkááyú nohwaa daizné'. ²⁰ Igizhgee siziiníí doo dała'á yigizhgee sizijj da, nakiyúgo zhá yigizhgee sizijj, ndi Bik'ehgo'ihí'nań Abraham dasahńdi yich'í' hadzii. ²¹ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí ya' Abraham bits'á'dí' hadaahíłchíhíí ba'det'ąą n'íí yókáal née? Dah, da'anii doo ágát'éé da: begoz'aaníí be'ihí'naago nohwainé' lèk'eyúgo, áí begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo dabik'ehyú ádaant'ee doleeł ni'. ²² Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí gáníí, Nnee dawa nchọ'go ágot'eehíí ha'ábisnil, nii, áík'ehgo Jesus Christ daayodlaahyúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań ch'ídaabidonííłgo ba'det'ąą n'íí begolne'. ²³ Áídá' Christ daahohiidlaągo hasdáhiikáhíí t'ah doo nohwá ch'í'ótąą hileeh dadá', begoz'aaníí nohwebik'ehgo ádaant'ee ni', odla'íí nohwá ch'í'ótąą silijjzhi'. ²⁴ Begoz'aaníí łah nohwił ch'í'gó'aahíí nlijj ni', Christ bich'í' nnohwinííł doleełgo, án daahohiidlaahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań ch'ínádaanoht'ehesnii doleełgo. ²⁵ K'adíí odla' nohwá ch'í'ótąą silijjgo ilch'í'gó'aahíí doo dayúweh nohwebik'eh da. ²⁶ Christ Jesus daahohidlaahíí bigha daanoht'wigha Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daanohtijj. ²⁷ Nohwíí baptize ánoht'wí'deszaahíí bee Christ bił dała'á daasolijjyúgo, diyágé ádaagoch'idle'híí k'ehgo Christ

ádaagosohdlaa. ²⁸ Jew nlii dagohíí Greek nlii doo daadohñii da, isnáh nlii dagohíí doo isnáh nlii da, nñee nlii dagohíí isdzán nlii doo daadohñii da; daanohwigha Christ Jesus bił dała'á daanohłji. ²⁹ Christ bíyéé daanohłjiyúgo, Abraham bits'á'dí' hatinolt'aaníi daanohłji, Bik'ehgo'ihí'nań Abraham ya'den'áá n'íi nohwich'j' begolzaa.

4

¹ Díinko áldishñii, chağhášé ła' bitaa bíyééhíí bíyéé doleeł ndi t'ah doo nnyéehdá' isnáh nliihíí k'ehgo at'éé, bitaa bíyééhíí dawa yebik'eh doleeł ndi; ² Áída' biłch'ígó'aahíí ła'íí bíyéé doleełíí yebik'ehíí binádéz'ji, hagee bitaa yee bángon'áázhí'. ³ Da'ágát'éégo née chağhášé k'ehgo daandłjidá', díí ni'gospdzán biká' ágot'eehíí zhiñéégo dantsé iłch'ígót'aahíí isnáh ádaanohwiłsi ni': ⁴ Áída' dávik'eh ngonyáágo, Bik'ehgo'ihí'nań biYe'yides'a' lək'e, án isdzán bishchji, Jews bich'j' begoz'aaníi bitł'ááhzhí' gozłji, ⁵ Nñee áí begoz'aaníi isnáh ádaabiłsiníi bidilíí bee nanáyihilñiigo ch'ínáyinił doleełgo gozłji, née Bik'ehgo'ihí'nań bichağhášé daandłji doleełgo. ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bichağhášé daanohłjihií bigha, biYe' biSpirit nohwíjii yune'yides'a', Abba, shiTaa, ñiigo. ⁷ Áí bigha doo dayúweh isnáh nlii da, ndi Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé nlii; bizhaazhé nliiyúgo Bik'ehgo'ihí'nań bíyééhíí Christ biláhyú niyéé doleeł. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań doo hwahá bídaagonołsih dadá', bich'j' da'ch'okağhíí daazhógo ádaat'éhi daahohkağhgo bi'isna' daanohłji ni'. ⁹ Áída' k'adíi Bik'ehgo'ihí'nań bídaagosołsiidá', án nohwídaagosołsiidá' áldishñii, hant'é bigha dá ni'gospdzán biká' ágot'eehíí zhiñéégo dantsé iłch'ígót'aahíí t'áázhí' bich'j' ánádaahne'? Áí doo nldzil da, ła'íí da'ílinéhi ádaat'ee, áí bi'isna' daanohłjiigo hánadaahłji née? ¹⁰ Łahgee godilzigo yołkaalı, łahgee dahnáyitłhií, łahgee goldohíí, łahgee lenágodáhíí daadinolıi ląá. ¹¹ Da'íliłzhí' nohwitahyú na'isiid ni' nsigo ląágo natseskees. ¹² Shik'íiyú, ánsht'eehíí k'ehgo ádaanoht'ee doleełgo nádaanohwoshkağh; shíhíí da'ádaanoht'eehíí k'ehgo ánsht'ee: Doo hagee shich'j' nchq'go ádaahdzaa da ni'. ¹³ Dantsé yati' baa gozhóni bee nohwich'j' yashti'dá' shits'í baa dahgoz'ąągo nohwaa niyáágo bídaagonołsi. ¹⁴ Shits'í baa dahgoz'aaníi bee nanohwí'dintaah ndi, doo da'ílinégo ádaasho'níi da, doo shits'á'zhí' ádaasohdzaa da; áída' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí'hií k'ehgo ndaashidołtji, Christ Jesus ndaadołtjihií k'ehgo ndaashidołtji. ¹⁵ Akú sídáádá' nohwíł daagozhóq n'íi ya' doo binádaahñiih da née? Dzaą nohwaa nagoshni', bígonedzaayúgo dánohwíł nohwináá hadaasohñilgo shaa daasohñil doo ni'. ¹⁶ Da'anii ádishñiigo nohwich'j' yashti'hií bigha ya' nohwik'edaadinshñiihgo ádishñii daanohłsi née? ¹⁷ Áí nñeehíí, nohwíł ch'ídaago'aahgo ádaadil'iinií, nłt'éégo nohwich'j' yádaalti' ndi, doo da'anii nohwá nłt'éé da; áí bee shits'á' nohkángo ánohwile'go, bíi zhiñéégo ádaanoht'ee daahłeehíí bigha ádaanohwiłni. ¹⁸ Áída' da'anii nłt'éégo ágot'eehíí bigha nñee nłt'éégo nohwich'j' yádaalti'ihíí nzhq, dávik'ehn, doo dashíi nohwíł nashkaigee zhá da. ¹⁹ Shichağhášé daanohłini, isdzán iłchíigo bił nádi'nñiihií k'ehgo nohwá shiniinágonłt'éé, Christ bi'at'e'íi beádaanoht'ee daasoljizhí', ²⁰ Nohwíł nohwaa shił nagokihíí bigha dák'ad hadó' akú nohwíł daansłji le' nsj, áík'ehgo iłtah at'éégo bee nohwich'j' hadaasdzi' doleeł ni'. ²¹ Shił nadaagołni', nohwíł, Jews bich'j' begoz'aaníi be'ádaanoht'ee hádaahłiinií, begoz'aaníi ániłhií doo bídaagonołsi da gá? ²² Dík'ehgo nko bek'e'eshchji, Abraham biye'ke naki lək'e, dała'á isdzán isnáh nlinihíí bizhaazhé, ła'ihíí isdzán doo isnáh nlini dahíi bizhaazhé biłgo. ²³ Isdzán isnáh nlinihíí bizhaazhéhií chağhášé dandaagohileehíí k'ehgo gozłji, áída' doo isnáh nlini dahíi bizhaazhéhií Bik'ehgo'ihí'nań da'ániłhií k'ehgo begolnéhgo gozłji. ²⁴ Díi da'anii ánágot'jiihi bee nohwíł ch'ígót'aahi ádaat'ee: díi isdzané nakihíí Bik'ehgo'ihí'nań hik'e nñee łángot'ąą lək'ehíí nakiyú ágot'éhi yá nazji; dała'á Agar holzéhi, chağhášé isnáh daaleehíí nyiłchíhi, án dził Sinai golzeegee ngot'aaníi yá sizini. ²⁵ Agar holzéhi Arabia biyi' dził Sinai yá sizji, án dakú ni' biká' Jerúsalemhií yaa nagolni', án bichağhášé biłgo isnáh daanłinihi. ²⁶ Áída' Jerúsalem yaaká'yúhií doo isnáh nlii da, áí née daanohwimaa nlii. ²⁷ Gáníigo bek'e'eshchji, Nił gozhóq le', doo iłchíi dahíi nlini, nichağhášé da'adinihi; nił gozhóqgo nñwosh, doo nił nádi'dinih dahíi:

isdzán biká' da'adini n'íí isdzán biká' golíni n'íí bitisgo bichagháshé láá. ²⁸ Shik'íyú, Abraham ba'det'aa n'íí k'ehgo Isaac gozlijj, néé áldó' da'ái k'ehgo Abraham bichagháshé daandlijj. ²⁹ Áídá'go ágót'eehíí k'ehgo, chagháshé ndaagoleehíí k'ehgo bi'dizhchiiníí, Holy Spirit binawodíí bee bi'dizhchiiníí yiniigodnłsj, dák'ad ndi da'ágágot'ee. ³⁰ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' hant'é níí gá? Gáníigo bek'e'eshchijj, Isdzán isnáh nlíni bizhaazhé biłgo ch'ínenyóód; isnáh nlíni yishchínihíí bitaa bíyééhíí doo bíyéé hileeh da, isdzán doo isnáh nlíni dahíí bizhaazhéhíí zhá bíyéé hileeh. ³¹ Áík'ehgo shik'íyú, néé isdzán isnáh nlíni doo bichagháshé daandlijj da, isdzán doo isnáh nlíni dahíí bichagháshé daandlijj.

5

¹ Christ ch'ínánohwińilhíí bigha nłdzilgo nasozijj, Jews bich'í' begoz'aaníí doo bee isnáh náhdleehgo da, doo t'aažhij' bee ik'ínáadaahogisgo da. ² Shíí Paul gánohwiłdishńii, Circumcise ádaanohwi'deszaa lėk'eyúgo, nohwíí Christ doo nohwil daant'é da. ³ Nnee dała'á daanohtijjgee circumcise ádaanohwi'deszaahíí gádaanohwiłdishńii, Jews bich'í' begoz'aaníí dážhó dawa bikísk'eh ádaanoht'eego goz'aa, doo lahzhij' zhá da. ⁴ Nohwíí dahadínta begoz'aaníí bikísk'eh ánsht'eehíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ánsht'ee daanohsiníí, Christ nohwich'í'yúgo doo nt'é dago ádaanołsj; Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí doo hádaah'tijj dago bits'á'zhij' ádaahdzaa. ⁵ Néé Holy Spirit biláhyú daanohwi'odłá' bee dávik'ehyú ádaant'ee doleełíí nohwá łaalnehíí ndaahóndliigo biba' ádaant'ee. ⁶ Jesus Christ bił dała'á ch'ilijjyúgo, circumcise áko'deszaa dagohíí doo circumcise áko'deszaa da ndi doo hago'at'éé da; áídá' ko'odłá'íí koł'ijóóníí bee ch'í'nah hileehíí zhá ilj. ⁷ Ihách'ideskaihíí k'ehgo nłt'éégo hohkeel ni'; hadín láá nohwil godishkish lán, da'anii ágót'eehíí doo dayúweh bikísk'eh ádaanoht'ee da k'adíí? ⁸ Hant'é k'ihzhij' ádaanohwizlaahíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwich'í' ánniidíí doo bits'á'dí'gohi at'éé da. ⁹ Bán benilzoolé da'ayáhago ik'áan nást'ódíí dahot'éhé daabíndiłsołhíí k'ehgo doo nzhog dahíí da'ayáhago bitah dench'aadgo dawa daayilchogoh. ¹⁰ NohweBik'ehń biláhyú nohwaa da'oshlíí, łahgo ilch'ígót'aahíí dá baa natseskeesíí k'ehgo nohwíí áldó' baa natsídaahkeesgo doo nádaagodoh'aah da doleeł: hadín nohwil daagodikishíí, án baa yádotih. ¹¹ Shik'íyú, circumcise ádaanohwi'dolne' dishńiigo nashaa lėk'eyúgo, doo shiniidaagoch'inłsj le'at'éé da. Ágádishńiigo nashaa lėk'eyúgohíí, tsj'ilna'áhi doo baa yashti' le'at'éé da, áík'ehgo Jews daanliiníí doo dayúweh shich'í' hadaashkee le'at'éé da. ¹² Hadín nohwil daagodikishíí nohwits'á'zhij' nó'ńilł dadó'. ¹³ Shik'íyú, dawa bił ch'í'ótąąhíí bich'í' nohwil'dokeed ni'; áídá' doo áí bigha nchog'go ánadaahiit'ijjgo nohwá bił ch'í'ótąą daanohsj da, ndi łil daanohjógog'go łil ch'odaahńii. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí dawa díńko yati' dała'áhi bee łalzaa; Nit'ahdí' gólíiníí nił nzhog le', dání idil njoohíí k'ehgo. ¹⁵ Áídá' dat'ógo ilch'í' daadołghashyúgo, ilch'í' nadaagonolkaadyúgo, ídaa daagonohdzaą, dánko aał daaolghał ako. ¹⁶ Díí gánohwiłdishńii, Holy Spirit bee hohkaah le', áík'ehgo nohwits'í nchog'go hádaat'iiníí doo beda'ol'ijj da. ¹⁷ Ko'at'e' nchog'íí Holy Spirit yich'í' nagonłkaad, łá'íí Holy Spirit ko'at'e' nchog'íí yich'í' nagonłkaad: díí doo ilch'í' łelt'ee da; áí bigha doo dahádaah'tijjyú ánadaah'tijj da. ¹⁸ Holy Spirit nadaanohwiyiłayúgo, Jews bich'í' begoz'aaníí doo bitł'áahyú ádaanoht'ee da. ¹⁹ Ko'at'e' nchog'íí díńko bebígozijj, nant'í' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, nchog'go natsíts'ikeesíí, nchog'íí doo bich'í' t'aažhij' ách'ít'éé dahíí, ²⁰ K'e'eshchín daach'okąąhíí, ígonłgaashíí, ik'ech'inniihíí, łá'ch'idit'áhií, dawahá ídáhách'it'iiníí, ha'ishkeehíí, ilch'í' nagoch'inłkaadíí, ilts'á'zhij' ádaach'it'eehíí, łá'íí da'anii ágót'eehíí yits'á'zhij'go ilch'ídaago'aahíí, ²¹ Ła' bíyééhíí ídáhách'it'iiníí, its'iziltheehíí, koł nágodeyisíí, nchog'íí baa goch'inilíiníí, łá'íí díí ba'ashhah áldó' nchog'go ánadaat'ijjł: da'ádá' baa nohwil nadaagosisńi' n'íí baa nohwil nanádaagoshńi', díí ye'ánadaat'ijjłíí Bik'ehgo'ihí'nań bilattł'áhgee begoz'aaníí doo bíyéé daaleeh da. ²² Áídá' nest'ą' ch'il yiká' nánt'ihíí k'ehgo díńko Holy Spirit bits'á'dí'go begoz'áni at'éé, koł ijóóníí, koł gozhóóníí, koł nkegohen'ááníí, bągoch'oho'aakíí, dawa bich'í' ch'izhóóníí, ko'at'e' nłt'ééhíí, kegondlijjídíí, ²³ Kojíí yune' isht'egodnt'ééhíí, ídaa goch'idzaaníí: ágádaat'eehíí begoz'aaníí bits'á'dí' doo bándagot'aa da. ²⁴ Christ bíyéé

daanliiníí bi'at'e' nchò'ihíí bił daanzhòogo yiká hádaat'íí n'íí tsj'ılna'áhi yídaayeskahíí k'ehgo yó'odaizné'. ²⁵ Holy Spirit bee daahin'naayúgo, da'án bee hiikaah le'. ²⁶ Doo itisyú ıdaadéltjı da le', doo nchò'íí bich'ı' daahil'aa da le', doo ła' bıyééhíí ıdáhádaahiit'ııgo nchò'go łaa natsıdaahiikees da le'.

6

¹ Shik'íyú, nnee ła' doo bik'ehyú adzaa dayúgo, nohwíí, Holy Spirit bee nasoziiiníí, án baa daach'ohba'go bich'ı' yádaalti'go t'aazhı' nlt'éégo nkenánoholteeh; ni ałdó' dánkó áík'ehgo nanıdı'notaahi at'ééhíí baa natsıınkees. ² Nyeego nohwich'ı' nadaagowaagee hıł ch'odaahnıı le', áı bee Christ yegos'aanıí beda'ol'ıı doleeł. ³ Nnee doo nt'éhi k'a'at'éé da ndi, doo sihgó ánsht'ee da, nziyúgo, ıch'ı' nach'áhi at'éé. ⁴ Áıdá' nnee dała'á daantııgeee ye'ánat'ııhıı hago'at'ééhıı ıdinel'ıı le', áık'ehgo dabıı bi'at'e' nzhòoyúgo, áı yaa bił gozhòq doleeł, doo ła'i nnee ye'ánat'ııhıı bigha da. ⁵ Nnee dabıı biyıl dahyoweelhıı k'ehgo nnee daantııgeee bi'at'e' doo nzhòq dayúgo dabıı nabiłt'og. ⁶ Hadın Bik'ehgo'ihı'nań biyati' baa bił ch'ıgót'aahıı, bıyééhıı nlt'éhihıı dawa łaazhı' hadın bił ch'ıgót'aahıı yaa yihiııı le'. ⁷ Doo ıch'ı' nadaahch'aa da le'; Bik'ehgo'ihı'nań doo hagt'éégo bich'ı' na'ich'áhi at'éé da: nnee nt'é k'edileehıı da'ái náyihigéshi at'éé. ⁸ Hadın bi'at'e' nchò'ıı yee k'edileeyúgo ıdıł ch'ıgódeehı at'éé; áıdá' Holy Spirit yee k'edileeyúgo Holy Spirit bits'á'dı' yaaká'yú dahazhı' ihı'naahıı yınl't'áni at'éé. ⁹ Nzhòogo ánádaahiit'ııhıı doo bik'e hııkáah da le': dayúweh ágádaahiit'ııyúgo nlt'éégo da'inlt'aq. ¹⁰ Áık'ehgo nohwá ch'ıgót'aadá' halaq nnee dawa bich'ı' nlt'éégo ánádaahiit'ııı le', ndi nnee Bik'ehgo'ihı'nań daayodlaqgo bichagháshé daanliinıı itisgo ádaanzı le'. ¹¹ Dıı nchaago k'e'shchiinıı dashıı nohwich'ı' k'eshılchıni daah'ıı. ¹² Nnee dabıı zhá nlt'éégo daabinel'ııgo hádaat'ıinıı circumcise ádaanohwi'dolneh daanohwiııı; Christ bits'ılna'áhi yaa yádaalti'yúgo dánkó biniidaagonlt'éé doleełhıı bigha ádaanohwiııı. ¹³ Dabıı circumcise ádaabi'deszaa ndi begoz'aanıı doo dawa yikisk'eh ádaat'ee da; áıdá' nohwıı da'ádaanohwiıııgo circumcise ádaanohwi'deszaahıı yee ıdaa da'odlııgo yádaalti'hıı bigha circumcise ádaanohwi'dolnıııgo hádaat'ıı. ¹⁴ Doo nt'é bee ıda'oshdlııgo yashti' da, Jesus Christ nohweBik'ehń tsj'ılna'áhi yiká' daztsaqahıı zhá bee ıda'oshdlııgo yashti'go Bik'ehgo'ihı'nań áshıłsı le', áı bee ni'godzán biká' ágot'eehıı daztsaqahıı k'ehgo shich'ı' at'éé, ła'ıı shıı ałdó' ni'godzán biká' ágot'eehıı dasiitsaqahıı k'ehgo bich'ı' ánsht'ee. ¹⁵ Christ Jesus bił dała'á daanohııyúgo, circumcise ádaanohwi'deszaayúgo, dagohıı doo circumcise ádaanohwi'deszaa dayúgo, doo ılıı da, ndi áníıdego ánádaanohwi'deszaahıı zhá ılıı. ¹⁶ Dıı ádishııhıı yikısk'eh daahıkáhıı Bik'ehgo'ihı'nań bits'á'dı' ıłch'ı'gont'ééhıı ła'ıı biłgoch'oba'ıı bee yich'ı' goz'aq le', áı da'anıı Israel hat'ı'ıı daanlııgo Bik'ehgo'ihı'nań bichagháshé daanlıı. ¹⁷ Kodı' godezt'ı'go dıı bigha doo hadın nashıłt'óg da le': ıłk'ıdá' Jesus nohweBik'ehń bigha shid shıká'zhı' hit'ıı. ¹⁸ Shik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'ıı daanohwiyi' yune' begoz'aq le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE EPHESIANS

¹ Shíí Paul, Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshlíni, ínashood Ephesus golzeegee daagolíníí, áí Christ Jesus daayodlaago bíyée daanliiníí, bich'í' k'e'eshchii: ² Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa la'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí la'íí bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'aą le'. ³ Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, Bik'ehgo'ihí'nań, ba'ihégoş, áń yaaká'yú nagoz'aagee nohwiyi'siziiníí bá gózhógo dawa nohwainé', Christ biláhyú: ⁴ Áń biláhyú ni'gosdzán doo hwahá nni'taa dadá' Bik'ehgo'ihí'nań hanánohweznil, bináál godilzigo ádaant'eego doo nt'é bee nohwaa dahgoz'aą da doleełgo: ⁵ Bichagháshé daandlił doleełgo hanánohwidi'níłgo nohwá ngonłchíí, Jesus Christ biláhyú, áí nohwá hát'íłgo yaa bił gozhó, ⁶ Ízigo biłgoch'oba'íí ba'ihédaandzi doleełgo, áí nohwiká'zhi' áyíłlaago, biYe' bił nzhóni biláhyú: ⁷ Áń bidilíí bee nchó'íí bits'á'zhi' nanánohwi'diheznii, nohwinchó' n'íí bigha nohwaa nágodet'aą, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí ch'ída'izkaadíí bik'ehgo; ⁸ Áí ch'ída'izkaadgo nohwiká'zhi' áyíłsı, daagondzaago la'íí dawahá bídaagonlzigo ánohwıłsı; ⁹ Bik'ehgo'ihí'nań hát'íłnı doo bígózi da n'íí nohwıł ch'í'nah áyíłlaa, da'án bił gozhógo hat'íłhı k'ehgo áń ngonłchıı: ¹⁰ Goldohıı biká' ngonyáago yaaká'yú ágot'eehıı la'íí ni'gosdzán biká' ágot'eehıı dawa Christ yebik'ehgo dała' áile': ¹¹ Áń biláhyú ałdó' nt'é nohwıyée doleełı nohwaa det'aą, dabıı hát'íłgo dawa łayıl'ıłhı k'ehgo nohwadıhyú nohwá ngonłchıı: ¹² Néé dantsé Christ daahosiıdlaadıı, nłt'éego daahıı'naahıı bigha Bik'ehgo'ihı'nań ízigo ye'at'éhi nnee daayidnıı doleełgo. ¹³ Nohwıı ałdó' yati' da'anıhi, yati' baa gozhóni bee hasdánohweznilı daasidohts'aądá' daahohdlaą ni': daahohdlaądá' Holy Spirit bee nohwángon'aą n'íí bee nohwiká' izkałhıı k'ehgo bee nohwıgózi, ¹⁴ Áı bee Christ bidilıı bee nohwá nayihesnıı n'íí nohwıyée silıızhi', nt'é yengon'aą n'íí da'aniıgo nohwıyée doleełgo bídaagonlzi, áń ízigo ye'at'éhi ba'ihégoş doleełgo. ¹⁵ Áı bigha Jesus nohweBik'ehń daahohdlaago, la'íí ínashood dawa nohwıł daanzhógo ba'ikonizııdá', ¹⁶ Da'ákozhá Bik'ehgo'ihı'nań bich'ı' nohwa'ihénsı, nohwá da'oshkaąhgo; ¹⁷ Bik'ehgo'ihı'nań, Jesus Christ nohweBik'ehń yokáahıı, Jesus biTaa ízigo ye'at'ééhıı, daagonohsaago ádaanohwile'go nohwá oshkaąh, la'íí Bik'ehgo'ihı'nań dabıı nohwıł ch'ı'nah ádidle'go bídaagonoıı doleełgo ałdó' oshkaąh: ¹⁸ Nłt'éego ágot'eehıı daahohlıı doleełhıı bigha nohwıká' ánnııdıı bídaagonoıı doleełgo, la'íí ínashood daanliinıı biłgo ízigo ágot'eehıı behaldzili nohwıyée doleełhıı ałdó' bídaagonoıı doleełgo nohwııı yune' nohwıł ch'ı'nah ágóıı doleełhıı bigha nohwá oshkaąh, ¹⁹ La'íí Bik'ehgo'ihı'nań binawod ch'ída'izkaadgo, binawod ízigo at'éhi bee na'iziıdhıı k'ehgo, néé daahohııdlaanıı nohwá siné'go bídaagonoıı doleełhıı bigha nohwá oshkaąh; ²⁰ Bik'ehgo'ihı'nań binawodıı bee Christ daztsaadı' naadııdzaago áyıılaadá' yaaká'yú bigan dihe'nazhıınéé dahyinesdaa, ²¹ Spirits binadaant'a'ıı, spirits binawodıı, dak'a'at'ééhıı, la'íí yedaabik'ehıı dawa bitisgo, doo díı goldohıı zhá biyi' da, ndi yunáasyú goldoh doleełı ałdó' biyi', ıłtah at'éego daabizhi' daawójııhıı dawa bitisgo sitııgo áyıılaa: ²² Dawahá yebik'ehgo bilatt'áah nyiné', la'íí ínashood dawa yá sizııgo bitsits'inhıı k'ehgo at'éego ałdó' ábıılaa, ²³ Ínashood dawa, Christ bee dała'á daanliinıı, bits'ı nlııgo belalzaa, áń bee dawa ıłtah at'éego łayıl'ıłh.

2

¹ Begoz'aanıı doo bikısk'eh ádaanoht'ee dahıı bee, la'íí nohwinchó'ıı bee nanesona' n'dá' Bik'ehgo'ihı'nań nádaahoh'na'go ánohwılaa; ² Nohwinchó'ıı biyi' ni'gosdzán biká' ágot'eehıı zhá bech'ıgót'ı'yú bikısk'eh hohkaah ni', spirits daancho'ıı binant'a', áń Bik'ehgo'ihı'nań doo daıdıts'ag dahıı bitahıı na'iziıdıı bikısk'eh hohkaah ni': ³ Néé ałdó' łahn' bitahıı nahiikai ni', nohwi'at'e' ncho'go hat'ıınıı bikısk'eh ádaant'eego, nohwıts'ı, nohwinatsekees biłgo hat'ııyú ádaant'ee ni'; da'áık'ehgo gosiıdlııdá' ncho'go

ádaant'ee n'íi bigha Bik'ehgo'ihinaán nohwiniigodilé'íi nohwich'i' begoz'aqa ni', nnee la'íi ádaat'eehíi k'ehgo. ⁴ Áidá' Bik'ehgo'ihinaán, biłgoch'oba' ch'ída'izkaadhi, dážhó bił daanjóqó lék'ehíi bigha, ⁵ Nohwinchó'íi bee nane'na' n'dá' Christ bił dała'á daasiidliigo daahii'naago ánánohwidlaa, (biłgoch'oba'íi bee hasdákai); ⁶ Bił dała' naadihiikaigo ánohwilaa, la'íi Christ biláhyú yaaká'yú nagoz'aagee bił naháataqago ánohwilaa: ⁷ Áik'ehgo yunáasyú goldohíi biyi' Bik'ehgo'ihinaán Christ Jesus biláhyú nohwaa ch'oba'go, biłgoch'oba'íi ch'ída'izkaadíi ch'í'nah áidoliil. ⁸ Bik'ehgo'ihinaán biłgoch'oba'íi bee hasdákai, nohwi'odla'íi biláhyú; doo dánohwíi ádaht'íi da: Bik'ehgo'ihinaán bits'á'dí' nohwaa hi'né'hi at'éé: ⁹ Doo nohwinasdzidíi bee da, áik'ehyúgohíi dánko nnee la' ída'odlíi hileeh. ¹⁰ Bik'ehgo'ihinaán nanohwik'ída'iziidíi daandlii, Christ Jesus biláhyú nht'éégo ánadaahiit'íi doleełgo ánohwilaa, áik'ehgo bikísk'eh hiidaat doleełgo Bik'ehgo'ihinaán nohwá ngontchíi lék'e. ¹¹ Ái bigha díi bénadaatniih, doo Jews daanohtíi dago daagosolli, circumcise ádaabi'deszaahíi, doo circumcise ádaanohtíi deszaa dahi daanohtíi, ái circumcisonhíi nnee bigan zhá bee kots'í nabik'ísdziidi; ¹² Áidá' Christ doo bídaagonotsi da ni', nanidí' daanohtíi doo Israel hat'íi daanohtíi da, Bik'ehgo'ihinaán nt'é yee yágon'áqú n'íi doo nohwíi nohwá da ni', doo hayú nohwá ch'ígót'i' da ni', ni'gosdzán biká' nahkai ndi Bik'ehgo'ihinaán doo bił daanohtíi da ni': ¹³ Lahn' rízaadyú daanohtíi ni', ndi k'adíi Christ Jesus bíyée daasolliigo, Bik'ehgo'ihinaán bit'ahgo ánadaanohtíi doo, Christ bidíi bee. ¹⁴ Án nohwá ilch'i'gont'ééhíi nlii, da'án Jews daandliinií la'íi doo Jews daanohtíi dahíi dała'á ádaanohtíi doo, la'íi nohwigizhgee bigha ilts'á'zhí' ádaant'ee n'íi k'ihzhí' áyílaa, nohwigizhgee tsée bee ilt'ínií k'ihzhí' áyílaahíi k'ehgo; ¹⁵ Begoz'aaníi biyi' iltah at'éégo bikísk'eh ádaant'ee n'íi bigha ilk'edaadin'ni n'íi Christ bits'í bee k'ihzhí' áyílaa; áidí' nnee naki n'íi dała'á ánáyidlaahíi k'ehgo née Christ bee dała'á ánánohwidlaa, áik'ehgo nkegohen'áqú nágosdlii. ¹⁶ Née naki hat'íi daandlii n'íi tsi'itna'áhi biláhyú dała'á daasiidliigo, Bik'ehgo'ihinaán bił k'íi nádaasiidlii, áik'ehgo ilk'edaadin'ni n'íi aqł bengonyáa: ¹⁷ Nzaadyú daanohtíi n'íi, ilhánégo daandliihíi biłgo Jesus nkegohen'áanií yaa nohwił nagolni'go nyáa. ¹⁸ Án bigha daanohtíi Holy Spirit dała'áhi biláhyú nohwiTaa bich'i' ha'áhiikángo ha'ágót'i'go nohwá alzaa. ¹⁹ Ái bigha k'adíi doo lahdí' nnee daanohtíi da, doo nnee lahgo hat'íi daanohtíi da, áidá' nnee Bik'ehgo'ihinaán báhadaadeszaahíi bił dała'á hat'íi daasolli, Bik'ehgo'ihinaán bichagháshé daasolli; ²⁰ Jesus binadaal'a'á la'íi Bik'ehgo'ihinaán binkááyú nada'iziid n'íi kih bit'ááh ledn'aahíi k'ehgo daanliigo, biká' nohwi'dest'íhíi k'ehgo ádaanoht'ee, Jesus Christ dabíi hágon'áagee tsée dantsé si'áni nliigo; ²¹ Án biláhyú dágoz'aqa nt'éégo laadaasnilgo alne', nohweBik'ehni biláhyú godiyihgo kih biyi' da'ch'okaqahíi goleeh: ²² Án biláhyú nohwíi aldo' itah nohwi'dest'íi, Bik'ehgo'ihinaán yiyi' ngolée'híi bigha ágolne', Holy Spirit biláhyú.

3

¹ Ái bigha shíi Paul, Jesus Christ bigha, la'íi nohwíi aldo' doo Jews daanohtíi dahíi nohwicha ha'ásitíi, ² Bik'ehgo'ihinaán biłgoch'oba'íi nohwił ch'í'nah ashle'go shaidin'áanií ba'ikodaanohtíi lán shi: ³ Doo bígózí da n'íi shił ch'í'nah áyílaago shił ígozjíd; (ilk'idá' ayáhágo nohwich'i' bek'eshiilchíiigo nohwił nagosisni' ni'; ⁴ Ái daahohshíige Christ ye'at'ééhíi doo bígózí da n'íi bígosiltsjídíi nohwíi bídaagonotsi doleeł,) ⁵ Ái doo ániidá' goldohíi biyi' ni'gosdzán biká' nnee doo hwahá bił ch'í'nah ádaalne' da ni', áidá' k'adíi Bik'ehgo'ihinaán binadaal'a'á la'íi binkááyú yadaalti'íi daadilzhíi Holy Spirit bee bił ch'í'nah ádaagoszaa; ⁶ Doo Jews daanlii dahíi, Jews daanliinií biłgo Bik'ehgo'ihinaán bits'á'dí' ágot'eehíi dała' daabíyée doleeł, dała' Christ bił dała'á daanliigo bits'í dała'á daanlii doleeł, la'íi Bik'ehgo'ihinaán Jews daanliinií yágon'áanií Christ biláhyú yati' baa gozhóni bee doo Jews daanlii dahíi aldo' daabíyée doleełgo bił ch'í'nah ádaagoszaa: ⁷ Ái yati' baa gozhóni baa yashti'go áshi'delzaa, Bik'ehgo'ihinaán biłgoch'oba'íi shaa yiné'íi bee, binawodíi shinkááyú na'iziidgo. ⁸ Nnee Bik'ehgo'ihinaán

báhadaadeszaahíí doo ízigo at'ée dahíí dawa shíí dábich'í'gee siitíí ndi doo Jews daanlií dahíí bitahyú Christ bee nohwiya daagozhóóníí doo bígonołsijh at'ée dahíí baa yashiti'go Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí shaa det'aa; ⁹ Ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań Christ biláhyú dawa áyílaahíí, ni'gospdzań alzaadí' yushdí' godezt'i'go ngonłchińíí doo bigózigo áyíłsı da n'íí, hagot'ée go at'ée híí shíí nnee dawa bił ch'í'nah ashle'go shaa det'aa; ¹⁰ Áík'ehgo ínashood dawa Christ bee dała'á nłni biláhyú spirits binadaant'a'íí łá'íí binawodíí yaaká'yú nagoz'aagee Bik'ehgo'ihí'nań bigoyą iltah at'éhi yídaagołsı doleeł, ¹¹ Ái dahazhı' goz'áni Bik'ehgo'ihí'nań yengon'áanıí bik'ehgo łayıilaa, Christ Jesus nohweBik'ehń biláhyú: ¹² Áń daahohiidłago doo daasiite'go da, doo nıdaahiildzidgo da Bik'ehgo'ihí'nań bich'ı' ha'áhiikáhgo nohwá ha'ágót'i'. ¹³ Áík'ehgo nohwiğhą goyéego shich'ı' nagoyaahíí bighą doo hayaa ádaanoht'ee da le', ái bee łán da'nohłji. ¹⁴ Díńko bighą Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa bich'ı' hishzhíızh, ¹⁵ Áń bichągháshé yaaká'yú daagolíńíí hik'e ni' biká'yú daagolíńíí dawa bee daaholzéhi, ¹⁶ Da'án ízigo ye'at'éhi ch'ıda'izkaadhíí bik'ehgo biSpirit bee nohwiyi'sizińíí nalwodgo nohwá áile' doleełgo nohwá daahoshkaąh; ¹⁷ Nohwi'odłą' bee Christ nohwijíí biyi' yune' golíı le'; áík'ehgo i'ijóóníí bee nohwiķeghad golíıgo nłdzilgo sozııgo, ¹⁸ Nohwíí ínashood dawa biłgo Christ bi'ijóóníí nanigodí', ts'ı'ngodí', ts'ıdagodí', ts'ıyaago ádaahosahíí bee nohwił bigózı doleełgo; ¹⁹ Ła'íí Christ bi'ijóóníí, be'ígózı yitis nel'aa ndi, bídaagonłsı doleełgo, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éhi dawa bee ádaanoht'ee doleełgo nohwá da'oshkaąh. ²⁰ Daahókeedíí łá'íí natsıdaahiikeesíí dawa bí zhą yitis nel'aa go áile', binawodíí nohwiyi' na'iziidhíí k'ehgo, ²¹ Dabíí zhą Christ Jesus biláhyú, goldohíí dawa biyi', ínashood daanlińíí dawa ya'ihédaanzigo daayidńsı doleeł, doo nnágont'i'go da. Doleełgo at'ée.

4

¹ Áík'ehgo shíí, nohweBik'ehń bighą ha'ásitíńíí nánohwoshkaąh, nohwíká áńniidíí bikísk'eh nłdzilgo hohkaah le', ² Ídaa daagoch'iyolba'go, nohwijíí yune' isht'egodnt'ée go, nıaad bádaagohoh'aał le', łıl daanołjoo go iłch'ı' hadag ádaanoht'ee le'; ³ Holy Spirit bee dała'á ádaanołsigo iłch'ı' gont'ée híí be'ádaanoht'ee doleełgo nyeego nabik'ıda'ohsiid. ⁴ Christ biláhyú dała'á daanołhıı, Holy Spirit ałdó' dała'á, da'áík'ehgo ałdó' daanołwigha ihí'naa doo ngonel'aa dahíí ndaaholíí doleełgo nohwíká áńniid; ⁵ NohweBik'ehń dała'á, nohwi'odłą' dała'á, nohwibaptism dała'á, ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań dała'á, daanołwigha nohwiTaa, áń dawa yitisgo nłni, dawa yił nłni, daanołwigha nohwiyi' golíni. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí iltah at'éhi dała'á daantııgee nohwaa daizné', Christ nohwainé'íí k'a'áhołago. ⁸ Áík'ehgo gádi'nii, Wą'yú bił onágodzaadá' isnáh daanliı n'íí łąągo yádıh onádzaago, nnee yaaká'dı'go yaa daagodez'aa lék'e. ⁹ (Wą'yú bił onágodzaa ch'ıńiiyúgo, łahn' áidí' ni'gospdzań yuyaa bił nkegonyáhi łán shı. ¹⁰ Bił nkegonyááhíí da'án yaaká'yúhíí nıaadyú dábitisáyú bił onágodzaahi at'ée, aał łaille' doleełhíí bighą.) ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nań nnee yaa daizné'ıí iltah ádaat'ee: łá' binal'a'á daanliıgo yaa daagodez'aa; łá' binkááyú nada'iziidgo; łá' yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'go; łá'ıí łá' ínashood yınádaadéz'ııgo bił ch'ıdaago'aahgo; ¹² Ínashood hadaadeszaago nłt'ée go Bik'ehgo'ihí'nań yá nada'iziid doleełgo, yati' baa gozhóni baa na'goni' doleełgo, łá'ıí ínashood dawa Christ bits'ı nlińíí nłdzilgo ádaile'go baa daagodeł'aa; ¹³ Áík'ehgo daanołwigha nohwi'odłą' bee dała'á daahiidleeh, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nłt'ée go bídaagonłzııh, nnee báyan hileehíí k'ehgo née Christ bits'ı daandliıgo áń bee báyan daahiidleehgo Christ ye'at'ée híí dawa be'ádaant'eego daahiidleeh: ¹⁴ Doo dayúweh chągháshé daanliıhíí k'ehgo ádaant'ee da le', iltah at'ée go iłch'ígót'aahíí bee doo iłts'ą' nohwił ánágo yol da le', nnee nadaach'áhi łéda'ıłchoogo iłch'ıdaago'aahíí yee nohwíká daadihébıh, k'ize'daanołwidilteeh hádaat'ińíí, ái doo idaayılts'aa da le'; ¹⁵ Áidá' łıl daanłoo go da'anıi ágot'ee híí bee yadaahiilti' le', kotsits'in kots'ı yebik'ehíí k'ehgo Christ nohwebik'ehgo bił dała'á daandleehgo áń biláhyú daanldzéel le': ¹⁶ Nohwits'ı łąągo iłghadaadit'aa híí łá'ıí its'id bee daalotą'ıí golíı, dawa nłt'ée go nadaalidziidyúgo

nlt'éégo daandzeel, ágát'éégo néé Christ bits'íhíí daandlìjgo dabíí bee daalóntá, la'íí hìl daanjooníí bee néé Christ bits'íhíí daandliiníí nchaa daahiidleeh. ¹⁷ NohweBik'ehñ biláhyú hasdziihgo gánohwíldishnii, Kodí' godezt'i'go doo Jews daanlij dahíí da'ílnégo natsídaakesgo hikaahíí k'ehgo doo hohkaah da le', ¹⁸ Binatsekeesíí yee doo daago'ij da, doo bít ídaagozì dahíí bighá Bik'ehgo'ihí'nañ bits'á'dí' ihí'naahíí yits'á'zhì' ádaat'ee, bijíí biyi' chagotheel benagoz'áahíí bighá: ¹⁹ Bijíí ntl'iz silijgo nchq'íí doo yich'í' t'áazhì' ádaat'ee dago yaa ádaadest'áa, nchq'go ánadaat'ijlìí zhá bít daant'ee daasilij. ²⁰ Áídá' nohwihíí ágágot'eehíí doo Christ bits'á'dí' bídaago'áa da; ²¹ Da'anii ba'ikodaanohsj lèk'eyúgo, Jesus biláhyú da'anii ágot'eehíí nohwíl ch'ídaagoz'áa lèk'eyúgo: ²² Doo ánídá' nchq'íí be'ádaanoht'ee n'íí yó'odaagodoh'aah, áí k'izé'idilteehgo nchq'íí zhá hát'íjgo da'ílíí hileeh; ²³ Nohwinatsekeesíí, nohwiyi'siziiníí bílgo ánídégo nohwá ánóolne'; ²⁴ Áníidégo be'ádaanoht'eehíí ádaagohdle', áí Bik'ehgo'ihí'nañ k'ehgo dávik'ehyú át'éégo la'íí da'anii dilzihgo alzaa. ²⁵ Áík'ehgo léda'olchoohíí yó'odaagodoh'aah, da'á nohtijgee nohwit'ahdí' daagolíníí da'anii ágot'eehíí yee hìl nadaago'ni': nnee bits'í da'á ndi ląayú henláahíí k'ehgo néé iltah at'éégo ádaant'ee ndi da'á hahiit'i'. ²⁶ Dahagee hadaashohkeegee dénchq'égo ágot'eehíí yeh noho't'é' hela': hadaashohkeehíí bít ya'ái owáh hela': ²⁷ Ch'iidn nant'án doo bá goz'áago ádaagono'sj da le'. ²⁸ Hadín in'ijhíí doo dayúweh in'ijh da le': áídá' dabíí bigan yee nlt'éégo na'iziid le', hadín nt'é yídih nliiníí la' yaa yiné' doleelhíí bighá. ²⁹ Yati' nchq'íí doo la' nohwizé'dí' behagohigháh da le', áídá' yati' nlt'éhi zhá, hadag ádaakole' doleelgo, hadíí daidits'agíí bee biyaa gozhq' doleelhíí bighá. ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nañ biHoly Spirit doo bít gozhq' dago doo ádaano'sj da le', án bee nohwiká'iskał, ch'ínánohwi'niilíí bijijzhì'. ³¹ Nohwíl daagoshch'iihíí, nohwínágochijhíí, hadaashohkeehíí, hagołdohíí, nchq'go yadaalti'íí, la'íí da'oh'ni'go natsídaahkeesíí dawa bee nohwits'á' gonogháh: ³² Łaadaach'ohba' le', łaatédaaht'ii le', Bik'ehgo'ihí'nañ Christ bighá nohwinchq'híí bighá nohwaa nágodez'áahíí k'ehgo nohwíí ałdó' łaa nádaagodenoh't'aah le'.

5

¹ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ bichagháshé bít daanzhónihíí daanohtijgo Bik'ehgo'ihí'nañ beda'ol'ij; ² Christ bít daanjoghíí k'ehgo hìl daanojhq'oggo hohkaah, án líkagolchiníí Bik'ehgo'ihí'nañ daach'okáahgo baa hi'né'híí k'ehgo zesdijgo Bik'ehgo'ihí'nañ nohwá ya'ádet'áa. ³ Áídá' nant'í' na'idaahíí, nchq'go natsíts'ikeesíí, dawahá dayúwehégo ídáhách'it'iiníí, da'á ndi doo bída'oltah da, ínashood Bik'ehgo'ihí'nañ bá hadaadeszaago doo ágádaat'ij bik'eh da; ⁴ Ílkóhgo yati'íí, yati' da'ílnéhíí, dawahák'e ách'iniihíí doo ádaadohñii bik'eh da: áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ ahíyi'e daabíldohñiigo nlt'éé. ⁵ Díí bídaagono'sj, hadín nant'í' nagmaahíí, nchq'go at'éehíí, dawahá dayúwehégo ídáhát'íiníí, áí da'ílné daayokáahíí, án Christ bilatl'áhgee begoz'aaníí, da'ái Bik'ehgo'ihí'nañ bilatl'áhgee begoz'aaníí doo itah bíyéé da doleel. ⁶ Dahadín biyati' da'ílnéhíí izanoht'é' hela': áí bighá dabíí zhá daabik'ehíí Bik'ehgo'ihí'nañ biniigodil'íí yiká'zhì' áile'. ⁷ Áík'ehgo ágádaat'eehíí doo itah daanohtij da le'. ⁸ Łah chagotheel zhinéé daanohtij ni': k'adyúgo nohweBik'ehñ binkááyú idindláád zhinéé daasolij: áík'ehgo got'ini biyi' hikahíí k'ehgo hohkah; ⁹ (Holy Spirit nnee nayik'í'iziidyúgo, nlt'éégo ágot'eehíí, dávik'ehyú ágot'eehíí, la'íí da'aniiigo ágot'eehíí biyi' begoz'áago áile'); ¹⁰ NohweBik'ehñ hant'é bít goyitshq' doleelíí bídaagono'sjih. ¹¹ Doo chagotheel zhinéégo da'ílnégo ánadaat'ijlìí k'ehgo ánadaaht'ijl da, áídá' ágánágot'ijlìí nnee bít ch'í'nah ádaano'sjgo bígózì le'. ¹² Nagont'iyú ánadaat'ijlìí bích'iltahyúgo ndi bik'ee ídaayágo'sj. ¹³ Dawahá ch'í'nah alzaahíí idindláádíí bee bígózì: dawahá hit'iiníí idindláádíí bee hit'ij. ¹⁴ Áík'ehgo gáníigo dahgoz'áa, Íhshohíí, ch'ínándzíd, dasíntsáadi' nádndáh, Christ níká'zhì' idindláádgo áile'. ¹⁵ Hagot'éégo hohkahíí baa daagonohsáa, nnee doo daagoyáá dahíí doo k'ehgo da, áídá' daagoyáni hikahíí k'ehgo hohkah, ¹⁶ Díí yołkaalíí biyi' doo nzhq' dahíí zhá begoz'áahíí bighá goldohíí íljgo ádaano'sj. ¹⁷ Ídaa daagonohdzaa le', nohweBik'ehñ nohwá hát'íiníí

bídaagonolsjijh. ¹⁸ Wine nohwil nádaagodołhis hela', áí dénchq'go kodilteehi at'éé; áídá' Holy Spirit nohwee hadaalk'ilgo nłdzilgo bee nasozij le'; ¹⁹ Siníí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' biyi'dí'hi, Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégosinií, la'íí ínashood biyinií bee ilch'í' da'doh'aał le', nohwil daagozhóqo nohwijíí biyi'dí' nohweBik'ehń bich'í' da'doh'aał le'; ²⁰ Dábik'ehn Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa bich'í' dawahá ba'ihédaanołsi le', Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú; ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań daadinołsigo daałidołts'ag le'. ²² Isdzáné daanołhiinií, daanołwiká' daadołts'ag le', nohweBik'ehń daadołts'agíí k'ehgo. ²³ Nnee bi'aa yá sizijgo bi'aahíí bitsits'ini at'éé, Christ ínashood dawa yá sizijgo bitsits'ini at'ééhíí k'ehgo: ínashood daanliinií dawa Christ bits'í nlijgo áí hasdá'iiníí at'éé. ²⁴ Áík'ehgo ínashood dawa Christ daidits'agíí k'ehgo isdzáné daanliinií ałdó' dawahá bee biká' daidits'ag le'. ²⁵ Da'anii ínashood daanliinií ląą ndihíí Christ biláhyú dała'á at'éé, Christ áí bił nzhqoogo ya'ıdet'aqahíí k'ehgo nnee daanołhiinií, daanołwi'aa nohwil daanzhoq le'; ²⁶ Tú bee taats'idígisií k'ehgo áí ínashood dała'á at'ééhíí Christ biyati' yee taayigisgo idáhaididle'híí bigha ya'ıdet'aq, ²⁷ Doo hayú dinojizhgo da, doo hayú baa dałts'idilłilgo da, dant'éhéta dénchq'éhíí da'adłh; áídá' dilzilgo, dant't'éé nt'éégo, bits'á' dindłaad silijgo idaayi'né' doleethíí bigha ya'ıdet'aq. ²⁸ Da'ágát'éégo nnee bi'aa bił daanzhoq le', dabíí bits'íhíí k'ehgo. Hadíń bi'aa bił nzhooníí dabíí idil njóni at'éé. ²⁹ Nnee doo la' dabíí bits'í bił nchq' da; áídá' nt'éégo áyılsgo bił nzhqoogo yınádez'ij, nohweBik'ehń ínashood dawa dabíí bee dała'á nlijgo bits'í k'ehgo at'éhi ágát'éégo áyılsgo, ³⁰ Néé dała'á daantijgee Christ la' bits'í daandlijhíí bigha, bits'í hik'e bits'in k'ehgo. ³¹ Áí bigha nnee bitaa hik'e báq biłgo yits'á' dahdigháhgo bi'aa yihiigháh doleel, áík'ehgo naki dilt'ee n'íí dała'á nádleeh doleel. ³² Díí dážhó doo bígózini at'éé da: Christ hik'e ínashood ląą ndihíí Christ biláhyú dała'á at'éhi ałdishnii. ³³ Áídá' dała'á daanołtijgee gádaanołwiłdishnii, Nohwi'aa nohwil daanzhoq le', dabíí idil njqoohíí k'ehgo; la'íí isdzáné biká' daayidnłsgo le'.

6

¹ Chagháshé daanołhíni, nohwitaa nohwimaa biłgo daadołts'ag le', nohweBik'ehń bił dała'á daanołlijhíí bigha: ágádaanołt'eego nt't'éé. ² Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanií dawa bitahyú dantsé nt'éhéta nohwá adishłil nohwilnñiidíí díńko dahgoz'aq, Nitaa nimaa biłgo dintsí le'; ³ Áík'ehgo niyaa gozhqó doleel, ni'gosdzán biká' rızaadyú hinnáa doleel. ⁴ Nnee daanołhiinií, nohwichagháshé doo bił daadołtehggo bídaagoyołchij da: áídá' nohweBik'ehń bik'ehgo nohwichagháshé doo dábik'ehyú ádaat'ee dagee bich'í' yadaałti'go bił ch'ıdaagonoh'aahgo bihołnaa. ⁵ Nada'ohsiidíí, ni'gosdzán biká' bánada'ohsiidíí da'ánííyú ádaanołt'ee, daadołtłidá' nohwini' daháhgo, nohwijíí da'at'éhé bee, Christ bá nada'ohsiidíí k'ehgo; ⁶ Doo bánada'ohsiidíí binadzahgee zhá ágádaanołt'ee da, doo nnee bił daagonołshóqohíí zhá bigha da; áídá' Christ bánada'ohsiidíí daanołlijgo nohwijíídí' Bik'ehgo'ihí'nań dahát'ıyú ádaanołt'ee; ⁷ Nt'éhéta ádaał'iinií Bik'ehgo'ihí'nań bá ádaał'ijhíí k'ehgo nohwil daagozhóqo ádaał'ij, doo nnee bá ádaał'ijhíí k'ehgo da: ⁸ Díí bídaagonołsgo, nnee nt'éégo adzaayúgo, Bik'ehgo'ihí'nań da'áík'ehgo nt'éégo bich'í' nahinił, isnáh nliinií dagohíí doo isnáh nlij dahíí. ⁹ Nohwíí nant'án daanołhiinií, nohwá na'iziidíí da'áík'ehgo bich'í' ádaanołt'ee le', doo dayúweh goyéégo bee nadaagoh'aa da: nohwíí ałdó' nohwiNant'a' yaaká'yú gólíí bídaagonołsgo; án doo nnee il'anigo yaa natsekes da. ¹⁰ Iké'yúhíí, shik'ıyú, nohweBik'ehń dák'a'at'éhi binawodíí bee nłdzilgo nasozij. ¹¹ Bésh diyagé Bik'ehgo'ihí'nań nohwainé'íí dawa ádaagohdle', ch'iidn nant'án nohwich'í' nach'aagee nłdzilgo nasozij doleethíí bigha. ¹² Doo nnee daanliinií bich'í' nadaagonlkaad da, áídá' spirits binadaant'a'íí, binawodíí, díí ni'gosdzán biká' chagołheelíí binadaant'a'íí, la'íí spirits daancho'íí yúdahyú gólíni bich'í' nadaagonlkaad. ¹³ Áí bigha bésh diyagé Bik'ehgo'ihí'nań nohwainé'íí dawa ádaagohdle', nagont'ogíí bijij nasozij doleethíí bigha, áík'ehgo aqł ádaasołaago t'ah nasozij doleel. ¹⁴ Da'anii ágot'eehíí bee nohwizis ádaagohdle'go nasozij, la'íí dábik'ehyú ágot'eehíí bee bésh nohwitł naztaqo ádaagohdle'; ¹⁵ Yati' baa gozhóni bee nkegohen'ąqahíí nohwikee bee hadaadeszaa le'; ¹⁶ Da'itiséyú nohwi'odłq' bee nohwinadłh dahdaadołtijh, áí bee

k'aa' dilti'i ch'iidn nant'an yidilt'ohii daanoltsees doleeł. ¹⁷ Áídí' bésh ch'ah bee hasdá'ildéhi ádaagohdle', ła'íi' bésh be'idiltíshé Holy Spirit nohwainé'íi dahdaadohtíj, ái Bik'ehgo'ihí'nań biyati'hi at'éé: ¹⁸ Holy Spirit biláhyú dáda'ohkaąh nt'éé, nohwijídi' dahot'éhé bee da'ohkaąhgo Bik'ehgo'ihí'nań bída'dohkeed, daadeh'íjgo ínashood dawa doo hagee ngont'ígo da bá da'ohkaąh; ¹⁹ Shíi' áldó' shá da'ohkaąh, Bik'ehgo'ihí'nań yati' shizayiniil le', doo siste' dago yati' baa gozhóni biyi'dí' doo bígózi da n'íi ch'í'nah ádaashle' doleełgo, ²⁰ Shíi, yati' baa gozhóni bee nagoshni'go shi'dol'aadhíi bigha dahshi'destl'ogo ha'ásitíi; doo siste' dago dáyashti' le'at'éehíi k'ehgo yashti' doleeł shá da'ohkaąh. ²¹ Hago ánasht'jilíi ła'íi hago ánsht'eehíi bídaagonotsi doleełgo Tíkikas, nohwik'isn nohwil daanzhóni, begondlijgo nohweBik'ehń yána'iziidi, dawa yaa nohwil nagolni' doleeł: ²² Áń nohwich'í' hil'áad, hago ádaant'eehíi bídaagonotsi doleełhíi bigha, áik'ehgo nohwijíi yil daagoyilshóq doleeł. ²³ Iłk'íyú daanlíni ilch'í'gont'éehíi bee bich'í' goz'aa le', ła'íi il'ijóóníi odlá' bilgo áldó' bee bich'í' goz'aa le', ái dawa Bik'ehgo'ihí'nań nohwitaa, Jesus Christ nohweBik'ehń bilgo bits'á'dí'hi at'éé. ²⁴ Jesus Christ nohweBik'ehń da'anii bil daanzhooníi dawa Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íi bee bich'í' goz'aa le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE PHILIPPIANS

¹ Shíí Paul ła'íí Timótheus biłgo Jesus Christ bánaidziidíí, ínashood dawa Philippi golzeegee daagolínihíí bich'í' k'e'iilchii, ínashood yináadaadéz'iiníí ła'íí tédaat'yehíí nlt'éégo áyílsiníí ałdó' bich'í' k'e'iilchii: ² Bik'ehgo'ihinań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'á'dí' iłch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'ąą le'. ³ Dahagee nohwínáshñihgee nohwiğą Bik'ehgo'ihinań hoshkąąhń ba'ihénsj, ⁴ Dábik'ehn daanohwiğha nohwá oshkąąhgee shił gozhóógo nohwá oshkąąh, ⁵ Yati' baa gozhóni dantsé daadesots'ąadı' díí jįįzhj' bee shich'odaahñiigo ngohenyááhíí ba'ihénsj; ⁶ Díí nlt'éégo bígonsj, nohwijíí biyi' nlt'éégo nanohwik'í'iziid nkegonyaahíí Jesus Christ nádáhíí bijįį ąął łaile' doleeł: ⁷ Shijíídí' shił daanohshoqohíí biğą daanohwiğha díí k'ehgo nohwaa natseskees dábik'eh; ha'ásítjídá' ła'íí yati' baa gozhóni yashti'go bá sızjídá' shíí hik'e nohwíí ałdó' łaıdı' Bik'ehgo'ihinań biłgoch'oba'íí bee nohwiká'zhj' at'éé. ⁸ Jesus Christ bits'á'dí'go i'ijóóníí bee shił daanoh shoqgo daanohwiğha nohwaa ch'ína nshiiníí Bik'ehgo'ihinań shá yígółsj. ⁹ Díí biğą nohwá oshkąąh, nohwił ıdaagozigo ła'íí daagonohsąągo nohwił'ijóóníí dązhó ch'ıda'izkaadyú nohwá bínágohidáh; ¹⁰ Áık'ehgo nlt'éégo ágot'eehíí zhá nohwił dábik'eh doleeł; ła'íí nohwijíí bił da'aniigo doo nohwaa dahdaagoz'ąą dago daahinoñnaa doleeł, Christ nádáhíí bi- jįįzhj'; ¹¹ Áık'ehgo Bik'ehgo'ihinań ızisgo at'ééhíí ch'í'nah hileehgo, ła'íí án ba'ihégozj doleełhíí biğą dábik'ehyú ádaanoht'eego Jesus Christ binawodíí bee nlt'éégo ána'ol'jłłí an'odaazjigo ánadaaht'jłłgo nohwá oshkąąh. ¹² Shik'íyú, shich'í' ágódzaahíí yati' baa gozhóni yunáasyú be'ánágon'ąą doleełhíí biğą shich'í' ágódzaahíí bídaagonołsj hasht'jł; ¹³ Áık'ehgo Christ biğą ha'ásítjłłhíí siláada ızisgo nant'an yánada'iziidíí ła'íí nñee dahot'éhé dádaagoljł nlt'éégo shídaagoljł; ¹⁴ Ha'ásítjłłhíí biğą nohweBik'ehń biláhyú shik'isyú daanliiníí łaągo bi'odłą daanłdzil daasilj, áık'ehgo Bik'ehgo'ihinań biyati' da'itisgo doo nédaaldzid dago, ła'íí doo biini' daahąh dago yee yadaatł'. ¹⁵ Łąągo shídaayést'sąąhíí biğą shik'edaanñihgo, dagohíí iłch'í' nadaagonłkaadgo nñee ła' Christ yaa nadaagolñi'; ła'ihíí nlt'éégo shaa natsídaakeesgo Christ yaa nadaagolñi': ¹⁶ Iłch'í' nadaagonłkaadgo Christ yaa nadaagolñi'íí daazhógo ádaanii, ha'ásítjłł ndi dayúweh shich'í' nagontł'og le' daasho'ńjigo: ¹⁷ Áıdá' ła'ihíí bił daanshoqohíí biğą Christ yaa nadaagolñi', yati' baa gozhóni bá sızjigo nshideltjłłhíí yídaagolshíí biğą. ¹⁸ Hago'at'éégo áıdá'? Doo hago'at'éé da, da'áđzaayú ndi, daazhógo ádaaniigo ndi, dagohíí da'aniigo ádaaniigo Christ baa na'goñi'; áık'ehgo shíí shił gozhóq, ła'íí dayúweh shił gozhóq doleeł. ¹⁹ Nohwi'okąąhíí ła'íí Jesus Christ biSpirit shich'onñihíí bee shiyaa gozhóq doleełgo bígonsj, ²⁰ Doo ıdaayánsdzj da doleeł, áıdá' doo shiini' hąh dago shits'í binkááyú Christ ba'ihégosj n'íí k'ehgo dák'ad ndi ba'ihégosj doleełíí shi- jłł dawa bee hasht'jłgo bikádesh'jł, t'ah hinshnaadá' dagohíí dasiitsąą ndi. ²¹ Shíí hinshnaayúgo Christ bá hinshnaa, dasiitsąąyúgo híí ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí hisht'jłł. ²² Dayúweh hinshnaayúgo Bik'ehgo'ihinań bá na'isiidíí binest'ą' goljłłhíí k'ehgo dayúweh ıdaagowa': áıdá' hadíí nágodish'aahíí doo bígonsj da. ²³ Díí nakigo goz'aaníí dązhó baa natséskees, dahdishąhgo Christ bił hishteehíí dązhó hást'jł; áı itisgo shił nzhqo: ²⁴ Áıdá' dayúweh hinshnaahíí itisgo nohwá nzhqo. ²⁵ Áık'ehgo díí bígosłłjł, dayúweh hinshnaago daanohwiğha nohwił daagonshjł doleełgo, nohwi'odłą nłdzilgo ła'íí bee nohwił daagozhóógo dayúweh nohwá daagowahíí bee nohwich'odaashñi doleeł; ²⁶ Áık'ehgo nohwaa násdzaahíí biğą Jesus Christ binkááyú shaa nohwił daagozhóq doleeł. ²⁷ Dáhagot'éégo shich'í' godeyaayúgo, Christ nlt'éégo baa na'goñi'íí bikísk'eh ádaanoht'eego ádaanołsj: áık'ehgo nohwaa niyáągo nohwish'jł, dagohíí doo nohwaa niyáá da ndi, dáłtł'eego natsídaahkeesgo ła'íí. dáła'á daanohwiini'go yati' baa gozhóni ch'odlaaníí bá nłdzilgo nasozjigo, ła'íí nłdzilgo bá nada'ohsiidgo nohwa'ikonsj doleeł;

²⁸ Nohwik'edaannihíí doo bédaaldzid da: áí bee díńko yídaagotsj, áí da'ílíí daadoleelíí ádaat'ee, nohwihíí hasdákaihií ádaanoht'ee, áí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi. ²⁹ Christ daahohdlaągo nohwaa godet'aa, áídá' doo daái zhá da, bá nohwiniidaagonłt'éego ałdó' nohwaa godet'aa; ³⁰ Shíí ła'íí nohwíí dálełt'eego nohwi'odłá' bee nadaagonłkaad, ágát'éego nagonshkaadíí daashoh'ij ni', ła'íí t'ah nagonshkaadíí sha'ikodaanohts.

2

¹ Áík'ehgo Christ bił dała'á daandlijihíí bee bidag ádaant'eego, ła'íí lił daanjoohíí bee lił goyiłshógo, ła'íí Holy Spirit bił daandlijigo, łaadaach'oba'go, ² Nohwinatsekees dała'á ádaanołs, dálełt'eego lił daanołjól le', dała'ágo natsídaahkees, nohwiini' dała'á le', áí bee shił gozhógo ádaashinołs. ³ Łaanahkaihií dagohíí itisgo ádesoh'niłí doo nohwitahyú begoz'aa da le'; áídá' daanohtijgee ídaa daagoch'iyolba'go nnee ła' nohwitigo nłt'éego baa natsídaahkees le'. ⁴ Dała'á daanohtijgee doo daanołwízhá ídaa natsídaahkees da, nnee ła'ihíí ałdó' baa natsídaahkees le'. ⁵ Christ Jesus binatsekeesíí be'ádaanoht'ee le': ⁶ Áń Bik'ehgo'ihí'nań nlij ndi Bik'ehgo'ihí'nań yił dała'á nlijigo doo yota' da ni': ⁷ Áídá' áí its'á'zhi' áyíıdlaago kána'iziidhií át'éehíí k'ehgo ya'ıdet'aaągo nnee bits'ı yee gozlij. ⁸ Áıd'ı nnee k'ehgo nyáago ídaagoch'iyolba'go Bik'ehgo'ihí'nań yikısk'eh at'éego da'itsaah yune' ch'ınyáa lək'e, tsj'ılna'áhi biká'. ⁹ Áı bigha Bik'ehgo'ihí'nań dázhó da'ıtisėyú binesdaa, ła'ıí hizhiihíí dawa bitisgo at'éhi bizhi' bá áyıılaa: ¹⁰ Áík'ehgo yaaká'yú ła'ıí ni'gosdzán biká'yú, ni'gosdzán bitł'áahyú gólınıí ałdó', dawa bich'ı' daahilzhiish doleeł, Jesus bizhi' hójııgee; ¹¹ Ła'ıí hadıí yádaałtı'ıı daantııgee Jesus Christ dawa yeBik'ehń nlij daanıı doleeł, Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ba'ihėgosj doleełhií bigha. ¹² Áík'ehgo shił daanołshóni, doo dáshınáał zhágo da, ndi k'adıí doo shınáał dadá' ndi, dáıık'ehn da'dohts'ag n'ıı k'ehgo, Bik'ehgo'ihí'nań daadinołsigo daadohtłıdgo daanołwıí hasdánohwıd'ıniłıı ładaahłe'go nabik'ıda'ohsiid le': ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań bił goyiłshóonıı hádaaht'ııgo ła'ıí be'ádaanoht'eego ánołwıłshıı bigha nohwiı' na'iziid. ¹⁴ Doo nt'é bee nadaadoht'ıı dago, ła'ıí doo łahadaadoht'áh dago baa nahkai le': ¹⁵ Áík'ehgo doo nohwaa dahgosit'aa dahıı ła'ıí doo nchó'go natsídaahkees dahıı, Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé doo nt'é bigha nohwił daach'ıte dahıı bee ch'ı'nah ídaadinołzı, nnee daancho'go ádaat'eehiı ła'ıí dabıı zhá daabik'ehgo ádaat'eehiı bitahyú ni'gosdzán biká' nohwıts'á' dınláád; ¹⁶ Yati' be'ıhi'naahıı nnee dawa bich'ı' bił dahdaadołııh; áík'ehgo doo ch'éh itah nniyáa dahıı bigha, ła'ıí doo da'ıłıızhı' na'sızıid dahıı bigha shił gozhógo doleeł, Christ nádáhiı bijji. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań nt'éheta baa hi'né'hiı k'ehgo nohwi'odłá' baa hiné'dá' shıı baa ídensht'aaągo shıdıl ałdó' baa hiné'yúgo, baa shił gozhógo doleeł, ła'ıí daanołwıgha nohwa'ashhadı' shił gozhógo doleeł. ¹⁸ Da'áıhiı bigha nohwiı ałdó' nohwił daagozhógo le', sha'ashhadı' nohwił daagozhógo le'. ¹⁹ Jesus nohweBik'ehń ba'oshłııgo dák'adėgo Timótheus nohwıch'ı' dish'aa, nohwa'ikodaaniisijhiı shił goyiłshógo doleełhiı bigha. ²⁰ Dzaągee án zhá dała' bił natséskees, án zhá nohwá nłt'éehıı hát'ıı. ²¹ Ła'ıihıı dabıı nadaabi'dıntł'ogıı zhá yaa natsídaakees, Jesus Christ binasdziidıı doo yaa natsídaakees da. ²² Ndihiı Timótheus nłt'éego ánát'ııgo bıdaagonłs, nnee biye'hiı k'ehgo yati' baa gozhóni itah bee yáhiłti'go shıch'ozni'. ²³ Hagoshá' shıch'ı' ágot'ee doleełıı bıgosıłsııdgo, dagoshch'ı' nohwıch'ı' dish'aa doleeł. ²⁴ Ła'ıı shıı ałdó' dėt'ıhėgo nohwıch'ı' disháhgo nohwe Bik'ehń ba'oshłıı. ²⁵ Epaphrodıtus, shık'ısn, bił na'ısiidi, ła'ıı Bik'ehgo'ihí'nań bá siláada bił nshłıni, nohwıch'ı' nádısh'aaągo dáıık'eh shı nsj, án shıch'ı' daadısoł'a' n'ıı, áík'ehgo hadıı bıdıh nshłıniıı shaa yihiıniłgo shıch'ozni'. ²⁶ Áń nohwaa ch'ına silij, ła'ıı nıııhgo ba'ikodaanołshıhiı bigha biini' łáą. ²⁷ Yóıyahgo nıııh ni', dasdozhá daztsaa, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań baa ch'ozbaad; doo dabıı zhá da, shıı ałdó' shaa ch'ozbaad, doo ágát'ée dayúgo doo shił gozhógo dahıı da'ıtisėgo doo shił naagojoo da doleeł ni'. ²⁸ Áík'ehgo dázhó hasht'ııgo nohwıch'ı' deł'a', nádaaholtsaaąee nohwił daagozhógo doleeł, áík'ehgo shıı dá shił dėgots'ııd doleeł. ²⁹ Áı bigha nohweBik'ehń bıłahyú dázhó nohwił daagozhógo nádaadolteeh; nnee ágádaat'eehiı daadinołs; ³⁰ Áń

Christ yána'iziidhíí bigha dasdozhá daztsaa, bi'ihí'na' doo yaa bił goyéé dago, hagot'éégo shich'odaahñii doleel n'íí aął shá áyíłaa.

3

¹ Iké'zhí'go shik'íyú, nohweBik'ehn biláhyú nohwił daagozhó le'. Da'ái baa nohwich'i' k'ena'ishchihíí doo shá nyee da, nohwíí nohwá nzhó. ² Góse k'ehgo daanliiníí baa daagonohsaa, nchó'go ánadaat'ííhíí baa daagonohsaa, hadíí bikáge naiłgésíí, ła'íí nohwikáge nadaahółgées daanohwiłñiihíí ałdó' baa daagonohsaa. ³ Néé da'anii circumcise ádaabi'deszaahíí daandłi, Holy Spirit binkááyú Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaąąh, Christ Jesus zhá baa da'óndlii, danéé nohwi'at'e'íí doo bee ídaa da'ohiidlii da. ⁴ Áídá' shíí bighane golłigo ída'oshdlíí. Nnee ła' nt'é yee ída'odlíyúgo, shíí itisgo at'ééhíí bigha ída'oshdlíí: ⁵ Gosilłíđ' tsebíiskáągo circumcise áshi'delzaa ni', Israelite nshłni, Benjamin hat'i'íí bits'ą'đí', Hebrew nshłigo shimaa hik'e shitaa biłgo Hebrew daanłi ni'; Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí baa yách'ilti'yúgo bikísk'eh ánsht'eego Pharisee nshłi ni'; ⁶ Jews da'okaąhíí dahot'éhé bee oshkaąhíí baa yách'ilti'yúgo, ínashood daanliiníí biniidaagonłt'éégo ádaansj ni'; Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí bik'ehgo dávik'ehyú ánsht'eehíí baa yách'ilti'yúgo, doo shaa dahgoz'aa da ni'. ⁷ Ndihií áí dawa bee sist'iid n'íí Christ bigha shich'i' doo nt'é da nasdlíhíí k'ehgo baa natseskees. ⁸ Christ Jesus sheBik'ehn bígonsihíí dázhó íłłhíí bigha dawahéhíí shich'i' doo nt'é da nasdlí: án bigha dawahéhíí k'ihzhi' nyiiné'híí bigha bił ch'ígódéehíí k'ehgo bił oshtag, bidená Christ hisht'ji doleelhíí bigha, ⁹ ła'íí Christ bił dała'á nshłigo shígózi doleelhíí bigha, doo Jews bich'i' begoz'aaníí bikísk'eh ánsht'eehíí bigha dashíí dávik'ehyú ánsht'ee da, áídá' Christ hoshdłaa híí binkááyú zhá dávik'ehyú ánsht'ee, áí dávik'ehyú ách'ít'ééhíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'đí'hi at'éé, ko'odł'íí bee: ¹⁰ Christ bígonsijh hasht'ji, ła'íí binawodíí daztsaad' naadiidzaahíí bee ch'í'nah alne'íí bígonsh'aah ałdó', ba'ashhad' shiniigonłt'éé doleelgo, ła'íí án datsaahdá' at'éé n'íí k'ehgo ánsht'eego hasht'ji; ¹¹ Hagot'éégo bígonedzaayúgo zhá nanezna' n'íí naadiikáhgee shíí ałdó' itah deshleełgo hasht'ji. ¹² Shíí doo hwahá bee shaa gonáh da, doo hwahá dázhó nzhóo hishłeeh da, ndi ágánsht'ee doleelhíí bigha dayúweh baa hishaal, Christ yigha hashłtíiníí łaashłe' doleelgo. ¹³ Shik'íyú, shíí áí doo hwahá łaashłe' dago bígonsj: áídá' shiké' rnaáyú ágot'eehíí baa yishnahdá' dała'ágo goz'áni zhá baa hishaal, shádihyú ágot'eehíí zhá bich'i' dahnshdóhgo, ¹⁴ Ngont'i'gee na'desdzogíí bich'i' hishwoł, áí Bik'ehgo'ihí'nań Christ Jesus biláhyú yaaká'đigo bigha nohwich'i' aníhíí honshbijh doleelhíí bigha. ¹⁵ Áík'ehgo halaą, Holy Spirit bee bayán daasiidliiníí shíí ánsht'ee dishñiihíí k'ehgo baa natsídaahiikes le': áídá' dant'éhéta łahgo baa natsídaahkeesyúgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwił ch'í'nah áile' ndi at'éé. ¹⁶ Ágát'éé ndi ilk'idá' bídaagosiilziđíí nđzilgo daahóntą'go bikísk'eh ádaant'ee le'. ¹⁷ Shik'íyú, dała' daanohłigo shedaal'ji, nohwíí bikísk'eh ihí'naahíí nohwá ádaasiidlaa, áyikísk'ehyú ádaat'eehíí daanel'jigo bídaagonołsj le'. ¹⁸ (Nnee łani Christ bits'i'łna'áhi yik'edaanniihgo nadaakaihíí baa nohwiłnanágosh'ni, k'adíí shinaátú nálíđá' nagoshni': ¹⁹ Áí bendaagoyaago da'łlí daadoleel, bibidíí binant'a' ádaayısj, bik'ee ídaayagosj doleel n'íí yee ídaada'odlíí, ni'gosdzán biká' ágot'eehíí zhá yaa daabiini'.) ²⁰ Áídá' néé nohwini'íí yaaká'yú goz'aa, áíd' Hasdánohwiñiihíí Jesus Christ nohweBik'ehn nádahíí bikádaadét'ji: ²¹ Dawa dabíí yebik'ehgo áyıłsigo binawodíí yee yinel'aa híí k'ehgo, nohwits'í baagoch'oba' n'íí dabíí bits'í bits'ą'đindíhíí k'ehgo łahgo ánáidle' doleel.

4

¹ Áík'ehgo shik'íyú, dázhó shł daanohshóni, nohwaa ch'ína nshłi, baa shł gozhóni daanohłi, nohwíí ch'ah hobijhíí k'ehgo hosıłbaąhíí shá daanohłi, dázhó shł daanohshóni, nohweBik'ehn biláhyú nđzilgo nasozji. ² Euódias nánoshkaąh, Síntiki ałdó' nánoshkaąh, nohweBik'ehn biláhyú nohwiini' łet'ee le', dishñiigo. ³ Dani nił naki disht'éhi, ni ałdó' nánoshkaąh, díí isdzané bich'odaanniih, áí yati' baa gozhóni baa na'goni'gee bił nada'isiid ni'; Clément holzéhi hik'e ła'ihíí bił nada'isiid n'íí ałdó'

biłgo, dawa naltsoos be'ihí'náhi biyi' bizhi' dahnagoz'ąą. ⁴ Dábik'ehn nohweBik'ehn biláhyú nohwił daagozhóle': ágánánohwiłdish'nii, Nohwił daagozhóle'. ⁵ Dawa bich'į' daanohshooníí nnee nohwá yídaagołsį le'. NohweBik'ehn ałhánedí' nádaał. ⁶ Doo nt'é bighą nohwiini' łąą da le'; áídá' ihédaanołsigo dawa bighą Bik'ehgo'ihí'nań nádaa-hohkaąh, nt'é hádaaht'iinií bił nadaagołni'go bídaahohkeed. ⁷ Áík'ehgo iłch'į'gont'ééhíí Bik'ehgo'ihí'nań kaa yiné'íí bígoch'įłsiníí bitisgo at'éhi nohwijíí hik'e nohwinatsekeesíí biyi' golįigo nt'éégo áyįłsį, Christ Jesus biláhyú. ⁸ Iké'yúhíí, shik'įyú, nt'éhéta da'aniihíí, nt'éhéta dilzinií, nt'éhéta dábik'ehyú at'ééhíí, nt'éhéta doo nchọ' zhinéé dahíí, nt'éhéta dązhó nzhooníí, nt'éhéta nłt'éégo baa ch'įniihíí; dązhó nłt'ééyúgo, ba'ihégołsį bik'ehyúgo, díí baa natsídaahkees. ⁹ Shits'ą'dí' bídaagosọłsįđgo nádóné'íí dawa, shits'ą'dí' da'desots'ąą n'íí ałdó, ła'íí be'ánsht'eehíí daah'įí n'íí, díí k'ehgo ádaanoht'ee le': áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań iłch'į'gont'ééhíí kaa yiné'íí nohwił nłįi doleel. ¹⁰ NohweBik'ehn binkááyú dązhó shił gozhóó, k'adíí ániita zhą shaa nohwił nádaagoyéé; da'anii shaa nohwił daagoyéé ni', ndi doo hagot'éégo bídaanel'ąą da ni'. ¹¹ Doo nt'é bíđih nshłįi dishnii da; hagot'éégo hinshnaahíí shił da'ákołgo bígoł'ąą. ¹² Débaagoch'oba'ągo hinshnaahíí bígosłsįđ, dawahá shich'į' ch'ída'izkaadgo hinshnaahíí ałdó' bígosłsįđ: da'ádzaayú ła'íí dawa bee, ná'ch'ildįhíí ła'íí shińá, dawahá ch'ída'izkaadíí ła'íí dawahá bíđih nshłįihíí baa shił ch'ígót'ąą. ¹³ Christ shinawod shá ágółsiníí biláhyú dawa ashłéłgo bínensh'ąą. ¹⁴ Ágát'éé ndi shich'į' nagont'ogee shich'odaasoni'íí nłt'ééyú ádaahdzaa. ¹⁵ Áídá' Phílippigee daagonohłni, yati' baa gozhóni dantsé begodeyaago Macedóniadí' dahdiyaadá, ínashood ha'ánáłséh nagozłilíí doo ła' shich'ozni' da, nohwíí zhą shich'odaasoni', iłdenągo łađaadihí'né'íí zhinéégo. ¹⁶ Thessaloníca golzeegee sidáádá' ndi bíđih nshłįihíí bighą zhaali bee shich'onádaahniił ni', doo dałándi zhą da, nakidn ni'. ¹⁷ Doo nt'é shaa hi'né' hásht'įłhíí bighą dishnii da: łąągo nohwá ínagodáłgo nohwich'į' goldohíí zhą nohwá hásht'įł. ¹⁸ Bíđih nshłįi n'íí shaa hi'né' dązhó bitisgo łąągo: da'áigee dáshik'eh, shich'į' ádaasolaa n'íí Epaphrodítus shaińnil, áí Bik'ehgo'ihí'nań baa bi'niłłíí likąłolchini at'éégo dá bił bik'eh, bił gozhóógo náidnné'hi at'éé. ¹⁹ Bik'ehgołshnań nt'é bíđih daanohłiiníí Christ Jesus dawa ch'ída'izkaadgo hágołdzilíí bee nohwá ágołéh. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań da'ái nohwiTaa ba'ihégołsį le', dahazhį' doo ngonel'ąą dayú. Doleelgo at'éé. ²¹ Ínashood daantįłgeee Christ Jesus biláhyú, Gozhóó, shá daabiłdohńii. Nohwik'isyú bił naháshtaaníí, Gozhọ, daanohwiłńii. ²² Ínashood dawa, Gozhóó, daanohwiłńii, Caesar yił daagolłni áí zhą bitisgo. ²³ NohweBik'ehn Jesus Christ biłgoch'oba'íí daanohwigha bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleelgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE COLOSSIANS

¹ Shíí Paul, Bik'ehgo'ihí'naán bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshlíni, la'íí nohwik'isn Timótheus bílgo, ² Colósse golzeegee ínashood daanliiníí la'íí Christ biláhyú nohwik'íyú bada'óndliihíí bich'í' k'e'iilchii: Bik'ehgo'ihí'naán nohwitaa, Jesus Christ nohweBik'ehí bílgo bílgoch'oba'íí la'íí bits'á'dí' ílch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'aa le'. ³ Bik'ehgo'ihí'naán, Jesus Christ nohweBik'ehí bíTaa, nohwichá ba'ihéndzigo dáábik'ehí nohwá ohiikáah, ⁴ Christ Jesus daahohdlaago la'íí ínashood dawa nohwíí daanzhóogo ba'ikondzihíí bighá, ⁵ Yaaká'yú nohwiba' goz'aaníí ndaahoííhíí bighá ágádaanoht'ee; áí ndaahoííhíí yati' baa gozhóni, yati' da'aníhi bee ílk'idá' daadesots'aa ni'; ⁶ Áí yati'íí nohwitahyú didezdláádhií k'ehgo ni'gosdzán dágoz'aa nt'éégo didezdláád; nohwíí daadesots'aa go Bik'ehgo'ihí'naán bílgoch'oba'íí da'aniigo bídaagonotsíhíí bijjídí' godezt'í'go nlt'éégo ádaanohwoliíhíí k'ehgo bíí áldó' nlt'éégo ádaabolií: ⁷ Áí yati'íí Épaphras holzéhi, nohwíí nzhóni, bíí na'idziidi, bits'á'dí' bídaago'aa, án nohwá Christ yána'iziidi ba'óndliihíí nlij; ⁸ Án Holy Spirit biláhyú nohwíí'ijóóníí áldó' baa nohwíí nagolní' n'. ⁹ Áí bighá áí ba'ikonihidzíníí bijjídí' godezt'í'go áldó' dá nohwá ohiikáah nt'éégo godeyaa, Bik'ehgo'ihí'naán nohwá há't'íníí bídaagonotsíhíí bighá daagonohsaa, la'íí yaaká'dí'go í'ígóziníí dawa bee nohwíí ídaagozigo ánohwiléhgo nohwá ohiikáah; ¹⁰ NohweBik'ehí dá bíí bik'ehyú hohkaahgo, la'íí ánadaaht'ííhíí dawa bee bíí daagonotshóogo, nlt'éégo bá nada'ohsiidgo nest'á' ch'il yiká' nant'íhíí k'ehgo nlt'éégo da'not'íí, la'íí Bik'ehgo'ihí'naán baa nohwíí'ígóziníí noseeigo áldó' nohwá ohiikáah; ¹¹ Bik'ehgo'ihí'naán ízigo binawodíí dawa bee daanozdilgo, áí bee nohwíí daagozhóogo nyee ndi bidag ádaanoht'eego bádaagohoh'aalgo; ¹² La'íí Bik'ehgo'ihí'naán nohwitaa ba'ihédaanohsigo nohwá háhiit'ijgo ohiikáah, án bits'á'dindláádíí biyi' ínashood bíyéé doleeíí néé áldó' nohwíyéé doleeigo ládaanohwetzlaa: ¹³ Án chagotheel binawodíí bits'á'zhí' nohwiníldí' bíYe' bíí nzhónihi bilatt'áhgee daanliiníí yitah nohwiníil: ¹⁴ Án bidíííí bee nohwinchó'íí bits'á'zhí' nanánohwi'dihesníí, nohwinchó'híí bighá nohwaa nágodet'aahgo: ¹⁵ Án Bik'ehgo'ihí'naán doo hit'íí dahn ye'at'éhi da'áiyihíí ye'at'éé, dawahá álzaahíí dabíntségo gozlíni: ¹⁶ Án dawahá áyíílaa, yaaká'yú ágot'eehíí la'íí ni'gosdzán biká'yú ágot'eehíí, hit'íiníí la'íí doo hit'íí dahíí, nant'án dahnazdaahíí, dawa yedaabik'ehíí, spirits binadaant'a'íí, la'íí inawodíí ndi; dawahá án biláhyú alzaa, la'íí bá alzaa: ¹⁷ Án dawahá dabíntse nlij, dawahá án bee daalotá'. ¹⁸ La'íí ínashood dawa bits'íhíí k'ehgo nlijgo, án bitsits'inhíí k'ehgo yebik'ehi nlij: án dantsé godeyaahíí nlij nanezna'íí bitahdí' dantsé náhi'na'i nlij; dabíí zhá dawa bee da'tiséyú nlij doleeigo. ¹⁹ BíTaa dabíí ye'at'éhi dawa Christ biyi' golíígo bíí dáábik'eh; ²⁰ La'íí ts'ííma'áhi biká'gee bidíí idezjoolíí bee nkegohen'ááníí nohwá goz'aa go áyíílaago, ni'gosdzán biká' ágot'eehíí dawa la'íí yaaká'yú ágot'eehíí dawa Christ bee Bik'ehgo'ihí'naán dabíí ách'í' nlt'éégo ánáyidle'go áldó' bíí dáábik'eh. ²¹ Áídí' nohwíí lah nchó'go ánadaaht'ííhíí bighá Bik'ehgo'ihí'naán bits'á'zhí' ádaanoht'ee ni', la'íí nohwinatsekeesíí bee bik'edaadinohníí ni', ndi k'adíí bik'íí ánadaanohwidlaa ²² Christ bits'í daztsaaníí bee; áík'ehgo nohwíí hadaanohwideszaago, doo nt'é bee nohwaa dahgoz'aa go da, doo hagot'éégo nohwíí iditehgo da, Christ Bik'ehgo'ihí'naán binadzahgee daanohwidiyótsíí: ²³ Dayúweh da'ohdlaahíí bee nalwodgo nldzilgo nasozijyúgo, hasdách'igháhíí yati' baa gozhóni nohwíí nadaagolní'íí ndaahoííhíí doo bits'á'zhí' ádaahne' dayúgo, Christ Bik'ehgo'ihí'naán binadzahgee ágát'éégo daanohwidiyótsíí; áí yati' baa gozhóni daadesots'aaníí yáá bit'ááhgee nnee dawa bee bich'í' yá'iti'í; áí yati' baa gozhóni baa nagoshní'go shíí, Paul, hashi'doltíí; ²⁴ K'adíí nohwá shiniigonlt'ééhíí baa shíí gozhóó, ínashood dawa, Christ bits'íhíí k'ehgo nlíni, yá biniigodilne'íí t'ah la'édíhíí shíí shits'í biniigonlt'ééhíí bee laashle': ²⁵ Ínashood dawa, Christ bits'íhíí k'ehgo nlíni, bá na'isiidgo hashi'doltíí, áí na'idziidíí Bik'ehgo'ihí'naán nohwichá shaidin'áá,

Bik'ehgo'ihina'nan biyati' dawa baa nagoshni'go; ²⁶ Ái doo bigózi da n'íi doo aníidá' goldohíi ła'íi daatinolt'ijíi bits'á'zhi' nanli'ni', ndi k'adíi nnee Bik'ehgo'ihina'nan báhadaadeszaahíi bił ch'í'nah ádelzaa: ²⁷ Ái bich'i' Bik'ehgo'ihina'nan doo Jews daanlii dahíi bitahyú doo bigózi da n'íi dážhó ła'n ílíní bigóziigo áile'go ngon'áá, ái Christ nohwiyi' golíi, án nohwiyi' golíigo Bik'ehgo'ihina'nan baa gozhóyú itah daahleehgo ndaaholíhi at'éé: ²⁸ Christ Jesus biláhyú nnee dała'á daantíige Holy Spirit bee bayán daazliigo Bik'ehgo'ihina'nan bich'i' bił nkáh doleehíi bigha Christ baa nagohiilni', nnee dała'á daantíige baa daahii'niigo, ła'íi dawa bee daagondzaago bił ch'ígont'aahgo: ²⁹ Ái bigha dážhó na'isiid, Christ Jesus binasziidíi nalwodgo shinkááyú na'iziidíi bee dahnsdoh.

2

¹ Dážhó nohwaa shiini'híi bídaagonołsigo hasht'íi, Laodicéa golzeeyú daagolíníi aldo', ła'íi nnee dawa doo hwahá daashiltséh dahíi ndi baa shiini'; ² Bijíi hadag ádaanzigo lił daanjooníi bee daalota'go bá hasht'íi, ła'íi doo bił nagoki dago bił'ígóziníi ch'ída'izkaad doleego, Bik'ehgo'ihina'nan nohwiTaa, ła'n doo bee bigózi da n'íi, ái Christ at'éhi, yídaagołsijhgo bá hasht'íi; ³ Igoya' ła'íi il'ígózi ła'n ílíní án bilatt'ázhí' begoz'aa. ⁴ Doo hadín yati' k'izé'idilteehíi bee nohwich'i' nach'aa da doleehíi bigha ádishni. ⁵ Doo shits'ihíi bee nohwił nshijj da ndi shispirit bee nohwił nshijj, ák'ehgo dawa daagodinolsigo goz'aaahíi k'ehgo ádaal'ijigo, ła'íi Christ ndzilgo daahohdlaago bigonsiníi baa shil gozhó. ⁶ Christ Jesus nohweBik'ehn nádaagodo'aa dá' daahoso-hdlaahíi k'ehgo bikisk'eh hohkaah le': ⁷ Án bee nohwikeghad golíigo bee daanołseel le', ła'íi nohwił ch'ígót'aaahíi k'ehgo nohwi'odla' nalwod holeehgo dážhó ba'ihédaanołsij le'. ⁸ Ídaa daagonohdzaa, dá ni'gosdzán biká'gee kogoya'ihí, ła'íi yati' da'ílinéhi k'izé'idilteehíi yee isnáh ádaanihodléh hela', ái dá nnee bi'at'e' n'íi ye'adaat'éhi, dá ni'gosdzán biká' ágot'eehíi zhá bee ilch'ígót'aah n'íi, doo Christ ye'adaat'éhi da, nnee ágát'éégo ilch'ídaago'aahíi baa daagonohsaq. ⁹ Bik'ehgo'ihina'nan ye'at'éhi dawa Christ biyi' golíi. ¹⁰ Án, spirits binadaant'a'íi hik'e binawodíi dawa yánant'aahn, bił dała' daanołijigo hadaanołwi'deszaa: ¹¹ Án biyi' daanołijigo aldo' nohwíi circumcison doo nnee bigan bee alzaa dahíi bee circumcise ádaanołwi'deszaa, Christ biláhyú circumcise ádaanołwi'deszaahíi bee nohwíi ncho'go be'adaanoht'ee n'íi dawa nohwaidnńli at'éé. ¹² Bik'ehgo'ihina'nan, Christ daztsaadí' naadiidzaago áyílaahíi, binawod bada'olíhíi bigha baptism bee Christ bił lenohwido'nil, da'ái bee aldo' bił naadohkai. ¹³ Nohwíi ncho'go be'adaanoht'eego ła'íi doo circumcise ádaanołwi'deszaa dago nanesona' lək'e, ndi nda'hołsihíi dawa yee Bik'ehgo'ihina'nan nohwaa nágodin'áago Christ bił daahinołnaago ánánołwidlaa; ¹⁴ Christ tsj'itna'áhi bíheskałdá' Bik'ehgo'ihina'nan yegos'aaníi doo bikisk'ehyú ádaanoht'ee dahíi bigha naltsoos nohwee nniltsooz n'íi Bik'ehgo'ihina'nan tsj'itna'áhi yłheskałgo k'ihzhí' áyílaa; ¹⁵ Ái bee spirits binadaant'a'íi ła'íi binawodíi yitis silijigo ch'í'nah hit'ijigo áyílaago yaa nágonessnaa. ¹⁶ Ái bigha da'ákołhayú dahadín hadíi daahsaaníi bee nohwída'iltah hela', dagohíi godiyiníi bijj dagohíi dahnýitijhíi dagohíi Jews daagodnłsiníi bijj, daadinołsigo nohwiłni hela': ¹⁷ Ái yunáasyú ágodoníi bichagosh'oh zhá ádaat'ee; áidá' da'anihíi Christ be'ágodoníi. ¹⁸ Da'ákołhayú hadín, ídaagoch'iyolba'go noligo, Bik'ehgo'ihina'nan binal'a'á yaaká'yú daagolíníi daahokqaah le', daanołwiłniyúgo daadohts'ag hela', án daahobijh le' at'éé n'íi nohwich'i' nawoch'aa hela', nnee ágát'ééhíi shil ch'í'nah ágolzaa nihií, dabíi bi'at'e' ncho'híi k'ehgo binatsekeesíi bee doo nt'é bigha doo sihgo at'éé dahi at'éé. ¹⁹ Nnee ágát'ééhíi Christ, ínashood dawa yebik'ehgo Bitsits'in nliiníi, doo yota' da; ínashood dawa Christ bits'í nlii, ák'ehgo Christ bits'í ndzilgo áyíłsi, ái dásizj nt'éégo ilghadaadit'aaníi hik'e its'id bee lidaadest'oggo Bik'ehgo'ihina'nan nołseego áyíłsi. ²⁰ Dá ni'gosdzán biká' ágot'eehíi dantsé baa ilch'ígót'aah n'íi bits'á'zhi' Christ biłgo nanesona' lək'eyúgo, nt'é bigha t'ah ni'gosdzán biká' ágot'eehíi nohwebik'ehgo daahinołnaahíi k'ehgo díinko begoz'aaníi bikisk'eh ádaanoht'ee? ²¹ (Bínlchi'ela'; nlihela'; dahnné'ela'; ²² Ái dawa da'ílii daaleeh;)

ái begoz'aaníí dá n̄nee yegos'áni, n̄nee bits'á'dí'go ilch'ígót'aahíí ádaat'ee. ²³ Áí ánádaach'it'ijhíí goch'iyáágo noligo dá hádaach'it'ijgo da'ch'okaaḥ, ídaagoch'iyolba'go noligo, la'íí kots'í biní'ch'idiln̄ihgo da'ch'okaaḥ; áí dázhó doo ilíí dadá' dá kots'íhíí zhá bił ilíí.

3

¹ Christ bił naadohkai l̄ék'eyúgo, Christ yaaká'yú Bik'ehgo'ihí'nań dihe'nazhinéego dahsdaahíí bits'á'dí'go ágot'eehíí zhá hádaaht'ijgo bikádaadeh'íí le'. ² Yaaká'dí'go ágot'eehíí zhá baa nohwiini' le', doo ni'godzán biká' ágot'eehíí da. ³ Ni'godzán biká' ágot'eehíí bits'á'zhí' nanesona', Bik'ehgo'ihí'nań biyi' nohwi'ina'íí nádes'íí, Christ biłgo. ⁴ Christ, nohwi'ina' nliinií, ch'í'nah nasdl̄ijgo nohwíí ałdó' bił nohwits'á'dindláádgo daanoht'iseel. ⁵ Áí bigha ni'godzán biká' nch̄o'go ágot'eehíí hádaaht'iinií nohwijíí biyi' daagol̄inií daazołhee; nant'í' nahkaihíí, nch̄o'zhinéego be'ádaanoht'eehíí, nohwits'í nch̄o'go hat'íinií, nch̄o'go natsídaahkeesíí, la'íí dawahá dayúwehégo ídáhádaaht'iinií, áí da'ílíné daayokaaḥíí át'éé, áí dawa daazołhee: ⁶ Áí nch̄o'go ágot'eehíí bigha n̄nee dabíí zhá daabik'ehíí Bik'ehgo'ihí'nań bihashke'íí bee bich'í' goldohi at'éé: ⁷ Łahn' áí k'ehgo nohwíí ałdó' nahkai ni', áí k'ehgo daagonoht̄ij n'dá'. ⁸ Áídá' k'adíí díinko dawa yó'odaagodoh'aah; hadaashohkeehíí, nohwágochijhíí, da'oh'ni'íí, nch̄o'go aayádaaht'íí, yati' d̄en̄ch̄o'éhi yee yádaaht'íí, dawa yó'odaagodoh'aah. ⁹ Doo ániídá' nch̄o'íí be'ádaanoht'ee n'íí, la'íí nch̄o'go ánádaaht'ijl̄ n'íí biłgo yó'odaasohné'dá' doo ilch'í' l̄eda'olchoo da; ¹⁰ Ániídégo be'ádaanoht'eehíí ánádaagohdlaa, áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań ánohwilaahíí dayúwehégo bídaagonołsijh, la'íí bedanoht'eego ánádaanoht'iseel: ¹¹ Ágádaach'it'eehíí n̄nee Greek nl̄ini dagohíí Jew nl̄ini, circumcise ábi'delzaahíí dagohíí doo circumcise ábi'delzaa dahíí, lahdí' n̄nee dagohíí Síthian holzéhi, isnáh nl̄ini dagohíí doo isnáh nl̄ij dahíí doo il'ánigo baa natsíts'ikees da, áídá' Christ zhá dawa yebik'eh, la'íí án biyi' dawa dałá'a daanlij. ¹² Áik'ehgo nohwíí, Bik'ehgo'ihí'nań hadaanoht'iseelgo báhadaadeszaahíí daanoht'iseel la'íí bił daanoht'iseel, íánádaagoł'ijhíí k'ehgo díinko ádaagohdle': dawa bich'í' ch'izhóóníí, koł goch'oba'íí, ídaagoch'iyolba'íí, kojíí yune' isht'egodnt'ééhíí, la'íí bágoch'oho'aahíí ádaagohdle'; ¹³ Ilch'í' bidag ádaanoht'ee, n̄nee la' n̄nee yił l'í'iltahyúgo laa nádaagodenoht'aah: Christ nohwinch̄o'híí bigha nohwaa nágodin'aahíí k'ehgo nohwíí ałdó' laa nádaagodenoht'aah. ¹⁴ Díí dawa bitisgo il'ijóóníí ádaagohdle', áí dawahá daahot̄a'go dawa laile'. ¹⁵ Áídí' Christ bits'á'dí' ilch'í' gont'ééhíí nohwijíí biyi' yebik'eh le', dałá'a nádaasohdl̄ijgo áí bich'í' nohwíká' ánniid ni'; la'íí ihédaanoht'iseel le'. ¹⁶ Christ biyati' ch'í'da'izkaadgo nohwiyi' golíígo baa lił nadaagołni'go bigoyá'íí dawa bee lił ch'í'daagonoht'aah; la'íí nohwijíí biyi'dí' nohweBik'ehń bich'í' ihédaanoht'iseelgo da'doh'aah, siníí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' biyi'dí'hi, Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégo siníí, la'íí ínashood biyinií bee da'doh'aah. ¹⁷ Dá yádaaht'í' sh̄j ndi, dant'éhéta baa nahkai sh̄j ndi, dawahá Jesus nohweBik'ehń bizhi' biláhyú ánádaaht'ijl̄ le', dabíí biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa bich'í' ihédaanoht'iseelgo. ¹⁸ Isdzané daanoht'iseel, daanoht'iseel' daadoht'sag le', ágádaanoht'eego nohweBik'ehń bił dábi'k'eh. ¹⁹ N̄nee daanoht'iseel, daanoht'iseel'aa nohwił daanzh̄o' le', doo bich'í' nohwił daagoshch'ii da le'. ²⁰ Ch̄agháshé daanoht'iseel, nohwitaa, nohwimaa biłgo da'ánoht'iseel' yú daadoht'sag le': áí nohweBik'ehń bił goyiłsh̄o'. ²¹ N̄nee daanoht'iseel, nohwich̄agháshé doo bił daadoht'iseelgo bídaagoyolch̄ij da, ágádaanoht'eeyúgo dánko hayaa ádaat'ee daaleeh. ²² Nada'ohsiidíí, ni'godzán biká' bánada'ohsiidíí da'ánoht'iseel' yú ádaanoht'ee le'; doo bánada'ohsiidíí binadzahgee zhá ádaanoht'ee da, doo n̄nee biłdaagonołsh̄o'íí zhá bigha da; áídá' nohwijíí da'at'éhé bee, Bik'ehgo'ihí'nań daadinotsijhíí bigha ádaanoht'ee: ²³ Dant'éhé baa nahkai sh̄jndi dahot'éhé bee baa nahkai le', nohweBik'ehń bá ashle' daanoht'iseelgo, doo n̄nee zhá bá ashle' daanoht'iseelgo da; ²⁴ Nada'ohsiidíí bigha nohwíyée doleelíí nohweBik'ehń nohwaidoné' doleelgo bídaagonołsij: Christ nohweBik'ehń bá nada'ohsiidíí bigha. ²⁵ Áídá' hadín doo bik'ehyú át'éé dahíí binch̄o'íí zhá bich'í' nanáhi'niil: Bik'ehgo'ihí'nań n̄nee doo il'anigo yaa natsekes da.

4

¹ Nant'án daanohíini, nohwánada'iziidíi bich'í' dábik'ehyú ánádaah'tíi, ła'íi doo íl'anigo baa natsídaahkees da le'; nohwíi ałdó' yaaká'yú nohwiNant'a' golíigo bí-daagonołsı. ² Dá da'ohkaąah nt'éeé, ihédaanohsıgo daadeh'íi; ³ Néé ałdó' nohwá da'ohkaąah, Bik'ehgo'ihı'nań nohwá ch'ígót'ı'go nohwá be'ágodoliłhıi bigha, Christ baa na'gonı'ı doo bígózi da n'íi, bigha ha'ásıtıınıi, baa yáhiiltı' doleełgo: ⁴ Ái nnee bich'ı' ch'ı'nah ashłe'go baa yashtı' le'at'éeéhıi k'ehgo baa yashtı' doleełgo shá da'ohkaąah. ⁵ Doo da'odlaą dahıi bitahyú ídaa daagonohdzaągo nadaahkai, goldohıi íłıigo ádaanołsıgo. ⁶ Dábik'ehn nohwıł goch'oba'go yádaaltı', íshıih k'ehgo bee nohwıyati' daadıl'qshgo nnee daantııgee hagot'éeego bich'ı' hahdziihıi bídaagonołsı doleełgo. ⁷ Hago ánsht'eehıi dawa Tıkikas yaa nohwıł nadaagolıı' doleeł, án nohweBik'ehnı biláhyú nohwık'ısn nohwıł daanzhónı, Bik'ehgo'ihı'nań yána'iziidi begondlııhi, bıł dał' na'ısiidi nlıi: ⁸ Áı nohwıch'ı' deł'áad, hago ádaanoht'ee shıhıi yıgołsııhıi bigha, ła'íi nohwııı yıł daagoy-ıłshóq doleełgo; ⁹ Onésımus, shık'ısn shıł nzhónı, begondlııhi, ałdó' nohwıch'ı' deł'áad, án nohwıtahdı' nlıi. Dzaągee ánagot'ıııı dawa yaa nohwıł nadaagolıı' doleeł. ¹⁰ Aristárkas, bıł ha'áshıtézhı, Gozhóq, daanohwıłııı, Marcus ałdó', Bárnabas bılah bizhaazhé nlıni, (án ıłk'ıdá ła' nohwıł nadaagosıı' n': nohwaa nyaayúgo bich'ı' k'ıı daanohdzı le'gá. ¹¹ ła'ıı Jesus, Justus holzéhi, ałdó', Gozhóq, daanohwıłııı. Áı zhá nnee circumcise ádaabi'deszaahıi bitahyú Bik'ehgo'ihı'nań bılałt'áhgee begoz'ánıhıi bá bıł nada'ısiid, áı shıł daagoy-ıłshóq. ¹² Épaphras, nohwıtahdı' nlıni, Christ yána'iziidi, Gozhóq, daanohwıłııı; án dábik'ehn bıııı dawa bee nohwá okaąah, nłdzılgo nasoziıgo, Bik'ehgo'ihı'nań nohwá hát'ıınıı be'ádaanoht'eego, ıłch'ı'daanohwidılne' doleełgo nohwá okaąah. ¹³ Díı bá bıgonsı baa nagoshıı', dázho nohwaa daabiini'go, ła'ıı Laodicéayú daagolıınıı, Hierápolısyú daagolıınıı ałdó' yaa daabiini'. ¹⁴ Luke, ızee nlıni, nohwıł daanzhónı, Demas bıłgo, Gozhóq, daanohwıłııı. ¹⁵ Christ biláhyú ıłk'ısyú Laodicéayú daagolıınıı, Gozhóq, shá daabıłdohııı, ła'ıı Nımphas ałdó', ınashood bıkıh yune'ıla'ánadaat'ııhıı bıłgo, Gozhóq, shá daabıłdohııı. ¹⁶ Díı naltsoos nohwıtahyú hojíıdá' Laodicéayú ha'ánázéh yune' ałdó' hojíı le'; nohwıı ałdó' Laodicéadı' naltsoosıı ałdó' daahohshıı. ¹⁷ Arkıpas shá gádaałdohııı, Hant'é nohweBik'ehnı nasdziidi naa yiné'ıı áıle' le'gá, doo dahgo da. ¹⁸ Shıı Paul, dashıı shıgan bee, Gozhóq, nohwıch'ı' k'e'eshchıı. Ha'ásıtıınıı bınádaałıııı. Bik'ehgo'ihı'nań bıłgoh'oba'ıııı bee nohwıch'ı' goz'ąą le'. Doleełgo at'éeé.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE THESSALONIANS

¹ Shíí Paul, Silvánus, ła'íí Timótheus biłgo, Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Thessalonícagee ínashood ha'ánátséhíí bich'í' k'eda'iilchii: Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'ąą le'. ² Dábik'ehn Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nohwa'ihédaandzigo nohwá da'ohiikaąh. ³ Nohwi'odlq'híí bighą nńt'éégo ánádaaht'ijłíí, nohwił ijōōhíí bighą nyeego nada'ohsiidíí, ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń nádáhíí ndaahołíłhíí bighą dayúweh dahdaanołdōhíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa daahohi-ikaąhgee dábik'ehn bínádaahiłniih; ⁴ Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihí'nań bił daanohshóni, Bik'ehgo'ihí'nań hanánohwehesnılgo bídaagonłzi. ⁵ Yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagohiłnı'dá' doo yati' zhá bee nohwich'í' yádaahiłti' da ni', ndi yati' binawod golíigo Holy Spirit nohwinkááyú yałti', áidí' da'aniihi bídaagosotsiid; nohwitahyú nahi-ikaidá' nohwíí nohwichą hago ánádaaht'ijł lán shı n'íí bídaagonotsi. ⁶ NohweBik'ehń hik'e néé biłgo nohwedaanołt'ee daasolij; doo ałch'ídéyú nohwich'í' nagontł'og da ndi, Holy Spirit binkááyú nohwił daagozhōōgo yati' nádaagodo'ąą. ⁷ Áík'ehgo Macedóniagee ła'íí Akéyagee Jesus daayodlaanıí dawa nohwíí nohwi'at'e' daineł'íigo nohwikísk'eh ádaat'ee daasilij. ⁸ Macedóniagee ła'íí Akéyagee nńee nohwits'á'dí' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yídaagosıid, doo da'áígee zhá da, ndi ilts'á'yú ałdó' Bik'ehgo'ihí'nań daahoh-łdłąhíí bígozıid; áí bighą doo hagoł'éégo nńt'é daan'niı bik'eh da. ⁹ Hagoł'éégo nohwaa nkaihíí dabıı nohwaa nadaagolnı', ła'íí nohwíí k'e'eshchín bits'á'zhı' ádaasohdzaago Bik'ehgo'ihí'nań hináhi hik'e da'anıhi bá nada'ohsiid; ¹⁰ ła'íí án biYe' yaaká'dí' nádáhíí biba' ádaanoht'eego nohwaa nadaagolnı', án daztsąadı' naadiidzaago áyılłaa, Jesus holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań hashkeego nohwiniidaagodiléhíí yits'á' nohwiłnıli at'éé.

2

¹ Shik'ííyú, doo daazhógo nohwaa nkai dahíí nohwíí bídaagonotsi: ² Philippi golzeegee ilk'idá' nchō'go nohwich'í' na'isdziidgo nohwiniidaagodeszaa bídaagonotsi, ndi áí bikédı'go nńee nohwich'í' nada'iziid ndi Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú doo bé-daahiłdzid dago Bik'ehgo'ihí'nań biyati' baa gozhóni baa nohwił nadaagosıilnı'. ³ Ilch'í'gont'aahíí doo lé'ichoohíí bits'á'dí'go da, ła'íí doo nchō'go natsı'ikeesıı bits'á'dí'go da, doo nńee bich'í' nahich'aago da: ⁴ Áidá' yati' baa gozhóni baa nadaagohiłnı'go Bik'ehgo'ihí'nań bíłdábik'ehgo nohwá ngon'ąą, áík'ehgo nńee doo bił daagoyilzhōōgo da, áidá' Bik'ehgo'ihí'nań nohwıjıı nayıntaahıı zhá bił goyilzhōōhíí bighą yati' baa gozhóni baa nadaagohiłnı'. ⁵ Nohwíí nohwá bídaagonotsi, doo daazhógo ádaan'niigo yati' baa gozhóni bee nohwich'í' yádaahiłti' da, doo dawahá idáhádaaht'ijgo bił yaa na'siłtsooz da: áí Bik'ehgo'ihí'nań nohwá yígółsi; ⁶ Doo nńee daanohwidnłsıhıı biká daadéet'ijgo da, doo daanohwidinłsıgo da, ła'íí ałdó' doo daanohwidnłsıgo da, Christ binal'a'á daandlıjłhıı bighą nohwída'dokeed le'at'éhi, áidá' doo ágádaan'niı da, áík'ehgo doo nadaanohwinłtł'og da. ⁷ Áidá' nohwitahyú nahiikaidá' nńt'éégo ádaanohwinzi ni', isdzán bichągháshé nńt'éégo áyılłhıı k'ehgo: ⁸ Dázhō nohwił daanohshōōhıı bighą Bik'ehgo'ihí'nań biyati' baa gozhóni baa nohwił nadaagohiłnı', ndi doo áí zhá da, danéé nohwaa ádaadint'aah, nohwik'íı daandzıhıı bighą. ⁹ Shik'ííyú, nada'iidziid n'íí, góyéégo nohwich'í' nadaagowaa n'íí bínádaaht'ij: Bik'ehgo'ihí'nań biyati' baa gozhóni baa nohwił nadaagohiłnı'dá' doo nadaanohwinłtł'og da dolełhıı bighą tł'é'gee hik'e jıjıee nada'iidziid ni'. ¹⁰ Akú, Jesus daahohłdłąhıı, nohwitahyú nahiikai n'dá' daagodinłzıgo ádaant'eego, dábik'ehyú ádaant'eego, ła'íí doo hadın nńt'é nohwik'izhı' yidi'aah dago ádaant'ee ni' nohwá bídaagonotsi, Bik'ehgo'ihí'nań ałdó' nohwá yígółsi: ¹¹ Díı ałdó' nohwá bídaagonotsi, nńee bichągháshé yich'í' yádaaht'ihıı k'ehgo, néé ałdó' dał'a'á notıjgo nohwił daagozhōōgo ádaanohwidle' ni', ła'íí nohwił ch'ídaagosıit'ąą ni',

¹² Bik'ehgo'ihinaan bik'eh sohtijgo daahinohnaa le', daanohwiin'niid, an bilatt'ahgee la'ii bits'a'dindlaadif goz'aa yune' daanohwokeed. ¹³ Dii aldó' bigha Bik'ehgo'ihinaan daba'ihedaandzi nt'ee, Bik'ehgo'ihinaan biyati' baa nohwi nadaagohiilni' n'ii na-daago'aaada', doo nnee biyati'hii k'ehgo da ndi da'anii Bik'ehgo'ihinaan biyati'hii bigha nadaagodo'aa, ai yati' daahodlaahii nohwi' nlt'eeego na'iziid. ¹⁴ Nohwi, shik'iiyu, Judeayu Christ Jesus binkaayu Bik'ehgo'ihinaan daayokaahgo ha'analeshi be-daanot'ee daasolij, ai Jews daanliinii biniidaagodnshii k'ehgo nohwi aldó' nohwithayú daagoliiinii nohwiniidaagodnshii: ¹⁵ Jews daanliinii bik'ehgo Jesus nohweBik'ehn zesdij, Bik'ehgo'ihinaan binkaayu nada'iziid n'ii aldó' nadaitseed, la'ii nee nohwiniidaagodnshii; ai Bik'ehgo'ihinaan doo yilgoyilshoq da, la'ii nnee dawa yich'i' nada'iziid: ¹⁶ Doo Jews daanlij dahii bich'i' yadaahiilti'go hasdakah doleeii doo hadaanohwit'ij dahii bigha dabii bincho'ii laago adaayoliit; aik'ehgo anita Bik'ehgo'ihinaan hashkeego biniidaagodilehii bikazhi' adaile'. ¹⁷ Shik'iiyu, det'ih nohwits'a' ohiikai, k'adii doo daahit'ij da ndi nohwijii bee dala'a daandlij, la'ii k'azha nadaanohwiitsesh. ¹⁸ Aik'ehgo ch'eh nohwich'i' nadnkahgo adaahit'ij, shii Paul, doo atch'idndi nohwich'i' nadishdah hasht'ii, ndi ch'iidn nant'an t'azhi' daanohwota'. ¹⁹ Jesus Christ nohweBik'ehn nadzaago binaal nlt'ehishaq' ndaahondlii? Nt'eshaq' bigha nohwi daagozhoo doleei? Nt'eshaq' bigha dant'e hobijhii nohwaa hit'aaah doo? Nohwi nohwha go'ii. ²⁰ Nohwi nohwha idaada'ondlii, la'ii nohwi nohwha nohwi daagozhoo.

3

¹ Dazho nohwa'ikodaanihiidzji hadaahit'ijhii bigha dasahndi Athensgee siikeehii nohwi dabik'eh; ² Aik'ehgo Timotheus, nohwi'isn, aku odaasiil'a', an Bik'ehgo'ihinaan yana'iziidi, Christ baa yati' baa gozhoni baa yadaahiilti'go bil nada'idziidi, an nohwi'odla' nldzilgo adaanohwile'go la'ii nohwidag yati'go nohwich'i' odaasiil'a': ³ Goyeeego nohwich'i' nagowaahii bigha nnee doo la' bi'odla' yits'a'zhi' anne' da doleehii bigha nohwich'i' odaasiil'a': danohwi bidaagonoshii goyeeego nohwich'i' nagowaago nohwa goz'aa. ⁴ Da'anii aku nohwi nahataada' nohwi nadaagohiilni' n', goyeeego nohwich'i' nagowaa doleeigo; ai begolzaago bidaagonoshii. ⁵ Na'intaahii danko nanohwineztaad nolj dant'eheta bee, aik'ehgo nohwithayú nohwinasdziidii da'ilijzhi' hileeh nolj nsigo dazho nohwa'ikoniisij hasht'ijgo nohwi'odla'ii bigonsijhii bigha la' nohwich'i' o'a'. ⁶ K'adii Timotheus nohwits'a'dii nohwaa nadzaago nohwi'odla'ii, nohwi'ijoonii bilgo dazho nlt'eeego yaa nohwi nagolni', nlt'eeego dabik'ehn nohwinadaahiih laa, la'ii nee k'azha nadaanohwiitseshii k'ehgo nohwi k'azha nadaanohwiitseshgo nohwi nagolni': ⁷ Aik'ehgo shik'iiyu, nee nohwich'i' nadaant'ogee la'ii goyeeego nohwich'i' nagowaagee nohwi nohwha nohwi nadaagojoo, nohwi nohwi'odla'hii bigha: ⁸ K'adii da'anii daahin'naa, nohweBik'ehn binkaayu nldzilgo nasozijhii bigha. ⁹ Bik'ehgohin'naahii binadzahgee dazho nohwha nohwi daagozhoo, aik'ehgo hagot'eeegoshaq' Bik'ehgo'ihinaan nohwha ba'ihedaandzi doleei? ¹⁰ T'eege hik'e jiijee dada'ohiikaah nt'ee, nadaanohwiitsesh hadaahit'ijhii bigha, nohwi'odla'ii la' t'ah doo be'adaanoht'ee da shiihii nlt'eeego nohwa analne'go hadaahit'ij. ¹¹ Bik'ehgo'ihinaan dabii, an nohwiTaa nlini, la'ii Jesus Christ nohweBik'ehn, nohwich'i' nkahii nohwa itch'i'gole' ndi at'ee. ¹² Eit daanohjoonii la'ii nnee dawa nohwi daanzhoonii nohweBik'ehn dayuweh nohwa igohiighahgo ayisj le', nee nohwich'i' daaant'eehii k'ehgo: ¹³ Jesus Christ nohweBik'ehn nnee bahadaadeszaahii yil nakahgo, Bik'ehgo'ihinaan nohwiTaa binadzahgee nohwijii doo baa dahgoz'aa dago, la'ii ncho'ii da'adihgo godilzihgo anohwile' doleehii bigha agadaanoht'ee.

4

¹ Dii aldó', nohwi'iiyu, nadaanohwohiikaah, la'ii Jesus nohweBik'ehn bilahyu nohwidag yadaahiilti', nohwi ch'idaasiit'aaahii bikisk'ehyu adaanoht'ee le', la'ii

Bik'ehgo'ihinaan bił daagonołshoogo dayuwehyú ágadaanoht'ee le'. ² Jesus nohweBik'ehn nohwinkáayú yati' bikísk'eh ádaanoht'eego nohwił ch'ídaasiit'ąahíí bídaagonołsi. ³ Bik'ehgo'ihinaan hadaanohtwidile'go hádaanoht'ij, doo nant'ij' nahkaigo da: ⁴ Dała'á notijgee nohwits'ihíí daadinołsigo, la'íi ncho'íi doo bee ánadaaht'ijł dago ídaa daagonohdzaa; ⁵ Doo Jews daanlij dahíí, Bik'ehgo'ihinaan doo yidaagołsi dahíí, ádaat'ijhíí k'ehgo ncho'go hádaat'iinií doo baa ádaadinoht'aah da: ⁶ Nnee doo nt'é bee la'ihí yich'ij' na'iziid da le': díí k'ehgo doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí dawa nohweBik'ehn yiniidaagodile'go ilk'idá' nohwił nadaagosiłni'. ⁷ Bik'ehgo'ihinaan doo ncho'go ádaant'ee doleełgo daanohtwokéed da, áídá' daagodinłzi doleełgo daanohtwokéed. ⁸ Hadíí díí yati'íi doo ilłi dago yaa natsekeesíi, doo nnee yich'ij' at'éé da, áídá' Bik'ehgo'ihinaan, Holy Spirit nohwaa daidez'aaníi, án doo ilłi dago yaa natsekees. ⁹ Bik'ehgo'ihinaan dabíi ilk'idá' hł daanohtjoo go nohwił ch'ídaagoz'ąa: áík'ehgo nohwik'isyú nohwił daanzhoogo doo hagog'éégo ágánanohtwidish'niigo nohwich'ij' k'e'eshchii bik'eh da: ¹⁰ Macedóniagee nohwik'isyúhíi da'anii dawa nohwił daanzho; dayúweh ágadaanoht'eego nádaanohtwohiikaah; ¹¹ La'íi nkegohen'ąągo daagonohłijigo bídaagonoł'aah, nohwinasdziidíi dánohwíi nádaanohtwíntł'og le', dánohwíi nohwigan bee nohwinasdziidíi ádaat'ij le', ádaanohtwíłn'ni n'íi k'ehgo; ¹² Ágadaanoht'eeyúgo doo nohwitahyú daanlij dahíi daanohtwidnłsi doleeł, la'íi doo nt'é bídih ádaanoht'ee da doleeł. ¹³ Shik'íyú, da'ihshíi hagog'ádaat'ee shihíi bídaagonołsijhgo hasht'ij, doo daachag da doleełhíi bigha, dahazhij' ihinaa doo ndaayolíi dahíi daachagíi k'ehgo. ¹⁴ Jesus daztsąad' naadiidzáhi daahohidłayúgo, da'ái k'ehgo atłd' hadíi Jesus daayodłąago da'ihshíi Bik'ehgo'ihinaan Jesus biłgo ył nakáhi at'éé. ¹⁵ Díi nohweBik'ehn ádaanohtwíłniigo ágadaanohtwíłn'ni, nohweBik'ehn nádzaago neé t'ah daahin'naago kú naháataaníi nanezna'íi doo dabíntsé nkáh da. ¹⁶ NohweBik'ehn ádijid hadodzhigo dabíi yaaká'di' bił nkegowáh, Bik'ehgo'ihinaan bin'al'a'á yaaká'yú da'tiséyú sitínihií hadziigo, Bik'ehgo'ihinaan béshdilwoshé yee ánniidgo: áígee Christ daayodłąago nanezna'ihíi da'itsé naadikáh: ¹⁷ Áidí' neé t'ah daahin'naago kú naháataaníi, ái bił dała' yaak'os biyi'zhij' nánohwidí'do'nił, áígee nohweBik'ehn baa nkáh, áidí' godezt'igo dahazhij' nohweBik'ehn bił daandlij doleeł. ¹⁸ Ái bigha díi yati'íi bee iłdag yadaalti' le'.

5

¹ Shik'íyú, hagee goldohíi, hagee yołkaalıi Jesus nádaalıi doo bigha nohwich'ij' bek'e'eshchii da. ² Dánohwíi ilk'idá' nłt'éégo bídaagonołsi, nohweBik'ehn nádaalıi bijij in'ijhíi tł'é'go naghahíi k'ehgo nadáh. ³ Nkegohen'ąą, daaniidá' isdzán bizhaazhé goleełgo bił nádi'dinihií k'ehgo dagosiłe goyéégo goldohíi bee baa godogaat; doo bee bits'ą' gónáhgo da. ⁴ Áídá' nohwíi shik'íyú, doo chagołtheelyú nahkai da, áík'ehgo ái bijijhíi doo in'ijhíi k'ehgo bee nohwaa godogaat da. ⁵ Nohwíi dawa idindłáad zhinéégo, jji zhinéégo ádaanoht'ee: doo tł'é' zhinéégo da, doo chagołtheel zhinéégo ádaant'ee da. ⁶ Ái bigha halaa, doo da'iilwosh da le', la' ádaat'eehíi k'ehgo, áídá' daadéet'ijigo ídaa daagondzaa le'. ⁷ Hadíi da'ihshíi tł'é'go da'ihsho, hadíi bił nádaagodeyisíi tł'é'go bił nádaagodeyis. ⁸ Áídá' neé, jji zhinéégo daandliinií, halaa, ídaa daagondzaa le', nohwi'odł' la'íi nohwił'ijóóníi bésh nohwitł naztaahíi k'ehgo ádaagohiidle' le'; hasdáhiikáhíi ndaahóndliihíi bésh ch'ahíi k'ehgo ádaagohiidle' le'. ⁹ Nohwiniidaagodile'íi Bik'ehgo'ihinaan doo nohwá hāt'ij da, áídá' nohweBik'ehn Jesus Christ biláhyú hasdánkaahgo nohwá ngon'ąą, ¹⁰ Án nohwá daztsąahíi bigha daahin'naa dagohíi nane'na' ndi dabíi bił daagondlij doleeł. ¹¹ Ái bigha dayúweh nohwił daagozhóogo ádaatinołzigo hadag ádaatinołzi le', ilk'idá' ágadaanoht'eehíi k'ehgo. ¹² Nohwik'íyú, díinko nádaanohtwohiikaah, nohwitahyú nada'iziidíi nohweBik'ehn biláhyú nohwá nazijigo nohwił ch'ídaago'aahíi daadinołsi le'; ¹³ Nada'iziidhíi bigha daadinołsigo nohwił daanzho le'. Nkegohen'áanií nohwitahyú begoz'ąa le'. ¹⁴ Shik'íyú, bił daagoyehíi, nada'ohsiid daabiłdohni, bijij doo nłdzil dahíi bidag yadaalti', doo nłdzilgo nazij dahíi bich'odaahni, la'íi nnee dawa bich'ij' nłt'éégo ádaanoht'ee, daanohtwíłn'ni. ¹⁵ Dahadín doo bik'ehyú ádaanohtwizlaa dayúgo

doo iké'déná ágánádaahdle' da, áídá' íłch'į' nłt'éeęo ádaanoht'ee, ła'íí nęee dawa bich'į' nłt'éeęo ádaanoht'ee. ¹⁶ Dá nohwił daagozhóqó nt'ée le'. ¹⁷ Dá da'ohkqah nt'ée le'. ¹⁸ Dawahá bighą ihédaanoht'ee: dí k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwá hát'įį, Jesus Christ biláhyú. ¹⁹ Holy Spirit doo t'aązhi' daahonohtą' da. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yalti'íí, yaa yádaalti'íí doo da'íłnégo baa natsídaahkees da. ²¹ Dawa ntsé bídaanohtáh; nłt'éeęo ágot'eehíí nłdzilgo daahonohtą'. ²² Áídá' doo bik'ehyú ágot'ee dahíí dawa bits'ą'zhi' ádaanoht'ee le'. ²³ Bik'ehgo'ihí'nań, bits'ą'dí' íłch'į'gont'éeéhíí, dabíí hadaanoht'ee; nohwispirit- híí, nohwiyi'siziiníí, nohwits'í bíłgo dahot'éhé doo hagot'éeęo nohwaa dahnagoz'ąą dago nohweBik'ehń Jesus Christ nádaalzhi' Bik'ehgo'ihí'nań ádaanoht'ee doleęgo nohwá oshkqah. ²⁴ Nohwíká ánniidń da'ánííyú át'éhi nłjį, án dawa łayile'. ²⁵ Shik'ííyú, nohwá da'ohkqah. ²⁶ Nohwik'ííyú dawa daagodinołsigo daahots'os le'. ²⁷ NohweBik'ehń shinkááyú gádaanoht'ee, Dí naltsoosíí nohwik'ííyú, ínashood daan- líní, dawa bich'į' daahohshíí. ²⁸ NohweBik'ehń Jesus Christ bíłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleęgo at'éeé.

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE THESSALONIANS

¹ Shíí Paul, Silvánus, ła'íí Timótheus biłgo, Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Thessalonícagee ínashood ha'ánátséhíí bich'j' k'eda'iilchii: ² Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'á'dí' iłch'j'gont'ééhíí bee nohwich'j' goz'ąą le'. ³ Shik'íyú, dábik'ehn Bik'ehgo'ihí'nań bich'j' nohwa'ihédaandzi doleełgo at'éé, áí dábik'eh, nohwi'odłá' nchaa holeeł, ła'íí dała'á notjigege dayúweh hł daanohjoołhíí bighą; ⁴ Áík'ehgo ínashood Bik'ehgo'ihí'nań daayokaąhgo ha'ánátséhíí nagoz'ąą yune' nohwaa da'óndliigo nohwaa nadaagohiilni', iltah at'éégo bee nohwich'j' nada'idziidgee ła'íí nohwich'j' nadaagont'ogee bidag ádaanoht'eehíí ła'íí nohwi'odłá' ntdzilgo bee nasozijhíí bighą; ⁵ Díí bee Bik'ehgo'ihí'nań dábik'ehyú nohwaa yałti'go bígózi, bíí bilatt'áhgee goz'ąą yune' ohkáhíí bik'ehgo sohtjigo nohwił ołtag, áí bá nasozijhíí bighą nohwiniidaagonłt'éé: ⁶ Díínko Bik'ehgo'ihí'nań bił dábik'eh, hadíí nohwich'j' nada'iziidíí, da'ágát'éégo Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go bich'j' naná'hi'nííli at'éé; ⁷ Áídá' nohwíí nohwich'j' nadaagont'ogíí ła'íí néé biłgo dała' hadá'hiidzoł doleeł, Jesus nohweBik'ehń binal'a'a yaaká'yú daagolíni, dák'a'ádaat'éhi biłgo yaaká'dí' yil ch'í'nah ádelzaahíí bijjii, ⁸ Hadíí Bik'ehgo'ihí'nań doo yídaagołsi da lán shihíí, hadíí Jesus Christ nohweBik'ehń nłt'éégo baa na'goni'íí doo yikísk'eh ádaat'ee da lán shihíí, Bik'ehgo'ihí'nań kọ' dahdinahíí biyi' yiniidaagodoliil: ⁹ Doo nnágot'í' dago biniidaagodilne'go bił ch'ígódeeh, nohwe Bik'ehń ła'íí binawod bits'á'dindláádíí bits'á' bida'dentáągo biniidaagodilne'; ¹⁰ Nádáhíí bijjii hadíí báhadaadeszaahíí binkááyú Christ ízisgo ye'at'ééhíí ch'í'nah alne', ła'íí daabosdłąqdíí dawa bił díyadaagot'ee doleeł, (baa nohwił nadaagosiilni' n'íí daayosdłąqdíí bighą). ¹¹ Díínko bighą dábik'ehn nohwá da'ohiikaąh, Bik'ehgodaahii'naahíí nohwíká ánniidíí bik'eh sohtjigo nohwił ołtag doleeł, ła'íí nłt'éégo ágot'ee zhinéego hádaaht'iinií ła'íí nohwi'odłá' bee nada'ohsiidíí dabíí binawodíí bee nohwá łaidoliil: ¹² Áík'ehgo nohwiłáhyú Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' ba'ihégołsi doleeł, ła'íí nohwíí ałdó' Jesus biláhyú nohwa'ihégołsi doleeł, Bik'ehgodaahii'naahíí ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí bik'ehgo.

2

¹ Nohwik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń nádáhíí ła'íí bich'j' ła'ádaahi'ne' doleełíí baa yádaahiil'tigo nánohwohiikaąh, ² Spirit at'éé daach'iniihíí bee, yati' bee, dagohíí naltsoos nohwits'á'dí' daach'iniihíí bee, Christ nádáhíí bijjii iłk'idá' bee nohwaa gonyáá ba'ikodaanohsiyúgo, doo nohwił nagoki da le', doo łąągo natsídaahkees da le'. ³ Doo hagot'éégo nnee ła' nohwich'j' nach'aa da le': áí bijjii doo hwaa baa gowáh da, ntsé nnee łáni nanánihidéh doleełgo zhą, ła'íí nnee dážhọ nchọ'i ye'at'éhi ch'í'nah hileeh, án da'ílií hileeh doleełgo gozłini; ⁴ Áń Bik'ehgo'ihí'nań daabidi'niihíí ła'íí dawahá daach'okąąhíí dawa yich'j' na'iziidgo yitiso go ídéstjii doleeł, Bik'ehgo'ihí'nań daach'okąąh goz'ąą yune' Bik'ehgo'ihinań ídiłdi'niigo dahsdaa doleeł. ⁵ Ya' doo bínádaat'niih da, t'ah nohwił nashkaidá' díí baa nohwił nagoshni' ni'? ⁶ Dážhọ nchọ'i ye'at'éhi t'ah nt'é t'ąązhi' botą'íí bídaagonołsi, ch'í'nah alne'íí t'ah doo hwahá biká' ngonáh da. ⁷ Nchọ'go ágot'eehíí doo bígózi da n'íí iłk'idá' na'iziid: t'ąązhi' botą'íí k'ihzhi' alzaazhi' t'ąązhi' botą' doleeł. ⁸ Ániita dážhọ nchọ'i ye'at'éhi ch'í'nah hileeh, án nohweBik'ehń biyol bee bidizołheel, nádaałgee bits'á'dindláádíí bee bidizołheel: ⁹ Áí nchọ'i ye'at'éhi, ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, higháhgo ábile', án binawod golíigo godiyihgo be'ígóziníí ła'íí ízisgo áná'ol'jiiłhíí k'ehgo áná'ol'jii ágodil'jii doleeł, ¹⁰ Áí nchọ'i ye'at'éhiihíí na'ich'aahíí yil higháh, áí bee nnee nadaach'aa doleełgo; áí nneehíí da'anii ágot'eehíí bił daanzhooýúgo hasdakáh le'at'éhi, doo hádaat'jii dahíí bighą da'ílií hileeh. ¹¹ Doo hádaat'jii dahíí bighą Bik'ehgo'ihí'nań natsekees k'ize'idilteehíí biká'zhi' ádaile', áík'ehgo łé'ichoohíí

daayodlaꝯ doleeł: ¹² Áík'ehgo nnee da'anii ágot'eehíí doo daayodlaꝯ dago nchọ'go ágot'eehíí bił daanzhooníí dawa ch'iidn bikọ' dilthi' yuyaa bándagodot'aal. ¹³ Shik'íyú, Bik'ehgo'ihí'nań bił daanohshóni, Holy Spirit hadaanohwiheznilgo ła'íí da'anii ágot'eehíí daahohdlaꝯ dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihí'nań hasdánohwiniilgo nohwá ngon'áꝯ, áí bigha dábik'ehn nohwicha Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihédaandzi doleełgo at'éé: ¹⁴ Jesus Christ nohweBik'ehń bits'á' dindláádíí bił daanohwíyéé doleełgo yati' baa gozhóni bee nohwich'í' yádaahiilti'íí bee nohwíká ánniid. ¹⁵ Áík'ehgo shik'íyú, nđzilgo nasozíí, nohwiyaťi' bee dagohíí nohwinaltsoos bee nohwił ch'et'áání daahohohta'. ¹⁶ Jesus Christ nohweBik'ehń dabíí, Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa biłgo, bił daanjọhíí, ła'íí bił-goch'oba'íí biláhyú dábik'ehn hadag ádaanohwiłsiníí ła'íí nzhọgo ágot'eehíí nihóndliigo ádaanohwiłsiníí, ¹⁷ Áń nohwijíí yune' nkegohen'áꝯgo ádaanohwiłsi, ła'íí nłt'éégo áná-daahťi' hik'e nłt'éégo yádaahťi' doleełgo nadaanołwodgo ádaanohwile'.

3

¹ Iké'yúhíí, shik'íyú, nohwá da'ohkaꝯ, nohweBik'ehń biyaťi'íí dagoshch'í' dahot'éhé nnee bitah dididlaadgo ya'ihédaanzí doleełgo, akú nohwitahyú ágot'eehíí k'ehgo bá da'ohkaꝯ; ² ła'íí nnee dabíí zhá bik'ehgo ádaat'eehíí, ła'íí doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bits'á' nohwide'niil doleełgo bá da'ohkaꝯ ałdó': nnee doo dawa bi'odla' daagolíí da. ³ NohweBik'ehń da'áníyú at'éhi nlii, án nđzilgo nasozíigo ánohwiłsi, ła'íí nchọ'íí bits'á'zhí' ánohwiłsi. ⁴ Hadíí bee nohwá ndaagosiit'aꝯhíí bikísk'eh ádaanoht'ee, ła'íí dayúweh begoldohgo ágádaanoht'ee doleełgo nohweBik'ehń biláhyú nohwaa da'óndlii. ⁵ NohweBik'ehń nohwijíí dawa bee Bik'ehgo'ihí'nań nohwił daanzhọ ánohwiłsi le', ła'íí bidag ádaanoht'eego Christ biba' ádaanoht'eego ánohwiłsi le'. ⁶ Shik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú nđzilgo nohwich'í' hahiidziigo gádaanohwiłn'ni, Nohwik'isn, ínashood nłni, doo na'iziid dahíí, nohwił ch'ídaagosiit'aaní doo yikísk'eh at'éé dahíí bits'á'zhí'go ádaanoht'ee. ⁷ Dánohwíí bídaagonołsi, nohwedaanołt'eego nzhọ: nohwitahyú nahiikaidá' néé nada'idziid ni'; ⁸ Dá doo bich'í' nadaahi'nííle doo hadín bił da'iidaꝯ da ni'; áída' t'ł'égee hik'e jiiígee nyeego nada'idziid ni', doo ła' nadaanohwinłt'og da doleełhíí bigha: ⁹ Doo nohwá goz'aꝯ dahíí doo áí bigha ágádaahiit'ji da, ndi nohwedaanołt'ee doleełhíí bigha nohwińááładaahiit'ji ni'. ¹⁰ Nohwitahyú nahiikaidá' gádaanohwiłn'ni ni', Hadín doo na'iziid dahíí doo iyaa da le'. ¹¹ Nohwíí ła' doo nłt'éégo ádaanoht'ee dago nohwa'ikodaandzi, doo nada'ohsiid dago, doo nohwidildoo dahíí nadaanohwinłt'og łaꝯ. ¹² Nnee ágádaat'eehíí Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú nđzilgo bich'í' hahiidziigo gádaan'niigo bidag yádaahiilti', Nłt'éégo nada'ohsiidgo dánohwíí nohwihidán daahsaꝯ. ¹³ Nohwíí shik'íyú, nłt'éégo ádaanoht'eehíí bik'e hohkáh hela'. ¹⁴ Díí naltsoosíí biyi' nohwiyaťi'íí nnee ła' doo yikísk'eh at'éé dayúgo, áí nneehíí dabídaagonohsiigo bits'á'zhí' ádaanoht'ee, áí bigha ídaayándzi doleeł. ¹⁵ Ágát'éé ndi doo bik'edaadinohniilgo baa natsídaahkees da, ndi nohwik'isnhíí k'ehgo bich'í' yádaahťi'go bił ch'ídaagonoh'aah. ¹⁶ NohweBik'ehń, bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí, dabíí dábik'ehn dawa bee ilch'í' gont'ééhíí nohwíká' áyíłsi le'. Daanohwigha nohweBik'ehń nohwił daanlii le'. ¹⁷ Shíí Paul, Gozhọ, daanohwiłdishniigo dashíí shigan bee k'e'eshchii, díí k'ehgo shinaltsoos dawa biká' daaszoh: áí k'ehgo k'e'eshchii. ¹⁸ Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwigha bee nohwich'í' goz'aꝯ le'. Doleełgo at'éé.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TIMOTHY

¹ Shíí Paul, Bik'ehgo'ihí'naán Hasdánohwinilíí, ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń shendaagoz'aahíí bighą binal'a'á nshłj; Jesus Christ biláhyú ihí'naa doo ngonel'aą dahíí ndaahóndlii; ² Timothy, odlą' bee da'anii shiye' nlíni, bich'j' k'e'eshchii: Bik'ehgo'ihí'naán nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' aatét'íí ła'íí ilch'j'gont'ééhíí bee nich'j' goz'aą le'. ³ Macedóniayú déyáádá' ániłdéniiid n'íí k'ehgo nanánoshkaąhgo gánániłdish'nii, Éphesus golzeeyú síndaadá' ła' nneehíí łahgo at'éego ilch'j'gót'aahíí doo bee ilch'j'idaagonoh'aah da le', nłdzilgo daabilnńii, ⁴ Yati' daazhógo alzaahíí ła'íí hadín hadaalinest'aanii doo aąłzhi' baa na'gozńi' dahíí doo idaayełts'ąą da le', daabilnńii ałdó', áí łaągo łahadaagoch'idit'ąhgo áile', áí Bik'ehgo'ihí'naán kán-gon'aáníí doo łayolé' át'éé da, áí ko'odlą' zhą bee łaile'. ⁵ Áídá' kojíí biyi' nzhóogo, nłt'éego ánách'it'j'jł bígoch'isjgo, ła'íí da'anii ch'odłąhíí bighą koł ijqo doleełgo koł ch'j'idaagont'aah: ⁶ Áí ła' nnee k'ihzhj' ádaaszaago łahadaadit'áhíí doo nt'é be'alńéhi yaa yádaalti'íí daasilij; ⁷ Bik'ehgo'ihí'naán yegos'áni yaa ilch'j'idaago'aahíí daanlijgo hádaat'j; ndihíí nt'é daaniihíí ła'íí nt'é nłdzilgo yaa yádaalti'íí doo yádaagołsđ da. ⁸ Áídá' begoz'aaníí nłt'éhi áile' bídaagonłzj, dávik'ehyú ilch'j'gót'aahyúgo, ła'íí bikísk'eh ánadaach'it'j'jlyúgo; ⁹ Díí ałdó' bídaagonłzj, begoz'aaníí nnee dávik'ehyú ádaat'eehíí doo bá álzaa da, ndi hadíí doo begoz'aaníí yikísk'ehyú ádaat'ee dahíí bá álzaa, doo da'dits'ag dahíí, Bik'ehgo'ihí'naán doo daidnłsđ dahíí, nch'q'go ádaat'iinii, doo biłdaagodiyh dahíí, ni' biká' nandeehíí zhą biłdaanzhóhíí, bitaa hik'e bąą nadaaitseedíí, ła'íí nnee nadaaitseedíí bá álzaa, ¹⁰ ła'íí nant'j' nakaihíí, nnee dabíí ilch'j' biini' daamba'íí yee idaadilch'q'ohíí, nnee ch'a'odaayihyeehíí, léda'ilchoohíí, yána'iti' yun'e' nadaach'aahíí, ła'íí dahadínta da'anii ilch'j'gót'aahíí yits'ą'zhj' ádaat'eehíí, áí dawa begoz'aaníí bá álzaa; ¹¹ Áí da'anii ilch'j'gót'aahíí Bik'ehgo'ihí'naán bits'ą'dí' baa gozhóni, biyati' nłt'éhi ba'ihégosini at'éé, áí baa nagoshńi'íí shaa godet'aą. ¹² Christ Jesus nohweBik'ehń bich'j' ihénsj, án díí bighą bínensh'aągo áshíílaa, sha'okíhíí ła'íí bána'isiidgo áshíílaahíí shł ołtago ba'ihénsj; ¹³ Shíí dabíntségo Jesus nch'q'go baa yashti' ni', biniigodeshłaa ni', ła'íí hoshch'iid ni': áídá' Bik'ehgo'ihí'naán shaa ch'ozbaad, doo bígonsđ dayú, ła'íí doo oshdłąą dayú ásht'j'j lék'ehíí bighą. ¹⁴ NohweBik'ehń biłgoch'oba'íí shich'j' an'odaazłj, odlą' ła'íí il'j'jóóníí Christ Jesus biláhyú nohwíyééhíí ałdó' shich'j' an'odaazłj. ¹⁵ Díí ágolzeehíí da'anii ágolzéhi, nnee dawa daayodłąągo dávik'eh, Christ Jesus nnee nch'q'go ánadaat'j'jłíí hasdáyihiniłhíí bighą ni'gosdzán biká'zhj' nyáá; shíí áí itah dązhq' itisgo nch'q'ihíí nshłj ni'. ¹⁶ Shíí dantsé shiláhyú Jesus Christ dązhq' shágoho'aahíí ch'j'nah áile'híí bighą Bik'ehgo'ihí'naán shaa ch'ozbaad, áík'ehgo bikédł'go hadíí da'odłąąhgo ihí'naa doo ngonel'aą dahíí yee daahinaa doleełíí ałdó' yágoho'aal doleełíí shágoho'aal n'íí bee bígózđ doleełhíí bighą Bik'ehgo'ihí'naán shaa chozbaad. ¹⁷ Áík'ehgo ízisgo Nant'án, dahazh'j' golńihi, doo datsaah dahi, doo hit'j' dahi, Bik'ehgo'ihí'naán dabízhą goyánihi, doo ngonel'aą dayú dahazh'j' daabich'idnłsđ ła'íí dązhq' ba'ihédaach'inzj le'. Doleełgo at'éé. ¹⁸ Timothy shiye', dabíntségo Holy Spirit binkááyú naa yałti' n'íí k'ehgo naa godensh'aahgo gániłdishńii, Áí naa nagolńi' n'íí k'ehgo nłt'éego nagonłkáad le'; ¹⁹ Ni'odlą' nłdzilgo hónłta', ła'íí nłt'éego ánánt'j'jłíí ádígonłzj le'; ła' bi'odlą' doo daayotą' dago daabi'odlą' doo nt'é da silj, tsina'eelíí nihiltq'odhíí k'ehgo: ²⁰ Áí Hyméneus ła'íí Alexándér daaholzéhi itah; áí Bik'ehgo'ihí'naán doo nch'q'go yaa yádaalti' dago yádaagoł'aah doleełhíí bighą ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, bich'j' bidéhid, yiniidaagodilńe' doleełgo.

2

¹ Áík'ehgo dantségee, nnee dawa yá da'dohkéedgo, yá náda'ohkaąhgo, Bik'ehgo'ihí'naán yil daanlijgo yá da'ohkaąhgo, ła'íí ba'ihédaanohsđgo yá da'ohkaąh le',

daanohwiłdishnii; ² Ízigo nadaant'aahíí hik'e nnee yedaabik'ehíí dawa bá da'ohkqaah le'; nkegohen'áago k'ídaalón'niigo daahii'naa doleełhíí bigha, Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'eh ádaant'eego la'íí dawa daadinlzigo. ³ Ágát'éégo da'ohiikaahíí Bik'ehgo'ihí'nań Hasdánohwińiilíí bił nłt'éé la'íí bił dábik'eh; ⁴ Áń nnee dawa hasdáyihiniil hik'e da'anii ágot'eehíí yídaagotsj hat'íí. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nlij, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e nnee bigizhgee siziinií dała'á, áń Jesus Christ, nnee siljigo nyáhi; ⁶ Áń nnee dawa ádaidet'ąago yá nada'iznil, nnee bincho'íí yits'áyíníłgo, Bik'ehgo'ihí'nań ngon'ąą n'íí biká' ngonyaágo ch'í'nah silij. ⁷ Áí baa yánáshti'go hik'e bá shides'a'go, la'íí doo Jews daanlij dahi odlá' hik'e da'anii ágot'eehíí bił ch'ígonsh'aahgo háshi'doltj; (Christ biláhyú da'anii ádishnii, doo lé'ishchoogo da.) ⁸ Áí bigha dahayú nnee da'okqaahgo hasht'íí, bił daagodiyjigo bigan ts'ídag yee dahdaadolnih, doo hadaashkeego da, la'íí doo biini' nakigo da. ⁹ Isdzáné daanlíni áłdó' da'ákołgo ik'eda'asdlaa le', doo ídaada'odlígo da, la'íí biini' daagoljigo ídaa daagodzaągo; doo dábitsizil zhá binasdziidgo da, doo óodo hik'e dilkoohé la'íí diyagé lán ílínií yee ik'ena'asdlaa go da; ¹⁰ Áída' nłt'éégo ánadaat'ijłíí yee ik'eda'asdlaa le', (ágadaat'ijłíí isdzáné Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'ehyú ádaant'ee daanijhíí dábik'eh.) ¹¹ Isdzán nłni dant'éheego ígot'aah le', idits'ago. ¹² Isdzán doo la' nnee yił ch'ígó'aahgo baa godensh'aah da, nnee doo yá nant'aa da doleeł áłdó', ndi dant'éhee at'éé le'. ¹³ Adam dantsé ábi'delzaa, Evehíí ikédí'go ábi'delzaa. ¹⁴ Bich'j' na'dishch'a'íí doo Adamhíí da, áída' isdzánhíí bich'j' na'dishch'a'go Bik'ehgo'ihí'nań, Dah, biłniihíí dáytisyú ádzaa. ¹⁵ Ágát'éé ndi isdzáné daanlíni ilchiigo biniigodilne' ndi dá yił ch'íhikáh, dayúweh da'odłąago, dawa bił daanzhoągo, bił daagodiyjigo, la'íí biini' daagoljigo daahinaayúgo.

3

¹ Díí da'anii ágolzéhi, Nnee la' ínashood yinádéz'iinií binasdziidíí háł'íyúgo ał na'idziid nłt'éhi hat'íí. ² Ínashood yinádéz'iinií, bishop holzéhi, doo hagot'éégo baa dahgosit'aa dahíí nlij le', bi'aa dała'áhi, ádaagodzaą, biini' golíni, bi'at'e' nłt'éhi, bista' nakáhíí bił nzhóni, la'íí nłt'éégo ilch'ígó'aahíí nlij le'; ³ Doo idłąa dahíí, doo dagoshch'j' bągochijh dahíí, bestso doo yidáhzhj' nlij dahíí; áída' kóni' k'ehgo at'ééhíí, nzhooągo at'ééhíí, doo dawahá ídáhát'íí dahíí nlij le'; ⁴ Áń bigowaąee bichagháshé nłt'éégo yá nant'aa le', bichagháshéhíí daabidits'ago, la'íí daabidnłsigo; ⁵ (Nnee bichagháshé doo nłt'éégo yá nant'aa dayúgo, hagot'éégo Bik'ehgo'ihí'nań daayokqaahgo ha'ánálséhíí nłt'éégo áyíłs doleeł?) ⁶ Doo ánií ínashood silijhíí da, ágát'éhi nlijyúgo, itisdo da'ídolteelgo ída'odlí lęk'eyúgo, dánko ch'iidn nant'án bąngot'ąahíí k'ehgo bąngodot'aał. ⁷ Dayúwehyú áłdó' doo ínashood daanlij dahíí nłt'éégo yaa nadaagoln'íí nlij le', doo ágát'éhi nlij da lęk'eyúgo, dánko baa dahgot'aah doleeł, ch'iidn nant'án biłjizh yune' odotłish. ⁸ Tédaat'iyéhi nłt'éégo ádaayłsinií, deacons daaholzéhi, áłdó' biini' daagolj le', doo nakiyú yádaalt' dahíí, bestso doo yidáhzhj' nlij dahíí daanlij le'; ⁹ Nłt'éégo ánadaat'ijł yídaagotsjgo ilch'ígót'aahíí da'ohiidlaanií doo bigózi da n'íí daayota' le'. ¹⁰ Áí áłdó' dantsé nabída'dintaah le'; áídí' doo baa dah daagost'áni da lęk'eyúgo, deacons daanlij doleeł. ¹¹ Da'ágát'éégo daabi'aahíí biini' daagolj le', doo ch'inií daanii dahíí daalij le', ídaa daagodzaągo dawa bee daagondlij le'. ¹² Deacons daanlíni bi'aa dała'á le', bichagháshé la'íí bigowaąee dawa nłt'éégo yá nant'aa le'. ¹³ Deacons daanlijgo nłt'éégo nada'iziidyúgo, nnee nłt'éégo baa natsídaakesihíí la'íí Christ Jesus bits'ą'dí' odlá'íí doo biini' daaháł dago yá sizijhíí daayosbaą. ¹⁴ Dét'j'hégo nich'j' hisháál doleełíí bikádesh'jigo díí nich'j' k'e'eshchii: ¹⁵ Ndi doo hwahá da lęk'eyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé bitahyú hago'at'éégo nłt'éégo ách'ít'ééhíí bigonłsijhíí bigha nich'j' k'e'eshchii; áí Bik'ehgo'ihí'nań hináhi daayokqaahgo ha'ánálséhé at'éé, áí da'anii ágot'eehíí bee býah tsj n'áhi k'ehgo la'íí bee nłdzilgo begoz'áni at'éé. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bee da'ohiidłąahi dązhó doo bigózi da n'íí da'anii daan'ni, doo hadín yigha na'ídíłkidgo da: Bik'ehgo'ihí'nań nnee k'ehgo nyáá, Holy Spirit biláhyú dábik'ehyú at'ééhíí ch'í'nah alzaa, Bik'ehgo'ihí'nań

binal'a'á yaaká'yú daagolíníí daabo'íí, doo Jews daanlii dahíí bich'í' yádaach'ilti', ni'goszán biká'zhí' bi'dodlaa, ízisgo idindláádíí biyi' yúdag obi'doltíí lèk'e.

4

¹ Holy Spirit dábigózigo gáníí, Iké'yú goldohyú ła' odla' yits'á'zhí' ádaane' doleel, spirits k'izéda'dilteehíí ła'íí ch'iidn bits'á'dí' ilch'ígót'aahíí hódaayésts'aq; ² Ágát'éégo ilch'ídaago'aahíí ínashood ídaadil'íigo léda'ilchoo; binatsekeesíí bésh sidogíí bee bída'dinlidhíí k'ehgo ádaat'ee, áik'ehgo nlt'éégo ádaat'eehíí dagohíí doo nlt'éégo ádaat'ee dahíí doo yídaagotsí da silíi; ³ Ágát'éégo ilch'ídaago'aahíí nnonéhela' daayihni, ła' hidán doo daahsaq da, daayihni ałdó', áidá' Bik'ehgo'ihí'nań áí hidánhíí áyíílaago nnee da'anii ágót'eehíí yídaagotsígo daayodlaaníí ya'ihédaanzigo daayiyaayúgo Bik'ehgo'ihí'nań bił dábik'eh. ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań áyíílaahíí dawa daanlt'éé, áik'ehgo doo k'ihzhí' ádaile'go da, áidá' ya'ihédaanzigo daayiyaago dábik'eh: ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íí hik'e okaqahíí bee nzhoggo alzaahíí bigha. ⁶ Jesus bee nohwik'íyú daanlíni díí ilch'ígót'aahíí bee bich'í' yánántihyúgo, Jesus Christ nlt'éégo yána'iziidíí nllí doleel, yati' daahohiidlaqahíí ła'íí nlt'éégo ilch'ígót'aahíí bikísk'eh hińáálíí bee nndzilgo ánłtsí doo. ⁷ Yati' Bik'ehgo'ihí'nań doo bik'eh dahíí, ła'íí saan yati' daazhógo ádaagole'íí doo óyínłts'aq da: Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo ánt'éé doleehíí bigha ídínáńtaahgo bígon'áah. ⁸ Kots'í nłdzil doleehíí bigha ídínách'intaahíí ayáhago íllí, áidá' Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo ách'ít'éé doleelgo ídínách'intaahgo bígoch'íl'aahíí, áí dážhó dawa bee íllí, díí ihí'naahíí biyi' nlt'éégo nohwá ngon'áq, ła'íí iké'gee ihí'naahíí biyi' ałdó'. ⁹ Díí ágolzeehíí da'anii ágolzéhi, nnee dawa daabodlaqago dábik'eh. ¹⁰ Áí bigha nada'iidziid, ła'íí nch'oggo nohwaa yádaalti'híí bigha nohwiniidaagont'éé, da'anii Bik'ehgo'ihí'nań hińáhi bada'ondliigo, án nnee dawa hasdáyihniíí nllí, dahadíí da'aniiigo daabodlaaníí zhá itisgo. ¹¹ Díí ádishniíhíí nłdzilgo ádaalnii, ła'íí bee ilch'ígon'áah. ¹² Áníi nannaahíí bigha doo sínłe' da le'; niyati'íí, ni'at'e'íí, nił'ijóóníí, ninatsekeesíí, ni'odla'íí, nijíí biyi' nzhooníí bee nlt'éégo ánt'éé le', da'odlaaníí nedaat'íi doleelgo. ¹³ Akú níyáázhi' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' nnee bich'í' dayúweh daahónzhii, baa yánłti', ła'íí bee ilch'ígon'áah. ¹⁴ Dabínłtségo ínashood yánadaaziiníí níká' daadesniidá' niyi' golłí doleelgo naa hi'né'íí dayúweh bee na'iziid le'. ¹⁵ Ániłdishniíhíí dá baa natsínkees nt'éé; áí dá sínłzi nlt'éégo ánánt'íi le'; áik'ehgo dayúwehégo ná goldohíí nnee dawa daano'íi doleel. ¹⁶ Ídaagondzáq, ilch'ígon'áahíí baa gonyáq: áí k'ehgo dayúwehégo ánánt'íi yúgo hasdánłh, hadín nidits'agíí ałdó' hasdádogaal.

5

¹ Báyan nłni doo bił ntéh da, áidá' nitaa nłni k'ehgo baa natsínkeesgo bidag yánłti'; nnee áníi nakaiyeehíí ník'isyú k'ehgo bidag yánłti'; ² Sáan daanlíni nimaa k'ehgo ádaahón'niih, dilkoqoggo ádinłzigo isdzané áníi nakaiyeehíí nilahkíí k'ehgo ádaahón'niih. ³ Sáan itsaa daanlíni, doo hagót'éégo bich'ogó'nií dahíí daadínłsigo bich'onni le'. ⁴ Sáan itsaa nłni bichagháshé, dagohíí biwóyeta, bich'íneta daagolíyúgo, áí bigowaqee Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo ihí'naahíí yídaago'aah le', áik'ehgo bishchiiníí bidená nanáda'ahi'nií le'; áí Bik'ehgo'ihí'nań bił nlt'éé ła'íí bił dábik'eh. ⁵ Itsaa nłnihíí, dasahndi nagháhi, Bik'ehgo'ihí'nań ya'ohígo dayúweh na'okeedgo na'okaqah, t'é'gee ła'íí jjiígee. ⁶ Áidá' gonediłhíí zhá hádéz'íi híí, hińaa ndi daztsáni k'ehgo at'éé. ⁷ Díí nłdzilgo bee bił ch'ígon'áah le', áik'ehgo doo baa dahdaagot'aah da doleel. ⁸ Dahadíí bik'íí, dabíí bichagháshé zhá itisgo, doo nlt'éégo áyíłsí da lèk'eyúgo, doo oshdlaq da niíhí k'ehgo at'éé, doo odlaq dahíí bitisgo nch'oggo adzaa. ⁹ Isdzané ła' doo hwahá gostádin bił łegodzaa dahíí, itsaa daanlíni, doo itah bizhi' bá ágole' da, ła'íí biká' dałá'á n'íyúgo zhá itah bizhi' bá ágole', ¹⁰ Nlt'éégo binasdziidíí bee baa na'goni' le', chagháshé daayinesaqayúgo, baa hasta' nách'ikah hat'íyúgo, ínashood bikee ya tádáígisíyúgo, bich'í' goyéégo nadaagowahíí yich'odaaniyúgo, ła'íí na'idziid daanzhooníí dawa nayik'íiziid lèk'eyúgo itah bizhi' bá ágole'. ¹¹ Áidá' itsaa áníi nakaiyeehíí doo itah

bizhi' bá ágóle' da: áí dánko nniinéh hádaat'ijgo Christ yits'á'zhí' ádaane'; ¹² Áík'ehgo dantsédá' Bik'ehgo'ihí'nań bá na'isiid doleeł daanii n'íí k'ihzhí' ndaizné'híí bigha bini-idaagodilnéhíí bee bándagodot'aal. ¹³ Gotahkaigo daazhógo anákeelíí yídaago'aah ałdó'; doo áí zhá da, ch'ini daanii la'íí dawahá yaa yádaalti', doo bidildoo dahíí ndi, doo yaa yádaalti' da le'at'éé n'íí ndi yaa yádaalti'. ¹⁴ Áík'ehgo díí hásh't'íí, itsaa ání nakaiyehíí nnádaatse' le', bichagháshé ádaagole', bigowa nłt'éégo ádaayıısj, áík'ehgo nohwits'á'zhí' ádaat'eehíí doo nohwaa ch'ini ádaile' da doleeł. ¹⁵ İlk'ídá' la' Satan yich'ij'go ádaaszdaa. ¹⁶ Nnee la' dagohíí isdzán ínashood nłni bik'íí itah itsaa nlijyúgo yich'onii le', ínashood daanliiníí doo nadaabınłt'og da doleełhíí bigha; áík'ehgo itsaa daanlıni doo hagot'éégo bich'ogo'nii dahíí yich'odaanii doleeł. ¹⁷ Ínashood yánadaaziiníí nłt'éégo yikísk'eh nadaaziiníí nakidn da'ágánelt'eego daidinłsigo bich'ij' na'ihinił, hadín yánadaaltihíí la'íí ilch'ígó'aahíí nayik'ída'iziidíí da'ái zhá itisgo. ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí gáníí, Magashii t'oh naghái hay'ı'eesdá' bizé' doo bik'en'áah da. La'íí ałdó' gáníí, Hadín na'iziidíí bich'ij' na'iniłgo goz'aq. ¹⁹ Ínashood yásizini baa dahgosit'aahíí doo óyénłts'aq da le', naki dagohíí taagi hilt'eego daayo'ij lęk'eyúgo zhá. ²⁰ Nchq'go ánadaat'ijlıí dawa bináal bıł ntéh, la'ihíí biini' daahah doleełhíí bigha. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań la'íí Jesus Christ nohweBik'ehń, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolıınıí bitahasdlaahíí binadzahgee nawode bee ganiłdishnii, Díí baa nich'ij' yashti' n'íí benánłniihgo baa nannaa, nnee doo dała'á itisgo nił nzhq da, doo il'anigo baa natsıńkeesgo da. ²² Bik'ehgo'ihí'nań biyati'ıí yee yánaltih doleełgo nnee da'adza'ıí doo dagoshch'ij' biká' ndenłnił da; nnee nchq'go adzaahíí doo bıł dała' ánt'éé da; dilqoqngo ádinłzi. ²³ Kodı' godezt'igo doo tú zhá nidlaq da, áídá' ayáhágo dahts'aa bitoo nidlaq, nibid bich'ij' nzhqohíí bigha, la'íí da'ákozhá dinniihíí bigha. ²⁴ Nnee la' ch'ı'nah nda'ı'siih, áík'ehgo dagoshch'ij' baa yá'iti' doleeł; áídá' la'ihíí binchq'ıí doo dagoshch'ij' daahiłtséh da. ²⁵ Da'ágát'éégo nnee la' nłt'éégo ánát'ijlıí bik'izhi' hit'ij; doo hit'ij da ndi, doo hagot'éégo nádil'ij da.

6

¹ Isnáh daanliiníí binant'a' daanliiníí daidnłsj le'; doo ágádaat'ijı dayúgo Bik'ehgo'ihí'nań bizhi' la'íí bee ilch'ígót'aahíí doo dilzi dago ádaile'. ² La' binant'a' ínashood daanlijyúgo, odlq' yee bik'ısyú daanlijihíí bigha doo yitisyú ádestijı da le', áídá' na'ıdziidíí bee bich'odaanliihíí ínashood Bik'ehgo'ihí'nań bıł daanzhooníí daanlijihíí bigha dayúweh nłt'éégo yá nada'iziid le'. Díí dawa ilch'ıgon'áah, la'íí bee bidag yádaanłti'. ³ La' nnee lahgo ilch'ígó'aah lęk'eyúgo, la'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biyati' da'aniihíí la'íí Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo be'ách'ıt'éégo ilch'ıgót'aahíí doo bıł dáıık'eh da lęk'eyúgo; ⁴ Áń doo nt'é yıgólısj da ndi idılkaq, la'íí na'ıdıłkid la'íí agodit'áhıí zhá bıł nłt'éé, áí la' bıyééhıí idáhách'ıt'iiníí áile', la'íí ilch'ij' nagonłkaadıı, dénchq'ého aayá'iti'ıı, la'íí nchq'go laadaagoch'odlıhıí ałdó' áile', ⁵ Nnee ágádaat'eehıí biini' daachqodgo da'anii ágot'eehıí bits'á'zhı'go ádaaszdaahıí dayúweh lahadaadit'áh, daazhógo Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo ách'ıt'ééhıí bee ich'ıt'ijı daanzi: ágádaat'eehıí doo bıł nahkai da. ⁶ Ndihiı Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo ách'ıt'ééhıí la'íí koł dáıık'ehyú ch'ihinaahıí da'anii bee laqgo ich'ıt'ijı. ⁷ Doo nt'é ni'gosdzán biká' bıł daagosiıdlıı da, áıdı' da'aniiigo daan'niigo doo nt'é ch'ıdaan'né' da doleeł. ⁸ Nohwihıdán la'íí nohwi'ıı daagolııhıí bigha nohwił daagozhq' le'. ⁹ Áıdá' hádaałdzil hádaat'iinıí nabıdaadintaahıí la'íí banak'ı'ı'áahıí yee nihıdéh, la'íí doo daagoyaq dago la'íí inı'da'dilni'go nchq'go hádaat'iinıí yee nihıdéh, áı daabiłchqoq, la'íí da'itsaahıí begoz'aq yune' odaabiłkaad. ¹⁰ Bestso bidáhzhı' ch'ılijıhıí nchq'go ágot'eehıí dawa bikeghad at'éé: áı la' idáhádaat'ijıgo odlq' yits'á'zhı' ádaane', la'íí laqgo doo bıł daagozhq' dahıí yee inı'da'dilni'. ¹¹ Ndihiı ni, Bik'ehgo'ihí'nań bána'iziidıí nłni, ágádaat'eehıí dawa bits'ánlyeed; dáıık'ehyú ánt'éé le', Bik'ehgo'ihí'nań be'ánt'éé le', ni'odla' golıı le', ni'ijq' le', nini' k'eh áńısj, la'íí nijıı yune' isht'egodnt'éé le'. ¹² Nohwi'odla' bá nagonłkaad le', dahazhi' ihı'naahıí nłdzilgo hóntq, áı bich'ij' ni'dokéed ni', áıdı' ch'ıláni bináal ni'odla' bee hándzii ni'. ¹³ Díí nawode bee áganiłdishnii,

Bik'ehgo'ihinaan dawaha daahinaago ayisini binadzahgee, la'ii Christ Jesus, Pontius Pilate holzehi binaaal bi'odla' nte'ee go yee hadzii n'ii aldo' binadzahgee; ¹⁴ Dii begoz'aanii bikisk'eh ant'ee, doo hayu naa daats'idilhiil dago, doo naa dahgosit'aah dago, Jesus Christ nohweBik'ehna nazaazhi': ¹⁵ Ai bijii bikaa' ngonyaagee Bik'ehgo'ihinaan ch'inaah aile' ndi at'ee, an zha Nant'an baa gozhonii, izisgo nant'anihi bitisgo Nant'an, yedaabik'ehii bitisgo yeBik'ehna; ¹⁶ Ihi'naa doo ngonel'aa dahii da'an zha bits'a'di'hi at'ee, an idindlaadii yi' golii, doo hadin akone' nowahi at'ee da; an doo hak'e nee bo'ii da, doo daabo'at'ee at'ee da: an dahazhi' dilzi le', la'ii dahazhi' dawa yebik'eh le'. Doleelgo at'ee. ¹⁷ Nnee ni'godzaan bikaa' hadaaldzilii gadaabilnii, Doo itisgo idaadisohlil da le', la'ii yee hadaaldzilii da doo ba'olnizhi' doo ba'olii da le', adaa' Bik'ehgo'ihinaan hinahi bada'olii le', an bilgoch'oba'go dawaha nohwiil dabik'ehyu doleelii ch'ida'izkaadgo nohwa yihiniil. ¹⁸ Nte'eehi baa nahkai le', daabilnii, la'ago nte'ee go anadaah'ii, la'ii nohwieehii la'di' nadaahnih, la'ii ich'odaahni le'; ¹⁹ Kih bit'aa' ledn'aahii ndzilyugo kihii ndzilgo goz'aa, da'ak'ehgo nte'ee go anadaah'ii yugoyunaa'yu goldohyu ndzilgo nasozii doleel, aik'ehgo ihi'naa doo ngonel'aa dahii bee daahinohnaa doo, daabilnii. ²⁰ Timothy, bee na'osdli'ii baa gonyaa, yati' Bik'ehgo'ihinaan doo bik'eh dahii, la'ii yati' da'linigo nadaagoch'ijaahii bits'a'zhi' ant'ee, la'ii igol'aa go bil'igozinii ga'anolini, Bik'ehgo'ihinaan biyati' bits'a'zhi' ilch'igot'aahii, aldo' bits'a'zhi' ant'ee. ²¹ La' ai il'igozinii daayodla'go da'anii odlai'ii yits'a'zhi' adaane'go nda'ahisiih. Bik'ehgo'ihinaan bilgoch'oba'ii bee nich'i' goz'aa le'. Doleelgo at'ee.

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TIMOTHY

¹ Bik'ehgo'ihinaan bik'ehgo shii Paul, Christ Jesus binal'a'a nshlni, Christ Jesus biyi' ihinaahii nohwa ngon'aanii bik'ehgo, ² Timothy, shiye' dazho shil nzhoni, bich'i' k'eshchii: Bik'ehgo'ihinaan nohwiTaa, Christ Jesus nohweBik'ehni bilgo bilgoch'oba'ii, la'ii bits'a'di' aateti'ii la'ii ilch'i'gont'eehii bee nich'i' goz'aa le'. ³ Nlt'ee'go anasht'ijigo bigonsigo, daashitaa n'ii adaadzaa n'ii k'ehgo Bik'ehgo'ihinaan ba na'isiid; an ba'ihensigo shi'okaahii bee ninadishniigo, t'ee'gee hik'e jii'gee da'oshkaah nt'ee'; ⁴ Ninaa tu n'ii binashniihgee k'azha naniistséh, dazho naa shil gozhó' doleehii bigha; ⁵ Dantsé niwóyé, Lois, ádí' nimaa, Eunice, da'anii bi'odla'ii binadishnih, hik'e ni aldo' odla' da'agát'ehi niyi' begoz'aa'go bigonsi go'ii. ⁶ Ái bigha díi binánlnih hasht'ii, níká' ndinshniidá' niyi' golii doleelgo Bik'ehgo'ihinaan naa yiné' n'ii ko' nádnltaadgo dilti'hii k'ehgo dáhinaa nt'ee'go ánlj. ⁷ Bik'ehgo'ihinaan nohwiini' hahgo natsekes doo nohwaidin'aa da; ádá' natsekes nalwodii, ko'ijóonii, la'ii idaagondzaanii nohwaidin'aa. ⁸ Áik'ehgo nohweBik'ehni baa nagolni'go doo bik'e idaayándzi da, shii an bigha ha'asitiinii aldo' shaa nagolni'go doo bik'e idaayándzi da: ádá' ni aldo', Bik'ehgo'ihinaan binawodii bee, yati' baa gozhónihii bigha nyee'i niniigonlt'ee le'; ⁹ An hasdánohwiheznil, la'ii godiyhgo ba na'idziidgo hanohwiheznil, nlt'ee'go anadaahiit'ijii doo bigha da, ádá' dabii bighanigoliihii la'ii bilgoch'oba'hii bigha, ái Christ Jesus bee nohwaidin'aa lek'e, ni'godzaan doo hwaha begodighah dadá'; ¹⁰ Ái k'adii ch'i'nah silji, Jesus Christ Hasdánohwiheznilii hit'ji siljihii bee; an da'itsaahii nohwa yó'oyiné', la'ii ihinaahii la'ii doo da'itsaah dahii yati' baa gozhóni bee got'ijzhi' nyiné': ¹¹ Ái yati' baa gozhónihii baa yánashtihgo, la'ii doo Jews daanlii dahii bich'i' yides'a'ii la'ii bil ch'igó'aahii nshliigo hashi'doltii. ¹² Ái bigha goyé'go shich'i' nagowaa, ndi doo idaayánsdzj da, hadin hosi-dlaadii bigonsihii bigha, la'ii nt'e bee ba'oshliihii Jesus nadahii bijijzhi' sha yinadéz'ijgo yinel'aa'go bigonsi. ¹³ Yati' baa gozhóni shits'a'di' idesinits'aa'ii agadishni n'ii k'ehgo honta', Christ Jesus bil da'aa'ii iligo odla' hik'e i'ijóonii bee hinaalgo. ¹⁴ Nlt'ee'go agot'eehii naa hi'ne' n'ii, Holy Spirit nohwiyi' golíinii bee nlt'ee'go binadin'ii. ¹⁵ Asia golzeedi' daagolii dawa shits'a'zhi' adaaszaa bigonsi, Phygellus la'ii Hermógenes aldo' itah. ¹⁶ NohweBik'ehni Onesiphorus bichagháshé bilgo yaa ch'oba' le'; an da'ilhane shil gozhó'go anashil'ii, besh hishbizhi bee daashidest'og ndi doo yik'e idaayándzi da: ¹⁷ Ádá' Romeyú naghaada' dazho shikáhantaago shaa nyaa. ¹⁸ Áik'ehgo nohweBik'ehni nadahii bijii baa ch'oba' doleel; an Ephesus golzeeyú doo alch'idé sha ayíllaa n'ii nlt'ee'go bigonsi.

2

¹ Áik'ehgo shiye' nlinihii, niyi'siziinii nanlwod le', Christ Jesus bilgoch'oba'ii nainé'ii bee. ² Nnee la'ago bináal ilch'igoni'aanii, ni aldo' nnee bada'onihii bil ch'igon'aa'go, bíi aldo' nnee la'ihii yi' ch'idaago'aah le'. ³ Jesus Christ bisiláada nlt'eehii nliigo lahdí' nyé'i niniigonlt'ee le'. ⁴ Hadin nagonkaadii, siláada abíllaahii yi' goyishó' doleelgo hat'iihii bigha doo siláada zhiné'go agot'ee dahii doo nanabinlt'ogi at'ee da. ⁵ Hadin nadaagolzeé'ge itah nliigo, begoz'aanii bikisk'ehyú at'éeyúgo zha gonlneego ch'ah hobjihii baa dot'aa. ⁶ K'e'dilehii nyee'go na'iziidii, dantsé inot'ijii biyé' doleelgo goz'aa. ⁷ Adishniihii baa natsínkees; áik'ehgo nohweBik'ehni dawa ni igó'zigo anile'. ⁸ Jesus Christ binánlniih, an David bits'a'di'go nlini daztsaqadi' naadiidzaa, yati' baa gozhóni baa nagoshni'hii k'ehgo: ⁹ Ái yati' baa gozhóni bigha shiniigonlt'ee'go besh hishbizhi bee da'shidehest'og ndi, ncho'go at'inihi k'ehgo; ndihii Bik'ehgo'ihinaan biyati'ii doo lest'og da. ¹⁰ Nnee Bik'ehgo'ihinaan yitahaslaahii aldo' Christ Jesus binkáayú hasdayidoniiigo bits'a'idindlaadii biyé' doleehii bigha dawa bee shich'i' agot'ee ndi

bich'i' dahnshdoh. ¹¹ Díí ágolzeehíí da'anii ágolzéhi: Jesus bił nane'na' lèk'eyúgo bił nádaahii'naa doo áldó': ¹² Nohwiniigonłt'ée lèk'eyúgo bił nadaant'á doleet: áídá' doo bídaagonłzj da daabiłn'niiyúgo, bił áldó' doo nohwígonsj da nohwilnii doleet. ¹³ Néé doo da'ohiidłaa da lèk'e ndi, bíhíí t'ah da'ágát'éeego da'áníyú át'ée: ánííhíí doo łahgo at'éeego nádleeh da. ¹⁴ Ániłdishñiihíí nñee bił nanádaagolnı', áídı' nohweBik'ehı' binadzahgee nłdzilgo gádaabiłnñii, Yati' da'íliné doo bigha łahada'doht'áh da le', áı doo nłt'ée holeeh at'ée da, ndihíí ódaayést'saanı' daabiłchqohı'ı' zhá hileeh. ¹⁵ Nłt'éeego baa nannáh, Bik'ehgo'ihı'nań binadzahgee nłt'éeego ánt'ée doleetłhı'ı' bigha, na'iziidı' doo ídaayándzı' bik'eh dahı'ı' nłı'ı' le', yati' da'anı'ihı'ı' dávik'ehyú bee ilch'ıgon'áah le'. ¹⁶ Yati' Bik'ehgo'ihı'nań doo bik'eh dahı'ı' łá'ı' da'ílinégo nagoch'ıjaahı'ı' doo óyénłts'aa da: áı dayúweh doo daach'idnłtsj dago ádaakoliı'ı'. ¹⁷ Áı biyati'ı'ı' łóod kots'ı' yıyaahı'ı' k'ehgo at'ée: Hymenús łá'ı' Philétus daaholzéhi, áı ágádaat'ee itah; ¹⁸ Áı da'anı'ı' ágot'eehı'ı' yıł ndaahı'siı'ı', naneznadı' naach'ıdiikáhı'ı' ilk'idá' bech'ıgonyáa daanıigo; áık'ehgo łanı bi'odłá' yıł nadaagodesgeed. ¹⁹ Bik'ehgo'ihı'nań baa ilch'ıgót'aahı'ı' nłdzilgo begoz'aa, kıl bitł'áah iz'aanı' nłdzilgo si'aaahı'ı' k'ehgo, díı k'ehgo nkó biká' dahgoz'aa, NohweBik'ehı' hadı'ı' bıyéehı'ı' yıgól'sj, łá'ı'ı', Hadıń Christ bizhi' yozhı'ı'ı' doo bik'ehyú ágot'ee dahı'ı' yits'á'zhı' at'ée le'. ²⁰ Nñee haldzilı'ı' bigowá yune' doo ts'aa óodo łá'ı'ı' bésh łigai bee ádaaszaahı'ı' zhá sinil da, tsj łá'ı'ı' leezh bee ádaaszaahı'ı' áldó' sinil; łá' nłt'éeego bighanigolı'ı'ı'go ádaaszaa, łá'ihı'ı' da'ádzaahı'ı' bigha ádaaszaa. ²¹ Dahadıń áı nchq'go ágot'eehı'ı' yits'á'zhı' at'éeego dilkqohgo ádilzıyúgo, ts'aa nłt'éeego bighanigolı'ı'ı'ı' k'ehgo ábi'dolnı'ı'ı', Bik'ehgo'ihı'nań bá hadelzaago, áık'ehgo Bik'ehgo'ihı'nań bił nłt'éeego yıł na'iziid doleet, nłt'éeego na'ıdziidı'ı' dawa bigha ilch'ı'ı'ılzıaa. ²² Nchq'go ágot'eehı'ı' áni nakaiyehı'ı' hadaat'ıni bits'á'zhı'go árnéh: áídá' dávik'ehyú ágot'eehı'ı', odlá', kol'ıjónı'ı', łá'ı'ı' ilch'ı'ı'gont'éeehı'ı' be'ánt'ée, bıjı'ı' bıyı' daagozhóónı'ı' nohweBik'ehı' yich'ı'ı' ádaanı'ı'ı'ı' bił hikáh. ²³ Doo goyáá dago, doo nt'é yıgól'sj dago na'ıdłkidi'ı' doo bił łaha'dnt'áh da, ágádaat'eehı'ı' ilch'ı'ı' hadaashkeego ádaabiléhgo bigonł'sj. ²⁴ NohweBik'ehı' yána'iziidı'ı' doo hashkeego goz'aa da; áídá' nñee dawa yich'ı'ı' nzhoonı'ı', łá'ı'ı' nłt'éeego ilch'ıgót'aahı'ı', łá'ı'ı' bıni' k'eh nłı'ı' le': ²⁵ Bits'á'zhı' ádaat'eehı'ı' yich'ı'ı' nzhq'go yıł ch'ıgót'aah le'; Bik'ehgo'ihı'nań, nchq'go ágot'ee n'ı'ı' yits'á'zhı' ádaabile' ndi at'ée shj, áık'ehgo da'anı'ı' ágot'eehı'ı' yıdaagol'sj ndi at'ée; ²⁶ Áık'ehgo yıdaagodol'sjı'ı', ch'ıidn nant'án áníyú ánadaat'ı'ı'ı'ı' bigha isnáh ádaabisłlaadá' daabıshjı'ı' n'ı'ı' yıyı'dı' hadokah doleet shj áldó'.

3

¹ Díı áldó' bıgonł'sj le', nnágodáhyú négodzidı'ı' begodıgháh doleet. ² Nñee dabızhá idı'ı' daanjóq doleet, bestso ídáhádaat'ı'ı' doo, ída'odłı'ı'go ídaayádaaltı' doo, ídaadılkaah doo, nchq'go aayádaaltı' doo, bizhchiinı'ı' doo daidıts'ag da doo, doo ihédaanzı' da doo, doo bił daagodıyıl da doo, ³ Doo k'ıdaanzı' da doo, ádaanı'ı'ı'ı' doo ádaane' da doo, daazhógo aadahdaago'aa doo, nchq'ı'ı' yısna' daanlıj doo, bédaagodzid doo, nñee nzhq'go ádaat'eehı'ı' bił daanchq' doo, ⁴ Nada'ıch'aahı'ı' daanlıj doo, dabızhá daabik'eh doo, itısigo na'ıdi'ı'ıl doo, Bik'ehgo'ihı'nań bił daanzhqq le'at'ehı' gonedlıinı'ı'ı' zhá itısigo bił daanzhqq doo; ⁵ Dáviká'yú zhá ínashood daanlıjgo Bik'ehgo'ihı'nań binawod doo biká'zhı' daahıt'ı'ı' da: nñee ágádaat'eehı'ı' bits'á'zhı' ánt'ee. ⁶ Áı bıtahyú nñee łá' nadaach'áhi daanlıjgo gotahyú nadaakaigo isdzáné doo daagoyáá dahı'ı', nchq'ı'ı' łáágo ye'ádaat'ehı', isnáhgo ádaile'go ádaanı'ı'ı'ı' da'anı'ı' daanzıgo ádaile', áı dabı'ı' itah at'éeego nchq'go natsekeesı'ı' ch'a'odaabıhı'ı'ı'ı', ⁷ Dávik'ehı' ídaagol'aah, ndihı'ı' da'anı'ı' ágot'eehı'ı' ch'eh yıdaagol'aah. ⁸ Jánnes łá'ı'ı' Jámbres daaholzéhi Moses yich'ı'ı' nadaagonłkaad ádaat'ee n'ı'ı' k'ehgo, áı nñeehı'ı' da'anı'ı' ágot'eehı'ı' yich'ı'ı' nadaagonłkaad, áı bıni' daanchq'go odlá' yits'á'zhı' ádaat'ee. ⁹ Áídá' doo łáágo ładaayıle' da: Jánnes łá'ı'ı' Jámbres doo goyáá dahı'ı' nñee dawa bich'ı'ı' ch'ı'ı'nah ádaaszaa n'ı'ı' k'ehgo, áı nñee doo daagoyáá dahı'ı' áldó' dawa bich'ı'ı' ch'ı'ı'nah ádaadolnı'ı'ı'. ¹⁰ Áídá' shı'ı' shıgosı'ı'ı'ı'ı', ilch'ıgonsh'aahı'ı', she'at'e', bigha hınshnaahı'ı', she'odłá', nızaadyú bágohısh'aahı'ı', shı'ı'ı'ı'ı'ı', shıni' k'eh

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TITUS

¹ Shíí Paul, Bik'ehgo'ihí'nań bána'isiidíí ła'íí Jesus Christ binal'a'á nshłńni k'e'eshchii; díńko bighą shides'a', nńee Bik'ehgo'ihí'nań yitahaslaahíí bi'odla' ńdzil doleetgo ła'íí dayúwehego da'anii ágot'eehíí yídaagotsijh doleetgo, áí bee nńee Bik'ehgo'ihí'nań yikísk'eh ádaat'eego alńe'; ² Áí bee dahazhí' ihí'naahíí yiká daadéz'jii, áí Bik'ehgo'ihí'nań, doo ła'ííchóhi da, yee nohwá ngon'ąą lęk'e, ni'godzán doo hwahá nńit'aa dadá'; ³ Áík'ehgo baa gonyáágee biyati' yaa yánáltihíí yee ch'ńnah ágólaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań Hasdánohwiniilíí yengon'ąągo biyati' baa yashti'go shaa det'ąą; ⁴ Titus bich'j' k'e'eshchii, nohwi'odla' dała'áhíí bee shiye' nłńni: Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí nohweBik'ehń Jesus Christ Hasdánohwiniilíí biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'đí' aatét'íi ła'íí ilch'j'gont'éełhíí bee nich'j' goz'ąą le'. ⁵ Díí bighą Crete golzeegee nńiniłłńńi, dawahá doo ilch'j'hilzaa dahíí ilch'j'ńle'go, kįh nagozńilíí dawago ńnashood yá nazjį doleelíí hahiníłł, áńidishńii n'íi k'ehgo: ⁶ Áí nńee doo hagot'éeego baa dahdaagosit'aa dahi daanljį doo, bi'aa dała'áhi, bichągháshé da'odlaągo, nchọ'íi dagohíí doo daadits'ag dahíí doo daabiłdı'ńii dahi zhą hahiníłł. ⁷ ńnashood yinádéz'iiníí, bishop holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań yána'iziidíí nłjįgo doo hagot'éeego baa dahgosit'aa dahíí, doo dabízhą bik'eh dahíí, doo hashkee dahíí, doo idlaą dahíí, doo dagoshch'j' bągochjįh dahíí, bestso doo yidáhzhj' at'ée dahíí nłjį le'; ⁸ Bahasta' nakahíí bił nzhoníí, nńee daant'éełhíí bił nzhoníí, biini' golíńíí, dábik'ehyú át'éełhíí, godńłsíníí, dabií ádaagodzaaníí nłjį le'; ⁹ Bił ch'ígót'ąą n'íi k'ehgo yati' ba'olńiihíí ńdzilgo yota' le', áík'ehgo da'anii ilch'ígót'aahíí bee nńee yidag yałti' doleel, ła'íí yits'ą'zhj' ádaat'eehíí da'anii ilch'ígót'aahíí yil ch'ńnah ágole' doleel. ¹⁰ Nńee łani yati' yil nakaihi, yati' da'íliné ła'íí k'izé'idilteehíí yee yádaaltí', circumcise ádaanohwi'dolńe', daanohwińiihíí itisgo: ¹¹ Nńee ágádaat'eehíí doo dayúweh yádaaltí' dago ádaabi'dilńe'go dábik'eh; áí nńeehíí doo bee ilch'ígót'aah biłgonedzaą dahíí bestso hádaat'jįhíí bighą yee ilch'ídaago'aahgo nńee bichągháshé biłgo yil nadaagodesgeed. ¹² Ła' itah nłńni, yunáásyú ágone'íi báyo'iiníí gáníí, Creteđ' daagolńi dábik'ehn łeda'ilchóhi, dziłká'yú daagolńi bégóđzidíí k'ehgo ádaat'éhi, bił daagoyée'go daadichiníí daanljį, ńii. ¹³ Díí yaa nagolńi'íi da'anii. Áík'ehgo bił daadntéh, da'anii ilch'ígót'aahíí zhą daayodlaą doleelhíí bighą; ¹⁴ Jews daanłni yati' daazhógo ádaagole'íi, ła'íí nńee da'anii ágot'eehíí yits'ą'yúgo ádaat'eehíí yendaagos'aaníí doo daidits'ag da doleelhíí bighą bił daadntéh. ¹⁵ Nńee biini' daanzhooníí nń'éeego ágot'eehíí zhą yaa natsídaakees: áídá' daanchọ'íi ła'íí doo da'odlaą dahíí nchọ'go ágot'eehíí zhą yaa natsídaakees; biini' daachọđgo nt'é nń'éeego at'ée dagohíí nchọ'go at'ée doo yídaagotsj da daasiljį. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bídaagonłzj daanii ndi ánádaat'jįłłíí bee doo hádaat'jį dago biłgózj, bik'edaach'innjįh, ła'íí doo da'dits'ag da, ła'íí nń'éeego ánádaat'jįłłíí dawa doo yik'eh shijeed da.

2

¹ Áídá' nihíí, dawahá da'aniiigo ilch'ígót'aahíí bikísk'eh ilch'igon'áah: ² Nńee bá-daayánhíí gádaabiłńńii, Nohwiini' daagoljį le', daanohwich'idńłsį le', ídaa daagono-hdzaą le', nohwi'odla', ła'íí nohwił'jįjóníí, ła'íí nohwini' k'eh ádaanolsiníí bee ńdzilgo nasozjį le'. ³ Isdzáné bádaayánhíí gádaabiłńńii, Nohwíí ałdó' nt'é ánádaat'jįłłíí bee Bik'ehgo'ihí'nań daadinołsį le', doo ch'ńni daaniihíí daanohłjį da le', idlaąhíí doo bik'e isnáh daanohłjį da le', nzhoníí zhą bee ilch'ídaagonoh'aah le'; ⁴ Isdzáné áńi nakaiyehíí biini' daagoljįgo biką ła'íí bichągháshé bił daanzhọđgo yil ch'ídaagonoh'aah le', ⁵ Daagoyąągo, biini' ła'íí ánádaat'jįłłíí daanzhọđgo, gowa zhą yaa daabiini'go, biką'íi daidits'ago, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo nchọ'go baa yati' da doleelhíí bighą, áí dawa yil ch'ídaagonoh'aah, daabiłńńii. ⁶ Nńee áńi nakaiyehíí ałdó', Nohwiini' daagoljį le', daabiłńńii. ⁷ Dawahá bee nń'éeego ánách'ot'jįłłíí bikísk'eh ch'ogaalíí bee ch'ńnah ádinłzj

le': da'áigee ilch'ígon'áah, gonyáágo la'íi da'anii ánniigo, ⁸ Yati' dávik'ehíi doo bee naa dahgosit'aa dahíi bee yáñti'; hadín yits'á'zhí' at'éehíi yik'e ídaayándzi doo, doo hagot'éégo nchó'íi yee naa yalti' dahíi bigha. ⁹ Na'iziidíi daano'híni, nohwinant'a' daadohts'ag le', la'íi dawahá ádaahle'gee nohwinant'a' bíl dávik'ehyú ánádaht'íi le', daabiñni; doo nohwinant'a' t'aazhi' bich'i' yánádahti'go da; ¹⁰ Doo da'noh'íi da, dawahá bee nohwaa daach'ohíhíi ch'í'nah ádaanołsi; dawahá bee Bik'ehgo'ihí'nañ Hasdánohwiñiíi baa ilch'ígót'aahíi nzhoggo nohwi'izhi' hit'íi doleełhíi bigha, daabiñni. ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nañ bílgoch'oba'íi bee nnee dawa hasdákáh doleełgo bich'i' ch'í'nah alzaa. ¹² Ái Bik'ehgo'ihí'nañ doo bikísk'eh ihí'naa dahíi la'íi ni'godzán biká' dawahá nchó'íi hádaahiit'iiníi yó'odaant'aahgo bee nohwił ch'ígót'aah, la'íi díi ni'godzán biká'gee daagondzaago, dávik'ehyú ádaant'eego, la'íi Bik'ehgo'ihí'nañ bikísk'eh daahii'naa doleełgo nohwił ch'ígót'aah; ¹³ Bik'ehgo'ihí'nañ ízigo at'éhi la'íi Jesus Christ Hasdánohwiñiíi bits'á'idindláadgo ch'í'nah hileehíi bikádaadéet'íi, ái ndaahóndliigo nohwiya gozhóq; ¹⁴ Án bidíi bee nanánohwesniigo nchó'íi dawa bits'á'dí' hanánohwihe'snilhíi bigha Jesus nohwá n'ádeltíi, la'íi bíyéé daahiidleehgo nasdziid nlt'éehíi bich'i' dahdaandqoh doleełgo nohwinchó'íi da'ádihgo ádaanohtwíleehíi bigha aldo' nohwá n'ádeltíi. ¹⁵ Díi bee bíl nadaagolní', bidag yáñti', dawahá bee nik'ehgo bíl daadntéh. Nnee doo la' hayaa ánole' hela'.

3

¹ Binant'a' la'íi daabik'ehíi da'ádaaniiyú ádaat'eego yínádaalniigo ádaantsí, binadaant'a' daadits'ago, la'íi nlt'éégo ánádaat'íi dawa dagoshch'i' ádaile'go, ² Doo hadín nchó'go yaa yádahti'go da, doo ilch'i' hadaashkeego da, áidá' nzhoggo ádaat'eego, la'íi nnee dawa bich'i' nlt'éégo ádaat'eego yínádaalniigo ádaantsí. ³ Néé aldo' doo daagondzaa da ni', doo daadihiits'ag da ni', nohwich'i' na'deshch'a' ni', nchó'íi biká' hágot'iiníi la'íi gonedliiníi íltah at'éehíi bik'eh isnáh daandlii ni', iyodaandzigo daahii'naa ni', la' bíyéehíi ídáhádaat'íi ni', nnee bik'edaan'niih ni' la'íi ilk'edaadin'niih ni'. ⁴ Áidá' Bik'ehgo'ihí'nañ Hasdánohwiñiíi nnee yaa ch'oba'íi la'íi bíl daanzhooníi ch'í'nah silíidá', ⁵ Nohwaa ch'oba'go hasdánohwiñil, doo nlt'éégo ánádaahiit'íi bigha da, áidá' nohwinchó'íi nohwá nal'eeldá' nadaagosiidlii, la'íi Holy Spirit ániidégo ánádaanohtwíldaa, ái bee Bik'ehgo'ihí'nañ hasdánohwiñil; ⁶ Bik'ehgo'ihí'nañ, Jesus Christ Hasdánohwiñiíi biláhyú Holy Spirit ch'ída'izkaadgo nohwaa daidez'aa; ⁷ Áik'ehgo bílgoch'oba'íi bee dávik'ehyú ádaanoht'ee nohwiñniidgo, dahazhi' ihí'naahíi bee daahin'naa doleełíi ndaahóndlii. ⁸ Díi ágolzeehíi da'anii ágolzéhi, díi ádishniihíi dayúweh baa yánánltihgo hasht'íi, áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ daayosdlaadíi nlt'éégo ánádaat'íi dayúweh ye'ánádaat'íi doleeł. Ái nlt'éé la'íi nnee bá nzhog. ⁹ Doo daagoyáq dago laha'dit'áhíi, hadaashchiiiníi baa na'goni'íi, bíl nadaagonlkaadíi, la'íi begoz'áahíi bigha hadaashkeego laha'dit'áhíi doo baa nannáa da; ái doo íl'íi da, doo nt'é bee alneh da. ¹⁰ Nnee dabíi hát'íi yú odlaaníi nakidn bich'i' yásíñti'dá', doo nidits'ag dayúgo yó'odn'áah; ¹¹ Nnee ágát'éehíi da'anii ágot'eehíi yits'á'zhí' dahiyaago, doo bik'ehyú at'éé dago, dabíi ídángot'áni at'éé bígonłsi. ¹² Ártemas dagohíi Tíkikas nich'i' del'a'dá' dáhadnlíhgo Nicópolisyú shaa nnáh: akú shehaigo ngoni'áq. ¹³ Zénas, begoz'áni nlt'éégo yígółsini, la'íi Apółlos bílgo dahdi'aashyú bich'oníihgo doo nt'é yídih daanlii da le'. ¹⁴ Bíl ínashood daandliiníi nlt'éégo nada'iziidgo yídaago'aah le', áik'ehgo dabíi ídeedaahi'naa, la'íi dawahá yídih daanliiníi yich'odaanii doleeł. ¹⁵ Nnee bíl nahashtáaníi dawa, Gozhóq, daaniñni. Bíl data' da'ohiidlaago bíl daanjooníi, Gozhóq, shá bíñni. Daanohtwigha Bik'ehgo'ihí'nañ bílgoch'oba'íi bee nohwich'i' goz'aa le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO PHILEMON

¹ Shíí Paul, Jesus Christ bigha ha'ásítíni, ła'íí Timothy nohwik'isn, Philémon, dázhó nohwil nzhóni, bił nada'idziidi, bich'í' k'e'iilchii, ² ła'íí Ápphia nohwil nzhóni, Arkí-pas, Christ bigha bił siláada daandlíni, ła'íí ínashood nigowagee ła'ánát'íjhií ałdó' bich'í' k'e'iilchii: ³ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń bił-goch'oba'íí ła'íí bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'ąą le'. ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihénsj, dávik'ehn nénáshńiih oshkaąhgee, ⁵ Jesus nohweBik'ehń ła'íí ínashood dawa nił daanzhóogo bada'ónłiigo na'ikonsjhií bigha Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihénsj; ⁶ Ni'odłá'íí baa nagolńi'go Christ bíyéé daandłiijhií bigha nłt'éégo ágot'eehíí daanohwíyééhíí dawa nnee dayúweh yídaagołsj doleeł, dishńiigo ná'oshkaąh. ⁷ Nił'ijóóhíí bigha dázhó nohwil gozhóó, bidag ánt'ee ałdó', shik'isn, ínashood bijíi yune' bił daagozhóógo ánadaasínd-laahíí bigha. ⁸ Áík'ehgo Christ biláhyú doo siste' dago, Dábik'ehyú ánléh, niłdishńiigo nich'í' hasdzii doleeł ni', ⁹ Ndihií shil nzhóhíí bigha nánoshkaąh, shíí Paul, nnee báyan síłni, k'adíí Jesus Christ bigha ha'ásítíni. ¹⁰ Shizhaazhé, Onésimus, bá nánoshkaąh, án ha'ásítíjgo odłá' bee shizhaazhé k'ehgo baa natséskees síłj: ¹¹ Doo ánídá' nich'í'go doo íłj da ni', ndihíí k'adíí nich'í'go ła'íí shíí ałdó' shich'í'go łań íłni silj: ¹² Dázhó shijíí si'ąądí' shil nzhóni nich'í' nádél'a'; áík'ehgo naadńłteeh: ¹³ Dashíí bił sikeego shil gozhóó doleeł ni', yati' baa gozhónihíí bigha ha'ásítíjgee ni dahdá' shich'onii doleeł ni': ¹⁴ Ndihií hago ánasht'ijhií doo nił nłt'éé dayúgo, doo ágáshne' da, shaa ch'onba'íí doo bíniso'go da, áídá' dáni hánt'ijyúgo zhá. ¹⁵ Dasa' naa nadáhíí bigha déł'jh nits'á' dahnyaa łań shj; ¹⁶ Doo dayúweh ni'isna'híí k'ehgo baa natsínkees da, áídá' áí bitisgo nik'isn nił nzhóhíí k'ehgo baa natsínkees; shíí ndi áík'ehgo baa natséskees, nihíí shitisgo áík'ehgo baa natsínkees, nohweBik'ehń biláhyú nik'isn nłj. ¹⁷ Nit'ekéhíí k'ehgo shil óńłtagyúgo, naashídnłteehíí k'ehgo án naadńłteeh. ¹⁸ Doo bik'ehyú nich'í' at'éé da lék'eyúgo, dagohíí naa hayi'ááyúgo, áí shíí shiká'zhí' ánle'; ¹⁹ Shíí Paul, dashíí naltsoos ash'j, dashíí na'hishńii: nihíí niyi'siziinií da'ańii bee shaa hán'aa ndi, áí doo bí'ishtah da. ²⁰ Da'ánii, shik'isn, nohweBik'ehń biláhyú shil gozhóógo áshííle', Christ biláhyú shijíí yune' ágoniidégo ánáshíídle'. ²¹ Díí nich'í' k'e'eshchiihíí bikísk'eh ánnéhgo nígonsj, ła'íí bitisgo ndi ánnéhgo nígonsj. ²² Shíí ałdó' akú hayú nshdaayú shá ilch'í'gole': shá da'ohkaąhíí biláhyú ch'ínánshdáhgo nohwaa nánshdáh nsj. ²³ Épaphros holzéhi, Christ Jesus bigha bił ha'áshítézhí, Gozhóó, nohwińii; ²⁴ Marcus, Aristárkas, Demas, ła'íí Lucas daaholzéhi, bił nada'isiidi, ałdó' ágádaanohwińii. ²⁵ Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí bee niyi'siziinií bich'í' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE TO THE HEBREWS

¹ Doo ánídá' Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidí biláhyú daanohwitaa n'íi doo ałch'ídn iltah at'éégo yich'í' yałti' da lėk'e, ² Áídá' díi iké'yú yolkaalı́ biYe' binkááyú nohwich'í' yałti', án dawahá bíyéé doleełgo nyintłni, án binkááyú ałdó' ni'gospzán áyíłlaahi; ³ Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'idindláádíi bee án ałdó' bits'á' idindláád, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éhi da'áiyihíi ye'at'éé, biyati' nalwodíi bee dágoz'aą nt'éégo nłt'éégo áyíłsigo hadag áyíłsı; dabızhá nohwinchı' íi nohwá yidnłkqodá', da'itisé goz'aąyú ízisgo At'éhi bigan dihe'nazhinéégo dahnesdaa; ⁴ Christ, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nłjihíi bigha bizhi' baa yin'áá, bizhi'íi Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi daabizhi'íi ndi bitisgo at'éé; da'ágát'éégo dabíi yaaká'yú nadaal'a'a bitisgo at'éégo ábi'delzaa. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi doo hak'i ła' gáyıłnıid da go'ıı, Shiye' rılıı, díi jııd'ı nitaa sílıı. Ła'íi doo hak'i gánıid da ałdó', Bitaa nshlıı doleeł, bíłhíi shiye' nlıı doleeł. ⁶ Ła'íi dantsé gozłinihíi ni'gospzán bik'á'zhı' nanáides'a'go Bik'ehgo'ihí'nań yaa yałti'go gánıı, Shinal'a'a yaaká'yú daagolíníi dawa daabokąah le'. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi yaa yałti'go gánádo'niid, Binadaal'a'a spirits daanlııgo ánýıidłaa, bá nada'iziidíi kq' dahdinahíi daanlııgo ánýıidłaa. ⁸ Áídá' biYe'híi gáyıłnıi, Bik'ehgo'ihí'nań rılınıi, doo ngonel'aą dayú dahazhi' nant'a'a doleeł; dázhq nłt'éégo nant'a'a. ⁹ Nzhqogo ágot'eehíi nił nzhqo, nchq'go ágot'eehíi nił nchq'; ái bigha Bik'ehgo'ihí'nań, Bik'ehgohinnaahíi hadín nił nakaihíi bitisgo nił goyılshqóhíi bee hanidilaa. ¹⁰ Ła'íi gánábilđo'niid, NohweBik'ehń, ni dantsé godeyaadá' ni'gospzán nín'aą; yááhíi nigan bee ánłaa. ¹¹ Ái bech'ıgowáh; nizhá da'áik'ehgo ánt'éé; ái dənchq' daaleeh, diyagé dənchq' hileehíi k'ehgo; ¹² Ái ch'id ıłhanéılzaahíi k'ehgo ıłhanírlėeh doleeł, ła'íi łahgo ádaat'ee daaleeh: áídá' nihíi da'ágánt'éé, ła'íi doo ngonel'aą dahíi bee hińnáa doleeł, yıłnıi. ¹³ Áídá' binal'a'a yaaká'yú daagolíníi doo hak'i ła' gáyıłnıid da go'ıı, Shigan dihe'nazhinéégo síndaa, ni'ina'ıi nıkełt'ááhyú ninıılzhi'. ¹⁴ Ái dawa yaaká'dı' nadaal'a'áhíi daanlııshá', nıee hasdádokahíi yınádaadéz'ıı doleełgo odaas'a'ihı?

2

¹ Ái bigha nt'é daadisiits'aaníi dawa baa daagondzaągo dávik'eh, dahyúgohíi danko baa daadihi'nah. ² Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi binkááyú hasdzihií da'anıi dázhq nłdzilgo, ła'íi nchq'go ádaach'ıt'eehíi ła'íi doo da'ch'idits'ag dahíi da'ái bee koch'ı' nanáhi'nııłgo; ³ Hagot'éégo bits'á' hahiikeeh, hasdách'ıgháhíi itisgo nłt'ééhíi doo hádaat'ıı dayúgo; ái hasdách'ıgháhíi nohweBik'ehń dantsé ánnıid ni', ádí' hadín daabi'dists'aaníi ałdó' da'anıi daanıigo yaa nohwıl nanádaagolnı; ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań ałdó' da'anıi niigo godiyıhgo be'ıgóziniı ch'ı'nah ágólaa, ízisgo áná'ol'ııłıı, iltah at'éégo godiyıhgo áná'ol'ııłıı ałdó', ła'íi dabíi bik'ehgo Holy Spirit kainé'ıi bee hasdách'ıgháhíi yaa nanágolnı'. ⁵ Ni'gospzán begonáhíi baa nagohiılni'ıi Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi doo yedaabik'eh doleełgo yaa godin'aą da. ⁶ Łah dahgoz'aągee ła' gánııgo yaa nagolnı', Nıee daat'éégo nt'é bigha baa natsínkees nt'éé, nıee nliinıi daat'éégo nt'é bigha bináđın'ıı? ⁷ Ninal'a'a yaaká'yú daagolíníi dé't'ıhézhı' dábih'ı'yú át'éégo ánłaa; ízisgo at'éégo ła'íi daach'idnłsigo bá ágonłaa, nant'ánch'ah bik'edín'aąhıi k'ehgo, ła'íi dawahá ánłaahıi yebik'ehgo nłt'ıı: ⁸ Dawahá yebik'ehgo bit'ááhyú nnné' ni'. Dawahá yebik'ehgo nyintłııdá', dała'a ndi doo ágodıhgo da yebik'ehgo nyintłıı ni'. Áídá' k'adıi dawahá yebik'ehıi doo hwahá daahiıltséh da. ⁹ Áídá' Jesus daanéel'ıı, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi dé't'ıhézhı' dábih'ı'yú át'éégo alzaa, Bik'ehgo'ihí'nań bıłgoch'oba'ıi bee nıee dała'a daantııgee bá da'itsaahıi yilıh doleełgo biniigonłt'éégo daztsaą; ái bigha nant'ánch'ah bik'edot'aąhıi k'ehgo ízisgo at'éégo ła'íi daach'idnłsigo bá ágólzaa. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bigha dawahá daagolíníi, dawahá áyíłlaahıi bichagháshé łáągo

bits'á'idindláád goz'aa yune' ha'áyhiniilgo, hasdách'igháhíí begodeyaago yebik'ehíí biniigodilnéhíí bee dázhó nlt'éégo ábidoliilgo dábik'eh. ¹¹ Hadile'íí ła'íí hadaadeszaahíí dała'á yits'á'dí' daanlii: áí bigha doo yik'e idaayándzigo shik'íyú daayilnii, ¹² Gáníigo, Shik'íyú naa bił nadaagoshni' doo, daanokaahíí ıta'at'ééyú na'ihénsigo ha'dish'aah. ¹³ Áídí' gánádo'niid, Dabızhá ba'oshlíí. Áídí' hananádzii, Kúnko, shíí hik'e chagháshé Bik'ehgo'ihí'nań shaa yinilíí bił daanshíi. ¹⁴ Áík'ehgo áí chagháshéhíí bidil hik'e bits'í daagolíhíí k'ehgo bíí áldó' ágádelzaa; bíí datsaahíí bee, da'itsaah yebik'ehń, ch'iidn nant'án, da'ılıí dołchiil doleełhíí bigha; ¹⁵ Ƙa'íí hadín da'itsaah yeneldzidhíí bigha bi'ihí'na' danes'aqdzhi' isnah daanliinií hasdáyidonilgo. ¹⁶ Da'aniigo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaakáyú daagolínií ye'adaat'éhi doo ye'at'éégo ádelzaa da; áídá' Abraham bits'á' dí hadaashchiinií ye'at'éégo ádelzaa. ¹⁷ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bá na'idziidgee okaał yebik'ehi da'tiséyú sitíni biłgoch'oba'go ła'íí begondlídgo hileehíí bigha bik'isyú ye'at'éhi dawa bee ábidilne'go dábik'eh, nnee binchó'íí bá bidil yee nahiniil doleełgo. ¹⁸ Dabíí biniigodelzaagee nabídinestaqdhíí bigha, hadíí nabída'dintaahíí yich'odaanihi at'éé.

3

¹ Áí bigha shik'íyú, Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíí daanołni, yaaká'dí' itah nohwiká ánniidíí, Christ Jesus, da'ohiidlaa daahiidleehíí bigha des'a'íí nłini, ła'íí nohwí'okaał yebik'ehi da'tiséyú sitíni nzhóogo baa natsídaahkees; ² Áń habiłtínií begondlídgo ya na'iziid, Moses Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé nlt'éégo yinádéz'iinií k'a'at'éégo. ³ Kih ágole'íí kih ágolzaahíí bitisgo daach'idnłshíí k'ehgo Moses bitisgo Jesus daach'idnłshíí yik'eh sitíi. ⁴ Kih dała'á gon'áago nnee ła' ádaagozlaahi at'éé; áídá' Bik'ehgo'ihí'nańhíí dawahá áyílaahi at'éé. ⁵ Moses Bik'ehgo'ihí'nań yana'iziidi nłigo, Bik'ehgo'ihí'nań bigowa biyi' nlt'éégo na'iziidgo yunáasyú ch'í'nah doleełíí dabíntsedá' yaa nagolni' lək'e; ⁶ Áídá' Christ- híí Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nłigo Bik'ehgo'ihí'nań bigowa dágoz'aa nt'éégo nlt'éégo yinádéz'ii; dąngont'i'zhí' doo nohwini' hah dago ła'íí nohwil daagozhóogo yaakáyú dahazhi' ihí'naahíí ndaahóndliihíí daahónta'yúgo, néé Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé itah daandlii. ⁷ Áí bigha Holy Spirit gáníhíí k'ehgo ádaanoht'ee, Dí jii biyati'íí daadohts'ago, ⁸ Da'igolíyú Israel hat'i'íí nabídinestaqđ n'dá' Bik'ehgo'ihí'nań doo bikísk'eh ádaadzaa da n'íí k'ehgo doo nohwijíí ntl'izgo ádaanoht'ee da le': ⁹ Áígee daanoht'ee n'íí nashídaanestaqđgo shídaagołs'iid, dizdin łegodzaahíí biyi' itah at'éégo ánasht'iiłíí daayiltsaa. ¹⁰ Áí bigha áí daatinolt'iiłíí doo baa shil gozhóo dago gádéniid, Dábik'ehn bijíí biyi'dí' ndaahilsih, shikísk'eh ch'ogaalıí doo yídaagołs'ii da. ¹¹ Áí bigha shágóch'iidgo shit'a dahdidishniidá' gádéniid, Shihá'idzoł yune' doo okáh at'éé da. ¹² Áík'ehgo ídaa daagonohdzaa, shik'íyú, dah lək'eyúgo nchó'íí hik'e doo odlaa dahíí nohwijíí yune' bengonyaa lək'eyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań hináhi dąnko bits'á' dahdidohkahi at'éé. ¹³ Dawa jii ıldag yádaalı', dí jii t'ah nohwich'í' bił ch'ıotaqadá'; dah lək'eyúgo nchó'íí k'izé'idilteehíí bee dąnko nohwijíí ntl'iz hileeh. ¹⁴ Dantsé Christ bada'osiidli'íí danes'aqdzhi' daahónta'yúgo Christ ye'at'éhi bee itah daahiidleeh; ¹⁵ Gánohwiłdi'niidá', Dí jii biyati'íí daadohts'ago doo nohwijíí ntl'izgo ádaanoht'ee da le', Israel hat'i'íí Bik'ehgo'ihí'nań doo yikísk'eh ádaadzaa da n'íí k'ehgo. ¹⁶ Ƙa' daidezts'aqadá' doo yikísk'eh ádaat'ee da ni', áídá' Moses Egyptdí' ch'innilíí doo dawa ágádaadzaa da lək'e. ¹⁷ Daa daat'éhi Bik'ehgo'ihí'nań doo bił gozhóo dago ádaayiltsigo dizdin łegodzaa lán? Nnee nchó'go ánaadaat'iiigo da'igolíyú nanezna' n'íí shi ya? ¹⁸ Daa daat'éhi bich'í' Bik'ehgo'ihí'nań bit'á' dahdidilniidá' gánniid, Shihá'idzoł yune' doo okáh at'éé da? Doo da'odlaa dahíí zhá áyilnii. ¹⁹ Áík'ehgo bídaagonłzi, doo da'odlaa dahíí bigha doo ákóne' okáhgo da.

4

¹ Áí bigha halaa baa daagondzaa le', dah lək'eyúgo Bik'ehgo'ihí'nań bihá'idzoł yune' nkáh doleełgo nohwaa det'aa n'íí t'ah bił ch'ıotaqadá', nohwíí ła' dąnko dábich'í'

ndohkahi at'ée. ² Yati' baa gozhóni bee nohwich'i' yá'iti'; daanohwitaa n'íi áldó' bich'i' yá'iti' ndi daidezts'aaníi doo daayosdlaḡad dahíi bigha doo bich'odaazni' da. ³ Hadíi da'osiidlaḡadíi zhá' áí há'idzohíi yune' ohiikáh, áí há'idzohíi Bik'ehgo'ihí'na'án'ánníigo gánníid, Shágóchijidgo shitt'a dahdidishniidá' gádéníid, Shihá'idzohíi yune' doo okáh at'ée da: ni'gosdzán'nnit'aḡadá' Bik'ehgo'ihí'na'án'ánát'jijíi ḡaḡ' lalzaa ndi ánníid. ⁴ Lahgee gosts'idiskaaníi bijijíi yaa yafti'go dahgoz'aḡa gáníigo, Gosts'idiskaaníi bijijíi Bik'ehgo'ihí'na'án'binasdziid n'íi ni'inziidgo hanayoḡ' lék'e. ⁵ Áidí' kú' dahnágost'aḡa gáníigo, Shihá'idzohíi yune' doo okáh at'ée da. ⁶ Áík'ehgo' l'a' t'ah'ákóne' okáhíi bá' goz'aḡa; áidá' nnee dantsé bich'i' yá'iti' n'íi doo daayosdlaḡad dahíi bigha doo hak'e ha'ákai da: ⁷ Áík'ehgo' n'zaad ogoyááhíi bikédí'go lah' jii' Bik'ehgo'ihí'na'án'nnágon'aḡa, David' binkááyú' gánníidgo, Díi' jii' biyati'íi daadohts'ago doo nohwijíi ntl'izgo' ádaanohts'i' da le'. ⁸ Há'idzohíi' Jesus' bee baa daagodez'aḡayúgo, bikédí'go' Bik'ehgo'ihí'na'án' lah' jii' doo gánadí'ni' da doleel' ni'. ⁹ Áí' bigha' Bik'ehgo'ihí'na'án' bichagháshé' daanliiníi' há'idzohíi' t'ah' bá' goz'aḡa. ¹⁰ Dahadíi' há'idzohíi' yune' ha'ayááhíi' dabíi' binasdziid n'íi ni'inziid, Bik'ehgo'ihí'na'án' binasdziid n'íi ni'inziidhíi' k'ehgo. ¹¹ Áí' bigha' halaa, áí' há'idzohíi' yune' ha'áhiikáhíi' bich'i' dahdaandoh' le', doo' ágáhiit'ijí' dayúgo, doo' da'odlaḡa' da n'íi' k'ehgo' dánko' nanádnkaati' at'ée. ¹² Bik'ehgo'ihí'na'án' biyati'íi' hináhi' l'a'íi' dázho' nalwodi' at'ée, bésh' be'idiltishé' dá'it's'a' deniihíi' bitisgo' deníni' at'ée, dagózhó' yuyahyú' na'gizh, koyi'siziiníi', kospirit' lenehenlááyú, l'a'íi' ílhadaadit'aaníi' iwoḡ' lenehenláágee, akú' aná'ogish, konatsekeesíi' l'a'íi' kojíi' biyi' ágot'eehíi' koḡ' ch'i'nah' áyítsj. ¹³ Ni'gosdzán' biká' daahinaahíi' daḡa'a' ntiígee' Bik'ehgo'ihí'na'án' doo bits'aḡa' nant'i'hi' at'ée da, áidá' biḡ' ílk'ídaandohohíi' doo nt'é' binadzahgee' biḡ' l'eskaad' dago, dawahá' biḡ' ch'i'nah' daanlij. ¹⁴ Áík'ehgo' Jesus, Bik'ehgo'ihí'na'án' biYe', yaaká'yú' biḡ' onágodzaahíi', nohwi'okaaḡa' yebik'ehi' da'tiséyú' sitíni' ízisgo' at'éhi' nohwá' sizijigo, halaa' da'ohiidlaḡa' daan'niihíi' nldzilgo' daahónta' le'. ¹⁵ Nohwi'okaaḡa' yebik'ehi' da'tiséyú' sitíni' doo' nadaanlwod' dagee' nohwaa' tét'ii; nanohwínáda' dintaahíi' k'ehgo' bíi' áldó' dawa' bee nabí'dinestaḡad' ndi' doo' hak'e' ni'isii' da. ¹⁶ Áí' bigha' halaa' doo' t'aḡazhi' daashijeed' dago' Bik'ehgo'ihí'na'án' biḡoch'oba'íi' dahsdaagee' nnáhiikah' le', nohwaa' nách'obah' doleelgo, l'a'íi' dawahá' doo' bídaanel'aḡa' dagee' biḡoch'oba'íi' bee nohwich'onii' doleelgo.

5

¹ Okaaḡa' yebik'ehi' da'tiséyú' sinlíi' daḡa'a' ntiígee' nnee' bitahdí' haltínihií, Bik'ehgo'ihí'na'án' zhinéego' ágot'eegee' nnee' yá' sizijigo, Bik'ehgo'ihí'na'án' ye'okaaḡa' dant'éhéta' yaa' yihiniilgo, l'a'íi' ncho'go' ánách'ot'ijilhií' bigha' ye'okaaḡa'hií' nayiltseedgo' yaa' yihiniilgo' nniltij: ² Án' hadíi' doo' goyáḡa' dahíi' l'a'íi' doo' nldzilgo' daahikáh' dahíi' yaa' ch'oba'go' nayik'íziidgo' yígótsj; dabíi' ndi' doo' nldzil' dago' bich'i' nágodidáhíi' bigha. ³ Áík'ehgo' nnee' nda'it'siihíi' bigha' ye'okaaḡa'hií' nadaitseedgo' Bik'ehgo'ihí'na'án' yaa' hiniilhií' k'ehgo' bíi' ndi' ni'it'siihíi' bigha' ágánát'ijihgo' goz'aḡa. ⁴ Nnee' doo' l'a' dabíi' ízisgo' at'éego' okaaḡa' yebik'eh' nlijgo' ha'idilteeh' da, áidá' Bik'ehgo'ihí'na'án' habiltíyúgo' zhá, Aaron' hayiltijhií' k'ehgo. ⁵ Áík'ehgo' Christ' áldó' dabíi' ízisgo' at'éego' okaaḡa' yebik'ehi' da'tiséyú' sitíni' hileehgee' doo' ha'idoltij' da, áidá' hadíi', ShiYe' rílii', díi' jiidí' nitaa' sílii', biḡniidíi' án' habiltíi. ⁶ Lahgee' dahnágost'aḡagee' gábiḡniid, Melkízedek' okaaḡa' yebik'eh' n'íi' k'ehgo' doo' ngonel'aḡazhi' okaaḡa' yebik'ehi' rílii. ⁷ Christ' ni'gosdzán' yiká' naghaadá' dázho' chaal' okaaḡa'go' bináa' tú' nadaazlij' lék'e, da'itsaahíi' bits'a'zhi' hasdabilteeh' yinel'aḡa'hií' náyokaaḡa'go' yich'i' okaaḡa, áík'ehgo' Bik'ehgo'ihí'na'án' yidnitsihíi' bigha' bidiits'ag; ⁸ Bik'ehgo'ihí'na'án' biYe' nlij' ndi' goyéego' bich'i' nagoyááhíi' bee' biTaa' aníihíi' yikisk'eh' at'éego' yígótsjid; ⁹ Áík'ehgo' dázho' ntl'éego' ábi'delzaago' hadíi' daabi'dits'agíi' hasdách'igháhi' doo' ngonel'aḡa' dahíi' begodeyáhi' silij; ¹⁰ Án', Melkízedek' n'íi' k'ehgo' okaaḡa' yebik'ehi' da'tiséyú' sitíni' rílii' doo, biḡniigo' Bik'ehgo'ihí'na'án' habiltíi. ¹¹ Án' l'aḡago' baa' nadaagohiilni' ndi' nohwiḡ' nagoch'ilni'hií' nyee, doo' ntl'éego' daadohts'ag' da' daasolijhií' bigha. ¹² K'adyúgo' ílch'ígó'aahíi' daanohtij' le'at'éhi, da'ágát'ée' ndi' Bik'ehgo'ihí'na'án'

biyati' dabígózinéhíí dahadíń nohwił ch'ínágonot'áah; mé' k'ehgo ibe' zhá daidlaaníí nádaasohdlíj, daanesoyáá ndi hidán ntl'izíí doo daahsaą da laą. ¹³ Dała'á daantíjgo hadín ibe' zhá yidlaaníí dávik'ehyú ágot'ee zhinéego ilch'ígót'aahíí doo ntl'éego yígólsj da, mé' k'ehgo at'ééhíí bighą. ¹⁴ Áídá' hidán ntl'izíí bádaayánhíí bá álzaa, áí ntl'éego ánadaát'íjdíí bighą hadíí nzhooníí hik'e hadíí nchọ'íí yídaagołsjid.

6

¹ Áí bighą halaą, Christ baa ilch'ígót'aahíí dantséhíí godezt'i'dí yunáasyú dahnádi-hiikáhgo bádaayán bił ch'ígót'aahzhj'go dahdihikáhgo nohwi'odłą' nıdzil hileeh; ánadaahiit'íjđí da'ílnéhíí bits'á'zhj' ádaahii'ne'dá' nohwi'odłą' bee Bik'ehgo'ihí'nań bich'j' dahsiikáhíí křh bitł'ááh ni't'aahíí k'ehgo at'éé, áík'ehgo itł'ááh nda'sit'aaníí k'ehgo doo dayúweh áí zhá bee ilch'ídaagont'aah da le'. ² Okąąh k'ehgo tach'idígisií, okąąh k'ehgo koká' ndaach'idilñihíí, nanezna'íí nádikáhíí la'íí Bik'ehgo'ihí'nań nnee dahazhij' yán-daago'a'íí, áí zhá bee doo dákozhá ilch'ídaagont'aah da le'. ³ Bik'ehgo'ihí'nań yee nohwaa godin'ááyúgo, bádaayán bił ch'ígót'aahíí k'ehgo ilch'ídaagont'aah. ⁴ Nnee yati' baa gozhóni łahn yídaagołsjid n'íí, yaaká'dí' kaa hi'ne'íí daizljh n'íí, Holy Spirit baa godet'aą n'íí, ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' ntl'éhi, la'íí binawodíí bee ízisgo ánágot'íjđí yunáasyú begoz'aaníí daizljh n'íí, ⁶ Bits'á'zhj' ádaadzaa lék'eyúgo doo hagot'éego binchọ'íí yits'á'zhj' ánadaa'ne'zhj' bił nnách'ikáhi at'éé da; bijíí yune' Bik'ehgo'ihí'nań biYe' tsj'ılna'áhi biká'zhj' yínáadaayiheskał la'íí baa yágołsigo ánadesdlaahíí bighą. ⁷ Ni' biká' naná-goltřhgee łedihich'aadí' hadín ntl'éego ádaayıłsiníí bá hajéedyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' baa gozhóóníí hileeh: ⁸ Áídá' hosh hajéedyúgo ni'ihíí yó'odit'aah, dénchọ'go bá ha'idziizhij' zhá bá goz'aą; didlidzhj' zhá bá onágót'i'. ⁹ Nohwił daanohshóni, áík'ehgo yádaahiilti' lék'e ndi, nohwihíí doo áík'ehgo ádaanoht'ee dago nohwídaagosiilzjđ, hasdách'igháhíí bił goz'áni be'ádaanoht'ee. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'éégo, bá nada'ohsiidíí doo yaa dınah da, la'íí bizhi'íí nohwił nzhọphíí bighą bichągháshé bich'odaasoni'íí áí ałdó' doo yaa dınah da; áí t'ah ágádaaht'j. ¹¹ Díńko nohwá há-daahiit'j, dała'á notjıgee da'áík'ehgo ágádaaht'jgo doo nohwił nagoki dago yaaká'yú dahazhij' ihí'naahíí ndaaholíí le', nohwi'ihí'na' bengonyáázhi: ¹² Áídí' doo nohwił daagoyéé da le', áídá hadíí bi'odłą' daagoljıgo la'íí nyee ndi yił dahildóhgo Bik'ehgo'ihí'nań bąngon'áanıí biyéé doleełíí beda'ol'j le'. ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań Abraham yich'j' hadziigo yąngon'áádá', dabíí bitisgo at'ééhíí doo la' dahíí bighą dabíí bee bitł'a dahdidilñiigo, ¹⁴ Gábiłñiid, Da'anii dayúweh niyaa gozhóó doleełgo ánihosh'ni, la'íí nits'á'dí' ląągo hanáñinolt'jıgo ádishłił. ¹⁵ Áík'ehgo Abraham nızaad godezt'i'go yidag at'éédá' nt'é bee bąngot'aaníí begolzaa lék'e. ¹⁶ Nnee da'anii dabíí bitisgo at'ééhíí biláhyú bitł'a dahnádaadilñih: hagee łahada'dit'áhgee da'anii ch'ıniigo kotł'a dahch'idilñiyúgo łahada'dit'áh n'íí bengonáh. ¹⁷ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań, nnee yee yąngon'áanıí bá begolne'íí yenagoshchiinií doo łahgo ánáidle' dago dábigóziigo bił ch'ı'nah áyıłsj hat'jıgo, áí da'anii áńıgo bitł'a dahdidilñi ni': ¹⁸ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań nnee nt'é yee yąngon'áągo, la'íí da'anii áńıgo bitł'a dahdidilñiigo, áí naki goz'ánihi doo łahgo ánáidle' da; áí bee hadag ánohwi'dilzi, néé Bik'ehgo'ihí'nań bitł'ááhzhj' daatsídihiikřhíí hasdáhiikáhíí nohwádıhyú begoz'aaníí ndaahóndliihíí ntl'izgo daahóntą' doleełgo: ¹⁹ Áí ndaahóndliihíí bighą yaaká'yú godiyřhgo goz'aą yune' bigizhgee da'denbáalıí bine'yú beha'ágót'i'i: ²⁰ Jesus áđřh ákóne' nohwá ha'ayáá, án Melkizedek okąąh yebik'eh n'íí k'ehgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitıni siljı.

7

¹ Melkizedek holzéhi, Salem golzeegee ízisgo nant'án nłni, Bik'ehgo'ihí'nań da'tiséyú át'éhi bi'okąąh yebik'ehi nłj lék'e; án Abraham ízisgo nant'án daanłni yich'j' nagonłkaadgo yaa gonesnaadí' nádaaldá' yidedeyaago, Niyaa gozhóó le', yılñniid; ² Áıgee ayihe'nilíí goneznányú ilk'ı'nilíí dała'ágo sinilihíí Abraham Melkizedek yaa yinil ni'; dantségee bizhi'íí, Bıı nant'aahíí bits'á'dí' ntl'éego ágot'éhi, golzeege ágolzee, iké'geehíí,

Salemgee ízisgo Nant'án, áí, Bíí nant'aahíí bits'á'dí' ítch'í'gont'éhi, golzeego ágolzee; ³ Bitaa, báádoo bígózi da, yits'á'dí' dihezna'íí la'íí hadí' dihezna'dí', hazhí' neheña'zhí' áldó' doo bígózi da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań biYe'k'ehgo dahazhí' okaḡah yebik'ehíí nlii. ⁴ Díí baa natsídaahkees, áí nneehíí dážhó dák'a'at'éhi lək'e, Abraham, bits'á'dí' daadihe'na'i, ayihe'nilií goneznányú ítk'í'nilií daḡa'ágo sinilií yaa yinil lək'e. ⁵ Levi bits'á'dí' hadaashchiinií bitahdí' okaḡah yedaabik'ehi ádaabi'deszaahíí, bik'íí daanlíni bíyéehíí goneznányú ítk'í'nilií daḡa'ágo sinilií, tithes holzéhi, bich'í' nadaayiniígo begoz'aaníí bikísk'eh bánagoz'aḡ lək'e, bik'íí daanlíni áldó' Abraham bits'á'dí' hadaashchiíí ndi: ⁶ Áídá' Melkízedek, Levi bits'á'dí' hadaashchiinií doo bitahdí' nlii da ndi Abraham tithes yaa yihinií lək'e, la'íí Abraham Bik'ehgo'ihí'nań ba'den'áḡhíí Melkízedek, Niyaa gozhó le', bilniiid. ⁷ Díínko doo baa lahach'it'áhi at'éé da, dahadíí itisgo at'éehíí, da'ích'í'go at'éehíí, Niyaa gozhó le', yihni at'éé. ⁸ Díí jiiyúgo nnee nanne'go bágoz'aaníí tithes bich'í' nadaahi'nií, áídá, Melkízedek t'ah hinaadá, dahazhí' hinaago baa na'goni'íí, tithes bich'í' nadaahi'nií. ⁹ Gádishnií le'at'éhi, Levi, tithes bich'í' nahi'niííí, Abraham Melkízedek tithes yich'í' nayiheznilií bee tithes nayiheznilií ga'at'éé. ¹⁰ Melkízedek Abraham yidedeyaadá, Levi itah nliinií ga'at'éé, doo hwahá goleeh da ndi Abraham bits'á'dí'go hinaahíí bigha. ¹¹ Áík'ehgo Levi hat'í'íí bitahdí' okaḡah yedaabik'ehíí bee dawa nnt'éé silij lək'eyúgo, (áígee Jews daanliinií begoz'aaníí bee bángot'aḡ ni',) hant'é bigha okaḡah yebik'ehíí la' nanádleeh, Melkízedek bik'ehgo at'éhi, doo Aaron at'éehíí k'ehgo da? ¹² Okaḡah yebik'ehi dabintségo golíinií k'ihzhí' nánálteeh lək'eyúgo hagot'éégo goz'aaníí áldó' lahgo anánalne'hi at'éé. ¹³ Hadíí díí bee baa na'goni'íí lahgo hat'í'íí nlii, áí hat'í'íí bitahdí' dant'éhéta be'okaḡahíí Bik'ehgo'ihí'nań baa ch'inií goz'aḡgee doo la' na'iziid da. ¹⁴ NohweBik'ehń Juda hat'í'íí nliigo bígózi; áí hat'í'íí Moses doo hak'i yaa hadzii da ni', okaḡah yedaabik'ehi yaa nagosni'dá. ¹⁵ Díínko dayúwehyú nnt'éégo bígózi, okaḡah yebik'ehi Melkízedek k'ehgo at'éhi nánásdlíí, ¹⁶ Áń doo ni'gosdzán biká' begoz'aaníí bik'ehgo okaḡah yebik'ehi silij da, áídá' ihí'naa doo ngonel'aḡ dahíí binawodíí bik'ehgo okaḡah yebik'ehi silij. ¹⁷ Áń baa na'goni'go gáníí, Doo ngonel'aḡ dazhí' okaḡah yebik'ehi níí, Melkízedek okaḡah yebik'eh n'íí k'ehgo. ¹⁸ Begoz'aḡ n'íí doo ntdzil dago, doo nt'é bee análnéh dago k'ihzhí' bengot'aḡ. ¹⁹ Begoz'aḡ n'íí doo nt'é nnt'éégo layiilaa da ni', áídá' itisgo nnt'éhi begodeyaa, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań athánégo bit'ahgo daahiidleeh. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bit'l'a dahdidilnihií zhá bee Jesus okaḡah yebik'ehhi silij: ²¹ (La'i okaḡah yedaabik'ehihíí Bik'ehgo'ihí'nań doo bit'l'a dahdidilniigo okaḡah yedaabik'ehi daasilij da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bit'l'a dahdidilniigo Jesus okaḡah yebik'ehi silij; Bik'ehgo'ihí'nań gábilniiid, Shiini' doo lahgo anáshdle' da doleeḡgo shit'l'a dahdidishniigo gádishnií, Doo ngonel'aḡ dazhí' okaḡah yebik'ehi níí, Melkízedek okaḡah yebik'eh n'íí k'ehgo;) ²² Áík'ehgo ánídégo nohwángot'áanii, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Jews daanliinií biḡgo lángot'aḡ n'íí bitisgo nnt'éhi, Jesus bee nohwá hizi'. ²³ Okaḡah yedaabik'eh n'íí nanne'go doo dayúweh okaḡah yebik'ehi daanlij dahíí bigha lággo daanlij ni': ²⁴ Áídá' Jesus dahazhí' hinaago dahazhí' okaḡah yebik'ehi nlii. ²⁵ Áí bigha bíí binkááyú Bik'ehgo'ihí'nań yaa hikáhíí dāngonel'aḡzhí' hasdáyihinií, dábik'ehn yá ná'okaḡahgo dahazhí' hinaa. ²⁶ Okaḡah yebik'ehi da'ágát'éhi nohwá nnt'éé, dilzini, doo k'izé'át'éhi da, dážhó nnt'éhi, nchó'go ádaat'eehíí yits'á'zhí' nliini, yaaká'yú ágot'eehíí bitisyú ízisgo at'éégo ábi'delzaahi; ²⁷ Áí okaa yebik'eyi da'tiséyú daanlíni dawa jii, ntsé dabíí nchó'go ánádaat'ijííí áídí' nnee nchó'go ánádaat'ijííí bigha dant'éhéta nadaitseedgo yeda'okaḡahgo Bik'ehgo'ihí'nań baa nanádaahi'nií, áídá' Jesus doo ágánát'ijíí bik'eh da, dabíí Bik'ehgo'ihí'nań ya'ideltjídá' dałahndigee dawa layiilaahíí bigha. ²⁸ Nnee doo daanldzil dago nda'ílsiih ndihíí okaḡah yebik'ehi da'tiséyú daanlíni daaleehgo begoz'aaníí bik'ehgo hahi'nií; áídá' begoz'aaníí bikédí'go bengonyáágo Bik'ehgo'ihí'nań bit'l'a dahdidilnihgee ánniidíí k'ehgo biYe' haltíí, áń hadelzaa dahazhí'.

8

¹ Baa yádaahiilti'íí díínko ádaaldí'ni: Okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitíni ágát'éhi no-

hwá nlij, án yaaká'yú Ízisgo At'éhihi nant'áago dahsdaagee dihe'nazhinéégo dah-nezdaa; ² Yaaká'yú godiyihgo goz'aaníí, gowałgai biyi' da'ch'okaqahíí da'aniihíí án yiyi' na'iziid; áí biyi' da'ch'okaqahíí Bik'ehgo'ihí'nań ngonáni, doo nnee ngon'áni da. ³ Okaqah yebik'ehi da'tiséyú daanliiníí dała'á ntíígee Bik'ehgo'ihí'nań dant'éhéta baa hiné'go la'íí dant'éhéta nadaitseedgo ye'okaqahgo baa hiniilgo hahi'niil: áí bigha díí okaqah yebik'ehihíí aldó' nt'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań yaa yiné'hi at'éé. ⁴ Díí ni'gosdzán biká' naghaayúgo doo okaqah yebik'ehi nlij da doleel ni', begoz'aaníí bik'ehgo okaqah yedaabik'ehi ilk'idá' Bik'ehgo'ihí'nań yeda'okaqahíí yaa daayihiniihíí bigha: ⁵ Áí yaaká'yú da'ch'okaqahgo goz'aaníí bił dáleł'eego yiyi' nada'iziid, yaaká'yú ágot'eehíí bichagosh'ohíí k'a'at'éé: Moses k'ad gowałgai biyi' da'ch'okaqahíí ngo'áahdá' Bik'ehgo'ihí'nań bił ch'ígó'aahgo gábiłniid, Dził biká'yú be'elzaago nił ch'í'nah ashłaa n'íí da'áik'ehgo ádnííł. ⁶ Okaqah yedaabik'eh n'íí binadaasdziid n'íí bitisgo at'éégo Jesus baa det'aq, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Jews daanliiníí bił ląngot'aq n'íí k'adíí la'ihíí itisgo at'éhi Jesus bee nohwá hizj', áí ląngot'aq n'íí yee nohwąngon'aq n'íí k'adíí itisgo at'éhi bengot'aq. ⁷ Dantsé ląngot'aq n'íí ilch'į'zaa lęk'eyúgo, iké'geehíí doo bąnnagóst'aah da doleel ni'. ⁸ Israel hat'i'i doo dawahá nt'éé áiléh dago Bik'ehgo'ihí'nań yígotsjídá' gąnniid, Israel hat'i'íí Judah hat'i'íí biłgo ánídęgo bąndaagons'h'aahíí begonáh ndi at'éé: ⁹ Bits'ądí' daadihezna' n'íí bádįh hishaałgo Egypt golzeedí' bił ch'ínantséhíí bijjį bąngone'aq n'íí doo ga'at'éhi da; áídá' bąngone'aq n'íí doo dayúweh ye'adaat'ee dahíí bigha doo dayúweh binádaadesh'jį da ni', nii, Bik'ehgo'ihí'nań. ¹⁰ Áí bech'ígóyááhíí bikédí'go Israel hat'i'íí bił lánadaagonsht'aah doleel gádishniigo, Begosił'áaníí biini' biyi' odaahishniil doleel, la'íí bijjį biká' ádaagoshłe' doleel, Bik'ehgo'ihí'nań bá nshłjį doleel, la'íí bíí shichagháshé doleel: ¹¹ Nnee dała'á ntíígee bit'ahdí' gólíiníí la'íí bik'isn doo yil ch'ídaago'aah da doleel, Bik'ehgo'ihí'nań bígonsj, daaniigo: nnee dawa, doo ízisgo ádaat'ee dahíí la'íí ízisgo ádaat'eehíí shídaagołsj doleelhií bigha. ¹² Doo bik'ehyú ánadaat'jįł da ndi baa ch'oshba' doleel, nda'itsiihíí la'íí nchọ'go ánadaat'jįł doo dayúweh bínadaashniih da doleel, nii, Bik'ehgo'ihí'nań. ¹³ Ánídęgo ląngont'aaníí begodeyaa, nniidá' dantséhíí k'ihzhj' nniiné'. Nt'é k'ihzhj' nniiné'híí la'íí sá'á hileehíí bech'ígowáhi at'éé.

9

¹ Dantségee ląngot'aaníí ndi hagot'éégo Bik'ehgo'ihí'nań ch'okaqahíí dahgoz'aq, la'íí ni'gosdzán biká'gee da'ch'okaqah goz'aaníí góljį lęk'e. ² Gowałgai biyi' da'ch'okaqahíí alzaa; dantsé goz'aq yune' ik'ah kọ'íí biká' dahnásilt'áhíí, la'íí biká'idáné, la'íí bán Bik'ehgo'ihí'nań bidáhgee nna'né'ihíí biká' dah siłil, áí godiyihgo goz'áni holzee. ³ Nakigee dáádíłtsosíí bine'zhinéégo biyi' da'ch'okaqahíí nągost'aq, áí da'tiséyú godiyihgo goz'áni holzee; ⁴ Áí biyi' its'aa óodo be'alzaahi biyi' łkałolchini didliđí si'aq, la'íí tsjhón dahot'éhé óodo biká' alzaahi Bik'ehgo'ihí'nań bengon'áaníí besi'áni aldó' si'aq, áí biyi' tús óodo be'alzaahi bán manna holzéhi biyi' siné'hi, la'íí Aaron bigish bihitsoo gozłini, la'íí tséé nteelíí Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí biká' dahgoz'áni siłil ni'; ⁵ Ła'íí bit'a' gólíiníí óodo be'alzaahi bits'ą'idindłáádíí tsjhón nel'aqđí' nadaazj, áí Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba' begoz'aaníí biká'zhj' bit'a' bitisgo odaaheznilgo; áí k'adíí doo dawa nt'éégo baa nadaagohiilni' bik'eh da. ⁶ Áí dawa ilch'į'hilzaadá' okaqah yedaabik'ehi gowałgai dantsé goz'aq yune' onakáh, Bik'ehgo'ihí'nań da'ch'okaqah zhinéégo nada'iziidgo. ⁷ Áídá' iké'gee nągost'aq yune' okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni zhą dała'á lenągodáhgee ákone' onadáh, dił da'ádįh lęk'eyúgo doo hagot'éégo ákone' owáh da; áí diłíí Bik'ehgo'ihí'nań yich'į' nnáyikąhgo ye'okaqah, dabíí ídá'okaqah la'íí nnee nda'itsiihíí yá ná'okaqah: ⁸ Áí bee díinko Holy Spirit bił ch'í'nah áyíłaa, gowałgai biyi' da'ch'okaqahíí dantséhíí t'ah goz'aqđá', yaaká'yú godiyihgo goz'aaníí da'aniihíí ha'ágót'í'í doo hwahá ch'í'itjįh da: ⁹ Áí benagowaadá' áí gowałgai biyi' da'ch'okaqah n'íí yaaká'yú da'anii da'ch'okaqah goz'aaníí be'elzaa lęk'e; áígee nt'éhéta yeda'okaqahíí nadaitseedgo Bik'ehgo'ihí'nań yaa nádaayihniil lęk'e ndi hadín áik'ehgo okaqahíí doo hagot'éégo nt'éégo ábile' da, doo

hagot'éégo nlt'éé ch'ileehí yígołsijh da; ¹⁰ Díí dahgoz'ánihíí da'ch'iyaaníí, da'ch'idlaaníí, da'okqahgo tá'dígis yee iltah ánáda'ol'ijhíí ni'gospdzán biká' ágot'éhi ye'ánáda'ol'ijhíí dahgos'aq lèk'e, dawahá nlt'éé hileeh bengonyáázhi'. ¹¹ Áída' Christ, okqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni nlijgo, nzhoggo ágot'éhi begonáhíí yił nyáá, yaaká'yú da'ch'okqah goz'aq itisgo at'éhi, itisgo nlt'éhi, doo nnee áyíłlaa dahi, ni'gospdzán biká'gee doo nt'é bee alzaa dahi yiyi' okqahíí yee bik'eh; ¹² Áí godiyjhggo goz'aq yune' Christ dałandı ha'ayáá gee dawa layiılaa, doo gantl'ízé bidilíí, magashi zhaazhé bidilíí ha'áyíłkájá da, dabíí bidilíí bee hasdách'igháhi doo ngonel'aq dahíí nohwá ágólaa. ¹³ Dóoli bidil, gantl'ízé bidil, la'íí magashi zhaazhé bi'aadihíí bi'ılch'iıh nnee dancho'ıí biká' nas'nılíí hadakodile' lèk'eyúgo; ¹⁴ Dázhó itisgo Christ, doo hayú baa daats'idilhił dago Holy Spirit dahazhi' nliiníí biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań yaa ídedet'aqahíí, án nohwinatsekeesíí nohwá náidiılkqoh, áık'ehgo doo nt'é bee alneh dahíí doo dayúweh beda'ol'ij da, áída' Bik'ehgo'ihí'nań hináhíhíí bá náda'dohsiid. ¹⁵ Díí bigha Bik'ehgo'ihí'nań hik'e nnee bił lángot'aaníí ánídéhi Christ nohwá siziiníí nlij, án daztsaaníí bee lángot'aaníí dantséhi begozaaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí hasdáyihinił, hadíí yich'i' aníhíí bíyéé nyidin'áanıí doo ngonel'aq dahíí yaide'aah doleehíí bigha. ¹⁶ Hadín bíyéé gólíınıí hadín nt'é yaidi'aahíí naltsoos yá áyíłlaa lèk'eyúgo, hadín áyíłlaahíí daztsaqayúgo zhá bíyéé doleel. ¹⁷ Áí naltsoos áyíłlaahíí daztsaqadá' begodolnıı; áída' hadín áyíłlaahíí t'ah hınaayúgohíí naltsoos doo nt'é da. ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań nnee dantsé yángon'áanıí dił begodeyaa lèk'e. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí dágon'aqgee Moses nnee dawa yaa yił nagosni'dá' magashi zhaazhé la'íí gantl'ízé bidil, tú bił nadesziidgo, ighaa lich'i' dasdisgo ádaaszaahíí, ch'il hısop holzéhi beda'istl'oggo dił bee naltsoos la'íí nnee dawa yiká' yılta', ²⁰ Gánııgo, Bik'ehgo'ihí'nań nohwá ngon'áanıí ilk'idá' begodeyaahíí díí dił be'ígózi. ²¹ Da'ágát'éégo Moses gowalgai biyi' da'ch'okqahíí la'íí its'aa beda'okqahíí dawa dił biká' yılta'. ²² Begoz'aaníí bik'ehgo dásdozhá dawahá dił bee hadaadelzaa; doo nt'é ye'okqahíí zesdij da lèk'eyúgo koncho'híí bigha doo kaa nágotet'aahi at'éé da. ²³ Yaaká'yú goz'aaníí k'ehgo yeda'il'iınıí ágát'éégo hadaadelzaago dávik'eh; áída' yaaká'yú ágot'eehíhíí nt'é yedaokqahíí áı bitisgo nlt'éhíhíí behadaadelzaago dávik'eh. ²⁴ Godiyjhggo goz'aaníí nnee ádaagozlaahi yaaká'yú da'anii godiyjhggo goz'aaníí be'elzaahíí yune' Christ doo ha'ayáá da; áída' yaaká'yú goz'aq yune' zhá ha'ayáá, k'adıí áıgee Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nohwá sizij: ²⁵ Okqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni doo dabíí bidil dahíí yoziłgo godiyjhggo goz'aq yune' dałá'á lenágodáhgo onadáh, áída' Christ doo ágát'ıı da, doo Bik'ehgo'ihí'nań ya'ánádidit'áh da; ²⁶ Ágánát'ııh lèk'eyúgo ni'gospdzán alzaadı' yushdí' godezt'i'go biniinágodil'ııh doleel ni': áída' goldohíí ngonyáágee dałahndıgee datsaahíí bee ncho'ıı yaa gonınee doleelgo nyáá. ²⁷ Nnee dałahndı datsaahgo bágoz'aq, áı bikédı'go baa yá'iti'go: ²⁸ Áık'ehgo Christ dałahndı Bik'ehgo'ihí'nań ya'ıdeltij, nnee lágago bincho'ıı yá daidigheehgo; iké'gee nadáh doleel, doo ncho'híí bigha da, áída' bikádaadéz'iınıí hasdáyiniıłgo.

10

¹ Ádıhyú nlt'éégo goz'aaníí Jews bich'i' begoz'aaníí doo da'anii begoz'aq da, bichagosh'oh k'a'at'éégo zhá, áı bichá hadíí dálenágodáhgee yeda'okqahíí nadaiłtseedgo Bik'ehgo'ihí'nań yaa nádaayihí'niłlí begoz'aaníí doo hadaadeszaago ádaabole' at'éé da. ² Ágádaayúgo doo dayúweh baa hi'né' da doleel ni'; da'okqahíí dałahndıgee hadaadeszaayúgo bincho'ıı ádıhgo yıdaagolsj doleel ni'. ³ Áída' áı yeda'okqahíí nadaiłtseedgo Bik'ehgo'ihí'nań baa nádaahi'niłlí dálenágodáhgee nnee bincho'ıı yéndaalniıhggo ádaabiłsı. ⁴ Dóoli la'íí gantl'ízé bidil koncho'ıı doo yó'iiné' at'éé da. ⁵ Áı bigha Christ ni'gospdzán biká' nyááda' gánııid, Ye'okqahíí natseedgo naa hi'niłlí la'íí dant'éhéta ye'okqahgo naa hi'niłlí doo hánt'ıı da, áída' shits'ı shá ánlaa: ⁶ Didlidgo nich'i' nihi'niłlí, la'íí koncho'híí bigha na'itseedgo naa hi'niłlí doo baa nił gozhóq da, nniid. ⁷ Áık'ehgo gádenıid, Bik'ehgo'ihí'nań, hadíí hánt'iınıí łashéhgo niyáá (naltsoos yisdisíí biyi' shaa k'e'eshchijhíí k'ehgo.) ⁸ Gánııid, Begoz'aaníí bik'ehgo

na'itseedgo naa hi'niihí, dant'éhéta ye'okaahgo naa hi'niihí, didlidgo nich'i' nihi'niihí, ła'íi konchọ'híi bigha naa hi'niihí doo hánt'ji da, doo baa nił gozhọ́ da, nniid bikédí'go ⁹ Gánádo'niid, Bik'ehgo'ihí'nań, hadíi hánt'iinií łašléhgo niyáá. Iké'yú nohwá ngot'áanii begodigháhíi bigha Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Jews daanliinií biłgo dantsé łańgot'aą n'íi k'ihzhi' ngoden'áá. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgo Jesus Christ dałahńdigege dawa łayiilaago bits'ihíi Bik'ehgo'ihí'nań yaa ídeltjhií bee hadaanohwidezlaa. ¹¹ Okaaąh yedaabik'ehi dała'á ntjigege dawa jji Bik'ehgo'ihí'nań bich'i' zhinéego na'idziidi nada'iziidgo nadaazi, dáhant'é nadaitseedgo bidíi yeda'okaaą; da'ágádaat'ji ndi konchọ'íi doo yó'iiné' át'éé da: ¹² Áída' Christ dałahńdigege Bik'ehgo'ihí'nań ya'ídeltjii: nohwinchọ'íi yá dazsaaąhíi bikédí'go dahazhi' Bik'ehgo'ihí'nań dihe'nazhinéego dahnezdaa; ¹³ Kodí' godezt'i'go bik'edaanniihíi bikełt'ááhzhí' nni'nilzhí' yiba' sidaa. ¹⁴ Dałahńdi Bik'ehgo'ihí'nań ya'ídeltjhií bee nnee hadaadeszaahíi dąngonyáázhi' dązhọ́ nt'éégo áyílaa. ¹⁵ Holy Spirit ái nohwił ch'i'nah ágólsj, gąnniidgo, ¹⁶ Ái yołkaatíi bikédí'go díi ngot'aanii nnee bił ádaashle' doleeł, nii, Bik'ehgo'ihí'nań; begosił'áanii bijíi biyi' odaahishnił, ła'íi biini' biká' ádaagoshle' doleeł; ¹⁷ Binchọ' n'íi ła'íi doo bik'ehyú ádaat'ee da n'íi doo dayúweh bínashniih da doleeł. ¹⁸ Konchọ'híi bigha kaa nągodet'aayúgo doo dayúweh konchọ'híi bigha be'okaahíi Bik'ehgo'ihí'nań baa ch'iné' da. ¹⁹ Ái bigha shik'íyú, itisgo godiyłhgo goz'aą yune' doo daasiite' dago Jesus bidíi biláhyú ha'áhiikáh le', ²⁰ Da'denbáálíi ik'ındlaadgo binkááyú Jesus nohwá ch'ígót'i' ágólaa, áníidégo ła'íi hináhi, da'denbáálíi dishniigo Jesus bits'í dishniigo ádishni; ²¹ Áídí' Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé bi'okaaąh ye bi k'ehi da'tiséyú sitíni nohwá silji; ²² Áík'ehgo nohwijíi dił biká' hista'go nchọ'go ánáhiit'jii n'íi nohwá nádilkoądgo, ła'íi tú nzhóni nohwits'í bee tánąsgizgo, halaaą nohwijíi dawa bee doo nohwił nagoki dago da'ohiidłaaągo Bik'ehgo'ihí'nań ałhánégo bit'ah daahodleeł. ²³ Halaaą doo nohwiini' nakigo da yaaká'yú dahazhi' ihí'naahíi ndaahóndliihíi nłdzilgo daahónta'go dayúweh baa nadaagohiilni' le'; hadín nohwá ngon'áanii da'aniigo anii; ²⁴ Łaa daanohwiini' le', hił daanjoo doleełgo ła'íi nt'éégo ánadaahitt'jii doleełgo iłdag yádaahiilti' le': ²⁵ Ha'ánázehyú ła'ánáhiit'jii doo t'aązhi' bits'á' shiijéed da le', nnee ła' ágádaat'jii k'ehgo; áída' iłdag yádaahiilti' le': ałhánédí' goldohgo bídaagonłsídá' dayúweh iłdag yádaałtí'. ²⁶ Da'anii ágot'eehíi bídaagosiłzjídá' nchọ'go bídaagonłzi ndi be'áhiidzaayúgo nohwinchọ'híi bigha doo dayúweh nohwaa nągodit'ąhgo goz'aą da, ²⁷ Áída' bee kaa yá'iti'íi dązhọ́ bégódzidi, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań bihashke' kọ' k'ehgo dilti'i bik'edaanniihíi daabidilidíi zhá nohwá goz'aą. ²⁸ Hadín Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanii Moses binkááyú ni'né'i doo yikísk'eh at'éé da n'íi, nnee naki dagohíi taagita binadzahgee ánągót'jii yaa nadaagolni' lęk'eyúgo, doo hadín yaa ch'oba' dago zesdji lęk'e: ²⁹ Áík'ehgo hadín Bik'ehgo'ihí'nań biYe' doo nt'é dago áyíłsigo yiká' nayaahíi, ła'íi dił bee Bik'ehgo'ihí'nań nnee yąngon'áanii nłdzilgo alzaahíi, dił bee hadelzaahíi, doo yidnłsđ dahíi, ła'íi Holy Spirit bits'á'dí' iłgoch'oba'íi begoz'aanii nchọ'go áilniihíi, nnee Moses binkááyú begoz'aanii doo yikísk'eh at'éé dahíi bigha zesdjihií bitisgo goyéego bich'i' godigháhgo bágoz'aą shđ daanohsđ née? ³⁰ Gąnniidíi bídaagonłzi, Goyéego koch'i' godish'aahi ánsht'ee, shíi ik'enash'ne' ndi at'éé, nii, Bik'ehgo'ihí'nań. Gánádo'niid, Nnee Bik'ehgo'ihí'nań bíyéehíi yaa yałti'go yándaago'a' doleeł. ³¹ Bik'ehgo'ihí'nań hináhi bilák'e ch'intłizhyúgo négódzid. ³² Bínadaałniih, doo áníidá' Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go nohwijíi yune' odaadezdlaadá' góyéego nohwich'i' nagowaago nohwiniigodelzaa ndi bich'i' dahdaanołdoh ni'; ³³ Łahgee nnee daanohwinel'jigege daanihóh'iid ła'íi góyéego nohwich'i' nagowaa ni'; łałhgee biniidaagonłt'éehíi bich'odaahniihgo nohwíi ałdó' nohwiniigonłt'éé ni'. ³⁴ Ha'ásítjídá' shaa tídaaht'ii ni', ła'íi nohwíyéé n'íi nohwaa hayi'níł ndi nohwił daagozhọ́ ni', yaaká'yú nohwíyéehíi itisgo nt'éhíi, ła'íi doo ngonel'aą dahíi gółjigo bídaagonłsđhií bigha. ³⁵ Ái bigha Bik'ehgo'ihí'nań bada'ohíhíi doo bits'á'zhí'go ánáłhne' da, daahonohta'yúgo nzhooníi nohwich'i' nanáhi'nił. ³⁶ Nohwini'k'eh ádaanołsđ le', áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań ániłhíi ádaahdzaadá' nohwa'det'aanii nohwíyéé doleeł. ³⁷ Dét'jhego hadín hígáhíi dogaal, dálah dogaal. ³⁸ Hadín dábi'ehyú át'éehíi odlá zhá

yee hi_{naa} doo, áídá' n_{nee} t'áazhí' at'ééhíí shiyi'siziiníí doo baa bił gozhóó da doleeł. ³⁹ Ndi n_{ee} t'áazhí' ádaat'eego ch'a'ondéh zhi_nééhíí doo itah daandlii da, áídá' hadíí da'odla_{ago} biyi'siziiníí hasdákáh zhi_nééhíí itah daandlii.

11

¹ Bench'oholíhíí da'anii begol_{ne}'go bígózigo, ła'íí hadíí doo hit'ii dahíí da'anii át'éégo bígózi, áí odla' golzeego ágolzee. ² Doo áníidá' bádaayán n'íí daabi'odla' golííhíí bighá n_t'éégo baa ch'inii l_{ék}'e. ³ Ni'gosdzán Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bik'ehgo ádaalzaago nohwi'odla' golííhíí bighá bádaagonlzi, áík'ehgo dant'éhéta hit'iiníí doo hit'ii dahíí bee ádaaszaa. ⁴ Bi'odla' golííhíí bighá Abel, Cain bitisgo n_t'éhi Bik'ehgo'ihí'nań yaa nainé', Abel baa nainé'íí Bik'ehgo'ihí'nań yaa nagol_{ni}'go, Da'áígee ándzaa, nii l_{ék}'e; áí bee Abel daztsaa ndi t'ah nohwich'í' yalti'. ⁵ Bi'odla' golííhíí bighá Énoch da'itsaahíí doo yígodolsił dahíí bighá yaaká'yú onábi'dolti; doo hak'i nádaach'ot'ii da, Bik'ehgo'ihí'nań onábiltiíhíí bighá; doo hwahá nábidí'dilteeh dadá' Bik'ehgo'ihí'nań yił goyiłshóógo baa ch'inii l_{ék}'e. ⁶ Ko'odla' da'ádihyúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo hagot'éégo bił goch'intshóó da: hadín Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nsháh nzjyúgo da'anii Bik'ehgo'ihí'nań golíigo yosdla_{ad}go zhá yich'í' nigháh, ła'íí hadín nzhóogo haintaahíí n_t'éégo ágot'eehíí bíyéé ádoliilgo yosdla_{ad}go zhá yich'í' nigháh. ⁷ Bi'odla' golííhíí bighá Noah hagot'éégo godegháhíí doo hwahá yígołsił dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bił ch'í'nah ágolaago tsídolyiz, áík'ehgo bichagháshé hasdáyiniilhat'ííhíí bighá tsina'eelíí áyíłaa; áí bee ni'gosdzán biká' n_{nee} nchó'go ádaat'eehíí ch'í'nah áyíłaa, ła'íí ko'odla'híí bighá n_t'éégo ách'it'ééhíí bíyéé silii. ⁸ Bi'odla' golííhíí bighá Abraham ła' ni' nágost'aayú bíyéé doleełyú obi'dol'a'dá' bikísk'eh adzaago oyáá, hayú deyaa shíhíí doo yígołsi da ndi. ⁹ Bi'odla' golííhíí bighá ni' baa got'aq n'yú dé't'ihézhí' Isaac ła'íí Jacob biłgo gowałgai yee daagolii, ni' doo yídaagołsini n'íí yiká' daagoliihíí k'ehgo; Abraham baa det'aq n'íí da'ái Isaac ła'íí Jacob baa daadest'aq: ¹⁰ Abraham bádihyú yaaká'yú kih nagoznilíí bit'áahgo izt'ini golíiníí yiká déz'ii, áí kih nagoznilíí bik'ehgo'ihí'nań nagoshchiiigo ágółaa. ¹¹ Bi'odla' golííhíí bighá Sarah ndi binawod gołsiigo hiltsaa silii, áíd' bił legodzaahíí bitisyú ch'ígoyáá ndi bi'ime' gołzii, hadín baa yidin'áqáhíí ya'olíhíí bighá. ¹² Áík'ehgo n_{nee} dała'á hastiin siliiigo k'azhá datsaahi ga'anolí ndi bits'á'dí' hadaalışchiiníí yáá biyi' ts'itsoqsé ła'íí tábalyú sái dahdijahíí ga'áhołaago daagołzii, doo nách'oltag at'éé dayú. ¹³ Áí dawa t'ah da'odla_{ago} nanezna', baa daadest'aaníí doo hwahá begol_{ne}' da ndi bi'odla' bee nzaadzhí' daayo'iiigo yaa bił daagozhóógo begol_{ne}'go yídaagołsi l_{ék}'e, áík'ehgo gádaanniid, Ni'gosdzán biká' nahiikai ndi n_{nee} doo bígózini daandlii, dá nakai n_t'éhi. ¹⁴ Ágádaaniihíí bee n_t'éégo ndaagoléehíí yiká hadaantaago bígózi. ¹⁵ Ni' yits'á' dahdikai n'íí dá yaa natsídaakees n_t'éeyúgo t'áazhí' nakáhgo bá ch'í'otaa doleeł ni'. ¹⁶ Áídá' k'adíí yaaká'zhí'go ndaagoléehíí hádaat'ii: áí bighá Bik'ehgodaahi'nań biłdi'niigo Bik'ehgo'ihí'nań doo bik'e ádaayándzi da, akú kih goznilíí bá ilch'í'golaahíí bighá. ¹⁷ Bi'odla' golííhíí bighá Abraham, da'anii bi'odla' bighá nabídineztaqáda', Isaac Bik'ehgo'ihí'nań yaa yintii, Abraham bee det'aq n'íí biye' dała'áhi Bik'ehgo'ihí'nańyá yizilhee nkegonyaa, ¹⁸ Áń yaa yalti'go Bik'ehgo'ihí'nań Abraham gáyilniiid, Isaac binkááyú nits'á'dí' handóot'ii: ¹⁹ Abraham Bik'ehgo'ihí'nań n_{nee} daztsaa ndi náhi'naago ánáidléh yígołsi, áík'ehgo biye' daztsaadí' nábi'dihil'na' ngonoligo baa naltii. ²⁰ Bi'odla' golííhíí bighá Isaac, Jacob ła'íí Esau bich'í' ágone'íí yee yá oska_{ad}go, Nohwiya gozhóó le', yilniiid. ²¹ Bi'odla' golííhíí bighá Jacob datsaahdá' Joseph biye'ke naki da'al'ango yá da'oska_{ad}; ła'íí bigish bik'izhí' hayaa at'éédá' Bik'ehgo'ihí'nań yoska_{ad}. ²² Bi'odla' golííhíí bighá Joseph datsaahdá' Israel hat'í'í dahdekáh doleełí t'ah bidáhdá' yígołsiigo yaa nagol_{ni}' l_{ék}'e; ła'íí bits'in hago ádolniihíí yee yágon'áq l_{ék}'e. ²³ Daabi'odla' golííhíí bighá, Moses gołiiidá' bitaa hik'e báq biłgo mé' dénzhonehi nliihíí bighá nadaayin'í'go taagi daahitaa; nant'án yengon'áaníí doo yédaaldzid da l_{ék}'e. ²⁴ Bi'odla' golííhíí bighá Moses báyan siliiigo, Pháraoh bitsi'híí bizhaazhé bił idi'niigo doo hat'ii da l_{ék}'e; ²⁵ Nchó'go ágot'eehíí begonedliihíí dé't'ih itah at'éhi k'ihzhí' nayiné' l_{ék}'e, n_{nee} Bik'ehgo'ihí'nań

bíyééhíí biniidaagonlt'éezhj'go itah nágodin'áá lèk'e; ²⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' bich'í' nahi'niíhíí yiká déz'jigo, Christ bigha bik'edaach'iniíhíí Egypt biyi'gee hágołdzil goz'aaníí yitigo ilíjgo yaa natsekees. ²⁷ Bi'odla' golíjhií bigha Egyptdí' halwod, nant'an hashkee ndi doo yénaldzid da: doo ch'o'ij dahíí yo'ijhií k'ehgo nyeehíí yich'í' dahnldoh. ²⁸ Bi'odla' golíjhií bigha Moses bik'ehgo dáádít'hií yiká díł yíłta', la'íí bitis-hagowáh golzéhi ágolzaa, chagháshé dantsé nakaihií naitseedíí nliiníí Israel hat'i'ihíí bichagháshé dantsé nakaihií doo naitseed da doleełhií bigha. ²⁹ Daabi'odla' golíjhií bigha Israel hat'i'íí túsikaaníí Red Sea holzéhi hanaayú nanádnłsáá, ni'gosgáahíí k'ehgo ndi ch'ínánłsáá, nnee Egyptdí' daagolíníí aldo' hanaadnkáh daanzí ndi aal odaaz'eel. ³⁰ Daabi'odla' golíjhií bigha Israel hat'i'í kłh goznłlíí Jéríko golzeegee binaad tsée hist'inií ledn'aahíí dała'á jigo dałahn lenadłséh gosts'idiskaahíí, áik'ehgo gosts'idiskaahíí bijijí aal nandéeh lèk'e. ³¹ Ráhab, isdzán nant'í' nagháhi n'íí, bi'odla' golíjhií bigha anadaal'izi baa n'áazhgo nzhónigo yich'í' ádzaago, doo da'odlaa dahíí natseedgee doo itah zesdij da lèk'e. ³² Nt'é baa nanagoshni' doleeł? Gídeon, Báraak, Sámson, Jéphthah, David, Samuel aldo', la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí biłgo dawa baa nagoshni' hasht'ij ndihíí doo bínel'aal da: ³³ Áí daabi'odla' golíjhií bigha łahgo nnee hat'i'í daayisnaa, dábi'ehyú ádaaszaa, bángot'aal n'íí bich'í' begolzaa, ndóicho bizé' bá ilch'í' ágolzaa, ³⁴ Kq' doo sidog dago bá alzaa, bésh be'idiltłshé doo bee naitseed da, doo nadaalwod da ndi nadaalwod daasilij, nagonłkaadgee k'a'adaat'ee daasilij, la'íí yil nadaagonłkaadíí bik'e dahtsidnkij. ³⁵ Isdzáné bits'á' nanezna' n'íí bá nádaabi'dihıl'na'go baa na'nil; la'ihíí dahazh'í' ihí'naahíí yenaadiikáhíí itisgo nlt'éego yídaagolshíí bigha doo daazhógo benádaadichiid hádaat'ij dago goyéego bich'í' godest'aago naitseed: ³⁶ Ła'ihíí baa daach'odloh, la'íí dá habída'ch'ıltsaas nt'éé, la'ii kdaach'ist'oo, la'íí ha'adaach'ist'e': ³⁷ Ła'ihíí daach'olné, la'ihíí ilk'ídaabidich'iish, la'ihíí nabídaadi'nestaad, la'ihíí bésh be'idiltłshé bee naitseed; la'ihíí dibel'ij hik'e gant'ize bikagé bidiyagé yee nakai lèk'e; tédaat'iyégo, nyéé'i daidits'ago, la'íí biniidaagodeszaago; ³⁸ Áí nneehíí ni'gosdzán biká' nneehíí bitisgo da'ilij: da'igolijyú la'íí dziłyú, dził bini'i'ányú la'íí łeyi' da'o'ányú nakai lèk'e. ³⁹ Áí dawa daabi'odla' golíjhií bigha nlt'éego baa na'goni' ndi baa det'aal n'íí doo hwahá begolne' da lèk'e: ⁴⁰ Néé Bik'ehgo'ihí'nań nohwádijhyú itisgo nlt'éhi yaa nohwá nagoshchij, da'adaandijhyúgo áí doo hadaabi'dilne' da.

12

¹ Nnee łani doo náhółtagyú nohwinaadyú nzhooogo daanohwineł'ijgo, nt'é ndaazgo daahiideełií halaa nlázhj' ndaano'né, la'íí nch'oi dayúweh be'ánáhiit'ijhií nlázhj' ndaano'né aldo', áidí' bidag ádaant'eego Bik'ehgo'ihí'nań nohwá ngon'áaníí bikísk'eh hiikeeł le', ² Jesus, nohwi'odla' begodeyáhi la'íí aal łale'i halaa án zhá bich'í' daadéet'ij le'; án gozhóóníí bádiłhyú goz'aahíí bigha ts'ıl'na'áhi biká' biniigodelzaa ndi yidag at'éego yitis silij, bik'e idaayágosigo dahstij ndi doo bił hago'at'éé da, áidí' Bik'ehgo'ihí'nań nant'aago dahsdaagee dihe'nazhinéego dahnezdaa. ³ Nnee nch'ogo ádaat'eehíí bich'í' nada'idziid ndi yitis siliiníí, án baa natsídaahkees le', dah lèk'eyúgo dánko hohkáh hileeh, la'íí nohwinatesekees doo nłdzil da hileeh. ⁴ Nch'oi bich'í' nadaagonłkaad ndi doo hak'í' díł nohwiká' ndaashchii da. ⁵ Ła'íí chagháshé baa de'níhíí k'ehgo nohwaa de'níí n'íí baa daadisonah, gán'igo, Shiye', Bik'ehgo'ihí'nań doo alch'idéyú ánánol'ijł dayúgo, nlt'éego baa natsínkees, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań nił destehyúgo nanákaad hela': ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań hadíí bił daanzhooníí ni'ıłsihgee yiniidaagodnłsj, yil ch'ígó'aahíí bigha, bizhaazhé náidnłt'ijhií dała'á nt'ijgee ni'ıłsihíí bigha nádainłtsas. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań nda'ol'sihgee nohwiniidaagodnłsiyúgo, bichagháshé daanohłijhií bigha ágádaanohwiłsj; hadín biye' golíníí, biye' yiniigodnłsj, yil ch'ígó'aahíí bigha. ⁸ Áidá' nda'ol'sihgee Bik'ehgo'ihí'nań nohwił ch'ígó'aahíí bigha doo nohwiniinágodil'ijł dayúgo yútashchín nliiníí k'ehgo ádaanoht'ee, doo da'anii bichagháshé daanohłij da, nnee dawa doo da'dits'ag dayúgo bił ch'ídaago'aahgo yiniidaagodnłsj. ⁹ Áidí' ni'gosdzán biká'gee daanohwitaahíí nlt'éego nohwił ch'ídaago'aahgo nohwiniidaagodnłsigo daadinłzi; yaaká'dí'go nohwiTaahíí itisgo

daadinlzigo bikísk'eh ádaant'eego nlt'ée go'íí, áík'ehgo zhá nlt'ée go daahin'naa. ¹⁰ Ni'gosdzán biká' nohwitaahíí dabíí hádaat'íyú dét'íhézhi' hagee nda'iilziihgee zhá ádaanohwił'íjh, áídá' yaaká'dí'go nohwiTaahíí nohwá nlt'ée híí bighá ágádaanohwidnłsı, án godiyini ye'at'ée híí k'ehgo néé áldó' godiyini be'ádaant'ee hileehíí bighá. ¹¹ Koł ch'ígó'aahgo ákoł'iiníí doo koł gozhóógo ákółsı dago koł na'dini' ndi bikédı'go hadín baa bił ch'ígót'áanıí nlt'ée híí biyi' nołseełgo binest'á' gołííhíí k'ehgo ilch'ı'gonłt'ée híí be'at'ée go nlt'ée hileeh. ¹² Áík'ehgo nohwigan nadaahezdaahíí hadag ánádaahdle', nohwigod daaditłdíí nł'iz ánádaahdle'; ¹³ Áídı' ilk'ídézdoh intínhíí biká' ch'ínokáh, hadín na'nłhodíí doo ch'a'odokał da doleełhíí bighá; áídá' nalwod nasdłı'go dahnadıdáh. ¹⁴ Nnee dawa bił t'eké daanohłıigo, la'íí dázho nlt'ée go ádaanoht'eego dahdaanołdoh, doo ágádaach'it'ee dayúgo Bik'ehgo'ihı'nań doo hagot'ée go ch'ıltséh da: ¹⁵ Ídaa daagonohdzaą, dánko Bik'ehgo'ihı'nań biłgoch'oba'ıí dá bich'ı' ndohkahi at'ée; dánko koł goshch'ıihíí bikeghad nohwiyi' bengonyááyúgo ndéesaągo nagontł'og hajéedgo, áı bee łáni daabiłchoq; ¹⁶ Ídaa daagonohdzaą, dánko nant'ı' nagmaahíí nohwitahyú hileeh, dagohíí Esau holzéhi, dantsé nagmaahíí bighá Bik'ehgo'ihı'nań bits'á'dı' biyéé doleeł n'ıí dałahńdi iyaąhıí bighá baa na'hazniihıí k'ehgo dánko Bik'ehgo'ihı'nań doo yidnłsı dahıí nohwitah hileeh. ¹⁷ Bıdaagonłsı, Esau ágádaahıí bikédı'go Bik'ehgo'ihı'nań bits'á'dı' nlt'éhi biyéé silıı doleeł n'ııgee, Dah, biłdo'niid; hichago yókeedgo ná'okąąh ndi doo hagot'ée go łahgo ánáyıdléh da lék'e. ¹⁸ Doo díńko bich'ı' nehesokhai da, dził da'anıi si'ánihıí, ko' bee dılłtı'ıí, dagohıí godıłhıí, chagołheehıí, yat'ógo nyolhıí, ¹⁹ Bésh dilwoshé ánıíhıí, bizhıi ánıíhıí, áı bizhıi daidezts'aanıí, Doo dayúweh nohwich'ı' yánłti' da, daayılłniigo nádaayokąąh lék'e, doo bich'ı' nehesokhai da: ²⁰ (Tsétahgo nakaihıí ndi dziłıí yıdahi'naayúgo bił nda'tsilne'go dagohıí k'aa bee nabidi'tseedgo goz'ąą, niigo yee hadzii n'ıí doo hagot'ée go yıdag ádaat'ee da lék'e: ²¹ Daayo'ıı n'ıí dázho bégódzıdhıí bighá Moses gánıí lék'e, Dázho nésdzıdgo disłłıd;) ²² Áídá' díńko bich'ı' nehesokhai, dził Sion golzéhi, la'ıí Bik'ehgo'ihı'nań hińáhi bikıh goznıłıí yaaká'yú goz'áni Jerúsalem holzéhi, la'ıí Bik'ehgo'ihı'nań binal'a'á yaaká'yú daagolıni lenáhiłséhı, ²³ Dantsé daagozliinıí yaaká'yú bizhi' ádaagoszaahıí bił daagozhóógo ha'ánáłséhıí, Bik'ehgo'ihı'nań nnee dawa yaa yałti'go yándaago'a'ihı, la'ıí yaaká'yú nnee nlt'ée go ádaat'ee híí hadaadeszaahıí bıspirits bich'ı' nehesokhai, ²⁴ La'ıí Jesus, Bik'ehgo'ihı'nań hik'e nnee biłgo łángot'aanıí ánııdéhı nohwá sizıni, la'ıí dił kok'e hiłta'ıí, Abel bidıłıí yıtısgo nlt'ée go ágot'ee híí yaa nagolıni'ı áldó' bich'ı' nehesokhai. ²⁵ Bik'ehgo'ihı'nań, nohwich'ı' yałti'ıí, doo dah daadohniı dago baa daagonohsąą: ni'gosdzán biká'gee bich'ı' yałti'ihıí, dah yılłniıdıí doo hagot'ée go bits'á' hakee da lék'e, áík'ehgo yaaká'dı' nohwich'ı' yałti'ihıí hodaayéelłs'ąą doo hádaat'ıı dayúgo, itısgo doo bits'á' haokee at'ée da: ²⁶ Da'áídá' bizhiıhıí bee ni'gosdzán nagohı'naa, k'adyúgo híı gánııgo ngon'ąą, Yunáasyú goldohgo dałahńdi doo ni'gosdzán zhá nagohısh'naa da, yáá áldó' nagohısh'naa doleeł. ²⁷ Áń ágánniıdıí, Yunáasyú goldohgo dałahńdi, hadıí alzaahıí nadaaha'naahıí k'ihzhı' niı'né', golzeego ágolzee, áík'ehgo hadıí doo hagot'ée go dihi'náh dahıí zhá godziıh doleeł. ²⁸ Bik'ehgo'ihı'nań bilałł'áhgee nohwiıłłgo doo hagot'ée go k'ihzhı' nohwiıłłıí dahıí bighá haląą ba'ihédaandzı le', áík'ehgo Bik'ehgo'ihı'nań daadnlzigo la'ıí bédaahıldzıdgo bił daagozilzhóógo bá nada'ııdziid le': ²⁹ Bik'ehgodaahin'nań ko' ndi'ıłk'áhi nłni at'ée.

13

¹ Ilk'ısó lił daanjóohıí k'ehgo dayúweh lił daanohjoo le'. ² Nnee doo bıdaagonłsinihi nohwaa hikaiyúgo baa daa ch'ohba'go baa daayonah hela': nnee la' ágádaadzaago Bik'ehgo'ihı'nań binadaal'a'á yaaká'dı'hi doo yıdaagotsı dago yá da'dezné' lék'e. ³ Ha'ánshıjeedıí bınádaatłniıh, bił ha'ánshojeedhıí k'ehgo; hadın bits'ı biniıdaagonłt'ée híí bınádaatłniıh, nohwıı áldó' nohwıts'ı gólııgo bedaahınohnaa. ⁴ Na'ı'neehıí nnee dawa daayıdłsı le', doo ilłs'á' nant'ı' na'aahgo da: ch'a'o'ı'nehıí la'ıí nant'ı' nakaihıí Bik'ehgo'ihı'nań yaa yádaaltı'go yándaago'áah. ⁵ Bestso doo bidázhı' ádaanoht'ee da le'; nt'éhéta ayáháhi nohwıyéé lék'e ndi baa nohwıł daagozhóó le': Bik'ehgo'ihı'nań

gánohwĩłnĩid, Doo nits'á' dahdosháh át'ée da. ⁶ Áík'ehgo doo t'aazhĩ' daasiitĩi dago gádaan'ni, NohweBik'ehń shich'onĩhi nĩi, nnee hago ádaashidoliĩfí doo bee nésdzid da. ⁷ Nohwá naziinĩ bínádaahĩih, Bik'ehgo'ihĩ'nań biyati' bee nohwich'ĩ' yádaaltĩ' n'ĩ: da'odláhĩ k'ehgo da'ohdłá le', nt'é ádaizlaahĩ baa natsídaahkees. ⁸ Jesus Christ, adaqadá' át'éehĩ k'ehgo díi jĩ t'ah ágát'ée dahazhĩ' ágát'ée. ⁹ Yati' iltah at'éeego, yati' doo bigózini da k'izédaanohwidonĩfí hela': Bik'ehgo'ihĩ'nań bilgoch'oba'ĩi bee kojĩdí' ko'odłá' nalwodgo áyĩsigo nĩt'ée, doo hagot'éeego ch'iyáahĩ bee da, ái bikísk'eh ánáda'ch'ol'ĩĩ ndi doo nt'é bee ádaach'izlaa da. ¹⁰ Jews bich'ĩ' begoz'aanĩ bit'áahyú daanliinĩ da'ch'okáah goz'aagee Bik'ehgo'ihĩ'nań baa naltéehĩ ła' áígee nada'iziidĩ daayiyáago dábik'eh; ái na'idziidĩ bee Bik'ehgo'ihĩ'nań nohwá ch'ígót'i' daanzi; áidá' Christ tsĩ'ĩna'áhi biká' nohwá daztsáahĩ bighá née Bik'ehgo'ihĩ'nań bich'ĩ' nohwá ch'ígót'i'. Nnee Jews bich'ĩ' begoz'aanĩ zhá yikísk'eh ádaat'eehĩ doo áík'ehgo bágoz'aq da. ¹¹ Magashi, dibelĩ, gant'ízéta nnee nda'ĩsihĩ bighá nadaistseedá' bidĩfí okáah yebik'ehi da'tiséyú sitĩni da'ch'okáah goz'aq yune' áyikaah, áidá' bits'ihĩ kĩh goznĩfí anahyú daayidĩd lək'e. ¹² Áík'ehgo Jesus ałdó', dabĩ bidĩfí bee nnee hadaadĩne' doleethĩ bighá kĩh goznĩfí binaadyú łedn'aahĩ dáadit'ĩhĩ anahyú biniigodelzaa. ¹³ Áík'ehgo née ałdó' nnee Jesus daayo'ni' n'ĩ k'ehgo daanohwĩch'o'ni'go bidag ádaant'eego haláq da'anahyú bich'ĩ' dokáh. ¹⁴ Dzaagee doo nohwá dahazhĩ' daagondłĩ goz'aq da, áidá' dahazhĩ' daagondleehĩ biká daadéet'ĩ. ¹⁵ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihĩ'nań dákozhá baa náda'né'ihĩ k'ehgo Jesus binkááyú dayúweh daahohiikáahgo ba'ihédaandzi le', bizhi' ba'ihégošgo behagohiigháh le'. ¹⁶ Nĩt'éeego ádaanoht'eego ła'ĩ nohwíyéehĩ iltahoh'niigo baa daayohnah hela': ái k'ehgo baa náda'né'ihĩ Bik'ehgo'ihĩ'nań yaa bił gozhóq. ¹⁷ Hadĩn nohwá naziinĩ bikísk'eh ádaanoht'eego hayú ádaanĩyú ádaanoht'ee le', nohwiyi'siziinĩ yinádaadé'ĩhĩ bighá; ái Bik'ehgo'ihĩ'nań nohwá yĩ nanágodol'nihi at'ée bił daagozhóqgo ádaat'ĩyúgo nĩt'ée, áidá' doo bił daagozhóq dayúgo doo nohwá nzhóq da. ¹⁸ Nohwá da'ohkáah: nĩt'éeego ádaahiit'ĩigo bídaagonłzi, dawa ánádaahiit'ĩfí bee da'aniigo ánádaahiit'ĩĩgo hádaahiit'ĩ. ¹⁹ Shá da'ohkáah dolełgo itisgo nánohwoshkáah, dák'adégo nohwaa nádishdaahĩ bighá. ²⁰ Bik'ehgo'ihĩ'nań, bits'á'dĩ' nkego-hen'áanĩ, Jesus nohweBik'ehń daztsáadĩ' naadiidzaago áyĩłaa, bidĩfí nohwá ngon'áanĩ dahazhĩ' nłdzilgo bee áile'ĩ biláhyú: nanyoodĩ bidibelĩ nĩt'éeego yinádé'ĩhĩ k'ehgo Jesus, Nanyoodĩ ızisgo at'éhi, bichagháshé nĩt'éeego yinádé'ĩ. ²¹ Bik'ehgo'ihĩ'nań hadaanohwidile', áík'ehgo nt'é bił dábik'ehĩ dawa nĩt'éeego baa nahkaigo, binadzahgee hant'é bił dábik'ehĩ nohwiyi' na'iziid le', Jesus Christ binkááyú; án dážhó ba'ihégoš le', doo ngonel'aq dayú dahazhĩ'. Dolełgo at'ée. ²² Nánohwoshkáah shik'ĩyú, Díi ádaanohwĩłdénĩidĩ doo bik'edaasholch'iigo da ndaagohoh'aah: ayáhago bee nohwich'ĩ' k'eshĩłchĩ. ²³ Nohwik'isn Timothy ch'ínádzáá ląq; dé't'ihégo nyáá lək'eyúgo, akú bił nánsht'aashgo nádaanohwistséh ndi at'ée. ²⁴ Nohwá naziinĩ dawa, ła'ĩ Bik'ehgo'ihĩ'nań bichagháshé dawa, Gozhóq, shá daabiłdohĩ. Ítalyú daagolĩnĩ, Gozhóq, daanohwĩłnĩ. ²⁵ Bik'ehgo'ihĩ'nań biłgoch'oba'ĩi bee nohwich'ĩ' goz'aq le'. Dolełgo at'ée.

THE GENERAL EPISTLE OF JAMES

¹ Shíí James, Bik'ehgo'ihí'nań ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń binal'a'á nshlíni, nnee nakits'ádahyú hat'i'i íłch'á'yú odaagohele'ihíí nohwich'i' k'e'eshchii, Bik'ehgo'ihí'nań nohwił nlii le', nohwildishnii. ² Shik'ííyú, íłtah at'éégo nohwich'i' nagont'ogyúgo, baa nohwił daagozhóq le'; ³ Díí bídaagonołsigo, nohwi'odla'íí nayídntaahgo nyee ndi dahdaanołdoh daaleeh. ⁴ Áí dayúweh nohwiyi' na'iziid le', áík'ehgo nohwi'at'e' nzhooníí zhá be'ádaanołt'ee doleet, doo hat'íí bee dábich'i'go da. ⁵ Nohwitahyú dahadń doo goyáq dayúgohíí Bik'ehgo'ihí'nań yíyókeed le', áík'ehgo baa hi'né' doleet; Bik'ehgo'ihí'nań dánzhoo at'éégo nnee dawa daazhógo yaa yiné'hi at'éé. ⁶ Áń nneehń odlaago áńíí le', doo biini' nakigo da: dahadń biini' nakihń, nch'iigo túnteel nádidáhíí k'ehgo at'éé. ⁷ Nnee ágát'éhń nohweBik'ehń bich'á'gé' doo hat'íí ích'i' nyohodlíí da le'. ⁸ Nnee biini' nakihíí doo bígóziigo nagháhi at'éé da. ⁹ Nnee ádaagoch'iyolba'ń Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee ízisgo at'éégo ábi'delzaahíí bigha bił gozhóq le': ¹⁰ Áiná' nnee ízis it'jín ádaagoch'iyolba'go ábi'delzaahíí bigha bił gozhóq le': t'oh dénzhonéhíí ánadaasdjidhíí k'ehgo bee ch'ígowáh doleelhíí bigha. ¹¹ Ch'ígona'ái sidogo haghángo, t'oh yiniłnéehgo dénzhonéhíí nandéh, áík'ehgo dénzhone'ń'íí ádjh: áí k'a'at'éégo nnee ízis it'jín t'ah dá'it'jigo bech'ígonáh doleet. ¹² Nnee nabídi'nestaqad l'e' ndi aqł yitis ch'ínyááhń biyaa gozhóni at'éé: nabídi'nestaqadíí aqł yitis ch'ínyáágo dahazh'i' ihí'náhi, nnee Bik'ehgo'ihí'nań bił daanzhóni yaa yiden'ááníí, baa didot'aał, gonneegee ch'ah hobijhíí k'ehgo. ¹³ Nnee ła' nabídi'nestaqad l'e'yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań nashínestaqad, doo nii da le': Bik'ehgo'ihí'nań doo ncho'íí bee nahóntaah goz'aq da, ła'íí án doo hadń nayíntaah da: ¹⁴ Nnee daantjigeé déncho'go ágot'eehíí yiká hát'ííníí, ídíbiiltso'go nabídintaah. ¹⁵ Déncho'go ágot'eehíí hágot'iíníí íłtsaq hileehíí k'ehgo ncho'íí yilchii: áíge' ncho'íí ncha siljigo da'itsaahíí yilchii. ¹⁶ Shik'ííyú, shił daanołshóni, nda'ółsii hela'. ¹⁷ Dawahá nłt'éehíí ła'íí dawahá nzhooníí yaaká'gé' nohwaa hi'né'hi at'éé, Bik'ehgo'ihí'nań idindláádíí Áyíílaahń bich'á'gé' nke'né', án doo ła'ngo áná'dol'jii da, hat'íhíta léhídáhgo chagosh'oh nágodleehíí doo áí k'a'at'éé da. ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań dabíí hát'jigo dawahá daahinaago áyíílaahíí bitahge' da'íłtsé nest'án begodeyaahíí k'ehgo biyati' da'aníhi bee nádaagosiidljigo ánohwilaa. ¹⁹ Áík'ehgo shik'ííyú, shił daanołshóni, nnee daantjigeé nłt'éégo íyést'saq le', yati' t'aqzh'i' goz'aqgo, ła'íí ha'ashkeehíí t'aqzh'i' goz'aqgo: ²⁰ Nnee bihashke'híí Bik'ehgo'ihí'nań binzhó'íí doo ále' da. ²¹ Áí bigha ncho'zhinéégo ágot'eehíí ła'íí doo bik'ehyú ágot'eehíí dawa k'ihzh'i' ndaanołné'ná', yati' nohwijíí biyi' k'ená'dilzéhíí nohwijíí yune' isht'egodnt'éégo nádaagodo'aaah, áí nohwiyi'siziiníí hasdáyiniłgo yinel'aq. ²² Bik'ehgo'ihí'nań biyati' da'aníyú ádaanołt'ee le', doo daazhógo dédaadołts'ago da, doo ách'i' nadaalch'aago da. ²³ Dahadń yati' daazhógo yidits'agn doo yikísk'eh at'éé dahń, nnee ła' biká'got'íne' biyi' binii' da'at'ééhíí yinel'jiihíí k'ehgo at'éé: ²⁴ Áń nneehń ádinel'jíd hik'e dahiyaa, áíge' dagoshch'i' ánołj h n'íí yaa yisnah. ²⁵ Dahadń Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí dázho nłt'éhi, begoz'aaníí nnee ch'ínáyihí'ńíí, biyi' déz'iíníí dayúweh yaa higaań, doo daazhógo íyést'saqgo dagoshch'i' yaa yinah daná', yati' yikísk'eh at'ééhń, án nneehń dawahá áile'íí bee biyaa gozhóq doleet. ²⁶ Dahadń nłt'éégo oshkaqah nzjina' biyati' doo yaa goyáqgo yałti'ń ách'i' nach'aa, án nneehń bi'okaqahíí doo bá begolne' da. ²⁷ Chagháshé bitaa ła'íí bimaa ádaadiníí, ła'íí isdzané itśaa daanliiníí bich'i' nadaagont'ogíí bich'och'iniigo bitaach'ighaago, ła'íí ni'gosdzán biká'gee ncho'go ágot'eehíí doo hayíí be'ách'ít'éégo da, áí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa'ń bináál okaqah da'aníihi, ła'íí dánzhoo at'éhi at'éé.

2

¹ Shik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń, bich'á'idindíni, daahołdlaago nnee doo

il'anigo baa natsídaalkées. ² Nnee la' óodo bee bigan bik'en'áné gólíni, la'íí bidiyágé nlt'éhi bik'isilaago dała'adzaagee ha'ayááyúgo, la'íí nnee tét'iyéhi bidiyágé dénchó'éhi yee ha'ayááyúgo: ³ Nnee bidiyágé nlt'éhihíí zhá bich'í' ádaanolt'eego ágádaabil-dołnii, Dzaagé' nlt'éégee dahńdaa; áiná' nnee tét'iyéhií ágádaabil-dołnii, Da'áígee sínzj, dagohíí, Shikeeyú ndaa: ⁴ Ágádaanołt'eeyúgosha' la' dá'ich'í'go, la'íí itisgo łanatsídaalkées, nchó'go natsídaalkéesgosha' aayádaalt'i'ihíí daaleeh? ⁵ Shik'ííyú, shil daanołshóni, ıdaayesólts'aq, Bik'ehgo'ihí'nań ni'gosdzán biká' ágot'ee zhinéégo tédaat'iyéhií da'odlaqahíí yee ízisgo da'it'ij doleelgo haiyinil, la'íí bilatt'áhgee begoz'aaníí daabiyéé doleelgo haiyinil, áí Bik'ehgo'ihí'nań yil daanzhooníí yaa goden'áq. ⁶ Áiná' nohwíí tédaat'iyéhií doo bil da'oltag da laq. Nnee ízis it'iiniísha' isná daanohwidil'ij? Da'ái yána'iti'hé yune'sha' oidaanohwinihiyood? ⁷ Da'ái nlt'éégo bee nohwi'dojííhíísha' dénchó'go yaa yádaalt'i'? ⁸ Nant'an yegos'aaníí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií gáníígee, Na'ashhahgé' gólínií nił nzhóq le', dání idil njoqohíí k'ehgo, niíhíí da'anii bikísk'eh ádaanołt'eeyúgo nlt'éé: ⁹ Áiná' nnee il'anigo baa natsídaalkéesyúgo nchó'go alt'íí, begoz'aaníí yitis hadaadiltaalíí k'ehgo ádaalt'ij bídaagonołsj. ¹⁰ Dahadń begoz'aaníí dawa yikísk'eh at'éé ndi dała'ágo ilsiihyúgo, begoz'aaníí dawa yilsih hileeh. ¹¹ Ch'a'o'néhií bee alneh hela', niíhíí, Dahadń zolhéé hela', nii aldo'. Ch'a'o'néhií doo bee aldzaa daná' dahadń zeezohij lé'eyúgo, begoz'aaníí yitis hadiltaalíí nleeh. ¹² Begoz'aaníí nnee ch'ínáyihí'niíhíí nnee bee baa yáda'iti' doleelíí k'ehgo yádaalt'i', la'íí áí k'ehgo ádaanołt'ee. ¹³ Doo bil goch'oba' dahń doo baa goch'oba' dago baa yá'iti' doleel; áiná' ilgoch'oba'íí aayá'iti'íí yee itisgo at'éé. ¹⁴ Shik'ííyú, nnee la', Oshdlaq, niina' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo yikísk'eh at'éé dayúgo, hat'íí yit'íí áiná'? Ya' áí odlaqahíí hasdábilteeh née? ¹⁵ Kok'isn dagohíí kolah bidiyágé éđihná' dajj biigha dáshiná'naghaaná', ¹⁶ Nohwíí la' bich'í' gádołniiyúgo, ilch'í'gont'éehíí bee nanńaa, sínzilgo, la'íí násíndjídgo nanńaa; áiná' dawahá yídn nlijhíí doo baa nne' dayúgo; hat'íí bee nzhóq? ¹⁷ Áík'ehgo ko'odla' zhá gólííyúgo, doo bikísk'eh ách'ít'éé dayúgo, doo hat'íí ká áile' da, daztsáni k'a'at'éé. ¹⁸ Dahadń gáníí doleel, Ni ondlaq, áiná' shihíí shi'odla' yikísk'eh ánásht'ijh: ondlaqahíí shil ch'í'nah ánle' yikísk'eh ant'ijhíí da'ádihgo, áík'ehgo shíí oshdlaqahíí yikísk'eh ánásht'ijhíí bee nił ch'í'nah áshle'. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nlijgo hondlaq; áí nlt'éé: ch'iidn daanlíni aldo' da'odlaqana' ndaaldzidgo daaditlid. ²⁰ Áiná' nnee doo goyáq dahi nílni, ko'odla' golíí ndi doo bikísk'eh ách'ít'éé dayúgo doo begolne' da, daztsáni k'a'at'éé, ya' áí doo bígonłsj da née? ²¹ Hat'íhíta be'okaqahíí biká' dahi'niilgee Abraham, nohwitaa n'íí, biye' Isaac Bik'ehgo'ihí'nań yaa yinłtjina'sha', ánát'ijdíí bee Bik'ehgo'ihí'nań, dávik'ehyú at'éhi bilnńiid? ²² Bígosínłsjíd née, bi'odla'íí la'íí yikísk'eh at'éehíí dała' na'iziid, bi'odla'íí yikísk'eh at'éehíí bee łalzaa. ²³ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií, Abraham Bik'ehgo'ihí'nań yosdlaq, áík'ehgo bi'odla'híí bigha dávik'ehyú at'éégo bá hótag, nii lé'ehíí begolzaa: áígee Bik'ehgo'ihí'nań bit'eké daabilch'iniigo daach'ozhíí lé'e. ²⁴ Áík'ehgo bídaagosołsjíd, doo bi'odla' zhá bee Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nnee dávik'ehyú at'éé da, áiná' yikísk'eh ádaat'eehíí aldo' bee Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú at'éé. ²⁵ Da'ágát'éégo Ráhab, isdzán nant'í' nagháhi n'íí, ch'inii nai'aahíí ha'áyíłaa, áigé' łahyúgo ch'ínádais'a'ná', ánát'ijdíísha' bee dávik'ehyú at'éé bildo'niid? ²⁶ Kots'í koyi'siziinií áđjhyúgo daats'iztsaa, áí k'a'at'éégo ko'odla', bikísk'eh ách'ít'éehíí áđjhyúgo, doo hat'íí ká áile' da.

3

¹ Shik'ííyú, hołaqago ilch'ígó'aahíí daaleeh hela', ilch'ídaagont'eehíí itisgo nyeego nohwaa yá'iti' doleel bídaagonołsjhíí bigha. ² Daanohwigha łáqago ndaahiilziih. Dahadń yałti'gee doo ilsiih dahń nnee dázhó nlt'éhi nlij, nlt'éégo áyíłsj, bits'í dawa da'ánííyú ánát'ijl. ³ Łjł bizaa'áh bá ádaagohiidle' nohwik'ehgo naghaahíí bigha; áík'ehgo bits'í dawa bee daahiido'. ⁴ Tsina'eełíí aldo' baa natsídaalkées, dázhó nchaa ndi, la'íí nawode nch'iidíí aná'ol ndi, benal'eełíí dázhó alch'íséhi bee na'il'eełíí dahát'ííyú yidil'eeł. ⁵ Da'ágát'éégo kozaadíí alch'ísé ndi ízisgo ágot'eehíí yee áda'odlíigo yałti'. Gochaago

godnlch'il goz'áni kọ' ałch'íséhi bee bikọ' do'nil láá! ⁶ Kozaadíf kọ' do'nilí k'a'at'éé, ni'gospdzán biká' nchọ'íí dawa bik'ehyú át'éhi k'a'at'éégo nohwits'í biyi' itah nlii; kots'íhíí dawa yilchọq; ch'iidn bikọ' diltl'íí bich'á'gé' kọ' bee bikọ' do'nilgo ch'idehezna'gé' nch'ihenna'zhí' yikọ' da'dinil. ⁷ Tsétahgo daagolíníí iltah at'éhihíí, dló', t'íish, túnteel biyi' daagolíníí daabi'dilzhọq, ni'gospdzán biká' nnee daabilshọq: ⁸ Áíná' doo hadn kozaad yofshọq at'éé da: nchọ'go doo nehe'náhi at'éé da, ła'íí dážhọ bik'asda' nchọ'. ⁹ Kozaad bee Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa'n áshọq daabiln'ni; da'ái bee nnee, Bik'ehgo'ihí'nań k'ehgo ádaaszaahi, yati' bee daahónkaal. ¹⁰ Da'ái kozé'íí bich'á'gé' yati' nt'éhi ła'íí yati' nchọ'i bee hagoghiigháh. Shik'íyú, díí doo ágát'éé da le'at'éhi. ¹¹ Ya' ni'gé' túhálíígee tú nzhọqhíí ła'íí tú nk'ọqzhíí dała' halíí née? ¹² Shik'íyú, ya' tsi, figs holzéhi, olives náyinlt'í, dagohíí dasts'aa figs náyinlt'í née? Áí k'a'at'éégo tú nk'ọqzhíí hálíígee tú nzhooníí doo hálíí da. ¹³ Nohwitahyú hadn goyáágo bił ígózí? Bi'at'e' nt'ééhíí be'ánát'jilí ch'í'nah áyílsj le', igoya' doo t'aazhi' yáná'iti' dahíí ye'at'éé. ¹⁴ Nohwijíí yune' nohwił daagoshch'í'go dánohwízhá nt'ééhíí ádá hádaalt'jyúgo, ła'íí dashízhá itisgo ánsht'eego daanołsiyúgo, doo ádaa da'otdlíí da le', doo ách'iníyú ách'ine' dayúgo lé'ilchoohi at'éé. ¹⁵ Ídilgo ch'idzaaníí doo yaaká'gé' nke'né' da, dá ni'gospdzán biká' benagowaahi, dakó ko'at'e'íí bik'ehgo, ch'iidn binant'a' bich'á'gé'hi at'éé. ¹⁶ Dabízhá nt'ééhíí ádá hát'íhíí, ła'íí dashízhá itisgo ánsht'eego nzihíí golíígee doo nkegohen'áá da doleel, ła'íí nchọ'go ágot'jilíí dawa begoz'aa. ¹⁷ Áíná' yaaká'gé' igoya'íí díí k'ehgo at'éé, dážhọ nt'éé, bił nkegohen'áá, dawa bich'í' ch'izhọq, doo ádil k'a'ách'ít'éé da, dážhọ koł goch'oba', ła'íí nt'éégo ánáda'ch'ol'jilgo, doo il'anigo baa nach'ítsikeesgo da, doo koká' zhá gózhọqgo da. ¹⁸ Nnee nkegohen'áágo ádaagołsiníí k'eda'dile'go dávik'ehyú ách'ít'ééhíí binest'a' goleeh.

4

¹ Hat'íí bighá ilch'í' nadaagonołkaad, ła'íí nohwitahyú ilch'í' hadaashkeed? Nohwiyi' dawahá nchọ'íí biká hádaalt'iiníí nohwiyi' ilch'í' na'iziidhíí bighá go'íí. ² Hat'íhíta nchọ'íí ch'éh hádaalt'jilíí bighá nada'oltseed: hat'íhíta naaniyú daabíyééhíí ádá hádaalt'jiná' doo nádaadołné' dahíí bighá ilch'í' hadaashołkeed, ła'íí ilch'í' nadaagonołkaad: doo daahołkéedgo da'otkqah dahíí bighá doo nádaadołné' da. ³ Dánohwízhá ádá hádaalt'jilíí biká da'otkqahíí bighá doo nohwaa hi'né' da. Ágát'éégo da'okqahíí doo bik'eh da. ⁴ Nant'í' nakaiyí k'a'at'éégo ádaanoł'éhi, ni'gospdzán biká' ágot'eehíí nohwił daanzhọyúgo Bik'ehgo'ihí'nań yik'edaanníihi ádaanoł'ee, ya' doo bídaagonołsj da née? Áík'ehgo dahadn ni'gospdzán biká' ágot'eehíí zhá bił nzhooníí Bik'ehgo'ihí'nań yik'enníihi ádilne'. ⁵ Ya' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí áníhíí doo bighani golíí dago gáníí daanołsj née, Ya' Holy Spirit nohwiyi' golíníí nchọ'íí hát'íí née, dawahá ádá hát'íí née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. ⁶ Áíná' Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí itisgo nohwaa daihiné'. Áí bighá gáníí, Ádaa da'odlíhíí Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'zhí' at'éé, áíná' ádaa goch'iyolba'íí Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí bee daayich'onii. ⁷ Áí bighá Bik'ehgo'ihí'nań baa ádaa deinoł'aah. Ch'iidn nant'án bidah ádaanoł'ee, áík'ehgo nohwich'á' nádilyeed. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań ałhánégo bit'ahgo daanołij, áík'ehgo bíí atdó' ałhánégo nohwit'ahzhí' nlíni at'éé. Nchọ'go ádaanoł'eehíí, nohwigan tádaalgis: nnee biini' nakihíí daanołini, nohwijíí daanzhọqgo ádaale'. ⁹ Doo nohwił daagozhọq dago daalchag, chaal nahisóltq le': nohwidloh n'íí daalchago ánádaatdle', nohwił gozhóóníí doo nohwił anii dago ánádaatdle'. ¹⁰ NohweBik'ehń binadzahgee ádaa daagoch'olba', áík'ehgo hadag ádaanohwile'. ¹¹ Shik'íyú, doo aayanáltihíí ádaadoł'jigo dénchọ'ého łaa yádaalti' da. Hadn bik'isn y'iltahyúgo, dagohíí bik'isn dénchọ'ého yaa yałti'yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí y'iltah ła'íí dénchọ'ého yaa yałti': Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí baa yánłti' l'é'yúgo, begoz'aaníí doo yikísk'eh ánt'ee da, áíná' aayałti' ihíí nlii. ¹² Begoz'aaníí áyílaahíí dała'á nlii, da'án atdó' hasdáhiniíí yinel'aa, ła'íí da'ílii yilchiigo yinel'aa: áíná' hat'íí nlii nńzigo aayanáltihíí ádril'jigo nnee ła'ihíí baa yánłti'go?

¹³ Sáá'a, nohwíí gádaadoñiihíí, Díí jji dagohíí iskaą́ ákú k̄ih goznilyú nkáh, akú dała'á nohwelegodáh, nada'iilñii la'íí nohwaa nada'iiniigo, áik'ehgo bestso nohwá ígowáh, daadoñii: ¹⁴ Ndi iskaą́ ágonéhií doo bídaagonotsj daná' ádaadoñii. Nohwi'ihí'na' hat'íí át'ée? Áád nahinago dét'ih hiłtséhgé' da'ádihíí k'ehgo ádaanoł't'ee. ¹⁵ Áíná' gádaadoñii-igo nł't'ée, NohweBik'ehń hat'ííyúgo daahii'naa doleeł, áik'ehgo díí ádaahiidle', dagohíí áí ádaahiidle', daadoñiiigo. ¹⁶ Doo ágádaadoñii dayúgo ádaa da'otłłiigo yádaalt'i': ágát'éeego yá'iti'íí nchq'íí át'ée. ¹⁷ Dahadń áígee ách'ít'éehií yígółsji ndi doo ágát'ée dahń nchq'íí bá hileeh.

5

¹ Sáá'a, ízis da'otł'iinií, daałchag la'íí daadołwosh, iniigodilnéhií bee nohwiká' ngowáhíí bighą. ² Bee ízis da'otł'iinií daanłdzid, la'íí nohwidiyágéhií doolé daayiyaą. ³ Nohwi'óodo la'íí béshłigai daadichii; áí bidichiihíí nohwaa nagolñi' doleeł, áí kq' diltłi'hií k'ehgo nohwitsj' yiyaą doleeł. Dawahá lán da'ılłihií iké'yú náhılkaahíí bighą ilch'i' nadaasołné'. ⁴ Sáá'a, daanołwini' biyi' ihigeshgo nñee nada'iziidíí daayółbiłł n'íí t'ąązhj' bich'ą' daahónołt'á'íí nohwich'ą' daadilwosh: nñee daahigeshíí daachagií Bik'ehgo'ihí'nań, nñee doo náhółtagyú biNant'a'íí, yidezts'ąą. ⁵ Ni'gosdzán biká' ízis da'otł'iinií la'íí gonedliinií zhą bee daahinołnaa ni'; ádeenisołk'ah, magashi bidinesk'ahgo siideehíí k'ehgo, k'adíí na'itseedíí biká' ngonyáá. ⁶ Nñee dábiik'ehyú át'éehií zideego bá nadaagoso'ąągo daazesołhij; do nohwidag at'ée dago. ⁷ Áik'ehgo shik'íiyú, nohweBik'ehń nadázhj' biba' nohwil nkedagohez'ąą le'. Sáá'a, k'edileehíí ni'gosdzán bich'ą'gé' nest'ą' lán ilni bił nkegohen'ąągo yiba' sidaa, da'ıltsé la'íí iké'zhj'go naná-goltaązhj'. ⁸ Nohwíí ałdó' nohwil nkedagohez'ąą le'; nohwijíí nłdzilgo ádaale': nohweBik'ehń nadáhgée ngowáhíí bighą. ⁹ Shik'íiyú, doo lida'otłah da, doo nohwá ndaago'aah da doleełhií bighą; sáá'a, ndaago'a'íí ch'é'łtiingee sizji. ¹⁰ Shik'íiyú, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí nohweBik'ehń bizhi' bee yádaalt'i' n'íí, bini-idaagonł't'éehií bił nkedagohez'ąąhií nohwil ch'ídaago'aahgo bikísk'eh ádaanoł't'ee le'. ¹¹ Sáá'a, nłdzilgo nazji n'íí bił daagozhóónií baa natsídaahiikees. Job holzéhi nłdzilgo sizji n'íí baat'ídaanołsi, biniidaagodelzaahíí bikédé'go nohweBik'ehń baa nách'ozbaadíí yídaagołsi; nohweBik'ehń dázhq' aatét'íí la'íí bił goch'oba'hi at'ée. ¹² Shik'íiyú, díínko bee itisgo ádaanoł't'ee le', doo yaaká' bee nohwitł'a dahnádaadidoñiih da, doo ni'gosdzán bee da, doo la'ihíí bee da; áíná', Ha'aa, daadoñiiigo da'anii ádaadoñii le'; dahyúgohií dánko nohwaa yá'iti' doleeł. ¹³ Nohwitahyú la' biniigonł't'ée née? Áń okąąh le'. Ła' bił gozhq'ó née? Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahéngigo ido'aal le'. ¹⁴ Nohwitahyú la' nezgai née? Ínashood yánazini yiká ádaanii le'; áí nohweBik'ehń bizhi'íí binkááyú ik'ah yił yedilniłhgo bá da'okąąh le': ¹⁵ Áik'ehgo odłąągo okąąhií bee nezgaihií nadziłh, áik'ehgo nohweBik'ehń hadag ánábidołłił; la'íí nchq'go adzaa lé'eyúgo, binchq'íí bá da'izłiné ánádołñiił. ¹⁶ Nda'otłsihií baa hł nadaagołni', la'íí ildenáągo lada'otłkaąh, áik'ehgo nádaanołwi'dilziih. Nñee dábiik'ehyú at'éehií bijíí dawa bee okąąhgo dázhq' bedełnií. ¹⁷ Elías nñee dá nohwíí k'a'at'éhi nłji lé'e, áń, Doo nagołtji da le', niigo bijíí dawa bee oskaąd: áik'ehgo ni'gosdzán biká' dá doo nagołtjihé taadn łegodzaagé' gostán dahiitąą. ¹⁸ Áíge' ná'oskaądgo yaaká'gé' nkegonłt'ąą, áik'ehgo ni'gosdzán biká' nest'ą' nádaagozłłi. ¹⁹ Shik'íiyú, nohwitahyú la' da'anii ágot'eehií yich'ą' nyááyúgo, la' t'ąązhj' yił nnat'áázhyúgo; ²⁰ Díínko yígółsjił le', nchq'go at'íłhń bi'at'e' nyihesiigé' dahadń t'ąązhj' yił nnat'áázhń, áń da'itsaah bich'ą'gé' biyi' siziinií hasdábidołteeł, áik'ehgo nchq'íí ląągo yilegodihozil.

THE FIRST GENERAL EPISTLE OF PETER

¹ Shíí Peter, Jesus Christ binal'a'á nshlíni, n̄nee nanidí' daanliigo ilts'á'yú Póntus, Galátia, Cappadócia, Asia, la'íí Bithýnia daagolzeeyú odaagohele'ihíí bich'í' k'e'eshchii, ² Nohwíí, Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa dabíntsé nohwídaagołsigo hanohwiheznil, la'íí Holy Spirit hadaanohwidezlaago, Jesus Christ bikísk'eh ádaanoht'eego, la'íí bidil bee nohwik'í daidilta' doleełgo hanohwiheznil: Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí la'íí bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí dayúwehégo bee nohwá ígohigháh le'. ³ Bik'ehgo'ihí'nań, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, ba'ihégoş le', án biłgoch'oba'íí an'odaazliiníí bee Jesus Christ daztsaądí' naadiidzaahíí biláhyú áníidégo nádaagosiidlii, áík'ehgo yaaká'yú gózhóóníí ndaahóndliihíí doo nohwits'á' bech'ígowáh dago biká daadéet'íih. ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' daanohwíyéé doleeł, doo da'ílíí hileeh dahi, doo hichoq̄h dahi, doo bech'ígonáh dahi, yaaká'yú nohwá nano'níí, ⁵ Nohwi'odla' golíihíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binawod bee nlt'éégo nohwińádéz'íi, hasdáhiikáhíí aął łalzaazhi', áí nohwá ilch'í'ilzaago nnágodzaago ch'í'nah ádolniil. ⁶ Áí bigha, k'adíí déť'ihézhí' iltah at'éégo nanohwi'dintaahgo nohwini-idaagont'éé lék'e ndi dázhó nohwił daagozhóq̄: ⁷ Nanohwi'dintaahíí bee nohwi'odla' nldzil shihíí nabí'dintaah; óodo kq̄' bee bitádil'eeł, óodo da'ílíí hileeh, áídá' nohwi'odla'íí óodo bitisgo ilíí; áík'ehgo nohwi'odla' nldzil bígóziyúgo, Jesus Christ nádzáágo nohwa'ihéndzigo, daanohwidnłsigo, la'íí nohwits'á'idindláád doleeł: ⁸ Christ doo hwahá daahołtséh da ndi nohwił daanzhoq̄; k'adíí án doo daah'íí da ndi daahohdlaągo nohwił daagozhóq̄, nohwił gozhóóníí doo hagot'éégo baa na'goni' dago yaaká'yú idindláádíí k'a'at'éé: ⁹ Dayúweh nohwi'odla' bee nasoziiyúgo nohwiyi'siziiníí hasdakáh. ¹⁰ Áí hasdách'igháhíí bee Bik'ehgo'ihí'nań nohwaa ch'oba' doleełíí, dabíí binkááyú nada'iziidi n'íí yaa nadaagosni'; áí hasdách'igháhíí yiká na'ódaadiłkid, la'íí dázhó yídaagołsijh hádaat'ijgo nadaayilkaah lék'e: ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí Christ biSpirit daayigoyilíni dabíntséda' Christ biniigodilne'íí yaa nagosni', la'íí bikédí'go bits'á'idindláádíí aldo' yaa nagosni', áík'ehgo hagot'éégo ágodoniłhíí, la'íí da'os'ah ágodoniłhíí yiká na'ódaadiłkid lék'e. ¹² Holy Spirit yaa nagosni' n'íí, doo áí goldohíí biyi' ánágot'ijł da doleełgo, áídá' díí goldohíí biyi' ágone' doleełgo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí bich'í' ch'í'nah ágolzaa, áík'ehgo k'adíí da'ái bee nohwił na'goni', n̄nee Holy Spirit yaaká'dí' nken'a'íí biláhyú yati' baa gozhóni yee nohwich'í' yádaalti'íí, da'ái yee nohwił nanádaagolni', áí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíiníí yí-daagołsijhgo hádaat'ij. ¹³ Áí bigha nohwiini' ładaahte', ídaa daagonohdzaą le', Jesus Christ nádzáágo Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí nohwíyéé doleełíí dąngont'í'zhí' ndaahóhíí; ¹⁴ Chągháshé da'dits'agíí k'ehgo ádaanoht'ee le', Bik'ehgo'ihí'nań doo hwahá bídaagonołsijh dadá' ncho'íí zhá hádaaht'ij n'íí doo dayúweh be'ádaanoht'ee da le': ¹⁵ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań, nohwich'í' ánniidíí, godilzihgo at'ééhíí k'ehgo nohwíí aldo' nohwi'at'e'íí dawa bee daagodinolsj le'; ¹⁶ Gáníigo bek'e'eshchijhíí bigha, Shíí dilzinihíí nshłj; áík'ehgo nohwíí aldo' daagodinolsj le'. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań doo hadín yik'izhi' at'éégo da, n̄nee daantíígee hagot'éégo ádáát'ijdíí yee yándaago'a', án nohwiTaa daabil-dohniigo nádaahokąahyú bédaaldzidgo daadinolsj le', ni'gosdzán biká' daagonohłjídá': ¹⁸ Díí bídaagonolsj le', doo áníidá' daanohwitaa n'íí bi'at'e' nohwił ch'ídaiz'ąą n'íí doo nt'é da, áídá' áí biyi'dí' nanánohwi'diheznii, Beshłigai la'íí óodo da'ílíí hileehi doo bee nanánohwi'diheznii da; ¹⁹ Áídá' Christ bidil łán ílini bee, án dibelíí bizhaazhé doo baa dahgoz'áni da, doo hayú baa daats'idilhił dahíí k'a'at'éégo nlii: ²⁰ Áń ni'gosdzán doo hwahá nni't'aa dadá' habi'doltij, áík'ehgo da'iké'yú ngonyáágee nohwá ch'í'nah alzaa, ²¹ Christ biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań daahohdlaą; Christ daztsaądí' Bik'ehgo'ihí'nań naadiidzaago ábíłaa, la'íí bee bits'á'idindláádíí baidin'áą, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań daahohdlaągo bits'á'dí' nlt'ééhíí ndaahóhíí doleeł. ²² Doo daazhógo da, áídá' da'aniigo

nohwik'isyú nohwił daanzhoq doleełgo Holy Spirit biláhyú da'anii ágot'eehíí bikísk'eh ádaanoht'eehíí bee nohwiyi'siziinií nzhōqgo ádaahłaa, áík'ehgo nohwijíídí' dážhó hł daanojhōq le': ²³ Da'ílíí hileehi doo bee ánídēgo nádaagosohdlij da, áídá' doo da'ílíí hileeh dahi bee nádaagosohdlij, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' hińáhi ła'íí dahazhí' begoldohi bee nádaagosohdlij. ²⁴ Nnee dawa t'oh k'ehgo ádaat'ee, ła'íí nnee zhińéego ízisgo ágot'eehíí ch'il dénzhonéhií k'ehgo ádaat'ee. T'ohíí daaniłné, ła'íí ch'il dánzhonéhií n'íí nanihidéh: ²⁵ Áídá' nohweBik'ehń biyati' dahazhí' begoldohi at'éé. Díí yati'íí bee nohwich'í' yáná'itihíí, yati' baa gozhóni at'éé.

2

¹ Da'oh'ni'íí, nadaahch'aahíí, nzhóni ádaadoł'iinií, ła' bíyéehíí ídáhádaaht'iinií, ła'íí nchō'go yádaahti'íí dawa k'ihzhí' ndaagodinoħ'aahgo, ² Mé' ání gozłini ibe' yídih daanlijhíí k'ehgo, Bik'ehgo'ihí'nań biyati', ibe' nł'éhi, bídih daanołlij, bee daanołseł doleełhíí bighā: ³ NohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ilk'idá' daasolijho. ⁴ Áń bich'í' nnohkáh, áń tséé hinaahíí k'ehgo nlij, nnee doo hádaabit'ij da ndi łań iljigo Bik'ehgo'ihí'nań habiltij. ⁵ Nohwíí ałdó' tséé hińáhi daanołlijhíí k'ehgo kłh godiyini doo hit'ij dahíí nohwee ágólne', okaqah yedaabik'ehíí daadilzini daahłeehgo, Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'niłłhíí k'ehba'ihédaanhsigo daahokqah, áí Jesus Christ biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań bił dábik'eh. ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií biyi' gáníí, Isaa, Siongee hágon'áágee tséé dantsé si'aaní nnish'aah, łań iljigo hałłni, áí tséehíí Christ nlij: áík'ehgo dahadín bosdłaadíí doo hant'é yik'e ídaayándzi da doleeł, nii. ⁷ Áí bighā áń daahohdlaanií nohwich'í' łań iljii: áídá' doo da'odłāq dahíí bich'í'go tséé kłh ádaagole'íí yó'odaisne'i n'íí hágon'áágee dantsé si'aaní silij, ⁸ Doo da'odłāq dahíí yséé bighā nach'igeehíí, tséé ts'iztałgo nach'ikaadíí silij, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo daach'idits'ag dahíí bighā nach'iniidéh; díí yee bāngon'aqahi ádaach'it'ee. ⁹ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań, godiłłhíí dabił bits'ā' d'í' díyat'éégo idindłáádzhí' nohwiká' ánniídíí, ízisgo ye'at'éehíí ch'í'nah ádaanołsi doleełhíí bighā nohwíí daałinolt'ijłłi hanohwi'dihesniłhi ádaanoht'ee; nadaant'án okaqah yedaabik'ehíí daanołlij, nohwinant'a' dała'áhíí daanołlijgo daagodinołsini, Bik'ehgo'ihí'nań bíyéé daanołlij: ¹⁰ Łahn doo Bik'ehgo'ihí'nań bíyéehíí daanołlij da, n'íí k'adíí bíyéé daanołlij: łahn Bik'ehgo'ihí'nań doo nohwaa ch'oba' da, n'íí k'adíí nohwaa ch'oba'. ¹¹ Shił daanołshóni, díí ni'gosdžán biká'zhí' nanidí' nakaihíí ła'íí det'jhezhi' kú nakaihíí k'ehgo daanołlijgo, nádaanołwoshkqah, nohwits'í bich'í' zhińéego nchō'i zhā hádaaht'iinií bits'ā'zhí' ádaanoht'ee, nohwijíí yune' nł'éhíhíí nchō'íí bich'í' nagonłkaad; ¹² Doo Jews daanlij dahíí binadzahgee nohwi'at'e' nł'éégo ádaanołsi: áík'ehgo doo bik'ehyú ánádaaht'ijł da, daaniigo nohwída'iltah ndi nł'éégo ánádaaht'ijłłi daayo'ijigo Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihédaanzí doleeł, áń baa nyááhíí bijij. ¹³ NohweBik'ehń bíyéé daanołlijhíí bighā nnee yenagos'aaní dawa bikísk'eh ádaanoht'ee: ízisgo nant'án, áń ízisgo at'éhi nlijgo daadohts'ag; ¹⁴ Nant'ánchań daanliinií ałdó' daadohts'ag, áí doo bik'ehyú ánádaaht'ijł dahíí biniidaagodilne'go, ła'íí dábik'ehyú ánádaat'ijłłi nł'éégo ánádaaht'ijł daayilniigo ízisgo nant'án nohwich'í' yil'aa. ¹⁵ Díí Bik'ehgo'ihí'nań nohwá hāt'ij, dábik'ehyú ádaaht'iinií bee nnee doo daagoyáq dahíí, nt'é yaa yádaahti'íí doo yídaagołsi dahíí, doo nt'é daanii dago ádaahłe': ¹⁶ Jews bich'í' begoz'aaní doo dayúweh bi'isna' daanołlij da; da'ágát'éé ndi dawa nohwá bił ch'í'otaqahíí doo nohwinchō'íí bił yaa nadaasołtsooz da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bānada'ohsiidíí daanołlijgo daahinołnaa. ¹⁷ Nnee dawa daadinołsi le'. Ođā' bee nohwik'isyú daanliinií nohwił daanzhoq le'. Bik'ehgo'ihí'nań daadinołsigo bédaaldzid le'. Ízisgo nant'anhíí daadinołsi le'. ¹⁸ Nada'ohsiidíí, nohwinant'a' daanliinií dawa bee daadinołsigo daadohts'ag; daanzhooníí ła'íí doo hago ádaat'ij dahíí doo áí zhā da, áídá' hadaashkeehíí ałdó' daadohts'ag. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nł'éégo ách'ídzaago ídēgoch'ilziyúgo, áídá' doo nchō'go ách'ídzaa da ndi koniigodilne'go nye'i ch'idits'ago bidag ách'ít'éeyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dábik'ehyú ách'ít'éé. ²⁰ Nchō'go ádaahdzaahíí bighā nohwiniigodelzaahíí bidag ádaanoht'eeyúgo, ya' áí Bik'ehgo'ihí'nań bił nzhōq nee?

Dah. Áídá' dábik'ehyú ádaaht'ijj ndi nohwiniigodelzaago bidag ádaanoht'eeýúgohijj, áí Bik'ehgo'ihí'nań bił nzhqo. ²¹ Ágát'éeego nohwiniidaagonlt'éeéhíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań nohwich'ij' ánniid: Christ nohwá biniigodelzaa, áík'ehgo shedaanoht'ee le', nohwini: ²² Áń doo nchq'go adzaa da, nach'aago yá'iti'í doo bizé'dí' diits'ag da: ²³ Áń nnee yati' bee daabokáał ndi bíí doo t'aazhij' yati' yee okáał da: áń biniigodelzaa ndi goyéego nohwich'ij' godish'aah doo nii da; ndihíí Bik'ehgo'ihí'nań dábik'ehgo aayałti'ihíí yaa ídet'aq lək'e: ²⁴ Áń nohwinchq'íí dabíí bits'í ída'áyiidlaago tsj'ina'áhi yiká' daztsaa, néé nohwinchq'íí bich'ij' dasiitsaada' dábik'ehyú ágot'eehíí bich'ij' daahin'naa doleełhíí bigha: nohwá habi'doltsazíí bigha nohwinchq'íí bits'á'zhij' nádaahdzii. ²⁵ Dibełłijj ch'a'onalsáahíí k'ehgo ádaanoht'ee ni'; k'adíí t'aazhij' dibełłijj Nanyoodihíí baa nánohkai, áń Christ nlijgo nohwiyi'siziiníí Yinádéz'iiníí nlijj.

3

¹ Da'ágát'éeego isdzané daanołhíni, nohwika' daadohts'ag; áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo yikísk'eh ádaat'ee dayúgo, doo nt'é daabiłdohnijj da ndi, nlt'éeego ádaanoht'eehíí bee da'odlaq daaleehgo daahonołbijh doleeł; ² Nlt'éeego ánadaaht'ijjgo la'íí Bik'ehgo'ihí'nań daadinołsigo daayo'ijhíí bigha da'odlaq daaleeh. ³ Doo nohwiká'yú zhá ídaadołzhqo da, daazhógo nel'ijhíí bigha doo nohwitsizil iltah at'éeego daashbizh da le', la'íí dawahá óodo ádaaszaahíí doo nohwaa dahnaznilgo da, la'íí diyágé lán ílíníí doo nohwik'isilaago da: ⁴ Áídá' nohwijíí yune' nlt'éeego ágot'eehíí bee dénzhonego ádaahle', nohwijíí yune' isht'edaagodnt'éeego, la'íí dant'éheego be'ádaanoht'eego, áí be'ídaadołzhooníí doo da'ílíí daaleeh dahi, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee lán ílíní. ⁵ Da'ágát'éeego doo áníidá' isdzané daagodntsiníí Bik'ehgo'ihí'nań yaa da'olihíí ídaadilzhqo lək'e, bika' daidits'ago: ⁶ Sarah ágát'éeego Abraham yidits'ag lək'e, shinant'a' yilniigo: da'osodlaqadhíí bigha áń bich'eke'yú k'ehgo daasolijj, nlt'éeego ádaanoht'eeýúgo, la'íí doo nt'é bik'e nadaalyiz dayúgo. ⁷ Da'ágát'éeego nnee daanołhíni, nohwi'aa baa nat-sídaahkeesgo bił daagonohijj, bits'í doo nldzil dahíí bigha daadinołsijj, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí nohwi'ihí'na' nohwá ágołsiníí da'ánohla nohwíyééhíí bigha; áík'ehgo da'ohkaahgee doo nohwich'ij' nagont'og da. ⁸ Da'iké'yú goz'aaníí, daanohwigha nohwinatsekees dała'á ádaanołsijj, laa daach'ohba' le', odla' bee ilk'isyú daanołhijjgo hł daanołhjoq le', nohwijíí d'í' nohwił daagoch'oba' le', k'édanołsijj le': ⁹ La' doo bik'ehyú ádaanołwizlaa dayúgo doo iké'déna' ágánadaahdle' da, daanołwóch'iid lək'eyúgo doo t'aazhij' daahóhch'iid da: áídá' gozhóoníí bá hádaaht'ijj; díí bigha Bik'ehgo'ihí'nań nohwich'ij' ánniid bídaagonołsijj, la'íí áí bee gozhóoníí nohwíyéé doleeł. ¹⁰ Hadín ihí'na' bił nzhooníí, la'íí nlt'éeego bíyołkaał hat'íiníí, áń doo nchq'go yałti' da le', doo lé'itchoo da le': ¹¹ Áń nchq'íí yits'á'zhij' anne'go nlt'éeéhíí ye'at'ijj le'; ilch'ij'gont'éeéhíí yiká' hát'ijjgo nldzilgo yikádéz'ijj le'. ¹² NohweBik'ehń nnee dábik'ehyú ádaat'eehíí yik'idéz'ijj, áí bi'okaałhíí yíyést'saa: áídá' nnee doo bik'ehyú ánadaat'ijj dahíí yits'á'zhij'go dahnot'aał. ¹³ Nlt'éeego ádaanoht'eedá', hadínshá' nohwin'í' diłhíí? ¹⁴ Dánzhqoqo zhá ágot'eehíí bigha nohwiniidaagonlt'éeé ndi, nohwá gózhqo doo: nnee nohwik'edaannihíí doo bédaaldzid da, doo nohwił nadaagont'og da le'; ¹⁵ Áídá' nohweBik'ehń, Bik'ehgo'ihí'nań nlijgo, nohwijíí yune' daadinołsijj le': nlt'éeéhíí nohwádijhyú goz'aaníí nohwijíí biyi' yune' nda'olihíí nnee la' yigha nanohwíłkidyúgo, hagog'éeego bich'ij' hahdziihíí t'ah bintsé bídaagonołsijj le', taqdego la'íí daadinołsigo baa nadaagołni' le': ¹⁶ Nlt'éeego ánadaaht'ijjgo ídeadaagososijjgo, Christ biláhyú nohwi'at'e' nlt'éeé ndi léda'itchoogo nchq'go ánadaat'ijj daanołwiniihíí ídaa yádaandzj doleeł. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgoyúgo nlt'éeego ánadaaht'ijj ndi nohwiniidaagonlt'éeéhíí dábik'eh, áídá' nchq'go ánadaaht'ijj zhinééhíí bigha nohwiniidaagonlt'éeéyúgohíí doo nzhqo da. ¹⁸ Christ dałahíndi nohwinchq'íí bigha biniigodelzaa, áń dábik'ehyú át'éeéhíí doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yá biniigodelzaa, Bik'ehgo'ihí'nań yaa nnohwiníłhíí bigha, bits'í zhá zesdjijj, áídá' biyi'sizini doo zesdjijj da, áí bee naadiidzaa: ¹⁹ Áí bee spirits ha'áshijeedyú nyáago yich'ij' yałti'; ²⁰ Áí spirits-híí doo áníidá' dabízhá daabik'eh ndi Bik'ehgo'ihí'nań bágoho'aał lək'e; Noah hínaada' tsina'eelíí

áile'dá' tsina'eelíi biyi' tsebíi hilt'eego zhá hasdákai, tú biláhyú. ²¹ Ái túhíi tú bee baptize ánohwi'delzaago Jesus Christ daztsaqádí' naadiidzaahíi biláhyú hasdáhiikaihíi bee nohwił ch'í'nah ágolzaa, (baptism doo koká' chiníi nail'eelgo ágolzee da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dábik'ehyú ách'ít'éeego ídégoch'ílsigo ágolzee.) ²² Christ yaaká'yú onádzaago Bik'ehgo'ihí'nań bigan dihe'nazhinéego dahsdaa; Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíinií, ła'íi yedaabik'ehíi, ła'íi spirits binawodíi dawa daabidits'ago ádaabi'deszaa.

4

¹ Christ bits'í bee nohwá biniigodelzaahíi k'ehgo nohwíi áldó' binatsekeesíi k'a'at'éeego nohwinatsekeesíi ádaahle'go nohwíi áldó' bá nohwiniigodilne'go dábik'eh: hadín bits'í bee biniigodelzaahíi nchq'íi yits'á' nýyáá; ² Áik'ehgo nehena'zhí' kots'í zhinéego nchq'i ánadaat'íjhií doo yaa biini' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań hát'íinií zhá ánát'íjgo yaa biini' doleeł. ³ Bik'ehgo'ihí'nań doo daayokaqah dahíi bił daanzhogo ánadaat'íjhií k'ehgo ánadaahiit'íjł n'íi aqł bech'ígoyáá; díinko be'ánadaahiit'íjł ni': nchq'íi doo bich'í' t'aqzhí' ádaant'ee da ni', nohwits'í zhinéego nchq'íi zhá hádaahiit'íjł ni', nohwił nádaagodeyis ni', da'iidlaqgo daagodnlch'aad ni', da'iidlaqgo nohwił daagonedlji ni', ła'íi da'ílinéhíi daahohiikaqah ni': ⁴ Bił nchq'go ánadaah'íjł n'íi, k'adíi nchq'go ánadaat'íjlyú doo bił aanáhkeel dahíi bigha nohwída'iltah: ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań, nnee daahinaahíi hik'e nanezna'íi biłgo ilk'idá' yaa yalti'go siziinií, bináál' ái nneehíi ánadaat'íjł n'íi dabíi ídaa nadaagolni' doleeł. ⁶ Nnee nanezna' n'íi t'ah daahinaadá' nt'é bigha yati' baa gozhóni bee bich'í' ya'íiti'? Yati' baa gozhóni daayodlaqgo biyi'siziinií Bik'ehgo'ihí'nań yił daadoleethíi bigha, dabíntsedá' góyéego bándagost'aa ndi. ⁷ Ágot'eehíi dawa k'ad bengonáh: ái bigha nohwiini' daagoljigo, ídaa daagonohdzaqgo da'ohkaqah le'. ⁸ Díinko itisgo begoz'áni, dážhó lił daanohjog le': il'ijóóníi nohwitah begoz'aayúgo, ła' ni'ílsiih ndi nohwił'ijóóníi ái bee bił ya'istsooz. ⁹ Ildenáago hasta' nahkáh, doo bik'e daasholch'iigo da. ¹⁰ Nnee bána'iziidií nt'é bíyéehíi yá yinádéz'ijgo yita'iniihíi k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íi dała'á daanotijgee nohwaa daizné'íi iltah ádaat'eehíi bee lił ch'odaahniih. ¹¹ Nnee ła' yalti'yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'íi zhá yee yalti' le'; nnee ła' ich'oniiyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań nldzilgo ábíl'sigo ich'onii le': Jesus Christ biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégošj doleełgo, án dážhó ba'ihégošj le', ła'íi dawa yebik'eh le', doo ngonel'aa dayú dahazhí'. Doleełgo at'ée. ¹² Shił daanohshóni, nohwi'odla' bee bígodzjijgo nanohwíntaahi nyé'i bee nohwich'í' godeyaayúgo, dilidgo nniihíi k'ehgo, doo nohwił díyadaagot'ee da le', doo ágondzjijyú bee shich'í' ágodzaa doo daanohsj da le': ¹³ Ndi Christ biniigodelzaagee nohwíi áldó' itah daanohljijhií bigha nohwił daagozhqó le'; áik'ehgo án bits'á'idindláadíi ch'í'nah alzaago dážhó nohwił daagozhqó doleeł. ¹⁴ Christ bizhi'híi bigha nchq'go nohwaa yádaach'íiti'yúgo, nohwá gózhóni at'ée; Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit, bee bits'á'idindláadíi, nohwiká'zhí' nlijhií bigha: nchq'go nohwaa yádaalti'íi Bik'ehgo'ihí'nań nchq'go yaa yádaalti', áídá' nohwich'í' zhinéego Bik'ehgo'ihí'nań dážhó ba'ihégošj. ¹⁵ Áídá' nohwiniidaagont'ée'yúgohíi, nnee naitseedíi doo daanohljigo da le', in'ijhií dagohíi nchq'go at'íinií, dagohíi doo bidildoo dahíi nabinlt'ogíi áldó' doo daanohljigo da le'. ¹⁶ Áídá' nnee ła' Christ yodlaqahíi bigha biniigonlt'ée'yúgo doo yik'e ídaayándzj da le'; áídá' ái bigha Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihénzj le'. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aah doleełíi biká' ngonyáá, bichagháshéhíi dantsé begodigháh: dantsé nohwegodeyaa lək'eyúgo, nnee Bik'ehgo'ihí'nań baa nlt'éeego na'goni'íi doo yikisk'eh ádaat'ee dahíi hagot'ée'goshá' bendaagonáh doleeł? ¹⁸ Nnee dábik'ehyú ádaat'éhi nyeego hasdákai lək'eyúgo, áídá' nnee doo daagodntsj dahíi ła'íi nchq'go ádaat'iinií hagoshá' ádaane'? ¹⁹ Áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań hát'íjgo biniidaagont'ée'híi nzhoggo ánadaat'íjgo biyi'siziinií Bik'ehgo'ihí'nań yaa daide'aahgo binádaadéz'ij le', án dawa áyíílaahíi ła'íi da'áníiyú at'éhi nlijj.

5

¹ Nohwitahyú ínashood yánaziinií daanohlíni, nohwich'í' yashti', shíi áldó' ái

itah nshl̄ij, Christ biniigodelzaahíí hish'ijigo baa nagoshni', ɫa'íí ízisgo at'ééhíí ch'í'nah alne' doleełíí shíí itah nshl̄ij doleeł; díinko nádaanohwoshkaḡah: ² Ínashood daanliiníí, Bik'ehgo'ihí'nań bidibel̄íí daanliigo bá da'dohné'go bińádaadeh'íí, doo bídaanohwi'dindzo'go da, ndi hádaaht'ijigo; doo bestso bigha da, ndi nohwił daanzhoḡhíí bigha ánádaaht'ijil; ³ Ínashood Bik'ehgo'ihí'nań daanliiníí bedaanohwik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwaa daidez'aaníí doo nant'an ádaadol'ijigo bińádaadeh'íí da, ndi nlt'éégo ádaanoht'eego nohwedaalt'ee doleełhíí bigha. ⁴ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bidibel̄íí Nanyoodíí itisgo at'éhi ch'í'nah silijigo, yaaká'yú ch'ah hobijihíí bits'á'idindláádíí, doo da'ílíí hileeh dahi, nohwaa dot'aal doleeł. ⁵ Da'ágát'éégo ánii nahkaiyehíí, ínashood yánazini daadinotsigo daadohts'ag le'. Daanohwigha ídaa daagoch'iyolba'go daalidohts'ago ɫánada'ohsiid le': Bik'ehgo'ihí'nań nnee ídaa da'odlíihíí yits'á'zhí' áyíłsj, áídá' biłgoch'oba'íí bee ídaa daagoch'iyolba'íí yich'odaanii. ⁶ Áík'ehgo ídaa daagoch'iyolba'go ádaadinolziggo Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bit'ááhzhí' ádaanoht'ee le', áídí' dabíí hát'ijige hadag daanohwidolteel: ⁷ Nohwich'í' nadaagont'ogíí dawa Bik'ehgo'ihí'nań baa daidenoh'aah; án zhá nohwaa bił goyéé. ⁸ Ncho'go nohwich'í' na'iziidíí, ch'iidn nant'an, ndóicho ánúigo k'azhá iyáágo anal'isíí k'ehgo nohwitahyú ɫehidáhíí bigha nohwiini' daagolij le', ídaa daagonohdzaa: ⁹ Nohwi'odla' nldzilgo án bidag ádaanoht'ee, odla' bee nohwik'íyú ni'gosdzán biká' da'áík'ehgo goyéégo bich'í' nadaagowaa bídaagonolziggo. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań, dawa bee nohwaa daach'oba'íí, dahazhí' ízisgo ágot'éhi goz'aayú Christ Jesus biláhyú nohwich'í' anniid, áík'ehgo déł'ihézhí' nohwiniidaagodilne'íí bikéd'igo nlt'éégo hadaanohwidile', daanoldzilgo ɫa'íí nohwinawod golijigo doo t'aazhí' nnádotłish dago ádaanohwile'. ¹¹ Áń doo ngonel'aa dayú dahazhí' ízisgo at'éé le', dahot'éhé yebik'eh le'. Doleelgo at'éé. ¹² Silvánus, nohwik'isn begondlijidíí bígonsini shich'oniiigo shíí da'ayáhago nohwich'í' k'e'shilchij ni', Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí da'at'éégee baa nohwił nagoshni', nldzilgo bee nasozijigo nohwidag yashti'. ¹³ Bábylongee ínashood ha'ánátséhíí, Gozhóḡ, daanohwiłnii, danohwíí Bik'ehgo'ihí'nań hanánohwihesnilhíí k'ehgo bíí aldo' hanádaabides'nil; ɫa'íí shiye' Márcus holzéhi aldo', Gozhóḡ nohwiłnii. ¹⁴ ɫil daanohjooḡgo daagodinotsigo daalohsts'os le'. Christ Jesus bíyéé daanohliiníí ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'aa le'. Doleelgo at'éé.

daayih̄nii doleeł, áik'ehgo biká' ngonyáágee dabíi dagoshch̄i' da'ílíi daaleehíi yee ách'í' daagodit'aah doleeł. ² Áik'ehgo nch̄o'go ánádaat'ij̄h̄íi n̄nee l̄áágo yikísk'eh daahikáh doleeł; dénch̄o'go ágádaat'eehíi bigh̄a da'an̄ii ágot'ee zh̄inééhíi nch̄o'go yaa yádaalti' doleeł. ³ Dawahá dayúwehégo ídáhádaat'ij̄go nach'aago yati'íi bee nohwee hádaaldzil daaleeh doleeł: ái doo áníidá' góyéégo bá ndaagost'aa n'íi t'ah íl̄i, ła'íi bił ch'ígodeehíi biba' t'ah bágoz'aa. ⁴ Bik'ehgo'ih̄i'nań binal'a'a yaaká'yú daagolíníi nch̄o'go ádaadzaa n'íi biniidaagodilne'íi doo t'aazh̄i' yota' da, áidá' ch'iidn bik̄o' dilti' yuyaa obi'dolkaad l̄ék'e, chagotheeł dážh̄o dilh̄ilgo oda'i'án yuyaa bésh hishbizh̄íi bee bídaast'ogo ígozisgo baa yá'iti'zh̄i' ákúyaa biba' isht'eni'n̄il; ⁵ Doo áníidá' ni'gosdzán biká'gee n̄nee biniidaagodilne'íi Bik'ehgo'ih̄i'nań doo t'aazh̄i' yota' da, ndi ni'gosdzán biká'gee doo daagodn̄s̄i dahíi bił tú idesjoolgo áyílaadá' Noah, dávik'ehyú ágot'eehíi yaa yałti'ih̄i biłgo tsebíi hilt'eego hasdáyíinil l̄ék'e; ⁶ Ła'íi Bik'ehgo'ih̄i'nań k̄ih gozn̄il, Sódóm ła'íi Gomórrah daaholzéhi, da'ílíi daaleehgo yilch'ígonyíi, ilch'ii zh̄á silj̄zh̄i', áik'ehgo yunáásyú n̄nee Bik'ehgo'ih̄i'nań doo daagodn̄s̄i da doleełíi ái k̄ih gozn̄ilíi hagot'éégo bich'í' daagodigháhíi bee bił ídaagozi; ⁷ Áidá' Lot, n̄nee dávik'ehyú át'éhi, hasdáyít̄i, án n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi dážh̄o nch̄o'go bi'at'e'íi yaa nant'og l̄ék'e: ⁸ (Lot, dávik'ehyú át'éhi, ái n̄nee yitahyú gólíidá', begoz'aaníi doo yikísk'eh ádaat'ee dahíi yo'ij̄go ła'íi yidits'ago, bits'á'dí' bijíi dážh̄o bił na'dini' dawa j̄i;) ⁹ Áik'ehgo nohweBik'eh̄n n̄nee Bik'ehgo'ih̄i'nań yikísk'eh ádaat'eehíi nabídintaahyúgo, hagot'éégo binkááyú ch'éyíníi yígóts̄i, áidá' n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi Bik'ehgo'ih̄i'nań n̄nee yándaago'aahíi bijj̄zh̄i' biba' ádaayis̄igo yígóts̄i, biniidaagodilne' doleełgo: ¹⁰ N̄nee bits'í nch̄o'go hádaat'iiníi yikísk'eh daahinaahíi, ła'íi binadaant'a'íi doo daidits'ag dahíi, Bik'ehgo'ih̄i'nań hagot'éégo itisgo yiniidaagodile'go yígóts̄i. Ái ídaa da'odlíigo ádaat'ij̄i, ła'íi dabízh̄a daabik'eh, yaaká'yú daagolíníi daach'idn̄s̄ini doo biini' daaháh dago nch̄o'go yaa yádaalti'. ¹¹ Áidá' Bik'ehgo'ih̄i'nań binal'a'a yaaká'yú daagol̄ni, binawodíi hik'e binldzilíi itisgo ádaat'éhi, doo ła' da'okáalgo nohweBik'eh̄n binadzahgee baa dahdaago'aah da. ¹² Ndi ái n̄neehíi dziłká'yú gólíiníi k'a'ádaat'ee; ái dziłká'yú gólíiníi doo natsídaakees da, dabínik'eh ánádaat'ij̄h̄íi zh̄á ye'ádaat'ee, bił nda'dideełgo natseedhíi bigh̄a daagozlj̄i: ái n̄neehíi doo yídaagołs̄i dahíi dénch̄o'go yaa yádaalti'; ái dabíi nch̄o'go ánádaat'ij̄h̄íi bigh̄a da'ílíi daaleeh doleeł; ¹³ Doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi bigh̄a biniidaagonlt'ééhíi bich'í' nadaahi'n̄iil, got'ij̄go daagodn̄ch'aadíi gonedlj̄i daanz̄i. Da'ilch̄oqhíi ła'íi bik'e ídaa yágosiníi daanlj̄i, bił da'ohsaagee nohwich'í' nadaach'aahíi yee ídaa da'odlíi; ¹⁴ Nant'í' na'idahíi zh̄á hadaadéz'ij̄, nch̄o'go ánádaat'ij̄h̄íi doo ádaiłs̄ij̄h̄i da; biini' doo daant̄zil dahíi k'izé'daidih̄iníił: dawahá hádaat'iiníi ła'daile'go dážh̄o yídaagołs̄i; bił ch'ídaagodeehgo bá ha'odzíih̄i ádaat'ee: ¹⁵ Nlt'éégo ágot'eehíi bits'á'zh̄i' dahdikaigo ch'a'okai; Bálaam, Bósor biye', ánát'ij̄h̄íi k'ehgo yikísk'eh ánádaat'ij̄ł, án doo bik'ehyú adzaa dahíi bigh̄a bich'í' nahi'n̄iilíi bił nzh̄o l̄éké; ¹⁶ Áidá' nch̄o'go ánát'ij̄h̄íi bigh̄a n̄dzilgo bich'í' ha'odzii: túlgayé doo yałti' da n'íi n̄nee bizhih̄íi bee bich'í' hadziigo Bik'ehgo'ih̄i'nań binkááyú na'iziidin'íi doo goyáá dayú ane' n'íi áis̄j̄id. ¹⁷ Ái n̄nee Bik'ehgo'ih̄i'nań biyati' ilch'ídaago'aahgo ádaadil'ini, leyí'dí' tú hadaazlj̄i n'íige tú áđihíi k'ehgo ádaat'ee, yaak'os bił nadaagoyolhíi k'ehgo ádaat'ee; ái aad nahinagíi k'ehgo godiłh̄íi bád̄j̄hyú dahazh̄i' bágoz'aa. ¹⁸ Ídaa da'odlíigo yati' nchaahíi yee yádaalti'go n̄nee nda'íłsih̄go daahinaahíi bitahd' dánane yits'á'heskaihíi k'izébidih̄iníił, bits'í nch̄o'íi zh̄á hádaat'ij̄go, ła'íi nch̄o'íi doo yich'í' t'aazh̄i' ádaat'ee dago k'izébidih̄iníił. ¹⁹ Dawa bee nohwich'í' bił ch'ída'nt̄j̄h̄ daabiłnii ndi dabíi nch̄o'íi bi'isna' daanlj̄idá' ádaanii: hant'é n̄nee bidag hagháhíi, da'ái bi'isna' hileeh. ²⁰ Jesus Christ nohweBik'eh̄n, Hasdánohwiñiłíi, yídaagołsiníi bee ni'gosdzán biká'gee nch̄o'go ágot'eehíi bits'á'dí' haheskaihíi bikéd'ígo, da'ái nch̄o'íi bee ák'inanáda'ist'ógo, ái bitis nádaasdlj̄yúgo, ntsédá' ádaat'ee n'íi bitisgo nch̄o'go ádaat'eego nádaadleeh. ²¹ Dávik'ehyú ágot'eehíi doo yídaagołs̄i dago zh̄ineehíi doo bá nlt'éé da, ndi yídaagołs̄ij̄idíi bikéd'ígo dilz̄ih̄go bengot'aaníi baa daadest'aa n'íi yits'á'zh̄i' ádaadzaa zh̄inééhíi itisgo doo bá nlt'éé da. ²² Da'an̄iigo goyáágo yati'íi

gánííhíí k'ehgo ádaat'ee, Gósé dabíí bikwih n'íí yaa nadáhgo néídaa; la'íí góchi tánásgizihí gosht'ish yiyi' nanáhasghal, n̄ii.

3

¹ Díí nakidn nohwich'í' k'ená'ishchii, shíł daanohshóni; díí naltsoos da'ála biyi'dí' iik'idá' bídaagonoŋs̄i n'íí nohwił ch'í'nah ánáshdle' ' bínádaaŋniilgo nlt'éeŋo baa natsídaahkees doleełgo: ² Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi daagodn̄s̄ini yunáásyú ádaagone'ihí yaa nadaagol̄ni' n'íí bínádaaŋniih doleełgo, la'íí nohweBik'ehń Hasdánohwińií binal'a'á daandliiníí nohwinkááyú yegos'aaníí ałdó' bínádaaŋniih do leełgo nohwich'í' k'ená'ishchii: ³ Díí ntsé bídaagonoŋs̄i le', iké'yú yołkaatyú okaq̄h yaa daadlohií dabíí nchọ'go hádaat'iiníí ye'at'éeŋo nadaakai doo, ⁴ Áí gádaan̄ii doo, Da'os'ah laq̄ Jesus nadáhíí begoz'aq̄? Doo áníidá' daanohwitaa n'íí nanezna'dí' godezt'i'go dawahá alzaadá' ágot'ee n'íí k'ehgo t'ahágot'ee, daan̄ii doleeł. ⁵ Díínko doo yínadaaŋniih hádaat'íi da, doo áníidá' yáa Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bee alzaago golíi ni', ni'gosdzán ałdó', áí tú bits'á'dí' gólíi, la'íí tú bee alzaa: ⁶ La'íí áí túhíí bee ni'gosdzán n'íí tú bił idezjoolgo, ni'gosdzán biká' dawahá ásd̄iid: ⁷ Da'ái Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íi bee yáa la'íí ni'gosdzán biłgo díi j̄j̄i t'ah golíi'hií didlid doleełgo biba' goz'aq̄, Bik'ehgo'ihí'nań n̄nee yándaago'aahíí bij̄j̄i'zh̄i', la'íí n̄nee Bik'ehgo'ihí'nań doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí da'ílíi daaleehzh̄i' biba' goz'aq̄. ⁸ Díí dała'á baa yonah hela', shíł daanohshóni, nohweBik'ehń dała'á j̄j̄i, doo náhóltag dayú łegodzaahíí k'ehgo yaa natsekees, la'íí doo náhóltag dayú łegodzaahíí, dała'á j̄j̄i k'ehgo yaa natsekees. ⁹ N̄nee la' nohweBik'ehń yengon'áaníi doo laile' da daanz̄i ndi da'aniigo laile'; n̄zaadyú nohwá goho'aal, doo hadín da'ílíi hileeh hat'íi da, áidá' n̄nee dawa binchọ'íi yits'á'zh̄i' ádaane'go hat'íi. ¹⁰ In'íi'hií t'é'yú nadáhíí k'ehgo nohweBik'ehń ngon'áq̄'hií bij̄j̄i biká' ngonyáago, yáa yat'éeŋo áhiłts'ago bech'igonáh, la'íí dawa be'alzaahíi kọ' dázho sidogi bits'á'ndooogo hiyíh, ni'gosdzán la'íí biká'gee n̄nee ádaizlaahíi dawa ałdó' nnádik'áh. ¹¹ Díí dawa da'áizh̄i' ád̄ihíi bigh̄a, n̄nee hago'at'éhi daanohł̄i doleełgo baa natsídaahkees, daagodin̄oŋs̄igo, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'eh ádaanoht'eego, ¹² Bik'ehgo'ihí'nań ngon'áq̄'íi bij̄j̄i ndaahohł̄iigo la'íí bikádaadeh'íiigo, áí bij̄j̄i biká' ngonyáago yáa ditláádgo, hiyíhgo ed̄iíh, la'íí yáa hik'e ni'gosdzán be'alzaahíi kọ' dázho s̄idoogo bits'á'ndooogo hiyíh. ¹³ Áidá' nééhíi, nohwá ngon'áaníi bik'ehgo yáa áníidéhi la'íí ni'gosdzán áníidéhi bikádaadéet'íi, áí biyi' dábi'ehyú ágot'eehíi zh̄a begoz'aq̄ doleeł. ¹⁴ Áí bigh̄a, shíł daanohshóni, ágát'ééhíi bikádaadeh'íiigo, dahdaanołd̄oŋgo nkegohen'áaníi be'ádaanoht'eego, doo hayú nohwaa daats'idihł̄i dago, la'íí doo nohwaa dahgoz'aq̄ dago nohweBik'ehń daanohwidołtséel. ¹⁵ La'íí nohweBik'ehń dayúweh kágoho'aahíi bigh̄a hasdách'igháhíi ká ch'í'otaq̄ daanohs̄igo nlt'ée; Paul, nohwik'isn nohwił daanzhóni, ałdó' bigoȳa' baa det'aq̄híi bik'ehgo, da'áik'ehgo nohwich'í' k'eda'ashchii; ¹⁶ Binaltsoosíi dawa biyi' díi yaa nagol̄ni'; áí biyi' la' nyeehi ye'aníi'hií doo bígóz̄i da; áí yati'íi n̄nee doo bił idaagoz̄i dahíi, bi'odla' doo n̄dzil dahíi, nádaayogisgo; la' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'eda'ashchiiníi ałdó' ágádaayil'íi, ágádaat'íi'hií bee dabíi ídił ch'ídaagodéeh. ¹⁷ Áí bigh̄a nohwíi, shíł daanohshóni, dabíntsé díi bídaagos̄oŋs̄i'hd̄i' bigh̄a ídaa daagonohdzaq̄, doo ídaa daagonohdzaq̄ dayúgo, dánko n̄nee daanchọ'íi nda'it̄sihií bee da'anii ágot'eehíi yits'á'zh̄i' ádaanohwile', áidí' n̄dzilgo nasoz̄i n'íidí' nadohkati at'ée. ¹⁸ Áidá' Jesus Christ nohweBik'ehń, Hasdánohwińií, dayúweh bídaagonoŋs̄igo biłgoch'oba'íi binkááyú daanołseeł le'. K'adíi la'íí dahazh̄i' án ba'ihégoŋs̄i le'. Doleełgo at'ée.

THE FIRST GENERAL EPISTLE OF JOHN

¹ Dantsé godeyaadá' nlíni, áń daadesiits'aaní, nohwináá bee daahiit'iiní, daahihiiltsaaní, nohwigan bee nabik'ídaadenlñihí, áń Yati' be'ihí'náhi, Christ nlij; ² (Ihi'naahí ch'í'nah alzaa, áń daahihiiltsaa, baa nadaagohiilni', ihi'naa doo ngonel'aa dahí, nohwiTaa yil nlíni, nohwich'í' ch'í'nah alzaahí nohwił baa nadaagohiilni';) ³ Daahihiiltsaaní la'í daadesiits'aaní nohwił baa nadaagohiilni', nohwí ałdó' nohwił lił daanjoo doleehí bigha: nohwiTaa la'í biYe', Jesus Christ, bił da'anii lił daandlij. ⁴ Dázhó nohwił daagozhó doleehí bigha dí nohwich'í' baa k'eda'ilchii. ⁵ Díńko Christ bits'á' dí daadesiits'aa, ák'ehgo nohwił nadaagohiilni', gádaanozwił'niigo, Bik'ehgo'ihí'nań idindláádí nlij, godilhił dážhó doo la' biyi' golí da. ⁶ Godilhił biyi' nahiikaidá, bił lił daandlij daan'niiyúgo léda'ilchoo, da'anii ágot'eehí doo bikísk'eh ádaant'ee da: ⁷ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań idindláádí yiyi' nlijhí k'ehgo néé ałdó' idindláádí biyi' nahiikaiyúgo, lił daanjoo, ák'ehgo biYe' Jesus Christ bidíhí nohwinchó'í dawa nohwá yidiłkoo. ⁸ Nohwinchó'í da'ádih daan'niiyúgo, ích'í' nadaahiich'aa, ák'ehgo da'anii ágot'eehí nohwi' da'ádih. ⁹ Nohwinchó'í baa nanádaagohiilni'yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań nohwinchó'hí bigha nohwaa nágode'aah, áń da'áníyú át'ée, dávik'ehyú át'ée, ák'ehgo doo bik'ehyú ádaasiidzaa dahí dawa nohwá nai'eeł. ¹⁰ Doo hak'i nchó'go ádaahiidzaa da daan'niiyúgo, Bik'ehgo'ihí'nań lé'ilchóhi nlijgo ádaahiidle', ák'ehgo biyati'í doo nohwi' golí da.

2

¹ Shichagháshé, dí nohwich'í' k'eshchii, doo hak'i nchó'go ádaah'ijj da doleehí bigha. Ndi dahadín nchó'go adzaayúgo, nohwiTaa yich'í' nohwá yati'í golí, Jesus Christ, dávik'ehyú át'éhi: ² Áń nohwinchó'hí bigha bidí idezjoolí yee na'aznilhi nlij: doo danéé zhá da, ni'godzán dágoz'aa nt'éego biká' nnee binchó'í ałdó' bá. ³ Christ yengon'áaní bikísk'eh ádaant'eejúgo zhá áń bídaagonlzihił bee nohwił ídaagozi. ⁴ Dahadín, Shíí áń bígonsi, niidá' áń yengon'áaní doo bikísk'eh at'ée dahí, lé'ilchóhi nlij, da'anii ágot'eehí doo biyi' golí da. ⁵ Áídá' dahadín Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yikísk'eh at'éeł bił nzhooní dayúweh nłdzil hileehí bigha łalzaa: dí bee da'anii biyi' daandlijgo nohwił ídaagozi. ⁶ Dahadín, Christ biyi' nshlij, nihił, higaal n'í k'ehgo higaalgo dávik'eh. ⁷ Shik'íyú, begoz'aaní doo ánídėhi bee nohwich'í' k'eshchii da, áídá' begoz'aaní doo ánídė'hi, doo ánídė' bídaagonłsini. Doo ánídė'hi begoz'aaní, yati' baa gozhóni dantsé daadesots'aađi' godezt'igo daadohts'agi at'ée. ⁸ Áídá' godilhił bech'ígonyáádá' da'anii idindláádí k'adí be'idindláádhił bigha begoz'aaní ánídėhi at'ée, Christ biláhyú da'anii, nohwí ałdó' nohwich'í' da'anii: áí begoz'aaní bee nohwich'í' k'ená'ishchii. ⁹ Dahadín, Idindláádí biyi' nashaa, niidá' bik'isn yik'ennihiyúgo, áń t'ah godilhił yiyi' nagháhi at'ée. ¹⁰ Dahadín bik'isn bił nzhooní, idindláádí yiyi' golí, ák'ehgo bigha nach'igeehí da'ádih. ¹¹ Áídá' bik'isn yik'ennihił godilhił yiyi' golí, godilhił yiyi' nagháhi at'ée, hayú deyaa shihí doo yígółs da, godilhił bináá áyisdjidił bigha. ¹² Shichagháshé, Christ bizhi'í biláhyú nohwinchó'hí bigha nohwaa nádaagost'aał bigha nohwich'í' k'eshchii. ¹³ Nnee báyan daanołni, Bik'ehgo'ihí'nań, dantsé godezt'igo golíni, bídaagonłshí bigha nohwich'í' k'eshchii. Nnee ání nahkaił, nchó'i nlijhí bitis daasolijhił bigha nohwich'í' k'eshchii. Chagháshé daanołni, nohwiTaa bídaagonłshí bigha nohwich'í' k'eshchii. ¹⁴ Nnee báyan daanołni, dantsé godeyaadí godezt'igo golíni bídaagonłshí bigha nohwich'í' k'eshilchí ni'. Nnee ání nahkaił, nadaanołwodí, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' nohwi' golíhí, la'í nchó'i nlijhí bitis daasolijhił bigha nohwich'í' k'eshilchí ni'. ¹⁵ Ni'godzán biká' ágot'eehí, dagohí ni'godzán biká' nandeeł doo nohwił daanzhoo da le'. Dahadín ni'godzán biká' ágot'eehí bił

nzhəŋyúgo, nohwiTaa bił'ijóóníí doo biyi' golíí da. ¹⁶ Ni'gosdzán biká' be'ágot'eehíí dawa, kots'í nchə'i hat'íníí, konáá bee nts'i'ílsihíí, kohi'na' be'ída'ch'odlíhíí, díí dawa doo nohwiTaa bits'á'dí' da, ni'gosdzán bits'á'dí'hi ádaat'ee. ¹⁷ Ni'gosdzán ła'íí nchə'go hách'it'iiníí bech'ígowáh: áídá' hadín Bik'ehgo'ihí'nań dahát'ííyú ánát'ííhíí dahazhí' golíí. ¹⁸ Shichagháshé, nnágodzaahíí biká' ngonyáá: Christ yich'í' nagonłkaadíí hińáh doleełí ba'ikodaanohsj; ilk'idá' Christ yich'í' nadaagonłkaadíí łaágo neheskai; áí bee nnágodzaahíí biká' ngonyáá bídaagonłzi. ¹⁹ Áí nohwits'á' dahiskai ni', áí doo bił daandlıj dahíí bighə nohwits'á' dahiskai; bił daandlıj lək'eyúgo, t'ah bił nahiikai doo ni': áídá' nohwits'á' oheskai, áí bee bígózi, doo bił daandlıj dago. ²⁰ Áídá' nohwíí Holy Spirit nohwiyi' golíí, áík'ehgo dawa nohwił ídaagozi. ²¹ Da'anii ágot'eehíí doo bídaagonłsj dahíí bighə nohwich'í' k'e'eshchíí da, áídá' bídaagonłshíí bighə, ła'íí lək'ichoohíí doo ła' da'anii ágot'eehíí bits'á'dí' dago bídaagonłsj. ²² Hadín lək'íłchóhi nlıj? Jesus doo Christ nlıj da, nıihíí, án lək'íłchóhi nlıj. Bik'ehgo'ihí'nań doo nohwiTaa at'éé da, nıihíí ła'íí, Christ doo Bik'ehgo'ihí'nań biYe' at'éé da, nıihíí Christ bich'í' nagonłkaadíí nłni at'éé. ²³ Hadín, Christ doo Bik'ehgo'ihí'nań biYe' at'éé da, nıihíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa doo yígółsj da: áídá' hadín, Christ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' at'éé, nıihíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ałdó' yígółsj. ²⁴ Yati' baa gozhóni dantsé daadesots'aadı' godezt'i'go daadesots'aaníí dayúweh nohwiyi' golíí le'. Ágádaht'íyúgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí biYe' dała' bił daanołłj doleeł. ²⁵ Ihi'naa doo ngonel'aą dahíí yaaká'yú bee daahinołnaa doleeł, nohwiłnıidgo nohwá ngon'aą. ²⁶ Dahadín k'izénohwidılteeh hádaat'iiníí díí baa nohwich'í' k'eshılchíí ni'. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nań Holy Spirit nohwiká'zhí' áyíłaa, t'ah nohwiyi' golíí, doo hadín nohwił ch'ídaago'aah da ndi nzhəŋ: da'án dawa nohwił ch'ígó'aah, án da'anii, doo lək'gochoo da, dánohwił ch'ígón'aąhíí k'ehgo Christ biyi' daanołłj le'. ²⁸ Shichagháshé, án biyi' daanołłj; áík'ehgo án hiltséhíí bijjı doo bédaahiildzid dago nasiidzjı doleeł, nyáágee doo bińáál ídaa yádaandzjı dago. ²⁹ Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'éégo bídaagonłsyúgo, nnee daant'íígee da'áígee ánadaat'ííhíí Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé ádaat'eego bídaagonłsj.

3

¹ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ntsolaą bił daanjəŋ, bichagháshé daanołwiłdi'niigo: ni'gosdzán biká' nnee doo bídaagołsj dahíí bighə néé ałdó' doo nohwídaagołsj da. ² Shił daanołshóni, k'adíí Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daandlıj, hago ádaant'ee doleełí doo hwahá bígozjıh da: ndi díí bídaagonłzi, án hiltséhíí bijjı án ga'ádaant'ee doleeł; da'át'ééhíí k'ehgo daadidiiltséh doleełhíí bighə. ³ Nnee daant'íígee áík'ehgo Jesus yich'í' biini' tédaat'íyúgo, Jesus dázhə nzhəŋhíí k'ehgo nzhəŋgo ádilzi. ⁴ Dahadín doo bik'ehyú át'éé dahíí, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí ałdó' doo yee íłsı da: doo bik'ehyú ágot'ee dahíí Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí doo be'ch'íłsı dahíí át'éé. ⁵ Díínko bídaagonłsj, Jesus nohwinchə'íí yó'oyidi'aahgo nyáá; ła'íí nchə'íí doo ła' ye'at'éé da. ⁶ Dahadín án biyi' nliiníí doo nchə'go at'íí da: ła'íí dahadín nchə'go at'íníí doo hak'i biltsəą da, doo bígółsj da. ⁷ Shichagháshé, hadín nohwich'í' naoch'aa hela': dahadín da'áígee ánát'ííhíí dávik'ehyú át'éé, Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'ééhíí k'ehgo. ⁸ Dahadín nchə'go ánát'ííhíí ch'iidn nant'án bits'á'dí'hi at'éé; ch'iidn nant'án godeyaadí' godezt'i'go nchə'go at'íí. Ch'iidn nant'án ánát'ííhíí ídoldjıhíí bighə Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nyáá. ⁹ Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé nliiníí doo nchə'go at'íí da; Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éehi biyi' nlıjıhíí bighə: doo hago'at'éégo nchə'go at'íí da, Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé nlıjıhíí bighə. ¹⁰ Díí Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé dagohíí ch'iidn nant'án bichagháshé bee bígózi doleeł: dahadín doo dávik'ehyú át'éé dahíí, ła'íí doo bik'isn bił nzhəŋ dahíí doo Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi at'éé da. ¹¹ Díí na'goni'íí yati' baa gozhóni dantsé daadesots'aadı' godezt'i'go daadesots'aahíí át'éé, daanołwigha hił daanjəŋgo dávik'eh. ¹² Doo Cain k'ehgo ádaant'ee da, nchə'i nlıjıhı yits'á'dí' nlıjgo bik'isn náizesdjı. Nt'é bighə yizeshıj? Dabıí bi'at'e' nchə'dá' bik'isn dávik'ehyú át'ééhíí bighə. ¹³ Shik'íyú, ni'gosdzán biká' nnee nohwik'edaannıihyúgo, doo nohwił díyadaagot'ee da le'. ¹⁴ Nohwik'isyú nohwił

daanzhoqohíí bigha da'itsaah bits'á'dí' ihi'naazhi' daasiikaihíí bídaagonlzi. Dahadín doo bik'isn bił nzhoo dahíí, da'itsaahíí yi' golíí. ¹⁵ Dahadín bik'isn yik'enniihn ílk'idá' nnee yizes-hijhíí k'ehgo at'éhi at'éé: dahadín nnee yizes-hijhíí 'ihi'naa doo ngonel'aa dahíí doo yee hinaa dago bídaagonlzi. ¹⁶ Jesus bi'ihí'na' nohwá nyinné'íí bee Bik'ehgo'ihí'na' bił'ijóóníí bídaagonlzi: áík'ehgo néé atdó' nohwi'ihí'na' nohwik'isyú bá ndaan'né' dávik'eh. ¹⁷ Dahadín ni'godzán biká' be'ihí'naahíí dawa yígoyilíí'dá', bik'isn tét'iyéego yígótsi ndi doo yaa ch'oba' dayúgo, hagot'éégo Bik'ehgo'ihí'na' bił'ijóóníí bijíí biyi' golíí? ¹⁸ Áídá' shichagháshé, da'aniigo íł daanjooqo íłch'odaahi'ni le', doo daazhógo ádaan'niigo da, doo daazhógo baa nadaagohiilni' da. ¹⁹ Díí bee da'anii ágot'eehíí bits'á'dí' daandljiigo bídaagonlzi doleeł, la'íí Bik'ehgo'ihí'na' binadzahgee nohwijíí biyi' nkego-hen'ááníí begoz'aa doleeł. ²⁰ Nohwijíí yune' doo bik'ehyú ádaant'ee da daandziyúgo, Bik'ehgo'ihí'na' nohwijíí bitisgo at'éehíí dawa yígótsi. ²¹ Shił daanohshóni, nohwijíí yune' dávik'ehyú ádaant'eehíí bídaagonlziyúgo, Bik'ehgo'ihí'na' binadzahgee doo ndaahiildzid da. ²² Áík'ehgo nt'éhéta bídaahónkeedíí nohwaa yiné', ngon'ááníí bikísk'eh ádaant'ee, la'íí dábił bik'ehyú ádaant'eehíí bigha. ²³ Díínko ngon'áni at'éé, BiYe', Jesus Christ, daahohdlaa le', la'íí íł daanohjoo le', Bik'ehgo'ihí'na' nohwá ngon'ááhíí k'ehgo. ²⁴ Hadín Bik'ehgo'ihí'na' ngon'áni yikísk'eh at'ééhíí, Bik'ehgo'ihí'na' biyi' golíí, la'íí Bik'ehgo'ihí'na' yi' golíí. Holy Spirit nohwaa daizné'íí bee Bik'ehgo'ihí'na' nohwi' golíígo bídaagonlzi.

4

¹ Shił daanohshóni, spirits doo dawa daahohdlaa da, áídá' spirits bídaanohtahgo bídaagonlzi, Bik'ehgo'ihí'na' bits'á'dí' daanlii shihíí, dagohíí doo bits'á'dí' daanlii da shihíí: Bik'ehgo'ihí'na' binkááyú na'iziidi ádaadil'ini lúágo ni'godzán biká' niheskaihií bigha. ² Díí bee Bik'ehgo'ihí'na' biSpirit bídaagonlzi: Spirit daantíígee, Jesus Christ nnee k'ehgo nyáá, nihií Bik'ehgo'ihí'na' bits'á'dí' nlíni at'éé: ³ Áídá' spirit daantíígee, Jesus nnee k'ehgo nyáá, doo ni dahíí doo Bik'ehgo'ihí'na' bits'á'dí' nlíni at'éé da: díí Christ bich'i' nagonlkaadíí bispirit at'éé, hígháhgo ba'ikodaanohsi n'íí; da'ái ílk'idá' ni'godzán yiká' nlii. ⁴ Shichagháshé, Bik'ehgo'ihí'na' bits'á'dí'hi daanohlii, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'na' binkááyú na'iziidi ádaadil'ini bitis daasolli: nohwi' golííhn ni'godzán biyi' golííhn bitisgo at'éehíí bigha. ⁵ Ni'godzán bits'á'dí' daanlii: áí bigha ni'godzán biká' ágot'eehíí yaa yádaalti', áík'ehgo ni'godzán biká' nnee daabidits'ag. ⁶ Néé Bik'ehgo'ihí'na' bits'á'dí'hi daandlji: dahadín Bik'ehgo'ihí'na' yígótsinií nohwidits'ag; áídá' dahadín doo Bik'ehgo'ihí'na' yits'á'dí'hi nlii dahíí doo nohwidits'ag da. Díí bee spirit da'aniihií nlii shihíí, dagohíí spirit lé'íłchoohíí nlii shihíí bídaagonlzi. ⁷ Shił daanohshóni, íł daanjoo le': il'ijóóníí Bik'ehgo'ihí'na' bits'á'dí'hi at'éé; dahadín bił'ijóóníí Bik'ehgo'ihí'na' bizhaazhé nlíni at'éé, la'íí Bik'ehgo'ihí'na' yígótsi. ⁸ Dahadín doo bił'ijoo dahíí, doo Bik'ehgo'ihí'na' yígótsi da; Bik'ehgo'ihí'na' il'ijóni nlihií bigha. ⁹ Díí k'ehgo Bik'ehgo'ihí'na' bił'ijóóníí nohwił ch'í'nah alzaa, Bik'ehgo'ihí'na' biYe' dała'áhi ni'godzán biká'zhi' nkeyinl'a', án bee daahin'naa doleełgo. ¹⁰ Díínko il'ijóóníí at'éé, doo néé Bik'ehgo'ihí'na' nohwił daanzhoqohíí bigha da, ndi bíí bił daanjooqohíí bigha biYe' nohwá yinl'a', bidilíí bee nohwincho'híí bigha nohwá nahinił doleełgo. ¹¹ Shił daanohshóni, Bik'ehgo'ihí'na' dázho bił daanjooqohíí bigha, néé atdó' íł daanjoo le'. ¹² Doo hak'i hadín Bik'ehgo'ihí'na' yo'ji da. Néé íł daanjooqoyúgo Bik'ehgo'ihí'na' nohwi' golíí, nohwił nzhooníí dayúweh nłzil hileehíí bigha lalzaa. ¹³ Díí bee Bik'ehgo'ihí'na' biyi' daagondljiigo, la'íí bíí nohwi' golíígo bídaagonlzi, dabíí biSpirit nohwaa yiné'híí bigha. ¹⁴ NohwiTaa biYe' ni'godzán biká' nnee hasdáyiniłgo yinl'a'íí daahihiltsaago baa daagohiilni'. ¹⁵ Dahadín, Jesus Bik'ehgo'ihí'na' biYe' at'éé, nihií Bik'ehgo'ihí'na' biyi' golíí, bíí atdó' yi' golíí. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'na' bił daanjooníí bídaagonlzi la'íí daahohdlaa. Bik'ehgo'ihí'na' il'ijóni nlii; áík'ehgo hadín il'ijóni yi' golíínií, Bik'ehgo'ihí'na' yi' golíí, la'íí bíí atdó' Bik'ehgo'ihí'na' biyi' golíí. ¹⁷ Áí bigha nohwił'ijóóníí nłzilgo nohwá lalzaa, Bik'ehgo'ihí'na' nnee yándaago'aahíí bijíi doo daasiite' dago nasiidzi doleełgo

ni'gosdzán biká' daagondlii ndi án ye'at'éehíí néé áldó' be'adaant'eehíí bighá. ¹⁸ Hadín bi'ijóóníí doo neildzid da; i'ijóóníí łalzaahíí bee négodzidíí nain'j: hadín neildzidíí biniigodilne'. Hadín neildzidíí bi'ijóóníí doo łalzaa da. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań dantsé bił daanjóqhíí bighá nohwił daanzhóq. ²⁰ Dahadín, Bik'ehgo'ihí'nań shił nzhóq, niidá' bik'isn yik'enniihyúgo, áí lé'it'chóhi nlii: dahadín bik'isn yo'ini ndi doo bił nzhóq dadá', hagog'éégo Bik'ehgo'ihí'nań, doo yo'ij dahíí, bił nzhóq doleeł? ²¹ Díí Bik'ehgo'ihí'nań nohwá ngon'áni at'éé, Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań bił nzhooníí bik'isn áldó' bił nzhóq le'.

5

¹ Nnee daantíígee Jesus, Christ nliigo yodlaaníí, Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé nlii: áík'ehgo dahadín nohwiTaa bił nzhooníí, bizhaazhé áldó' bił nzhóq. ² Bik'ehgo'ihí'nań nohwił daanzhóqgo, ngon'ááníí bikísk'eh ádaant'eeeyúgo, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé nohwił daanzhóqgo bídaagonlzi. ³ Bik'ehgo'ihí'nań ngon'ááníí bikísk'eh ách'it'éehíí, án koł nzhóni at'éé: án ngon'ááníí bikísk'eh ách'it'éehíí doo nyee da. ⁴ Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé nliiníí ni'gosdzán biká' ágot'eehíí yitis nlii: nohwi'odłá'íí bee ni'gosdzán biká' ágot'eehíí bitis daandlii. ⁵ Hadín ni'gosdzán biká' ágot'eehíí yitis nlii? Dahadín Jesus Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nliigo yodlaaníí zhá. ⁶ Jesus Christ tú hik'e dił biłgo bee nyáá, doo dá tú zhá bee da; tú hik'e dił biłgo bee nyáá. Holy Spirit da'anii nliihíí bighá da'aniiigo baa nagolni'. ⁷ Taagi yaaká'yú da'aniiigo baa nadaagolni', nohwiTaa, hik'e Yati' nliini, la'íí Holy Spirit: áí taagihíí dała'áhi at'éé. ⁸ Taagi ni'gosdzán biká' da'aniiigo baa nadaagolni', Holy Spirit, hik'e tú, la'íí dił: díí taagihíí dálet'eego ádaanii. ⁹ Nnee nadaagolni'íí hodaayélts'aq, áidá' Bik'ehgo'ihí'nań nagolni'íí itisgo ádaanzigo hodaayélts'aqgo nlt'éé: áí nagolni'íí dabíí biYe' yaa nagolni'híí át'éé. ¹⁰ Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań biYe' yodlaaníí, dabíí da'anii na'goni'go yígółsi: dahadín Bik'ehgo'ihí'nań doo yodłá dahíí, lé'it'choogo áyíłsi; biYe' yaa nagolni'íí doo yodłá dahíí bighá. ¹¹ Díínko yaa nagolni'íí át'éé, Bik'ehgo'ihí'nań ihí'naa doo ngonel'aq dahíí nohwaa daidez'aq, díí ihí'naahíí biYe' yiyi' golíí. ¹² Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań biYe' yigoyilíhíí ihí'naa doo ngonel'aq dahíí yee hińaa; dahadín Bik'ehgo'ihí'nań biYe' doo yigoyilíí dahíí doo áík'ehgo hińaa da. ¹³ Díí k'e'eshchiiníí nohwií, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' daahohdlaaníí nohwich'j' k'e'eshchij; ihí'naa doo ngonel'aq dahíí bee daahinońnaa bídaagonołsi doleełhíí bighá, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań biYe' bizhi' dayúweh daahohdłá doleełgo. ¹⁴ Díínko bee bada'óndlii, nt'éhéta biká da'ohiikaqah, bíí hát'íiníí bik'ehgoyúgo, nohwidits'ag: ¹⁵ Nt'éhéta biká da'ohiikaqahgee nohwidits'ago bídaagonlziyúgo, biká da'ohiikaqahíí daasiit'jídgo bídaagonlzi. ¹⁶ Dahadín bik'isn nchó'íí doo bighá da'itsaah dahíí ye'at'íígo yo'ijyúgo, yighá okaqah le', áík'ehgo nchó'íí doo bighá da'itsaah dahíí ye'adaat'iiníí Bik'ehgo'ihí'nań ihí'naahíí bá baa daide'aah doleeł. Nchó'híí bighá da'itsaahíí gólíí: áí bighá hadín okaqah le' doo dishnii da. ¹⁷ Doo bik'ehyú ánách'ot'ijł dahíí dawa nchó'ihíí át'éé: áidá' nchó'íí doo bighá da'itsaah dahíí gólíí. ¹⁸ Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé nliiníí doo nchó'go at'íí dago bídaagonlzi; Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nlt'éégo bistij, áík'ehgo nchó'i nliihń doo bíhi'náh dago ábłsi. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí daandliigo bídaagonlzi, áidá' ni'gosdzán dágoz'aq nt'éégo nchó'i nliihń yebik'eh. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nyáágo nohwił idaagozigo ádaanohwizlaahíí bídaagonlzi, Bik'ehgo'ihí'nań da'anii nliini bídaagonlzi doleełgo; dabíí da'anii nliini biyi' daagondlii, biYe', Jesus Christ biyi' daagondlii. Díí Bik'ehgo'ihí'nań da'aníhi, la'íí ihí'naa doo ngonel'aq dahíí át'éé. ²¹ Shichagháshé, nadn'ái bee daach'okaqahíí bits'á'zhj' ádaanoht'ee. Doleełgo at'éé.

THE SECOND GENERAL EPISTLE OF JOHN

¹ Shíí, ínashood básízini, isdzán Bik'ehgo'ihí'nań bita'hazlaahíí, bichagháshé biłgo bich'í' k'e'eshchii, áí da'aniigo shił daanzhoo, doo shí zhá da, nnee da'anii ágot'eehíí yídaagotsinií dawa ałdó'; ² Da'anii ágot'eehíí nohwijíí biyi' golííhíí bighá k'e'eshchii, áí da'anii ágot'eehíí dahazhí' nohwił nlii doleeł. ³ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń, nohwiTaa biYe' nlíni, bits'á'dí' aatét'íi ła'íí ilch'í'gont'éehíí bee nohwich'í' goz'aa le', da'anii ágot'eehíí ła'íí il'ijóóníí biłgo. ⁴ Nichagháshé ła', nohwiTaa nohwá ngon'ááhíí k'ehgo da'anii ágot'eehíí yikísk'eh hikahgo baa niyááhíí bighá shił gozhóó. ⁵ Shilah, begoz'aaníí doo áníidéhi bee nich'í' k'e'eshchii da, áídá' yati' baa gozhóni dantsé daadesiits'aađá' bee nohwá ngot'aa n'íí, baa nánoshkaah, díínko, Łil daanjóó le'. ⁶ Díí bee nohwił'ijóóníí bígózi, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí bikísk'eh hiikahyúgo. Díínko begoz'áni, Bił'ijóóníí biyi'zhí'go hohkah le', dantsé daadesots'aa n'íí k'ehgo. ⁷ K'izé'idilteehíí ła'ágo ni'goszán biká'yú daadeskai, áí Jesus Christ nnee k'ehgo nyáá, doo nii da. Hadín doo áníí dahíí k'izé'idilteehíí ła'íí Christ bich'í' ngonłkaadíí át'éé. ⁸ Ídaa daagonohdzaa, nohwitahyú nada'siidziidíí doo da'ílíí daanoł'íi da doleełgo, áídá' áí bighá nohwich'í' nahi'ńíí doleeł. ⁹ Dahadíń, Ilch'ígonsh'aah, niidá', Christ ánííyú doo áníí dayúgo, Bik'ehgo'ihí'nań doo bił nlii da. Áídá' dahadíń Christ ánííyú ánííhíí nohwiTaa hik'e biYe' biłgo yił nlíni at'éé. ¹⁰ Hadín nohwaa nyáágo díí ilch'ígot'aahíí doo yee nohwich'í' yatti' dayúgo, nohwigowa yune' nohwił ha'áowáh hela', doo k'ébitdohnii da: ¹¹ Hadín k'eyiłniihíí ncho'go na'iziidíí yich'oníhi at'éé. ¹² Łáágo nohwich'í' k'e'eshchii hasht'íi ndihíí doo naltsoos biká' ła'íí bek'e'echíhé bee nohwich'í' k'e'eshchii hasht'íi da, ndi nohwaa nsháhgo daaliit'ijigo ilch'í' yadaahiilti'íí zhá hasht'íi, áík'ehgo zhá dawa bee nohwił daagozhóó doleeł. ¹³ Nidee Bik'ehgo'ihí'nań bita'hazlaahíí bichagháshé, Gozhóó, daaniłnii. Doleełgo at'éé.

THE THIRD GENERAL EPISTLE OF JOHN

¹ Shíí, ínashood básízini, Gaius shił nzhóni bich'í' k'e'eshchii, án da'aniigo shił nzhqo.
² Shił nzhóni, niyi'siziiníí dá nłt'ée nt'éeđo át'éeđhíí k'ehgo dawa ná nzhqogo ła'íí doo nígol'łh dago ná háshł'íí. ³ Nohwik'isyú ła' kú hikaigo, da'anii ágot'éhi bikísk'eh hínááłgo yaa nadaagolni'híí bighą dązhq shił gozhqó. ⁴ Odlą' bee shichągháshé daanłni da'anii ágot'eehíí yikísk'eh hikaahíí ba'ikonsigo dązhq shił gozhqó, bitisgo baa shił gozhqóoníí she'ádłh. ⁵ Ni, shił nzhóni, nohwik'isyú ła'íí anahdí' nadaakaihíí bich'odaannihíí da'anii nłt'éeđo ánt'ini at'ée; ⁶ Hagot'éeđo bich'odaannihíí ha'ánázéh yune' yaa nadaagolni': Bik'ehgo'ihí'nań yá nada'iziidgo nadaakaihíí dahnádiikáhgee bich'odaanniigo dawa bá łaadalé'go nłt'éeđo ánt'ini at'ée, Bik'ehgo'ihí'nań yánada'iziidíí ái k'ehgo bá ách'ít'íígo nzhqo. ⁷ Christ yaa nadaagolni'híí bighą dahiskai, nnee Bik'ehgo'ihí'nań doo daayokąąh dahíí doo nt'é yídaayokéedgo da. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań yánada'iziidíí nłt'éeđo ádaanłzi le', ágádaahiit'ijyúgo néé ałdó' da'anii ágot'eehíí yánada'iziidíí bich'odaahi'ni. ⁹ Ínashood ha'ánáśéhíí bich'í' k'eshelchíí: ndi Diótrepheś, itah nłni, ínashood binant'a' hisłteeh nzįgo ádeśt'ini, doo nohwídaayéśś'ąą da ni'. ¹⁰ Ái bighą shíí níyáągo bi'at'e'i bínáshniłh doleeł, yati' nchq'i yee nohwich'í' yałti', daanohwoch'iidgo: ái doo bił hwoi dago, dabíí nohwik'isyú doo yich'onii hát'íí da, ła'íí hadíí hádaat'iiníí, Dah, yiłni, áid' doo itah hileehi yá hát'íí da. ¹¹ Shił nzhóni, nchq'íí doo be'ł'íí da, nłt'éeđhíí zhą be'ł'íí. Hadín nłt'éeđo ánat'ijłhíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí'hi at'ée: áidá' doo bik'ehyú ánat'ijł dahíí Bik'ehgo'ihí'nań doo yígółśi da. ¹² Demétrius nnee dawa nłt'éeđo baa yałti', da'anii ágot'eehíí ye'at'éhi ch'í'nah áyłśi, néé ałdó' nłt'éeđo baa nagohiilni', baa nagohiilni'íí da'anii, bídaagonołśi. ¹³ Łąągo k'e'eshchii doleeł ni', ndi bek'e'echíhé doo bee nich'í' k'e'eshchii da: ¹⁴ Áidá' déł'łhégo nándestséel ndi at'ée, łihit'įigo łch'í' yáhiilti' doleeł. łch'í'gont'éeđhíí bee nich'í' goz'ąą le'. Nohwit'ekéđhíí, Gozhqó, daaniłni. Akú nohwit'ekéđhíí dała'á daantįįgee bizhi' daahónzhiigo, Gozhqó, shá daabiłni.

THE GENERAL EPISTLE OF JUDE

¹ Shíí Jude, Jesus Christ bána'isiidíí, James bik'isn nshlíni, nnee Bik'ehgo'ihinaan nohwiTaa hadaidezlaahíí bich'í' k'e'eshchii, áí Jesus Christ ídádaaboltá'i la'íí Bik'ehgo'ihinaan bich'í' ádaanniidi: ² Bik'ehgo'ihinaan biłgoch'oba'íí, la'íí bits'á'dí' ilch'í'gont'ééhíí la'íí bił'ijóóníí dayúwehyú bee nohwich'í' ígohigháh le'. ³ Shił daanohshóni, odla' bił dała'a da'ohiidlaaahíí bee hasdá'iildéhi dázho hasht'íigo baa nohwich'í' k'e'eshchíigo ni', áídá' odla' nnee Bik'ehgo'ihinaan báhadaadeszaahíí baa daadest'aa n'íí bá nadaagonokaad doleełgo nohwidag yashti' doleełhíí bigha nohwich'í' k'e'eshchii. ⁴ Nohwitaahyú nnee la' ha'adaanihest'íí, áí doo áníidá' díí bigha ch'ídaagodeehgo bá nagoz'aa lək'e, nnee doo daagodnłsı dahíí, Bik'ehgo'ihinaan biłgoch'oba'íí k'ihzhı' ádaizlaadá' ncho'íí zhá dahot'éhé yaa ídaadest'aa lək'e, la'íí Bik'ehgo'ihinaan dała'áhi hik'e Jesus Christ nohweBik'ehı' gádaabiłnii, Doo án zhá da'ch'okaah at'éé da, daanii. ⁵ Díí ilk'ídá' bídaagonołsı ndi bínadaałniih nohwildishnii, nohweBik'ehı' nnee Egypt golzeed' hayínil n'íí bikéd'igo, áí bitahyú doo da'odlaa dahíí da'ılıí ádaizlaa lək'e. ⁶ Bik'ehgo'ihinaan binal'a'á la' yaaká'yú daagolıı n'íí dantsédá' yedaabik'eh n'íí yits'á'zhı' daaheskai, áík'ehgo godilłhił yuyaa bésh hishbizhíí bee dahazhı' dahdaahest'óogo ígozisgo baa yá'iti'íí bijjızhı' Bik'ehgo'ihinaan bishnii. ⁷ Sódóm la'íí Gomórrah la'íí binaayú kłh nagoznılıı biyi' nnee daagolıni n'íí da'ágát'éégo nant'ı' na'idaahíí yaa ídaadest'aa, la'íí ilch'ı' biini' daama', áí bich'ı' nahi'niłgo dahazhı' ch'iidn biko' dılłhi'ı yee biniidaagodeszaa; díıko bee nnee bił ch'ídaagot'aahi at'éé. ⁸ Da'ágát'éégo díí nnee ncho'go nadaayeełıı bee bits'ı dailchoo, yedaabik'ehıí doo daidnłsı da, la'íí yaaká'yú daagolıni daach'idnłsıni ncho'go yaa yádaalti'. ⁹ Míkael, Bik'ehgo'ihinaan binal'a'á yaaká'yú daagolıniı da'tiséyú sitınihi ndi, ch'iidn nant'an yıłnagonokaadgo Moses bits'ı n'íí bigha łahadit'áhdá' biini' hıłhgo doo yati' ye'okáalgo yaa dahgoz'aa da, áídá' gáyıłnii, NohweBik'ehı' nił diteh ndi at'éé. ¹⁰ Áídá' díí nneehıí, nt'é doo yıdaagołsı dahíí ncho'go yaa yádaalti': ndi dziłká'yú gólıniı doo natsıdaakees dahíí k'a'at'éégo dabınik'eh yıdaagołsıniı ánádaat'ıılıı zhá ye'adaat'ee, áí bee ídaadilchoo. ¹¹ Áí nnee bá góyéé doleeł! Cain holzéhi adzaa n'íí k'ehgo ádaadzaa, Bálaam holzéhi bich'ı' nahi'niłhıı bigha nihesıı n'íí k'a'at'éégo zhaali yidázhı' ádaane'go ndaahısih, la'íí Córe holzéhi, Bik'ehgo'ihinaan yich'ı' nagonokaadgo da'ılıı siljıhıı k'ehgo áí da'ılıı daadoleeł. ¹² Díí nneehıí Bik'ehgo'ihinaan binadzahgee kł daanohjoogo náda'ohdjıhıı dailchooğho ádaat'ııh, doo daaste' dago itisgo náda'idjıh bił náda'ohdjıhgee: yaak'os tú da'ádıhgo bił nagoyolhıı k'ehgo ádaat'ee; ch'il náhásgani binest'á' ádini, nakidn da'ıłké' náhásgani, bikeghad dá bił hádodzıjıı k'ehgo ádaat'ee; ¹³ Túnteel bighán hashkeego nadiidáhıı k'ehgo ádaat'ee, tú bizhol hayil'eethıı k'ehgo bi'at'e' bik'e ídaayágosiniı hit'ıı hileeh; ts'ıłsoqsé da'adzaayú nadaahi'nahgo dahnaznıłhıı k'ehgo ádaat'ee, chagotheeł dázho dıłhiłhıı dahazhı' bá begoz'aa. ¹⁴ Adamdı' godezt'ı'go gosts'id ilké' hanáłolchjııgee Énoch naghaa lək'e, án díí nneehıı yunáasyú ágone'ıı yaa nagolni' lək'e, gánniidgo, Isaa, nohweBik'ehı' nnee báhadaadeszaahıı goneznan doo náhółtag dayú hilt'eego yıł dokah, ¹⁵ Nnee dawa yándaago'aahıı bigha hígháh, áí nneehıı bitahyú hadıı doo daagodnłsı dahıı doo daagodnłsı dago ánádaat'ııd n'ıı bił ch'ı'nah ádaagole'go, la'ıı Bik'ehgo'ihinaan daayokáalgo yaa yádaalti' n'ıı aldó' nda'ıłsihıı bił ch'ı'nah ádaagole'go hígháh. ¹⁶ Díí nneehıı aadaanét'ıı, la'ıı dawahá yıda'ıłtah, ncho'ı' hádaat'iiniı yikısk'eh daahınaa; ídaa da'odlııgo yati' dázho nchaahıı yee yádaalti', daazhógo ádaaniigo yati' baa gozhóni bee nnee yich'ı' yádaalti', da'it'ııhıı bigha. ¹⁷ Ndi shıł daanohshóni, Jesus Christ nohweBik'ehı' binadaal'a'á yunáasyú ágone'ıı dabıntsédá' yaa nadaagolni' n'ıı bínadaałniih; ¹⁸ Gádaanohwiłnii n'ıı, iké'yú goldohıı biyi' aadaadłohıı doo daagodnłsı dago ncho'ıı hádaat'iiniı yikısk'eh ádaat'eehıı

daahikáh doleeł. ¹⁹ Díí n̄eehíí da'an̄ii ágot'eehíí yits'á'zhí' ádaane'íí daanliji, ni'godzán biká' ágot'eehíí yikísk'eh ádaat'ee, Holy Spirit doo biyi' daagoljí da. ²⁰ Áídá' nohwihíí, shíł daanohshóni, nohwi'odla' dilzini bee n̄dzilgo ádaadohdle', Holy Spirit biláhyú da'ohkaąhgo, ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań bił'ijóóníí biyi' daagonohłjigo ádaadinołzi, Jesus Christ nohweBik'ehń nohwaa ch'oba'go dahazhí' ihí'naahíí nohwaide'aahíí biká daadeh'íí. ²² Áí n̄ee nchọ'go ánádaat'ijłíí la' baa daach'ohba'go łahgo bich'í' ádaanoht'ee: ²³ Ła'ihíí binchọ'íí baa daagonohsąągo, kọ' biyi'dí' hadaahohdzíísgo hasdádaahnííł; nchọ'go ánádaat'ijłhíí bighą bidiyáge bits'á' łikizhgo alzaahíí ndi nohwił daanchọ' le'. ²⁴ Dánkota nanánohdéh doleełí yits'á'zhí' Bik'ehgo'ihí'nań ánohwiłsigo yinel'ąą, la'íí doo nohwaa dahgoz'ąą dago dabíí bits'á'idindláádgee, bidázhí' dázhó nohwił gozhóógo nasozjigo ádaanohwidolíłgo yinel'ąą, ²⁵ Áń Bik'ehgo'ihí'nań dała'á góyáni, Hasdánohwińiłíí, ihégosinií, ízisgo at'ééhíí, dahot'éhé yebik'ehíí, la'íí nawodíí bíyéé le', dák'ad, la'íí dahazhí'. Doleełgo at'éé.

THE REVELATION OF SAINT JOHN THE DIVINE

¹ Bik'ehgo'ihinañ yunaásyú hago ágonéh shihíí Jesus yil ch'í'nah ágólaa, Jesus bánada'iziidíí bich'í' ch'í'nah áiléhií bigha; bána'iziidi, John holzéhi, yich'í' na'ágole'go yaaká'dí' binal'a'á John yich'í' oyii'á: ² John, Bik'ehgo'ihinañ biyati'íí, la'íí Jesus Christ hant'é nii lán shihíí, la'íí hadíí dahot'éhé yo'íí lán shihíí yaa nagosni'. ³ Hadín yunaásyú hago ágonéhi baa na'goni'íí yozhííhíí, la'íí hadín daidezts'aaníí biyaa daagozhóó doleel, la'íí díí k'e'eshchiinií daayotá'íí ałdó' biyaa daagozhóó doleel: ilk'idá' biká' nagowaahíí bigha. ⁴ Shíí, John nshlíni, Asiayú ínashood ha'ánáshéhií gots'idiyú nagoznili bich'í' k'e'eshchii: Nliinií, nlii n'íí, dogáhi, án bits'á'dí' ilgoch'oba'íí la'íí ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'aq le'; la'íí Spirits gots'idi Bik'ehgo'ihinañ nant'aago dahsdaagee bádih nadaaziinií bits'á'dí'; ⁵ La'íí Jesus Christ da'aniigo aanagolni'íí, nanezna'íí bitahdí' dantsé nágosdlíni, ni'gosdzán biká' nnee nadaant'aahíí yá nant'áhi ałdó' bits'á'dí', ilgoch'oba'íí hik'e ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'aq le'. án bił daanioogo nohwinch'í' aqł nohwá táyizgiz bidilíí bee, ⁶ Án nant'án ádaanochwizlaa, la'íí biTaa, Bik'ehgo'ihinañ, bi'okqah yebik'ehgo ádaanochwizlaa; án dážhó ba'ahégoş le', dawa yebik'eh le', doo ngonel'aq dayú dahazhí'. Doleelgo at'éé. ⁷ Isaq, yaak'os biyi'dí' nádáh; dakówa daach'iltséh, hadín bighádaach'isgeedíí ałdó': ni'gosdzán biká' nnee dahot'éhé iltah at'éégo hadaazt'i'íí án yik'e natıdaadindlii doleel. Da'anii. Doleelgo at'éé. ⁸ NohweBik'ehñ, nliinií, nlii n'íí, dogáhi, Dák'a'at'éhi, gáníí, Shíí Ápha hik'e Oméga, begodeyáhi hik'e bengont'i'i nshíi. ⁹ Shíí John, nohwik'isn, Jesus binkááyú nohwil dała' nohwich'í' nadaagont'ogi, hik'e Jesus Christ bilakt'áhgee nohwil daanshíni, la'íí nyee ndi dayúweh bił dahikahi, ni' táyi' dahgoz'aq Pátmos holzeegee sídáá, Bik'ehgo'ihinañ biyati'íí hik'e Jesus baa nagoshni'íí bigha. ¹⁰ Godilzinií bijji Holy Spirit shiká'zhí' adzaago, shine'dí' kozhii dážhó adjid dilwoshgo disiits'aq, besh dilwoshé ániíhíí k'ehgo, ¹¹ Gáníigo, Shíí Ápha hik'e Oméga nshíi, dantséyúhi hik'e iké'yúhi: áidí' gánádi'niigo, Hant'é hí'ínií naltsoos biyi' bak'e'ilchíigo Asiayú ha'ánázéhé gots'idiyú nagoznilíí bich'í' ánléh; Éphesus, Smýrna, Pérgamos, Thyatíra, Sárdis, Philadélphia, Laodicéa, díí dawa bich'í' ádaanle'. ¹² Hadínshá' áshihni nsjgo t'aqzhí' nánishne'. Akú ik'ah k'í'í biká' dahnásilt'áhi óodo be'alzaahi gots'idiyú odaaz'aago hiltsaq; ¹³ Ik'ah k'í'í biká' dahnásilt'áhi gots'idiyú odaaz'aahíí ihni'dí' la' nnee ga'anolini sizji, bidiyágéhíí bikets'inyú nel'aq, bisis óodo be'alzaahi dážhó nteeli bitilyú nel'aqgo bínást'i'. ¹⁴ Bitsits'in hik'e bitsizil ligai, dibelíí bighaa dážhó ligai lehíí k'ehgo, zas k'ehgo ligai; binááhíí k'í' yaadiinahíí k'ehgo at'éé. ¹⁵ Bikeehíí besh brass holzéhi, k'í' biyi' hibeezhgo dážhó bik'ena'didlaadhíí k'ehgo at'éé; bizhiihíí tú dážhó l'áqgo dits'ag lehíí k'ehgo ailt'sag. ¹⁶ Bigan dihe'nazhinéégo ts'ılsoqsé gots'idi dahyonil: besh be'idiltlishé dá'ilch'izhinéé denini bizé'dí' há'áá; la'íí binii'íí ya'ái dážhó bits'á'idindláad lehíí k'ehgo at'éé. ¹⁷ Hiltsaqdá' biyahzhí' nágo' dasiitsaqhíí k'ehgo. Áidí' bigan dihe'nazhinéé bee shiká' ndelniih, gáníigo, Doo néndzid da; shíí dantseyúhi hik'e iké'yúhi nshíi: ¹⁸ Shíí dasiitsaq n'íí naahi'naahíí nshíi; saq, dahazhí' hinshnaa, Doleelgo at'éé; ch'iidntahíí la'íí da'itsaahíí bá be'igeşé nashnil. ¹⁹ Hant'é hí'ínií hik'e hago ágót'ij shihíí, la'íí kodí' godezt'i'go hago ágone' shihíí bak'e'ilchíí; ²⁰ Ts'ılsoqsé gots'idi shigan dihe'nazhinéégo dahishnilgo hintsaaníí, hik'e ik'ah k'í'í biká' dahnásilt'áhi óodo be'alzaahi gots'idyú odaaz'aahíí, doo baa nił ígózı dahíí bigosıltsijih. Ts'ılsoqsé gots'idihíí Bik'ehgo'ihinañ binadaal'a'á ha'ánázéh gots'idi yánazini ádaat'ee: ik'ah k'í'í biká' dahnásilt'áhi gots'idihíí ha'ánázéh gots'idihíí ádaat'ee.

2

¹ Bik'ehgo'ihinañ binal'a'á Éphesusgee ha'ánázéhíí yásizini bich'í' k'e'ilchíí gánniihgo: Ts'ılsoqsé gots'idi bigan dihe'nazhinéégo dahyonilíí, ik'ah k'í'í biká' dahnásilt'áhi óodo

be'alzaahi gots'idi yitah naghaahi gáníí, ² Ánánt'ííhíí, nyeego na'izíidíí, nyee ndi bidag ánt'ééhíí bígonsj, n̄nee nchọ'go ádaat'eehíí nił daanchọ': ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á daandlij, daanii ndi doo áí daanlij dahíí, léda'ılchoogo ádaaniigo bídaagosínłsijdgo bígonsj áldó': ³ Nyeego ndi bínenl'áá, ła'íí bidag ánt'ee, ła'íí shizhi'híí bighą nyeego na'izíid ni', t'ah doo hwahá baa nakaad dago bígonsj. ⁴ Da'ágát'éé ndi díí dała'á be'ánt'ééhíí doo shił nzhọọ da, dantsédá' nił'ijóó n'íí bits'á' r̄nyaahíí bighą. ⁵ Hadí' gódah ch'ínkaad lán shí bínánłnłhgo t'aązhí' nádndáhgo, dantsédá' ánt'ee n'íí k'ehgo ánánłłh; dahyúgohíí dagoshch'í' naa nsháhgo, ni'ik'ah kọ'íí biká'dahnásilt'áhi naadíshtjij, doo t'aązhí' nádndzaa dayúgo. ⁶ Áída' díí zhą nłt'éhi be'ánt'ee, Nicoláitans daanłni bi'at'e' nił daanchọ', shíí áldó' shił nchọ'. ⁷ Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagoznłlí hant'é yil̄niłhíí yíyésts'aą le'; Hadín dawa yitis siliinií Bik'ehgo'ihí'nań bidázhó gózhóó goz'aą yune' ch'il be'ihí'nańhi sikaadíí baa dahnaznłlí yiyąągo baa godidish'aał. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á Smýrnagee ha'ánázéhíí yásizini bich'í' k'e'ılchíí gán̄niłhgo; Dantséyúhi hik'e iké'yúhi nłni, daztsąą ndi naahi'na'i nłni gáníí; ⁹ Ánánt'ííhíí, nich'í' nadaagont'og, ła'íí tént'iyégo bígonsj, (ndi hánłdzil); ła', Jews daandlij, daanii ndi doo áí daanlij da, daazhógo ádaadil'ijgo bígonsj, áí Satan yá áła'ánát'ijhi daanlij. ¹⁰ K'ad bee niniigodil̄ne'íí doo béńłdzid da: nohwí ła' ch'iidn nant'án ha'ánohwiłkaad, nanohwídaantaago; goneznan iskaązhí' goyéé'go nohwich'í' nagowaa doleeł: ni'odł'íí bee sínzjį dasínłtsąązhí', áik'ehgo dahazhí' ihí'nań naa dish'aał, gon̄neegee ch'ah hobjijhíí k'ehgo. ¹¹ Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagoznłlí hant'é yil̄niłhíí yíyésts'aą le'; Hadín dawa yitis siliinií nakidngee danáá'itsaahíí doo bee baa gowáh da. ¹² Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á Pérgamosgee ha'ánázéhíí yásizini bich'í' k'e'ılchíí gán̄niłhgo; Bibéshbe'idiltłshé dá ılch'izhinéé denini golinihíí gáníí; ¹³ Ánánt'ííhíí, hayú gonłniini bígonsj, Satan nant'áago dahsdaayú: shizhi'íí nłt'éégo hónłtą'go bee nannaa ni', Ántipas, nłt'éégo shá át'éhihi, nohwitahyú, Satan golíjyú, zesdjidá' ndi shondlaanií doo yó'ogodín'ąą da ni'. ¹⁴ Da'ágát'éé ndi díí zhą be'ánt'ééhíí doo shił nzhọọ da, aigee ła' Balaam ılch'ıgon'áni bił daanzhọogo daayotą', áń Bálak Israel hat'i'i nchọ'go ádaane'go doleełi yil ch'ıgó'aahgo da'okaąhgo hidán nadn'ái yaa hasnıl n'íí daayiyąą doleełgo, ła'íí nant'í' nadaakaigo yil ch'ıgon'áá. ¹⁵ Aigee áldó' ła' Nicoláitans bił ch'ıdaagos'áni bił daanzhọogo daayotą', áí dážhó shił nchọ'i. ¹⁶ Ninchọ'íí bits'á'zhí' ádnłne'; dahyúgohíí dagoshch'í' naa nsháhgo sizé'dí' béshbe'idiltłshé bee bił nadaagonshkaad. ¹⁷ Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagoznłlí hant'é yil̄niłhíí yíyésts'aą le'; Hadín dawa yitis siliinií bán, máanna holzéhi, nanł'í' n'íí ła' bá daadi'dishné', tséé łgai bizhi' ániłdéhí biká' dahgoz'áni baa dish'aał, áí dahgoz'aanií baa hit'áanií zhą yıgółsj. ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á Thyatíragee ha'ánázéhíí yásizini bich'í' k'e'ılchíí gán̄niłhgo; Bik'ehgo'ihí'nań biYe', bińáá kọ' yaadiinahií k'ehgo at'éhi, bikeehíí bésh, brass holzéhi, dážhó bik'ena'didlaadhíí k'ehgo at'éhi gáníí; ¹⁹ Ánánt'ííhíí bígonsj, nił'ijóóníí, shána'izíidíí, ni'odł'íí, nyee ndi bidag ánt'ééhíí; ntsedá' ánánt'íidíí bitisgo ánánt'ijłgo nígonsj. ²⁰ Da'ágát'éé ndi díí zhą be'ánt'ééhíí doo shił nzhọọ da, isdzán, Jézebel holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'izíidíí ádiłdi'nihi, shánada'iziidi nant'í' nadaakaigo yil ch'ıgó'aah ndi doo nt'é biłn̄ni da, ła'íí shánada'iziidíí da'okaąhgo hidán nadn'ái yaa hasnılií daayiyąą doleełgo yil ch'ıgó'aah ndi doo nt'é biłn̄ni da. ²¹ Nant'í' naghaahíí yits'ágháhgo baa godini'áá; ndi doo yits'ányáá da. ²² Áí bighą án diníłhgo ashłe', ła'íí hadíí yil nant'í' naskaihií dážhó góyéé'go bich'í' nagowaago ashłe', nant'í' nakaihií doo yits'ákáh da lęk'eyúgo. ²³ Bichągháshé nadaanne'go ashłe'; ła'íí ha'ánáłséhíí dawa shídaagołsj doleeł, shíí konatsekees yıgółsiníí hik'e kojí yune' go'iinií nshłjį: dała'á notjįgo hant'é ádaasolaahíí dá bik'ehyú nohwich'í' nada'ishnił doleeł. ²⁴ Áída' nohwihíí hik'e Thyatíragee daagonohłniini ła'ihíí, áí ılch'ıgót'aahíí doo bikísk'eh ádaanoht'ee dahíí, Satan bi'at'e' k'ehgo áná'ol'ijhíí dážhó nchọ'go daalch'iniłhíí, nohwí ła' t'ah doo hwaa bídaagonoł'aah dahíí, doo nt'é be'ánádaahne' nohwíłdishn̄ni da. ²⁵ Díí zhą, hant'é bee nohwíł ch'ıgót'aanií nłdzilgo daahohtą', nánsdzaazhí'. ²⁶ Hadín dawahá yitis siliinií, ła'íí nnágódzáazhí' hago ánásht'ijhíí bikísk'eh at'ééhíí, n̄nee binant'a' dała'áhíí il'aniyú

naznilí yebik'ehgo baa godidish'aał: ²⁷ ShiTaa shaa godin'ááhí k'ehgo yá nant'aa doo, bésh ílí bee; goshtl'ish idee daasits'ilgo ts'iltaáhí k'ehgo ts'idoltjil. ²⁸ Ts'isqosécho baa dish'aał. ²⁹ Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagozníli hant'é yilnihií yiyésts'aa le'.

3

¹ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á Sárdisgee ha'ánázéhí yásizini bich'j' k'e'ılchíí gánniihgo; Bik'ehgo'ihí'nań Spirits gots'idi ła'íi ts'isqosé gots'idi yegoyilínií gáníi; Anánt'jilí bígonsj, hinnaágo daanılch'ınii ndi dasínsáni ánt'ee. ² Ch'ínándzídgo, hadíi ná-daagodzihií dák'azhá nanne'íi nalwodgo ánandle': hago ánánt'jilí Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee doo nzhqo da łaq bígosıstjíd. ³ Ák'ehgo hant'é naa hi'né ła'íi dasíns'aa łaq shihíi bínánlnh, ái bikísk'eh ánt'ee, nincho'ıi bits'á'zhj' ánán'ne'. Doo ch'ínándzíd dayúghíi, in'jhi higháh łehíi k'ehgo nsháh, hagee hokosıi biyi' nsháhíi doo bígonstj da doo. ⁴ Sárdisgee nnee da'akwıyé godziih, doo hwahá bidiyagé chih ádaile' da: ái dá ligai nt'éégo bik'enada'izlaago bıł hishkah doo: ái yik'e shijeedhíi bigha. ⁵ Hadín dawahá yitis siliinií dá ligai nt'éégo bik'e'izlaa doo; ihí'na naltsoosıi biká' bizhi' doo k'ená'ishdéh da doo, shiTaa hik'e binal'a'á yaaká'yú daagolínií binadzahgee bizhi'ıi hodishiil. ⁶ Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagozníli hant'é yilnihií yiyésts'aa le'. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á Philadélphiagee ha'ánázéhí yásizini bich'j' k'e'ılchíi gánniihgo; Godiyihgo at'éhi, da'aniigo at'éhi, be'ohigeesé David bíyéé n'ıi naitjhi, ch'ıntááyúgo doo hadín dená'ditjhi da; dagohíi de'dintááyúgo doo hadín ch'ína'ıtjhi da, án gáníi, ⁸ Anánt'jilí bígonsj: isaa, dáádıtłh ch'ı'otáqo ná áshłaa, doo hadín da'dinótjhi at'éé da: doo nńdzil da ndi shiyati'ıi hónıta, ła'íi, An doo bígonsj da, doo hak'i shıdınıid da. ⁹ Satan yá ıła'ánadaat'jhií, Jews daandlıj, daanıi ndi doo ái daanlıj dago łéda'ılchoogo ádaanihií; niyahzhj' hayaa ádaane'go, shıl nzhonıi yıdaagoıstjihgo ádaashłe' doo. ¹⁰ Nye ndi bidag ánt'ee, nıldeniidıi bikísk'eh ánt'éehíi bigha ni'gosdzán dahot'éhé biká' nakıda'dintaahíi begowáhıi bits'á'zhj' ánınsj doo, ni'gosdzán biká' nnee nabıda'dintaahíi. ¹¹ Isaa, dák'adégo nánshdaal: nt'éégo ánt'éehíi nđzilgo hónıta, yaaká'yú ch'ah hobjhií nıba' si'anií doo hadín nits'á' náidi'aah da doleethíi bigha. ¹² Hadín dawahá yitis siliinií Bik'ehgohinshnaahíi bikjhi biyi' da'ch'okaaahíi yune' bíyahdahn'aahíi k'ehgo ashłéh, dahazhj' doo ch'ínádángo da: án Bik'ehgohinshnaahíi bizhi'ıi biká' ágoshłe', Bik'ehgohinshnaahíi kjh nagoznili bíyéhi nt'é holzee shihíi alđó' biká' ágoshłe', ái Jerúsalem ánídéhıi holzee, yaaká'dıgo bee kegonáhi, Bik'ehgohinshnaahíi bits'á'dı; dashíi shizhi' ánídéhıi ndi biká' ágoshłe' alđó'. ¹³ Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagozníli hant'é yilnihií yiyésts'aa le'. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á Laodicéagee ha'ánázéhí yásizini bich'j' k'e'ılchíi gánniihgo: Dolełgo at'éé nliinií, nıt'éégo da'aniigo nagolni'ıi, Bik'ehgo'ihí'nań dawahá áyılaaahíi begodeyáhi gáníi; ¹⁵ Anánt'jilí bígonsj, doo sínk'az da, doo síndog da: dázho sínk'az le'at'éhi, dagohíi dázho síndog le'at'éhi. ¹⁶ Da'ákugo síndog, doo sínk'az da, doo síndog dahíi bigha hanıdidishkoh. ¹⁷ Shıi hásdzil, shıyéehíi ıáá, doo nt'é bınshđh da, ádiłn'ıi; ndi díyaant'éé, naa goch'oba'á, tént'iyé, nińáá ágodjhi, dá łınchíi doo ádıgonzi dahíi bigha; ¹⁸ Óodo kq' be'alzaahi shaa nahılııih, hánđzil doleethíi bigha; diyagé łigaihií ák'ihidleeh dolełgo shaa nahılııih, dálınchíi'ıi bik'e ídaa yágondzinií doo hit'jı da doleethíi bigha; ik'ah nińáá bínzshish, nıt'éégo go'ıı doleethíi bigha, nıldishni. ¹⁹ Shıl daanzhonıi bıł daadishteh, ła'ıi biniidaagodishłe', bıł ch'ıgonsh'aahgo: ák'ehgo dahıldqhgo nincho'ıi bits'á'zhj' áne'. ²⁰ Isaa, dáádıtłhd' sézııgo nınsı'j: hadín shizhıi yidezıts'aaqo shá ch'ı'ıntááyúgo, ha'ádishaalgo bıł idishjil, bıı alđó' shıl idoyjil. ²¹ Shıi dawa bitis sílııgo shiTaa bıł nansht'aahíi k'ehgo hadín dawa yitis siliinií bıł nansht'aa dolełgo baa godinsh'aah. ²² Hadín bijeyi' golínií, Spirit ha'ánázéh nagozníli hant'é yilnihií yiyésts'aa le'.

4

¹ Díi bikédıgo dé'ııd, yaaká'yú dáádıtłh ch'ı'otáq ıáqo hiłtsaa: dantsé kozhıi bésh

dilwoshí k'ehgo aniigo disiits'áá n'íí shich'í' hananadzii gáshilniigo, Yushdé' shich'í' hasiná, kodí' godezt'í'go hago ágonéh shihíí nich'í' ch'í'nah ashléh. ² Dagoshch'í' Holy Spirit shiká'zhí' adzaago nant'án biká'dahsdáhi yaaká'yú dahs'áago hiłtsaa, ła' yiká' dahsdaago. ³ Án dahsdaahn tséé íłni, jasper hik'e sardine holzéhi, ga'anolih: nant'án biká'dahsdáhi iltsáát'ól tséé íłni, émerald holzéhi, ga'anolihgo binazt'í'. ⁴ Ái nant'án biká'dahsdáhi si'aanií binaayú nadindí'í biká'dahsdáhi lédnt'í': áígee bá-daayányú nadindí'í līgaigo bik'e nadaahezlaago dahnaháztaq; ch'ah óodo be'alzaahi bik'e daadez'áago. ⁵ Nant'án biká'dahsdáhi bits'á'dí' hada'didla' hik'e idi'nií ła'íí kozhii daadits'ag: ła'íí bidáhgee gosts'idgo daadilti', ái Bik'ehgo'ihinań biSpirits gosts'idihi ádaat'ee. ⁶ Nant'án biká'dahsdáhi bidáhgee dolyíni, crystal ga'at'éhi, sikaq: ła'íí binaayú dí'í'yú nt'éshj hińáhi nadaazi, bitíldí' hik'e bighánt'aadí' dá binaá zháhi. ⁷ Ái daahinańhi ntséhihíí ndóicho ga'anolih, nakigeehíí magashi bizhaazhé ga'anolih, taagigeehíí nnee binii'híí binii'hi, dí'í'geehíí itsaa na'niihíí ga'anolih. ⁸ Ái dí'í' daahinańhihíí dawa bit'á' gostán daagolíí: dá binaá zhá naz'áni: jijgee, t'é'gee, Dilzini, dilzini, dilzini, daanii nt'éé, Bik'ehgo'ihinań nohweBik'ehn Dák'a'at'éhi, nlii n'íí, nliinií, dogáti. ⁹ Dahagee daahinańhihíí nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn, doo ngonel'aa dayú, dahazhí' hińáhi, Ízigo ánt'ee, yilniigo, daidnłsigo, yich'í' ihedaanzigo, ¹⁰ Bádaayányú nadindí'í nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn yiyahzhí' hayaa ánadaat'íí, án doo ngonel'aa dayú dahazhí' hińaahíí daayokaqahgo, yaaká'yú daabich'ah daayosbaqahíí yiyahzhí' hayaa ánadail'íh gadaaniigo, ¹¹ NohweBik'ehn, Ízigo ánt'ee, daaniłch'iniigo bik'e síntjij, daaniłch'ínłsigo, ła'íí dawa nebił'eh daaniłch'iniigo bik'e síntjij: dawa ánlaa, hánt'íhíí bigha dawa daagolíí, hánt'íhíí bigha dawa alzaa.

5

¹ Nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn bigan dihe'nazhinehi naltsoos yisdisi dahyo'algo hiłtsaa, biyi' hik'e biká'dí'go k'e'eshchini, gosts'idiyú bidá'doljeég. ² Bik'ehgo'ihinań binal'a'á dážhó nalwodihi hiłtsaa, án ádíid dilwoshgo gáníí, Hadín láá naltsoos bidá'doljeegíí ch'í'ízóqsgo ilts'á' áile'go yik'e sitij? ³ Áidá' yaaká'yú, ni' biká'yú, dagohíí ni' bit'ááhyú ndi doo hadín naltsoosíí ilts'á' áile'íí dagohíí yineł'íí ndi yik'e sitij da. ⁴ Doo hadín naltsoos ilts'á' áile'go yozhíłhíí, dagohíí yineł'íí ndi yik'e sitij dahíí bigha yat'éégo hishchag ni'. ⁵ Bádaayányúhíí dała'á gáshilni, Doo nchag da: dín'íí, Juda hat'í'íí bits'á'dí' Ndóicho, án David Bikeghadi, dawa yitis silijhíí bigha, án zhá naltsoos bidá'doljeegíí gosts'idi ch'í'ízóqsgo ilts'á' áile'íí yik'e sitij. ⁶ Akú dé'jidgo nant'án biká'dahsdáhi hik'e nt'éshj daahinańhi ihní'gee, bádaayányú bitahdí' dibelíí biZhaazhé nłni zesdij n'íí ga'anolini sizijgo hiłtsaa, án biyeshdee gosts'idihi, binaá gosts'idihi, ái Bik'ehgo'ihinań biSpirits gosts'idihi ni'godzán dágoz'aa nt'éégo biká'zhí' odaas'a'i. ⁷ Án nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn bigan dihe'nazhinedí'go naltsoosíí náidnné'. ⁸ Naltsoos náidnné'dá' dí'í' daahinańhi ła'íí bádaayányú nadindí'í dibelíí biZhaazhé nłni biyahzhí' hayaa ádaaszaa; daantíígee tsibe'idot'áté dahdaayotijł, ła'íí its'aa óodo be'alzaahi, dilti'go łkaqolchinihi bee halk'łgo dah daayokał, ái nnee Bik'ehgo'ihinań báhadaadeszaahi bi'okaqahíí ádaat'ee. ⁹ Sı' áníidéhi daido'aal gadaaniigo, Naltsoosíí náidnné'go bidá'doljeegíí ch'í'ínzóqsgíí bik'e síntjij: nnee il'aniyú hadaazt'í'í, iltah at'éégo yadaalti'íí, nnee daanliinií, ła'íí nnee binant'a' dała'áhíí il'aniyú naznłlíí biyi'dí' nidi'zesdijgo nidiłíí bee Bik'ehgo'ihinań bá hanánohwihén'nil. ¹⁰ Nant'án daandlijgo, ła'íí okaqah yebik'ehi daandlijgo Bik'ehgo'ihinań daahohiikaqahń bich'í' ádaanohwíłlaa: áík'ehgo ni'godzán biká' nadaant'aa doo. ¹¹ Dé'jidgo nant'án biká'dahsdáhi hik'e nt'éshj daahinańhi ła'íí bádaayányú binaayú Bik'ehgo'ihinań binadaal'a'á ląágo: goneznadn doo náhóltagyú dá'ágánaholąago goneznadn, doo náhóltagyú áidí' doo náhóltagyú yúweh doo náhóltagyú daabizhii daasiits'áá; ¹² Dibelíí biZhaazhé nłni bidi'zesdij n'íí dawa yebik'ehi, há'ıldzili, góyáni, nalwodi, dilzini, ba'ihégosini, ła'íí biyaa gozhóóníí baa hi'né'híí yik'e sitini at'éé. ¹³ Áidí' yaaká'yú, ni'godzán biká'yú, ni'godzán biyi'yú,

túnteel biyi'yú dahot'éhé daahinaahíí, da'adzaayú dawa daagolíníí gádaaniigo disiits'áá, Nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn ła'íí dibelíí biZhaazhé nlíni doo ngonel'aa dayú dahazhí' biyaa gozhóó le', dilzj le', ba'ihégosj le', ła'íí dawa yebik'eh le'. ¹⁴ Djí'í nt'éshj daahinaahíí, Doleelgo at'éé, daanii. Bádaayányú nadindíí'í hadín doo ngonel'aa dayú dahazhí' hínaahíí yiyahzhí' ádaaszaago daayokaah.

6

¹ Dibelíí biZhaazhé nlíni naltsoos bidá'doljeegíí gots'idihi dała'á ch'í'ínzóógo hiłtsaa, áídá' díí'í nt'éshj daahinaahíí dała'á bizhiihíí idi'niihíí ga'áhiłts'ago, Yushdé' dín'j, shiłniigo disiits'áá. ² Áídí' dé'jido go híłgai hiłtsaa: áí yiká' dahsdaahn íłtjih dahyotíí; ła'íí nant'án bich'ah baa hit'aa: án gonolmeelgo gonłneehgo híł bił dahiswod. ³ Nakigee idá'doljeegíí ch'íná'ínzóózdá' nakigee nt'éshj hináhihíí, Yushdé' dín'j, shiłniigo disiits'áá. ⁴ Áídí' híł híhí'í ch'ínánálwod: áí yiká' dahsdaahn ni'gosdzán biká' íłch'j'gont'éé n'íí náidiiné'go baa godet'aa, nnee nanáhiłtseed doleelgo: ła'íí bésh be'idilłish dážhó nchaahi baa hitaa. ⁵ Taagigee idá'doljeegíí ch'íná'ínzóózdá' taagigee nt'éshj hináhihíí, Yushdé' dín'j, shiłniigo didiits'áá. Dé'jido go híł dilhił hiłtsaa; áí yiká' dahsdaahn bedahnádidlohé dahyo'áál. ⁶ Díí'í nt'éshj daahinaahíí íłn'í' kozhii disiits'áá gáníigo, Tł'oh naghái dałahn ha'okaago penny íłj, tł'oh naghái diwozhé taadn ha'okaago penny íłj; áídá' ik'ah hik'e wine nadaanohníí. ⁷ Díjdngee idá'doljeegíí ch'íná'ínzóózdá' díjdngee nt'éshj hináhihíí, Yushdé' dín'j, shiłniigo disiits'áá. ⁸ Dé'jido go híł délibáhé hiłtsaa: áí yiká' dahsdaahn Da'itsaahíí holzee, áídí' Ch'iidntahíí biké' begogáál. Ni'gosdzán díí'yú íłk'é'nilgo dała'á biyi' bésh be'idilłishé, shińá' góyéégo nagowaahíí, yóiyahgo ch'inniihíí, hik'e ni'gosdzán biká' tsétahgo daagolíni bédaagodzidíí bee nnee nadaayiltseed doleelgo binawod baa daagodest'aa. ⁹ Ashdladngee idá'doljeegíí ch'íná'ínzóózdá', be'okaahi biká' dahnási'níłí bitł'ááhgee nnee Bik'ehgo'ihí'nań biyati'híí hik'e yaa nadaagoln'i'híí bigha nadaabi'distseedíí biyi'sizini hiłtsaa: ¹⁰ Adjíd daadilwoshgo gádaanii, NohweBik'ehń, nidilzini, da'aniihi níłni, da'os'ah láá nnee ni'gosdzán biká' daagolíni nohwidilhił bigha baa yánłti'go nohwá ik'enán'ni'? ¹¹ Áídí' daantíígee íłgai bitaadaas'niigo gádaabił'ido'niid, Dét'ihézhj' hanádaalsoł, bił nadaal'a'íí hik'e nohwik'isyú nohwíí nanohwi'distseedhíí k'ehgo nabi'ditseed doleelíí nabi'distseedgo zhá. ¹² Gostángee idá'doljeegíí ch'íná'ínzóózdá', dé'jido go ízisgo ni'godes'naa; ya'áhił tsiigha dilhił nanestł'oolhíí k'ehgo dilhił silij, tł'é'gona'áhił dił ga'anolih silij; ¹³ Ch'il, fig holzéhi, bich'j' deylgo doo hwahá nt'áá dahíí nanihezdeehíí k'ehgo ts'ítsosé yaad' ni'gosdzán biká'zhj' náłtáá. ¹⁴ Yáá naltsoos hisdisí k'ehgo hisdis silijgo esdíid; ła'íí dził hik'e ni' táyi' dahnagozníłí dawa łahyúgo naznil daasilij. ¹⁵ ła'íí ni'gosdzán biká' nadaant'aahi, nnee itisyú nadaandeehi, hádaaldzili, siláada itisgo nadaant'aahi, nnee nadaalwodi, ła'íí daakówa, daako'desnaahíí hik'e doo daako'desnaa dahíí ndi, dził binída'í'án yune', tséyaa nadaach'int'j'go; ¹⁶ Dził hik'e tséé bich'j' gádaach'ni, Nohwiká'zhj' ts'iyaa ánnéhgo nádaanohwinł'j'ih, nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn hik'e dibelíí biZhaazhé nlíni bihashkeehíí bits'á' nádaanohwinł'j'ih, ¹⁷ Bihashke'híí begodeyaahíí bigha; áík'ehgo hadín zhá shá' sizij doleel?

7

¹ Áí bikédí'go Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á ni'gosdzánzhj' díí'yú nadaazjigo hiłtsaa, ni'gosdzán biká' díí'yú nyolí t'aazhj' daayot'go, ni'gosdzán, túnteel, hik'e ch'il doo bich'j' nyol da doleelhíí bigha. ² Áídí' ya'ái hanadáhdí'go Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á, Bik'ehgo'ihí'nań hináhi bibe'ídinidlíde yoné'go naahiłtsaa: án díí'í Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á ni'gosdzán hik'e túnteel daayitchoqohgo baa daagodest'aaníí adjíd yich'j' nádidilghaazhgo, ³ Gáníí, Ni'gosdzán, túnteel, hik'e ch'ilhíí daotchoqoh hela', Bik'ehgo'ihí'nań yánada'iziidíí bitá'gee bídaadinihidlidgo zhá. ⁴ Da'kwíí bídaadiniidlid shj'ihíí disiits'áá: Israel biye'ke bits'á'dí' nnee hadaazt'í'í bitahdí' dała'á gonenadín iká'yú díí'í doo náhółtagyú hilt'éégo bídaadiniidlid. ⁵ Juda hat'í'í bitahdí' nakits'adah doo náhółtagyú

bídaadiniidlid. Reuben hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Gad hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. ⁶ Áser hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Néphthalim hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Manáesses hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. ⁷ Símeon hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Levi hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Íssakar hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. ⁸ Zábulon hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Joseph hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Benjamin hat'i'íí bitahdí' nakits'adah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. ⁹ Díí bikédí'go dé'jídgo n̄nee doo la' díí n̄nee lani yóltagyúhi daahiłtsaa, binant'a' dała'áhíí ił'aniyú naznilíí, n̄nee ił'aniyú hadaazt'i'íí, n̄nee daanliiníí, hik'e iltah at'éégo yádaałt'íí dawa bitahdí', nant'an biká'dahsdáhi hik'e dibełłí bíZhaazhé nlíni yidáhgee nadaazji, dá ligai nt'éégo bik'eda'izlaa, ch'il, palm holzéhi, bits'adaaz'aahíí dahdaayinííłgo; ¹⁰ Adjíd daadilwosh gádaaniigo, Hasdách'igháhíí Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaahń, nant'an biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń, hik'e dibełłí bíZhaazhé nlíni biłgo bits'á'dí' begoz'aa. ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á nant'an biká'dahsdáhi, bádaayányú, hik'e díí' i nt'éshj daahinaahíí binaayú lédnt'i'go nant'an biká'dahsdáhi biyahzhi' hayaa ánadaat'jigo Bik'ehgo'ihí'nań daayokaah, ¹² Gádaaniigo, Doleełgo at'éé: Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaahń doo ngonel'aa dayú dahazhi' biyaa gozhóó le', ba'ihégoş le', góyáá le', bich'i' ihégoş le', dilzi le', dawa yebik'eh le', la'íí dák'a'at'éé le'. Doleełgo at'éé. ¹³ Bádaayányú dała'á shich'i' gánniid, Díí bidiyagé daałigaihií, hadín ádaat'ji? Hadí' hikaihi? ¹⁴ Gábíłdéniiid, Ni la' bígonłsı. Gánashiłdo'niid, Góyéégo nagoyaahíí yitis ch'ékaihi ádaat'ji: dibełłí bíZhaazhé nlíni bidilíí bee bidiyagé tadaizgizgo ligaiigo ádaizlaa. ¹⁵ Áí bigha Bik'ehgo'ihí'nań biká'dahsdáhi yidáhgee nán'áá, áí daabich'okaah goz'aa yune' dawa jji, dawa t'é' daabokaah nt'éé: nant'an biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń bitahyú nlii doleeł. ¹⁶ Doo shiná' naadaadleeh at'éé da, doo dibá' naadaadleeh at'éé da; ya'ái doo daabidiłid da doleeł, la'íí doo dant'éhéta bich'i' sidog da doleeł. ¹⁷ Dibełłí bíZhaazhé nlíni nant'an biká'dahsdáhi iłn'dí' dahsdaahń bá da'diné' doleeł, tú hińáhi halíyyú yádih higaalgo yił onakáh doleeł: la'íí bińáá túhií dawa Bik'ehgo'ihí'nań bá k'eda'yíłdéh doleeł.

8

¹ Dibełłí bíZhaazhé nlíni gosts'idngee idá'doljeegí ch'íná'ńzózósdá' yaaká'yú doo nt'é hiiłts'ag dago bińi'yú hak'e nehenkééz. ² Ádí' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí gosts'idi Bik'ehgo'ihí'nań yidáhgee nadaazjigo bésh dilwoshé bitaas'niigo hiłtsaa. ³ Áígee binal'a'á la'ihíí naanádzaa, án be'okaahi biká' dahnási'nili goz'aaşee hizj', its'aa óodo be'alzaahi biyi' dilidgo hiłagolchiníí dahyo'aalgo; hiłagolchiníí ląágo baa hi'né', n̄nee Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíí dawa daabi'okaahíí bił dała' álnehgo, nant'an biká'dahsdáhi bádihşee, be'okaahi biká' dahnási'nili yiká' dilti' doleełgo. ⁴ Áík'ehgo hiłagolchiníí bits'á'dí' lidíí, hik'e n̄nee Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíí daabi'okaahíí bił dała' Bik'ehgo'ihí'nań yich'i' hadag adzaa, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á bilatt'áhdí'. ⁵ Ádí' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á kó' be'okaahi biká' dahnási'nili yiká' dilidíí la' its'aa biyi' ha'disbiłhgo ni'gosdzán yiká'zhi' yaa yinil; áí dábiłgo yáhiłts'ag, idi'nii, hada'didla', la'íí ni' nagohi'naa. ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á gosts'idihi bésh dilwoshé dahdaayoniłłí k'ad ádaayiniiigo nadaazji. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á dantséhihií bibéshdilwoshé áyiniłniidíí dábiłgo hilóí hik'e kó', dił bił nadesgeedgo ni'yú náłttáá: ni'gosdzán biká' ch'il nadaan'aahíí dawa tááyú iłk'é'niłgo dała'ágohíí aał daanlid, t'oh daadot'izhií ałdó' aał nliđ. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á nakigeehíí bibéshdilwoshé áyiniłniidíí dábiłgo nt'éhéta dził nchaahíí ga'ánolini dilti'go túnteel biyi' olgo': áík'ehgo túnteel tááyú iłk'é'niłgo dała'ágohíí dá dił zhá silji: ⁹ Túnteel biyi' daagolíníí dawago tááyú iłk'é'niłgo dała'ágohíí aał nanezna'; tsina'eelíí dawago tááyú iłk'é'niłgo dała'ágohíí doo nt'é da silji. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á taagigeehíí

bibéshdilwoshé áyihñniidíí dábilgo ts'ílsqósé nchaahi yaaká'dí' naltq', kq' k'ehgo dilti'go, áí tú daanliíníí dawago tááyú ilk'é'nilgo dała'ágohíí níká' naltq', la'íí tú hadaazliíníí aldó' biká' naltq'. ¹¹ Ts'ílsqóséhíí Ilkóhi holzee: tú dawago tááyú ilk'é'daasziidgo dała'ágohíí dé'ilkó silij; áík'ehgo tú dé'ilkó silijhíí bigha nnee ląągo nanezna'. ¹² Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á díí'igeehíí bibéshdilwoshé áyihñniidíí dábilgo ya'ái, t'égona'ái, la'íí ts'ílsqósé tááyú ilk'é'nilgo dała'ágohíí hagoshí ádaaszaago, bits'á'daadesdiíníí tááyú ilk'é'nilgo dała'ágohíí díłhił silij, áík'ehgo jįigo idindláádíí tááyú ilk'é'nilgo dała'ágohíí doo got'įi da silij, t'égohíí aldó' ágát'ée lək'e. ¹³ Áídí' dé'įidgo Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yáá ihí'yú na'dezniigo áđįid dilwoshgo gánįigo hiłtsaa, Ní'gosdzán biká' daagolíníí bá góyéé doleeł, bá góyéé doleeł, bá góyéé doleeł, Bik'ehgo'ihí'nañ binadaal'a'á taagihíí bibéshdilwoshé k'ad ánadaayıldi'niihíí bigha!

9

¹ Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á ashdlá'igeehíí bibéshdilwoshé áyihñniidíí dábilgo yaaká'dí' ní'gosdzán biká'zhí' ts'ílsqósé naltq'go hiłtsaa: o'í'án doo ní'ánihi dá bich'ígót'i'gee bá be'igeęsé baa hitaa. ² O'í'án doo ní'ánií dahíí ch'í'íntáá, áídí' lid yat'éeego hago', kq' yat'éeego dilti'íí bits'á'dí' k'ehgo; áík'ehgo ha'í'ándí' lidíí bee ya'ái doo hit'įi da silij, dahot'éhégo godiłhił silij. ³ Lidíí biyi'dí' na'ishchagi ní'gosdzán biká' hanałsáá: ní'gosdzán biká' tsédag histasíí binawodhíí k'ehgo binawod daagolįigo baa daagodeł'aa. ⁴ Ní'gosdzán biká' t'ohíí hik'e dant'éhéta daadot'izhíí la'íí ch'ilta daotłchqoh hela', bił'ido'niid; nnee Bik'ehgo'ihí'nañ bi'ídinidíí doo bitá'gee dahgoz'aa dahíí zhá. ⁵ Da'ágát'ée ndi doo nadaitseedgo baa godet'aa da, daazhógo bił nada'diñi'go ádaile'go ashdladn dahitaažhi': tsédag histas dilshish łehíí k'ehgo nñihgo. ⁶ Áí benagowaadá nnee da'itsaahíí yiká daadéz'įi doo, ndi doo datsaah da doo; daostsa hadó' daanzjídá dats'itsaahíí doo hak'i da doo. ⁷ Na'ishchagi hįi nagonłkaadyú nádesaałhíí k'ehgo iłch'į'daasdlaa ga'ádaanolį; nant'án bich'ah óodo be'alzaahi ga'ánolini bik'edaadez'aa, daabini'íí nnee binii'íí ga'ádaanolį. ⁸ Daabitsizlíí isdzáné bitsizlíí k'ehgo ádaat'ee, daabiwoo'íí ndóicho biwoo'íí ga'ádaat'ee. ⁹ Bésh bitíl naztaaníí ga'at'ée; daabit'á' ádaañihíłtsinagháhi bijád nakihi yat'éeego hilwoł, hįi ląągo badahsnilgo nagonłkaadyú dezkįi łehíí ga'áhiłts'ag. ¹⁰ Daabitsee'íí tsédag histas bitsee'íí ga'ádaat'eehíí yee daadiłshish: ashdladn dahitaažhi' nnee yin'į'da'diłni'go binawod golįi. ¹¹ Binant'a' golįi, án o'í'án doo ní'ánihi yebik'ehi, Hebrew k'ehgo Abáddon holzee, Greek k'ehgo Apóllyon holzee. ¹² Dantsé góyéégo godeyaahíí bech'ígonyáá; isaa, nakigo t'ah góyéégo bee nohwich'į' naagoldoh. ¹³ Áídí' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á gostángeehíí bibéshdilwoshé áyihñniidíí dábilgo Bik'ehgo'ihí'nañ báđihgee be'okałahi biká' dah-nási'nili óodo be'alzaahi biká'dí' iyeshdee díi'įi its'ádaaz'aahíí bits'á'dí' kozhii disiits'áá, ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á gostángeehíí béshdilwoshé dahyotįiłi yich'į' gánįigo, Tú ląągo nliíníí Euphrátes golzeegee díi'įi Bik'ehgo'ihí'nañ binadaal'a'á dahdaahist'ooníí k'eda'í'ád. ¹⁵ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á díi'įi k'enádaabi'dost'ah, áí nnee dawa tááyú ilk'é'nilgo dała'ágohíí dawa nadaitseedgo da'ái bik'ehenkéézgo, da'ái bijįi, da'ái bee dahitaa, da'ái łégodzaa iłch'į'ilzaahi. ¹⁶ Siláada hįi yiká'dí' nadaagonłkaadíí nakidn goneznádn doo náhółtagyú da'ágánáhołaaago goneznádn doo náhółtagyú hilt'ee: áí hilt'eego disiits'áá. ¹⁷ Díí k'ehgo hįi daahıtsaa shich'į' ch'í'nah ágolzaago; hįi yiká' dahnaháztaaníí bésh bitíl naztaaníí kq' hik'e tsée ilíni, jácynth holzéhi, la'íí tsélikq'i ga'ánolįhíí k'ehgo ánołį: hįi bitsits'iníí ndóicho bitsits'iníí ga'ánolį; áídá' daabizé'dí' kq' hik'e lid la'íí tsélikq'i hanádinah. ¹⁸ Díí taagihíí ilk'é'nilgo dała'ágohíí bee nabi'destseed, kq', lid, la'íí tsélikq'i, hįi bizé'dí' hanádinahíí bee. ¹⁹ Łįi bizé'dí' hik'e bitsee'yú binawod golįi: bitsee'íí ch'osh bik'asda' daagolíníí ga'at'ée, bitsits'in daagolįigo áí bee koniidaagodile'. ²⁰ Nnee la'ihíí, díí góyéégo bich'į' godest'aaníí doo bee nadaabistseed dahíí, bigan bee nchq'go ádaaszaahíí doo yits'á'kai da, la'íí ch'iidn hik'e óodo, béshłigai, béshłitsog, tsée, tsį bee nadn'ái ádaaszaahíí daayokałhíí doo yits'á'kai da; áí nadn'áihíí

doo daago'ij da, doo da'dits'ag da, la'ii doo nadaakai dadá: ²¹ La'ii nada'iltseedí, inlgashíí, nant'ij'go nakaihíí, da'in'ijhíí ałdó' doo yits'á'kai da.

10

¹ Áídí' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á ízigo at'éhi yaaká'dí' bił nkegonyáágo naahilt-saa, yaak'os bee bik'e'izlaago: iltsáát'ól bitsits'in binazt'i'go, binii'íí ya'ái ga'at'éégo, bijádíí kọ' k'ehgo nazijgo: ² Áń naltsoos hisdisi alts'íséhi ilts'aa at'éégo dahyoné': bikee dihe'nazhinééhíí túnteel yiká' dés'eez, áídá' lahzhinéégohíí ni' yiká' dés'eezgo, ³ Ndóicho aníhíí k'ehgo ádjíd nádídilghaazh: nádídilghaazhíí dábiłgo gosts'idn ididesni'. ⁴ Gosts'idn ididesni'dá', k'ad ágoshle' nt'éégo yaaká'dí' kozhii gáshihniigo disiits'áá, Gosts'idn ididesni'íí ánniidíí bidá'njah, ágóléh hela'. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á túnteel hik'e ni' biká' sizijgo hiłtsaaníí, hadag yaa delnihdá', ⁶ Gánniid, Doo ngonel'aa dayú dahazhi' hinaahn, yaaká'yú la'ii biyi' daagolíníí, ni'goszán la'ii biyi' daagolíníí, túnteel la'ii biyi' daagolíníí ádaayiilaahíí binkááyú shit'a dahdidishniigo gádishnii, Doo dá t'aažhi' at'éégo da: ⁷ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gosts'idngeehíí bibéshdilwoshé áyıldoníí bengonyáágo, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go doo bígózı da n'íí, yánada'iziidíí, binkááyú nada'iziidi bich'ı' ánniid n'íí begolne'. ⁸ Yaaká'dí' kozhihíí disiits'áá n'íí shich'ı' hananádzii gáníigo, Ti'i, naltsoos hisdisi ilts'aa at'ééhíí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á túnteel hik'e ni' biká' siziiníí dah yoné'ihíí nádnné'. ⁹ Áık'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á baa niyáágo gáldéniid, Naltsoos hisdisíí shaa nné'. Áídí' gáshihniid, Nádnne', nnáá, nibid biyi' dé'ilkó doleel, áídá' nize' yune'híí shúgé gosnih k'ehgo golnii doleel. ¹⁰ Áídí' naltsoos hisdisíí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á bigan biyi'dí' nádiné'go hiyáá: sızé' yune' shúgé gosnih k'ehgo golnii: ońágdí' shibid yuyaa dé'ilkó silji. ¹¹ Áídí' gáshihniid, Nnee daanliiníí, nnee binant'a' dała'áhíí il'aniyú naznilíí, iltah at'éégo yádaalti'íí, la'ii nant'an daanliiníí láágo, áđjhyú ágodoníííí bee bił nanágołni' doo.

11

¹ Áídí' gish be'ídaanel'aałhíí lók'aa ga'ánolini shaa hitáágo áshıldo'niid, Nádnáh, kįh biyi' Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaałhíí bínén'aa, be'okaałhi biká' dahnási'nií, hik'e nnee áígee da'okaałji ałdó'. ² Áídá' kįh biyi' da'ch'okaałhíí dadányú tséé lédn'aahíí binol'aa hela', áí dah nzhoo, doo Jews daanlij dahi baa hi'né'híí bigha: áí kįh godiyini goznili dizdin naki dahnáhitaažhi' yiká' nakai doleel. ³ Naki shánagolni'i tsiigha nanest'óól bik'edaasilaago shá nadaagolni'go baa godish'aał, dała'a doo náhółtagyú iká'yú naki gonenadínhíí iká'yú gostádin iskaazhi'. ⁴ Díí naki ch'il, olives holzéhi, la'ii naki ik'ah kọ'íí biká' dahnásił'áhíí ni'goszán yeBik'ehń bádihgee nadaazjihíí ádaat'ee. ⁵ Hadín yiníđiłhnyúgo, kọ' bizé'dí' yaadináhíí bee bidilid goz'aa: hadín yiníđiłhnyúgo, da'áık'ehgo bidizideego goz'aa. ⁶ Bidáhyú hago ágonéhií yaa nadaagolni'go goldohdá' yáá yida'detjigo doo nanágołtji dago baa godet'aa: la'ii tú diłgo ánádaidle', la'ii dabíí hádaat'ijgee ni'goszán biká' iltah at'éégo góyéégo nágodidahgo ádail'ijgo baa godet'aa ałdó'. ⁷ Aał nadaagosni'íí bikéđi'go nt'éshj bégodzidi, o'i'án doo ni'í'ánidí' hayáhi, yił nagonkaadgo bitis hileehgo nadaabiłtseed doleel. ⁸ Bits'ihíí ízigo kįh goznili biyi' intínyú shiteezh doleel, áí ízigo kįh goznilihíí Sódóm hik'e Egypt daazhógo ágágołzéhi, áígee nohweBik'ehń tsj'ılna'áhi biká' zesđijni'. ⁹ Nnee daanliiníí, iltah at'éégo hadaazt'íí, iltah at'éégo yádaalti'íí, la'ii nnee binant'a' dała'áhíí il'aniyú naznilíí bitahdí', taagidí' biní'yú iskaago nneehíí bits'ihíí daanel'ijgo, doo hadín łhdainíł dago daagos'aa doleel. ¹⁰ Nnee ni'goszán biká'gee daagolíni áí naki shánagolni'íí góyéégo bich'ı' nadaagoz'aałhíí bigha bił daagozhógo dawahá ładaayinił doleel. ¹¹ Taagidí' biní'yúhíí bijji beNáđidzołíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go biyi' nágosdliigo hinaa nádaasliigo daahizi'; áık'ehgo hadín bináál náádiit'aazhíí tsídaadesyiz lék'e. ¹² Yaaká'dí'go kozhii ádjíd gáníigo daidezts'aa, Yushdé' hashoh'aash. Áídí' bik'edaannihíí daabineł'jídá' yaak'os biyi' yaaká'yú bił odaagoyaa. ¹³ Díí ágodzaahíí dábiłgo, yat'éégo ni'godihes'naago, kįh goznili gonenányú ilk'é'nilyúgo dała'ázhinéé

nagozgo', ni' godihes'naago gots'idn doo náhóltagyú nnee nabi'destseed: nnee la'íí yat'éégo tsídaadezyizgo Bik'ehgo'ihí'nañ yaaká'yú dahsdaahn bich'í'go bił daagodnyíid. ¹⁴ Nakidn góyéégo godeyaahíí bech'ígonyáá; isaą, taadn góyéégo goz'aaníí k'ad benágo-didáh. ¹⁵ Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á gots'idngeehíí bibéshdilwoshé áyihñiidíí dábiłgo yaaká'yú kozhii yat'éégo daadilwosh gáníigo, Ni'goszán biká' nnee il'aniyú binant'a' daagolíníí, nohweBik'ehñ hik'e biChrist yá nant'a' silij; doo ngonel'ąą dayú dahazhí' yá nant'aa doo. ¹⁶ Bádaayáryú nadindíí'i Bik'ehgo'ihí'nañ bádihgee dah naháztaaníí hayaa ádaaszaago Bik'ehgo'ihí'nañ daayoskaąd. ¹⁷ Gádaañiigo, Bik'ehgo'ihí'nañ nohweBik'ehñ, Dák'a'ánt'éhi, nliiníí, nlií n'íí, dínáti; ilk'idá' ízisgo ninawod golíigo dawa binant'a' síljihií bighą nich'í' ihédaandzi. ¹⁸ Nnee binant'a' dała'áhíí il'anigo nazñilihi nich'í' hadaashkee ndi nihashkeehíí begonyáágo, nanezna'íí baa yá'iti'go, nánada'iziidíí náyádaalti'hi, nnee ná hadaadeszaahi, la'íí nizhi' daidnłsini doo ízisgo ádaat'ee dahi hik'e ízisgo ádaat'éhi biłgo bich'í' na'i'niilgo biká' ngonyáá; la'íí ni'goszán biká' na'itseedíí naltseedgo biká' ngonyáá. ¹⁹ Áíd' yaaká'yú kih biyi' Bik'ehgo'ihí'nañ daach'okąąhíí ch'í'ótąą lęk'e, ágeee Bik'ehgo'ihí'nañ nohwá yengon'áni biká' dahgoz'aaníí biyi' sí'áni hit'ji lęk'e: áidá' hada'didla', kozhii dits'ag, idi'ni, ni' nagohi'naa la'íí nłóí yat'éégo náłtąą.

12

¹ Nt'éshj ígozisgo at'éhi yaaká'yú ch'í'nah silij; isdzán ya'ái bik'esilaago, t'égona'áihíí yiká' sizijgo, ts'isqosé nakits'ádahi bitsits'inyú názt'i' alzaa lęk'e: ² Áń hiltsąą, k'azhá ilchiihíí bighą nñiilgo natídindli'. ³ Nt'éshj ígozisgo at'éhi yaaká'yú ch'í'nah nánásdlíí; t'iishcho lich'í, gots'idi bitsits'inhi, gonenan iyeshdeehi, gots'idi nant'án bich'ah bik'edaadez'ąągo. ⁴ Yááyú ts'isqosé tááyú ilk'é'nilgo dała'ágohíí ni'zhí' bitsee yee nay-ilkáad: t'iishchohíí isdzán k'azhá ilchiihíí binásgee hizí', mé'híí gozlijyúgo hishaą nzigo. ⁵ Isdzánhíí ishkiini yishchij lęk'e, án bésh dahyotjilgo nnee binant'a' dała'áhíí il'anigo nazñilihi yá nant'aa hileehi: áidá' ishkiinhíí Bik'ehgo'ihí'nañ hik'e biká'dahsdáhi yiká'dí' nant'aahíí dagoshch'í' bich'í' hadag bił ogoyáá. ⁶ Isdzánhíí da'igolííyú Bik'ehgo'ihí'nañ nłt'éégo bá ágólaayú ot'ag lęk'e, ákú dała'á doo náhóltagyú iká'yú naki gonenadín iká'yú gostądín iskaąyú bá di'né' doleełgo. ⁷ Yaaká'yú hagonołkaad lęk'e: Míkael hik'e binadaal'a'á t'ąązhí' t'iishcho yił nadaagonłkaad; t'iishcho hik'e binadaal'a'á t'ąązhí' nanágonłkaad, ⁸ Áidá' baa daagoneznaa lęk'e; áidí' yaaká'yú doo hayú bá nágost'ąą da. ⁹ Áidí' t'iishcho gódah ch'ílt'e', doo ániidá' t'iish n'íí, Ch'iidn nant'án, da'ái Satan holzéhi, ni'goszán biká'zhí' nalgo', binadaal'a'á biłgo gódah ch'élkaad. ¹⁰ Yaaká'yú ádjid kozhiihíí disiits'ąą gáníigo, K'adíí Bik'ehgo'ihí'nañ bits'ą'dí' hasdách'igháhíí, konawod golíníí, hik'e Bik'ehgo'ihí'nañ daahohiikaąhñ, la'íí biChrist yenant'aagohíí bengonyáá: hadín nohwik'isyú yaa dahdaago'a' n'íí gódah ch'ílt'e'go, Bik'ehgo'ihí'nañ bińáál dawa jji, dawa t'é' yaa dahgoz'ąą n'íí. ¹¹ Dibelíí biZhaazhé nłni bidilíí hik'e Bik'ehgo'ihí'nañ yaa nadaagolni'íí bee yitis daasilij; Bik'ehgo'ihí'nañ yá datsaah ndi bi'ihí'na' doo yaa bił goyéé da ni'. ¹² Áik'ehgo yaaká'yúhíí hik'e biyi' yuné' daagonhliiníí nohwil daagozhó' le'. Ni'goszán hik'e túnteel nohwá góyéé le'! Ch'iidn nant'án dážhó hashkeego nohwich'í' nkenyáá, da'anahzhí' nágodzii yígółsihíí bighą. ¹³ Áidí' t'iishchohíí ni'goszán biká'zhí' gódah ch'ílt'e' yígółsijdá' isdzán ishkiin yishchiiníí yił nádndeeh. ¹⁴ Áidá' isdzánhíí itsaacho bit'ą' k'ehgo bit'ą' naki baa hi'nil, t'iishcho bits'ą' da'igolííyú nádiniłh doleełgo, ákú dét'jhézhí' áidí' yúwehyú da'anahzhí', áidí' yúwehyú da'itní'zhí' bá di'né' doleełgo. ¹⁵ T'iishchohíí bizé'dí' tú yat'éégo ha'ijool isdzán biké', tú yat'éégo idezjoolíí k'ehgo, isdzán bił ch'ígono'éeł nzihíí bighą. ¹⁶ Da'ágát'ée ndi ni'goszán isdzánhíí yich'ozñi'go bizé' ilts'ą' ágólaago tú t'iishcho bizé'dí' ha'ijool n'íí ąłoyilnág. ¹⁷ Áidí' t'iishcho n'íí isdzán bich'í' bágóchijidgo bichągháshé la'ihíí yich'í' nágodilkaadyú óyáá, hadíí Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníí daayotą'híí hik'e Jesus yaa yádaalti'híí.

13

¹ Áídí' tábaayú sái biyi' hizi'go, nt'éshj bégodzidi túnteel biyi'dí' hagaatgo hilt-saa, bitsits'in gots'idnhi, biyeshdeehíí gonenánihi, biyeshdeehíí biká'gee nant'án bich'ah bik'edaadez'aa, áídí' daabitsits'in Bik'ehgo'ihí'nań doo daidnłsı dahíí bizhi' dahnagoz'aa. ² Nt'éshj bégodzidi hilt-saa'hií gidicho biká' daats'idilhiłíí, leopard holzéhi, ga'anolini, bikeehíí shash bikee ga'at'éhi, bizé'íí ndóicho bizé' ga'at'éhi: t'iishchohíí dabíí binawod n'íí, nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaa n'íí, ła'íí dahot'éhé yebik'eh n'íí baa yidin'áá. ³ Dała'á bitsits'iníí bin'đolnih datsaah ngolnıí n'íí násdzıı'go hilt-saa: ni'gosdzán biká' nneehíí dawa nt'éshj bégodzidihíí bił díyadaagot'eego yiké'onalsáá. ⁴ Nnee t'iishcho daayokaah, binawod n'íí nt'éshj bégodzidi yaa din'áni: ła'íí nnee nt'éshj bégodzidi daayokaah gádaaniigo, Hadínshá' nt'éshj bégodzidi ga'at'éé? Hadínshá' yıl nagonkaadgo yinel'aa? ⁵ Nt'éshj bégodzidi bizé'dí' yati' ye'idılkaahíí, ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań nchọ'go yaa yałti'go baa godet'aa; ła'íí dizdin naki dahitaayú nant'aago ałdó' baa godet'aa. ⁶ Áík'ehgo hadzii, Bik'ehgo'ihí'nań yich'ı' nchọ'go hadziigo, bizhi'íí nchọ'go yaa yałti'go, hik'e kįh biyi' daach'okaahíí ła'íí yaaká'yú daagolínıí ałdó' nchọ'go yaa yałti'go hadzii nkegonyaa. ⁷ Áídí' nnee Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíí yich'ı' nagonkaad' bitisgo hileehgo ałdó' baa godet'aa: ła'íí nnee iltah at'éégo hadaazt'ı'ıí, iltah at'éégo yadaalti'ıí, nnee binant'a' dała'áhıí il'aniyú naznılıí yá nant'a' hileehgo baa godet'aa. ⁸ Dawa ni'gosdzán biká' daagolínıí dała'á daantıı'gee, ni'gosdzán nnit'aad' dibelıı' biZhaazhé nłni zesdiinıí binaltsoos be'ihı'náhi doo hak'e bizhi' bá ágolzaa dahíí daayokaah doleet. ⁹ Dahadın bijeyı' golínıí íyésts'aa le'. ¹⁰ Dahadın yisná áyıl'ıinıí isná ábididolnııl doleet: dahadın bésh yee izılhiinıí bésh bee bidizodeet. Áı bigha nnee Bik'ehgo'ihı'nań báhadaadeszaahıí nyee ndi dahńldoh le', ła'ıí da'odlaa le'. ¹¹ Áídı' ni'gosdzán biyi'dı' nt'éshj bégodzidi ła'ihı hanaanádzaago hilt-saa; dibelıı' bizhaazhé biyeshdeehıí k'ehgo biyeshdee naki golıni, t'iishcho k'ehgo yałti'hi. ¹² Dantsé nt'éshj bégodzidi dá bináál yee nant'aa n'ıí yee naná'idziid, ła'ıí ni'gosdzán hik'e ni'gosdzán biká' daagolínıí nt'éshj bégodzidi bin'đolnih datsaah ngolnıí n'ıí nádzihiı' daayokaahgo ábi'dilzaa. ¹³ Ígozisgo be'ígózini ányol'ııł, nnee bináál yaaká'dı' kọ' gódaah ch'ınáłtọ'go áıl'ıı, ni'gosdzán biká'zhı'. ¹⁴ Dantsé nt'éshj bégodzidi bináál godiyihgo ányol'ııłıı baa godet'aa n'ıí bee ni'gosdzán biká' daagolínıí ch'a'oyinııł gáyılniigo, Nt'éshj bégodzidi bésh bee bin'đolnih ndi t'ah hınaahıı be'ilzaago ádaahle'. ¹⁵ Áı be'ilzaahıı náhi'naad' yałti'go áıléhgo baa godet'aa, ła'ıí be'ilzaahıı doo daayokaah dahıí nabi'ditseedgo ałdó' baa godet'aa. ¹⁶ Nnee dawa, doo ízisgo ádaat'ee dahıí hik'e ízisgo ádaat'eehıı, hádaaldzilıı hik'e tédaat'iyéhiı, doo isná daanlıı dahıí hik'e isná daanliinıı, bigan dihe'nazhinéego dagohıı bitá'yú bídaadinııdłidgo áıle': ¹⁷ Doo hadın baa na'ınıihgo dagohıı na'ılniihgo bá goz'aa da, nnee bídaadinııdłidıı zhá, dagohıı nt'éshj bégodzidi bizhi' dagohıı bizhi' behotagıı biká' dahgoz'aanıı. ¹⁸ Díńko goch'iyááyúgo zhá bígoch'ıłsııh. Hadın yıgólsinıı, nt'éshj bégodzidi behotagıı yółtag le': nnee behotagi at'éé, behotagıı gostádn gonenadın iká'yú gostádn gostán.

14

¹ Áídá' dé'ııdgo dibelıı' biZhaazhé nłni dził Sion holzéhi yiká' dahszııgo hilt-saa, dała'á gonenadın doo náhółtagyú áídı' iká'yú dizdin dıı'ı doo náhółtagyú yıl nadaazıı, dibelıı' biZhaazhé nłni biTaa bizhi'ıı daabitá'gee dahnagoz'aa. ² Yaaká'dı' kozhihiı' disııts'áá, tú nalııhıı k'ehgo, ádııd idi'nıihıı k'ehgo: nnee tsıbe'idot'ále yee da'do'aalıı áhıłts'ago disııts'áá: ³ Nant'án biká'dahsdáhi, dıı'ı nt'éshj daahınaahıı hik'e nnee bádaayáryúhıı bádıhgee nadaazııgo sı áníidéhi daido'aal: gonenadın doo náhółtagyú áídı' iká'yú dizdin dıı'ı doo náhółtagyú ni'gosdzán biká' nnee bitahdı' hanáhaz'nılıı zhá áı sıhıı yıgoł'aah. ⁴ Díńko doo isdzáné nant'ı'go yıl naskai da: doo nt'é bee baa dahdaagost'aa da. Áı dibelıı' biZhaazhé nłni dáhayú anádaatyú yiké' anákaihiı ádaat'ee. Áı nnee bitahdı' hanáhaz'nıl, Bik'ehgo'ihı'nań hik'e dibelıı' biZhaazhé nłni bá ntsé nest'aa'ahıı k'ehgo hanáhaz'nıl. ⁵ Doo nadaach'aago yadaalti' da: Bik'ehgo'ihı'nań nant'aago dahsdaahıı bádıhgee nadaazııgo

doo hayú baa dahdaagoz'áni da. ⁶ Ła' Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yá'ílní' ts'í'nan oniihgo naahiltsaa, nnee ni'goszán yiká' daagolíní yati' baa gozhóni doo ngonel'aa dahíi yee yił nagolní'go, nnee binant'a' dała'áhíi ił'anigo naznilí, nnee iltah at'éego hadaazt'í'íi, nnee iltah at'éego yádaalti'íi, ła'íi nnee daanliiníi yił nagolní'go, ⁷ Ádjid yich'i' gáníi, Bik'ehgo'ihinań daadinolsigo ba'ihédaanołsi, aayalti'gee biká' ngonyaahíi bigha: yáa hik'e ni'goszán ła'íi túnteel hik'e tú hadaazliiníi dawa áyílaahn daahokqaah. ⁸ Ła' Bik'ehgo'ihinań binal'a'á iké' ná'oniih gáníigo, Bábylon, ízisgo kłh goznilí, nágo', nágo', ái nant'i' na'idaahíi hách'it'jigo ákoléhi, nnee iltah at'éego hadaazt'í'íi daayidlaago áyílaahíi bigha. ⁹ Bik'ehgo'ihinań binal'a'á taadngee iké' ná'oniihgo adjid gáníi, Dahadínta nt'éshj bégodzidi, dagohíi be'ilzaahíi yokaahíi, ái bibe'idinidlidé bitá' dagohíi biganyú bee ídinidlidíi, ¹⁰ Bik'ehgo'ihinań bits'á'dí'go koniidaagodilne'íi, doo nt'é bił nadisdziidgo bihashke'íi idee biyi' yaa hidziidíi yidodlił; Bik'ehgo'ihinań binadaal'a'á dilzini hik'e dibelíi biZhaazhé nłni bináál kq' hik'e tsélikq'i bee dázhq biniigodidolnłi. ¹¹ Biniidaagodilne'íi bits'á'dí' lidíi hadag odihinéh, doo ngonel'aa dayú dahazh'i: doo hadaayoł da, jłłgee, t'é'gee ndi, díi nt'éshj bégodzidi hik'e be'ilzaahi daayokaahíi, hadíi ái bizhi'íi bee bídinidlidíi. ¹² Díinko nnee Bik'ehgo'ihinań báhadaadeszaahíi nyee ndi dahńldqhgo bígózi: ái Bik'ehgo'ihinań yengon'áaníi daayota'íi, ła'íi Jesus daayodlaaníi ádaat'ee. ¹³ Ádíd' kozhii yaaká'dí' gáshilniigo disiits'áá, Díi ágóle', Kodí' godezt'igo nohweBik'ehń daayodlaago nanezna'íi biyaa gozhqó doleel: Da'anii biyaa gozhqó doleel, nii, Holy Spirit, doo nanádaadziid dago hádaayoł; ánadaat'jłł n'íi biké' bił ogoyáa. ¹⁴ Ádíd' dé'jidgo yaak'os ligai hiltsaa, yaak'os yiká' dahsdaahíi nnee ga'ánolini, nant'an bich'ah, óodo be'alzaahi, bik'edn'áá, ła'íi t'oh bená'iltishé deníni dahyotjłłgo. ¹⁵ Bik'ehgo'ihinań binal'a'á ła'i da'ch'okqaah goz'aa'dí' ch'ínyáa, yaak'os yiká' dahsdaahn ádjid yich'i' dilwosh gáníigo, Nibená'iltishé bee ni'igéesh: ná'igeeshíi ilk'idá' biká' ngonyáa; ni'goszán biká' nest'á'íi ilk'idá' daanest'aa. ¹⁶ Áík'ehgo yaak'os yiká' dahsdaahn bibená'iltishí yee ideshtlizhgo ni'goszán yiká' aał ná'igizh. ¹⁷ Ádíd' ła' Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yaaká'yú da'ch'okqaah goz'aa'dí' ch'ínánádzaa, bíi atdó' t'oh bená'iltishé deníni dahyotjłł. ¹⁸ Ádíd' ła' Bik'ehgo'ihinań binal'a'á be'okqaahi biká' dahnási'nłi goz'aa'dí' ch'ínánádzaa, án kq' yebik'ehíi; án t'oh bená'iltishé deníni dahyotjłłíi yich'i' ádjid gánniid, Nibená'iltishé deníni bee ni'igéesh, ni'goszán biká' dahts'aa nanesdzíi bits'á'dí' dahts'aahíi nahilgéesh, bidahts'aa daanest'aaahíi bigha. ¹⁹ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihinań binal'a'á bibená'iltishé yee ideshtlizhgo ni'goszán biká' dahts'aahíi nayiheshgizhdí' lenáyihezlaago dahts'aa hahigeęsi gochaa'i goz'aa yune' oyihiskaad, Bik'ehgo'ihinań bihashke' bengonyáago ágodoníi. ²⁰ Kłh goznilí da'anahyú dahts'aa hahigeęs goz'aa'gee dahts'aa biká' nakai, ái bits'á'dí' dił halíi, jłł biza'áh nel'aaníi ga'áhosahgo dił nel'aa, nanigohíi dała'á doo náhóltagyú ádíd' iká'yú gostán gonenadín furlongs ga'áhosahgo nehenkáá.

15

¹ Áidá' be'ígózinií, dázhq ízisgo at'éhi, koł díyadaagot'éhi, yaaká'yú naahiltsaa, Bik'ehgo'ihinań binal'a'á gosts'idihi, góyéego nagowaahíi gosts'idyú át'éhi, da'iké'yúhi; Bik'ehgo'ihinań bihashke'íi bee nnágódáhi dahdaayokaal. ² Ádíd' dolyiini náhenkáaníi kq' bił nadisdziidi ga'ánoljhggo hiltsaa: nt'éshj bégodzidi hik'e be'ilzaahíi ła'íi bizhi'íi be'isdzohíi ła'íi behotagíi yaa daagonesnaahíi Bik'ehgo'ihinań bibe'idot'áté dahdaayotjłłgo dolyiini náhenkáaníi yiká'yú nadaazji. ³ Bik'ehgo'ihinań yána'iziidi n'íi, Moses holzéhi, hik'e dibelíi biZhaazhé nłni biyini daido'áál, gádaaniigo, Bik'ehgo'ihinań nohweBik'ehń, Dák'a'ánt'éhi, ánánt'jłłíi ízisgo at'éé; nnee ná hadaadeszaahíi bá Nant'ááhíi, gosín'aaaníi da'ággee hik'e da'anii. ⁴ Hadínshq' doo nidńłsi da, nohweBik'ehń, hadínshq' nizhi' doo ya'ihénzi da? Ni zhá dilzini nłłi: nnee iltah at'éego hadaazt'í'íi dawa nich'i' níkahgo daanokqaah doleel; nnee hagot'éego bá ngon'aa n'íi bee ínlaahíi bigha. ⁵ Díi bikédí'go dé'jidgo, yaaká'yú gował golgai Bik'ehgo'ihinań koł nłłigo bee bí-

goch'ilsiníí biyi' yune' da'ch'okaqah goz'aaníí ilts'á' adzaa: ⁶ Áí biyi'dí' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gots'idihi góyéego nagowaahíí yil hikai, nak'á'tigai nzhqogo bik'etádnláádíí bik'enda'izlaago, la'íí bitilyú óodo bizisgo binast'i'. ⁷ Áídí' nt'éshj daahinaahíí dí'í dała'á Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gots'idihi, gots'idn idee óodo be'alzaahi bitaadaasnil, áí ideehíí Bik'ehgo'ihí'nań doo ngonel'aa dayú dahazhí' hinaahíí bihashke' halk'ílihi. ⁸ Da'ch'okaqah goz'aaníí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'idindláádíí hik'e binawodíí bits'á'dí' lidi bee hadezbih; nnee doo la' ha'aghahgo yinel'aa da, gots'idn góyéego benagowaahíí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gots'idi yil hikai n'íí aqł yeda'iláago zhá.

16

¹ Áídí' kih biyi' da'ch'okaqahíí biyi'dí' kozhiihíí dilwoshgo disiits'áá, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gáyilniigo, Ti'i, idee gots'idi Bik'ehgo'ihí'nań bihashke' halk'ihí biyi' siziidíí ni'gosdzán biká'zhí' yadaahohkaah. ² Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á dantséhihíí bi'idee biyi' siziidíí ni'gosdzán biká'zhí' yayiziidíí dábilgo dahadín nt'éshj bégodzidi bee bídinidlidíí hik'e be'ilzaahíí daayokaqahíí lóód nchq'i dážhó nnihi biká'zhí' ádaadzaa. ³ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á nakidngeehíí bi'idee biyi' siziidíí túnteel biká'zhí' yayiziidíí dábilgo nnee daztsaahíí bidil ga'anolihgo siljí: áídí' túnteel biyi'yú daagoljí n'íí dawa nanezna'. ⁴ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á taadngeehíí bi'idee biyi' siziidíí tú daanliiníí hik'e tú hádaazliiníí biká'zhí' yayiziidíí dábilgo dil daasiljí. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á tú yebik'ehi gáníigo disiits'áá, Da'áígee ánt'éé, Bik'ehgo'ihí'nań, nílni, níllí n'íí, níllí doleelíí, áí k'ehgo bá ngón'ááhíí bighá. ⁶ Nnee ná hadaadeszaahíí la'íí binkááyú na'iziidi n'íí nadaaztseedgo bidil da'dezjool, áí bighá dil daahidlaago ánadaasíndlaa; da'ái bich'j' goldoh ni'. ⁷ Áídí' la'íí, be'okaqahi biká' dahnási'níli biyi'dí' dilwoshgo, gáníigo nádisiits'áá, Da'anii gánni, Bik'ehgo'ihí'nań nohweBik'ehń, Dák'a'ánt'éhi, kán-daago'áahíí da'anii, da'áígee at'éé. ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á díídngeehíí bi'idee biyi' siziidíí ya'ái biká'zhí' yayiziidgo dábilgo, nnee kq' bee daadidlidgo baa godet'aa. ⁹ Kq' dážhó sidogi bee nnee daanlid lək'e, Bik'ehgo'ihí'nań, díí góyéego nagowaahíí yebik'ehíí, bizhi'íí nchq'go ádaayilni: áídí' daabinchq'íí doo yits'á'zhí' ánadaasdzaa da, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań doo daidnłsj da. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á ashdladngeehíí bi'idee biyi' siziidíí nt'éshj bégodzidi biká'dahsdáhi yiká'dí' nant'aahíí biká'zhí' yayiziidíí dábilgo yebik'ehíí dawa dilhil siljí; nnee dážhó nnihií bighá biza daayi'aał, ¹¹ Lóód hik'e bil nada'dini'híí bighá Bik'ehgo'ihí'nań yaaká'yú gólínií nchq'go ádaayilni: la'íí nchq'go ánadaat'ijilí doo yits'á'zhí' ánadaasdzaa da. ¹² Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gostádngeehíí bi'idee biyi' siziidíí tú ląágo nílníí, Euphrátes holzéhi, biká'zhí' yayiziidíí dábilgo náhisga, ya'ái hanadáhdí'go nant'an daanliiníí bá ilch'j'golne'go. ¹³ Áídí' t'iishcho bizé'dí', nt'éshj bégodzidi bizé'dí', la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi ádil'ini bizé'dí' taagi spirits nchq'i túshtohé ga'anolini hahikahgo hiłtsaa. ¹⁴ Áí spirits-híí ch'iidn daanlji, godiyihgo ányol'ijil, áí ni'gosdzán dágoz'aa nt'éego ízisgo nant'an daanliiníí yich'j' okaigo dawa íla'ánáidle'go, Bik'ehgo'ihí'nań Dák'a'at'éhihíí ízisgo na'diziidíí bijji nadaagondilkaadgo. ¹⁵ In'ijihíí k'ehgo nánsháh. Hadín déz'iiníí, bidiyagé gólíigo, doo dáłchiigo hidoltseel dahíí bighá, án biyaa gozhóq doleel. ¹⁶ Hebrew biyati'íí k'ehgo Armagéddon golzeegee íla'áyílaa. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gots'idngeehíí bi'idee biyi' siziidíí ts'idag náidezníli dábilgo yaaká'yú kih biyi' da'ch'okaqahd' nant'an biká'dahsdáhi bits'á'dí' kozhii ádjidgo gánniid, Aqł begolzaa. ¹⁸ Áí dábilgo kozhii adjid áilts'ag, idi'nii, hada'didla'; ni' yat'éego nagohi'naa, nnee ni'gosdzán biká'gee daagoljígo godeyaad' yushd'í' godezt'í'go ni' yat'éego godiis'naa k'ehgo at'éego doo hwaa ágone'i da. ¹⁹ Ízisgo kih gozníli taagiyú ilk'énil, áídí' nnee iltah at'éego hadaazt'íí bikih nagoznilíí nadaagozgo': ízisgo kih gozníli Bábylon holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań yínalniigo idee yat'éego bihashke'íí halk'ihí biyi'dí' aqł yidlaago áyílaa. ²⁰ Ni' táyi' dahnagozníli dawa hayúshj ch'adaagoyáá, la'íí dzilíí doo la' hit'ji da siljí. ²¹ Áídí' hilóí dážhó nchaahi,

dała'á gonenadín dahdidleegohíí, yaaká'dí' nnee biká' náltáá: hilóí náltáá nagont'og dázho bégodzidihíí bigha nnee Bik'ehgo'ihí'nań ncho'go ádaayihni lèk'e.

17

¹ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gots'idi, idee gots'idi dahdaayoniíí dała'á shich'j' nyáago gáshihniid, Yushdé' kú únáh; bizhaan ízigo nant'j' nagháhi, tú lággo iltah at'éyú nazkaaníí yiká' dahsdaahíí, baa yá'ití'íí nił ch'j'nah ashle'; ² Áń ni'gospdzán biká' nnee bánadaant'aahíí yil nant'j' nadaaskaihi, nant'j' na'idaahíí hách'it'iiníí bich'j' ch'idlaahíí bee bił nádaagodizyis. ³ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'áhíí, Holy Spirit shiká'zhj' adzaago, da'igolíyú oshihíí; áígee isdzán hiłtsaa, nt'éshj' bégodzidi dázho lich'i yiká' dahsdaago, Bik'ehgo'ihí'nań ádaadil'iiníí dahot'ehé biká' dá bizhi' zháhi dahnagoz'áni, bitsits'in gots'idihidá' biyeshdee gonenáni. ⁴ Isdzánhíí lichii dot'izhi hik'e dázho lichii bik'esilaa, óodo hik'e tséé dénzhónéhi la'íí dilkoohé baa dahnaznil, la'íí óodo ideehíí, ncho'i hik'e nant'j' na'idaahi ncho'i dawa yee halk'ilgo, dahyokaal: ⁵ Bizhi'hi bitá'gee dahgoz'aa, NT'ÉSHJ DOO BÍGÓZINIÍ, BÁBYLON ÍZIGO AT'ÉHI, NANT'J' NAKAIHÍÍ HIK'E NI'GOSDZÁN BIKÁ' NCHO'GO ÁGOT'EEHÍÍ BĀĀ NLĪNI. ⁶ Nnee Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahi daabidihíí, hik'e ínashood Jesus bigha nabi'distseedi daabidihíí bee isdzán bił nágodizyisgo hiłtsaa: hiłtsaadá' dázho shil díyagodzaa. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gáshihniid, Hant'é bigha nił díyagodzaa? Díí doo bígózi dahíí isdzán, la'íí nt'éshj' bégodzidi dahbogheehíí bitsits'in gots'idi la'íí biyeshdee gonenanhi, baa nił nagoshni'. ⁸ Áí nt'éshj' bégodzidi hinłtsaa n'íí, nlij n'íí, k'adíí da'ádijhi: o'i'án doo ni'i'ánhi dadí' hagháhi, da'ilíí hileehzhj': ni'gospdzán biká' daagolíníí, ni'gospdzán nnit'aadá' naltsoos be'ihí'náhi biká' daabizhi' doo hak'i dahnagoz'aa dahíí, nt'éshj' bégodzidi daayihłtsaago yaa bił díyadaagot'ee doo, áí nlij n'íí, k'adíí da'ádijhi, ndi nanadáhi. ⁹ Goyááníí bee natsekeesíí díí bił ígozjijh. Bitsits'in gots'idihíí dzilgots'idi ádaat'ee, áí isdzán yiká' dahsdáhi. ¹⁰ La'íí ízigo nadaant'aahíí gots'idi ádaat'ee: ashdlá'ihíí nandee, dała'á t'ah nant'aa, la'íí doo hwaa higháh da; áń nyáago dé't'ihézhj' nant'aa doo. ¹¹ Nt'éshj' bégodzidi nlij n'íí, k'adíí da'ádijhi, tsebídngée nant'aahíí át'éé, ndihíí gots'idi itah níni. da'ilíí hileeh yune' diyaa. ¹² La'íí biyeshdee gonenáni hinłtsaaníí, ízigo nant'an ádaat'ee, ndi doo hwahá nant'an daaleeh da; áídá' dała'á ledihikeezzhj' nt'éshj' bégodzidi yil nant'aago baa daagodest'aa. ¹³ Daabiini'íí dała'á nádleehgo daabinawodíí hik'e yedaabik'ehíí nt'éshj' bégodzidi yaa daayiné' doleel. ¹⁴ Áí dibelíí biZhaazhé níni yil nádaagodilkaad, ndihíí dibelíí biZhaazhé nínihií bitis hileeh: áń nant'an daanliiníí yeBik'ehń, ízigo nant'an daanliiníí biNant'a': áń yil nakaihíí daabi'dokéed, habi'do'nil, nlt'éégo yiké' nakai. ¹⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gánáshildo'niid, Tú iltah at'éégo nazkaahi hinłtsaahíí, bizhaan biká' dahsdaahíí, áí túhíí nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí, nnee lání, nnee binant'a' dała'áhíí il'aniyú naznilíí, la'íí nnee iltah at'éégo yádaalti'íí ádaat'ee. ¹⁶ Nt'éshj' bégodzidi biyeshdee gonenanhi hinłtsaahíí, áí bizhaaníí yik'edaannih doo, yó'odaayilt'e'go dálichiiigo ádaile', bitsj'íí daayiyaa la'íí kq' bee daayidihid doo. ¹⁷ Bik'ehgo'ihí'nań hát'íníí da'ádaane'go bijíí yune' hádaat'ijgo áyíílaa, daabiini'íí dała'á ánádaidle'go, yedaabik'ehíí nt'éshj' bégodzidi yaa daidi'aahgo, Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íí dá begolzaazhí'. ¹⁸ Isdzán hinłtsaaníí ízigo kij goznili at'éé, áí ni'gospdzán biká' ízigo nadaant'aahíí yá nant'áhi at'éé.

18

¹ Díí bikédí'go Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á la'i yaaká'dí'hayaa higaalgo hiłtsaa, dázho binawod golínihi; bits'á'idindláadíí bee ni'gospdzán biká' got'ij silij. ² Ádíid dilwoshgo gáníí, Bábylon, dázho ízigo at'éé n'íí nágo', nágo', áígee ch'iidn daagolij silij, spirits daanchq'i dawa áígee ndaagozle', dló' daanchq'i hik'e dló' bik'e daach'isch'i'íí áígee ndaagozle' aldo'. ³ Bizhaan biwine bich'j' nant'j' na'idah há'it'ijhíí bee nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí bił nádaagodizyis, nnee ízigo nadaant'aahíí bizhaaníí yil nant'j' nadaaskai, la'íí ni'gospdzán biká' nnee dawahá baa nada'iníihíí bizhaan dázho háłdzilíí bits'á'dí' hádaaldzil daasilij. ⁴ Ádíí' la' yaaká'dí'go kozhii nádisiits'áá gáníigo,

goch'idnłsinií, ła'íi dawa yebik'ehíi biyéhi at'éé. ² Da'aniigo ła'íi dážhó nłt'éégo aayałti'; bizhaan, ízisgo nant'í' nagháhi yee ni'gosdzán yilchqodi, yaa yałti', ła'íi bánada'iziidi naistseedhíi bigħa yá t'aazhí' nanáhesnil. ³ Áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégošj le', ánadaado'niid. Áidí' lid kih goznilií bits'á'dí'hi doo ngonel'aą dayú hahitjį doleeł. ⁴ Nt'éégo bádaayányú nadindjį'i ła'íi nt'éshj daahinaahíi djį'i biyahzhj' hayaa ádaasdzaago Bik'ehgo'ihí'nań nant'aago dahsdaayú daayokaąh, gádaaniigo, Doleelgo at'éé; Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégošj le'. ⁵ Áidí' nant'an biká'dahsdáhi bits'á'dí' kozhii dits'ag gánigo, Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaąhń ba'ihédaanošj le', daanohwigha bánada'ohsiidíi, daanohwigha daabinołsinií, doo ízisgo ádaanoht'ee dahíi ła'íi ízisgo ádaanoht'eehíi. ⁶ Nnee dážhó łáni ádaanii ga'áhiłts'ago, tú dážhó yat'éégo yaahilini ga'áhiłts'ago, yat'éégo idi'niihíi k'ehgo áhiłts'ago disiits'áą, gádaaniigo, Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégošj le': Bik'ehgo'ihí'nań nohweBik'ehń dawa yebik'ehń yee nant'aa. ⁷ Haląą nohwil daagozhóq le', nohwil daagonedlij le', án daadinlzi le': dibeljį biZhaazhé nłini niinéhií biká' ngonyáągo bi'aa hileehíi ilch'í'ádedlaa. ⁸ Ái nak'a'ligai dážhó nłt'éhi, doo chj dahi, dážhó ligaii bik'esilaa doleełgo baa godet'aą: díi nak'a'ligaihií nnee Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíi bi'at'e' nzhóni at'éé. ⁹ Nt'éégo ágáshilni, Díi bee ágóle', Hadín dibeljį biZhaazhé nłini nináągo bá da'idaąyú daabidokéedíi biyaa daagozhóq doleeł. Ágánáshildo'niid, Díi Bik'ehgo'ihí'nań da'anii ánihi. ¹⁰ Áik'ehgo biyahzhj' hayaa asdzaago hoskáądí' gáshilniid, Doo ágánt'jį da: ni hik'e nik'isyú Jesus baa nadaagolni'go dała' nada'idziidi ádaant'ee: Bik'ehgo'ihí'nań zhá honkaąh: Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yádaałti'íi Jesus baa nagolni'hi dážhó itisyú yaa nagolni' n'íi át'éé. ¹¹ Yáa ilts'á' ádzaago hłłlgai hiłtsaą; ái yiká' dahsdaahn Badach'ol'hi hik'e Da'aníhi holzee, án da'áige ná'áyáłti' ła'íi nłt'éégo ágot'eehíi bigħa nagonłkaad. ¹² Binaahíi k' yadiinahíi ga'at'éé, bitsits'in biká' nant'an bich'ah łąągo dahnaznil; bizhi' dahgoz'aą, ái nnee doo ła' yígółsj da, bíi zhá yígółsj. ¹³ Íłhií dił biyi' nastsoozi bik'esilaa: án Bik'ehgo'ihí'nań biYati' holzee. ¹⁴ Áik'ehgo yaaká'yú nadaagonłkaadíi hłłlgai bił hilwołi biké' náłseeł, nak'a'ligai dážhó nłt'éhi, dážhó ligaihi, doo chj dahi bik'enazlaa. ¹⁵ Bizé'dí' bésh be'idiltłishé denini há'áá, ái nnee iltah at'éégo hadaazt'íi yee yihiltłish doo; bésh dahyotjįgo nant'aa doo: ła'íi dahts'aa bitoo yiká' naghaago hayigeęsú k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań Dák'a'at'éhi bihashke' bégodzidi nnee yich'j' gode'aah. ¹⁶ Bi'íi ła'íi bik'aizhj' bizhi' bek'e'eshchj, ái díi k'ehgo dahgoz'aą, ÍZISGO NANT'ÁN DAANLIINIÍ BINANT'A', NANT'ÁN DAANLIINIÍ YEBIK'EHN. ¹⁷ Nt'éégo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a ya'ái yiyi' sizjįgo hiłtsaą; án dló' yáa iłni'yú nada'iniihíi dawa yich'j' nadidilghaazh gánigo, Yushdé', Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo at'éhi bá da'idaąhíi baa íł'a'adaahne'; ¹⁸ Ízisgo nant'an daabitsj', siláada binant'a' daanłni daabitsj', nnee ndaalwodi daabitsj', hłł daabitsj', yiká' dahnaháztaaníi daabitsj', ła'íi nnee dawa doo isná daanlij dahíi hik'e isná daanliinií, doo ízisgo ádaat'ee dahíi hik'e ízisgo ádaat'eehíi daabitsj' daahsaą doleełhíi bigħa. ¹⁹ Áidí' nt'éshj bégodzidi hiłtsaą, ła'íi ni'gosdzán biká' ízisgo nant'an daanliinií bisiláada biłgo íł'a'adaasdzaa, hłł yiká' dahsdaahn bisiláada biłgo yil nagonłkaad doleełgo. ²⁰ Nt'éshj bégodzidi yisnáh silj, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi ádil'ini atdó' yisnáh silj, nt'éshj bégodzidi bińáál godiyjįgo áná'ol'jįgo nnee nt'éshj bégodzidi be'ídinidłidé bee bídi'nidłidihíi, ła'íi bíi át'éégo be'ilzaahíi daayokaąhíi yich'j' nazch'a'i. Díi da'ála dá daahinaago tséłk'ó'i bił diltłi'go sikáni biyi' yuyaa oldeeł. ²¹ Ła'ihíi hłł yiká' dahsdaahn bésh be'idiltłishé bizé'dí' há'áahíi yee nadaistseed: áik'ehgo dló' iltah at'ééhíi ái daabitsj'íi yee náda'isdjįd.

20

¹ Áidí' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'dí' hayaa higaalgo, o'i'án doo ni'i'ánihi bá be'igeęsé hik'e bésh hishbizhíi nchaahi dahyonilgo hiłtsaą. ² Áń t'łiishcho, doo áni da t'łiishíi, ch'iidn nant'áni, Satan holzéhi, yil ndéelgo dała'a doo náhółtagyú łegodzaazhj' hyst'ł'qogo, ³ O'i'án yune' yó'olt'e' da'dentáądí' o'ígéęz, nnee iltah at'éégo hadaazt'íi

yúwehyú doo ch'a'onayiniil dahíi bigha, da'á doo náhóltagyú legodzaazhi': áí bikédí'go dé't'jhezhi' nanánt'jh doleel. ⁴ Áídí' nadaant'áhi yiká' dahnaháztaaníi hiitsaago yiká' dahnaháztaaníi aayádaalti'go baa daagodest'aa: Jesus yaa nagolní'íi hik'e Bik'ehgo'ihí'nañ biyati'híi bigha bik'os nadaahisk'i n'íi biyi' nazii n'íi hiitsaa, áí nt'éshj bégodzidi dagohíi be'ilzaahíi doo daayoskaad dahíi, daabitá' dagohíi daabigan bebídaanidlidé doo bee bídaanidlid dahíi; áí daahinaa násdliígo, da'á doo náhóltagyú legodzaazhi' Christ yił nádaant'aah. ⁵ Łahzhi' nanezna'íi doo daahinaa násdlií da, da'á doo náhóltagyú legodzaahíi aalgo zhá. Díinko dantsé nanezna'íi naadikáhgee. ⁶ Dantsé nanezna'íi naadikáhgee hadín yitah naadiidzaahíi biyaa gozhóó hik'e bił godiyini at'éé: iké'gee daná'itsaahíi doo hago ábile' da doo, ndi Bik'ehgo'ihí'nañ hik'e Christ bi'okaah yebik'ehíi daanlii doleel, da'á doo náhóltagyú legodzaazhi' yił nadaant'aah doo. ⁷ Da'á doo náhóltagyú legodzaahíi aalgo Satan ha'ásitjidi' ch'ínálteeh. ⁸ Áídí' díi'yú ni'godzán biká' goz'aayú iltah at'éégo hadaazt'i'íi, Gog hik'e Magog daagolzeehíi, ch'ayiniilyú nagonkaad doleelhíi bigha íla'ánálné'yú hágháh: áí túnteel tábaa sáihíi k'ehgo da'áhołaa doo. ⁹ Ni'godzán nteelíi biká' dahnádnłsaa, nnee Bik'ehgo'ihí'nañ báhadaadeszaahíi daagolíígee binaa, hik'e kłh goznili koł daanzhóni binaa łédnt'i' silji: áída' yaaká'dí' kó' nkednłago aal daabi'nłid. ¹⁰ Áídí' ch'iidn nant'án bich'j' nazhch'a'íi kó' hik'e tsélikó'i bił diltłi'go sikáni biyi' yuyaa olt'e', hayú nt'éshj bégodzidi hik'e Bik'ehgo'ihí'nañ binkáayú na'iziidi ádil'ínihií naháztaayú, áígee jji hik'e t'é'go goyéé bich'j' nagowaa doo, doo ngonel'aa dayú dahazhi'. ¹¹ Áídí' nant'án biká'dahsdáhi łigaihi nchaahi, hik'e yiká' dahsdaahn hiitsaa, án bits'á'dí' ni'godzán hik'e yáa bił ogoyáa; áídí' doo hayú goz'aa da łék'e. ¹² Nanezna'íi doo ízisgo ádaat'ee dahíi hik'e ízisgo ádaat'eehíi Bik'ehgo'ihí'nañ bidáhdí' nadaazi'go hiitsaa; áídí' naltsoos ilts'á' ádaadzaa: łá'i naltsoos ilts'á' nanádzaa, áí naltsoos be'ihí'náhi: nanezna' n'íi hant'é ádaaszaahíi naltsoos biyi' k'e'eshchiinií bee baa yáda'iti'. ¹³ Túnteel biyi' nanezna' n'íi naadiikaigo áyíłaa: da'itsaahdí' hik'e Ch'iidntahdí' nanezna' n'íi nanaadiikai: áídí' dawa hant'é ádaaszaa shihíi bigha baa yáda'iti'. ¹⁴ Áídí' da'itsaahíi hik'e Ch'iidntahíi kó' diltłi'go sikáni biyi' yuyaa oldeel. Díinko nakidnee daná'itsaahi at'éé. ¹⁵ Áída' dahadín naltsoos be'ihí'náhi doo hak'i bizhi' biyi' dahgoz'aa dayúgo kó' diltłi'go sikaaníi biyi' yuyaa olt'e'.

21

¹ Áídí' yaaká' ánídéhi hik'e ni'godzán ánídéhi hiitsaa: dantsé yaaká'híi hik'e dantsé ni'godzánhíi bech'ígonyáa; áídí' túnteel ésdjid. ² Shíi, John, Jerúsalem ánídéhi, kłh godiyini goznili, yaaká'dí' Bik'ehgo'ihí'nañ bits'á'dí' hayaa goldohgo hiitsaa, na'ilíln k'ad nniéhgo biká' hileehíi yiba' ilch'j'ádodlaahíi ga'at'éégo. ³ Yaaká'dí' kozhii ádjid áilts'ago disiits'aa gáníigo, Isaa, da'ch'okaah goz'aaníi Bik'ehgo'ihí'nañ yiyl golínií nnee bitahyú goz'aa, án bił daagolíigo nneehíi bichagháshé daanlii doleel, Bik'ehgo'ihí'nañ dabíi yił daagolíigo, bíi Bik'ehgo'ihí'nañ daayokaahń doleel. ⁴ Bik'ehgo'ihí'nañ binaa tú bá k'eda'ıldéh doleel; da'itsaahíi da'ádłh doleel, doo koł gozhóó dahíi, daach'ichagíi, daach'innihií ndi da'ádłh doleel: dantsé áí begoz'aa n'íi bech'ígoyáahíi bigha. ⁵ Nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahn gánniid, Isaa, dawahá ánídégo ánáshdléh. Áída' shíi gáshilnniid, K'e'ilchíi: díi yati'íi da'anii łá'íi ba'olníhi at'éé. ⁶ Gánáshildo'niid, Aal łalzaa. Shíi Álpha hik'e Oméga, begodeyáhi hik'e bengont'i'i nshłj. Hadín dibá' nliinií tú hináhi halíhíi bá ná'isjłh, doo bigha nahi'niil dago. ⁷ Hadín dawahá yitis siliinií dawa bíyéé doleel; Bik'ehgo'ihí'nañ yokaahń nshłj doleel, shiye' nlii doleel. ⁸ Áída' dawa yee nádaaldzidíi, doo da'odłaa dahíi, nchó'go ádaat'eehíi, nnee nadaitseedíi, nant'j' nakaihií, iyodaanzłhií, nadn'ái daayokaahíi, łá'íi łéda'ilchoohíi dawa tsélikó'i bił diltłi'go sikáni biyi' yuyaa bá goz'aa: áí nakidnee daná'itsaahi at'éé. ⁹ Áígee Bik'ehgo'ihí'nañ binadaal'a'á gosts'idihíi da'á, its'aa gosts'idi gosts'idn góyéégo banagowaahíi bee halk'íłi, yee dahikáli shaa nyáágo, shich'j' hadzii gáníigo, Yushd'é, isdzán ánií nłáhi, dibelłj biZhaazhé nłini bi'aahíi nił ch'í'nah ashłe'. ¹⁰ Áídí' Holy

Spirit shiká'zhì' adzaago Bik'ehgo'ihì'nań binal'a'áhíí dзіł dážhó nchaahi yúdahyúhi biká' oshiltíí, áígee ízisgo kịh goznílíí, Jerúsalem godiyini, yaaká'dí' Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'dí' bił nkegonyáágo shił ch'í'nah áyíłaa, ¹¹ Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'idindláádíí bee bits'á'idindláád: bits'á'idindláádíí tséé dážhó lán ílíni, jasper holzéhi, dénłtónégo binkááyú got'jìhíí ga'at'éé; ¹² Áí kịh goznílíí binaayú lé'dit'ìhíí dážhó nteel áídí' dážhó yúdahgo alzaa lèk'e, nakits'adahgo dáádít'ìh, áí da wago Bik'ehgo'ihì'nań binadaal'a'á nadaazjì, Israel nakits'adahyú hat'í'íí daabizhi' dahnagoz'ąą, dáádít'ìhíí biká'gee. ¹³ Ya'ái hanadáhdí'go taadí' dáádít'ìh; nahokosé dahstaądí'go taadí' dáádít'ìh; na'idi'ahdí'go taadí' dáádít'ìh; ya'ái onadáhdí'go alđó' taadí' dáádít'ìh. ¹⁴ Kịh goznílíí binaayú lé'dit'ìhíí bit'áąhgo nakits'adahgo ist'ìhgo légodnt'í', dibel'jì biZhaazhé nłíni binal'a'á nakits'adah daabizhi' áí biká' dahgoz'ąą. ¹⁵ Shich'ì' yałti'íí be'ída'nel'ąąhé óodo be'alzaahi naitiìh, áí kịh goznílíí hik'e bidáádít'ìhíí, ła'íí binaayú lé'dit'ìhíí yee yí'da'nel'ąąhgo. ¹⁶ Kịh goznílíí d'jìzhì' hágodn'áá, naniigo dáne'niiyú dáłekt'ee: kịh goznílíí be'ída'nel'ąąhé yee yí'da'nel'ąądgo nakits'adah doo náhółtagyú furlongs ga'áhosah. Naniigohíí, dáne'niiyúhíí, hik'e ts'ídagíí biłgo dáłekt'ee. ¹⁷ Áídí' binaayú lé'dit'ìhíí alđó' yí'nes'ąądgo dała'á gonenadín iká'yú dizdin d'jì'í nnee bigan ilhadit'ąądí' biganlataházhì' ngont'í'go, áí Bik'ehgo'ihì'nań binal'a'á yaaká'yú gólííníí k'ehgo at'éé. ¹⁸ Binaayú lé'dit'ìhíí tséé lán ílíni, jasper holzéhi, be'ágołzaa: kịh goznílíí dá óodo zhá, dolyiini binkááyú got'jìhíí ga'at'éhi, be'ágołzaa. ¹⁹ Binaayú lé'dit'ìhíí bit'ááh ist'ìníí tséé iltah at'éhi lán da'ilííníí bee dénzhónégo alzaa. Da'itségee it'ááh ist'ìníí jasper holzéhi be'ágołzaa; nakigeehíí sápphire holzéhi; taadngeehíí chálcedony holzéhi; d'jì'ígeehíí émerald holzéhi; ²⁰ Ashdladngeehíí sárdonyx holzéhi; gostáńgeehíí sárdius holzéhi; gosts'idigeehíí chrýsolite holzéhi; tsebígeehíí béryl holzéhi; ngost'áígeehíí tópał holzéhi; gonenangeehíí chrýsoprasus holzéhi; łats'adahgeehíí jácinth holzéhi; ła'íí nakits'adahgeehíí ámethyst holzéhi be'ágołzaa. ²¹ Dáádít'ìhíí nakits'adahíí dilkọqohé lán ílíni, pearl holzéhi, nakits'adahgo be'alzaa: dała'á ntáągo pearl dała'á bił ádaaszaa: kịh goznílíí biyi' intínhíí dá óodo zhá dolyiini binkááyú got'jìhíí k'ehgo alzaa. ²² Áígee da'ch'okąąh goz'aaníí doo hish'jì da: Bik'ehgo'ihì'nań nohweBik'ehń Dák'a'at'éhi hik'e dibel'jì biZhaazhé nłíni biłgo dabíí da'ch'okąąh goz'aaníí daanljì. ²³ Kịh goznilgee ya'ái ła'íí t'é'gona'ái da'ádìh ndi doo daat'éé da: Bik'ehgo'ihì'nań bits'á'idindláádíí bee got'jì, ła'íí dibel'jì biZhaazhé nłíni bee got'jìhíí nljì. ²⁴ Nnee iltah at'éégo hadaazt'í'íí hadíí hasdákaihíí, áí kịh goznílíí bits'á'idindláádíí yee nakai doo: ła'íí ni'gosdzán biká' ízisgo nadaant'aahíí ízisgo ye'ádaat'eehíí hik'e daagodnłsiníí yil nihikáh doleel. ²⁵ Bidáádít'ìhíí jìjìgo doo daná'det'ìh da: akú t'é' ánágodìh. ²⁶ Nnee iltah at'éégo hadaazt'í'í ízisgo ye'ádaat'eehíí hik'e daagodnłsiníí yil nihikáh doleel. ²⁷ Hadíí daanchọ'íí doo hagot'éégo ha'akáh da, nchọ'go at'éégo ánát'jìhíí, ła'íí hadín lé'ılchoohíí alđó' doo hagot'éégo ha'akáh da: hadín dibel'jì biZhaazhé nłíni binaltsoos be'ihì'náhi bizhi' dahgoz'aaníí zhá ha'akáh doleel.

22

¹ Áídí' tú be'ihì'náhi dolyiini ga'at'éégo binkááyú got'jìgo, Bik'ehgo'ihì'nań hik'e dibel'jì biZhaazhé nłíni nadaant'aago dahskeedí' hál'jìgo, Bik'ehgo'ihì'nań binal'a'á shił ch'í'nah áyíłaa. ² Kịh goznílíí ch'í'ítinyú iln'í'yú, ła'íí tú nłííníí da'alch'izhìnéé nel'ąągo tsj'nt'áni be'ihì'náhi nádihikáad, áí nakits'adahyú at'éégo nánt'ìh, dádaanánt'ìhgee nest'ą' dała'áyú at'éhi dahnándah: bit'ąąhíí nnee iltah at'éégo hadaazt'í'íí yee nádaadziihi. ³ Áígee dénchọ'go ágot'eehíí ánádìh doo: áídí' Bik'ehgo'ihì'nań hik'e dibel'jì biZhaazhé nłíni nadaant'aago dahskee doo; bánada'iziidíí daabokąąh doleel: ⁴ Binií daayo'jì doo; bizhi'íí bitá'gee dahnagoz'ąą doo. ⁵ T'é' ánádìh doleel; ik'ah kọ'íí ła'íí ya'ái be'idindláádíí doo hagot'jì da; Bik'ehgo'ihì'nań nohweBik'ehń dabíí bá idindládi nljì doleel: ła'íí doo ngonel'ąą dayú dahazhì' nadaant'aa doo. ⁶ Áídí' gánashılđo'niid, Díí yati'íí ba'oln'íhi hik'e da'an'íhi at'éé: Bik'ehgo'ihì'nań nohweBik'ehń binkááyú nada'iziidi

n'íí daadilzini daayokaqáhn, k'ad ágonéhíí bánada'iziidíí yil ch'í'nah ágole'híí bigha binal'a'á yaaká'dí'hi bich'í' daades'a'. ⁷ Isaa, dák'adégo nánshdaal: díí naltsoos hagot'éégo ágolnéhgo benet'aaníí hadín yikísk'eh at'ééhíí biyaa gozhóó doleel. ⁸ Shíí, John, díí ágot'eehíí disiits'áá la'íí hiłtsaa. Áík'ehgo disiits'aadı' hiłtsaago, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á áí shil ch'í'nah áyílaahi biyahzhí' hayaa asdzaago hoshkaqah nkegonyaa. ⁹ Nt'éégo gáshilnńiid, Doo ágánt'íí da: shíí, ni, nik'isyú, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi, hik'e díí naltsoos biyi'dí' yati'íí yikísk'eh ádaat'eehíí biłgo dała' nada'idziid. Bik'ehgo'ihí'nań zhá onkáqah. ¹⁰ Gánashiłdo'ńiid, Díí naltsoos hagot'éégo ágonéhgo benet'aaníí bida'denłjeeh hela', biká' ngonyááhíí bigha. ¹¹ Hadín doo dávik'ehyú át'íí dahíí, án dayúweh ye'at'íí le': hadín dénchó'égo at'ííhíí, án dayúweh ye'at'íí le': hadín nłt'éégo at'ééhíí, án dayúweh nłt'éégo at'éé le': la'íí hadín dilzinií, dayúweh dilzi le'. ¹² Isaa, dák'adégo nánshdaal; koch'í' nada'ishńiiłíí bił nánshdáh, nńee dała'á ntíjgo hagot'éégo ánánt'íidhíí bigha bich'í' na'ishńiiłgo. ¹³ Shíí Áłpha hik'e Oméga nshłj, begodeyáhi hik'e bengont'í'i, dantséyúhi hik'e iké'yúhi. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí yikísk'eh ádaat'eehíí biyaa daagozhóó doleel, áí tsí'nt'áni be'ihí'náhi yaa dokaahgo bá goz'aa, la'íí kłh gozńilíí ch'ína'itłhyú ch'ídokaahgo ałdó' bá goz'aa. ¹⁵ Áída' gósé, ídaanlgashi, nant'í' nakaihi, nńee nadałtseedi, nńee nadn'ái daayokaqahi, la'íí dahadín lé'ichoohíí bił nzhóqgo dayúweh lé'ılchoohi doo ha'ádokaah da. ¹⁶ Shíí, Jesus, shinal'a'á yaaká'dí'hi ha'ánázéh nagozńilyú díí bee nohwil nagolńi'go deł'a'. David bikeghad nshłj, hik'e David bits'á'dí'hi nshłj, ts'ıłsósécho bits'á'idindíni nshłj. ¹⁷ Holy Spirit hik'e isdzán nińéhi, Yushdé', daanńi. Hadín idits'agi ałdó', Yushdé', ni le'. Hadín dibá' nłjłhíí hígháh le'. Hadín hát'íni tı be'ihí'náhi yodłaa, doo bigha nahi'ńiił dago. ¹⁸ Nńee dała'á ntíjgo díí naltsoos hagot'éégo ágonéhgo benet'aaníí daidits'agíí gádaabiłdishńii, Dahadín díí ínagodn'aqahíí, góyéégo ágot'eehíí díí naltsoos biyi' k'e'eshchiinií, Bik'ehgo'ihí'nań góyéégo godigháhíí bich'í' ínagodo'aal: ¹⁹ Dahadín díí naltsoos hagot'éégo ágonéhgo benet'aaníí la' hayiné'yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań ałdó' naltsoos be'ihí'náhi biyi'dí', kłh godiyini gozńilíí biyi'dí', la'íí díí naltsoos biyi' bek'e'eshchiinií biyi'dí' bíyéé zhińééhíí bits'á' hayiné' doleel. ²⁰ Díí yaa nagosńi'íí gáníí, Da'anńi shíí dák'adégo nánshdaal: Doleelgo at'éé. Da'anńi Jesus, nohweBik'ehń, de'nńáh. ²¹ Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwigha nohwich'í' begoz'aa le'. Doleelgo at'éé.

Read the New Testament daily

January

date	scripture
1	Matthew 1.1-2.12
2	Matthew 2.13-3.6
3	Matthew 3.7-4.11
4	Matthew 4.12-25
5	Matthew 5.1-26
6	Matthew 5.27-48
7	Matthew 6.1-24
8	Matthew 6.25-7.14
9	Matthew 7.15-29
10	Matthew 8.1-17
11	Matthew 8.18-34
12	Matthew 9.1-17
13	Matthew 9.18-38
14	Matthew 10.1-23
15	Matthew 10.24-11.6
16	Matthew 11.7-30
17	Matthew 12.1-21
18	Matthew 12.22-45
19	Matthew 12.46-13.23
20	Matthew 13.24-46
21	Matthew 13.47-14.12
22	Matthew 14.13-36
23	Matthew 15.1-28
24	Matthew 15.29-16.12
25	Matthew 16.13-17.9
26	Matthew 17.10-27
27	Matthew 18.1-22
28	Matthew 18.23-19.12
29	Matthew 19.13-30
30	Matthew 20.1-28
31	Matthew 20.29-21.22

February

date	scripture
1	Matthew 21.23-46
2	Matthew 22.1-33
3	Matthew 22.34-23.12
4	Matthew 23.13-39
5	Matthew 24.1-28
6	Matthew 24.29-51
7	Matthew 25.1-30
8	Matthew 25.31-26.13
9	Matthew 26.14-46
10	Matthew 26.47-68
11	Matthew 26.69-27.14
12	Matthew 27.15-31
13	Matthew 27.32-66
14	Matthew 28.1-20
15	Mark 1.1-28
16	Mark 1.29-2.12
17	Mark 2.13-3.6
18	Mark 3.7-30
19	Mark 3.31-4.25
20	Mark 4.26-5.20
21	Mark 5.21-43
22	Mark 6.1-29
23	Mark 6.30-56
24	Mark 7.1-23
25	Mark 7.24-8.10
26	Mark 8.11-9.1
27	Mark 9.2-29
28	Mark 9.30-10.12

date	scripture
1	Mark 10.13-31
2	Mark 10.32-52
3	Mark 11.1-26
4	Mark 11.27-12.17
5	Mark 12.18-37
6	Mark 12.38-13.13
7	Mark 13.14-37
8	Mark 14.1-21
9	Mark 14.22-52
10	Mark 14.53-72
11	Mark 15.1-47
12	Mark 16.1-20
13	Luke 1.1-25
14	Luke 1.26-56
15	Luke 1.57-80
16	Luke 2.1-35
17	Luke 2.36-52
18	Luke 3.1-22
19	Luke 3.23-38
20	Luke 4.1-30
21	Luke 4.31-5.11
22	Luke 5.12-28
23	Luke 5.29-6.11
24	Luke 6.12-38
25	Luke 6.39-7.10
26	Luke 7.11-35
27	Luke 7.36-8.3
28	Luke 8.4-21
29	Luke 8.22-39
30	Luke 8.40-9.6
31	Luke 9.7-27

date	scripture
1	Luke 9.28-50
2	Luke 9.51-10.12
3	Luke 10.13-37
4	Luke 10.38-11.13
5	Luke 11.14-36
6	Luke 11.37-12.7
7	Luke 12.8-34
8	Luke 12.35-59
9	Luke 13.1-21
10	Luke 13.22-14.6
11	Luke 14.7-35
12	Luke 15.1-32
13	Luke 16.1-18
14	Luke 16.19-17.10
15	Luke 17.11-37
16	Luke 18.1-17
17	Luke 18.18-43
18	Luke 19.1-27
19	Luke 19.28-48
20	Luke 20.1-26
21	Luke 20.27-47
22	Luke 21.1-28
23	Luke 21.29-22.13
24	Luke 22.14-34
25	Luke 22.35-53
26	Luke 22.54-23.12
27	Luke 23.13-43
28	Luke 23.44-24.12
29	Luke 24.13-53
30	John 1.1-28

date	scripture
1	John 1.29-51
2	John 2.1-25
3	John 3.1-21
4	John 3.22-4.3
5	John 4.4-42
6	John 4.43-54
7	John 5.1-23
8	John 5.24-47
9	John 6.1-21
10	John 6.22-40
11	John 6.41-71
12	John 7.1-29
13	John 7.30-52
14	John 7.53-8.20
15	John 8.21-30
16	John 8.31-59
17	John 9.1-41
18	John 10.1-21
19	John 10.22-42
20	John 11.1-53
21	John 11.54-12.19
22	John 12.20-50
23	John 13.1-30
24	John 13.31-14.14
25	John 14.15-31
26	John 15.1-27
27	John 16.1-33
28	John 17.1-26
29	John 18.1-24
30	John 18.25-19.22
31	John 19.23-42

date	scripture
1	John 20.1-31
2	John 21.1-25
3	Acts 1.1-26
4	Acts 2.1-47
5	Acts 3.1-26
6	Acts 4.1-37
7	Acts 5.1-42
8	Acts 6.1-15
9	Acts 7.1-29
10	Acts 7.30-50
11	Acts 7.51-8.13
12	Acts 8.14-40
13	Acts 9.1-25
14	Acts 9.26-43
15	Acts 10.1-33
16	Acts 10.34-48
17	Acts 11.1-30
18	Acts 12.1-23
19	Acts 12.24-13.12
20	Acts 13.13-41
21	Acts 13.42-14.7
22	Acts 14.8-28
23	Acts 15.1-35
24	Acts 15.36-16.15
25	Acts 16.16-40
26	Acts 17.1-34
27	Acts 18.1-21
28	Acts 18.22-19.12
29	Acts 19.13-41
30	Acts 20.1-38

date	scripture
1	Acts 21.1-16
2	Acts 21.17-36
3	Acts 21.37-22.16
4	Acts 22.17-23.10
5	Acts 23.11-35
6	Acts 24.1-27
7	Acts 25.1-27
8	Acts 26.1-32
9	Acts 27.1-20
10	Acts 27.21-44
11	Acts 28.1-31
12	Romans 1.1-17
13	Romans 1.18-32
14	Romans 2.1-24
15	Romans 2.25-3.8
16	Romans 3.9-31
17	Romans 4.1-12
18	Romans 4.13-5.5
19	Romans 5.6-21
20	Romans 6.1-23
21	Romans 7.1-14
22	Romans 7.15-8.6
23	Romans 8.7-21
24	Romans 8.22-39
25	Romans 9.1-21
26	Romans 9.22-10.13
27	Romans 10.14-11.12
28	Romans 11.13-36
29	Romans 12.1-21
30	Romans 13.1-14
31	Romans 14.1-23

date	scripture
1	Romans 15.1-21
2	Romans 15.22-16.7
3	Romans 16.8-27
4	1 Corinthians 1.1-17
5	1 Corinthians 1.18-2.5
6	1 Corinthians 2.6-3.4
7	1 Corinthians 3.5-23
8	1 Corinthians 4.1-21
9	1 Corinthians 5.1-13
10	1 Corinthians 6.1-20
11	1 Corinthians 7.1-24
12	1 Corinthians 7.25-40
13	1 Corinthians 8.1-13
14	1 Corinthians 9.1-18
15	1 Corinthians 9.19-10.13
16	1 Corinthians 10.14-11.1
17	1 Corinthians 11.2-16
18	1 Corinthians 11.17-34
19	1 Corinthians 12.1-26
20	1 Corinthians 12.27-13.13
21	1 Corinthians 14.1-17
22	1 Corinthians 14.18-40
23	1 Corinthians 15.1-28
24	1 Corinthians 15.29-58
25	1 Corinthians 16.1-24
26	2 Corinthians 1.1-11
27	2 Corinthians 1.12-2.11
28	2 Corinthians 2.12-17
29	2 Corinthians 3.1-18
30	2 Corinthians 4.1-12
31	2 Corinthians 4.13-5.10

date	scripture
1	2 Corinthians 5.11-21
2	2 Corinthians 6.1-13
3	2 Corinthians 6.14-7.7
4	2 Corinthians 7.8-16
5	2 Corinthians 8.1-15
6	2 Corinthians 8.16-24
7	2 Corinthians 9.1-15
8	2 Corinthians 10.1-18
9	2 Corinthians 11.1-15
10	2 Corinthians 11.16-33
11	2 Corinthians 12.1-10
12	2 Corinthians 12.11-21
13	2 Corinthians 13.1-14
14	Galatians 1.1-24
15	Galatians 2.1-16
16	Galatians 2.17-3.9
17	Galatians 3.10-22
18	Galatians 3.23-4.20
19	Galatians 4.21-5.12
20	Galatians 5.13-26
21	Galatians 6.1-18
22	Ephesians 1.1-23
23	Ephesians 2.1-22
24	Ephesians 3.1-21
25	Ephesians 4.1-16
26	Ephesians 4.17-5.2
27	Ephesians 5.3-33
28	Ephesians 6.1-24
29	Philippians 1.1-26
30	Philippians 1.27-2.18

date	scripture
1	Philippians 2.19-3.6
2	Philippians 3.7-4.1
3	Philippians 4.2-23
4	Colossians 1.1-20
5	Colossians 1.21-2.7
6	Colossians 2.8-23
7	Colossians 3.1-17
8	Colossians 3.18-4.18
9	1 Thessalonians 1.1-2.9
10	1 Thessalonians 2.10-3.13
11	1 Thessalonians 4.1-5.3
12	1 Thessalonians 5.4-28
13	2 Thessalonians 1.1-12
14	2 Thessalonians 2.1-17
15	2 Thessalonians 3.1-18
16	1 Timothy 1.1-20
17	1 Timothy 2.1-15
18	1 Timothy 3.1-16
19	1 Timothy 4.1-16
20	1 Timothy 5.1-25
21	1 Timothy 6.1-21
22	2 Timothy 1.1-18
23	2 Timothy 2.1-21
24	2 Timothy 2.22-3.17
25	2 Timothy 4.1-22
26	Titus 1.1-16
27	Titus 2.1-14
28	Titus 2.15-3.15
29	Philemon 1.1-25
30	Hebrews 1.1-14
31	Hebrews 2.1-18

date	scripture
1	Hebrews 3.1-19
2	Hebrews 4.1-13
3	Hebrews 4.14-5.14
4	Hebrews 6.1-20
5	Hebrews 7.1-19
6	Hebrews 7.20-28
7	Hebrews 8.1-13
8	Hebrews 9.1-10
9	Hebrews 9.11-28
10	Hebrews 10.1-18
11	Hebrews 10.19-39
12	Hebrews 11.1-16
13	Hebrews 11.17-31
14	Hebrews 11.32-12.13
15	Hebrews 12.14-29
16	Hebrews 13.1-25
17	James 1.1-18
18	James 1.19-2.17
19	James 2.18-3.18
20	James 4.1-17
21	James 5.1-20
22	1 Peter 1.1-12
23	1 Peter 1.13-2.10
24	1 Peter 2.11-3.7
25	1 Peter 3.8-4.6
26	1 Peter 4.7-5.14
27	2 Peter 1.1-21
28	2 Peter 2.1-22
29	2 Peter 3.1-18
30	1 John 1.1-10

date	scripture
1	1 John 2.1-17
2	1 John 2.18-3.2
3	1 John 3.3-24
4	1 John 4.1-21
5	1 John 5.1-21
6	2 John 1.1-13
7	3 John 1.1-14
8	Jude 1.1-25
9	Revelation 1.1-20
10	Revelation 2.1-17
11	Revelation 2.18-3.6
12	Revelation 3.7-22
13	Revelation 4.1-11
14	Revelation 5.1-14
15	Revelation 6.1-17
16	Revelation 7.1-17
17	Revelation 8.1-13
18	Revelation 9.1-21
19	Revelation 10.1-11
20	Revelation 11.1-19
21	Revelation 12.1-18
22	Revelation 13.1-18
23	Revelation 14.1-20
24	Revelation 15.1-8
25	Revelation 16.1-21
26	Revelation 17.1-18
27	Revelation 18.1-24
28	Revelation 19.1-21
29	Revelation 20.1-15
30	Revelation 21.1-27
31	Revelation 22.1-21

The Pronunciation and Meaning of some of the Words in the New Testament

- Abíah (Abáiyah) Abíjah ałdó' holzee.
 Áchaz (Éíkaz) — Áhaz ałdó' holzee.
 Ágar (Éígar) — Hágar ałdó' holzee.
 Areópagite (Ariyápagait) — yánáltihíí nliihíí golzeego ágolzee.
 Baal (Béyal)
 Bar-jóna— Jóna biye' golzeego ágolzee.
 Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíí— ínashood daanliiníí golzeego ágolzee.
 Bitis-hagowáh— Israel hat'i'íí Egyptgee daagolíídá' Bik'ehgo'ihí'nań Egyptians daanliiníí yich'í' hashkeego binal'a'á yaaká'dí' yich'í' oyis'a', ishikín dantsé nakaihíí nadaitseed doleełgo. Áídá' Israel hat'i'íí daanliiníí dáádítíhíí yiká' díł yíłta'yúgo bíí biye'ke doo nadaistseed da. Áí bitis-hagowáh holzee. Łenágodáhgee áí yínádaałniihgo da'yiaą. Áígee Jesus daztsaądí' naadiidzaa lėk'e. Áí Easter holzee. (Acts 12:4)
 Bóoz— Bóaz ałdó' holzee.
 Caesar (Síizar)
 Caesaréa (Sesaríya)
 Cáiaphas (Kéyafas)
 Cenchréa (Senkríya)
 Cephas (Síifas) — Peter ałdó' holzee.
 Ch'ah hobíjhií— ach'idilwodgo díí ga'at'éhi holbíjł.
 Chárran (Káran) — Háran ałdó' golzee.
 Chíos (Káiyos)
 Christ— Bik'ehgo'ihí'nań its'áltíni golzeego ágolzee.
 Cilícia (Silíshiya)
 Círcumcise (sírkaamsaiz) — Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgo Jews daanliiníí ishikinihíí tsebíí beiskąągo daabi'diigish lėk'e. Díí círcumcise golzee. Shid baa dahnagoz'aaníí Bik'ehgo'ihí'nań hat'i'íí daanliigo bee bígózi lėk'e.
 Cnidus (Náidas)
 Cyréne (Sáiríinii)
 Da'iilwosh— da'iilwosh níihíí nadaan'ne' golzeego agolzee.
 Da'íłhosh— da'íłhosh níihíí nanezna' golzeego ágolzee.
 Dibelíí biZhaazhé— Jesus dibelíí biZhaazhé yíłni, nńee yá datsaahíí bigąą.
 Elías— Elíjah ałdó' holzee.
 Emmor— Hámor ałdó' holzee.
 Esáias— Isáiah ałdó' holzee.
 Eunuch (únik) — nńee doo nnádaałsé' dago ádaalńe'íí eunuchs daaholzee.
 Ezékias— Hezekíah ałdó' holzee.
 Furlong— nakidi gonenadín dahgostų'yú shį ga'áhosahgo tsebíí furlongs dała'á mile ga'áhosah.
 Hosánna (hozána) — Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihėgosį le', golzeego ágolzee.
 Jechonías (Jekonáiyas) — Jechoníah ałdó' holzee.
 Jeremías (Jeremáiyas) — Jeremíah ałdó' holzee.
 Jéremy— Jeremíah ałdó' holzee.
 Jesus— Hebrew biyati' k'ehgo Joshua holzee (Acts 7:45, Hebrews 4:8.)
 Jóatham— Jótham ałdó' holzee.
 Jónas— Jónah ałdó' holzee.
 Jósaphat— Jehóshaphat ałdó' holzee.
 Josías— Josíah ałdó' holzee.
 Júda, Júdas— Júdah ałdó' holzee.

- Máđian— Míđian ałdó' golzee.
 Manáesses— Manáseh ałdó' holzee.
 Márcus— Mark ałdó' holzee.
 Mnáson (Néísan)
 Néphthalim— Náph tali ałdó' golzee.
 Niger (Nájjer)
 Noe— Noah ałdó' bek'e'eshchij.
 Osee— Hoséa ałdó' holzee.
 Ozías (Ozáíyas) — Uzzíah ałdó' holzee.
 Pence— pennies golzeego ágolzee. Penny golzeehíí dała'á jįįgo goneehíí golzeego ágolzee.
 Phárisees (Férisiiz) — Phárisees daanliiníí sahngo ádaat'ee. Jews bich'į' begoz'aaníí itisgo be'ádaant'ee, daanńi lęk'e.
 Pheníce (Fenííse) — Phenécia, Phoenícia (Feníshiya) ałdó' golzee.
 Ptolemáis (Toleméyas)
 Robóam— Rehobóam ałdó' holzee.
 Sadak— Zádok ałdó' holzee.
 Sáđducees (Sáđusiiz) — Sáđducees daanliiníí sahngo ádaat'ee. Nanezna' n'íí doo naadikáh da, daanńi lęk'e.
 Sína— Sínai (Sáńiyai) ałdó' golzee.
 Sion (Sáiyon) — Zíon (Záiyon) ałdó' golzee.
 Sýchar (Sáíkar)
 Talent— dała'á doo náhóltagyú shį bestso golzeego ágolzee.
 Timótheus— Timothy ałdó' holzee.
 Tribute— Nńee dała'á daantįįgo zhaali nadaiheznıl lęk'e, da'ch'okąąh goz'aaníí bá, áí tribute golzeego ágolzee.
 Urías— Uriáh ałdó' holzee.
 Zábulon— Zébulon ałdó' golzee.
 Zacchéus (Zakíyas)
 Zeróbabel— Zerúbabel ałdó' holzee.